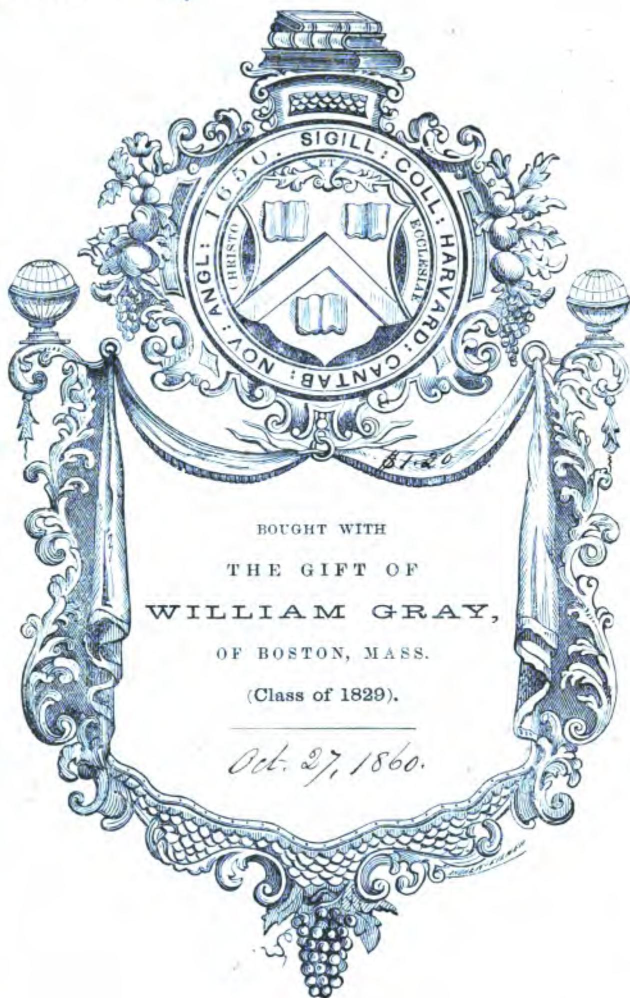

SIGILL: COLL: HARVARD: CANTAB: NOV: ANGL: 1650.
CHRISTO
ET
ECCLESIAE
$1.20
BOUGHT WITH
THE GIFT OF
WILLIAM GRAY,
OF BOSTON, MASS.
(Class of 1829).
Oct. 27, 1860.

50

ANECDOTA NOVA.

PARISIIS. — EXCUDEBANT FIRMIN DIDOT FRATRES,
INSTITUTI REGII FRANCIÆ TYPOGRAPHI, VIA JACOB, 56.

Anal.

ANECDOTA

NOVA

DESCRIPSIT ET ANNOTAVIT

Jean François

JO. FRANC. BOISSONADE.

PARISIIS,

APUD DUMONT, BIBLIOPOLAM,

VIA DU BATTOIR-SAINT-ANDRÉ, 12.

M DCCC XLIV.

MAXIM. P. AEMIL. LITTRÉ

M. D.

ACADEMIAE INSCRIPTIONUM LVIRO

HIPPOCRATIS INTERPRETI

FIDISSIMO ERVDITISSIMO

LITERARVM AMOENIORVM

CVLTORI ELEGANTISSIMO

SVMMAE TESTIMONIVM OBSERVANTIAE.

PRÆFATIO.

Nicephorus Chumnus, cujus in lucem produco Epistolas meis jam notus est lectoribus ex primo Anecdotorum Græcorum syntagmate, quorum pars fuit non minima. Philosophum illum fuisse, et qui intima elatioris doctrinæ secreta scrutaretur, ostendit liber de anima editus olim a Creuzero viro doctiss., ostendet et quod nunc publicum facio opusculum de materia. Equidem a scriptis id genus non patiente modo, sed lubentissimo animo abstinui plerumque, quod sint plerumque horrida spinis, jejuna, arida, exilia, omni fere orationis amœnitate destituta, et inde nihil ad usum vitæ, ad mores informandos, ad ingenium alendum ornandumque extrahi facile possit. Sed diuturnum quod mihi fuit cum Chumno commercium ipsi me fecit amicum; et, quum sint amicorum, ut vulgo dici solet, omnia communia, ejus studia, quæ non mea sunt, foveo tamen ac pro virili adjuvare conor, et nomen tenebris ereptum trado famæ, nostrorum saltem hominum notitiæ, qui nunc maxime philosophicis quæstionibus invigilant.

Nicephorum excipit Joannes filius, cujus octo epistolas reperi. Eum pater laudat ut elegantem conscribendarum epistolarum artificem. Et certe probabili plerumque utitur oratione nec caret doctrina, quod in homine aulico ac militari, ea qua vivebat ætate, est ad admirationem notabile. Etiam peritus fuit artis medicæ, si octavam scripserit, quæ tota in tradendis de tuenda sanitate præceptis versatur.

Chumnis, ut tempore, succedit et ordine, Manuel Palæologus, cujus, quæ apposui lectoribus, opuscula et literæ, stilo ac sono tam hellenico facta sunt, ut vix credere sit ad ætatem adeo recentem pertinere.

Manueli comitem addidi Demetrium Cydonem, scri-

ptorem elegantissimum, meliore dignissimum sæculo, cujus epistolæ, quin placeant lectoribus, vel fastidiosis, nullus fere dubito.

Accedunt Joannis Eugenici Ecphrases, ad Philostrati imitationem scriptæ, sophisticis sententiarum ac verborum luminibus scintillantes; sed ab archetypo decidit, et exemplaris, quod sibi proponebat, non usquequaque sani deteriorem expressit imaginem. Marcum nominandum esse putavit vir doctiss., sed, ob scripturam codicis disertissimam, Joannes mihi dicendus fuit.

Deinceps Marci Eugenici, qui fuit Joannis frater homoque ingenii severioris, exhibeo de vitæ termino epistolam, quam olim non dissimili Pselli opusculo adjungere destinatum mihi in animo fuit; sed id consilium tunc omisi ob incredibilem bibliopolæ, seu βιβλιοτάφου potius, tarditatem et odiosissimam procrastinationem. Accedunt medicastri, cujus nomen ignoratur, signorum mortis notatio, et Leonis philosophi fragmentum, quod ejus Synopsis Medicæ, ab Ermerinsio viro doct. nuper editæ, lacunam non ita parvam explebit.

Claudit volumen poema Theodori Prodromi, hominis quem nominare non est laudare. Sed auctorum veterum cum bonorum, tum mediocrium, malorum quoque reliquiæ sunt conservandæ.

Atque de hisce omnibus plura et magis peculiaria in annotatione significabuntur.

Antequam autem volumini secundo manum admoveam, erit mihi, ac propere (nam properata a me poscitur opera), editio absolvenda Fabularum CXXIII Babrii poetæ celeberrimi, quas, auspiciis Villemani viri excellentissimi, summi Educationis Publicæ administratoris, ex terra Græcia nuper asportavit vir clar. Μινωΐδης Μηνᾶς.

Paris. Jan. MDCCCXLIV.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΧΟΥΜΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Α'.

ΤΩ ΜΑΝΟΥΗΛΙΤΗ (1).

Πρὸς τὸν ἐραστὴν σὲ τῶν ἐμῶν λόγων τὸ βιβλίον πέμπω. Ἔςι δὲ τὰ μὲν αὐτοῦ ἐκ τῶν τῆς φιλοσοφίας σπουδασμάτων κατὰ λόγους ἐμοὶ πονηθέντα φυσικοὺς, μὴ πάντα τῶν τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριςοτέλους δογμάτων ἐφεξῆς πάνυ τι ἀποδεχομένῳ, ἀλλ' ἔςιν ἐν οἷς καὶ ἀντιθετικῶς φερομένῳ· τὰ δ' εἰσὶ τεχνουργήματα καὶ σκιρτήματα, εἰπεῖν, ῥητορικῆς, ἐν συμβουλαῖς, ἐν ἐγκωμίοις, ἐν δίκαις, ἐν ἑτέραις δυσχερέσι καὶ δοκούσαις ἀπόροις πραγματείαις· τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ βιβλίου πληροῦσιν ἐπιςολαί (2). Ἐσπού-

(1) Theodorus esse videtur Manuelites, qui a. 1284 Arsenii Patriarchæ cadaver ex Proconneso Constantinopolim asportandum præcipue curavit. Testimonium habemus Pachymeris Andr. 1, 21 : Εὐθὺς ταχυναυτοῦντες ἐν ἐνήρει οἱ ἀμφὶ τὸν Μανουηλίτην Θεόδωρον ἡτοιμάζοντο· οἳ δὴ καὶ ἡμερῶν ὀλίγων... μετ' εὐπλοίας πάσης τὴν Κωνσταντίνου καταλαμβάνουσι. Quæ sic latine convertuntur etiam in nupera editione quam recognovit vir in his literis præcipuus : « Expediunt strenue cum instructissima remigio triremi Theodorum Manuelitem in Proconnesum, qui paucis diebus, navigatione usus prospera, Constantinopolim rediit.» Est ταχυναυτεῖν verbum neutrum et ταχυναυτεῖ idem Manuelites qui Constantinopolim paucis post diebus appellit. Sensus est scilicet, constensa statim triremi Theodorum Manuelitem iter acceleravisse. H. Stephanus in Thesauro : « Affertur autem ἐνήρης et pro navi uniremi e Pachymerio; sed tum scribendum fuerit ἑνήρης cum aspero. » Quod si respiciatur quem adduxi Pachymeris locus, ἐνήρει servandum est; nam non potuit Manuelites uniremi navicula ad tale iter etsi non longum uti, præsertim quum esset cum debita pompa ac justa veneratione transportandum Arsenii cadaver.

(2) Fuit volumen a Chumno missum ad Manuelitem codici regio 2105 quo utor simillimum. Continet enim opuscula philosophica, physica, theologica, rhetorica, et epistolas. Scriptiones plurimas ipse suas recenset Chumnus eo quem apposui loco Anecd. Gr. t. 1, præf. 10; t. 3, p. 377.

δασται δ' ἐν πᾶσιν ἐμοὶ μετ' εὐκρινείας καὶ καθαρότητος, καὶ ἤθους καὶ κάλλους, καὶ σχηματισμὸς πυκνὸς, ἃ καὶ ἔμψυχον ποιεῖ τὸν λόγον, ἀναπαυόμενον ὡς δεῖ καὶ κινούμενον, καὶ μετὰ χάριτος πρὸς τὸ δοκοῦν συςρεφόμενον, καὶ οἷον ὡραϊζόμενον καὶ χορεύοντα μεθ' ἡδονῆς, τὰ μὲν τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ ἐνθυμημάτων ἀποδιδόντα καὶ καθιςῶντα ἀσφαλῶς, τὰ δ' ἐπεισάγοντα, οὐ κατὰ βίαν τινὰ καὶ ὥσπερ ἐπισύροντα καὶ βιαζόμενον ἀγαγεῖν καὶ συνδῆσαι τοῖς πρὸ αὐτῶν, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν ἤδη πεπαυμένων ἑλκόμενά γε καὶ τρέχοντα πρὸς τὴν ἁρμονίαν. Ἐπὶ ταύταις γὰρ ἐγὼ ταῖς ἰδέαις (1) σφόδρα δὴ καὶ μάλα τι σφόδρα ἑαλωκὼς εἰμί. Καὶ ὅτι γε τοῦτο εἰμὶ, μή τινος τῶν ἄλλων ἐσπουδακότος φιλοσοφίας δόγμασι καὶ λόγοις εἰς ταυτὸν ἀγαγεῖν τὸ τοιοῦτον εἶδος τοῦ λόγου, αὐτὸς περὶ τούτου τὴν σπουδὴν ἐποιησάμην. Εἰ δ' ἐπέτυχον, οὐκ ἐμὸν λέγειν, ἀλλ' ὑμῶν τῶν ἐντυγχανόντων τῷ βιβλίῳ, καὶ φιλοπονώτερον ἢ καὶ περιεργότερον ἐξεταζόντων.

Β'.

ΤΩ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ ΚΥΡΩ ΘΕΟΔΩΡΩ (2).

Ἠγνόουν δὲ καὶ τοῦτ' αὐτὸς, ὅτι, ὥσπερ ἐπὶ τῶν χειρωνακτικῶν, οἷς καὶ χρόνου δεῖ καὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἄλλων σχολῆς καὶ ἐπὶ

(1) Nomen ἰδέα de stylo, de orationis forma nuper tractavi ad Philostr. epist. 1, p. 52.

(2) Multæ sunt ad Theodorum Xanthopulum a Michaele Gabra scriptæ epistolæ, quarum indicem dabit Bibliothecæ Venetæ Catalogus Zanettianus. Et notus est recentiorum usus scribendi κυρὸς pro κύριος, et ipsum κύριος nomen pro latino dominus valde recens est. Nonnunquam mutatum est ex appellativo in proprium, et Theodorus Prodromus non semel Cyrus Theodorus dictus est, de quo errore docte monuit Gaulminus initio notarum in Rhodanthes Amores, qui et alia nomina honoris ac dignitatis ex linguis orientalibus male pro propriis habita recenset. Vide et Guillet. Lacedæmon. p. 113; Simonem Bibl. crit. t. 3, p. 417; Fabric. Bibl. gr. t. 8, p. 138, 431; Villois. Notit. mann. t. 7, pag. 423; Lamium Delic. erudit. t. 1, p. 34, t. 3, p. xxv; Swart. Analect. p. 49. Ducas Hist. c. 37, p. 148: Κατὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ μακαρίτου Θωμᾶ δὲ Ἀκίνου... καὶ κυρίου Δημητρίου τοῦ Κυδωνῆ. Codex 1310, κυροῦ, quod forsan scripsit Ducas, ni κυροῦ debeatur librario, et ipse formam puriorem κυρίου prætulerit, ut reddidit latinum « de Aquino » græcis literis δὲ Ἀκ., quod alii barbare magis sic reddidissent, ντὲ Ἀκίνου. Eamdem permutationinem alio ejusdem historici loco produxi ad Theophylactum Simoc. p. 225; et ibi forsan κυροῦ dandum librario. Certum est erravisse in legendo codice editorem.

τὴν τέχνην ὅλους, εἰπεῖν, συννεῦσαι, ὁπηνίκα ἄριςόν τι τῶν ἐξ αὐτῆς βούλοιντο καὶ συσκευάσαι καὶ πολλοῦ τινος ἀποδόσθαι, οὕτω δὴ καὶ τοῖς περὶ γράμματα καὶ χειρουργοῦσι καὶ φιλοτεχνοῦσι τῶν ἴσων δεῖ, καὶ χρόνου καὶ μελέτης, καὶ πολλῷ γ' ἐπὶ πλέον, καὶ γοῦν τῶν γραφομένων ςοιχείων ἕκαςον, ἄλφα ἢ βῆτα ἢ ἄλλο τι τῶν ἡκόντων ἐς τὴν γραφὴν, ἀποξέσαι καὶ τορνεῦσαι καὶ ἐπὶ τὸν τύπον ἀγαγεῖν, καὶ δῆτ' ἐνεῖραι καὶ συνθεῖναι, καὶ ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν ὑφᾶναι καὶ περᾶναι (1) τὴν συλλαβήν. Ἠγνόουν ἐγὼ τοῦτο· καὶ ὅτ' ἠγνόουν, διὰ τοῦτο καὶ τὸν αὐτὸν ἐζήτουν ὀξυγράφον ἅμα καὶ καλλιγράφον. Νῦν δ' ἄλλο μοι αὖθις ἀγνόημα, καὶ ἄπορον συμβαίνει ταὐτό· ἐπὶ τίνος ὁ γράφων τὴν δέλτον γράψει· πότερον ἐπὶ χάρτου λίνον τὴν ὕλην ἔχοντος καὶ ἐκ τούτου τὴν συσκευὴν, ἢ ἐπὶ δέρματος εὐφυῶς ἔχοντος πρὸς τὴν γραφήν; Ἀλλὰ μὴν εἴ γε τὸ πρῶτον, ἑλισσόμενον τοσοῦτον χρόνον τοῦ γράφοντος ἐν ταῖν χεροῖν, καὶ ἀγόμενον καὶ φερόμενον καὶ πολυπραγμονούμενον περὶ τῆς θέσεως, ὁποίαν ταύτην ἐμπαράσχῃ τῇ γραφίδι καὶ τῷ γράμματι δεξιὰν, ἐκτριβήσεται καὶ ἀπολεῖται, οὐκ ἀντέχον πρὸς τὸν ἐτασμόν· εἰ δ' ἐπὶ δέρματος ἡ ἐγχείρησις, οὐδὲ τοῦτ', οἶμαι, ἀποχρῶν ἔςαι πρὸς τὴν χρονίαν ψηλάφησιν καὶ ἐπαφὴν, καὶ μάλιςα εἰ ἐν ὥρᾳ θέρους, ὡς ἔχει νῦν, ἀπὸ χειρὸς ἱδρούσης περιεργάζοιτο (2) ἢ ἐπηρεάζοιτο· ἀλλ' ἢ καὶ τοῦτο σαπήσεται καὶ ῥυήσεται, ἢ, τὸν τόνον χαλάσαν καὶ τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἰσχὺν, οὐκ ἐπ' αὐτῆς καὶ συνεςὼς τὸ μέλαν, ἀλλ' εἰς βάθος εἰσδέξεται, ῥέον καὶ σκεδαννύμενον, καὶ τοὺς τύπους συγχέον καὶ ἀμαυροῦν, τοῦτο πάσχον ἐκ τῆς προλαβούσης τῶν ἱδρώτων ὑγρότητος. Εἰ δὲ τῶν δύο χάρτης μηδέτερος, μήθ' ὃς δέρμα, μήθ' ὅςις λοιπὸς (3), ἐπὶ τίνος ἑτέρου ἐσεῖται (4) τὰ γράμματα καὶ τὸ βιβλίον τελέσομεν; ἀλλ' ἐμνήσθην, ἐφεῦρον· ἐπὶ σκευῶν δή τινων χαλκῶν, τὸν αὐτὸν λόγον ἐχόντων τῇ βίβλῳ, καὶ γοῦν ἐκτεταμένων καὶ προσφυῶς ἐξειργασμένων ὡς ἐκεῖνα, συμπε-

(1) Cod. ὑφάναι καὶ περάναι. Chumnus a Creuzero post Plotinum De Pulcrit. editus p. 417 : Αὐτὸ δὲ τοῦτ' ἔστι φάναι καὶ περὶ ψυχῆς. Codex 2105 φᾶναι, male, quum significetur : « et idipsum licet *dicere*. »

(2) Notabile est passivi sensus verbum περιεργάζοιτο.

(3) Sic codex. Forsan, μήθ' ὅς ἐστι λινοῦς, vel, μήθ' ὃς λίνου, τίς λοιπός;

(4) Futuri formam ἐσεῖται ex Chumno et aliis ejus ætatis scriptoribus produxi ad Anecdota t. 5, p. 368. Eustathius Opusc. p. 193, 65 : Οὕτως ἐσεῖται τὸ καλὸν τοῦτο παραμόνιμον. Vide infra Ep. 94.

πηγότες καὶ συνυφασμένοι λίνοι (1) καὶ δέρματα, πρὸς γραμμάτων ὑποδοχὴν ἔχουσιν. Ἀτὰρ καὶ χαλκέων ἡμῖν μᾶλλον ἐπὶ τῇ βίβλῳ δεήσει πρῶτον ἢ γραφέων. Ὁπόταν γοῦν ἡμᾶς γνοίης χαλκεύοντας, μάθοις δ' αὖθις παρ' ἡμῶν, τότε καὶ αὐτὸς ἑτοιμάσας πέμπε τοὺς γραφεῖς.

Γ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Σὺ μὲν ἴσως ἐρεῖς ζηλότυπον δή τινα καὶ σφόδρα ζηλότυπον ἐμὲ, καὶ ταῦτα πρὸς οὓς ἥκιστ' ἐχρῆν. Πῶς ἐρεῖς; τὴν ἐπιϛολὴν δεξάμενος, ἣν (2) οὐ κατὰ χρείαν μᾶλλον ἢ ἤθους χάριν, καὶ ὥϛε σε γνῶναι ὅπως καὶ αὐτὸς ἐν μὴ χορηγοῦσι καὶ μηδὲν οὖσι πράγμασιν οἶδα καὶ ἐφευρίσκειν καὶ χαριεντίζεσθαι καὶ ποικίλλειν, καὶ τὸ δοκοῦν ἀϛείως πληροῦν. Ἀνενέγκοις γὰρ ἂν εὐθὺς τὴν αἰτίαν ἐπ' ἐκεῖνα τῶν ἐγκωμίων, ἃ δὴ πρὸ τῆς χθὲς εἴς τινα τῶν ἐφ' ἡμῶν μεγάλων, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἐπ' εὐδοκιμήσει λόγων παρεληλυθότα, διεξῄεις, μέγα που θαυμάζων καὶ τοῦτο τῶν ἐκείνου, ὅπως ὑποθέσεως ἁψάμενος ὁποίας ἤδη καὶ ἡμεῖς, φαύλης μὲν, περὶ ταύτης δ' ἐπιϛέλλων ἄριϛα καὶ ἐξεύρισκε καὶ διετίθει. Ἀλλὰ μὴ τοῦτο σύ· μήδ' οἴου με οὕτω περὶ τὸν μέγαν (3) ἀγνωμονεῖν, ὥϛε με καὶ ἀντιπαρεξάγοντα τὰ ἐμὰ τοῖς ἐκείνου ἐθέλειν ἀντεπιδεικνύναι· πολλοῦ γὰρ ἂν καὶ δέοι (4) τοῦ γε ἐγγὺς ἰέναι, εἴτ' αὐτὸς ἐγὼ, εἴτε τις ἄλλος τὴν ἅμιλλαν αἱροῖτο (5). Ἔϛω δὲ μᾶλλον ἐπίδειξις καὶ λεγέσθω· κἀγὼ συγχωρῶ, ἐφ' οἷς δηλονότι, παιδείας ἡγεμόνι ἐκείνῳ ἐμοῦ χρησαμένου, καὶ ζῆλον ἔχει τὰ παρ'

(1) Codex. λῖνοι. Modo exhibuit λῖνον. Corripui syllabam. Genus aliunde etiam masculinum notum est.

(2) Deest verbum ἐπέσταλκα aut simile aliud hic loci vel infra. Respicere videtur præcedentem epistolam.

(3) Gregorium puto Cyprium innui. Mox dicet magni illius viri fuisse se discipulum, ac Gregorio Cyprio magistro usum fuisse scimus. Vide Anecd. Gr. t. 4, p. 313.

(4) Codex, δέῃ. Vocalium permutatione η et οι Manassis versus corruptus est 6118, ubi narratur Michael Paphlago Τειχοχρουστῶν τὴν κεφαλὴν καθάπερ ἀλλοτρίαν. Lego τοιχοχρουστῶν· non mœnibus enim caput allidebat insanus homo, sed parietibus.

(5) Puto scribendum, αἵροιτο. Nam dicebant αἵρεσθαι νεῖκος, δυσμένειαν, ἔχθραν, alia. Quibus in formulis sæpius librarii scripserunt αἱρεῖσθαι.

ἐμοῦ τείνοντα πρὸς αὐτόν. Καὶ γὰρ εἰ τοῦτ' εἴποις, ἀληθὲς πάντως ἐρεῖς· καὶ λέγε, ἥκιστα λέγων πόρρω ποι καὶ τῶν ἐμοὶ δεδογμένων.

Δ'.

ΤΩ ΥΙΩ ΑΥΤΟΥ ΤΩ ΠΑΡΑΚΟΙΜΩΜΕΝΩ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΦΕΝΔΟΝΗΣ (1).

Ἔχεις ἰδοὺ, μετὰ τοῦ περὶ τοῦ ἀέρος λόγου (2), καὶ τὰς ἐπιστολὰς αἷς μήπω συνεγένου, αὐτοσχεδίους τοῦτόν τε καὶ ταύτας, χθὲς καὶ πρότριτα συχνὰς ἄλλας ἐπ' ἄλλαις ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ὑποθέσεσιν ἐξειργασμένας, οὐ κατὰ χρείαν μᾶλλον (εἰρήσεται γὰρ τἀληθές) ἢ φιλοτιμίαν εὐκολίας περὶ τὸ λέγειν (3) καὶ γοῦν ὀξύτητος καὶ ταχυτῆτος, φίλου τινὸς τῶν ἀρίστων ἐπιτάττοντος καὶ δοκιμάζοντος καὶ τῆς ἐμῆς γλώττης ἀποπειρωμένου. Καὶ ἔχεις τὰς μὲν λακωνιζούσας (4), τὰς δ' ἀττικιζούσας, μὴ μέντοι μαχομένας πρὸς ἀλλήλας. Καὶ γὰρ οὐδ' ἀμφισβητοῦσιν, οὐδὲ ζυγομαχοῦσιν, οὔτε περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας, οὔτε τῶν ὁρίων περί τινος, ὡς πάλαι, οὐδ' ἐγκαλοῦσιν ὡς ἀδικοῦσιν οὔτ' Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις, οὔτ' Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι· ἀλλ' ἔχουσι τοὺς ὅρους ἐπὶ τῆς σφῶν αὐτῶν γλώττης ἑκάτεροι, καὶ στέργουσι μὲν Σπαρτιᾶται Σπάρταν ἣν ἔλαχον (5), Ἀθηναῖοι δ' εἰσὶν ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς ἀκραιφνῶς ῥητορεύοντες. Σὺ δ' εἴ τι βέλτιον ἔχεις καὶ φιλοτιμότερον ἐν ἐπιστολαῖς (6) ἐπιδείξασθαι, φθόνος οὐδεὶς, καὶ δῆτ' ἐπιδείκνυε, καὶ νίκα μὲν ἐκείνους, νίκα δὲ κἀμὲ, τὰ κρείττω φθεγγόμενος (7).

(1) Filius iste Chumni, dictus Joannes, cubicularius fuit non κοιτῶνος quidem, sed τῆς μεγάλης σφενδόνης, magnæ palæ, magni annuli. Vide n. ad Anecd. Gr. t. 1, p. 290; Possin. Gloss. ad Pachym. in Σφενδόνη; Cang. Glossar. in Παρακοιμ.

(2) Extat hic Chumni libellus περὶ ἀέρος superstes adhuc, ac fuit a me editus inter Anecdota Gr. t. 3, p. 392.

(4) Cf. similia Epp. 3, 72, 78. Synesius Ep. 23 : δούσης σοι τῆς φύσεως οὐ μόνον πρὸς χρείαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἔνδειξιν καὶ φιλοτιμίαν ὑπαγορεύειν ἐπιστολάς.

(4) Laconicarum epistolarum decadem legesis infra Ep. 46-55.

(5) De hoc proberbio vide quæ annotari ad Pselli Opusc, p. 337.

(6) Fuit et Chumni filius non malus epistolarum scriptor. Quæ supersunt post paternas edam.

(7) Confer similes Chumni sententias in Anecd. Gr. t. 3, p. 364, et infra Epist. 30, 44, 45.

Ε'.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΟΚΟΥΝΤΑΣ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ ΚΑΙ ΥΠΕΡΦΡΟΝΟΥΝΤΑΣ.

Καὶ πάνθ' ὁ χρόνος φύει, καὶ, πάντ' αὖθις μαραίνων, φύσιν ἐλέγχει τὴν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ῥεόντων ἀεὶ καὶ περιολισθαινόντων, καὶ δὴ συςρεφομένων καὶ περιαγομένων τῷ κύκλῳ τούτου, μηδενὸς ἐπ' ἀσφαλοῦς καὶ τοῦ αὐτοῦ μήτε βεβηκότος, μήθ' ἑςηκότος, ἀλλά τοί γε ταῖς ῥοαῖς καὶ ταῖς παλιρροίαις αὖθις τοὺς ἐνισχημένους κατασυρόντων (1), καὶ παιζόντων τοῖς μεταγγισμοῖς καὶ ταῖς ἄλλοτ' ἄλλαις ςροφαῖς καὶ ἀςάτοις μεταβολαῖς. Καὶ ἔχει ταῦθ' οὕτως. Καὶ ἡμεῖς ἡδέως ἐνασμενίζομεν καὶ ἐνευθηνοῦμεν ταῖς περιαγωγαῖς ταύταις καὶ τοῖς ἐμπαιγμοῖς· καὶ ῥεύματα εὐρίπου βίου (2) καὶ καταπόσεις ἀμπώτιδος τύχης δέδοικεν οὐδὲν οὐδεὶς, οὐδ' ἡλίου δρόμους καὶ περιδρόμους οἷς πάνθ' ὑπείκει, καὶ νῦν μὲν φαιδρύνεται καὶ θάλλει, νῦν δ' ἀμαυροῦται καὶ ῥεῖ καὶ πίπτει κάτω, οὐδ' ἀκούει Δαυὶδ ψάλλοντος μὲν ἐς

(1) Codex, ἀλλά τι γε. Metaphoram verbi κατασύρειν qui illustrant locos videsis in Iahnii ad Basil. Animadversionibus p. 59. Ibi vir d. Hermetis meminit, qui de anima hominis mala, οὔτε γεύεται ἀθανασίας, ait p. 44, οὔτε τοῦ ἀγαθοῦ μεταλαμβάνει, παλίσσυρτος δὲ τὴν ὁδὸν ὑποστρέφει τὴν εἰς ἑρπετά· et suadet mutari παλίσσυρτος in παλίσσυτος. Quam non improbabilem mutationem proposuit et Hasius in Stephani Thesauro Didot. sub Παλίσυρτος. E regione Hermeticorum verborum adscripsit librarius in codice 1220 distichon duodecasyllabum : Ἑρμῆς, ὁ τρισμέγιστος ἐκ νοημάτων, Τρισάθλιος πέφηνεν ἐκ τῶν δογμάτων. Mutavi codicis lectionem πέφηνε.

(2) In Thesauro Græco Paris. affertur ex Eustathii Opusculis Εὔριπος βίου. Theodorus Metoch. Misc. p. 583 : ἀτεχνῶς ταῖς κατὰ τὴν Εὔβοιαν ἀτεκμάρτοις τῶν ῥευμάτων καὶ ἀπαύστοις παλινοδίαις καὶ ἄνω καὶ κάτω περιπλανήσεσι καὶ παλιῤῥοαῖς ἐοικέναι φαίνεται τὰ κατὰ τὴν βιῶσιν τοῖς ἀνθρώποις... Cantacuzenus Præf. Hist. p. 3 : ἔν τε ταῖς ἀγχιστρόφοις τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς... τῶν Εὐρίπου δίκην μεταφερομένων ἀεὶ καὶ ἀστατούντων. Joannes Chrys. Eclog. p. 421 Matth. : εἰ καὶ Εὐρίπου παντὸς χαλεπώτερον ἄνω καὶ κάτω τὰ πράγματα τῆς ἡμετέρας ἐφέρετο ζωῆς. Isidorus Pelus. 1, Ep. 160 : εὔχομαί σε μεῖναι ἄτρεπτον ἐπειδὴ οὐδὲν Εὐρίπου σταθερώτερον ἔχομεν. Præibat Plat. Phæd. 39 : πάντα τὰ ὄντα ἀτεχνῶς ὥσπερ ἐν Εὐρίπῳ ἄνω καὶ κάτω στρέφεται. Ibi Wyttenb. p. 240. De nominis etymo Basilius scholiis ineditis ad Gregorii Naz. Orat. 32, p. 524 : δὶς οὖν οὗτος (ὁ κατὰ Σικελίαν πορθμὸς de quo recitavit Strabonis verba e libro primo p. 70) μεταβάλλει, ὁ δὲ Χαλκιδικὸς ἑπτάκις τρέπεται. Εὔριπος οὖν εἴρηται ἀπὸ τοῦ ῥιπίζω, ὁ εὐρίπιστος καὶ εὐχερῶς μεταβαλλόμενος.

ἄνθρωπον, ψάλλοντος δ' εἰς χόρτον τὰ ἴσα (1), ἦρος ἐν ἄνθεσι τρυφῶντα καὶ αὖθις αὖ μαραινόμενον καὶ ἀποπίπτοντα, καὶ τὸ κάλλος καὶ τὴν μορφὴν ἀχρειοῦντα. Σὺ δ', εἰ βούλει, πρόσθες καὶ κρίνων τὴν ἐν Εὐαγγελίοις (2) εὐκοσμίαν καὶ ὥραν ταῖς χροιαῖς καὶ τῷ κάλλει, θέαμα μὲν ἡδὺ ταῖς ὄψεσι προσπιπτόντων, αὔριον δ' ἐν κλιβάνῳ βαλλομένων καὶ ἀποτεφρουμένων πυρί. Ἔςι δὴ ταῦτα, καὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις ἔςιν οὐδὲν οὔθ' ὁμαλὸν, οὔτ' αὔταρκες (3). Σὺ δ', ὡς δεσμοῖς ἀῤῥήκτοις, νήμασιν ἀραχνῶν καὶ ἰςοῖς (4) ἐνέχῃ, καὶ ἀγαπᾷς ἐν τούτῳ, καὶ πολλὰ δήπουθεν καὶ πλεῖςα ἐπὶ ψαμάθων οἰκοδομεῖς (5), καὶ αὔραις δή τισιν ἢ καὶ ἀγρίοις ἀνέμοις καὶ πνεύμασι βιαίοις σφόδρα τι ἐμπιςεύεις, καὶ τῆς σήμερον ὅλος γίνῃ καὶ τοῦ παρόντος, μήτε τὴν χθὲς, μήτε τοὺς τῆς χθὲς ὁρῶν ἐξ ὑψηλῶν ἤδη κάτω κειμένους, μηδὲ φρίττων τὴν αὔριον καὶ τὸ ἐν αὐτῇ μέλλον, ἄδηλον ὂν καὶ μήτε πιςὸν, μήτ' οὐδὲν ἁπάντων ἥκιςα κατὰ νοῦν. Τί δὴ ταῦτα, ὁ ἄνθρωπος σὺ, καὶ μὴ κατ' ἄνθρωπον βλέπων, ἀλλὰ δοκῶν ὁρᾷν πρὸς ἵππους μᾶλλον λιπαινομένους καὶ κατασαρκουμένους, εἶτ' ἀπολακτίζοντας κατὰ τῶν εὖ πεποιηκότων (6), τί οὕτως ἀλόγῳ κέχρησαι τῇ γνώμῃ; Τί καὶ οὐκ ἀνέχῃ ἔςιν ὅτε τὴν τῶν κειμένων θέαν, ἀλλ' ἀποπηδᾷς, ἀλλ' ἀγριαίνῃ; Εἰ μὲν τὴν πτῶσιν δεδιὼς, τῆς σεαυτοῦ φύσεως καὶ τῶν κατὰ σὲ πραγμάτων ᾐσθημένος ἐπὶ τοῦ πεσόντος ἤδη, καλά σοι ταῦτα τὰ σκιρτήματα καὶ γοῦν ἀποπηδήσας ἔκδραμε πρὸς σωφροσύνην, πολλῶν ὄντων σοι τῶν παραδειγμάτων, ἅμα δὲ καὶ

(1) Ps. 102, 15 : ἄνθρωπος, ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ· ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, οὕτως ἐξανθήσει. — Codex, ἴσα· et sic ubique.

(2) Matth. 6, 28.

(3) Gregorium Naz. exprimit, cujus par sententia Or. 16, p. 250 : φύσει οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων οὐδὲ ὁμαλὸν, οὐδὲ αὔταρκες.

(4) De metaphora aranearum monui ad Anecd. Gr. t. 3, p. 390; ad Æneam Gaz. p. 356, etc. Adde Iahnii Animadv. in Basil. p. 90. Sunt et quæ huc faciunt in Diario Asiatico a. 1842, p. 109, 110.

(5) Est proverbium in meis Gr. Anecd. t. 1, p. 395 : εἰς ψάμμον οἰκοδομεῖς. Zacharias Schol. p. 107 : τὴν ἐκ ψάμμου οἰκοδομίαν τῶν παραλογισμῶν διαλύσομεν. Idem p. 89 : παιδικὸν ἄθυρμα τοῦτό γε παρ' ἠϊόνα παιζόντων καὶ ἐκ ψάμμου οἴκους συντιθέντων καὶ λυόντων. Ibi not. p. 344, 404. Similia sunt apud Gregorium Naz. Or. 16, p. 250; 35, p. 567. Theodorus Prodr. Rhod. 3, p. 110 : Σαθροῖς θεμέθλοις, εὐδιαστροφωτέροις Καὶ τῶν ἐν ἄμμῳ παιδικῶν ἀθυρμάτων. Cf. Philostratus V. A. 2, 22, p. 74. Milton Parad. Rec. 4, 328, cujus describo verba non sine frontis rubore: « collecting toys, And trifles for choice matters worth a spunge, As children gathering pebbles on the shore. »

(6) Respicere videtur Homericam Comparationem : Ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ, Δεσμὸν ἀποῤῥήξας, θείῃ πεδίοιο κροαίνων.

διδαγμάτων, τῶν γε σωφρονίσαι δεδυνημένων· εἰ δὲ βδελύσσῃ, εἰ δὲ μυσάττῃ, εἰ δ' ὡς θρασυνόμενος ἄλλῃ, ὅρα μή ποτε καὶ σὺ, ταὐτὰ παθὼν, τῶν ἴσων ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τύχῃς.

Οὐ μὴν ἀλλὰ ληρεῖν ἴσως ἡμᾶς νομίσεις ἢ καὶ ἐρεῖς, τοιούτων τῶν παραγγελμάτων πρὸς σὲ μεμνημένους. Καὶ γάρ ἐςι καὶ τοῦτο φρονήματος ὑπερηφάνου καὶ δοκοῦντος εὖ πράττειν, ὑπερφρονεῖν, καὶ μὴ τἀληθῆ μηδὲ τὰ λυσιτελῆ τῶν ἀκουσμάτων, ἀλλὰ τὰ ἡδέα καὶ προσηνῆ, μεταδιώκειν. Ἐςι δὴ τοῦτο, καὶ ληρεῖν λέγομεν καὶ ἡμεῖς ἡμᾶς, εἰ μή τί γε σὺ μηδαμῶς ἐπαΐοις τῶν ἀκροαμάτων. Καὶ τοίνυν, ὅταν αὐτῶν δὴ τούτων τῶν νῦν ὑποτιθεμένων ἐπ' αὐτῶν δήπου γε τῶν πραγμάτων λάβῃς τὴν πεῖραν, οὐχ ὥσπερ νῦν καὶ τότε νεμεσήσεις, ἑτέροις δὲ τὰ ἴσα παραινῶν ἀγαπήσεις, καὶ σφόδρα γε διδάξας σφόδρ' ἂν καὶ ἀγαπήσαις.

ϛ'.

ΤΙΝΙ ΤΩΝ ΑΔΙΚΟΥΝΤΩΝ.

Ῥήσεις φασὶ χρυσοςομικὰς (1) ἀναγράπτους σὲ θέμενον καὶ δή τι βιβλίον πεποιημένον, ἔλεγχον μὲν λαμπρὸν οἱονεὶ κατὰ τῶν σῶν ἐς ἡμᾶς ἀδικημάτων, μήτι δὲ σοῦ μηδαμῶς συνιέντος, πανταχῆ περιϊέναι καὶ περιάγειν, καὶ οἷς ἂν ἐντύχοις ἐνοχλεῖν καὶ πειρᾶσθαι πείθειν, καὶ γνώμην ἐξ αὐτῶν ἐθέλειν λαμβάνειν μηδὲν μὲν ἡμᾶς ὑπὸ σοῦ, σὲ δ' ὑφ' ἡμῶν μᾶλλον ἠδικῆσθαι, ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἐςι τῷ μεγάλῳ διδασκάλῳ ἐκείνῳ καὶ πατρὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ῥήσεων δεδογμένον. Καὶ τί μὴ πρὸς ἡμᾶς ταύτας, μηδ' ἐπὶ τοῦ δικαςηρίου πρὸς τοὺς δικαςὰς, μηδὲ διὰ τῆς θύρας τούτου πάμπαν ἀνεῳγμένης, καὶ δῆτ' ἐμοῦ προκαλουμένου καὶ τῶν νόμων, καὶ τῶν δικαςῶν αὐτῶν ἑλκόντων, ἔρχῃ κομίζων καὶ τιθεὶς ἐς μέσον, ἀλλὰ, σεαυτὸν κρύπτων, ἀλλαχόθεν ἀναβαίνεις, καὶ λάθρα θέλεις ἐρανίζεσθαι καὶ ὑποσυλᾷν τὰς ψήφους, μηδενὸς ἥκιςα βουλομένου μετὰ σοῦ κλέπτοντος τὴν ἑαυτοῦ τίθεσθαι μερίδα;

Χρυσόστομον λέγεις καὶ ῥήσεις ἐκείνου λέγεις. Καὶ πῶς μνη-

(1) Sententias scilicet e Joanne Chrysostomo excerptas.

μονεύων εὐθὺς οὐ φρίττεις τοὺς ἐς Κουκουσὸν (1) ὑπερορίους ἐκείνου δρόμους, τοῦ μεγάλου θρόνου καταϐῆναι μᾶλλον καὶ ἀπεληλάσθαι προελομένου καὶ τοὺς μεγάλους ἀνύτειν ἄθλους ὑπὲρ δικαιοσύνης, καὶ ἵνα μήτε τις ἄλλος τὰ τοιαῦτα καὶ ἴσα, μήτε σὺ τολμᾷς ἀδικεῖν, μᾶλλον δὲ μηδὲ ἀδικῇς χείρω, ἐπεὶ καὶ πολλῷ γε ἀδικώτερα τὰ παρὰ σοῦ τῶν τότε δρωμένων; Πῶς δ' οὐ καὶ τὸν ἐκείνου δέδοικας ὁρῶν τάφον (2), ὃν ἐκεῖνος διὰ θαλάσσης φερόμενος, τῆς ἐκκλησίας καὶ παντὸς τοῦ ταύτης πληρώματος μετακαλουμένων, μετὰ τοῦ φέροντος σκάφους κατὰ ξηρᾶς ὤθησεν, ἐξ ἐναντίας τοῦ ἀμπελῶνος ἐλαύνων, τὴν ἐπὶ τούτῳ τέμνων ἀδικίαν, καὶ οἱονεὶ ἀποκαθιςῶν αὐτὸν τοῖς κυρίοις ἠδικημένοις (3).

Ἀμπελὼν γὰρ ἐμὸς κἀνταῦθα καὶ αὖ ἐλαιὼν πολλοῖς ἐμοῖς ἀναλώμασι καὶ πολλαῖς δαπάναις κάλλιςά πως συμπεφυκότες, τρυφῆς ἁϐρᾶς ὑπόθεσις λαμπρὰ τοῖς ὁρῶσι, καὶ λίχνους σοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς ἑαυτοὺς ἕλκοντες ἐπιϐούλους, καὶ δὴ καὶ καρπῶν ἀποτίκτοντες γονὰς καὶ φορὰς γενναίας· οἴκων κατασκευαὶ πρὸς τούτοις, ὧν ἄδικος ἐραςὴς σὺ γενόμενος, ὅλους ἀφελόμενος κατέχεις, νόμου βουλήσεως παντὸς καὶ πάσης χωρὶς δικαςῶν ψήφου. Εἶτα λέγεις γνήσιος σὺ τοῦ Χρυσοςόμου μαθητὴς εἶναι καὶ δεινός τις ἐξηγητὴς τῶν ἐκείνου θεσπισμάτων, ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν σε, καὶ μόνον τῆς Χρυσοςόμου (4) φωνῆς ἀκούοντα, ζητεῖν ἀποκρύπτεσθαι κατὰ γῆς εὐθὺς δύντα, ἐξ ἐναντίας ἐκείνῳ φερόμενον καὶ περὶ πᾶν τοὐναντίον τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ χρυσῆς γλώττης.ἐσπουδακότα.

Εἶεν. Ἀλλ' ὁρᾷς πάντως καὶ τίνα καὶ οἷα οἱ δικάζοντες, καὶ πάντες οἱ παρόντες τοῖς ὑπ' ἐμοῦ καὶ σοῦ λεγομένοις, ἀποφαινόμενοι πρὸς σὲ βοῶσιν; « Ὁ τοῦ Θεοῦ » λέγοντες « ἄνθρωπος σὺ,

(1) Cucusum, desertissimum Armeniæ oppidulum, missus est exulatum Chrysostomus: Vid. Palladius in Vita patris p. 94; Georgius Photii Bibl. p. 265; alii.

(2) Reliquiæ Joannis Chrys. Comanis, ubi vita functus erat, Byzantium fuerant translatæ.

(3) Qui locus ut intelligatur, tenendum est memoria naviculam, qua Joannis Chrysostomi reliquiæ Byzantium asportabantur, vi tempestatis, et, ut putavit Chumnus, ipsius sancti consilio, violenter litori allisam, rupem scidisse, ut etiam tempore Nicephori Callisti, rem narrantis Hist. Eccl. XIV, 43, rima cerni posset, eamque litoris partem ad fundum ac vineam pertinuisse viduæ Theognosti cujusdam ab Arcadio bonorum publicatione damnati, quam quum Chrysostomus defendere voluisset, magnum in se Eudociæ imperatricis odium concitaverat. Tunc ad viduæ fundum appellens arca sancti reliquias vehens jus ipsius et posterorum in vineam contra fisci decreta miraculose asserebat. Adi Baronii Annales t. 5, ad an. 401. Inter Theodori Prodromi Tetrasticha duo ea de re epigrammata possunt legi.

(4) Codex, Χρυσόστομος.

« καὶ πολὺς καὶ μέγας τὴν ἄσκησιν, πολὺς καὶ τὴν ὁσιότητα, « πολὺς καὶ τὴν ἀρετὴν, καὶ μήτ' ἔχων μηδὲν, μήτ' ἐπαγγειλά-« μενος ἔχειν, καὶ γοῦν ἡμᾶς τοὺς τῆς γῆς δεσμίους καὶ πάντα « τὰ τῆς γῆς καταλιπὼν κάτω, αὐτὸς δ' ἄνω μόνον καὶ τὴν Ἐδὲμ « βλέπων, ἧς Ἀδὰμ ἐξέπεσεν ἑνὸς ξύλου μεθέξει μὴ προσήκοντος « αὐτῷ, γενοῦ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, αὐτοῦ δὴ τοῦ κεφα-« λαίου τῶν Χριςοῦ ἐνταλμάτων (1), καὶ γοῦν, τῶν ἀλλοτρίων « ἐκςὰς, παραχώρησον τούτων τοῖς ἠδικημένοις, καὶ οἷς δήπουθεν « δικαίας καὶ πάνυ τι δικαίας καὶ μεγάλας δή τινας ὀφείλεις τὰς « χάριτας ὑπὲρ ὧν, εὖ καὶ καλῶς ἐπὶ συχνοῖς τοῖς χρόνοις αὐτῶν « περὶ σὲ διατιθεμένων καὶ δῆτα πραττόντων, ἔτυχες, σκέπης δη-« λονότι, τροφῆς, ἐνδυμάτων, ἐπιβλημάτων, τῶν πρὸς χρείαν « πάντων. Εἰ καὶ μὴ βούλει σὺ νῦν μηδὲν χαρίζεσθαι, μηδὲ χρη-« ςὸν μηδὲν ἀποδιδόναι, ἀλλ' αὐτοῖς ἀπόδος τυχεῖν τῶν ἰδίων, « καὶ μὴ, ἐν οἷς ξένον σε ὄντα καὶ τῶν εἰρημένων ἐπιδεῆ συνή-« γαγον, οἴκοις, ἀμπελῶσιν, ἀςείοις κτήμασιν, ἐντὸς αὐτῶν γε-« νόμενος, χειρὸς βίᾳ καὶ ῥοπάλοις κεχρημένος, ἀπέλαυνε μακρὰν « ἔξω τούτων, εἰ μή τί γε ἄλλο, ἀλλὰ τὴν ἐκ Θεοῦ δεδιὼς δίκην, « ὁ περὶ τὰ ἑκατὸν ἔτη σὺ τὸ ζῆν ἐκμετρήσας καὶ τῆς γε φθειρο-« μένης ταύτης ζωῆς ὀλίγα τοῦ λοιποῦ καὶ μικρὰ φροντίζων. »

Ἀλλ' οὐ πείθῃ· ἀλλ' ἦν ἄν σοι καλὸν, εἴπερ ἦς πεπεισμένος.

Ζ'. Β.

ΑΝΑΦΟΡΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ

αἷς ἔστι καὶ σημεῖον τὸ Β.

Ἀλέξανδρον γενέσθαι μέγαν, τὴν τύχην μᾶλλον ἢ τὴν φύσιν αὐτοῦ τινὲς αἰτιῶνται (2). Ἐγένετο δὲ καὶ Ἀριστοτέλην τοῖς ἐκεί-

(1) Recitatis duobus præceptis de amore dei ac proximi, J. C. ait : ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται (Matth. 22, 40)· μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι (Marc. 12, 31). Gregorius Naz. Or. 16, p. 241 : εἰ δὲ δεῖ Παύλῳ καὶ αὐτῷ Χριστῷ πειθόμενον πρώτην τῶν ἐντολῶν καὶ μεγίστην ὡς κεφάλαιον νόμου καὶ προφητῶν τὴν ἀγάπην ὑπολαμβάνειν, ταύτης τὸ κράτιστον εὑρίσκω φιλοπτωχίαν. Respicit, opinor, Gregorius Pauli verba Epist. ad Cor. 1, 13, 13 : νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη. Conferatur ipse Chumnus in Anecd. Gr. t. 1, p. 167 extr., et infra Ep. 88.

(2) Illis respondet Plutarchus libris duobus De Alexandri fortuna seu virtute.

νου παρόντα θαυμάζειν· οὕτω δὴ καὶ τοῦτο τῇ τύχῃ δόξαν εἴποι τις ἄν, ἐπεὶ μή σοί γε ἦν Ἀριστοτέλης ἐντετυχηκώς. Εἰ δ' ἐνέτυχεν, ἀφεὶς Ἀλεξάνδρῳ προσέχειν, τοῦ κατὰ σὲ μᾶλλον ἂν ἐγένετο θαύματος, σοφός γε ὢν καὶ σοφίας ταῖς ὑπερβολαῖς εἰδὼς τίθεσθαι (1). Καὶ τοίνυν ὅτι τότ' ἦν καὶ λόγον περὶ κόσμου φύσεως συντεθεικὼς ἐς Ἀλέξανδρον ἀνήνεγκεν, οὐκ ἂν οἶμαι τὸν αὐτὸν, εἴ γε νῦν ἐτύγχανεν ὤν· ἀλλά τι πλέον ἰδὼν καὶ συνέσεως πρὸς μεῖζον ὅσον παραβαλλόμενος, εἰ μή τι, καὶ πλέον ἑαυτὸν συντείνας, τὸν τόνον τετόνωκεν, οὐδὲν μέγα, καὶ οἷον τότε, ἀνύτων ἔδοξεν ἄν. Εἰ δ' Ἀριστοτέλης οὕτως, πάντως δ' οὕτως, ἐμοὶ νῦν ὑποθέσει τῇ αὐτῇ ἐκείνῳ μὴ κατ' ἐκεῖνον ἐπιθεμένῳ (2), τί δὴ καὶ ἔσται ταύτης εἵνεκα τῆς σπουδῆς; ἀλλ' οἶμαι καλὸν, εὖ γε καλὸν, ἐνταῦθα ὅποι καὶ Πλάτωνος λόγοι καὶ Ἀριστοτέλους ἡττῶνται, ἐνταῦθα δὴ καὶ τοὺς ἡμετέρους ἡττᾶσθαι λόγους.

Η'. Β.

Ἃ μὲν ἐμοὶ πρότερον περὶ νοερᾶς ψυχῆς διεσπούδασται, τοῖς Πλάτωνι περὶ τῶν αὐτῶν δεδογμένοις ἀντιθετικῶς, εἰπεῖν, διεσπούδασται (3)· ἃ δὲ νῦν περὶ αἰσθήσεως (4), καὶ δοκεῖ πως συμβαίνειν αὐτῷ καὶ συνηγορεῖν μᾶλλον, Ἀριστοτέλους ἐστὶν ἐν οἷς τῶν ἐκείνου δογμάτων ἐξ ἐναντίας ἰόντος καὶ ἀντιτιθέντος. Περιτρέπεται δ' ὅμως κἀνταῦθα καὶ ἀπαντᾷ, οὐκ ἐκ τῶν εἰρημένων, ἀλλ' αὐτόθεν ἐκ τοῦ γιγνομένου, τοὐναντίον πᾶν οἷς Πλάτων περὶ ζώου πτηνοῦ παντὸς ἔφη (5) λυπουμένου, μηδὲν δηλονότι τούτων ἐξ ἀθυμίας δεδυνῆσθαι μηδαμῶς ᾄδειν. Καὶ γὰρ ἡμῶν ταὐτὰ πασχόντων, καὶ πάνυ τι πασχόντων, ᾄσματα καὶ φθέγματα καὶ λό-

(1) Non semel reperitur τίθεσθαι in in sensu assentiendi apud alios ac Nostrum. Vide Epist. 33, 78, 144, 155, et quæ annotavi ad Synesiana ἐθέμην τῷ δόγματι in Delectu Patrum Sinneriano p. 469.

(2) Innuit librum, quem περὶ κόσμου φύσεως scripsit, quique in cod. 2105 exstat, sed ἄναρχος. Ipse imperator Andronicus philosophicas id genus quæstiones agitabat, et contra Chumnum disputabat. Cf. Epist. 9.

(3) Agitur de Chumni libro ἀντιθετικῷ πρὸς Πλωτῖνον περὶ ψυχῆς, in quo Platonem simul et Plotinum refutat: cf. doctiss. ejus libri editor Creuzer. p. 403, post Plotinum de pulcrit.

(4) Respicit ineditum περὶ τῆς θρεπτικῆς καὶ αἰσθητικῆς ψυχῆς καὶ τῶν κατὰ ταύτας κινήσεων librum, quem inter alia opuscula tenet cod. 2105.

(5) Respicit Phædonis locum de cycnorum cantu c. 35 : οὐ λογίζονται ὅτι οὐδὲν ὄρνεον ᾄδει, ὅταν πεινῇ ἢ ῥιγοῖ, ἤ τινα ἄλλην λύπην λυπῆται, κ. τ. λ. Cf. Ep 126.

γοι, σπουδάσματά τινα φιλοσοφίας. Δημιουργοῦμεν δὲ ταῦτα καὶ κατὰ μουσικοὺς, εἰπεῖν (1), τεχνουργοῦμεν; πρὸς σὲ βλέποντες καὶ τὸ σὸν κατὰ τῆς δυσμενοῦς ἡμῖν τύχης κράτος (2); ὦ πάντ' ἄριςε, καὶ πάντων ἡμῖν τῶν ἀρίςων καὶ καλλίςων πρόξενε, καὶ πάσης γλυκυθυμίας καί γ' εὐδαιμονίας συμπάσης αἴτιε βασιλεῦ. Ἀλλὰ ζῴης ἐς ὅσον οἱόν τε μήκιςον μηκίςων αἰώνων (3) καὶ παραμείνοις τῇ ἀγαθῇ τύχῃ τῶν Ῥωμαίων, κράτιςος κρατίςῃ, ἀεὶ τοῖς κρείττοσι καὶ βελτίςοις καὶ συνεπεκτεινόμενος καὶ συνδιαμένων, τὰ δ' ἐναντία πάντα δυσμενῶν ἐς κεφαλὰς τρέπε (4), καὶ φιλοσοφίαν δὲ, καὶ γεννήματα καὶ μαιεύματα ταύτης καὶ τόκους (5), λόγους, μὴ λίποις (6) ἐν μοίρᾳ τάττων τῶν σοὶ πρὸς ἡδονὴν καὶ μάλα τι κεχαρισμένων. Δέδεξο δὲ καὶ λόγον τὸν παρόντα, νεογνὸν αὐτῆς, εἰσποιησάμενος κατὰ τὸν περὶ ταύτην σὸν πόθον, μὴ πρὸς τὸ καθ' ἡμᾶς βλέψας τοὺς προενεγκόντας, ὁρᾷς ὁποῖον· τολμῶν δ' ὅμως (7) ἐπὶ τοῖς οὕτω μεγίςοις καὶ εἰδοποιεῖν ἐπιχειροῦν καὶ μορφοῦν γε λόγοις τὰ κάλλιςα, τοῖς μὴ τὸν αὐτὸν ἔχουσι πρὸς κάλλος λόγον. Καὶ γὰρ ἔρως ὁ περὶ τὰ καλὰ ἔςιν ὅτε τῶν ὄντων καὶ τῆς ἀληθείας ἀποτυχὼν σκιαῖς δή τισι καὶ ἰνδάλμασιν ἐνήδεται τούτων, καὶ δοκεῖ πως ἀπολαύειν τῶν ὧν βούλεται μορφωμάτων, ἀντὶ τούτων τοῖς εἰκάσμασιν ἐρωτικῶς, εἰπεῖν, κεχρημένος.

(1) Sic Sæpissime infinitivum εἰπεῖν interponit, et ipso epistolæ initio ac fine. Vide Anecd. Gr. t. 3, p. 368.

(2) Nescio quam innuat calamitatem, quam fortiter ferebat imperator, Joannis forsan filii mortem, unde δυσμενοῦς ἡμῖν τύχης facile intelligetur, quum Joannes fuerit Nicephoro gener. Vide Anecd. Gr. t. 1, p. 282.

(3) Codex, ζώης. Subscripsi iota quo caret ubique. Hæc Chumni verba quum adponerem in nota ad Anecd. Gr. t. 3, p. 391 dedi ζώοις, idque tacitus quod pejus. Proba est omnino optativi forma ζῴην, quam et Etymologicum M. memoravit. Adde notam ibid. t. 5, p. 337, ad similia Chumni verba : ζῴης ἐς μήκιστα φημὶ χρόνων μηκίστων. Cf. et infra Epist. 37, 45, 154.

(4) Voto ethnicorum consuetissimo, sed quod ab homine tam bene christiano tamque pio non exspectabatur. Sophocles El. 641 : ταῦτά μοι, Λύκει ἄναξ, Εἰ μὲν πέφηνεν ἐσθλὰ, δὸς τελεσφόρα· Εἰ δ' ἐχθρὰ, τοῖς ἐχθροῖσιν ἔμπαλιν μέθες. Ibi plura in mea editione, quæ nunc augere fuerit inutile.

(5) De hac metaphora n. ad Ep. 39.

(6) Forsan, μὴ λίπῃς.

(7) Forsan, τολμῶ δ' ὅμως.

Θ.

ΤΩ ΦΑΚΡΑΣΗ (1).

Κλινοπετεῖ μοι, καὶ κομισαμένῳ καὶ διεξιόντι τὴν ἐπιςολὴν (2), ἐπεὶ μηδ' ἦν ἄλλως ἠνωρθῶσθαι μηδ' ἀνακεκλίσθαι, οὕτω τοῦ συμβάντος δεινοῦ καὶ κατεργασαμένου καὶ πάνυ τι κακῶς διαθέντος (3), ἐπειδήπερ ἐκεῖσε γενοίμην ἔνθα δὴ βασιλεὺς ὁ ἐμὸς περὶ κόσμου διαλέγεται φύσεως (4), τῆς ἐπιςολῆς εὖ μάλα καὶ σαφῶς δεικνύσης καὶ ψυχὴν ὥσπερ ἐνιείσης τῷ γιγνομένῳ, πάντ' ἦν ἐμοὶ καθ' ἡδονὴν καὶ θαῦμα γεγενημένα. Καὶ τοίνυν καρδία μὲν, ὥσπερ προσφυεῖσα καὶ ἐπεντρυφῶσα τῷ διηγήματι, πυκνοῖς δή τισιν ἦν τοῖς ἅλμασιν, ὑφ' ὅτι πλείςης ἧς ἔφην ἡδονῆς, κεχρημένη· νοῦς δὲ, σώματος ὑπερφρονήσας καὶ τοῦ κατὰ σῶμα παντὸς, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἅπας συςραφεὶς (5), μέρος δὴ γίγνεται καὶ αὐτὸς τῆς ἧς λέγεις περὶ τὸν βασιλέα χορείας καὶ τοῦ εὐδαίμονος ἀριθμοῦ, καί γε τῆς ἀκροάσεως τῶν βασιλικῶν φωνῶν καὶ προβλημάτων. Καὶ ἃ μὲν ἐμοὶ διεσπούδαςαι περὶ κόσμου καὶ τῆς κατ' αὐτὸν φύσεως (6) παρῆκεν αὐτόθι ἐν τῷ βιβλίῳ κεῖσθαι· ἃ δ' ἐπὶ τούτοις βασιλεὺς καλλίω καὶ ὑψηλότερα καὶ μείζω φιλοσοφεῖ, προφάσεως εἰλημμένος τοῦ βιβλίου, τούτων ὅλος γεγενημένος καὶ τοῦ κατ' αὐτὰ δὴ ταῦτα πολλοῦ καὶ πλείςου δὴ θαύματος, ταύτην δὴ μόνην καὶ ἀληθῶς ἐπέγνω κρατίςην εἶναι φιλοσοφίαν, τὴν τοῦ βασιλέως

(1) Joannes, puto, Phacrazes magnus logotheta, de quo vide Wernsdorf. ad Philen p. 326; Harles. in Bibl. Gr. t. 11, p. 707. Φακρασίνα nobilis fœmina memoratur a Cantacuzeno Histor. 2, 17, p. 250.

(2) Aliquid inest Synesiani coloris Synesius Epist. 16 : κλινοπετὴς ὑπηγόρευσα τὴν ἐπιστολὴν, ἣν ὑγιαίνουσα κομίσαιο, μῆτερ. Cf. infra Ep. 158.

(3) De morbo disertius loquetur Epist. 10, 25, 31, 34, 62, 165. Cantacuzenus Hist. 1, 14 : ὑπὸ νόσου (ποδαλγία δὲ ἦν) τῆς ὑπηρεσίας ἐπέπαυτο.

(4) Conf. Epist. 7, n. 2.

(5) De anima in se collecta notavi ad Æneam Gaz. p. 182. Proclus in Plat. Rp. p. 153 : ψυχὴν ἀναχωροῦσαν εἰς ἑαυτὴν καὶ συμπίπτουσαν τὴν ζωὴν ἀπὸ τῶν κάτω πρὸς τὸν ἑαυτῆς νοῦν. Pro corrupto συμπίπτουσαν, codex συμπιπτύσασαν, alius συμπτύσσουσαν. Hoc habet bene. Glossator Dionysii Areopagitæ : συμπτύσσει, συγκλείει, συνάγει, ἑνοῖ. In quibus verbum συνάγειν sæpe de illa animæ operatione adhibitum fuit. Chumnus a Creuzero editus post Plotinum p. 419: ὁ νοῦς εἰς ἑαυτὸν συσταλείς. Abbas Chaulieus : « C'est lors que j'ai senti mon âme tout entière, *se ramenant en soi*, faire un dernier effort... »; quod potuit dicere Molierii memor, apud quem : « Je songeois à trouver un remède à ce mal, Lorsque, me ramassant tout entier en moi-même, J'ai... »

(6) Conf. Ep. 8, p. 11, n. 2.

λέγω κατὰ τὸ περιὸν τῆς τε διανοίας καὶ φύσεως φιλοσοφίαν. Καὶ μὴν ὑμεῖς ἐμὲ μακαρίζετε τῆς ἐξευρέσεως καὶ ἀπεργασίας τοῦ λόγου· ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν μακαρίζω, τοιούτου προςάτου καὶ ἐξηγητοῦ τετυχηκότος τοῦ λόγου.

Ἀέρος δὲ τὸ ὑγρὸν ὅτι ἐπὶ πλέον ἐςὶν ἢ καθ' ὅσον ὕδωρ ἐςιν ὑγρὸν, εἰ μὲν καὶ βασιλεὺς δείκνυσι καὶ πείθει, θαρρῶ καὶ αὐτὸς, καὶ μάλα τι θαρρῶ, τῇ ἀποδείξει τοῦ λόγου· εἰ δ' εἰσὶν ἔτι οἳ δὴ καὶ τοῖς ὕδασιν ἐγκυλινδούμενοι καὶ ἐξ αὐτῶν πάνυ τι βεβρεγμένοι ταύτην δὴ μόνην καὶ κυρίως ὑγρότητα τὴν ἐξ ὕδατος λέγουσι, τοῦ ἀέρος μή τί γε τοιοῦτον (1), μηδ' αὖ καταλούειν καὶ καταβαπτίζειν καὶ τοῖς ῥεύμασιν, εἰπεῖν, συμπνίγειν δεδυνημένου, τοὐναντίον δὲ πᾶν καὶ ἀναπνοὰς ἡμῖν καὶ σεσῶσθαι διδόντος καὶ ὅσα δὴ ἕτερα τὴν ἐνέργειαν ὕδατος ἐςὶν ἀὴρ διαφέρων, τούτους οὐκ ἂν οἶμαι οὐδ' αὐτὸς βασιλεὺς, τοῦ βυθοῦ τοῦδε καὶ τῆς ἄγαν ὑγρότητος ἐκσπάσας, πεῖσαι βουλόμενος πεῖσαι ἂν δυνηθείη (2). Εἰ δέ πή γε καὶ δυνήσεται, ἔςαι κἀνταῦθα κρατῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἔςι κρατῶν καὶ πάντ' ἔχων δεδυνῆσθαι, σοφίας περιουσίᾳ καὶ τῇ γε ῥώμῃ καὶ δυνάμει τοῦ λέγειν.

Ι'. Β.

Ὅτι μὲν οὐ γάμοι τὰ παρόντα, οὓς ὁ ἐμὸς συγκροτεῖς βασιλεὺς ἐπὶ τῷ σῷ υἱῷ καὶ βασιλεῖ μου (3), οὔτ' ἄλλος τις, οὔτ' αὐτὸς ἀγνοῶ· ὅτι δ' ἐκείνων ὥσπερ ἐν προοιμίοις τὰ τῦν εἰσὶ τετελεσμένα αὐτόθεν δῆλον, κἀγὼ λέγω, καὶ δεῖ γε πάντας, καλοῦντος τοῦ κηρύγματος ᾐσθημένους, ἐπείγεσθαι καὶ πρὸς τὴν ἑορτὴν ἀπαντᾷν, μέρος αὐτῆς ἕκαςον ἑαυτοὺς τιθέντας, ὡς ἂν δὴ καὶ πάντες μετέχοιεν τῶν γιγνομένων. Τοίνυν καὶ μετέχουσιν εὐδαιμονοῦντες. Ἐμοὶ δ' οὐδὲν (4) τούτων· τὸ δ' αἴτιον, οὐχ ἐκείνων τῶν ἐν Εὐαγγελίοις (5) οὐδὲν οὐδαμῶς ἥκιςα, τῶν μὴ δίκαια μηδ' εὔλογα

(1) Forsan τοιούτου, vel τοιοῦτον pendebit a sequente δεδυνημένου.

(2) Fere videtur ex illorum numero Nicephorus fuisse. Adi ejus De aere dissertatiunculam, de qua ad Epist. 4, n. 2.

(3) Uxorem duxit Joannes imperatoris filius Nicephori Chumni filiam : sed videtur de alius filii nuptiis agi. Nam vix potuit tacere Nicephorus socer de honore insigni quo mactabatur.

(4) Codex ubique, si bene memini, μηδὲν, οὐδὲν exhibet, non μηθὲν, οὐθέν. E quo reponendum in Nicephori Chumni libello quem Plotino adjunxit Creuzerus vir doctissimus, p. 400, οὐδὲν pro vulgato οὐδὲν, et μηδὲν p. 411, 421, pro μηθέν.

(5) Respectu ad parabolam de rege ad filii nuptias multos invitante apud Matth. 22, coll. Luca 14, 16.

προϊσχομένων καὶ δικαίως διὰ τοῦτο κατακεκριμένων· ἀλλὰ τί; ὃ δή με καὶ μὴ συγγνώμης μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐλέους παντὸς ἀξιοῖ, προτεθυμημένον μὲν καὶ μάλα προτεθυμημένον, μή τί γε δὲ καὶ τοῖς ποσὶν ἐξ ὅτι χαλεποῦ τοῦ πάθους ἑπομένοις ἔχοντα κεχρῆσθαι, πονηροῦ τινὸς δαίμονος τὰς πληγὰς ἐπιθέντος. Οὐ μὴν ἀλλ', ἐπειδὴ οὕτω μοι δαίμονι βασκάνῳ χρησαμένῳ, οὕτω καὶ πραγμάτων τῶν παρόντων, τοῖς πᾶσιν ὄντων εὐδαιμόνων, καὶ τρυφῆς μεγάλης ταύτης ἐκπεσεῖν δήπουθεν κατὰ συμφορὰν συνέβη, ἐπὶ τῶν δευτέρων αὖθις κηρυγμάτων (σὺν Χριςῷ δ' ὁ λόγος) ἔπεισι τὰ βελτίω καὶ προσδοκᾷν καὶ τεθαρρηκέναι. Καὶ τοίνυν τῶν ἄλλων οὐδενὸς ἂν ὀφθείην ἐγὼ τότε κατόπιν (1) ἀφιγμένος. Πότε δὴ λέγω; ὅτε δὴ καὶ πέμψας χωλοὺς καὶ ἀναπήρους ἐκ τῶν πλατειῶν (2) συνάγεις, καὶ πάντας εἰσελαύνεις· ἐκεῖ γὰρ ἐπὶ πλατείας τινὸς καὶ αὐτὸς ἐρριμμένος, ἐπεὶ μὴ τὴν ςενὴν καὶ τήν γε κατ' ἐντολὴν (3) εἱλόμην, ἐξ οὗ δή μοι καὶ τὸ πρὸς τὰ καλὰ σύμπαν σκῶλον, ἐκεῖθεν καὶ δραμοῦμαι, Χριςοῦ φωνοῦντος καὶ ἅμα γε ῥωννύντος καὶ τρέχειν χορηγοῦντος, καὶ εἰσελεύσομαι, τῆς τρυφῆς μετέχων, μηδ' ἐνδύματος ἀπορῶν (3) ἥκιςα τοῦ γε κατὰ κόσμον ὄντος τῶν γάμων. Ἔςαι μοι γάρ, ἔςαι πρῶτον μέν, ὃ δὴ καὶ λαμπρὸν καὶ ἀποκρύπτον ἀςέρας φορεῖν ἐπὶ τοὺς αὐτοῦ γάμους Χριςὸς ἡμᾶς βούλεται, μνηςευσάμενος εἴτε τὴν ἡμῶν φύσιν βούλοιτό τις λέγειν, ἣν δὴ καὶ προσελάβετο παρθένον ἄμωμον ἐξ ἁγνῶν αἱμάτων, εἴθ' ἣν ἑαυτῷ ἄσπιλον ἠγάγετο ἐκκλησίαν, αὐτὸν δηλονότι Χριςὸν ἡμᾶς ἐνδεδυμένους, ἅτε δὴ καὶ εἰς αὐτὸν βεβαπτισμένους· δεύτερον δέ, ὃ φαιδρόν μοι ἐξύφανεν ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἐξ ὅλης καρδίας, ἐκ διανοίας ὅλης, ὁ πρὸς σὲ καθαρὸς καὶ ἀκραιφνὴς εὔνους πόθος. Ταῦθ' ἡμεῖς οὕτω δίκαια καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς ἠλπικότες, οὕτω δὴ καὶ θαρροῦμεν· καὶ γένοιτο μήτε τῶν ἐλπίδων ἀποπεσεῖν, μήτ' ἐκείνης τῆς πανηγύρεως, ἣν ἐγὼ φαίην

(1) Videtur alludere ad proverbium, κατόπιν ἑορτῆς ἥκειν, de quo satis nunc est indicare Erasmi Ad. 1, 9, 52, et Gorgiæ initio Platonem.

(2) Lucas 14, 21 : ἔξελθε ταχέως εἰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.

(3) Matthæus 7, 14 : στενὴ ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν. Et in Cebetis Tabula arcta via ducit ad veram disciplinam § 15 : ὁρᾷς καὶ θύραν τινὰ μικρὰν καὶ ὁδόν τινα πρὸ τῆς θύρας, ἥτις οὐ πολὺ ὀχλεῖται κ. τ. λ.

(4) Matth. 22, 11 : εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου.

ἂν, πρὸς σὲ βλέπων καὶ πόρρωθεν τῆς λαμπρότητος ἠσθημένος, τῶν ἀπ' αἰῶνος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἁπασῶν ἑορτὴν ἑορτῶν εἶναι καὶ πανήγυριν πανηγύρεων.

ΙΑ'. Β.

Οὔτε θηρίον ἵππος, οὔθ' οἱ τὸν ἴσον τρόπον λακτίζοντες ἐς ἡμᾶς ἄνθρωποι, πρὸς οὐδὲν δοκοῦσι κέντρον λακτίζειν (1). Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ μὲν ἅπαξ ἐντείνας, ἅπαξ καὶ πλήξας, αὖθις ἐπέσχεν· οἱ δ' αἰεὶ βάλλοντες καὶ πλήττουσιν αἰεὶ, φιλανθρωποτέρου τοῦ θηρὸς, ὡς ἔοικε, καὶ ταῦθ' ἡμῖν ἐς πλεῖςον ὅσον ἐπιμανέντος (2), ἀγρίων ἀνθρώπων γεγενημένου. Ἀλλὰ μέχρι πόσου τούτοις ἡμεῖς τοῖς ὑβρισταῖς, εἰ βούλει λέγειν, ἢ περιφρονηταῖς νόμων τῶν σῶν (σοὶ γὰρ οἱ νόμοι κατ' ἄμφω, ὅτι τε βασιλέων εὐσεβῶν θεσπίσματα, φίλα Θεῷ καὶ λογιζομένων καὶ ταττόντων, καὶ ὅτι θέλεις αὐτὸς τούτους κρατεῖν καὶ ἱδρυμένους ἐπ' ἀσφαλοῦς ἑςάναι καὶ μὴ κάτω πίπτειν, μηδὲ πατεῖσθαι ὑπ' οὐδενός), μέχρι τίνος νῶτα δώσομεν τοῖς οὕτως ἀνομοῦσιν ἢ δυσνομοῦσι βάλλειν καὶ πλήττειν, μηδὲν μέτρον εἰδόσι μήτε μάςιγος μήτε πληγῆς; Προσώζεσαν οἱ μώλωπες ἡμῶν (3), καὶ προσώζεσαν οὐκ ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης ἡμῶν (οὐκ ἂν, οἶμαι, οὐδ' αὐτοὶ τοῦτο φαῖεν, οὔτ' ἄλλος τις εἴποι τῶν ἁπάντων οὐδείς), ἀλλ' ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐπωφλημένου δικαίου πρὸς σὲ δέους, καὶ τοῦ μὴ τολμᾷν ἔξω τῶν τεταγμένων πράττειν μηδέν· οἱ δ', ἐξ ἄγαν ἀναισχυντίας ζόφον ὥσπερ ἑαυτοῖς περιθέντες ψεύδους ἀγεννοῦς καὶ πλασμάτων (4) ἐληλεγμένων, ἀδικημάτων τὰ ἔσχατα καὶ δεινά τινα καὶ πέρα δεινῶν (5), ἐντρε-

(1) Alludit ad proverbium πρὸς κέντρα λακτίζειν, de quo notavi ad Æschyli Prom. 331, Agam. 1596. Adde Elmslejum ad Baccharum v. 794 : Πρὸς κέντρα λακτίζοιμι θνητὸς ὢν θεῷ· ubi et Jodrell. p. 443; Jo. Voorstium ad Jo. Chrys. p. 165; Jacobum Rhoer. Fer. Dav. p. 151; Walzium ad Arsen. p. 413; et c. Manuel Palæologus Præcept. 12: ἴσον τῷ πρὸς κέντρα λακτίζειν τὸ πολεμεῖν τῆς ἐκκλησίας τοῖς δόγμασι.

(2) Equi iste furor quid velit non capio.

(3) Psalm. XXXVII, 5 : προσώζεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μου, ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου.........

(4) Codex, πλασμασμάτων.

(5) Chumnus in meis Anecd. Gr. t. 5, p. 256 : δεινά τινα καὶ πέρα δεινῶν πράξας· ubi similia protuli. Cf. ibid. p. 427. Gregorius Naz. t. 2, p. 195 : Πέπονθα δεινὰ πλεῖστα καὶ δεινῶν πέρα. Idem in Tolli Insign. p. 6 : Ἀλλ' ὅστις ἐν κακοῖς καὶ κακῶν πέρα· quem adde p. 88. Jam Aristophanes Thesm. 705 : Ταῦτα δῆτ' οὐ δεινὰ πράγματα καὶ δεινῶν πέρα. Chumnus Ep. 31 : δεινῇ τινι καὶ πλέον ἢ δεινῇ νόσῳ. Ep. 39 : θαυμαστὸν ἢ πλέον θαυμαστοῦ. Demosthenes comparandus Lept. 37 : πῶς οὐχ ὑπέρδεινον ποιήσομεν;

πόμενοι μηδὲν, περιφανῶς ἐ εργοῦσι. Τί λοιπὸν ἡμεῖς; πρὸς σὲ πάλιν τὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν τῆς ἀληθείας, τὸν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ μεστὸν ζήλου, τὸν ἐκ Θεοῦ προστάτην ἡμῶν ἀληθείας πέρι καὶ δικαιοσύνης, πρὸς σὲ πάλιν ἐπιστρεφόμεθα, καὶ πολλὰ πολλάκις καταδεηθέντες, καὶ νῦν αὖθις καταδυσωποῦμεν. Τί δ' ἐκδυσωποῦμεν; δίδαξον ὁσιότητα μὲν τοὺς καὶ βουλομένους ἐξ αὐτῆς καλεῖσθαι (1), καὶ πεῖσον μὴ ὠνομάσθαι μόνον ταύτην βιάζεσθαι, ἀλλά τι καὶ κατὰ ταύτην ἐθέλειν εἶναι, δικαιοσύνην δὲ ἅμα μὲν τοὺς αὐτοὺς, ἅμα δὲ καὶ ὅσοι ἕτεροι, μὴ ἀγαπῶντες τῆς τοῦ καλοῦ μοίρας εἶναι, τὰ κακὰ δρῶσι φειδόμενοι μηδενὸς μήτε νόμου μήτε δικαίου, καὶ δίδαξον βουλομένους μεμυσταγωγῆσθαι καὶ πεπαιδεῦσθαι. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ὁ θεῖος κήρυξ (2) πρὸς σὲ καὶ μᾶλλον βοᾷ· χρῆσαι τῇ τομῇ καὶ χρῆσαι.

ΙΒʹ. Β.

Οὐχ ἡδέως τάχ' ἂν ἡμᾶς ἔτι ζῶντας καὶ τοῦ κινδύνου σεσωσμένους ὄψονται οἱ ἀδικοῦντες. Ἠβούλοντο γὰρ πάμπαν ἀπηλλάχθαι ὄπισθεν αὐτῶν ἡμῶν κραζόντων, καὶ κηρυττόντων γε τὴν ἀδικίαν, καὶ Θεὸν μάρτυρα τῶν ἀνοσίως πεπραγμένων ἐπιβοωμένων, καὶ μὴν ὑπ' ἐκείνῳ πρὸς σὲ δικαστὴν ἀπαραλόγιστον καὶ κραταιὸν ἰόντων, καὶ συχνὰ ἐκλιπαρούντων μὴ παριδεῖν τὸ θράσος, μὴ παριδεῖν τὴν μοχθηρίαν, τὴν σκαιότητα, τὴν ἄτοπον βίαν. Καὶ τοίνυν ὅτι ταῦθ' ἡμεῖς, ἔτι φωνῆς μετέχοντες καὶ γλώττης, οὐκ ἀδεῶς οὐδ' αὐτοὶ παντάπασι τοῖς καθ' ἡμῶν τολμήμασιν ἐπεντρυφῶσιν, ἀλλά τι καὶ θράττει τῆς μενούσης ἀποφάσεως ἐνδίκου καὶ ψήφου. Εἴ τι γοῦν ἡμεῖς καὶ πλέον ἐσμὲν ζῶντες ἢ τεθνεῶτες, αὐτοῦ τούτου γ' εἵνεκα, τοῦ μὴ δικαίου ἀπὸ τοῦ παντὸς πεσόντας ἐρήμην, ὃ δή φασιν, ἀπεληλάσθαι καὶ φεύγειν (3), τοῖς κατ' οὐδένα λόγον μήτ' ἀληθῆ μήτε δίκαιον ὄντα τὰ δεινὰ ποιοῦσιν ἐκδικῶν δεῖξον.

(1) Innuit monachos, ecclesiasticos homines. Edidi inter Anecd. Gr. t. 2, p. 85, edictum Imperatoris κατὰ τῶν ἀδικούντων a Chumno scriptum, quod ab hac Epistola non alienum esse videtur.

(2) Sic codex.

(3) Notissima formula dicendi ἐρήμην (scilicet δίκην) φεύγειν, de qua Schæfer. ad Ellipses; Gronov. ad Luc. Pisc. 32; interpretes ad Thom. Mag. in Ἔρημος. Theodorus Hyrtacenus Epist. 15. κἀτῶ δὲ δοῦναι δίκην αὐτοὺς τὸ συγγνώμης τυχεῖν, μηδὲν ἐρήμον καταδικασθέντας. Codex, ἐρήμην, reponendum; legerim et τυχεῖν μηδέν', ἐρ.

ΙΓ'. Β.

Δαυὶδ μὲν εἰς Θεὸν ψάλλων ἐστὶν ἐν οἷς ἔλεον καὶ κρίσιν ᾄδων ἐστίν (1)· ἐμοὶ δὲ νῦν ᾄδειν σοι καὶ βουλομένῳ καὶ τολμῶντι, τῷ βασιλεῖ μου, ἐλέους μὲν οὐδενὸς εἵνεκα, κρίσεως δὲ μόνης τὸ πᾶν ἐστὶ τῶν ᾀσμάτων, τὸ πᾶν δή πού γε καὶ τῶν σπουδασμάτων· καὶ τοίνυν κρίσεως μὴ μόνον ἐφ' οἷς ἀδικοῦσιν οἱ πικρῶς ἐπιτιθέμενοι καὶ δεινὰ ποιοῦντες, ἀλλὰ καὶ ἐφ' οἷς ἐπὶ τῶν νώτων ἡμῶν τεκταίνουσιν (2) οἱ τὰς σκιὰς ζητοῦντες καὶ ἐξ ἀφανοῦς πολεμοῦντες, μή τί γε μηδαμῶς τὸ φανερῶς μηδὲ τὸ εἰς χεῖρας ἰέναι καὶ συμπεπλέχθαι θαρρεῖν ἔχοντες, μηδ' ὥστε βάλλειν καὶ βάλλεσθαι· ἀλλὰ ταύτην ἐκ τρόπου παντὸς, ἐκ μηχανῆς πάσης, φεύγοντες τὴν ἀγωνίαν, καὶ γοῦν ζόφον καὶ σκότος ὑποδύντες, ἐκ τῶν ἀδήλων ἐπιχειροῦσιν. Ἀλλ' οὐχ ἡμεῖς οὕτως· ἀλλὰ καὶ προκαλούμεθα τοὺς ἐλέγχους, αὐτοὺς δὴ λέγω τοὺς ὑφάλους πύκτας, βάλλοντας μὲν, οὐ φαινομένους δέ. Καὶ νηπίων δή τινα βέλη τὰ τούτων ἡμῖν νενόμισται βέλη, ἀέρι μόνον ὡσανεὶ ἐμπετόμενα, καὶ ὑπὸ τούτου θρυπτόμενα, καὶ μηδέν τι πλέον δεδυνημένα. Τοιοῦτον γὰρ φαῦλον καὶ μηδὲν πρᾶγμα πονηρὰ γλῶσσα πᾶσα, ἐπὶ σοῦ δικαστοῦ, κράτιστε ταῖς ἀληθείαις, καὶ τοὺς ἐν πανουργίαις δρασσόμενος, σοφώτατε βασιλεῦ· τοιοῦτον ψεῦδος πᾶν, κἂν ὡς ἄρα καὶ τύχῃ (3) μηχαναῖς σεσοφισμένον ἢ πεπλασμένον. Εἰ δ' ὅπερ ζητοῦμεν, καὶ μάλα τι ζητοῦμεν, εἰς μέσον οὗτοί γε ἀχθεῖεν οἱ πικροὶ ὁμοῦ καὶ κρυπτοί (ὁρᾷς ὁποῖοι τοξόται), καὶ ἐπὶ θεάτρου δή τινος κατασταῖεν, τοῦτον τολμῶντες τὸν ἀγῶνα, τάχ' ἂν (ὑπὸ Θεῷ δ' ὁ πᾶς

(1) Verbi causa, Psalm. 100, 1 : ἔλεος, καὶ κρίσιν ᾄσομαί σοι, κύριε.

(2) Psalm. 128, 3 : ἐπὶ τὸν νῶτόν μου ἐτέκταινον οἱ ἁμαρτωλοί.

(3) Codex ὡς et τύχοι. Jam de hac permutatione egi p. 4, ubi, ipse iotacismo delusus, η et ει confudi; nunc iterum agam. Agathias Hist. 5, p. 170 : ἐπιδείξῃς δὲ ἂν οὐκ ἄλλως τὴν ἐπὶ τοῦ φθάσαντος ἄγνοιαν, ἢ... Est varietas ἐπιδείξεις. Malim scribi ἐπιδείξοις, quo tempore sæpius utitur Agathias. Sic 2, p. 58, ὡς ἂν Λατῖνος φήσοι. Nunc receptum e codice 4, p. 113, τὰ τετολμημένα δόξοιεν ἂν, pro δόξειεν ἄν. Noster Epist. 63 : ἂν ἑλκύσοι... ἂν ἰσχύσοι. Et ἂν ἰσχύσοι Ep. 164; ὁμολογήσοι ἂν, Ep. 25, etc. In libro Chumni a Creuzero post Plotinum De pulcr. edito p. 419, ὅθεν μὲν ἂν αὐτῶν ἀναχωρήσει, mutandum in ἀναχωρήσοι e codice Vaticano, cui consentit regius 2105. Ibidem p. 440 : λείπεται... νοῦν... τέλειον ὄντα κατ' ἄλλα (codex idem melius τά τ' ἄλλα) καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην, τελείων δεῖσθαι καὶ τῶν ὀργάνων δι' ὧν ἂν καὶ μετὰ σώματος δείξοι τὴν ἐν αὐταῖς ἐπιστήμαις δύναμιν αὐτοῦ. Rursus p. 452: οὐκ ἂν, ὅπερ ἔφημεν, οὐδ' αὐτῇ τὸ πᾶν ὑπάρξει δίχα φθορᾶς. Codex ὑπάρξῃ. Legendum ὑπάρξοι.

ἔϛω λόγος καὶ σοὶ προϛάτῃ τῆς ἀληθείας) αἰσθοῖντ' ἂν, καί γε καλῶς γνοῖεν οὐκ αὐτὰ δὴ ταῦτα τὰ παρ' ἡμῶν ἀφιέμενα ἐπ' αὐτοὺς καὶ ϛρεφόμενα θρυπτὰ βέλη, ἀλλά τινα ἐξ ἐναντίας ἀπαντῶσαν ταῖς ἀληθείαις τεθηγμένην ῥομφαίαν, καὶ παραπετάσματα μὲν αὐτῶν πάντα ῥηγνῦσαν, ἐλαύνουσαν δ' ἐνδίκως εἰς καρδίαν. Οὕτως ἡμεῖς ὡπλίσμεθα, οὕτω καὶ τετειχίσμεθα, οὕτω δὴ καὶ παρατετάγμεθα, μὴ φαρέτρας μόνον ὅλας δεινὰ κρυπτούσας (εἰ μόνον βούλει καί γ' ἐπιτρέπεις) εὐθὺς κενοῦν, ἀλλὰ καὶ ποταμοὺς δή τινας ἐκ πυρὸς, εἰπεῖν, ἕλκειν, ὁμοῦ μὲν κατακλύζοντας, ὁμοῦ δ' ἀποτεφροῦντας (1) πονηρὰς αὐτῶν καὶ γλώσσας καὶ πράξεις, ὧν μὴ μόνον οὐκ ἐν εὐθύτητι καρδίας τὸ πρὸς σὲ πιϛὸν, οὐδ' οὐδὲν εὔνουν, ἀλλὰ καὶ χείλη δόλια ἀδικίαν ἐς τὸ σὸν ὕψος λαλοῦσι. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ, φεύγει τούτων οὐδὲν τὴν σὴν ἐπὶ πάντ' ἀσφαλῶς ἐφικνουμένην διάνοιαν ἢ περίνοιαν, παρ' ᾗ καὶ πᾶς ὁ διαϛρέφων εὐθὺς αὐτοῖς ἐϛὶν ἁλωτὸς τοῖς τεχνάσμασι, καὶ τὸ πᾶν ἔϛιν ἐγνωσμένος κατὰ τὰς αὐτοῦ μηχανάς.

ΙΔ'. Β.

Εἰ τῶν ἀνθρώπων πάντων ἡμῖν ἔϛαι μόνοις ἀδικεῖσθαι, καὶ μήτε τολμᾶν ἑαυτοῖς ἐπαμύνειν, μήτε δίκης μηδεμιᾶς τυγχάνειν, τί ἄλλο ἢ τὸ τοῦ Καΐν σαφῶς λείπεται; πάντα τὸν ἡμᾶς εὑρίσκοντα (2), καὶ γοῦν ἀποκτείνειν βουλόμενον, ἀποκτιννύναι. Τοίνυν καὶ ἀποκτιννύουσι χεῖρας ἐπάγοντες, τρόπον ὃν ἂν ἕκαϛος αἱροῖντο, δυνάϛαι πάντες, καὶ τοῦδε τελοῦντες ἢ ἐκείνου τοῦ σχήματος (3), καὶ μὴν τῷ βιάζεσθαι καὶ μάλα δεδυνῆσθαι μακάριοί τινες δοκοῦντες ἑαυτοῖς εἶναι, μηδὲν μηδαμῶς μήτε θεῖον δεδιότες καὶ μήνιδος ἐκ Θεοῦ, μήθ' ὅπερ ἐκ τοῦ σοῦ θεοφιλοῦς κράτους, Πέτρος φησὶν ὁ μέγας (4), ἔκδικον τοῖς τὸ κακὸν πράττουσιν. Ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔϛαι (5), Θεὸς ἐκεῖ λέγει, καὶ ταῦτα τοῦ ἀδελφικοῦ αἵματος βοῶντος ἐγγύθεν καὶ διεγκαλοῦντος, καὶ ἀρι-

(1) Junxit alibi verba ἀναλίσκειν καὶ ἀποτεφροῦν. Vide Anecd. Gr. t. 3, p. 368. Utitur nomine ἀποτέφρωσις, Epist. 142. Conf. Ep. 5, p. 7, 6; Ep. 22.

(2) Caini verba Genes. 4, 14 : καὶ ἔσται, πᾶς ὁ εὑρίσκων με ἀποκτενεῖ με.

(3) Significare videtur tectis verbis homines ecclesiastici ordinis, vel civilis.

(4) Respicit Petri locum Epist. 1, c. 2, 13 : ὑποτάγητε... τοῖς ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ (τοῦ κυρίου) πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν.

(5) Genes. 4, 15 : καὶ εἶπεν αὐτῷ (τῷ Κάϊν) ὁ θεός· οὐχ οὕτω.

θμεῖ πολλὰς δήπου γε τὰς δίκας τῷ κατὰ τοῦ Κάϊν τολμῶντι (1). Καὶ σὺ δ', αἰεὶ καὶ πάντα λέγων καὶ πράττων Θεῷ κεχαρισμένα, καὶ νῦν ἐφ' ἡμῖν μήτ' ἠδικηκόσι μηδὲν, μήθ' ἡμαρτηκόσιν, εἰπὲ συμπαθῶς ἅμα καὶ δικαίως κρίνων, καὶ εἰπὼν πρᾶξον.

ΙΕ'. Β.

Ἐγὼ μὲν ᾤμην μήτε, φωτὸς ἐν ἡμῖν ἐνεργοῦντος, σκότος μηδὲν ἐνοχλοῦν εἶναι, μήτ', ἀληθείας ἄρχειν λαχούσης καὶ γοῦν δικαιοσύνης κρατούσης, ψεῦδος μηδὲν μήτ' ἄδικον θρασυνόμενον εἶναι καὶ θορυβοῦν καὶ ταράττον· νῦν δ', ἡλίου καθάπερ ἐπὶ σταθερᾶς μεσημβρίας ἑστῶτος καὶ πανταχῇ φρυκτωροῦντος, τῷ σῷ κράτει δικαιοσύνης καὶ μὴν ἀκραιφνοῦς ἀληθείας συνεκλαμπούσης, σκιαί τινες, ὥσπερ κακοποιοὶ δυνάμεις ἐκ κευθμῶνος, εἰπεῖν, ἀΐσσουσαι, ψεύδους ζοφώδους καὶ καπνοῦ, μυκτήρων ἐξ ὅτι πλείστης τῆς ἀδικίας δριμυσσομένων καὶ ὕβριν πνεόντων (2), καί γε πικρίαν ἀπερευγομένων ἀνθρώπων, καθ' ἡμῶν, κατὰ νόμων, κατ' ἀληθείας, κατὰ δικαιοσύνης, ἀναισχυντοῦσιν. Εἰ μὲν οὖν μὴ νόμος ἦν σὸς, καὶ νόμος εὖ ἔχων, ἀληθείαις καὶ δικαιοσύναις κρίσιν παρεζεῦχθαι καὶ δικαστῶν ψῆφον, καὶ χωρὶς ταύτης μηδένα, μηδ' ἐπὶ σφόδρα δικαίοις θαρροῦντα, τολμᾶν ἀντεπεξιέναι καὶ τὴν ἄμυναν πράττειν, τάχ' ἂν ἔγνωσαν οἱ οὕτω πρὸς ἡμᾶς, οὐκ οἶδ' ὅ τι χρὴ καὶ λέγειν πότερον θρασέως μᾶλλον ἢ ἀτόπως καὶ ἀφελῶς παρατεταγμένοι, καπνοῦ καὶ σκιᾶς μηδὲν πλέον ὄντες, καὶ ῥᾷστ' ἂν συνδιελύθησαν αὐταῖς παρασκευαῖς καὶ τόλμαις. Νῦν δ' ἡμῶν τὸ πᾶν ἀτρεμούντων, ἅτε δὴ καὶ τῷ σῷ προστάγματι πεπεδημένων, καὶ μηδὲ φωνὴν πρὸς αὐτοὺς χεῖρας αἴροντας μηδεμίαν μηδαμῶς ἀφιέντων, οἶδ' ὥσπερ ἑκατοντάχειρές τινες πρὸς ἄχειρας ἡμᾶς παντελῶς ἐπιχειροῦσιν. Ἀλλ' ἡμεῖς, ὅτι μήτε πλέον ἔχειν αὐθάδειαν ἐπιεικείας, μήτε τοὺς ἐν ὕβρει καὶ βίᾳ θρασεῖς ἀτόποις ὁρμαῖς κεχρημένους, κατ' ἐξουσίαν ἀκολασταίνειν ἔχειν, βούλημα σὸν, τοῦτο δὴ καὶ ἐφ' ἡμῖν, ὡς ἐπὶ παντὶ ἀνθρώπῳ καὶ πάσης ἐκ τύχης ὄντι, κατ' ἴσον τρόπον κρατεῖν ἐκζητοῦμεν. Καὶ κρατείτω, εἴ γε δίκαιον, ἡμῖν γε δοκοῦν δίκαιον εἶναι· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, πᾶν ὅ τι ἕτερον γνοίης ἂν καὶ προστάξαις, ἀγαπήσαιμεν ἂν καὶ ἡμεῖς,

(1) Genes. 4, 15.

(2) Greg. Naz. in Thes. Steph. V. Μυκτήρ.

καὶ μᾶλλα τι ἀγαπήσαιμεν, καὶ τοῦ λοιποῦ οὔτε πλέον οὐδὲν ἐν ἱκετείαις θείημεν ἂν, οὔτ' οὐδὲν οὐδαμῶς ἐροῦμεν.

Ις'. Β.

Ἐμοῦ δὲ χάριν, εἰ καὶ τῶν ἄλλων μηδενὸς εἵνεκα, εὖ καὶ χρηστὰ γένοιτο καὶ εἴη γε τοῖς ἀδικοῦσι, καὶ μηδὲ παύσαιντο τοῦ τρόπου, ἡμῶν μήτ' ἀχθομένων ἐπὶ τούτῳ μηδὲν, μήτε χαλεπῶς ἐχόντων· οὐ κατ' ἐκεῖνο μόνον λέγω τὸ καὶ Πλάτωνι καθ' ἡμᾶς (1) δεδογμένον, ἀδικεῖσθαι ἄμεινον εἶναι ἢ ἀδικεῖν, καὶ καθάπαξ ὅτι οὐκ αἰσχρὸν τὸ ἀδικεῖσθαι, καί γε τὸ τοὺς ἠδικημένους μᾶλλον τυγχάνειν ὄντας ἐν πολλῷ μοίρᾳ βελτίονι τῶν ἀδικούντων (2)· ἀλλ' ὅτι μοι καὶ βουλομένῳ καὶ σφόδρα βουλομένῳ πλείστην ὅσην καθ' ἡδονὴν προσλαλεῖν σοι τῷ βασιλεῖ μου καὶ φωναῖς μᾶλλον, τέχνης ἐκ τῆς ἐνούσης, ἐφ' ὅτῳ ἂν καὶ τύχοι, νικῶντος ἀεὶ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν τοῦ καὶ ὑπερφυῶς θέλγοντος ἐκ τοῦ φιλανθρώπῳ καὶ προσηνεῖ σοὶ διὰ παντὸς ἐντυγχάνειν, αὐτοί μοι τὰς ἀφορμὰς εἰσὶν ἀφθόνους καὶ δαψιλεῖς χορηγοῦντες. Καὶ γοῦν ἐξ ὧν ἐπηρεάζουσι πολλῶν ὄντων εὐπόρως ἅμα καὶ οὐκ ἀηδῶς παρέχουσι τοῖς λόγοις χρῆσθαι. Οἱ μὲν γὰρ δοκοῦσι κερδαίνειν καὶ μεγάλ' ἄττα κερδαίνειν, καὶ ἐπεντρυφῶσι τούτοις, νομίζοντες ἐν ταὐτῷ καὶ μεγάλα βλάπτειν καὶ ζημιοῦν ἡμᾶς καὶ πλήττειν· ἔστι δ' ἡμῖν οὐδὲν τοσοῦτον οὔτε τὸ τῆς ζημίας, οὔτ' αὖ τὸ δοκοῦν ἀλγεινὸν εἶναι, καὶ διατριβή τις ἐστὶ μετὰ ῥαστώνης ἡ τούτων ἔχνοια καὶ θρασύτης καὶ αὖ ἡ πρὸς αὐτοὺς ἡμῶν πάλη. Καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· ἀδικούντων καὶ κακὰ ποιούντων, ἡμεῖς πρὸς αὐτοὺς οὐδὲν ἕτερον, τοῦτο δ' ἐσμὲν καὶ μόνον, πρὸς ἄμυναν ἐπεγνωκότες ῥητορεύειν ἐφ' ἑκάστῳ καὶ λογογραφεῖν τοὺς ἐλέγχους. Καὶ λογογραφοῦμεν, ἑκάστης ἐφ' ἡμέρας, εἰπεῖν, στήλην ὥσπερ ἱστῶντες ἀνάγραπτον αὐτῶν ἔχουσαν καὶ κηρύττουσαν τὴν ἀδικίαν, καὶ δὴ τὸν ἐμὸν βασιλέα σὲ καὶ δικαστὴν μέγαν ἐπὶ τὴν δίκην παρακαλοῦσαν. Καὶ ἀμυνόμεθα τοσοῦτον, χεῖρα χερσὶν, εἰπεῖν, ἀντεπάγοντες, καλάμῳ καὶ μέλανι (3) ὡπλισμένην σιδήρῳ καὶ ῥοπάλοις ἐνυβριζούσαις. Καὶ

(1) Καθ' ἡμᾶς, id est, christiana sententia.

(2) Plato Gorgia §§ 55, 139. Cf. idem Critone § 10, et Chumnus ipse in meis Anecdotis Gr. t. 2, pag. 162, ubi nota.

(3) Sic Gregorius Naz. Or. 32, p. 528: σεσίγηκεν ὑμῖν ἡ πονηρὰ γλῶσσα καὶ λάλος, οὐ μὴν σιγήσεται παντάπασι· μα-

τοῦ παντὸς μᾶλλον δεῖ), ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸ σὸν ἡμῖν ἐκ Θεοῦ καὶ κατὰ Θεὸν κράτος. Ὅςις δὲ καὶ εἴη ὁ ἐξεζητηκώς με σαφῶς λέγειν οὐκ ἔχω· ὅτι δ' ἐκείνῳ χρώμενοι πατρὶ καὶ διδασκάλῳ, ὃς δὴ καὶ πατήρ ἐςι τοῦ ψεύδους, μετ' ἐκείνου καὶ πολεμοῦσιν οἱ ἀφανῶς πολεμοῦντες καὶ αὖ τὰς πληγὰς ἐπιτιθέντες, τοῦτο κἂν καὶ εἴποιμι, τοῦτο κἂν καὶ εἰπὼν μάλα τι διϊσχυρισαίμην. Ἀλλὰ πότε μοι ὀφθήσῃ ὁ ῥύςης μου καὶ βασιλεύς μου; πότε καὶ ἐρεῖς οὐκ ἄλλως ἐμοὶ κεχρηματικέναι, ἢ ἵνα τὴν ἐμὴν πίςιν καὶ γυμνάσῃς καὶ δοκιμάσῃς; Καὶ τέλος, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' αὐτὸς εἰπὲ κατὰ τὸν σὸν χρηςὸν τρόπον· « ἀπόχρη τὰ τῆς πείρας, ἀποχρώσης ἤδη γε καὶ « τῆς δοκιμασίας. » Οὐ γὰρ ἐγὼ ἥκιςα οὐδενὸς ἡττήσομαι τῶν ἐξ ἀδήλου ταῖς μηχαναῖς πλησσόντων, οὐδ' ἂν ἔτι πολλὰ πλήξωσιν, οὐδ' ἂν ὠθήσωσιν ἐπὶ κοπρίαν (1), οὐδ' ἂν ζητήσωσι τῶν ἐμῶν ἰχώρων ἐπὶ μᾶλλον ἐμφορηθῆναι· οὐ γὰρ ἔςαι σφίσιν αὐτοῖς πλὴν τοῦ κακουργεῖν πλέον οὐδὲν, καὶ μάτην κύκλῳ βάλλουσι καὶ τὸν ἀτίνακτον τινάσσειν τοῖς τεχνάσμασιν ἐπιχειροῦσιν· ἀτρέμας ἔχω· καὶ λανθάνουσι τοίνυν ἑαυτοὺς, ςηρίζοντες μᾶλλον, κατὰ

« contigerunt, ut dici vix queat. Dignus « auctor qui legatur vel ob summam in « scriptis pietatem. » Ipsum hunc quem tracto codicem, ipsamque hanc epistolam respexit Casaubonus. Oratio illa ad Thessalonicences exstat in cod. p. 128, fuitque a me edita inter Anecd. Gr. t. 2, p. 137. Nathanaelis nomen sibi sumserat Nicephorus, quando vitam fuit amplexus monasticam. Monachi Græci nomen quo in sæculo vocabantur alio mutabant, sed plerumque quod ab eadem litera, qua sæculare, inciperet : videsis Villoisonum in Bibl. Gr. Harlesii t. 8, p. 25, t. 10, p. 131, in Notit. mann. t. 7, p. 421, in Memor. Classis tert. Instit. t. 2, p. 132. Sic Thomas Magister sumto cucullo et Theoduli sumsit nomen, de quo Schwabius ad Theodul. p. 13. Gregorius Cyprius ex Georgio monachus dictus est apud Pachym. Andr. 1, 22; et qui fuerat coquus Nicolaus, ad Prusæ episcopalem thronum evectus, monachico Neophyti nomine vocari se voluit : καὶ τοῦτο γὰρ κανὼν ἐτίθετο παρ' ἐκείνοις, Pachymeres ait Andr. 1, 34, εἰ καὶ μὴ ἔχων κατὰ τοὺς ἄλλους τὸ ἀπαραίτητον. In Anecdotis Gr. t. 3, p. 464, versus inserui de Joanne quodam Chamea qui, monachorum more, τὴν κλῆσιν ἀντ' Ἰωάννου Πρὸς τὴν Ἰωσὴφ ἐξαμείβει γνησίως. Sic Georgius Scholarius mutato nomine dictus fuit Gennadius (Bibl. Gr. t. 11, p. 369), et Joannes Cantacuzenus imperator monachus fuit Ioasaph : Καντακουζηνὸς ὡς ἄναξ Ἰωάννης, Σεπτοῖς τε συζῶν ἁγίοις Ἰωασάφ, Simon ait in Bibl. Gr. t. 7, p. 788. Non tamen ab omnibus fuit ille mos servatus. Theodorus Prodromus inter monachos Hilario fuit (Bibl. Gr. t. 8, p. 137; Notit. mann t. 6, p. 224). Michael Rangabes in cœnobio vocatus fuit Athanasius, et ejus filius Nicetas in Ignatium monachum abiit, teste Constantini Porphyr. Continuatore p. 13. Hinc non erit Boivino lis movenda qui ad Niceph. Gregoram p. 793, e difficultate historica se expediturus, putat Joannem quemdam potuisse, induto cucullo, pro Joanne dici Gregorium.

(1) Respectu ad Job. 2, 8 : ἐκάθητο ἐπὶ τῆς κοπρίας ἔξω τῆς πόλεως.

κεφαλῆς δοκοῦντες τὸν πάσσαλον πατάσσειν, ἢ κατασείοντες καὶ σαλεύοντες ταῖς ἐπιφοραῖς. Στήτωσαν κατὰ πρόσωπον, καὶ, δυοῖν θάτερον, αἰσχύνοντες ἢ αἰσχυνόμενοι ἔςωσάν ποτε, σοῦ διδάσκοντος καὶ αἰεί γε καὶ περιφανῶς καὶ ἐξ αὐτῶν δήπουθεν διδάσκοντος τῶν πραγμάτων, γνόντες καὶ μεμαθηκότες ὡς ψεῦδος παρὰ σοὶ καὶ σοῦ γ' ἐπίπροσθεν δυνατὸν οὐδὲν, οὐδέ τις ἰσχὺς τῶν ταῖς ἀληθείαις ἐχθρῶν, Χριςοῦ γ' ἐπιδήλως ἐν σοὶ κρατοῦντος, τοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ὧν ὠνόμαςαι καὶ τοῦτ' ἀγαπῶντος Ἀλήθεια ὠνομάσθαι (1), καὶ σοῦ δ' αὖθις ὑπ' αὐτῷ πάσαις ἐπ' ἀληθείαις καὶ μὴν δικαιοσύναις ἡμῶν εὐσεβῶς τὰ πάντα καὶ μάλα τι εὐσεβῶς καὶ ὁσίως κρατοῦντος.

Κ'. Β.

Καὶ μὴν Σατανᾶν πᾶς τις ἀκούσας αὐτὸν ἐκεῖνον νοεῖ τὸν τῆς κακίας πάσης πατέρα καὶ δημιουργόν· καὶ Φραγγόπουλον (2) τὸν βεβοημένον καὶ τεθρυλλημένον Σατὰν ἐμὸν πάντες εἰσὶν εἰδότες, καὶ τεθαυμακότες εἰσὶν ὅ τι ποτὲ παθὼν ἐγὼ δεῖν ἔγνων ὑπηρέτῃ ἐφ' ὁτῳοῦν αὐτῷ χρήσασθαι πραγμάτων ὄντων ἐμῶν. Ἐχρησάμην δ' ὅμως, τοῦ πονηροῦ κλέψαντος καὶ γοῦν ἐξηπατηκότος, ὁποῖα δὴ πολλὰ οὗτος ἐπιβουλεύων ἐν ἡμῖν ἰσχύει καὶ δρᾷ ἀπροσέκτως βιοῦσιν. Ἐπεὶ δ' ἐχρησάμην, οἶδας πάντως, ὁ ἐμὸς βασιλεὺς, τὴν προτέραν τούτου λύσσαν κατ' ἐμοῦ καὶ μανίαν, καὶ αὖθις οἶδας ὁπόσος φαῦλος αὐτὸς καὶ πονηρὸς ἄνθρωπος περὶ πᾶν ὅπερ ἂν ἐμπιστευθὲν αὐτῷ γένοιτο, ἀποσυλῆσαι δηλονότι καὶ φθεῖραι, καὶ πρᾶξαι κακῶς. Ἀλλ' ἐμὲ τὸ τῆς παροιμίας ἴσχυσεν οὐδὲν οὔτε παιδεῦσαι οὔτε σωφρονίσαι, « ἁλιεὺς (3) πληγεὶς νοῦν οἴσει· » ἐδεήθην δ' αὖθις δευτέρων κέντρων καὶ δευτέρων πληγῶν, καὶ ἐπέθηκεν οὐκ ἀναιδῶς μόνον, ἀλλά τι καὶ ἀπεχθῶς. Καὶ τοίνυν ἔςιν ὀλίγα ἐκ πολλῶν ταυτὶ, ἃ δὴ καὶ εἰρήσεται τῶν νεανιευμά-

(1) Inter Christi nomina quorum catalogum edidi inter Anecd. Gr. t. 4, p. 462 est Ἀλήθεια. Ait enim Christus ap. Joann. 14, 6 : ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή.

(2) Eumdem infra hominem iterum designat p. 27 Epist. 21. Fuit sub Michaele Palæologo Francopulus quidam, homo ex Imperatoris familiaribus, qui tamen conspirare in ipsum fuerat ausus, teste Pachymere Hist. 4, 15. Res narratur in Lebæi Historia infimi imperii l. 100, c. 41. Num idem sit atque ille in quem Chumnus invehitur ignoro.

(3) « Piscator ictus sapiet » proverbium est notum e parœmiographis. Vide not. ad Nicet. Eugenian. 3, 194, p. 151, et Erasmum Adag. 1, 1, 29.

των αὐτοῦ. Ἵππους ἐμοὺς κατὰ χρείαν εἰληφὼς, καὶ ταῦτ' ἐπιτηδείους ὄντας ἐμοὶ χρῆσθαι, ὅδ' ἀπέδοτο κατ' ἐξουσίαν, χρυσίου, φησὶν, ἀλλαξάμενος, χρείας ἕνεκεν ἑτέρας, τουτέςι κέρδους αὐτοῦ. Καὶ γῆν παρειλήφει μὲν ἀρότρῳ τέμνειν καὶ σπερμάτων πληροῦν, καὶ καρποὺς ἐντεῦθεν ὑπεσχημένους εἰσφέρειν ἐμοὶ, ὁ δ' (1) ἐπ' αὐτῇ ἄλλην ἔγνω διαίρεσιν καὶ ἄλλην τομήν· καὶ τοίνυν, διελόμενος εἰς μέρη, τούτων ἕκαςον τῷ βουλομένῳ παντὶ δοῦναί τι καὶ λαβεῖν ἐδεδώκει, πρότερον ἐξ αὐτοῦ τὰ ὡμολογημένα δήπου γε ἀπειληφὼς, εἶθ' ὅσον ἄπρατον σπείρει (2) τάχα σπόρον ἐμόν. Ἀλλ' ἧκεν ὁ ἀμητὸς, καὶ αἱ ἅλωνες ἧκον καὶ οἱ ἀπὸ τούτων καρποί· καὶ συνάγει τούτους οὐκ εἰς ἐμὰς ἀποθήκας, ἀλλ' αὖθις διαιρεῖ καὶ τίθησι μέρος ἐμοὶ καὶ μέρος ἑαυτῷ, καὶ κλέπτει λάθρα, καὶ οἱ ἔλεγχοι οὐκ εἰς τὰς πρωΐας μόνον, ἀλλά τι καὶ εἰς αὐτὰς μέσας νύκτας καὶ τὰς τῶν ἀλεκτόρων φωνὰς, τρανότερον ἴσως βοώντων καὶ μηνυόντων γε τὰς κλοπάς. Χρυσὸν καὶ ἄργυρον εἰλήφει χρειῶν δή τινων ἐμῶν εἵνεκα· ἀλλ' οὗτος οὐκ εἰς ταύτας, ἀλλ' εἰς ἴδιον ἐκένου βαλάντιον, ὧν χάριν εἰλήφει θέμενος παρ' οὐδέν. Ἀνθρώποις τὰ τεταγμένα τελοῦσιν ἐμοὶ αὐτὸς ἦν πικρὸς ἐπηρεαςὴς πρὸς κέρδος αὐτοῦ, καὶ, μικρᾶς αἰτίας ἕνεκεν ἢ οὐδεμιᾶς, ἀφόρητος πράκτωρ ἦν, λημμάτων ἀτόπων καὶ μηδ' ἀκοῦσαι ἀνεκτῶν ὄντων ἐμοί· πληγὰς ἐπετίθει καὶ, τῷ πολλῷ τῆς μανίας καὶ γνώμης ἀσυμπαθοῦς, ἐξ ὅτι μάλα φονώσης ψυχῆς, ἤδη καὶ φόνον ἐςὶν εἰργασμένος, ὁ πάλαι κακὸς κακῶς ἀπολωλέναι δίκαιος ὤν. Ἀλλὰ μὴν τούτων ἐγὼ ᾔδειν οὐδὲν, ἃ δὲ ᾔδειν, εἰσηγήσεις εἰσὶ θείων ἀνδρῶν ἐπᾳδόντων ἐμοὶ συχνὰ καί γε παραινούντων ἀπώσασθαι τὸν τοῦ Θεοῦ ἀλιτήριον, καὶ μὴ ἐνέχεσθαι ταῖς ἀτόποις τόλμαις αὐτοῦ. Τῶν δ' εἰς αὐτὸν κατηγορημάτων σαφὲς εἶχον εἰπεῖν οὐδέν· οὐ γὰρ ᾔδεσαν· ἐκ δὲ τοῦ ἐνόντος πνεύματος καὶ μάλα τι ᾔδεσαν χείρω παντὸς αὐτὸν εἶναι κακοῦ. Ἐγὼ δ' ὅμως ἐκμαρτυρίαν ᾔμην ζητῶν καὶ τῶν λεγομένων ἀπόδειξιν· οἱ δ' εἰδότες, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἡσυχάζοντες ἦσαν. Τὸν τοίνυν τρόπον τοῦτον λανθάνων καὶ κρυπτόμενος ἔφευγε δήπου τὰς δίκας· ἀλλ' οὐκ ἦν καὶ μέχρι τέλους τοσοῦτον μέγα λαθεῖν καὶ ἀποκρυβῆναι κακόν·

(1) Codex, ὅδ', quod scripto ὑπεσχημένος bene haberet; sic p. 27, 4, ὅδ' οὐκ ἴσχυσεν, et οἶδ' Ep. 25. Ita sæpe peccatur in codice, retracto accentu conjunctionis δὲ, si fiat elisio, et scripto σύ δ', σέ δ', αὐτοί δ'. Scriptum est καὶ σύ δε λέγε, Ep. 144.

(3) Codex σπέρει.

τοίνυν καὶ οὐδὲ κρύπτεται. Πῶς τοῦτο; τῶν πεπονθότων ἧκον ἀριθμὸς ἱκανὸς καὶ βιβλίον ἀνέδειξαν, ἐν ᾧ δὴ καὶ θρῆνος, αὐτὰ δὴ ταῦτα λέγω καὶ πλείω τούτων ἐγέγραπτο, καὶ οὐαὶ, καὶ τοῦτ' ἔϛη κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. Ὁ δ' οὐκ ἴσχυσεν ἀπαλείφειν ὡς ψεῦδος τῶν γεγραμμένων οὐδέν. Τί λοιπὸν ἡμεῖς; τραχὺ μὲν οὐδὲν ἔγνωμεν κατ' αὐτοῦ, οὐδ' ὅσον εἰκός· ἐπὶ μιᾶς δ' ἔγνωμεν αὐτὸν καθῆσθαι παρ' ἡμῖν οἰκίας, καὶ μὴ φυγεῖν ταύτην, πρὶν ἂν τέως ἀποτίσειεν ὅσον κλέψας ἢ δυναϛεύσας ἀφείλετο, ἔπειτα εἰς μέσον ἀχθέντα, τοῦ σοῦ γνόντος κράτους καὶ δὴ προϛάξαντος, δίκας ἐκτίσαι ὧν ἔφημεν λοιπῶν κακουργημάτων αὐτοῦ. Οὕτως ἡμεῖς γνόντες, οὕτω καὶ πεπραχότες ἐσμὲν, νομίσαντες ἔξω πράττειν τῶν νενομισμένων καί γε πᾶσιν ἐκκεχωρημένων μηδέν. Εἰ δὲ μὴ ὀρθῶς ἔγνωμεν, ὁ δικαιότατος βασιλεὺς, τὸ πρακτέον προστάξας καὶ δὴ διδάξας, ἡμᾶς ἀγνοοῦντας πρᾶξον μὴ ἀγνοεῖν.

ΚΑʹ. Β.

Καὶ κεραμεὺς, ἀφεὶς τὰ οἰκεῖα πονηρὰ σκεύη, κατὰ τῶν ἐμοὶ προσηκόντων ἐπιεικῶν ἀνθρώπων κέχρηται τῇ συντριβῇ, συντριβῆς ὄντως πάσης ἄξιος ἄνθρωπος ὢν, καὶ πάντα δὴ τολμῶν καὶ τὰ χείριϛα, ἅτε δὴ καὶ τὰ δεινότατα πάντα παθεῖν ἕτοιμος ὤν. Καὶ τοίνυν, εἰ καὶ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν δὸς αὐτῷ πεῖραν ἐφ' ἑαυτοῦ λαβεῖν ὧν τοῖς ἄλλοις βούλεται κακῶν, καὶ σύντριψον ἅμα τὸν ἐν αὐτῷ καὶ μετ' αὐτοῦ σπουδάζοντα Σατανᾶν (1). Ὁπότερος δὲ τούτων κακίων καὶ τῷ ἑτέρῳ ἐϛι κεχρημένος ὀργάνῳ καὶ συνεργῷ, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω σαφῶς εἰπεῖν· ἐν δ' οὖν τοῖς αἰσχίϛοις, καὶ τῷ σῷ κράτει μᾶλλον ἀποτροπαίοις, ἥκιϛά γε δήπου ὁ ἀφανὴς τὸν ϛέφανον ἀνθαιρήσεται.

ΚΒʹ. Β.

Καὶ μὴν οὔτε τὰ πρὸς Θεὸν ὁ πονηρὸς κεραμεὺς, οὔτε τὰ πρὸς τὸν ἐκ Θεοῦ κρατοῦντα ἡμῶν, συνετὸς ἢ δίκαιος· ἀλλ', εἴπέρ τις ἀνθρώπων, θεοϛυγὴς καὶ βδελυρὸς ὢν, καὶ δίκαις ταῖς ἁπάσαις ἐϛὶν ἐνεχόμενος, καὶ γοῦν δεόμενος χωνευτηρίου καὶ πυρὸς, εἰπεῖν,

(1) Phrancopulum designare videtur: cf. Epist. 20, p. 25, n. 2.

ἀποτεφροῦντος καὶ τὰ εἰκότα κολάζοντος. Ἀλλ' οὐ τοῦτο· ἀλλὰ τί; σκηπτὸς ὥς τις καὶ πρηςὴρ καὶ κεραυνὸς κατὰ τῶν Θεὸν εἰδότων καὶ δεδιότων, κατὰ τῶν εὐνοούντων τῷ εὐμενεῖ καὶ πράῳ καὶ θεοςεφεῖ βασιλεῖ καὶ δῆτα δεδιότων ἐπιὼν, καὶ καίων καὶ φλέγων καὶ ἐμπιπρῶν, ἔςι δὴ καὶ κατεσθίων ἀπλήςως βίους αὐτῶν, ἔςι κατεσθίων καὶ ἅπερ ἂν ἐμπιςευθείη δημόσια. Ἀλλὰ μέχρι τίνος; Κακὸς ὢν καὶ κάκιςος, καὶ πάντα πράττων κακὰ, γνώτω καὶ οὗτος, κατὰ τὴν ἀποςολικὴν τοῦ κορυφαίου (1) φωνὴν, ὅτι βασιλεὺς ἡμῶν ἐν Χριςῷ κρατῶν, καὶ τὴν μάχαιραν ἐκ Χριςοῦ φέρων, ἔκδικός ἐςι τοῖς τὰ κακὰ πράττουσιν.

ΚΓ΄. Β.

Ἀλλὰ τί νῦν; ὁ ἐμὸς βασιλεὺς, ὁ ἐμὸς αὔγουςος, ἐπακούσεται δεομένων ἡμῶν, ἢ ἀποςρέψει τὸ πρόσωπον; ἐπακούσεται πάντως· τίνος δεομένων ἕνεκεν; ἔςω δικάζων ἡμῖν, ἔςω καὶ βασανίζων, εἰ ὀρθῶς ἐγὼ, ἢ μή. Πόρρωθεν εἰμὶ τοὺς φθορεῖς καὶ φῶρας καταμηνύων. Ποῦ κεραμεὺς (2) ὁ πολὺς τὰς ὑποσχέσεις, πολὺς καὶ τὰς ἁρπαγάς; ποῦ καὶ νῦν φύγοι; Ἀποδότω, εἰ καὶ μὴ διπλᾶ ἢ καὶ

(1) Locum non memini, sed tribuendus est Petro apostolo, qui sæpissime ὁ κορυφαῖος dicitur. Chumnus in Anecd. Gr. meis t. 5, p. 263 : παράθεσθε τὸν τοῦ κορυφαίου κανόνα. Ibi nota. Tzetzes Chil. 13, 55 : Τῶν ἀποστόλων ἡ κρηπὶς, ὁ κορυφαῖος Πέτρος. Joannes Chrys. De sacerd. 2, 1, 83 : πρὸς τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων διαλεγόμενος. Ibi Leo. Quæ sequitur sententiam Chumnus recitans Epist. 18, auctorem Petrum diserte nominavit. Est tamen ubi et eo epitheto Paulus insignitur. Theodorus Hyrtac. Epist. 27 : οἷα δὲ καὶ ὁ μέγας τῆς οἰκουμένης φωστὴρ καὶ διδάσκαλος Παῦλος, ὁ κορυφαῖος ἀπόστολος, τὸ τοῦ κυρίου στόμα, ἡ τῶν θείων δογμάτων κρηπὶς, ὁ στεῤῥὸς θεμέλιος τῶν ἐκκλησιῶν· in quibus solemnis est Pauli laus, ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος. Joannes Chrys. Hom. in Ps. 6, p. 39 Cotel. : βλέπε Παῦλον τὸν ταπεινόφρονα, Παῦλον τὸν διδάσκαλον τῆς οἰκουμένης... Idem Hom. in Ep. ad Philem. p. 58 Raphel. : τοῦ διδασκάλου τῆς οἰκουμένης λέγοντος· et Pauli recitat verba. Theodorus Prodr. in Notit. mann. t. 8, 2, p. 92 : Παύλῳ τῷ μεγάλῳ διδασκάλῳ τῆς οἰκουμένης ὅλον καθέντι τὸν νοῦν εἰς ἀκρότατον τῶν θείων ἐννοιῶν τὸν πυθμένα. Cui statim p. 93, Lucas dicitur etiam τῆς ὅλης οἰκουμένης διδάσκαλος· quod saltem arte caret. Variata figura Photius Epist. 234, p. 354 : εἴπω τὸ μεῖζον, μᾶλλον δὲ τὸ φρίκης γέμον· τίνων ἐστὶ τὸ λυπεῖσθαι τοῦ (imo τούς) ἀποιχομένους; μᾶλλον δὲ οὐδ' αὐτὸς ἐρῶ, τὸν κήρυκα δὲ τῆς οἰκουμένης καλῶ... Et recitato loco : Παῦλός ἐστιν ὁ σαλπίζων ταῦτα. Quæ postrema conferam cum verbis Prodromi ibid. : τοὺς μετὰ Παύλου σαλπίζοντας. Et Gregorio Naz. Paulus κῆρυξ ἐθνῶν dictus fuit Orat. 1, p. 24. Atque illud Pauli encomium, τὸ τοῦ Κυρίου στόμα, quo Paulum ornavit Theodorus Hyrtacenus, adhibitum fuit et a Prodromo ibid. : τοὺς θεοῦ στόμα καὶ ὄντας καὶ καλουμένους. Et Theodorus idem Prodromus initio poematioli De providentia : δημιουργέ μου Λόγε, οὐ Παῦλον αὐτὸν ἀγνοῶ τὸ σὸν στόμα.

(2) Francopulus. Vide Epist. 21, 22.

πλείω, ἀλλ' οὖν ἁπλᾶ, ἃ πολλὰ πολλῶν καὶ πλείςων ἐσυκοφάντησεν· ἀποδότω καὶ τὰ κοινὰ, ὧν τὰ μὲν πρότερον, τὰ δὲ νῦν ἀδεῶς ἔςιν ἀποσυλήσας. Ἀγαγέτω τις τὸ βιβλίον, ἀναγνώτω. Τί φησιν οὗτος ἐν αὐτῷ; τί ἰσχυρίζεται, ἐὰν ἁλῷ αὖθις κλέπτων, ἐὰν ἁλῷ ἐπὶ τοῖς ὑπεσχημένοις καταψευδόμενος; ἢ γοῦν δειξάτω ὅτι μὴ ἐψεύσατο, ἢ πεῖραν εἰληφέτω τοῦ βιβλίου καὶ ὧν αὐτὸς ἑαυτοῦ τότε κατεψηφίσατο.

ΚΔ'. Β.

Τῶν ὑπὸ τοῦ δεῖνος ςρατοπεδαρχοῦντος (1) ἀδίκων, ἔμοιγε δοκεῖν, ἐς ἡμᾶς γεγενημένων οὐδὲν οὐδαμῶς ἐπι τὴν σὴν ἠγάγομεν κρίσιν, οὐδὲν ἐπὶ τὸ σὸν πρόσταγμα, καὶ νῦν αὖθις σιγῶμεν. Ἑνὸς δὲ μόνου χάριν τὴν ἀγωγὴν ἤδη καὶ τὴν ἀναφορὰν ποιοῦμαι· τίνος τούτου; Οἴκους ἐκ μακροῦ ἐν τῇ μεγάλῃ τῶν Θεσσαλονικέων πόλει χρυσίου πολλοῦ ἠλλαξάμεθα· οὔπω δὲ καὶ τήμερον, οὕτω συμβὰν (2), καταμονὴν ἐσμὲν ἐν αὐτοῖς πεποιηκότες, χρείας δ' ἡμῖν ἑτέρας ἀποπληροῦσι. Τούτους κατέσχεν αὐτὸς, ἀπελάσας ἐκεῖθεν οὓς ἡμεῖς εἰσῳκίσαμεν ἀνθρώπους, συμπεφωνημένους φόρους καταθεμένους· καὶ τοῦτο φαμὲν ἡμεῖς ἠδικῆσθαι. Εἰ μὲν οὖν τὸ τῆς τιμῆς καὶ τοῦ ἀξιώματος ὕψος καὶ μέγεθος πρόφασιν ἔχων, ἡμῶν μηδὲν ὄντων αὐτῷ κατισχύει καὶ κατεπαίρεται, ἀλλ' οὔ τί γε, σοῦ κρατοῦντος ἡμῶν ἐκ Θεοῦ καὶ κατὰ Θεὸν κρατοῦντος, οὐδεὶς οὔτε τῶν νόμων οὔτε τῶν δικαίων οὔτ' ἰσχυρότερος ἐςὶν οὔθ' ὑψηλότερος· εἰ δὲ φιλίαν ἔχων πρὸς ἡμᾶς, εἰπεῖν, ὑπὸ ταύτης φησὶ καὶ τεθαρρηκέναι ὑπερφρονεῖν ἡμῶν καὶ περιφρονεῖν, πότε καὶ τίνα ταύτην ἔςιν ἐν φιλανθρώπῳ κἂν (3) προσλαλιᾷ ἐνδειξάμενος; Ἀγαπῶμεν ἡμεῖς, εἰ μήτε τῶν φιλούντων ἐςὶ, μήτε τῶν ἀπεχθανομένων. Ἀλλὰ σὸν, κράτιςε καὶ σοφώτατε καὶ φιλανθρωπότατε βασιλεῦ, τὸ ῥεῖα μὲν βριάειν, ἔφη τις τῶν ποιητῶν (4), ῥεῖα

(1) Ferme puto innui Joannem Constantini Porphyrogeniti filium, de quo ad Epist. 25, p. 30.

(2) De formula οὕτω συμβὰν vide not. ad Eunap., ad Anecd. Gr. t. 2, p. 47. Planudes V. Æsopi p. 6 : συμβὰν δ' οὕτω· et sic p. 60. Pachymeres Hist. init. ait fuisse rerum a se narrandarum oculatus testis : αὐτόπτης τὰ πλεῖστα οὕτως ξυμβὰν γεγονὼς ἢ καὶ μαθὼν ἀκριβῶς. Male vertit Possinus : « qui per me ipse pleraque viderim *sic contigisse ut refero*, vel... » Est συμβὰν οὕτω pro re nata, data occasione, quum fortuito ita evenerit.

(3) De κἂν pro « saltem » ad Philostrati Epistolas nuper fuit monitum.

(4) Hesiodus de Jove Ἔ. 5 : Ῥέα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει.

δὲ βριάοντας χαλέπτειν· σὺν καὶ τὸ τοῖς καταπεπονημένοις χεῖρα κραταιὰν παρέχειν καὶ ῥύεσθαι πάσης χειρὸς πληττούσης καὶ βιαζομένης. Σὺ καὶ τὰ δίκαια ἡμῖν, καθὼς ἂν καὶ κρίνοις, πρᾶξον.

ΚΕʹ. Β.

Οὐδὲν ἄλλο καὶ νῦν τὸ καθ' ἡμᾶς, ἐφ' οἷς εὐεργετούμεθα, συμπαθέςατε βασιλεῦ, ἀλλ' αὐτό γ' ἐκεῖνο τὸ καὶ κρατοῦν αἰεὶ καὶ ἐξ ἔθους παντός· ἔςι δὲ τοῦτο τί; εὐχαριςεῖν ἐπὶ πᾶσιν, ἐξ ὅλης ψυχῆς, καρδίας ὅλης καὶ διανοίας θερμῶς ἀνθομολογεῖσθαι· πρᾶγμα μὲν ἴσως μικρὸν πρὸς ἔκτισιν τῶν ἐπωφλημένων μεγάλων καὶ πολλῶν, ἀλλ' οὖν πᾶν τό γε πρὸς δύναμιν ἧκον ἡμῖν. Τί γὰρ ἂν καὶ πράξαιμεν ἕτερον, ἐπεὶ μὴ ἔχομεν ἀποχρῶν οὔτε κατ' ἀξίαν οὐδέν. Οἶμαι δεῖν εἶναι (1) καὶ αὐτὸν τὸν νῦν ἡμᾶς ἀδικοῦντα εὐχαριςεῖν καὶ τὸν ἴσον εὐχαριςεῖν τρόπον· τίνος ἕνεκεν; δυοῖν ὁμοῦ, ὅτι τε τοσοῦτον ἔςιν ἐσχηκὼς καὶ γοῦν δεδυνημένος, καὶ ὅτι, διδαχθεὶς, ἔςαι τοῦ λοιποῦ καὶ τῇ δυνάμει κεχρημένος κατὰ τὰς σὰς ἐντολὰς καὶ μὴ κατ' ὄρεξιν τὴν ἑαυτοῦ καὶ γνώμην, καὶ δῆτ' ἐφ' οἷς ἥκιςα χρή. Ὅτι μὲν γὰρ ὑψηλὸς οὗτος καὶ μέγας, καὶ σοὶ κατὰ γένος τῷ βασιλεῖ μου, καὶ ἀδελφόπαις, καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον ἐς πλεῖςον ὅσον δόξης ὕψος καὶ μέγεθος ἠρμένος, ὁμολογῶ καὶ αὐτὸς, καὶ πᾶς τις ἔςαι ταὐτὰ λέγων ἐμοὶ καὶ ὁμολογήσοι ἄν· χρὴ δ' αὐτὸν, οἶμαι, μὴ ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς, ἐπὶ τῷ σῷ ἐλέει, μεγαλαυχεῖν· χρὴ καὶ εἰδέναι ὅτι ἀδελφοῦ μὲν υἱὸς, μή τι δὲ καὶ εἰδότος τὸν ἐκ Θεοῦ δεσπότην αὐτοῦ, μηδὲ φρονοῦντος οὐδὲν αὐτῷ εὔνουν οὔτ' ἀδελφόν (2)· ἀτὰρ πράξεις

(1) Est δεῖν εἶναι pro δέον εἶναι. Usum formæ atticæ δεῖν pro δέον tractavi ad Anecd. Gr. t. 2, p. 78, t. 3, p. 47, ubi et plurima ex Chumni epistolis exempla protuli; denuo tractavit Sinnerus ad Del. Patr. p. 101. Lysias adv. Alcibiad. 7: δεῖν ἕκαστον μετὰ τῶν ὁπλιτῶν κινδυνεύειν, ἱππεύειν εἵλετο· ibi Bremius. In quo loco animadvertit Thesauri Didotiani editor esse δεῖ in omnibus codicibus. Sed unde venit vetus lectio δεῖν? e codice procul dubio. Cum infinitivo εἶναι junctum δεῖν vide et Epist. 63, 81, et aliis Chumni locis quos indicavi Anecd. Gr. t. 5, p. 286.

(2) Ille igitur ἀδελφόπαις fuit Joannes Palæologus Constantini filius Porphyrogenitus, qui quum in Andronicum imperatorem eumdemque fratrem conspirasset fuit in carcerem conjectus ibique diem supremum obiit, die quinto Maii a. 1306. Mortui fratris filium anno sequente imperator creavit Panhypersebastum; ἀναδοχῆς, Pachymeres ait 6, 20, ἀξιώσας μείζονος ἢ κατ' ἀδελφόπαιδα... τιμᾷ οὔπω τελέως τοῦ ἑπτακαιδεκάτου ἐπιβάντα ἔτους τῷ τοῦ Πανυπερσεβάστου ἀξιώματι. Vide Ducangii Familias Byzant. p. 234; Ameilhon. Hist. infimi imperii 102, 49 sqq.; 104, 46.

αὐτοῦ οὐ τοσοῦτον κατευμεγεθοῦσιν ἡμῶν, ὥςε καὶ τὰ πάντα ἡμᾶς ὑποκατακλίνεσθαι καὶ φέρειν ὑπ' αὐτοῦ συμπατεῖσθαι. Καὶ γὰρ ἔςι καὶ ἡμῖν καὶ ἔχομεν ἀντεπεξάγειν, ἄθλια μὲν καὶ μνήμης μόνης ἐξ αὐτῆς ἀπονεκροῦντα καὶ μαραίνοντα τὴν πᾶσαν ζωὴν, καὶ συμπνίγοντα καὶ ἀφαιρούμενα καὶ αὐτὰς δὴ ταύτας ἡμῶν τὰς πνοὰς, μεγάλα δ' ὅμως καὶ ταῦτα καὶ λόγου τοῦ παντός (1)· τίνα δὴ λέγω; τὸν τάφον οἴμοι! τοῦ ἐμοῦ δεσπότου, σοῦ δὲ φιλτάτου υἱοῦ (2), καὶ τὴν ἐν αὐτῷ τιμίαν καὶ αἰδέσιμον κόνιν καὶ τοῖς πᾶσιν εὐλαβητέαν, ἐπεί τοί γε καὶ τὸ μνημεῖον μνημεῖον ἔςηκε τῆς ἐκείνου θείας ψυχῆς καὶ λαμπρᾶς ἀρετῆς, καὶ γέμει δὴ τῶν ἐκείνου καλῶν μακαρίων ὄντων καὶ μενόντων ἀεὶ, καὶ οὐδὲν οὐδαμῶς οὐ μήποτε τῆς μνήμης ἀπορρυῇ. Ταῦτ' ἔχομεν καὶ ἡμεῖς· ἐπὶ τούτοις ἔςιν ἡμῖν καὶ τὸ ἐκπνεῖν καὶ αὖθις ἀναπνεῖν. Πράξεως δ' ἡμῖν μηδεμιᾶς οὔσης δυναμένης καταδυσωπῆσαι τοὺς παραπικραίνοντας καὶ λυποῦντας, ἀντ' ἰσχυρᾶς πάσης (3) τὸν σὸν περὶ ἡμᾶς εἰσάγομεν ἔλεον, τοὺς σοὺς οἰκτιρμοὺς, πρὸς οὓς καὶ χρὴ μᾶλλον τούτους ὁρᾶν, καὶ μὴ, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἀθλίως κειμένοις ἡμῖν ἐθέλειν ἐφάλλεσθαι, μηδ' εὐθύνας ὥσπερ ἐφ' οἷς κακοδαιμονοῦμεν εἰσπράττεσθαι, σοῦ γε μὴ καταχρίνοντος μηδὲν μηδαμῶς· ἐπεί τοι καὶ ςήκομεν μᾶλλον ἡμεῖς ἢ πίπτομεν σοὶ τῷ βασιλεῖ καὶ κυρίῳ ἡμῶν. Ἀλλὰ τί καὶ τοῦτο; ὅτι μὴ πρὸς τοὺς σοὺς ἐλέους ἢ καὶ καταδέσμους χρηςοὺς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας ἡμῶν ὁρῶσι (4) καὶ τὰς ἐν τούτοις μάςιγας καὶ πληγὰς (5), καὶ τὴν συμπεδοῦσαν μοχθηρὰν καὶ ἄτακτον ὕλην, καὶ αὖθις ἀνιεῖσαν, ὃ δὴ πάθος καὶ τῶν ἀνθρώπων τοῖς ἄλλοις τοῖς μὲν ἔςιν ἐνοχλοῦν, τοῖς δ' ἔςιν ἀπειλοῦν· οἱ δ' ὡς ἄϋλοί τινες καὶ ἀσώματοι ἐπεγκαλοῦσιν ἡμῖν τὰ τοῦ σώματος κακὰ, δέον αὐτοὺς καὶ περὶ ἑαυτοῖς δεδιέναι, ἐν σώμασι ζῶσι τοῖς ἴσοις ὑποκειμένοις καὶ ἐνεχομένοις κακοῖς. Ἀλλ' οὐκ ἀνεκτὸν αὐτοῖς εὐρωςοῦσι καὶ περὶ τὰς πράξεις τετονωμένοις ἑτέρους νοσεῖν, καὶ οὐδ' ἐπιτρέπουσι τὴν περὶ τούτου κρίσιν τῷ σῷ κράτει καὶ βουλήματι τῷ σῷ,

(1) Deest forsan ἄξια.

(2) Chumni filia nupserat an. 1304 Joanni Palæologo, non illi de quo modo egi, sed alii, imperatoris Andronici filio qui vita decesserat anno 1308. Vide Niceph. Gregoram Hist. 7, 5, 7; notam ad Anecd. Gr. t. 1, p. 293; Ameilhon. Hist. infimi imp. 104, 27; et infra Epist. 157.

(3) Deesse videtur nomen nescio quod, ni scribendum ἰσχύος πάσης. Vix potest mente πράξεως repeti.

(4) Vide p. 13, n. 3.

(5) Jungit eadem nomina, et verba μαστιγοῦσι καὶ πλήττουσι Epist. 29, p. 34.

ἀλλὰ τολμῶσι παρέχειν ἑαυτοῖς; Ἐκχώρησον, εἰ βούλει· δὸς καὶ τοῦτο, ὁ εὐμενὴς καὶ πρᾶος τὰ πάντα καὶ φιλάνθρωπος ἐμὸς βασιλεύς· τῶν πραγμάτων ὄντων ἔξω καὶ κείσθω ἅμιλλα ἐπὶ τούτοις. Εἰ γοῦν ἡμεῖς ὑστερήσομεν, εἰ κατόπιν ἔλθωμεν παραπολὺ τοῦ ἀγῶνος, ἔξω καὶ τοῦ λοιποῦ ἄγειν αὐτοὺς καὶ φέρειν ἡμᾶς καὶ πάνθ' ὅσα ἡμῶν, ὅποι ἂν καὶ ὅπως (1) ἂν βούλοιντο.

ΚϚ'. Β.

Δυσχερὲς οὐδὲν τοσοῦτον, οὔτ' ἐργῶδες κακεντρεχεῖς γλώσσας καὶ χεῖρας ἐπισχεῖν τῆς φορᾶς καὶ στῆσαι καὶ πεδῆσαι, ὅσον δρόμους ποταμῶν κατὰ πρανοῦς σπεύδοντας ἐπὶ τὰ κάτω βιάσασθαι τὴν σπουδὴν ἄνω καὶ τὴν ὁρμὴν ἔχειν, καὶ δῆτα βάλλειν ὀχετοὺς ἐς ὕψος εἰς ἀέρα. Τοῦ τοίνυν χαλεπωτέρου ῥᾷστα, σοῦ προστάξαντος, ἀπειργασμένου, ἔξω καὶ τὸ λοιπὸν ῥᾷστα, σοῦ προστάξαντος, γεγενημένον.

ΚΖ'. Β.

« Μή τι, Κύριε, » Ἀβραάμ (2) φησιν, « ἐὰν ἅπαξ αὖθις λαλήσω; » τοῦτο κἀγὼ καὶ δὴ λέγω. Τί τοσοῦτον ἐπληθύνθησαν (3) οἱ θλίβοντες ἡμᾶς; τί καὶ κατεξανίστανται τοσοῦτον; τί καὶ λέγουσιν; « οὐκ ἔστιν ἡμῖν τοῦ λοιποῦ σωτηρία οὔτε πεποίθησις ἐν σοί. » Οὐχὶ σὺ ὁ ἐξ ἀρχῆς ῥύστης μου (4) καὶ βασιλεύς μου, καὶ ἀεὶ φιλάνθρωπος καὶ εὐμενὴς ἀεὶ, καὶ μειλίχιος καὶ συμπαθής; οὐχὶ καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν ἐξ ἀρχῆς εὖ μάλα καὶ καλῶς καὶ ἀκραιφνῶς

(1) Juncta adverbia illa frequenter sunt, quod monstravi ad Philostr. Her. p. 604, ad Anecd. Gr. t. 5, p. 461. Aristides Orat. 17, p. 404, de spissis Ægei maris insulis : πᾶσαι ἀλλήλων ἔξω τε καὶ μέσαι εἰσὶν, ὥσπερ ὅταν θέρους ὥρᾳ... πλοῖα κατ' ἰχθύων θήραν σαλεύῃ πολλὰ, καὶ παρελθόντι εἴσω τά τε ἐκ πρύμνης καὶ τὰ ἐκ πρώρας καὶ τοῖχος ἑκάτερος πάντα ὁμοίως εἰς νῆσον τελευτᾷ, ὥστε ἀπορῆσαι τὴν πρώτην ὅπη καὶ χρὴ διεξελθεῖν. Quum καὶ ante χ. διεξ. non vim habere multam videatur, scripsisse ferme crediderim auctorem ὅπη καὶ ὅπως χρὴ διεξ. Velim etiam voculas ὥσπερ et ὥστε sedes permutare, sic : ὥστε ὅταν... ὥσπερ ἀπορ... Theodorus Prodr. Amaranto, p. 121 : ταῦτα μὲν ὧδέ πη καὶ ἔχει. Quum non satis intelligam quid copula velit, fere opinor periise syllabam πως, ut sit legendum ὧδέ πη καί πως.

(2) Genes. 18, 32.

(3) Psalm. 37, 19 : ἐπληθύνθησαν οἱ μισοῦντές με ἀδίκως. Psalm. 68, 4 : ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου οἱ μισοῦντές με δωρεάν.

(4) Et sumsit nomen ῥύστης e Psalmis. Conf. Ep. 19, p. 24, 7.

ἐπεγνωκότες σε τὸν ἐκ Θεοῦ δεσπότην ἡμῶν; τί τις ἔχει καθ' ἡμῶν πονηρὸν ἐγκαλέσαι; τί καὶ οἷον ἀπώσασθαι καὶ τὸ σὸν ἔλεος ἀφ' ἡμῶν ἀποςῆσαι; ἢ (1) πάντως τῶν ἁπάντων ἔςιν ὅςις οὐδεὶς (2), οὐδ' οὐδὲν οὐ μή ποτ' οὐδαμῶς ἕξει. Ἀλλ' ἐγὼ (βούλει καὶ προστάσσεις εἴπω τίνα καὶ πόσα;), ἀλλὰ καὶ νῦν αὖθις σιγήσομαι, ἐπεὶ καὶ καιρὸς ἔςιν ὅτε λόγου καὶ καιρὸς σιωπῆς (3), καὶ ἡμεῖς οἴδαμεν διαιρεῖν· τί δὲ καὶ χρὴ λέγειν πρὸς τὸν εἰδότα πάντα καὶ ὃν φεύγει τούτων οὐδὲν, καὶ δῆτ' ἐμβριμώμενον μὲν τοῖς πονηροῖς, κατέχοντα δὲ, ὡς πολὺς σὺ τὰ πάντα σοφὸς καὶ κραταιὸς βασιλεύς· κἂν ἡμεῖς ἀγεννεῖς καὶ γοῦν ἐκ μικροψυχίας οὐ φέρωμεν (4), τό γ' ἧκον εἰς ἡμᾶς.

ΚΗ'. Β.

Τὸ συχνὰ καὶ πολλὰ λέγειν ἡμᾶς οὐχ ἡμῶν, τῶν δὲ συνωθούντων ἡμᾶς λέγειν, καὶ βιαζομένων βουλομένους σιγᾷν, καὶ πάνυ τι σιγᾷν βουλομένους.

ΚΘ'. Β.

Ἕως πότε, δέσποτά μου ἅγιε, φιλανθρωπότατε καὶ δικαιότατε βασιλεῦ, ἕως πότε ὑψωθήσονται ἐπ' ἐμὲ καὶ ὑπὲρ τὰς κέδρους ἀρθήσονται τοῦ Λιβάνου, Δαυίδ φησι (5), νῦν μὲν οὗτος, νῦν δ' ἐκεῖνος, ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ φυόμενοι οἱ ἐχθραίνοντές μοι ἀδίκως (6); ἕως πότε δόλον μὲν ἐν καρδίαις καὶ κενὰ μελετήσουσιν, ἔπεσι δ' ὡς βέλεσι χρήσονται, ἐξ ἀφανοῦς πλήττοντες; ἕως πότε θήξουσιν ὡς μαχαίρας τὰς γλώσσας, καὶ τὰς τομὰς καὶ τὰς πληγὰς ἀπειλήσουσι; τίς ἡ τοσαύτη μανία; τί τοὺς μηδὲν αὐτοὺς μηδα-

(1) Codex ἤ.

(2) Formam dicendi οὐδεὶς ὅστις, ὅστις οὐδεὶς, ex Chumno et aliis illustravi ad Anecd. Gr. t. 1, p. 317, t. 2, p. 80; et οὐδὲν ὅτι t. 3, p. 476. Psellus Opusc. p. 94: τοῦτο τὸ γένος ἐλεύθερον ἄγαν ἐστὶ καὶ οὐδὲν ὅ τι δειμαῖνον πέφυκεν.

(3) Eccles. 3, 7: καιρὸς τοῦ ῥῆξαι καὶ καιρὸς τοῦ ῥάψαι, καιρὸς τοῦ σιγᾷν καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν. Conf. Ep. 98.

(4) Codex, φέρομεν, Solita permutatio vocalium similium. Ducas Hist. c. 36: τὸ σχισματικὸν μέρος ἐλθὼν ... ἔλεγον αὐτῷ. Servavit vir d. solœcum ἐλθὼν, quod mutarem libens in ἐλθόντες ob sequens ἔλεγον. Sed standum erit a codice in quo ἐλθόν.

(5) Psalm. 36, 35: εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον καὶ ἐπαιρόμενον εἰς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου.

(6) Conf. p. 32, n. 3.

μῶς (1) ἀδικοῦντας μονονοὺ (2) τοῖς ὀδοῦσι σπαράττουσι, καὶ πᾶν εἶδος τεχνουργοῦσι πονηρῶν δή τινων μηχανημάτων, κατασεῖσαι τὸν τῆς καρδίας ἡμῶν ἀποπειρώμενοι πύργον καὶ καθελεῖν καὶ δῆθ' ἡμᾶς ἑαυτοῖς ὑποκατακλῖναι καὶ ῥᾶστα χειρώσασθαι; Τῆς εὐηθείας! ἵνα μὴ τἀληθὲς λέγω· παραπληξίας! εἰ τοιοῦτόν τι περὶ ἡμῶν ἐπὶ νοῦν ἔβαλον, ἢ βαλόντες ἐν ἐλπίσι τισὶν ἔθεντο. Ἐπ' ἄλλων ταῦτα συσκευαζέτωσαν, οἳ τάχ' ἂν καὶ ῥᾳδίως ἁλώσονται· ἐν ἡμῖν δ' οὐδὲν οὐδαμῶς ἀγεννὲς εὑρήσουσιν, οὐδὲ κάμψομεν γόνυ τῇ Βάαλ (3), οὐ λατρεύσομεν τοῖς κνωδάλοις, οὐδέ γε τοῖς δαιμονίοις· ἐπῆρεν ὑψηλὴν ὁ τῶν ἐκδικήσεων θεὸς (4) τὴν κραταιὰν ἑαυτοῦ χεῖρα, ἐπῆρε, τὴν ῥομφαίαν ἀνέσεισεν· ὁρῶμεν ἡμεῖς ἤδη φερομένην ἄνωθεν ἐστιλβωμένην τὴν μάχαιραν, καὶ μεθύουσαν σφάττειν (5), ἀτεκνοῦν, τέμνειν, ἐξολοθρεύειν τοὺς ὀλοθρεύοντας, πάντα τὰ φοβερὰ πρὸς δίκην ἀπειλοῦσαν, καὶ γοῦν δεδυνημένην. Τί καὶ αὖθις Ἐριννῦς καὶ Κορύβαντες, καὶ λεγεῶνες δαιμόνων (6) ἀνθρώποις μοχθηροῖς ἐμφωλεύοντες, καὶ κατὰ βυθοῦ θαλάσσης (7) ἅμα τούτοις ὑπὸ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἐλαυνόμενοι καὶ συνωθούμενοι; οἱ δὲ τῷ βραχίονι αὐτοῦ ἀντερίζειν τολμῶσι, μὴ φρίττοντες τὴν ἀκαταμάχητον δυναστείαν καὶ δύναμιν! Τί τεκταίνουσι κατὰ τῶν νώτων ἡμῶν (8) πρὸς σὲ μόνον ὁρώντων, καὶ μαστιγοῦσιν ἐξ ἀφανοῦς καὶ πλήττουσι, καὶ γίνονται τοῦ καιροῦ βιαιότεροι, μηδὲ μέτρον εἰδότες μηδὲν, μήτε πληγῆς μήτε μάστιγος; Ἡμεῖς μὲν πάντα πάσχειν ὑπὲρ σοῦ καὶ παρέσχομεν ἑαυτοὺς προθύμους καὶ νῦν ἤδη παρέχομεν, τὴν σὴν δὲ μόνην γνῶναι ζητοῦμεν

(1) Est in μηδὲν μηδαμῶς, ut supra p. 19, 20, quæsita et passim obvia alliteratio. Chumnus a Creuzero editus post Plotinum De pulcr. p. 426 : ἄμφω δὴ ταῦτα συνορῶμεν, τόν γε σῖτον (leg. τόν τε σ. ex cod. 2105) κἀκεῖνα πρὸ τούτου, καὶ οὔτε σίτου μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος οὐκ ἂν γένοιτο οὔτε χλόη οὔτε καλάμη. Idem p. 435 : ὅπως ποτ' ἐπιστήμη δηλονότι τοῖς μηδὲν μηδαμῶς περὶ αὐτῆς εἰδόσιν ἔστιν ἐγγινομένη. Codex ἐγγιγνομένη. Et est eadem verbi γίγνομαι forma reponenda p. 441, 442, 445, 446, 450, 451. Rursus p. 436 : ἀλλ' οὐ πάνυ τι τούτῳ γε προσεκτέον (cod. τούτῳ γε καὶ πρ.), ὡς μηδεμιᾶς δηλονότι μηδαμῶς ἀντιθέσεως οὔσης Atque p. 438 : ζωῆς ταύτης κατ' οὐδὲν οὐδεμία φθορὰ οὔτε νοῦ.

(2) Codex, μόνον οὐ.

(3) Regg. 3, 19, 18 : πάντα γόνατα ἃ οὐκ ὤκλασαν γόνυ τῷ Βαάλ. et sæpius.

(4) Psalm. 93, 1.

(5) Isai. 34, 5 : ἐμεθύσθη ἡ μάχαιρά μου.

(6) Respectu ad miraculum Christi liberantis obsessum hominem a dæmone qui, interrogatus quo nomine vocaretur, respondit : Λεγεών. Vide Luc. 8, 30.

(7) Respectu ad dæmones qui ingressi sunt porcos, et porcos obsessos se præ furore præcipitantes in subjectum mare. Vide Matth. 8, 32; Luc. 8, 33.

(8) Psalm. 128, 3. cf. n. 2, ad Epist. 13.

ψῆφον, καὶ τὸ σὸν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἐφ' οἷς ἀδικεῖσθαι δοκοῦμεν, θεῖον καὶ ἀπαραλόγιστον πρόσταγμα.

Λ'.

ΤΩ ΓΑΒΡᾼ ΚΑΙ ΤΩ ΑΔΕΛΦΩ ΑΥΤΟΥ (1).

Ἡμῖν οὐκ ἔστι πολυπραγμονεῖν ὅπως ποτὲ τοῖς βουλομένοις ἐξετάζειν δοκεῖ τὰ ἡμέτερα καὶ μάλιστα ὅσα ἐξ ἐπιστήμης ἀπεργαζόμεθα λόγων, οὐδ' ἀναμένομεν ἄλλοθέν ποθεν ἥκειν τὴν περὶ αὐτῶν ψῆφον ἢ ὅθεν ἔγνωμεν ἄμεινον ἥκειν. Καὶ γὰρ ὥσπερ τὰ τῶν ἄλλων δοκιμάζομεν, οὕτω δὴ καὶ τὰ ἡμῶν αὐτῶν δοκιμάζομεν. Ἀλλὰ τίς ἡ δοκιμασία καὶ εἰ ἀσφαλὴς σκοπεῖτε. Πρὸς τὴν δημιουργὸν ἄγομεν τέχνην, ὥσπερ οἱ τὰ χρυσία πρὸς τὴν ἐλέγχουσαν λίθον (2), καὶ, ταύτῃ παρατρίβοντες (3), καθαρῶς ἐνορῶμεν εἴ τι μὴ καθαρὸν εἴργασται μηδ' ἀκραιφνὲς κατ' ἐκείνην, καὶ χαλκὸς οὐδεὶς λανθάνει χρυσοῦ τινος τὰ ἔξωθεν μετέχων, οὐδὲ κλέπτει τὰ ἔνδον χρυσοῦ φύσιν προβεβλημένος· ἀλλ' οὐδ' ὅστις ἕτερος χρυσὸς φαῦλος, οὐδαμῶς οὐδ' οὗτος λανθάνει ὅσον τοῦ κιβδήλου καί γε τοῦ ἀτίμου μετέσχε. Καὶ τοίνυν πρώτην ταύτην κρίσιν ἡμεῖς δεῖν ἔγνωμεν ποιεῖσθαι περὶ λόγων, καὶ ποιούμεθα, βουλόμεθα δὲ μηδὲ τῶν ζωγράφων, τῶν γε δοκούντων ἐπὶ τῇ τέχνῃ μεγάλα δεδυνῆσθαι, ἀμαθέστερον ἢ ἀφρονέστερον περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς νομίζειν, ἀλλ', ὡς ἐκεῖνοι προσέχουσι τοῖς παρ' αὐτῶν γραφομένοις, οὕτω καὶ ἡμᾶς ἐφ' οἷς συντάττομεν προσέχειν, εἰς χαρακτῆρας δηλονότι βλέποντας καὶ τύπους (4) τῶν πάλαι ποτὲ θαῦμα μέγα

(1) Notus est Michael Gabra e Catalogo Venetæ Bibliothecæ Zanettiano. Multas ad Niceph. Chumnum scripsit epistolas. Joannes Gabra cujus orationem edidi in Anecd. Gr. t. 3, Michaelis forsan fuit frater.

(2) Λίθον enim est generis simul masculini et feminini; quod proderit emendandæ inscriptioni quæ forte oculis modo est obversata, inter Bœckhii Argolicas : Φθέγγεται, ἠρεμέει, γελάει μόνον, καὶ τάχα δώσει Τάνδε λίθῳ ψυχάν· μορφὰ τόσον δύναται! Pro τάνδε, non τῷδε quod vir doct. proposuit, et abest ab τάνδε longius, sed τᾷδε legerim. Et rursus ἡ λίθος in re simili Epist. 152, ubi de lapide illo probatorio loci nonnulli proferentur.

(3) Est παρατρίβειν, quo verbo utitur et Epist. 152, præcipue in usu de hac probatione auri, ut et προστρίβειν.

(4) Nonnulla quæ huc faciunt possunt legi in notis ad Aristæn. 1, Ep. 1, p. 229. Theodori Grapti Vitæ auctor fratrem ejus Theophanem narrat p. 193, non sanguine magis quam virtutum æmulatione fratrem esse voluisse, τοὺς ἀρίστους μιμούμενον τῶν ζωγράφων, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ὥσπερ εἰς ἀρχέτυπον βλέποντα, καὶ ζηλοῦντα σὺν ἀκριβείᾳ.

ἐπ' ἐργασίᾳ λόγων γεγενημένων, καὶ μηδὲν μήτε τῶν τῇ τέχνῃ ἀρίςως ἔχειν δεδογμένων ἔξω λελοιπότων, ἀλλὰ καὶ, εἴ τι πλέον ἔδει προσεξευρεῖν εἰς αὔξησιν καὶ κάλλος, καὶ τοῦτο περινοίᾳ καὶ μεγέθει φύσεως ἐξευρηκότων, κἂν εἴ τι κατ' ἐκείνους συμβαίνῃ τοῦτο καὶ θαρρεῖν ἐγκρίνειν. Εἰ δ', ὥσπερ ἄφωνοί τινες ἢ καὶ παντελῶς δύσφωνοι τῶν ὀρνίθων εἰ κατὰ μουσικοὺς αὖθις ὄρνις μουσικὴν ὑπισχνοῖντο, εἶτ' ἐπιδεῖξαι βουληθεῖεν, οὐδὲν τερπνὸν καὶ οἷον ἐξ ἐκείνων οὐδαμῶς ἂν παρ' αὐτῶν ἀκούσαις, τὸ πᾶν δ' ἄχθος ἔσται καὶ πάνυ τι ἐξ ἀηδίας φορτικὸν αἰσθήσει, οὕτω καὶ τὰ παρ' ἡμῶν εἶεν ἀπηχῆ τινα καὶ μηδὲν γνήσιον ἐσχηκότα ταῖς πάλαι τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν μετ' ἐκείνους κατ' ἐκείνους μεγάλαις Ἑλληνίσι γλώσσαις (1) καὶ ὑπὲρ πᾶσαν μὲν ἁρμονίαν, ὑπὲρ πάντα δὲ ῥυθμὸν καὶ πᾶν κάλλος γενναῖα καὶ συντεταμένα καὶ μεθ' ἡδονῆς ἐκπλήττοντα, καί γε χάριτος γέμοντα καὶ παντὸς ἤθους καὶ καλοῦ παντὸς ἑτέρου, ψυχαῖς ἀνθρώπων ἐπαφιείσαις, ταῦτα δὴ καὶ ὡς εἰκὸς ἀποτρεπόμεθα, πιθήκων τινῶν νομίζοντες εἶναι μιμήματα πρὸς λεόντων ὁρμήματα. Καὶ ἡμεῖς μὲν οὕτως (2)· ὑμῖν δὲ τῶν ἡμετέρων λόγων ἐκδοθέντων εἰς βάσανον, πῶς ποτε περὶ αὐτοὺς διετέθητε; ἐγὼ μὲν γὰρ βουλοίμην ἂν ὡς καὶ αὐτὸς κρίνω, οὕτω δὴ καὶ ὑμᾶς νομίσαι δεῖν εἶναι (3) κρίνειν, καὶ τὸν τρόπον ἔφην· εἰ δ' ὑμεῖς ἄλλο τι βέλτιον καὶ ἄμεινον ἔγνωτε, μὴ ἀποκνήσητε καὶ ἡμᾶς διδάξαι (4).

ΛΑ'.

ΤΩ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ ΚΥΡΩ ΘΕΟΔΩΡΩ.

Χθὲς ἐγὼ πρός τινας τῶν ἐμῶν σπουδαςὰς λόγων ἐπιςεῖλαι διανοηθεὶς, καὶ ἐπιςείλας (5), δεῖν ἔγνων τὴν αὐτὴν ἐπιςολὴν καὶ

(1) Et Epist. 45 : γλώσσας πάσας Ἑλληνίδας συγκλονοῦντα. Præivit Cratinus de Pericle loquutus apud Aristidem Or. 45, p. 23 : ὦ μεγίστη σὺ γλῶττα τῶν Ἑλληνίδων. Vide Dind. ad Arist. Orat. 46, p. 173.

(2) Verba illa ψυχαῖς ... οὕτως protulit Sancto-Crucius Exam. Crit. p. 775, quæ sic avulsa vix puto potuisse intelligere. Sed reptabat vir ceteroquin egregius per codices græcos, paucula hinc inde deradens et notis ut gemmulas inserens. Ibidem male Nicephorum nostrum Chumnum atque coævos nonnullos scriptores sub Alexio Comneno floruisse statuit.

(3) Vide n. 1 ad Epist. 25, p. 30.

(4) Similis est finis Orationis Περὶ λόγων κρίσεως, a me editæ inter Anecd. Gr. t. 2, p. 356—364.

(5) Præcedentem innuit forsan epistolam.

πρὸς σὲ πέμψαι, οὐ φιλοτιμίας χάριν· μὴ τοῦτό γε νομίσης, ἐπεὶ μηδ' ἔςιν ἐν αὐτῇ σεμνὸν οὐδὲν, οὐδέ γε φιλότιμον καὶ κατ' ἐπίδειξιν ἐξειργασμένον, οὔθ' οἷον ἐφ' ὅτῳ ἄν τις καὶ ἐγκαλλωπισθείη, πᾶν μὲν οὖν τοὐναντιὸν καὶ ἐγκαλυφθείη· καὶ σὺ δ' εἰς χεῖρας ἔχων, ὁρᾷς πάντως. Ἀλλὰ τίνος εἵνεκα πέμπω; ἄμυναν δή τινα πρὸς σὲ πρᾶξαι βεϐουλημένος· ὡς μὲν οὖν οὐκ ἀξίαν, οἶδ' ὅτι, πράξω δ' ὅμως. Ἐρεῖς· διὰ τί; καὶ τί τὸ ἀδίκημα; ὅτι με δεινῇ τινι καὶ πλέον ἢ δεινῇ νόσῳ (1) ἐπὶ πλείςαις ἡμερῶν ἤδη παλαίοντα οὐδὲν οὐδαμῶς αὐτὸς ἐπεσκέψω (2). Καὶ τοίνυν ἐπὶ τὴν σὴν ἀσυμπαθῆ βάλλω καρδίαν, καὶ πληγεὶς πλήττω. Σὺ μὲν γὰρ οὐκ ἀνίης οὐδ' οὐδὲν οὐδαμῶς παύῃ πανταχῇ κηρύττων τοὺς εἰς ἡμᾶς ἐπαίνους, καὶ περικροτῶν χαίρεις πλέον ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς ἢ ἐπὶ τοῖς σαυτοῦ λόγοις, καὶ ταῦτα παρ' ἀμφοῖν ἀδελφῶν αὐτῶν ἀποτικτομένων· καί σοι τῆς ἡδονῆς ὁ πᾶς τρόπος, ἢ δηλονότι ὅταν αὐτὸς, ἐπιθέμενος τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἐγκωμίοις, πείθῃς καὶ τοὺς ἄλλους, ἢ τό γε δεύτερον ὅταν καὶ ἑτέρων ἀκούῃς θαυμαζόντων. Τί λοιπὸν ἐγὼ πρὸς τοῦτο; ἵνα σοι τὴν ἐντεῦθεν πᾶσαν περικόψω τρυφὴν, φαύλην οὕτω καὶ ἀγεννῆ, καὶ μηδεμιᾶς μετέχουσαν καλῶν ἰδέας λόγων, συσκευάσας ἐξεπίτηδες τὴν ἐπιςολὴν (3), εἰς θέατρον πέμπω, ἐν αὐτῷ δὴ σχεδὸν πάντων ἠθροισμένων τῶν ὑπὸ σοῦ μεγάλα δή τινα φρονεῖν ὑπὲρ ἡμῶν ἀναπεισθέντων. Καὶ δή σοι λαμπρά τις καὶ περιφανὴς αἰσχύνη, καὶ τοῦ λοιποῦ ἐγκαλυπτόμενος, οὐχὶ θρασυνόμενος, πρὸς αὐτοὺς ἂν βλέψαις. Τοσοῦτον τὸ παρ' ἡμῶν εἰς ἄμυναν, καὶ οὕτω δὴ συγγνώμης πάσης μετέχον. Εἰ μὲν οὖν ἡμαρτηκὼς ἡσυχάσεις, καὶ πρὸς ἡμᾶς αὖθις σεαυτὸν ἐπανάξεις· εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τῆς παροιμίας « τὸν ξύοντα (4)

(1) Vide n. 5, ad Epist. 11; n. 3, ad Epist. 9.

(2) Ἐπισκέπτεσθαι de ægrotis invisendis peculiariter usurpatum illustravi ad Aristæn. p. 418, et ἐπισκοπεῖσθαι. Xenophon Mem. 4, 11, 10 : ἀῤῥωστήσαντός γε φίλου φροντιστικῶς ἐπισκέψασθαι. Dio Cass. 58, 2 : αὐτὴν ὁ Τιβέριος οὔτε νοσοῦσαν ἐπεσκέπτετο. Georgius Lapitha 488 : Τοὺς κάμνοντας μετὰ σπουδῆς πολλάκις ἐπισκέπτου. Dositheus Fab. Æsop. 1. Heliodorus 4, 7 : τοὺς εὐδοκίμους τῶν ἰατρῶν ... ἦγον εἰς τὴν ἐπίσκεψιν. Cf. infra p. 42, n. 2.

(3) Præcedens epistola si respicitur, jam patet cur adeo sit tam contorte scripta et ambagibus veluti spinis horridior. Voluit Chumnus ludere.

(4) Exstat proverbium in Arsenii Violeto p. 450; apud Diogenianum 8, 48, ubi Schottus videndus. Videndus præsertim qui Schotto præivit Erasmus Adag. 1, 7, 99. Gregorius Naz. Ep. 61, p. 817 : τὸν ξύοντα δ' ἀντιξύειν παντελῶς ἀνεπίφθονον. Theodorus Prodr. in Notit. Mann. t. 6, p. 625 : εἰ ... τὸν ξύοντα ἀντιξύειν τῇ παροιμίᾳ δοκεῖ. Cantacuzenus Hist. 1, 43, p. 130 : προσέθηκε καὶ τοῦτο

ἀντιξύειν » καὶ πρὸς ἡμῶν οὔσης, ὅσον ἂν ἐπὶ πλέον ἀνιάσαις, τοσοῦτον ἐπὶ πλεῖστον καὶ αὐτὸς πειραθήσῃ.

ΛΒ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τί τοσοῦτον αἴρεις ἐν θαύματι πολλῷ τινι τιθεὶς τὰ ἡμέτερα, μηδὲν τοιοῦτον οὐδαμῶς ὄντα, καὶ ταῦτ' ἐν εἰδόσι ποιούμενος λόγους, καί γε σὺν ἐπιστήμῃ προσέχειν καὶ κρίνειν δεδυνημένοις, καὶ οὐδὲ τὸν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἀπαντῶντα δέδοικας ἔλεγχον, αὐτόθεν ἔχοντα κρατεῖν καὶ περιτρέπειν; Ἀλλά τι σοφὸς σὺ καὶ τεχνίτης ἰσχυρὸς πειθοῦς λόγων, καὶ πάνυ τι θαρρεῖς τῇ δυνάμει. Ἐγὼ δέ σοι καὶ λοιπὸν ἕτερον ἔχω προσεπινοῶν αὐτὰ δὴ ταῦτα τὰ εἰς ἡμᾶς ἐγκώμια βούλεσθαι· ὁποῖος δηλονότι σὺ δεινὸς τοῖς ἀπὸ γλώττης ἄλλο τι κλέψαι κείμενον κατὰ νοῦν. Τί δ' ἐστὶ τοῦτο; καὶ, εἰ ἀληθὲς, μηδ' αὐτὸς φυγεῖν σπουδάσῃς. Φαῦλοί τινες περὶ λόγους ἡμεῖς, καὶ ὅσα γε, τούτοις καὶ τῇ κατ' αὐτοὺς τέχνῃ χρώμενοι, δημιουργεῖν σπουδάζομεν καὶ δημιουργοῦμεν, τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον· σὺ δὲ, δέον περιστέλλειν ταῦτα καὶ κρύπτειν, καὶ μὴ ἐᾷν οὕτως εἰδεχθῶς καὶ ἀκαλλῶς ἔχοντα ἀνδρῶν ἐπιστημόνων ὄψεσιν ἐμπομπεύειν, ὡς ἂν δὴ μὴ καὶ γέλωτα ἡμεῖς ὄφλοιμεν ἀμαθῶς εἰργασμένοι, ἄγεις εἰς μέσον, καὶ, ὡς ἀγάλματα δή τινα (1) μεστὰ τέχνης καὶ κάλλους, ἐφ' ὑψηλοῦ τῶν σῶν λαμπρῶν καὶ καλῶν λόγων ἀποσεμνύνειν ἐθέλεις, εἶτα βούλει τὰς τῶν θεατῶν ὄψεις ἀποσυλᾷν καὶ κατασοφίζεσθαι, καὶ, ὡς ὡραίοις δή τισι, τούτοις ἐνατενίζειν βιάζῃ αἰσχροῖς γε οὕτω καὶ ἀκαλλέσιν οὖσι, μὴ τῇ ἀληθείᾳ, τῇ δὲ φιλίᾳ πράττων δήπουθεν κεχαρισμένα. Καὶ τοίνυν πείθεις λέγων· καὶ δίδωσί σοι ταῦτα καὶ δύνασθαι καὶ τολμᾷν ἡ τῶν λόγων περιττὴ δύναμις, καὶ τὸ τῆς διανοίας οὐ πολὺ μόνον, ἀλλά τι καὶ ἀκαταγώνιστον καὶ γενναῖον. Οὐ μὴν

ὡς καὶ τοῖς ὄνοις ἡ παροιμία δίδωσι τὸν ξέοντα ἀντιξέειν. Quod sumsit ex Aristide Orat. 46, p. 300 : τὸν ξύοντα δ' ἀντιξύειν καὶ τοῖς ὄνοις ἡ παροιμία δίδωσι. Ibi Scholia. Strato conferendus Anth. 12, 238 : εἰς ἀμοιβὴν, Ὡς λέγεται, κνήθειν οἶδεν ὄνος τὸν ὄνον. Obiter monebo Arsenium pro τὸν ξύοντα ἀντιξέειν scripsisse potius ἀντιξύειν, ut est apud Apostolium, vel ξέοντα ἀντιξέειν, oppositis verbis parilibus. Byron de censoribus quibusdam literariis : « they scratch one another's backs at a prodigious rate. »

(1) Cf. Epist. 39, p. 48.

ἀλλ', ὅπερ ἐν προοιμίοις αὐτὸς ἔφην, παρεζεῦχθαί σοι τῇ προθέσει ταύτῃ καὶ λοιπὸν ἕτερον ἀφανὲς σπούδασμα, τοῦτ' ἤδη καθαρῶς λέξω· νύττεις, οἶμαι, τοῖς ἐπαίνοις καὶ κεντρίζεις ἡμᾶς, πρὸς τὴν ἴσην ὥσπερ εὐφημίαν διανιςῶν καὶ τοὺς περὶ σοῦ λόγους δικαιοτέρους γε μακρῷ τῷ μέσῳ (1) τελοῦντας ἅτε καὶ ἀληθεςέρους. Καὶ τοίνυν καὶ ἡμεῖς βουλόμεθα μὲν κατ' ἴσον, μή τι δὲ καὶ δυνάμενοι μηδαμῶς τὰ ἴσα, σιγὴν τιμῶμεν. Σοὶ μὲν γὰρ ἰσχὺς καὶ τὰ μικρὰ καὶ χαμαὶ κείμενα νοῦ περιουσίᾳ καὶ τέχνης εἰς ὕψος αἴρειν καὶ μέγεθος, ἡμῖν δὲ κινδυνεύει καὶ τὰ μεγάλα καὶ ἄνω φθάνοντα πίπτειν κάτω, μεθ' οὕτω σαθρᾶς τῆς γλώττης ἀποπειρωμένοις καί γε κατασπώντων τῶν ἐγκωμίων.

ΛΓ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἐγὼ νῦν ἐπιςεῖλαι πρὸς σὲ βουλόμενος αἰνίγματι μᾶλλον ἐοικότα, ἤ τι λέξω (2) τῶν τοῖς πολλοῖς δήλων· σὺ δ', ὀξὺς ὢν εἰς νοῦν πάντα βάλλειν διὰ γλώσσης ἰόντα, κἂν ὅπως ἄρα καὶ κρύπτοιτο λόγῳ, ῥᾳδίως δυνήσῃ καὶ τῆς ἐπιςολῆς ἐφικέσθαι.

Φυγάς τις ἄνθρωπος (3), μεθ' ὅτι πολλῆς τῆς τόλμης, μεθ' ὅτι

(1) Apud Aristænetum Epist. 2, 12, uxor pauper πάσης ὁμοζύγου πλουσίας φρύαγμα καὶ τῦφον πολλῷ τῷ μέσῳ παρῆλθεν. Ibi interpretes. Cantacuzenus Hist. 1, 3, p. 15 : ἄνθρωπον ... ἀνδρίᾳ ψυχῆς πολλῷ τῷ μέσῳ τοὺς ἄλλους ὑπερνικῶντα. Joannes Euchait. p. 64 : Εἶναι μαθητὴς, οὐ διδάσκαλος θέλων· Ῥᾷον γὰρ οἶδα τοῦτο πολλῷ τῷ μέσῳ Καὶ πᾶσιν ἄλλοις ἀσφαλέστερον τρόποις. Lucianus Charid. 19 : ἐλάβετο τῆς ὥρας ἡ παῖς, καὶ τὰς ἄλλας ὁ πατὴρ οὐ πολλῷ τῷ μέσῳ παρενεγκοῦσαν ἑώρα, τῆς μὲν ὥρας αὐτῆς ἁλούς ... Negatio sententiæ adversatur. Locum sic nuper edidit Duebnerus, οὐκ ὀλίγῳ τῷ μέσῳ, e codice nescio, an e conjectura Abreschii Lect. Arist. p. 249. Quod si e conjectura, quid vetat aliam opponi, οὐ πολλοστῷ μέσῳ, aliam etiam, εὖ πολλῷ τ. μ. Athenagoras Legat. p. 38 Rech. : δεικνύουσιν ἕτερον μέν τι εἶναι τὴν ὕλην, ἄλλο δὲ τὸν θεὸν, καὶ τὸ διὰ μέσου πολύ. Joannes Chrys. Ecl. 44, p. 446 : τῆς δούλης καὶ τῆς δεσποίνης οὐδὲν τὸ μέσον. Idem post Gregorium Thess. p. 128 : σκόπει πόσον τὸ μέσον. Nicolaus Progymn. p. 287 : πολὺ θανάτου καὶ βίου τὸ μέσον. Georgius Acropol. Annal. c. 42 : ἦν οὗτος οὐκ ἀδελφὰ φρονῶν Ἰωάννῃ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλὰ πολλῷ τῷ μέσῳ διέζευκτο. Ex quo Georgii capite tollam mendum obiter : τούτοις τε πλεῖστα συνήσθετο. Codex 3041, τ. τὰ πλ. Et scribendum συνήσθετο. Etiam de temporis intervallo τὸ μέσον. Gregorius Naz. De vita sua p. 6 : Μικρὸν μέσον τι, καὶ ... Gregorius Presb. Vita Nazianzeni p. 14 : οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ καὶ ... Et sic Ichnelates pp. 10, 424. Virgilius Æn. 9, 395 : « Nec longum in medio tempus, quum ... »

(2) Codex, ἤ τί λέξω. Sustuli interrogationem.

(3) Narratio de quodam homine quem a Chumno vellem fuisse nominatum,

πλείςης τῆς περινοίας, τὰ δεσμὰ ῥήξας τῶν κατεχόντων καὶ ἑαυτὸν κλέψας, εἰ καὶ μὴ παρ' ἡμᾶς, ἀλλ' ὅποι παροικοῦμεν καὶ ἡμεῖς, ἧκε, δέσμιος τρόπον ἕτερον ἔρωτος θείου καὶ πνευματικοῦ πόθου. Χρηςός γε οὗτος τὰ πάντα καὶ καλοῦ παντὸς γέμων· καὶ σὺ δ', εὐθὺς ἰδὼν αὐτὸν, εὐθὺς ἂν καὶ ἀγαπήσαις. Καί γε πρὸς θαῦμα τὴν θέαν τρέψας, οὐχ ἕξεις ὅ τι μᾶλλον τῶν αὐτοῦ ῥᾳδίως ἂν εὕροις τῶν ἑξῆς ἐπὶ πλέον θαυμάσαι, πότερον τὸ τῆς ὄψεως ἡδύ τε καὶ χάριεν, ἢ τὸ τοῦ ἤθους σεμνὸν, ἢ τὴν ἐπιείκειαν, ἢ τὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου αἰδῶ, ἢ τὸ τῆς γλώττης ἔντορνον (1) καὶ πεπαιδευμένον, ἢ τὸ βαθὺ τῆς συνέσεως, ἢ τὴν ὁμιλίαν, ἢ τὸ τῆς διανοίας πεπυκνωμένον, ἢ ἕτερόν τι τῶν ὅσα δὴ καὶ κόσμον ἔχει τῇ ψυχῇ καὶ κάλλος ἄριςα ταῖς ἀρεταῖς ἁπάσαις κεκραμένον καὶ ταύταις (2) εὖ μάλα διηνθισμένον· ὃ δὴ μᾶλλον καὶ τούτῳ διαφερόντως προσὸν ὁ τῶν φαιδρῶν οὕτω ψυχῶν νυμφίος (3) καὶ ἐραςὴς ποθήσας, ἑαυτῷ μνηςεύει. Καὶ ὅδ' εὐθὺς πάντων ὑπεριδὼν, αὐτοῦ δὴ τούτου κατόπισθεν ἠκολούθησεν (4). Ἀμέλει τοι καὶ φιλανθρώπου τοῦδε τυχὼν καὶ ὁδηγὸν χεῖρα δόντος, αὐτὸς ἀγούσης ταύτης ἀσφαλῶς ἐξημμένος, οὔτ' ἐξέπεσεν, οὔτ' οὐδὲν οὐδαμῶς ἀπερράγη, ἕως οὗ μετὰ τούτου εἰς λαμπρὸν συνεισῆλθε καὶ κάλλιςον τὸν νυμφῶνα, τὸ αὐτοῦ φημὶ καταγώγιον. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα· ἡμεῖς δ', οὐκ οἶδ' ὅ τι ἀδικήσαντες, ἐπὶ τούτοις διεγκαλούμεθα, ἢ τί βουλόμενοι δυσχεραίνουσιν ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἀγανακτοῦσι, καὶ τῶν ἀναιτίων κατεξανίςανται, οἷς δὴ τοῦτο καὶ δέδοκται μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς λογιζομένοις καὶ κρίνουσιν. Εἰ μὲν γὰρ ὅτι οὐδὲν καὶ αὐτοὶ τῷ πεπραγμένῳ συνεισηνέγκαμεν, οὐδὲ συνεφηψάμεθα τῆς σπουδῆς, οὐδ' οὐδὲν οὐδαμῶς ἐφάνημεν συμπονήσαντες, ἀλλ' ἐπινυςάξαντες ὥσπερ τῷ πράγματι καὶ τῆς χαρᾶς ἀπεκλείσθημεν, ὁμολογοῦμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ τὴν ζημίαν οὐκ ἀπαθῶς μὲν, φέρομεν δ' οὖν· ἔχομεν δὲ καὶ ἀπολογήσασθαι, ὡς οὐδὲν προειδόμεθα, οὐδ' ἔδωκεν ἡμῖν οὐδαμῶς αἴσθεσθαι τῶν τότε γιγνομένων τὸ κατεσπουδασμένον τῆς πράξεως· ἐπεί τοί γε γνόντες, οὐκ ἂν, τοσοῦτον

qui vitam monasticam invitis quibusdam nec ipsis nominatis fuerat amplexus. Innui visus est Cotanitzes, de quo Pachymeres 6, 27. Sed vix feroci Triballorum duci convenit hominis quod sequitur encomium.

(1) Est fere τὸ τῆς γλώττης ἔντορνον Horatianum « rotundum os. » Metaphoram torni de stylo tractavi ad Philostr Epist. p. 54. Figuratus adjectivi ἔντορνος usus non vulgaris est.

(2) Codex, τούτοις.

(3) Respicit parabolam τοῦ νυμφίου.

(4) Phrasis biblica.

τῆς τῶν ϛεφάνων μερίδος ὀλιγωρήσαντες τῶν τοῖς τὰ τοιαῦτα συμπροθυμουμένοις καὶ συναναπτεροῦσι καὶ ὑποθήγουσι λαμπρῶν κειμένων, ἐκ ῥαθυμίας αὐτοὶ διαμαρτεῖν ἠνεσχόμεθα· εἰ δ' ὅτι μὴ δόγματι Θεοῦ θρασέως ἀντέβημεν, μηδὲ τὸν τρέχοντα πρὸς αὐτὸν κατέσχομεν τῆς ὁρμῆς, κατασχεῖν μὴ δυνάμενοι, ποῦ, πρὸς Θεοῦ, τοῦτο καθ' ἡμῶν ἔγκλημα; ἢ τίς αἰτιώμενος δικαίως ἂν αἰτιῷτο; Οὐ μὴν ἀλλὰ, « ταῦτα τί πρὸς ἐμὲ » σὺ τάχ' ἂν εἴποις, « τὸν μὴ μόνον τῆς γνώμης ταύτης πόρρω δήπουθεν καὶ μακρὰν « ἀφεϛῶτα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ταύτῃ τιθεμένους μηδὲν μηδόλως ἀπο- « δεχόμενον; » Οὐ τοίνυν οὐδ' ἡμεῖς σε πείθειν βουλόμενοι τὴν ἐπιϛολὴν πέμπομεν· τίνος δὲ χάριν; ἵνα δὴ τοὺς μὴ ταὐτὰ σοί τε κἀμοὶ περὶ τούτων φρονοῦντας σὺ καὶ διδάσκων πείθῃς μὴ οὕτως εἰκῇ καὶ μάτην δυσανασχετεῖν καὶ τραχύνεσθαι, μηδὲ, καθ' ὧν ὡς ἀδικούντων οὐδὲν ἔχουσιν οὐμενουν ἀποδεικνύναι, αὐτοὺς ἀδικοῦντας κατηγόρους εὑρίσκεσθαι.

ΛΔ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἡμῖν γε νοσοῦσι καὶ πάνυ τι νοσοῦσι (1) τί ἂν γένοιτο μᾶλλον κατὰ τοῦ διενοχλοῦντος κραταιὸν φάρμακον, ἢ ὅγε καὶ ἰατρῶν τέχνη λέγει, τὰ ἐναντία τοῖς ἐναντίοις ἐπινοοῦσα (2); Τῆς τοίνυν νόσου ἡμῶν, ὡς ἐν βραχεῖ φάναι, ἀθυμίαν καὶ σῆτα καρδίας (3) ἔϛι μᾶλλον, ἢ ἕτερόν τι τῶν τῆς ὑγείας φθαρτικῶν, αἰτιάσασθαι. Λείπεται τοιγαροῦν καὶ θεραπείαν αὐτὴν δὴ ταύτην καὶ μόνην ἐπιζητεῖν, γαλήνην καρδίας ἐξ εὐθυμίας προσγιγνομένην· τοῦτο γὰρ

(1) Vide n. 3, ad Epist. 9, p. 13.

(2) Sententia est Hippocratis De flatibus : τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶν ἰήματα. Quam illustravi pluribus, non omisso hoc ipso Chumni loco, ad Anecd. Gr. t. 2, p. 327. Æneas Gazæus p. 33 : οὐ γὰρ μόνον ἐν τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς ψυχαῖς τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα γίγνεται. Ibi Barthii nota ac mea. Iahnius, qui libros innumeros et editos legit et ineditos, protulit Anim. in Basil. p. 30, locum similem Marci Eugenii quem apud ipsum vide. Seneca Cons. ad Helv. 2 : « is cogitet quæcumque usque eo perniciosa sunt ut contra remedium convaluerint, plerumque contrariis curari. » Voltarius : « Tout mal, dit-on, guérit par son contraire. » Diderot. : « En prenant le frais au bord de ce ruisseau, nous nous reposerons. — Mais ton rhume? — Il est de chaleur; et les médecins disent que les contraires se guérissent par les contraires. »

(3) Proverb. 25, 20 : ὥσπερ σὴς ἐν ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτως λύπη ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν.

πλείστης τῆς περινοίας, τὰ δεσμὰ ῥήξας τῶν κατεχόντων καὶ ἑαυτὸν κλέψας, εἰ καὶ μὴ παρ' ἡμᾶς, ἀλλ' ὅποι παροικοῦμεν καὶ ἡμεῖς, ἧκε, δέσμιος τρόπον ἕτερον ἔρωτος θείου καὶ πνευματικοῦ πόθου. Χρηστός γε οὗτος τὰ πάντα καὶ καλοῦ παντὸς γέμων· καὶ σὺ δ', εὐθὺς ἰδὼν αὐτὸν, εὐθὺς ἂν καὶ ἀγαπήσαις. Καί γε πρὸς θαῦμα τὴν θέαν τρέψας, οὐχ ἕξεις ὅ τι μᾶλλον τῶν αὐτοῦ ῥᾳδίως ἂν εὕροις τῶν ἑξῆς ἐπὶ πλέον θαυμάσαι, πότερον τὸ τῆς ὄψεως ἡδύ τε καὶ χάριεν, ἢ τὸ τοῦ ἤθους σεμνὸν, ἢ τὴν ἐπιείκειαν, ἢ τὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου αἰδῶ, ἢ τὸ τῆς γλώττης ἔντορνον (1) καὶ πεπαιδευμένον, ἢ τὸ βαθὺ τῆς συνέσεως, ἢ τὴν ὁμιλίαν, ἢ τὸ τῆς διανοίας πεπυκνωμένον, ἢ ἕτερόν τι τῶν ὅσα δὴ καὶ κόσμον ἔχει τῇ ψυχῇ καὶ κάλλος ἄριστα ταῖς ἀρεταῖς ἁπάσαις κεκραμένον καὶ ταύταις (2) εὖ μάλα διηνθισμένον· ὃ δὴ μᾶλλον καὶ τούτῳ διαφερόντως προσὸν ὁ τῶν φαιδρῶν οὕτω ψυχῶν νυμφίος (3) καὶ ἐραστὴς ποθήσας, ἑαυτῷ μνηστεύει. Καὶ ὅδ' εὐθὺς πάντων ὑπεριδὼν, αὐτοῦ δὴ τούτου κατόπισθεν ἠκολούθησεν (4). Ἀμέλει τοι καὶ φιλανθρώπου τοῦδε τυχὼν καὶ ὁδηγὸν χεῖρα δόντος, αὐτὸς ἀγούσης ταύτης ἀσφαλῶς ἐξημμένος, οὔτ' ἐξέπεσεν, οὔτ' οὐδὲν οὐδαμῶς ἀπερράγη, ἕως οὗ μετὰ τούτου εἰς λαμπρὸν συνεισῆλθε καὶ κάλλιστον τὸν νυμφῶνα, τὸ αὐτοῦ φημὶ καταγώγιον. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα· ἡμεῖς δ', οὐκ οἶδ' ὅ τι ἀδικήσαντες, ἐπὶ τούτοις διεγκαλούμεθα, ἢ τί βουλόμενοι δυσχεραίνουσιν ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἀγανακτοῦσι, καὶ τῶν ἀναιτίων κατεξανίστανται, οἷς δὴ τοῦτο καὶ δέδοκται μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς λογιζομένοις καὶ κρίνουσιν. Εἰ μὲν γὰρ ὅτι οὐδὲν καὶ αὐτοὶ τῷ πεπραγμένῳ συνεισηνέγκαμεν, οὐδὲ συνεψηφάμεθα τῆς σπουδῆς, οὐδ' οὐδὲν οὐδαμῶς ἐφάνημεν συμπονήσαντες, ἀλλ' ἐπινυστάξαντες ὥσπερ τῷ πράγματι καὶ τῆς χαρᾶς ἀπεκλείσθημεν, ὁμολογοῦμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ τὴν ζημίαν οὐκ ἀπαθῶς μὲν, φέρομεν δ' οὖν· ἔχομεν δὲ καὶ ἀπολογήσασθαι, ὡς οὐδὲν προειδόμεθα, οὐδ' ἔδωκεν ἡμῖν οὐδαμῶς αἴσθεσθαι τῶν τότε γιγνομένων τὸ κατεσπουδασμένον τῆς πράξεως· ἐπεί τοί γε γνόντες, οὐκ ἂν, τοσοῦτον

qui vitam monasticam invitis quibusdam nec ipsis nominatis fuerat amplexus. Innui visus est Cotanitzes, de quo Pachymeres 6, 27. Sed vix feroci Triballorum duci convenit hominis quod sequitur encomium.

(1) Est fere τὸ τῆς γλώττης ἔντορνον Horatianum « rotundum os. » Metaphoram torni de stylo tractavi ad Philostr Epist. p. 54. Figuratus adjectivi ἔντορνος usus non vulgaris est.

(2) Codex, τούτοις.

(3) Respicit parabolam τοῦ νυμφίου.

(4) Phrasis biblica.

τῆς τῶν ςεφάνων μερίδος ὀλιγωρήσαντες τῶν τοῖς τὰ τοιαῦτα συμπροθυμουμένοις καὶ συναναπτεροῦσι καὶ ὑποθήγουσι λαμπρῶν κειμένων, ἐκ ῥαθυμίας αὐτοὶ διαμαρτεῖν ἠνεσχόμεθα· εἰ δ' ὅτι μὴ δόγματι Θεοῦ θρασέως ἀντέϐημεν, μηδὲ τὸν τρέχοντα πρὸς αὐτὸν κατέσχομεν τῆς ὁρμῆς, κατασχεῖν μὴ δυνάμενοι, ποῦ, πρὸς Θεοῦ, τοῦτο καθ' ἡμῶν ἔγκλημα; ἢ τίς αἰτιώμενος δικαίως ἂν αἰτιῷτο; Οὐ μὴν ἀλλὰ, « ταῦτα τί πρὸς ἐμὲ » σὺ τάχ' ἂν εἴποις, « τὸν μὴ μόνον τῆς γνώμης ταύτης πόρρω δήπουθεν καὶ μακρὰν « ἀφεςῶτα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ταύτῃ τιθεμένους μηδὲν μηδόλως ἀπο- « δεχόμενον; » Οὐ τοίνυν οὐδ' ἡμεῖς σε πείθειν βουλόμενοι τὴν ἐπιςολὴν πέμπομεν· τίνος δὲ χάριν; ἵνα δὴ τοὺς μὴ ταὐτὰ σοί τε κἀμοὶ περὶ τούτων φρονοῦντας σὺ καὶ διδάσκων πείθῃς μὴ οὕτως εἰκῇ καὶ μάτην δυσανασχετεῖν καὶ τραχύνεσθαι, μηδὲ, καθ' ὧν ὡς ἀδικούντων οὐδὲν ἔχουσιν οὔμενουν ἀποδεικνύναι, αὐτοὺς ἀδικοῦντας κατηγόρους εὑρίσκεσθαι.

ΛΔ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἡμῖν γε νοσοῦσι καὶ πάνυ τι νοσοῦσι (1) τί ἂν γένοιτο μᾶλλον κατὰ τοῦ διενοχλοῦντος κραταιὸν φάρμακον, ἢ ὅγε καὶ ἰατρῶν τέχνη λέγει, τὰ ἐναντία τοῖς ἐναντίοις ἐπινοοῦσα (2); Τῆς τοίνυν νόσου ἡμῶν, ὡς ἐν βραχεῖ φάναι, ἀθυμίαν καὶ σῆτα καρδίας (3) ἔςι μᾶλλον, ἢ ἕτερόν τι τῶν τῆς ὑγείας φθαρτικῶν, αἰτιάσασθαι. Λείπεται τοιγαροῦν καὶ θεραπείαν αὐτὴν δὴ ταύτην καὶ μόνην ἐπιζητεῖν, γαλήνην καρδίας ἐξ εὐθυμίας προσγιγνομένην· τοῦτο γὰρ

(1) Vide n. 3, ad Epist. 9, p. 13.

(2) Sententia est Hippocratis De flatibus : τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶν ἰήματα. Quam illustravi pluribus, non omisso hoc ipso Chumni loco, ad Anecd. Gr. t. 2, p. 327. Æneas Gazæus p. 33 : οὐ γὰρ μόνον ἐν τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς ψυχαῖς τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα γίγνεται. Ibi Barthii nota ac mea. Iahnius, qui libros innumeros et editos legit et ineditos, protulit Anim. in Basil. p. 30, locum similem Marci Eugenii quem apud ipsum vide. Seneca Cons. ad Helv. 2 : « is cogitet quæcumque usque eo perniciosa sunt ut contra remedium convaluerint, plerumque contrariis curari. » Voltarius : « Tout mal, dit-on, guérit par son contraire. » Diderot. : « En prenant le frais au bord de ce ruisseau, nous nous reposerons. — Mais ton rhume? — Il est de chaleur; et les médecins disent que les contraires se guérissent par les contraires. »

(3) Proverb. 25, 20 : ὥσπερ σὴς ἐν ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτως λύπη ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν.

καὶ ἰατροὶ γνόντες ποικίλοις λόγοις φιλοσοφοῦσι· τοῦτο φαμὲν καὶ ἡμεῖς· τοῦτ' ἐρεῖς καὶ σὺ πάντως, ἰατρικὴν καὶ νῦν μάλιςα μεμελετηκὼς, ἐν χρείᾳ ταύτης γεγενημένος· καὶ οὐκ ἐρεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν θεραπείαν εὐθὺς πράξεις. Εἰ γὰρ ὀφθείης μόνον, δραπετεύσει μὲν εὐθὺς τὸ τὴν καρδίαν πᾶν συγκλονοῦν καὶ ταράττον, σκυθρωπὸν δ' ἅπαν ἀπελαθήσεται, ἐκεῖνα δ' ἐπιχωριάσαντα καὶ κρατοῦντα καλῶς ἔςαι, τὰ συνήθη δηλονότι καὶ χαροπὰ, καί γε ἡ νόσος ὑποχωρήσει, τὴν σὴν ἐπιδημίαν ἀσθενής τις καταφανεῖσα καὶ ὑποςῆναι καὶ καρτερῆσαι. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτό σοι δυνηθέντι βούλει καὶ τὸν μισθὸν ὁπόσος ὡμολογῆσθαι καὶ κεῖσθαι; πολὺς καὶ μέγας, καὶ οὗ σὺ πλέον οὐκ ἂν ἐπιζητήσαις, εἴπερ δὴ μέγα ὁ σὸς κανικλείου (1) ἐκ τῆς νόσου περισωθείς. Καὶ τοίνυν, ὡς οὐδενὸς λείποντος τοῦ σὲ θήγοντος πρὸς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν σπουδήν (ἔχεις γὰρ καὶ ἄλλον μέγαν καὶ μέγιςον, τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς μισθὸν κείμενον, πρὸς ὃν δὴ καὶ καλεῖ σε Χριςὸς τοὺς ἀσθενοῦντας (2) ἐπισκεπτόμενον), βάδιζε ταχύνας τὴν πρὸς ἡμᾶς, καὶ πάνθ' ἡμῖν εὐθὺς ὑπὸ Θεῷ πρύτανι ῥᾷω καὶ ἀμείνω ἔςαι τῇ σῇ παρουσίᾳ.

ΛΕ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἀλλὰ σὺ τί τοσοῦτον ὁ πολὺς ἐν ἐπιςολαῖς καὶ φιλότιμος, καὶ μὴ κατὰ χρείαν μᾶλλον, ἢ θαῦμα τῶν ἐντυγχανόντων, συχνὰς ταύτας δημιουργῶν, πρὸς ἡμᾶς τὴν γλῶτταν ἅμα καὶ τὴν χεῖρα πεδήσας ἴσχεις, καὶ μηδ' ὑποθέσεως οὕτω λαμπρᾶς καὶ μεγάλης εἰς πρόφασιν ἐπειλημμένος, εὖ μάλα τὴν χεῖρα θηγούσης γράφειν, τοῦ νῦν δηλαδὴ ταῖς ἀκοαῖς πάντων καὶ σοῦ δὲ μᾶλλον βροντῆς δίκην ἐξαισίως ῥαγέντος λόγου (3), καὶ πάντα περιηχοῦντος καὶ πανταχῇ θρυλλουμένου, οὐδέν τι καὶ πρὸς ἡμᾶς μηνύσας ἔχεις,

(1) Scilicet, « tuus qui caniculi seu atramenti præfectus sum. » Vide notam ad Anecd. Gr. t. 1, p. 282; coll. Valesio Emend. 5, c. 19; Reiskio ad Const. Cerimon. p. 852; Cangio Gloss. in Κανίκλειον et Λογοθέτης τοῦ δρόμου· Villoisono Diatriba p. 72, ubi de Nicephoro Chumno paucis egit; vel, qui Villoisoni verba apposuit, Creuzero ad Plot. De pulcrit. p. 398; vel Harles. Biblioth. Gr. t. 7, p. 775.

(2) Respectu ad Matth. 25, 36: ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με.

(3) Quam orationem innuat ignoro.

ἵνα μὴ μόνοι τῶν ἄλλων αὐτοὶ τοῦ περικροτεῖν ἀπολειπώμεθα καὶ θαυμάζειν, μηδὲν εἰδότες, καὶ ταῦτα τοῦ τεχνουργήσαντος καὶ προενεγκόντος τὰ πρῶτα τῶν φίλων ἐν ἡμῖν τελοῦντος. Καὶ συγχαίρομέν γε αὐτῷ τῆς οὕτως ἀρίστης καὶ θαυμαστῆς δήπουθεν εὐτεχνίας. Ἢ σὺ τάχα, πλέον τῶν ἄλλων τῆς ἀρετῆς ᾐσθημένος καὶ τοῦ μεγέθους ἅμα καὶ τοῦ κάλλους τῆς ἐργασίας, ἅτε καὶ πλέον τῶν ἄλλων τεχνίτης ὢν ἐν τοῖς τοιούτοις δημιουργεῖν καὶ κρίνειν, ὑπὸ τοῦ θαύματος ὥσπερ ἐκπλαγεὶς, μετὰ σιγῆς ἠγάπησας μᾶλλον θαυμάζειν, ἤ τι λέγειν (1) ἐπιχειρεῖν, μηδὲν ἔχων ἄξιον ἀποφθέγξασθαι μηδ' ἀποχρῶν εἰς ὕμνον. Ἀλλὰ μὴ σύ γ' οὕτως, μηδ' ἀνάσχου παρ' ἑτέρων λεγόντων ἡμᾶς ζητοῦντας μανθάνειν, μή τί γε δυναμένων ἱκανῶς διδάσκειν· ἀλλ' ἢ λῦε τὴν γλῶτταν παρ' ἡμᾶς ἀφιγμένος καὶ τὸ πᾶν δίδασκε, ἢ, τὴν χεῖρα κινήσας, αὐτὸ δὴ τοῦτο γράμμασι πρᾶξον. Πᾶν γὰρ ὅ τι ἂν ἡμῖν γένοιτο θατέρῳ τῶν τρόπων παρὰ σοῦ πυθέσθαι, ἐκεῖνο δὴ καὶ παρ' ἡμῖν αὖθις κριταῖς κρατήσει, καὶ νικῶν ἔσται πάσας τὰς τῶν λοιπῶν ψήφους.

ΛϚ'.

Ὡς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Ξανθοπούλου πρὸς τὸν ὀρφανοτρόφον (2).

Ἀδὰμ δὲ οὗτος ὡς ἐσχάτῃ περιέπεσε τύχῃ, δυσμενοῦς αὐτῆς παντάπασι πεπειραμένος, οὐ χρή σε λεγόντων ἄλλων καὶ διδασκόντων μανθάνειν· αὐτῆς δὲ γενοῦ τῆς ὄψεως, καὶ παρ' αὐτῆς εὐθὺς μάθοις. Πάνθ' ὅσα γὰρ ἂν σύμβολα περὶ πενίας ἀκριβοῦς ζητήσῃς, πλούσιος οὗτος καὶ προβαλέσθαι καὶ δεῖξαι. Καὶ τὰ μὲν ἀφανῆ· ἀφανὴς οἶκος, ἢ μᾶλλον σκιὰ σκέπης, κρύπτει ἐλεεινὰ πάντα, εἴπερ ἐλεεινὸν τὸ μηδὲν πλέον τοῦ σώματος καὶ τῆς τούτου ταλαιπωρίας φέρειν· τὰ δ' ὁρώμενα· εἰ καὶ μὴ τελέως γυμνὸς οὗτος, μηδὲ φύλλα συκῆς (3) περιρραψάμενος κρύπτοντα τάχα τὴν προπατορικὴν (4) αἰσχύνην, ἀλλ' οὖν ὅσον συγκαλύπτει βλέπεις πάντως ὡς διερρωγὸς τὸ ὅλον, καὶ ἀντὶ γλώττης καὶ στόματος

(1) Codex, ἤ τί λέγειν. Sed interrogatio non hic apta est.

(2) De officio orphanotrophi Cangius in Glossario.

(3) Genes. 3, 7 : καὶ ἔρραψαν φύλλα συκῆς, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα.

(4) Parilis lusus infra in vocabulo προπάτωρ circa nomen Adami.

πανταχόθεν ὀπαῖς κεχηνὸς, καὶ παμπληθῆ τμήματα προβάλλον βοῶντα (1) τὴν τοῦ ἀνδρὸς πενίαν. Καὶ ὁ μὲν οὕτως· σὺ δὲ τί πράξεις ὁ χρηςὸς τὰ πάντα καὶ φιλάνθρωπος καὶ συμπαθὴς πτωχοτρόφος; παρίδῃς; παραδράμῃς; ἐν οὐδενὶ θήσεις τὴν τοῦ προπάτορος γύμνωσιν; ἐκεῖθεν γὰρ πρώτως καὶ τὸ ἑαυτὸν γυμνὸν ὄντα γνῶναι (2) καὶ τὸ δεῖσθαι τῶν συγκαλυπτόντων. Ἃ δὴ τοῖς ἔχουσιν ὑμῖν καὶ χορηγεῖν δυναμένοις γενναῖον βοήθημα καὶ πραγματειῶν ἡ μεγίςη, τῶν φθειρομένων δηλονότι τῶνδε καὶ λυομένων ἀντικτᾶσθαι τὰ μένοντα καὶ ἀεὶ ὄντα, οὐκ ἐμβλέψεις πρὸς τὸν ἐν τῷδε τῷ ἐλαχίςῳ (3) γυμνὸν ἐγκεκρυμμένον Χριςὸν, καὶ τὴν περιβολὴν ἐκ σοῦ ἐκζητοῦντα, ἅμα δὲ καὶ θρέψαι καὶ ποτίσαι (4); Καὶ μὴν πρὸς τὴν ἀμοιβὴν τίνα ταῦτα; τὴν γὰρ ἐν οὐρανοῖς κληρονομίαν καθυπισχνεῖται (5). Καὶ σὺ λοιπὸν πρὸς τὰ ἐκεῖ βλέπων μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιῆσαι τὸν ἐνδεῆ τοῦτον· ἀλλὰ, τῇ σεαυτοῦ κἀν τούτῳ χρησάμενος γνώμῃ, καί γε βεβαίως τῷ καλοῦντί σε Χριςῷ πιςεύσας, καὶ συμπαθὴς φανεὶς καὶ χρηστὸς καὶ φιλάνθρωπος, θαρρούντως δράμε πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς μὲν καὶ πρὸ τῆς τοῦ κόσμου καταβολῆς ἄνωθεν ἡτοιμασμένην, ἀμοιβὴν δ' ἐλέους ἀποκειμένην, καί γε ἀπαντῶσαν κληρονομίαν (6).

(1) Sic βοᾷν Ep. 18, figura audaci et optimis scriptoribus usurpata. Æschylus loco nobilissimo Pers. 815 : Θῖνες δὲ νεκρῶν καὶ τριτοσπόρῳ γονῇ Ἄφωνα σημανοῦσιν ... Et Agam. 37 : οἶκος δ' αὐτὸς, εἰ φθογγὴν λάβοι, Σαφέστατ' ἂν λέξειεν ... Eustathius Epist. 8, p. 318, 54 : οἱ λίθοι τοῦ ἐμοῦ τούτου οἰκίσκου κεκράξονται. Plutarchus Eum. 14 : τὰ πράγματα φωνὴν ἀφιέντα τὸν ἀληθινὸν ἐκάλει στρατηγόν. Joannes Chrys. t. 2, p. 858 : ἐγὼ σιωπῶ, καὶ ὁ σεισμὸς σάλπιγγος λαμπροτέραν ἀφίησι φωνὴν, ταῦτα λέγων ... Isidorus Pelus. 1, Ep. 37, ad Eusebium episcopum, qui ecclesiam ædificari curabat, sed sumtibus pauperum quos opprimebat : παῦσαι κτίζων ... ἵνα μὴ εἰς ἔλεγχόν σοι ὑπὸ θεοῦ ὁ οἶκος ἐκεῖνος εὑρεθῇ, μετέωρος μὲν ἱστάμενος, καταβοῶν δέ σου αἰώνια. Parietes Ciceronianos, qui Cæsari « gratias agere gestiunt » invitus memini, adeo displicent, etiam cum formula « ut mihi videtur. » Neque tamen, si de illo peculiari Marcellianæ loco cum Wolfio sentio, de tota oratione viri doct. velim sententiam amplecti. Si quæ sunt maxime legitima magni oratoris scripta pari cum severitate excuterentur, cuncta ad scholasticos imitatores transirent.

(2) Respectu ad Genes. 3, 7 : καὶ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο, καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν.

(3) Matth. 25, 40.

(4) Respectu ad Matth. 25, 37. πότε σε εἴδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν.

(5) Matth. 25, 34 : δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

(6) Vix dubium est post ἡτοιμ. excidisse nomen βασιλείαν. Vide n. præced.

ΛΖʹ.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΓΟΘΕΤΗΝ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ (1).

Ἴσως ὁ περὶ τῆς ὕλης ἐμοὶ καὶ τῶν ἰδεῶν ἀπειργασμένος ἀντιθετικῶς πρὸς Πλάτωνα λόγος (2) οὐ τοῦ συνήθους εἴδους καὶ τῆς καθαρότητος εἶναι δόξει, ἣν ἐπὶ πᾶσιν ἐγὼ σπουδάζω, ἐπεὶ μηδ' ἁλωτὸν εὐθὺς παντὶ τῷ ἐντυχόντι (3) τὸ τῶν ἀποδείξεων σύμπαν καὶ τῶν ἐπιχειρημάτων. Ἀλλὰ δρόμος μὲν καὶ τόνος ὁ αὐτὸς καὶ συνήθης ἐμοί, καὶ τὸ τῆς γλώττης αὖθις ὁρᾷς ὅπως ἕκαστον μετ' εὐκολίας ἀποδίδωσι τῶν νοημάτων· ἔστι δ' ὅμως ὅ γ' ἀποδίδωσιν ὀξὺ δή τι καὶ περίεργον, καὶ πρὸς ἔπος, εἰπεῖν, ἀπαντῶν, καὶ τάχιστ' αὖ ἀπαλλαττόμενον, τῆς ἐπεξεργασίας, ἐξ ἧς ἔστι καὶ τὸ

(1) Notavit ad codicis marginem vir quidam doctus logothetam hunc esse videri Theodorum Metochitam. De quo dubito. Nicephorus Gregoras Hist. 6, 8, 1 : ἐκλέγονται εἰς πρεσβείαν οἱ κρείττους τῶν τηνικαῦτα σοφῶν, ὅ τε Μετοχίτης Θεόδωρος καὶ ὁ Γλυκὺς Ἰωάννης, ὁ μὲν λογοθέτης ὢν τηνικαῦτα τῶν οἰκειακῶν, ὁ δὲ λογοθέτης τοῦ δρόμου. Fuit Glycas logotheta cursus, quod firmat codex ab Iahnio citatus ad Glycam. p. XI, et Metochites logotheta domesticus, non τοῦ γενικοῦ, latine ærarii; nam sic vertendum esse τὸ γενικὸν docemur a Cangio.

(2) Est in cod. 2105 liber quem hic respicit, hoc titulo : ὅτι μήτε ὕλη πρὸ τῶν σωμάτων, μήτε τὰ εἴδη χωρίς, ἀλλ' ὁμοῦ ταῦτα. Vide Epist. 42.

(3) Notissima loquutio est πᾶς τις, quam legimus Ep. 20, 25. Consulatur, si tanti est, Usterii observatio ad Plut. Consol. p. 57, mea ad Eunap. p. 217. In Philonis libro De mundo § 12, 18, bis scripsit nuperus editor Lipsiensis παντὶ τῷ δῆλον, sequutus, ut videtur, Mangeyanam, et est π. τῷ δ. in Parisina; sed Neobariana in uno loco π. τῷ δ., in altero παντί τῳ δ. exhibet. Hæc illa præstat scriptura et est unice recta. In Sophoclis loco controverso Phil. 174, ἀλύει δ' ἐπὶ παντί τῳ χρείας ἱσταμένῳ, non illis assentior qui παντὶ τῷ χρ. scribunt, sed habeo πάντι τῳ χρείας pro πάσῃ χρείᾳ, ἱσταμένῃ πάσῃ χρείᾳ, « quacumque necessitate instante et præsente. » Sed quum παντὶ τῷ junctum est participio, τῷ scribitur cum accentu articuli, ut hic loci, et in Gorgia Plat. § 170 : παντὶ τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι. Marcellinus Vita Thuc. p. 16 : παντὶ τῷ βουλομένῳ· nec aliter apud Herodianum 1, 105. Alio ordine Noster Epist. 20, p. 26 : τῷ βουλομένῳ παντί. Polybius sic fuit editus 5, 104, 3 : δῆλον παντὶ τῷ καὶ μετρίως περὶ τὰ κοινὰ σπουδάζοντι· ibi quum non possit τῷ jungi participio, scriberem lubens παντί τῳ. Addam Menandreum versiculum in quem incidi cum maxime Thesaurum V. παθητὸς inspiciens : « Παθητὸς, qui mala passus « est. Menand. Monost. 457 : Παθητός « ἐστι πᾶς τις εὐπροσήγορος. » Verterim potius sensu vulgari adjectivi παθητός : « Pati potest et infortunio fere obnoxius est qui comem nimium se præbet et affabilem. » Sed valde potior mihi quidem videtur lectio codicis 396, Ποθητός. Et tangam obiter Menandreum locum alium qui in Meinekianæ pagina proxima advertit oculos : Οἶνος ἐμποδίζει. Versus fine caret. Longiorem legi in codice 396, sed corruptum : οἶνος γὰρ ἐμποδίζει τὸ συμφέρον. Propono legendum : Οἴνῳ γὰρ ἐμποδίζεται τὸ συμφέρον.

δὴ πλέον ἐκκαθαίρειν, καὶ τοῦ γ' εὐρύτερον διατίθεσθαι, μὴ ἐγχωρούντων τῇ μεθόδῳ τοῦ λόγου, ἐκ διαιρέσεως καὶ δῆτ' ἐννοιῶν ὡμολογημένων καὶ πυκνῶν δή τινων συλλογισμῶν ἀποδεικτικῶν τὴν ἰσχὺν τοῦ πείθειν ἐσχηκότος. Ἔςι μὲν γὰρ καὶ Πλάτων αὐτὸς ἀεὶ καὶ πανταχῆ τὴν καθαρότητα διώκων, καὶ σύ γ' οἶδας πλέον τῶν ἄλλων, ἅτε καὶ προσσχὼν τοῖς τοῦ Πλάτωνος πλέον τῶν ἄλλων· ἐν δὲ Τιμαίῳ καὶ Παρμενίδῃ, πρὸς οὓς ἡμῖν ἤδη καὶ ὁ νῦν ἀγὼν, οὐ δοκεῖ τοῦτο, καίτοι κἀνταῦθα τὰ ἴσα σπουδάζων. Ἀλλὰ νοῦς μὲν αὐτῷ αἴρεται, πολὺς καὶ μέγας καὶ ποικίλος γιγνόμενος, καὶ ἄνω χωρῶν διαβαίνει· γλῶττα δ' αὐτοῦ, ἡ καὶ μεγάλη (1) τῶν Ἑλληνίδων, οὐ πάντη γ', εἰπεῖν, ἕπεται ῥαδίως, οὐδέ γε περιδρασσομένη δι' ἑαυτῆς τὸ πᾶν ποιεῖται, ἀλλά τι καὶ τοῦτο μὲν ἐς ὅσον οἷόν τε, ἀφίησι δ' ὅμως καὶ τῷ ἰχνεύοντι καὶ ζητοῦντι νοῦν μὴ φαινόμενον νῷ θηρεύειν. Εἰ γοῦν Πλάτων οὕτως, ἐμοὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν οὐ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιχειροῦντι φωνῆς καὶ γλώττης, οὐδὲ μὴν ἐγγὺς, οὐδ', ὅσον εἰπεῖν, πόρρω, ἀλλά τι ἐπὶ μήκιςα μηκίςων (2), τί ἂν καὶ συμβαίη; τί δ' ἄλλο ἢ, ὅ γε καὶ σὺ πάντως ἐρεῖς, συγγνώμη;

ΛΗ'.

ΤΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ.

Οὐ συγγνώμης σοι χρεία (3), σοφώτατε ἀνδρῶν, ἐφ' οἷς οὕτω δὴ νοεῖς καὶ παραβάλλῃ, καὶ νοῶν οὕτω καὶ λέγειν δύνῃ καὶ προφέρειν ἐκτὸς, καὶ διοικεῖν ἄριςα ὑπὸ γλώττης εὖ ἠσκημένης καὶ καθιςορεῖν ἃ σοι δημιουργεῖ νοῦς ἔσωθεν, εἰ καὶ μὴ πᾶσιν εὔληπτα· ἀλλὰ θαυμάζειν ἡμῖν ὄντως ἐπὶ τούτοις μάλιςα χρεία, οὓς σὺ κριτὰς τῶν οἰκείων ἡδέως ἀξιοῖς, καὶ δοκεῖς ἐπόπτας αὐτῶν. Καὶ εἴημέν γε τοιοῦτοι, καὶ μή σε τὸ φιλεῖν κλέπτοι λογίζεσθαι περὶ ἡμῶν ἅττα ἡμῶν οὐκ ἄξια. Καὶ τοίνυν θαυμάζομεν, πῶς ἂν εἴποι τις; καὶ ἡδόμεθα πάνυ τι (4), ὅτι σε τοιοῦτον νῦν ὁ χρόνος

(1) Forsan, εἰ καὶ μεγάλη, « quamvis præcipua. »

(2) Vid. Ep. 8, p. 12, et n. 3.

(3) Respondet Logotheta epistolæ præcedenti, e cujus ipso fine initium sibi exordii sumit.

(4) Cod. πάνυ τοι. Sed quum sæpius πάνυ τι in his epistolis scriptum sit, et

ἤνεγκε τοῖς παλαιοῖς ἐκείνοις καὶ πανσόφοις τὰ μέγιστα περὶ τῶν ὄντων καθόλου συνδιασκεπτόμενον, καὶ ἃ τοῖς πλείοσιν ἄπορα καθάπαξ καὶ δυσθεώρητα μὴ μόνον οἴκοθεν ἐννοεῖν, ἀλλὰ καὶ λέγουσιν ἄλλοις εὖ μάλ' ἕπεσθαι. Καὶ ἡμεῖς μὲν οὕτω καὶ μάλα τι (1) πρόθυμοι, τοῖς βιβλίοις συνεῖναι ὧν πατὴρ ἑκάστοτε σὺ, θαυμαστῶς ὄντως ἀποτίκτων καὶ τῶν παλαιῶν ἐκείνων ἀξίως σπερμάτων (2), καὶ, διάδοχος ὄντως μακρᾶς καὶ ἀνοθεύτου τῆς εὐγενείας, πολυφορωτάτην τὴν σὴν ψυχὴν καὶ σφόδρα διαρκῆ δεικνύων ἁπάσης σοφίας καὶ πάντων ἀγαθῶν καρπῶν· ἂν δὲ μὴ ξυνορῶσιν ἔνιοι (εἰρήσθω γὰρ οὕτω μετρίως, καὶ φθόνος οὐδεὶς ἐφέξει τἀληθές), ἀλλὰ σύ γε μὴ θαύμαζε. Ἐργῶδες γάρ ἐστιν ἀεὶ καὶ παγχάλεπον τῶν μεγίστων ἐπιτυχῆ γενέσθαι, κἂν ὅπως ἄρα τις λέγῃ, λέγειν οὐκ ἔχει τοῖς οὐχ ἱκανῶς ἔχουσιν ἕπεσθαι, καὶ ξυνιέναι ἃ μὴ ῥᾴδια πᾶσιν ἔκκειται μηδ' εὐσύνοπτα. Τί δ' ἂν ἔχοις δρᾷν, ὦ πάντα σὺ δραστικώτατε, πρὸς οὓς οὐκ ἔστι φύσις αἰσθέσθαι; τὸ

illo sit hoc melius, hoc prætuli. Quam vocularum permutationem tractavi in Anecd. t. 2, et t. 5, nec uno loco; in Notit. mann. t. 12, p. 8, ad Georgium Lapitham. In ipsius Chumni oratione a me edita t. 2, p. 4 sic variant codices, exhibente πάνυ τι illo ipso libro 2105, qui nunc π. τοι præbet; sic variant et in ejus libello de anima quem evulgavit Creuzerus p. 416, 456, consentiente in π. τι codice 2105. Nicephorus Greg. Hist. 6, 6, 2: ἵνα τῇ ἐφεξῆς περὶ τούτου μελέτῃ πάνυ τοι σύνδρομον εἴη καὶ τοῦτο. Velim π. τι legi. Idem Epistola ad Thomam Magistrum p. 226: εἶναι γὰρ πολυσχιδῆ καὶ πάνυ τοι (imo π. τι) σφόδρα διάφορα καὶ δυσείκαστα τῶν ἀνθρώπων τὰ ἤθη. Thomas Magister Gregoræ respondens p. 232: καὶ πάνυ τοι (imo π. τι) φιλῶν καὶ θαυμάζων οὐ παύομαι. Michael Apostolius Laudat. Bessarionis p. 24: παραγγείλαντα δὲ εἰς παίδων καὶ κόμμα φαινόμενον ἀγαθὸν προσελάβετο μὲν παρὰ τῶν πατέρων αὐτὸν ὁ τῶν ἱεροφαντῶν μέγιστος Τραπεζοῦντος Δοσίθεος πάνυ τοι πολλαῖς λιταῖς καὶ δεήσεσι λόγοις τε αὐτὸν ἐκπαιδεύειν. Propono πάνυ τι et Τραπεζούντιος, et forsan εἰς παῖδας παρ. Synesius Ep. 57, p. 193 extr.: εἰς ἄνδρα παραγγείλας, cum glossa φθάσας. Quem locum afferens H. Stephanus Thes. sub παραγγέλλω scripsit imprudens, puto, εἰς ἄνδρας. Atque sic sæpe εἰς ἄνδρας τελεῖν, velut apud Lucianum Fug. 12: ἐπεὶ δὲ εἰς ἄνδρας τελεῖν ἤρξαντο. Philostratus Her. p. 100: εἰς ἄνδρας ἦλθεν, ubi vid. nota, collata alia ad Eunapium p. 349. Sed quum dixerint et εἰς ἀνδρῶν τέλος ἱκέσθαι, ἰέναι, monstrante Lobeco ad Lysiam p. 24, potuit εἰς παίδων, subaudito τέλος, dicere Apostolius, ni librarius negligentior id nomen omiserit.

(1) Codex μάλα τοι, quod corrigam et Epistola 43. Est recte μάλα τι Epist. 1, 44... Talia menda secure possunt tribui librariis et corrigi. Etiam si auctorum sint ipsorum, exciderunt imprudentibus ac ideo corrigenda sunt. Sic nunc quidem sentio. Dixerunt μάλα τι, πάνυ τι et similia. Erit tamen ubi μάλα τοι locum sibi suum habere poterit. Iahnius vir maxime eruditus τοι in recentioribus retineri jubet ad Glycam p. XXVIII, 126, meque nominatim a corrigendo revocat. Attamen codicum fretus varietate, præferre me posse putavi quod usui veterum est convenientius.

(2) De hac metaphora librorum generandorum dicetur ad Epist. sequentem pag. 48.

δὴ πλέον ἐκκαθαίρειν, καὶ τοῦ γ' εὐρύτερον διατίθεσθαι, μὴ ἐγχωρούντων τῇ μεθόδῳ τοῦ λόγου, ἐκ διαιρέσεως καὶ δῆτ' ἐννοιῶν ὡμολογημένων καὶ πυκνῶν δή τινων συλλογισμῶν ἀποδεικτικῶν τὴν ἰσχὺν τοῦ πείθειν ἐσχηκότος. Ἔςι μὲν γὰρ καὶ Πλάτων αὐτὸς ἀεὶ καὶ πανταχῇ τὴν καθαρότητα διώκων, καὶ σύ γ' οἶδας πλέον τῶν ἄλλων, ἅτε καὶ προσσχὼν τοῖς τοῦ Πλάτωνος πλέον τῶν ἄλλων· ἐν δὲ Τιμαίῳ καὶ Παρμενίδῃ, πρὸς οὓς ἡμῖν ἤδη καὶ ὁ νῦν ἀγὼν, οὐ δοκεῖ τοῦτο, καίτοι κἀνταῦθα τὰ ἴσα σπουδάζων. Ἀλλὰ νοῦς μὲν αὐτῷ αἴρεται, πολὺς καὶ μέγας καὶ ποικίλος γιγνόμενος, καὶ ἄνω χωρῶν διαβαίνει· γλῶττα δ' αὐτοῦ, ἡ καὶ μεγάλη (1) τῶν Ἑλληνίδων, οὐ πάντη γ', εἰπεῖν, ἕπεται ῥᾳδίως, οὐδέ γε περιδρασσομένη δι' ἑαυτῆς τὸ πᾶν ποιεῖται, ἀλλά τι καὶ τοῦτο μὲν ἐς ὅσον οἷόν τε, ἀφίησι δ' ὅμως καὶ τῷ ἰχνεύοντι καὶ ζητοῦντι νοῦν μὴ φαινόμενον νῷ θηρεύειν. Εἰ γοῦν Πλάτων οὕτως, ἐμοὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν οὐ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιχειροῦντι φωνῆς καὶ γλώττης, οὐδὲ μὴν ἐγγὺς, οὐδ', ὅσον εἰπεῖν, πόῤῥω, ἀλλά τι ἐπὶ μήκιςα μηκίςων (2), τί ἂν καὶ συμβαίη; τί δ' ἄλλο ἢ, ὅ γε καὶ σὺ πάντως ἐρεῖς, συγγνώμη;

ΛΗ'.

ΤΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ.

Οὐ συγγνώμης σοι χρεία (3), σοφώτατε ἀνδρῶν, ἐφ' οἷς οὕτω δὴ νοεῖς καὶ παραβάλλῃ, καὶ νοῶν οὕτω καὶ λέγειν δύνῃ καὶ προφέρειν ἐκτὸς, καὶ διοικεῖν ἄριςα ὑπὸ γλώττης εὖ ἠσκημένης καὶ καθιςορεῖν ἃ σοι δημιουργεῖ νοῦς ἔσωθεν, εἰ καὶ μὴ πᾶσιν εὔληπτα· ἀλλὰ θαυμάζειν ἡμῖν ὄντως ἐπὶ τούτοις μάλιςα χρεία, οὓς σὺ κριτὰς τῶν οἰκείων ἡδέως ἀξιοῖς, καὶ δοκεῖς ἐπόπτας αὐτῶν. Καὶ εἴημέν γε τοιοῦτοι, καὶ μή σε τὸ φιλεῖν κλέπτοι λογίζεσθαι περὶ ἡμῶν ἅττα ἡμῶν οὐκ ἄξια. Καὶ τοίνυν θαυμάζομεν, πῶς ἂν εἴποι τις; καὶ ἡδόμεθα πάνυ τι (4), ὅτι σε τοιοῦτον νῦν ὁ χρόνος

(1) Forsan, εἰ καὶ μεγάλη, « quamvis præcipua. »

(2) Vid. Ep. 8, p. 12, et n. 3.

(3) Respondet Logotheta epistolæ præcedenti, e cujus ipso fine initium sibi exordii sumit.

(4) Cod. πάνυ τοι. Sed quum sæpius πάνυ τι in his epistolis scriptum sit, et

ἤνεγκε τοῖς παλαιοῖς ἐκείνοις καὶ πανσόφοις τὰ μέγιςα περὶ τῶν ὄντων καθόλου συνδιασκεπτόμενον, καὶ ἃ τοῖς πλείοσιν ἄπορα καθάπαξ καὶ δυσθεώρητα μὴ μόνον οἴκοθεν ἐννοεῖν, ἀλλὰ καὶ λέγουσιν ἄλλοις εὖ μάλ' ἕπεσθαι. Καὶ ἡμεῖς μὲν οὕτω καὶ μάλα τι (1) πρόθυμοι, τοῖς βιβλίοις συνεῖναι ὧν πατὴρ ἑκάςοτε σὺ, θαυμαςῶς ὄντως ἀποτίκτων καὶ τῶν παλαιῶν ἐκείνων ἀξίως σπερμάτων (2), καὶ, διάδοχος ὄντως μακρᾶς καὶ ἀνοθεύτου τῆς εὐγενείας, πολυφορωτάτην τὴν σὴν ψυχὴν καὶ σφόδρα διαρκῆ δεικνύων ἁπάσης σοφίας καὶ πάντων ἀγαθῶν καρπῶν· ἂν δὲ μὴ ξυνορῶσιν ἔνιοι (εἰρήσθω γὰρ οὕτω μετρίως, καὶ φθόνος οὐδεὶς ἐφέξει τἀληθές), ἀλλὰ σύ γε μὴ θαύμαζε. Ἐργῶδες γάρ ἐςιν ἀεὶ καὶ παγχάλεπον τῶν μεγίςων ἐπιτυχῆ γενέσθαι, κἂν ὅπως ἄρα τις λέγῃ, λέγειν οὐκ ἔχει τοῖς οὐχ ἱκανῶς ἔχουσιν ἕπεσθαι, καὶ ξυνιέναι ἃ μὴ ῥᾴδια πᾶσιν ἔκκειται μηδ' εὐσύνοπτα. Τί δ' ἂν ἔχοις δρᾷν, ὦ πάντα σὺ δραςικώτατε, πρὸς οὓς οὐκ ἔςι φύσις αἰσθέσθαι; τὸ

illo sit hoc melius, hoc prætuli. Quam voculaprum permutationem tractavi in Anecd. t. 2, et t. 5, nec uno loco; in Notit. mann. t. 12, p. 8, ad Georgium Lapitham. In ipsius Chumni oratione a me edita t. 2, p. 4 sic variant codices, exhibente πάνυ τι illo ipso libro 2105, qui nunc π. τοι præbet; sic variant et in ejus libello de anima quem evulgavit Creuzerus p. 416, 456, consentiente in π. τι codice 2105. Nicephorus Greg. Hist. 6, 6, 2: ἵνα τῇ ἐφεξῆς περὶ τούτου μελέτῃ πάνυ τοι σύνδρομον εἴη καὶ τοῦτο. Velim π. τι legi. Idem Epistola ad Thomam Magistrum p. 226: εἶναι γὰρ πολυσχιδῆ καὶ πάνυ τοι (imo π. τι) σφόδρα διάφορα καὶ δυσείκαστα τῶν ἀνθρώπων τὰ ἤθη. Thomas Magister Gregoræ respondens p. 232: καὶ πάνυ τοι (imo π. τι) φιλῶν καὶ θαυμάζων οὐ παύομαι. Michael Apostolius Laudat. Bessarionis p. 24: παραγγείλαντα δὲ εἰς παίδων καὶ κόμμα φαινόμενον ἀγαθὸν προσελάβετο μὲν παρὰ τῶν πατέρων αὐτὸν ὁ τῶν ἱεροφαντῶν μέγιστος Τραπεζοῦντος Δοσίθεος πάνυ τοι πολλαῖς λιταῖς καὶ δεήσεσι λόγοις τε αὐτὸν ἐκπαιδεύειν. Propono πάνυ τι et Τραπεζούντιος, et forsan εἰς παῖδας παρ. Synesius Ep. 57, p. 193 extr.: εἰς ἄνδρα παραγγείλας, cum glossa φθάσας. Quem locum afferens H. Stephanus Thes. sub παραγγέλλω scripsit imprudens, puto, εἰς ἄνδρας. Atque sic sæpe εἰς ἄνδρας τελεῖν, velut apud Lucianum Fug. 12: ἐπεὶ δὲ εἰς ἄνδρας τελεῖν ἤρξαντο. Philostratus Her. p. 100: εἰς ἄνδρας ἦλθεν, ubi vid. nota, collata alia ad Eunapium p. 349. Sed quum dixerint et εἰς ἀνδρῶν τέλος ἱκέσθαι, ἰέναι, monstrante Lebæo ad Lysiam p. 24, potuit εἰς παίδων, subaudito τέλος, dicere Apostolius, ni librarius negligentior id nomen omiserit.

(1) Codex μάλα τοι, quod corrigam et Epistola 43. Est recte μάλα τι Epist. 1, 44... Talia menda secure possunt tribui librariis et corrigi. Etiam si auctorum sint ipsorum, exciderunt imprudentibus ac ideo corrigenda sunt. Sic nunc quidem sentio. Dixerunt μάλα τι, πάνυ τι et similia. Erit tamen ubi μάλα τοι locum sibi suum habere poterit. Iahnius vir maxime eruditus τοι in recentioribus retineri jubet ad Glycam p. XXVIII, 126, meque nominatim a corrigendo revocat. Attamen codicum fretus varietate, præferre me posse putavi quod usui veterum est convenientius.

(2) De hac metaphora librorum generandorum dicetur ad Epist. sequentem pag. 48.

γὰρ δὴ ποιητικὸν ἐπὶ τῷ κατὰ φύσιν παθητικῷ δρᾶν ἔχει· ἂν δ' ἄλλως ἔχῃ (1) ἢ ὥςε καὶ πάσχειν ὑπ' αὐτοῦ καὶ διατίθεσθαι, πάντως οὐδὲν ἀνύσιμον ἐνταῦθα. Καὶ, ἵν' ἐκ τοῦ βιβλίου σοι νῦν ἐφ' οἷς λέγω προσθείην ἂν (2), τί γὰρ ἂν ἐπαΐειν ἔχοι ᾧ γ' ἡ φύσις ἔβυσε τὰ ὦτα περὶ φωνῆς τε καὶ ψόφου; Ἀλλ' οὗτοι μὲν ἐχόντων ὡς ἔχουσι· σὺ δ' ὅμως γεννικῶς ἄρα τὰ σαυτοῦ ποιεῖν, καὶ χαρίζεσθαι τοῖς ἐλλογίμοις ἐπόπταις καὶ φίλοις ἡμῖν ἥδεσθαί τε καὶ θαυμάζειν ἐπὶ τοῖς σοῖς πόνοις, τῶν ἀλογίςων τῶνδε καὶ ἀσυνέτων οἶκτον μὲν τῆς ἀσθενείας ταύτης, ἵνα μὴ ἀμαθίας λέγοιμι, λαμβάνων, μηδένα δ' ὅμως ποιούμενος τὸν λόγον, ἣν ἄρα πρὸς τὰ βέλτις' ἀσυνέτως ἔχωσιν.

ΛΘ'.

ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ.

Τὴν ἐπιςολὴν (3) ἀναγνοὺς, ἔδοξά τι πλέον αὐτὸς ἐμαυτῷ νῦν ἢ πρότερον εἶναι, οὕτω θαυμαςῶς πως εἷλέ με ἥ τε χάρις ταύτης, ἥ τε πειθώ. Πρότερον μὲν γὰρ ἐπὶ μιᾶς δή τινος ψήφου, τῆς ἐμῆς, ἡ τῶν ἐμῶν τόκων, λόγων (4), ἵςατο κρίσις, καὶ ἐδεδίειν μή ποθ', ὃ περὶ τῶν πιθήκων φασὶ, τοῦτ' ἔςι κἀνταῦθα συμβαῖνον ἐμοὶ, καὶ γοῦν ἐγὼ, κατ' ἐκείνας γεννῶν, κατ' ἐκείνας εἰμὶ καὶ ἐπὶ τοῖς τόκοις φρονῶν, καί γ' ὡς ἀγάλμασι δή τισι προσανέχων

(1) Codex ἔχοι.

(2) Ἐκ τοῦ βιβλίου, Nicephori scilicet, περὶ ὕλης, in quo, quæ modo adducentur, verba, leguntur p. 23 versa : τί δὲ καὶ ᾧ γ' ἡ φύσις ἐξ ἀρχῆς ἔβυσε τὰ ὦτα περὶ φωνῆς ἢ ψόφου (λογίσαιτ' ἄν);

(3) Respondet Chumnus epistolæ proximæ.

(4) Sic est loquutus Epist. 31, 38, 144, 146. Metaphora generandi sæpissime de scribendis libris occurrit. Synesius Ep. 1: παῖδας ἐγὼ λόγους ἐγεννησάμην. Proclus Vita Marini c. 5 : ὅσα δὲ αὐτὸς ἀπέτεκε· ibi multus fui. Theodorus Hyrtacenus Ep. 6, Præfectum caniclei, qui noster est Chumnus, laudans ob nuper evulgatum librum De anima : εἰ γὰρ, εἴ τις ἄλλος, τοῦ γεννησαμένου ἐξηρτήμεθα, πῶς ἂν μὴ καὶ τὸν παῖδα γνήσιον φιλοῖμεν; Præibat Plato qui Sy. § 27 Fisch., de Homero et bonis poetis loquens, οἷα ἔκγονα, inquit, ἑαυτῶν καταλείπουσιν, ἃ ἐκείνοις ἀθάνατον κλέος καὶ μνήμην παρέχεται. Nam « *nascentes* ibant in sæcula libri, » Claudianus ait Cons. Mallii 115, ubi Barthius. Conf. Chumnus Ep. 40, 41, et ibid. nota. Sic etiam loquimur. Dalembert. Elog. Crebill. : « On prétendait « que les tragédies de Crébillon avaient « pour père un chartreux, de si noires « productions n'ayant pu naître que « dans la cellule d'un triste et morne « solitaire. » Liron Singul. t. 1, p. 225 : « Je ne crois pas qu'on pût chercher à « ce livre un autre père que Lactance. » Alia præbebit Iahn. ad Glycam p. XXXVI.

αὐτοῖς (1). Ἐδεδίειν ἅμα καὶ μή ποτε μαινομένῳ ἐοικέναι νομιζοίμην ἂν πρὸς Πλάτωνα παραβαλλόμενοις, καὶ Ἀριςοτέλην, καὶ τοῖς ἐκείνων δόγμασιν ἀντιβαίνων· νῦν δὲ καὶ τῆς σῆς ψήφου προςτεθείσης, οὐχ, ὡς ἄν τις εἴποι, ἑτέρας καὶ μιᾶς, ἀλλ' ὡς ἀρκεῖν αὐτὴν ἀντὶ πάσης εἶναι (2), ἔπεισί μοι θαρρεῖν, καὶ πάνυ τι θαρρεῖν. Πλάτωνος μὲν γὰρ καὶ Ἀριςοτέλους σοφίαν ὅςις μὴ μέγα καὶ μέγιςον οἴεται χρῆμα, καὶ θαυμαςὸν ἢ καὶ πλέον θαυμαςοῦ (3), ἐν παντί γε τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ, οὐ νοῦν ἔχειν ἡγοῦμαι· πάντα δὲ τὰ ἐκείνων, ὥσπερ ἐκεῖνοι φασὶ τὰ τῆς Πυθίας, ἀρκεῖν ὅτι ἐκείνοις εἴρηται καὶ δέδοκται, καὶ τούτων πλέον μήτε ζητεῖν μηδὲν, μήτε προσεπινοεῖν περαιτέρω πειρᾶσθαι, μήτε προσεξευρίσκειν, ἀλλ' ἀρκεῖν νομίζειν ἐξηγητὰς καθῆσθαι, οὐκ ἂν ἔγωγε βουλοίμην ἂν, οὐδ' ὡς ἔςιν ἐπ' οὐδενὶ οὔμενουν αὐτοῖς ἀντεπεξιέναι. Εἰ τοίνυν ἔςιν, ἔςι δή που κἀμοὶ, καὶ πείθομαι μᾶλλον ὅτι δὴ καὶ παρὰ σοῦ εἰληφὼς εἰμὶ ἣν δὴ καὶ ἔφην κρατοῦσαν ψῆφον. Εἰ δὲ τοῖς ἄλλοις τοῦτο μὴ δοκεῖ, οὐδὲν ἔμοιγε τοῦτο· καὶ γὰρ σοί τε κἀμοὶ δοκεῖ, καὶ ὀρθῶς δοκεῖ· πῶς ὀρθῶς; ἐξ αὐτῶν γε δήπουθεν τῶν τε τοῖς ἀρίςοις ἐκείνοις καὶ μεγίςοις καὶ κρατίςοις

(1) Synesium sequitur Epist. 1 : τὰς πιθήκους γάρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν, ὥσπερ ἀγάλμασιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν, ἀγαμένας τοῦ κάλλους. Psellus Opusc. p. 176 : αἱ μὲν πίθηκοι, ἐπειδὰν τέκωσι καὶ τὰ νεογνὰ ἴδωσιν, ἀγάλματα αὐτὰ ἥγηνται καὶ τοῦ κάλλους θαυμάζουσιν, ἀπατώμεναι τῷ φιλοτέκνῳ τῆς φύσεως· ἐγὼ δὲ τὰ ἐμὰ γεννήματα, τοὺς λόγους φημὶ, οὐδέποτε ἠγάσθην, οὐδὲ ἐφίλησα. Ibi vid. nota. Rabelais. Pant. 4, 32 : « Ès « cingesses semblent ſeurs petits cinges « plus beaux que chose du monde. »

(2) Heraclitus in Anth. Pal. 7, 128 : Εἷς ἐμοὶ ἄνθρωπος τρισμύριοι. Quod Democrito tribuit Seneca Ep. 7. Joannes Chrys. t. 2, p. 857 : εἷς ὑμῶν ἀκροατὴς ἀντίῤῥοπος τῇ πόλει. Catullus : Veranni, omnibus e meis amicis Antistans mihi millibus trecentis. »Theodorus Prodromus Tetrast. in Basilium M. : Αὐχεῖ μὲν Ἑλλὰς μυρίους τοὺς ἐκγόνους, Αὐχεῖ δὲ Πόντος τὸν Βασίλειον μόνον, Καὶ καταποντεῖν (sic) τῷ καλῷ τὴν Ἑλλάδα· Εἷς γὰρ καθ' Ἡράκλειτον ἐστὶ μυρίοι. Pro καταποντεῖν emendo καταποντοῖ. Adde eumdem in Lazerii Misc. t. 1, p. 20. Ac comparant similia Muretus V. L. 16, 5; Jacobs Anal. t. 12, p. 153. Adde Chumnum Epist. 44.

(3) Vide p. 16, n. 5. Epistolographus anonymus in Anecdotis Oxoniensibus, quem conjectura fere nominaverim Michaelem Psellum, t. 3, pag. 202 : ἔστι μὲν οὖν, ὅπερ εἶπον, καὶ ἀφε αὐτῶν (x) θαυμάστα τε καὶ παρὰ θαύματος τὰ τοῦ βασιλέως ἀνδραγαθήματα. Monet editor vir doct. codicem *sic* habere ἀφε αὐτῶν (x). Correctio est facillima. Lego ἀφ' ἑαυτῶν. Illud x male formatum est vel esse videtur ex apostropho literæ φ et rudi spiritu literæ ε, et exhibere codicem suspicor αυτῶν, non αὐτῶν. Reliqua etiam sic sunt emendanda : θαυμαστά τε (vel θαυμάσιά τε) καὶ πέρα θαύματος. Quæ sequuntur restitutæ sic sententiæ omnino conveniunt : ἀφ' ἑαυτῶν θαυμάσιά τε καὶ πέρα θαύματος τὰ τοῦ βασιλέως ἀνδραγάθηματα· ἀλλὰ σύ γε γράφων καὶ συγγράφων αὐτὰ, καὶ τοῖς μεγάλοις μέγεθος περιτέθειχας καὶ τὰ θαυμάσια θαυμασιώτερα ἐξείργασαι.

καὶ παρ' ἡμῖν εὖ μάλα κρατούντων, τί καὶ γένοιτ' ἂν μᾶλλον πρὸς ἡδονὴν, τί δὲ καὶ σφόδρα κεχαρισμένον, ἢ λόγος ἐξ ἀμφοῖν ὡρμημένος καὶ γοῦν ἀπειργασμένος, φιλοσοφίας δηλονότι καὶ δόξης περὶ τῶν ὄντων ἀσφαλῶς ἐχούσης, καὶ τοίνυν Ἑλλήνων σοφίαν καὶ τήν γ' ὑπερτάτην, ἐπίβουλον δ' ὅμως τοῖς ἡμετέροις, συγχέων καὶ περιτρέπων καὶ μηδαμῆ τιθεὶς, τὸ δὲ τῆς καθ' ἡμᾶς κράτος ὅσον ἐκ παντὸς λόγου σθένους, ἐκ παντὸς ἀποδεικνὺς τρόπου (1); ἐγένετο μὲν γὰρ ὁ σύμπας οὗτος κόσμος καὶ τὴν φύσιν ἔσχεν, ὡς τῷ τῆς κατ' αὐτὸν δημιουργίας ὑποφήτῃ ὁ κατασκευάσας ἔφηνε καὶ κοσμήσας, καὶ ἡμεῖς ὑπ' αὐτοῦ δεδιδάγμεθα, καὶ μένομεν ἐφ' ὧν καὶ παρειλήφαμεν ἱερῶν λόγων· Πλάτων δ' ὕλην πρὸ τοῦ φαινομένου παντὸς παρεισάγει ἄτακτόν τινα καὶ ἄκοσμον, καὶ ἰδέας πλάττει μή τί γε δεδυνημένας μηδαμῆ στῆναι, πείθει δ' ὅμως τῷ περιόντι τῆς σοφίας καὶ τῇ δυνάμει τοῦ λέγειν τούς γε μὴ πάνυ τι νουνεχῶς προσέχοντας αὐτῷ καὶ ἁπλῶς δήπουθεν καὶ ἀπεριέργως προσενηνεγμένους. Καὶ τοίνυν ὁ λόγος, ὡς εἰς ἀντίπαλον ἀποκριθεὶς μοῖραν ἀποδύεται πρὸς τὸν ἀγῶνα, καὶ τὴν πάλην ἵστησιν ἐπὶ τῶν σφῶν αὐτῶν ὀχυρωμάτων καὶ κατασείειν πειρᾶται καὶ βάλλειν κάτω, καὶ δὴ κατασείει αὐτοῖς ἐκείνοις ὀργάνοις, αὐτοῖς μηχανήμασι τοῖς τοῦ Πλάτωνος κεχρημένος. Καὶ ἔστιν ἡμῖν γε δοκοῦν οὕτως· εἰ δὲ καὶ ὀρθῶς, σὺ ἂν μᾶλλον εἰδείης, ἐπιστήσας τῷ λόγῳ καὶ τὴν ἅμιλλαν δοκιμάσας. Σὺ καὶ τὴν ψῆφον ὀρθῶς ἂν ἐξενέγκοις, καὶ ἡμεῖς ἐπὶ ταύτης, ὁποτέρως ἂν καὶ ἔχοι, μενοῦμεν, ὀρθῶς αὐτὴν εἰδότες καὶ ἀσφαλῶς ἔχειν.

ΜΓ'.

ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΟΙΜΩΜΕΝΟΥ (2).

Θεμιστοκλέα τὸν πάνυ, τόν τά τε ἄλλα καὶ δὴ τὰ πολεμικὰ καὶ στρατηγικὰ τελεώτατον, καὶ δεινὸν μὲν πόρους ἐν ἀμηχάνοις

dignitate ornatum fuisse nov'mus Michaelem Psellum. Mich. Psello successit Joannes cognomine Italus, vel Longobardus : vide Biblioth. Gr. t. 10, p. 44; not. ad Pselli Opusc. p. 335. In lemmatis operum quorum codices recensuit Hasius v. doct. inter Notit. mann. t. 9, p. 149 : dicitur Joannes ille σοφώτατος ὕπατος καὶ διδάσκαλος των φιλοσόφων. De Cypriano nihil nunc quod afferam habeo.

(1) Innuit opusculum de materia, cujus titulum descripsi p. 45, n 2.

(2) Qui eam epistolam invenit in cod.

εὑρεῖν (1), τὰ πλείω δὲ ταῖς περινοίαις μᾶλλον κατωρθωκότα ἢ ταῖν χεροῖν, φασὶ πρὸς τὸν παρ' Ἕλλησι καὶ νομισθέντα καὶ ὀνομασθέντα (2) δίκαιον Ἀριστείδην εἰπεῖν, ἀρετὴν ἡγεῖσθαι μεγίστην στρατηγοῦ τὸ τὰ τῶν πολεμίων ἐξετάζειν καὶ περινοεῖν καὶ βουλὰς αὐτῶν καὶ σκέψεις καὶ μελέτας προειδέναι καὶ προαισθάνεσθαι, καὶ γοῦν πρὸς ταύτας ἐκ ἀσφαλοῦς προνοίας ἀντεπάγειν καὶ μηχαναῖς κεχρῆσθαι ταῖς ἰδίαις καὶ ταῖς γε παρασκευαῖς, τὸν δὲ καὶ τοῦτο μὲν εἰπεῖν, καλὸν δ' ἐρεῖν καὶ στρατηγικὸν ἀληθῶς καὶ ἡ περὶ τὰς χεῖρας ἐγκράτεια (3). Κἀκεῖνοι μὲν οὕτως· ἐγὼ δὲ καὶ τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους ἐπιεικῶς ἐπαινῶ, καὶ γὰρ καὶ ἐπῄνεσα, καὶ τῷ Ἀριστείδῃ προστίθεμαι. Ὃ δὲ καὶ λοιπὸν, καὶ τῶν ἄλλων, ἔμοιγε δοκεῖν, πάντων κράτιστον στρατηγῷ, καὶ πέπρακται μὲν Θεμιστοκλεῖ, καὶ μάλα τι (4) πέπρακται καὶ οἱονεὶ πεπολίτευται, εὑρη-

Vaticano Amatius ap. Creuzerum post Plotinum De pulcr. p. 401, hunc ejus descripsit inde titulum : τοῦ παρακοιμωμένου τοῦ Χούμνου ἐκείνου κυροῦ Ἰωάννου πρὸς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἐπὶ τοῦ κανικλείου ἐπιστολὴ, ὅτε μετ' ὀλίγων πάνυ τρόπαιον σὺν Θεῷ ἔστησε κατὰ τῶν βαρβάρων. De Joanne Chumno Nicephori filio vide n. 1, ad Epist. 4.

(1) Loqui videtur ad Synesii imitationem Epist. 148 extr. : φαλακρὸν μὲν ἄνθρωπον, ἀλλὰ δεινὸν ὁμιλῆσαι πράγμασι καὶ πόρον ἐν ἀμηχάνοις εὑρεῖν. Præivit quem multi sunt sequuti Æschylus Prom. 59 : Δεινὸς γὰρ εὑρεῖν κατ' ἀμηχάνων πόρους. Joannes Chrys. De sacerd. 1, 4, 53 : οὐδὲ γάρ ἐστι τὰ γενόμενα ἀναλῦσαι οὐδὲ πόρον τοῖς ἀπόροις εὑρεῖν. Theodorus Hyrtac. Ep. 1 : ἔχει γὰρ καὶ φύσιν καὶ τέχνην ἐξ ἀμηχάνων εὑρεῖν μηχανὰς καὶ πόρους ἐν ἀπόροις. Thomas Mag. Or. ad Metochitam § 2 : οὐ γὰρ ὅσον δεινὸς ἃ προσῆκε συνεῖναι, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πόρον ἐξ ἀμηχάνων κατ' Αἰσχύλον εὑρεῖν. Niceph. Gregoras Hist. 8, 4, 2 : ἦν δὲ καὶ δεινὸς ὁ ἀνὴρ, εἴπερ τις, πόρους ἐν ταῖς τῶν περιστάσεων ἀπορίαις εὑρίσκειν. Adde Burges. ad Prom.; Jacobs. ad Callistr. p. 713; Creuzer. ad Plotin. De pulcr. p. 332.

(2) Jungere amant verba νομίζειν καὶ ὀνομάζειν, nonnusquam, vitata alliteratione, νομίζειν καὶ λέγειν (exempli causa Glycas Iahnii p. 2, 23), νομίζειν καὶ καλεῖν, νομίζειν καὶ ἡγεῖσθαι. Plutarchus Alex. 8 : τὴν Ἰλιάδα τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ἐφόδιον καὶ νομίζων καὶ ὀνομάζων. Idem Sylla c. 2. Julianus Cæs. c. 16 : μόνον αὐτὸν (τὸν Ἀλέξανδρον)... ὀνομάζουσι καὶ νομίζουσι μέγαν. Heliodorus 2, 23 : πατέρα με... ἐκεῖνοι καὶ ἐνόμισαν καὶ ὠνόμασαν. Quem confer et 2, 32. Gorgias Enc. Hel. p. 95 : τὴν ποίησιν ἅπασαν καὶ νομίζω καὶ ὀνομάζω λόγον ἔχοντα μέτρον. Basilius M. De leg. script. c. 2. Plato Soph. c. 2 : τί ταῦθ' οἱ περὶ τὸν τόπον ἡγοῦντο καὶ ὠνόμαζον; Libanius Epist. 881 : εὐδαίμονα χρὴ καὶ νομίζειν καὶ καλεῖν τὸν τῆς τοιαύτης ἑορτῆς μετεσχηκότα. Idem t. 4, p. 861, 32 : εἰκότως ἄρα θησαυροί τε ἐνομίσθησαν Ἀλεξάνδρῳ καὶ ὠνομάσθησαν οἱ φίλοι. Vult transponi encliticam, ἐνομίσθησάν τε, Schæfer. ad Dionys. pag. 142, citra necessitatem, quum sic sæpe paulo negligentius particula ponatur. Codex 2918 pro θησαυροί τε exhibet θησαυρός τε. Latini conferendi : Terentius Andr. 4, 8 : « Ejus « dicta est hæc atque habita soror ; » Cicero Læl. 2 : « unum te sapientem et appellant et existimant. »

(3) Plutarchus Aristide 24 : τοῦτο μὲν, εἰπεῖν, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ὦ Θεμιστόκλεις, καλὸν δὲ καὶ στρατηγικὸν ἀληθῶς ἡ περὶ τὰς χεῖρας ἐγκράτεια. Videtur Chumnus scripsisse, εἰπεῖν καλὸν, καλὸν δ' ἐρεῖν καὶ ...

(4) Cod. μάλα τοι. Vide n. 1, p. 47.

ται δ' οὐκ οἶμαι ὅποι δὴ καὶ δεῆσαν ἐπὶ ῥήματος ἀπεφθέγξατο, τοῦτ' ἐςίν (1)· ἐκ παντὸς δηλονότι τρόπου ὥςπερ τὸν γυμναςὴν χρὴ τοὺς ἀθλητὰς, οὕτω δὴ καὶ τὸν ςρατηγὸν ὁπλίτας τοὺς ἰδίους δεῖν εἶναι (2) πόρρωθεν ἐκπαιδεύειν καὶ παρασκευάζειν καὶ πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἐνάγειν τοὺς πολεμικοὺς, καὶ δή τί γε συχνὰ μὲν κατεπᾴδειν, καὶ πᾶσιν αὐτοὺς ἐγγυμνάζειν τοῖς φέρουσι πρὸς τοῦτο, θυμὸν δ' αὐτοῖς ὀτρύνειν (3) καὶ μάχης ἐραςὰς καὶ θαυμαςῶν δή τινων τολμημάτων ἀποδεικνύναι, καί γε πρὸς ἕνα δὴ τοῦτον σκοπὸν ἀτεχνῶς ἀπευθύνειν, τὸν πόλεμον· χωρὶς γὰρ τούτου οὔθ' ἡ περὶ τὰς χεῖρας συνοίσει τῳ ἐγκράτεια, οὔτε τὸ τὰ τῶν πολεμίων πολυπραγμονεῖν καὶ προγινώσκειν βουλεύματα. Εἰ γάρ τοι ἐν καιρῷ φίλων δεομένῳ χαλεπὴ, ὥς πού τις ἔφη (4), ἡ τῶν μὴ φίλων αἴσθησις, ἦ πού γε ἐν καιρῷ δεομένῳ πολεμιςῶν χαλεπὴ καὶ πλέον χαλεπὴ (5) ἡ τῶν μὴ τοιούτων αἴσθησις. Καὶ γάρ τοι πολλοὶ, τῇ ἀμελείᾳ τοῦ καλοῦ τοῦδε καὶ τῆς ἀρετῆς ταύτης, μεγάλαις ἁμαρτίαις περιπεπτώκασι ςρατηγοὶ, ὅλα ςρατόπεδα διαφθείραντες πασσυδί.

Ταῦτ' ἄρα καὶ προτιμοτέραν αὐτὴν ἐγὼ τῶν ἄλλων τοῖς ςρατηγοῦσι τίθεμαι ἀρετὴν, καὶ ταύτῃ γε μὴν ἀπρὶξ προσέχω τὸν νοῦν. Καὶ δὴ καὶ ςραγηγὸς ὑπὸ τοῦ θεοφιλῶς ἡμῶν κρατοῦντος ἐνταυθοῖ καταςὰς, καὶ ἅμα παιδευμάτων αὐτοῦ καὶ θείων προςαγμάτων αἰεὶ μεμνημένος, οὐκ ἀνίην ἀεὶ τὸ μὴ οὐ πάντα καὶ λέγειν καὶ πράττειν, ὅπως ἂν αἰχμητάς τε καὶ θαρσαλέους πολεμιςὰς τουτουσὶ τοὺς ςρατιώτας ἀποφανῶ, ἀντὶ τῶν τέως — Ἀλλ' ἀφίημι· τί γὰρ χρὴ καὶ λέγειν τὸ βλάσφημον;

Καὶ τοίνυν ἤμην ἐπὶ τοῦτο πολλαῖς, εἰπεῖν, ἐπῳδαῖς ὁσημέραι κεχρημένος καὶ λόγοις παρακλητικοῖς. Κἀκεῖνά μοι τῶν Ὁμήρου ἐπὶ μνήμην ἰόντα εἰς ταὐτὸν ἤρχετο τοῖς σπουδαζομένοις· πεποίηται γὰρ αὐτῷ δημηγορῶν Ὀδυσσεὺς ἀδημονούντων τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τῷ χρονισμῷ καὶ πρὸς ἀπόπλουν βουλευομένων, ἔνθα δὴ καὶ φησί (6)·

« Τλῆτε, φίλοι, καὶ μείνατ' ἐπὶ χρόνον, ὄφρα δαῶμεν
« Εἰ ἐτεὸν Κάλχας μαντεύεται, ἠὲ καὶ οὐχί· »

(1) Codicis exhibui omnino scripturam.
(2) Vide n. 1, p. 30.
(3) Est θυμὸν ὀτρύνειν homericum.
(4) Plut. De am. et adul. § 2.
(5) Sic Codex. Forsan πλέον ἢ χαλεπὴ, vel πλέον χαλεπῆς, eadem qua utitur pater formula. Vide p. 16, n. 5.
(6) Il. B, 299.

εἶτ' ἐςὶν ἐκεῖνα τὰ τῆς δεινῆς καὶ καλῆς δημηγορίας, καὶ μετὰ ταῦτα, « Τοῖσι δ' ἄφαρ » φησί (1), « πόλεμος γλυκίων γένετ' ἠὲ « νέεσθαι. » Οὕτω ῥᾳδίως ὑπὸ τῆς Ὀδυσσέως μεταπεισθέντες γλώττης τῶν προτέρων ἐκείνων, ὧν τέως ἀσμένως ἤκουον, ὠλιγωρηκότες, « Ἐννέα (2) δὴ βεβάασιν ἐνιαυτοὶ, καὶ δοῦρα σέσηπε νεῶν « καὶ σπάρτα λέλυνται, καί τις ἕνα μῆνα μένων ἄπο ἧς ἀλόχοιο « ἀσχαλάᾳ, » καὶ τῶν ἄλλων πάντων ὅσα πλείςην ὅσην αὐτοῖς τὴν ἐπιθυμίαν ἐνεποίει τοῦ ἀποπλεῖν, καὶ δῆτα ςραφέντες τὰς γνώμας πρὸς ὅπλα μᾶλλον καὶ πόλεμον ἡδέως εἶδον « ἠὲ νέεσθαι. » Ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀγαμέμνων ἐν ἑτέροις αὖθις, ἐπειδὰν ἔμελλον (3) συρρήγνυσθαι τὰ ςρατεύματα, παρακαλῶν αὐτοὺς φαίνεται (4),

« Πατρόθεν ἐκ γενεῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον· »

εἶτα τί;

« Ὣς (5) εἰπὼν ὤτρυνε μένος ἑκάστου καὶ θυμόν. »

Ταύτῃ τοι καὶ αὐτὸς τὸν τρόπον τοῦτον φρονήματα γενναῖα τοῖς ςρατιώταις ἔσπευδον ἐμβαλεῖν· καὶ γὰρ οὐδ' ἔςιν, οὔμενουν ἔςι γενναίων ἔργων καὶ μεγάλων ἅψασθαι πραγμάτων τὸν μὴ πρότερον γενναῖον κτησάμενον φρόνημα. Καὶ τοίνυν οὕτως ἐκ μακροῦ τοῦ πρόσθεν καὶ οἵδε παρασκευασθέντες καὶ οὕτω μετεσχηκότες ὑπερηφάνου καὶ ἀνδρείου φρονήματος, οὕτω καὶ μεγάλοις δή τισι καὶ θαυμαςοῖς ἐπεχείρησαν ἔργοις, συχναῖς ἐκδρομαῖς καὶ ῥαγδαίοις, εἰπεῖν, ὁρμήμασι κατ' ἐχθρῶν καὶ φόνοις καὶ ἀνδραποδισμοῖς, καὶ ταῦτ' ἐν χώροις δυσχώροις καὶ τὸ πλέον ἀβάτοις, καὶ φωλεοῖς δή τισιν αὐτῶν· εἶτα καὶ λαμπρὸν καὶ μέγα καὶ ὑπερφυὲς κατὰ τῶν πολλὰ φυσώντων καὶ ὑπερφρονούντων κραταιοτέρων βαρβάρων, πάντων ἐς ταυτὸν ἀπηντηκότων, ἔςησαν τρόπαιον, τριακόσιοι πρὸς πέντε καὶ δέκα χιλιάδας συρραγέντες, καὶ μήτε τὰ πρότερον φρυάγματα καὶ τοὺς κόμπους αὐτῶν τρέσαντες, μήτε

(1) Il. B, 453.

(2) Versus Il. B, 134, 135, 292, inaccurate recitati, ut pote memoriter.

(3) Puto eum ἐπειδὴ scripsisse. Synesius Epist. 147, p. 287 : τὸ δὲ αὐτόχθον (ἔλαιον) ὑπὸ γενναιότητος πυρκαϊὰν ὅλην ἀνίστησι, κᾆτ', ἐπειδὰν λύχνου δέοι, χειροποίητον ἡμέραν ποιεῖ. Solœcismum corrigere est, scribendo, vel ἐπειδὴ δέοι, quod tenet cod. 1039, vel ἐπειδὰν δέῃ, quod est in cod. 1040.

(4) Il. K, 68.

(5) Versus iste qui non semel in Iliade legitur, nullibi puto Agamemnonis verba sequitur, sed ducum aliorum. Reponendum metrice, καὶ θυμὸν ἑκάστου. Sed miles non semper ex arte versus metitur.

τοὺς παιᾶνας καὶ τοὺς ἀκοῇ μὴ χωρουμένους τούτων ἀλαλαγμοὺς, ὥσπερ ἐν Καρί τινι καὶ οὐκ ἐν τοῖς σφῶν αὐτῶν προκινδυνεύοντες σώμασιν (1). Οὐκοῦν καὶ τὸν τῆς νίκης λαμπρὸν ἀνεδήσαντο ϛέφανον· οὗ δὴ καὶ αὐτοὶ μάρτυρες οἱ τὴν πεῖραν οὕτω λαμπρὰν καὶ δὴ τὴν ἧτταν εἰληφότες καὶ ὑπενεγκόντες πολέμιοι, πανταχόσε ὡσπερεὶ κήρυκες διαθέοντες καὶ τὰς τῶν ἡμετέρων ἀνδραγαθίας κηρύττοντες. Καὶ νῦν ἐϛιν ἀκούειν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ἐν Ἰκονίῳ, καὶ πανταχῇ τῆς τῶν βαρβάρων, τῇ μὲν βοώντων καὶ ἐκδιηγουμένων, τῇ δὲ πρὸς λύραν ᾀδόντων τὰ τῶν Ῥωμαίων ἀνδραγαθήματα. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ λοιποῦ, δεῆσαν τῶν ἴσων ἀγώνων, ἐγώ τοι ὑπὸ Θεῷ χορηγῷ τὰς ἐγγύας εἰμὶ παρεχόμενος τούς γε νῦν ἀριϛέας καὶ πάλιν ἀριϛέας ἀναφανῆναι ἐπὶ δευτέρων αὖθις ἀμεινόνων (2) καὶ νικώντων τολμημάτων.

Οὐδὲν δ' οἷον ἴσως καὶ τοῦτο προσθεῖναι, ὃ δὴ καὶ οὗτοι ἐκλιπαροῦντες εἰσί· τί τοῦτο; τὸν πολὺν καὶ μέγαν τὰς εὐεργεσίας φιλάνθρωπον ἡμῶν βασιλέα ἐθελῆσαι προϛάξαι τοὺς ἐν τῷ περιϐοήτῳ τουτῳὶ πολέμῳ πεσόντας ἵππους ἐπανασωθῆναι τοῖς ἀποϐαλομένοις αὐτοὺς, καὶ αὖθις τούτους ἐν τοῖς ἴσοις γενέσθαι, οὐ πλείονος ἐκ τοῦ βασιλικοῦ πρυτανείου καταϐληθέντος τιμήματος ἢ νομισμάτων ἑξακοσίων χρυσοῦ. Καὶ δή γε τούτου γενομένου, ἔγωγέ τοι καὶ αὖθις ὑπὸ Θεῷ σωτῆρι θαρρῶν λέγω· οὐ μόνον γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, τὸ τῆς παροιμίας (3), μετὰ τούτων, ὁμόσε (4) τοσούτοις αὖθις τῶν πολεμίων χωρήσω (αὐτὸ δὴ λέγω τὸ καὶ νῦν ἐμοὶ πεπραγμένον), ἀλλά τοι καὶ παντὶ ἀόπλῳ τῷ σώματι.

(1) Erasmus Adag. 1. 6, 14, proverbium « in Care periculum » erudite illustrans inter alia hæc protulit Aristidis Orat. 13, p. 267 verba, quæ videtur Chumnus meminisse : ἐν δὲ τῷ Καρὶ καὶ οὐκ ἐν τοῖς αὐτῶν σώμασι τὰς πείρας ποιούμενοι. Vide ibi Scholia, et Ruth. ad Euthyd. p. 327; Heind. ibid. p. 344; Hoepfner. ad Cyclop. 650

(2) Vide p. 58, n. 2.

(3) Usus est eo proverbio N. Chumnus in Anecd. Gr. meis t. 3, p. 366, ubi vide not. Utetur et Joannes Chumni filius epistola ineditarum quarta, quam vide infra. Gregorius Naz. Orat. 1, p. 10: γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, τὸ δὴ λεγόμενον, χωροῦντες πρὸς πᾶσαν παρανομίαν. Clemens Alex. Pæd. 2, § 89 : ἀναφανδὸν, οὐ δι' αἰνιγμάτων ἔτι, ὁ αὐτὸς ἀπηγόρευσεν Μωϋσῆς γυμνῇ τῇ κεφαλῇ. Eusebius in Hier. c. 48 : μὴ παρακαλυπτέσθω· οὗτος ἀθεότητα ἀναφανδὸν ἐξαγορευέτω... τὰ ἀκόλουθα τούτοις γυμνῇ προσκαταλεγέτω κεφαλῇ. Adde Casaub. ad Pers. 1, 123, p. 115 ed. Duebner.; Pantin ad Apost. 6, 57; Erasm. Adag. 3, 4, 67; Thes. Steph. Didot. sub Γυμνός.

(4) Moschopulus Π. σχ. p. 184 : ὁμόσε, ἀντὶ τοῦ ὀρθὰ καὶ εἰς τὸ αὐτό. Timæi glossam, ὁμόσε, εἰς ταὐτὸ ὑπὸ τῶν ἐναντίων εἰς μάχην φερόμενοι, quam non feliciter tentasse videntur Tupius ac Luciani interpres doctissimus, correxerim mutato ὑπὸ in ἀπὸ, scilicet ἀπὸ τῶν

ΜΔʹ.

ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ.

Ἔγωγ' οἶμαι τὸ τῆς παροιμίας κἀνταῦθα συμβαίνειν ἐπὶ τῆς σῆς ἐπιστολῆς, « εἷς ἀντὶ πολλῶν (1). » Μιᾶς γὰρ οὔσης αὐτῆς, μήπω πρότερον ἐκ μακροῦ σοῦ γε πρὸς ἡμᾶς τὸν τρόπον τοῦτον ὑπηγορευκότος μηδὲν, οὕτω ταύτην θαυμαστὴν καὶ δὴ λαμπρὰν συνθεὶς ἔπεμψας, ὥστ' ἀρκεῖν αὐτὴν εἶναι, εἰ μὲν βούλει, ἀντὶ πολλῶν τῶν ἡμετέρων γεγενημένων πρός σὲ, εἰ δ' οὖν, ἀντ' ἰσαρίθμων πρὸς ταύτας ἐπωφλημένων δήπου γε παρὰ σοῦ. Καὶ τοίνυν ἐγὼ τοῦ θαύματος ὅλος καὶ τοῦ κάλλους ταύτης γεγενημένος, εἶπον ἂν καὶ δὴ λέγω· εὖ γε, ὦ παῖ, τῆς σῆς περὶ λόγους τὸ πᾶν ἐχούσης δυνάμεως! καὶ νίκα καθ' ἡδονὴν ἐμὴν, οὕτω πληρῶν εὐχὰς πατρικὰς, ἐφ' οἷς ἐγὼ, καὶ πρότερον ἐπιστέλλων πρὸς σὲ (2), νικᾷν ἐπηυξάμην, καὶ εἴης οὕτω, μὴ χερσὶ μόνον καὶ στρατηγίαις καὶ ταῖς κατὰ ταύτας πράξεσιν, ἀλλά τι (3) καὶ γλώττῃ καὶ λόγοις ἐξ ἴσου πάντων κρατῶν.

Οὐ μὴν ἀλλ' ὅτι γε καὶ τοῦ καλοῦ λέγεται κάλλιον εἶναι, οὐκ ἐφ' ἑνὸς ὅρου καὶ τοῦδε ἑστῶτος, ἀλλ' ἐπὶ πᾶσιν αἰεὶ προσχωροῦντος, καὶ τοῦτ' ἔστι καὶ ταῖς κοιναῖς ἐννοίαις καὶ γνώμαις δοκοῦν, οὐδὲν ἀπεικὸς καὶ τοῦ γε βελτίονος ἢ καὶ βελτίστου δοκοῦντος εἶναι ἐρεῖν βέλτιον εἶναι· καὶ λεγέσθω δὴ καὶ τοῦτο καὶ δεδόχθω τοῖς ἀκορέστοις περὶ τὰ καλὰ, καὶ δὴ καὶ ζητητέον ἡμῖν, ὥσπερ ἂν εἴ τις, ἡλίου λάμποντος καὶ φρυκτωροῦντος, ἐξ ἄγαν τῆς περὶ αὐτὸν αἰσθήσεως καὶ γοῦν γλυκυθυμίας πλέον ἐπιζητοίη τὸ τούτου φαιδρόν. Καὶ τοίνυν ἐγὼ, καθὰ δὴ περὶ τὰς σὰς ἐν πολέμοις ἀριστείας πολύς τις ὢν καὶ ἄπληστος, οὐκ ἂν (τοῦτο δὴ λέγω τὸ νῦν σὸν μέγα καὶ περιφανὲς ἔργον), παμπλείστων ὅσων βαρβάρων ἡττημένων ὑφ' ὁπλιτῶν ὀλίγων ὑπὸ Θεῷ σωτῆρι καὶ σοί γε στρατηγῷ παρατεταγμένων (εἴπερ ὀλίγοι τριακοσίων ἀριθμὸς πρὸς χιλιάδας

ἐναντίων μερῶν. Harpocratio mihi favet, qui ὁμόσε ἰέναι poni ait ἀντὶ τοῦ ἐξ ἐναντίας εἰς τὸ αὐτὸ ἔρχεσθαι. Adde de adverbio et de locutione χωρεῖν ὁμόσε mea ad Philostr. Her. p. 610, ad Anecd. Gr. t. 1, p. 404, ad Eurip. Or. 909; Belin. ad Luc. t. 4, p. 106; Boot. Anim. 3, 9, 3; Krabinger. ad Synes. Calv. p. 207. Confer et Chumni Epist. 45, 104.

(1) Vide not. 2, ad Epist. 39, p. 49.

(2) Vide finem Epistolæ quartæ.

(3) Malim hic ἀλλά τοι.

τοὺς παιᾶνας καὶ τοὺς ἀκοῇ μὴ χωρουμένους τούτων ἀλαλαγμοὺς, ὥσπερ ἐν Καρί τινι καὶ οὐκ ἐν τοῖς σφῶν αὐτῶν προκινδυνεύοντες σώμασιν (1). Οὐκοῦν καὶ τὸν τῆς νίκης λαμπρὸν ἀνεδήσαντο ςέφανον· οὗ δὴ καὶ αὐτοὶ μάρτυρες οἱ τὴν πεῖραν οὕτω λαμπρὰν καὶ δὴ τὴν ἧτταν εἰληφότες καὶ ὑπενεγκόντες πολέμιοι, πανταχόσε ὡσπερεὶ κήρυκες διαθέοντες καὶ τὰς τῶν ἡμετέρων ἀνδραγαθίας κηρύττοντες. Καὶ νῦν ἐςιν ἀκούειν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ἐν Ἰκονίῳ, καὶ πανταχῆ τῆς τῶν βαρβάρων, τῇ μὲν βοώντων καὶ ἐκδιηγουμένων, τῇ δὲ πρὸς λύραν ᾀδόντων τὰ τῶν Ῥωμαίων ἀνδραγαθήματα. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ λοιποῦ, δεῆσαν τῶν ἴσων ἀγώνων, ἐγώ τοι ὑπὸ Θεῷ χορηγῷ τὰς ἐγγύας εἰμὶ παρεχόμενος τούς γε νῦν ἀριςέας καὶ πάλιν ἀριςέας ἀναφανῆναι ἐπὶ δευτέρων αὖθις ἀμεινόνων (2) καὶ νικώντων τολμημάτων.

Οὐδὲν δ' οἷον ἴσως καὶ τοῦτο προσθεῖναι, ὃ δὴ καὶ οὗτοι ἐκλιπαροῦντες εἰσί· τί τοῦτο; τὸν πολὺν καὶ μέγαν τὰς εὐεργεσίας φιλάνθρωπον ἡμῶν βασιλέα ἐθελῆσαι προςάξαι τοὺς ἐν τῷ περιβοήτῳ τουτῳὶ πολέμῳ πεσόντας ἵππους ἐπανασωθῆναι τοῖς ἀποβαλομένοις αὐτοὺς, καὶ αὖθις τούτους ἐν τοῖς ἴσοις γενέσθαι, οὐ πλείονος ἐκ τοῦ βασιλικοῦ πρυτανείου καταβληθέντος τιμήματος ἢ νομισμάτων ἑξακοσίων χρυσοῦ. Καὶ δή γε τούτου γενομένου, ἔγωγέ τοι καὶ αὖθις ὑπὸ Θεῷ σωτῆρι θαρρῶν λέγω· οὐ μόνον γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, τὸ τῆς παροιμίας (3), μετὰ τούτων, ὁμόσε (4) τοσούτοις αὖθις τῶν πολεμίων χωρήσω (αὐτὸ δὴ λέγω τὸ καὶ νῦν ἐμοὶ πεπραγμένον), ἀλλά τοι καὶ παντὶ ἀόπλῳ τῷ σώματι.

(1) Erasmus Adag. 1. 6, 14, proverbium « in Care periculum » erudite illustrans inter alia hæc protulit Aristidis Orat. 13, p. 267 verba, quæ videtur Chumnus meminisse : ἐν δὲ τῷ Καρὶ καὶ οὐκ ἐν τοῖς αὐτῶν σώμασι τὰς πείρας ποιούμενοι. Vide ibi Scholia, et Ruth. ad Euthyd. p. 327; Heind. ibid. p. 344; Hoepfner. ad Cyclop. 650

(2) Vide p. 58, n. 2.

(3) Usus est eo proverbio N. Chumnus in Anecd. Gr. meis t. 3, p. 366, ubi vide not. Utetur et Joannes Chumni filius epistola ineditarum quarta, quam vide infra. Gregorius Naz. Orat. 1, p. 10: γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, τὸ δὴ λεγόμενον, χωροῦντες πρὸς πᾶσαν παρανομίαν. Clemens Alex. Pæd. 2, § 89 : ἀναφανδὸν, οὐ δι' αἰνιγμάτων ἔτι, ὁ αὐτὸς ἀπηγόρευσεν Μωϋσῆς γυμνῇ τῇ κεφαλῇ. Eusebius in Hier. c. 48 : μὴ παρακαλυπτέσθω· οὗτος ἀθεότητα ἀναφανδὸν ἐξαγορευέτω... τὰ ἀκόλουθα τούτοις γυμνῇ προσκαταλεγέτω κεφαλῇ. Adde Casaub. ad Pers. 1, 123, p. 115 ed. Duebner.; Pantin ad Apost. 6, 57; Erasm. Adag. 3, 4, 67; Thes. Steph. Didot. sub Γυμνός.

(4) Moschopulus II. σχ. p. 184 : ὁμόσε, ἀντὶ τοῦ ὀρθὰ καὶ εἰς τὸ αὐτό. Timæi glossam, ὁμόσε, εἰς ταὐτὸ ὑπὸ τῶν ἐναντίων εἰς μάχην φερόμενοι, quam non feliciter tentasse videntur Tupius ac Luciani interpres doctissimus, correxerim mutato ὑπὸ in ἀπὸ, scilicet ἀπὸ τῶν

μηδ' ἄλλο τι τῶν ἐκείνου θαύμαζε, μηδ' οἷου μέγα μηδέν. Πρῶτον μὲν γὰρ, εἰ καὶ τὰ κράτιστα τῆς Σαλαμῖνος καὶ τά γε πρῶτα τῶν ἐκεῖ πεπραγμένων κατὰ βαρβάρων εἰς ἐκεῖνον ἧκε καὶ τοῦτ', εἰπεῖν, ἦν ἐκείνῳ τὸ πᾶν, ἀλλ' οὔτι γε καὶ πάντες τῶν διηγωνισμένων οὔθ' ὡμολογήκεσαν αὐτῷ οὔτε συγκεχωρήκεσαν· ἀλλ' ἕκαστος, ἑαυτὸν πρότερον εἰσάγων, ἐκεῖνον ἐφεξῆς καὶ δεύτερον ἐτίθει (1)· σοῦ δ' ὅστις ἂν κἂν τῷ πολέμῳ δεύτερος εὐθὺς ἠριστευκὼς καὶ μετὰ σὲ ταχθείη, τοῦτ' ἐστὶν ἑκάστῳ τὸ τῆς πολλῆς καὶ μεγάλης ἅμα μὲν φιλονεικίας ἅμα δὲ καὶ φιλοτιμίας, ἅτε δὴ καὶ τούτου γε ὡς ἀληθῶς πρωτίστου καὶ βελτίστου ὄντος. Οὐκοῦν καὶ παρὰ πάντων ὡμολόγηται καὶ δὴ κεκήρυκται πανταχῇ καὶ τῆς ἡμετέρας καὶ τῆς γε τῶν βαρβάρων τὸ τοῦ μεγάλου τούτου κατ' αὐτῶν τολμήματος καὶ τῶν τροπαίων σὸν ἔργον καθαρῶς εἶναι. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἄλλων ἅμα σοὶ καὶ ὑπὸ σοὶ διαγενομένων, τριακοσίων, ὅπερ ἔφημεν, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἀριστέων, ποῦ δή πού γε παρὰ τῷ Θεμιστοκλεῖ, ἢ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνου παρατεταγμένοις Λακεδαιμονίοις, ζητῶν ἂν εὕροις; Καὶ δή μοι φέρε παρὰ τούτους θέντες σκοπήσωμεν, εἰ βούλει, τοὺς τότ' ἐν Πύλαις ἀπαντήσαντας, τριακοσίους ὄντας καὶ αὐτοὺς, καὶ δῆθ' ὅπλον μέγα καὶ τεῖχος μέγα καί γε φρουρὰν αὐτὰς τὰς Πύλας προβεβλημένους, ἄνδρας Λακεδαιμονίων τοὺς ἀρίστους· οὐδὲ γὰρ τοῦτο μικρὸν, ὅτι Λακεδαιμόνιοι. Οἱ μὲν γὰρ πρὸς τοὺς ἐπιόντας μὴ ἀντισχόντες, ὑπ' αὐτῶν, εἰπεῖν, κατεχώσθησαν· σὲ δὲ καὶ τοὺς σοὺς ὡς σκηπτούς δή τινας καὶ δείματα ἐξ οὐρανοῦ καταδείσαντες οἱ ἐπελθόντες, ὑποκεχωρηκότες αὖθις (2) φεύγοντες ᾤχοντο, ὅσοι δή πού γε καὶ μὴ πεσόντες ἐκφυγεῖν ἴσχυσαν, ἅπερ ἤλπισαν κακὰ μεγάλα καὶ μάλα τι ἤλπισαν πρᾶξαι, πλήθει καὶ μεγέθει δυνάμεων κατεπαρθέντες, ταῦτα δὴ καὶ πεπονθότες, ὡς δή τι σκεῦος, εἰπεῖν, μέγα καὶ μέγιστον ἐκ μὴ κρατούσης ὕλης ῥᾷστα συντριβὲν, σιδήρῳ ἀκαμάτῳ ἢ ἀρρήκτῳ ἀδάμαντι, καὶ μικρῷ γε ὄντι, σφοδρῶς καὶ πάνυ τι σφοδρῶς προσαράξαν (3). Ἔπειτ' ἔμοιγε Θεμιστοκλέα ἐκ τῶν ὕστερον

(1) Plutarchus Them. 17 : Θεμιστοκλεῖ, καίπερ ἄκοντες ὑπὸ φθόνου, τὸ πρωτεῖον ἀπέδοσαν ἅπαντες· ἐπεὶ γάρ... τὴν ψῆφον ἔφερον οἱ στρατηγοὶ, πρῶτον τὸν μὲν ἕκαστος ἑαυτὸν ἀπέφαινεν ἀρετῇ, δεύτερον δὲ μεθ' ἑαυτὸν Θεμιστοκλέα. Adde Scholia ad Aristidem t. 3, pag. 574; Jebbii notam ibidem t. 2, pag. 238.

(2) Pro αὖθις forsan εὐθύς.

(3) Respectu ad Æsopicam fabulam de ollis, et ob verbum συντριβὲν, forsan ad Sap. Sirach. 13, 2 : τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς λέβητα; αὕτη προσκρούσει αὕτη συντριβήσεται.

δέκα καὶ πέντε ὁμόσε κεχωρηκότες (1), καὶ ῥομφαίας δίκην μιᾶς ἐξ ἄγαν ὁμοψυχίας ὑπὸ σοῦ καὶ τῆς σῆς γλώττης πρὸς πόλεμον τεθηγμένοι, ὡς εἷς οἱ πάντες ἐμβαλόντες), οὐκ ἐπὶ τούτῳ τοσῷδε καὶ τοιούτῳ ὄντι τῷ τροπαίῳ καὶ πράγματι, ἔκπληξιν πᾶσαν ἔχοντι μὴ μόνον αὐτοῖς τοῖς πρώην ἐπηρμένοις καὶ μεγάλα φυσῶσι παμπληθέσιν ἐχθροῖς, εἶτα πληγεῖσι καὶ κατενηνεγμένοις, ἀλλ' ἤδη καὶ τοῖς πόρρω πανταχόσε τῆς αὐτῶν γῆς τὰς ἀκοὰς καταβροντηθεῖσι, τοῦ τῆς ἀνδρίας καὶ καρτερίας κηρύγματος πανταχῇ δραμόντος καὶ τὰς αὐτῶν κατασείσαντος καὶ γνώμας καὶ καρδίας, οὐκ ἂν, ὅπερ ἔφην ἐγὼ, οὐδ' ἐπὶ τούτῳ ὡς ἱκανῷ γε ὄντι κορεσθείην, ἀλλ' ἔτι σοι βουλοίμην ἂν (σὺν θεῷ δ' ὁ λόγος) ἀπὸ τοιούτων ἀρξαμένῳ ἀεὶ προχωρεῖν καὶ τοῖς προτέροις αἰεὶ τὰ δεύτερα βελτίω καὶ μείζω (2) προςτιθέναι, καὶ νικᾶν μὲν ἐπὶ μᾶλλον καὶ ὑψηλότερον τοὺς ἐχθροὺς, νικᾶν δέ σε καὶ σεαυτὸν αἰεὶ ἀριςεύοντα (3). Ὡς τοίνυν ταῦτα καὶ βουλόμεθά σοι καὶ ἐπευχόμεθα, οὕτω δὴ καὶ περὶ λόγους γνώμης ἔχομεν, καὶ ἃ νῦν θαυμάζομεν, ἃ δ' ἕτερα καὶ αὔριον αὖθις ἢ καὶ καθεξῆς θαυμάσομεν, δεύτερα αἰεὶ τὰ πρῶτα τῶν ὑςέρων εἶναι βουλόμεθα, ὥςε καὶ ἐξ ἀμφοῖν, χειρός φημι καὶ γλώττης, καὶ προτέρου γε τούτων φρονήματος ὑπερφυοῦς ὄντος, εὐδοκιμεῖν καὶ πλέον ἔχειν σε καὶ τῶν νῦν καὶ τῶν πάλαι. Καὶ γοῦν μή μοι λέγε Θεμιςοκλέα ῥήτορα καὶ ςρατηγὸν τὸν αὐτὸν, μηδὲ τὴν ἐκείνου σοφίαν καὶ ἀνδρίαν, μηδὲ τὰς ἐπὶ τῶν πραγμάτων περινοίας ἴσα ταῖς Πυθίαις δεδυνημένας (4),

(1) Vide not. 3, p. 56.

(2) Proverbium est δευτέρων ἀμεινόνων de quo Schott. ad Suid. Adag. 5, 34, et ipse egi ad Anecd. Gr. t. 2, p. 215. Ibi p. 147, Chumnus : τῶν δευτέρων ἀμεινόνων πειράθεν[illegible]ς. Præibat Plato Legg. 4 extr. : πάλιν οὖν, οἷον φασὶν οἱ παίζοντες, ἀμεινόνων ἐξ ἀρχῆς δευτέρων ἀπαναπολήσωμεν. Ibi Scholiastes. Aristides Or. 46, p. 239 : Θεμιστοκλέα τὰ δεύτερα ἀεὶ τῶν προτέρων μείζονα ἐξεδέχετο, καὶ τὸ τῆς παροιμίας αὐτῷ περιειστήκει. Idem Orat. 51 initio : θεοῦ δὲ, φησὶ Πίνδαρος, δείξαντος ἀρχὴν, εὐθεῖα δὴ κέλευθος ἑλεῖν (sic et cod. reg. 3035) τὸ προκείμενον· καὶ δῆτα σοὶ μὲν πλεῖν ἡμῖν (omittit idem cod. ἡμῖν, idque recte, ut videtur) ἐξ οὐρίας τε καὶ ἐπὶ χρηστοῖς, καὶ δευτέρων ἀμεινόνων ἀγγέλεσθαι (receperim ἀγάλλεσθαι e Barocciano), ἡμῖν δ' αὖ τὰ ἡμέτερα ἐξ οὐρίας τε ἀγωνίζεσθαι καὶ... Ζεὺς ὁ πάντα νέμειν κύριος παρέχοι. Confer similem locum p. 56 m.

(3) Meminisse videtur Homerici versus : Αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

(4) Themistocli tribuit Aristides Or. 46, t. 2, p. 239, σύνεσιν, μεγαλοψυχίαν, δεινότητα, μαντικὴν ὡς εἰπεῖν· scilicet διὰ τὸν χρησμὸν, Scholiastes ait : μαντικῆς γὰρ ἦν τὸ νοῆσαι τὸν χρησμὸν σημαίνοντα ὡς ἐν τῇ Σαλαμῖνι δεῖ ναυμαχῆσαι. Rursus Aristides p. 250 : τέλος δ' ἔδοξεν Ἀθηναίοις τοὺς μὲν δὴ χρησμῳδοὺς χαίρειν ἐᾶν, Θεμιστοκλεῖ δὲ μᾶλλον πιστεῦσαι. Cujus Scholiastes p. 595 : ὅρα δὲ πῶς καὶ τῶν μάντεων αὐτὸν ἀποφαίνει μαντικώτερον.

μηδ' ἄλλο τι τῶν ἐκείνου θαύμαζε, μηδ' οἷου μέγα μηδέν. Πρῶτον μὲν γὰρ, εἰ καὶ τὰ κράτιϛα τῆς Σαλαμῖνος καὶ τά γε πρῶτα τῶν ἐκεῖ πεπραγμένων κατὰ βαρβάρων εἰς ἐκεῖνον ἧκε καὶ τοῦτ', εἰπεῖν, ἦν ἐκείνῳ τὸ πᾶν, ἀλλ' οὔτι γε καὶ πάντες τῶν διηγωνισμένων οὔθ' ὡμολογήκεσαν αὐτῷ οὔτε συγκεχωρήκεσαν· ἀλλ' ἕκαϛος, ἑαυτὸν πρότερον εἰσάγων, ἐκεῖνον ἐφεξῆς καὶ δεύτερον ἐτίθει (1)· σοῦ δ' ὅϛις ἂν κἂν τῷ πολέμῳ δεύτερος εὐθὺς ἠριϛευκὼς καὶ μετὰ σὲ ταχθείη, τοῦτ' ἐϛὶν ἑκάϛῳ τὸ τῆς πολλῆς καὶ μεγάλης ἅμα μὲν φιλονεικίας ἅμα δὲ καὶ φιλοτιμίας, ἅτε δὴ καὶ τούτου γε ὡς ἀληθῶς πρωτίϛου καὶ βελτίϛου ὄντος. Οὐκοῦν καὶ παρὰ πάντων ὡμολόγηται καὶ δὴ κεκήρυκται πανταχῆ καὶ τῆς ἡμετέρας καὶ τῆς γε τῶν βαρβάρων τὸ τοῦ μεγάλου τούτου κατ' αὐτῶν τολμήματος καὶ τῶν τροπαίων σὸν ἔργον καθαρῶς εἶναι. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἄλλων ἅμα σοὶ καὶ ὑπὸ σοὶ διαγενομένων, τριακοσίων, ὅπερ ἔφημεν, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἀριϛέων, ποῦ δή πού γε παρὰ τῷ Θεμιϛοκλεῖ, ἢ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνου παρατεταγμένοις Λακεδαιμονίοις, ζητῶν ἂν εὕροις; Καὶ δή μοι φέρε παρὰ τούτους θέντες σκοπήσωμεν, εἰ βούλει, τοὺς τότ' ἐν Πύλαις ἀπαντήσαντας, τριακοσίους ὄντας καὶ αὐτοὺς, καὶ δῆθ' ὅπλον μέγα καὶ τεῖχος μέγα καί γε φρουρὰν αὐτὰς τὰς Πύλας προβεβλημένους, ἄνδρας Λακεδαιμονίων τοὺς ἀρίϛους· οὐδὲ γὰρ τοῦτο μικρὸν, ὅτι Λακεδαιμόνιοι. Οἱ μὲν γὰρ πρὸς τοὺς ἐπιόντας μὴ ἀντισχόντες, ὑπ' αὐτῶν, εἰπεῖν, κατεχώσθησαν· σὲ δὲ καὶ τοὺς σοὺς ὡς σκηπτοὺς δή τινας καὶ δείματα ἐξ οὐρανοῦ καταδείσαντες οἱ ἐπελθόντες, ὑποκεχωρηκότες αὖθις (2) φεύγοντες ᾤχοντο, ὅσοι δή πού γε καὶ μὴ πεσόντες ἐκφυγεῖν ἴσχυσαν, ἅπερ ἤλπισαν κακὰ μεγάλα καὶ μάλα τι ἤλπισαν πρᾶξαι, πλήθει καὶ μεγέθει δυνάμεων κατεπαρθέντες, ταῦτα δὴ καὶ πεπονθότες, ὡς δή τι σκεῦος, εἰπεῖν, μέγα καὶ μέγιϛον ἐκ μὴ κρατούσης ὕλης ῥᾷϛα συντριβὲν, σιδήρῳ ἀκαμάτῳ ἢ ἀρρήκτῳ ἀδάμαντι, καὶ μικρῷ γε ὄντι, σφοδρῶς καὶ πάνυ τι σφοδρῶς προσαράξαν (3). Ἔπειτ' ἔμοιγε Θεμιϛοκλέα ἐκ τῶν ὕϛερον

(1) Plutarchus Them. 17 : Θεμιστοκλεῖ, καίπερ ἄκοντες ὑπὸ φθόνου, τὰ πρωτεῖον ἀπέδοσαν ἅπαντες· ἐπεὶ γὰρ... τὴν ψῆφον ἔφερον οἱ στρατηγοὶ, πρῶτον τὸν μὲν ἕκαστος ἑαυτὸν ἀπέφαινεν ἀρετῇ, δεύτερον δὲ μεθ' ἑαυτὸν Θεμιστοκλέα. Adde Scholia ad Aristidem t. 3, pag. 574; Jebbii notam ibidem t. 2, pag. 238.

(2) Pro αὖθις forsan εὐθύς.

(3) Respectu ad Æsopicam fabulam de ollis, et ob verbum συντριβὲν, forsan ad Sap. Sirach. 13, 2 : τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς λέβητα; αὕτη προσκρούσει αὕτη συντριβήσεται.

ὁρῶντι οὐδὲν ἐκείνου τῶν προτέρων ἡδὺ καταφαίνεται, οὔτε τῶν σοφισμάτων οὔτε τῶν σπουδασμάτων, οὐδ' ἔχω ζηλοῦν (1).

Ὅμηρον δ' ἐρίῳ ςέψας εἰ μὴ βούλοιο ἐλαύνειν, ὥς τις τῶν πάλαι (2), σὺ δ' ἀλλὰ μηδὲν σφόδρα τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ τὸν νοῦν πρόσεχε, ἐπεὶ μηδὲ μέγα μηδὲ θαυμαςὸν μῦθοι καὶ πλάσματα, καὶ Ὀδυσσέως δή τινες δημηγορίαι, καὶ Ἀγαμέμνονος τὰ τῆς σῆς ἐπιςολῆς (3), ἐμοὶ δοκεῖν, μηδαμῆ γεγενημένα· μέγα δὲ μᾶλλον, εἰ σύ γ' ἃ πρὸς θαῦμα πλάττων ἐκεῖνος πεποίηκεν ἐπ' αὐτῶν ἔργων δείξαις, ἐπ' αὐτῶν δείξαις τῶν τραγμάτων. Κἂν τὴν σὴν γλῶτταν τῇ σῇ χειρὶ καί γε ταῖς σαῖς ἀριςείαις χαρίσαιο, τοὺς λόγους ἀναμίξας ταῖς πράξεσιν, οὐδὲν ἂν πλέον ἔχοιεν τὰ τοῦ Ὁμήρου κομψεύματα, ἐκεῖνό γε πάντως σοῦ πλέον ἔχοντος, τὴν ἀλήθειαν.

Ταῦθ' ἡμεῖς σοὶ κἀν τοῖς ἑξῆς βουλόμεθα, ταῦτα καὶ ἐπευχόμεθα· Θεοῦ δ' ἂν καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς γένοιτο ταῖς εὐχαῖς ἐπιθεῖναι ὃ δὴ ταύταις καὶ τέλος ἐξαιτοῦντες ἐσμέν (4).

ΜΕ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἐγώ σε τὸν φίλτατον βούλομαι ἀγώνων τῶν πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ δῆτα συχνῶν τροπαίων καὶ πράξεων τῶν λαμπρῶν πεπαυμένον, ἐπὶ συνθήκαις δηλονότι τὸν ἴσον τρόπον θαυμαζομέναις καὶ οὐδὲν ἧττον ἡμῖν εὐκλεέσι, τῇ τοῦ ξίφους βίᾳ ὑποσπόνδων τούτων γεγενημένων, μὴ καὶ τῶν λοιπῶν σπουδασμάτων σχολὴν ἄγειν, μηδ' ἀνεκτὸν ἡγεῖσθαι μηδ' ἐπὶ τούτοις ἔλαττον ἑτέρου τινὸς τῶν ἁπάντων ἔχειν· τίσι τούτοις; λόγοις καὶ ταῖς κατ' αὐτοὺς μελέταις, γλώσσας μὲν πάσας Ἑλληνίδας (5) συγκλονοῦντα καὶ τροπούμενον ἐξ αὐτῶν τεθηγμένας γλώσσης σῆς τῇ δυνάμει « κατ' ἀγαθὴν ἔριν τήνδε βροτοῖσι (6) » μεγάλα φρονοῦσιν, ἐφά-

(1) Forsan, οὔτε τῶν σπουδασμάτων οὐδὲν ἔχω ζηλοῦν.

(2) Plato scilicet cujus sunt nobilia verba de Homero Rep. 3, p, 192 Mass.: ἀποπέμποιμέν τε ἂν εἰς ἄλλην πόλιν, μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέαντες καὶ ἐρίῳ στέψαντες.

(3) Epist. 43, p. 54, 55.

(4) Mirabile multum est Nicephorum administratorem rerum publicarum summum in hac epistola rhetorem ac literatorem duntaxat agere, nihilque omnino iis respondere quæ filius de equitibus scripserat qui equos in prœlio amiserant : vid. p. 56.

(5) Not. ad Epist. 30, p. 36, n. 1.

(6) Hesiod. Ἔ. 24 : ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.

μιλλα δὲ λογογραφοῦντα τοῖς πάλαι τῷ βίῳ μέγα θαῦμα γεγενημένοις. Καὶ τοίνυν τοῦ δόρατος ἠρεμοῦντος, ἀντὶ τούτου χρῶ τῇ γραφίδι, νικῶν ἐμὲ κατ' εὐχὴν ἐμὴν πρῶτον τὸν σὸν πατέρα, ἐπιςέλλοντα (1) ἀντεπιςέλλων, ἢ καὶ πλέον τι καὶ ἀνδρικώτερον ἀπειργασμένον μείζοσι νικῶν ταῖς ἀπειργασίαις. Εἰ δὲ μικρὸν τοῦτο (καὶ γὰρ οὐδὲ μέγα) τῶν χαμαὶ κειμένων ὑπερανέχειν, ἀλλὰ σύ γε διάβαινε, καὶ τῶν ὑψηλῶν ἐπέκεινα γίγνου ἐς ὅσον ἀνθρώπῳ δυνατὸν, ἐς πλεῖςον πάντας ἀφεὶς κάτω, τροπαίοις τρόπαια συνάπτων, τοῖς ἐκ χειρὸς καὶ ξίφους κατὰ βαρβάρων λόγων ἀνδραγαθήματα, σοφῶν ἀνδρῶν ὑπερκειμένων ἔπαρσιν καθαιροῦντα. Καὶ ζῆθι ἐπὶ μήκιςα μηκίςων (2), ἐρρωμένος κατ' ἄμφω καὶ κρατῶν κατ' ἄμφω, καὶ γοῦν ὑπὸ Θεῷ πρύτανι πάντα κατὰ τὰς εὐχὰς ἡμῶν πράττων.

ΜϚʹ.

ΛΑΚΩΝ ΛΑΚΩΝΙ (3).

Εἰ Χριςὸν (4) ὁρῶν τρέχεις, καλῶς τρέχεις, καὶ κατάτεινε τὸν δρόμον (5). Εἰ δὲ πρὸς ἄλλο τι βλέπων σπεύδεις (6), εἰκῇ καὶ μάτην σπεύδεις.

ΜΖʹ.

Οὔτ' αἰχμαλώτων πλῆθος, οὔθ' ἵππων ἀγέλαι καὶ βοῶν ἐλαυνομένων, ἀλλ' οὐδέ τι μέγα καὶ περιφανὲς ταπείνωμα ἢ πτῶσις ἐχθρῶν, σωφροσύνη δὲ προσμειδιῶσα τὸν ςρατηγὸν ςεφανοῖ.

(1) Cf. Epist. 4, n. 7, p. 5.

(2) Not. ad Epist. 8, p. 12.

(3) Additum est lemma : οὐτοσχεδίων δεκάδα ἐπιστολῶν. Eæ sunt laconicæ epistolæ quas ipse memorat Epist. 4. Et de nomine δεκάδα, ne classicus lector hæreat, monebo vocabulum esse recentius. Dixit Ducas Hist. extremo capite 2 : αἱ λοιπαὶ Κυκλάδαι νῆσοι, et σανίδαι c. 5. Bullialdus in ejus capite 41 dedit πλάκες quidem, sed est in codice πλάκαι. Huic decadi potest addi Epistola 28, quæ est vere laconica.

(4) Prolata est hæc epistola a Villoisono Diatr. p. 72, e codice Veneto Rhodoniæ Macarii Chrysocephalæ. Lemma Veneti codicis : λακωνικαὶ τοῦ αὐτοῦ (Chumni scilicet).

(5) Fuit admota hæc epistola a Creuzero ad hæc verba Chumni post Plotinum De pulcrit. editi p. 416 : τῶν δ' ἵνα τρεχόντων ἐπὶ τὰ χείρω κόψῃ τὸν δρόμον, κόπτουσα καὶ τὸν τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς δρόμον. Exhibuit vir d. dittographiam codicis quo usus est : ζωῆς δρόμον πρόμον, posteriore voce alteri superscripta. Codex Parisinus 2105 recte, ζωῆς δρόμον.

(6) Prave codex Venetus : εἰ δὲ πρὸς ἄλλο τι σπεύδων βλέπεις.

ΜΗ΄.

Πονηρὰ γλῶσσα καὶ λοίδορος κατὰ τῶν τὰ χρηςὰ πραττόντων, οὐ τῶν τὰ κακὰ ποιούντων, ἀναισχυντεῖ· τοῖς μὲν γὰρ ἀγαθοῖς τἀγαθὰ, φαῦλα δὲ τοῖς φαύλοις ἐςὶ φίλα.

ΜΘ΄.

Φθόνος πατὴρ ὕβρεως· ἀλλ', εἴ γε τὰ καλὰ τοῖς πονηροῖς ἐν τούτῳ, οὐ μή τί γε ταῦτα φεύγοντα τὴν ὕβριν ἀλλάξαιντο τὴν φύσιν.

Ν΄.

Βασκάνῳ δεινὸν καὶ πάνυ τι δεινὸν ἀρετῆς ἀνδρὸς κλέος. Καὶ τοίνυν γε πλήττειν ἀδίκως βουλομένου, οὐδὲν οὕτως τῷ σπουδαίῳ πρὸς ἄμυναν, ὡς τό γε τοῖς κατωρθωμένοις εὖ δή που καὶ καλῶς αἰεί τι (1) προστιθέναι.

ΝΑ΄.

Δῶρον Θεοῦ νομίζειν καλὸν ὅ τις ἑαυτῷ σύνοιδεν ἀρίςως πεπραγμένον· καὶ γὰρ οὕτως νομίζων καὶ θαρροίη ἂν, δεδιὼς μηδὲν τοὺς ἀπεχθανομένους αὐτῷ.

ΝΒ΄.

Γενναῖος ἀνὴρ, ὅτῳ μὴ μόνον τῶν πολεμίων ἔςι κρατεῖν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλως ἐπιβουλευόντων· κρατήσειε δ' ἂν, εἰ φαίνοιτο ὑπερφρονῶν, καὶ μηδὲν ἰταμὸς πρὸς τὰς τούτων ἐπιβουλάς.

ΝΓ΄.

Ἄχθος οὐδὲν εἴ τις, ἐν τοῖς ἀρίςοις ὢν, αἰσχρὸς νομίζοιτο τοῖς

(1) Codex αἰεί τοι.

αἰσχροῖς· κἀγὼ τοῦτο μᾶλλον ἂν ἑλοίμην, ἢ, τοῖς χείροσι κεχρημένος, ἐν μοίρᾳ τοῦ βελτίονος δοκεῖν εἶναι.

ΝΔ'.

Ζωῆς ἐλευθέρας κρεῖττον ἐν ἀνθρώποις ἐστὶν οὐδέν· ζήσομεν δὲ ταύτην, εἰ μηδὲν χείρους ταῖς γνώμαις μηδ' ἥττους φαινοίμεθα τῶν ἐπηρεαζόντων καὶ δὴ τὰ κακὰ βουλομένων ἡμῖν.

ΝΕ'.

Ὅτῳ φρόνημα μηδὲν ἀγεννὲς, οὐκ ἐν τῇδε ἢ τῇδε τῶν πράξεων, οὐδ' ἐν τῷδε μόνῳ (1) τῶν ἀγώνων, ἀλλά τι πανταχῇ περισώζων αὐτὸ (2), νικῴη ἄν.

ΝϚ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἐγὼ μὲν ᾤμην πρότερον περὶ ἀληθείας τῷ Ἔσδρᾳ ταὐτὰ (3), ἰσχυρότερον δηλονότι πάντων αὐτὴν εἶναι· νυνὶ δὲ ταύτης γλώσσαις βασκάνοις καὶ χείλεσιν ἐξανδραποδισθείσης δολίοις, καὶ δὴ τοῦ ψεύδους κεκρατηκότος, αἰσχύνη μὲν ἐκείνῳ τῷ σοφῷ τῆς δόξης, αἰσχύνη δὲ κἀμοὶ, αἰσχύνη καὶ εἴ τις ἄλλος, μὴ δεδιὼς σφόδρα συκοφάντην μηδὲ φρίττων λογοποιὸν, ἐπ' ἀληθείαις ἔγνω μέγα φρονεῖν.

(1) Forsan, οὐδ' ἐν τῷδε ἢ τῷδε μόνῳ.

(2) Sic codex. Puto esse lacunam. Versum folium codicis desinit in ἀλλὰ τί, rectum sequens in πανταχῇ incipit. Fere putaverim integrum periisse folium. Proxima epistola τῷ αὐτῷ inscripta et ad filium, ni fallor, data, cujus nomen alii præfigi debuit quæ laconicas sequebatur, suspicionem firmare videtur. Est integra quidem numerorum rubricatorum series; sed potuerunt post folii jacturam epistolarum marginibus apponi. Quod si sit integra epistola, velim legi : ἀλλ' ἐστὶ π. περισώζων ...

(3) Esdras I, 3, 12 : ὑπὲρ δὲ πάντα νικᾷ ἡ ἀλήθεια. Rursus 4, 35 : ἡ ἀλήθεια μεγάλη καὶ ἰσχυροτέρα παρὰ πάντα. Gregorium Naz., potius quam ipsum Esdram, sequitur. Gregorius enim Orat. 13, p. 207 : πάντων γὰρ ἰσχυρότατον, ὡς τῷ Ἔσδρᾳ κἀμοὶ δοκεῖ, ἡ ἀλήθεια. Cf. Epist. 140.

ΝΖʹ.

Σὺ (1) μὲν θήγεις τὸ ξίφος κατὰ βαρβάρων ἐχθρῶν καὶ καλῶς θήγεις, βάλλων αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἰόντας καὶ κάτω βάλλων ὑπὸ κρατοῦντι Χριστῷ· τὸ δ' ἡμῖν ἐχθραῖνον, ἐκείνοις δὲ συμμαχοῦν, θήγει τὰς γλώσσας καὶ τὰς συκοφαντίας πόρρωθεν ἀπειλεῖ. Σὺ δ' ἀλλ', αὐτὸς (2) μὴ πρὸς ταύτας στραφῇς, μηδὲ χαλάσῃς τὸν τόνον· βάλλε δὲ γενναίως οὓς καὶ κατὰ πρόσωπον ὁρᾷς, τοὺς ὄπισθεν τεκταίνοντας καὶ δῆτ' ἐπιβουλεύοντας ἀφανῶς ἀφεὶς βάλλεσθαι ῥομφαίᾳ καὶ τόξῳ γε τοῦ Σωτῆρος· ὁρῶ γὰρ ἤδη καὶ ἐντεταμένον αὐτὸ, ὁρῶ καὶ σκεύη ἃ ἡτοίμασται ἐν αὐτῷ (3).

ΝΗʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οὐδὲν τοσοῦτον Πέρσης τοξότης (4), οὐδ' ὅστις ἄλλος παλαμναῖος ἐν φανερῷ πολεμῶν· κἂν συστῶσι κατὰ πλήθη, κλονοῦνται καὶ τὴν σωτηρίαν ἐμπιστεύουσι ταῖς φυγαῖς. Οἷς δὲ φαῦλον μὲν ὅπλα πάντα, φαῦλον δ' ἀνδρία καὶ φρόνημα γενναῖον ψυχῆς, καὶ γοῦν φαρέτρα μὲν αὐτοῖς στόμα, γλῶσσα δ' ὀξεῖα μάχαιρα καὶ ξίφη ὀδόντες· ῥήματα δὲ βέλη πεπυρωμένα τῷ πονηρῷ· τούτοις

(1) Et hancce ad filium esse scriptam epistolam manifestum vel ex primis verbis. Conf. Epist. 43, 44.

(2) Est δ' ἀλλὰ conjunctionum junctura apud recentiores obvia cujus exempla apposui ad Nicet. Eugen. p. 304. Ea et veteres utuntur. Præbebunt exempla quærenti Heindorf. ad Plat. Soph. § 44; Elmsley. ad Heracl. 565, ad Acharn. 1033. In quibus ἀλλὰ habet nonnunquam vim peculiarem, nonnunquam videtur δ' ἀλλὰ non valere amplius quam simplex δὲ, simplex ἀλλά. Philoctetes Sophocleus 947 : Ἀλλ' αὐανοῦμαι τῷδ' ἐν αὐλίῳ μόνος, Οὐ πτηνὸν ὄρνιν οὐδὲ θῆρ' ὀρειβάτην Τόξοις ἐναίρων τοισίδ', ἀλλ' αὐτὸς τάλας Θανὼν παρέξω δαῖθ' Ὑφ' ὧν ἐφερβόμην. Brevitas syntaxis in ὑφ' ὧν potest quidem defendi; est tamen hic valde dura. Propono timidius quidem ac diffidentius relinquere τόξοις nude stans sine pronomine, quo carebit facillime, et pronomen jungere cum ὑφ' ὧν, summa cum sententiæ evidentia et claritate, eo scilicet modo: . . . Τόξοις ἐναίρων· τοῖσι δ' ἀλλ' αὐτὸς τ. Θανὼν παρέξω δαῖθ' ὑφ' ὧν ἐφερβόμην. Est et animadvertendum non debuisse dicere tragicum heroem illis se prandium projectum iri bestiis quibus vescebatur. Nam innocuas comedebat aves et herbivoros quadrupedes qui ab ipsius cadavere abstinebunt, et abstinebat ipse carne ferarum a quibus mortuus dilaniabitur. Sed talia in poetico loco et affectu pleno non sunt urgenda.

(3) Cf. Psalm. 7, 13...

(4) Turcos innuit.

καὶ τολμήματα πάντα κατὰ τῶν νώτων εἰσὶ, καὶ παίουσιν ἐξόπισθεν τοὺς παίοντας καὶ κλίνοντας ἤδη καὶ τροπουμένους φάλαγγας καὶ παρατάξεις ἀσεβούντων ἐχθρῶν. Οὐ μὴν ἀλλὰ σοὶ μὲν ἴσως πολέμων μελήσει καὶ πολεμίων τῶνδε καὶ τροπαίων κατ' αὐτῶν καὶ ἀριςευμάτων· Θεῷ δ' αὖθις συντριβῆς ὧν ἔφημεν ὀδόντων μελήσει καὶ τοῦ γε τὰ βέλη θραῦσαι καὶ σβέσαι τοῦ ἐξ ἀρχῆς πολεμοῦντος, καὶ νῦν δ' ἐκπυροῦντος καὶ βάλλοντος ἐξ ἀφανοῦς, σὺν τοῖς ὁπλίταις τοῖσδε καὶ τοξόταις αὐτοῦ.

ΝΘ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τὸ μισθὸν ἀποςερεῖν μισθωτοῦ ὡς τὸ ἐκχέειν αἷμα καὶ τῷ πάλαι νόμῳ γ' ἔςι δοκοῦν (1)· θεϊκὸς δὲ κἀκεῖνος καὶ οὐ πάντη δήπου καταλέλυται τῷ Χριςῷ· πῶς γάρ; ᾧ γε καὶ ὁ περὶ τὸν πτωχὸν Λάζαρον ἀσυμπαθὴς, καὶ τοῦτο μόνον καὶ μηδὲν πλέον ἠδικηκὼς, ἐκτετηγάνιςαι (2) δεινῶς ἀσβέςῳ φλογί· καὶ οἷς περὶ τοὺς δεομένους ἀσπλαγχνίαν ἐγκαλεῖ, τούτοις καὶ τὰ φρικωδέςατα σκότος τὸ ἐξώτερον καὶ τὴν αὐτὴν τῷ διαβόλῳ κόλασιν ἀπειλεῖ (3). Καὶ μὴν, εἴ γε τὸ τῶν οἰκείων ἑνὶ τῶν ἐλαχίςων μὴ μεταδοῦναι εἰς ἑαυτὸν Χριςὸς (4) ἀναδεδεγμένος, ὡς καὶ τὸ τοῦ εὖ πεπραχότος πᾶν ὅσον αὐτῷ πέπρακται εἰς ἑαυτόν φησι τὸ ὅλον πεπρᾶχθαι (5), τοῦτον μὲν ἐπὶ κληρονομίαν αἰεὶ μενόντων ἀγαθῶν, ἐκεῖνον δ' ἐπὶ βάσανον μὴ τελευτώντων κακῶν πέμπει (6), οὐκ ἔςι πάντως, οὐκ ἔςι μὴ κἂν τῷ ἠδικημένῳ τὸν αὐτὸν Χριςὸν εἶναι, καὶ παρὰ τοῦ ἀδικοῦντος οὐ τόν γε φαινόμενον, τὸν δ' ἐν αὐτῷ κρυπτόμενον ἠδικῆσθαι. Ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς, ὅπερ ἔφημεν, ἀδικίας αἷμα χεούσης, αὐτοῦ Χριςοῦ καὶ χρὴ νομίζειν ἐκκεχυμένον εἶναι· τοσοῦτον τὸ περὶ τοὺς ὡμολογημένους τοῖς καὶ ὁπωσοῦν

(1) Sirach. 31, 22: φονεύων τὸν πλησίον ὁ ἀφαιρούμενος συμβίωσιν, καὶ ἐκχέων αἷμα ὁ ἀποστερῶν μισθὸν μισθίου.

(2) Vide Lucam 16, 20. Verbum ἐκτετηγάνισται desumtum est ex varietate loci Lucanei. Vulgatus verborum divitis textus exhibet, ὅτι ὀδυνῶμαι, codices autem et patres nonnulli, ὅτι ἀποτηγανίζομαι: vide Matthæium ad Joannis Chrys. Ecl. p. 342, 392.

(3) Vide Matth. 8, 12; 25, 41.

(4) Codex, Χριστόν.

(5) Matth. 25, 40: ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

(6) Matth. 25, 34, 41.

μισθωτοῖς μισθοὺς ἀδικεῖν, καὶ οὕτω φρικτόν. Ἀτὰρ ϛρατιώτην, οὗ καὶ τιμὴν τοῦ αἵματος τὸν μισθὸν εἶναι φασὶ, τὸν τοῦτον ἀφῃρημένον ϛρατηγὸν ποῦ θήσομεν (1); ἢ δῆλον ὅτι μετὰ τῶν τετολμηκότων κατὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριϛοῦ. Ἐμοὶ τοῦτο δοκεῖ, καὶ σὺ πάντως ἐρεῖς ὀρθῶς εἶναι δοκοῦν. Τὸν τοίνυν ἀριϛέα τόνδε, ᾧ πρᾶξιν κατὰ βαρβάρων τὴν λαμπρὰν καὶ σὺ μεμαρτύρηκας, ἠβουλήθην μὲν αὐτὸς καὶ πάνυ τι ἠβουλήθην καὶ δὴ προεθυμήθην πολλὰ καὶ πράξας καὶ εἰρηκὼς μισθοὺς ἕξειν ἐπωφλημένους μὲν αὐτῷ, τῷ δεῖνι δὲ μεθ' ὅτι πλείϛων τῶν ἄλλων περὶ ἄλλους ἀδικημάτων σφόδρα καταποθέντας· ἠδυνήθην δ' οὐδέν. Ἀλλὰ μὴ μέμφου· ἐχρῆν γὰρ, ἐχρῆν, οὗ χεῖρες ἀριϛέων χειρὸς ἀπλήϛου καὶ ἀγεννοῦς ἡττῶνται, καὶ γλώσσης τῆς μαινάδος καὶ ἀσελγοῦς ἡττῆσθαι γλώσσας τὰς τῶν ῥητόρων.

Ξ'.

ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧῌ ΚΥΡΩ ΝΙΦΩΝΙ (2).

Πάντως ἡμῶν λεγόντων καὶ σφόδρα ἰσχυριζομένων, οὐδ' αὐτὸς ἀντερεῖς· τί λεγόντων; οὔτε κατ' ἴσον ἡμῖν οὐδένας τῶν ἄλλων μικρὸν ἀποϛὰς ἀλγεῖν παρεσκεύασας, οὔτ' αὖθις οὐδέσιν ἄλλοις ὡς ἡμῖν κεχαρισμένα καὶ κατ' ἔρωτα πέπραχας, ποθοῦσι καὶ πάνυ τι ποθοῦσιν ἡδὺς ἐκεῖθεν ἐπανιών. Οὐ μὴν ἀλλ', ἐπειδήπερ ἐπανῆκες ἡμῶν τὸν πόθον πληρῶν, καὶ μετάδος ὧν τε πολλῶν καὶ μεγάλων

(1) Eadem formula dicendi Ep. 95, 125, et oratione inserta meis Anecdotis Gr. t. 3, p. 382 : ἐκεῖνο ποῦ θήσεις; ubi not., et t. 5, p. 131. Sic Xenophon Mem. 4, 2, 17 : ποτέρωθι τὴν ἀπάτην ταύτην θήσομεν; Gregorius Naz. Or. 3, p. 104: Ὅμηρον δὲ ποῦ θήσεις; rursus Or. 39, p. 626 : ποῦ δὲ θήσεις τὴν Πέλοπος κρεουργίαν; Libanius t. 1, p. 7 : ποῦ δὲ τὴν ὀρφανίαν θήσομεν; ubi Wyttenb. Bibl. Crit. 3, 2, p. 84. Sophocles Phil. 452: ποῦ χρὴ τίθεσθαι ταῦτα;

(2) Niphon a sede Cyzicensi ad patriarchatum CPleos vocatus fuit anno 1312. De hoc homine vide Nic. Gregoram 7, 9. Quem hic amicis compellat verbis, quem Ep. 66 τὸν χρυσοῦν Νίφωνα vocat, serius tractavit inimicissime Chumnus, cujus exstat Ἔλεγχος κατὰ τοῦ κακῶς πατριαρχεύσαντος Νίφωνος. Quam invectivam Chumni in Niphonem, lectu non indignam, inserui Anecdotis Græcis t. 5, p. 255 sqq. Niphonem defendit Athanasius patriarcha libris adhuc ineditis : vide Biblioth. Græc. t. 8, p. 53, § 73; p. 54, § 82. De titulo κυρῷ pro κυρίῳ egi p. 2. In lemmatibus Epistolarum Theodori Hyrtaceni 3, 15, 67, 87, κυρῷ, κυροῦ restituendum pro edito κυρίῳ, κυρίου, ex codice quem sæpius male legit editor, iis quoque locis nonnunquam in quibus se fuisse attentum profitetur : verbi causa edidit pravo accentu Ep. 17, Μίδου πολυολβοτέρος, et addidit cautissime « (sic) ». Codex tamen exhibet πολυολβότερος.

ψυχὰς θελγόντων μετὰ σεαυτοῦ φέρων ἀπῄεις, καὶ ὧν, τῶν ἐνταῦθα θορύβων ὑπεκςὰς, ὑπερορίων ὡσανεὶ μετέσχες, θαυμασίων οἵων, καὶ πάντων Θεῷ φίλων καὶ τῷ σὲ γνησίως καὶ καλέσαντι καὶ χρίσαντι καὶ ἀναδείξαντι πνεύματι, ναὶ μὴν καὶ οἷς ἂν παράσχοις μηδὲν μηδαμῶς ἐχόντων ὁμοτίμον. Ταῦτα δὲ πρυτανεύων καὶ χαριζόμενος ἀνταπαίτει μηδὲν, μηδὲ ζήτει σοι τὴν χάριν, ὥς τις ἔφη (1), τίκτειν ἀεὶ χάριν· ἐπεὶ μηδ' ἔςι καὶ μάλιςα παρ' ἡμῶν ὅ τι καὶ λάβοις ἀντίρροπον, οὐδέ γε πρὸς ἡδονὴν οὔμενουν, οὐδ' ᾧ μὴ μάλιςα καὶ ἀχθεσθείης καί γε φαίης ἂν κρεῖττόν σοι κατορωρύχθαι καὶ κατακεκρύφθαι ὃ δὴ δέδωκας παραμυθούμενος τάλαντον (2), ἢ ἐπὶ τούτῳ οὕτως ἡμᾶς ἐξεργάσασθαι. Σπουδάζομεν γὰρ ἀεὶ, καὶ μάλα σπουδάζομεν, καὶ σπείρομεν, ἵνα μὴ ὁ κόκκος (3) μόνον κόκκος μείνῃ, ἀλλὰ καὶ μεθ' ἑαυτοῦ πολὺν φέρῃ καρπόν· ἀνατέλλουσι δ' ἡμῖν ἀντὶ τούτου, ἁμαρτίας γεωργούσης, ἄκανθαι καὶ τρίβολοι, ἐπειδὴ καὶ πᾶσα ἡ γῆ καὶ πᾶς ὁ μόχθος ἡμῖν κεκατήρανται (4), καὶ ὁ ἱδρὼς τοῦ προσώπου εἰς ἄρτον μὲν οὐδένα εὐφραίνοντα καὶ ςηρίζοντα καρδίαν (5), αἰεὶ δ' ἀπάγχουσιν ἀχύροις συμπέφυρται (6). Καί γε τῶν παριόντων ἔςιν οὐδεὶς ὁ λέγων εὐλογίαν· τί δὲ μᾶλλον ἀντὶ τούτου; πῦρ ἕκαςος βάλλει φλέγον καὶ δαπανῶν, σβεννύμενον μὲν τάχα, τὰ παρόντα καὶ ἐνταυθοῖ· ἐγὼ δὲ δέδοικα μὴ ἄσβεςον (7) αὐτὸ καὶ λῆγον οὐδέποτε μεταδέξαιτο. Ἀλλ', ὅπερ ἔφην, σὺ μόνος ἐπιςὰς, ὁ μόνος καὶ δροσίζειν δεδυνημένος, τὰς χεῖρας ἐπάρας, εὐλόγησον, καὶ τὰ σπέρματα τάδε καὶ τοὺς καρποὺς χρηςότητος μετέχοντα δεῖξον, καὶ πλήρωσον τὴν σὴν θείαν καὶ ἱερὰν χεῖρα δραγμάτων (8) ἀπὸ καρ-

(1) Sophocl. Aj. 522. Apte fecit quod Sophoclis nomen tacuerit. Nam hæc doctrinæ ostentatio Niphoni parum jucunda fuisset, homini illiteratissimo: ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ, Gregoras ait. 7, 9, πάντη μὲν ἀδαὴς τῆς ἔξω παιδείας, οὐχ ὡς τὰ πολλὰ δὲ, καὶ τῆς θειοτέρας, ὡς μηδ' οἰκείᾳ χειρὶ τὰ τῶν γραμμάτων στοιχεῖα γράφειν εἰδώς.

(2) Respectu ad Matth. 25, 25.

(3) Respectu ad parabolam grani sinapis, apud Matth. 13, 30; Marc. 4, 31.

(4) Respicit Genes. 3, 17... ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου... ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι... ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου. Et Gen. 5, 29: ἀπὸ τῆς γῆς ἧς κατηράσατο κύριος ὁ Θεός. Junxit et Matthæus ἀκάνθας et τριβόλους c. 7, 16.

(5) Psam. 103, 15: οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου,... καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει.

(6) Nescio quid spiritualis rei ac theologicæ et christianæ sub hac allegoria lateat: tantum scio Niphoni placere potuisse, cui hortensia negotia in primis erant curæ. Ἦν ἐμπειρότατος, verba sunt Niceph. Gregoræ l. c., ἐς τε φυτηκομίας καὶ ἀμπελώνων ἐργασίας ....

(7) Respicit, puto, verba Matthæi 3, 12.

(8) Psalm. 128, 7, 8.

ΞΓ'.

ΠΡΟΣ ΤΙΝΑΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ (1),

Ὅτι μὴ χρὴ δυσχεραίνειν, εἰ τοῖς κακουργοῦσι τὰ περὶ τοὺς λόγους ἐκ τῶν ἀπαιδεύτων δόξα γίνεται, σκαιοῖς δή τισι καὶ φαύλοις οὖσιν.

Λόγους ἐπιτηδεύειν οὐ μεθ' ὁμοίας πάντες τῆς γνώμης, οὐδὲ πρὸς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τέλος ὁρῶντες, πάντες δ' ὁμοίως τινὸς ἕνεκεν, ὅσοι ἐπετήδευσαν, ἐσπούδασαν.

Οἱ μὲν γὰρ, ὅτι καὶ καθ' αὐτοὺς καλὸν λόγοι χρῆμα καὶ καλῶν πάντων ἔμπροσθεν, μηδὲν ἑαυτοῖς ὁμότιμον ἔχοντες, περὶ αὐτοὺς φιλοπονοῦσιν, ἄλλο μὲν ἐξ αὐτῶν κέρδος οὐδὲν σκοποῦντες, παιδείαν δὲ καὶ σοφίαν εἴπερ ἕξουσι κατορθῶσαι, τοῦτο μέγα καὶ πάντων μεῖζον κέρδος εἰδότες· σεμνοί τινες οὗτοι τοῦ καλοῦ ἐρασαὶ καὶ μάλα φιλότιμοι, αὐτὸ δὴ τοῦτο σπουδάζοντες τὸ καλὸν, δι' αὐτὸ τοῦτο μόνον ὅτι καλὸν, καὶ μηδὲν πλέον τοῦδε ζητοῦντες. Οἱ δ', ὅτι καὶ κλέος εἴ τις ἐν ἀνθρώποις μὴ φθειρόμενον ζητεῖ κτήσασθαι, ἐντεῦθεν ἔςι μᾶλλον ἀληθινὸν κτήσασθαι, πάντων τῶν ἄλλων παρὰ πολὺ (2) φερομένων κατωτέρω παιδείας καὶ τῆς ἐκ τῶν λόγων λαμπρότητος, τὴν σπουδὴν ἐπιτείνουσι. Καὶ εἰσὶν ὡσανεὶ δύο μερίδες αὗται τῶν περὶ λόγους ἀσχολουμένων, ἐπαινεταὶ καὶ ἄμφω, καὶ μηδεμία φαύλη νομιζομένη· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ θαυμαςή τις ἑκατέρα τοῦ σκοποῦ, θαυμαςὴ καὶ τῶν πόνων, εἰ κομιδῇ προθυμοῖντο.

Οὐ μὴν ἀλλ' αὐτῶν δὴ τούτων ἀμφοτέρων καὶ συμμετέχειν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν οὐδὲν ἄπορον, ὅτι μηδ' ἔστι τὴν γνώμην οἱονεὶ πρὸς ἑαυτὴν στασιάζειν ἑκατέρων ἔχουσαν ἔρωτα. Τοὐναντίον δὲ πᾶν καὶ συμφωνεῖν καὶ συνᾴδειν, καὶ πρὸς τὸ ζητούμενον κατὰ τρόπον (3) συντείνεσθαι, τοὺς τοιούτους ἂν ἴδοις, καὶ φύσει γενναίᾳ κεχρημένους καὶ μεγάλ' ἄττα ἐπὶ τέλους κατωρθωκότας.

(1) Inserui hanc epistolam, si sit epistola, Anecdotis Gr. t. 5, p. 284.

(2) Codex παραπολύ. Et sic passim verba juncta exhibet quæ, usum vulgariorem sequutus, dividere malui. Sic passim edidi ἐπὶ πλέον, τοῦ λοιποῦ, ἐξ ἐναντίας, ἐξ ἀρχῆς, κατὰ μικρὸν, ἐπὶ μᾶλλον, ἐξ ἴσου, et similia, quæ junctim scripta reperi, de quibus nondum monui nec monebo amplius. Addam codicis librario me obtemperasse duo ρρ sine exiritibus exaranti.

(3) De formula κατὰ τρόπον potest consuli n. ad Anecd. Gr. t. 5, p. 384. Epi-

Ἕτεροι δὲ φαῦλοι καὶ ἀγεννεῖς, καὶ κακοὶ κακῶς ὑπὸ βασκανίας, εἰπεῖν, τὸ πλέον ἡγμένοι χωροῦσι πρὸς λόγους, εἰδότες μὲν ἴσως ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἔςαι πλέον, οὐδ᾽ ἂν πλεῖστα μοχθήσωσι, πλὴν τοῦ θράσος ἄλογον καὶ ἀναίδειαν μαθητευθῆναι, ἀπατῆσαί τε καὶ μέσον ἀγροίκων νεανιεύσασθαι, ἀγαπῶντες δ᾽ ὅμως κἂν τούτῳ· οὐ μὴν ἀλλὰ, καὶ εἴ τι σφίσι γένοιτο τοῖς καλοῖς ἐκείνοις ἐπὶ δόξαν ἰσχύσαι λυμήνασθαι, τοῦτο πλέον ἀγαπῶντες, τὸ δόξαι πεπαιδεῦσθαι ἱκανὸν πρὸς διαβολὴν ἐσχηκότες. Οὕτω δ᾽ ἐπὶ λόγους ὡρμημένοι, οὕτω τελευταῖον οὗτοι καὶ ἀπαλλάττονται. Οὐ γὰρ ἀπέρχονται πλέον οὐδὲν ἀποφερόμενοι, οὐδέ τι κέρδος οἷον καὶ ζηλῶσαί τινα τῶν μετρίως γοῦν περὶ ἀλήθείας πεφροντικότων, ἐπεὶ μηδ᾽ εἰσὶν οἷοι καὶ χρήσασθαι παιδείᾳ καὶ ἐπιστήμην ἐξακριβῶσαι. Ἀλλ᾽ ἔμοιγε δοκεῖν (1) καὶ τὴν φύσιν ἐξ ἀρχῆς κατ᾽ αὐτοὺς τοῦτο τὸ μέρος πλημμελῆσαι, ἢ μᾶλλον ἐξεπίτηδες, εὖ τὰ πάντα ποιοῦσαν, κἀνταῦθα ποιῆσαι νωθρότητα καὶ ἀκινησίαν καὶ νάρκην, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον, κλοιοῦ παντὸς καὶ πάσης ἀκριβέστερον πέδης, αὐτοῖς ἐπιθεῖσαν, ὡς μηδ᾽ ἂν δυνηθῆναι, μηδ᾽ ἂν σφόδρα βουληθεῖεν, μεταποιήσασθαι λόγων· τίνος ἕνεκεν; ἵνα δὴ μὴ εἰς ψυχὴν αὐτῶν (κακότεχνος γάρ) εἰσέλθοι σοφία.

Ἀλλ᾽ οὗτοί γε οὕτως καὶ ἐξ αὐτῆς, ὡς εἰκάσαι, τῆς φύσεως πάσης ἐπιστήμης ἀπεληλαμένοι καὶ λόγων σοφῶν κοινωνίας ἁπάσης, καὶ μηδὲν ἔχοντες ἐντεῦθεν μήτε τι πρᾶξαι γενναῖον μήτ᾽ ἐπιδεῖξαι, ὅπερ ἔχουσιν ἀγεννὲς καὶ κακόηθες δρῶσι. Φέρονται πρὸς τοὺς ἀπαιδεύτους, καὶ τούτων ἐπίπροσθεν ἐπὶ λόγοις φιλοτιμοῦνται, κάλλος καὶ μέγεθος καὶ δύναμιν περιττὴν, καὶ ὅσα δὴ ἄνθρωποι ἀμαθίᾳ δουλεύοντες ὅποι (2) μὴ πέφυκε πεφυκέναι νομίζουσι, παρὰ σφίσιν εἶναι μεγαλαυχούμενοι, τρόπον ἀκολάστου πόρνης ἐν

charmus Stobæi Tit. 20, § 10 : οὐδὲ εἷς οὐδὲν μετ᾽ ὀργῆς κατὰ τρόπον βουλεύεται. Isocrates Panath. 3 : ἣν γὰρ ταῦτα τῷ λόγῳ δυνηθῶ διοικῆσαι κατὰ τρόπον. Et sic alibi Isocrates ad quem quæresis Corayum. Plato Epin. p. 991 : ἀναφανῆναι δεῖ τῷ κατὰ τρόπον μανθάνοντι.

(1) Non cogitandum videtur de emendando ἔμοιγε δοκεῖ. Syntaxis est impeditior, servauda tamen.

(2) Malim ὅπῃ. Est passim obvia earum vocalium permutatio. Philes, seu potius Theodorus Prodromus (vid. Anecd. mea Gr. t. 4, p. 430), in anum libidinosam v. 95 : τί γοῦν πάθη καὶ τίνος εὐθύνης τύχη; Πολλαὶ γὰρ ὑμῖν τῶν βασάνων ἰδέαι. Codex 2831, πάθοι... τύχοι... πολλαὶ παρ᾽, bene, et ἡμῶν male. Pletho Laudat. Cleopæ p. 13 : ἐκείνη γὰρ ἐκ μὲν χώρας τῆς Ἰταλίας ἐγεγόνει, ἧς τοὺς οἰκήτορας ἴσμεν... τοὺς τῆς ἡγεμονίας αὐτῆς ὅρους πρὸς μὲν ἄρκτον Ἴστρῳ... πεποιημένους. Legendum τοὺς τῆς ἡγεμονίας αὐτοῖς ὅρους... πεποιημένους, quod habet codex 963, et melius etiam αὐτοῖς.

ΞΓ'.

ΠΡΟΣ ΤΙΝΑΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ (1),

Ὅτι μὴ χρὴ δυσχεραίνειν, εἰ τοῖς κακουργοῦσι τὰ περὶ τοὺς λόγους ἐκ τῶν ἀπαιδεύτων δόξα γίνεται, σκαιοῖς δή τισι καὶ φαύλοις οὖσιν.

Λόγους ἐπιτηδεύειν οὐ μεθ' ὁμοίας πάντες τῆς γνώμης, οὐδὲ πρὸς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τέλος ὁρῶντες, πάντες δ' ὁμοίως τινὸς ἕνεκεν, ὅσοι ἐπετήδευσαν, ἐσπούδασαν.

Οἱ μὲν γὰρ, ὅτι καὶ καθ' αὐτοὺς καλὸν λόγοι χρῆμα καὶ καλῶν πάντων ἔμπροσθεν, μηδὲν ἑαυτοῖς ὁμότιμον ἔχοντες, περὶ αὐτοὺς φιλοπονοῦσιν, ἄλλο μὲν ἐξ αὐτῶν κέρδος οὐδὲν σκοποῦντες, παιδείαν δὲ καὶ σοφίαν εἴπερ ἕξουσι κατορθῶσαι, τοῦτο μέγα καὶ πάντων μεῖζον κέρδος εἰδότες· σεμνοί τινες οὗτοι τοῦ καλοῦ ἐρασταὶ καὶ μάλα φιλότιμοι, αὐτὸ δὴ τοῦτο σπουδάζοντες τὸ καλὸν, δι' αὐτὸ τοῦτο μόνον ὅτι καλὸν, καὶ μηδὲν πλέον τοῦδε ζητοῦντες. Οἱ δ', ὅτι καὶ κλέος εἴ τις ἐν ἀνθρώποις μὴ φθειρόμενον ζητεῖ κτήσασθαι, ἐντεῦθεν ἔστι μᾶλλον ἀληθινὸν κτήσασθαι, πάντων τῶν ἄλλων παρὰ πολὺ (2) φερομένων κατωτέρω παιδείας καὶ τῆς ἐκ τῶν λόγων λαμπρότητος, τὴν σπουδὴν ἐπιτείνουσι. Καὶ εἰσὶν ὡσανεὶ δύο μερίδες αὗται τῶν περὶ λόγους ἀσχολουμένων, ἐπαινεταὶ καὶ ἄμφω, καὶ μηδεμία φαύλη νομιζομένη· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ θαυμαστή τις ἑκατέρα τοῦ σκοποῦ, θαυμαστὴ καὶ τῶν πόνων, εἰ κομιδῇ προθυμοῖντο.

Οὐ μὴν ἀλλ' αὐτῶν δὴ τούτων ἀμφοτέρων καὶ συμμετέχειν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν οὐδὲν ἄπορον, ὅτι μηδ' ἔστι τὴν γνώμην οἱονεὶ πρὸς ἑαυτὴν στασιάζειν ἑκατέρων ἔχουσαν ἔρωτα. Τοὐναντίον δὲ πᾶν καὶ συμφωνεῖν καὶ συνᾴδειν, καὶ πρὸς τὸ ζητούμενον κατὰ τρόπον (3) συντείνεσθαι, τοὺς τοιούτους ἂν ἴδοις, καὶ φύσει γενναίᾳ κεχρημένους καὶ μεγάλ' ἄττα ἐπὶ τέλους κατωρθωκότας.

(1) Inserui hanc epistolam, si sit epistola, Anecdotis Gr. t. 5, p. 284.

(2) Codex παραπολύ. Et sic passim verba juncta exhibet quæ, usum vulgariorem sequutus, dividere malui. Sic passim edidi ἐπὶ πλέον, τοῦ λοιποῦ, ἐξ ἐναντίας, ἐξ ἀρχῆς, κατὰ μικρὸν, ἐπὶ μᾶλλον, ἐξ ἴσου, et similia, quæ junctim scripta reperi, de quibus nondum monui nec monebo amplius. Addam codicis librario me obtemperasse duo ρρ sine exiritibus exaranti.

(3) De formula κατὰ τρόπον potest consuli n. ad Anecd. Gr. t. 5, p. 384. Epi-

Ἕτεροι δὲ φαῦλοι καὶ ἀγεννεῖς, καὶ κακοὶ κακῶς ὑπὸ βασκανίας, εἰπεῖν, τὸ πλέον ἡγμένοι χωροῦσι πρὸς λόγους, εἰδότες μὲν ἴσως ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἔσται πλέον, οὐδ' ἂν πλεῖστα μοχθήσωσι, πλὴν τοῦ θράσος ἄλογον καὶ ἀναίδειαν μαθητευθῆναι, ἀπατῆσαί τε καὶ μέσον ἀγροίκων νεανιεύσασθαι, ἀγαπῶντες δ' ὅμως κἂν τούτῳ· οὐ μὴν ἀλλὰ, καὶ εἴ τι σφίσι γένοιτο τοῖς καλοῖς ἐκείνοις ἐπὶ δόξαν ἰσχύσαι λυμήνασθαι, τοῦτο πλέον ἀγαπῶντες, τὸ δόξαι πεπαιδεῦσθαι ἱκανὸν πρὸς διαβολὴν ἐσχηκότες. Οὕτω δ' ἐπὶ λόγους ὡρμημένοι, οὕτω τελευταῖον οὗτοι καὶ ἀπαλλάττονται. Οὐ γὰρ ἀπέρχονται πλέον οὐδὲν ἀποφερόμενοι, οὐδέ τι κέρδος οἷον καὶ ζηλῶσαί τινα τῶν μετρίως γοῦν περὶ ἀλήθειας πεφροντικότων, ἐπεὶ μηδ' εἰσὶν οἷοι καὶ χρήσασθαι παιδείᾳ καὶ ἐπιστήμην ἐξακριβῶσαι. Ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖν (1) καὶ τὴν φύσιν ἐξ ἀρχῆς κατ' αὐτοὺς τοῦτο τὸ μέρος πλημμελῆσαι, ἢ μᾶλλον ἐξεπίτηδες, εὖ τὰ πάντα ποιοῦσαν, κἀνταῦθα ποιῆσαι νωθρότητα καὶ ἀκινησίαν καὶ νάρκην, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον, κλοιοῦ παντὸς καὶ πάσης ἀκριβέστερον πέδης, αὐτοῖς ἐπιθεῖσαν, ὡς μηδ' ἂν δυνηθῆναι, μηδ' ἂν σφόδρα βουληθεῖεν, μεταποιήσασθαι λόγων· τίνος ἕνεκεν; ἵνα δὴ μὴ εἰς ψυχὴν αὐτῶν (κακότεχνος γάρ) εἰσέλθοι σοφία.

Ἀλλ' οὗτοί γε οὕτως καὶ ἐξ αὐτῆς, ὡς εἰκάσαι, τῆς φύσεως πάσης ἐπιστήμης ἀπεληλαμένοι καὶ λόγων σοφῶν κοινωνίας ἁπάσης, καὶ μηδὲν ἔχοντες ἐντεῦθεν μήτε τι πρᾶξαι γενναῖον μήτ' ἐπιδεῖξαι, ὅπερ ἔχουσιν ἀγεννὲς καὶ κακόηθες δρῶσι. Φέρονται πρὸς τοὺς ἀπαιδεύτους, καὶ τούτων ἐπίπροσθεν ἐπὶ λόγοις φιλοτιμοῦνται, κάλλος καὶ μέγεθος καὶ δύναμιν περιττὴν, καὶ ὅσα δὴ ἄνθρωποι ἀμαθίᾳ δουλεύοντες ὅποι (2) μὴ πέφυκε πεφυκέναι νομίζουσι, παρὰ σφίσιν εἶναι μεγαλαυχούμενοι, τρόπον ἀκολάστου πόρνης ἐν

charmus Stobæi Tit. 20, § 10 : οὐδὲ εἷς οὐδὲν μετ' ὀργῆς κατὰ τρόπον βουλεύεται. Isocrates Panath. 3 : ἢν γὰρ ταῦτα τῷ λόγῳ δυνηθῶ διοικῆσαι κατὰ τρόπον. Et sic alibi Isocrates ad quem quæresis Corayum. Plato Epin. p. 991 : ἀναφανῆναι δεῖ τῷ κατὰ τρόπον μανθάνοντι.

(1) Non cogitandum videtur de emendando ἔμοιγε δοκεῖ. Syntaxis est impeditior, servanda tamen.

(2) Malim ὅπη. Est passim obvia earum vocalium permutatio. Philes, seu potius Theodorus Prodromus (vid. Anecd. mea Gr. t. 4, p. 430), in anum libidinosam v. 95 : τί γοῦν πάθη καὶ τίνος εὐθύνης τύχῃ; Πολλαὶ γὰρ ὑμῖν τῶν βασάνων ἰδέαι. Codex 2831, πάθοι... τύχοι... πολλαὶ παρ', bene, et ἡμῶν male. Pletho Laudat. Cleopæ p. 13 : ἐκείνη γὰρ ἐκ μὲν χώρας τῆς Ἰταλίας ἐγεγόνει, ἧς τοὺς οἰκήτορας ἴσμεν... τοὺς τῆς ἡγεμονίας αὐτῆς ὅρους πρὸς μὲν ἄρκτον Ἴστρῳ... πεποιημένους. Legendum τοὺς τῆς ἡγεμονίας αὐτοῖς ὅρους... πεποιημένους, quod habet codex 963, et melius etiam αὐτοῖς.

τῷδε ζηλοῦντες, ἡ, μήτε κάλλους μήτε στολῆς εὖ ἔχουσα, δι' ὧν ἂν ἑλκύσοι τὸν αἰσθανόμενον καὶ ὑπ' αὐτοῦ φιληθείη (ἀγαπητὸν μὲν οὖν εἰ καὶ, μὴ σφόδρα μισηθεῖσα, ὡς ἔστιν ἔχουσα, πληγὰς εἰληφυῖα, ἀποπεμφθείη), πάντα μὲν τὸν σὺν αἰσθήσει προσέχοντα δεῖν εἶναι (1) νομίζει φεύγειν ἀεὶ, καὶ φεύγει, ἐπὶ δὲ τῶν ἀναισθήτων ἀπαναιδεύεται, πρόσωπον μὲν αἰσχρὸν ὡς καλὸν θεατρίζουσα, λίθους δὲ φαύλους καὶ κόσμον ἕτερον (2) ἐξ ὕλης ἀτίμου καί γε πεπατημένης, ὡς δή τινα τίμια, περιφανῶς ἐνδεικνυμένη, καὶ τούτῳ δὴ τῷ σοφίσματι τοὺς μηδὲν ἐπαΐοντας περὶ αὐτῶν ὑποκλέπτουσα.

Ἀλλ' οὐδὲν τοῦτο δεινὸν, καὶ μικρὸς ὁ πόνος, εἰ, καθάπερ καὶ ἄλλ' ἄττα, τῶν καλῶν δοκοῦσί τινες εἶναι μηδὲν αὐτῶν ὄντες, οὕτω δὴ καὶ δόξαν λαμπρὰν ἐπὶ λόγοις ἄνθρωποι πλείστης ἀμαθίας γέμοντες παρὰ τὸ εἰκὸς ἀποφέρονται. Ἐχέτωσαν εὐδοξίας ὡς ἔχουσι· φθόνος οὐδεὶς ἐμφορεῖσθαι τούτους τῆς ἀπάτης καὶ τοῦ τεχνάσματος. Καὶ τοίνυν ἀφθόνως ἐμφοροῦνται, καὶ οὐδενὸς ἂν ἀκούσαις τούτου γε χάριν ἀγανακτοῦντος. Ἀλλ', ὅτι καὶ κατὰ τῶν ἀρίστων ἐκείνων ἀναισχυντοῦσι, τῶν τὰ μεγάλα δηλαδὴ περὶ λόγους κατωρθωκότων, καὶ διαβάλλειν ἐπιχειροῦσι, δικασταῖς χρώμενοι, οἷς οὐδὲν πλέον μέτεστι λόγων τῶν περὶ τὰς βαναύσους τέχνας διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐσχολακότων, τοῦτό τινες ἐν δεινῷ ποιοῦνται, καὶ εἴ τι πρὸς δύναμιν δρᾶσαι κατ' αὐτῶν προθυμοῦνται, οὐκ ἐπαινετῶς μὲν ἐμοὶ, ἀλλ' οὐδ' ἐκείνοις, οἶμαι, τοῖς σοφοῖς ὡς ὄντως καὶ τρόπον τὸν εἰρημένον ἠδικῆσθαι νομιζομένοις, ποιοῦνται δ' ὅμως, δι' αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ θερμῶς ζηλοῦντες, ὅτι νομίζουσιν αὐτοὺς ἠδικῆσθαι.

Οὐ μὴν ἀλλ' ὅπερ ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς περὶ τούτους (3), τοὺς οὕτω μὲν δικαίαν, οὐ μὴν, ὅπερ ἔφην, ἐπαινετὴν ἡμῖν προθυμίαν κατὰ τῶν βασκάνων τῶνδε πεποιημένους, συμβουλεύειν ἔχω, καὶ συμβουλεύω· ἄφετε τοὺς παραπλῆγας τούτους μαινομένους ἀπολαύειν

(1) Vid. p. 30, n. 1.

(2) Forsan ἑταιρικόν. Obvia maxime vocalium ε αι permutatio, a me sæpius et ab aliis memorata, in his nuper ab Iahnio ad Glycam p. XI, πεδίον pro παιδίον restituente in Ξενεδήμῳ, dialogo quem Anecdotis Oxoniensibus e codice Parocciano Cramerus inseruit. Invenit enim libellum Cramerus anonymum, sed quem Theodoro Prodromo tribuunt diserte codices Vaticani duo, quorum in Notitiis Mann. mentio fuit a Dutheilio facta t. 7, part. 2, p. 215..., quique sunt ampliores.

(3) Codex τούτου, sequente puncto, quod male pro ς positum fuisse videtur.

κατ' ἐξουσίαν τῆς ἀπονοίας, δυσχεραίνοντες αὐτοῖς μηδὲν, μηδ' ἐπιτιμῶντες· οὐ γάρ ἐςιν οὐδαμῶς οὔτε τούτους (ὁρᾶτε γὰρ ὁποῖοι) τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους ἐπ' οὐδενὶ βλάψαι, οὔτ' ἐκείνους ὑπ' οὐδενὸς ἂν ἐφ' οἷς πλουτοῦσιν ἀδικηθῆναι· οὐδ' οὐ μή τι ζημιωθεῖεν. Καὶ γὰρ, εἰ μὲν αὐτὸ δὴ τοῦτο προέθεντο μόνον, λόγους κατορθῶσαι, καὶ πρὸς τοῦτο βλέποντες τὴν ὅλην σπουδὴν ἔσχον, ἔχουσιν ὅπερ ἠβούλοντο καὶ πάντ' ἂν μᾶλλον πρότερον ἰσχύσοι τις ἐπηρεάζων πάντων ἀφελέσθαι, ἢ τοῦτο δὴ τὸ καλὸν αὐτῶν ἀφελέσθαι· εἰ δὲ καὶ περὶ τοῦ δευτέρου ζηλοτυποῦσι, δόξαν τεθαυμακότες, οὐδὲ ταύτην αὐτῶν οὐδεὶς καταλύσοι (1), μενεῖ δ' ἀεὶ βεβαία καὶ κατὰ παντὸς τοῦ χρόνου κρατήσει, μέχρις ἂν δηλονότι καὶ σοφία παρὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ σύνεσις παραμείνοι· μενεῖ δὲ πῶς; νῦν μὲν αὐτοὺς πάντων τῶν εἰδότων ὡς εἰκὸς θαυμαζόντων (θαυμάζουσι

(1) Ad καταλύσοι forsan repetendum præcedens ἂν, qua de syntaxi vid. p. 18, n. 3, vel scribendum καταλύσει. Quibus hoc placebit, meminisse debent sæpius confundi vocales ει et οι, de quo monui p. 4, n. 4; sed loco alieno, quum ipsum me iotacismus transversum egerit, et permiscuerim η, ει, οι. Ducas Hist. c. 7, p. 14 : διά τε ἀκροβολισμῶν καὶ γαιορυγμάτων καὶ τοιχορυγμάτων. Legi velim τειχορ. Et statim est editum recte τείχεσι, et τείχη, p. 15, τείχους p. 21; sed est p. 21 τῷ τοίχῳ τῆς πόλεως sine varietate, et τοιχεπάλξεις p. 26, ubi nihil e codice habeo enotatum; ac pro memoratis modo τείχεσι τείχη τείχους exhibet codex τοίχεσι τοίχη τοίχους. Quæ menda qui correxit Bullialdus debuit et reliqua corrigere. Novi quidem in Lexico Gregorii *Zalicoglou* gallicum nomen *rempart* reddi περιτοίχησμα, sed amicus doctissimus fuit pronunciatione delusus, et monitus statim rescripsisset περιτείχισμα, sic sibi constans qui nomini *muraille* apposuerit τὸ τεῖχος. De optimo illo Γρηγορίῳ Ζαλίκογλου narrabo obiter quod ament meminisse historiæ literariæ homines studiosi : ipsi adeo sorduisse homini Græco Turcicum et barbarum nomen *Zalicoglou*, ut mutatis syllabis extremis dici se voluerit Ζάλυκον, quasi magnum lupum. Nominatus quidem est Ζαλύκης in primo epitaphii versu quod ejus sepulcro inscribi curavit Νικολόπουλος Smyrnæus, idque metri politici causa fuisse factum credebam propter accentum penultimum; sed et in prosa oratione eadem illi scriptura placuit. Addam id epitaphium ex autographo ipso Nicolopuli : Ἐνθάδε κεῖται Γρηγόριος Ζαλύκης Θεσσαλονικεὺς, εὐφυέστατος Ἕλλην, Πλήρης παιδείας καὶ καλῶν φρονημάτων, Πάμπολλα παθὼν, πάμπολλα συνεργήσας Ὑπὲρ πατρίδος τῆς πάνυ δυστυχούσης. Ἑλλὰς λυπεῖται τοιούτου στερουμένη Ἀνδρὸς σπανίου, συνεργοῦ θερμοτάτου. Φεῦ! πορρωτάτω τῆς φιλτάτης Ἑλλάδος Ὁ χρηστὸς ἀνὴρ εἰς τὸν τάφον κατέβη, Ὅτ' ἐκ τοῦ τάφου ἡ Ἑλλὰς θαυμασίως Ἀνίστατ' ἤδη μετὰ τοσούτους θρήνους! Τοῦ Γρηγορίου σύζυγος ἡ ἀθλία, Δακρυῤῥοοῦσα, ἤγειρεν ἐξ ἰδίων Τόδε τὸ σεμνὸν φιλανδρίας μνημεῖον. Quædam serius mutavit auctor p. κ' præfationis, quam conversioni græcæ præmisit libri De contractu sociali ab amico compositæ. Postumum aliud exstat Zalyci opusculum, Διάλογος περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, quod edidit Nicolopulus, persona tectus Ἀγαθόφρονος Λακεδαιμονίου. — Quæ quum essent typis composita, incidi in Πίκκολον, græcæ orationis ligatæ ac solutæ artificem præcipuum, a quo didici Ζαλύκην dici et scribi prævaluisse.

γὰρ ὅσοι προσέχουσιν ἐπισταμένως)· ὕστερον δ' ἀεὶ λόγοις τοῖς ἐξ αὐτῶν ἀνδρῶν σοφῶν περιτυγχανόντων καὶ, αὖ λέγω, θαυμαζόντων. Τῶν δ' ἀπαιδεύτων ἐκείνων τοῖς ἐπὶ τοῦ ὄντος καὶ τῆς ἀληθείας ἀνέχουσι βραχὺς ἢ οὐδεὶς λόγος, καὶ ὕθλος τὰ πάντα, ὅσα δὴ παρ' αὐτῶν δυσφημούντων ἢ εὐφημούντων· σαφῶς γὰρ ἴσασιν ὡς οὐδὲν, ὧν ἀποφαίνονται περὶ λόγων, νοῦν ἔχοντες ἀποφαίνονται.

ΞΔ΄.

ΤΩ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

Τῷ θειοτάτῳ δεσπότῃ μου (1) τῷ Θεσσαλονίκης ἠβουλόμην μὲν αὐτὸς διὰ παντὸς συνεῖναι καὶ τῆς αὐτοπροσώπου καταπολαύειν (2) ποθεινῆς ὁμιλίας, ἅμα δὲ καὶ συχνὰ τὰς σὰς ἱερὰς περιπτύσσεσθαι χεῖρας καὶ θείας εὐλογίας ἐπιτυγχάνειν· ἐπεὶ δὲ μὴ ἔχω τοῦτο, καὶ τὴν ἀδιαστάτως ἔχουσαν ψυχὴν σωματικὴ διάστασις κρατεῖ, καὶ οὐδὲν ἡμῖν νενόμισται τοσοῦτον ἡ ἀφανὴς συνουσία περὶ τὴν αἴσθησιν ἀεὶ στρεφομένοις καὶ ταύτην ἀγαπῶσι, μηδ' ἱστῶμεν τὴν ἔφεσιν οὐδαμοῦ τῶν αἰσθήσεων ἀπολιμπανομένην, δεύτερον τοῖς σωματικοῖς ἡμῖν λείπεται πρὸς παραμυθίαν γράμματα παρὰ τῆς σῆς θείας δέχεσθαι χειρὸς, καὶ τούτοις, ὡς ἐν

(1) Est δεσπότης titulus honorificus episcoporum et aliorum quorumdam virorum dignitate illustrium. Conferendum Epistolæ 70 initium, ad Larissæ episcopum scriptæ : δέσποτά μου Λαρίσσης. Andronicus, apud Cantacuz. Hist. p. 138, patriarchæ Constantinopolitano scribens : δέσποτα πατριάρχα... Nicephorus quinta epistolarum quas edidit Mustoxydes : σὺ καὶ νοῦς καὶ μεγαλοφωνοτάτη γλῶσσα τῆς ἀρχιερατικῆς ὁμηγύρεως, θειότατε δέσποτά μου. Adde Villoison. Notit. Mann. t. 7, p. 422, qui testimonio utitur libri græci recentioris, Νέον Ἐπιστολάριον κτλ, Lipsiæ impressi a. 1778. Monebo, propter raritatem ejus et utilitatem non mediocrem, aliam esse editionem Venetam a. 1785.

(2) Verbum καταπολαύειν corruptum est in epistola anonymi a Cramero editi An. Oxon. t. 3, p. 172, et cujus nomen supra indicatum est n. 3, p. 49 : ἄλλοι τῆς γλώττης καταπολεύουσιν. Legendum καταπολαύουσιν. Idem p. 192, 24 : ἀλλ' εἴπερ ἐξῶν ὁρᾶν σε καὶ τῆς σῆς καταπολαύειν γλυκύτητος. Pro ἐξῶν, puto esse ἐξῆν in codice. Michael Glycas Epist. 1, p. 56 : εἰ μὲν οὖν ἐλέγομεν ὅτι καὶ μετὰ τοῦ καινῶσαι τοὺς οὐκ ἀγαθοὺς χυμοὺς ἐντεῦθεν ἐπιτηδείους ἑαυτοὺς ἀποκαταστῆσαι τοῦ ποτηρίου καταπολαύειν οὐ συγχωρούμεθα, τότε χώραν ὁμολογουμένως εἶχε τὰ τῆς ἀπογνώσεως. Pro καινῶσαι legerim κενῶσαι, quæ solennis est vocalium confusio. Basilius M. Epistola ad calligraphum, quæ est 330 in Garneriana, in Delectu Sinneriano p. 435 : μήτε αἰωρείσθω πρὸς ὕψος ἡ χείρ. Codex 1310, in quo exstat ea epistola sub nomine Gregorii Theologi : καὶ μὴ μεταιωρίσθω πρὸς ὕψος ἡ χείρ σου. Scriptum oportuit, μετεωρίσθω.

εἰκόνι (1) τῶν σῶν ἐνθεωτάτων ἠθῶν, συνεῖναι, καὶ ἅμα μὲν εὐχῶν καὶ εὐλογίας, ἅμα δέ (ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔςιν εἰπεῖν ὁπόση τὴν ἡδονὴν, ἧς ἡμεῖς εὐθὺς πληρούμεθα ταῖς σαῖς περιτυγχάνοντες ἐπιστολαῖς), αἴσθησιν καθαγιαζόμενοι πᾶσαν καὶ ψυχὴν πάσης ἐμφορούμενοι γλυκυθυμίας· καθαγιαζόμεθα γὰρ, καὶ τελοῦμεν ἐνευφραινόμενοι, τοῦτο μὲν ἡδέως ὁρῶντες, τοῦτο δὲ ἡδέως τῶν γεγραμμένων, ὡσπερεὶ λαλοῦντος σοῦ, κατακούοντες, τοῦτο δὲ μετὰ χεῖρας ἔχοντες καὶ μηδὲ μετὰ πολλὴν τὴν ὁμιλίαν μεθιέναι μηδαμῶς ἀνεχόμενοι· ὡς καὶ νῦν (πῶς οἴει;) πάνυ μὲν οὖν ἡδίους ἐποίησας ἡμᾶς τὰ σὰ θεσπέσια γράμματα δεξαμένους, καὶ οὐκ εἴχομεν ὅ τι καὶ γενοίμεθα ὑπὸ πολλῆς τῆς εὐφροσύνης, ἐρρῶσθαί σοι μὲν καὶ αὐτὸ τὸ ἱερὸν καταμανθάνοντες σῶμα καὶ ὡς ἡμῖν κατ' εὐχὴν ἔχειν (εἰ τέως καὶ δεῖ περὶ τῶν κατὰ σὲ ἡμετέρας εὐχῆς μεμνῆσθαι, οἵ γε μόναις ταῖς σαῖς πρὸς τὸ θεῖον περισωζόμεθα ἱκεσίαις), μετὰ δὲ τοῦτο αὐταῖς ταύταις ταῖς σαῖς ἐντυγχάνοντες ὑπὲρ ἡμῶν ἱκετείαις, δι' ὧν καὶ σεσώσμεθα, εἶτα τοῖς καθεξῆς ἡδέως ἅμα καὶ πρὸς ὄνησιν ψυχῆς ὁμιλοῦντες, καὶ δοκοῦντες ὡς παρόντι σοι καὶ προσδιαλεγομένῳ χρῆσθαι. Οὐ μὴν ἀλλ', ἐπειδὴ βελτίους οὕτω ποιεῖς, οὕτω δὲ καὶ ἐπευφραίνεις γράφων, τί μὴ ἐπὶ πλέον συχνὰ γράφων πέμπεις; τί δὲ μὴ δίδως τῆς καλῆς ταύτης εὐφροσύνης πλησμίως ἐπαπολαύειν; κἂν βουλώμεθα τρυφᾷν ἢ καὶ κατακόρως τρυφᾷν, τί μὴ καὶ τοῦτο δίδως; πάντως οὔτε τις φθόνος, ἀλλ' οὐδὲ νέμεσις, τὰς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι, εἰ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τρυφὴν κολάζειν, ἅμα δὲ καὶ πᾶσαν κολάζειν ἐπιθυμίαν, ἔργον καὶ σπούδασμα σὸν ἐκ πρώτης ἡλικίας πᾶς τις οἶδε καὶ ἡμεῖς σύνισμεν. Σύνισμεν ἀληθῶς, καὶ τοιούτου τινὸς ἡμῖν οὐκ ἂν αἰτήσωμεν (2) ποτὲ χορηγόν σε γενέσθαι· οὐ μὴν ἀλλ', ὥσπερ αὐτῶν οὐδενός, οὕτω παντὸς αἰτοῦμεν καὶ γενέσθαι καὶ ὡς οἷόν τε διὰ παντὸς εἶναι τοῦ ἐξ ἀγάπης δηλονότι καθήκοντος, καί γε ἡμῖν ὁμοῦ μὲν κατ' αἴσθησιν ποιοῦντος ἱερὰν ἡδονὴν, ὁμοῦ δὲ καὶ εἰς ψυχὴν διαβαίνουσαν εὐφροσύνην πνευματικήν. Καὶ σὺ δ' ἡμῖν οὕτως ἐξαιτουμένοις εὖ

(1) Codex, ὡς ἐνεικόνι.

(2) Sic codex. Forsan ἂν αἰτήσομεν. Potest enim ἂν jungi futuro. Nec ferendum ἂν διηγήσωνται Epist. 87. Vel poterit legi ἂν αἰτήσοιμεν cujus syntaxeos exempla quæresis p. 18, n. 3. Epistolographus anonymus in Anecdotis Oxoniensibus t. 3, p. 198, 15 : μὴ οὕτω μανείην, μὴ οὕτως ἰσχύσει τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου. Legendum ἰσχύσοι.

ποιῶν πάρεχε, ὦ πάντων καὶ θειότατε καὶ φιλανθρωπότατε, καὶ καλοῦ πλήρωμα παντὸς ὤν, καί γε πᾶσι τοῖς αἰτοῦσι τὸ προσῆκον ἀπονέμων, καὶ τοῦτο κληρωσάμενος ὑπὲρ πάντας ἴδιον πλεονέκτημα.

ΞΕ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ποθεῖν λέγεις, καὶ πάνυ τι λέγεις ποθεῖν ἡμᾶς· καὶ ὁ λόγος πιστὸς, ὅτι μηδὲ καινὸν οὐδέν. Τί γὰρ (1), εἰ τὴν αὐτὴν, ἣν ἡμεῖς περὶ σὲ, καὶ αὐτὸς περὶ ἡμᾶς στέργειν λέγεις διάθεσιν; Ἐγὼ γὰρ τὰ μὲν ἄλλα πάντα πάντων ἡττᾶσθαι ὁμολογῶ, φιλίαν δὲ μὴ πλέον τῶν ἄλλων, ἢ, τό γε δεύτερον, μηδενὸς ἧττον εἰδέναι τιμᾷν, οὐκ ἄν ποτε δοίην ἀμφισβητοῦντί τινι. Καὶ γὰρ οὕτως εἰμὶ γνώμης ἔχων· χρήματα μὲν πάντα καὶ πράγματα ἀφίημι τοῖς ἐθέλουσιν ἐπὶ τούτοις ὡς μεγάλοις δή τισι φιλοτιμεῖσθαι, καὶ τῶν κατὰ γνώμην ἐμφορεῖσθαι μὴ μόνον οὐδέν εἰμι φθονῶν οὐδενὶ, ἀλλὰ καὶ βούλομαι, παντὶ καὶ συνεύχομαι (2)· φιλίας δὲ πέρι,

(1) Forsan scripserat Chumnus, τί γὰρ καινόν. Perierunt sæpe librariorum culpa vocabula singula, sententiæ quoque. Philostratus V. A. l. 7, 11 : τεττίγων βουληθεὶς διελθεῖν ἔπαινον. Codex 1696 : περὶ τεττ. Ibid. 8, 7, 7 : τὰ πολιτικὰ ἐλαττώματα σοὶ διωρθούμην τὰς πόλεις. Codex, τὰ π. παύων ἐλ. Et Sic Morelliana. Dion Chrysost. Or. 13, p. 420 : ἐπεθύμει καπνὸν ἰδεῖν ἀπὸ τῆς αὐτοῦ γῆς ἀνιόντα (sic Codices duo, non ἀνιέντα), ... καὶ οὔτε τὰ πρότερον ἔργα παρεμυθεῖτο αὐτὸν, οὔτε θεὸς καλὴ (Cod. 3009, θ. μάλα κ.) καὶ ἀγαθή. Quod adverbium μάλα poterit et dari Procopio Goth. 1, 6 : καί σοι τὸ Γότθων τε καὶ Ἰταλιωτῶν αὐτίκα ἐγχειριῶ κράτος. Codex 1038 in quo exhibentur epistolæ nonnullæ ex Procopio excerptæ : αὐτ. μάλα. Himerius Or. 14, 5 : ἐγὼ δὲ τὸν ἐμαυτοῦ* τῷ Μουσηγέτῃ μέμψομαι. Conjecit inserendum lacunæ editor nomen τρόπον, quod in codice nitide scriptum legi. Æschines Epist. 3 : Μιλτιάδης... γέρων ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἀπέθανε. Codices duo, γ. ὢν ἐν. Gregorius Naz. t. 2, p. 159 : Ἀεὶ προτίμα τοὺς καλοὺς τῶν μὴ καλῶν· κακοῖς ὁμιλῶν καὶ κακὸς πάντως ἔσῃ. Codex 933 : κακοῖς δ' ὁμ., nec bene, nec male. Pisides De vanit. vitæ 76 : Ὡς λαβυρίνθῳ τῷ πολυσχιδεῖ βίῳ. Codex 1560, ὡς ἐν λαβ., qua præpositione versus indiget. Eumathius Hysm. 1 extr. : ὁ δέ μοι· φύσεις ζώων ἀδίδακτοι. Codex 2897 : ὁ δέ μοι φησί· φύσ... Ducas Hist. p. 164 : πάντας μὲν ἰδεῖν ἐν μιᾷ ὥρᾳ δεσμωθέντας. Codex 1310 : π. μ. ἦν ἰδεῖν. Editor doctiss. pro μὲν conjecerat reponendum ἦν. Proclus in Plat. Remp. p. 153, de Bendide vel Diana et Minerva : ἄμφω μὲν παῖδες Διὸς, ἄμφω παρθένοι· προσκείσθω δὲ καὶ ὅτι (Cod. duo, ὅτι καί) ἄμφω φωσφόροι, ἡ μὲν εὐμενῶς (cod. unus ἡ μ. ὡς εὐμ., in altero ὡς est deletum) εἰς φῶς ἄγουσα τοὺς ἀφανεῖς λόγους τῆς φύσεως, ἐστὶ φωσφόρος· ἡ δὲ, ὡς τὸ νοερὸν φῶς ἀνάπτουσα ταῖς ψυχαῖς. — Sed poterit secure τί γὰρ servari; quidni? quum sit formula nota, qua Chumnus utitur et p. 78, 3; 86, 12. Conf. Heind. ad Plat. Soph. p. 328.

(2) Forsan πάντῃ pro παντί. Passim η

τὸν ὅλον λόγον αὐτὸς ποιοῦμαι καὶ περὶ φίλους τείνω τὴν πᾶσαν σπουδήν. Καί γε συχνοὺς ἔχων αὐτοὺς καὶ καλοὺς, ἀντεπιδεικνύναι κτησάμενος (1), νικᾷν νομίζω καὶ κατὰ πάντων φέρειν πρωτεῖα (2), μηδὲν τοσοῦτον τὸ κατ' ἐκείνους, ὅσον τὸ καθ' ἡμᾶς, συνιστὰς εἰς φιλοτιμίαν. Οὐ μὴν ἀλλ' οὕτω σπουδάζων, καὶ μεγάλα τὸν τρόπον τοῦτον κερδαίνων, μεγάλα καὶ ἐφ' οἷς κερδαίνω φρονῶν, σὲ μεῖζον τῶν ἄλλων κέρδος καὶ διαφερόντως τίμιον ἥγημαι, καί γε, βουλόμενος ἐγκαλλωπίζεσθαι, ἐπὶ σοὶ μᾶλλον ἂν ἐγκαλλωπισαίμην, καὶ οὐδενὶ δώσω κατ' ἴσον μέγα φρονῆσαι, οὔτε χρήματος ἑτέρου τινὸς ἕνεκεν, οὔτε φίλου, εἴ τις δηλονότι καὶ ἄλλος ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐστι λαμπρῶς φρονῶν καὶ τἄλλα φίλων τιθέμενος δεύτερα. Εἰ γοῦν ἡμεῖς οὕτως ἔχομεν περὶ σὲ, τοῦ πόθου καὶ τῆς ἀγάπης ὅλους ἡμᾶς αὐτοὺς ἐξαρτήσαντες, οὐδὲν καινὸν πάντως καὶ σὲ τὴν ἴσην ἡμῖν, ὅπερ ἔφην, ἀνταποδιδόναι διάθεσιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δυσχεραίνειν πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀποδημίαν λέγεις, καὶ εὔχεσθαι μὲν ἀεὶ τὴν παρουσίαν καὶ θερμῶς εὔχεσθαι, ὅτι δ' οὐδὲν ὁρᾷς τῶν κατ' εὐχὴν ἐνεργούμενον, τοῦτό σοι λύπης, τοῦτο τοῦ πικρῶς ἔχειν αἴτιον γίνεσθαι. Ἀλλ', ὦ 'τὰν (δέξαι γὰρ ἡμᾶς συμβούλους περὶ τῶν τοιούτων ἄμεινον πεπειραμένους), μήθ' ἡμῶν ἕνεκεν, μήτε σαυτοῦ, μήτ' ἀμφοτέρων

et ι permutantur propter simillimum vocalium sonum. Ducas 4, 71, c. 39 extr. : τὸν δὲ λαὸν... εὑρόντες παρητισμαμένον. Satis habuit vir d. memorare Bullialdi conjecturam παρητιμασμένον, omnino recipiendam. Codex 1630, παρητημασμένον Bullialdo favet. Gregorius Presbyter Vita Nazianzeni p. 7 : ῥητορικῆς δὲ τὸ τῆς φράσεως κάλλος ἀπανθησάμενοι, τὸ ψεῦδος ἐξέκλιναν. Imo ἀπανθισάμενοι. Libanius declamatione valde corrupta t. 4, p. 799 : ἡ τῆς μοιχείας ὕβρις, ἠδίκησις ἦν προς τον ἄνδρα. Est in codice 3017, δίκη cum lacunula inter ὕβρις et δίκη, inter δίκη et ἦν. Memini cogitavisse Bastium de scribendo ὕβρις ἰδική τις ἦν. Proclus in Plat. Remp. p. 353 de Bendide et Minerva : δῆλον ὡς ἡ μὲν (Bendis scilicet) γενέσεώς ἐστι προστάτης καὶ λοχευτικὴ τῶν γενεσιουργῶν λόγων. Legendum προστάτις ex codicibus Regiis duobus. Lydus De mens. c. 7 extr. : ἄκη τὸ πρόσελθε σημαίνει. Cogitant viri d. de restituendo ἄδη, latinorum *adi*. Videtur enim Lydus exhibere voluisse latinum vocabulum. Propono, servato ἄκη, vertere *hac i*. Idem p. 31 : ἡ σελήνη προσεχῶς ἐπιβέβηκε τῶν γεννητῶν παντὶ,... ὡς τὰ Λόγια φασί... Memini virum d., cujus liber non mihi est ad manus, defendere syntaxin verbi ἐπιβέβηκε cum dativo παντί, malim tamen rescribere πάντη, præsertim quum sit in ipso quod Lydus allegat oraculo : πάσης ἐπιβήτορες ἠδ' ἐπιβῆται Ὕλης... Ni pro παντὶ potius legendum πάντων.

(1) Malim transponi participia, συχνοὺς κτησ. α. κ. κ. ἀντ. ἔχων.

(2) Malim φέρειν τὰ πρωτεῖα, quum in ea formula prosæ orationis scriptores articulo plerumque utantur et uti debeant. Vide notam ad Zachar. p. 424, in qua ex ipso Chumno exemplum adtuli, et infra exhibendum. Videntur nunc librarii voculam properantes omisisse,

ἅμα, μήτ' ἄλλου μηδενὸς, μηδὲν αἴτει ὅ γε μὴ ἔστι βουλομένῳ δοῦναι Θεῷ (1), ἀλλὰ καὶ, ἀποτυγχάνων ἐν ἱκεσίαις αὐτοῦ, μηδ' οὕτως ἀθύμει, μηδὲ δεινὸν μηδὲν νόμιζε. Τί γὰρ, εἰ αἰτεῖς μὲν αὐτὸς, ἀσυμφερόντως δ' αἰτεῖς, μηδὲν εἰδὼς τοῦ μέλλοντος, Θεὸς δ' εἰδὼς τὴν αἴτησιν οὐ προσίεται; Πάντως, οὗ γε τυχόντας οὐκ ἔστι διὰ τέλους ἀπόνασθαι, τούτου πολλῷ ἂν ἄμεινον εἴη τὸ μηδὲ τὴν ἀρχὴν τυχεῖν. Καὶ τοίνυν, οὕτως οἰκονομοῦντος Θεοῦ, ἡμᾶς ἀγαπᾷν δεῖ, καὶ μὴ δυσανασχετοῦντας φαίνεσθαι. Εἶτα λέγεις· « πῶς οἴσω τὸν χωρισμόν; πῶς δ' ἐνέγκω τὸ μακρὰν ἀφε« στάναι τῆς φίλης μοι κεφαλῆς; τίς δὲ καὶ ὁ βίος ἔσται μοι τοῦ « λοιποῦ, μὴ τὴν ἐρατεινὴν ὄψιν ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχοντι; » καὶ τἄλλα δὴ περιαλγῶν λέγεις, ὅσα καὶ ἡμεῖς δεινοπαθοῦντες ἐπὶ τῷ μακρυσμῷ. Οὐ μὴν ἀλλ', ὥσπερ κοινὸν τὸ πάθος, οὕτω καὶ τὴν θεραπείαν ὑποτιθέμεθα κοινὴν εἶναι, ἣν ἡμεῖς σοφώτερον τυχὸν τῶν ἄλλων ἐξευρόντες, καὶ σὲ ταύτῃ χρῆσθαι βουλόμεθα. Μαθεῖν θέλεις αὐτήν; ἡ δέ ἐστι, πείθεσθαι δηλονότι πάντα Θεῷ, σοφῷ τῶν καθ' ἡμᾶς οἰκονόμῳ, καὶ, ὅπερ ἂν ἐκεῖνος διδῷ, τοῦτο καὶ ἡμᾶς ἀγαπᾷν, ὃ δὲ μὴ δίδωσιν ἀλυσιτελὲς εἰδέναι, καὶ αὖθις αὐτὸ δὴ τοῦτο μᾶλλον ἀγαπᾷν ὅτι μὴ δίδωσιν· ἐντεῦθεν, κἂν μὲν συνεῖναι καὶ τὰς διατριβὰς ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μετ' ἀλλήλων ἅμα ποιεῖσθαι

quod sæpe evenit. Philostratus V. A. 1, 37 : ἦγον αὐτον ἀμφὶ τὴν γυναικωνῖτιν, ἐπισπῶντες τῆς κόμης, ὃν δὴ ἄγονται τρόπον οἱ τοῦ βασιλέως δοῦλοι. Optime conjecit Abresch. ad Catt. p. 6, scribendum οἱ ἀμφὶ τ. γυν., scilicet qui erant præfecti gynæceo. Appianus Syr. 45 : ὁ μὲν Σέλευκος ἐξ ἐπιβουλῆς Ἡλιοδώρου τινὸς τῶν περὶ τὴν αὐλὴν ἀποθνήσκει. Et monet Olearius addidisse se articulum τοῦ ex codicibus, quum excidisset ex editis. Abest certe ex optimo codice 1696. Dion Chrys. Or. 10, quæ est de servis, p. 299 : σὺ δὲ, ἔφη, νῦν μὲν ἑνί (cod. 2958, ἔφη ἑνί) ἀνθρώπῳ ζητεῖς τροφὴν, τότε δὲ δυσί· καὶ νῦν μὲν ἕνα (cod. 3009, σαυτὸν, quod videtur glossa vocis ἕνα, ni jungendum ἕνα σαυτόν) νοσηλεύεις (codd. duo, νοσηλεύσεις), ἐὰν ἄρα συμβῇ τις ἀσθένεια, τότε δὲ ἀνάγκη καὶ θεραπεύειν κἀκεῖνον νοσοῦντα· καὶ νῦν μὲν ὅταν αὐτος ᾖς ἐν οἰκίᾳ (cod. 3009, τῇ οἰκίᾳ) οὐ φροντίζεις μή τι αὐτὸς ὑφελῇ... Poterit et lector criticus Chumnum reprehendere quod φέρειν τὰ πρωτεῖα dixerit, non φέρεσθαι. Sic etiam fuit loquutus in meis Aencd. t. 5, p. 201 : τῷ καὶ τὰ πρῶτα τῶν ἄλλων φέροντι. Multa nec semel activi protuli exempla : vide ad Zachar. notam supra laudatam. Euripides Alex. fragm. 13 : Ἀγλωσσίᾳ δὲ πολλάκις ληφθεὶς ἀνὴρ Δίκαια λέξας ἧσσον εὐγλώσσου φέρει. Gregorius Naz. t. 2, p. 17 : Ὦ Σώκρατες, τὰ πρῶτα μέχρι νῦν φέρεις. Quod si in Electra Sophoclea scripsi v. 1084 δύο φέρεσθαι ἑνὶ λόγῳ, pro φέρειν ἑνὶ λόγῳ, bene noveram activi usum, sed volebam strophicum versum antistrophico æquare, parum contentus versu Brunckii conjecturali, δύο φέρειν ἐν ἑνὶ λόγῳ. Sophocles mediam vocem adhibuit Philoct. 117, δύο φέρει δωρήματα... loco alteri illi ex Electra simillimo ; activam etiam alibi.

(1) De formula ἔστι βουλομένῳ nuper scripsi ad Synes. Ep. 4, in Delectu Patrum Sinneriano p. 79. Recurret et Epist. 75.

Θεὸς αὐτὸς ἄριστον δοκιμάζῃ καὶ ἡμῖν νέμῃ, τοῦτο δέχεσθαι καὶ ἐπιχαίρειν παρ' αὐτοῦ δεχομένους· εἰ δ' ἕτερον αὐτῷ δοκεῖ κἀκεῖνο κρεῖττον εὐεργετῶν νέμει, ἐκεῖνο καὶ ἡμᾶς στέργειν, καὶ μηδὲν ἀλλοῖον μηδὲ πλέον ζητεῖν τῶν ἐκ Θεοῦ διδομένων.

ΞϚ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Μόλις ἡμῖν ὁ τιμιώτατος ἀδελφὸς, ἡ κατάκρως ἐρωμένη ψυχὴ ὁ χρυσοῦς Νίφων (1) γράμματα (2), μόλις· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἴσχυσε τῶν σύχνα πεμπόντων ἡμᾶς εὐφράναι. Ἐγένετο δ' ἴσον, ὥσπερ ἂν εἴ τις τροφῆς ὢν ἢ πόσεως χορηγὸς, εἶτ' ἐπὶ πολὺν

(1) De Niphone p.66, ad Epist. 60.

(2) Deesse videtur ἔπεμψε. Ellipsin tamen potuit anctor ipse facere, non librarius. Eadem brevitas Epist. 70 : σύντομόν σοι τὸ γράμμα. Tangam tamen obiter iterum, quod anecdotorum compilatori licet, locos omissione laborantes. Proclus in Plat. Remp. pag. 152 : ἐπανιὼν οἴκαδε πάλιν ἀπέστρεψεν (melius codices duo ἀνέστρεψεν), καὶ εἰσῆλθεν εἰς τοῦ Πολεμάρχου, καὶ εἶδεν τὸν Πολέμαρχον καὶ τοὺς τῷ Κεφάλῳ συνόντας, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἱστορίαν (cod. τὴν ἱστ.) περιέχοντα τῆς συνουσίας, ἐν δὲ τοῖς ἑκάστων (codd. τῶν ἑκ.) λόγοις τὴν μίμησιν ἀκριβεστάτην ποιουμένην. Idem mox : εἰσὶ δὲ καὶ ὑφηγητικοὶ (λόγοι) τοῦ Σωκράτους ἢ τὴν λύσιν ὑφηγουμένον (imo ὑφηγουμένου, ut est in uno codice; est ὑφηγημένου in altero) τῆς ἀρίστης πολιτείας διὰ τοῦ λόγου τῶν Μουσῶν, ἢ τῶν ἐν ᾅδου τὴν σκηνὴν διὰ τῶν τοῦ ῥημάτων. Inserendum lacunulæ nomen Ἠρὸς e codicibus : conf. Reip. liber decimus. Ducas Hist. c. 11 extr. : ὁ δὲ βασιλεὺς Κανταχουζηνὸς ἀφεὶς καὶ δόξαν καὶ βασιλείαν τὴν κατακόσμον. Inseresis e codice ἅπαξ ante ἀφείς, ac legesis divisim τὴν κατὰ κόσμον, etsi sit κατακόσμον in codice et in editione a viro diligentissimo curata. Plochirus p. 23 : Χορὲ, πρὸς αὐτὰς πύλας κάτιθί μοι. Forsan scripsit αὐτὰς νῦν, αὐτὰς δή, α. τάς. Gregorius. Naz. t. 2, p. 33 D : Καὶ γὰρ πυκιναί με καὶ ἀργαλέαι μελεδῶνες Βοσκόμεναι, ψυχήν τε καὶ ἄψεα νύκτα καὶ ἦμαρ Οὐρανόθεν κατάγουσιν ἐπὶ χθόνα μητέρ' ἐμοῖο. Codex 164 Titul. : καὶ γὰρ δὴ πυκ., Codex 993 habet glossam ad verba μητέρ' ἐμοῖο· ἡ γῆ γὰρ μήτηρ πάντων. Sic Gregorius Anth. 8, 106 : Ἡνίκα Μαρτινιανὸς ἔδυ χθόνα μητέρα πάντων. Idem t. 2, p. 57 B : Ἐκ γὰρ τοιῶνδε κακὸς μερόπεσσιν ὄλισθος. Codex 993 addit opportune syllabam : Ἐκ γὰρ δὴ τ. Synesius Epist. 71 : διττοὶ λόγοι λέγονται περὶ σοῦ. In duobus codicibus inveni : δ. δὴ λόγ.' Libanius Epist. 285 : διῆλθον ἄν σοι τήν τε ὑποδοχὴν ἐκείνην, præbente ἐκείνην codice 3035. Lucianus Dial. Meretr. 1 extr. : οὐκ οἶσθα ὡς φαρμακὶς ἡ Χρυσάριον ἡ μήτηρ αὐτῆς, Θετταλάς τινας ᾠδὰς ἐπισταμένη καὶ τὴν σελήνην κατάγουσα. Codex 2956 : Χρυσάριόν ἐστιν ἡ ... θ. τ. ἐπῳδὰς ἐπιστ. Dialogo 4 : ἐπῳδήν τινα λέγουσα. Et Dialogo quarto memorantur Thessalæ aniculæ ἐπᾴδουσαι. Synesius rursus Epist. 133 : ἐζήτησε γάρ, οἶδ' ὅτι. Codices vidi duos in quibus, εὖ οἶδ' ὅτι. Idem Ep. 95, p. 234 D : ἐγγυῶμαι γὰρ ἐγὼ, τοῦτο σαφῶς εἰδέναι δοκῶν. Reperi in codice, τοῦτο σαφῶς εὖ εἰδ. δ. Quod et annotatur in editionis margine, cum hac sententiæ distinctione : ἐγγ. γ. ἐγὼ τ. σαφῶς, εὖ εἰδ. δ. Sed jungenda adverbia, σαφῶς εὖ εἰδ. δ. Julianus Orat. 1, p. 9 : σαφῶς εὖ οἶδα. Adde de ea formula Schæfer. ad Ellips. p. 224; Mei-

χρόνον ἐπέσχε, πλέον ἐξεπίτηδες βουληθεὶς τοὺς δεομένους ἐπιθυμῆσαι ποιῆσαι, μετὰ δὲ τοῦτο ἡδὺ μὲν τραφῆναι ἡδὺ δὲ πιεῖν παρέσχε, καὶ θεραπεύσας οὕτω τὴν ἐπιθυμίαν, μὴ μόνον ἐπήρκεσε πρὸς τὴν χρείαν, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασίαν τὴν ἡδονὴν ἐξειργάσατο. Οὕτως ἡμεῖς ἡδέως εἴδομεν τὴν ἐπιστολὴν, οὕτω συνεγενόμεθα, μηδὲν τῶν προτέρων τῶν ἐκ τῆς ἀγραφίας, ἀηδῶν δηλονότι, ταύτῃ προσαναμίξαντες. Σὺ δὲ τί βούλει περὶ τῶν ἡμετέρων; πῶς χρήσῃ γράμμασι τοῖς ἀνὰ χεῖρας; ἄρ' ὡς μηδὲν μεμφόμενος, ὅτι μὴ καὶ πρὸ τούτων ἐδέξω; ἢ σὺ μὲν καὶ τὸ ἅπαξ πέμψαι πρὸς ἅπασαν τοῦ προτέρου χρόνου παραίτησιν ἱκανὸν νομίσεις, ἡμῖν δ' οὐ κατ' ἴσον δώσεις; Δώσεις πάντως, ὀρθὰ κρίνων· καὶ γὰρ ὁ τῆς φιλίας, οὐ μόνον ὁ τῆς δικαιοσύνης, ἡμῖν δίδωσι λόγος. Εἰ γὰρ μηδένες ἡμεῖς ἄλλοι ἢ ὅστις αὐτὸς, κατὰ τὸν ἀληθινὸν φιλίας ὅρον, ὅπερ ἂν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς αἰτίαις σαυτῷ νείμοις καὶ ἡμῖν πάντως ὀφείλεις νέμειν, καὶ οὕτω τὸ αὐτὸ δικαίωμα σοί τε κἀμοὶ γίνεται. Οὐ μὴν ἀλλὰ τῆς μὲν προτέρας σιωπῆς χάριν ἀμφοτέροις ταῦτα κοινὰ, κοινὴν δὲ καὶ τὴν ἔφεσιν ἴσθι πρὸς τὴν μετ' ἀλλήλων συντυχίαν, καὶ τοσοῦτον ἡμῖν ἐνὸν ἴσθι σφοδρὸν τὸ τοῦ πόθου ὅσον καὶ σαυτῷ λέγεις καὶ ἀληθῶς λέγεις ἐνεῖναι. Ἐξ ἴσου γὰρ ἐρῶσιν, ἐξ ἴσου καὶ κάμνειν ἔπεισιν ἐπί τε τῷ χωρισμῷ καὶ τῇ διαστάσει. Πλὴν τί χρὴ καὶ πράττειν; Μέμνησο τῶν καλῶς ἡμῖν ἔχειν ἀνωμολογημένων· εἰ δὲ συμπαρέδραμεν ἡ μνήμη τῷ χρόνῳ, ἀλλ' οὖν αὖθις λεγόντων ἡμῶν μέμνησο, ὡς οὐδὲν ἀνθρώποις κάλλιον ἢ ὅσον Θεὸς θέλων, ἀγαθὸς ὢν καὶ σοφὸς οἰκονόμος, παρέχει. Καὶ χρὴ λοιπὸν μηδὲν ἡμᾶς ἕτερον τῶν ἐκείνῳ περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς δεδογμένων μήτε βούλεσθαι, μήτε ζητεῖν, μήτε πραγματεύεσθαι· κἂν μετ' ἀλλήλων ἡμᾶς βιοῦν, καὶ σὺν ἀλλήλοις εἶναι προστάσσῃ, τοῦτ' ἀγαθὸν εἰδέναι καὶ συνεῖναι θέλειν· εἰ δ' ἐν οἷς ἐσμὲν, ἐν τοῖς αὐτοῖς αὖθις εἶναι καλὸν εἰδὼς συμφερόντως κατασκευάζει, τοῦτο μᾶλλον αἱρεῖσθαι, καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσι τοῖς παρ' αὐτοῦ γιγνομένοις ἡμῖν, ὡς ἄριστα γιγνομένοις, μεγάλην ὀφειλομένην περισώζειν εὐχαριστίαν.

nek. ad Men. fragm. inc. 48. Auctor De epistolico charactere in epistolæ comminatoriæ exemplo p. 10: εὖξαι πάσῃ ψυχῇ ἢ παντὶ σθένει αὐτόθι μὴ παραγένωμαι· καὶ γὰρ εἰ παραγένωμαι πολλῶν πειρασθήσῃ κακῶν, ὧν οὐκ ἤλπισάς ποτε πεῖραν λήψεσθαι. Addidi e codice αὐτόθι et ποτε. Verba ἢ παντὶ σθένει sunt includenda uncinis, quippe varietas male recepta præcedentium πάσῃ ψυχῇ.

ΞΖ'.

ΤΩ ΠΡΩΤΟΒΕΣΤΙΑΡΙΩ ΤΩ ΜΟΥΖΑΛΩΝΙ (1).

Ἐμοὶ χθὲς καὶ πρώην ὑπὸ δριμείας ὀδύνης ἐνοχλουμένῳ (καὶ τὸ πάθος φθάνεις πυθόμενος) ἴσχυσεν ὁ Πολεμιανίτης ἐπιστὰς μὴ μόνον τὸ ἄλγος ἀναισθήτως φέρειν ποιῆσαι, ἀλλά με καὶ ἡδίω τὴν γνώμην γενέσθαι ποιῆσαι, καί γε μετατεθῆναι πρὸς τὰ βελτίω, τοῦ πάθους ὀλιγωρήσαντα ἢ, ἵνα τὸ ὅλον εἴπω, τοῦ πάθους κρείττω γενόμενον. Ἴσχυσε δὲ οὐ φαρμάκοις, οὐδέ τισι καταδέσμοις (2), οὐδὲ τεχνικοῖς ἐπαλείμμασιν, οὔθ' ὅσοις ἄλλοις ἄτακτος ὕλη καὶ μοχθηρὰ καταπαύεται, ἐπὶ κακῷ μὲν ἐγγινομένη τοῖς σώμασι, τέως δὲ ἡσυχάζουσα, εἶθ' ὥς τις βαρὺς κατεξανισταμένη πολέμιος καὶ βάλλουσα καὶ κλονοῦσα, καὶ τῇ συστάσει μαχομένη τοῦ σώματος. Οὐδὲν τοιοῦτον, οἷά γε πολλὰ καὶ ἰατρῶν τεχνὴ κατὰ ταύτης σοφῶς ἐξεῦρεν, οὔτ' οἶδεν ὁ δυνηθεὶς ἡμᾶς θεραπεῦσαι (καὶ ὅτι γε μὴ οἶδε σὺ πάντως οἶδας), οὔθ' ἡμῖν ἧκε κατὰ τῆς ἀλγηδόνος ἐπιτηδεύων καὶ σοφιζόμενος. Πῶς δὲ καί τινα τρόπον ἡμᾶς ἐθεράπευσεν; ἐρῶ ἤδη καὶ μάνθανε.

Ἐκείμην μὲν αὐτὸς διπλαῖς ὀδύναις βαλλόμενος. Καὶ γὰρ ἥ τε περὶ τὸν δεξιὸν μηρὸν κλεὶς ὅλη κακῶς εἶχε φλεγμαίνουσα, καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ μέρους πάντα συνέπασχε· νεῦρα μὲν ἐξηραμμένα (3) καὶ τῇ φλεγμονῇ πρὸς ἄλλην φύσιν ἀμείψαντα, ὡς καὶ δοκεῖν ὀστᾶ μᾶλλον εἶναι, ἢ ἄλλο τι τῶν σκληροτέρων, ταῖς ἁρμονίαις ἐμπεπηγότα, καὶ μὴ ἀνιέντα ὅτι μὴ μετὰ σφοδρᾶς ὀδύνης τὴν κίνησιν· σὰρξ δ' ἡ γείτων ἐπαχθῶς εἶχεν, ὡς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις σὰρξ ἔχειν εἰώθει· καὶ ταῦτα δὴ πάντα τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ σώματος ἀλγεῖν ἡμᾶς καὶ πάνυ τι ἀλγεῖν παρεσκεύαζε. Καὶ εἴχομεν οὕτως. Ἐπὶ δὲ

(1) De Georgio Muzalone, Protovestiario sub Joanne Lascare, cui erat carissimus, vide locos Gregoræ 3, 3, et Pachymeris in Allatii notis ad Acropolitam c. 75, ubi et alia lectu digna. Cf. et Cangius ad Gregoram p 724.

(2) Sunt κατάδεσμοι ligaturæ quædam magicæ. Nota Pharmaceutriæ Virgilianæ verba præcantatis vincientis Daphnin liciis: « Terna tibi hæc... Licia « circumdo... Veneris vincula necto. » Memorat φαρμακείας καὶ καταδέσμους Artemidorus 1, c. 77, p. 109, ubi vid. Rigaltius et Reiffius; quibus adjungantur Jacobs. ad Anal. t. 473, Valesius et Heinichen. ad Eusebium Laudat. Const. c. 13, interpretes ad Petroniana ista c. 131 : « licium protulit... cervicemque vinxit meam »; Gaulmin. et ego ad Pselli verba Opusc. p. 32 : λεπτῇ προσδεθέντα μίτῳ.

(3) Codex, ἐξηραμένα.

τούτοις ἐλύπει πλέον καὶ πλέον ὀδυνᾶσθαι παρεῖχεν ἡ τῆς ἀπευκταιοτάτης κατὰ σὲ νόσου μνήμη· ναὶ ὅτι γε τοῦθ' ἡμῖν καὶ τοῦ ἡμετέρου πάθους βαρύτερον οὐκ ἐξ ἐμοῦ λέγοντος καὶ διατεινομένου, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ προσμαρτυροῦντος, πιστὸν δέχου τὸν λόγον. Οὐ μὴν ἀλλ' ὅ γε Πολεμιανίτης ἐκεῖνα ἡμῖν ἧκεν ἀπαγγέλλων, ἃ καὶ δι' εὐχῆς αὐτὸς ἁπάσης ἐποιούμην· τίνα δὴ ταῦτα; ἐπικουρίαν ἐκ Θεοῦ καὶ μετ' ἐλέους ἐπίσκεψιν, ἐπιτίμησιν ἐκεῖθεν κατὰ τῆς νόσου, φυγὴν αὐτῆς, ὑποχώρησιν, καὶ δῆτα ῥῶσιν ἐν τῷ καλῷ σώματι καὶ ὑγείαν, καὶ ὅσα τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν καὶ διάνοιαν πρὸς ἀνθομολόγησιν Θεοῦ καὶ δόξαν κεκίνηκεν. Ἐπεὶ δὲ τοιαύτης ἡμεῖς παρὰ Θεοῦ λαμπρᾶς εὐεργεσίας ᾐσθόμεθα, τί καὶ νομίζεις; οὐχὶ ῥᾴους ἡμᾶς αὐτίκα γενέσθαι, εἴ τι πρὸς ὀδύνην ἕτερον ἐπηρεάζει, παρ' οὐδὲν τοῦτο θεμένους, ἢ καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ κρείττονος (1) εὐθὺς ὑπερσχόντας; Ὡς γοῦν καὶ ὑπερέσχομεν ἄκουσον. Διεχέθημεν (2) ὅλην τὴν ψυχὴν, ἐξ ὧν ἠκούσαμεν τοῦ Πολεμιανίτου λέγοντος, θαυμαστῶς πως ἡσθέντες· καὶ γοῦν, εἰπόντος καὶ ἀπαλλαγέντος, ἡμεῖς ὥσπερ ὑφ' ἡδονῆς ἐπιλαθόμενοι τῆς νόσου, τὸν ἀργὸν πόδα, καὶ μηδὲν ἡμῖν χρήσιμον ὅτι μὴ πρὸς ὀδύνην μόνην, δεῆσαν μετακινηθῆναι, λαθόντες μετεκινήσαμεν, εἶτ' ἔδηξεν ὀδύνης οὐδὲν τοσοῦτον ὅσον τὸ πρότερον, καὶ ἡμεῖς θαυμάσαντες ἐξεπίτηδες αὖθις κινοῦμεν καὶ μάλα αὖθις, καὶ νῦν αὐτῷ δεξιῷ χρώμεθα καθ' ὅ τι ἂν χρεία κινήσοι (3). Οὐκ εἰς μακρὰν δὲ καὶ τὴν τελείαν τοῦ ὅλου πάθους ἀπαλλαγὴν θαρροῦμεν. Ὡς γοῦν μὴ καθ' ἓν μόνον, διπλᾶ δὲ μᾶλλον ἡμεῖς εὐεργετηθέντες ὑπὸ σοῦ, καὶ διπλῆν ὀφείλειν ἀποπληροῦν τὴν εὐχαριστίαν δίκαιον ὁμολογοῦμεν, καὶ δὴ πληροῦμεν, ὅτι τε τὰ τῆς κατὰ σὲ ὑγείας ἡμῖν πέμψας εὐηγγελίσω, καὶ ὅτι κακῶς ἡμᾶς ἔχοντας, ὃν δὴ τρόπον ἔφημεν, ῥᾷον ἔχειν ἐξειργάσω.

(1) Eadem usus est formula Chumnus in Anecdotis meis Gr. t. 2, p. 28, ubi nota. Moorius in anglico libro *The world* num. 209 : « nothing but my veneration for that dear good man could have got *the better* of my modesty. »

(2) Sic codex. Meliore verbi forma usus Synesius Epist. 32 : τίς οὕτως ἐμβριθὴς ἐστι... ὡς μὴ διαχυθῆναι. Ibi glossator : διατριβήν τινα καὶ ἡδονὴν δέξασθαι. Idem Epist. 98 : πάσῃ διαχυθῆναι τῇ ψυχῇ· unde Chumnus profecisse videtur.

(3) Vide p. 18, n. 3; p. 73, n.

ΞΗʹ.

Εἴης ἡμῖν ἀγγέλλων κρείττω. Καὶ δὴ φράσον πυνθανομένοις, ὅπως ποτ' ἔγνως ἔχειν ὑπὲρ οὗ τὴν κρείττω ἀγγελίαν εὐχόμεθα.

ΞΘʹ.

Εἰ μὲν τὰ τῆς κατὰ σὲ γνώμης εἰσάπαξ ἐκράτησεν, εὖ οἶδ' ὅτι αὔριον ἀπελεύσῃ· εἰ δ', ὃ μηδεὶς ἠτίμασε τῶν σοφῶν, καὶ σὺ δεῖν ἡγήσω συμβουλευόντων ἄλλων ἀκοῦσαι, περιμενεῖς, καὶ τοῦ δέοντος οὐκ ἔσῃ ταχύτερος, ἵνα μὴ τἀληθὲς εἴπω, μικροψυχότερος. Τοῦτ' οὖν ἐρωτῶ, καὶ σὺ σαφῶς δίδαξον· ἐξέλθῃς τὴν αὔριον, ἢ μή;

Οʹ.

ΤΩ ΛΑΡΙΣΣΗΣ.

Δέσποτά μου Λαρίσσης, ὁποῖα ἡμῖν ἤκουσται περὶ τοῦ Κερκύρων (1) αἰφνίδια οὐ δίδωσι χρόνος παριστάνειν ἐν γράμμασι, καὶ ἅμα περιττὸν πρὸς σὲ πειρᾶσθαι διεξιέναι τὸν εὖ εἰδότα, καὶ τὰ πάντα τῷ ἀρχιερεῖ ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ καὶ ἀπαραιτήτῳ πᾶσι περιστάσει γενόμενον (2). Τούτου δὴ χάριν, καὶ ἵνα μὴ μακρηγοροῦντες κατόπιν ἥκωμεν (3) ὧν ἕνεκεν γράφειν ὡρμήθημεν, σύντομόν σοι τὸ γράμμα (4). Καὶ δι' αὐτοῦ θερμῶς ἐξαιτοῦμεν, εἰ παρ' ἐκεῖνον αὖθις ἀφίξῃ ἤδη τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀναλύοντα, πάντως δ' ἀφίξῃ κἂν τοῖς ἐσχάτοις ἐπισκεψόμενος, ὑπόμνησίν τε πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς νόσου ποιῆσαι, καὶ ἀνθ' ἡμῶν αὐτῷ γενέσθαι δεόμενόν σε καὶ παρακαλοῦντα, ταῦτα δὴ πρὸς ἡμᾶς ἐξ ὅλου πνεύματος μεθιστάμενον αὐτὸν ἀφιέναι, εὐχὴν φημὶ καὶ συγχώρησιν. Τούτων γὰρ ἡμεῖς ἐπιδεεῖς, καὶ σὺ ταῦτ'

(1) Corcyrensium intelligendus episcopus.

(2) De formula πάντα γενέσθαι, π. εἶναι, nuper monui ad Philostr. Epist. p. 126.

(3) Procopius initio Paneg. Anastasii: ἤδη μὲν... πᾶσα πόλις ἐπὶ σοὶ φρανοῦσα καὶ τοῖς σοῖς τροπαίοις ἁβρυνομένη, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ὄντως ἥτις ἐστὶ μαθοῦσα τῇ πείρᾳ, πάντα τρόπον μηχανωμένη μὴ κατόπιν ὀφθῆναι τῶν δωρεῶν... Videtur adverbio carere participium φρονοῦσα. Adde Anecd. mea Græca t. 3, p. 2, n. 4; et supra p. 15, n. 1; p. 32, 4.

(4) Subaudito forsan verbo πέμπω. Cf. Epist. 66, p. 79, n. 2.

αἴτησον ἡμῖν πράττων παρ' αὐτοῦ γενέσθαι. Καί σε Θεὸς εἴη τῆς καλῆς ταύτης προθυμίας ἐν τοῖς ἀφθάρτοις καὶ μένουσιν ἀεὶ ἀμειβόμενος.

ΟΑ'.

Οἶμαι μηδέ σε τὸν ἐμὸν ἀγνοεῖν τρόπον· εἰ δ' ἴσως μὴ μαθὼν ἔχεις, ἀλλ' ἔστι τοιοῦτος· πολλῷ μᾶλλον αἱροῦμαι, καὶ σφόδρα μοι πρὸς βουλήσεως, καί γε δεξαίμην ἂν ἡδέως μηδὲν μηδαμῶς μηδὲ τῶν τοῖς πολλοῖς ἢ τοῖς πᾶσι περισπουδάστων ἔχειν, ἢ σφόδρα με πλείστων αὐτῶν δὴ τούτων μετέχοντα μετά τινος φαυλότητος καθυβρισμένως ἔχειν. Τούτου γε χάριν καὶ ῥᾴδιός εἰμι πᾶν τὸ κτηθὲν προΐεσθαι προχείρως, ἤ τινος τῶν μὴ κατὰ γνώμην εἰς πεῖραν ἀφικέσθαι. Ὡς οὖν τὸν τοιοῦτον ἐγνωκὼς ἐγὼ τιμᾷν τρόπον, οὐ μεταποιήσομαι τοῦ γέ μοι δωρηθέντος· φυγῇ δὲ φεύγων τὴν δωρεὰν, μακρὰν στήσομαι ταύτης. Φεύξομαι δὲ μὴ μόνον ὡς ἀτίμως κινδυνεύων ἔχειν, ἀλλ' ὡς καὶ πρὸς μάχας βιαζόμενος ἢ καὶ πολέμους τινὰς παρεσκευάσθαι. Εἴ τι γοῦν εὖ ἡμᾶς πεποιηκέναι βούλει, βούλει δὲ πάντως, σὺ πρᾶξον τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ κακοῦ τοῦδε· κακὸν γὰρ ὄντως τὸ τοιούτων ἡμῖν αἴτιον πραγμάτων. Καὶ, ἢ βουληθεὶς αὐτὸς ἀπαλλάξεις, ἢ, τό γε δεύτερον, ἡμεῖς ἀπαλλάξομεν ἑαυτοὺς, ὃ λαβεῖν αἰτοῦμεν (1) παρ' ἑαυτῶν εἰληφότες. Ἀλλὰ μὴ τοῦτο· ἀλλ' αὐτὸς δὸς τὴν χάριν ἐπὶ πολλαῖς ἄλλαις καὶ συχναῖς προηγησαμέναις, καὶ διδοὺς λάμβανε πόσας καὶ εἴη τὰς (2) εὐχαριστίας, μυρίας μὲν οὖν καὶ μετ' εὐχῶν ὅτι πλείστων· αἱ δ' εὐχαὶ, ὡς ἂν περισώζοιο μὲν τῷ βίῳ, κοινὸν ἀγαθὸν πᾶσι, ζωῇ μακρᾷ παραμένων ἐς ὅσον ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οὕτως εἴης ἀεὶ δυνάμεως ἔχων, ὡς μηδ' ἂν ταύτην ἧττω ποτὲ τῆς ἀγαθῆς ὀφθῆναι γνώμης εὖ δὴ πάντας καὶ καλῶς ποιεῖν προαιρουμένης.

ΟΒ'.

ΤΩ ΑΥΤΩΡΕΙΑΝΩ.

Ἦ καλόν σοι τὸ πένεσθαι, καὶ μήτ' ἄρτου μηδενὸς, μήτε τρο-

(1) Forsan, ὃ παρὰ σοῦ λαβ. αἰτ. (2) Forsan, πόσας καὶ οἵας τ.

φῆς ἑτέρας εὐπορεῖν, μήτε πόματος· ὁπότε γάρ, καὶ τῶν οὕτω διὰ τὴν φθειρομένην ζωὴν ἀναγκαίων ἐνδέως ἔχων, οὐδ' ὁμιλεῖν ἐθέλεις, καὶ προθυμοτέρους ποιεῖν τοῦτον τὸν τρόπον τούς, μεγάλων μὲν οὐκ ἔχω λέγειν, πλὴν ὅσα δυνατὰ μεταδιδόναι βουλομένους, τί ἂν ἔπραξας, ἀνάγκης ἁπάσης γεγονὼς ὑψηλότερος καὶ βλέποντας ὁρῶν ἄλλους εἰς σὲ χορηγίας τινὸς ἕνεκεν καὶ ὧν χρήζουσι παραμυθίας; Οὐ μὴν ἀλλ', ἐπειδὴ τῶν μὲν ἄλλων οὐδενός σοι μέλει πλὴν τοῦ γε τὰς ὀφρῦς ἀνεσπακὼς (1) καθῆσθαι, λόγους δ' οὐκ ἀτιμάζεις καὶ τούτων μᾶλλον ἐν ἐπιστολαῖς χαίρεις, τί καὶ τὴν γλῶτταν πεδήσας ἔχεις, καὶ ταῦτα μὴ κατὰ χρείαν τὰ πλείω, φιλοτιμίας δὲ μόνης ἕνεκεν εἰωθυῖαν (2) κινεῖσθαι; ἢ δέδοικας μή, πρὸς ἡμᾶς γράφων, φαυλότητός τινος δόξαν ἀποίσῃ, ὡς πρὸς ἴσα δυναμένους τὰς ἐπιστολὰς πέμπων, τοσοῦτον ὄντας καταδεεστέρους; Ἀλλὰ μὴν σὺ πάντων κρατῶν ἐν λόγοις, καὶ μηδένας ἔχων ὁμοτίμους, μήτ' ἐν ἄλλοις δοκιμαζομένους, μήθ' ὅταν ἐπιστολῶν κινῇ φιλοτιμία, εἴ γε τότε μόνον τῇ τέχνῃ χρήσῃ ὅτ' ἂν

(1) Τὰς ὀφρῦς ἀνασπᾶν hominum est superbiorum. Multa videsis de hoc vultus habitu in notis ad Aristænetea 1, 17 : ὀφρῦς ἄναγε. Eumathius Hysm. 9, p. 321 : οἷον Ἀπόλλων αὐτὸς ἐθριάμβευσεν, ἂν (legerim καί) μακρὰ βιβὰς ὥδευεν οἷον ὑπερνεφέλῳ τῷ σχήματι ὀφρῦν ἐπαίρων μέχρις ἐς αὐτὸν οὐρανόν. Protulit e codice pro σχήματι Bassus et prætulit variantem ὀχήματι, quæ mihi quidem non placet. Tzetzes Demadem refert dixisse de Demosthene : Καὶ τὰς ὀφρύας ἀνασπᾷ καθάπερ ὁ Κριτίας· quem locum illustra[illegible]hardyus scriptiuncula de Demade p. 62. Arnobius 2, p. 77 : « philosophi qui se esse solos sapientes autumant et vi hujus nominis supercilium sustulerunt. » Minucius Octav. 38 : « philosophorum supercilia contemnimus, quos corruptores et adulteros novimus et tyrannos, et semper adversus sua vitia facundos. » Lindnerus intelligit esse philosophos ad excusanda sua vitia facundos; ego vero esse facundos adversus vitia quæ sunt sua, quibus et ipsi inquinantur. Adde Vict. Clericum Chrest. p. 362; L. Bos. Anim. p. 63; Bengel. ad Jo. Chrys. De sac. 1, 4, 38; interpretes ad Petroniana c. 91 : « postquam se amari sensit, supercilium altius sustulit. » Sed his scriptis incido forte in Anecdotorum Oxoniensium volumen tertium, et advertit oculos locus Epistolographi anonymi, quem vel ex hoc ipso loco Michael. Psellum esse crediderim, p. 159 : τοσοῦτον μὲν περὶ τοῦ λόγου εἴποιμ' ἄν, ὡς οὔτε πρὸς κομψότερον ἀπονένευκε μόνον καὶ λάλον καὶ φιλόσοφον, οὔτε πάλιν συνέσπασε τὰς ὀφρῦς καὶ τὰς Ξενοκράτους εἰκόνας ἀσπάζεται, ὡς ἐφορίζειν σοφιστικὴν καὶ πόῤῥω βάλλειν ῥυθμὸν καὶ συνθήκην. Scribendum ἀφορίζειν, et conferendus quam simillimus Pselli locus in meis ad ejus opuscula notis p. 328.

(2) Codex, εἰωθεῖαν, permutatis parilis soni vocalibus, ει et υ. Eustathius Opusc. p. 4, 60 : τίς ἂν ἀνδρὶ φθάσαντι ἐμβαθῦναι εἰς μῖσος καὶ ἐμπλατύνεσθαι τὴν ἔχθραν, εἶτα φαινομένῳ μεταμέλεσθαι, πιστεύοι ἂν σπείσεσθαι καὶ μὴ καιροφυλακήσειν εἰς ἄμειναν (imo ἄμυναν) δραστικήν; Bianor Anth. 9, 227 : Αὐτὰρ ὁ δισκηθεὶς καταχαίριος ἔμπεσε δειλῷ Πτωκὶ, παχυσχοίνῳ κεῖτο γὰρ ὑπναλέος. Epithetum, quod valde turbavit criticos doctissimos, tentabo hac usus permutatione : . . . πτωκί· παχεῖ σχοίνῳ κεῖτο...

τῶν ἐξ ἴσου διαλεγομένων οὐκ ἂν ἁμάρτοις, οὐδαμῶς χρήσῃ, σιγᾷν δὲ μέχρι παντὸς ἔςαι σοι μᾶλλον, μηδενὸς ὄντος οἵου καὶ πρὸς τὰς σὰς φωνὰς φθέγξασθαι ἀξίως. Εἶτα τί; ζημιώσεις τὸν καθ' ἡμᾶς βίον· δικαίως μὲν ἴσως ἐρεῖς, κἀγὼ λέγω· καὶ γὰρ ἀγνώμων περὶ σὲ καὶ δίκαις πάσαις ὑπεύθυνος· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν ἐφεξῆς βίον ζημιώσεις, ἀλλ' οὐ κακεῖνόν γε δικαίως, ἐπεὶ μηδ' ἠδίκησε (1), καί γε ζημιώσεις πάνυ τι σεμνὰ καὶ μεγάλα, τοσούτου χρήματος ἀποςερήσας, τῶν σῶν δὴ λέγω περιδόξων καὶ λαμπρῶν λόγων.

ΟΓ'.

Ἃ νῦν ἐγὼ γράψομαι κατὰ σοῦ, εὖ οἶδ' ὅτι καὶ αὐτὸς ἐρεῖς οὐδὲν ἧττον ἔχειν κατ' ἐμοῦ γράψαι (2). Τί γάρ; τοῦτο μᾶλλον κατηγόρημα σὸν, εἰ ἐκ τοσούτου χρόνου μηδὲν ἐφάνης μήτε γράμμα πρὸς ἡμᾶς μηδὲν πέμψας, μήτε προσρήσεως μηδεμιᾶς ἡμᾶς ἀξιώσας. Καὶ γὰρ, εἴ γε τοῦτ' ἔγκλημα καὶ φιλίαν ἀδικεῖν σε φαῖμεν ἂν, φιλίαν ἀδικεῖν καὶ αὐτὸς ἂν εἴποις ἡμᾶς, οἷς ἐγκαλοῦμεν αὐτοῖς τούτοις ἐνεχομένους. Ἀλλὰ μὴ σὺ ταῦτα, μηδέ γε σοφίζου, μηδὲ ταὐτὰ τίθει τὰ πολλῷ μᾶλλον ἀνίσως ἐσχηκότα. Ποῦ γὰρ ἴσον εἰς ἀπόδειξιν τῆς μέμψεως ἢ ἀπολογίαν, εἰ σοὶ μὲν σχολὴ πᾶσα, καὶ ῥᾷστον, μὴ μόνον βουλομένῳ συχνὰ γράφειν, γράφοντι πέμπειν, ἀλλὰ καὶ πᾶν ὁτιοῦν πράττειν ἐθέλοντι εὐχερῶς πράττειν, ἡμῖν δὲ σχολῆς μέτεςιν οὐδὲν τοσοῦτον, οὐδ' ὅσον καὶ κατὰ μικρὸν αἷς ἂν ἐθέλωμεν ἐπιςολαῖς πρὸς φίλους ἑαυτοὺς παρέχειν; Ἀτὰρ μεθ' ὧν πέμψεις αὐτὸς μὲν εὐπορεῖς πάνυ πλείςων· καὶ γὰρ πάντων τῶν αὐτόθεν πρὸς ἡμᾶς ἡκόντων. Πολλοὶ δ' οὗτοι καὶ συχνοὶ φοιτῶσι, βασιλέως χάριν καὶ τυχεῖν ὧν χρήζουσιν, ὡς ἐνταῦθα μᾶλλον τυχεῖν αὐτοῖς ὄντος· εἰ δέ τινες καὶ ἀφ' ἡμῶν ἥκουσι πρὸς ὑμᾶς, ἀλλά γε καὶ αὐτοὶ, ὡς ἂν αὖθις ἐπανήκωσι, τούτου χάριν πρὸς ὑμᾶς ἐντεῦθεν ἀφικνοῦνται. Ὥστε σὺ μὲν καὶ τοὺς αὐτόθεν πρώτως ὁρμῶντας ἔχεις, ὁμοῦ δὲ καὶ τοὺς πρὸς ἡμᾶς ἔχεις ἐπανιόντας· ἡμῖν δ' ἐξὸν μόνοις τοῖς δευτέ-

(1) Forsan μηδὲν ἠδικήσε.

(2) Debuit scribere et scripsit, puto, γράψεσθαι. Synesius Ep. 60 : ἣν γράψωμαί σε φιλίας ἀδικουμένης, καὶ θεοῦ καὶ θείων ἀνδρῶν δικαζόντων, ἁπάσαις αἱρήσω (in codicum uno verba καὶ θεοῦ non reperi). Posset per se γράψαι ferri, sed non in eadem cum verbo medio sententia.

ροις χρῆσθαι, καὶ τούτων ἀποτυγχάνειν τό τε πολὺ ποιεῖ τῆς ἀσχολίας καὶ ὁ τῶν περικεχυμένων πραγμάτων ὄχλος (1). Ἀμφοτέρωθεν οὖν ἡμῖν ἡ ἀπολογία, ἔκ τε τοῦ μηδὲν ἐντυγχάνειν μεθ' ὧν ἂν γράψαντες πέμψωμεν, καὶ ὅτι γράφειν βουλομένοις ἀνεῖται καιρὸς οὐδεὶς, οὐδέ γε δίδωσι γράφειν. Ὡς δ' ἡμῖν ἀμφοτέρωθεν, οὕτως οὐδ' ἑτέρωθέν σοι παραίτησις οὐδεμία, οὐδέ γε πρόφασις ἱκανὴ πρὸς λύσιν τῆς κατηγορίας, εἰ μή που λήθην ἔχεις αἰτιᾶσθαι καὶ τὸ παντάπασι τῆς μνήμης ἡμᾶς ἀπορρυῆναι. Ἀλλ' ἦ σοι (2) καὶ τοῦτο παντελῶς ἀνεμέσητον, τό γε οὓς ἔδοξας πλέον φιλεῖν, τῶν ἄλλων (εὖ δ' οἶδας καὶ πλέον ὑπὸ τούτων ἢ τῶν ἄλλων φιλούμενος) ῥᾳδίως οὕτως ἀφανίζειν ἐκ μνήμης; Ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγεις; ἀλλ' ὅ τι ἕτερον ἂν ἔχοις εἰπεῖν, λέγε. Εἰ δὲ μηδὲν ἔχεις, ἀφεὶς τὴν ἀπολογίαν, ἐξ ὧν ἂν μᾶλλον διωρθώσῃ τὸ πλημμεληθὲν, πρᾶττε· πράξεις δὲ συχνὰ μὲν γράψας, τοσαῦτα δὲ πέμψας, ὅσα καὶ πρὸς μέτρον ἀρκέσει τῶν γε κατὰ τὸν παρῳχηκότα χρόνον ἐλλειφθέντων.

ΟΔ'.

Ἐμοὶ μὲν κυνηγεσίων οὐδέποτ' ἐμέλησεν, οὔκουν (3) οὐδ' ὅσα χρήσιμα τοῖς σπουδάζουσι περὶ ταῦτα· νῦν δὲ διὰ σὲ λαμπρὸς ἐγὼ κυνηγέτης, καί γε παρ' ἐμοὶ θηρευτικαὶ κύνες, ὡς οὐδεὶς ἄλλος ὁμοίως ἀρίστας ἔχει. Καὶ γὰρ τοῦ θηράματος ὀξέως αἰσθέσθαι καὶ κατ' ἴχνος ἀπλανῶς βῆναι καὶ μηδαμῶς ἀποτυχεῖν μετιούσας, ἐν οὐδεμιᾷ τῶν ἄλλων ὡς ἐν αὐταῖς εὑρήσεις. Ταύτας οὕτως ἀρετῆς ἐχούσας, ἁπάσης δηλονότι τῆς θηρευούσαις προσηκούσης (4), παρὰ

(1) Synesius Ep. 93 : διὰ τὸν τῶν περικεχυμένων πραγμάτων ὄχλον τὸ χρεὼν ἠμέληται.

(2) Codex εἴ σοι, quod mutavi, permutationem a librario male factam ipse in melius reficiens. Proclus in Plat. Remp. p. 352 : εἰ δὲ καὶ τούτων εἶεν θεῶν αἱ πόλεις οἷς ἀνῆνται. Bene codices duo, ἀνεῖνται. Idem de urbe p. 353 : εἰ αὕτη γέμουσα εἴη ἀδικίας, μὴ ἄν ποτε δυνηθεῖναι (δυνηθῆναι bene habent codices) αὐτὴν ἢ (codd. sine ἢ) πρὸς ἄλλην τι πόλιν πρᾶξαι ἢ αὐτὴν πρὸς αὑτὴν, διὰ τὸ διχονοεῖν ἐξ ἀδικούντων οὖσαν καὶ ἀδικουμένων.

(3) In codice οὐ est a manu priore; κουν et accentum addidit manus recentior in spatiolo vel relicto vacuo vel eraso. Eodem modo οὔκουν adhibuit Epistolographus Crameri Anecd. Oxon. t. 3, p. 201, 26 : μεγάλα... καὶ αὐτόθεν τὰ τοῦ βασιλέως τρόπαια, καὶ οἷα καὶ ὅσα οὐδεὶς πρότερον εἴργασται τῶν ἀνέκαθεν αὐτοκρατόρων, οὔκουν ὅσα γε καὶ ἡμᾶς εἰδέναι βίβλους ἀνελιξαμένους παντοδαπὰς συγγραφέων ἀνδρῶν. Conf. Ep. 92.

(4) Synes. Ep. 40 : ἔπεμψά σοι δῶρον ἵππον ἀκροφυέστατον εἰς ἅπασαν ἀρετὴν ἵππῳ προσήκουσαν.

σὲ πέμπω, οὗ γε χάριν μόνον καὶ κτήσασθαι ἠνεσχόμην· ὡς, ἐμοῦ γ' ἕνεκεν, οὐκ ἂν ἠβουλήθην, οὐχ ὅτι μὴ καλὸν αὗται κτῆμα, ἀλλ' ὅτι μοι σπουδάζοντι περὶ λόγους οὐδὲν οἰκεῖον τὸ καὶ τοῖς τοιούτοις σχολὴν ἀπονέμειν τινὰ καὶ φροντίδα. Καὶ τοίνυν αὐτὸς οἵας ἐζήτεις πάλαι, τοιαύτας αὐτὰς εἰληφὼς δοκίμαζε πρὸς θήραν, καὶ οὐκ ἂν εἴποις ἑτέρων δεῖσθαι, ταύταις κεχρημένος.

ΟΕʹ.

ΤΩ͂Ι ΠΡΩΤΑΣΗΚΡΗΤΙΣ ΤΩ͂Ι ΒΑΡΔΑΛΗ͂Ι (1).

Σὺ μὲν ἴσως, ἰδὼν τὴν ἐπιστολὴν, ἄλλο τι νομίσεις βουλομένους πέμπειν ἡμᾶς, ὁποῖον δή σε τάχα καὶ ἀγανακτῆσαι ποιήσει· ἢ γὰρ ἀθώωσιν ἀνδρῶν φορολόγων ἐπὶ κλοπαῖς δημοσίων ἐξεταζομένων ἡμᾶς ἐξαιτεῖσθαι, ἤ τι τοιοῦτον ἕτερον νομίσεις ὃ σὺ μὲν δυσχερανεῖς καὶ μόνον ἀκούσας· ἐγὼ δ' οὐκ ἄν ποτε βουληθείην ἐπὶ τοῦτό σε κατ' οὐδένα τρόπον παρακαλέσαι. Μὴ σύ γε. Καὶ γὰρ, εἴ που καὶ περὶ τοιούτου τινὸς ἦν μοι βουλομένῳ (2) γράφειν πρὸς σὲ, τοὐναντίον ἂν μᾶλλον εὗρες ἢ τοῦτο τὴν ἐπιστολὴν ἀξιοῦσαν· ποῖον δὴ λέγω; ἐξέτασίν σε τοῖς πράγμασι καὶ βάσανον ἀκριβῆ προσενεγκόντα τῆς ἀληθείας ἀσφαλῶς εἰς τέλος ἀφικέσθαι σπουδάσαι, καὶ μὴ διαλαθεῖν τοὺς φῶρας τοὺς ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀδικοῦντας, οὔμενουν, μηδὲ λαθεῖν καθόσον ἠδίκησαν· εἶτα τί; μὴ ἀνεῖναι μηδὲν τῶν εἰσπραχθῆναι δεόντων, μηδέ γε μαλακισθέντα μηδὲν αὐτοῖς καταπροέσθαι. Καὶ γὰρ οὐδὲ δίκαιον, οὐδ', ὡς ἄν τις εἴποι, φιλάνθρωπον, κακῶς λέγων· ἐκεῖνο δὲ δίκαιον πρεπόντως, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔρχεσθαι τοῖς κλέπτουσιν εὐθύνην τοὺς τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς, δέον ἀφαιρεῖσθαι, καταχαριζομένους, καὶ μάλισθ' ὅταν μηδὲ περὶ ἕνα τὰ τῆς ἀδικίας, ἀλλ' ἐν τοῖς κοινοῖς ὁ μὲν φαίνοιτο λελυμασμένος, ὁ δὲ μὴ ὀργιζόμενος καὶ ἀπαιτῶν δικαίως. Οὕτως ἐγὼ γνώμης περὶ τούτων ἔχω, καὶ σὲ δ' οὕτως ἔχοντα, τί ἄλλο γε μᾶλλον ἐρεῖς ἢ ὅτι μοι κατὰ τρόπον ὄντα πάνυ τι λαμπρῶς ἀποδέχομαι. Καὶ τοίνυν μὴ μεταβάλοις, μηδ' ὑπ' οὐδενὸς

(1) De Bardale protosecretario vide n. ad Anecd. mea Gr. t. 1, p. 399, 402. Ibi ejus poematia nonnulla, et epistolam protuli, in qua Chumni facta mentio. Theodori Hyrtaceni, in Notit. manuscr. t. 5 et 6, Epistolæ 29 et 30 ad Bardalem sunt scriptæ.

(2) Vide n. 1, p. 78.

ἑτέρου μετακινοῦντος. Ὅταν δ' ἐγὼ τὴν μεταβολὴν οὕτως ἀπαγορεύω, πῶς ἂν σοι ταύτης αἴτιός ποτε γενοίμην;

Ἀλλὰ τίνος χάριν ἡ ἐπιστολή; δυοῖν ἄλλων ἕνεκεν, ἐρωτήσεως λέγω καὶ ἀξιώσεως. Καὶ ἡ μὲν ἐρώτησις, εἰ τῆς ὑγείας ἐπὶ καθαρᾶς κατέστης, τοῦ διενοχλοῦντος ὡς ἐπίπαν ἀπαλλαγείς· εἰ τὰς κακὰς καὶ ἀποτροπαίους ἡμῖν περιόδους ἃς (1) ἐποιεῖτο τεταρταῖος, παυσάμενος τῆς κινήσεως, ἐρρῶσθαί σοι τὸ σῶμα καὶ καλῶς ἔχειν ἀνῆκε· καὶ νῦν ἡμῶν εἰ κατ' εὐχὴν πράττεις καὶ σοὶ κατὰ βούλησιν, ῥαστώνης ἀπολαύων καὶ λοιπῆς ἁπάσης ἀνέσεως· περὶ τούτου γὰρ ἡμεῖς πρὸς σὲ τὴν πεῦσιν (2), ὑπὲρ τούτου Θεὸν ἐλατῆρα τῆς νόσου καθικετεύομεν· καὶ εἴης ἡμῖν αὐτὰ δὴ ταῦτα κατά γε τὰς εὐχὰς ἀπαγγέλλων· ὃ δὲ καὶ φαμὲν διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἀξιοῦν, ὅπως εἰς πέρας ἄξεις καὶ μὴ ἀτελὲς γενέσθαι ποιήσεις. Ἀλλ' ὅ τι μὲν οὐ ποιήσεις εὖ οἶδα, ἐπεὶ μηδ' ἔστιν οὐδὲν ὅπερ ἂν

(1) Syntaxis impeditior est. Forsan pro ἃς corrigendum ὅς· εἰ ὁ τεταρταῖος, ὃς ἐποιεῖτο τὰς περιόδους. Vel exciderit aliquod vocabulum, redingrata sic sententia : εἰ... περιόδους ἃς ἐποιεῖτο τεταρταῖος παύσας, παυσάμενος τῆς κινήσεως... Similitudo participiorum priori nocuerit. Præterea videtur periisse articulus, ἃς ἐποιεῖτο ὁ τεταρταῖος. Et hic similitudo syllabarum τὸ ὁ nocuerit posteriori. Occasione data prodero Procopio Hist. Pers. 1, 4 : τὸ μάργαρον ὃ... ἐξ ὠτὸς δεξιοῦ ἀπεκρέματο.' Vidi codicem in quo ὠτὸς τοῦ δεξιοῦ. Atque sic est scriptum in Excerpto Photianæ Bibliothecæ Cod. 63, p. 66. Unio pretiosissimus de quo hic Procopius Perozis Persarum regis fuit, et ab eo in foveam projectus, ut post se jamjam periturum a nemine possideretur. Quod Procopius refert quidem, sed verum esse non credit. Reperi ad hunc locum scholium : λέγουσιν οἱ Ἴβηρες τῇ τῆς Θεομήτορος εἰκόνι ἀναθεῖναι τοῦτον τὸν μάργαρον, ἕλκειν δὲ ἐξάγια ιη'· καὶ ἀληθῶς λέγουσιν, ὡς καί τινες τῶν ἡμετέρων ἑωράκασιν· εἴτε δὲ ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ ὁρώμενος, εἴθ' ἕτερος, οὐ γινώσκω.

(2) Puto excidisse verbum ποιοῦμεν, vel simile. Excidunt sæpe vocabula. Proclus in Plat. Rem. p. 352, tria esse ait orationis genera, τὸ μὲν δραματικὸν καὶ μιμητικὸν, τὸ δὲ ἀφηγηματικὸν καὶ ἀμίμητον· τρίτον δὲ τὸ μικτὸν ἐξ ἀμφοτέρων, οἵαν καὶ τὴν Ὁμήρου ποίησιν, τὰ μὲν ταῖς τῶν πραγμάτων ἀφηγήσεσι, τὰ δὲ ταῖς τῶν προσώπων μιμήσεσι πεποικιλμένην. Plenius codices duo, ποίησιν εἶναι. Idem p. 351 : ἕκαστος ἡμῶν ζῇ πολιτικῶς ὑποκεκοσμημένος. Codices duo optime : πολιτ. ὑπὸ δικαιοσύνης κεκοσμημένος. Et paulo superius : δεῖ γοῦν ἐπείπερ ζώῳ προσέοικεν ὁ λόγος, οὔ τι καὶ ὄφελός ἐστιν ἕνα σκοπὸν ἔχειν ὥσπερ πᾶν ζῶον πρὸς τὰ μέρη, πάντα συντέτακται κατὰ μίαν ὁμολογίαν... ὃ γὰρ ἐν μιᾷ ψυχῇ δικαιοσύνη, τοῦτο ἐν τῇ εὖ οἰκουμένῃ πόλει πάντως ἡ τοιαύτη πολιτεία. Codices, ὃ γάρ ἐστιν ἐν..., qui et ἀναλογίαν melius quam ὁμολογίαν exhibent. Atque periit vocabulum in ipso lemmate : Πρόκλου... τίνα χρὴ καὶ πόσα... κεφάλαια διαρθρῶσαι τοὺς ἐξηγουμένους. Recte codices, τοὺς ὀρθῶς ἐξηγ. Supplementa alia e meis copiolis anecdotis depromam non inopportune. Anonymus de Epistolico charactere epistola exprobratrice : πολλὰ καὶ καλὰ πέπονθας ὑφ' ἡμῶν, καὶ θαυμάζω καθ' ὑπερβολὴν πῶς οὐδενὸς τούτων μνήμην ποιεῖς, ἀλλὰ κακὰ λέγεις. Codex 1630 : ἀλλὰ κακῶς ἡμᾶς λέγεις. Exhibet præterea μνείαν pro μνήμην, quo nil proficitur; sed rescribendum ποιεῖ vel ποιῇ media voce. Claudius imperator

ἡμεῖς ἐξαιτήσαιμεν καὶ σὺ, δυνάμενος δοῦναι, μὴ δώσεις· ὡς γοῦν ῥᾳδίως ἐπιδώσεις αἰτοῦμεν. Τί δ' αἰτοῦμεν; Λόγος ἡμῖν καὶ ἄλλοτε μὲν πολλάκις, καὶ ὁσάκις περὶ θαυμαστῶν ἀνδρῶν λόγος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χθὲς καὶ πρώην πάνυ τι περὶ σοῦ πλεῖστος ἐγένετο, λογίων ἀνδρῶν καὶ σοφῶν συμπαρόντων. Καὶ πάντες ἦσαν ὁμοίως ἐπαινέται, ὁ μὲν τόδε τῶν ἐνόντων σοι καλῶν θαυμάζων, ὁ δ' ἕτερον προστιθεὶς καὶ μαρτυρῶν ἅμα οἷς τῶν ἄλλων ἤκουε λεγόντων. Ὡς δ' ἐπ' αὐτοὺς ἥκομεν τοὺς λόγους καὶ τὴν ἐκ τούτων περιοῦσάν σοι δύναμιν, ἐπὶ μᾶλλον πάντες ἐθαύμαζον, κἀγὼ δ' ἤμην πρὸ τῶν ἄλλων θαυμάζων. Καὶ διεξῄειν περὶ μὲν τῶν λοιπῶν εἰδῶν τοῦ λόγου, πολλοὺς εἰς σὲ τοὺς ἐπαίνους· ἐπιστολαῖς δέ σου μήπω μηδαμῶς ἐντετυχηκὼς μηδὲ σαφὲς μηδὲν ἔχων περὶ αὐτῶν λέγειν, οὐδὲ διεξῄειν. Ἕτερος δέ τις ἡδέως ἐμοὶ καὶ τὸ περὶ ταύτας κατὰ σὲ δεξιὸν θαυμαστῶς πως ἦν ἐκπληττόμενος. Καί μοι ζηλοτυπῆσαι γέγονεν, ὅτι πλέον ἐμοῦ τοῦτο τοῖς σοῖς ἐγκωμίοις ἄλλος τις εἰδὼς συνεισέφερεν. Ἀμέλει τοι καὶ ὡς ἂν μήποτ' αὖθις, τῶν ὁμοίων κινηθέντων ἐπαίνων, ἑτέρων ἔχοιμεν ἀκούειν ἐπιστέλλοντά σε δηλονότι λαμπρῶς ὑμνούντων, ὡς καὶ κρεῖττον ἡμῶν εἰδότων ἐκ τοῦ πεῖραν εἰληφέναι, ἡμᾶς δὲ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος σιωπῶντας ἑστάναι (1), ἀξιῶ καί σ' αἰτοῦμαι, καὶ πάνυ τι σφο-

inter Epistolas Apollonii Tyanensis p. 398 : τὴν εὔνοιαν ἠθελήσαμεν ὑμῖν δι' ἐπιστολῆς φανερὰν γενέσθαι. Codex quem vidi : τὴν εὔν. ἡμῶν ἐθ.... γενέσθαι. ἔῤῥωσθε. Est et ἡμῶν in Aldina. Lucianus, vel quisquis sit auctor Halcyonis 3 : τί δ' ἂν, ὦ γαθὲ, οἱ ἀγνοοῦντες τὰς τῶν θεῶν καὶ δαιμονίων δυνάμεις ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν; Codex 3009, qui Halcyonem tenet inter dialogos Platonis nothos : ... δυνάμεις ἢ τὰς τῆς ὅλης φύσεως ἔχ. Statim : καὶ ἐνθυμηθέντι γάρ τοι δέος ἐπέλθοι, καὶ τὰς ἀστραπὰς ἐκείνας καὶ βροντάς. Codex, καὶ ἐνθυμηθέντι γάρ τῳ δέος ἂν ἐπέλθ.... Ad quam formam scriptum nunc video in Dubneriana : κἂν ἐνθυμηθέντι γάρ τῳ. Rursus 5 : ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους συμβαλλομένων μεγάλας τινὰς ὑπεροχὰς ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἀδυναμίαις ὑπαρχούσας. Codex, καὶ ἐν ταῖς ἀδυν. Mox : ὅσα διὰ τῶν τεχνῶν τούτων οὕτω πολυμηχάνων, καὶ ὅσα διὰ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ἐργάζονται. Codex, τεχνῶν τῶν οὕτως πολ.... σώματος ἢ καί. Chumnus a Creuzero editus post Plotin. p. 432 : εἰ πᾶσα δήπουθεν ἀνάγκης ὅπη δὴ ζωὴ (Cod. 2105 ἀνάγκη ὅποι δή· recipiendum ἀνάγκη), ἐνταῦθα καὶ νοῦν εἶναι, ὅπη δὲ νοῦς, ἐνταῦθα καὶ ἐπιστήμην εἶναι. Codex, ἐνταῦθα δὴ καὶ ἐπιστ., qua conjunctione facile carebitur. Chumnus rursus ibid. p. 426 : ἔστιν ὁμολογεῖν ἐκ μιᾶς ἀρχῆς καὶ αἰτίας καὶ κινήσεως τῆς αὐτῆς ἕτερον καὶ ἕτερον εἶναι καὶ οὐ μᾶλλον πρότερον θατέρου ἢ ὁμοῦ ταῦτα. Codex bene : καὶ μὴ μᾶλλον πρότερον θάτερον θατέρου ἢ ὁμοῦ ταῦτα.

(1) Syntaxis prorsus labat. Puto excidisse verbum, sic forsan restituendum : ἡμᾶς δὲ δέοι κατὰ τοῦτο... ἑστάναι. Jam apte jungentur μήποτ' ἔχοιμεν... ἡμᾶς δὲ δέοι. Restituam ea omissione monitus voculam quam amisit Phile in Thorlacii Opusc. t. 3, p. 66, putidæ cuidam anui putidissimis insultans versiculis : Ποδαγριῶσα κἂν σοφίξῃ τὴν νό-

δρῶς αἰτοῦμαι, γενναίαν τινὰ συνθέμενον ἐπιςολὴν μὴ ἀποκνῆσαι πρὸς ἡμᾶς πέμψαι (1). Ἔσται γὰρ αὕτη ὁμοῦ μὲν ἡμῖν τὸ ἑαυτῆς καλὸν πιςωσαμένη καὶ τὸ τῶν ἄλλων ὧν ἂν αὐτὸς ἐκθήσεις, ὁμοῦ δ' ὑπόθεσις ἐπαίνων, ἐκ τρόπου παντὸς ἐργάζεσθαι τούτους καλῶς προελομένοις.

ΟϚ'.

ΤΗ ΠΡΩΤΟΒΕΣΤΙΑΡΙᾼ (2).

Ἐγὼ μὲν ἠβουλόμην (3) μὴ μόνον βιβλίων ὧν δὴ γέγονας ἐν

σον, Λύγισμα τὴν ποδάγραν ἐξειργασμένη, Κυρτουμένη κἂν δοκῆς αἰδουμένη. Codex 2831 voculam præbet qua restauretur brevior versus : κυρτ. τε, κἂν... Mendum typorum σοφίξῃ pro σοφίζῃ fœdat et superiorem versiculum : Ὦ Καμαρίνα, κἂν μυρίξῃ πλουσίως. Codex, ὦ Καμάρινε, quod ad meliorem scripturam ducit Καμάρινα, et μερίζῃ male pro μυρίζῃ. Similis error versu 44 : Οἶνος νεάζων καὶ σφριγῶν ἅμα ξέει, Καὶ ῥηγνύει τὸν πίθον ἐξ ἀταξίας. Manifestum est legendum ζέει. Codex habet ἀναζέει, quod receperim. Alios ejus poematioli locos obiter tangam : Ὦ γραῦς ὀδόντος πάμπαν ἐστερημένη, Μόνοις παρατρώγουσα γομφίοις δύο. Malim codicis scripturam ὀδόντος παντός. Nam cui supersunt γόμφιοι δύο est verius fere ὀδόντος παντὸς, quam ὀδόντος πάμπαν ἐστερημένη. Infra: Σὺ δὲ προβᾶσα τὰς ὅλας ἡλικίας, τὴν δ' ἐσχάτην φθάσασα τὴν γηραιτάτην. Quod caret sensu. Codex, τὴν δὲ τρίχα φθάσ. Cogito de legendo τρύγα, quum præcesserit comparatio vini (cujus modo primos versus descripsi, Οἶνος νεάζων... ἐξ ἀταξίας) : Νέος γὰρ ἂν (melius ὢν in codice) πέπονθε καὶ τὰ τῶν νέων· Ἀλλ' εἰς τὸ γῆρας καὶ τὸν ἔσχατον χρόνον Καθίσταται μὲν εἰς ἑαυτὸν σωφρόνως· codex εὐφρόνως. Rursus v. 65 : Καὶ τίς τοσοῦτον ἀφρονέστατος νέος, Ὡς καρτερῆσαι κανθάρῳ προσεγγίσας, Κἂν εἰ μύροις πάττοιτο πᾶν τὸ σαρκίον; Ἢ τίς φάγοι μέλιτι συμμιγῆ κόπρον (Codex, μέλι τι συμμιγὲν κόπρῳ), Ἢ χρυσοπάστῳ συζυγῆ δελφακίῳ; Codex, συζυγεῖ. Mox : Πάλαι ποτ' ἧς χρήσιμος εἰς ἔριν (codex recte ἔρον)· Πάλαι ποτ' ἧς ἔρωτος ἀνθρώποις βέλος Κρύπτον τὸ κέντρον τῆς κακῆς ἀγκιστρίδος. Pro βέλος quod imagini repugnat hami, optima scriptura est codicis, δέλος κρύπτον τὸ κέντρον τ. κ. ἀγκ. Anonymus de S. Theodoro 147 : Ἄγκιστρον εὗρον τὸν μιασμὸν καμπύλον· Δέλος περιπείραιμι τούτῳ τὸν σίτον. Ibi Wernsdorf.

(1) Et misit postulatam Bardales epistolam, quam magnifice laudat Chumnus Ep. 78. Bardalis epistolam aliam ad Metochitam edidi Anecd. t. 1, p. 402.

(2) Nomen Protovestiariæ fuit Theodoræ, quæ nupserat Protovestiario Muzaloni de quo n. 1 ad Epistolam 67; eo mortuo, Raüli et ipsi Protovestiario: vide Nicephorum Gregoram Hist. 6, 1, 9, cum notis Boivini, qui hanc epistolam descripsit ex illo ipso quo utor codice; sed non sine mendis.

(3) Boivinus, ἐβουλόμην, immutans, opinor, imprudens et calami lapsu codicis scripturam optimam. Dio Chrys. Or, 11, p. 311, ἤμελλον exhibet, quod male brevi augmento scriptum reperi in codice 2958. Sic pro edito ἠδύνατο in Chionis Epistola 3, p. 10, codices duo mihi ἐδύνατο obtulerunt. Ælianus Tact. initio ἐβουλήθην· sed est ἠβουλήθην in codice 2540. Quod dedit Jacobsius Achilli Tatio 3, 2, ἠδυνάμεθα pro vulgato ἐδυν., est et in Veneto libro. In Aristide Or. 24, p. 480, scripsit pro vulgato ἐδύνατο Dindorf. ἠδύνατο, quod et reperi in Parisino 1040.

χρείᾳ ποτὲ ὥστε, μεταδόντων ἡμῶν, αὐτοῖς χρήσασθαι, ἀλλά γε καὶ μεγάλων δή τινων ἑτέρων καὶ πολλῷ μᾶλλον ἢ ταῦτα τιμίων (εἴπερ ἄλλο τι πρὸ τῶν τοιούτων ἡμᾶς χρὴ τίμιον λέγειν), εὐπόρως ἔχειν· πάντα γὰρ ἑτοίμως καθ' ὅ τι καὶ βούλοιο προῆκα χρῆσθαι, μὴ μεταδιδοὺς μόνον, ἀλλά γε καὶ τελέως διδούς, καὶ οὕτω μάλα προθύμως διδοὺς καὶ ἡδέως, ὡς μηδὲ νομίζειν ἀποκτᾶσθαι, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀσμένως ἢ πρότερον καὶ μεθ' ἡδονῆς κτᾶσθαι· ἐπεὶ δὲ μὴ ἔχω πᾶν ὅσον καὶ βούλομαι, ζημίαν ἡγοῦμαι, καὶ μεγάλην ταύτην ἡγοῦμαι (1) ζημίαν, οὐ τὸ ἐνδέως αὐτῶν δὴ τούτων (2) ὧν ἔφην ἔχειν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχειν διδόναι σοί γε βουλομένῃ φιλοτίμως ἡμῖν χαρίζεσθαι τὸ παρ' ἡμῶν λαμβάνειν. Οὐ μὴν ἀλλ', ἐπειδή μοι ταῦτα πρὸς σὲ τὴν σοφωτάτην καὶ διακριτικωτάτην ἅμα ψυχήν, οὔμενουν ἡμᾶς, οἶμαι, μέμψῃ τῆς ἀπορίας ὅτι μηδ' αὐτοὶ προειλόμεθα, τῆς δὲ προθυμίας ἀποδεξαμένη, χάριν εἴσῃ τῆς προαιρέσεως. Κἀγὼ δ' ὁμολογῶ χάριν ταύτην οὐ μικρὰν ἔχειν, ὅτι παρ' ἡμῶν λαβεῖν ἠβουλήθης. Καὶ γοῦν ὅπερ εἶχον μόνον πέμπω βιβλίον, Ἀριστοτέλους Μετέωρα. Ἔστι μὲν οὖν ἐν αὐτῷ καὶ (3) ἄλλ' ἄττα τῶν ἐκείνου, ὧν οὐ χρὴ κατάλογον ποιεῖσθαι, αὐτοῦ δεικνύντος τοῦ βιβλίου (4)· ἔστι δὲ καὶ τὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ (5) πονηθέντα τῶν Μετεώρων ἕνεκεν. Τῶν μὲν οὖν ἐν τῷ βιβλίῳ χάριν γραμμάτων φαύλως ἐχόντων (ὁρᾷς γὰρ ὡς ἔχουσιν), ἅμα δὲ καὶ τοῦ τὰ πλείω σφαλερῶς ἔχειν, ἀμαθίᾳ τοῦ γράψαντος τοῦ ὀρθοῦ παρενηνεγμένα, κἂν ᾐδέσθην, κἂν αἰσχύνην ἐνόμισα τῇ φιλοκάλῳ σοὶ (6) πρὸς ὄψιν μόνον ἱκέσθαι· ὅτι δ' ἐν πᾶσιν οὐδὲν τῶν ἐκτὸς ζητεῖς καὶ φαινομένων, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐᾷς ἔχειν ὅπως ποτὲ καὶ πεφύκασιν ἔχειν, σοὶ δ' ἄλλο τὸ σπουδαζόμενον, ὅσον δηλαδὴ νοὸς ἴδιον καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀκραιφνῶς διαβαίνει, τούτου χάριν θαρρήσας τὸ βιβλίον πέμπω. Καὶ γοῦν γραμμάτων μὲν τῶν ἐν αὐτῷ μικρὸν φροντίσεις· ὅσα δὲ καὶ

(1) Boivinus omisit alterum ἡγοῦμαι. Repetitiones id genus valde Chumno placuerunt, qui modo bis διδοὺς posuit. Ac sic passim repetitis ex industria vocabulis scatent ejus epistolæ.

(2) Boiv. sine δὴ τούτων.

(3) Codex bis καί. Periere forsan nonnulla inter utramque media copulam.

(4) Erat videlicet codici additus contentorum opusculorum index. Vix dicere potuit codicem ipsum esse evolvendum.

(5) Boivinus omisit τά. Significatur Alexandri Aphrodisei commentarius in Aristotelis Meteorologica, de quo Fabricius Bibl. Gr. t. 5, p. 658.

(6) Boiv. σοι. Codex σοί, cum emphasi scilicet.

τῆς λέξεως πλημμελῶς ἔχει προσάγουσα τῇ ἐπιστήμῃ, κατὰ τὸ ὀρθὸν μεταλήψῃ καί γε προσομιλήσεις Ἀριστοτέλει καὶ οἷς Ἀλέξανδρος ἐσπούδασεν ἐν Μετεώροις, κατὰ τὴν ἐκείνων δύναμιν καὶ γνῶσιν, μηδὲν τῆς τοῦ βιβλίου φαυλότητος πρὸς τὴν τῶν νοημάτων κατάληψιν ἐμποδὼν γενομένης.

ΟΖʹ.

ΤΗ ΑΥΤΗ.

Ναὶ καὶ σκυτοτόμος οὐκ ἀγαθὸς ᾧ μὴ πρότερον ἐμέλησε κτήσασθαι πάνθ' ὅσα σκυτοτομικὴ χρήσιμα μεθ' ἑαυτῆς φέρει, καὶ τέκτων οὐδεὶς οὐδὲν ἂν ἐργάσαιτο γενναῖον, ἄνευ ὀργάνων ἐπιχειρῶν τῇ τέχνῃ· κἀγὼ δ' ὁμολογῶ φαῦλος εἶναι σπουδαστὴς περὶ λόγους μὴ ὅτι πλεῖστα καὶ κάλλιστα κτησάμενος βιβλία. Καὶ γὰρ ὅπερ ἐκείνοις εἰσὶν ὄργανα προσήκοντα τῇ τέχνῃ, τοῦτ' ἀτεχνῶς βιβλία τοῖς προελομένοις τοὺς λόγους· καὶ μάταιοι μὲν οἱ κεναῖς χερσὶ καὶ μόναις τὰς βαναύσους καὶ χειρωνακτικὰς μετιόντες (1), μάταιοι δὲ ὧν ἡ σπουδὴ μὲν περὶ τὰς λογικὰς ἐπιστήμας, οἷς δ' αὗται κατορθοῦνται, τούτων ἀποροῦσιν. Ὁπόταν γὰρ καὶ πολλοῖς τις χρώμενος ὁδηγοῖς καὶ καθηγεμόσι τοῖς ἄνωθεν, μὴ τῶν καθ' αὐτοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐς ὕστερον παιδείας ἕνεκεν καὶ σοφίας ἐπιμεληθεῖσιν ἐξ ὧν καταλελοίπασι συγγραμμάτων, μόλις ἐξακολουθῇ καὶ οὐκ ἐπίπαν ἀφικνῆται, πῶς ἂν γένοιτο τοῖς χωρὶς αὐτῶν χειραγωγῶν προθυμουμένοις πρὸς ὃ τέλος ἄγουσιν ἀσφαλῶς ἀπαντῆσαι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι, καὶ ὅτι καλῶς οἶμαι δῆλον αὐτόθεν· ἀμαθὴς εἰμὶ καὶ παιδείας ἐστερημένος, τῶν παιδευόντων βιβλίων οὐκ εὐπορήσας. Πλὴν τί καὶ πάθω; Πολλὰ μὲν περὶ τὴν τιμίαν ταύτην κτῆσιν πονήσας, μηδὲν δ' ἄξιον τῆς προθυμίας καὶ σπου-

(1) Dixit τὰς βαναύσους τέχνας Ep. 63; hic omisit nomen τέχνας ellipsi frequentissima. Galenus Protrept. extr.: τινὲς (τέχναι) εὐκαταφρόνητοι, ... ἃς δὴ βαναύσους τε καὶ χειρωνακτικὰς ὀνομάζουσιν. Ibi Kœhler. Aristoteles Rhet. 1, 9, 27 : μηδεμίαν ἐργάζεσθαι βάναυσον τέχνην. Ibi Oxoniensis interpretes. Synesius Calv. § 10, p. 14 : τὰ προφητικὰ γένη (apud Ægyptios) βαναύσοις καὶ χειρώναξι οὐκ ἐπιτρέπουσι δημιουργεῖν εἴδη θεῶν. Ibi Krabinger. Dio Chrys. Orat. 15, p. 55 : οὐ τὸν παρὰ βαναύσων καὶ ἀγοραίων ἀγαπᾷ ἔπαινον. Ex mente Reiskii delevi alterum articulum τὸν ante ἔπαινον. Sed melius a codicibus exspecto remedium. Adde Facium ad Excerpta Plut. p. 192; Lhardy. de Demade p. 63.

χαλεπῶς δοκῶν βλέπειν ὑπὸ τοιούτῳ σοι πάθει τὸ σῶμα κατατεινόμενον. Καὶ γοῦν ἐπῄει μοι πεφρικέναι τὴν βάσανον καὶ τὴν τοῦ κακοῦ τοῦδε δυναςείαν καὶ ἄτοπον κίνησιν. Οὐ μὴν ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτὸς ἀνωμάλου τινὸς ἐκ τοῦ διηγήματος ᾐσθανόμην ἐν ἐμαυτῷ διαθέσεως. Νῦν μὲν γὰρ ἀπεψύχετό μοι τὸ σῶμα καὶ παρειμένως εἶχεν, ὡς καὶ τὴν ἐπιςολὴν κινδυνεύειν τῶν χειρῶν ἐκπεσεῖν, ῥίγη καὶ κρύη καὶ πάρεσιν μελῶν ἢ μᾶλλον ἀπροαίρετον κίνησιν ἀκούοντός μου καὶ τοῦ ψυχικοῦ σοι τόνου παράλυσιν· νῦν δ' ὑπ' ἀγωνίας αὖθις πυρούμενον οἷον διεθερμαίνετο τί τὸ τέλος ἔσται καραδοκοῦντι, καὶ πρὸς αὐτὸ δὴ τοῦτό μοι βλέποντι. Τοίνυν καὶ πρὶν ἢ τἀναντία πάλιν τοῦ νοσήματος, πρὸς ἃ δηλαδὴ μεταϐάλοι, διεξιέναι τὴν ἐπιςολὴν, αὐτὸς ἤμην ἐπ' ἐμαυτοῦ τὴν τῆς μεταϐολῆς πεῖραν λαμϐάνων, ὃν δὴ τρόπον ἔφην, θέρμης καὶ φλογὸς ᾐσθημένος. Εἶτα καὶ τὰ γράμματα τὴν αὐτὴν ἐπὶ σοὶ διηγεῖτο διάθεσιν, παρὰ τὸ κακόηθες τῆς νόσου συμϐαίνουσαν, ὡς ἂν καὶ λυπῇ μᾶλλον ἐξ ἀμφοῖν, μηδενὸς ἀπολειπομένη τῶν ἄκρων καί γε πολεμίων τοῦ σώματος, ψύχους φημὶ νεκροῦντος καὶ φθαρτικῆς ἐκπυρώσεως. Οὐ μὴν ἀλλὰ ταῦτα μὲν στῆσαι καὶ παῦσαι Θεοῦ· καὶ στήσοι κατὰ τὰς ἡμῶν εὐχὰς, παύσας τελέως, ὡς μήτ' αὖθις εἰς τετάρτην, μήτ' εἰς τρίτην, τὸ πρὸ τοῦ παρόντος λέγω κακὸν, μηδ' εἰς μηδεμίαν ἄλλην ἐπιόντα τῷ καλῷ διενοχλεῖν σώματι· σὺ δ' οὕτως ἐν ἐπιςολαῖς πρὸς ἦθος ἅμα καὶ κάλλος φθεγγόμενος, καὶ οὕτω ταύτας ἔχων ἐμψύχους δημιουργεῖν, μηκέτι τὴν γλῶτταν ἴσχε πεδήσας, μηδέ γε φείδου διανοίας τικτούσης ἐράσμια, συχνὰ δὲ πρὸς ἡμᾶς ἐπίςελλε πέμπων, καὶ τῶν νῦν ὄντων ἀνὰ χεῖρας ἀμείνονα. Τίς γὰρ ἂν γένοιο καὶ νόσου πάσης ἀπηλλαγμένος καὶ τρυφώσαις ἐπιθέμενος ὑποθέσεσιν, ὁπόταν ἀπὸ νοὸς ἀρρωςίαις σώματος καὶ ἀθυμίαις ἐνοχλουμένου τοιαύτας πέμπῃς ἐπιςολὰς, περιπαθεῖς μὲν, ἀλλ' οὕτω χάριτος γεμούσας, ὡς μηδ' ἔχειν ὅτου τις μᾶλλον αὐτῶν γένοιτο, τοῦ θαύματος, ἢ τοῦ πάθους, ὃ δὴ, χορηγούσης τῆς νόσου, παριστάνειν σπουδάζεις;

ΟΘ΄.

ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΛΟΓΟΘΕΤΗ ΤΩ ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΗ (1).

Ἀλλὰ νῦν τί ἐρεῖς, ὅτε μὴ μικρὰ νοσοῦντας ἡμᾶς (2) καὶ ὥςτε σὲ παίζειν καὶ διατριβὴν ποιεῖσθαι τοὺς πόνους ἡμῶν, ἀλλ' ἐπ' αὐτὰ σαφῶς ἥκομεν τὰ ἔσχατα κινδύνου; τίνα νῦν ἕξεις ἀπολογίαν, δι' ἧς ἂν καὶ μετρίως ἕξεις ἀνεμέσητον ἐργάσασθαι σεαυτὸν, ἐφ' οἷς μήτ' ἐπιδημήσας ἐπεσκέψω, μήτε, τινὰ πέμψας τῶν ἀργῶς σοι παρόντων, δι' αὐτοῦ ἐπεσκέψω, μήθ' ὅλως μνήμης τινὸς ἠξίωσας, μήτε λόγου; ὁρᾷς ὅπως τιμᾷς νόμους ἀγάπης, καὶ οἷόν σοι νενόμισται χρῆμα φιλία; μηδὲν δηλονότι τίμιον οὐδ' ἐν φροντίδι πίπτον, ἀλλ' ὡς ἔτυχε παρερριμμένον, χαμαὶ κείμενον, πεπατημένον, καὶ ταῦτ' ὂν οὐχ οἷον καὶ ἀντάλλαγμα εἶναι τούτου (3), ἤ τι τῶν πάντων εὑρεῖν ὁμότιμον. Ἦ γὰρ καὶ σὺ, ὡς οὐκ ἔστιν εὑρεῖν, οὐκ ἂν φήσαις; ἢ ὡς, τόγε περὶ ἡμᾶς, αὐτῆς δὴ ταύτης τῆς φιλίας χαίρεις ὀλιγωρῶν, οὐκ ἂν συμφήσαις; ἢ καὶ αὖθις ἡμῖν περιτρέψεις τὰς αἰτίας, καὶ κατήγορος ἀντὶ συγγνώμην αἰτοῦντος καὶ ἀπολογουμένου γενήσῃ; « Τί ἂν ἐγὼ ἔπραξα; » λέγων· « τί ἂν « ἐχρησάμην, μηδὲν παρὰ σοῦ τῶν κατὰ σὲ μαθὼν, μὴ παρ' ἑτέ« ρου τινὸς πεπυσμένος; εἰ γὰρ ἐπέστελλες; εἰ γὰρ ἧκέ τις τῶν « σῶν ἀγγέλλων; » Καὶ τοιαῦτ' ἴσως πολλὰ ἐρεῖς, ὁποῖος σὺ δεινὸς ἐξευρεῖν καὶ ἀποσκευάσασθαι ῥᾳδίως ἀπαραιτήτους αἰτίας. Ἀλλ' ἡμεῖς, τὸν ἡμέτερον τρόπον, ἁπλοῦν τι φαμὲν καὶ μηδὲν σεσοφισμένον. Εἰ μὲν γὰρ ἔσχες εἰδὼς ἡμῶν πέρι τῇ νόσῳ κινδυνευόντων, εἶτ' ἀμελῶς ἔσχες, αὐτὸ δὴ τοῦτο μόνον ἡμῖν δίδως κατὰ σοῦ ἐγκαλέσαι, ὅτι γε γνοὺς ἀμελῶς ἔσχες· εἰ δ' οὐδὲν ἔγνως, διπλῆν ἀνθ' ἁπλῆς ὑπέχεις αἰτίαν, ὅτι τε μὴ ἐπεσκέψω,

(1) Georgius ille est Acropolita cujus Historiam atque etiam Historiæ Compendium ætas nobis non invidit. De illo fuse egit Allatius Diatriba se Georgiis.

(2) Excidit verbum λέγομεν aut aliud eo sensu quodlibet. Aliter nihil esse videtur a quo pendeant accusativi νοσοῦντας ἡμᾶς. Dion Chrys. extrema oratione 70 : τὸ δέ γε φῆσαι, καὶ ἀλαζονεύεσθαι καὶ αὐτὸν ἐξαπατῆσαι καὶ ἄλλους, οὐδὲν ἴσως κωλύει. Post φῆσαι, quod deest mente forsan tantum est supplendum, quæ Reiskii fuit sententia. Non displicet tamen lectio codicis 3009: τὸ δέ γε φῆσαι φιλοσοφεῖν. Habet et ἀλαζονεύσασθαι καὶ ἑαυτὸν ἐξαπατῆσαι, idque recte ob temporum concordantiam. Cogitaveram de scribendo φυσῆσαι.

(3) Sirach 6, 15 : φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα.

καὶ ὅτι, ἐπὶ τοσαύταις ἡμερῶν ἡμῶν τῇ νόσῳ προσταλαιπωρούντων, αὐτὸς, ὡσπερεὶ τεθνεώτων, ἀπὸ καρδίας ἐπελάθου, μήτε ζητήσας ὅποι γε περιτυχὼν ἂν ἴδοις, μήτ', ἔχων ἐν ὀφθαλμοῖς οὐδαμοῦ κατειληφέναι, πυθόμενος τινὸς, ἢ τῶν ἄλλων ἢ τῶν κοινῶν φίλων, εἴ τίς σοι (1) σαφὲς ἔχει μηνύσαι, πάντων σχεδὸν εἰδότων καὶ προχείρων καθεστηκότων τὸ ἐπισυμβὰν ὅλον καταμηνύσαι. Ἀλλ', ὦ γενναῖε, καὶ πάντα πάντων ἄριστε ὧν ἡμεῖς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἴσμεν, εἴης ἄριστος καὶ τὴν φιλίαν, καὶ μηδ' ἐνταῦθα παραχωρῶν εἴης μηδένα σοῦ πλέον ἀποφέρεσθαι μεγαλοφροσύνης, ὡς οὐδ' ἐπ' ἄλλῳ τῳ τῶν καλῶν ἀμφισβητεῖν σοι οὐδενὶ δίδως. Καὶ ὑγίαινε μάλα καὶ εὐθύμει, αὐτὰ δὴ ταῦτα καὶ ἡμῖν ἐπευχόμενος, ὑγείαν φημὶ καὶ εὐθυμίαν, εἴπερ ἡμῖν Θεὸς συμφέροντα δοκιμάσοι. Εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἀγαπῶμεν ἡμεῖς τὴν ψῆφον, ὅπως ἂν καὶ περὶ τούτων Θεὸς αὐτὸς ἐπενέγκοι· πάντως γὰρ πρὸς τὸ συμφέρον ἐπενέγκοι· τὸ δὲ συμφέρον καὶ πάσης εὐθυμίας καὶ ὑγείας συμπάσης ἄμεινον.

Π'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ὑγείαν καὶ εὐθυμίαν ὡς ἕκαστος ἑαυτῷ, καὶ ἡμεῖς ἡμῖν αὐτοῖς ἐπευχόμεθα μὲν, ἀποτυγχάνομεν δὲ παντὸς μᾶλλον καὶ καθ' ὅσον εὐχόμεθα. Ἀλλὰ σοί γε ταῦτ' ἐπευχόμενοι, ταῦτα καὶ βεβαίως θαρροῦμεν· θαρροῦμεν γὰρ, ὅτι καὶ ὡς περὶ προσηκόντων σοι ποιούμεθα τὰς δεήσεις. Ἡμῖν γὰρ ὅτι μὴ συμφερόντως αἰτούμεθα μηδ' ὡς ἁρμόζει τῇ προαιρέσει, οὐδ' ἀπαντᾷ τούτων οὐδὲν κατ' εὐχὴν οὐδὲ κατὰ γνώμην, αὐτὰ δὲ μᾶλλον ἀπαντᾷ τὰ χείρω, κατὰ πᾶν ἐναντίον ὧν ἐκζητοῦμεν (2)· τίνα δὴ ταῦτα; νόσοι συνεχεῖς, ἀθυμίαι ποικίλαι, σώματος ἀλγηδόνες, πραγμάτων περιστάσεις, δυσπραγίαι, πᾶν ἕτερον, εἴ τι ἀπευκταῖον καὶ πάνυ κακόν. Καὶ θαυμαστὸν οὐδέν· ταῦτα γὰρ συμφέρει καὶ ταῦτα πρὸς παιδαγωγίαν, καὶ φιλάνθρωπον ἴσως ὑπόμνησιν ἥκει φέροντα τῶν ἡμῖν ἀτόπως ἡμαρτημένων. Ἀλλὰ σὲ Θεὸς, τοῦ τε τρόπου καὶ τῆς γνώμης ἀποδεχόμενος ἅτε καὶ ὅλον αὐτῷ κεχαρισμένον, ἀμείψεται

(1) Forsan, εἰ τί σοι ... (2) Conf. initium Epistolæ 83.

μὲν λαμπρότερον ἐν ἀπεράντῳ αἰῶνι καὶ οἷς ἡτοίμασεν οὐρανίοις· ἀλλὰ καὶ τῇδε (1) δικαίως ἀμείψεται ἄλλοις τε πᾶσιν ἀγαθοῖς, καὶ ὑγείαν διὰ βίου παντὸς χορηγῶν, ὁμοῦ χορηγῶν καὶ σύμπασαν εὐθυμίαν· ὧν ἡμεῖς, τό γε καθ' ἡμᾶς παντελῶς ἀπεγνωκότες, τὸ σὸν μέρος ἐξ ἡμισείας ἂν εἴημεν κοινωνοῦντες, σοῦ καθάπαξ καί γε κατὰ τὰς εὐχὰς ἡμῶν ὑγιαίνοντος καὶ εὐθυμοῦντος.

ΠΑ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ὅτι μὲν ἡμῖν ἥ τε κεφαλὴ τά τε δεξιὰ τοῦ προσώπου πάνυ τι ἐπαχθῶς ἔσχε, πονηροῦ τινος ῥεύματος ἐκ μοχθηρᾶς ὕλης ἄνωθεν ἐς αὐτὸ τὸ πρόσωπον σφοδρῶς ἐμβαλόντος, οἶδας καὶ αὐτὸς, καὶ νῦν οὐ δέῃ μανθάνειν· καὶ γὰρ καὶ ἀσθενεῖς ἡμᾶς ἐπεσκέψω καὶ συνήλγησας ὀδυνωμένοις καὶ μισθόν σοι κεῖσθαι τῆς συμπαθείας μυσταγωγοῦσι τὰ Εὐαγγέλια (2)· ὃ δὲ δεύτερον ἡμῖν συνέπεσε καὶ ἴσον ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας κακὸν, σὺ δὲ μὴ ἔχεις εἰδὼς, ἰδού σοι τὰ γράμματα, καὶ διδασκόντων αὐτῶν μάνθανε. Χθὲς ἦν ἡμέρα σαββάτου, τὴν δὲ πρὸ αὐτῆς ἔδοξά τι ῥᾷον ἐσχηκέναι· ἐπεὶ γοῦν τοῦτ' ἔδοξα, καὶ συνέδοξέ μοι δεῖν εἶναι (3) ἐν ἀνακτόροις τε ἀφικέσθαι καὶ τὰ κατὰ χρέος ἀφοσιώσασθαι. Καὶ δὴ λοιπὸν ἤμην οὕτως ἔχων προθυμίας καὶ περιμένων τὴν αὔριον. Ἀλλ' ἧκεν ἡ νὺξ, καὶ χειμὼν εὐθὺς χαλεπὸς καὶ ἀθρόα χιὼν καὶ ψύξις ἀέρος· καὶ περιττὸν λέγειν πρὸς σὲ πᾶν τὸ ἐκ τῆς ὥρας συνενεχθὲν, ἐπὶ πλέον τῶν ἄλλων ἠσθημένον αὐτῆς. Πλὴν ὅτι γε μὴ μόνον νοσοῦσι, καὶ ταῦτα νοσοῦσιν ἡμῖν, πολέμιον ὅλον τὸ οὕτως ἐπισυμβὰν, ἀλλ' ἤδη καὶ τοῖς εὖ ὑγιαίνουσι, πειθοῦσι μέν σε καὶ ἰατρῶν λό-

(1) Τῇδε scilicet in hoc mundo terreno hacque vita quam vivimus. Chumnus a Creuzero editus post Plotinum De pulcr. p. 452 : δίχα σωμάτων κολάζει Πλάτων ψυχὰς, φαύλας δή τινας ἐν τῷδε τῷ βίῳ γεγενημένας. Codex 2105, ἐν τῷ τῇδε βίῳ γεγεν... Psellus in Orac. p. 73 : εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεραι δυνάμεις ... ἀνεπίστροφοι πρὸς τὰ τῇδε καὶ τὰς ψυχὰς ποιοῦσαι τοῖς θελγητρίοις μὴ μειλίσσεσθαι πάθεσιν. Recte monitum fuit in Thesauro Steph. Did. vitiosam esse formam θελγητρίοις pro θελκτηρίοις, quod quidem reperi in codicibus duobus. Tzetzes Chil. 7, 241, de Socrate : τῆς ζωῆς τὸν θάνατον κατὰ πολὺ προυτίθει, Λέγων ἐκεῖσε κρείττονα τόπον εὑρεῖν τῶν τῇδε. Cicero Tusc. 1, 31, 76 : « nihil malo quam *has res* relinquere ». Græce dicere potuisset : οὐδὲν βούλομαι μᾶλλον ἢ τὰ τῇδε καταλιπεῖν.

(2) Matth. 5, 7 : μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Confer et Matthæi locum citatum p. 44, n. 5.

(3) Vide p. 30, n. 1.

γοι (1), πολλῶν δὲ πάντως καὶ πολλάκις αὐτὸς ἤκουσας συνεχῶς ἐπᾳδόντων· πείθου δὲ, καὶ λεγόντων ἡμῶν, οὓς καὶ τὸ πάθος, κατὰ τὴν παροιμίαν (2), ἀρίστους ἔδειξεν ἰατρούς· καὶ γὰρ νοσεῖν ἡμᾶς καὶ πρότερον ἐποίησε τὸ πλέον ἢ καλῶς εἶχε τοῦ ψυχροῦ ἀέρος καταθαρρῆσαι, καὶ δόξαντας ἀπηλλάχθαι τοῦ λυποῦντος (3) τοῖς αὐτοῖς αὖθις ὑπέβαλε κακοῖς τὸ τῆς χθὲς καὶ πρώην, ὡς ἔφην, χειμέριον. Αὖθις γὰρ περὶ τὴν κεφαλὴν ὀδύναι, τῶν κατὰ ταύτην ψυχρανθέντων ὑγρῶν, καὶ σύστασις αὖθις ἐκεῖ τοῦ πάθους, καὶ ῥεῦμα πάλιν ἐκεῖθεν κατὰ τοῦ προσώπου πατάσσον τὴν ὅλην συνέθλιψε παρειάν. Ἐντεῦθεν καὶ κείμεθα πάλιν ἡμεῖς, τῆς δευτέρας βαρυτέρας πειραθέντες πληγῆς, καὶ τὰ παρόντα πρὸς σὲ πέμπομεν γράμματα, ὁμοῦ μὲν τοῦτ' αὐτὸ μηνύοντες ὃ δὴ, μετὰ τὸ πρῶτον, δεύτερον ἡμῖν συνηνέχθη δεινὸν, ὁμοῦ δὲ καὶ βουλόμενοι προθυμηθῆναί σε πρᾶξαι ὡς ἂν καὶ περὶ αὐτοῦ δὴ τούτου καὶ βασιλεὺς ἡμῶν ἐπιγνῷ, ὁμοῦ δ' ἐπιγνῷ καὶ ὅτι τὸ μὲν νῦν εἶναι, αὐτὴν δὴ λέγω τὴν ὅλην σήμερον, περιμενοῦμεν ἐγγωνιάζοντες, τοῦ πάθους οὕτω βιάσαντος· αὔριον δὲ, κἄν τι δέῃ βαδίζοντας ἡμᾶς αὐτίκα τεθνάναι, βαδίσομεν, καὶ οὐδὲν ἐπισχήσει. Ταῦτα πρᾶξον προθυμηθεὶς ἡμῖν, εἴ τι βούλει πρᾶξαι κεχαρισμένον, καὶ πράξας ὑγίαινε.

ΠΒ'.

ΤΩ ΜΑΣΤΙΩΤῌ.

Ἐγὼ καὶ σὲ τῆς καλῆς ἀναχωρήσεως μακαρίζω, καὶ οὐδ' ἐμαυτῷ

(1) Dixit enim Hippocrates Aphor. 2, 51 : πᾶν γὰρ τὸ κατὰ πουλὺ τῇ φύσει πολέμιον. Dio Chrys. Or. 3, p. 127 : ἀσθενέστεροι φέρειν ἐσμὲν τὴν μεταβολὴν ἀθρόαν γινομένην. Ibi erudita est nota Morelli.

(2) Quod innuat proverbium non memini. Est proverbialis dictio quæ huc facit, τὰ παθήματα παθήματα, illustrata ad Æneam Gaz. p. 249.

(3) Theophylactus Simoc. Epist. 34 : ἦν γὰρ ἀναρχία τοὺς ὄρνιθας τὸ λυποῦν. Ibi exempla protuli nonnulla. Quæ qui quærere gravabitur alia hæcce sibi habeat. Plutarchus De tranq. c. 17 : τῶν ἀβουλήτων τὰ μὲν φύσει τὸ λυποῦν καὶ βαρῦνον ἐπιφέρει. Ibid. c. 3 : αἱ τῶν βίων ἀντιμεταλήψεις οὐκ ἐξαιροῦσι τῆς ψυχῆς τὰ λυποῦντα καὶ ταράττοντα. Idem Discr. am. et adul. extr. : ποιεῖσθαι πέρας ὁμιλίας καὶ συνουσίας τὸ λυποῦν καὶ παροξῦνον τοὺς συνήθεις. Heliodorus 1, 8 : μόνῳ τῷ λυποῦντι σχολάζειν. Appianus alicubi Civilium Bellorum : ἅπαντες ἐπὶ τοῖς ἀποθανοῦσι τὴν μὲν ὀργὴν μεθιᾶσιν, οὐκ ἐμποδὼν ἔτι τοῦ λυποῦντος ὄντος. Ephippus Athenæi 8, 64 : ἀφεῖλε πᾶν αὐτοῦ τὸ λυποῦν. Gregorius Nazian. t. 2, p. 6, C; Æneas Gaz. p. 25, 6; 26, 5. Herodianus Hist. 5, 2, extr.; apud quem 2, 3, 7 : τὸ γὰρ λυπῆσαν δυσεξάλειπτον. Cf. p. 111, 2.

μέμφομαι, εἴ τί σοι πρὸς ταύτην συνεβαλόμην, κἂν αὐτὸς μέμφῃ. Χρὴ γὰρ πάντως αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ περὶ τοῦ τέλους σκοπεῖν, μὴ περὶ τῆς ἀρχῆς πολυπραγμονεῖν ἢ τῆς αἰτίας, εἶτα, κἂν εἰ μὴ παντάπασιν εἰρηνικῶς συνηνέχθη καὶ ὁμαλῶς, εἰπεῖν, καὶ τὸ ὅλον κατὰ γνώμην, ἐν αἰτίᾳ τοῦτο τιθέναι, ἀλλ' εὐχαριστεῖν μᾶλλον, καὶ μετ' εὐεργετῶν τάττειν τὸν καὶ ὁπωσοῦν αἴτιον γεγονότα καλοῦ τοσοῦδε. Σὺ δ' ἑτέρως φαίνῃ ποιῶν ἢ τὸ δίκαιον ὄντως ἔχει, σκώπτων ἡμᾶς οὓς ἐχρῆν ἐπαινεῖν, καὶ χαλεπαίνων, οἷς εἰ μὴ χάριτας ἦσθα δεόντως ὁμολογῶν, οὐκ ἂν ἦσθα κεχαρισμένα ποιῶν, ἀνδράσι συνετοῖς, ἐπιγνώμοσι τῶν πραγμάτων καὶ διαιτηταῖς δικαίοις. Ἀλλ', εἴ σοι δοκεῖ, πάντως δὲ δοκεῖ, δοκιμάσαι καὶ τὰς αἰτίας, ὅ τι καὶ δίκαιον, αἷς δηλονότι κέχρησαι καθ' ἡμῶν, δοκιμάσωμεν, ἡμέρως καὶ ἀφιλονείκως προσσχόντες (1). Οἶμαι γὰρ ὅτι διὰ τοῦτο καὶ συχνοῖς οὐκ ἀνίης ἡμᾶς ἐπιπλήττων τοῖς γράμμασι, νύττων ὡσανεὶ πρὸς ἀπολογίαν, ὡς ἂν ἐκ ταύτης εἰδείης εἴ τι ἑαυτοῖς ἔχομεν συνηγορῆσαι, καὶ δεῖξαι μηδὲν ἡμᾶς οἷς ἐγκαλεῖς ἐνεχομένους.

Φόβος, λέγεις, ἡμῶν τῶν μὲν ματαίων σε καὶ μηδὲν ἐχόντων βέβαιον ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀπήλασε βίᾳ, πρὸς Θεὸν δὲ συνήλασεν ὅλον, καὶ βίον ἔπεισεν ἑλέσθαι τὸν κατ' αὐτὸν καὶ μακάριον. Τοῦτο γοῦν, ὦ 'γαθὲ, τοῦτο τὸ καθ' ἡμῶν ἔγκλημα, ὅτι δι' ἡμᾶς ἀκερδοῦς βιοῦ (τί γὰρ κέρδος τὸ τοῦ παρόντος;) καὶ μοχθηροῦ τὸν μακαριστὸν καὶ μυρίων γέμοντα τῶν ἀγαθῶν ἀνθείλου, καὶ, κοσμικὴν σύγχυσιν ἀποφυγὼν, ὑψηλότερος αὐτῆς ἐγένου καὶ συνετάξω Χριστῷ, φθορᾷ καὶ ὕλῃ καὶ κακοδαίμονι πλάνῃ πραγμάτων ἀστάτων ἀποταξάμενος; τοῦθ' ἡμεῖς ἠδικήσαμεν; διὰ τοῦτο κακοὶ περὶ σέ; καὶ σύ γε λίαν ἀγανακτεῖς μὴ φέρων τὴν ἀδικίαν; Ἀλλ' οὔ τί γε τοῦτο ἀδίκημα· πῶς γὰρ ἀδίκημα, ἐξ οὗ βλάβος μηδὲν, σύμπαν δὲ μᾶλλον καλὸν, καὶ εἴ τι πέφυκεν ἐν ἀγαθαῖς ἐλπίσιν ἑστὼς διηνεκὲς μένειν; οὐχ αὕτη φύσις ἀδικίας ἀγαθοποιὸν αὐτὴν εἶναι, ὅ τι μηδὲ κακίας μηδεμιᾶς· ἄδικα δὲ πάντα, καὶ πλέον τῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ κακίας ἐρχομένων, ἔστι κακά. Εἰ μὲν οὖν χρηστῶν τινων καὶ βεβαίως ἐχόντων πραγμάτων φόβῳ τῷ παρ' ἡμῶν ἠλλάξω σὺ τὰ μὴ ὡσαύτως ἀεὶ ἔχοντα καὶ ἄλλως πονηρὰ, καί τινα ζημίαν ἐντεῦθεν ὑπέστης, οὐκ ἐπικερδῆ ταύτην πραγμα-

(1) Vide p 117, n. 1.

χαλεπῶς δοκῶν βλέπειν ὑπὸ τοιούτῳ σοι πάθει· τὸ σῶμα κατατεινόμενον. Καὶ γοῦν ἐπῄει μοι πεφρικέναι τὴν βάσανον καὶ τὴν τοῦ κακοῦ τοῦδε δυναςείαν καὶ ἄτοπον κίνησιν. Οὐ μὴν ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτὸς ἀνωμάλου τινὸς ἐκ τοῦ διηγήματος ᾐσθανόμην ἐν ἐμαυτῷ διαθέσεως. Νῦν μὲν γὰρ ἀπεψύχετό μοι τὸ σῶμα καὶ παρειμένως εἶχεν, ὡς καὶ τὴν ἐπιςολὴν κινδυνεύειν τῶν χειρῶν ἐκπεσεῖν, ῥίγη καὶ κρύη καὶ πάρεσιν μελῶν ἢ μᾶλλον ἀπροαίρετον κίνησιν ἀκούοντός μου καὶ τοῦ ψυχικοῦ σοι τόνου παράλυσιν· νῦν δ' ὑπ' ἀγωνίας αὖθις πυρούμενον οἷον διεθερμαίνετο τί τὸ τέλος ἔσται καραδοκοῦντι, καὶ πρὸς αὐτὸ δὴ τοῦτό μοι βλέποντι. Τοίνυν καὶ πρὶν ἢ τἀναντία πάλιν τοῦ νοσήματος, πρὸς ἃ δηλαδὴ μεταϐάλοι, διεξιέναι τὴν ἐπιςολήν, αὐτὸς ἤμην ἐπ' ἐμαυτοῦ τὴν τῆς μεταϐολῆς πεῖραν λαμϐάνων, ὃν δὴ τρόπον ἔφην, θέρμης καὶ φλογὸς ᾐσθημένος. Εἶτα καὶ τὰ γράμματα τὴν αὐτὴν ἐπὶ σοὶ διηγεῖτο διάθεσιν, παρὰ τὸ κακόηθες τῆς νόσου συμϐαίνουσαν, ὡς ἂν καὶ λυπῇ μᾶλλον ἐξ ἀμφοῖν, μηδενὸς ἀπολειπομένη τῶν ἄκρων καί γε πολεμίων τοῦ σώματος, ψύχους φημὶ νεκροῦντος καὶ φθαρτικῆς ἐκπυρώσεως. Οὐ μὴν ἀλλὰ ταῦτα μὲν στῆσαι καὶ παῦσαι Θεοῦ· καὶ στήσοι κατὰ τὰς ἡμῶν εὐχάς, παύσας τελέως, ὡς μήτ' αὖθις εἰς τετάρτην, μήτ' εἰς τρίτην, τὸ πρὸ τοῦ παρόντος λέγω κακὸν, μηδ' εἰς μηδεμίαν ἄλλην ἐπιόντα τῷ καλῷ διενοχλεῖν σώματι· σὺ δ' οὕτως ἐν ἐπιςολαῖς πρὸς ἦθος ἅμα καὶ κάλλος φθεγγόμενος, καὶ οὕτω ταύτας ἔχων ἐμψύχους δημιουργεῖν, μηκέτι τὴν γλῶτταν ἴσχε πεδήσας, μηδέ γε φείδου διανοίας τικτούσης ἐράσμια, συχνὰ δὲ πρὸς ἡμᾶς ἐπίςελλε πέμπων, καὶ τῶν νῦν ὄντων ἀνὰ χεῖρας ἀμείνονα. Τίς γὰρ ἂν γένοιο καὶ νόσου πάσης ἀπηλλαγμένος καὶ τρυφώσαις ἐπιθέμενος ὑποθέσεσιν, ὁπόταν ἀπὸ νοὸς ἀῤῥωςίαις σώματος καὶ ἀθυμίαις ἐνοχλουμένου τοιαύτας πέμπῃς ἐπιςολάς, περιπαθεῖς μέν, ἀλλ' οὕτω χάριτος γεμούσας, ὡς μηδ' ἔχειν ὅτου τις μᾶλλον αὐτῶν γένοιτο, τοῦ θαύματος, ἢ τοῦ πάθους, ὃ δή, χορηγούσης τῆς νόσου, παριστάνειν σπουδάζεις;

ΟΘ'.

ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΛΟΓΟΘΕΤΗ ΤΩ ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΗ (1).

Ἀλλὰ νῦν τί ἐρεῖς, ὅτε μὴ μικρὰ νοσοῦντας ἡμᾶς (2) καὶ ὥςε σὲ παίζειν καὶ διατριβὴν ποιεῖσθαι τοὺς πόνους ἡμῶν, ἀλλ' ἐπ' αὐτὰ σαφῶς ἥκομεν τὰ ἔσχατα κινδύνου; τίνα νῦν ἕξεις ἀπολογίαν, δι' ἧς ἂν καὶ μετρίως ἕξεις ἀνεμέσητον ἐργάσασθαι σεαυτὸν, ἐφ' οἷς μήτ' ἐπιδημήσας ἐπεσκέψω, μήτε, τινὰ πέμψας τῶν ἀργῶς σοι παρόντων, δι' αὐτοῦ ἐπεσκέψω, μήθ' ὅλως μνήμης τινὸς ἠξίωσας, μήτε λόγου; ὁρᾷς ὅπως τιμᾷς νόμους ἀγάπης, καὶ οἷόν σοι νενόμισται χρῆμα φιλία; μηδὲν δηλονότι τίμιον οὐδ' ἐν φροντίδι πίπτον, ἀλλ' ὡς ἔτυχε παρερριμμένον, χαμαὶ κείμενον, πεπατημένον, καὶ ταῦτ' ὂν οὐχ οἷον καὶ ἀντάλλαγμα εἶναι τούτου (3), ἤ τι τῶν πάντων εὑρεῖν ὁμότιμον. Ἢ γὰρ καὶ σὺ, ὡς οὐκ ἔστιν εὑρεῖν, οὐκ ἂν φήσαις; ἢ ὡς, τόγε περὶ ἡμᾶς, αὐτῆς δὴ ταύτης τῆς φιλίας χαίρεις ὀλιγωρῶν, οὐκ ἂν συμφήσαις; ἢ καὶ αὖθις ἡμῖν περιτρέψεις τὰς αἰτίας, καὶ κατήγορος ἀντὶ συγγνώμην αἰτοῦντος καὶ ἀπολογουμένου γενήσῃ; « Τί ἂν ἐγὼ ἔπραξα; » λέγων· « τί ἂν « ἐχρησάμην, μηδὲν παρὰ σοῦ τῶν κατὰ σὲ μαθὼν, μὴ παρ' ἑτέ« ρου τινὸς πεπυσμένος; εἰ γὰρ ἐπέστελλες; εἰ γὰρ ἧκέ τις τῶν « σῶν ἀγγέλλων; » Καὶ τοιαῦτ' ἴσως πολλὰ ἐρεῖς, ὁποῖος σὺ δεινὸς ἐξευρεῖν καὶ ἀποσκευάσασθαι ῥᾳδίως ἀπαραιτήτους αἰτίας. Ἀλλ' ἡμεῖς, τὸν ἡμέτερον τρόπον, ἁπλοῦν τι φαμὲν καὶ μηδὲν σεσοφισμένον. Εἰ μὲν γὰρ ἔσχες εἰδὼς ἡμῶν πέρι τῇ νόσῳ κινδυνευόντων, εἶτ' ἀμελῶς ἔσχες, αὐτὸ δὴ τοῦτο μόνον ἡμῖν δίδως κατὰ σοῦ ἐγκαλέσαι, ὅτι γε γνοὺς ἀμελῶς ἔσχες· εἰ δ' οὐδὲν ἔγνως, διπλῆν ἀνθ' ἁπλῆς ὑπέχεις αἰτίαν, ὅτι τε μὴ ἐπεσκέψω,

(1) Georgius ille est Acropolita cujus Historiam atque etiam Historiæ Compendium ætas nobis non invidit. De illo fuse egit Allatius Diatriba se Georgiis.

(2) Excidit verbum λέγομεν aut aliud eo sensu quodlibet. Aliter nihil esse videtur a quo pendeant accusativi νοσοῦντας ἡμᾶς. Dion Chrys. extrema oratione 70 : τὸ δέ γε φῆσαι, καὶ ἀλαζονεύεσθαι καὶ αὑτὸν ἐξαπατῆσαι καὶ ἄλλους, οὐδὲν ἴσως κωλύει.. Post φῆσαι, quod deest mente forsan tantum est supplendum, quæ Reiskii fuit sententia. Non displicet tamen lectio codicis 3009: τὸ δέ γε φῆσαι φιλοσοφεῖν. Habet et ἀλαζονεύσασθαι καὶ ἑαυτὸν ἐξαπατῆσαι, idque recte ob temporum concordantiam. Cogitaveram de scribendo φυσῆσαι.

(3) Sirach 6, 15 : φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα.

στέλλεις, λύπας μηνύων καὶ ψυχῆς ἄχθη δεινὰ πασχούσης ἐκ συχνῶν καὶ ποικίλων πικρῶν συμπτωμάτων, ἵνα δὴ καὶ παρ' ἡμῶν ὁμοίως ἀνίας ἀκούσῃς καὶ τραγῳδίας κακῶν ἐξ ἴσου πασχόντων, καί γε τὸ τῆς κοινωνίας τινά σοι φέρον ἥξοι παραμυθίαν (1), γράφε καὶ συχνὰ πέμπε· τὸν γὰρ τρόπον τοῦτον ἕξεις, καὶ λαμπρῶς ἕξεις, παραμυθουμένους ἡμᾶς. Καὶ γὰρ ὡς ἐν ἄμφω πεφύκαμεν δεσμῷ καὶ νόμῳ φιλίας, οὕτω δὴ καὶ δυστυχεῖν, ὡς ἔοικεν, ὁμοίως πεφύκαμεν· καί γε, πολλὴν ἡμῖν παρεχούσης τῆς εἱμαρμένης ἀφθονίαν, εὐποροῦμεν πονηραῖς ἀλλήλους ἀγγελίαις ἀμείβεσθαι. Εἰ δ' ἐντεῦθεν παραμυθεῖσθαι μὴ καταδέχῃ, ὅτι μηδ' ἔστι τὸν τρόπον τοῦτον παραμυθεῖσθαι (τίς γὰρ ἂν ἐξ ἀθυμίας φίλου τῷ φιλοῦντι πορισθείη ψυχαγωγία;), γράφεις δὲ ἵνα δὴ παρ' ἡμῶν, ὡς εὖ πραττόντων, χρηστοτέρων ἴσως ἀκούσῃς, καί γε κατὰ τοῦτο μετρίως ἕξεις εἴ σοι δηλονότι τὰ καθ' ἡμᾶς εὐτυχεῖ, πάνυ τι λέληθας τὰ μὴ ὄντα ζητῶν, καὶ τῶν ἐναντίων ἀποπειρώμενος, βουλόμενος τἀναντία. Οὔτε γὰρ οὐδενί τινι τῶν ἄλλων ἡμεῖς ἐσμὲν κεχρημένοι ὅτι μὴ περιστάσεσι βίου καὶ πράγμασιν ἐπιεικῶς χαλεποῖς, οὔτ' ἐπιστέλλοντες πρὸς σὲ καὶ τἀληθῆ διεξιόντες οὐδὲν ἂν εἴποιμεν ἀλλοῖον, οὐδ' ἂν αὐτὸς λεγόντων ἀκούσαις, ὅτι μὴ ὅσα πέφυκεν ἐκδιηγούμενα φίλου κατακάμψαι ψυχήν. Εἶτα σὺ καὶ σοφοὺς ἡμᾶς λέγε, καὶ δεινοὺς εὑρεῖν, ἅμα δὲ καὶ ὑποθέσθαι, οἷς ἄν τις πονηρὰν ἐκμειλίξηται τύχην, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν ὡς ἄριστα θεῖτο· πᾶν γὰρ, ὅ τι ἂν τοιοῦτον περὶ ἡμῶν εἴποις, ἀληθὲς εἴποις· πῶς γὰρ οὔ; οἵ γε καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐσμὲν εὖ μάλα διῳκηκότες, ὁρᾷς γὰρ, καὶ τὸν δυσμενῆ τελχῖνα βλέπειν ἥμερον ἀπειργασμένοι. Ἢ που παίζεις, σκυθρωπὴν καὶ ταῦτα συντάττων ἐπιστολὴν, τοιούτων πρὸς ἡμᾶς μεμνημένος. Ἀλλ' ἡμᾶς αὐτίκα παραδραμὼν βάδιζε πρὸς ἑτέρους, τὴν θαυμαστὴν δὴ ταύτην ἐκζητῶν ἐπιστήμην, ἥτις δηλονότι δαίμονα τραχὺν οἶδεν ἐξομαλίσαι· κἂν που περιτύχῃς (2), συχνὰ καθομίλησον ἐπισταμένῳ· κἂν μὴ χρήματα κατα-

(1) Conf. finem Epistolæ 82, cum nota. Post ἀκούσῃς posuit ἥξοι, quod mutarem in ἥξῃ, ni infra esset ἀκούσῃς et ἕξεις, ἐκμειλίξηται et θεῖτο· et sic alibi.

(2) Cod. περιτύχοις, quod mutandum fuit. Locos nonnullos quorum syntaxis labat in conjunctionibus ἂν, ἐπειδὰν, ὅταν, placet nunc tractare. Qui forte ad manum est Lesbonax De figuris p. 187 : ὅταν τὸ ῥῆμα συντάσσεται ἄλλαις πτώσεσιν. Est συντάσσηται in codice 1270. Dion Chrysost. Or. 57, p. 299 : Ἐάν τις ἀνθρώποις ὁμιλῶν διηγεῖται. Recte codex 2958, διηγῆται. Idem Or. 65 init. : ἐπειδὴ μεταπέσῃ. Codex, ἐπειδὰν μετ. Idem Or. 67, p. 362 : πρωὶ μὲν ἐπειδὴ

βαλόμενον μὴ βούληται διδάσκειν, σὺ δὲ μὴ ἔχῃς καταβαλέσθαι (οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὁμοίως ἔχεις εὐποροῦντι), ἀλλὰ, δανεισάμενος, μὴ ἀποκνήσῃς καταθέσθαι. Πάντως γὰρ παρὰ τῆς τύχης ἀπολήψῃ, καὶ σὺν πολλῷ γε ἀπολήψῃ τόκῳ, χορηγῆσαι δαψιλῶς δυναμένης, εἰ μόνον βουληθείη· βουληθείη δ' ἂν, ὡς ἔφημεν, σοφοῦ τινος τέχνῃ τιθασσευθεῖσα. Ἀτὰρ αὐτὸς, ἐκ μηχανῆς προσηνεῖ ταύτῃ χρήσασθαι δεδυνημένος, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν εὐθὺς αὐτῆς δὴ ταύτης καταδεήθητι. Κἂν μὲν ἐπακούσῃ· εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ μὴ φθονήσῃς καὶ ἡμᾶς δι' ὧν ἂν ἱλεωσώμεθα μυσταγωγῆσαι, ὡς εἴ γε ταύτην ἡμεῖς εὐτυχήσαιμεν τὴν ἐπιςήμην, ταύτην ἂν καὶ φαῖμεν ἀρίστην εἶναι καὶ παντὶ τῷ βίῳ λυσιτελεστάτην, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τέχνην τεχνῶν ταύτην ἀληθῶς εἶναι καὶ ἐπιστημῶν ἐπιστήμην (1).

ΠΔ'.

ΤΩ ΠΡΩΤΟΒΕΣΤΙΑΡΙΩ ΤΩ ΜΟΥΖΑΛΩΝΙ (2).

Ἐγὼ καὶ αὖθις ὑπὲρ σοῦ Θεὸν καθικετεύω χορηγὸν ὄντα καθαρᾶς ὑγείας, καὶ παραμυθίας ἁπάσης γενέσθαι. Περὶ δὲ τῶν καθ' ἡμᾶς ὡς ἔχομεν ἀθλίως ἐκ τοῦ προσφάτως ἐπισυμβάντος πάθους, κοινοῦ μὲν ἴσως καὶ τοῖς ἄλλοις, σοὶ δὲ κἀμοὶ διαφερόντως, οἶδας, καὶ ἀκριβῶς οἶδας· ὃ δὲ τυχὸν μὴ οἶδας, ὅπως διετέθην δηλονότι

ἴδοι τὴν σκιὰν τὴν ἑωθινὴν πάνυ μακράν. Codex 3009, ἐπειδὰν, et jam oportuerit ἴδῃ rescribere. Infra, ἐπειδὴ ἐν τοῖς ποσὶ βλέπειν τὴν σκιὰν παρῇ. Idem codex, ἐπειδὰν ἐν τοῖς π. βλέπῃ, reliquis mutatis; bene saltem ἐπειδάν. Dion rursus Or. 63, p. 325 : ἀρετὴ τότε ἔργων ἕνεκεν θαυμάζεται, ὅταν πάρα τύχη. Reiske conjecit ad sententiam, ὅταν παραγένηται, ὅταν παραστῇ τύχη. Codex 3009, ὅταν παρῇ τύχη. Theo Progymn. 5, 44 : ὅταν δείκνυμεν μὴ καλῶς φάμενον Δημοσθένην. Vel ὅτε δείκνυμεν legerim, vel ὅταν δεικνύωμεν. Idem c. 3, 21 : τούτῳ δὲ χρηστέον οὐκ ἐν ἀρχῇ, ἀλλ' ὅταν τι τῶν μέσων ἢ τελευταίων ἀνασκευάζωμεν, ἔπειτα καὶ ἐναντίον αὐτὸ δεικνύωμεν τοῖς προειρημένοις. Pro vulgato δείκνυμεν recepit vir doctiss. δεικνύωμεν e margine Victoriano. Sed potest esse ἔπειτα δείκνυμεν in apodosi intelligendum; quod quum sic intelligeret vir d., qui nuper edidit Theonem, non debuit retinere δεικνύωμεν, quo fit oratio solœca et sententia quam loco tribuit jam inextricabilis. Tollam obiter vitium syntaxeos indicativi cum conjunctione ἢν ex Procopio B. Goth. 1, 24, p. 115, 8 : ἢν νῦν ἡμῶν οἱ βάρβαροι περιέσονται. Rescribendum εἰ e codice 1038.

(1) Ammonius in Quinque Voces p. 9 : ἔστιν οὖν ἡ φιλοσοφία τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν. Niceph. Blemmides philosophiæ recensens definitiones Epit. Log. p. 30 : πέμπτος ὁρισμός, ὁ τὴν φιλοσοφίαν τέχνην τεχνῶν καὶ ἐπιστήμην ἐπιστημῶν ὁριζόμενος. Exstat Joannis Itali opusculum ineditum adhuc εἰς τὸ τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν. Adde Psellum Opusc. p. 124, cum nota.

(2) Vide p. 81, n. 1.

τῇ σῇ ἐπιστολῇ ὁμιλήσας, τοῦτ' ἤδη ποιῶ δῆλον, καὶ μάνθανε. Ἧκεν ὁ Χαρσιανίτης κομίζων, καὶ ἡμεῖς λαβόντες, πρὶν ἀναγνῶναι, εὐθὺς, ὥσπερ αἰσθόμενοι τῶν γεγραμμένων, ἐκινήθημεν πρὸς θρήνους· ὡς δὲ καὶ ἀνεγινώσκομεν, μεγάλην προσθήκην τῶν ὀδυρμῶν ἐλαμβάνομεν. Ἀνεκίνει γὰρ ἡμῖν ἐκ τραγῳδίας μὴ μόνον αὐτὸ τὸ νῦν ἐπιὸν πάθος καὶ πλέον ἐποίει, ἀλλὰ καὶ τὰ δόξαντα τάχα πεπαῦσθαι τῶν δακρύων αὖθις ἐκίνει, διεξιοῦσα καὶ φέρουσα πρὸς μνήμην ὅσα ἡ σὴ γενναία ψυχὴ ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσι διεκαρτέρησε. Ταύτῃ τοι καὶ τοὺς γνησίως ἡμᾶς τὴν σὴν ἐπὶ πᾶσι καὶ βουλομένους καὶ ἐπευχομένους εὐδαιμονίαν διπλῶν αὖθις ἠνάγκασεν ἀπάρξασθαι τῶν θρήνων, καὶ ἀπηρξάμεθα πενθοῦντες ἀπαραμύθητα (1), ὡς καὶ πλέον τῶν ἄλλων ἐλεεινῶς πράξαντες. Καὶ γὰρ ὄντως ἡμεῖς ἐλεεινοὶ, ἐπειδὴ καὶ γεγόναμεν ὥσπερ ἂν εἰ καὶ τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν τὸν μὲν ἀφηρέθημεν, τοῦ δ' ὑπὸ ποικίλου πάθους ἐνοχληθέντος ἐδυστυχοῦμεν καὶ κατ' αὐτὸν πόνῳ κάμνοντα, ἔπειτα συνέβαινεν ἡμῖν ἐξ ἀνάγκης τυφλώττειν τρίτον μὴ κεκτημένοις. Οὐκοῦν καὶ τὴν ψυχὴν αὐτὴν ἔχομεν παράκλησιν πᾶσαν, Δαυὶδ φησιν (2), ἀπαναινομένην· οὐ μὴν ἀλλ' « ἐμνήσθην αὖθις τοῦ θεοῦ » φησὶ « καὶ ηὐφράνθην, » εἰκότως ἐκεῖνος· καὶ γὰρ ᾔδει τεθεραπευκὼς ἐξ ἀρετῆς ἁπάσης, καὶ εἶχε παραυτὰ τὰ (3) τῆς μνήμης παρακαλοῦντα. Ἡμῖν δὲ καὶ Θεὸν πολλοῖς τοῖς ἀτοπήμασι πολλὰ παροργίσασι, καὶ τῶν ἰδίων ἔργων εὐθύνας τὰς τοιαύτας συμφορὰς δεχομένοις, φόβον ἐμποιεῖ μᾶλλον Θεοῦ μνήμη, καὶ οἷα παρ' αὐτοῦ ἕξομεν καὶ τὰ μέλλοντα τεκμαιρόμεθα τοῖς παροῦσιν. Εἰ

(1) Sic e correctione. Videtur prius fuisse scriptum ἀπαραμυθήτως.

(2) Psalm. LXXVI, 2, 3 : ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου· ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ καὶ εὐφράνθην.

(3) Addidi τά. Syllaba finalis adverbii in causa fuit omissionis. Ipsa vocabuli brevitas ipsi nocere potuit, quod sæpe evenit. Ducas Hist. c. 16, p. 63 : κομήτης περιφανὴς, ὄρθιον ἔχων τὴν κόμην καὶ ὡς πῦρ φλογερόν (melius φλογερὰν in Codice 1310)..... καὶ κατηύγαζε πάντα τὰ γῆς πέρατα· Codex, τὰ τῆς γῆς π· Apud eumdem lege τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὁ Ἀργυρόπουλος, ἡ μέριμνα, c. 19, p. 94; 20, c. 31, p. 214, 2; c. 35, p. 252, 11, restitutis e codice articulis. Dio Chrysostomus Orat. 40, p. 312 : ὅστις γὰρ περὶ θεῶν οὐ φανερῶς τἀληθῆ φησιν, ἀλλὰ τοὐναντίον οὕτως, ὥστε τὰ ψευδῆ μᾶλλον ὑπολαμβάνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. Vir eximius qui de Dione meritus est optime τὰ deleri jubet, in quo quidem ab ipso dissentire mihi liceat. Articulus hic vernaculo quo utimur erit simillimus : « de sorte que les lecteurs y soupçonnent *le* mensonge. » Sophocles Creusa : Καλὸν μὲν οὖν οὐκ ἔστιν τὰ ψευδῆ λέγειν. Et Philoct. 108 : Οὐκ αἰσχρὸν ἡγεῖ δῆτα τὰ ψευδῆ λέγειν; Reiskio ad Dionem non articulus esse superfluus, sed post τὰ videbatur excidisse εἰρημένα, vel tale quid. Potuisset facilius cogitare de reponendo ὥστ' αὐτὰ, scilicet τἀληθῆ non aperte enunciata. Sed præstat nihil mutare.

δ' ἔστιν ἐκ μεγάλων δυστυχημάτων κάμψαι Θεοῦ σπλάγχνα, καὶ, συμπαθὴς ὤν, συμπαθεῖ τοῖς ὑπὸ συμφορῶν δεινῶν καταπονουμένοις, βλέπομεν ἐντεῦθεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἐκείνου φιλανθρωπίαν, καὶ τὴν παράκλησιν ἐξ αὐτοῦ ζητοῦμεν. Σὺ δ', ὦ γενναῖε τὴν καρτερίαν Ἰὼϐ καὶ φιλοσοφῶν κατ' ἐκεῖνον ἐπὶ τοῖς ἀπαντῶσιν ἴσοις συχνοῖς δοκιμίοις, λάμϐανε μὲν πεῖραν καὶ τῆς μεγάλης ταύτης δοκιμασίας τῆς ἐκ τοῦ παρόντος μεγάλου πάθους, δείκνυε δ' ὅμως ἀπερικλόνητον κἀν τούτῳ τὸ τῆς ψυχῆς γενναῖον, καὶ γίνου σοφὸς παιδαγωγὸς ἡμῖν ὡς καὶ τἄλλα πάντα τῶν καλῶν πρὸς σὲ βλέπουσι γνησίως, οὕτω καὶ τὴν ὑπομονὴν γίνου καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσιν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπὲρ ἡμᾶς κρίμασιν ἀρρήτοις οἰκονομοῦντα.

ΠΕ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ὑγιαίνειν σε καὶ πάντα παντάπασιν εὐεκτεῖν ἔργον πρὸ πάντων ἡμετέρας εὐχῆς· οὐκοῦν καὶ νῦν ἐπευχόμεθα. Περὶ ἡμῶν δ' εἰ βούλει τἀληθῆ μανθάνειν, οὕτως ἔχοντα καὶ τὰ τοῦ σώματος μάνθανε, ὡς τὰ τῆς ψυχῆς πολλὰ προξενεῖ πάθη. Ἐκ γὰρ συχνῶν τῶν ἁμαρτημάτων ποικίλαι μὲν ἡμῖν συμπίπτουσι συμφοραὶ, ποικίλα δ' ἐξ αὐτῶν ὁμοίως ἄλγη καὶ ὀδυνῶν συρρέουσι πλήθη, καὶ πάσχει· λοιπὸν δεινῶς καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα χαλεποῖς πάθεσι ψυχῆς ἐκδουλεῦον. Πλὴν ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα τῶν ἡμετέρων κακῶν οἶδας, καὶ ὡς διετέθημεν ὑπ' αὐτῶν· μάνθανε δὲ καὶ συμφορὰν ἡμῶν ἑτέραν καὶ πάθος αὖθις ἐλεεινὸν καὶ πολλὰς δὴ τὰς μάστιγας καὶ συνεχεῖς ἐπειδὴ καὶ πολλὰς πάντως οἶδας τὰς τῶν ἁμαρτωλῶν. Ἀνήρπασεν ὁ θάνατος καὶ τὸν ἐπ' ἀδελφιδῇ μὲν ἐμοὶ κηδεύσαντα Ταρχανειώτην, ἀνεψιὸν δὲ τοῦ μακαρίτου πρωτοϐεστιαρίου (1)· ἀνήρπασε δὲ τῷ ἀπροσδοκήτῳ πληγέντα τῆς περὶ ἐκείνου πικρᾶς ἀγγελίας, καὶ πρὸς τὴν ἀκοὴν εὐθὺς ἀπορρήξαντα τὴν ψυχήν. Τοῦτον ἐγὼ μὴ μόνον ἐς ὅσον εἰκὸς ἦν ἔστεργον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῶν ἐξ ἐμοῦ παίδων ἐτίθουν· τὰ πάντα γὰρ ἦν ἀγαθὸς, καὶ διετέλει χρηστότητι τρόπων ἐπευφραίνων μὲν καὶ πάντας γνησίους, ἐπευφραίνων δὲ πλέον ἐμέ. Ἀνθ' ἧς νῦν εὐφροσύνης παγχάλεπον ἀπελ-

(1) Tarchaniotæ plures circa hæc tempora in historia Byzantina occurrunt.

θῶν ἀφῆκε τὸ πάθος καὶ τὴν ὀδύνην ἀνάλογον, ἀφῆκεν ὁμοίως καὶ πρὸ ὥρας μὲν ἐκεῖνον ἀναρπασθέντα θρηνεῖν, πρὸ ὥρας δὲ καὶ τὴν γυναῖκα τὰ ἔσχατα δυστυχήσασαν, νέαν τὴν ἡλικίαν, οὔπω τὸν ἑπτακαιδέκατον ἀνύσασαν χρόνον, καὶ παισὶν ἐπὶ δυσὶν ἀπωρφανισμένοις, τῷ μὲν πενταέτει, τῷ δ' ἔτι γαλουχουμένῳ, πάθει χαλεπωτάτῳ τῆς χηρείας δουλεύουσαν. Ἀφῆκεν ὁμοῦ θρηνεῖν καὶ ὅτι τὴν γυναῖκα καὶ παῖδας ἐς πλείστην ἀπορίαν βίου ἀφῆκεν, ὥστε καὶ περιέλκεσθαι τούτους ὑπὸ δανειστῶν ὁρᾷν καὶ πρὸς χρεῶν ἀπόδοσιν ἕλκεσθαι, καὶ τὸ ἔτι ἐλεεινότερον ὅτι μηδ' ἔχουσιν ὅθεν ἂν ἀποτίσωσιν. Ἐκεῖνος γὰρ ἐπὶ ταῖς στρατιωτικαῖς ἀνάγκαις πολλὰ μὲν καὶ τῶν παρ' ἡμῶν κατὰ προῖκα δοθέντων ἀνάλωσεν· ἐπεὶ δὲ τοῦ λοιποῦ μὴ εἶχε, μήτ' ἐκ τῶν ἰδίων μήτ' ἐξ ὧν ἡμετέρων εἰλήφεν, ἀναλίσκειν, δανείοις χρησάμενος, ἐπὶ συχνοῖς αὐτοῖς ἐτελεύτησε· καὶ γέγονε καὶ τοῦτο προσθήκη τις ὡσανεὶ τῶν ἐπ' ἐκείνῳ δακρύων. Οὐ μὴν ἀλλ', ἐπειδὴ μόνος αὐτὸς παρὰ Θεοῦ φιλανθρώπως ἡμῖν ἐπεδόθης, ὁμοῦ μὲν παρήγορος, ὁμοῦ δὲ καὶ βοηθὸς ἐπὶ ταῖς ἐπερχομέναις ἀνάγκαις, δὸς καὶ νῦν χεῖρα βοηθείας, δι' ἧς καὶ παρέξεις μετρίαν παραμυθίαν. Δώσεις δὲ πῶς; ὁρᾷς ἰδοὺ τὸ γράμμα (πέμπω καὶ γάρ), ὁμοῦ μὲν τὴν αἴτησιν, ὁμοῦ δὲ καὶ τὸν τρόπον δηλοῦν τῆς ἐπικουρίας· καὶ γενοῦ λοιπὸν ἐπίκουρος κατὰ τοῦτο σπλαγχνισθεὶς συμπαθῶς ἐπὶ μητρὶ καὶ θυγατρὶ, χήραις μὲν ἀμφοτέραις. καὶ ὁμοίως ἀθλίαις, πασῶν δὲ περιφανῶς τῶν ἄλλων δυστυχεστάταις, σπλαγχνισθεὶς ὡσαύτως καὶ ἐπὶ νηπίοις οὕτω σχετλίως ἀπωρφανισμένοις, καὶ παντὸς μὲν ἐλέους καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἀξίοις, πολλῷ δὲ πλέον ὑπὸ σοῦ, ὡς καὶ φιλανθρώπου πλέον τῶν ἄλλων, καὶ γνησίως πᾶσιν ἐπικαμπτομένου τοῖς οὕτω χαλεπὰ δυστυχοῦσιν.

ΠϚ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Σὺ μὲν εἴης καὶ ὑγείας ἁπάσης ἀπολαύων καὶ πάσης εὐεξίας· περὶ ἡμῶν δὲ μάνθανε χρηστὸν μὲν οὐδέν· οὐδὲ γὰρ τοιούτου μετέχομεν οὐδενὸς, παντὸς δὲ μᾶλλον ἀνιαροῦ. Ἢ τοῦτο μὲν ἔχεις πάλαι μαθὼν, καὶ οὐ νῦν δέῃ μανθάνειν, ἀκριβῶς εἰδὼς τὰς ἐπιούσας ἡμῖν συμφοράς· οὐκοῦν ἕτερον μάνθανε πάθος ἡμῶν ἐλεει-

νότερον καὶ σαφῶς μήνιμα θεῖον. Τὸν γὰρ πρὸ τῶν ἄλλων ἐμοὶ τεχθέντων παίδων γεννηθέντα πρωτότοκον, καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὸ καὶ τῆς προσούσης εὐφυΐας χάριν πρὸ τῶν ἄλλων στεργόμενον, καὶ πάντα μοι νομιζόμενον εἶναι (1), πλοῦτον ἀγαθὸν, ἀρκοῦσαν εὐδαιμονίαν, εἰ καὶ τἄλλα πάντα δυστυχῶς ἔσχον, παραμυθίαν ἐν πᾶσι κακοῖς, καὶ τί γὰρ ἄλλο πλέον ἢ καὶ ζωῆς καὶ ψυχῆς αὐτῆς προτιμώμενον, νῦν ὑπὸ δυσεντερικοῦ πάθους καὶ καυστικοῦ τῶν ἐμῶν σπλάγχνων πυρετοῦ ὁ πάντας ὑπερβαλὼν ἐγὼ δυστυχήμασιν ἀποβαλέσθαι κινδυνεύω· ἀποβαλομένῳ μοι δὲ συμβαίνει προαποβαλέσθαι καὶ ψυχὴν αὐτὴν καὶ προαποθανεῖν τοῦ φιλτάτου, ὃ δὴ μόνον ἐμοὶ κατὰ βούλησιν, εἰπεῖν, ὡς ἐν τοσούτῳ κακῷ, καὶ τέλος φέρον εὐχῆς. Εἰ μὲν γὰρ αἵρεσις ἦν ἀμφοτέρων ἑλέσθαι τὸ μὴ πλέον ἀλγεινὸν, ἡμετέρου δηλονότι θανάτου καὶ τελευτῆς ἐρασμιωτάτου παιδὸς, εὐθὺς ἂν ἐγὼ τὴν ἐμὴν νέκρωσιν ἠσπασάμην ὡς κέρδος· ἐπεὶ δ' οὐχ αἵρεσις τὸ παρὸν, ὅτι μηδὲ κατ' ὀλίγον παρωξύναμεν Θεὸν, ὥστε τὸ μέν τι παιδεύεσθαι παρ' αὐτοῦ, τὸ δ' ἀφίεσθαι, καὶ πρόκρισιν ἡμῖν ἀνεῖσθαι, ἀνθ' οἵων οἷα τῶν κακῶν (2) ἀλλαξαίμεθα,

(1) Philostratus Epist. 44 : ἐγὼ δὲ πάντα (σὲ καλῶ). Ibi similia apposui. Gregorius Naz. Or. 20, p. 340 : πάντα ἦν αὐτῷ, σύμβουλος ἀγαθὸς, κτλ. De latina formula *omnia esse* monuit Brukhus. ad Tibull. 1, 5, 30. Jam dixeram p. 83, quod video serius.

(2) Chumnus in meis Anecdotis Gr. t. 3, p. 290 : ἐφ' οἷς οἷος ὢν ἐκεῖνος οἵως ἀώρως ἐτμήθη· repetitione abusus, quæ placuit veteribus, ut ibi fuit a me monstratum. Euripides Alc. 145. Ὦ τλῆμον, οἵας οἷος ὢν ἁμαρτάνεις! Ibi Monk. multa ex Blomfieldii copiis, cui jungendus Reisig. ad OEd. C. p. 306. Choricius p. 52 Diatribæ Villoisoni : ἐπαύξει τῷ δήμῳ τὴν εὐφροσύνην, δεικνὺς ἐξ οἵας αὐτὸν πολιτείας εἰς οἵαν μετήνεγκεν. Credidit se Villoisonus restituisse αὐτόν pro prava codicis scriptura αὐτοῦ, quum sit revera αὐτὸν in codice. Libanius t. 2, p. 27 : Ἀρτέμιδος ... μεμνημένης οἷον ἐν οἵῳ καιρῷ... Ἐλλέβιχος ἑαυτὸν ἀπέδειξεν. Idem t. 1, p. 678 : πειρώμενον καὶ τοὺς ἐσομένους διδάσκειν οἷος ἡμῖν ἐν οἵῳ καιρῷ γεγένησαι. Rursus t. 4, p. 49 : ἀκούσατε, ὦ παρόντες, ἀνθ' οἵων οἷα κεκόμισμαι. Himerius Oratione 23, 2 : οἷόν μοι σκότος ἀνθ' οἵου φωτὸς ἀντέλαμψε!... ὁ δὲ ἄρα μοι δαίμων οἵαν ἀνθ' οἵας τὴν ἀγγελίαν ηὐτρέπιζε. Potuit Himerius meminisse Aristidis Or. 19, p 422 : ὦ δεινὴ καὶ ἀφεγγὴς ἡμέρα ἢ τὰς φωσφόρους νύκτας ἐξεῖλες! ὦ πῦρ οἷον ὤφθης Ἐλευσῖνι, οἷον ἀνθ' οἵου! Idem. Or. 23, 21. Thomas Mag. Epist. extr. 3 : ἵν' εἰδείης ἐξ οἵων ἄρα σκοπέλων εἰς οἵους κατέσχομεν σὺν θεῷ τοὺς λιμένας. Basilius M. Hom. Mor. p. 353 : τὴν μεταβολὴν τοῦ βίου ἐξ οἵων εἰς οἷα μεταπέπτωκε κατοικτίζεται. Gregorius Nyss. t. 3, p. 590 : τίς βασκανία κακὴ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἐκείνης ἐκώμασεν; οἷα ἀνθ' οἵων ἠλλάξατο; Manasses Chron. 6099 : ἐσκόπει Ἐξ οἵας ταπεινότητος εἰς οἷον ὕψος ἤρθη. Dissenius malè comparavit illas formulas cum Pindari verbis N. 1, 61 : ὁ δέ οἱ φράζε ποίαις ὁμιλήσει τύχαις, ὅσσους μὲν ἐν χέρσῳ κτανὼν, ὅσσους δ' ἐν πόντῳ θῆρας ἀϊδροδίκας. Est enim in Pindaro repetitio simplex et nuda, in ceteris repetitio eum antithesi. Comparabo etiam Cornelium Nepotem, qui pariter circa pronomina lusit Timol. 2 : « Ut.... cerneretur quem et ex quanto regno ad quam fortunam detrusisset. »

ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης δεῖ παντὸς εἴδους συμφορῶν πειραθῆναι, ὡς καὶ πάντα τρόπον ἐκπλήσαντας πονηρίας, ζητοῦμεν ἔλεος καὶ φιλανθρωπίαν Θεοῦ. Φιλανθρωπίαν δὲ νομίζομεν τὸ τάχιον ἀποκοπῆναι ζωῆς καὶ μὴ μετὰ τὸν παῖδα, τοῦ δὲ ποθουμένου προαπελθεῖν, καὶ μετὰ τῶν μηδὲν αἰσθανομένων κεῖσθαι, πρὶν εἰς αἴσθησιν ἐλθεῖν τοσούτου κακοῦ, καὶ ἄπνουν παραπέμψαι ὑφ' οὗ ηὐχόμην αὐτὸς νεκρὸς εὐδαίμων παραπεμφθῆναι. Οὕτως ἔχομεν ἡμεῖς καὶ συνηλάθημεν ὑπὸ πολλῶν τῶν ἁμαρτημάτων εἰς τοιαύτας μεγάλας κακῶν ἀνάγκας· καὶ τοῦτο σαφῶς ἐστι πρῶτον αἴτιον τῶν ἐμῶν συχνῶν συμφορῶν, τὸ πλῆθος δηλονότι τῶν ἐμῶν συχνῶν ἀνομιῶν, δι' ἃς καὶ τῷ τῆς κακώσεως παρεδόθημεν ἐχθίςῳ τόπῳ, ἐνταῦθα δηλαδὴ κατὰ Θεοῦ μῆνιν ἀπορριφέντες πράγμασι χαλεποῖς ὁμιλῆσαι, ἐκ δὲ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ταῖς κακίςαις ταύταις περιπεσεῖν συμφοραῖς. Καὶ γὰρ καὶ τὸ δηλωθὲν (1) φθοροποιὸν νόσημα οὐκ ἄλλοθέν μοι τῷ ἀθλίῳ ἐνέσκηψεν, ἀλλ' ἢ ἐξ ὧν ὁ ἀλάστωρ δεσπότης κακῶν ἐπήνεγκε. Τότε γὰρ τὸν ἐμὸν ἐκφοβήσας φίλτατον, ὑφ' οὗ συσκευάσας κατέπραξε φονικοῦ βαρβαρικοῦ δράματος ἁπαλὸν ἔτι ὄντα καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν μὴ μόνον γνησίου, ἀλλ' οὐδ' ἀνθρώπων ὅλως τινὸς ἀπαθῶς ἰδεῖν πάθος τοιοῦτον δυνάμενον, καὶ πρὸς ἔκπληξιν ἐμβαλὼν, ἐνέβαλεν εὐθὺν ἀναλόγως καὶ ἀθυμίᾳ· ἐξ ἧς χολὴ καὶ δριμύτης ἀποτότε (2) μέχρι τοῦ νῦν ἐνοχλοῦσαι εἰς ὃ νῦν ὁρᾶται κακοῦ τελευταῖον διέθηκαν, οὐ μικρὰ πρὸς τὸ πάθος συμβαλούσης καὶ τῆς δυσχερείας τοῦ τόπου καὶ τοῦ ἐπιπνέοντος αὐτὸν διεφθορότος ἀέρος· ὥστε εἰ μὴ καὶ πρῶτον ἦμεν ἡμεῖς τὴν ἐνταῦθα διατριβὴν βιασθέντες, βιασθέντες ὁμοῦ καὶ τοιούτοις παλαμναίοις ἀνθρώποις καὶ πράγμασι προσπαλαίειν, εἰ (3) μετὰ τὴν

(1) Id est, τὸ ῥηθέν. Quod moneo, et monui disertius ad Anecd. Gr. t. 4, p. 320, propter errorem viri docti circa illud participium.

(2) Sic codex. Scriptum est ἀπὸ τότε in Andreopuli Syntipa p. 18. Est alibi ἀπότοτε, idque melius forsan, sicut ἔκτοτε melius quam ἐκτότε. Eudocia de Alcmæone Viol. p. 19 : μέγα οὖν κλέος ἔσχεν ἔκτοτε ὁ Ἀλκμαίων. Dixit Wyttenbachius, literæ A. Violeti Eudociani fontes investigans Bibl. Crit. part. 7, p. 11, se sedem loci de Alcmæone non invenisse; inveni in inedito Nonni commentario ad Nazianzeni. Or. 20. Apponam lectionis varietatem e cod. 2551 : οὗτος ὁ Ἀλκμαίων Ἀθηναῖος ἦν τῷ γένει ... ἐμηχανᾶτο καὶ ἐσκόπει ... ἐν Δελφοῖς εἰς τὸ Ἀπολλώνιον ἱερὸν, ἐκμισθοῦται παρὰ Δελφῶν ... ἔχων λοιπὸν ὑφ' ἑαυτὸν πάντας καὶ πάσας τὰς τοῦ θεοῦ διακόνους πείθει τὴν ἱέρειαν τὴν πυθίαν ἵνα εἰ ἔλθοι ... λέγει ὁ θεὸς ὑμῖν .. συνεχῶς καὶ πολλάκις γενομένου ... ἐλευθερώσας σοφίᾳ τὰς Ἀθήνας.

(3) Delendum εἰ, ni forte ex loco deperdito supersit. Possit mutari in ἦ, *profecto;* sed id vix placet. Redit memoria

ἐκ τοῦ δεινοῦ τελχῖνος ἐπήρειαν καὶ ἀπηνοῦς δεσπότου λῃστείαν, ἀπηλλάγημεν εὐθὺς τῶν δεῦρο λυπούντων, οὔθ' ὅσα τῶν κακῶν ἕτερα πεπόνθαμεν ἐξ αὐτῆς ἀρχῆς παθεῖν ἂν ἐπῆλθεν ἡμῖν, οὔτ' αὐτὰ δὴ τὰ ἔσχατα ἐπῄει ὅσα φονικῶς ἐπῄει, οὔτε τῆς νῦν ἐξ αὐτῶν ἰούσης καί μοι γενομένης ἐγγὺς μεγάλης ταύτης συμφορᾶς ἐπειράθημεν. Ἀλλὰ τί χρὴ μακρηγορεῖν, τοῦ πάθους θρηνεῖν ἀναγκάζοντος; Ἰδού σοι καὶ αὕτη παρ' ἡμῶν τραγῳδία, τοσαύτης δυστυχίας ἐλεεινῆς ἀφήγησιν ἔχουσα, ἐπὶ δὲ τῇ τραγῳδίᾳ παράκλησις· ἡ δὲ παράκλησις βοηθὸν ἡμῖν, εἴ τι δύνῃ, γενέσθαι, γνησίως ἐφ' ἡμῖν σπλαγχνισθέντα. Βοήθησον γοῦν, ὁ καὶ πρώην μόνος γνησίως ἡμῖν συμπαθήσας παθοῦσι δεινότατα· πάντως δὲ, εἰ μὴ καθ' ἕτερον τρόπον, ἀλλὰ δι' εὐχῶν δύνῃ, καὶ πολλὰ δύνῃ ἐπαρκέσαι ἡμῖν. Ταύταις δὴ ταῖς σαῖς εὐχαῖς ἱλεωθείη Θεὸς φιλανθρωπευσάμενος ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἢ στήσαι τέλεον τὴν καθ' ἡμῶν ὀργὴν, ἢ ἐν οἰκτιρμοῖς παιδεύσαι, ὅστις δὴ καὶ μᾶλλον τρόπος αὐτοῦ, καὶ

ad locum Philocletæ in quo εἰ et ἢ vel ᾖ criticos viros non parum impediunt. Loquitur Neoptolemus sic v. 331 : Ἐπεὶ γὰρ ἔσχε μοῖρ' Ἀχιλλέα παθεῖν· quem interrumpit Philoctetes : Οἴμοι! φράσῃς μοι μὴ πέρα, πρὶν ἂν μάθω Πρῶτον τόδ', εἰ τέθνηχ' ὁ Πηλέως γόνος. Mutant εἰ alii in ἢ, in ᾖ alii, alii non mutant. Videtur ferme Philoctetes non id dixisse, quod, nuntiata morte Achillis idque disertissime, dicere debuerit. Burgesius edidit codicem unum sequutus : Ἐπεὶ γὰρ ἔσχε μοῖρ' Ἀχιλλέα παθεῖν. Jamque ob ambiguitatem verbi παθεῖν, Philoctetæ interrogatio, εἰ τέθνηκεν, fit probabilis. Sed de auctoritate lectionis παθεῖν, quam solus editorum quos consulere potui memoravit Burgesius, quum quanta sit non possim judicare, proposuerim aliam emendationis rationem ex distinctione quæsitam, eo scilicet modo : NEO. Ἐπεὶ γὰρ ἔσχε μοῖρ' Ἀχιλλέα..... ΦΙΛ. θανεῖν! Οἴμοι! φράσῃς.... Perculsus tristi illo nomine μοίρας, Philoctetes mediæ irrumpit sententiæ quam verbo supplet ipso quod audire reformidavit, et tunc quærit num id quod revera sit divinaverit. Alius est in proximo locus quem obiter tractabo. Narrat Neoptolemus ad se venisse Scyrum legatos qui ejus postularent in Troja obsidenda societatem ipsumque ad Græcorum exercitum deducerent, v. 348 : Ταῦτ', ὦ ξέν', οὕτως ἐννέποντες, οὐ πολὺν Χρόνον μ' ἐπέσχον, μή με ναυστολεῖν ταχύ. Hæserunt de verbi ἐπέσχον persona viri docti, utrum prima esset an tertia. Nunc videntur de tertia consentire. Equidem primam fuisse a poeta intellectam opinor. Nulla omnino causa fuit cur legati diu vel paulisper Neoptolemi profectionem retardarent, quam potius urgere debuerunt; sed ipse potuit morari Neoptolemus, vel ut de re proposita deliberaret maturius, vel qui se ad iter improvisum justo apparatu accingeret. Igitur ἐπέσχον με, inquit, οὐ πολὺν χρόνον. Nil notius formis dicendi, καιρὸν ἐπισχὼν βραχὺν, μακροὺς χρόνους ἐπισχεῖν, ac similibus aliis, in quibus pronomen est subauditum. Potuit poeta οὐ πολὺν χρόνον ἐπέσχον dicere; addidit με ut versum fulciret. Usus quidem vulgaris a pronomine exprimendo abstinebat; sed oratio poetica quæ sunt rariora consectari solet. Usus etiam formulas οὕτως ἔχει, ἀτρέμας ἔχει, alias sine pronomine adhibet, quod tamen scriptum invenitur : ἔχ' ἀτρέμα σαυτὸν, μηδ' ἀλογίστως σαυτὸν ἔχε. Burgesius intellexit quidem de Neoptolemo, sed sine causa idonea χρόνον γ' ἐπέσχον proposuit.

μετρίως παιδεύσαι, μὴ ἐν μεγάλῳ θυμῷ. Παιδεύσει δὲ μετρίως, εἰ παντὸς μὲν ἑτέρου μᾶλλον πάθους ἐπενέγκοι πεῖραν, τὴν δὲ νῦν ἀπειλουμένην καταλαβεῖν ἡμᾶς ἐπὶ τελευτῇ φιλτάτου παιδὸς ἐγγὺς ἰοῦσαν συμφορὰν ἀπενεγκοι.

ΠΖ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οὐχ ἓν ἐμοὶ τοῦτο μόνον δεινὸν ἡ τοῦ σώματος συμβᾶσα καχεξία, κακοήθης τις ἐπισυμβᾶσα, πεποίηκε, πληγὰς δηλονότι χαλεπὰς ἐπιθεῖσα καὶ πονηρὰ ἕλκη κατεργασαμένη καὶ φλεγμαίνοντα τραύματα, ἐξ ὧν συνεχεῖς ἀλγηδόνες ὀξέως κατακεντοῦσιν· ἀλλ' ὅτι με καὶ πρὸς βίαν καθεῖρξε, καὶ μὴ μεταβαίνειν ἀνίησι, μηδ' ἔχειν ἐμαυτῷ χρῆσθαι καθ' ὅ τι καὶ βούλομαι (1), μήτε βαδίζειν ὅποι πόθος ἢ χρεία κινεῖ, τοῦτο πλέον ἀνιῶσα πεποίηκεν. Ἐντεῦθεν γὰρ ἐγὼ καὶ σοῦ τῆς φίλης ἐμοὶ κεφαλῆς ἐφ' ἱκαναῖς ἡμερῶν ἀπεστερῆσθαι ἠνάγκασμαι, καὶ σφόδρα σοι ποθῶν συγγενέσθαι, οὐκ ἔχω μετακινηθῆναι καὶ συγγενέσθαι. Οὐ μὴν ἀλλ', ἐπεὶ τοῦτο μὴ ἔχω, ὃ δεύτερον ἔχω ποιῶ· τί δὲ ποιῶ; ἀντ' ἐμοῦ πέμπω τὰ γράμματα, ἐφ' ᾧ δὴ ταῦτα καταμηνύσαι, ἅπερ αὐτὸς ἠβουλόμην ὁμιλήσας μηνύσαι.

Συχνοί τινες παρ' ἡμᾶς φοιτῶσιν, οὐ τῶν συγγενῶν μόνον καὶ φίλων ἢ καὶ τῶν ἄλλως γνωρίμων, ἀλλὰ καὶ τῶν μέχρι χθὲς καὶ πρότριτα μήπω γνωρίμων· πάντες δ' ὁμοίως κατηφεῖς φοιτῶσι, σκυθρωποὶ, τοῖς προσώποις ἐπιστυγνάζοντες. Βούλεται δ' αὐτοῖς ἥ τε ἄφιξις καὶ τὸ σχῆμα τοῦτο, καὶ ὅσα πρὸς ἡμᾶς ἐρεῖν ἐμελέ-

(1) Theodorus Metoch. Misc. c. 53, p. 300 : οἱ δ' ἐνακμάζουσιν ἐξ ἀρχῆς εἰς τέλος τῇ τοῦ σώματος εὐεξίᾳ καὶ τῷ πεφυκότι βέλτιστα, καὶ χρῶνται παντάπασιν ἐλευθέρως, καὶ ὅ τι βούλοιντ' ἄν. Legendum, καθ' ὅ τι. Sæpius καὶ et κατὰ sibi nocuerunt. Lucianus Icarom. 30 : μόνοι δὲ καὶ καθ' ἑαυτοὺς γενόμενοι. Delendum puto copulam. Exemplis plurimis ostensum est ad Eunapium Græcis fuisse usitatissimum ejusmodi pleonasmum μόνος καθ' ἑαυτὸν, μονούμενος καθ' ἑαυτόν. Scholiastes Homeri a Creuzero v. doct. editus Melet. 1, p. 51 : σκορπιὸν ἀνῆκε κατ' αὐτοῦ, καὶ καὶ κρουσθεὶς οὕτως ἐν τῷ σφυρῷ τέθνηκεν. Lego, καὶ κατακρουσθείς. Cedrenus p. 295 : Μητρόδωρός τις Περσογενὴς προσποιησάμενος φιλοσοφεῖν ἀπῆλθεν ἐν Ἰνδίᾳ καὶ τοὺς Βραχμάνας. Forsan κατὰ τοὺς Βρ. In Luciano D. M. 12, 4, nunc editum esse video : καὶ τοὺς φονέας τοῦ πατρὸς μετῆλθον, κᾆτα φοβήσας τὴν Ἑλλάδα ... Quod pro vulgata lectione καταφοβήσας scriptum habet quidem optime; sed mutationis quum ignorem fontem, annotationibus carens recentiorum criticis, lego mihi quidem e codice 1310 : καὶ φοβήσας.

τησαν, παραμυθίαν ἡμῖν πρᾶξαι· οὐ τῶν ἐκ τῆς νόσου χαλεπῶν εἵνεκα (μὴ τοῦτο νομίσῃς· μικρὰ γὰρ ἢ οὐδὲν αὐτοῖς ταῦτα λελόγισται), ἀλλὰ παραμυθεῖσθαι βουλόμενοι τῶν εἰς ἡμᾶς χάριν δεινῶν πεπραγμένων, καὶ γοῦν ἀδίκως ἐπενηνεγμένων κακῶν. Παραμυθεῖσθαι βούλονται· νομίζουσι γὰρ, καὶ ἀληθῆ νομίζουσι, περιαλγεῖν ἡμᾶς ἐντεῦθεν καὶ πλεῖστα περιαλγεῖν, καὶ διὰ τοῦτο δεῖσθαι πλείστης ὅσης τῆς παραμυθίας. Ἐγὼ δ' αὐτούς (δεῖ γὰρ ἀψευδεῖν με πρὸς σέ) οὔτ' ἀποπέμπειν ἔχω μετ' εὐνοίας οὕτω προσενηνεγμένους, καὶ, προσιέμενος, οὐ πάνυ τι φαίνομαι τὴν σπουδὴν ἀποδεχόμενος. Τὸ μὲν γὰρ, ἥκιστα εὐπρεπὲς νομίζω, γνησίους ὄντας καὶ συνήθεις, ἢ καὶ ἄλλως περὶ ἡμᾶς εὖ βεβουλημένους, ἀποτροπαίους ἡγούμενος φαίνεσθαι· τὸ δ', ὅτι μὴ βούλομαι μήτ' αὐτὸς ἀναξαίνειν τὰς ἐμὰς συμφορὰς, μήθ' ἑτέρων ἀκούειν περὶ αὐτῶν διαλεγομένων. Καὶ πάνυ τι βούλομαι καὶ τεχνάζομαι πάντα τρόπον μὴ δοκεῖν ἔχειν ἀθύμως, μηδ' εἶναι μηδένας τοὺς ἐφ' ἡμῖν παθαινομένους, εἶτα παραμυθίας ἐμῆς ἐπιμελουμένους. Ἀλλ' ἔστι καὶ τοῦτο τῶν ἐμῶν, ὡς ἔοικε, μεγάλων κακῶν, τὸ μήτε σφόδρα πειρώμενον λανθάνειν ῥᾳδίως ἔχειν λανθάνειν, λαμπραῖς οὕτω χρησάμενον συμφοραῖς, καὶ τὸ τοὺς εἰδότας πάντας πλέον σχεδὸν ἢ καθ' ὅσον ἐγὼ περιπαθῶς ἔχειν. Διὰ τοῦτο καὶ προσίασι συχνοὶ, καὶ πρὸς τὸν μηδὲν δεόμενον ἀκούειν ἐμὲ παραμυθητικῶς κατεπᾴδουσιν, ἐγκωμίοις προσχρώμενοι. Μεμελέτηται δ' αὐτοῖς τὰ ἐγκώμια, ἐμοὶ δοκεῖν, δυοῖν ἕνεκα· τὸ μὲν ἵνα νουθετοῦσι πρᾴως προσέξω τὸν νοῦν, τοῖς ἐπαίνοις ὥσπερ ἐκμειλιχθεὶς, τὸ δ' ἵνα ῥᾷον πεισθῶ, ὡς τοῦ γε μὴ πεισθῆναι λύπην σφίσι φέροντος, καὶ ταῦτ' οὖσιν οὐ φίλοις μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ ἐπαινέταις· ὅθεν καὶ συνετὸν ἀποκαλοῦσι καὶ νουνεχῆ λέγουσι, καὶ « γενναῖος εἶ » λέγουσι « τὴν φύσιν, καὶ πρὸς τὰς ἐπερχομένας ἀνάγκας ἱκανῶς ἀντέχειν « δυνάμενος, καὶ μικροψυχεῖν μηδαμῶς μηδὲ καταπίπτειν ἐξ οὐ« δεμιᾶς περιστάσεως· οὐκοῦν μηδὲ μικροψύχει, μηδὲ κατάπιπτε. » Καὶ οἱ μὲν πρὸς ἐμὲ ταῦτα· ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτοὺς μὲν οὐδὲν, ὅτι μὴ τοῦτο μόνον, σχῆμα δηλονότι δεικνὺς πρὸς τὰς παραινέσεις ὑπεῖκον· πρὸς ἐμαυτὸν δὲ στραφεὶς, ἠρέμα φθέγγομαι τὸ τῆς τραγῳδίας (1), ἐλαφρὸν εἶναι λέγων, ὅστις πημάτων ἔξω πόδ' ἔχει,

(1) Ex Æschylo Prom. 271 : Ἐλαφρὸν, ὅστις πημάτων ἔξω πόδα Ἔχει, παραινεῖν νουθετεῖν τε τὸν κακῶς πράσσοντ' ... Habuit suo in libro Chumnus lectionem codicum, nunc correctam, ut vitetur anapæstus, πράσσοντας· ἐγώ ... Ipsam

θῶν ἀφῆκε τὸ πάθος καὶ τὴν ὀδύνην ἀνάλογον, ἀφῆκεν ὁμοίως καὶ πρὸ ὥρας μὲν ἐκεῖνον ἀναρπασθέντα θρηνεῖν, πρὸ ὥρας δὲ καὶ τὴν γυναῖκα τὰ ἔσχατα δυστυχήσασαν, νέαν τὴν ἡλικίαν, οὔπω τὸν ἑπτακαιδέκατον ἀνύσασαν χρόνον, καὶ παισὶν ἐπὶ δυσὶν ἀπωρφανισμένοις, τῷ μὲν πενταέτει, τῷ δ' ἔτι γαλουχουμένῳ, πάθει χαλεπωτάτῳ τῆς χηρείας δουλεύουσαν. Ἀφῆκεν ὁμοῦ θρηνεῖν καὶ ὅτι τὴν γυναῖκα καὶ παῖδας ἐς πλείστην ἀπορίαν βίου ἀφῆκεν, ὥστε καὶ περιέλκεσθαι τούτους ὑπὸ δανειστῶν ὁρᾷν καὶ πρὸς χρεῶν ἀπόδοσιν ἕλκεσθαι, καὶ τὸ ἔτι ἐλεεινότερον ὅτι μηδ' ἔχουσιν ὅθεν ἂν ἀποτίσωσιν. Ἐκεῖνος γὰρ ἐπὶ ταῖς στρατιωτικαῖς ἀνάγκαις πολλὰ μὲν καὶ τῶν παρ' ἡμῶν κατὰ προῖκα δοθέντων ἀνάλωσεν· ἐπεὶ δὲ τοῦ λοιποῦ μὴ εἶχε, μήτ' ἐκ τῶν ἰδίων μήτ' ἐξ ὧν ἡμετέρων εἴληφεν, ἀναλίσκειν, δανείοις χρησάμενος, ἐπὶ συχνοῖς αὐτοῖς ἐτελεύτησε· καὶ γέγονε καὶ τοῦτο προσθήκη τις ὡσανεὶ τῶν ἐπ' ἐκείνῳ δακρύων. Οὐ μὴν ἀλλ', ἐπειδὴ μόνος αὐτὸς παρὰ Θεοῦ φιλανθρώπως ἡμῖν ἐπεδόθης, ὁμοῦ μὲν παρήγορος, ὁμοῦ δὲ καὶ βοηθὸς ἐπὶ ταῖς ἐπερχομέναις ἀνάγκαις, δὸς καὶ νῦν χεῖρα βοηθείας, δι' ἧς καὶ παρέξεις μετρίαν παραμυθίαν. Δώσεις δὲ πῶς; ὁρᾷς ἰδοὺ τὸ γράμμα (πέμπω καὶ γάρ), ὁμοῦ μὲν τὴν αἴτησιν, ὁμοῦ δὲ καὶ τὸν τρόπον δηλοῦν τῆς ἐπικουρίας· καὶ γενοῦ λοιπὸν ἐπίκουρος κατὰ τοῦτο σπλαγχνισθεὶς συμπαθῶς ἐπὶ μητρὶ καὶ θυγατρὶ, χήραις μὲν ἀμφοτέραις, καὶ ὁμοίως ἀθλίαις, πασῶν δὲ περιφανῶς τῶν ἄλλων δυστυχεστάταις, σπλαγχνισθεὶς ὡσαύτως καὶ ἐπὶ νηπίοις οὕτω σχετλίως ἀπωρφανισμένοις, καὶ παντὸς μὲν ἐλέους καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἀξίοις, πολλῷ δὲ πλέον ὑπὸ σοῦ, ὡς καὶ φιλανθρώπου πλέον τῶν ἄλλων, καὶ γνησίως πᾶσιν ἐπικαμπτομένου τοῖς οὕτω χαλεπὰ δυστυχοῦσιν.

ΠϚ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Σὺ μὲν εἴης καὶ ὑγείας ἁπάσης ἀπολαύων καὶ πάσης εὐεξίας· περὶ ἡμῶν δὲ μάνθανε χρηστὸν μὲν οὐδέν· οὐδὲ γὰρ τοιούτου μετέχομεν οὐδενὸς, παντὸς δὲ μᾶλλον ἀνιαροῦ. Ἢ τοῦτο μὲν ἔχεις πάλαι μαθὼν, καὶ οὐ νῦν δέῃ μανθάνειν, ἀκριβῶς εἰδὼς τὰς ἐπιούσας ἡμῖν συμφοράς· οὐκοῦν ἕτερον μάνθανε πάθος ἡμῶν ἐλεει-

νότερον καὶ σαφῶς μήνιμα θεῖον. Τὸν γὰρ πρὸ τῶν ἄλλων ἐμοὶ τεχθέντων παίδων γεννηθέντα πρωτότοκον, καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὸ καὶ τῆς προσούσης εὐφυΐας χάριν πρὸ τῶν ἄλλων στεργόμενον, καὶ πάντα μοι νομιζόμενον εἶναι (1), πλοῦτον ἀγαθὸν, ἀρκοῦσαν εὐδαιμονίαν, εἰ καὶ τἄλλα πάντα δυστυχῶς ἔσχον, παραμυθίαν ἐν πᾶσι κακοῖς, καὶ τί γὰρ ἄλλο πλέον ἢ καὶ ζωῆς καὶ ψυχῆς αὐτῆς προτιμώμενον, νῦν ὑπὸ δυσεντερικοῦ πάθους καὶ καυςικοῦ τῶν ἐμῶν σπλάγχνων πυρετοῦ ὁ πάντας ὑπερβαλὼν ἐγὼ δυστυχήμασιν ἀποβαλέσθαι κινδυνεύω· ἀποβαλομένῳ μοι δὲ συμβαίνει προαποβαλέσθαι καὶ ψυχὴν αὐτὴν καὶ προαποθανεῖν τοῦ φιλτάτου, ὃ δὴ μόνον ἐμοὶ κατὰ βούλησιν, εἰπεῖν, ὡς ἐν τοσούτῳ κακῷ, καὶ τέλος φέρον εὐχῆς. Εἰ μὲν γὰρ αἵρεσις ἦν ἀμφοτέρων ἑλέσθαι τὸ μὴ πλέον ἀλγεινὸν, ἡμετέρου δηλονότι θανάτου καὶ τελευτῆς ἐρασμιωτάτου παιδὸς, εὐθὺς ἂν ἐγὼ τὴν ἐμὴν νέκρωσιν ἠσπασάμην ὡς κέρδος· ἐπεὶ δ' οὐχ αἵρεσις τὸ παρὸν, ὅτι μηδὲ κατ' ὀλίγον παρωξύναμεν Θεὸν, ὥστε τὸ μέν τι παιδεύεσθαι παρ' αὐτοῦ, τὸ δ' ἀφίεσθαι, καὶ πρόκρισιν ἡμῖν ἀνεῖσθαι, ἀνθ' οἵων οἷα τῶν κακῶν (2) ἀλλαξαίμεθα,

(1) Philostratus Epist. 44 : ἐγὼ δὲ πάντα (σὲ καλῶ). Ibi similia apposui. Gregorius Naz. Or. 20, p. 340 : πάντα ἦν αὐτῷ, σύμβουλος ἀγαθὸς, κτλ. De latina formula *omnia esse* monuit Brukhus. ad Tibull. 1, 5, 30. Jam dixeram p. 83, quod video serius.

(2) Chumnus in meis Anecdotis Gr. t. 3, p. 290 : ἐφ' οἷς οἷος ὢν ἐκεῖνος οἵως ἀώρως ἐτμήθη· repetitione abusus, quæ placuit veteribus, ut ibi fuit a me monstratum. Euripides Alc. 145. Ὦ τλῆμον, οἵας οἷος ὢν ἁμαρτάνεις! Ibi Monk. multa ex Blomfieldii copiis, cui jungendus Reisig. ad OEd. C. p. 306. Choricius p. 52 Diatribæ Villoisoni : ἐπαύξει τῷ δήμῳ τὴν εὐφροσύνην, δεικνὺς ἐξ οἵας αὐτὸν πολιτείας εἰς οἵαν μετήνεγκεν. Credidit se Villoisonus restituisse αὐτὸν pro prava codicis scriptura αὐτοῦ, quum sit revera αὐτὸν in codice. Libanius t. 2, p. 27 : Ἀρτέμιδος ... μεμνημένης οἷον ἐν οἵῳ καιρῷ... Ἑλλέβιχος ἑαυτὸν ἀπέδειξεν. Idem t. 1, p. 678 : πειρώμενον καὶ τοὺς ἐσομένους διδάσκειν οἷος ἡμῖν ἐν οἵῳ καιρῷ γεγένησαι. Rursus t. 4, p. 49 : ἀκούσατε, ὦ παρόντες, ἀνθ' οἵων οἷα κεκόμισμαι. Himerius Oratione 23, 2 : οἷόν μοι σκότος ἀνθ' οἵου φωτὸς ἀντέλαμψε!... ὁ δὲ ἄρα μοι δαίμων οἵαν ἀνθ' οἵας τὴν ἀγγελίαν ηὐτρέπιζε. Potuit Himerius meminisse Aristidis Or. 19, p 422 : ὦ δεινὴ καὶ ἀφεγγὴς ἡμέρα ἢ τὰς φωσφόρους νύκτας ἐξεῖλες! ὦ πῦρ οἷον ὤφθης Ἐλευσῖνι, οἷον ἀνθ' οἵου! Idem. Or. 23, 21. Thomas Mag. Epist. extr. 3 : ἵν' εἰδείης ἐξ οἵων ἄρα σκοπέλων εἰς οἵους κατέσχομεν σὺν θεῷ τοὺς λιμένας. Basilius M. Hom. Mor. p. 353 : τὴν μεταβολὴν τοῦ βίου ἐξ οἵων εἰς οἷα μεταπέπτωκε κατοικτίζεται. Gregorius Nyss. t. 3, p. 590 : τίς βασκανία κακὴ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἐκείνης ἐκώμασεν; οἷα ἄνθ' οἵων ἠλλάξατο; Manasses Chron. 6099 : ἐσκόπει Ἐξ οἵας ταπεινότητος εἰς οἷον ὕψος ἤρθη. Dissenius malė comparavit illas formulas cum Pindari verbis N. 1, 61 : ὁ δέ οἱ φράζε ποίαις ὁμιλήσει τύχαις, ὅσσους μὲν ἐν χέρσῳ κτανὼν, ὅσσους δ' ἐν πόντῳ θῆρας ἀϊδροδίκας. Est enim in Pindaro repetitio simplex et nuda, in ceteris repetitio eum antithesi. Comparabo etiam Cornelium Nepotem, qui pariter circa pronomina lusit Timol. 2 : « Ut.... cerneretur quem et ex quanto regno ad quam fortunam detrusisset. »

μηδὲν αἰσθανόμενον ὧν ὑπέστη. Οὐ μὴν ἀλλὰ πρὸς τοῖς εἰρημένοις, καὶ τρίτος ἔστι παρακλήσεως τρόπος, τὸν ἀδίκως δηλονότι τιμωρησάμενον ἰδεῖν κολαζόμενον. Ἀλλ' ἐνταῦθ' ἐμοὶ μὴ μόνον τὸ τῆς ὀδύνης, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς αἰσχύνης πλέον, καὶ παίζειν μοι δοκοῦσιν οἱ παραμυθεῖσθαν κἀντεῦθεν σπουδάζοντες. Ποίας γὰρ, ὦ (1) πρὸς Θεοῦ! τῆς δίκης οἱ λησταὶ καὶ μιαιφόνοι, ποίας ἀξίας, ὡς εἰκὸς, ἐπειράθησαν; τί τοσοῦτον ὅσον ἐκ τῶν νόμων δίκαιον τοὺς μιαροὺς ἐκολάσατο; ὁ μὲν ἀρχηγὸς αὐτῶν καταδικασθεὶς, κυνηγέσια καὶ πᾶν ὅσον ἕτερον πρὸς ἐπιθυμίαν ἐπ' ἀδείας ἁπάσης τὸ μέχρι τοῦ παρόντος ἦν χρώμενος, καὶ ταύτην ἀνάλογον τοῦ κακουργήματος ἀπέτισε πρεπόντως τὴν δίκην· οἱ δὲ καὶ χορεύοντες ὡσπερεὶ διεγένοντο, δυσχερείας μηδεμιᾶς μηδαμῶς πειραθέντες· οἱ δ', οἰκίσκῳ τάχα κατακλεισθέντες, νῦν μὲν ἴσως ἐν κρυπτῷ μέγα διαγελῶσιν ἡμᾶς τῆς ἀπονοίας, ὁμοῦ δὲ καὶ τῆς εὐηθείας, ὅτι πρὸς τοιούτους ὄντας αὐτοὺς πάνυ πολλὰ δυναμένους ἀφρόνως παρετάττομεθα, μικρὸν δ' ὕστερον καὶ μεῖζον δημοσίᾳ καταγελάσουσι, καὶ ἡδέως ἂν διηγήσωνται (2) ὡς ἐγὼ μὲν ἤλπιζον, πρὸς νόμους βλέπων καὶ δικαίαν ἀπόφασιν, δημίοις αὐτοὺς ἐκδοθῆναι καὶ μὴ ἐκφυγεῖν τὰς δίκας, ἃς οὐδ' εἰς κναφέα τινὰ ἢ βάναυσον ἐξ ἴσου καθυβρίσαντες ἐκφυγεῖν ἂν κατίσχυσαν, οἱ δὲ, μετὰ τὸ πολλὴν πρότερον ἐνδείξασθαι κεκτῆσθαι τὴν δυναστείαν, καὶ πᾶσι διαφανὲς καταστῆσαι ὡς, εἰ μὴ βούλονται, οὐχ ἁλίσκονται, εἶτα μόλις ἀρχιερεῖ τινι τῶν μεγάλων, ἀνδρὶ θειοτάτῳ, φέροντες ἑαυτοὺς ἑκόντες ἐπέδωκαν, ἱκανὰς παρ' αὐτοῦ πρότερον πίστεις εἰληφότες, ὡς οὐδὲν αὐτοῖς τῶν ἀπηγορευμένων οὐδαμῶς ἀπαντήσει· ταῦτα λαλήσουσι, καὶ πρὸς ὕβριν αὖθις ἐμὴν μεθ' ἡδονῆς διηγήσονται, καὶ, ὅπερ ἔφην, πλατὺ καὶ μέγα καθ' ἡμῶν κροτοῦντες γελάσονται. Κἀγὼ δὲ νῦν πρὸς σὲ μὴ γελῶν, ὅτι μηδ' ἔξεστιν, ἀποθρηνῶν δὲ μᾶλλον διέξειμι, ὡς καὶ πρὸ τοῦ πάθους καὶ τῆς συμφορᾶς αὐτὴν εὖ μάλα τὴν συμ-

(1) Codex, ὢ. Et ὦ pro ὢ scripsi bis in eadem formula Epist. 89; ac scribendum in Prodromo infra p. 134, n. v. 1.

(2) Potius διηγήσονται. Vide p. 75, n. 2. Passim ω et ο permutantur a librariis et non nunquam ab editoribus, si quid forte aliud agunt. Ignatius Diaconus Versibus Alphabeticis a Bandinio editis in Fasciculo rerum Græcarum ecclesiasticarum p. 127, et in Rulandi Synonymia Latinogræca, quod Bandinium latuit : Πρᾶος ταπεινὸς τοῖς διδασκάλοις ἔσω. Mirum est neutrum vidisse reponendum esse ἔσο. Choricus in Summum § 11 : ἔοικε δὲ τούτῳ καὶ Ὅμηρος μαρτυρεῖν. Codices, τοῦτο. Idem in Proc. § 14 : ῥήτωρ εἰμὶ, λογίζομαι τὰ χρηστὰ, φράζω τὸ δέον εἰς κάλλος Codex, εἰς κάλως. Forsan εἰς καλῶς. Sed mutari nihil erit melius.

φορὰν ὅσην πείσομαι σαφῶς εἰδὼς ἐν πολλοῖς διεξήειν, κἂν αὐτὸς οὐκ ἠβούλου προσέχειν καὶ ληρῶν ἐγὼ πάντ' ἤμην εἰκῇ καὶ μάτην. Ἀλλ', εἰ μὴ τότε, νῦν γοῦν ἐμοὶ λέγοντι πρόσχες καὶ πρόσχες (1) ὡς οὔτ' ἀνεκτὸν καὶ παντελῶς ἄθλιον ζῇν ἡμᾶς ἐπὶ κακοῖς τοιούτοις· οὕτω δὲ προσχὼν καὶ σύνευξαι εἰκότως ζωῆς ἡμᾶς ἐφυβρίστου θάνατον ταχὺν ἀνταλλάξασθαι καὶ βίου πικροῦ τὴν ἐκεῖσε μετάστασιν ὅποι δηλονότι Θεοῦ δίκη καὶ νόμος βεβαίως κρατοῦσιν, ἀνθρώπων δὲ κακούργων καὶ βίαις πονηραῖς ἀτόπως ἐνδοξαζομένων οἱ μηδὲν αὐτοῖς μετέχοντες τῆς κακίας οὐκ εἰσὶν ἀτιμότεροι.

ΠΗ'.

ΤΩ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ (2).

Ἐγὼ καὶ βούλομαι, καὶ πάνυ μοι δι' εὐχῆς ἐντολῶν Θεοῦ καὶ νόμων ἰσχύσαι πληρωτὴς γενέσθαι· καὶ γὰρ ἐν ταύταις καὶ δι' αὐτῶν ἡ μακαρία ζωή· βούλομαι καὶ ἐπεύχομαι, οὐ μὴν δὲ καὶ φαίνομαι κατὰ τὴν τοιαύτην εὐχὴν καὶ γνώμην πολιτευόμενος. Τὸ δ' αἴτιον ἴσως, ὅτι μὴ δύναμαι. Σὺ δ' ἐρεῖς ὡς, εἴπερ ἠβουλόμην, τάχ' ἂν ἠδυνάμην, ἐπεὶ καὶ Θεὸς, ἀνθρώποις νομοθετῶν, ἐκεῖνα πάντως νενομοθέτηκεν ὅσα καὶ φύσις αὐτῶν ἐχώρει, καὶ μηδὲν ἦν καταπρᾶξαι βουληθεῖσιν ἀδύνατον· τοῦτο τίθεμαι καὶ αὐτός. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διεῖλε, λέγω, τὰς ἐντολὰς, καὶ τὰς μὲν μείζους ἔθετο καὶ κεφάλαιον τῶν λοιπῶν, τὰς δ' ἔθετο μετ' αὐτάς. Πρὸ μὲν οὖν τῶν ἄλλων εὐθὺς ἀγάπην τάττει τὴν πρὸς αὐτὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς γινομένην, ὁμοῦ δὲ τάττει καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, οὕτως ἀληθινὴν ὡς ἑαυτὸν ἕκαστος ἀγαπᾷ, καὶ δύο ταύτας οὔσας ψυχῆς ἐνεργείας διαφερούσας ἅμα τίθησιν ὡς ἐντολὴν μίαν καὶ πρώτην, ἐξ ἧς καὶ νόμον ἅπαντα ἐκκρεμᾷ καὶ πάντας ἐκκρεμᾷ τοὺς προφήτας (3)· ἀφιέναι δὲ τὰ ἐνίοις ὠφειλημένα μίαν τῶν

(1) Sic codex. Supra Ep. 37, p. 46, fuit scriptum προσσχὼν, et Ep. 82, p. 101; 89, p. 119. Cf. Ep. 166. Monui de hac scripturæ diversitate ad Anecd. Græca t. 5, p. 251; adde Sinner. ad Gregor. Naz. Laud. Cæsarii p. 43; Haack. ad Thuc. 1, 15. Uno qui usus sum Chumni codice nihil debui mutare. Leoni Diacono Hist. 9, 4, codicis lectio προσχὼν videtur fuisse relinquenda, non in προσσχὼν reformanda.

(2) Theolepto, Philadelphiæ episcopo, de quo monui Anecd. Gr. t. 5, p. 183, 220. Ibi inserui ejus laudationem a Chumno scriptam.

(3) Vide p. 10, n. 1.

δευτέρων παρέδωκεν ἐντολῶν (1), πρὸς ἣν ἡμᾶς αὐτὸς συνάγειν σπουδάζεις, πείθων πανταχόθεν καὶ κατὰ πάντας λογισμούς· καὶ πείθομαι δὴ, μηδ' αὐτοῦ δὴ τούτου τοῦ προστάγματος ἐξιςάμενος τοῦ περὶ τῆς ἀγάπης νομοθετοῦντος, ὅτι μηδὲ καλὸν, πρὸς ἕτερον τῶν ἐπιταγμάτων βλέποντας, τοῦ κεφαλαίου τούτων καταμελεῖν. Πῶς οὖν πείθομαι; πάντας ἀνθρώπους ἐγὼ θέλω, μὴ μόνους δὴ τοὺς πλησίον, ἐλευθέρους καὶ κρείττους εἶναι κακοποιοῦ πάσης δυνάμεως, καὶ μὴ μόνον μήτ' ἀδικουμένους εἶναι βούλομαι, μήτ' ἄλλως ἐπηρεαζομένους· ἀλλ', εἴπερ ἦν μοι καὶ δυνατὸν πρᾶξαι, πάντ' ἂν ἔπραξα ὥστ' ἐν ἀνθρώποις εὐνομίαν καταςῆσαι καὶ δικαιοσύνην. Ὅτι γοῦν ἀνθρώπους πάντας οὕτως ἀγαπῶ, καὶ μηδένα μηδαμῶς βούλομαι·μηδὲν ἠδικῆσαι, μήθ' ἕτερον μηδὲν παρὰ μηδενὸς βιαίου κακῶς πάσχειν κατὰ τὸν ἴσον λόγον καὶ αὐτὸν ἐμὲ δεῖν ἥγημαι ἀγαπᾷν, καὶ πάνυ τι βούλομαι κατὰ τοῦτο τούς τε πλησίον εἰς ταυτὸν ἐμοὶ τιθέναι καὶ τοῖς πλησίον ἐμὲ, μᾶλλον δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις. Ἐκ ταύτης δέ γε τῆς ἐντολῆς ἔπεισιν ἀναγκαίως μισεῖν τοὺς ἀδίκους. Καὶ γὰρ εἰ τὸν ἠδικημένον ἐλεῶν ἀγαπῶ, τοὺς ἀδικοῦντας μὴ μόνον θεοςυγεῖς νομίζω, ἀλλὰ καὶ ὀφείλειν ἡμᾶς νομίζω, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ὀφείλειν, Θεοῦ βουλήμασιν ἐξυπηρετουμένους, ἀποτροπιάζεσθαι, ἀποτροπαίους ὄντας αὐτῷ. Ἐμὲ τοιγαροῦν ἠδίκησεν ὁ δεῖνα, πάνυ κακῶς ποιήσας, καὶ τῆς ἀδικίας ταύτης ὑπερβολὴν οὐκ ἔστιν εὑρεῖν· καὶ σύ γε ὡς οὐκ ἔστι πάντως ἐρεῖς· ἣν γοῦν ἔμελλον περὶ αὐτοῦ γνώμην ἔχειν οὕτως ἀδικήσαντός τινα τῶν πλησίον, ἢ καὶ κατ' ἔλαττον ἀδικήσαντος, τὴν αὐτὴν ἔσχον γνώμην, ἐμὲ πλέον ἀδικήσαντος· καὶ δοκῶ μοι κατὰ τοῦτο μηδὲν ἁμαρτάνειν, ὅτι μηδ' ἁμαρτία γενέσθαι τινὰ τῆς ἐντολῆς πληρωτήν· ἐντολὴ δὲ Θεοῦ, καθὼς εἴπομεν, τὸν πλησίον μὴ μεῖζον, ἀλλ' ὡς ἑαυτὸν ἕκαςον ἀγαπᾷν. Ἀλλὰ μὴν καὶ οὗτος αὐτὸς ὁ ἀδικήσας πλησίον, καὶ δεῖ λοιπὸν ὁμοῦ μὲν τῇ πρώτῃ, ὁμοῦ δὲ τῇ περὶ τὸ συγχωρεῖν ἐντολῇ πειθομένους, ἠγαπᾷν αὐτὸν ὡς ἡμᾶς ἀγαπῶμεν, ἀφέντας ὅσον ἔχομεν βδελύσσεσθαι δικαίως. Δεῖ τοῦτο, καὶ σὺ εὖ οἶδ' ὅτι λέξεις, κἀγὼ λέγω, εἴπερ καὶ τοῦ προστάγματος ἐντελεῖς ἡμᾶς εἶναι δεῖ πλη-

(2) In oratione dominica scilicet: ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· et in eis quæ sequuntur : ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. Conferatur parabola de servis debitoribus apud Matth. 18, 23.

ρωτὰς, καὶ μὴ τὸ μὲν αὐτοῦ περιέχεσθαι, τὸ δ' ἔξω πίπτειν. Ἀλλ' οἷον τὸ καθεξῆς ἐκβαίνει σὺ μὲν ἴσως, καὶ μὴ λεγόντων ἡμῶν, ἔχεις συμβαλέσθαι· πλὴν καὶ λεγόντων ἄκουε. Ὅπερ εὔχομαι κατ' ἐμαυτοῦ, μήτι γε τοσοῦτον ἀπανθρώπως εἰς ἄνθρωπον πλημμελήσαντος (μηδὲ γὰρ γένοιτό μοι πώποτε, μὴ, σοῦ δέομαι τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ), ἀλλ' οὖν καὶ μικρὰ κατά τινος ἁμαρτήσαντος, τοῦτ' αὐτὸ καὶ τοῦδε κατεύχομαι· εἰ δὲ τὸ αὐτὸ κατ' ἀμφοτέρων, πάντως καὶ τὴν αὐτὴν ἀγάπην περὶ ἀμφοτέρους, ἐμὲ καὶ τόνδε, τηρῶ. Τί δ' ἐστιν ὅπερ εὔχομαι; μήτ' ἐμὲ κακῶς ποιοῦντα καὶ νόμων Θεοῦ κατεξανιςάμενον καὶ χαλεπὸν ἐνίοις ἀνθρώπων ἐπιτιθέμενον, ἐκεῖσε ταμιευθῆναι τὰς ὅλας δοῦναι δίκας ὅπου μηδὲ λῆξις πέφυκε τῶν κολάσεων, μήτ' αὐτὸν ἐκεῖ τὰς ὅλας ἀποτίσαι ταμιευθῆναι, ἀλλὰ κἀμὲ δεῦρο κολασθῆναι ὑπὲρ ὧν ἐξήμαρτον ἢ ἁμαρτάνω, καὶ τόνδε τὸν τρόπον ἢ τελείως ἢ τὸ πλέον προκαθηράμενον ἀπελθεῖν, καὶ τοῦτον ὁμοίως ἐνταῦθα πρὸς κάθαρσιν ἐνδίκως παθεῖν ὑπὲρ ὧν μεθ' ὑπερβολῆς ἐξήμαρτεν ἀδικήσας· ἐξ ἴσου γὰρ ποιοῦμαι περὶ ἐμαυτοῦ καὶ τοῦδε τὸν λόγον, ἐπειδὴ καὶ ὡς ἐμὲ στέργω στέργειν αὐτὸν θείαν καὶ πρώτην παρέλαβον ἐντολήν (1).

ΠΘ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ὅτι μὲν αὐτὸς πάνθ' ὅσα παραινῶν λέγεις χρηςὰ λέγεις καὶ λυσιτελῆ τοῖς βουλομένοις τὸν νοῦν προσέχειν, μᾶλλον δὲ ποιεῖν δυναμένοις, πᾶς τις ἂν προσσχὼν (2) γνοίη, κἀγὼ δ' οὕτως εἰμὶ γνούς· πλὴν οὐχ ὅτι χρηςὰ, διὰ τοῦτο καὶ ποιεῖν ἡμῖν δυνατά. Ἀλλ' ἐπαινοῦμεν ταῦτα καὶ πρᾶξαι δυνηθῆναι μὴ βουλόμεθα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπευχόμεθα· ἐπεὶ δ' ἄνθρωποι πάντες βούλονται μὲν

(1) Egregium sane proximi amorem et vere evangelicam caritatem! Sic Agrippinus, ap. Stob. I. 48, 44, ἐπειρᾶτο τοὺς καταδικαζομένους ὑπ' αὐτοῦ πείθειν, ὅτι προσήκει αὐτοὺς καταδικασθῆναι· οὐ γὰρ ὡς πολέμιος, ἔφη, οὐδ' ὡς λῃστὴς καταφέρω τὴν ψῆφον αὐτῶν, ἀλλ' ὡς ἐπιμελετὴς καὶ κηδεμών. Iamblichus Stobaei Tit. 46, 70: καθάπερ τῷ ὑποπύῳ βέλτιον τὸ κάεσθαι τοῦ διαμένειν, οὕτω καὶ τῷ μοχθηρῷ τὸ τεθνάναι τοῦ ζῆν. Sed videtur episcopus Philadelphensis in illo Chumni voto aliquid inesse rancoris et inimici animi credidisse. Vide Epist. 89, p. 124.

(2) Vide n. 1, p. 117.

ἔστιν ὅτε καὶ ἐπεύχονται περί τινων ὄντων ἢ καὶ δοκούντων αὐτοῖς ἀγαθῶν, ἐπιτυγχάνουσι δ' οὐδαμῶς, διαμαρτάνομεν τόνδε τὸν τρόπον καὶ ἡμεῖς μὴ μόνον τῶν ἄλλων κατὰ βούλησιν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν δὴ τούτων τῶν ὑποτιθεμένων ἡμῖν παρὰ σοῦ. Οὐ γάρ ἐστιν οὐδαμῶς πάντα τὰ ἐνίοις βουλητὰ ἐξ ἀνάγκης καὶ δυνατά· ἀλλὰ τοῦτο θείας μόνης φύσεως τὸ πλεονέκτημα, πάντα δηλονότι δύνασθαι ὅσα καὶ βούλεται· ἄνθρωποι δὲ μικρὰ τῶν κατὰ γνώμην, ἢ οὐδὲν, ἔστιν ἐν οἷς ἐξισχύουσι. Σὺ δὲ τὰ πράγματα βιάζεις, καὶ ὡς μὴ πέφυκε παρ' ἡμῖν πεφυκέναι διϊσχυρίζῃ, καὶ θέλεις εἰς ταυτὸν τιθέναι δύναμιν καὶ γνώμην, ὡς ἅμα τῷ βουληθῆναι ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ πᾶσι καὶ τοῦ δυνηθῆναι προσγινομένου. Τοῦτο δ' ἐγώ φημι παντὸς μᾶλλον ἀδύνατον· πῶς γὰρ (ὦ πρὸς τῆς ἀληθείας!) ἄνθρωποί ποτε ὅσα βουλήσονται καὶ δυνήσονται; Εἰ τοῦτ' ἦν ἀληθὲς, ἔδει μὲν πονηροὺς πάντας πάντα δύνασθαι ἅσα καὶ κατὰ γνώμην αὐτοῖς, χρηστοὺς δ' ὁμοίως χρηστὰ πάντα ὅσα καὶ προαιροῦνται, καὶ κλέπτας μὲν ὑφαιρεῖσθαι ὅσα καὶ ὑφαιρεῖσθαι βούλονται, λῃστὰς δὲ φονεύειν πάντας καθ' ὧν καὶ τὴν γνώμην ἐπίβουλον ἔχουσι, καὶ μοιχοὺς τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμοῦντας εὐθὺς αὐτῶν δὴ τούτων ὧν ἐπιθυμοῦσι τυγχάνειν· ἐπιθυμία γὰρ πάντως μὴ μόνον ἁπλῶς βούλησις ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπίτασίς ἐστι τῆς περί τι γνώμης αὐτῆς. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κλέπτας ἔστιν ἰδεῖν, κἀγὼ πολλάκις εἶδον, καὶ λῃστὰς εἶδον ὁμοίως, καὶ λοιποὺς ἑτέρους κακούργους, ἀγομένους ὑπὸ δημίων, οὐχ ὅτι κλέψαντες ἐζημίωσαν ἢ φόνον εἰργάσαντο, ἢ ἑτέρως εἰς πρᾶξιν αὐτοῖς ἠνέχθη τὰ τοῦ βουλήματος, ἀλλὰ καὶ διὰ ταῦτα μὲν πολλάκις, ἄλλοτε δὲ δι' αὐτὸ τοῦτο μόνον, ὅτι πράττειν ἠβουλήθησαν· καὶ τάχ' ἂν ἔπραξαν, εἴπερ ἠδύναντο. Περὶ ἀρετῆς δὲ πόσα βούλει καὶ εἴπω σοι; Ἐρασταὶ γίνονταί τινες τῶν καλῶν· οὐκοῦν ὧν ἐρῶσι ταῦτα πάντως καὶ βούλονται· ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν καὶ τυγχάνουσι, τοῖς δ' οὐδέν ἐστι κατὰ ταῦτα πλέον τῆς γνώμης· ὅθεν καὶ φιλοσώφρονες εἰσὶ μὲν ἔνιοι, ὁμοῦ δὲ καὶ σώφρονες· ἔνιοι δὲ τὸ μὲν ἔχουσι, τοῦ δευτέρου δὲ ἀπολείπονται. Ἀλλὰ μὴν καὶ δικαιοσύνης εἰσὶν ἐπαινέται, καὶ στέργουσιν ἄνδρας τοὺς τῆς ἀρετῆς ταύτης ἀκριβῶς ἐξεχομένους, αὐτοὶ δ' ὅμως ἀδικίας ἡττῶνται. Περὶ φρονήσεως δὲ τίς οὐκ οἶδεν, ὡς πάντες μὲν ἄνθρωποι βούλονται μὲν καὶ ἐπεύχονται πάνυ τι πλείστης μετέχειν, μετέχουσι δ' ὀλίγοι, καὶ μηδ' αὐτοὶ ὅσον βούλονται; Εἰ γοῦν καὶ ἀρετὴν προαιροῦνται μέν

τινες, ἵνα μὴ λέγω πάντες (ἔστι γὰρ ἧς τῶν ἀρετῶν καὶ πάντες (1), ὡς αὐτῆς δὴ ταύτης ἧς ἔφην φρονήσεως), ἔχουσι δ' οὐ τοσοῦτον, οὐδὲ δύνανται, ὅσον καὶ προαιροῦνται, ἕτεροι δὲ, κακίας μεταποιούμενοι, μὴ πᾶν ὅσον βούλονται κατ' αὐτὴν καὶ πρᾶξαι δεδύνηνται, ποῖος οὕτως ἰσχυρὸς πρὸς πειθὼ λόγος, ὅστις ὁμοῦ ταῦτα ἐξ ἀνάγκης ἄμφω κατὰ πάντα συμβαίνειν, δύναμιν δηλονότι καὶ βούλησιν, πεῖσαι βουλόμενος, πεῖσαι ἂν δυνηθείη; Πᾶν μὲν οὖν ἕτερον μᾶλλον ἰσχύσεις δεῖξαι, ἢ τοῦτο πιθανῶς ἀποδείξεις.

Ὅτι δὲ καὶ γνώμην πρᾶξιν λέγεις ἐν κρυπτῷ τῆς ψυχῆς, τί τοῦτο πρὸς ἔλεγχον τῶν ἡμῖν εἰρημένων; τί δὲ κἀκεῖνο τῶν σῶν, εἰ ἐγκυμονεῖ ψυχὴ τὰ δεδογμένα, δεῖται δὲ τῶν σωματικῶν ὀργάνων ὡς ἂν ἐξενέγκῃ πρὸς πρᾶξιν; ὧν πάντως ἐξυπηρετῆσαι μὴ δυνηθέντων, οὐδέν τι πλέον, ἀλλ' ἢ τοῦτο δὴ μόνον τὰ δόξαντα μενεῖ, ἄπρακτον δηλονότι βούλημα τῆς ψυχῆς, πρὸς ὅπερ αὐτὸς ἀντιλέγεις. Ταῦτ' οὐκ ἔλεγχον ἔχει τῶν ἡμετέρων πρὸς σὲ λόγων, πολλῷ δὲ μᾶλλον βεβαιοῖ καλῶς εἰρῆσθαι τούτους καὶ λίαν ὀρθῶς ἔχειν, ὥστ' ἔμοιγε δοκεῖν. Καὶ συνηγορήσων εἴπερ ἥκες ἡμῖν ἀληθῆ προϊσχομένοις, οὐκ ἂν ἄλλοθεν κρειττόνως ἦσθα συνηγορῶν, ἢ ἐξ αὐτῶν δὴ τούτων, ἐξ ὧν σπουδάζεις διελέγχειν.

Οὐ μὴν ἀλλ', ἐπειδὴ μὴ πάνυ τι (2) δοκεῖς τὰ τοιαῦτα καλῶς ἐξακριβωσάμενος, ἄκουε παρ' ἡμῶν ὡς ἔχει, καὶ σαφῶς μάνθανε.

Διπλοῦν τὸ κρᾶμα τὸ καθ' ἡμᾶς, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνιςάμενον· διὰ τοῦτο καὶ τὰ τῶν πράξεων οὐχ ἁπλᾶ. Διττὰ μὲν οὖν ταῦτα καὶ σαφῶς εἰς δύο μεμέριςαι. Τὰ μὲν γὰρ αὐτῇ μόνῃ διαφέρει ψυχῇ, καὶ κατ' αὐτὰ δὴ ταῦτα δύναται νοῦς οἰκειοπραγεῖν, μηδὲν ἐπιδεόμενος τῶν τοῦ σώματος· τῶν δ' οὐκ ἂν ἄλλως εἰς τέλος ἐφίκοιτο, εἰ μὴ τὸ δοθὲν εἰς ὑπηρεσίαν σῶμα συμπαραλάβοι, καὶ μετὰ τούτου πρὸς τὴν πρᾶξιν χωρήσοι. Ὡς γοῦν αἱ πράξεις διτταὶ, αἱ μὲν ἐξ αὐτοῦ μόνου νοὸς ἐντελῶς συνιςάμεναι, αἱ δὲ καὶ διὰ τοῦ σώματος τελειούμεναι ψυχῆς βουλήμασιν ἐξυπηρε-

(1) Videtur legendum, πάντες ἐρῶσιν, ὡς αὐτῆς... vel aliud tale verbum.

(2) Hac formula πάνυ τι, qua Chumnus passim utitur, usus est Michael Nicetas Tafelii De Thess. p. 384, loco quem librarius non satis diligens leviter corrupit : καί πού τις ἐπιπληττόμενος, μὴ πάνυ τισυώδης ὢν τὴν ψυχὴν, ἧττον ἐδόκει δάκνεσθαι ἢ ἥδεσθαι μέμψεων ἐπακούων γλυκυθύμων πλέον διὰ τὸ εὔχαρι. ἢ δακεθύμων διὰ τὸ ἐπίχολον. Signum dubitationis ad barbarum nomen τισυώδης apposuit editor, cui puto probatum iri quam propono lectionem, μὴ πάνυ τι συώδης· scilicet μὴ ἀπαίδευτος, οὐδὲν βοιωτίας ὑὸς ἀπόζων.

τουμένου, οὕτω καὶ ἀπραξία ἐκ διπλῆς γίνεται τῆς αἰτίας. Τὸ μὲν γὰρ ἴδιον ἔργον νοὸς ἠβουλήθη μὲν πρᾶξαι ψυχὴ καὶ πρὸς τοῦτ' ἔνευσεν, εἶτ' ὤκλασε χαυνωθεῖσα, καὶ μὴ δυνηθεῖσα διὰ τέλους ἐλθεῖν τῆς προθέσεως· τὸ δὲ προελομένη μετὰ τοῦ σώματος ἐξεργάσασθαι, ὡς οὐκ ἄλλως ἐνεργηθῆναι δυνάμενον, πάνυ τι πλείστην ἀδυναμίαν κατέγνω τῆς αὐτοῦ φύσεως, οὐχ ἱκανῶς ἔχοντος ἐκπληροῦν ὅσον αὕτη βεβούλευται. Σὺ δέ μοι πρὸς τοῦτο καὶ ἄρχοντός τινος ἔννοιαν λάμβανε καὶ ἀρχομένου, καὶ προστάττοντος καὶ προσταττομένου, καὶ ὥσπερ ἐπ' ἐκείνων ἔστι μὲν ὅτε ὁ μὲν προσέταξεν, ὁ δ' εὐθὺς ὑπηρέτησεν, ὑπηρετῆσαι δυνάμενος, ἄλλοτε δὲ ὁ μὲν ἐπέτρεψεν, ὁ δ' ἀπεῖπεν, ἀδυναμίαν ἀληθινὴν προβαλόμενος, οὕτω κἀνταῦθά μοι νόει. Βούλεται μὲν ψυχὴ καὶ μάλα ἐπιτρέπει τῷ σώματι, τὸ δ', οὐκ ἐξαρκοῦν ἔστιν ὅτε τοῖς αὐτῇ δεδογμένοις, φεύγει τὴν πρᾶξιν, ἀπαγορεῦον αὐτὴν ὡς ἀνέφικτον, συναπαγορεύει δ' εὐθὺς καὶ ψυχὴ, ἐπειδὴ μὴ δεύτερον ὑπηρέτην ἔχει καὶ γενναιότερον, ᾧ προστάξει τυχὸν καὶ διὰ τούτου πληρώσει τὸ βούλημα. Τοιγαροῦν ἔστιν ἀληθὲς, καὶ σύ δε (1) πάντως ἐρεῖς (ἀναγκάζει γὰρ ἡ ἀπόδειξις), βουλομένους μὲν ἡμᾶς εἶναι καὶ πάνυ βουλομένους ἔνια τῶν καλῶν ἢ τῶν φαύλων οὐ μέντοιγε καὶ δυναμένους κατὰ τὴν βούλησιν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ τὰ καλὰ προαιρούμενοι μᾶλλον, κατεγνωκότες ἑαυτῶν ἐν πολλοῖς ὡς μηδὲν ἀνύσαι δυναμένων, πρὸς εὐχὰς εὐθὺς τρέπονται, καὶ Θεὸν τὸν τὰ πάντα δυνάμενον ἐπικαλοῦνται συλλαβέσθαι, καὶ δοῦναι σφίσι δυνηθῆναι ὅσον προείλοντο. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τὰς εὐχὰς οὐ πάντα πάντες ἐπιτυγχάνομεν, εἰ καὶ αὐτὸς βιαίως ἐπιχειρῶν τῶν δύο τίθης ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερον, ἢ μηδὲ βούλεσθαι ὅλως ἡμᾶς μηδ' εὔχεσθαι τὴν τοῦ καλοῦ πρᾶξιν, ἢ βουλομένους καὶ ἐπευχομένους εὐθὺς εἶναι καὶ δυναμένους. Πῶς γὰρ ταῦτα; ὦ πρὸς Θεοῦ! Καὶ μή μοι μακρόθεν τὸν ἔλεγχον, αὐτόθεν δ' ἐκ σαυτοῦ λάμβανε. Βούλει πείθειν ἡμᾶς ἐφ' οἷς ἤδη καὶ πείθειν ἐπιχειρεῖς, ἢ μὴ βούλει; πάντως βούλει· ἢ τίνος χάριν ἐπιχειρεῖς; ἀλλὰ καὶ μὴ δυνάμενος, ἄγεις τὸ πρᾶγμα τόδε καὶ δι' εὐχῆς, ἢ οὐκ ἄγεις; ἢ δηλονότι καὶ τοῦτο, τοῦ λυσιτελοῦντος ἡμῖν προμηθούμενος. Πῶς οὖν καὶ βουλόμενος καὶ ἐπευχόμενος ἡμᾶς πεῖ-

(1) Codex, σύ δε. Id reliqui, ac sic infra p. 124, 128. In promptu fuit rescribere σύ γε. Præstare visum est nihil mutare. Cf. p. 26, n. 1. Mutavi σύ δε p. 120, 8.

σαι, καὶ προσβιβάσαι τῷ σοι δοκοῦντι καλῷ, πείθεις οὐδαμῶς, οὐδὲ προσβιβάζεις; ὁρᾷς ὡς οὐ τῆς βουλήσεως μόνον ἀποπίπτεις, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐχῆς; Εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθὲς, πάντως δ' ἀληθὲς, πείθου μᾶλλον αὐτὸς, ὅτι καὶ ἔστιν ὁμοῦ μὲν βουληθῆναι καὶ εὔξασθαι τὰ καλὰ, ὁμοῦ δ' ἀποτυχεῖν. Εἰ δὲ μὴ ἐξ αὐτῶν δὴ τούτων μόνον τῶν σοὶ κατ' εὐχὴν καὶ γνώμην περὶ ἡμῶν πείθῃ μηδὲν τετελεσμένων, ἀλλὰ δεῖ προσθεῖναι καὶ τὸ ἡμέτερον περὶ σοῦ, προστίθεμεν ὡσαύτως ἔχον. Καὶ γὰρ οὐδ' ἡμεῖς λέγοντες, καὶ σὲ καθὸ λέγομεν βουλόμενοι πείθειν, ἴσως καὶ ἐπευχόμενοι, πείθειν δυνάμεθα. Τί δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀδικήσαντος ἡμᾶς λογίζῃ, μᾶλλον δὲ πρὸ ἡμῶν Θεοῦ νόμους ἀδικήσαντος, καὶ τῶν ἐκείνου περὶ δικαιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας μεγάλων προσταγμάτων καταπαρθέντος, καὶ πάντα δὴ ταῦτα παρ' οὐδὲν θεμένου, θείαν ὀργὴν, κίνησιν ἐκεῖθεν κατ' αὐτοῦ δικαίαν, ὀργῆν ὁμοίως καὶ δικαίαν κίνησιν τοῦ ἐκ Θεοῦ δικαίως ἡμῶν βασιλεύοντος, νέμεσιν ἀνθρώπων, μῖσος, ἀρὰς κοινὰς παρὰ πάντων. Τί περὶ τοῦδε λογίζῃ; Ἠμυνάμην ἂν αὐτὸς, εἴπερ ἠδυνάμην; ἢ οὐκ ἂν ἠβουλήθην; πάντως εἰ μὴ ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ τότε μᾶλλον ὅτε παρ' αὐτοῦ τὰ δεινὰ πρὸς μῆνιν Θεοῦ κατεπράχθη καὶ τὰ τοῦ ἐπενεχθέντος πάθους ἡμῖν μεγάλως ἐφλέγμαινεν, ἀλλ' ὑπὲρ Θεοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ φιλανθρώπως ἡμῶν κρατοῦντος, καὶ ἠβουλήθην ἂν καὶ προεθυμήθην. Τοίνυν καὶ λαβεῖν δίκας οὐ γνώμην ἔσχον μόνην, ἀλλὰ καὶ διὰ πλείστων ὅσων ἱκεσιῶν ἐποιησάμην· ἐψεύσθην δ' ἀμφοτέρων καὶ τῆς γνώμης καὶ τῶν εὐχῶν.

Δείκνυται τοιγαροῦν κἀντεῦθεν ὡς οὔθ' ὅσα βούλεταί τις δύναται καὶ πράττειν, οὔτε, περὶ ὧν εὐχόμενος δεῖται Θεοῦ, ταῦθ' ὡς δεῖται λαμβάνει. Τούτου δ' οὕτως ἀποδειχθέντος, οὐχ ὅπερ σὺ περὶ ἡμῶν λέγεις ἀποδέδεικται, πάντα δηλονότι δύνασθαι ἡμᾶς ὅσα βουλόμεθα ἢ ἐπευχόμεθα· τοὐναντίον δὲ μᾶλλον, ὅπερ ἡμεῖς καὶ πρότερον καὶ νῦν δὲ φαμὲν, ἐλάττω δηλονότι τῶν κατὰ γνώμην ἔχειν τὴν δύναμιν, πρὸς δὲ καὶ μὴ παντάπασιν ἐν ἱκεσίαις ἐπιτυγχάνειν Θεοῦ, οὐκ ἐξ αὐτῶν δὴ (1) μόνων τῶν εἰρημένων τοῦτο σαφῶς ἀποδέδεικται, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν νῦν περὶ αὐτοῦ τοῦ τὰ χαλεπώτατα εἰς ἡμᾶς εἰργασμένου μήτε τῶν κατ' εὐχὴν ἐπιτυγχάνομεν, μήτε τῶν κατὰ γνώμην. Εὔχομαι δὲ καὶ βούλομαι

(1) Codex, δέ.

μηδὲν ἀηδὲς, ὅσον δὲ καὶ περὶ ἐμαυτοῦ βουλόμενος εὔχομαι· τί δ' εὔχομαι; δοῦναι δηλονότι δίκας τῶν κακῶς δεῦρο πεπραγμένων, ἐνταῦθα μᾶλλον, ἔνθα καὶ φθορὰ πάντων καὶ λῆξις τῶν τε ἡδυνόντων τῶν τε λυπούντων, καὶ προκαθηράμενον ἀπελθεῖν, ἀλλὰ μὴ περισώζοντα τὸ ἐκ τῶν κακῶν ἄγος, καὶ δεόμενον καθαρσίου, τῆς μηδὲν ληγούσης κολάσεως (1). Τοῦτο περὶ ἐμαυτοῦ, τοῦτο περὶ τοῦδε κακῶς ποιήσαντος εὔχομαι, μὴ μνησικακῶν, ὡς αὐτὸς λέγεις, ἀλλὰ τοὐναντίον μᾶλλον τὴν μνήμην ὧν ἔπαθον κακῶν ἀποθέμενος, καὶ τρέψας τὸ δίκαιον μῖσος εἰς ἐντεταλμένην ἀγάπην, καὶ τοσοῦτον τοῦ δυσμεναίνοντος προνοούμενος, ὅσον ἐμαυτοῦ προνοοῦμαι. Σὺ δ' ἀλλὰ καὶ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ βαλόντα (2) τοῦτον φονικὰς χεῖρας ἐφ' ἡμᾶς καλὸν εἶναι λέγεις, ἀδελφὸν ὄντα, θεραπεύειν σπουδάζειν καὶ καταλλάττεσθαι προθύμως καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφεσθαι γνησίως, καὶ πάνυ τι φαίνῃ ποιούμενος τὴν τοιαύτην εἰσήγησιν θαυμασίαν, καὶ ἡμεῖς ἐπαινοῦμεν· μὴ γένοιτο δὲ πεῖραν ἡμᾶς εἰληφέναι τοσούτου κακοῦ, μὴ μόνον ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ, ἀλλὰ μηδὲ κατὰ μίαν αὖθις. Καὶ σύ δε (3), πρὸς Θεοῦ δέομαι, τοῦθ' ἡμῖν σύνευξαι, μᾶλλον δὲ μὴ λίπῃς εὐχόμενος. Καὶ γὰρ, εἰ δευτέρως οὗτος καθ' ἡμῶν καὶ ὁμοίως ἐπιχειρήσει, οὐκ ἂν ἕξοι τοῦ λοιποῦ ἥκιστα ἑβδομηκοντάκις, ἀλλ' οὐδὲ τρίτον ἐπιχειρῆσαι καὶ τρίτον ἡμῖν δοῦναι συγχωρῆσαι, ἀλλ' αὐτοῦ τολμῶν

(1) Conf. Epist. extr. 88, p. 119.

(2) Respectu ad Christi verba jubentis, apud Matth. 22, ut fratri peccata dimittantur non usque septies, sed usque septuagies septies, ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. Gregorius Naz. Or. 39, p. 635: οὐκ αἰδῇ τὸ Ἰησοῦ φιλάνθρωπον, . . τοῦ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ συγχωροῦντος ἁμαρτήματα; Joannes Geometra Parad. c. 87: Εἰ ἄλλοις ἐκέλευσεν ὁ Κύριος ἑπτάκις ἑπτὰ Καὶ δεκάκις ἀφίειν πταίσματα τῶν ἑτέρων, Οὐκ ἂν πρῶτος ἐκεῖνος ἀφῆκε πλέο· ὥστε μὴ εἴκοις Τῷ μετὰ τὴν πρᾶξιν μνῶντί σε τῶν προτέρων. Codex supplementarius 164 exhibet πλέον, quod male edidit Werferus. Velim distinguere cum interrogatione πλέ'; ac litera ο adeo parva est tamque alte posita ut habenda sit pro apostrophi male formato signo. Est in Morelliana et Werferiana scholium in plurimis vitiatum, quod nitidius ope ejusdem codicis subjiciam. Scholii auctorem Georgium esse Scordylium ex Morelli libro tantum novimus : in codice quo utor est anonymum. En igitur Scholium : οὐ διὰ ὅρον τέθηκεν (imo τέθεικεν) ὁ Κύριος τὸ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ, ὅθεν οὐδὲ οὗτος ὁ ἅγιος ἀκολούθως ἐπήγαγε τὸν ἀριθμόν. Τὸ γὰρ δεκάκις τετραχῶς νοεῖται ἐνταῦθα· ἢ δεκάκις ἑπτάκις ἑπτὰ οζ'· ἢ δεκάκις ἑπτὰ ο', καὶ μθ' τὰ ἑπτάκις ἑπτὰ, ὁμοῦ ριθ'· ἢ δεκάκις δέκα κατὰ τὸ ἑπτάκις ἑπτὰ ρ', καὶ μθ' τὰ ἑπτάκις ἑπτὰ, ὁμοῦ ρμθ'· ἢ δεκάκις μθ', ἤγουν τὸ ἑπτάκις ἑπτὰ δηλοῦσι τὸ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ, κατὰ τὸν πολυπλασιασμὸν υζ'. Εἰσὶ δὲ διότι τὸ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ κατὰ τὸν πολυπλασιασμὸν σημαίνει υζ'. Quæ non omnia sana sunt. Ceterum unice verus est numerus 490, qui solus evangelico numero sit æqualis.

(3) Vide n. p. 122.

παύσεται, ὥστε μήτ' αὐτὸν ἔχειν, κακὸν ὄντα, πλείω κατὰ γνώμην δρᾷν, μήθ' ἡμᾶς ἀφιέναι, μήτ' αὖθις ἐπιςρέφεσθαι, καὶ ἀγαπᾷν τόνδε, ἀγάπης ὄντα πάσης ἄξιον ἀδελφόν.

ϛ'.

Εἰ καὶ μὴ ὡς φίλους, ἀλλ' ὡς ἀσθενεῖς ἔδει σε πάντως ἡμᾶς ἐπισκέψασθαι· ἔδει· καὶ γὰρ ὁμοῦ μὲν ὑπὲρ τοῦ πρώτου, τῆς ἀγάπης φημὶ, ὁμοῦ δ' ὑπὲρ τοῦ δευτέρου, οὔ τι φαύλους ἔστι Θεὸς ἐπαγγελλόμενος τοὺς μισθούς (1). Σὺ δὲ τοσοῦτον περιφρονητικῶς ἡμῶν ἔσχες, ὥστε καὶ τῶν τοιῶνδε μισθῶν, μεγάλων οὕτως κειμένων, κατωλιγώρηκας, καὶ ταῦτα πανταχόθεν ζητῶν κερδαίνειν καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἐναποτίθεσθαι, μέντοι γε καὶ πλεῖςα κερδήσας καὶ πλουσίως ἐναποθέμενος. Οὐ μὴν ἀλλὰ τό γε καὶ δι' ἡμᾶς κερδῆσαι σὺ οὐ προείλου. Ἐγὼ δὲ, πολλὰ τῇ νόσῳ ἐπὶ πολλαῖς ἡμερῶν προσταλαιπωρήσας, ἐπεὶ πρὸς τὸ κρεῖττον αὖθις ὑπὸ Θεῷ βοηθῷ κατέστην, ἅμα τ' ἐμαυτῷ κατὰ βούλησιν ἐχρησάμην, καὶ τὰ παρόντα γράμματα πρὸς σὲ πέμπω. Πέμπω δὲ δυοῖν ἕνεκεν· καὶ γὰρ φιλικῶς μὲν (πλὴν ὁρᾷς ὡς ἐλέγχω), ἐφ' οἷς οὕτω τῶν καθ' ἡμᾶς λίαν ἀμελῶς ἔχεις· καὶ δεύτερον ἐρωτῶ (δεύτερον δὲ λέγω τὸ κατὰ σκοπὸν ἐν τοῖς γράμμασι πρῶτον)· τί δ' ἐρωτῶ; ὃ δὴ καὶ πάνυ τι μαθεῖν (2) βούλομαι, περὶ οὗ μοι καὶ πλεῖςα μέλει·

(1) Vide p. 10, n. 1; p. 44, n. 5.

(2) Μαθεῖν). Sit mihi id verbum pro paxillo, unde suspendam annotatiunculæ aliquid de loco Sophocleo. Iratus Neoptolemus Atridis qui patris arma Ulyssi possidenda permiserant, Ὦ σχέτλι', exclamat v. 369, ἦ τολμήσατ' ἀντ' ἐμοῦ τίνι Δοῦναι τὰ τεύχη τἀμὰ, πρὶν μαθεῖν ἐμοῦ. Buttmann. subaudit ἐξ, μαθεῖν ἐξ ἐμοῦ. Quid μαθεῖν oportuerit sic explicatur in notis nuperis: « Prius quam ex me quæsivissetis et cognovissetis num vellem illi arma ista concedi.» Quæ omnia si Neoptolemus habuisset in mente, nimis puto fuisse breviloquum. Non ἐξ subaudiendum, sed περί· πρὶν μαθεῖν ἐμοῦ πέρι. De qua ellipsi quum etiam cogitaverit Buttmannus, miror eam ei displicuisse. Est ergo sententia talis: « Quam non nesciretis esse Achilli mortuo heredem suum et necessarium me, me inquam, me ejus filium, alii homini arma ejus, mea arma dare ausi estis, idque motu proprio, ad vestrum arbitrium ac libidinem vestram, priusquam, missis Scyrum legatis, vel alio modo, de me rescivissetis num essem in vivis adhuc, num delatam hereditatem adire vellem aut ab ea me abstinere et alii transmittere. » Ellipsis præpositionis valde frequens est. In eadem tragœdia 440 : Ἀναξίου μὲν φωτὸς ἐξερήσομαι. Euripides Helen. 349 : θανόντος εἰ βάξις ἔτυμος ἀνδρός. Sophocles Aj. 987 : σοῦ βάξις. Ibid. 221 : ἀνδρὸς ἀγγελίαν· ubi Lobeck. Idem Ant. 11 : οὐδεὶς μῦθος φίλων· ubi Scholiastes : λείπει ἡ περί· adde Schæferi notam. Thucydides 8, 15 : ἀγγελία τῆς Χίου ἀφικνεῖται· ubi interpretes in Gerviniana. Plene Euri-

τοῦτο δ' ἐστὶν, εἰ καθαρῶς αὐτὸς ὑγιαίνεις· ὅτι μὲν γὰρ ἔρρωταί σοι πάντα κατὰ τὸ πνεῦμα οἶδα, καὶ μάλα γε σαφῶς οἶδα· περὶ δέ γε τοῦ σώματος, εἰ πρὸς τὴν τοσαύτην τῆξιν ἀντέχει καὶ τὸ πολὺ τῆς βίας (τὴν συνήθη λέγω σκληραγωγίαν· τοῦτ' ἐμοὶ καὶ πρότερον ἦν ἀεὶ διὰ θαύματος) περὶ τούτου καὶ νῦν τὴν πεῦσιν ποιοῦμαι. Ἀλλ' ὑγιαίνοις παντάπασιν, ἡ φίλη μοι καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, καὶ κατ' εὐχὴν ἡμῶν ὑγιαίνοις· οὐ γὰρ ἂν εἴποιμι σὴν, ἐπεὶ μηδὲ εὔχῃ. Ἡμεῖς δ' ἐπευχόμεθα οὕτω δή σοι καὶ τὰ τοῦ σώματος εὖ ἔχειν, ὡς καὶ παντάπασιν ἐρρωμένως τὰ τοῦ πνεύματος ἔχει.

ϞΑ'.

Φήμη τὸν καλὸν Μετοχίτην καὶ φίλον ἡμῶν οὕτω δὴ καλὸν προσφάτως ἐξεργάσασθαι λόγον, ὥστε, μὴ ἄλλο τι τῶν ἁπλῶς μεγάλων, αὐτὰς δὲ μᾶλλον τὰς τοῦ βασιλέως πράξεις (1) ὑπόθεσιν πεποιημένον πάνυ τι πάντων ὑπερκειμένην, ἀρίστως ἐπ' αὐταῖς δόξαι καὶ μάλα λαμπρῶς ἀγωνίσασθαι, καί γε μή τοῦ μεγέθους μηδὲ τοῦ ὕψους ἀποπεσεῖν τῶν πραγμάτων. Ταῦθ' ἡ φήμη λέγει, καθ' ἡδονὴν ἡμῖν λέγουσα καὶ σφόδρα κεχαρισμένα· οὐ γάρ ἐστιν ὅ τι μᾶλλον αὐτὸς ἢ ἐμαυτῷ ἢ τοῖς φίλοις ἂν ἐπευξαίμην, ἢ ὡς οἷόν τε μάλιστα δόξαν περὶ λόγους λαμπρὰν ἐσχηκέναι. Πάντα γὰρ ἐγὼ ὅσα δηλονότι σεμνὰ κατ' ἀνθρώπους πρὸς ἓν τοῦτο μόνον μικρὰ νομίζω, καὶ μὴ ὅτι οὐδενὸς ἂν αὐτῶν λόγους καλοὺς ποτὲ τιμησαίμην, ἀλλ' οὐδὲ πάνθ' ὁμοῦ ταῦτα λόγων εὐκλείας ἀλλάξασθαι μὴ δυστυχὲς ἡγησαίμην. Διὰ τοῦτο καὶ, εἴ τις τῶν ἐμῶν φίλων ἀριστεύων ἔστιν ἐν λόγοις, ἐμὴν ποιοῦμαι τὴν φιλοτιμίαν καὶ χαίρων εἰμὶ, καὶ περικροτεῖν ἐθέλω, πολλῷ γε μᾶλλον ἢ καθ'

pides Andr. 78 : οὐδ' ἀμφὶ Πηλέως ἦλθεν ὡς ἥξει φάτις; Epigramma Anth. 7, 130: Καί σε, Πρωταγόρη, φάτιν ἔκλυον, ὡς ἄρ' Ἀθηνῶν Ἔκ ποτ' ἰὼν, καθ' ὁδὸν πρεσβὺς ἐὼν ἔθανες. Propono legendum eadem syntaxi et ellipsi : καί σου, Πρ. φάτιν... In oratione Neoptolemi σχέτλ' intelligo de Agamemnone, cum scholiaste. Nec me movet Buttmanni argumentum præcessisse duorum Atridarum mentionem, οἱ δ' εἶπον. Respondens juvenis iracundus, Agamemnonem priorem compellat, quum esset natu major ac rex regum, tum in utrumque invehitur simul, ἦ τολμήσατε. Conjecerat Heathius scribendum, σχέτλιοι, ἦ τολμ., et nunc sic esse in codice uno scriptum e Neviana nota didici. Sed esse puto librarii critici conjecturam. Nec audiendus Gottlingius videtur, qui ad Theod. p. 216, σχέτλι' pro σχέτλια habet.

(1) Exstat, teste Cangio, in codice regio Theodori Metochitæ epitaphium Michaelis Palæologi et Irenes Augustæ, quod respici opinor : confer Biblioth. Gr. t. 10, p. 425.

ὅσον οἱ ἐπ' ἄλλοις πᾶσι φιλοτιμούμενοι κατωρθωκότες περικροτοῦσιν. Ὅθεν καὶ νῦν κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο γέγονέ μοι θαυμασίως ἐνευφρανθῆναι, φίλου ἀνδρὸς ἐπ' ἐργασίᾳ λόγου γενναίου περιφανῶς κηρυττομένου. Ἀλλ', ὥστε καὶ περιτυχεῖν ἡμᾶς, καὶ μὴ λεγόντων μόνον ἄλλων ἀκούειν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἐν μέρει ᾄδειν ἐπαίνους ἁρμοζόντως τῷ λόγῳ, σὺ πρᾶξον· πράξεις δὲ πῶς; εἰ ζητήσας λάβοις καὶ παρ' ἡμᾶς πέμψεις.

ϞΒ'.

Σὺ καὶ τῶν ἐμῶν φίλων ἄριστος, σὺ καὶ δικαστὴς ἄριστος λόγων, καὶ τὰς ψήφους ἀδεκάστους (1) ὡς οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἐκφέρων, ἅτε καὶ φιλαλήθης ὢν πλέον τῶν ἄλλων· οὐκοῦν καὶ σοὶ πέμπω τάδε τὰ γράμματα, ὡς ἂν αὐτὸς δοκιμάσῃς ὁποτέρως συντέθειται, πότερον ἀφελῶς παντάπασι καὶ ἀνειμένως, καὶ ὡς ἂν τις ἐπιστήμων ἰδὼν εὐθὺς ἰλιγγιάσοι καὶ νεμεσήσοι, ἢ μετέχει καὶ τινὸς ὧν ἐρασταὶ λόγων καλῶν ἀκούουσιν ἡδέως. Ἐπειδὴ γοῦν πέμπω καὶ μετὰ χεῖρας ἔχεις, τὴν σὴν ἐπιστημονικὴν πρόσαγε βάσανον, καὶ πεῖραν λαμβάνων ὡς ἂν περὶ αὐτῶν γνῷς, ἐπιστείλας καὶ ἡμῖν γνώρισον, ἵν', εἰ μὲν χρηστόν τι τούτοις ἐνείη καὶ ἡμεῖς μάθωμεν παρὰ σοῦ, θαρρήσωμεν πρὸς ἑτέρους ἐμφανίζειν, μὴ δεδιότες ἐπ' αὐτοῖς ὁλόκληρον νέμεσιν· εἰ δ' οὐδέν τι γενναῖον ἐν αὐτοῖς εὑρήσεις, οὔκουν (2) οἷον καὶ μετρίως ἥδυσμα γενέσθαι τῷ σὺν ἐπιστήμῃ μετιόντι, καὶ τοῦτο δήλωσον, ὡς ἂν μὴ ἀμαθῶς ἡμεῖς ἔχοντες δημοσιεύωμεν, ἔπειτα κατάγελως τοῖς σοῖς παιδικοῖς γένοιτο θεατρίζουσι καὶ φέρουσιν εἰς μέσον ἀγεννοῦς διανοίας ἀγεννῆ προβλήματα, ἅπερ ὁμοῦ τῷ προαχθῆναι βαθὺ σκότος ἡμᾶς ἔδει ζητῆσαι, ἀφανίζον μὲν ταῦτα, ὁμοῦ δ' ἀφανίζον καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν ἰοῦσαν τοῖς προενεγκοῦσιν αἰσχύνην.

ϞΓ'.

(Ἐποιήθη τινὶ τῶν φίλων κατὰ χρείαν πρὸς ἕτερον.)

Οὔτε πρώην ἐγὼ τὴν ἔνστασιν ἐποιούμην (λεγέσθω γὰρ ἔνστασις

(1) Vide p. 51, n. 1.

(2) Vid. p. 87, n. 3.

ἡ περιττὴ παράκλησις ἡμῶν ἐκείνη καὶ δικαία δοκοῦσα), οὔτε γοῦν ταύτην, ὡς ἱκανός τι κατ' αὐτὴν ἐξισχῦσαι (1) πρὸς τέλος, αὐτὸς ἐποιούμην· ἦ γὰρ ἂν ἦν τοῦτο, εἰ τοιοῦτόν γε ἦν, παραφροσύνης μᾶλλον ἢ γνώμης λογισμῷ κεχρημένης. Ἀλλὰ καὶ νῦν ἐμαυτὸν ὅλον ἐνδοὺς οἷς αὐτὸς βούλει καί γε πάντα παντάπασιν ὑποκλίνας, οὐκ ἄλλῳ τινὶ θαρρήσας καθυπετάγην, ἢ ᾧ γε πρότερον θαρρῶν ἐνιςάμην. Καὶ γὰρ κἀκεῖνό μοι μάλιςα μὲν ἡ τοῦ φιλανθρώπως ἡμῶν κρατοῦντος ἐποίει συμπάθεια καὶ δικαιοσύνη· μετὰ δὲ τοῦτο καὶ ἡ σὴ καλοκαγαθία θαρρεῖν ἡμῖν παρεῖχε, τὴν ἱκετείαν οὕτω θερμὴν, οὕτω δὲ καὶ δικαίαν προβαλλομένοις. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν αὐτὰ δὴ ταῦτα τὴν ὅλην ἡμῶν χειρωσάμενα μετέθηκε γνώμην, καί γε τοὺς πολλοὺς ἐκείνους περιεῖλε φόβους καὶ τὴν δειλίαν, ἡ φιλανθρωπία δηλονότι καὶ χρηστότης τοῦ θεοφιλῶς ἡμῶν βασιλεύοντος, καὶ ἡ σὴ περὶ δικαιοσύνην σπουδὴ καὶ ὁ θερμὸς ζῆλος. Εἰ δ' ἕτερόν τι καὶ αὖθις ὑποθράττει, Θεὸν αὖθις ἐπικαλοῦμαι, καὶ μετὰ τοῦτον ἐπὶ τῇ σῇ προστασίᾳ θαρρεῖν ἔχω. Καὶ γοῦν, αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ κατενώπιον (2), φέρων ἐμαυτὸν τῇ σῇ φιλοθέῳ ψυχῇ καταπιςεύω, καὶ σύ δ' (3), ὡς ἐξ αὐτοῦ Θεοῦ παρειληφὼς ἡμᾶς, τελευταῖον ἐκζητήσοντος ὅπως ἐχρήσω, χρῶ ἐφ' οἷς ἂν καὶ βούλοιο· βούλοιο δὲ, ὡς οἶδας συμφέρον μὴ μόνον τοῖς κοινοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς πράγμασιν· ἐπειδὴ καὶ τοῦτο διασκοπεῖσθαί σε φημὶ μὲν καὶ αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ πᾶς τις ἕτερος εἴποι, καὶ σύ δε (3) πρὸ παντὸς ἐρεῖς δίκαιον. Καὶ οὕτω δὲ χρώμενος καὶ ὀδυνωμένους ἡμᾶς (ὁρᾷς ὁπόσον) φιλανθρώπως παρακαλέσας διὰ παντὸς εὐθύμει τοῦ βίου, τοῦ Θεοῦ σοι χορηγοῦντος ἄλλα τε πάντα, ὁπόσα δηλαδὴ ἀγαθὰ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ῥᾳστώνην ἐν πᾶσιν ἀεὶ χορηγοῦντος καὶ σύμπασαν εὐθυμίαν.

ϟΔ'.

Ἐγὼ φιλίας ὀρθῆς οὐδὲν ἕτερον τῶν ἐν ἀνθρώποις οὔτ' ἐνόμισά ποτε χρῆμα κάλλιον, οὐδ' οὐ μή ποτε νομίσω· οὕτω δὲ περὶ φιλίας γνώμης ἔχων καὶ περὶ φίλους, οὐκ εἰμὶ πάντη πρόχειρος εὐχερῶς

(1) Codex, ἐξισχύσαι. Nonnulla potui jam mutare menda similia lectore non monito.

(2) Κατενώπιον τοῦ θεοῦ phrasis est biblica.

(3) Vide p. 122, n.

αὐτοὺς κτᾶσθαι, οὐδ' ὡς ἔτυχεν εὐθὺς χρῶμαι παντὶ τῷ βουλομένῳ (1)· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πολυπράγμων εἰμὶ κατὰ τοῦτο, καὶ πολλὰ πρότερον ἐξετάσας καὶ βασανίσας πάντα τὸν συνάπτεσθαι προῃρημένον, οὕτω δὴ καὶ στέργω μετὰ τὴν πεῖραν, ὡς ἔχω δηλονότι δοκιμάσας, καὶ διατελεῖ μοι βέβαιον εἰς τὸν ἑξῆς ἀεὶ χρόνον ὅσον ἂν ὁ προλαβὼν χρόνος τῆς πείρας βεβαίως συστήσοι. Τοῦτον τὸν τρόπον πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους ἔσχον ἄνδρας ἀγαθοὺς, φίλους εἰσποιησάμενος· καὶ εὖ ἐκείνοις εἴη, κἀμοὶ διὰ παντὸς εἴη τῆς συνηθείας αὐτῶν ἀπολαύειν· σὲ δ' ἀλλὰ (πόρρω πάσης εἰρωνείας καὶ παντὸς ψεύδους ὁ λόγος) πάντων προυτιμησάμην· διὰ τί; ὅτι καὶ πάντων τὰ ἐς φιλίαν διαφέρειν ἐπέγνων, οὐ τῶν ἄλλων μόνον, φημὶ, τῶν καὶ πλημμελῶς πως περὶ ταύτην ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀμέμπτως ἐξεχομένων. Καὶ γὰρ, ὡς οὐδ' ἐπ' ἄλλῳ τῳ τῶν καλῶν ἐξ ἴσου δίδως τινὶ τῶν ἄλλων μετέχειν σοι, οὕτω δὴ καὶ περὶ φιλίας ἔγνως, πλέον δηλαδὴ πάντων εἰς φιλοτιμίαν ἔχειν, καὶ μηδένα σοι φαίνεσθαι κατ' ἴσον αὐτὴν μήτε τιμῶντα, μήτε μὴν κατορθοῦντα. Διὰ τοῦτο καὶ πάντων φίλων, ὡς καὶ ἀνδρῶν πάντων, ἄριστον ἐγὼ (2) καὶ οἶδα καὶ τίθεμαι, καί σοι διὰ παντὸς συνεῖναι βούλομαι μὲν καὶ σφόδρα μοι διὰ πλείστης εὐχῆς· εἰ δ', οἷα ἡμῖν καὶ ἄλλα πολλὰ ἐκ τῆς τύχης (βλέπεις δ' ὁπόσα) δυστυχῆ συμβαίνει, καὶ τοῦτο δὴ κακῶς συμβαίνει καὶ δυστυχέστερον, τὸ τῆς σῆς θείας ἐμοὶ καὶ ποθεινοτάτης ἀφίστασθαι κεφαλῆς, ἀλλὰ τό γε δεύτερον γράμμασι συχνοῖς ἐντυγχάνειν, καὶ οὕτω δὴ σοφίζεσθαι τὴν ὁμιλίαν (3), καὶ θεραπεύειν τὸ ἐκ τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς διαστάσεως ἄλγος. Εἰμὶ μὲν κἀγὼ πρόθυμος ἐργάζεσθαι τοὐμὸν μέρος· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔσο πρόθυμος μέρος τὸ σόν. Οὕτω γὰρ καὶ ἐντελὲς ἐσεῖται (4) κατὰ τῆς ἐπηρεαζούσης τύχης τὸ ἡμέτερον σπούδασμα· οὕτω δὲ πῶς; εἰ, καθάπερ ἡμεῖς γράφομεν, συχναὶ καὶ παρὰ σοῦ φοιτῶσιν ἡμῖν ἐπιστολαὶ, ὁμοῦ μὲν ἔχουσαι, τὴν ἐρασμιωτάτην ἡμῖν ὄψιν, σὲ ἐν ὀφθαλμοῖς οἱονεὶ τὸν τρόπον τοῦτον τιθέναι, ὁμοῦ δὲ καὶ παραμυθεῖσθαι ἡμᾶς, καὶ ἡδίους κατὰ τοῦτο διατιθέναι, ὡς καὶ νῦν ἡδίους (ἀλλὰ πόσον οἴει;), πάνυ μὲν οὖν

(1) Vide p. 45, n. 3; p. 144, Ep. 124.

(2) Puto scribendum ἐγὼ σέ.

(3) Philostratus V. A. 2, 6 : οἶνον ὃν ἀπὸ τῶν φοινίκων σοφίζονται. Gregorius Naz. initio Orationis in Cæsarium dixit σοφίζεσθαι τὸ ἀλγοῦν, quod explicat Basilius scholio in Sinneri editione, et Nicetas a Billio conversus latine t. 2, p. 797. Adde n. ad Theophylacti Simoc. verba Ep. 59 : οἱ μύρμηκες συμμαχοῦντες ἀλλήλοις καὶ τὸν μόχθον σοφίζονται.

(4) Vide p. 3, n. 4.

ἡδίους πεποίηκας, τὰ σὰ γράμματα δεξαμένους. Πεποίηκας δὲ καὶ δι' αὐτὸ μὲν τοῦτο, ὅτι παρὰ φίλου, καὶ τοιούτου γε φίλου, ταῦτα ἡμῖν ἐγένετο κομίσασθαι, λίαν ἐπιθυμοῦσι κομίσασθαι· ἀλλὰ καὶ ὅτι εὖ μὲν, Θεοῦ τὴν ὁδὸν εὐμαρίσαντος, ἐπέστης τῇ ποίμνῃ, εὖ δέ σε τὸ καλὸν τοῦτο καὶ ἱερὸν ὑπεδέξατο ποίμνιον, μεθ' ὁμοίας δὲ καὶ αὐτὸς τῆς εὐνοίας εἶδες καὶ ἐνηγκαλίσω τούτους, καὶ νῦν ἐστὲ πάντα τὰ πρὸς ἀλλήλους εὖ καὶ ὡς Θεῷ φίλον ἔχοντες, τοῦτο οὐδὲ πρὶν ἡμῖν ἀγνοούμενον, οὐδ' ἀπιστούμενον ὡς οὕτω καλῶς ἔσται, καὶ νῦν ὑπὸ τῶν γραμμάτων σαφῶς καταμηνυθὲν, πολλῷ ἡμᾶς ἡδίους ἐποίησε. Καὶ εἴητε οὕτως ἐσαεὶ ἔχοντες, εἴ τί με δεῖ καὶ εὐχῆς ἐπὶ τούτῳ προσθεῖναι, τὸν σφόδρα παρ' ὑμῶν μυρίων ὅσων τῶν εὐχῶν ἐπιδεόμενον, ἵνα δὴ καὶ μετρίως τὰ καθ' ἡμᾶς εὖ ἕξει, πάνυ τι πάντα κακῶς ἔχοντα. Εἶεν.

Ἀλλ' ὁ διακομιστὴς τῶν παρόντων γραμμάτων (1), οἶδα μὲν ὅτι περὶ ὧν ἐρεῖ σοι λύπας ἐρεῖ· καί γε σὺ, ὡς εἰκὸς, ἀθυμήσας, ἡμῖν τούτων αὖθις ἀναθήσεις τὰς αἰτίας, καὶ αὖθις ἡμῖν ἐπιμέμψῃ τῆς ἀγροικίας καὶ τῆς περὶ τοῦ μέλλοντος ἀμαθίας ἢ εὐηθείας. Ὅμως εἴ τι παρὰ τοῦτο ὑφαιρεῖν ἔχεις τῆς λύπης, ἐφ' ἡμᾶς δηλονότι τρεπόμενος, καὶ ἀγανακτῶν, καὶ κατηγορῶν καὶ μεμφόμενος, μέμφου καὶ κατηγόρει, καὶ πάντα δὴ κάλει ὅσα θυμὸς ἐποτρύνει (2), ἀφελεῖς ἡμᾶς λέγων, μηδὲν ὀρθὸν κρίνειν περὶ τῶν πραγμάτων εἰδότας, οὐχ ὅ τι καὶ συμφέρον συμβαλέσθαι δυναμένους, οὐδὲ συμβουλεύσασθαι καλῶς οὐδέ τινι περὶ μηδενός. Ταῦτα δὴ πάντα καὶ τὸ ἔσχατον τοῦτο λέγε, κακοὺς περὶ σὲ τοὺς ἐπὶ τοσοῦτον φιλοῦντας, κακοὺς δ' ὅτι, χρηστά τινα νομίσαντες ἡμεῖς, ἄκοντά σε συνηλάσαμεν πρὸς αὐτὰ δὴ ταῦτα· εἶτα σὺ σοφώτερος ἡμῶν κατεφάνης, ὡς καλῶς περὶ αὐτῶν καὶ πρὸ τῆς πείρας εἰδὼς, καλῶς καὶ βουλευόμενος. Ἐγὼ δ', οὔτε πρότερον ἀγνοῶν πάντα ἡττᾶσθαί με τῆς σῆς μεγαλονοίας, καὶ νῦν ὁμολογῶ, καὶ ἕτοιμός

(1) Dixerunt alii uno vocabulo γραμματοκομιστής. Michael Nicetas Tafelii De Thessal. p. 357 : μᾶλλον ἂν ἐπεπείσμην τὸν Αἰθιοπικὸν τουτονὶ γραμματοκομιστὴν εἰς λευκοχρῶτα μεταλαβεῖν ἤ... Rescrib. γραμματοκομιστήν. In transcursu ex eadem Nicetæ epistola aliud mendum tollere liceat : ὡς εἴ τις ἀθαλάττωτον παῖδα καὶ τοῦ νήχεσθαι ἀρτιμαθῆ, τὰς χεῖρας ὑπολαβὼν, μετεωρίζει, καὶ οὐκ ἐῴη πίπτειν ὑπόβρυχα. Omnino rescribendum ὑποβαλὼν, et postulat ἐῴη scribi etiam μετεωρίζοι. Atque in sequentibus, pro syntaxi ad quam offendo, κἂν ἐπιδερμίδι σαρκὸς μελαίνης σκιάζεται, reponam libens, κἂν ... σκιάζηται.

(2) Homerus non semel, θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει. Cf. p. 54, n. 3.

εἰμι φέρειν ὡς δικαίας τὰς μέμψεις, οὐχ ὅσας ἂν αὐτὸς εἴποις, ἀλλὰ καὶ παρ' ἐμαυτοῦ ἕτοιμός εἰμι κατ' ἐμαυτοῦ ἐπάγειν, ὡς κακοῦ συμβούλου μὴ μόνον ἐμοὶ τῶν κατ' ἐμὲ, ἀλλὰ καὶ εἴ τινι τῶν φίλων συμβουλεύω, καὶ ταῦτα περὶ οὗ μοι καὶ τὸ ὅλον διαφέρει (1) εὐθυμοῦντος ἢ δυσθυμοῦντος, καὶ τῶν πραγμάτων κατὰ γνώμην καὶ εὐχερεστέρων ἢ δυσχερεστέρων πειρωμένου καὶ σκυθρωποτέρων.

ϚΕʹ.

(Ἐποιήθη τινὶ τῶν ἑταίρων κατὰ χρείαν πρὸς ἕτερον.)

Θεμιστοκλῆν γενέσθαι μέγαν ἱστορούντων ἔστιν ἀκούειν· καὶ γὰρ ἦν ἄριστος τῶν κατ' ἐκεῖνον μὴ μόνον ἐν Ἕλλησιν ὑπὲρ ἅπαντας λαμπρῶς δοξασθεὶς, ἀλλὰ καὶ παρὰ βαρβάροις πολλοῦ τινος νομισθεὶς τοῦ θαύματος ἄξιος. Οὐ μὴν ἀλλ' ὅγε μᾶλλον τῶν ἐκείνου σφόδρα φασὶ τοὺς Ἀθηναίους θαυμάσαι, φιλίαν φασὶ καὶ τὴν περὶ τοὺς γνωρίμους σπουδήν. Ἐγένετο μὲν γὰρ ἐραστὴς πολιτικῆς δυναστείας, καὶ ἐγένετο καθ' ὅσον τῶν ἁπάντων ἄλλος οὐδείς· διδόντων δὲ πάντων καὶ συγχωρούντων (τίνι γὰρ μᾶλλον εἰκὸς ἦν ἢ Θεμιστοκλεῖ), αὐτὸς αὖθις πᾶσαν ἀρχὴν ἀπεῖπεν, ἐν ᾗ μηδὲν ἔμελλον ἔχειν πλέον οἱ συνήθεις τῶν ξένων (2). Τοῦτ' ἐκεῖνος εἵλετο πρὸ πάσης ἀρχῆς, εὖ δηλονότι δύνασθαι τοὺς φίλους ποιεῖν· τοῦτ' ἐπῄνεσαν Ἀθηναῖοι, καὶ ἔδοσαν ἐκείνῳ χάριν οὕτω πρέπουσαν Θεμιστοκλεῖ. Καὶ ἦν τοῦ λοιποῦ τὸν μὲν δῆμον ἐν τοῖς κοινοῖς προθύμως ὠφελῶν, τοὺς δὲ φίλους τῶν ἄλλων, ὡς εἰκὸς, προτιμῶν. Ἐπὶ δὲ τούτοις μετεμέλησεν οὐδὲν οὔτ' Ἀθηναίοις αὐτῆς γε τῆς χάριτος, οὔτε Θεμιστοκλεῖ τῆς περὶ τοὺς φίλους εὐποιΐας·

(1) **Legendum esse videtur, οὗ μοι τὸ πᾶν καὶ τὸ ὅλον· quæ formula est platonica. Plato Alcib. 1, § 12 : ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε διαφέρει ὅλον τε καὶ πᾶν. Vide Creuzer. ad Proclum in Alcib. p. 217; Scholiasten Platonis p. 165, 180; not. ad Eunap. p. 163; Wyttenbach. Philomathiæ 3, p. 94. Theophylactus Bulg. Ed. Mingar. p. 263 : ἔστι δὲ οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχοντα· πόθεν; ἄγε ὅλῳ καὶ παντὶ διαφέρει.**

(2) **Plutarchus Præc. pol. 13 : μηδέποτε, εἶπεν (ὁ Θεμιστοκλῆς), εἰς τοιοῦτον ἐγὼ καθίσαιμι θρόνον, ἐν ᾧ πλέον οὐχ ἕξουσιν οἱ φίλοι παρ' ἐμοὶ τῶν μὴ φίλων. Quem cf. et in Aristid. c. 2. Synesius Epist. 93 : Ἀθηναῖοι Θεμιστοκλέα τὸν Νεοκλέους ἐπῄνεσαν ὅτι, καίτοι πολιτικῆς δυνάμεως ἐραστὴς παρ' ὁντινοῦν τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ γενόμενος, ἀπηύξατο πᾶσαν ἀρχὴν, ἐν ᾗ τῶν ξένων οὐδὲν ἔμελλον πλέον ἕξειν οἱ γνώριμοι.**

πῶς γάρ; ἐπεὶ καὶ τὴν ἀρχὴν οὐ φαύλους τινὰς ἔστερξεν ἐκείνους, καὶ, κτώμενος, πρὸς τοῦτο βλέπων ἐκτᾶτο, ἀγαθὰ κοινὰ πρᾶξαι χρώμενος αὐτοῖς ὑπὲρ ὅλου τοῦ γένους. Τοὺς τοίνυν φίλους εὐεργετῶν, αὐτοὺς ἦν τοὺς ἀξίους εὐεργετῶν, καὶ εὖ ἐποίει ὁμοῦ μὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ (τί γάρ, εἰ καὶ τοῦτο;) ὁμοῦ δ' ὑπὲρ πατρίδος καὶ συμπάντων Ἀθηναίων· ὅθεν καὶ δυσχεραίνων ἦν οὐδεὶς τότε, οὔκουν ὅστις μὴ βάσκανος, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ προσεπαινῶν πᾶς τις ἦν, καὶ θαυμάζων τὴν τοιαύτην γνώμην Θεμιστοκλέους. Σὺ δ' ἀλλ' ὅσον μὲν κατεφάνης τῷ παρόντι βίῳ κοινὸν ἀγαθὸν βουλοίμην μὲν ἂν ἔγωγε ἀξίως ἔχειν ἐρεῖν, φαῦλος δ' ἂν εἴην ἐπιχειρῶν· ἔξεστι δὲ τῷ βουλομένῳ, εἴ τις τέως ἔστι ζητῶν, αὐτὰς ὁρᾶν τὰς πράξεις, αὐτὰ τὰ πράγματα συνορᾶν, κἀκ τούτων τὰς πίστεις βεβαίας καὶ προφανεῖς λαμβάνειν· φιλίαν δὲ μὴ μόνον Θεμιστοκλέους πλέον, ἀλλὰ καὶ πάντων ἀνθρώπων τιμᾶν οὔτ' ἄλλος οὐδείς, οὔτ' αὐτὸς ἂν παρὼν ἠμφισβήτει Θεμιστοκλῆς. Ἐκλέγῃ μὲν γὰρ ἄγων πρὸς αὐτὴν, πολλὰ πρότερον ἐξετάσας καὶ βασανίσας, καίτοι βαθέως ἔχων καὶ ἐκ μικρᾶς τῆς πείρας ἀνδρὸς ἤθους ἐφικέσθαι· ἐγκρίνας δ' εἰς φίλους ὅν τινα καὶ δοκιμάσαις ἂν ἐγκρῖναι, οὕτω τοῦδε τοῦ λοιποῦ περιέχῃ ὡς ἄλλου δή τινος σεαυτοῦ, ἐπαινῶν ἐν τούτῳ Πυθαγόραν, καὶ πληρῶν ἀληθινὸν ὅρον ἀγάπης, ὃν ἐκεῖνος ἔφη περὶ φιλίας (1). Οὐ μὴν ἀλλ' αὐτὸν μὲν Πυθαγόραν οὕτως ὁρισάμενον περὶ φιλίας οὕτως ἐπαινέσας ἔχεις· τί δὲ δίδως εἰπεῖν περὶ Θεμιστοκλέους; ἆρ' οὐ κἀκεῖνον ἐπαινεῖς καλῶς διελόντα, καὶ πλέον τῶν ξένων ἀπονέμοντα τοῖς φίλοις; ἢ πάντως (2) κἀκεῖνον. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τοῦτο καὶ Θεμιστοκλῆν

(1) Cf. et Epistolæ 123, 125, 139, 172. Appendix Stobæi p. 21 : Πυθαγόρας, ἐρωτηθεὶς τί ἐστι φίλος, ἀπεκρίνατο· « ἄλλος ἐγώ ». Theodorus Hyrt. Epist. 37 : οἷός τις σὺ περὶ τὸν φίλον ἐμὲ παιδευτήν, ὃν ἄλλον ἡγῇ σέ· οὕτω γὰρ τὸν φίλον φιλοσοφῶν Πυθαγόρας ὡρίσατο. Meminere Chumnus et Theodorus Synesii Ep. 100 : οὐδεὶς ἀντερεῖ τῶν Πυθαγόραν ἐπαινεσάντων, ὅς τὸν φίλον ἄλλον ἑαυτὸν ὡρίσατο. Eumathius Hysm. 6, p. 230 : Ὑσμινίαν φιλεῖς καὶ ἄλλον κρίνεις σαυτόν. Plutarchus De amic. mult. § 2 : τὸ ἄλλον αὐτὸν ἡγεῖσθαι τὸν φίλον καὶ προσαγορεύειν ἑταῖρον ὡς ἕτερον... Ibi Wyttenb. inter alia protulit et Philonis verba hæc, ἐστὶ φίλος ἕτερος ἐγώ, a Mangeyo reformata, quum lectio scripta habeat, ἐστὶ φίλος ἕτερον ὡς ἐγώ. Poterit levior satis esse mutatio : ἐστὶ φίλος ἕτερος ὡς ἐγώ. Nam Zeno, cui et talis sententia tribuitur in Arsenii Violeto p. 500, interrogatus quid amicus, respondit : ἄλλος οἷος ἐγώ. Adde quæ alia apposui ad Georgium Lapitham in Notit. mann. t. 12, p. 42; interpretes ad Plin. Sec. 2, 9; Erasmi Adagium primum. Racinius Mithr. 3, 5 : « C'est un autre moi-« même, Un fils victorieux qui me « chérit, que j'aime. » Et sic nostrorum multi.

(2) Cod. ἢ π. κἀκ. Scripsi ἢ *certe*. Al-

ἐπαινεῖς, ποῦ τίθης πρὸς Θεοῦ! τὸ ἡμέτηρον (1); ἆρ' οὐ μετὰ τῶν φίλων; Καὶ μὴν εἰ μὲν καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἄγεις ἡμᾶς αὐτὸς λέγειν οὐκ ἔχω. Ὅτι δ' οὐδενὶ πλέον ἡμῶν τὰ ἐς φιλίαν ἐχρήσω, τοῦτ' ἂν εἴποιμι βεβαίως, τἀληθῆ βουλόμενος λέγειν, τοῦτ' ἂν σφόδρα διϊσχυρισαίμην. Καὶ τὴν αὐτίαν ἐγὼ μὲν αὐτῷ Θεῷ ἀνατίθημι· σὺ δ', εἴ τι καὶ παρ' ἡμῖν ἐπέγνως οἷον τῆς σῆς ἅψασθαι ψυχῆς καὶ πρὸς ἔρωτα κινῆσαι, σὺ τοῦτο λέγε, καὶ ὡς καλῶς ποιῶν ἐχρήσω καὶ τὰ δίκαια πράττων. Ταῦτα δὴ λέγε, καὶ πρὸς ἡμᾶς ἤδη πυνθανομένους δίδασκε τί δή ποτέ σοι τὸ καινὸν τοῦτο βούλεται, πλέον μὲν ἡμᾶς εἶναι τῶν ἄλλων πάντων φιλοῦντας, πλέον δὲ καὶ φιλουμένους εἶναι, μὴ πλέον δὲ τῶν ἄλλων τῆς σῆς ἐπιτυγχάνειν δυνάμεως. Ὁρᾷς ὡς οὐ κατὰ Θεμιστοκλῆν σοι τοῦτο, οὐδὲ κατὰ λόγον τὸν δίκαιον; Εἰ δὲ μὴ τοῦτο δίκαιον, περὶ ἐκείνου τί ἂν εἴποις, ὅταν μηδὲ τὰ ἴσα ἡμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις νέμῃς, ἐλάττω δ' ἔχειν ἡμᾶς ἀγαπᾷς, πλείω τῶν ξένων ἐχόντων; Ἀλλ' ἦν ἂν ἴσως καὶ τοῦτο μέτριον καὶ ἡμεῖς ἐστέργομεν, ἀδικούμενοι μὲν, ἐστέργομεν δ' οὖν, εἰ, ὥσπερ δηλαδὴ τιμῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, οὕτω δὴ καὶ τῶν πόνων μειονεκτοῦντες ἦμεν, καὶ τῶν ὅσα μόχθῳ καὶ κινδύνοις ἐκβιαζόμεθα· νῦν δὲ τοῦτ' ἔστι τὸ χαλεπὸν, τοῦτο δι' ὃ καὶ σφόδρα ἡμεῖς τε δεινοπαθοῦμεν, καὶ πᾶς τις ἂν εἴποι λέγων ὀρθῶς λίαν κατὰ τοῦτο ἠδικῆσθαι ἡμᾶς. Τί τοῦτο λέγω; ὅτι ἔργα μὲν καὶ πόνοι καὶ πράξεις ἡμῶν ὡς τῶν ἄλλων οὐδενὸς, καὶ συνεισφέρομεν πᾶσαν σπουδὴν, μηδὲν τὴν σὴν περὶ ἡμᾶς καταισχύνειν θέλοντες φιλίαν, καὶ σύ δ' οὐκ ἀνέχῃ φίλους ἡμᾶς ὄντας, ἔπειτα μὴ πλέον τῶν ἄλλων πονοῦντας εἶναι· ἄξια δὲ τῶν πόνων (δὸς γὰρ εἰπεῖν μετὰ παρρησίας) οὐμενουν (2), οὐδ' αὐτῆς νέμεις ἄξια τῆς φιλίας. Καὶ μή μοι λόγους αὖθις καὶ

tera lectio ἢ foret interrogativa. Posset etiam legi, ἢ...; πάντως κἀκ., ut duplex esset interrogatio ἆρ' οὐ...; et ἢ...; posteriore interrupta.

(1) Vide n. 1, p. 66.

(2) Id adverbium divisim esse scriptum οὐ μὲν οὖν memini in Chumni libello post Plotinum De pulcr. p. 444, 450, 454, quibus in locis meliorem scripturam οὐμενουν exhibet codex 2105. Nicephorus Callistus in Mariam Magdalenam initio, ᾗ γὰρ ὑπῆρξε λόγῳ μνηθῆναι καὶ μυῆσαι τὰ ἐπουράνια, σπουδή τε πᾶσα τὸν τῆς πίστεως λόγον διαδοῦναι τοῖς πέρασι πάντως ἂν αὐτη, λόγοις ὡς εἰκὸς τιμωμένη, καὶ ἠδυνθείη τῷ πνεύματι, καὶ χάριν οὐμενοῦν οὐ μικρὰν τοῖς γε τῷ περὶ ταύτης λόγῳ θαρσήσασιν, οἶδ' ὅτι παρέξειεν. Legendum οὐμενουν, et forsan πᾶσι pro πέρασι vel τοῖς τῆς γῆς πέρασι· nam longa ac varia fuere Magdalenæ itinera. Etiam pro ταύτης malim αὐτῆς, ἑαυτῆς. Anonymus in Anecd. Oxon. t. 3, p. 218, 30: τί πρὸς ταῦτα

πειθὼ καὶ σοφὴν ἀπολογίαν, τὸ ἰσχυρὸν ἡμῖν περιτρέπουσαν (1). Μηδέ γε βούλου τοὺς κατάκρως ἐραστὰς δυνάμει λόγου σοφίζεσθαι· ἀλλ' ἀντὶ λόγων αὐτοῖς χρῶ τοῖς πράγμασιν, εὖ εἰδὼς ὡς λόγοι πάντες χρῆμα κενὸν, μηδὲν πλέον ἔχοντες, καὶ ψυχὴν ἐν πλείςοις κεκακωμένην μικρὰ ἢ οὐδὲν δυνηθεῖεν ἀκέσασθαι, μὴ μετὰ χρηστοτέρων αὖθις τῶν πραγμάτων αὐτῇ προσαγόμενοι.

ϟϛ'.

ΤΩ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ (2).

Εἰ μηδέσιν ἄλλοις τοσοῦτον ὅσον ἡμῖν τὸ κέρδος ἐκ τῆς σῆς ἱερᾶς γλώττης καὶ τῶν αὐτῆς σπουδασμάτων, σοὶ δ' αὖθις οὐδὲν οὕτω κέρδος ὡς τὸ λέγειν ἔχειν ἐς ἀκοὰς προσεχόντων, τί παρεὶς ἡμᾶς ἐν ἄλλοις κέχρησαι τῇ σπουδῇ;

ϟζ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τοὺς πονοῦντας φασὶ πρὸς τὸν ἰατρὸν (3) ἀλλ' ἡμῖν τῆς ψυχῆς δεινὰ καὶ πραττούσης καὶ πασχούσης, καὶ πάνυ τι πασχούσης ἅτε δὴ καὶ πάνυ τι πραττούσης, οὐκ ἔστιν οὐδὲ βαδίζοντι κεχρῆσθαι τῷ σώματι· καὶ εἰκότως γε. Πονηρᾷ γὰρ ταύτῃ τοῦτο δουλεῦον οὐκ ἔστι μὴ τῶν ἐξ αὐτῆς συμμετέχειν κακῶν (4). Τί λοιπόν; Ἐπεὶ μὴ ἔστιν ἡμῖν τὸν τρόπον τοῦτον πεπεδημένοις ἀφικέσθαι πρὸς σὲ, σὺ βάδιζε πρὸς διπλᾶ νοσοῦντας ἡμᾶς, καὶ ἐπί-

λέγεις, ὦ πρὸς Εὐκλείδου; ἀφυῶς κατεγεωμετρήθη τὰ χρώματα· οὐ μὲν οὖν καὶ αὐτὸς ὁμολογήσεις. Melior scriptura οὐμενουν est in Yriartæ Catalogo p. 430. Ibi enim fuit editus ille scriptor, non jam anonymus, sed sub Gemini nomine, falso eo quidem, quum sit vocandus Theodorus Prodromus, teste Dutheilio in Notit. mann. t. 7, p. 259.

(1) Excidit nonnihil.

(2) Vide n. 2, p. 117.

(3) Deest aliquid aut non. Nam in sententia proverbiali ideoque nota sæpe omittuntur quæ suppleat legentis aut audientis memoria. Plenior foret sententia : τ. π. φασὶ δεῖν πρ. τ. ἰ. βαδίζειν.

(4) Respectu ad Pluti initium : Ὡς ἀργαλέον πρᾶγμ' ἐστὶν ... Δοῦλον γενέσθαι παραφρονοῦντος δεσπότου! Ἢν γὰρ τὰ βέλτισθ' ὁ θεράπων λέξας τύχῃ, Δόξῃ δὲ μὴ δρᾶν ταῦτα τῷ κεκτημένῳ, Μετέχειν ἀνάγκη τὸν θεράποντα τῶν κακῶν.

σκεψαι· καὶ δῆτ' ἐπισκεψάμενος τοὺς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ἀποκειμένους διπλοῦς λάμβανε μισθούς (1).

ϞΗ'.

ΤΩ ΦΙΛΟΣΟΦΩ ΙΩΣΗΦ (2).

Οἱ μὲν ἀδικοῦντες οὐδένα τηροῦσι καιρὸν, ἀεὶ δ' ἐργάζονται, καὶ ἐπὶ συχνὸν τὸν χρόνον ἄλλος ἄλλα ἐργάζονται· ἡμῖν δ' ἀδικουμένοις, καιρὸν εἰδόσι καὶ λόγου καὶ σιωπῆς (3), ἅμα μὲν τὸ λέγειν χαλεπὸν, ἅμα δὲ τὸ σιωπᾷν δυσχερέστερον.

ϞΘ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τὸ τὰς ἐπιστολὰς συχνὰς ἄλλας ἐπ' ἄλλαις πέμπειν οὐκ ἐμὸν ἔγκλημα, τῶν δ' ἀδικεῖν ἡμᾶς βουλομένων καὶ δῆτ' ἀδικούντων. Μὴ τοίνυν, ἀφεὶς αὐτοὺς, ἐμοὶ μέμφου· οὐ γὰρ τοῖς ἀδικουμένοις, τοῖς δ' ἀδικοῦσι νεμεσᾷν, ἔμοιγε δοκεῖν, ὅσιον.

Ρ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Μακάριος ἐμοὶ πᾶς, ᾧ μηδένα μηδὲν ὑπῆρξεν ἀδικεῖν· ἀλλά τι καὶ τοῦτο μὴ μόνον ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν, οἶμαι, μακαριώτερον· ποῖον δὴ λέγω; τὸ μήτ' ἀδικεῖσθαι, μήτ' ἀδικεῖν, ἐπεί τοί γε καὶ πρόσεστι καλὸν αὖθις ἕτερον· τί δ' ἔστι τοῦτο; τὸ μήτ' ἐγκαλεῖσθαι δηλονότι, μήτ' ἐγκαλεῖν.

ΡΑ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τί τοσοῦτον αἱ πονηραὶ καὶ κακοποιοὶ (4) φύσεις καὶ δυνάμεις

(1) Conf. Matth. 25, 34, 36.
(2) Vide n. 1, ad Ep. 61.
(3) Vide p. 33, n. 3.
(4) Meminit Synesii Ep. 57 init.

λυποῦσιν, οὓς οὐδὲν οὐδαμῶς ὁ χρηστότατος βασιλεὺς βούλεται; τί καὶ χρόνον ἐπὶ πλεῖστον ἤδη (ὁπότερον βούλει καὶ λέγε) νεανικώτερον ἢ ἐμπληκτικώτερον ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῶν κατισχύουσιν; Εἰ ἐν βαρβάροις ἦμεν καὶ τούτων τοῖς ἀγριωτάτοις οἰκοῦντες, ἔσωσεν ἂν ἡμᾶς κἀκεῖ ἡ τοῦ θεοφιλῶς κρατοῦντος ἡμῶν χεὶρ, ἔσωσε καὶ μόνον τὸ βούλεσθαι· σωσάτω κἀνταῦθα· ὅ τι καὶ βούλεται, τοῦθ' ἡμεῖς ἐξαιτοῦμεν, ὑπὲρ τούτου καθικετεύομεν· καθικετεύει καὶ ἡ ἐν χειρὶ Θεοῦ ζῶσα νῦν καὶ ἀναπεπαυμένη (1), καί γε περὶ τὸν φιλάνθρωπον στρεφομένη σωτῆρα, τοῦ τὰ πάντα χρηστοῦ ἐκείνου δεσπότου καὶ φιλτάτου υἱοῦ βασιλέως μακαρία ψυχή (2).

ΡΒʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Εἰ μηδ' ἄλλην ἀντ' ἄλλης, τὴν δ' ἁμαρτήσασαν ἀποθανεῖσθαι ψυχὴν Θεὸς ψηφίζεται καὶ λέγει (3), τί τὴν μηδὲν ὑπεύθυνον ἐξ ἁμαρτήματος μηδενὸς, ποτέραν καὶ χρὴ λέγειν Χριστοῦ νύμφην (4) ἢ βασιλέως (ἔστι γὰρ ἄμφω) οἱ βάλλοντες ἐξ ἀδικίας καὶ πλήττοντες ἐμὲ δοκοῦσιν, ᾧ μηδὲν ἔχουσιν ἐγκαλεῖν, βάλλειν καὶ πλήττειν; Ἀγανακτήσει Χριστὸς, οἶμαι· ἀγανακτήσει καὶ ὁ τὰ πάντα πάντως φιλοχριστότατος βασιλεύς.

ΡΓʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τί καὶ αὖθις ἡμεῖς; σιγήσομεν, ἢ λαλήσομεν. Τὸ μὲν γὰρ τοῖς τὰ κακὰ ποιοῦσι χαρισαίμεθ' ἂν, τὸ δέ γε λαλεῖν ἡμῖν αὐτοῖς τὰ δεινὰ πάσχουσιν, οἷς δὴ καὶ τοῦτο μόνον πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας εἰς ἄμυναν λείπεται.

(1) De verbo ἀναπαύεσθαι Keissling. ad Theocr. 1, 138.

(2) Scripta igitur hæc epistola mortuo genero, Joanne Palæologo, imperatoris Andronici filio. Vide Anecd. Gr. t. 1, p. 282, et supra Epist. 25, pag. 31.

(3) Vide Levit. 7.

(4) Filiam suam scilicet, quæ, mortuo cui nupserat Joanne Palæologo, inter monachas nomen professa fuerat.

ΡΔʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Σὺ δ' ἀλλὰ μὴ λάβῃς πρόσωπον (1), εὐθὴς (2) δ' ὢν, ὀρθῶς δίκασον. Τίσι χρὴ καὶ χαλεπαίνειν μᾶλλον; πότερον τοῖς νόμους καὶ δίκην ἐν μηδενὶ τιθεμένοις, καὶ κατ' αὐτῶν ὁμόσε καὶ γενναίως χωροῦσι (3) καὶ κάτω βάλλουσιν, ἢ τοῖς μηδὲν ἔχειν αἱρουμένοις μᾶλλον, ἢ πολλὰ καὶ πλεῖστ' ἔχειν αἰσχρῶς καὶ τοῖς νόμοις ἀπεχθῶς, εἶθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων, ὁμοῦ μὲν ἑαυτῶν ἕνεκεν ἠδικημένων, ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν ἄλλων, τὴν πᾶσαν ποιουμένοις σπουδήν; Περὶ τούτων ἡμεῖς πυνθανόμεθα· σὺ δ', ἀδεκάστως ἀποφαινόμενος, πειθομένους ἡμᾶς λάμβανε.

ΡΕʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Αἰδεῖσθαι φασὶν ἀρετὴν καὶ πολέμιον (4)· καὶ γοῦν αἰδοῦνται· ἀλλ' οὔτι γε καὶ δικαιοσύνην, νόμων ἀρετὴν, οἱ κατ' αὐτῶν καὶ λοιπῆς ἁπάσης ἐπιεικείας πολέμιοι.

(1) Levit. 19, 15 : οὐ λήψῃ πρόσωπον πτωχοῦ. Cf. Brunck. ad Phocylidis Commonitorium 8.

(2) De adjectivo biblico εὐθὴς egi ad Anecd. Gr. t. 1, p. 89, 452. Gregor. Naz. Orat. 20, p. 330 : κανόνες ὄντες ἀλλήλοις καὶ στάθμαι, οἷς τὸ εὐθὲς καὶ μὴ διακρίνεται. Esse εὐθὴς idem ac σαφὴς Carpzovius tradit ad Hieron. De Trinitate p. 98. Est plerumque idem atque εὐθύς, significatione physica et morali. Gregorio Naz. Orat. 37, p. 618, quem allegat Carpzovius, S. S. dicitur πνεῦμα ἀγαθὸν, εὐθὲς, ἡγεμονικὸν, id est, bonus, justus et rectus, principalis.

(3) Vide p. 56, n. 4.

(4) Sententia multis usurpata. Anonymus in codice 2991 A inter moralia parilia : οἶδε γὰρ θαυμάζειν ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ πολέμιος. Plutarchus P. Æmilio c. 26: ἀρετὴ τοῖς δυστυχοῦσι μεγάλην ἔχει μοῖραν αἰδοῦς καὶ παρὰ πολεμίοις. Lucianus Demosth. Enc. 32 : τὰ γάρ τοι καλὰ καὶ παρ' ἐχθροῖς καλὰ, καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς πανταχοῦ καλόν. Joannes Vita Joannis Damasc. p. 234 : ἡ ἀρετὴ αὐτοὺς ἐπισήμους πεποίηκεν ἐν μέσοις τοῖς ἀσεβέσιν, ὡς αἰδουμένων ταύτην καὶ τῶν πολεμίων αὐτῶν. Damasceni editor Majoranus sub finem præfationis hæc recitat Joannis Chrys. verba : τοιοῦτον ἀρετὴ, καὶ παρὰ τοῖς πολεμοῦσιν αὐτὴν θαυμάζεται. Gregorius Nazianz. Orat 3, p. 77, D. Fenelonianus Philoctetes Telemacho : « Quand je vous ai vu, j'ai senti de la « peine à aimer la vertu dans le fils d'U- « lysse... Mais enfin la vertu, quand elle « est douce, simple, ingénue et mo- « deste, surmonte tout. » Vide et mea Anecdota Græca t. 1, p. 44, 112, 452.

ΡϚʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οὐδὲν μακρὸν οἱ συμφοραῖς κεχρημένοι, τοῦ πάθους ἐγκόπτοντος, βραχέα δὲ προσλαλοῦσι (1)· βραχέα τοίνυν καὶ ἡμεῖς κακοῖς τοῖς ἴσοις κεχρημένοι, καὶ δὴ τῆς γλώττης πεπεδημένης βαρύτητι τῶν δεινῶν.

ΡΖʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Σὺ μὲν ἔντειναι καὶ κατευοδοῦ (2)· καὶ γὰρ οὐδέν σοι σκῶλον, ὑπεράνω τείχους γενηροῦ παντὸς βεβηκότι καὶ τῶν οὐρανῶν (3) ἁψαμένῳ· ἡμῖν δὲ περὶ βόρβορον ἰλυσπωμένοις οὐδὲ χθονὸς οὐδὲν μέτεστι, συμβαίνει δ' ὑπὲρ γῆς οὖσιν ἔτι ὑποχθονίοις δοκεῖν εἶναι, καὶ πάσχειν ἴσα τοῖς ἐν ταρτάρῳ, ὥστε καὶ τῶν ἐν μύθοις Ἑλλήνων ἐκεῖ κολαζομένων μή τι γε τὰ καθ' ἡμᾶς μηδαμῶς διαφέρειν.

ΡΗʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Σὲ δ' ἐπανιόντα εἴπερ ἔροιτ' ἂν ὁ πολὺς ἐν οἰκτιρμοῖς καὶ μέγας Παντελεήμων (4) τί καὶ φέρων κέρδος ἐκ τῆς μακρᾶς ἥκεις ἀπο-

(1) Seneca Hipp. 607 : « Curæ leves loquuntur; ingentes stupent. »

(2) Psalm. 44, 4 : ἔντεινον καὶ κατευοδοῦ. Quo loco usus Gregorius Naz. Or. 7, p. 144 : ἡγοῦ καὶ κατευοδοῦ.

(3) Est in codice nomen οὐρανῶν compendio scriptum notissimo. Dio Chrys. Or. 63, p. 325 : ἐμοὶ δοκεῖ καὶ ἀνθρώπους τυχὴν ἔχειν, ὁπότε ἂν αἰθρίαν ἔχῃ. Proposuit Reiskius pro ἀνθρώπους correctionem οὐρανὸς, quod reperi in codicibus duobus compendiose quidem scriptum, sed indubitatissime.

(4) Est forsan sanctus Panteleemon, quem forsan cultu peculiari Josephus venerabatur. Christophorus poeta minime superstitiosus, quem edidi ad Eunap. p. 277, Andream *reliquiarum* insanum collectorem deridens v. 15: ἔχεις... Νῦν δ' αὖ καλάμους εἴκοσι σκελῶν ὅλων Τοῦ Παντελεήμονος· ὦ τῆς πληθύος! Ejus encomium ab anonymo versibus jambicis compositum edidit cum latina versione Fed. Morellus Paris. 1605; quem librum non memorat Bibliotheca gr. t. 10, p. 303. Insuper videsis Morcelli Calendarium t. 2, p. 176; Alemannum ad Procop. Arcan. 9, p. 381. Hunc

δημίας, τί ἂν ἀπολογήσῃ; ἢ δὴ τοῦτο, τἀληθῆ βουλόμενος λέγειν, ὅτι συμφορὰς καὶ δάκρυα φίλων; ἀτὰρ αὖθις ἐπανερομένου, « σὺ δὲ τί πρὸς ταῦτα; » ταὐτὰ πεπονθὼς ἐρεῖς εἶναι καὶ προσθεῖναι τοῖς δάκρυσι δάκρυα; Ἀλλ' « οὐ τοῦτο κέρδος » φαίη ἄν. Ζημία μὲν οὖν φιλοῦσιν ὑμῖν καὶ φιλουμένοις, εἰ, μηδὲν ἐκείνοις αὐτὸς κουφίζων τὰς ὀδύνας, καὶ προσετίθεις μᾶλλον, ἐκ τοῦ σε μὲν ἐκείνους δακρύοντας ὁρᾷν καὶ δακρύειν, τούτους δ' αὖθις ὁρᾷν σε περιαλγοῦντα καὶ σφόδρα καμπτόμενον ἐπὶ ταῖς αὐτῶν συμφοραῖς.

ΡΘ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἐγὼ, καὶ πλεῖστα καὶ πολλάκις εἰπὼν, κατέγνων τοῦ λέγειν ἐκ τοῦ μηδὲν ἀνύτειν· καὶ γοῦν σιγήσω, δοκιμάζων εἴ τί μοι μᾶλλον ἐκ τῆς σιγῆς ἔσται κέρδος. Ἀλλ' οὔτι γε καὶ πρὸς σε τοῦτο, ἐπεὶ καὶ σοὶ δὴ μόνῳ καὶ προσαναπνεῖν ἔστι μοι καὶ προσφθέγγεσθαι, καὶ τὰ τῶν ἐπιόντων κακῶν τὸν τρόπον τοῦτον ῥᾷον διαφέρειν.

ΡΙ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Φλόγα πυρὸς μαραίνει ψυχραῖνον ὕδωρ, βρασμὸν δὲ καρδίας καὶ φλεγμονὴν πάθους παρουσία φίλων μεριζομένων τὴν ὀδύνην καὶ συμπαθούντων τοῖς ἀλγεινοῖς.

ΡΙΑ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἐρεῖς ἴσως πρὸς ἐμὲ λέγων (1)· « τί δή ποτέ σοι βούλεται τὸ

inveni versiculum in codice 1630, εἰς τὴν λάρνακα τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος· Πέτρα μέλι πρὶν, νῦν δὲ θαύματα βρύει. Alius codex, πέτρας μ. Sed et potest Christus intelligi, vel deus, quum quæ sequuntur interrogationes judici deo conveniant magis qnam uni e sanctis ejus.

(1) Eadem formula recurret infra Epistola 125.

πειθὼ καὶ σοφὴν ἀπολογίαν, τὸ ἰσχυρὸν ἡμῖν περιτρέπουσαν (1). Μηδέ γε βούλου τοὺς κατάκρως ἐραστὰς δυνάμει λόγου σοφίζεσθαι· ἀλλ' ἀντὶ λόγων αὐτοῖς χρῶ τοῖς πράγμασιν, εὖ εἰδὼς ὡς λόγοι πάντες χρῆμα κενὸν, μηδὲν πλέον ἔχοντες, καὶ ψυχὴν ἐν πλείστοις κεκακωμένην μικρὰ ἢ οὐδὲν δυνηθεῖεν ἀκέσασθαι, μὴ μετὰ χρηστοτέρων αὖθις τῶν πραγμάτων αὐτῇ προσαγόμενοι.

ϞϚ'.

ΤΩ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ (2).

Εἰ μηδέσιν ἄλλοις τοσοῦτον ὅσον ἡμῖν τὸ κέρδος ἐκ τῆς σῆς ἱερᾶς γλώττης καὶ τῶν αὐτῆς σπουδασμάτων, σοὶ δ' αὖθις οὐδὲν οὕτω κέρδος ὡς τὸ λέγειν ἔχειν ἐς ἀκοὰς προσεχόντων, τί παρεὶς ἡμᾶς ἐν ἄλλοις κέχρησαι τῇ σπουδῇ;

ϞΖ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τοὺς πονοῦντας φασὶ πρὸς τὸν ἰατρὸν (3) ἀλλ' ἡμῖν τῆς ψυχῆς δεινὰ καὶ πραττούσης καὶ πασχούσης, καὶ πάνυ τι πασχούσης ἅτε δὴ καὶ πάνυ τι πραττούσης, οὐκ ἔστιν οὐδὲ βαδίζοντι κεχρῆσθαι τῷ σώματι· καὶ εἰκότως γε. Πονηρᾷ γὰρ ταύτῃ τοῦτο δουλεῦον οὐκ ἔστι μὴ τῶν ἐξ αὐτῆς συμμετέχειν κακῶν (4). Τί λοιπόν; Ἐπεὶ μὴ ἔστιν ἡμῖν τὸν τρόπον τοῦτον πεπεδημένοις ἀφικέσθαι πρὸς σὲ, σὺ βάδιζε πρὸς διπλᾶ νοσοῦντας ἡμᾶς, καὶ ἐπί-

λέγεις, ὦ πρὸς Εὐκλείδου; ἀφυῶς κατεγεωμετρήθη τὰ χρώματα· οὐ μὲν οὖν καὶ αὐτὸς ὁμολογήσεις. Melior scriptura οὔμενουν est in Yriartæ Catalogo p. 430. Ibi enim fuit editus ille scriptor, non jam anonymus, sed sub Gemini nomine, falso eo quidem, quum sit vocandus Theodorus Prodromus, teste Dutheilio in Notit. mann. t. 7, p. 259.

(1) Excidit nonnihil.

(2) Vide n. 2, p. 117.

(3) Deest aliquid aut non. Nam in sententia proverbiali ideoque nota sæpe omittuntur quæ suppleat legentis aut audientis memoria. Plenior foret sententia : τ. π. φασὶ δεῖν πρ. τ. ἰ. βαδίζειν.

(4) Respectu ad Pluti initium : Ὡς ἀργαλέον πρᾶγμ' ἐστὶν ... Δοῦλον γενέσθαι παραφρονοῦντος δεσπότου! Ἢν γὰρ τὰ βέλτισθ' ὁ θεράπων λέξας τύχῃ, Δόξῃ δὲ μὴ δρᾶν ταῦτα τῷ κεκτημένῳ, Μετέχειν ἀνάγκη τὸν θεράποντα τῶν κακῶν.

ΡΙΔ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἐπαχθὲς οὐδὲν ἐξ ὁμιλίας τοῖς ὑγιαίνουσι τὴν φιλίαν· οὔκουν οὐδὲ φορτικὸς, ὅστις ἐστὶ καθ' ἡμέραν ἐπιστέλλων μετὰ σχέσεως τῆς αὐτῆς (1). Καὶ γὰρ τροφῆς μετέχομεν ἡμέρας ἐφ' ἑκάστης καὶ δὶς καὶ πολλάκις ἐπὶ τῆς αὐτῆς· ἀλλ' οὐδὲν ἀηδὲς εὐρωστοῦσι καὶ τὸν στόμαχον τετονωμένοις, καχεξίας ἐνοχλούσης μηδεμιᾶς.

ΡΙΕ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Μία, δύο, τρεῖς, καὶ οὐ πλείους (2), εἰ μὴ καὶ τὴν σήμερον λαθὼν φύγῃς τὸν ἀποκομιστὴν τῶν γραμμάτων. Εἰ δὲ καὶ σήμερον φύγοις, ἔσται δὴ καὶ αὕτη ἡμερῶν δηλονότι τετάρτη ὧν ἡμεῖς ἐφ' ἑκάστης τὴν δι' ἐπιστολῶν ζητοῦντες μετὰ σοῦ συντυχίαν ἀποτυγχάνομεν· καὶ, ὅτι τετάρτη, ἰσαρίθμους ἰδοὺ καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐν ταὐτῷ πέμπω.

ΡΙϚ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἐπαινεῖς Βροῦτον καὶ τὴν ἐκείνου βραχυλογίαν (3)· ἐπαινῶ

(1) Est σχέσις idem hic ac φιλία. Sic et Epist. 129, 133, 144, 149, 154. Scholiastes Dionysii Thracis p. 943: σχέσις ἡ πρός τινα οἰκείωσις· κατὰ πέντε δὲ τρόπους γίνεται ἡ σχέσις; ἢ γὰρ ... προαιρέσει ὡς φίλου πρὸς φίλον. Philes p. 132 Wernsd.: Πλὴν εἰ σχέσις πέπεικε τολμηροὺς λόγους, Σοφὸς δικαστὴς οὐ κρινεῖ τοῦτο θράσους. Vide notas ad Anecd. Gr. mea t. 4, p. 226; t. 5, p. 291; Casaubon. ad Pers. 3, 71, p. 198 editionis Dubnerianæ.

(2) Simile Timæi Platonici initium: εἷς, δύο, τρεῖς· ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῖν ποῦ τῶν χθὲς μὲν δαιτυμόνων, τανῦν δ' ἑστιατόρων;

(3) Respicit breves illas et acumine sophistico insignes, quæ sub falso Bruti nomine feruntur, Græcas epistolas. Et illas admiratur Philostratus Epist. I: τὸν ἐπιστολικὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου, μετὰ τοὺς παλαιούς, ἄριστά μοι δοκοῦσι διεσκέφθαι... Βροῦτος, ἢ ὅτῳ Βροῦτος ἐς τὸ ἐπιστέλλειν ἐχρῆτο.

κἀγὼ, καὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ ἀντὶ τοῦ πάλαι ποτὲ ἐκείνου ἐμαυτὸν εἰσάγω (1) ἐν τῷ παρόντι βίῳ.

ΡΙΖ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οὗ χάριν ἡ ἐπιστολή; οὐ χρὴ μακρηγορεῖν ἡμᾶς, καὶ διδάσκειν· χρὴ δέ σε μᾶλλον μαθεῖν, καιρὸν εἶναι λαλῆσαι· καὶ μὴ φείσῃ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἀληθείας, μήθ᾽ ὅσα ταύτῃ δοκεῖ καί σοι παρισταμένῃ διδάσκει.

ΡΙΗ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οἷον ἰσχυρὸν καὶ μέγα χρῆμα φιλία! πάντ᾽ ἔστι δεδυνημένη, καὶ φύσεις οἶδε μεταποιεῖν. Καὶ τοίνυν ὁ τὸ πρότερον πολὺς ἐν λόγοις ἐγὼ καὶ μετὰ χάριτος καὶ τόνου τρέχων μακρὰ, νῦν, σὴν χάριν, ἀφεὶς τοὺς γίγαντας δρόμους πρὸς πιθήκους ἔχω τὴν ἅμιλλαν, καὶ ἀγαπῶ τοῦτο μᾶλλον, ἐπειδὴ καὶ σοίγε τοῦτο μᾶλλον δοκεῖ.

ΡΙΘ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οὐκ ἀνήσω βάλλων σε καὶ πόρρωθεν ταῖς λαλιαῖς, μέχρις ἂν ἢ καὶ σὲ λάλον ὑπὲρ τῶν δικαίων ποιήσω, ἢ κἀμὲ σιγᾶν καὶ φέρειν πείθοντα τοῖς λόγοις ἢ ταῖς εὐχαῖς πάντα γε δυναμένοις.

ΡΚ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Σὺ μὲν ἴσως ἀδολέσχας ἂν ἡμᾶς νομίσαις περὶ τῶν αὐτῶν

(1) Respectu ad præsentes istas epistolas Josepho inscriptas, et forsan ad eas laconicas decem quas supra vidimus pag. 61 sq.

πυκνὰ φθεγγομένους· ἔστι δ', αὐτὸς οἶμαι, τοιοῦτον οὐδέν. Καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτο σπουδάζομεν, πολλὰ δηλονότι λαλεῖν, ἀλλὰ βραχέος τινὸς μᾶλλον ἀκοῦσαι, καὶ σιωπῆσαι.

ΡΚΑʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τοὺς τά τε ἄλλα πάντα καὶ πάσας ἐλπίδας ἐπὶ τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα θεμένους, πότερον τὸν τῆς ἑορτῆς ταύτης καιρὸν χρὴ καὶ νομίσαι, ὃν δὴ ζητοῦσι, καιρὸν εἶναι, καὶ γοῦν θαρρῆσαι τῇ δυνάμει τῆς ἡμέρας, καὶ λαλῆσαι καὶ πεῖραν λαβεῖν τῶν συντεθειμένων, ἢ δέος μή τί γε ἀναξίως ἑορτάζοντας πεσεῖν ἀπὸ παντὸς τῶν ἐλπιζομένων; Ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὁποτέρῳ χρὴ τῶν λογισμῶν προσθέσθαι· σὺ δ' ὀρθῶς ἐπισκεψάμενος καὶ δοκιμάσας, ἑλοῦ τό γε σοὶ δόξαν.

ΡΚΒʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οὐχ ἑτέρου (1) τινὸς χάριν, αὐτῶν δ' ἕνεκα τῶν σοὶ σπουδαζομένων, δεῖν οἶμαι καὶ συγγενέσθαι σοι βραχέα καὶ συλλαλῆσαι, καὶ βουλὴν καὶ γνώμην ὑπὲρ τῶν αὐτῶν ὑποθέσθαι· καὶ οἶμαι τοῦτο, εἴ γε καὶ σὺ βούλει· εἰ δὲ μὴ βούλει, πᾶν ὅπερ ἂν αὐτὸς λογίσαιο καὶ δοκιμάσαις τοῦτο καὶ αὐτὸς ἄμεινον καὶ πολλῷ γε ἄμεινον πέπεισμαι εἶναι· καὶ κρατείτω τοῦτο.

(1) Codex, οὐχ' ἑτέρου. Et sic passim. Qui modus scribendi passim in codicibus et editionibus occurrit, etsi sit maxime improbabilis. Cui bono enim additur apostrophus, quum sit οὐχ pro οὐκ, non pro οὐχί? Recte Tzetzes Anecd. Oxon. t. 3, p. 356: οὐκ ἔστι καὶ οὐχ' ὡς καὶ οὐχ' οὕτως· ἀπόστροφον οὐ δεῖ γράφειν· χάριν γὰρ εὐφωνίας περισσῶς ἐτέθη τό τε κ καὶ τὸ χ· καὶ ἀντὶ τίνος πεσεῖται ἡ ἀπόστροφος; κἂν τις βούβαλος ἐν τῇ Διονυσίου Γραμματικῇ προσέθετο φλυαρῶς ὡς τὸ « οὐχ' οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ' οὕτως », ὅσα τε ληρεῖ. Quem respicit locus exstat in Scholiis ad Dionysium Thracem p. 695, fuitque ibidem refutatus p. 718. Buttmanno quidem, sed non audiendo, ad Schol. Odyss. p. 161, οὐχ' non absurde decurtatum esse videtur, modo et οὐκ' scriberetur ab οὐκὶ decurtatum.

ΡΚΓ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Εἰ ἀληθὴς ὁ τῆς φιλίας ὅρος, πάντως δ' ἀληθής, καὶ σὺ πάντως οὐκ ἄλλος, ἀλλ' αὐτὸς ὅστις ἐγώ (1)· καὶ τοίνυν ἀντ' ἐμοῦ γενοῦ, καὶ, τὴν ἐπιστολὴν λαβὼν, ἣν αἴτησιν αὐτὸς ἔμελλον πρᾶξαι πρᾶξον· τίνα δὴ ταύτην; ἀναγνωσθῆναι δηλονότι καὶ ταῖς ἀκοαῖς ἐνηχηθῆναι τοῦ τὰ πάντα φιλανθρώπως καὶ θεοφιλῶς κρατοῦντος ἡμῶν.

ΡΚΔ΄.

ΤΩ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ ΚΥΡΩ ΘΕΟΔΩΡΩ.

Εἰ καὶ μὴ τὰ τῆς φιλίας πείθει, ἀλλά γε πείθει τὰ τῆς ἐντολῆς, ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἀσθενεῖς (2)· σὺ δ' ἀσθενῶν ἠγνοήθης ἡμῖν, καὶ τὰ τῆς ἐντολῆς διαπέπτωκεν. Ἐχρῆν δὲ πάντως οὐχί· ἔδει καὶ γὰρ θεῖόν τι χρῆμα τὴν ψυχὴν οὖσαν καὶ λεγομένην αἰσθέσθαι σοῦ τῇ νόσῳ συνισχημένου καὶ δὴ προσταλαιπωροῦντος, ᾧγε δὴ καὶ σύνεστι διὰ παντὸς τῇ μνήμῃ. Ἀλλ' οὐ τοῦτο; ἀλλ' ἔδει τὸ δεύτερον περινοστοῦντας ἡμᾶς ζητεῖν καὶ πυνθάνεσθαι περὶ σοῦ, καὶ οὐκ ἂν ἡμάρτομεν. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο; καὶ οὐ δεῖ τοίνυν ἑτέρου κατηγοροῦντος· αὐτοὶ δ' ἡμῶν μᾶλλον ἐσμὲν κατηγοροῦντες, καὶ παρέχομεν ἑαυτοὺς παντὶ τῷ βουλομένῳ εὐθύνας εἰσπράττεσθαι καὶ παρ' ἡμῶν λαμβάνειν. Καὶ οὔτ' ἀντιλέγομεν, οὔτ' ἀντεγκαλοῦμεν, ὡς ἔδει καὶ σὲ πάντως τῇ νόσῳ πεπεδημένον ἡμῶν μνησθῆναι, καὶ μηνῦσαι, καὶ τὸ συμβὰν κακὸν ὅλον ἡμᾶς πρᾶξαι γνῶναι. Ἔδει καὶ τοῦτο· ἀλλ' ἴσως οὐ τῶνδε νῦν ἡμῖν χρεία τῶν λόγων, εὐχῆς δὲ μᾶλλον· τίνος δὴ ταύτης; μήτε σὲ ταῖς ἐντολαῖς ἐφ' ἡμῖν ἀσθενοῦσι, μήθ' ἡμᾶς ἐπὶ σοὶ ταὐτὰ πάσχοντι, ἐπ' ἄλλοις δὲ καὶ τοῖς οὐδὲν ἧττον φιλανθρώποις, Θεοῦ προστάττοντος, κεχρῆσθαι.

(1) Cf. p. 132, n. 1.

(2) Christus apud Matth. 10, 8 : ἀσθενοῦντας θεραπεύετε. Rursus 25, 26 : ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με.

ΡΚΕ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἀλλὰ τό γε νῦν κατὰ σὲ ποῦ θήσομεν (1); πότερον ἐν μοίρᾳ φίλων τιμᾷν εἰδότων νόμους φιλίας, ἢ φίλων μὲν, οὐδὲν δὲ πρᾶγμα ταύτην νομιζόντων, καί γε παρ' οὐδὲν τιθεμένων αὐτήν; Ἀλλὰ μὴν ἡ ἐντολὴ (2) ἀγαπᾷν καὶ τοὺς ἐχθροὺς λέγει, τοὺς δέ γε πλησίον καὶ ὡς ἑαυτοὺς ἀγαπᾷν (3). Εἰ γοῦν τοὺς καὶ πλησίον μόνον, τούς γε καὶ πλησίον τοὺς αὐτοὺς καὶ φίλους ὄντας πολλῷ γε πάντως χρὴ μᾶλλον· καὶ γὰρ καὶ τοῦθ' ὁρίζονται φίλοι αὐτὸ τοῦτό γ' εἶναι τοῖς φιλοῦσιν ὃ δὴ καὶ αὐτοί γ' οἱ φιλοῦντες εἰσὶν ἑαυτοῖς (4). Ἀλλ' ἐρεῖς ἴσως πρὸς ἐμὲ λέγων (5)· « ναὶ ταῦτα· τί « δή (6) ποτ' ἔστιν ὅγε σὺ νῦν ἐγκαλεῖς; » Τί; διαθέσεις ταῦθ' ἃ λέγομεν εἰσὶ ψυχῆς, πράξεις, ἀποδεικνύσας αὐτὰς καὶ φανερὰς ποιούσας, ἔχουσαι τέλος· ὧν χωρὶς καὶ τοῦ γε προβαίνειν ἐν ἔργοις καὶ προχωρεῖν, αὐτὸ μόνον τὸ διατίθεσθαι μικρὸν ἔστιν ἢ οὐδέν. Ποῦ γοῦν, πρὸς φιλίου, τὰ τῆς σῆς διαθέσεως, καὶ πρὸς ποῖον περαίνει νῦν τέλος; πόσος χρόνος, ἐξ ὅτου μήτε παρὼν ἔδωκας ἡμῖν ὄψει, μήτε γλώττῃ τῇ σῇ, μήτε ταῖς προσλαλιαῖς ἐνησθῆναι, οὐδ' οὐδὲν οὔμενουν ἐν ἐπιστολαῖς ἐφθέγξω, οὐδ' ἔδοξας οὐδαμῶς ἡμῶν εἶναι μεμνημένος, μὴ μικρὰ ταῦτα, μήθ' οἷα τοὺς ὀρθῶς κρίνειν εἰδότας καὶ δικάζοντας ὑπεριδεῖν. Ἀλλ' ἴθι δὴ ταχύνας ἡμῖν, καὶ γοῦν ἡδὺς ὀφθεὶς, λῦε μὲν ἐγκλήματα πάντα, πρᾶξον δ', ἀντὶ τῶν νῦν ἐγκαλούντων ἡμῶν, αὖθις ἡμᾶς ὑπὲρ σοῦ δήπουθεν ἀπολογουμένους εἶναι.

ΡΚϚ'. Β. (7).

Οὐκ εὐφυής τις ἐγὼ στιχουργὸς, καὶ πόρρω που πάσης εἰμὶ τῆς περὶ τόδε τὸ σπούδασμα φιλοτιμίας· καὶ τοίνυν ἐξ ὅτουπερ λόγων ἡψάμην καὶ τῆς περὶ τούτους μελέτης, οὐδέπω καὶ τήμερον

(1) Vide n. 1, p. 66.

(2) Matth. 5, 44: ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν. Cf. Luc. 6, 27, 35.

(3) Matth. 22, 39.

(4) Cf. p. 132, n. 1.

(5) Conf. initium Epistolæ 111.

(6) Superscripsit δὲ manus recentior voculæ δή.

(7) Cf. lemma Epistolæ 7.

ἐμαυτὸν οἶδα παρασχὼν μέτροις καὶ ῥυθμοῖς, καὶ τοιαύταις ἐπῶν συνθήκαις· καί τοι γε λόγων εἴδους παντὸς, εἰπεῖν, ἐν πλείστοις ὅσοις ἀποπειρασάμενος, καὶ δόξας ἀποχρώντως ἐφικέσθαι, καὶ μὴ πάνυ τι φαύλως μηδ᾽ ἀγεννῶς ἐπικεχειρηκέναι, πρὸς μέτρον δ᾽, ὅπερ ἔφην, ἐφθεγξάμην οὐδέν. Ἀλλὰ νῦν τοῦ κοινοῦ πάντων πάθους, τοῦ κοινοῦ τῶν Ῥωμαίων (1), καὶ φύσεις ἀψύχους βιαζομένου κατὰ τὸ ἐπιβάλλον ταύταις πενθεῖν, καὶ πάντα θρηνεῖν τὰ μή τι γε πεφυκότα πρὸς θρῆνον, τοῦτο δὴ πεποίηκε κἀμὲ πρὸς ἃ μὴ πέφυκα δόξαι πεφυκέναι. Καὶ δῆτ᾽ ἐπὶ τῶν πρώτων θρήνων αὐτοσχέδια σχέτλια κατὰ τὴν ἁρμονίαν τῶν ᾀσμάτων τοῦ πάθους ἀπεφθεγξάμην ἔπη γοερὰ, δεύτερα δ᾽ αὖθις ἐπὶ τῶν δευτέρων. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ πάθους ἀκμάζοντος καὶ κατὰ κύκλον αἰεὶ περιϊόντος, ἣ δὴ καὶ μόνη κινήσεων κρείττων ἐστὶ παντὸς πέρατος καὶ τέλους, καὶ τῶν δακρύων πᾶσιν ἀθροιζομένων καὶ λιμναζόντων, εἶτ᾽ ἐκρηγνυμένων καὶ πάντων πανταχῇ κατὰ συναυλίας ἀποθρηνούντων (2), θρηνῳδὸς, τὸν τρόπον ὃν ἔφην, πάρειμι καὶ αὐτός (3). Πλάτων μὲν οὖν ἰσχυρίζεται τῶν λυπουμένων πτηνῶν ζώων ᾄδειν μηδέν (4)· ἕτεροι δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ λίθοις εἰσὶν ἐξ ἄγαν πάθους δάκρυα παρασχόντες καὶ φάσιν αὐτοὺς δακρύειν (5), καὶ δένδρεσι ταῖς αἰγείροις, ἐξ Ἡλιάδων πενθουσῶν αὐτὸ τοῦτο γενομέναις, καὶ αὖθις δακρυούσαις, τὸ δάκρυον φασὶν αὐταῖς εἰς ἤλεκτρον παγῆναι. Τούτοις ἐστὶ καὶ τὸ νῦν, οὐ κατὰ μῦθον, ἀληθὲς δ᾽ ὂν παντάπασιν, οὐκ ἐλάχιστον προστεθῆναι, τοὺς μηδὲν ἡμᾶς πρότερον πεφυκότας, μηθ᾽ οἵους ὄντας ἔπεσιν ἐμμέτροις χρῆσθαι καὶ γοερὰ μελουργεῖν καὶ πρὸς θρήνους ἐξᾴδειν (6), νῦν κατὰ τὰς τῶν δακρύων πηγὰς καὶ ταῦτ᾽ ἔχειν ἀφθόνως καὶ κατὰ ῥεῦμα κενοῦν, τοῦ πάθους τὴν καρδίαν πλήττοντος δεινῶς καὶ ῥηγνύντος καὶ

(1) Respicit, puto, mortem Ioannis Palæologi, imperatoris Andronici Senioris filii. Iisdem enim verborum ampullis hunc eventum exaggerat Anecdotorum Græc. meorum t. 1, p. 307, 312.

(2) Respici puto Equitum initium, ξυναυλίαν κλαύσωμεν. **Vide notam ad Theophyl. Simoc. Ep. 32, p. 264; ad Synes. Ep. 4, in Delectu Sinneriano p. 456. Gregorius Naz. Orat. 16, p. 247:** τίς οὐ κατακλᾶται, τούτων τοῖς ὀδυρμοῖς οἰκτρὰν ξυναυλίαν ἁρμοζομένων. **Michael Nicétas ap. Tafel. De Thessal. p. 359, Ep. 6:** ἤθελον αὐτὸς συμπαρεῖναί σοι... καὶ ξυναυλίαν θρηνεῖν.

(3) Cf. Anecdota mea Gr. t. 1, p. 309.

(4) Plato Phæd. 36, cujus verba apposui n. 4, p. 11.

(5) Respicitur Niobes fabula, et mox notissima alia de Phaetontis sororibus, Solis filiabus.

(6) Plato Phædone 35: φασὶν αὐτοὺς (τοὺς κύκνους) θρηνοῦντας τὸν θάνατον, ὑπὸ λύπης ἐξᾴδειν. **Julianus hæc respiciens Epist. 17:** αὐτοῖς ἀμύνειν... ἤδη τὸ κύκνειον ἐξᾴδουσι.

τὰς οἰμωγὰς τεχνουργοῦντος. Καὶ δή γε καὶ Πλάτων συγχωρήσειεν ἂν τοὺς μὲν κατ' ἐκεῖνον λυπουμένους ᾄδειν μηδέν (καὶ γὰρ οὐδὲ πρὸς τοῦθ' ἡμεῖς ἀντιλέγομεν), ἐξ ὑπερβάλλοντος δὲ πάνυ πάθους καὶ συμφορᾶς ἀφορήτου πλείστης καὶ μεγίστης ἐξεῖναι μὴ δακρύων μόνον ἀκενώτων, ἀλλά τι καὶ πικρῶν φθεγμάτων καὶ ᾀσμάτων εὐπορεῖν μὴ ὅτι γε τοὺς κατ' αἴσθησιν ζῶντας, ἀλλὰ καὶ εἴ τινές εἰσι πάντη κατὰ δένδρα καὶ λίθους (1) τὴν φύσιν.

ΡΚΖʹ.

ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΚΥΡΩ ΙΩΑΝΝΗ ΤΩ ΓΛΥΚΕΙ (2).

Ἐπιστολῆς εὖ καὶ καλῶς, ἢ μή, συντεθείσης, οὐδὲν οὔτε τὸ κατορθούμενον πάνυ τι φιλότιμον, ἔμοιγε δοκεῖν, εἰ μή τις βούλοιτο μικρολογεῖσθαι καὶ φορτικός τις εἶναι τοῖς ἐξετάζουσι καὶ διαιτῶσιν, οὔτ' αὖ τὸ μὴ καλῶς ἔχον καὶ διαπίπτον ἔστιν οἷον καὶ τῇ προτέρᾳ δόξῃ τοῦ μὴ νῦν ηὐδοκιμηκότος λυμήνασθαι· καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτό οὔτε κρινόντων ὀρθῶς οὔτ' εὐθυνόντων. Ὅμως πανταχῆ τὸ τοῦ λόγου καλὸν καὶ τό γ' εἰκὸς περισεσῶσθαι δεῖν εἶναι (3) παντί που δοκεῖ. Ἀλλὰ τίνος χάριν ἡμῖν ταῦτα, καὶ τί δή ποτε βούλεται;

Καινοτέρου δή τινος ἡμῖν συμβάντος, οὐκ οἶδ' ὅ τι χρὴ καὶ λέγειν, πότερον μόνον πάθους, ἢ μικτοῦ τῷ πάθει καὶ φύσεως τῆς ἐμῆς δείγματος, τούτου γ' εἵνεκα δεῖν ἔγνων τῷ φιλανθρώπῳ βασιλεῖ ἐπιστεῖλαι· καὶ δῆτ' ἐπιστολὴν ἐξεθέμην (4)· γνοίης δ' ἂν ὃ δὴ λέγω σαφῶς αὐτοῖς ἐντυχὼν τοῖς ἐπεσταλμένοις. Ἐπὶ τούτοις ὡς κάλλιστα ἐξειργασμένοις (οὕτω γὰρ ἐπῆλθέ μοι νομίσαι), κέντρου τινος ᾐσθόμην φρονήματος φιλοτίμου· ὃ δὴ καὶ βουλόμενος

(1) Fons locutionis est Od. 19, 163: Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐστι παλαιφάτου οὐδ' ἀπὸ πέτρης. Nicetas Eugen. 1, 342 : Ἦ που, Χαρίκλεις, οὐκ ἀπὸ δρύων ἔφυς· ibi plurima apposui p. 79, 441. Lucilius Epigr. 83, in Anth. Pal. 11, 253 : Ἦ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐσσι παλαιφάτου ἢ ἀπὸ πέτρης Ὀρχηστής. Ibi Scholiastes in Wecheliana p. 235 : Ιλ. χ (126 ubi Heyn.)· « Οὐ μέν πως νῦν ἐστὶν ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης Τῷ ὀαριζέμεναι, ἅτε παρθένος ἠΐθεός τε... » Debuisset potius apponere Odysseæ locum supra laudatum; Iliadis versus nihil ad rem facit. Plato Rep. 8, p. 158 Mass. : ἢ οἴει ἐκ δρυός ποθὲν ἢ ἐκ πέτρας τὰς πολιτείας γίγνεσθαι; Idem Apol. § 23, ubi Fischer. Adde Jacobs. ad Phil. Icon. p. 416; Duport Gnomol. Hom. p. 262; Burdel. ad Heliod. 4, p. 79.

(2) De Joanne Glyca p. 45, n. 1, et Bibl. Gr. t. 11, p. 520.

(3) Vide p. 30, n. 1.

(4) Præcedentem scilicet epistolam.

« τὰς ἐπιστολὰς συχνὰς καὶ σύνδυο καὶ σύντρεις (1) πέμπειν; » Ἀλλ' οἶμαι δῆλον. Ὥσπερ γὰρ αὐτοπροσώπως ἐντυγχάνων ἀκορέστως τῆς ὁμιλίας ἔχω, οὕτω δὴ κὰν ταῖς ἐπιστολαῖς ἔχω.

ΡΙΒ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τὰς ἐλπίδας ἔφη τις (2) ἐγρηγορότων ἐνύπνια, καὶ μάλ', ἔμοιγε δοκεῖν, εὖ καὶ καλῶς ἔφη. Χρὴ τοίνυν καὶ σὲ μὴ πάνυ τι σπουδάζειν ἐπὶ ταύταις, ἀλλ' ἀγαπᾷν ὑπνώττειν· τάχα γὰρ ἂν σοι καὶ πλέον ἐξ ὕπνου γένοιτο καὶ ὀνειράτων, ἢ ἐπὶ κεναῖς αὐταῖς δὴ ταύταις, ἡμῶν χάριν, ποιητής (3) φησι, θερμαινομένῳ, καί, αὖ ἐγώ φημι, ἐγρηγορότι.

ΡΙΓ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Χάριτα χάριν ἀποτίκτειν ἀεὶ καὶ ποιηταῖς (4) κἀμοί γε δοκεῖ. Ἡμεῖς μὲν οὖν ἣν (5) αὐτὸς ἠβούλου πεπραχότες ἐσμέν· τί δὴ ταύτην; τὸ κατὰ τὴν σὴν παραίνεσιν δηλονότι τῷ βίῳ καὶ τῶν ἐπενηνεγμένων πραγμάτων τοῖς δυσχερέσιν ἐγκαρτερεῖν. Ἀπόδος καὶ σὺ τὸ μηδὲ μικρῶς μηδὲ ὀλιγώρως τῆς τοῦ σώματος ὑγείας ἔχειν καὶ τῆς ἐν τούτῳ ζωῆς· καὶ γὰρ ταύτης τὸ ἀναπνεῖν ἡμῖν ἐξῆπται καὶ ζῆν.

(1) De formula scribendi σύνδυο, σύντρεις vide Krabinger. ad Synes. Calv. p. 77, collatis meis notis ad Planud. Metam. p. 35, ad Anecdota Gr. t. 4, p. 235. In Euripidis Troadibus nunc receptum est συνδώδεκα. Ducæ editor doctissimus scripsit Hist. c. 5, p. 9, τὴν δὲ νύκτα κατὰ μέρος σύνδυο καὶ σύντρεις ἀσφαλίζεσθαι, pro Bullialdana lectione σὺν δύο καὶ σὺν τρεῖς, bonamque illam scripturam exhibet codex 1310. Melius se gesserat Bullialdus p. 21, 4, repertum in codice σύνδυο retinens.

(2) Vel Pindarus Stobæi Tit. 111, 12; vel Plato Æliani H. V. 13, 29; vel Aristoteles Diogenis Laert. 5, 18. Hinc sumsit flosculum Gregoras Hist. 4, 1, 4.

(3) Soph. Aj. 478 : Οὐκ ἂν πριαίμην οὐδενος λόγου βροτόν, Ὅστις κεναῖσιν ἐλπίσιν θερμαίνεται.

(4) Soph. Aj. 522 : Χάρις χάριν γάρ ἐστιν ἡ τίκτουσ' ἀεί· ubi vide quæ notavi, coll. Jacobs. ad Achill. Tat. p. 507.

(5) Literæ quæ sic dilatatas in hac epistola, lector, vides, non possunt legi in codice. Illas e conjectura supplevi, fere certa.—Hæc scripseram ante sex annos; et nunc codicem denuo inspiciens literas plerasque prorsus evanidas reperi. Opinor me olim potuisse e vestigiis reliquis divinare scripturam; hodie neutiquam possim.

ΡΙΔ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἐπαχθὲς οὐδὲν ἐξ ὁμιλίας τοῖς ὑγιαίνουσι τὴν φιλίαν· οὔκουν οὐδὲ φορτικὸς, ὅστις ἐστὶ καθ' ἡμέραν ἐπιστέλλων μετὰ σχέσεως τῆς αὐτῆς (1). Καὶ γὰρ τροφῆς μετέχομεν ἡμέρας ἐφ' ἑκάστης καὶ δὶς καὶ πολλάκις ἐπὶ τῆς αὐτῆς· ἀλλ' οὐδὲν ἀηδὲς εὐρωστοῦσι καὶ τὸν στόμαχον τετονωμένοις, καχεξίας ἐνοχλούσης μηδεμιᾶς.

ΡΙΕ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Μία, δύο, τρεῖς, καὶ οὐ πλείους (2), εἰ μὴ καὶ τὴν σήμερον λαθὼν φύγῃς τὸν ἀποκομιστὴν τῶν γραμμάτων. Εἰ δὲ καὶ σήμερον φύγοις, ἔσται δὴ καὶ αὕτη ἡμερῶν δηλονότι τετάρτη ὧν ἡμεῖς ἐφ' ἑκάστης τὴν δι' ἐπιστολῶν ζητοῦντες μετὰ σοῦ συντυχίαν ἀποτυγχάνομεν· καὶ, ὅτι τετάρτη, ἰσαρίθμους ἰδοὺ καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐν ταὐτῷ πέμπω.

ΡΙϚ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἐπαινεῖς Βροῦτον καὶ τὴν ἐκείνου βραχυλογίαν (3)· ἐπαινῶ

(1) Est σχέσις idem hic ac φιλία. Sic et Epist. 129, 133, 144, 149, 154. Scholiastes Dionysii Thracis p. 943 : σχέσις ἡ πρός τινα οἰκείωσις· κατὰ πέντε δὲ τρόπους γίνεται ἡ σχέσις; ἢ γὰρ ... προαιρέσει ὡς φίλου προς φίλον. Philes p. 132 Wernsd. : Πλὴν εἰ σχέσις πέπεικε τολμηροὺς λόγους, Σοφὸς δικαστὴς οὐ κρινεῖ τοῦτο θράσους. Vide notas ad Anecd. Gr. mea t. 4, p. 226 ; t. 5, p. 291 ; Casaubon. ad Pers. 3, 71, p. 198 editionis Dubnerianæ.

(2) Simile Timæi Platonici initium : εἷς, δύο, τρεῖς· ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῖν ποῦ τῶν χθὲς μὲν δαιτυμόνων, τανῦν δ' ἑστιατόρων ;

(3) Respicit breves illas et acumine sophistico insignes, quæ sub falso Bruti nomine feruntur, Græcas epistolas. Et illas admiratur Philostratus Epist. I : τὸν ἐπιστολικὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου, μετὰ τοὺς παλαιοὺς, ἄριστά μοι δοκοῦσι διεσκέφθαι... Βροῦτος, ἢ ὅτῳ Βροῦτος ἐς τὸ ἐπιστέλλειν ἐχρῆτο.

κἀγὼ, καὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ ἀντὶ τοῦ πάλαι ποτὲ ἐκείνου ἐμαυτὸν εἰσάγω (1) ἐν τῷ παρόντι βίῳ.

ΡΙΖ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οὗ χάριν ἡ ἐπιστολή; οὐ χρὴ μακρηγορεῖν ἡμᾶς, καὶ διδάσκειν· χρὴ δέ σε μᾶλλον μαθεῖν, καιρὸν εἶναι λαλῆσαι· καὶ μὴ φείσῃ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἀληθείας, μήθ' ὅσα ταύτῃ δοκεῖ καί σοι παρισταμένη διδάσκει.

ΡΙΗ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οἷον ἰσχυρὸν καὶ μέγα χρῆμα φιλία! πάντ' ἔστι δεδυνημένη, καὶ φύσεις οἶδε μεταποιεῖν. Καὶ τοίνυν ὁ τὸ πρότερον πολὺς ἐν λόγοις ἐγὼ καὶ μετὰ χάριτος καὶ τόνου τρέχων μακρὰ, νῦν, σὴν χάριν, ἀφεὶς τοὺς γίγαντας δρόμους πρὸς πιθήκους ἔχω τὴν ἅμιλλαν, καὶ ἀγαπῶ τοῦτο μᾶλλον, ἐπειδὴ καὶ σοίγε τοῦτο μᾶλλον δοκεῖ.

ΡΙΘ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οὐκ ἀνήσω βάλλων σε καὶ πόρρωθεν ταῖς λαλιαῖς, μέχρις ἂν ἢ καὶ σὲ λάλον ὑπὲρ τῶν δικαίων ποιήσω, ἢ κἀμὲ σιγᾷν καὶ φέρειν πείθοντα τοῖς λόγοις ἢ ταῖς εὐχαῖς πάντα γε δυναμένοις.

ΡΚ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Σὺ μὲν ἴσως ἀδολέσχας ἂν ἡμᾶς νομίσαις περὶ τῶν αὐτῶν

(1) Respectu ad præsentes istas epistolas Josepho inscriptas, et forsan ad eas laconicas decem quas supra vidimus pag. 61 sq.

πυκνὰ φθεγγομένους· ἔστι δ', αὐτὸς οἶμαι, τοιοῦτον οὐδέν. Καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτο σπουδάζομεν, πολλὰ δηλονότι λαλεῖν, ἀλλὰ βραχέος τινὸς μᾶλλον ἀκοῦσαι, καὶ σιωπῆσαι.

ΡΚΑ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τοὺς τά τε ἄλλα πάντα καὶ πάσας ἐλπίδας ἐπὶ τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα θεμένους, πότερον τὸν τῆς ἑορτῆς ταύτης καιρὸν χρὴ καὶ νομίσαι, ὃν δὴ ζητοῦσι, καιρὸν εἶναι, καὶ γοῦν θαρρῆσαι τῇ δυνάμει τῆς ἡμέρας, καὶ λαλῆσαι καὶ πεῖραν λαβεῖν τῶν συντεθειμένων, ἢ δέος μή τί γε ἀναξίως ἑορτάζοντας πεσεῖν ἀπὸ παντὸς τῶν ἐλπιζομένων; Ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὁποτέρῳ χρὴ τῶν λογισμῶν προσθέσθαι· σὺ δ' ὀρθῶς ἐπισκεψάμενος καὶ δοκιμάσας, ἑλοῦ τό γε σοὶ δόξαν.

ΡΚΒ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οὐχ ἑτέρου (1) τινὸς χάριν, αὐτῶν δ' ἕνεκα τῶν σοὶ σπουδαζομένων, δεῖν οἶμαι καὶ συγγενέσθαι σοι βραχέα καὶ συλλαλῆσαι, καὶ βουλὴν καὶ γνώμην ὑπὲρ τῶν αὐτῶν ὑποθέσθαι· καὶ οἶμαι τοῦτο, εἴ γε καὶ σὺ βούλει· εἰ δὲ μὴ βούλει, πᾶν ὅπερ ἂν αὐτὸς λογίσαιο καὶ δοκιμάσαις τοῦτο καὶ αὐτὸς ἄμεινον καὶ πολλῷ γε ἄμεινον πέπεισμαι εἶναι· καὶ κρατείτω τοῦτο.

(1) Codex, οὐχ' ἑτέρου. Et sic passim. Qui modus scribendi passim in codicibus et editionibus occurrit, etsi sit maxime improbabilis. Cui bono enim additur apostrophus, quum sit οὐχ pro οὐκ, non pro οὐχί? Recte Tzetzes Anecd. Oxon. t. 3, p. 356 : οὐκ ἔστι καὶ οὐχ' ὡς καὶ οὐχ' οὕτως· ἀπόστροφον οὐ δεῖ γράφειν· χάριν γὰρ εὐφωνίας περισσῶς ἐτέθη τό τε κ καὶ τὸ χ· καὶ ἀντὶ τίνος πεσεῖται ἡ ἀπόστροφος; κἂν τις βούβαλος ἐν τῇ Διονυσίου Γραμματικῇ προσέθετο φλυαρῶς ὡς τὸ « οὐχ' οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ' οὕτως », ὅσα τε ληρεῖ. Quem respicit locus exstat in Scholiis ad Dionysium Thracem p. 695, fuitque ibidem refutatus p. 718. Buttmanno quidem, sed non audiendo, ad Schol. Odyss. p. 161, οὐχ' non absurde decurtatum esse videtur, modo et οὐκ' scriberetur ab οὐκὶ decurtatum.

ΡΚΓʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Εἰ ἀληθὴς ὁ τῆς φιλίας ὅρος, πάντως δ' ἀληθὴς, καὶ σὺ πάντως οὐκ ἄλλος, ἀλλ' αὐτὸς ὅστις ἐγώ (1)· καὶ τοίνυν ἀντ' ἐμοῦ γενοῦ, καὶ, τὴν ἐπιστολὴν λαβὼν, ἣν αἴτησιν αὐτὸς ἔμελλον πρᾶξαι πρᾶξον· τίνα δὴ ταύτην; ἀναγνωσθῆναι δηλονότι καὶ ταῖς ἀκοαῖς ἐνηχηθῆναι τοῦ τὰ πάντα φιλανθρώπως καὶ θεοφιλῶς κρατοῦντος ἡμῶν.

ΡΚΔʹ.

ΤΩ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ ΚΥΡΩ ΘΕΟΔΩΡΩ.

Εἰ καὶ μὴ τὰ τῆς φιλίας πείθει, ἀλλά γε πείθει τὰ τῆς ἐντολῆς, ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἀσθενεῖς (2)· σὺ δ' ἀσθενῶν ἠγνοήθης ἡμῖν, καὶ τὰ τῆς ἐντολῆς διαπέπτωκεν. Ἐχρῆν δὲ πάντως οὐχί· ἔδει καὶ γὰρ θεῖόν τι χρῆμα τὴν ψυχὴν οὖσαν καὶ λεγομένην αἰσθέσθαι σοῦ τῇ νόσῳ συνισχημένου καὶ δὴ προσταλαιπωροῦντος, ᾧγε δὴ καὶ σύνεστι διὰ παντὸς τῇ μνήμῃ. Ἀλλ' οὐ τοῦτο; ἀλλ' ἔδει τὸ δεύτερον περινοστοῦντας ἡμᾶς ζητεῖν καὶ πυνθάνεσθαι περὶ σοῦ, καὶ οὐκ ἂν ἡμάρτομεν. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο; καὶ οὐ δεῖ τοίνυν ἑτέρου κατηγοροῦντος· αὐτοὶ δ' ἡμῶν μᾶλλον ἐσμὲν κατηγοροῦντες, καὶ παρέχομεν ἑαυτοὺς παντὶ τῷ βουλομένῳ εὐθύνας εἰσπράττεσθαι καὶ παρ' ἡμῶν λαμβάνειν. Καὶ οὔτ' ἀντιλέγομεν, οὔτ' ἀντεγκαλοῦμεν, ὡς ἔδει καὶ σὲ πάντως τῇ νόσῳ πεπεδημένον ἡμῶν μνησθῆναι, καὶ μηνύσαι, καὶ τὸ συμβὰν κακὸν ὅλον ἡμᾶς πρᾶξαι γνῶναι. Ἔδει καὶ τοῦτο· ἀλλ' ἴσως οὐ τῶνδε νῦν ἡμῖν χρεία τῶν λόγων, εὐχῆς δὲ μᾶλλον· τίνος δὴ ταύτης; μήτε σὲ ταῖς ἐντολαῖς ἐφ' ἡμῖν ἀσθενοῦσι, μήθ' ἡμᾶς ἐπὶ σοὶ ταὐτὰ πάσχοντι, ἐπ' ἄλλοις δὲ καὶ τοῖς οὐδὲν ἧττον φιλανθρώποις, Θεοῦ προστάττοντος, κεχρῆσθαι.

(1) Cf. p. 132, n. 1.

(2) Christus apud Matth. 10, 8 : ἀσθενοῦντας θεραπεύετε. Rursus 25, 26 : ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με.

ΡΚΕ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἀλλὰ τό γε νῦν κατὰ σὲ ποῦ θήσομεν (1); πότερον ἐν μοίρᾳ φίλων τιμᾷν εἰδότων νόμους φιλίας, ἢ φίλων μὲν, οὐδὲν δὲ πρᾶγμα ταύτην νομιζόντων, καί γε παρ' οὐδὲν τιθεμένων αὐτήν; Ἀλλὰ μὴν ἡ ἐντολὴ (2) ἀγαπᾷν καὶ τοὺς ἐχθροὺς λέγει, τοὺς δέ γε πλησίον καὶ ὡς ἑαυτοὺς ἀγαπᾷν (3). Εἰ γοῦν τοὺς καὶ πλησίον μόνον, τούς γε καὶ πλησίον τοὺς αὐτοὺς καὶ φίλους ὄντας πολλῷ γε πάντως χρὴ μᾶλλον· καὶ γὰρ καὶ τοῦθ' ὁρίζονται φίλοι αὐτὸ τοῦτό γ' εἶναι τοῖς φιλοῦσιν ὃ δὴ καὶ αὐτοί γ' οἱ φιλοῦντες εἰσὶν ἑαυτοῖς (4). Ἀλλ' ἐρεῖς ἴσως πρὸς ἐμὲ λέγων (5)· « ναὶ ταῦτα· τί « δή (6) ποτ' ἔστιν ὅγε σὺ νῦν ἐγκαλεῖς; » Τί; διαθέσεις ταῦθ' ἃ λέγομεν εἰσὶ ψυχῆς, πράξεις, ἀποδεικνύσας αὐτὰς καὶ φανερὰς ποιούσας, ἔχουσαι τέλος· ὧν χωρὶς καὶ τοῦ γε προβαίνειν ἐν ἔργοις καὶ προχωρεῖν, αὐτὸ μόνον τὸ διατίθεσθαι μικρὸν ἔστιν ἢ οὐδέν. Ποῦ γοῦν, πρὸς φιλίου, τὰ τῆς σῆς διαθέσεως, καὶ πρὸς ποῖον περαίνει νῦν τέλος; πόσος χρόνος, ἐξ ὅτου μήτε παρὼν ἔδωκας ἡμῖν ὄψει, μήτε γλώττῃ τῇ σῇ, μήτε ταῖς προσλαλιαῖς ἐνησθῆναι, οὐδ' οὐδὲν οὔμενουν ἐν ἐπιστολαῖς ἐφθέγξω, οὐδ' ἔδοξας οὐδαμῶς ἡμῶν εἶναι μεμνημένος, μὴ μικρὰ ταῦτα, μήθ' οἷα τοὺς ὀρθῶς κρίνειν εἰδότας καὶ δικάζοντας ὑπεριδεῖν. Ἀλλ' ἴθι δὴ ταχύνας ἡμῖν, καὶ γοῦν ἡδὺς ὀφθεὶς, λῦε μὲν ἐγκλήματα πάντα, πρᾶξον δ', ἀντὶ τῶν νῦν ἐγκαλούντων ἡμῶν, αὖθις ἡμᾶς ὑπὲρ σοῦ δήπουθεν ἀπολογουμένους εἶναι.

ΡΚϚ'. Β. (7).

Οὐκ εὐφυής τις ἐγὼ στιχουργὸς, καὶ πόρρω που πάσης εἰμὶ τῆς περὶ τόδε τὸ σπούδασμα φιλοτιμίας· καὶ τοίνυν ἐξ ὅτουπερ λόγων ἡψάμην καὶ τῆς περὶ τούτους μελέτης, οὐδέπω καὶ τήμερον

(1) Vide n. 1, p. 66.

(2) Matth. 5, 44: ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν. Cf. Luc. 6, 27, 35.

(3) Matth. 22, 39.

(4) Cf. p. 132, n. 1.

(5) Conf. initium Epistolæ 111.

(6) Superscripsit δὲ manus recentior voculæ δή.

(7) Cf. lemma Epistolæ 7.

ἐμαυτὸν οἶδα παρασχὼν μέτροις καὶ ῥυθμοῖς, καὶ τοιαύταις ἐπῶν συνθήκαις· καί τοι γε λόγων εἴδους παντὸς, εἰπεῖν, ἐν πλείστοις ὅσοις ἀποπειρασάμενος, καὶ δόξας ἀποχρώντως ἐφικέσθαι, καὶ μὴ πάνυ τι φαύλως μηδ᾽ ἀγεννῶς ἐπικεχειρηκέναι, πρὸς μέτρον δ᾽, ὅπερ ἔφην, ἐφθεγξάμην οὐδέν. Ἀλλὰ νῦν τοῦ κοινοῦ πάντων πάθους, τοῦ κοινοῦ τῶν Ῥωμαίων (1), καὶ φύσεις ἀψύχους βιαζομένου κατὰ τὸ ἐπιβάλλον ταύταις πενθεῖν, καὶ πάντα θρηνεῖν τὰ μή τι γε πεφυκότα πρὸς θρῆνον, τοῦτο δὴ πεποίηκε κἀμὲ πρὸς ἃ μὴ πέφυκα δόξαι πεφυκέναι. Καὶ δῆτ᾽ ἐπὶ τῶν πρώτων θρήνων αὐτοσχέδια σχέτλια κατὰ τὴν ἁρμονίαν τῶν ᾀσμάτων τοῦ πάθους ἀπεφθεγξάμην ἔπη γοερὰ, δεύτερα δ᾽ αὖθις ἐπὶ τῶν δευτέρων. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ πάθους ἀκμάζοντος καὶ κατὰ κύκλον αἰεὶ περιϊόντος, ἣ δὴ καὶ μόνη κινήσεων κρείττων ἐστὶ παντὸς πέρατος καὶ τέλους, καὶ τῶν δακρύων πᾶσιν ἀθροιζομένων καὶ λιμναζόντων, εἶτ᾽ ἐκρηγνυμένων καὶ πάντων πανταχῇ κατὰ συναυλίας ἀποθρηνούντων (2), θρηνῳδὸς, τὸν τρόπον ὃν ἔφην, πάρειμι καὶ αὐτός (3). Πλάτων μὲν οὖν ἰσχυρίζεται τῶν λυπουμένων πτηνῶν ζώων ᾄδειν μηδέν (4)· ἕτεροι δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ λίθοις εἰσὶν ἐξ ἄγαν πάθους δάκρυα παρασχόντες καὶ φάσιν αὐτοὺς δακρύειν (5), καὶ δένδρεσι ταῖς αἰγείροις, ἐξ Ἡλιάδων πενθουσῶν αὐτὸ τοῦτο γενομέναις, καὶ αὖθις δακρυούσαις, τὸ δάκρυον φασὶν αὐταῖς εἰς ἤλεκτρον παγῆναι. Τούτοις ἐστὶ καὶ τὸ νῦν, οὐ κατὰ μῦθον, ἀληθὲς δ᾽ ὂν παντάπασιν, οὐκ ἐλάχιστον προστεθῆναι, τοὺς μηδὲν ἡμᾶς πρότερον πεφυκότας, μηθ᾽ οἵους ὄντας ἔπεσιν ἐμμέτροις χρῆσθαι καὶ γοερὰ μελουργεῖν καὶ πρὸς θρήνους ἐξᾴδειν (6), νῦν κατὰ τὰς τῶν δακρύων πηγὰς καὶ ταῦτ᾽ ἔχειν ἀφθόνως καὶ κατὰ ῥεῦμα κενοῦν, τοῦ πάθους τὴν καρδίαν πλήττοντος δεινῶς καὶ ῥηγνύντος καὶ

(1) Respicit, puto, mortem Ioannis Palæologi, imperatoris Andronici Senioris filii. Iisdem enim verborum ampullis hunc eventum exaggerat Anecdotorum Græc. meorum t. 1, p. 307, 312.

(2) Respici puto Equitum initium, ξυναυλίαν κλαύσωμεν. Vide notam ad Theophyl. Simoc. Ep. 32, p. 264; ad Synes. Ep. 4, in Delectu Sinneriano p. 456. Gregorius Naz. Orat. 16, p. 247: τίς οὐ κατακλᾶται, τούτων τοῖς ὀδυρμοῖς οἰκτρὰν ξυναυλίαν ἁρμοζομένων. Michael Nicetas ap. Tafel. De Thessal. p. 359, Ep. 6: ἤθελον αὐτὸς συμπαρεῖναί σοι... καὶ ξυναυλίαν θρηνεῖν.

(3) Cf. Anecdota mea Gr. t. 1, p. 309.

(4) Plato Phæd. 36, cujus verba apposui n. 4, p. 11.

(5) Respicitur Niobes fabula, et mox notissima alia de Phaetontis sororibus, Solis filiabus.

(6) Plato Phædone 35: φασὶν αὐτοὺς (τοὺς κύκνους) θρηνοῦντας τὸν θάνατον, ὑπὸ λύπης ἐξᾴδειν. Julianus hæc respiciens Epist. 17: αὐτοῖς ἀμύνειν... ἤδη τὸ κύκνειον ἐξᾴδουσι.

τὰς οἰμωγὰς τεχνουργοῦντος. Καὶ δή γε καὶ Πλάτων συγχωρήσειεν ἂν τοὺς μὲν κατ' ἐκεῖνον λυπουμένους ᾄδειν μηδέν (καὶ γὰρ οὐδὲ πρὸς τοῦθ' ἡμεῖς ἀντιλέγομεν), ἐξ ὑπερβάλλοντος δὲ πάνυ πάθους καὶ συμφορᾶς ἀφορήτου πλείστης καὶ μεγίστης ἐξεῖναι μὴ δακρύων μόνον ἀκενώτων, ἀλλά τι καὶ πικρῶν φθεγμάτων καὶ ᾀσμάτων εὐπορεῖν μὴ ὅτι γε τοὺς κατ' αἴσθησιν ζῶντας, ἀλλὰ καὶ εἴ τινές εἰσι πάντη κατὰ δένδρα καὶ λίθους (1) τὴν φύσιν.

ΡΚΖ'.

ΤΩ ΠΑΤΡΙΑΡΧῌ ΚΥΡΩ ΙΩΑΝΝῌ ΤΩ ΓΛΥΚΕΙ (2).

Ἐπιστολῆς εὖ καὶ καλῶς, ἢ μὴ, συντεθείσης, οὐδὲν οὔτε τὸ κατορθούμενον πάνυ τι φιλότιμον, ἔμοιγε δοκεῖν, εἰ μή τις βούλοιτο μικρολογεῖσθαι καὶ φορτικός τις εἶναι τοῖς ἐξετάζουσι καὶ διαιτῶσιν, οὔτ' αὖ τὸ μὴ καλῶς ἔχον καὶ διαπίπτον ἔστιν οἷον καὶ τῇ προτέρᾳ δόξῃ τοῦ μὴ νῦν ηὐδοκιμηκότος λυμήνασθαι· καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτό οὔτε κρινόντων ὀρθῶς οὔτ' εὐθυνόντων. Ὅμως πανταχῇ τὸ τοῦ λόγου καλὸν καὶ τό γ' εἰκὸς περισεσῶσθαι δεῖν εἶναι (3) παντί που δοκεῖ. Ἀλλὰ τίνος χάριν ἡμῖν ταῦτα, καὶ τί δή ποτε βούλεται;

Καινοτέρου δή τινος ἡμῖν συμβάντος, οὐκ οἶδ' ὅ τι χρὴ καὶ λέγειν, πότερον μόνον πάθους, ἢ μικτοῦ τῷ πάθει καὶ φύσεως τῆς ἐμῆς δείγματος, τούτου γ' εἵνεκα δεῖν ἔγνων τῷ φιλανθρώπῳ βασιλεῖ ἐπιστεῖλαι· καὶ δῆτ' ἐπιστολὴν ἐξεθέμην (4)· γνοίης δ' ἂν ὃ δὴ λέγω σαφῶς αὐτοῖς ἐντυχὼν τοῖς ἐπεσταλμένοις. Ἐπὶ τούτοις ὡς κάλλιστα ἐξειργασμένοις (οὕτω γὰρ ἐπῆλθέ μοι νομίσαι), κέντρου τινος ᾐσθόμην φρονήματος φιλοτίμου· ὃ δὴ καὶ βουλόμενος

(1) Fons locutionis est Od. 19, 163: Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐστι παλαιφάτου οὐδ' ἀπὸ πέτρης. Nicetas Eugen. 1, 342 : Ἦ που, Χαρίκλεις, οὐκ ἀπὸ δρύων ἔφυς· ibi plurima apposui p. 79, 441. Lucilius Epigr. 83, in Anth. Pal. 11, 253 : Ἦ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐσσὶ παλαιφάτου ἢ ἀπὸ πέτρης Ὀρχηστής. Ibi Scholiastes in Wecheliana p. 235 : Ιλ. χ (126 ubi Heyn.)· « Οὐ μέν πως νῦν ἐστὶν ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης Τῷ ὀαριζέμεναι, ἅτε παρθένος ἠΐθεός τε... » Debuisset potius apponere Odysseæ locum supra laudatum; Iliadis versus nihil ad rem facit. Plato Rep. 8, p. 158 Mass. : ἢ οἴει ἐκ δρυός ποθὲν ἢ ἐκ πέτρας τὰς πολιτείας γίγνεσθαι; Idem Apol. § 23, ubi Fischer. Adde Jacobs. ad Phil. Icon. p. 416; Duport Gnomol. Hom. p. 262; Burdel. ad Heliod. 4, p. 79.

(2) De Joanne Glyca p. 45, n. 1, et Bibl. Gr. t. 11, p. 520.

(3) Vide p. 30, n. 1.

(4) Præcedentem scilicet epistolam.

ἐξελέσθαι καὶ τὸ φρόνημα καταστεῖλαι, πρὸς σὲ καὶ τὴν σὴν βάσανον καὶ κρίσιν τὴν ἐπιστολὴν πέμπω. Ἔστι δ' ὅ με τῶν ἐν αὐτῇ πλέον ἦρε (δεῖ γὰρ ἐξειπεῖν καὶ τοῦτο), τό γε τοῦ Πλάτωνος καὶ τὸ τῶν ἑλληνικῶν ἐπὶ μεγάλαις ἀνθρώπων συμφοραῖς μύθων καὶ πλασμάτων (1). Χαλεποῦ γὰρ δή τινος καὶ δυσχεροῦς δοκοῦντος εἶναι, καὶ δή γε περινοίας καὶ δεινότητος προσδεομένου, τοῦ ταῦτα καλῶς διαθέσθαι καὶ ἐπεξεργάσασθαι, καί γ' ἐξ αὐτῆς περιαγαγεῖν τῆς ἐργασίας, καὶ συστρέψαι καὶ πρὸς ἃ δὴ ταῦθ' ἡμῖν ἐπὶ νοῦν ἧκεν ἁρμόσαι καὶ συμφυῆ ποιῆσαι, ἔδοξά πως (2) ἐμαυτῷ μὴ μόνον τῆς ἁρμονίας ταύτης καὶ τῆς συμφυΐας, ἀλλά τι καὶ τοῦ σπουδάσματος παντὸς τελέως ἐφικέσθαι. Καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὃ δή με μᾶλλον πεποίηκε φρονῆσαί τι. Εἰ δὲ διήμαρτον, εἰ δ' ἠφρονευσάμην, περὶ τούτου σχεδὸν καὶ πυνθάνομαι· πυνθάνομαι δὲ τῷ μᾶλλον ἀληθεῖ βουλόμενος προσθέσθαι.

ΡΚΗʹ.

ΤΩ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ.

Ἰδού σοι καὶ δευτέραν ἐπὶ τῇ πρώτῃ πέμπω ταύτην ἐπιςολήν,

(1) Frequens nominum μῦθος καὶ πλάσμα junctura quibus per hendiadyn significatur narratio ficta, μῦθος πεπλασμένος, cui opponitur μῦθος, ἀληθινὸς λόγος, mythus, historia Sic est in latinis libris obvium *ficta fabula*. Id jam tractavi ad Marin. p. 113, ad Zachariam p. 447; quibus adde Wyttenbach. Philom. 3, p. 302. Theophylactus Simoc. Epist. 76 : τὸ μικρὸν τοῦτο δοξάριον ὕπαρ ἐνύπνιον τοῖς εὖ φρονοῦσιν εἶναι δοκεῖ καὶ τῶν πεπλασμένων μύθων τερατωδέστερόν ἐστι καὶ φαυλότερον. Codex 352 Supplem. φρονοῦσι δοκεῖ... τερατωδέστερόν τε καὶ φ. Consentit in omittendo verbo δοκεῖ codex Palatinus 155, cujus varietatem mecum communicavit Kayser. vir doctiss. Ovidius Met. 8, 123 : « Generis falsa est ea fabula vestri, » narratio scilicet. Bene Planudes : ψευδὴς οὗτος τοῦ γένους ἐστὶ μῦθος. Anonymus Anth. Lat. 3, 79, de funambulo : « Dædalus adstruitur terras mutasse volatu, Et medium pennis prosecuisse diem. » (codex Thuani : « pinnis persec. ») « Præsenti exemplo firmatur fabula mendax. Ecce hominis cursus et aura ferunt : » id est narratio, hominum sermo qui fictus esse videbatur.

(2) Non præteribo quod mihi verba illa ἔδοξά πως legenti in memoriam rediit : esse in Lesbonactis De figuris libello voculæ πως inserendæ locum. Sic editus fuit de Ionica figura p. 182 : Ἰωνικόν· « συνέβη τρωθῆναι τὸν Ἀλέξανδρον ἵππον » ἀντὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου· σύντασσομένων γὰρ τῶν πρός τι ἐχόντων ὀνομάτων παρ' ἡμῖν ἐπὶ γενικῆς πτώσεως, ἐκεῖνοι ἐπὶ αἰτιατικὴν ἐκφέρουσιν. Codex 1270 : τῶν πρός τι πως ἐχόντων. Vossii lectionem Ἀλέξανδρον pro Ἀλεξάνδρου confirmat codex. Nec refragabor, si quis malit vulgatam τῶν πρός τι ἐχ. retinere, quum πρός τι sic nude soleat dici, et nude ponat statim ipse Lesbonax. Conf. infra Ep. 155.

καὶ μετὰ ταύτην νόμιζέ σοι ἑτέραν αὖθις ἥξειν, καὶ μάλα αὖθις (1), εἴ γε βραδύνεις. Καὶ οὐκ ἀνήσομεν πυκνὰ λέγοντες τῶν αὐτῶν ἕνεκα καὶ παρακαλοῦντες· ἀλλ', ὥσπερ εἰ αὐτόθι παρῆμέν σοι, τῶν ἐνταυθοῖ πραγμάτων ᾐσθημένοι, θερμοί τινες ἂν ἐγενόμεθα γονυπετοῦντες καὶ καθικετεύοντες, καὶ τί μὲν οὐ λέγοντες, τί δὲ οὐ πράττοντες τῶν ὅσα πείθειν οἶδεν, ὥστε σε διαναστῆναι καὶ ὅλον τῆς ἐνταῦθα φερούσης γενέσθαι, καὶ δή γε τὴν πορείαν κατατεῖναι, ὥστε καὶ τάχιον ἐπιστῆναι τοῖς κινδυνεύουσι καὶ τὰ δυνατὰ ὑπὸ Θεῷ σωτῆρι συνεισενεγκεῖν καὶ βοηθῆσαι, οὕτω δὴ καὶ μακρόθεν ἔγνωμεν τοῖς αὐτοῖς χρῆσθαι, καὶ πολλὰ δή τινα καὶ συχνὰ λέγειν, καὶ παρακαλεῖν ἐφ' ἃ δὴ καὶ παρακαλοῦμεν, ταχίστης δή τινος δεόμενα τῆς σῆς ἐπικουρίας. Πολὺς γὰρ ὁ σάλος, πολὺς καὶ ὁ κλύδων καὶ ὁ τάραχος· πολλὰ καὶ τὰ ἀγριαίνοντα καὶ ἐπεγειρόμενα καὶ κατακλύζοντα κύματα, μαινομένης δή τινος θαλάσσης καὶ κυμαινομένης καὶ τὰ δεινότατα ἀπειλούσης, εἰ μή τι ταύτῃ Χριστὸς ἐπιτιμήσει (2), σοῦ καταδεηθέντος, καὶ εἰς αὔραν στήσει τὴν καταιγίδα, σοῦ καὶ ταῖς σπουδαῖς καὶ τῇ ἐκ Θεοῦ σοι δεδομένῃ χάριτι τοῦ τραχέος παντὸς καὶ ἀτάκτου δή τινος καὶ ἀκαθέκτου ὄντος ἐξομαλισθέντος. Μὴ γοῦν βραδύνῃς, μηδ' ἀναμείνῃς ὀλέθροις ἡμᾶς ὑφάλοις ἢ ἄλλοις δή τισι τῶν σπαρασσόντων καὶ συντριβόντων προσαραχθέντας, καὶ δῆτα γενομένους ὑποβρυχίους, εἶτα σὲ κατόπιν ἐπιστάντα μὴ ἔχειν ὅ τι ἂν καὶ δράσοις, καθήμενον δ' ἐξαπορεῖσθαι καὶ ἀποθρηνεῖν τοὺς τῷ βυθῷ κατασυρομένους. Μὴ τοῦτό γε σύ, ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, καὶ πιστὸς αὐτοῦ θεράπων, καὶ γενναῖος ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ ἐνταλμάτων καὶ ἰσχυρὸς ὁπλίτης· τοῦ σωτῆρος δ' ἐπὶ πλέον ῥωννύντος καὶ ἐνδυναμοῦντος, τὰ δυνατὰ σὺ συντείνας σαυτὸν καὶ δή γε δραμών, κατὰ καιρὸν ἐπίστηθι τοῖς σὲ πάνυ τι ποθοῦσι, πάνυ τι καὶ τάχιον ἐν ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν ἐλπίζουσι, καὶ γοῦν ἐπὶ Θεῷ θαρροῦσιν.

(1) Repetit αὖθις μάλα αὖθις, et infra Epist. 149, memor poetarum scenicorum in quibus frequens est ea formula. Euripides Phœn. 1074 : ὠή!... ὠὴ μάλ' αὖθις. Sophocles Phil., 790 : παπαῖ· παπαῖ μάλ' αὖθις. Et sic Aristophanes non semel. Vide Blomfield. ad Agam. 1316; Abresch ad Eum. 254. Conf. Epist. 67, p. 82, 21.

(2) Respectu ad narrationem Matthæi 8, 26, de tempestate a Christo sedata : τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ. Lucas habet similia Evang. 8, 24.

ΡΚΘ'.

ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΔΟΜΕΣΤΙΚΩ ΤΩ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΩ (1).

Βούλει τὸν ἐμὸν μαθεῖν τρόπον, ὡς ἔστι περὶ φίλους; ἐρῶ ἤδη καὶ μάνθανε. Ἐγὼ τῶν γε γνησίως φιλούντων οὐδὲν χρῆμα τῶν ἐν ἀνθρώποις, οὔθ' οἷον· οὔθ' ὅσον ἂν εἴποι τις, οὔτε βέλτιον οὔθ' ὁμότιμον εἰμὶ νομίζων· κἂν πάντα τις ὁμοῦ εἰς ἓν συνέλῃ, οὐκ ἂν ἀλλαξαίμην (2). Ἔστι δ' οὐ πᾶς ὅ γε βουλόμενος εὐθὺς ἐμοὶ καὶ συναπτόμενος· ἀλλὰ πολλὰ πρότερον ἐγὼ δοκιμάσας καὶ βασανίσας, ὡς ἂν δὴ καὶ ἐπιγνοίην, οὕτω καὶ χρῶμαι, καὶ, ὃν ἂν ἑλοίμην, τούτῳ δὴ καὶ συμφυεὶς περιέχομαι, καὶ, ὅλον ὅλῳ γ' ἐμαυτῷ συνδήσας, οὐκ ἔτι τοῦ λοιποῦ οὔτ' ἐκπίπτων εἰμὶ τῆς στοργῆς, οὔτ' ἀπορρηγνύμενος, ἀλλά τί γε τῆς συμφυΐας αὐτῆς καὶ τῆς γ' ἐξ αὐτῆς συμπνοίας καὶ ὁμοψυχίας τοὺς δεσμοὺς ἐπὶ μᾶλλον αἰεὶ συσφιγγούσης καὶ δὴ συνεχούσης, ἄρρηκτος καὶ αὐτὸς αἰεὶ μένω, μὴ παραλύων μηδὲν τῆς ἑνώσεως καὶ στοργῆς καὶ τῆς ἀκραιφνοῦς σχέσεως (3). Καὶ εἰμὶ οὕτως ἔχων περὶ φίλους, καὶ ὅρους τιμῶν καὶ νόμους φιλίας, καὶ οὕτως αὐτοῖς ἐκπροηγησαμένης συναπτόμενος τῆς πείρας καὶ τῆς γε δοκιμασίας. Σὲ δ' οὐ τὸν αὐτὸν ἐχειρωσάμην τρόπον· ἀλλ', εὐθὺς ἐντυχὼν, εὐθὺς καὶ ἑάλων, σφόδρ' ἀγασθεὶς τοῦ ἤθους καὶ τῆς γε καλοκαγαθίας, καὶ τῆς περὶ τὸ δοῦναι βεβαίας τὰς πίστεις καὶ τήν γε πληροφορίαν εὐκολίας. Καὶ τοίνυν, ὅτι σύγε ὅλον σεαυτὸν ἐξέχεας ἐμοὶ, ὅλος καὶ αὐτὸς ἐξεχέθην (4) σοι, ὥστε δὴ καὶ ἐξ ἀμφοῖν ἓν ἡμῖν κρᾶμα γενέσθαι μιᾶς ψυχῆς (5), ἁπλοῦν καὶ αὖθις ἀκήρατον, καὶ μηδὲν ἔκ

(1) Joannes Cantacuzenus, tunc Magnus Domesticus, postea fuit Imperator. Vide Bibl. Gr. t. 7, p. 787.

(2) Respicit ad locum biblicum cit. p. 97, n. 3.

(3) De nomine σχέσις p. 141, n. 1.

(4) Sic διεχέθημεν p. 82, n. 2.

(5) Phrynichus Appar. p. 73 : ψυχὴ μία, εἷς ἦν· ἐπὶ τῶν σφόδρα στεργόντων ἀλλήλους καὶ οἷον συμπεφυκότων ἐν φιλίᾳ. Ibi ἦν capiendum pro ἦσαν. Eunapius: δύο τε ἦσαν καὶ εἷς. Ibi interpres p. 358, 393. Nicetas Eugen. 1, 328 : Οὕτω Δροσίλλα πρὸς Χαρικλῆν νυμφίον Ἓν σῶμα καὶ φρόνημα καὶ ψυχὴ μία· 6, 81 : Ὢ προσφιλὴς σύμπνοια καὶ συμφυΐα, Ψυχῶν δυοῖν ἕνωσις καὶ συμφωνία, Ἓν πνεῦμα, νοῦς εἷς, εἷς λόγος καὶ φρὴν μία, Ἓν πανταχοῦ νόημα δυσὶ καρδίαις. Ibi interpres. Gregorius Naz. de se ac Basilio suo t. 2, p. 4 : Ξυνωρὶς ἦμεν οὐκ ἄσημος Ἑλλάδι· Τὰ πάντα μὲν δὴ κοινὰ καὶ ψυχὴ μία Δυοῖν δέουσα σωμάτων διάστασιν. Rutilius 1, 178 : « Corpore diviso mens tamen una fuit. » Ibi Barth., qui, et ad Claudianea « unanimes fratres » Olyhr.

τινος διαφορᾶς ἐν ἑαυτῷ σημαῖνον συνθέσεως, ἀλλ' εἶναι δὴ τὴν ἕνωσιν ἀνωτέραν πάθους παντὸς καὶ τῆς γε λύσεως. Οὐ τοίνυν οὐδ' ἔστιν οὐδὲ διάστασις ἐν ἡμῖν, οὐδὲ τὸν μὲν ἐν τῷδ' εἶναι τῶν τόπων, τὸν δ' ἐν ἑτέρῳ, ὅτι μηδ' ἁλίσκεται ψυχὴ ἐν οὐδενὶ τῶν τοιούτων· καὶ τοίνυν οὐδὲ γραμμάτων ἡμῖν χρεία πρὸς συντυχίαν καὶ ὁμιλίαν, ἡνωμένοις αἰεὶ, καὶ μὴ σχιζομένοις ἀπ' ἀλλήλων, μηδέ γε μηδαμῶς διαπίπτουσιν. Ἀλλὰ τίνος γε χάριν νῦν ἐπιστέλλομεν; τῆς συνηθείας αὐτῆς ἕνεκα, καὶ ὃν δὴ τρόπον εἰσὶν οἱ αὐτοὶ ἑαυτοῖς προσλαλοῦντες πολλάκις καὶ συλλαλοῦντες δίχα λόγου παντὸς ἐκχεομένου, καὶ φωνῆς καὶ προσφθέγματος.

ΡΑ'.

ΤΩ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ ΚΥΡΩ ΘΕΟΔΩΡΩ.

Ἔμοιγε πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας καὶ τοίνυν μάτην πολεμοῦντας ἀγωνιζομένῳ καὶ γοῦν ἀγωνιῶντι οὔτε προσχωρεῖς αὐτὸς, οὔτ' οὐδὲν οὐδαμῶς συναίρῃ, οὔθ' ἥκεις ἐπαρήξων. Ἀλλ', εἰ μὴ νῦν, πότε, τὸ τῆς παροιμίας (1), χρήσιμος ἐν ἀνάγκαις ὑπάρξεις τοῖς φίλοις; ἢ βούλει πλείω ἡμᾶς καὶ μείζω δυστυχῆσαι, πλείους ἐπεισπεσεῖν καὶ τοὺς βάλλοντας καὶ πλήττοντας καὶ μὴν εἰκῆ μαχομένους, καὶ τότε σὲ γενναῖον ἐπιστάντα καὶ δή γε καὶ προστάντα (2) τὴν ῥώμην καὶ τὴν ἰσχὺν ὁπόση πλείστη κατὰ τῶν ἀντιπάλων

131, collectanea sua excussit. Æneas Sylvius Euryalo p. 695 : « Jam non « erant spiritus duo, sed, quemadmo- « dum putat Aristophanes, unius animæ « duo corpora facta erant. » Ferme opinor Aristophanis nomen e compendio ortum male lecto et rescribendum « Aristoteles. » Aristoteles enim apud Diogenem Laert. 5, 20, ἐρωτηθεὶς τί ἐστὶ φίλος; ἔφη· μία ψυχὴ δύο σώμασιν ἐνοικοῦσα. Adde Casaubon. ad Pers. 5, 23; interpretes Minucii 1, 1; Elsner., Palairet., Valcken. ad A. A. 4, 32; Peerlkamp. Nova Bibl. crit. t 1, p. 113.

(1) Proverbialis est sententia ad quam lector videat quæ notat de Enniano versu « Amicus certus in re incerta cernitur » Columna, collato Erasmo Adag. 3, 5, 5; et Gruterus de P. Syri gnome : « Amicum an nomen habeas, aperit calamitas. »

(1) Codex, προσστάντα. Sæpe confusa fuere verba προσίστημι, προΐστημι, et alia sic composita, atque in genere permutatæ illæ præpositiones. Niceph. Chumnus post Plotinum Creuzeri De pulcr. p. 441 : ἐν οἷς δὲ καὶ τοῦ βοηθοῦντος ἔξωθεν δεῖται (ὁ νοῦς), οὐχ ὡς ἐπιλελησμένος τῶν προεγνωσμένων αὐτῷ δεῖται, ἀλλ' ὥστε τὸ προπλασθὲν πᾶν, καὶ κρύπτον αὐτὸν σαρκὸς πάχει (vide Anecd. Gr. t. 5, p. 179) καὶ ὕλης μιγέντα, δυνηθῆναι ῥᾷστα ῥῆξαι καὶ ἀποθέσθαι. Codex 2105 bene, προσπλασθέν. Eteocles Creonti Phœn. 759 : τὴν δόσιν δ' ἐχέγγυον Τὴν πρόσθε ποιῶ νῦν ἐπ' ἐξόδοις ἐμαῖς. Scholium : ἐπ' ἐξόδ.] ἐπὶ τῇ ἐμῇ ἐξόδῳ· πρὸς τῆς ἐμῆς ἐξόδου. Imo πρό-

ἐπιδεῖξαι καὶ θεατρίσαι; Μή σύ γε τοῦτο· οὐδὲν γὰρ τοσοῦτον πληγῶν ἐσμὸς ἔξωθεν τραυματίζων, ὅσον μίαν εἰσδέξασθαι καὶ ταύτην καιρίαν, βάλλουσαν ἐς καρδίαν καὶ τὸ ζῆν ἀναιροῦσαν· αὐτὸ δὴ λέγω τοῦτο τὸ νῦν καθ' ἡμᾶς πάθος (1). Πολλῶν γὰρ ἐγὼ πολλάκις πεῖραν εἰληφὼς τῶν ἀδικούντων καὶ μάτην ἐπηρεαζόντων καὶ βαλλόντων ἐξ ἀδικίας καὶ τιτρωσκόντων, ὑπ' οὐδενὸς ᾐσθόμην οὕτω δὴ τῆς καρδίας πληγείσης, ὡς νῦν ᾐσθόμην. Ἀλλὰ τί χρὴ πολλὰ λέγοντα κύκλῳ περιήκειν (2), καὶ μή, οὗ δὴ χάριν ταῦτα, ἐπ' αὐτὸ δήπουθεν σαφῶς ἰέναι; Τὸν ἀσκητὴν Μακάριον οἶδας· οἶδας καὶ τὴν ἐς ἡμᾶς αὐτοῦ ἀγνώμονα παντάπασι καὶ πικρὰν ἀδικίαν. Οὗτος νῦν, ἐπανιὼν ὅθεν ἀπὸ τῶν πόρρω καὶ μακρὰν ἧκε, χαλεπός τις αὖθις καὶ παγχάλεπος καὶ δυνάστης βαρὺς ἡμῖν ἐπετέθη· καὶ ἡμεῖς οὐδὲν ἄλλο, ἐπιστολὴν δὲ μόνην ἐκθέντες πρὸς αὐτόν, τὸ τῆς ἀδικίας ἄτοπον ὅσον καὶ σφόδρα γε ἄτοπον διεξῄειμεν. Καὶ σύ δ' ἄν, τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀναγνοὺς (πέμπω καὶ γάρ), γνοίης ἄν, εἴ γε μὴ τὸ πᾶν μνημονεύοις, καὶ τυγχάνοις νῦν ἀγνοῶν. Βάδιζε τοίνυν παρ' ἡμᾶς, εἰ μὴ χερσίν, ἀλλ' ὅσον ἂν ἔχοις ὡς ἐπὶ τοιούτῳ πράγματι συνοῖσον εἰσηγήσασθαι καὶ συμβουλεῦσαι συμβουλεύων, καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον συναιρόμενος ἡμῖν πρὸς τοὺς ἀγῶνας.

ΡΛΑ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Χθές σε ζητοῦντες ἡμεῖς, καὶ πάνυ τι ζητοῦντες, οὐχ εὕρομεν, οὐδ' ὑπῆρξεν ἡμῖν οὐδεὶς ἑρμηνεύς, διδάσκων ὅποι (3) γῆς τελεῖς ὤν. Νῦν δὲ φασὶν ἐν ἀγροῖς σε διαιτώμενον συχνῶν ἐφ' ἡμερῶν τούτοις ἐνδιατρίβειν, καὶ δή γε καὶ περὶ ἀμπελῶνας ἠσχολῆσθαι,

(1) Chariton I, 11 : ἐκείνη δὲ ᾐσθάνετο τὰ καθ' ἑαυτῆς καὶ ὅτι ἄλλοις ἐσώθη· velim legere, τὰ καθ' ἑαυτήν : « sortem « suam quænam esset plane intellige- « bat. » Sic. 2, 5 : μόλις οὖν ἐκείνη τὰ καθ' ἑαυτὴν ἤρξατο λέγειν. Cf. p. 82 : τῆς κατὰ σὲ νόσου, κατὰ σὲ ὑγείας.

(2) Illo verbo admoneor de loco quodam Aristidis Or. 51, p. 580 : ὥσπερ ἐγὼ καὶ περὶ Κῶν ταυτηνὶ τὴν Μεροπίδα καὶ ἐν Κνίδῳ ποτὲ εἶδον. Codex 3035 : ὥσπερ ἐγὼ καὶ περιήκων τ. τὴν Κεκροπίδα... Sumi forsan poterit περιήκων, significata satis Co insula verbis ταυτηνὶ τὴν Μεροπίδα, subaudito nomine γῆν vel νῆσον.

(3) Non sollicitandum. Priusquam quieverit alicubi loci, motus eundi præcessit; hinc ὅποι. Multa sunt exempla similia.

καὶ ληνοὺς καὶ σταφυλῶν ἐκθλίψεις, καὶ ῥεύματα δή τινα καὶ ποταμοὺς οἴνων (1). Ἐγὼ δ' εὐθὺς οὐδ' ἐπὶ τούτοις ἐθέμην· δίκαιον μὲν γὰρ ἄνθρωπον ὄντα σε ᾔδειν καὶ ἐκ μακροῦ γε καὶ βεβαίως ᾔδειν, πολυκτήμονα δ' οὐδέπω, καὶ τήμερον ὑπ' οὐδενὸς εἰδότος ἀγνοῶν αὐτὸς ἐδιδάχθην. Τῆς ἱερᾶς δὲ γραφῆς ἱστορούσης, Ἰὼϐ ἀνέγνων ἄμφω ταῦτα καὶ εἶναι καὶ ὠνομάσθαι (2)· ὁρῶ δὲ καὶ νῦν τὸν ἀσκητὴν καὶ μακάριον (3) ἄνδρα καὶ δή γε καὶ πιστὸν Θεοῦ θεράποντα ἐξ ἀμφοῖν, πολυκτημοσύνης λέγω καὶ δικαιοσύνης, βιαζόμενον καὶ σπουδάζοντα καλεῖσθαι. Ὁ δὲ τοῦ μὲν ἑνὸς τυγχάνει, δικαιοσύνης δὲ πάμπαν ἀφεστηκὼς καὶ μακρὰν αὐτῆς διεκπίπτει, ὡς εἶναι μᾶλλον, ἀδικίαν καὶ πλεονεξίαν καὶ βίαν ἐπιμελῶς αὐτὸν ἀσκοῦντα, ἐξ αὐτῆς εἶναι (4) τούτῳ καὶ τὸ πολλὰ κεκτῆσθαι. Τῆς τοιαύτης γνώμης καὶ χειρὸς αὐτοῦ κρατούσης καὶ ἡμεῖς ἐπειράθημεν· καὶ σύ γε οἶδας ὡς ἐπειράθημεν, καὶ οὐ χρή γε πάντως σὲ διδάσκειν. Μάνθανε δ' ὅτι νεανικώτερος ἡμῖν νῦν ἢ πρότερον ὁ μέγας τὴν ἀρετὴν οὗτος καὶ πολὺς πρεσϐύτης καὶ μετὰ μείζονος, εἰπεῖν, καὶ κραταιοτέρας τῆς δυναστείας ἐκ τῆς μακρὰν ἐκδημίας ἐπανιὼν καὶ κακῶς ποιῶν, οὐκ ἔτι οὐδ' αὐτῶν ἐντὸς τῶν μακρῶν καὶ μεγάλων τειχῶν καὶ περιϐόλων τῆς μεγίστης ταύτης τῶν ἁπασῶν, ἀποχρώντων καὶ κόσμου γε παντὸς πολισμάτων (5) εἶναι, ἀστενοχωρήτους ἡμᾶς ἀφίησιν, οὐδ' ἐκχωρεῖ (6) καθ' ἑαυτοὺς μένοντας ἀτρεμεῖν. Καὶ γοῦν ἡμῖν λείπεται τῶν ἡμετέρων πάντων ἐκστάντας ἄλλοσέ ποι μεθίστασθαι καὶ μετανάστεύειν καὶ μεταχωρεῖν. Καὶ σύ δ', εἴ γε βούλει ἐμοὶ συμϐουλεύοντι πείθεσθαι, σπουδάσας ἀπόκλειε τὰς τῆς πόλεως πύλας αὐτῷ καὶ τὰς ἐξόδους ἀπόφραττε, μή ποτε λάθῃ διαϐάς, καὶ μέχρι σοῦ ληϊζόμενος τὰς ἐκδρομὰς κατατείνῃ. Εἰ γὰρ τοῦτο, οὐκ εὐδαιμόνως ὡς νῦν, σφόδρα δέ τι κακοδαιμόνως τῶν σῶν ἐκπορ-

(1) Cf. parilia Epist. 146, 147.

(2) Job 1, 1 : ἄνθρωπός τις ἦν... ᾧ ὄνομα Ἰὼϐ, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀληθινὸς, ἄμεμπτος, δίκαιος... Tum describuntur multæ ejus divitiæ.

(3) Ludit in nomine hujus hominis, quem vocatum fuisse Μακάριον præcedens docet epistola.

(4) Alterum εἶναι est post interclusionem prioris repetitio.

(5) Erit, si sit locus integer, πολισμάτων idem superiori τειχῶν.

(6) Legendum ἐγχωρεῖ. Præpositiones illæ sæpius confusæ sunt a librariis. Philes p. 156 : Καὶ πᾶσιν ἁπλῶς τὰς περιστάσεις λύει, Νέκταρ λόγων ἔκμουσον αὐτοῖς ἐγχέων. Wernsdorfius proposuit ἔμμουσον αὖθις, illud hoc melius. Legerim transpositis præpositionibus, Νέκταρ λόγων ἔμμουσον αὐτοῖς ἐκχέων.

θηθεὶς ἔσῃ, καὶ δῆτ' ἐφ' οἷς νῦν τρυφᾷς πόῤῥω καὶ μακρὰν ἀπεληλαμένος.

ΡΛΒ'.

ΤΩ ΠΑΡΑΚΟΙΜΩΜΕΝΩ ΤΩ ΑΠΟΚΑΥΚΩ (1).

Τί δή σοι τὸ τῆς πάνυ σιωπῆς βούλεται; τί τὸ καὶ τὴν συντυχίαν ἀεὶ φεύγειν; Ἔφης ἡμῖν συγγενέσθαι (2) καὶ τὰ φιλικὰ συλλαλῆσαι καὶ προσομιλῆσαι· καὶ οὐ συνεγένου. Ἔφης καὶ μὴδ' ἂν ἀποφοιτῆσαι τῶν ἐνταῦθα, πρὶν ἡμῖν ἀπιὼν συντάξασθαι· καὶ οὐ συνετάξω. Τί τοίνυν ἀπολογήσῃ; τί καὶ μελετήσας ἐρεῖν (3) ἢ καὶ σοφισάμενος, ταῦθ' ἡμῶν ἐγκαλούντων; Καὶ γοῦν, σεαυτὸν ἐξελέσθαι βουλόμενος, ἐξελέσθαι ἂν δυνηθείης (4)· ἀλλ', οἶμαι, μηδὲν

(1) Alexius est Apocaucus cujus summa fuit in utramque partem fortuna. Fuit et Cubicularius. Cantacuzenus Hist. 1, 23, p. 73 : ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυχος ἀποστέλλεται. Rursus 1, 51, p. 159 : καταλιπὼν ἐν Σηλυβρίᾳ παρακοιμώμενον τὸν Ἀπόκαυχον. Malim τὸν παρ. Ἀπόκ. Gregoræ, ut Chumno, dicitur Ἀπόκαυκος, et sic Ducæ.

(2) Abest ἄν, ni fallor, ἔφης ἡμῖν ἂν συγγεν... hic loci vel alibi inserendum.

(3) Forsan ἐρεῖς. Memini Neoptolemi Sophocleo Philoctetæ dicentis ipsum interroganti de Thersite : Ποίου γε τούτου πλήν γ' Ὀδυσσέως ἐρεῖς; Offenderunt viri docti ad juncta pronomina ποίου τούτου, quæ defenderunt alii, ego defendam ex usu gallice loquentium. Diceremus enim, oratione non eleganti quidem, sed toleranda : « qui celui-là? » Fere putaverim criticos viros qui ποίου τούτου reprehenderunt, mutaverunt quoque, idque audacius, vernaculæ suæ linguæ intempestivius fuisse memores. Quod sæpius accidit, accidisseque videtur conjectori calidiori qui, lecto proximo Philoctetæ versu 452, Ποῦ χρὴ τίθεσθαι ταῦτα, ποῦ δ' αἰνεῖν; quum posterius ποῦ non posset idiomate vernaculo commode reddi, pronunciavit esse absurdissimum, et « lege πῶς » edixit. In alio ejusdem fabulæ loco inter sanos sanissimo v. 1283, Ἀπώμοσ' ἁγνοῦ Ζηνὸς ὕψιστον σέβας, edixit vir d. paulo petulantius ineptam esse locutionem ὕψιστον σέβας, et paruit Porsoni scribenti, ἀπ. ἁγνὸν Ζηνὸς ὑψίστου σέβας. Mutationem fecit Porson ob plurima quæ meminerat exempla formulæ ἁγνὸν σέβας. Paruit et Porsoni Burgesius, qui noverat tamen Æschylea Suppl. 649 : Ζηνὸς ἵκτορες ἁγνοῦ. Matthiæus Gramm. § 430 Philocteteo versu usus nihil mutavit, idque recte omnino. Nescio quid dicere possit vir d. ut ineptam esse locutionem probaret; sed quidquid dixerit, servandum ὕψιστον σέβας, et conferendum σέβας ὑπέρτατον v. 403.

(4) Forsan, ἐξελ. δυνάμενος, ἐξελ. ἂν βουληθείης. Potuit properantior vel librarius vel auctor verba transponere. De antithesi verborum βούλεσθαι et δύνασθαι egi in Notit. mann. t. 9, p. 285, 291; eaque non semel Chumnus usus est : vide p. 71, etc. Eodem Notitiarum loco video me tractavisse verborum βούλεσθαι et βουλεύεσθαι permutationem, ad quam et nunc divertere lubet et licet. Philostratus V. A. 3, 9 : λέγονται δὲ (οἱ Ἰνδοί) καὶ ζώων ξυνιέναι φθεγγομένων τε καὶ βουλομένων. Miror rejecisse Olearium Urbinatem scripturam βουλευομένων, quam et reperi in Regio 1696, nec Hamakero placuisse, qui conjecit βοωμένων, scilicet quod feræ non possint βουλεύεσθαι, quæ ratione ca-

ἔχων μήτ' ἀπολογεῖσθαι, μήτε παραιτεῖσθαι, τούτου γ' εἵνεκα καὶ σιωπᾷς. Εἰ δ' ἔχεις, εἶτα σιγᾷς, τρίτον τοῦτ' ἔγκλημα, καὶ πλέον ἐγὼ καὶ μεῖζον αἰτιώμενος τίθεμαι. Πῶς μεῖζον; ὅτι ῥᾷστου σοι τελοῦντος ἐρεῖν, καὶ τὰς αἰτίας πάσας ἀπολύσασθαι, καὶ ἡμᾶς ἐξομαλίσαι καὶ καταλλάξαι ὡς ὑπερορωμένους τραχυνομένους, οὔτε λέγεις οὔτε μηνύεις οὐδὲν, οὔτε καταλλάττεις, τὴν χεῖρα δ' ὁμοῦ καὶ τὴν γλῶτταν ἐπέχεις. Ἀλλ' ἐπιστέλλων φθέγγου συχνὰ, καὶ λῦε τὰς ὑποψίας, καὶ μὴ βούλου, τὴν καρδίαν ἔχων τῷ πρὸς ἡμᾶς ἐμπύρῳ φίλτρῳ γε καὶ πόθῳ σφόδρα θερμαινομένην καὶ μάλα τί γε κινουμένην, τὴν γλῶτταν ψυχρὰν δή τινα καὶ ἀκίνητον ἴσχειν.

ΡΛΓ'.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΓΟΘΕΤΗΝ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ (1).

Βούλει μαθεῖν καὶ γνῶναι ζητεῖς ὅπως ποτὲ, τὸ βιβλίον ἡμεῖς καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ λόγους μετιόντες, τούτοις δὴ καὶ προσανέχομεν καὶ περὶ αὐτοὺς διακείμεθα; Ἐροῦμεν ἤδη τἀληθὲς (καὶ γοῦν μάνθανε) μεθ' ὅτι πλείστης τῆς τρυφῆς, μεθ' ὅτι πλείστης εὐφημίας ὀφειλομένης αὐτοῖς δὴ τούτοις τοῖς λόγοις μάλιστα, πολλῶν εἵνεκα τῶν κοσμούντων καὶ ἀποσεμνυνόντων αὐτούς· τίνων δὴ τούτων; εὐπορίας μὲν οὖν μετὰ πολλῆς δή πού γε τῆς ῥᾳστώνης, πυκνότητος ἐνθυμημάτων, δαψιλείας (2) ὥσπερ ἐξ ἀφθόνου δή τινος ῥεούσης καὶ προβαλλομένης καὶ προχεούσης πηγῆς· τοῦ μεγέθους ἕνεκεν τῶν νοημάτων, τῆς χάριτος τῶν ὀνομάτων, τῆς δεινότητος τῶν ἐπιχειρημάτων, τῆς ἁρμονίας, τῆς συνθήκης, τῆς πυκνῆς ἐξαλλαγῆς, τοῦ σχηματισμοῦ (3), τοῦ ἤθους, τοῦ κάλλους, τοῦ τόνου, τοῦ δρόμου (4), σφαίρας δίκην ἴσης πανταχόθεν πε-

reant. Sed de feris βοωμένων et φθεγγομένων synonyma sunt, quorum φθογγὴ plerumque βοὴ sit; et quibus τὸ φθέγγεσθαι tribuitur, tribuatur necesse est et qualiscumque rationis usus et τοῦ βουλεύεσθαι. Restituatur ergo codicum lectio Philostrato.

(1) Vide n. ad lemma Epist. 37.

(2) Ferme videtur excidisse nomen quoddam, ῥημάτων verbi causa, vel aliud parile.

(3) Codex jungit ἐξαλλαγῆς τοῦ σχ.

(4) De figura nominis δρόμου ad orationem translati, qua jam est usus Chumnus Ep. 37, p. 45, potest legi mea ad Eunapiana nota p. 231 : ἐπιτρεχουσῶν κοσμίως καὶ εὐκόλως ἀποδείξεων. Libanius t. 1, p. 409 : ἰσχύων δρόμῳ γλώττης. Et p. 376 : τὴν γλῶτταν εἰς δρόμον ἀσκῶν τῇ τῶν ῥητόρων ὁμιλίᾳ. Idem Ep. 1070 : νοῦς τε γὰρ ἔνεστι καὶ ἡ γλῶττα θεῖ. Dixit Agathias Epigr. 43, ubi Ja-

κρατοῦντα πολὺ ταῖς ὑπερβολαῖς (1), ἐξίστησι τὴν αἰσθητικὴν ἕξιν καὶ ἐνέργειαν, καὶ σβεννύει, καὶ οὐ ξυγχωρεῖ λοιπὸν οἰκείως χρῆσθαι. Κἀγώ γε τοίνυν πρὸς τὰς ὑπερβολὰς τῶν σῶν οἷς ξυντετυχήκειν ἐκβεβρόντημαι, καὶ ἀπορῶ πρὸς πᾶσαν χρῆσιν τῆς φωνῆς καὶ κίνησιν, καὶ, μάλα γε δὴ βουλόμενος, τὰς (2) τῶν σῶν ἐπαίνων ἀποτίσεις καὶ τὰ δίκαι', ὡς ἔφην, ὀφλήματα ταῖς ἀληθείαις αὐταῖς, ἀλλ' οὐ τῇ φιλίᾳ κλεπτόμενα καὶ πόρρω τῶν ὄντων φέροντα, οἷα τὰ σὰ καθ' ἡμῶν, ὦ πάντ' ἄριστε σὺ καὶ μηδὲν τῆς ἀληθείας πρότερον ἄγων, νῦν δὲ τόσα καὶ τόσα καθ' ἡμῶν ὑπὸ τοῦ βούλεσθαι (3) καὶ τῆς φιλίας ἀπατώμενος καὶ καταψευδόμενος, ὧν οὐδὲν ἢ βραχύ γε ἴσως ἡμῖν προσήκει. Τοιγαροῦν αὐτὸς σὺ σαυτῷ καθάπαξ αἴτιος εἶ τοῦ μὴ τῶν εἰκότων παρ' ἡμῶν τυγχάνειν, καὶ δικαίως ἂν ὑπεύθυνος εἴης σαυτῷ, τοιαῦτα δυνάμενος καὶ φθεγγόμενος, οἷα πάντας ἄγχειν τε καὶ συστέλλειν εἰς ἀφωνίαν παντελῆ. Τί γὰρ ἂν καὶ λέγειν οἷοί τ' εἴημεν ἱκανὸν, ἢ πῶς ἂν καὶ λέγειν ὅλως οἷοί τ' εἴημεν, πρὸς τοσοῦτο θαῦμα τῶν σῶν; ἀλλ', εἴπερ ἄρ' ἠβούλου τῶν δικαίων τυγχάνειν, καὶ τυγχάνειν κατὰ δύναμιν ἐπαινούντων ἡμῶν καὶ πᾶν ἀποδιδόντων σοι τὸ γιγνόμενον ὄφλημα, καὶ προσῆκον οὔ σοί γ' αὐτῷ, ἀλλ' αὐτοῖς γ' ἡμῖν, μετὰ ῥᾳστώνης καὶ σὺν οὐδενὶ δέει τε καὶ δειλίᾳ, ἔδει σε μὴ τοιαῦτα γεννᾷν οἷα γεννᾷς (4), καὶ προφέρειν τῷ βίῳ τοσαύτας ἐν τῷ λέγειν θαύματος ἀφορμὰς, μηδὲ τοιαῦτα περὶ ἡμῶν φθέγγεσθαι. Ὅπου γὰρ σὺ τοιαῦτα κατὰ τῶν ἡμετέρων πόνων ἀξιοῖς λέγειν τε καὶ ψηφίζεσθαι, τί ποτ' ἂν περὶ σοῦ τε καὶ τῶν σῶν δρᾷν ἡμεῖς ἔχοιμεν; ἢ τίνα ποτ' ἂν λέγοντες τῶν εἰκότων τυγχάνειν ἔχοιμεν ἄν; Ἀλλ' ἐγὼ τοσοῦτο μόνον κέρδος τίθεμαι τοῦ πεμφθέντος γράμματος καὶ πρὸς ἐμαυτοῦ ποιοῦμαι· ἔννοιαν ἐντεῦθεν λαμβάνω καὶ σαφῆ πάντως ἐπίγνωσιν ὧν ἄρα χρὴ λέγειν κατὰ τῆς θαυμαστῆς σῆς σοφίας καὶ γλώττης σὺν ἀληθείᾳ καὶ πόρρω χάριτος πάσης. Ἅττα γὰρ περὶ ἡμῶν καὶ τῶν ἡμετέρων συνταγμάτων ἐπαινεῖς τε κατὰ μέρος διεξέρχῃ, δίκαιος ἂν εἴης περὶ σαυτοῦ μᾶλλον

(1) Conf. Epist. 154. Aristoteles De anima 2, 12 : αἰσθητῶν αἱ ὑπερβολαὶ φθείρουσι τὰ αἰσθητήρια· ἐὰν γὰρ ᾖ ἰσχυροτέρα τοῦ αἰσθητηρίου ἡ κίνησις, λύεται ὁ λόγος· τοῦτο δ' ἦν ἡ αἴσθησις.

(2) Deesse videtur nonnihil ad sententiæ integritatem, verbum forsan, καὶ μάλα γε δὴ βουλόμενος ἀποδοῦναι τὰς... aut ejusdem sensus aliud; forsan præpositio πρὸς e superioribus ad τὰς trahenda, et distinxi in hunc sensum.

(3) Sententia postulat omnino ut legatur ὑπὸ τοῦ εὖ βούλεσθαι.

(4) Vide p. 48, n. 4.

ΡΛΔ′.

ΤΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ.

Ἐμοὶ δ' ἀπορεῖν πάντοθεν ἔπεισι, καὶ οὐκ ἔχω τι ποτ' ἂν φθεγξαίμην. Τοῦτο δὴ πεπονθὼς, τοῦτο μὲν μάλισθ' ὑπὸ τῆς συνεχοῦς μοι νῦν ἐντυχίας τῶν θαυμαστῶν βιβλίων τῆς σῆς σοφίας καὶ γλώττης, τοῦτο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ πεμφθέντος μοι καλλίστου νέου τοῦδε γράμματος, ὃ πρὸς τῷ κάλλει τῆς ἑρμηνείας καὶ τοῖς κατ' ἐμοῦ καὶ τῶν ἐμῶν λόγων συχνοῖς τε καὶ μεγίστοις ἐπαίνοις πεδῆσαν ἔχει τὴν ἐμὴν γλῶτταν εὖ μάλα βουλομένου ταύτην κινεῖν εἰς τὰς ἀντιδόσεις τῶν γραμμάτων, καὶ τὰ κατὰ τῆς σῆς μεγάλης σοφίας δίκαι' ὡς ἀληθῶς ἐγκωμίων ὀφλήματα. Καὶ ἔοικά γε πάντως παραπλησίως παθεῖν ὥσπερ ὁ σὸς Ἀριστοτέλης βούλεται, ὅτι δῆτ' ἄρα τὰ μάλιστα λαμπρὰ τῶν ὁρατῶν καὶ παντάπασιν ἄκρατα πρὸς χρῆσιν ὅλως, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ κατὰ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις

ἐξηγεῖται, ἀλλὰ πανταχοῦ ἐπιλέγειν· φίλος ὁ ἀνὴρ, φίλη δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια· ἀμφοῖν δὲ φίλοιν προκειμένοιν, φιλαίτερος ἡ ἀλήθεια· δεῖ αὐτὸν μὴ συμπάσχειν αἱρέσει τινὶ, ὃ πέπονθεν Ἰάμβλιχος· οὗτος γὰρ προσπάσχων τῷ Πλάτωνι, συνδίδωσι τῷ Ἀριστοτέλει ὅτι οὐκ ἀντιλέγει τῷ Πλάτωνι διὰ τὰς ἰδέας... Neumannus ab δεῖ αὐτὸν μὴ ἐκ παντός hunc locum inseruit præclaræ de Davide Commentationi pag. 59, sed non sine mendis, v. c. ... προκειμένοιν, φίλτερος δεῖ αὐτὸν συμπ.... Ἰάμβλιχος; οὗτος γὰρ συμπάσχων τῷ Πλάτωνι συνᾴδεις τῷ Ἀρ... In ipso quo usus est vir d. codice est φιλέτερος, nempe φιλαίτερος, et προσπάσχων, et fere συνδίδωσι, secunda syllaba incorrecte formata, omnino non συνᾴδεις. Addesis P. Petit. Misc. Observ. 1, c. 11. Ipse addam Theodorum Prodromum extremo tractatu de viridi colore (ὑπὲρ πρασίνου, alibi περὶ πρασίνων), in Anecd. Oxon. t. 3, p. 221 : εἰ δὲ καὶ τῷ σοφῷ μὴ κατὰ γνώμην ἐῤῥέθη Καίσαρι, συγγνώμη τῷ λόγῳ, δυοῖν ὄντοιν φίλοιν προτιμήσαντι τὴν ἀλήθειαν ἣν καὶ αὐτὸς ἐν ἅπασι τῶν ἁπάντων τιμᾶται. Doctissimus Oxoniensium Anecdotorum collector ejus opusculi, quod credidit ineditum, auctorem ignoravit, quem et ignoravit primus editor Yriartes, qui Gemini nomen, a Const. Lascare e conjectura omnino temeraria inscriptum apographo, retinuit Catal. Matrit. p. 429. Potuit Yriartes tamen verum auctoris Theod. Prodromi nomen e Lazerii Miscellaneis cognoscece, unde et ex Notitiis Mann. t. 7, p. 259 discendum patebat Collectori Oxoniensi viro clar. Sed id est eorum infortunium qui inedita scripta e codicibus proferunt ut pro ineditis nonnunquam edita venditent. In hoc tertio volumine quod solum hucdum tractavi non semel titubavit vir cl.; quod quidem libere dico, quoniam ejus doctrinæ nihil id peccatum detrahere valet, et sic mihi, si quid peccavero pariter, ex exemplo excusationem præparo. Ipsa quoque sententia quam tractabam de veritate præferenda me ad id impellebat ut quod sentirem sincere profiterer. Cicero quidem, Tusc. 1, 17, non invitum se erraturum ait cum Platone non vera sentiente; sed ludit suaviter.

κέχρησαι, ἅμα δὲ καὶ φαύλοις ἀνθρώποις μοχθηρίᾳ δουλεύουσι. Καὶ δοκεῖ πως ἀρετῆς πλέον ἔχειν κακίαν (1), καὶ τά γε ὄντα τῶν μὴ ὄντων ἡττῆσθαι· ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος πάντως, οὐδὲ μέχρι παντὸς, ἴσως οὐδ' εἰς μακράν· ἢ γὰρ ἂν οὕτω τὸ πᾶν τάχιστα καὶ ῥυήσεται καὶ οἰχήσεται, τῶν ὄντων καὶ τοῦ εἶναι, ἔτι δὲ καὶ τοῦ εὖ καὶ καλῶς εἶναι, μετενεχθέντων καὶ μεταρρυέντων κακῶς εἰς τὸ μηκέτι μηδαμῇ μηδὲν εἶναι.

ΡΑΖ'.

ΤΩ͂Ι ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ͂Ι ΚΥΡΩ͂Ι ΘΕΟΔΩΡΩ͂Ι.

Ἐπὶ δὲ τῆς λαμπρᾶς ταύτης καὶ τελευταίας τοῦ μυστηρίου μεγίστης ἑορτῆς, ποῦ ποτε (2) σὺ γῆς ἢ νεὼ φιλοχωρήσας ἔχεις, καὶ πᾶν ὅσον εἰκὸς ἀπονενεμηκὼς καὶ δῆτα τετελεκώς; τί δὲ καὶ γνοὺς ἀπέστης τῆς καθ' ἡμᾶς πανηγύρεως, ἐν ἄλλοις ἀγαπήσας μᾶλλον συνεορτάζειν; Ἀλλ', οἶμαι, οὐ πρὸς αὐτὴν μόνην δεῖν ἔγγως βλέψαι τὴν ἑορτὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἐπὶ ταύτῃ τῶν ἑορταζόντων ἀθροισμὸν, καὶ, ὅποι δὴ λαμπρὰ καὶ μέγεθος ὑπέρτερον ἔχοντα τὰ τῶν τελουμένων ἔγγως, ἐκεῖ δὴ καὶ συνείρειν σεαυτὸν ἔγγως δεῖν, καὶ κατ' ἀξίαν συμμετέχειν δήπου γε τῆς λαμπρότητος, τῶν δὲ καθ' ἡμᾶς ὑπερεῖδες πολλῷ γε δή τινι ὄντων ὑποδεεστέρων· καὶ τοίνυν ἀχρειοῦν σεαυτὸν ἐνόμισας τῆς ἐπιμιξίας εἵνεκα καὶ κοινωνίας. Ἀλλ', εἰ τοῦτο, τῆς κυρίας ἤδη διαγενομένης, ἡμῖν μεθέορτος φάνηθι, καὶ ἐγκαινίσεις μὲν αὖθις τὴν ἑορτὴν, ἡμῖν δὲ παρέξεις διπλῆν ταύτην ἀνθ' ἁπλῆς ἑορτάζειν, καὶ, τοῦτον δὴ τὸν τρόπον, οὐ τὸ πᾶν δήπου γε ζημιώσεις, ἀλλά τι καὶ προσεπιχορηγήσεις, μετὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν ἡμῖν ἀπεργασάμενος τὴν φαιδρότητα.

(1) Fere alludit ad Homericam sententiam : τὰ χερείονα νικᾷ. Vide p. 68, n. 2.

(2) Passim ποτε adverbiis motus et loci jungitur, quod animadvertere non tanti putarem, ni vellem obiter Charitoni prodesse sic edito I, 7 : πλεύσαντας ὅποι ποῖ ἂν φέρῃ τὸ πνεῦμα. Ibi male Beck. ποῖ esse dittographiam opinatur, librario inter ὅποι et ποῖ dubio hærente. Bene Reisk. et Dorvill. ὅποι ποτ' conjecerunt, quod adeo certum est ut rescribi debuerit. Ipse Charito I, 13 : ἄγε, ὦ Θήρων, ὅποι ποτὲ θέλεις.

λέγειν ἢ περὶ ἡμῶν· εἰ δὲ μὴ, δικαίως ἂν πράττοιο παρ' ἡμῶν περὶ σοῦ λέγειν, ἢ καὶ πλείω καὶ βελτίω, εἰ οἷόν τ' ἐστὶ, καὶ κάλλιστ' ἂν ἡμῖν εἶχεν, εἰ καὶ ἔτι πλείω καὶ βελτίω προσετίθεις οἷς περὶ ἡμῶν εἴρηκας· οὐδὲν γὰρ ἄλλ' ἢ ἀναζωγραφεῖν ἔδοξας ἂν καὶ ἀνατυποῦν καὶ προδεικνύειν ἡμῖν ἅττα δέοι ἂν λέγειν ἡμᾶς, τοὺς σοὺς πόνους καὶ τὴν τῆς σοφίας φορὰν εἰς ἀνθρώπους ἐπαινοῦντάς τε καὶ θαυμάζοντας.

ΡΛΕ'.

Σπεῖρόν ποτε καὶ ζιζανίων χωρὶς (1) σπέρματα σίτου, καὶ γῆς δή τινος ἐπ' ἀγαθῆς σπεῖρον· ἀγαθὰ δὲ πάντως μᾶλλον τὰ καὶ δίκαια μᾶλλον. Καὶ χρηστὰ τοίνυν τὸν τρόπον τοῦτον τῆς γῆς ταύτης ἀποτικτούσης, πληρώσεις μὲν τὴν χεῖρα, τοὺς κόλπους δ' ἐμπλήσεις ἐκ δικαιοσύνης δραγμάτων, καὶ εἴποιεν ἂν πάντες οἱ παράγοντες εὐλογίαν (2). Ἀλλὰ μὴ, τοὐναντίον πᾶν, ἀλλοτρίους θέριζε πόνους, καὶ συμφορὰς δεινὰ πασχόντων καὶ δυστυχούντων ἐναπόκλειε ταῖς σαῖς ἀποθήκαις, μηδὲ βούλου κατάρατον ἄρουραν αἰεὶ τέμνειν καὶ ἀκάνθας αὐτῇ καὶ τριβόλους (3) ἐνιέναι, δακρύων ἐξ ἠδικημένων γε πιαινομένῃ πενήτων, ὧν δὴ πάντως καὶ καρπὸς κέντρα, μὴ κατὰ σαρκὸς καὶ σώματος, κατὰ ψυχῆς δὲ βάλλοντα καὶ θανατοῦντα.

ΡΛϚ'.

ΤΩ ΥΙΩ ΑΥΤΟΥ ΤΩ ΠΑΡΑΚΟΙΜΩΜΕΝΩ (4).

Ἀθυμεῖς· τοῦτο δὴ καὶ πρὸς ὀδύνην· ἀλλὰ πόσην ἂν εἴποις, πόσον δὲ καὶ ἄλγος ἐμοὶ, διπλῶν ἤδη πεῖραν λαμβάνοντι τῶν κακῶν, ἐμῶν τε καὶ σῶν; Ἀλλὰ μὴ πάνυ τι μαλακίζου, μηδὲ κατάπιπτε· οὐδὲ γὰρ ἀδικῶν οὐδὲν, δυσμενοῦς δὲ καὶ αὐτὸς τοῦ δαίμονος καὶ τῆς τύχης ἐπηρεαζούσης πειρώμενος, χαλεποῖς αὐτοῖς

(1) **Alludit ad evangelica verba**: ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου. **De** ζιζανίῳ **vide Glossar. Gr. Albertio editum p. 189.**

(2) **Respectu ad Psalm. 128, 7**: οὗ (τοῦ χόρτου) οὐκ ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θερίζων, καὶ τὸν κόλπον αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα συλλέγων· καὶ οὐκ εἶπαν οἱ παράγοντες· « εὐλογία κυρίου ἐφ' ὑμᾶς. »

(3) **Juncta illa verba ex imitatione loci Matthæiani 7, 16**: μή τι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;

(4) **Vide n. 1, p. 5.**

κέχρησαι, ἅμα δὲ καὶ φαύλοις ἀνθρώποις μοχθηρίᾳ δουλεύουσι. Καὶ δοκεῖ πως ἀρετῆς πλέον ἔχειν κακίαν (1), καὶ τά γε ὄντα τῶν μὴ ὄντων ἡττῆσθαι· ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος πάντως, οὐδὲ μέχρι παντὸς, ἴσως οὐδ' εἰς μακράν· ἦ γὰρ ἂν οὕτω τὸ πᾶν τάχιστα καὶ ῥυήσεται καὶ οἰχήσεται, τῶν ὄντων καὶ τοῦ εἶναι, ἔτι δὲ καὶ τοῦ εὖ καὶ καλῶς εἶναι, μετενεχθέντων καὶ μεταρρυέντων κακῶς εἰς τὸ μηκέτι μηδαμῇ μηδὲν εἶναι.

ΡΛΖ'.

ΤΩ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ ΚΥΡΩ ΘΕΟΔΩΡΩ.

Ἐπὶ δὲ τῆς λαμπρᾶς ταύτης καὶ τελευταίας τοῦ μυστηρίου μεγίστης ἑορτῆς, ποῦ ποτὲ (2) σὺ γῆς ἢ νεὼ φιλοχωρήσας ἔχεις, καὶ πᾶν ὅσον εἰκὸς ἀπονενεμηκὼς καὶ δῆτα τετελεκώς; τί δὲ καὶ γνοὺς ἀπέστης τῆς καθ' ἡμᾶς πανηγύρεως, ἐν ἄλλοις ἀγαπήσας μᾶλλον συνεορτάζειν; Ἀλλ', οἶμαι, οὐ πρὸς αὐτὴν μόνην δεῖν ἔγνως βλέψαι τὴν ἑορτὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἐπὶ ταύτῃ τῶν ἑορταζόντων ἀθροισμὸν, καὶ, ὅποι δὴ λαμπρὰ καὶ μέγεθος ὑπέρτερον ἔχοντα τὰ τῶν τελουμένων ἔγνως, ἐκεῖ δὴ καὶ συνείρειν σεαυτὸν ἔγνως δεῖν, καὶ κατ' ἀξίαν συμμετέχειν δήπου γε τῆς λαμπρότητος, τῶν δὲ καθ' ἡμᾶς ὑπερεῖδες πολλῷ γε δή τινι ὄντων ὑποδεεστέρων· καὶ τοίνυν ἀχρειοῦν σεαυτὸν ἐνόμισας τῆς ἐπιμιξίας εἵνεκα καὶ κοινωνίας. Ἀλλ', εἰ τοῦτο, τῆς κυρίας ἤδη διαγενομένης, ἡμῖν μεθέορτος φάνηθι, καὶ ἐγκαινίσεις μὲν αὖθις τὴν ἑορτὴν, ἡμῖν δὲ παρέξεις διπλῆν ταύτην ἀνθ' ἁπλῆς ἑορτάζειν, καὶ, τοῦτον δὴ τὸν τρόπον, οὐ τὸ πᾶν δήπου γε ζημιώσεις, ἀλλά τι καὶ προσεπιχορηγήσεις, μετὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν ἡμῖν ἀπεργασάμενος τὴν φαιδρότητα.

(1) Fere alludit ad Homericam sententiam : τὰ χερείονα νικᾷ. Vide p. 68, n. 2.

(2) Passim ποτε adverbiis motus et loci jungitur, quod animadvertere non tanti putarem, ni vellem obiter Charitoni prodesse sic edito I, 7 : πλεύσαντας ὅποι ποῖ ἂν φέρῃ τὸ πνεῦμα. Ibi male Beck. ποῖ esse dittographiam opinatur, librario inter ὅποι et ποῖ dubio hærente. Bene Reisk. et Dorvill. ὅποι ποτ' conjecerunt, quod adeo certum est ut rescribi debuerit. Ipse Charito I, 13 : ἄγε, ὦ Θήρων, ὅποι ποτὲ θέλεις.

ΡΛΗʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ὃ νῦν ἐρεῖν ἔγωγ' ἔχω πρός σε αἴνιγμα ἐρῶ· καὶ σύ δ' ὅπως μή σε φύγῃ, ὀξὺν ὄντα νοῆσαι τὸ κρυπτόμενον ἐν αὐτῷ. Ἡ τῶν ἰατρῶν τέχνη φησὶ νόσους εἶναι, ἃς καὶ ἡμεῖς ἴσμεν ποικίλας καὶ πολυειδεῖς· ἡ δὲ καὶ φάρμακα φησὶν εἶναι πρὸς λύσιν τούτων καὶ ἀπαλλαγήν. Ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν παθημάτων, ἰσχυροτέρων ὄντων καὶ χαλεπωτέρων, ἰσχυροτέρων δεῖται (1) καὶ δραστικωτέρων, τῶν καὶ δυναμένων πρᾶξαι τὰς ἰάσεις (καύσεις ἰατρῶν παῖδες φασὶ

(1) Videtur deesse nomen φαρμάκων. Potuit tamen vel ab auctore negligi, quum non absit longius nomen φάρμακα, cujus meminisse potest lector. Malim tamen adesset φαρμάκων. In Georgii Acropolitæ Historia c. 45, p. 44 extr. sententia sic edita, ἐπεὶ δὲ ἡ ἀρχοῦσα ὥρα παρῄει καὶ ἄξιον ἐτασμὸν δεδυνημένη ποιήσασθαι, nihil ad integritatem deesse videtur; placet tamen cum altero articulo lectio codicis 3041 : ἡ καὶ ἄξ... Advertit oculos finis ejusdem capitis : τετίμηκε δὲ ταύτην ὁ βασιλεύς. Adscripsit in notula nuperus editor e Compendio : οἷα ἐκείνης σχηματιζόμενος τὴν ταπείνωσιν· quæ in ipsum poterunt Chronicon recepi, quum ea exhibeat hic loci codex 3041, quo Chronicon continetur, non Compendium. Si fuisset ab editore consultus, illum non pœnituisset operæ. Percurram raptim id quadragesimum quintum caput, codicem ostensurus quam sit bonus. Editio : ἣν μὲν πρὸς βουλήσεως τῷ βασιλεῖ. Codex, βουλῆς. — Ed. καθάπερ. Cod. καθώσπερ. — Ed. Τζυρίθων. Cod. ut Compendium : Τζιρίθων. — Ed. οἱ τοῦ σκάμματος κοινωνοί. Cod. σκέμματος, quod correxit e conjectura Bekkerus.— Ed. σκευωρίαν γὰρ ἔφασκον εἶναι κατ' αὐτοῦ τὴν τοῦ βασίλεως μετάκλησιν. Cod. κατὰ σοῦ· quod notandum, permixta narratione cum directo sermone.— Ed. ἕνα καὶ τοῦτον. Cod. ἕνα δὲ τ. quod præstat. — Ed. τί σφισι περὶ τοῦδε... ὡς... Cod. τί φησι... ὅς· quod e Compendio scripsit Bekk. — Ed. ἐθάῤῥει γὰρ μάλα τούτῳ ὡς πιστῷ, καὶ πάνυ τοῦτον δυσνούστατον, κατὰ τὸν Κωμικόν [Pluto 27], εἰ καὶ μὴ κλεπτίστατον ἡγεῖτο. Cod. εὐνούστατον κ. τ. κ. ὄντα, εἰ μὴ καὶ κλ. ἡγῆτο. Conjecit Bekkerus εὐνούστατον. — Ed. λαβόμενος τούτου τῆς γένειον. Cod. τῆς γένυος, quod restituit Bekk. e Compendio. — Ed. ἐτασμοῖς ἐκπνεύσας. Sic et codex, absque sensu, ni fallor. Forsan ἐκπνίξας. Sed opportune Compendium, ἐκπιέσας, quod miror receptum ab editore non fuisse. — Edit. ἀσκὸν διαφορήσας. Cod. διαφυσίσας, potius διαφυσήσας, quod exhibet Compendium, et debuit recipi. Fere putaverim διαφορήσας mendum esse typorum. Latina enim versio legentis est interpretis διαφυσήσας, non διαφορήσας. — Ed. καθάπερ. Cod. καθά γε — Ed. Οὗτος ὁ Σπαρτ. Cod. οὕτως, quod rescripsit Bekk., præeunte Allatii versione. — Ed. ἐπὶ τὴν Θεσσαλονίκην ἐξόθρου χωρεῖ. Cod. πρὸς τ. Θ. ἐξορθοῦ χ. Rescripsit B. e conjectura ἐξ ὀρθοῦ, felici divinatione, sed reliquit latinam versionem « primo diluculo », quam ad suam conjecturam ἐξ ὄρθρου accommodaverat Allatius. Sic se passim circa latinas versiones Byzantinorum se gesserunt Bonnenses editores, lectoribus superbe neglectis qui græca non intelligunt. — Ed. περὶ ταύτην ἐστρατοπεδεύσατο. Cod. παρά. — Ed. καὶ ἐπονομαζομένης. Quæ inclusit Bekkerus, quod absint Compendio; nec comparent in codice. Quod si καὶ ἐπονομαζομένης fuit datum ab auctore, quod verisimile ad-

καὶ τομὰς (1), καὶ πομάτων τά γε πλείστης ὅσης μετέχοντα τῆς ἀηδίας), ὡς καὶ συμβαίνειν ἔστιν ὅτε τοὺς κάμνοντας αἱρεῖσθαι μᾶλλον κακῶς ἔχειν καί γε τῇ νόσῳ προσπαλαίειν καὶ προσταλαιπωρεῖν, ἢ ἀνασχέσθαι τῶν πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν θεραπείαν ἀηδῶν ἅμα καὶ ἀλγεινῶν (2)· τοῖς δ' ἧττον καχεκτοῦσιν ἧττον ἔστι καὶ δυσανασχετεῖν ἐπὶ ταῖς ἐπιμελείαις τῶν ἰωμένων αὐτοὺς, ἠπιωτέροις τοῖς φαρμάκοις καὶ μὴ παντάπασι χρωμένους μήτ' ἀηδέσι μήτ' ἀλγεινοῖς. Καὶ τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει· ἐπὶ δὲ σοῦ νῦν νοσοῦντος ὅ τι ποτ' ἔστι τὸ διενοχλοῦν οὔτ' αὐτὸς σαφῶς ἐδήλωσας, οὔθ' ὑπῆρξεν ἡμῖν παρ' ἑτέρου μαθεῖν· ἔπεισι δὲ λογίζεσθαι καὶ ἅμα συλλογίζεσθαι δεινὸν εἶναί τι τοῦτο, καὶ σφόδρα γε χαλεπόν. Πῶς δ' ἐσμὲν οἰόμενοι χαλεπόν; ὅτι δὴ καὶ ἀηδίας πλείστης ὅσης ἠνέσχου, φαρμακεύοντός τινος ἐν ὁμιλίαις, καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον πειρωμένου εἶναι θεραπευτοῦ, καὶ οὐκ ἀπεστράφης, τοῦ πάθους πάντως βιαζομένου καὶ τῆς γ' ἐκ τούτου πειθούσης καὶ προσδοκωμένης ἀπαλλαγῆς.

ΡΛΘ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἧκέ τις τὴν χθὲς ἑσπέρας παρὰ σὲ, ἐπισκεψόμενος (3) ἀσθενοῦντα· οὕτως γὰρ ἐπυθόμην. Καὶ σὺ μὲν ἴσως προσθεὶς εἴποις ἂν ὅτι καὶ φίλος· ἐγὼ δ' οὐκ οἶμαι· πῶς γάρ; ὅς γε πάντων ἔχθιστος ἐμοί· ἐγὼ δ' οὐκ ἄλλος, ἢ ὅστις γε τυγχάνεις αὐτὸς ὤν (4).

modum est, perierit puto, οὔσης, scilicet οὔσης καὶ ἐπονομ., « porta Parva quæ « fuit et re et nomine. » — Ed. τῶν ἐκ τοῦ στρατοῦ. Cod. τῶν τοῦ στρ. — Ed. παρὰ τῶν τινων τῶν ἐντός. Cod. παρά τινος τῶν ἐντός. Quod rescripsit tacite Bekk. — Ed. ἦν δὲ φέρων οὗτος τὴν ἡλικίαν τοῦ μείρακος προσεχῶς εἰς αὐτὴν παραγγείλας. Cod. προσεχῶς πρὸς αὐτὴν προσεγγείσας· id est προσεγγίσας.

(1) De medicis qui cauteriis curant ac sectionibus non parcus fui in Notit. Mann. t. 10. part. 2, p. 198, 298, in Anecd. Gr. t. 2, p. 311. Mich. Glycas Epist. 1, p. 48 : ἐξ αὐτῶν τῶν σωματικῶν ἰατρῶν ἐναργές σοι πρόκειται τὸ ὑπόδειγμα ὅρα γαρ ὅτι καὶ τέμνουσιν οὗτοι κατὰ καίρους, εἴ γε τέμνειν ἀνάγκη, καυτῆρί τε κέχρηνται καὶ πικρὰ διδόασι φάρμακα. Plato Gorg. 6, 26 : εἰσελθὼν παρά τινα τῶν καμνόντων οὐχὶ ἐθέλοντα ἢ φάρμακον πιεῖν ἢ τεμεῖν ἢ καῦσαι παρασχεῖν τῷ ἰατρῷ. Blomfield. Gloss. Agam. 822 legi vult τεμεῖν καὶ καῦσαι, quod potuit quidem Plato scribere ; sed et τεμ. ἢ κ. potuit : quid ni?

(2) Notum est maluisse Dalembertum et Buffonem, calculo vesicæ laborantes, morbi diuturni cruciatus pati atrocissimos, quam se chirurgico cultro secandos præbere.

(3) Post ἐπισκ. fuit olim vocula quædam, nunc erasa. — Forsan, παρὰ σοῦ.

(4) Quum amicus sit alter ego, ego

ΡΜ΄.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ὕλην ἀεὶ τοῦ διενοχλοῦντος καὶ κακῶς ποιοῦντος παρέχοντος δαίμονος, χρήσομαι δὴ ταύτῃ καὶ πρὸς τρίτην ἐπιστολήν. Ἐγὼ μὲν γὰρ ᾤμην πρότερον ἀληθείας ἰσχυρότερον εἶναι μηδὲν (1), ἀλλὰ ταύτην παντάπασι πάντων κρατεῖν, καὶ ψεῦδος εἶναι δεδυνημένον οὐδὲν, κατὰ ταύτης αἰρόμενον ἢ καὶ ἀναισχυντοῦν, ὅτι μηδὲ σκότος κατὰ φωτὸς, μηδὲ καπνὸς κατὰ γενναίου καὶ ἀκαμάτου καὶ πάντα φλέγοντος πυρός· καὶ ταῦτα ἤμην φρονῶν τοῖς πάλαι περὶ ἀληθείας εἰρηκόσι σοφοῖς· νῦν δ' αἰσχύνη μὲν ἐκείνοις τοῦ δόγματος, αἰσχύνη δὲ κἀμοὶ, κἂν εἴ τις ἕτερος ἐπ' ἀληθείαις εἴη μέγα φρονῶν, τοῦ ψεύδους ἐπὶ παντὸς κρατοῦντος, καὶ τῆς ἀληθείας ἡττωμένης τούτου παραπολύ (2). Καὶ μάταιον μὲν καὶ χρήσιμον οὐδὲν σπουδάζειν τἀληθῆ, μάταιον δὲ δικαιοσύνη καὶ σώφρων πᾶς λογισμός· καὶ πλέον, ὡς ἔοικεν, οἶδε Καλλικλῆς (3) Σωκράτους καὶ ἄμεινον, ἐν Πλάτωνος λόγοις καὶ διαλόγοις συκοφάντας ἄνδρας καὶ βιαίους καὶ δικαιοσύνης ὑβριστὰς καὶ πονηροὺς εὐδαιμονίζων ἅμα καὶ ἐξυμνῶν, καὶ τό γε ἀδικεῖν πρὸ τῶν δικαίων τιθεὶς, καὶ κάλλιον εἶναι καὶ γενναιότερον καὶ μάλα τι λυσιτελέστερον δικαιοσύνης ἀδικίαν, καὶ τό γε νόμῳ μόνῳ χρῆσθαι τῷ δύνασθαι, αἰσχροῦ γε παντάπασιν ὄντος καὶ φρονήματος ἀγεννοῦς καὶ βίου ἐπισφαλοῦς τοῦ νόμοις εἴκειν καὶ δουλεύειν, δικαιοσύνης οὖσι νόμοις καὶ ἀληθείας. Καὶ ταῦτα Καλλικλῆς, ταῦτα δὲ καὶ Γοργίας (4)· καὶ οὕτως ἔχει. Καὶ ἡμεῖς Πλάτωνα καὶ Σωκράτην ἐρίῳ στέψαντες, ὡς ἐκεῖνοι στέφουσιν Ὅμηρον (5), εἰ μή γ' ἔρως ἄλλος εἶχεν ἡμᾶς τῆς ἐκείνων σοφίας, ἀπηλάσαμεν ἂν τοῦ βουλευτηρίου καὶ τῆς στοᾶς, ἀλλ' ἄττα (6) παρὰ ταῦτα παραι-

amicus tuus sum alter tu, et qui mihi sit inimicissimus tibi amicus esse nullo modo potest. Vide n. 1, p. 132.

(1) Vide n. 3, p. 63.

(2) Photius Epist. 13 : τὸ μὲν ψεῦδος πτεροφύει, φυλλοβολεῖ δὲ τὰ πτερὰ ἡ ἀλήθεια. Sic et Photii cod. 2720.

(3) Callicles, qui, in Gorgia Platonis, Socrati adversatur.

(4) Non Gorgias, sed Polus fuit nominandus.

(5) Respexit nobilem Platonis locum Rep. 3, p. 192, Mass. de Homero et poetis e civitate pellendis : ἀποπέμποιμέν τε ἂν εἰς ἄλλην πόλιν, μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέαντες καὶ ἐρίῳ στέψαντες.

(6) Codex, ἀλλάττα, et sic passim; nec aliter codices plerumque. Est et in co-

νοῦντας καὶ συμβουλεύοντας, καὶ βελτίω νομίζοντας, ἃ δὴ καὶ χρὴ, λέγουσι, πράττοντας ἀνθρώπους ὀρθῶς βιῶναι καὶ μακαρίως ζῆν· οὐ γὰρ οὐδὲν βέβαιον λέγουσιν, οὐδ' ἀσφαλὲς, αὐτῶν δὴ τῶν πραγμάτων ἐξελεγχόντων αὐτούς. Καὶ ἔστι δὴ ταῦτα· καὶ ὅτι γ' ἔστι καὶ σὺ πάντως ἐρεῖς. Τί δὲ καὶ συμβουλεύεις ἡμῖν; πότερον ἀτιμάσομεν φιλοσοφίαν καὶ πᾶν τό γ' ἐξ αὐτῆς ἧκον, σωφροσύνην λέγω, ἀλήθειαν καὶ δικαιοσύνην, ἵνα δὴ καὶ κατὰ τὸν νῦν βίον εὐδαιμόνως μάλα καὶ μακαρίως βιώσωμεν; ἢ χρὴ τοῖς ἐξ ἀρχῆς δεδογμένοις ἐγκαρτερῆσαι, καὶ πάντα παθεῖν ἑλέσθαι μᾶλλον, ἢ ἐν οὐδενὶ λόγῳ θεῖναι φιλοσοφίαν καὶ τόν γε κατ' ἐκείνην ὀρθὸν δοκοῦντα καὶ σώφρονα βίον; κἂν τι δέῃ παθεῖν ὑπὲρ τούτου (1) ἢ καὶ θανεῖν, ἀγαπήσομεν τοῦτο μᾶλλον, καλὸν ἐντάφιον ἔχοντες ἀλήθειαν καὶ δικαιοσύνην, καὶ, τό γ' ἐκ τούτων εἰκὸς, τὸ μὲν ἀποθανεῖν μηδὲν δεινὸν εἰδότες, μηδ' αὖ δεδιότες, ὅτι μηδ' ἄλλος τις φοβεῖται, Πλάτων αὖθις φησὶν (2), ὅστις δηλονότι μὴ παντάπασιν ἀλόγιστός τε καὶ μὴ ἀνδρεῖος; χρὴ δὲ μᾶλλον φοβεῖσθαι, φησὶ, τὸ κακοὺς εἶναι καὶ ἀδικεῖν· πολλῶν γὰρ ἀδικημάτων γέμοντα τὴν ψυχὴν εἰς ᾅδου ἀφικέσθαι πάντων ἔσχατον τίθεται (3) τῶν κακῶν. Καὶ ταῦτα μὲν Σωκράτης καὶ Πλάτων κἀγὼ, ἀντίθετα παντελῶς καὶ μή τί γε μηδαμῶς τοῖς τοῦ Γοργίου καὶ Καλλικλέους συμβαίνοντα· σὺ δ', ἀσφαλῶς δοκιμάσας ὅ τι γε βέλτιον τούτων ἡμᾶς πρᾶξαι, δίδαξον, καὶ ὅτου γενοίμεθ' ἂν μᾶλλον, τίνι δὲ καὶ προσβῶμεν, ἐπὶ τίνος καὶ βεβηκότες ὀρ-

dice passim τἄλλα, quod et si a multis receptum editoribus non scripsi, vel imprudens scripsi, librarii vestigiis pressius adhærens. De τἄλλα præferendo jam olim monui Notit. mann. t. 10, p.. 298. Tzetzes Anecd. Oxon. t. 3, p. 360 : Ὄξυνε τ' ἄλλα, μὴ περίσπα δυστέχνως· Ἐκ γὰρ βαρείας πρῶτον ὀξείας μετὰ Τὴν σύνθεσιν εἴληχεν, οὐ τοὐναντίον. Scribendum sine divisione τἄλλα. Dubito de fine versus secundi. Μετὰ τὴν σύνθεσιν optime habet ad sensum, sed accentus rhythmo nocet. Est varietas μέτρον. Servo μέτα accentu retracto : « acuto cum tono compositionem sortitum est » id nomen.

(1) Sic sæpius pronomen τοῦτο usu ferme debili de propositione adhibetur. Sophocleus Philoctetes 474 : δυσχέρεια μὲν, Ἔξοιδα, πολλὴ τοῦδε τοῦ φορήματος· Ὅμως δὲ τλῆθι· τοῖσι γενναίοισί τοι Τό τ' αἰσχρὸν ἐχθρὸν, καὶ τὸ χρηστὸν εὐκλεές· Σοὶ δ' ἐκλιπόντι τοῦτ' ὄνειδος οὐ καλὸν, Δράσαντι δ', ὦ παῖ, πλειστὸν εὐκλείας μέρος. Versio latina « si me reliqueris », et in hunc sensum verba ἐκλιπόντι τοῦτο ceperunt interpretes nonnulli, τοῦτο videlicet ad φόρημα referentes. Obstat sequens δράσαντι, quod idem ad pronomen pertinere videtur; ac non convenit δράσαντι cum φόρημα. Intelligo ἐκλιπόντι in sensu omittendi et negligendi, ac τοῦτο de sententia præcedente, ita ut sit ἐκλιπεῖν τοῦτο negligere τὸ χρηστὸν, non odisse quod sit αἰσχρὸν et turpe; δρᾶν autem τοῦτο, pulcro illi monito parere.

(2) Plato Gorg. § 165.

(3) Plato ibidem.

θῶς σταίημεν ἄν· καὶ ἡμεῖς ἀκλινεῖς ἐπὶ τούτου μενοῦμεν αἰεὶ, ὑπ' οὐδενὸς τῶν κατασειόντων μητε μετενηνεγμένοι, μήτε καθυποκλινόμενοι, μήτε πίπτοντες κάτω.

ΡΜΑ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τί ὅτι μὴ κατὰ τὴν προθεσμίαν (χθὲς γὰρ ἦν) ἐπέρανας τὴν ὑπόσχεσιν, καὶ ἡμῖν ἧκες ὑγιὴς, ἐρρωμένος, καὶ μάλα κατ' ἔθος ἡδύς; Εἰ μὲν γὰρ ἵνα μὴ τῷ τῆς ἑστίας μετακινηθῆναι κάματός σοι γένηται, καὶ τῆς νόσου λανθάνον ἐγκατάλειμμα καί γ' ἐγκείμενον καὶ κεκρυμμένον ἐγείρῃ, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ πρῶτον δεινὸν αὖθις ἐπαναγάγῃ, τοῦτο δὴ καὶ κατὰ γνώμην ἔστιν ἡμῖν, καὶ σὺ καλῶς ἔχεις γνοὺς, καλῶς καὶ ἡσυχάσας· εἰ δ' ἄλλο τι σκῶλον συνέπεσεν ἀνιῶν ἅμα καὶ ἐπέχον σε τῆς προθυμίας τοῦ παρ' ἡμᾶς ἱκέσθαι καὶ κατ' ἔρωτα συγγενέσθαι· εἴη δὲ μηδέποτε μηδὲν τοιοῦτον· ἀλλ' οὖν, εἴπερ ἦν, ἔδει σε καὶ σαφῶς ἐπισημήναντα πρᾶξαι καὶ ἡμᾶς εἰδέναι καὶ μὴ ἀγνοεῖν, καὶ δή γε λογισμοῖς ἄλλοις ἐπ' ἄλλοις, καὶ τῆς ἀληθείας ἴσως ἐπαχθεστέροις, δάκνεσθαι καὶ πάνυ δὴ τεθορυβῆσθαι. Ἔδει τοῦτο πάντως. Καὶ δή γ' ἐν οἷς ἔχεις τἀληθὲς μήνυσον καὶ πότε τὸ γλυκὺ θέαμα, ὄψις ἐρατεινὴ, ποθοῦσιν ἡμῖν ὀφθήσῃ.

ΡΜΒ'. Β. (1).

Ἐπὶ τῇ κατὰ τὴν α' τοῦ σεπτεμβρίου γενομένῃ πτώσει τοῦ κατὰ τὸν Πρόσακον ἀποστατήσαντος Σαραντῆ (2).

Καὶ Χριστὸς αὐτὸς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις οὐρανῶν ἐπαγγέλλεται βασιλείαν· τίσι δὴ ταύτην; τοῖς πτωχοῖς τῷ πνεύματι καὶ δή γε μακαρίοις (3)· καὶ Ἡσαΐας δ' αὖθις ἐν τοῖς αὐτοῖς εὐαγγελιζόμενος ἥκει καὶ κηρύττων ἐνιαυτὸν Κυρίῳ δεκτόν (4). Αὐτὸν δὴ τοῦτον

(1) Vide lemma epistolæ 7.

(2) Vide ea de re epistolam sequentem.

(3) Matth. 5, 3 : μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Conf. Lucæ Evang. 5, 20.

(4) Isai. 61, 1, 2 : πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ· οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με ... καλέσαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν.

τὸν νῦν ἔγωγε φημὶ, ὃς καὶ πρώτης ἐξ αὐτῆς (1) οὕτως ἐστὶν ἠργμένος, καὶ δὴ τῷ σῷ κράτει ζιζανίων πάντων ἐπιφυομένων ἀποτέφρωσιν ἀπειλεῖ καὶ θερισμόν. Πληρώσοι δὲ καὶ τὰς σὰς χεῖρας, ὑπὸ τὴν τοῦ Θεοῦ χεῖρα κραταιὰν οἱονεὶ πτωχεύσαντος καὶ δὴ ταπεινωθέντος, δραγμάτων παραδόξων (2) καὶ καρπῶν χρηστῶν εἰς εὐφροσύνην, τοῦ φιλανθρώπου φιλανθρώπως πάντα καὶ συνάγοντος καὶ συνδοῦντος εἰς ἓν, εἰρήνης φημὶ πλήρωμα καὶ ὁμονοίας, ὡς ἂν δὴ καὶ πάντες, ὁ σὸς κλῆρος καὶ λαὸς σὸς, ἐς ταυτὸ συνιόντες καὶ μιᾶς δή τινος, εἰπεῖν, καὶ τῆς αὐτῆς ὀρθῆς γνώμης γεγενημένοι καὶ γλώττης, εὐφημοῦντες διαγενοίμεθ' ἂν καὶ μέχρι παντὸς εὐλογοῦντες. Τοῦτο μεθ' Ἡσαΐου καὶ προβλέποντος καὶ κηρύττοντος, τοῦτ' εὖ εἰδὼς καὶ αὐτὸς λέγω καὶ κηρύττω, καὶ μάλα τι βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς ὑπ' αὐτῷ γε τῷ χορηγῷ καὶ σωτῆρι κηρύττω.

ΡΜΓ'.

ΤΩ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ ΚΥΡΩ ΘΕΟΔΩΡΩ.

Ἐν τίσι δὲ ἄλλοις καὶ ὁποίοις καὶ σὺ λεγομένοις μάλιστ' ἂν ἡσθείης, ἢ ἐφ' οἷς καὶ αὐτὸς βουλόμενος εἰμὶ, καὶ ξύμπαν τὸ καθηδῦνον καὶ θέλγον εἶναι ζητῶ; ἢ ταῦτα δὴ ταὐτὰ (3) πάντως σοί τε κἀμοί. Καὶ τοίνυν μηνυόντων ἡμῶν πρὸς ὅτι πλείστην ἡδονὴν (4) μάνθανε Πρόσακον (5) τὸ ἀσφαλέστατον φρούριον, ἀπορραγὲν ἡμῶν οὐ πάλαι, χθὲς δὲ καὶ πρότριτα (6), νῦν αὖθις ἐπανιὸν ἡμῖν καὶ δῆτ' ἀποκαταστὰν, τὸν δ' ἐμφωλεύσαντα τούτῳ

(1) Anno scilicet a primo die septembris initium sumente.

(2) Conf. Psalm. in n. 2, p. 159.

(3) Codex, ἢ ταῦτα δὴ ταῦτα.

(4) Est formula πρὸς ἡδονὴν, quam epitheto scriptor antiquus augere noluisset. Æschylus Agam. 278, loco difficili, πρὸς ἡδονὴν, ubi Blomf. Lucianus Tox. 15 : γυναικὸς καλῆς καὶ πρὸς ἡδονήν τε ὁμιλῆσαι ἐπισταμένης. Sic πρὸς ὀργὴν, πρὸς βίαν, πρὸς εὐσέβειαν, πρὸς ἀλήθειαν, et, Scholiastes ait Sophoclis El. 371, πολλὰ ἕτερα οὕτως λέγεται ἀντὶ ἐπιῤῥημάτων, vertitque per adverbia ὀργίλως, βιαίως, εὐσεβῶς, ἀληθῶς. Philoctetes Sophocleus 1145 : ἀλλ' (ἀνέδην ὅδε χῶρος ἐρύκεται, οὐκέτι φοβητὸς ἡμῖν) ἕρπετε· νῦν καλὸν ἀντίφονον κορέσαι στόμα πρὸς χάριν ἐμᾶς σαρκὸς αἰόλας. Non recte contulit vir d. Antigonam v. 30 : οἰωνοῖς ... εἰσορμῶσι πρὸς χάριν βορᾶς. Nam hic jungendum πρὸς χάριν βορᾶς, illic construendum : πρὸς χάριν κορέσαι σαρκός· « ad voluptatem os satiare mea carne livida. »

(5) Castellum est in Macedonia superiore circa Axium flumen; de quo vide Tafelii Thessalonicam p. 295.

(6) Theodorus Metoch. Misc. p. 307 scripsit χθὲς καὶ πρὸ τρίτης. Noster iterum Epist. 87, 146, 150; jam Ep. 4.

κακοποιὸν ἀποστάτην καὶ βδελυρὸν ἄνθρωπον, καὶ τὰ κύκλῳ δῃοῦντα καὶ ληϊζόμενον, πρώτῃ τοῦ ἔτους, τῇ αὐτῇ καὶ πρώτῃ τοῦδε τοῦ μηνὸς, τῇ τῶν ἐνοικούντων ἐκ μετανοίας ὀρθῇ γνώμῃ καὶ ζήλῳ καὶ προθυμίᾳ κοινῇ θυμοῦ πλήρει καὶ μεστῇ πάμπαν ἀπεληλαμένον ἔρρειν καὶ δῆτ' οἰμώζειν ἐς κόρακας.

ΡΜΔ'.

ΤΩ ΚΑΒΑΣΙΛΑ ΚΥΡΩ ΔΗΜΗΤΡΙΩ (1).

Γράμματα, καὶ τὴν ἐν τούτοις ἀριστουργὸν χεῖρα σὴν ἐπὶ λόγων καὶ πονημάτων τῶν ἐμῶν ἔχων ἀνὰ χεῖρας, ὅλος ἐγενόμην τοῦ τύπου καὶ τοῦ μορφώματος καὶ τοῦ κάλλους αὐτῶν, καὶ πόθος με πολὺς εἰσῄει καὶ δή γ' ἔρως σφοδρὸς κτήματος οὕτω καλλίστου τοῦ βιβλίου ἐν ὄψει τετελεσμένου πρὸς ἡδονὴν καὶ τέρψιν γενέσθαι. Αὐτὸ μὲν γὰρ πᾶν τὸ ἐκ τῶν λόγων ἧκον ὅ τι ποτέ ἐστιν, εἴτε τῶν πρὸς ἔπαινον ἐρχομένων, εἴτε μὴ, ἄλλοι λεγόντων, καὶ σύ δε (2) λέγε, καθὼς ἂν καὶ γνοίης, καθὼς ἂν καὶ κρίνοις· ἐμοὶ δὲ (καὶ γὰρ ἐρῶ τἀληθές) συμβαίνει πάθος λογιζομένῳ περὶ αὐτῶν, ὃ δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν, οἶμαι, συμβαίνει τοῖς σπουδάζουσι περὶ λόγους· φρονοῦσι γὰρ ἐπὶ τοῖς ἑαυτῶν οὐχ ὅσον δή πού γε καὶ εἰκὸς, ἀλλά τί γε καὶ πλέον, ὑποκλεπτούσης δή πού γε τῆς περὶ αὐτοὺς σχέσεως (3). Ὡς γὰρ περὶ παῖδας οὓς ἂν τέκωσιν, οὕτω δὴ πάσχουσι καὶ περὶ τόκους λόγους (4), ἄλλους μὲν ὁρωμένους καὶ δοκοῦντας τοῖς μὴ γεγεννηκόσιν, ἄλλους δ' αὐτοῖς καὶ καλλίστους τοῖς που γεγεννηκόσι. Καὶ συγγνώμη κἀμοὶ τοῦ πάθους, κοινοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ὄντος, καὶ νῦν δὴ μᾶλλον ἐπὶ τῆς σῆς ἀρίστης χειρὸς πλείονος ἐπιγεγενημένου, προστεθέντος οὐ μικροῦ τινος μέρους τῷ προτέρῳ περὶ αὐτῶν δόγματι καὶ φίλτρῳ·

(1) Codex sic, Καβάσιλα. Eodem accentu lemma epistolæ quartæ Joannis Chumni, infra edendæ; nec aliter epistola Matthæio in Programmate a. 1789 edita τοῦ Θεσσαλονίκης ἁγιωτάτου κυροῦ Νείλου τοῦ Καβάσιλα πρὸς .... Νικόλαον τὸν Καβάσιλαν. Constantinum Καβάσιλαν Achridæ archiepiscopum nominat G. Acropolites Hist. c. 80. Et nomine Καβάσιλᾳ usus est Pachymeres De Mich. Palæol. 6, p. 530. Est passim tamen Καβασίλας in Gregora Boiviniano. Demetrius Cabasilas omissus est in Fabriciano Demetriorum Catalogo Bibl. Gr. t. 11, p. 407. Videtur fuisse homo καλλιγραφώτατος.

(2) Codex sic, καὶ σύ δε. Vide pag. 26, n. 1.

(3) Vide n. ad Ep. 114.

(4) Vide n. ad Ep. 39, p. 48.

πῶς καὶ τίνα τρόπον; Ἐκ τῶν εἰρημένων μοι παίδων καὶ τῶν γε κατ' ἐκείνους λάμβανε τὰς ἀποδείξεις. Καὶ γὰρ, ὥσπερ ἐπ' αὐτῶν, ἀγαθῶν δή τινων τὰς ὄψεις καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ σώματος ὄντων, ἠμελημένων δ' ἄλλως, καὶ ῥύπου μὲν τῶν μορφωμάτων γεμόντων, ἀχρείοις δ' ἱματίοις ἐνασχημονούντων, οὐ τοσοῦτον τό γ' ἐξ αὐτῶν γάνος καὶ τὸ τοὺς τεκόντας θέλγον καὶ καθηδῦνον (1) ἐστίν· εἴ τις δ' ἀπολουσάμενος καὶ τοῦ αἴσχους ἀποκαθάρας, καὶ διευθετήσας, καὶ πᾶν τὸ ἔξωθεν ἀχρειοῦν ἀποτρίψας, μετὰ φαιδρᾶς καὶ λαμπούσης τῆς στολῆς προσαγάγοι, τότε δὴ τότε καὶ ἡδύτερον θέαμα καὶ πάνυ τι τερπνὸν γίγνονται, τῷ κάλλει γυμνοῦ καὶ ἀκραιφνοῦς τοῦ σώματος ὄντος, προστεθέντος καὶ τοῦ τῆς στολῆς κάλλους· οὕτω δὴ καὶ λόγων ἐπὶ τῶν ἐμῶν .καὶ τοῦ βιβλίου, καὶ τοῦτ' ἐκ τῆς σῆς χειρὸς προστεθέντος ἀρίστου μορφώματος, ἐπὶ πλέον καὶ αὐτὸς ἐθέμην τῇ περὶ αὐτῶν δόξῃ (2) καὶ φιλοτιμίᾳ. Καὶ ναὶ δός μοι τοῦ βιβλίου ὡς οἷόν τε τάχιστα, οὕτω δὴ μεμορφωμένου, οὕτω δὴ καὶ τετελεσμένου, τυχεῖν, ὦ πάντων φίλων ἄριστε σὺ καὶ τὰ καλὰ ταῦτα τὸν τρόπον τοῦτον δὴ χαριζόμενος (3).

ΡΜΕ΄.

ΤΩ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ ΚΥΡΩ ΘΕΟΔΩΡΩ.

Χθὲς ἑσπέρας μῆνις συνέσχε με καὶ θυμὸς, καὶ σφόδρα διεθερμάνθην πρὸς ἄμυναν τῶν παροξυνόντων. Παρῆν δὲ καί τις τῶν φίλων καὶ περὶ λόγους ἐσπουδακότων· καὶ δυσχεραίνων ἦν καί γ' ἐπέχων, καὶ ἅμα ζητῶν, εἰ κακῶς εἰσὶν εἰρηκότες οἵ γε πρὸς τραχύτητα κεκινηκότες, τί δὴ χρὴ πράττειν αὐτὸν, καὶ λόγους κατορθοῦν καὶ μὴ μάτην πονεῖν. Καὶ ἔγωγε σχέδιον εὐθὺς ἐξεθέμην (4), ὁπότερον βούλει δίδαγμα ἢ, αἰδοῖ τοῦ ἀνδρὸς, παράγγελμα καλεῖν. Τοῦτο καὶ πρὸς σὲ πέμπω, καὶ, εἴ τι, τοῦ θυμοῦ κρατοῦντος, παρὰ τὸ εἰκὸς ἐφθεγξάμην, διόρθου, καὶ συνέτιζε τὴν ἐφ' οἷς εἰρήκειν ἀφροσύνην ἐμήν.

(1) Codex, καθηδύνον. Conf. p. 166, Ep. 143. Ibi codex pariter καθηδύνον.
(2) Vide not. 1, p. 11.
(3) Expectabatur ferme χαριζόμενε.
(4) Epistola 127, p. 147 : ἐπιστολὴν ἐξεθέμην.

ΡΜϚʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Μὴ τοσοῦτον ἔσο πλεῖστον ὅσον φίλοινος ἢ φιλολόγος, μηδ' ἀμπελῶνος μᾶλλον καὶ ληνοῦ καὶ σταφυλῆς ἐκθλίψεως καὶ δή γ' ἐκπιεσμοῦ σπουδαστὴς (1), ὁμιλίας δὲ τῆς ἐκ λόγων καὶ ἅμα φίλων ἔσο περιφρονητὴς, μή τί γε τάττων αὐτοὺς μηδ' ὅσον εἰς τρυγίας, μηδ' εἰς ἐσχάτους πίθων σταθμούς. Χθὲς καὶ πρότριτα καὶ τήν γε πρὸ αὐτῆς ἐζητοῦμεν καὶ μάλα τι ἐζητοῦμέν σε· σὺ δ' ἀπήεις, καὶ ἡμῖν ἠγγέλου παρ' ἀγροῖς ἐκ πολλοῦ ποιεῖσθαι τὰς διατριβάς. Ἀλλ' εἴ γ' ἐκεῖθεν ἐπανῆκες, εἰ τὸν ἀγρότην ἀπέθου (2) καὶ φίλιος ἀστὸς ἡμῖν ἐπεδήμησας, μετάδος τῶν ἐκεῖθεν ἡδέων ὄντων καὶ γενομένων σοι κερδῶν· καὶ ἡμεῖς δὲ μεταδώσομεν αὖθις ὧν ἔσχομεν· τίνων δὴ τούτων; τόκων λόγων (3), οὐκ ἀμπέλων οὐδ' ἐξ ἄλλης φυτηκομίας ἡκόντων καρπῶν. Καὶ δεῦρο δ', εἰ βούλει, τῆς παρ' ἡμῶν μετάσχου καὶ ἐμφοροῦ ξενίας, οὐδὲν μὲν ἐχούσης πρὸς ἡδονὴν, οὐδέ τι παραπλήσιον τοῖς παρὰ σοῦ καλοῖς κἀγαθοῖς, λόγου δὲ μόνον, ἀηδῆ μὲν, ἡδεῖαν δέ σοι, τὴν συνήθη λέγω φιλοτησίαν.

ΡΜΖʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἐγὼ μὲν ᾤμην σε, καινότερον δή τινα βίου τρόπον ἐπινενοηκότα καὶ δή γ' ἐξευρηκότα, καὶ πολλῷ γε κρεῖττον καὶ βέλτιον βιῶναι θελῆσαι ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους καὶ καθ' ἡμᾶς· σὺ δ' ἐλάνθανες πρὸς μύρμηκας βλέπων, καὶ κατ' ἐκείνους μᾶλλον ἡρημένος ζῆν· πῶς δὴ τοῦτο; βραχέα μὲν (4), ὥστε καὶ ἐν βραχεῖ δή τινι

(1) Cf. similia Epist. 131.

(2) Illam dicendi formam tractavi ad Moschi verba 2, 79, κρύψε θεὸν, de Jove qui, ut Europam deciperet, in taurum se converterat. Pariliter Eumathius 1, p. 14 : ἀπόθου τὸν πρεσβευτὴν, ἀπόθου τὸν κήρυκα. Claudianus 7, 157 : « Indue, mente patrem ». Minucius 21, 16 : « Hercules, ut hominem exuat, Œtæis ignibus concrematur ». Ibi Lindner. Quintilianus Declam. 12, 14 : « si quis adeo hominem exuit, ut ibi pœnam quærat ubi sensus doloris non inveniat. »

(3) Vide p. 48, n. 3.

(4) Videtur deesse participium μοχθοῦντα, διαπονοῦντα, simile, ut fiat antithesis cum sequente membro sententiæ, βραχέα δὲ ἐρανιζόμενον.

ὅποι γῆς ἢ ταρτάρου καταδύντες ἐσμέν. Νῦν δ', ἐπεὶ καὶ αὐτὸς χαμαιπετεῖν ἔγνως, ἴσως καὶ τῆς πρότερον πτερούσης τύχης μὴ πάνυ τι προσηνοῦς μηδ' εὐμενοῦς εἰς τέλος πεπειραμένος, καὶ μηδὲ πολλῷ τινι πόρρω καὶ μετεωρότερον βούλει φέρεσθαι, ἀλλ' ἐγγὺς περιΐπτασθαι, καὶ μὴ μόνον ἡμᾶς ὁρᾶν ἔχειν ἐν ὀφθαλμοῖς, ἀλλά τι καὶ φωνῆς ἡμῶν ἀκούειν ἐθέλεις (1) καὶ γραμμάτων ἐφάπτεσθαι, ἔχεις καὶ πρώτην ἤδη τὴν νῦν ταύτην ἐπιστολὴν, καὶ αὖθις δ' ἂν ἐπιστείλωμεν, καὶ μάλα γε αὖθις (2), εἴ γε καὶ αὐτὸς βουληθείης ἡμᾶς εἶναι τὰ ἴσα δεγεγμένους παρὰ σοῦ (3).

ΡΝ'.

ΤΩ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ ΚΥΡΩ ΘΕΟΔΩΡΩ.

Τί δή ποθ' ὁ φίλος καὶ φιλόσοφος σύ (κυνικὸς ἢ περιπατητικὸς βούλει καὶ εἴπω; ἑκατέρωθεν καὶ γάρ ἔστι καλεῖν, τὸ μὲν τοῦ γε παντάπασιν ἐλευθέρου καὶ αὐτονόμου εἵνεκα καὶ τοῦ μηδ' ὑπ' οὐδενὸς ἐθέλειν τοῦ κατέχοντος πεδεῖσθαι καὶ συνδεσμεῖσθαι, τὸ δ' ὅτι καὶ τοὺς κατὰ φιλοσοφίαν περιπάτους ἤδη προεῖλου, καὶ μήτ' ἐν πίθῳ καθειργνύσθαι, μήτ' αὖ τούτῳ προσκαθῆσθαι (4), ὥσπερ τινὰ τῶν πάλαι φασὶ, μήθ' ὑπὸ στοὰν ἐνηυλίσθαι, μηδ' ἐπ' οὐδεμιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς αἱρῇ χώρας μένειν καὶ οἷον ἐνιδρύσθαι κατὰ φιλοσόφους ἄλλους τοὺς καθ' ἡμᾶς (5), ἀλλά τι μεταχωρεῖν αἰεὶ καὶ μεταβαίνειν, καὶ ἀεικίνητον, ὥσπερ τὴν ψυχὴν, οὕτω δὴ καὶ τὸ σῶμα κατ' ἀγαθὴν ἔριν (6) σπουδάζεις εἶναι)· ἀλλὰ τί δή

(1) Codex, ἐθέλειν.

(2) Vide n. 1, p. 149.

(3) Verba Chumni τὰ ἴσα δεδεγμένους id faciunt ut meminerim Sophoclis cujus in Philocteta personatus nauclerus sic loquitur v. 553: Ἔδοξέ μοι μὴ σῖγα, πρὶν φράσαιμί σοι, Τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι, προστυχόντι τῶν ἴσων. Intelligunt plerumque nunc viri docti de τοῖς ἴσοις καὶ τοῖς δικαίοις quæ sibi tribuenda sperat a Neoptolemo, mercedis loco pro nuntio quod affert. Sed hæreo in προστυχόντι quod significationem habebit rei futuræ. Nauclerus iste, si quid video, τὰ ἴσα jam obtinuit, jam προσέτυχε τῶν ἴσων. Fingit se de Neoptolemo vicissim bene mereri velle, quod jam de se bene ipsius nautæ meriti fuerint; vult προστυχὼν τῶν ἴσων et ipse τὰ ἴσα ἀποδιδόναι, vult par pari referre. Non narrat quidem quid beneficii a Neoptolemi nautis acceperit, sed id nihil multum ad rem facit. Potuerunt ipsi præsto esse in nave ad litus in tutum appellenda, eum in velis et funibus reparandis adjuvare, fontanam aquam, panem, obsonia præbere, aliud. Quidquid id fuerit, propter id dixit: ἔδοξέ μοι προστυχόντι τῶν ἴσων.

(4) Respectu ad doliarem Cynici Diogenis habitationem de qua multa in Notit. mann. t. 9, part. 2, p. 133, 292.

(5) Monachos puto et eremitas.

(6) Vid. p. 60, n. 6.

ΡΜΘ'.

ΤΩ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ ΚΥΡΩ ΝΙΚΗΦΟΡΩ (1).

Τί ὅτι, σαυτὸν πάσης ἀφεὶς αἰτίας καὶ παντὸς ἐγκλήματος, ἐμοὶ τὸ πᾶν ἐγκαλεῖς, ἐφ' οἷς μήτ' ἐν ὁμιλίαις εἰμὶ συντυγχάνων σοι, μήτ' ἐν ἐπιστολαῖς, τῆς συνηθείας ὥσπερ τῆς προτέρας ἐκείνης μνήμης ἡμῶν ἁπάσης ἀπορρυείσης, καὶ τῶν τότε γιγνομένων κατὰ ταύτην καὶ δρωμένων συναπορρυέντων πάμπαν ἐμοί; Ἀλλ' εἴ γε ταῦτ' ἐγκαλεῖς, ἔδει σε καὶ πρὸς ταῦτα, ποιητὴς ἔφη (2), μὴ τοὐμὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ σὸν ὁρᾷν, καί γε, τὰ δίκαια ποιοῦντα, σοῦ μᾶλλον ἢ ἐμοῦ κατηγορεῖν. Σὺ γὰρ εἶ καὶ ὁ τῆς συνδούσης σχέσεως (3) ἐκείνης καὶ τῶν κατ' αὐτὴν παιδικῶν κρείττων καὶ ὑψηλότερος γενόμενος καὶ πάνυ τι ἀπορραγείς, τῆς τύχης οὕτω πειθούσης, ἅτε δὴ καὶ σὲ μὲν ἄνω φερούσης, ἡμᾶς δὲ κάτω ῥιπτούσης. Καὶ τοίνυν δεῖν ἔγνως ἡμᾶς μὲν αὐτοῦ δή πού γε χαμαὶ κεῖσθαι ἐᾷν, σὲ δὲ συνεῖναι μᾶλλον τοῖς ὑψηλοῖς, καὶ πτερόεντάς τινας ἐζήτεις, χρῆσθαι δὴ τούτοις καὶ συμμετεωρίζεσθαι καὶ ὑπερνεφεῖν· ἡμᾶς δὲ τί; μηδ' ἂν βούλοισθ' ἂν (4) ὁρᾷν ἔχειν

nium cardinalem : « ce sera le troc de Sarpédon : vous donnez de l'or et je vous rendrai du cuivre. » Erravit circa nomen Sarpedonis. Byron Giffordio : « I will not return my brass for your gold. » Similia verba Isaiæ 60, 17 : ἀντὶ χαλκοῦ οἴσω σοι χρυσίον.

(1) Nicephorus est Callistus, scriptor Historiæ Ecclesiasticæ notissimus de quo Bibl. Græca t. 7, p. 437. Homiliæ, quam in Mariam Magdalenam scripsit, quum sit forte libellus ad manus, locum in transitu unum emendabo. Callistus igitur p. 47 : οἰκτειρον, δέσποτα, λέγοντες, γύναιον ἀνδρὸς μὲν ἔρημον, ὀρφανίᾳ δὲ οὐ ζῶσαν ἐκ πολλοῦ παῖδα. Lege ὀρφανίᾳ δὲ συζῶσαν. Libanius t. 4, p. 701 : τεκμαίρου τὴν ἀθυμίαν, ἄνθρωπε, τῷ προσώπῳ· ταύτῃ συζῶ. Idem de justitia p. 956 : θεοῖς ἐστὶ φίλη, καὶ ταύτην ἀσκοῦσι καὶ ταύτῃ συζῶσιν. Marinus de Proclo § 26 : ἀρεταῖς συνεβίω· ubi vide notam p. 118. Ac norunt ου et συ permutata sæpe fuisse, qui græcos norunt codices.

(2) Respectu forsan ad Sophoclea OEd. T. 625 : βλέπω ... τὸ γοῦν ἐμόν. — Ἀλλ' ἐξ ἴσου δεῖ κἀμόν.

(3) Vide n. 1, p. 141.

(4) Codex, βούλησθ'. Vocales η, οι, passim sic sibi nocent. Chumnus a Creuzero editus post Plotinum De pulcritud. p. 424 : οὕτω ψυχὴ ψυχῆς ἄλλης ἄλλη προσηρτημένη ἥ τε ἄνω κάτεισιν ἐπὶ τὴν παντελῶς κάτω τῇ τῶν ἐφεξῆς μεθέξει καὶ κοινωνίᾳ, καὶ αὕτη (Codex 2105 αὐτή) πάλιν αὖ κάτωθεν ἄνεισιν ἐπὶ τὴν πρώτην ἐξαφθεῖσα τῶν μέσων καὶ δι' αὐτῶν τούτων ἀνενεχθεῖσα (codex idem ἀνεχθεῖσα, male; forsan ἀναχθεῖσα, verbum platonicum), ὡς ἂν δὴ καὶ ὁ πᾶς κόσμος οὗτος καὶ κινήσεως καὶ ζωῆς μετέχων συννεύσει πρὸς ἑαυτὸν ἄνω δὴ βλέπει τῆς πρώτης αἰτίας οὐδαμῶς ἀπερρωγώς. Postrema sic reficienda e codice eodem : ὡς ἂν ... συννεύοι πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἄνω δὴ βλέποι τῆς πρώτης αἰτίας οὐδὲν οὐδαμῶς ἀπερρωγώς.

ὅποι γῆς ἢ ταρτάρου καταδύντες ἐσμέν. Νῦν δ', ἐπεὶ καὶ αὐτὸς χαμαιπετεῖν ἔγνως, ἴσως καὶ τῆς πρότερον πτερούσης τύχης μὴ πάνυ τι προσηνοῦς μηδ' εὐμενοῦς εἰς τέλος πεπειραμένος, καὶ μηδὲ πολλῷ τινι πόρρω καὶ μετεωρότερον βούλει φέρεσθαι, ἀλλ' ἐγγὺς περιίπτασθαι, καὶ μὴ μόνον ἡμᾶς ὁρᾶν ἔχειν ἐν ὀφθαλμοῖς, ἀλλά τι καὶ φωνῆς ἡμῶν ἀκούειν ἐθέλεις (1) καὶ γραμμάτων ἐφάπτεσθαι, ἔχεις καὶ πρώτην ἤδη τὴν νῦν ταύτην ἐπιστολὴν, καὶ αὖθις δ' ἂν ἐπιστείλωμεν, καὶ μάλα γε αὖθις (2), εἴ γε καὶ αὐτὸς βουληθείης ἡμᾶς εἶναι τὰ ἴσα δεγεγμένους παρὰ σοῦ (3).

ΡΝ'.

ΤΩ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩ ΚΥΡΩ ΘΕΟΔΩΡΩ.

Τί δή ποθ' ὁ φίλος καὶ φιλόσοφος σύ (κυνικὸς ἢ περιπατητικὸς βούλει καὶ εἴπω; ἑκατέρωθεν καὶ γάρ ἐστι καλεῖν, τὸ μὲν τοῦ γε παντάπασιν ἐλευθέρου καὶ αὐτονόμου εἵνεκα καὶ τοῦ μηδ' ὑπ' οὐδενὸς ἐθέλειν τοῦ κατέχοντος πεδεῖσθαι καὶ συνδεσμεῖσθαι, τὸ δ' ὅτι καὶ τοὺς κατὰ φιλοσοφίαν περιπάτους ἤδη προείλου, καὶ μήτ' ἐν πίθῳ καθειργνύσθαι, μήτ' αὖ τούτῳ προσκαθῆσθαι (4), ὥσπερ τινὰ τῶν πάλαι φασὶ, μήθ' ὑπὸ στοὰν ἐνηυλίσθαι, μηδ' ἐπ' οὐδεμιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς αἱρῇ χώρας μένειν καὶ οἷον ἐνιδρύσθαι κατὰ φιλοσόφους ἄλλους τοὺς καθ' ἡμᾶς (5), ἀλλά τι μεταχωρεῖν αἰεὶ καὶ μεταβαίνειν, καὶ ἀεικίνητον, ὥσπερ τὴν ψυχὴν, οὕτω δὴ καὶ τὸ σῶμα κατ' ἀγαθὴν ἔριν (6) σπουδάζεις εἶναι)· ἀλλὰ τί δή

(1) Codex, ἐθέλειν.

(2) Vide n. 1, p. 149.

(3) Verba Chumni τὰ ἴσα δεδεγμένους id faciunt ut meminerim Sophoclis cujus in Philocteta personatus nauclerus sic loquitur v. 553 : Ἔδοξέ μοι μὴ σῖγα, πρὶν φράσαιμί σοι, Τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι, προστυχόντι τῶν ἴσων. Intelligunt plerumque nunc viri docti de τοῖς ἴσοις καὶ τοῖς δικαίοις quæ sibi tribuenda sperat a Neoptolemo, mercedis loco pro nuntio quod affert. Sed hæreo in προστυχόντι quod significationem habebit rei futuræ. Nauclerus iste, si quid video, τὰ ἴσα jam obtinuit, jam προσέτυχε τῶν ἴσων. Fingit se de Neoptolemo vicissim bene mereri velle, quod jam de se bene ipsius nautæ meriti fuerint; vult προστυχὼν τῶν ἴσων et ipse τὰ ἴσα ἀποδιδόναι, vult par pari referre. Non narrat quidem quid beneficii a Neoptolemi nautis acceperit, sed id nihil multum ad rem facit. Potuerunt ipsi præsto esse in nave ad litus in tutum appellenda, eum in velis et funibus reparandis adjuvare, fontanam aquam, panem, obsonia præbere, aliud. Quidquid id fuerit, propter id dixit : ἔδοξέ μοι προστυχόντι τῶν ἴσων.

(4) Respectu ad doliarem Cynici Diogenis habitationem de qua multa in Notit. mann. t. 9, part. 2, p. 133, 292.

(5) Monachos puto et eremitas.

(6) Vid. p. 60, n. 6.

ποθ', ὅπερ ἔφην, φεύγεις καὶ τοσοῦτον φεύγεις ἡμᾶς, ὥστε μηδ' ἔχειν κατ' ἴχνος βαίνοντας καὶ μεταδιώκοντας τοῦ δρόμου καὶ τῆς σπουδῆς περιγίγνεσθαι, μήτ' ἐκ μηχανῆς ἐγκαθιέντας γε θήρατρα, μηδὲ διὰ τούτων μηδαμῶς ἔχειν ἑλεῖν; Ὄρθρου βαθέος, τῆς πρὸ τῆς χθὲς καὶ τῆς γε πρότριτα (1), ἵππον, ὄχημα σὸν, παρασκευάσαντες καὶ ταχὺν ἱππότην ἡνίοχον ἄγοντα τοῦτον, δρομαῖον ἐξεπέμψαμεν παρὰ τὰς σὰς θύρας ἀφικέσθαι, καὶ ταύταις ἔτι κεκλεισμέναις οὔσαις ἐπεισπεσεῖν, καὶ ἀσφαλῶς δή γε τηρεῖν, τοῦ θηράματος ἐντὸς ὄντος, μὴ λάθῃς ῥαγδαῖός τις ἐξιὼν καὶ αὖθις ἀπιὼν, ἠπειγμένος καὶ κατατείνων μή ποθ' ἀλῷς. Ἀλλὰ τί; αὐτίκα σε, κρούσαντα καὶ διασχόντα τὰς πύλας καὶ δή γε διαπετάσαντα, πρὸς αὐταῖς ταύταις ἐν χερσὶν ἔχων συνέξει ὁ παρ' ἡμῶν οὗτος ἐγκάθετος θηρευτής. Καὶ ἡμεῖς μὲν ταῦτα· σὺ δ', ὥσπερ τἄλλα πάντα ὀξὺς αἰσθέσθαι, οὕτω δὴ κανταῦθα προῃσθημένος τοῦ σκέμματος, κρείττων ὤφθης περιγενομένος, ἀλλαχόθεν, οὐκ οἶδ' ὅθεν, διὰ τῆς αὐλῆς οὐκ ἀναβὰς, οἶμαι, ἀλλὰ καταβὰς, ἢ καὶ ἄμφω ταῦτα· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἄλλο τι τερατευσάμενος, καὶ σεαυτὸν κλέψας καὶ τὴν λαθραίαν ταύτην φυγήν. Ἀλλὰ μὴ σύ γε ταῦτα, μηδ' οὓς λέγεις φιλεῖν, εἶναι δέ σε καὶ φιλοῦντας, καὶ πάνυ τι φιλοῦντας εἶναι, τούτους δὴ καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς παιδικὰ ἐν μέρει τίθει οὐ μετρίας δὴ ταύτης οὔσης τῆς παιδιᾶς. Εἶεν. Ἀλλὰ καὶ τὴν χθὲς, μετακαλουμένων αὖθις ἡμῶν καὶ τὸν ἴσον μετακαλουμένων σε τρόπον, ἀφεὶς ἡμᾶς, παρ' ἄλλους ᾤχου γε ἀπιὼν, οὐκ οἶδ' ὅπως καὶ τίνα προτιθεὶς τὸν τρόπον. Εἰ μὲν γὰρ ὡς πλέον φιλοῦντάς σε καὶ τιμῶν πλέον καὶ ἅμα προτιμῶν, ἀλλὰ, φιλίας ἀκραιφνοῦς εἵνεκα καὶ παντὸς τοῦ κατὰ ταύτην καθήκοντος οὐδεὶς ἡμῶν, ποιητὴς μὲν ἐπὶ νικῶσιν ἔφη κακοῖς, ἐγὼ δ' ἐπὶ σπουδαίῳ καὶ βελτίστῳ γε ὄντι τούτῳ πράγματι φημὶ, τὸν στέφανον ἡμῶν οὐδεὶς ἀνθαιρήσεται (2)· εἰ δ' ἡμῖν πλέον ἀγαπῶσι σύ γ' ἧττον χαρίζῃ, νέμεις δὲ πλέον τοῖς φιλοῦσιν ἐπ' ἔλαττον, μή ποτ' οὐκ ὀρθὰ δὴ ταυτὶ οὐδὲ δίκαια, ἀλλὰ γεωμετρικοὺς ἔστι καὶ τοὺς τῆς ἰσότητος ἀθετεῖν ὅρους (3).

(1) Vide n. 6, p. 166.

(2) Eurip. Hec. 658 : Γυναῖκες, Ἑκάβη ποῦ ποθ' ἡ παναθλία, Ἡ πάντα νικῶσ' ἄνδρα καὶ θῆλυν σπορὰν Κακοῖσιν; οὐδεὶς στέφανον ἀνθαιρήσεται. Videtur legisse ἧς π... κακοῖσιν, οὐδ', sumens male νικῶσ', pro dandi casu quum sit nominandi.

(3) Respectu ad ἰσότητα τὴν γεωμετρικὴν, de qua Socrates in Platonico Gorgia § 136.

ΡΝΑʹ. Β. (1).

Ὅτε πέπομφε καὶ τὸν λόγον τὸν περὶ κρίσεως λόγων (2).

Ἀχιλλέως ἀνδρίαν καὶ κάλλος καὶ ῥητορικὴν αὖθις Ὀδυσσέως Ὅμηρος θαυμάζων ἐκ τοῦ ἐναντίου παντὸς Θερσίτην εἰσάγει (3), ἐσχάτους δή τινας ὅρους τιθείς, ὡς εἰπεῖν, καὶ ἰδέας ἀρετῆς καὶ κακίας· καὶ τοίνυν τοὺς μὲν κοσμεῖ καὶ κλείζει, Θερσίτην δ' ἐρεσχελοῦντα Ὀδυσσέως σκήπτρῳ τύπτων καὶ μαστίζων καὶ γλώττῃ πλήττων; καὶ συχνοῖς ἐλαύνων τοῖς σκώμμασι, κλάοντ' ἀπωθεῖται. Καὶ λόγος ὁ νῦν ῥητορικὴν γυμνάζων, καὶ ῥήτορας δοκιμάζων, τοὺς μὲν ἀριστέας ἀναγορεύει, εἴ τις δ' ἐστὶ τοὺς λόγους καὶ τήν γε κατ' αὐτοὺς ῥώμην καὶ τὸ κάλλος, ὡς ὁ Θερσίτης ἐστὶν ἔχων, ἐπί τε τοῦ σώματος, ἐπί τε τῆς ἰσχύος, ἐπί τε τῆς γλώττης ἐγκαλλωπιζόμενος ἢ ἀεθλεύων ἢ ἀγορεύων, εἴτ' ἔστιν ἀναίσχυντος δημηγόρος, τοῦτον πατάσσων τῇ τῆς ἐπιστήμης χειρὶ καὶ δυνάμει, καὶ τῶν γε πάλαι θαυμαστῶν ἐκείνων ῥητόρων ἔπεσι βάλλων, σιγᾷν κελεύει.

ΡΝΒʹ. Β.

Τὸν (4) χρυσὸν ἡ λίθος (5)· λόγους δέ τις ἐνταυθοῖ προστρίβων (6) τό τ' ἄριστον εἴσεται, καὶ τὸ κίβδηλον οὐκ ἂν ἐκφύγοι τὸν ἔλεγχον.

(1) Vide lemma Epistolæ 7.

(2) Hoc opusculum adhuc superest, et fuit a me editum in Anecd. Græc. t. 3, pag. 356.

(3) Il. B, 212 sqq.

(4) Videtur fere hæc brevis epistola præcedentis fuisse particula, male nunc avulsa.

(5) Sententia proverbialis. Bacchylides Stobæi Tit. 11, 7 : Λυδία μὲν γὰρ λίθος μανύει χρυσόν. Isidorus Pel. Epist. 5, 270 : ὥσπερ γὰρ ἡ βασανῖτις λίθος τὸν χρυσὸν δοκιμάζει, ἐξ ἧς λίθου οἶμαι καὶ τὸ βασανίζεσθαι ὠνοματοπεποιῆσθαι, οὕτω καὶ οἱ πειρασμοὶ τοὺς δικαίους ἐλέγχουσι. Gregorius Cyprius in Adagiis: βάσανος λίθος· ἐπὶ τῶν ἐξεταζομένων ἐν λόγοις, παρόσον ἡ Λυδία λίθος τὸν χρυσόν : adde δοκιμάζει, quod est in codice 2720. Tzetzes Chil. 4, 341 : Ὥσπερ ὁ Ῥῆνος τὰ Κελτῶν, ἡ βάσανος χρυσὸν δέ. Rescribendum servandi causa toni in hoc metro usitati, χρυσόν δε. Photius Epist. 1, § 28 : ὥσπερ ὁ χρυσὸς ἐν ταῖς λιθίναις ἀκόναις δοκιμάζεται, οὕτως..... Epistolographus, de quo p. 49, in Crameri Anecdotis Oxoniensibus t. 3, p. 158 : τὰς λυδίας τὸν κίβδηλον χρυσὸν καὶ τὸν μὴ τοιοῦτον ἐξελεγχούσας, ἢ τὸν βάρβαρον ποταμὸν τὰ νόθα τῷ ῥεύματι παρασύροντα.

(6) Vide n. 3, p. 35.

ΡΝΓʹ. Β.

Εἰ καὶ μὴ κυνικὸς ἐγὼ φιλόσοφος, ἀλλ' οὖν τὰ ἐκείνων καὶ ζηλῶν εἰμι πάνυ τι καὶ φιλοσοφῶν. Τὸν γὰρ ἐμὸν οἶδα δεσπότην, καὶ εὖ καὶ καλῶς οἶδα, καὶ κατ' ἴχνος τῶν αὐτοῦ τρέχω ποδῶν, καὶ περιχαίνω καὶ περιπτύσσομαι, καὶ πληροῦμαι τῆς ἐκ τούτων ὀσμῆς, καὶ δὴ τῆς φωνῆς ἑστῶσι κατακούω γε τοῖς ὠσὶ (1), καὶ τὰς ὄψεις ὅλας ἐπ' αὐτὸν βάλλω, ἀλλαχόσε μηδαμῆ μετακλίνων· οὐδ' ἂν εἴ τι καὶ γένοιτο, οὐδ' ἂν εἴ τι καὶ πάθω, οὐδ' ἂν πᾶς τις αὐτὰς βιάζοιτο μεταστρέφειν· κἂν τι θηρίον, κἂν μονιὸς ἄγριος, κἂν ταῦρος, κἂν ἔλαφος (2), ἐγὼ, πρὸς αὐτὸν τὸν δεσπότην ὁρῶν, περιμένω τὸ κέλευσμα, πότερον ἂν καταδιώξω, καὶ καταλάβω, καὶ τοῦ θηράματος ἐμπλησθῶ (3), ἢ δεῖ πεπαῦσθαί μοι τὸν θυμὸν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν αἰεὶ συστρέφεσθαί με καὶ τῶν ἁλμάτων κρατεῖν. Οὕτως ἐγὼ τῷ σῷ νεύματι δουλεύειν ἔγνων· ὑπὸ τούτου προστάσσοντος καὶ δραμοῦμαι, καὶ, πεδοῦντος, αὖθις ἀκινητήσω.

ΡΝΔʹ. Β.

Τί ὅτι, πῦρ ἐπὶ πυρὶ φέρων (4) τοῦ σοῦ πόθου, πλέον ἀνάπτεις, καὶ τὴν φλόγα λαμπρὰν αἴρεις καὶ κρείττω τῆς ὑποκειμένης

(1) Philostratus Her. p. 442 : τά τε ὦτα ἵστημι· cum scholio : ἑστηκόσιν ὠσὶν ἀκούω. Diogenianus 8, 73 : ὠσὶν ἑστῶσιν, ἐπὶ τῶν πρὸς τὸ ἀκοῦσαι τὰ ὦτα εὐτρεπιζομένων. Quæ consentiunt cum parœmiographo in Villoisoni Diatriba p. 68, et supplere poterunt mutilum Gregorii Cyprii adagium. Aristides Orat. 13, p. 206 : τὰς ἀπειλὰς πρῶτον οὐκ ἦν ἑστῶσι τοῖς ὠσὶν ἀκοῦσαι. De equo Sophocles El. 25 : Ὥσπερ γὰρ ἵππος εὐγενὴς, κἂν ᾖ γέρων, Ἐν τοῖσι δεινοῖς θυμὸν οὐκ ἀπώλεσεν, Ἀλλ' ὀρθὸν οὖς ἵστησιν· ubi non audienda crisis H. Stephani ὀρθὸν veluti « minime necessarium » ferme carpentis, quum ea sit abundantia poetam valde decens. Euripides Hippol. 1193 : Ὀρθὸν δὲ κρᾶτ' ἔστησαν οὖς τ' ἐς οὐρανὸν Ἵπποι. Adde notas ad Philostr. l. l., ad Eunap. p. 359.

(2) Deest verbum παραπίπτῃ, παραφαίνηται, simile aliud.

(3) Dixit Oratione a me edita in Anecd. t. 3, p. 378 : σοφίας καὶ μετεωρολογίας ἐμπεπλησμένος· ubi nota poterit conferri.

(4) Philostratus Epist. 37 : τοῦτο ἂν ἦν ἄλλο πῦρ ἐπὶ πυρί. Quod proverbium ibi illustravi p. 106, 206. Adde Macarium apud Walzium ad Arsen. p. 356. Epigramma conferam quod esse ineditum puto : εἰς σαρκικὸν ἔρωτα. Εἰ πυρὶ πῦρ ἐπάγεις βρόμιον, μάλα πολλὸν ἀνάπτεις· Εἰ δὲ πόθῳ σαρκὸς, θεῖον ἀποσβεννύεις. Cui adhæret aliud : ἄλλο. Ἔρως ὁ δεινὸς ἐκτυφλοῖ μου τὰς φρένας· Ἀλλ' αἰθριάζοι σὸς πόθος με, Χριστέ μου. Plus valuit in metro dodecasyllabo quam in elegiaco poetaster iste. Et est quidem illud hoc multo facilius.

καὶ δεδεγμένης αὐτὴν ὕλης; Ὅροι τινές εἰσι καὶ λόγοι τῆς φύσεως, ὦ πάντα σοφώτατε σὺ βασιλεῦ καὶ πάντα κατ' ἐπιστήμην εἰδὼς, μέτρον ἔχοντες πρὸς αὐτάς γε ταύτας τὰς ἐξ αὐτῆς σχέσεις (1)· καὶ περισώζεται μὲν πᾶν δὴ τὸ κατὰ τοὺς λόγους τούσδε καὶ τοὺς ὅρους, τὰς δ' ὑπερβολὰς οὔ τί γε φέρει. Καὶ ἔστι δὴ πᾶν ὃ λέγω ὅπερ ἐστὶ καὶ κατ' αὐτὰς δὴ ταύτας τὰς ὄψεις· καὶ γὰρ καὶ σκότος ἄγαν ταύτας ἐπισκοτίζει, καὶ τὰ πάνυ τι λαμπρὰ καὶ ὑπὲρ πᾶσαν τὴν αὐτῶν ἕξιν ἀμαυροῖ καὶ τὸ βλέπειν ἀφαιρεῖται (2). Εἰ γοῦν καὶ αὐτὸς βούλει περισεσῶσθαι τοὺς σὲ πνέοντας (3) καὶ θεραπεύειν ἐσπουδακότας, ἄνες, ἔφη τις τῶν καθ' ἡμᾶς φιλοσόφων (4), τὰ κύματα τῶν σῶν εὐεργετημάτων, καὶ μὴ θέλε πανταχόθεν καὶ τρόπῳ παντί γε ἡμᾶς αὐτοῖς κατακλύζειν. Ἀπόχρη καὶ γὰρ ἡμῖν τὰ προκατειληφότα καλὰ κἀγαθὰ σὰ, μυρία δή τινα καὶ ἄπειρα ὄντα, καὶ τούτων ἐμπεπλησμένοι οὔ τί γε χώραν ὑποδοχῆς ἔχομεν καὶ τοῖς ἄλλοις. Ζῆθι δὲ καὶ εἰς μήκιστα μηκίστων αἰώνων (5), καὶ νίκα μὲν οὓς βούλει καὶ ἐφ' ὅσον βούλει, νίκα δὲ καὶ ἡμᾶς ἐπὶ ταῖς σαῖς εὐεργεσίαις βουλομένους μὲν καὶ πάνυ τι βουλομένους εὐχαριστεῖν, μή τί γε δὲ ὅσον ἄξιον ἢ ἐγγὺς τούτου ὁμολογεῖν δεδυνημένους.

(1) Vide n. 1, p. 141.

(2) Cf. Epist. 134 et locus Aristotelis in nota 1, p. 158.

(3) Cf. Anecd. Gr. t. 3, p. 56, n. 2. Heliodorus 1, 9 : οἷς ἅπασιν ὁ πατήρ μου σαγηνευθεὶς, ὅλην ἐκείνην καὶ ἔπνει καὶ ἔβλεπεν. Tzetzes Exeg. Iliad. p. 44, 16: τῷ δὲ ποιητῇ ἀπεχθάνομαι, καίτοι πνέων τὸν ἄνδρα. Theodulus Magister inter Elogia Gregoræ Boiviniani 19 : πνέω τὰ σά.

(4) Sanctorum Patrum aliquis, ut videtur.

(5) Sic Epist. 8, p. 12 : ζῴης ἐς ὅσον οἷόν τε μήκιστον μηκίστων αἰώνων. Ibi in nota formæ ζῴην probitatem asserui. Et sic scribebant βιῴην. Etymolog. M. : βιῴην, εὐκτικὸν, ὡς παρ' Ἀριστοφάνει [Ran. 177]· « ἀναβιῴην νῦν πάλιν. » Anonymus in Anecdotis Oxon. t. 3, p. 179 : ἐῤῥωμένος διαβιώοις ἐν πᾶσι τοῖς ὑπό σε. Scribendum, διαβιῴης ... ὑπὸ σέ. Alius Anonymus quem Michaelem Psellum esse suspicatus sum p. 49, inter Crameri Anecdota Oxoniensia t. 3, p. 214, 3 : ἐσθίων ὁ τοιοῦτος καὶ πίνων γελῴη, καὶ ὁμιλῶν, καταδαρθάνων. Est γελῴη, nam sic scribendum, ejusdem formæ optativus. Etiam erit supplenda copula καὶ ante καταδαρθάνων. Sæpe accidit ut ante κατὰ omissa fuerit vocula καὶ a librariis antiquis, a recentioribus quoque. Memini ejusdem præpositionis male truncatæ in scriptore alio quem vir eruditissimus anonymum exhibuit ac pro inedito, sed quem primus ejus editor Yriartes e Constantini Lascaris apographo Geminum vocavit, vocandum rectius Theodori Prodromi nomine, si sequimur quem sequi debemus codicem Vaticanum in Notitiis manu. memoratum t. 8, part. 2, p. 102. Theodorus igitur in Anecd. Oxon. t. 3, p. 226 : σὺ δὲ ἀξιοῖς οὐδὲν προπεπονηκὼς, οὐδὲ πολλοστὸν γοῦν τινα τῆς ἀρετῆς *** τα βαλλόμενος κάματον, ἔπειθ' οἷον Σπαρτός τις ἀναφῦναι τῷ βίῳ γραμματικός. Plenius ediderat Yriartes Catal. Bibliothecæ Matrit. p. 390 : ἀρετῆς καταβαλλόμενος...

ΡΝΕ΄. Β.

Τὸ τοῦ λόγου λοιπὸν, καὶ ὃ μὴ ἔστιν ἐπιτυχὸν ἀκροάσεως, συνηγοροῦν ἐστι καὶ συναιρόμενον τῷ τοῦ Πλάτωνος λόγῳ, περὶ τῆς τῶν οὐρανίων ὄντι κινήσεως καὶ τῆς ἀστρονομικῆς θεωρίας· μηδὲ γὰρ εἶναι φησὶν ἐκεῖνος (1) ἀστρονομοῦντα τὸν τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς δυσμὰς τῶν ἄστρων ἐπεσκεμμένον, ἀλλὰ τὸν τῶν ὀκτὼ περιόδων τὰς ἑπτὰ περιόδους εὖ καὶ καλῶς εἰδότα, διεξιούσης τὸν αὐτῶν κύκλον ἑκάστης οὕτως, ὡς οὐκ ἂν ῥᾳδίως ποτὲ πᾶσα φύσις, τουτέστιν ἀνθρώπων πάντων, ἱκανὴ γένοιτο θεωρῆσαι μὴ θαυμαστῆς μετέχουσα φύσεως, ὑπερφυοῦς δηλονότι καὶ τῶν τοιούτων περιδράσσεσθαι καὶ ἀσφαλῶς ἐφικνεῖσθαι δεδυνημένης. Καὶ τοίνυν καὶ περὶ τῆς ἀνωτάτω καὶ πρώτης σφαίρας φησὶν, ἐναντία πορευομένης τοῖς ἄλλοις πᾶσι κύκλοις, μή τί γε συμπεριάγειν αὐτοὺς ταύτην, ὡς οἱ νῦν φασὶν ἀστρονόμοι, ἀλλ' ὀλίγα φησὶ περὶ τούτων εἰδέναι τοὺς οὕτως ἰσχυριζομένους καὶ ἀποδεικνύναι βιαζομένους, καὶ δή γε τοῦ μαθήματος ἀμαθεῖς εἶναι· ἀμαθεῖς δ' ὄντας, πῶς ἂν οἷόν τε εἴη μαθηματικοὺς ἀστρονόμους αὐτοὺς εἶναι; Καὶ γοῦν ἐγὼ τοῖς τοῦ Πλάτωνος λόγοις τιθέμενος (2) ὀρθῶς καὶ μάλα τι ὀρθῶς ἔχουσι, καὶ προΐσταμαι τούτων καὶ ἀληθεῖς αὐτοὺς ἀποδείκνυμι, ἀδαμαντίναις τισὶν, εἰπεῖν, ἀποδείξεσι κεχρημένος. Καὶ ὅτι μὴ πᾶς ἀστρονομῶν κατ' ἐπιστήμην ἔστιν ἀστρονομῶν, καὶ τοῦθ' ἱκανῶς ἀποδείκνυμι, ἐπεὶ μηδὲ πᾶς ὁ γεωμετρῶν γεωμέτρης, μηδ' ὁ ἀριθμῶν ἀριθμητικὸς, μηδ' ὁ τὰς χορδὰς πλήττων καὶ τοῖς τῶν κρουμάτων ἤχοις προσέχων, μουσικός· πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Μαθήματα γὰρ λέγονται ταῦτα, ἄλλα τινὰ ὄντα τῶν φαινομένων καὶ εἰς αἴσθησιν ἡκόντων· καὶ γὰρ καὶ γραμμὴ καὶ τρίγωνον καὶ τὰ λοιπὰ τῶν σχημάτων, οἱ λόγοι τούτων εἰσὶν, οὐχὶ τὰ ἐμπίπτοντα τῇ αἰσθήσει. Ταύτῃ τοι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων, καὶ τῶν ἀστρονομούντων αὐτῶν, ὁ αὐτός ἐστι λόγος, καὶ οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστιν (3) οὔμενουν ἄνευ ἡγεμόνος καὶ τοῦ εἰς

(1) Plato Epinom. p. 990. Eumdem philosophi locum recitat Chumnus oratione quam edidi in Anecd. Gr. t. 3, p. 384. Ibi male excidit τῶν ante ὀκτὼ περιόδων.

(2) Vide n. 1, p. 11.

(3) Eadem negandi repetitione Chumnus a Creuzero post Plotinum De pulchr. editus p. 419 : οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, οὐδ' ἐκεῖνο εἰπεῖν ὡς... Codex 2105, ἐκεῖνο ἐρεῖν. Sic et Ep. 167. Conf. Bernard. ad Dem. Pepagom. p. 3.

τοῦτο γάρ ἐστι καὶ κρατεῖν μᾶλλον ἡμᾶς ἢ κεκρατῆσθαι. Ἀλλ', ὦ τὰ πάντα ὑμεῖς ἔμοιγε ὄντες, ἄριστοι μὲν ἀνδρῶν, ἄριστοι δὲ φίλων, ἄριστοι δ' ἀδελφῶν, τί ὅτι νοσῶν ἐγὼ ὡσεὶ νεκρὸς ὑμῖν ἐπελήσθην ἀπὸ καρδίας; τί ὅτι κλινοπετὴς ὤν, ὡς ἐν τάφῳ κείμενος, ὑπερώφθην ἢ καὶ ἐβδελύχθην; τί μὴ συνηλγήσατε ταῖς ὀδύναις μοι βαλλομένῳ καὶ πικρῶς διακειμένῳ, μηδὲ φανέντες, ἡ γλυκεῖα καὶ ἡδυτάτη ὄψις ἐμοὶ, τὸ πάσχειν πεποιήκατε μετρίως καὶ μετὰ ῥᾳστώνης φέρειν; τοῦτο γὰρ ἐγὼ νῦν λέγω ἀδίκημα, τοῦτο ἔγκλημα καθ' ὑμῶν· καὶ ὁρᾶτε πάντως ὁπόσον. Ἀλλ', εἰ βούλεσθε μνησθῶμεν ὀψέ ποτε καὶ διαλλαγῶν, δῶμεν χεῖρας ἀλλήλοις, καὶ, εἰ μὴ νοσοῦντας (ἴσως γὰρ οὐδ' ἠνέσχεσθε· τοῦτο δὲ νῦν πείθει τὸ εἰρηνεύειν λέγειν), ὑγιαίνοντας γοῦν ἡμᾶς περιπτύξασθε.

ΡΝΘ'. Β. (1).

Καὶ δεκάτας ὁ ταχθεὶς (2) λαμβάνειν, οὐδὲ μονάδας ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς καταλέλοιπε, καὶ τελώνης αὖθις ὁ γοῦν ἀγνώμων, χρυσοὺς ἀμέλγων, οὐ γάλακτος, πηγὰς δ' αἵματος ἀνέρρηξε. Τί γοῦν; ἔστι τις οἶκτος, ἔστι τις ἔλεος; ἢ πάντα τοῖσδε τοῖς ἀνδράσιν ἀνεῖται πρὸς ἐξουσίαν, ἅμα μεν ἀδεῶς, ἅμα δ' ἀνηλεῶς πράττειν;

ΡΞ'. Β.

« Δεῖ δὴ χρημάτων, » εἴρηταί τινι τῶν πάλαι (3), καὶ σφόδρα τὰ καινὰ συνετῶν, καὶ καλῶς εἴρηται· ἐγὼ δὲ φημὶ ὅτι δεῖ δὴ

(1) Vide lemma epistolæ 7.

(2) Codex, ὁ ταχθείς, erasis pauculis literis. Fuisse olim puto προσταχθεὶς, sed prima syllaba mendo deformata, deletu quod visum est facilius quam emeudatu. Eam præpositionem alicubi corruptam corrigere tentabo. Meletius De fabr. hom. p. 2 : τὸ παρὸν, ὡς ἐνὸν, συνεστησάμην δὴ σύγγραμμα, τοῖς μὲν, ὡς εἰκὸς, ἔχειν αὐτὸ βουλομένοις, ὑπόμνημα τῆς φύσεως .. ἐσόμενον, ἐμοὶ δὲ γυμνάσιον καὶ τῆς ἀμαθίας προφύγιον. Imo προσφύγιον, quod reperi; reperi etiam συνεστησάμην σύνταγμα. Epistolographus in Anecd. Oxon. t. 3, p. 192, 21 : ἀεί μοι ἐπεστύγναζεν ἡ τύχη καὶ, ὡς οὕτως εἰπεῖν, οὐκ ἔθελέ ποτέ μοι προμειδιάσαι. Imo προσμ. Psellus Tafelii Thessal. p. 366 de Junone : ἡ δὲ νεφύδριόν τι περισπασαμένη καὶ τούτῳ ἑαυτὴν εἰκάσασα ἐδίδου τῷ Ἰξίονι πάροδον πυρὸς τὸ εἴδωλον. Lego, πάρ. πρὸς τὸ εἴδ. Quam feci Eugenici correctionem in An. Gr. t. 3, p. 395, προσπεριεγάζεσθαι pro προπερ... vidi nuper codice firmatam.

(3) Demostheni Olynth. 3, § 6 : δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Locus est nobilissimus. Philostratus Her. p. 6 : δεῖ γὰρ καὶ γεωργίᾳ χρημάτων. Libanius t. 4, p. 857 : τοῖς πολεμοῦσι, δεῖ μὲν χρημάτων, δεῖ δὲ ὅπλων δεῖ δὲ συμβούλων, δεῖ

σκεμμάτων μᾶλλον ὀξυτάτων καὶ πάνυ τι ἐντρεχῶν, τοὺς φῶρας καὶ φθορεῖς χρημάτων τῶν κοινῶν μή τί γε λανθάνειν, ἀλλ' ἅμα μὲν ἀψευδῶς πεφωρᾶσθαι, ἅμα δὲ ἀφειδῶς κεκολάσθαι, καὶ δή γε πόρρω που καὶ μακρὰν αὐτοὺς ἐς κόρακας ἀπερρίφθαι, ὥστε δὴ καὶ στῆναί ποτε τούτους τῆς ἀπλήστου φορᾶς.

ΡΞΑ'. Β.

Ἀλεξάνδρου φασὶν ἀχθομένου ὅτιπερ Ἀριστοτέλης, τοὺς τῆς φιλοσοφίας συνελὼν λόγους, τοῖς τούτων σπουδασταῖς ἀθρόους ἐν βραχέσιν ἐκδεδωκὼς εἴη, αὐτὸν αὖθις Ἀριστοτέλην ἐρεῖν ὅτι, « Δέδονται (1) μὲν, οὐκ ἐκδέδονται δέ »· καὶ νῦν ἡμῖν ἃ δὴ λέλεκται λέλεκται μὲν, οὐκ ἐκλέλεκται δέ.

ΡΞΒ'. Β.

Περὶ τὰς Φιλανθρωπηνὰς (2) μοναχὰς ὁ φιλανθρωπευόμενος ἔστι τῶν ἁπάντων ὅστις οὐδεὶς, καὶ ὅτι μὴ ἔστι πάντως ὁρᾷς· καὶ μὴ παρίδῃς ὁρῶν ὁ βασιλεύς μου καὶ μόνος κατὰ μίμησιν τοῦ Φιλανθρώπου φιλάνθρωπος.

ΡΞΓ'. Β.

Ἡ σὲ καὶ τὸ σὸν κράτος ποθοῦσα καὶ μάλα τι ποθοῦσα καὶ ὅλη τῆς πρὸς σὲ στοργῆς καὶ ἀκραιφνοῦς εὐνοίας ἐξηρτημένη, ἐμὴ βασίλισσα (3) κατ' οὐδεμίαν τῶν ἄλλων ἡμερῶν οὔτ' ἔστιν ἐντυγχάνουσα, οὔθ' ἡμῖν ὁμιλοῦσα, κατὰ δὲ μόνας ἡμέρας δύο,

δὲ συμμάχων. Codex 2918 : δεῖ δὲ ὅπλων, συμβούλων, συμμάχων· et hoc placet, quippe vividius et calidius. Anonymus Stobæi tit. 91, 33 : νόσοι δ' ἐν ἀνθρώποις εἰσὶν, ἐφ' ἃ πάντα δεῖ χρημάτων. Synesius De Regno p. 27 : οὐδὲ τὸ τρύχειν εἰσφοραῖς τὰς πόλεις βασιλικόν· ἀγαθῷ γὰρ ὄντι ποῦ καὶ δεῖ χρημάτων πολλῶν; Codex 1038 : ποῦ δεῖ καὶ χρ. Ichnelates p. 214 : ἐμνήσθην ὡς καλῶς εἴρηκεν ὁ εἰπὼν, ὅτι δεῖ χρημάτων καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων, καὶ ὡς χρὴ πενίην φεύγοντα ἑαυτὸν εἰς μέγα κήτεα πόντου ῥίπτειν. Ex Theognide rescribendum εἰς μεγακήτεα πόντον.

(1) Cf. Plut. Alex. 7.

(2) Fuit Constantinopoli monasterium sub invocatione Christi Φιλανθρώπου, virorum quidem, teste Cangio Const. Christ. p. 81. Mulierum ejusdem tituli cœnobium, de quo nunc agitur, ab ipsa N. Chumni filia fuerat conditum, eoque se, conjuge mortuo, receperat : cf. Anecd. Gr. t. 1, p. 287, 456.

(3) Ipsius scribentis filia, de qua Epist. 157, 162.

τοῦτο γάρ ἐστι καὶ κρατεῖν μᾶλλον ἡμᾶς ἢ κεκρατῆσθαι. Ἀλλ', ὦ τὰ πάντα ὑμεῖς ἔμοιγε ὄντες, ἄριστοι μὲν ἀνδρῶν, ἄριστοι δὲ φίλων, ἄριστοι δ' ἀδελφῶν, τί ὅτι νοσῶν ἐγὼ ὡσεὶ νεκρὸς ὑμῖν ἐπελήσθην ἀπὸ καρδίας; τί ὅτι κλινοπετὴς ὢν, ὡς ἐν τάφῳ κείμενος, ὑπερώφθην ἢ καὶ ἐβδελύχθην; τί μὴ συνηλγήσατε ταῖς ὀδύναις μοι βαλλομένῳ καὶ πικρῶς διακειμένῳ, μηδὲ φανέντες, ἡ γλυκεῖα καὶ ἡδυτάτη ὄψις ἐμοὶ, τὸ πάσχειν πεποιήκατε μετρίως καὶ μετὰ ῥαστώνης φέρειν; τοῦτο γὰρ ἐγὼ νῦν λέγω ἀδίκημα, τοῦτο ἔγκλημα καθ' ὑμῶν· καὶ ὁρᾶτε πάντως ὁπόσον. Ἀλλ', εἰ βούλεσθε μνησθῶμεν ὀψέ ποτε καὶ διαλλαγῶν, δῶμεν χεῖρας ἀλλήλοις, καὶ, εἰ μὴ νοσοῦντας (ἴσως γὰρ οὐδ' ἠνέσχεσθε· τοῦτο δὲ νῦν πείθει τὸ εἰρηνεύειν λέγειν), ὑγιαίνοντας γοῦν ἡμᾶς περιπτύξασθε.

ΡΝΘ'. Β. (1).

Καὶ δεκάτας ὁ ταχθεὶς (2) λαμβάνειν, οὐδὲ μονάδας ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς καταλέλοιπε, καὶ τελώνης αὖθις ὁ γοῦν ἀγνώμων, χρυσοὺς ἀμέλγων, οὐ γάλακτος, πηγὰς δ' αἵματος ἀνέρρηξε. Τί γοῦν; ἔστι τις οἶκτος, ἔστι τις ἔλεος; ἢ πάντα τοῖσδε τοῖς ἀνδράσιν ἀνεῖται πρὸς ἐξουσίαν, ἅμα μεν ἀδεῶς, ἅμα δ' ἀνηλεῶς πράττειν;

ΡΞ'. Β.

« Δεῖ δὴ χρημάτων, » εἴρηταί τινι τῶν πάλαι (3), καὶ σφόδρα τὰ καινὰ συνετῶν, καὶ καλῶς εἴρηται· ἐγὼ δὲ φημὶ ὅτι δεῖ δὴ

(1) Vide lemma epistolæ 7.

(2) Codex, ὁ ταχθείς, erasis pauculis literis. Fuisse olim puto προσταχθεὶς, sed prima syllaba mendo deformata, deletu quod visum est facilius quam emendatu. Eam præpositionem alicubi corruptam corrigere tentabo. Meletius De fabr. hom. p. 2 : τὸ παρὸν, ὡς ἐνὸν, συνεστησάμην δὴ σύγγραμμα, τοῖς μὲν, ὡς εἰκὸς, ἔχειν αὐτὸ βουλομένοις, ὑπόμνημα τῆς φύσεως .. ἐσόμενον, ἐμοὶ δὲ γυμνάσιον καὶ τῆς ἀμαθίας προφύγιον. Imo προσφύγιον, quod reperi; reperi etiam συνεστησάμην σύνταγμα. Epistolographus in Anecd. Oxon. t. 3, p. 192, 21 : ἀεί μοι ἐπεστύγναζεν ἡ τύχη καὶ, ὡς οὕτως εἰπεῖν, οὐκ ἔθελέ ποτέ μοι προμειδιάσαι. Imo προσμ. Psellus Tafelii Thessal. p. 366 de Junone : ἡ δὲ νεφύδριόν τι περισπασαμένη καὶ τούτῳ ἑαυτὴν εἰκάσασα ἐδίδου τῷ Ἰξίονι πάροδον πυρὸς τὸ εἴδωλον. Lego, πάρ. πρὸς τὸ εἴδ. Quam feci Eugenici correctionem in An. Gr. t. 3, p. 395, προσπεριεγάζεσθαι pro προπερ... vidi nuper codice firmatam.

(3) Demostheni Olynth. 3, § 6 : δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Locus est nobilissimus. Philostratus Her. p. 6 : δεῖ γὰρ καὶ γεωργίᾳ χρημάτων. Libanius t. 4, p. 857 : τοῖς πολεμοῦσι, δεῖ μὲν χρημάτων, δεῖ δὲ ὅπλων δεῖ δὲ συμβούλων, δεῖ

καὶ διεστραμμένον καὶ ὕφαλον εἰς ἡμᾶς; Δέσποτά μου ἅγιε, ὁ συνιεὶς καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν καὶ δικαίως κρίνων καὶ διαιτῶν, ὡς ἐπὶ τοῦ φλέγοντος καὶ πυρπολοῦντος καὶ κατατήκοντος πυρὸς, οὐκ ἔστι τοῖς βασανίζουσι κρυσταλῶδες (1) οὐδὲν οὐδὲ ψυχρὸν εὑρεῖν, οὐδέ γ' ἐπὶ τοῦ κατ' οὐσίαν ἔστι φωτὸς ζοφῶδες οὐδὲν οὐδὲ σκοτεινὸν, οὕτως οὐδ' ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πονήρευμα καὶ δύσνουν οὐδὲν, οὔτ' ἀποτρόπαιον καὶ πεπλημμελημένον καὶ ἡμαρτημένον οὐκ ἔστιν εὑρεῖν τοῖς βασανισταῖς. Ἄλλοι, δέσποτά μου ἅγιε, ἀνεξίκακε, ἕτεροι εἰσὶν οἱ μετὰ δόλου προσιόντες καὶ μηχαναῖς πανούργοις καὶ συσκευαῖς κρύπτοντες ἑαυτούς· ἄλλοι εἰσὶν οἱ τὸ λανθάνειν καὶ τὰς ψευδεῖς δόξας κλέπτοντες, μεθ' ὧν ἡμεῖς οὔμενουν οὐδαμῶς τιθέμεθα τὴν μερίδα, οὐδ' οὐ μή ποτε θείημεν, κἂν εἴ τι καὶ γένοιτο, κἂν εἴ τι καὶ πάθοιμεν ἄν (2)· χριστιανοὶ γὰρ, χριστιανοὶ τὰς συνειδήσεις ἡμεῖς, καὶ οὐ φόβῳ, πόθῳ δὲ μᾶλλον ἀκραιφνεῖ δουλεύομεν, καὶ ὑπερβαλλόντως διαπύρῳ στοργῇ. Καὶ ὅτι τοῦτ' ἀληθὲς ὁ χρόνος ἔσται μεγαλόφωνος κήρυξ, καὶ σαφὴς καὶ μάλα τι σαφὴς διδάσκαλος· ἡμεῖς δέ γε τὸ νῦν εἶναι παραιτούμεθα λέγειν, αὐτοῖς δ' ἐπιτρέπομεν βοᾶν τοῖς πράγμασιν, αὐταῖς ταῖς πάντα δήπουθεν ἰσχυούσαις ἀληθείαις (3).

ΡΞΔ'. Β.

« Ἔλεος καὶ ἀλήθεια, » Δαυὶδ ψάλλει (4), « συνήντησαν· » ἔλεος λέγω τὸ σὸν ἡμῖν τοῖς σοῖς δούλοις ἐν πᾶσι καὶ παντάπασιν

(1) Sic codex. In Chumni opusculo quod edidi Anecd. Gr. t. 3, p. 305, pro κρυσταλλοῖ καὶ κρυσταλλωθὲν codex exhibet κρυσταλοῖ καὶ κρυσταλωθὲν, quod imprudens non servavi.

(2) Ex abundantia nimia synonymis formulis εἴ τι γένοιτο et εἴ τι πάθοιμεν usus est, quarum una erat satis. Notissimum sic per euphemismum mortem significari. Aristoteles Testamento apud Diog. Laert. 5, 11 : ἐὰν δέ τι συμβαίνῃ. Glyco Anth. Pal. 10, 124 : Φροντίδες οἱ παῖδες· μέγα μὲν κακὸν, εἴ τι πάθοιεν· Εἰσὶ δὲ καὶ ζῶντες φροντίδες οὐκ ὀλίγαι. Ibi Schol. Wech. εἴ τι πάθοιεν λέλεκται ἀντὶ τοῦ ἀποθάνοιεν. Οὕτω γὰρ Ἀττικοῖς εἰπεῖν ἔθος. Cf. 12, 46, 3; 74. Julianus Epist. 17 : εἰ δὲ καὶ παθεῖν τι συμβαίη, μετὰ καλοῦ τοῦ συνειδότος οὐ μικρὰ παραμυθία πορευθῆναι. Ibi Heyler. Callinus 17 : Τὸν δ' ὀλίγος στενάχει καὶ μέγας, ἤν τι πάθῃ. Ibi Brunck. Inscriptio Sigea : ἐὰν δέ τι πάσχω· vide Tup. Emend. t. 2, p. 368, cui præiverat Donius Inscr. p. 462. Adde mea in Notit. mann. t. 10, 2, p. 266; Henelii Otium Vratisl. p. 149; Jacobs. ad Anal. t. 6, p. 33; Cancellier. Epist. philosophica ad Millin. p. 35.

(3) Vide n. 1, p. 44; n. 3, p. 63.

(4) Psalm. 74, 10.

τὴν τοῦ σαββάτου, φημὶ, καὶ τῆς κυριακῆς (1). Τοίνυν καὶ τῶν προστεταγμένων αὐτῇ εὐμενῶς καὶ πάνυ τι εὐμενῶς καὶ φιλανθρώπως ἐγένετο γνωστὸν ἡμῖν οὐδὲν κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς σιωπῆς. Νῦν δ' εἶπε καὶ νῦν ἔγνωμεν· καὶ γνόντες, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν μεθ' ὅσης τῆς ἀνθομολογήσεως καὶ μεθ' ὅσης πλείστης ἐσμὲν ἀκηκοότες καὶ διδαχθέντες τῆς ἡδονῆς. Ἐκεῖνο δ' ἐγενόμεθα τεθαυμακότες, καὶ πάνυ τι ἐς ὅσον πλεῖστον τεθαυμακότες, πῶς ἄνθρωποι, ὅλως βεβαπτισμένοι καὶ χριστιανοὶ λέγοντες εἶναι, μεμελετηκότες καὶ συντεθεικότες καὶ πλασάμενοι τοιαύτας καὶ τοσαύτας διαβολικὰς καὶ σατανικὰς συκοφαντίας, ἐλάλησαν καθ' ἡμῶν, καὶ Χριστὸς ἠνέσχετο, ὁ πάνθ' ὁρῶν καὶ ἀληθὴς θεὸς ὢν καὶ τῶν καρδιῶν ἐξεταστὴς καὶ δίκαιος κριτής (2). Ἀληθὲς μὲν γάρ ἐστιν ὂν (3), συμπαθέστατε καὶ φιλανθρωπότατε, καὶ πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς τοὺς σοὺς δούλους πράγματα εὖ καὶ καλῶς καὶ ἀρίστως εἰδὼς ὡς ἐπ' ἀληθείας ἔχουσιν, ὅτι καὶ εἰσί τινες οἱ πολλὰ ἡμῖν ἐχθραίνοντες καὶ πάντα ἡμῖν βουλόμενοι τὰ χαλεπὰ καὶ κακὰ (4), καὶ ἡμεῖς μηδέν τι πλέον ἔχοντες πρᾶξαι, ὃ δὴ μόνον ἔχομεν, τοῦτο καὶ πράττομεν· ἔστι δὲ τοῦτο τί; τὸ ἀντιλέγειν δηλονότι καὶ κρίσιν ζητεῖν καὶ ἐξέτασιν τῶν λελεγμένων πάντων καὶ πεπραγμένων ἡμῖν. Ἀληθές ἐστι καὶ ὅτι ἡμεῖς μὲν ταῦτα ζητοῦμεν, περὶ τούτων δεόμεθα καὶ καθικετεύομεν, οἱ δὲ, τὸ διαλέγεσθαι καὶ διαδικάζεσθαι φεύγοντες, ταῖς χερσὶ μόναις κέχρηνται καὶ τῇ τῶν ψευσμάτων δυνάμει· ὅτι δὲ καὶ τοιαύτας ἀτόπους καὶ παντάπασιν ἀλογίστους συκοφαντίας ἐπιχειροῦσι τεχνάζεσθαι καὶ συσκευάζειν καὶ καθ' ἡμῶν τεχνουργεῖν, τοῦτ' οὐδ' ἐπὶ νοῦν ἡμῶν ἧκέ ποτε, ἀλλ' οὐδὲ τό γε καὶ θαρρῆσαι ἢ καὶ τολμῆσαι ὅλως ἐκλαλῆσαι τῶν κακίστων καὶ ἀναιδεστάτων ὄντων ἀνθρώπων τινάς· ἀπὸ ποίας γὰρ ὡρμημένους αἰτίας; ἀπὸ ποίας ἀφορμῆς, δοκούσης εἶναι καθ' ὁποσονοῦν τι καὶ λεπτὸν καὶ ἀδρανὲς πιθανῆς; ἀπὸ ποίου ὄντος ἢ δοκοῦντος διαβεβλημένου τρόπου ἡμῶν; τί βλέποντας ὕποπτον

(1) Forsan, τὴν κυριακήν.

(2) Psalm. 7, 9, 11 : ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς ὁ θεός ... ὁ θεὸς κριτὴς δίκαιος.

(3) Philostratus Her. p. 140 : ὧραι οὔπω ἦσαν οὖσαι· ubi vide notam p. 522, 661. Dionysius Stobæi tit. 125, 8 : Πρὸς τὸν τελευτήσανθ' ἕκαστος, κἂν σφόδρα Ὢν ἐχθρὸς ᾖ τις, γίγνεται φίλος τότε. Valckenarius corrigit ζῶντ' ἐχθρὸς, bis peccans et quod inutilia sit loci correctio non corrigendi, et quod elisio dativi ζῶντι displiceat quæ, vel necessaria displiceret. Adde Schæfer. ad Trach. 1066 : γενοῦ μοι παῖς ἐτήτυμος γεγώς.

(4) Eadem locutio Epist. 169, p. 188.

τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, καὶ τὴν μὲν ὅλην ψῆφον ἀπένειμεν ἡμῖν, τὴν δέ γε χεῖρα παλαμναιοτάτην τινὰ οὖσαν ἀπένειμε τῷ ἀντιδίκῳ, σθένει παντὶ αὐτὴν ῥηγνῦσαν τὴν δικαίαν ψῆφον. Καὶ νῦν ἡμεῖς ἐσμὲν ὄφλοντες αἰσχύνην ἅμα καὶ γέλωτα, μάτην καταβαλόμενοι τῷ γραμματεῖ τὸ ἀργύριον. Ἀλλ', ὅπερ ἔφην, εὐνοῶ καὶ σφόδρα γε εὐνοῶ, καὶ οὐ βούλομαι αὐτῷ οὐδὲν ἐκ Θεοῦ δεινὸν, ὡς οὐδὲ ἐμαυτῷ βούλομαι· καὶ γὰρ οὐκ ἔλαττον αὐτοῦ ἢ ἐμαυτοῦ φείδομαι. Χρὴ δ', οἶμαι, τοῖς εὐαγγελίοις αὐτὸν προσχόντα (1) καταμαθεῖν ὅσα Χριστὸς διαλέγεται περὶ τοῦ κριτοῦ ἐκείνου, οὗ καὶ τὸν τρόπον αὐτὸς Χριστὸς στηλιτεύει καὶ τὸ τῆς γνώμης ἀσυμπαθὲς, καὶ Λουκᾶς (2) ἀναγράφει ἢ καὶ ἐπιγράφει καὶ ἱστορεῖ, καὶ περὶ τῆς χήρας ἐκείνης, τῆς ἀδικουμένης μὲν, τοῦ κριτοῦ δὲ μὴ θέλοντος ἐκδικῆσαι αὐτὴν ἐπὶ χρόνον, εἶτ' ἐπὶ νοῦν βαλόντος ὡς οὐ παύσεται αὕτη κόπους παρέχουσα αὐτῷ καὶ οἷον ὑπωπιάζουσα, καὶ καλῶς βαλόντος εἰς νοῦν· καὶ τί τοῦ λοιποῦ; τὸν ἀσυμπαθῆ κριτὴν ἑλέσθαι πρᾶξαι τὰ δίκαια. Καὶ μὴν ἐνταῦθα οὐ μία, οὐδὲ δύο, οὐδὲ τρεῖς αἱ ἀδικούμεναι, οὐδ' ἐπὶ χρόνον ἕνα (3), ὡς τὸ τῆς χήρας ἐκείνης ἀδίκημα, ἀλλὰ πλῆθος παρθένων καὶ λοιπῶν σεμνῶν γυναικῶν (4), ἁπασῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, καὶ ἀριθμὸς χρόνου οὐχ εἷς. Ἀλλ' ἐπὶ τρισὶν ὅλοις ἔτεσι, καὶ χρόνῳ ἔτι γε πλείονι, οὐκ ἀπαθῶς, ἀλλὰ στεναγμοῖς αὗται φέρουσι τὴν ἀδικίαν. Καὶ ἔστι γε δέος, καὶ τὸ πρᾶγμα φρίκης μεστὸν, ἀεὶ παραλογίζεσθαι τὸν κριτὴν, καὶ μή τί γε μηδαμῶς ἐθέλειν ἐκδίκησιν πρᾶξαι ταῖς ἠδικημέναις μοναχαῖς. Καὶ γὰρ καὶ αὗται καὶ παρθένοι εἰσὶ καὶ ἅμα χηρεύουσαι, οὐκ ἀπ' ἀνδρὸς, ἀλλὰ τοῦ πάντα μισῆσαι καὶ ἀπεκδύσασθαι καὶ σάρκα καὶ ὅσα τῆς σαρκὸς, καὶ μνηστῆρας φθαρτοὺς, καὶ προῖκα ταῦτα καταθέσθαι Χριστῷ καὶ νυμφευθῆναι αὐτῷ. Ταῦτ' ἐγὼ πρὸς τὸν ἀδέκαστον σὲ κριτὴν, ἅμα δὲ καὶ συμπαθῆ καὶ φιλάνθρωπον, καὶ τὸν σὸν ἔκχεον ἔλεον, τὰ σὰ φιλάνθρωπα σπλάγχνα ὑπάνοιξον, τοὺς σοὺς οἰκτιρμοὺς πηγάζων αὐταῖς.

(1) Sic codex. Vide p. 117, n. 1.

(2) Luc. Evang. 18, 2...

(3) In verbis Lucæ, οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον, Chumnus χρόνον de anno intellexit, in quo quidem eum erravisse puto. De nomine χρόνος ἀντὶ τοῦ ἔτος vide n. ad Pselli Opusc. p. 322, ad An. Gr. t. 5, p. 422.

(4) Monacharum, puto, Philanthropenarum. Vide n. 2, p. 181.

ἀληθεύουσιν. Ἀλλὰ μὴν καὶ « δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη » φησὶ, « κατεφίλησαν· » δικαιοσύνης γὰρ κρατούσης, ἕπεταί γε καὶ εἰρηνεύειν εὐθὺς τοὺς δεδουλωμένους καὶ πειθομένους αὐτῇ· καὶ τῶν ἀντιλεγόντων ἔστιν ἰσχύων οὐδεὶς πρὸς αὐτά γε τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια. Οὐδὲ γὰρ κατὰ δικαιοσύνης καὶ αὐτῆς γε τῆς ἀληθείας οὐδεὶς οὐδὲν ἂν ἰσχύσοι ποτέ. Πῶς γάρ; ὅταν ἐκ γῆς μὲν καὶ τῶν τῆς γῆς ἀνατέλλῃ ἀλήθεια, τῶν κατ' αἴσθησιν, λέγω, καὶ κάτω πάντων μαρτυρούντων, δικαιοσύνη δὲ ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν διακύπτῃ, ψάλλοντος καὶ ταῦτα τοῦ θείου Δαυίδ (1). Ἓν ἔτι λείπεται· τὸν σὸν δοῦλον τὸν Παρακοιμώμενον (2) αἰσθέσθαι καὶ αὐτὸν ἰσχυούσης καὶ κρατούσης τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐκ ταύτης δυνάμεως πεῖραν λαβεῖν, τῆς σῆς αὐτῷ δοθείσης χρηστότητος (3), καὶ τῶν πραγμάτων ἐφαμίλλων γεγενημένων τοῖς, οὐκ οἶδ' ὅ τι καὶ χρὴ λέγειν, πότερον προτερήμασιν, ἢ καλοῖς αὐτοῦ ἀγωνίσμασιν.

ΡΞΕ'. Β.

Ὁ τὰς κρίσεις λαχὼν, προστάγματι σῷ προϊστάμενος τῶν ἀδικουμένων, ἡμῖν οὐ ποιεῖ τὰ δίκαια ἠδικημένοις. Εἰ μὲν οὖν ἐξῆν ἐμοὶ βαδίζειν καὶ τοῖς ποσὶ κεχρῆσθαι (4), τάχ' ἂν αὐτὸς ἀφικόμην, τάχ' ἂν διεδικασάμην· ἐπεὶ δὲ τοῦτο μὴ ἔχω, ὡς ἐπὶ δικαστηρίου τῷ ἀδικοῦντι δικαστῇ γράμμα πέμπω. Καὶ εἴ τί γε αὐτὸς γενναῖον ἔχει λέγειν, ἐπὶ τοῦ σοῦ κράτους λεγέσθω. Καὶ τοίνυν, ὁ ἀδέκαστος σὺ βασιλεύς μου, ἐπὶ τῇ διαδικασίᾳ πρόσχες, καὶ τὴν ψῆφον τὴν σὴν δικαίαν οὖσαν καὶ πάνυ τι δικαίαν βράβευσον τοῖς ἀδικουμένοις.

ΡΞϚ'. Β.

« Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου, » Χριστὸς αὐτὸς ἐστὶν ἐντελλόμενος (5)· κἀγὼ εὐνοῶν εἰμὶ οὐ τῷ ἀντιδίκῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ δικαστῇ· ἄμφω γάρ ἐστιν εἷς καὶ ὁ αὐτός. Καὶ γὰρ διεῖλε

(1) Psalm. 74, 11 : ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε, καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε.

(2) Ipsius scilicet Nicephori Chumni filium.

(3) Respectu ad Ps. 74, 12 : ὁ Κύριος δώσει χρηστότητα.

(4) Vide n. 3, p. 13, quæ dicta fuere de ejus morbo.

(5) Matth. 5, 25.

τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, καὶ τὴν μὲν ὅλην ψῆφον ἀπένειμεν ἡμῖν, τὴν δέ γε χεῖρα παλαμναιοτάτην τινὰ οὖσαν ἀπένειμε τῷ ἀντιδίκῳ, σθένει παντὶ αὐτὴν ῥηγνῦσαν τὴν δικαίαν ψῆφον. Καὶ νῦν ἡμεῖς ἐσμὲν ὄφλοντες αἰσχύνην ἅμα καὶ γέλωτα, μάτην καταβαλόμενοι τῷ γραμματεῖ τὸ ἀργύριον. Ἀλλ', ὅπερ ἔφην, εὐνοῶ καὶ σφόδρα γε εὐνοῶ, καὶ οὐ βούλομαι αὐτῷ οὐδὲν ἐκ Θεοῦ δεινὸν, ὡς οὐδὲ ἐμαυτῷ βούλομαι· καὶ γὰρ οὐκ ἔλαττον αὐτοῦ ἢ ἐμαυτοῦ φείδομαι. Χρὴ δ', οἶμαι, τοῖς εὐαγγελίοις αὐτὸν προσχόντα (1) καταμαθεῖν ὅσα Χριστὸς διαλέγεται περὶ τοῦ κριτοῦ ἐκείνου, οὗ καὶ τὸν τρόπον αὐτὸς Χριστὸς στηλιτεύει καὶ τὸ τῆς γνώμης ἀσυμπαθὲς, καὶ Λουκᾶς (2) ἀναγράφει ἢ καὶ ἐπιγράφει καὶ ἱστορεῖ, καὶ περὶ τῆς χήρας ἐκείνης, τῆς ἀδικουμένης μὲν, τοῦ κριτοῦ δὲ μὴ θέλοντος ἐκδικῆσαι αὐτὴν ἐπὶ χρόνον, εἶτ' ἐπὶ νοῦν βαλόντος ὡς οὐ παύσεται αὕτη κόπους παρέχουσα αὐτῷ καὶ οἷον ὑπωπιάζουσα, καὶ καλῶς βαλόντος εἰς νοῦν· καὶ τί τοῦ λοιποῦ; τὸν ἀσυμπαθῆ κριτὴν ἑλέσθαι πρᾶξαι τὰ δίκαια. Καὶ μὴν ἐνταῦθα οὐ μία, οὐδὲ δύο, οὐδὲ τρεῖς αἱ ἀδικούμεναι, οὐδ' ἐπὶ χρόνον ἕνα (3), ὡς τὸ τῆς χήρας ἐκείνης ἀδίκημα, ἀλλὰ πλῆθος παρθένων καὶ λοιπῶν σεμνῶν γυναικῶν (4), ἁπασῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, καὶ ἀριθμὸς χρόνου οὐχ εἷς. Ἀλλ' ἐπὶ τρισὶν ὅλοις ἔτεσι, καὶ χρόνῳ ἔτι γε πλείονι, οὐκ ἀπαθῶς, ἀλλὰ στεναγμοῖς αὗται φέρουσι τὴν ἀδικίαν. Καὶ ἔστι γε δέος, καὶ τὸ πρᾶγμα φρίκης μεστὸν, ἀεὶ παραλογίζεσθαι τὸν κριτὴν, καὶ μή τί γε μηδαμῶς ἐθέλειν ἐκδίκησιν πρᾶξαι ταῖς ἠδικημέναις μοναχαῖς. Καὶ γὰρ καὶ αὗται καὶ παρθένοι εἰσὶ καὶ ἅμα χηρεύουσαι, οὐκ ἀπ' ἀνδρὸς, ἀλλὰ τοῦ πάντα μισῆσαι καὶ ἀπεκδύσασθαι καὶ σάρκα καὶ ὅσα τῆς σαρκὸς, καὶ μνηστῆρας φθαρτοὺς, καὶ προῖκα ταῦτα καταθέσθαι Χριστῷ καὶ νυμφευθῆναι αὐτῷ. Ταῦτ' ἐγὼ πρὸς τὸν ἀδέκαστον σὲ κριτὴν, ἅμα δὲ καὶ συμπαθῆ καὶ φιλάνθρωπον, καὶ τὸν σὸν ἔκχεον ἔλεον, τὰ σὰ φιλάνθρωπα σπλάγχνα ὑπάνοιξον, τοὺς σοὺς οἰκτιρμοὺς πηγάζων αὐταῖς.

(1) Sic codex. Vide p. 117, n. 1.
(2) Luc. Evang. 18, 2...
(3) In verbis Lucæ, οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον, Chumnus χρόνον de anno intellexit, in quo quidem eum erravisse puto. De nomine χρόνος ἀντὶ τοῦ ἔτος vide n. ad Pselli Opusc. p. 322, ad An. Gr. t. 5, p. 422.
(4) Monacharum, puto, Philanthropenarum. Vide n. 2, p. 181.

ΡΞΖʹ.

ΤΗ͂Ι ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΙΝΗ͂Ι (1).

Ἐπιστέλλειν καλῶς εἴ τις ἂν βούλοιτο καὶ τοῦ κατὰ σκοπὸν μὴ ἀποτυγχάνειν, οὔτε μηκύνειν οἶμαι δεῖν καὶ οἷον ἐξεπίτηδες φθέγγεσθαι περιττὰ καὶ ταῖς χρείαις ἀσυμμέτρως ἔχοντα, οὔτε συστέλλειν καὶ τῶν δεόντων ἐνδεῶς λέγειν. Τὸ μὲν γὰρ ἥκιστα χρήσιμον, οὐδ' αὖ ὡραῖον· τὸ δὲ τοῦ ἀποχρῶντος καὶ σαφοῦς ὄντος οὐκ ἂν ἐφικνοῖτο. Καὶ γοῦν ἁμαρτάνειν ἔστιν ἀμφοτέρως τοῦ γ' ἐπιβάλλοντος ἀμφοτέροις. Ἔστι γάρ, ἔστι τὸν ταῖς ἐπιστολαῖς καὶ ταῖς ἀπεργασίαις αὐτῶν, ἔτι δὲ καὶ παντὸς εἴδους τῶν λοιπῶν λόγων, ἐγκείμενον γοῦν, ὥσπερ χιτῶνά τινα φορεῖν ἡρμοσμένον τῷ μεγέθει τοῦ σώματος, καὶ μήτε περιττὸν, μήτε κύκλῳ περιρρέοντα εἶναι καὶ πάνυ τι διακεχυμένον ἢ συγκεχυμένον, καὶ γοῦν ὀρθῶς βαδίζειν μὴ ἐκχωροῦντα, μηδ' αὖ εὐπρεπῆ τοῖς προσορῶσι διατελοῦντα, καὶ αὖθις τὸ ἐστενῶσθαι αὐτὸν, καὶ περιεῤῥάφθαι καὶ συνιζάνειν τοῖς ῥάμμασιν, ὁμοῦ μὲν ἐπὶ πλεῖστον τοῦ μήκους, ὁμοῦ δὲ καὶ τῆς εὐρύτητος ἀπολιμπανόμενον· ἔστι καὶ τοῦτον ἀσχημονεῖν. Τὸ δέ γε πρὸς σταθμοὺς ὁρῶντα λέγειν, καὶ οἷον ταλαντεύειν τοὺς λόγους καὶ κατὰ μέτρον δημιουργεῖν, μήτ' ἐλλεῖπον, μήτε περιττὸν ἔχον οὐδὲν, τοῦτ' ἄριστον, παρ' ἔμοιγε κριτῇ, καὶ εἴ τις ἕτερος ὀρθῶς κρίνειν βούλοιτ' ἄν· σαφῇ δ', ἐν ἐπιστολαῖς ὅστις μὴ φθέγγοιτο, αὐτοῦ γ' ἐστιν ἐκπίπτων καὶ ἀποτυγχάνων τοῦ ἀρίστου καὶ κρατίστου παντός. Ἔοικε γὰρ ὥσπερ ἀγχόνην περιτιθέναι τοῖς λόγοις, καὶ οἷον ἀπάγχειν καὶ συμπνίγειν αὐτοὺς αὐτοῖς τοῖς νοήμασι. Καὶ γὰρ ὥσπερ τὸ ὑπτίους εἶναι τούτους τῇ ἐκθέσει καὶ οἷον ἀπαγροικίζεσθαι ἡμεῖς οὔτ' ἐν ἐπιστολαῖς οὔτ' ἐν ἄλλοις ἐπαινοῦντες ἐσμὲν, οὕτως οὐδὲ τὰ τῆς οὐκ οὔσης, ἀλλὰ τῆς ἀμαθέσι (2) δοκούσης οὐκ ἐπαινοῦμεν δεινότητος. Σοὶ δ' οὐκ

(1) Vide n. 2, p. 179.

(2) Forsitan leg. τοῖς ἀμαθ., vel τῆς τοῖς ἀμαθ. addito qui periit articulo. Notum quam sæpissime fuerint omissæ id genus voculæ. Julianus Orat. 5, p. 159, 8 : παραδεχθεὶς δὲ πρῶτον ὑφ' Ἑλλήνων καὶ τούτων οὐ τυχόντων, ἀλλ' Ἀθηναίων. Codex 2964, τούτων οὐ τῶν τυχόντων. Idem Misop. p. 349 : ὁ δὲ τῷ τὰ ἐναντία ζηλοῦντι νέμων συγγνώμην εἶναί μοι δοκεῖ πρᾳότατος. Idem codex, νέμων τὴν σ. Rursus p. 353 : ἐτῶν δὲ τριάκοντα μελέτην ἀφεῖναι παγχάλεπον, ἄλλως τε καὶ μετὰ τοσαύτης ἐγγενομένην

οἶδ' ὅ τι δοκεῖ καὶ τίσι μᾶλλον τὴν ψῆφον χαρίσαιο, πότερον ἡμῖν, ἢ τοῖς ὀνομαζομένοις μὲν, ἀσαφῆ δὲ φθεγγομένοις δεινοῖς ῥήτορσιν.

ΡΞΗ'. Β. (1).

Πάθους ἐμοὶ συμβάντος· οὐκ οἶδ' ὅ τι καὶ χρὴ καλεῖν τοῦτο, πότερον φθόνον, ἢ περὶ τὰ καλὰ ζῆλον. Ἔστι γὰρ ἄμφω ταῦτα καὶ παρ' ἀλλήλοις πεπηγότα, καὶ οἷα ὑποκλέπτειν καὶ λανθάνειν, καὶ μηδ' ἔχειν τὸν ἐξετάζοντα καὶ βασανίζοντα ῥᾳδίως κρίνειν, ἀλλ' ἔστιν ὅτε τοὺς μὲν φθονοῦντας νομίζειν ζηλοῦντας εἶναι, τοὺς δ' αὖ ζηλοῦντας εἶναι φθονοῦντας. Ἔμοιγε μὴ γένοιτο μηδέποτε, ὑπὸ βασκανίας ἑαλωκότι καὶ ὑπ' αὐτῆς ἠγμένῳ καὶ τῷ πάθει τούτῳ ἐνεχομένῳ, ἠπατῆσθαι ὡς ζήλῳ καὶ τρόπῳ περὶ τὰ καλὰ ἐνισχημένῳ. Τοῦ γὰρ βασκαίνειν καὶ κατὰ τοῦτο ἐχθραίνειν, διπλοῦ γε πάθους ὄντος (ἐπεὶ μηδ' ἔστι βασκανία ἔχθρας χωρίς), καὶ τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἀπροόπτως τοῦ φθόνου ἐπιβούλου μάλα τι ἐπιφυομένου, οὐκ ἔστιν, οἶμαι, ἀθλιώτερον εὑρεῖν οὐδὲν, οὐδ' ἄν τις εἴποι. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ, ἐν τοῖς μέλλουσι, τοῖς κατὰ τοῦτο τὸ πάθος ἐξεταζομένοις πῦρ ἄσβεστον ἔσται κολάζον καὶ μή τί γε μηδαμῶς λῆγον. Τί γοῦν λοιπόν; ἵνα μὴ, ἀγνοίας ὥσπερ κατὰ σκότον ἡμεῖς πλανώμενοι καὶ ψηλαφῶντες (2), τῆς ἀληθείας ἀποτυγχάνωμεν, μή τί γε ταύτης περιδρασσόμενοι, ὁ βασιλεύς μου,

χαλεπότητος. Codex, τῆς χαλ. Ibid. p. 369 : τί προσδοκᾶν ἔδει τηνικαῦτα, ἡνίκα, φησὶν ὁ Βοιώτιος ποιητὴς, χαλεπὸν γίγνεσθαι τὸν λιμὸν ἐν δώματι. Codex, γενέσθαι λοιμὸν ἐπὶ τῷ δράγματι. Quem locum si illustravissent interpretes, fuissent de lectoribus non male meriti. Alias scripti occurrunt articuli delendi. Quum dixisset Tzetzes Chil. 3, 431, τὸν Νεῖλον πλημμυροῦντα Μαθὼν ὁ Σαρδανάπαλος, sua ipse cædit vineta in Anecd. Oxon. t. 3, p. 356 : Ἀντ' Εὐφράτου Νεῖλον μὲν ἐκ λήθης ἔφην. Νεῖλον νοῶν ἅπας δὲ τῶν Αἰγυπτίων, Τὸν Εὐφράτην γίνωσκε, Μηδίας ὁρῶν Πρὸς τὴν πόλιν ῥέοντα τὴν Βαβυλῶνα μέσην. Delebo bis τὴν ut versus dodecasyllabus non caudam trahat. Atque malim etiam τὸν Αἰγύπτιον. Detur et articulus Epistolographo Anecd. Oxon. t. 3, p. 184 : καὶ ἔστω σοι ταῦτα πρὸς τοὺς παραβάλλοντας μαθητὰς, καὶ μεγάλῳ καὶ τραγικωτάτῳ λεγόμενα στόματι μετὰ στομφασμοῦ τινος ἢ λαρυγγισμοῦ, ἐπειδὰν φιλοτιμοῖο πρὸς τούτους, καὶ δὴ κατὰ τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἔπη καὶ τὴν φυσιολογίαν ὅλην ἐπὶ στόματος ἔχοις. Pro κατὰ legendum καὶ τά.

(1) Vide lemma Epistolæ 7.

(2) Meminit Platonis verborum Phæd. p. 68 Wytt. : ὃ δή μοι φαίνονται ψηλαφῶντες οἱ πολλοὶ, ὥσπερ ἐν σκότει..... Julian. Orat. 5, p. 174 : ὅτι με μὴ περιεῖδεν ὥσπερ ἐν σκότῳ πλανώμενον. Epistolographus in Anecd. Oxon. t. 3, p. 192: τὸν θεῖον Ἀδριανὸν τοῖς αὐτόθι καθημένοις ἐν σκότῳ καὶ πλανωμένοις ἀπέσταλκεν ὁ θεός. Æneas Gaz. p. 32, 4 : οἱ δὲ οἷον ἐν σκότει πλανηθέντες.

τἀληθὲς δίδαξον· ζῆλος θερμὸς τὸ καθ' ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ τοῦ σοῦ κράτους, ἢ φθόνος ἐστι κλέπτων καὶ λανθάνων;

ΡΞΘ'. Β.

Ὁ τὰ πάντ' εὔνους καὶ σὸς δοῦλος ὁ Παρακοιμώμενος (1) ἔοικεν ἀνθπώπῳ ἐφ' ἅρματος μὲν καθημένῳ, ἑτέρων δὲ, καὶ ἀντιπάλων ὄντων, ὅλαις χερσὶν ὅλας τὰς ἡνίας στερρῶς κατεχόντων, καὶ ἀγόντων καὶ φερόντων ὅποι ἂν καὶ ὅπως βούλοιντο, ἐν ἐμπαιγμοῖς μᾶλλον ἢ ἀγῶσι, καὶ παιζόντων μᾶλλον αὐτῶν ἢ σπουδαζόντων (2). Ἀλλ', ὁ κραταιὸς σὺ, καὶ τὴν κραταιὰν σὴν ἔκτεινον χεῖρα, καὶ τῇ ταύτης ῥώμῃ ἀσθενοῦσι μὲν, λέγω, καὶ τὴν εὔνοιαν τὴν πρὸς σὲ καὶ τὰς ὑπολήψεις νοσοῦσι, καὶ πάνυ τι καὶ πάντη ἀνιάτως νοσοῦσιν, ἰσχύος μὲν καὶ δυνάμεως δὸς αὐτοῖς μηδὲν, καὶ μηδ' ἐν κακοῖς τελειώσαις, ἐπὶ δὲ τοῖς ἐρρωμένοις ταῦτα πάντα καὶ ὑγιαίνουσι τὸ κραταιὸν δεῖξον. Πολλὰ γὰρ τὰ τῶν τοιούτων, τῶν ἀντιβαινόντων δηλονότι καὶ κακουργούντων, τεχνάσματα καὶ ποικίλα, καὶ πάντες οἴδασι καὶ τῶν ἀγνοούντων ἔστιν ὅστις οὐδείς. Οὓς μὲν γὰρ καταπαλαῖσαι βούλονται καὶ καταβαλεῖν, καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν πατῆσαι καὶ συντρίψαι (3), τὰ μὲν πρῶτα τούτων ὑπερηγοροῦσι, καὶ γνήσιοι φίλοι πλάττονται εἶναι, κλέπτοντες τὸν δόλον, λόγους μὲν φιλίας αὐτοῖς χαριζόμενοι, κακὰ δὲ πάντα λάθρα βουλόμενοι καὶ μελετῶντες, ἅμα δὲ καὶ τεκταίνοντες κατ' αὐτῶν καὶ κατασκευάζοντες· ὧν δ' ὑπερμαχεῖν μᾶλλον καὶ προμαχεῖν ἐθέλουσι, καὶ εὐεργέται τούτων καλεῖσθαι, κλεπτόντων τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ εἰσποιουμένων, ὅλαις ὁρμαῖς ἐν προοιμίοις κατ' αὐτῶν φέρονται, θαρρεῖν αὐτοῖς λέγοντες καὶ ἐπ' ἀσφαλῶν καὶ βεβαίων τῶν ἐλπίδων ἑστάναι, ὡς ἐπὶ τοῦ τέλους οὐδὲν αὐτοῖς οὐμένουν δεινὸν ἀπαντήσει, καὶ γοῦν μή τί γε δεδιέναι, εἰ, ῥήμασι τραχυτέροις προηγησαμένοις (4), πράγμασι τὰ τοῦ πλούτου καὶ τὰ τῶν λαμπρῶν εὐεργετημάτων σφίσιν αὐτοῖς ἔσται. Ἀλλὰ μὴ καὶ ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς (5) ταῦτα, μηδ' οὕτως, μὴ, πρὸς τοῦ φιλαν-

(1) Scribentis ipsius filius, quod saepe notavimus, Jo. Chumnus. Cf. Epist. sequens sub finem.

(2) Simili antithesi Plato Euthyd. § 29: προσεπαισάτην τε καὶ οὐκ ἐσπουδασάτην.

(3) Psalm. 73, 14. σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τοῦ δράκοντος.

(4) Dativi sunt absoluti.

(5) Forsan omissum est nonnihil, et legendum: ἀλλὰ μὴ ἐπ' ἐμοὶ, μὴ καὶ ἐπὶ τ. ἑ.

θρώπου Σωτῆρος καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς, δέομαι· μηδ' ἰσχύσῃ μηδεὶς τῶν δυσνοούντων κατὰ τῶν εὐνοούντων, καὶ πρὸς σὲ μόνον εὐεργέτην ἀκλινῶς καὶ διὰ παντὸς βλεπόντων (1).

ΡΟʹ. Β.

Τὰ τῶν ἐμῶν προγόνων οὐκ ἐξ ὀνομάτων ἢ ἀξιωμάτων ἀποσεμνύνων εἰμί· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον ἐγὼ ἔξω παντὸς λογισμοῦ καὶ πάσης ἔξω φρενός· ἀλλ' ὅτι τὰ πάντα εὐνοοῦντες ἦσαν καὶ πιστοὶ θεράποντες τῶν βασιλευόντων καὶ κρατούντων αὐτῶν. Καὶ τοῦ ἐμοῦ γένους ἔστιν οὐδεὶς οὐδ' ἐν ἱστορίαις οὐδαμοῦ ἄλλως ἔχων ἢ τοῦτον ἔχων τὸν τρόπον. Καὶ τῶν γε προεχόντων τοῖς ἀξιώμασιν οὗτοι προεῖχον αὐτοῖς γε τοῖς κατορθώμασι καὶ λοιποῖς προτερήμασι· καὶ ταῦτ' ἔστι κἀν ταῖς ἱστορίαις τῶν συγγραφόντων καὶ μαρτυρούντων εὑρεῖν. Καὶ γενναίου μετεῖχον περὶ τοὺς πολέμους τοὺς καὶ φρικαλέους δοκοῦντας εἶναι, καὶ ἀτρέστου μετεῖχον (2) φρονήματος· καὶ Παρακοιμωμένων ἄλλων ὄντων, ἐν ταῖς χρείαις καὶ ταῖς μάχαις αὐτοὶ προετιμῶντο μεγάλοι ὄντες χαρτουλάριοι (3), ὡς καὶ οἱ συγγράφοντες ἱστορήκασιν. Ἐκείνων κἀγώ φημι ἀπὸ προγόνων εἶναι, καὶ κληρονόμον τῶν πράξεων καὶ τοῦ γε φρονήματος, τὸν σὸν μὲν δοῦλον, ἐμὸν δὲ υἱὸν, τὸν Παρακοιμώμενον. Εἰ δὲ μὴ τοῖς ἄλλοις δοκεῖ, οὐδὲν ἐμοὶ τοῦτο· σοὶ γὰρ τῷ βασιλεῖ μου δοκεῖ καὶ μάλα τι δοκεῖ, εἰ καὶ τὰ τῆς τύχης δυσμενοῦς οὔσης ἡμῖν ἐν ἑτέροις ἔστιν ἐπηρεάζοντα.

ΡΟΑʹ.

ΤῊ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΙΝῌ (4).

Ἐρωτᾷς τί δή ποτ' ἔστι τὸ ποιοῦν ἡμᾶς φρονεῖν ἐπὶ λόγοις καὶ

(1) Omnem spem in deo rerum afflictarum præsidio unico reponebat optimus Nicephorus, homo et christianus et philosophus. Quam sententiam expressit versibus nitidis anonymus in codice 400, sed tot syntaxis vitiis inquinatis, ut ea quamvis facillime corrigenda maluerim intacta relinquere : Ἂν λύπην ἔχεις, ἄνθρωπε, ἂν ἀθυμεῖς πολλάκις, Ἂν συμφοραὶ δαμάζουσιν, ἂν ἐκ ψυχῆς στενάζεις, Ἂν βασιλεὺς ἢ δέσποινα κακῶσαί σε ζητοῦσιν, Καὶ τήκῃ καὶ μαραίνῃ σὺ καὶ συνεχῶς δακρύεις, Ἂν φίλους εὗρες ὡς ἐχθροὺς, ἂν συγγενεῖς λυποῦσιν· Μία σοι τούτων τῶν κακῶν ἀποφυγὴ καὶ λύσις, Ἡ πρὸς Θεὸν καταφυγὴ καὶ πρὸς Θεὸν ἐλπίδες. Codex μαραίνῃ σοι, quod mutavi.

(2) Displicet valde verbi repetitio.

(3) De dignitate magni Chartularii Cangius Gloss.— Cod. χαρτουλλάριοι.

(4) Vide p. 179, n. 2.

φιλοτιμεῖσθαι· οὐδὲν ἕτερον, ἢ ὅ γε βέλτιστον ἐστὶν, ὅ γε καὶ κράτιστον· ἔστι δὲ τοῦτο τί; τὸ εἰδέναι κρίνειν ὀρθῶς τά τε τῶν ἀλλοτρίων, τά τε ἡμέτερα, καὶ τοῖς ἐγκρινομένοις προστίθεσθαι· οὕτω γὰρ ἔστι καὶ δημιουργοὺς λόγων γενναίων καὶ ἀγαθῶν καὶ οὐκ ἀγεννῶν εἶναι. Ἢ οὐ τοῦτό γε καὶ σοὶ δοκεῖ; « καὶ μάλα τι « δοκεῖ· » ἐρεῖς πάντως.

ΡΟΒ'.

ΤΗ ΑΥΤΗ.

Ἡμεῖς οὐδένες ἄλλοι πρὸς σὲ, ἢ τὸ πᾶν ὅπερ σὺ πρὸς ἡμᾶς. Καὶ γὰρ καὶ χαίρομεν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς καὶ ἐνηδόμεθα, καὶ φιλοτιμούμεθα καὶ μάλα τι φιλοτιμούμεθα, καὶ αὖθις ἀνιώμεθα τῶν ἐναντίως ἐχόντων ἐπιόντων ἡμῖν, ὡς καὶ συμβαίνειν σὲ μὲν ἡμᾶς εἶναι, ἡμᾶς δὲ σέ (1). Καὶ τοίνυν, ἅπερ σὺ ἔμελλες πρὸς ἡμᾶς ἐπιστεῖλαι, ταῦθ' ἡμεῖς προαρπάσαντες σοί γ' ἐπιστέλλομεν (2). Ἀλλ' ὅπως μὴ δυσχεράνῃς, μηδὲ χαλεπήνῃς· ἔξεστι καὶ γὰρ αὖθις, ὥσπερ ἡμεῖς τῇ σῇ γλώττῃ πρὸς σὲ χρώμεθα, οὕτω δὴ καὶ σὲ τῇ σῇ γλώττῃ ὥσπερ ἡμετέρᾳ πρὸς σὲ χρήσασθαι.

(1) Respicit amici definitionem, φίλος ἄλλος ἐγὼ, de qua vide n. 1, p. 132.

(2) Respicit, puto, epistolæ præcedentis finem.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΧΟΥΜΝΟΥ

ΟΤΙ ΜΗΤΕ Η ΥΛΗ ΠΡΟ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ, ΜΗΤΕ ΤΑ ΕΙΔΗ ΧΩΡΙΣ, ΑΛΛ' ΟΜΟΥ ΤΑΥΤΑ (1).

Ὕλης γε μὴν εἵνεκα, μήτ' εἴδους μήτε μορφῆς μήτε ποιότητος μηδεμιᾶς μετεχούσης, καὶ προτέρας μὲν τῶν πρώτων καὶ ἁπλῶν σωμάτων, προτέρας δὲ καὶ τοῦ φαινομένου παντὸς καὶ δεδογμένης καὶ τιθεμένης παρὰ τοῖς πάλαι τῶν Ἑλλήνων καὶ σφόδρα σοφοῖς, καὶ γοῦν παρεξεταζομένης τῷ δημιουργῷ, ὡς ταύτης χωρὶς τῶν ὄντων καὶ ὁρωμένων μηδὲν μήτε ποιεῖν μήτε δημιουργεῖν δεδυνημένου, πειρατέον ἂν εἴη καὶ ἡμῖν τό γε δοκοῦν ἐπὶ τούτοις ἐρεῖν, καὶ τὸ τοῦ δόγματος ἄτοπον ὅσον σπουδάσαι δεῖξαι, ἔτι τε καὶ ὅτι οὐδ' οὗ γε χάριν· πρὸς τοῦθ' ἧκον δόξης, οὐδὲ τοῦτ' ἔστιν αὐτοῖς κατὰ βούλησιν ἁπαντῶν.

Βούλονται μὲν γὰρ, ἐπὶ τὴν τῶν σωμάτων δημιουργίαν ἰόντες, τὰ τούτων εἴδη ἐπί τινος ὑποκειμένου καὶ χώραν αὐτοῖς ἔχοντος τοῖς εἴδεσιν ἑδράσαι, ὡς, τούτου γε χωρὶς, μή τί γε μηδαμῶς δυνατοῦ ὄντος ταῦτα κατ' αἴσθησιν γεγενῆσθαι καὶ εἶναι· λανθάνουσι δ' ὅμως, ὅπερ φεύγουσιν, ἐκ μηδαμῇ δηλονότι μηδενὸς μηδὲν τῶν τοιούτων εἶναι, ἐπὶ τοῦτο περιπίπτοντες αὖθις. Τί γὰρ καὶ λέγουσιν αὐτὴν τὴν ὕλην εἶναι, σῶμα ἢ ἀσώματον; εἰ μὲν γὰρ ἀσώματον, πῶς ἐξ ἀσωμάτου σῶμα γένοιτ' ἄν; καὶ τί ἂν εἴη συμβάλλον εἰς ὄγκον ἢ εἰς μέγεθος, ἢ ἄλλο τι τῶν σωματικῶν καὶ ὧν

(1) Hanc Chumni philosophicam diatribam de materia ab ipso memoratam Epistolis 37, 42, describere visum est ob argumenti præstantiam, et quod rerum philosophicarum studium apud nos nunc maxime ferveat, magistro ac duce viro præclarissimo Vict. Cusinio. Codice usus sum 2105.

ἄνευ οὐκ ἔστι σῶμα μηδὲν μήτ' εἶναι μήτε γενέσθαι; εἰ δὲ σῶμα ἡ ὕλη, πότερον αἰσθητὸν καὶ γενητὸν, ἢ οὔτ' αἰσθητὸν καὶ ἀγένητον; εἰ μὲν γὰρ ἀγένητον, πάντως καὶ ἄναρχον· ἐπὶ γὰρ τῶν γενητῶν ἡ ἀρχή· εἰ δ' ἄναρχον, καὶ ἀΐδιον· ἀΐδιον δ' ὂν, ἢ ἐκεῖνο πάντως ἔσται ὃ δὴ καὶ Πλάτων φησὶν, ὁ καὶ τὴν ὕλην ταύτην ὑποθεὶς, ἓν τὸ ὂν λέγων εἶναι, ἢ δύο ἔσται τὰ ὄντα, μᾶλλον δὲ πολλὰ καὶ ἄπειρα, καθ' ὅσα δηλονότι καὶ ἡ ὕλη, τὸ κατ' ἐκεῖνον πανδεχὲς (1) μεμέρισται καὶ ἐστί· καὶ ἐναντία παντελῶς ταῦτα, τὸ μὲν ἓν ὂν καὶ ἀκίνητον, τὸ δὲ πολλὰ καὶ ἀεὶ κινούμενον καὶ ἄϋπνον, κατὰ Πλάτωνα (2), καὶ μηδέποτε λῆγον τῆς μεταβολῆς καὶ κινήσεως, ἄλλοτε δ' ἄλλο γιγνόμενον καὶ εἰς πάντα χωροῦν καὶ ἐξ ἁπάντων μεταχωροῦν, καὶ τὸ μὲν ἀποδυόμενον τῶν εἰδῶν, τὸ δὲ μεταμφιεννύμενον καὶ αὖθις ἀποτιθέμενον καὶ πρὸς ἕτερον ἧκον καὶ μεταζητοῦν ἄλλο, καὶ πάντα δεχόμενον, τὰ μὲν ὅμοια, τὰ δ' ἀνόμοια καὶ τά γε παντελῶς ἐναντία. Τοσαῦτα δὴ καὶ πλείω τούτων ἐσεῖται (3) τὰ ἄτοπα, εἴ γε τὴν ὕλην σῶμα δεξαίμεθα καὶ ἀγένητον· εἰ δὲ καὶ γενητὸν καὶ αἰσθητὸν, πῶς αὖθις αἰσθητὸν ἔσται τὸ μήτε μορφῆς μήτ' εἴδους μήτε ποιότητος μήτ' ἄλλου τινὸς τῶν εἰς αἴσθησιν ἡκόντων μετέχον, καὶ οὗ μὴ ἔστι τούτων χωρὶς αὐτὴν ἐφικνεῖσθαι τὴν αἴσθησιν; Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετ' ἀναισθησίας ἁπτὴν νόθῳ λογισμῷ τὴν ὕλην εἶναι Πλάτων φησίν (4)· ἐγὼ δὲ οὐ πάνυ τι ἂν ἐποίμην. Πῶς γὰρ, ὅπου γε τὸν ἀναισθητοῦντα οὐδὲ τῶν πάντη καὶ τελέως αἰσθητῶν ὁρῶμεν οὔθ' ἡμμένον οὔτ' ᾐσθημένον; ἀλλὰ ταῦτ' ἔστι τῆς τοῦ Πλάτωνος ἐξουσίας εἰπεῖν καὶ τοῦ γε τῆς αὐτὸν ἑαυτοῦ φύσεως καὶ δυνάμεως καὶ τοῦ παρὰ πάντων συγκεχωρηκότος ἀπολαύειν· τῆς αὐτῆς τρυφῆς ἐστι καὶ περιουσίας τοῦ λέγειν καὶ τό γε καθάπαξ λογισμῷ μὴ ὅτι γε νόθῳ, ἀλλὰ καὶ παντὶ, ἢ τὴν ὕλην ἢ ἄλλο τι τῶν αἰσθητῶν ἁπτὸν εἶναι λέγειν· ἐπεὶ μηδὲ λογισμοῖς πᾶσιν, αἰσθήσεως δίχα, ἁφὴ τὸ παράπαν οὐδεμία, ἀλλ' ὅπερ νοῦς τοῖς νοητοῖς, τοῦτ' αἴσθησις ἔστι τοῖς αἰσθητοῖς· οὔτ' οὖν μετ' ἐκνοίας ἢ ἀνοίας ἔσται τι νοητὸν, οὔτ' ἄνευ αἰσθήσεως οὐδενὶ ἔσται ἄλλῳ δήπουθεν αἰσθητόν. Τί δὲ καὶ εἴη ἂν τὸ μετ' ἀναισθησίας νόθον τοῦ λογισμοῦ, αὐτοῦ γ' εἴ-

(1) Plato Tim. p. 51, A : ἀόρατον εἶδός τι καὶ ἄμορφον, πανδεχές.

(2) Plato Timæo p. 52, B : περὶ τὴν ἄϋπνον καὶ ἀληθῶς φύσιν ὑπάρχουσαν.

(3) Vide n. 4, p. 3

(4) Plato Tim. p. 52, B.

νεκα τοῦ αἰσθέσθαι, ὃ καθάπαξ αἰσθητὸν ὂν διαφεύγει τὴν αἴσθησιν; Εἰ γὰρ τοῦτο λέγεις νόθον ὅ τι μὴ, ὡς τὰ λοιπὰ τῶν αἰσθητῶν ἐξ αἰσθήσεως εἰς φαντασίαν ἰόντα, ἐκεῖθεν ἐπὶ διάνοιαν ἥκει, ἧς καὶ γνήσιον τὸ περὶ τούτων ὀρθῶς λογίζεσθαι, ὕλη δ' οὐχ οὕτως, καὶ γοῦν νόθος ὁ ἁπτόμενος αὐτῆς λογισμός· ἀλλ' οὔ τί γε τὸν τρόπον τοῦτον οὐδ' οὐδὲν οὐδαμῶς ἅψοιτο ἄν· οὐ γὰρ μή ἐστιν ἅπτεσθαι αἰσθητοῦ ὄντος, οὐδὲ τὸν ἐρρωμένον καὶ γνήσιον καὶ πλέον τοῦ νόθου δεδυνημένον λογισμὸν, τούτου πῶς ἂν τὸ τοῦ νόθου, μὴ τοσοῦτον ὂν, ἀλλ' ἀμυδρὸν καὶ ἀσθενὲς, ἐφίκοιτ' ἄν; τί γὰρ ἄν τις, ὅ γε τὰς ὅλας ὄψεις ἐκ γενέσεως ἐσβεσμένος, περὶ μέλανος ἢ λευκοῦ ἢ ἄλλου του λογίσαιτ' ἂν τῶν χρωμάτων, ἢ τῶν ἑτέρων τῶν εἰς ὄψιν ἀφιγμένων; τί δὲ καὶ ᾧ γ' ἡ φύσις ἐξ ἀρχῆς ἔδυσε τὰ ὦτα, περὶ φωνῆς ἢ ψόφου (1); ἁφῆς δὲ πέρι καὶ πλείων ὁ λόγος· καὶ γὰρ οὐδὲ τοῖς παντάπασιν αὐτὴν (2) ὑγιαίνουσιν ἁπτὸν οὐδὲν θίξεως χωρίς. Καὶ γοῦν δῆλον ὅτι καὶ σιδήρου σφόδρα πυρωθέντος καὶ ἄλλου δή τινος τῶν στερρῶν καὶ ἀντιτύπων καὶ ἀκαμάτων πυρὶ, τῆς μὲν καυστικῆς ἐνούσης τούτῳ δυνάμεως, τῆς δὲ τοῦ πυρὸς χρόας πάμπαν μαρανθείσης, οὐδεὶς ἂν οὔτ' ἀπόσχοιτο, οὔτε φλογὸς οὐδὲν ἐν τούτῳ λογίσαιτο, ἁψάμενος δ' εὐθὺς ἐπέγνω, μετὰ τοῦ πάθους εὐθὺς γιγνομένης ἅμα καὶ τῆς αἰσθησέως, λογισμῷ δὲ πρότερον οὔθ' ἁπτὸν ἦν τοῦτο, οὔτε κατὰ τὴν ἁφὴν αἰσθητόν· ἀλλ', ὅπερ ἔφημεν, τῆς ἐξουσίας τοῦ Πλάτωνος ταῦτα καὶ περὶ τὸ λέγειν δυνάμεως.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ γεννητὸν ἡ ὕλη σῶμα. Πῶς; καὶ ἐπὶ τίνος ταύτην ἑδράσομεν, τῶν σωματικῶν μηδενὸς ἕδρας ἐκτὸς στῆναι μή τί γε δεδυνημένου; εἰ δὲ καὶ αὐτῆς αὖ τῆς ὕλης ἕδρα τις ἔςαι, τό γε ταύτην ἑδράζον ἐπὶ τίνος ἄλλου θείημεν ἄν; κἀκεῖνο αὖθις ποῦ; καὶ ἡ ζήτησις οὕτως εἰς ἄπειρον, καὶ ἡ εὕρεσις οὐδαμοῦ. Καὶ σώματα πάντα τὸν λόγον τοῦτον ἢ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν οὔμενουν ὑπάρξει οὐδὲ γενήσεται, ἢ γενόμενα εὐθὺς οἰχήσεται καὶ ῥυήσεται, ἕδρας ἐπ' οὐδεμιᾶς βεβηκότα τῆς καὶ δυναμένης φέρειν καὶ στηρίζειν αὐτά. Εἰ δὲ τοῖς εἴδεσι τοῦτ' ἂν δῶμεν ῥέουσαν τὴν ὕλην καὶ σκεδαζομένην ἐν αὐτοῖς πεπηγέναι ταύτην καὶ ἱδρύσθαι, ἐναν-

(1) Vide p. 48, 4.

(2) Superest tantum αὐτ ι. Videtur male fuisse scriptum αὐτοῖς, et erasis ο ς, voluisse lectorem quemdam correctionem facere, nunc fere evanidam ut in charta bibula.

δή τινα ταῦτα ἢ οὐδὲν ἐστὶ πρὸς τὴν ἐκείνου δημιουργικὴν δύναμιν, πῶς οὐκ εὐθὺς ἅμα τῷ βουλήματι ἔσται δὴ καὶ τὰ κάλλιστα; ἀλλά τι τὰ αἴσχιστα πρὸ τῶν ἀρίστων ὑπάρξει καὶ καλλίστων· οὐ τοῦτο πάντως, οὐ τοῦτο· οὐδὲ καθ' ἑαυτὴν ἡ ὕλη οὔτ' ἦν ποτε μορφῆς δίχα καὶ κάλλους, οὔτ' ἔσται εἰδῶν καὶ μορφωμάτων πάμπαν ἀπαλλαγεῖσα. Τί γὰρ ἂν καὶ εἴη τούτων χωρίς; σῶμα μὲν γὰρ οὐχ ὑπάρξει, ἐπεὶ μηδὲ μεθέξει τῶν σωματικῶν οὐδενός· πᾶν δ' ὃ μὴ κατὰ ταῦτα, οὐδὲ σῶμα· ὡς καὶ αὐτὴ πρὸ τῶν σωμάτων δέδεικται μὴ τοῦτ' εἶναι· ἀσώματον δ' αὖθις εἴπερ ἔσται, καὶ ἄϋλον ἐξ ἀνάγκης ἔσται· ὕλην δ' ἄϋλον ὑποτιθέναι, μὴ καὶ παντὸς μᾶλλον ἄτοπον; εἰ δὲ μήτε σῶμα μήτ' ἀσώματον, τῶν εἰδῶν ῥυεῖσα, οὐδ' οὐδὲν ἕτερον οὐδαμῶς ἔσται. Καὶ τοῦτ' ἦν ἄρα καὶ πρὶν ἢ μετὰ τῶν εἰδῶν γενέσθαι, οὐδὲν δηλονότι. Καὶ γοῦν τούς γ' ἐκ ταύτης ὡς ἐξ ὄντος τινὸς ποιοῦντας τὰ σώματα, τὸ ἐκ μηδαμῆ μηδαμῶς φεύγοντας, εἰς τοῦτ' αὖθις ὅπερ εἴπομεν περιπίπτοντας ἔστιν εὑρηκέναι.

Ἀλλὰ μὴν καὶ, εἴ γε ὅτι παρ' ἡμῖν ἐπὶ ταῖς ὕλαις ἀπαντῶσιν αἱ τέχναι, τοῦτ' ἀξιοῦσι καὶ ἐπὶ τοῦ δημιουργοῦ, οὐκ ὀρθῶς ἀξιοῦσιν, οὐδὲ φασὶ τῶν εἰκότων οὐδέν. Τοὐναντίον γὰρ μᾶλλον ἐχρῆν· εἴ γ' ἡμεῖς δηλονότι οὕτως, τὸν δημιουργὸν ἑτέρως, καὶ τοσαύτην εἶναι τὴν διαφορὰν ὅσον καὶ δημιουργὸς δημιουργήματος διαφέρει καὶ τῶν γιγνομένων ὁ ποιητὴς, καὶ τῶν αὖ μὴ ὄντων εἶτ' ἐξ αὐτοῦ ὄντων ὁ ἀεὶ καὶ ἀϊδίως ὢν καὶ πάντων αἴτιος καὶ σοφὸς ὢν τεχνίτης, πρὸς παράδειγμα βλέπων οὐδὲν οὐδ' ἰδέαν οὐδεμίαν (1). Ἔστι γὰρ δὴ καὶ τοῦτο τὸ τῶν ἰδεῶν, ἔμοιγε δοκεῖν, παντελῶς ἄτοπον. Καὶ γάρ τοι οὐδ' ἡμεῖς οἱ πάντες ὁμοίως πρὸς ἕτερον καὶ πρότερον ὁρῶντες τεχνουργοῦμεν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὅσοι καὶ δεδιδάγμεθα, καὶ παρειληφότες ἐσμὲν ἐξ ἑτέρων τῶν καὶ πρώτων αὐτὰς ἐξευρηκότων τὰς τέχνας· ὁ δ' ἀρχιτέκτων ἑκάστης οὐχ οὕτως· ἐξ ἑαυτοῦ δὲ σοφισάμενος ἐφεῦρε, παραδείγματος παντὸς δίχα. Σὺ δ' οὐδὲ τοσοῦτον τῷ παντουργῷ δίδως· εἰ δὲ λέγεις ὅτι τὴν ὕλην πρώτως καὶ χωρὶς ὑποστήσας αὐτῶν ἕνεκεν ὑπέστησε τῶν εἰδῶν, ἐξ αὐτοῦ καὶ τούτων ὑφεστηκότων, τί μὴ καὶ ἅμα δίδως παρ' αὐτοῦ ὑφεστάναι, ἐπεὶ καὶ παρ' αὐτοῦ ἄμφω; ἢ τοῦτο μὲν ἠδύνατο,

(1) Platoni diserte Chumnus contradicit.

Οὐδὲν γοῦν αὐτὸ ἑαυτὸ κινεῖ, οὐδὲ γένεσιν ἔστιν ἑαυτῷ παρέχον, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου κινούμενον, ὑφ' ἑτέρου καὶ γεγενημένον ἐστί.

Καὶ γοῦν ἡ ὕλη γενητὴ οὖσα οὕτως ἔστι γενητή. Παρὰ τίνος δ' ἄλλου καὶ γένοιτ' ἂν ἢ παρὰ τοῦ δημιουργοῦ; εἰ γὰρ ἄλλον αὐτῆς θείημεν ποιητὴν, οὐκ ἐκεῖνα μόνον ἕψεται τὰ ἄτοπα, ὅσα δὴ καὶ ὡς περὶ ἀνάρχου γε αὐτῆς τῆς ὕλης καὶ ἀϊδίου τιθεμένης ἐδείξαμεν ἑπόμενα, ἀλλὰ καὶ ἔτι τούτου μακρῷ πλείω καὶ ἀτοπώτερα ἕποιτ' ἄν. Λείπεται τοιγαροῦν τὴν ὕλην γεγενημένην οὖσαν, παρὰ τοῦ καὶ τῶν λοιπῶν πάντων δημιουργοῦ ταύτην καὶ εἶναι καὶ νομίζειν γεγενῆσθαι. Ἀλλὰ μὴν αἶσχος ἄμορφον καὶ ἀειδῆ ταύτην καὶ ἀδιατύπωτον οὖσαν καὶ ἄποιον καὶ καλοῦ παντὸς, ὡς αὐτὸς φὴς, ἐστερημένην, τοιαύτην ὑπὸ τοῦ παγκάλου δεδημιουργῆσθαι οὔτι γ' ἔστιν ἐγχωροῦν. Ἀγαθὸς γὰρ οὗτος, καὶ ὅτι ἀγαθὸς διὰ τοῦτο καὶ δημιουργός· οὐ γὰρ ἑαυτοῦ γ' εἵνεκα δημιουργεῖ (ἀπροσδεὴς γὰρ (1), καὶ χρεία τούτῳ τῶν δημιουργημάτων οὐδενός), ἀλλ' ἵν' εὖ καὶ ἀγαθὰ καὶ ὡς κάλλιστα ποιήσῃ. Τούτου χάριν καὶ δημιουργεῖ· ἤρκει γὰρ καὶ πρὸ τῶν κτισμάτων αὐτὸς ἑαυτῷ ἄπειρος ὢν, καὶ ὅποι τόδε τὸ πᾶν καὶ τὸ ὑπὲρ τὸ πᾶν τοῦτο ἀπείρως πληρῶν (2), ὁ αὐτὸς ὢν ἀεὶ οὐ τὴν φύσιν μόνον καὶ τὴν οὐσίαν, ἀλλ' ἔτι καὶ τὴν βούλησιν καὶ τὴν σοφίαν καὶ δύναμιν. Εἰ τοίνυν ἀγαθὸς ὢν καὶ σοφὸς καὶ πάντα ποιεῖν δεδυνημένος βούλεταί πη τὰ ὡς ἄριστα καὶ κάλλιστα, πῶς γ' ἔστιν εἰκὸς, τῆς δημιουργίας ἀρξάμενον, αὐτῆς λέγω τῆς κατ' αἴσθησιν καὶ φαινομένης, ἄτακτόν τινα φύσιν εὐθὺς καὶ ἀνώμαλον καὶ αἴσχους μεστὴν καὶ ἄμορφον δή τινα καὶ ἀειδῆ, πρώτην ταύτην τῶν ἄλλων καὶ ἀγαγεῖν καὶ φῆναι, καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν ἔργων αὐτὴν ὑποθέσθαι; μή ποτε τοῦτο οὐκ αἰσχρὸν μόνον καὶ λέγειν, ἀλλά τι καὶ μηδὲ συνιέντος μηδ' εἰδότος μηδαμῶς τόνγε τῆς δημιουργίας λόγον, ὅτι τῷ τοῦ παγκάλου δημιουργοῦ βουλήματι καὶ τῇ ἀπείρῳ σοφίᾳ καὶ δυνάμει ἕπεται καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ δεδημιουργημένα πάντα ἀρίστως καὶ καλλίστως ἔχειν. Εἰ γὰρ ταῦτα δὴ βούλεται, καὶ τὴν σοφίαν οὔμενουν αὐτοῦ διαφεύγει, καὶ μικρὰ

(1) Plutarch. Comp. Aristid. et Cat. c. 4 : ἀπροσδεὴς ἁπλῶς ὁ θεός. Similia vide collecta Anecd. Gr. t. 4, p. 229, 463.

(2) Zacharias Mityl. p. 148 : καὶ ἔξω τοῦ παντός ἐστι καὶ ἐν τῷ παντὶ καὶ ὑπὲρ τὸ πᾶν. Ubi notæ.

βοῦς, καὶ τὰ λοιπὰ ὡσαύτως· δευτέρας δ' αὐτὰ τίθεσθε τὰ εἴδη· καὶ γὰρ εἶδος οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅ γ' ἐπὶ πολλῶν ταυτῶν (1) ὄντων ταυτὸν καὶ τοῦτο ἔστιν αὐτοῖς. Καὶ τοίνυν ἐπὶ πάντα διηρημένον ὅλον ἔστιν ἐφ' ἑκάστῳ καὶ ὅπερ αὐτὸ ἔστιν ἑαυτῷ τοῦτ' ἔστι καὶ ἑκάστῳ τῶν μορίων αὐτοῦ, καὶ ταῦτ' αὖθις ἀλλήλοις τε ταὐτὰ καὶ αὐτῷ γε τῷ εἴδει ταὐτά· ὡς καὶ συμβαίνειν τὸν τρόπον τοῦτον τό τε μέρος καὶ ὅλον καὶ μέρος εἶναι, καὶ αὖ τὸ ὅλον μηδὲν πλέον εἶναι ἢ ὅ γ' ἔστι τὸ μέρος.

Εἰ γοῦν ταῦθ' οὕτως, πάντως δ' οὕτως, τὰ ἑξῆς θεωρήσωμεν, καὶ ὅποι ἂν ἐκβαίη, καὶ εἰ ἔστιν εἶδος εἶναι καθ' αὑτὸ καὶ πρότερον τῶν μετεχόντων αὐτοῦ καὶ δῆτα μορίων ὄντων αὐτοῦ. Εἴδη μὲν οὖν εἰσὶν ὧν δήπου γε καὶ οἱ λόγοι, καὶ ὅσα γε τοῦ εἴδους μετέχει καὶ τοῦ λόγου μετέχει· τὸ γὰρ ζῶον λογικὸν θνητὸν ἐπὶ τοῦ εἴδους ὂν καὶ ἐπὶ παντὸς ἀνθρώπου ἔστιν. Εἰ γοῦν ἄλλο τι τὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος, καὶ οὐ τοῦτο ὅ γε καὶ ὁ λόγος ὁρίζεται, τοῦτ' εἶδος ὂν τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔστιν αὖθις εἶδος αὐτοῦ, ἐπεὶ μηδ' ἐνέχεται τῷ λόγῳ αὐτοῦ· εἰ δὲ τῷ λόγῳ ἐνέχεται, καὶ κατὰ τοῦτο ἔστι καὶ εἶδος αὐτοῦ, καὶ ἀποθνήσκοι ἂν τὸ εἶδος· ἐπεὶ καὶ πᾶς ἄνθρωπος θνητὸς, ὃ δ' ἀποθνήσκει οὐκ ἔστιν αὖθις τὸ αὐτὸ, ἀλλ' ἀντ' ἐκείνου κατ' ἐκεῖνο ἕτερον ἐστί. Καὶ γοῦν καὶ εἴδη καὶ ἰδέαι κατὰ τοσοῦτον ἔσονται καθ' ὅσον καὶ ἕκαστον ἔστι τῶν μετεχόντων αὐτῶν, καὶ ἄλλο μὲν ἂν εἴη εἶδος τοῦ πρώτου γεγονότος ἀνθρώπου, ἄλλο δὲ τοῦ μετ' αὐτὸν, καὶ ἄπειρα ἂν οὕτως εἴη τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἴδη ἐπ' ἄπειρον ἰούσης καὶ τῆς γενέσεως καὶ φθορᾶς. Καὶ τοίνυν εἴπερ ἡ φύσις, ὡς Πλάτων φησὶ, πρὸς ἰδέαν βλέπουσα παράδειγμα ποιεῖ, πρὸς ποῖον βλέπουσα ποιήσειεν ἂν, ἀπείρων ὄντων αὐτῶν; μήποτε δὲ μᾶλλον ἰδέαν ἀνθρώπου τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ἔστι καὶ νοῆσαι καὶ εἰπεῖν, ἐξ ὕλης ἅμα καὶ εἴδους γεγενημένον· καὶ ἐπὶ βοῶν δὲ καὶ ἵππων καὶ τῶν ἄλλων τῶν γιγνομένων καὶ φθειρομένων οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ τοῦτο, καὶ φύσιν αὐτῶν τὸν δημιουργικὸν εἶναι λόγον ἐξ ἀρχῆς καὶ μέχρι τοῦ παντὸς κρατοῦντα, ὃς αὐτοῖς καὶ ἀρχὰς καὶ αἰτίας καὶ ἀνάγκας ἀλύτους ἐνέδησε κατὰ γένος ἕκαστον καὶ ὅμοια γεννᾷν, ἑτέρου μή τί γε μηδαμῶς ἐγχωροῦντος· καὶ ὥσπερ δὴ τἄλλα εἰσὶν ἀναλλοιώτως καὶ ἀμετακινήτως ὅσα δὴ καὶ κατ' οὐσίαν εἰσὶν, οὕτω

(1) Sic codex.

δὴ καὶ τοῦτ' ἔστιν αὐτοῖς ὡσανεὶ κατ' οὐσίαν, κατὰ τὸ ἐν αὐτοῖς δηλονότι σπέρμα ἕκαστον ὅμοιον καὶ κατὰ γένος γεννᾷν καὶ πᾶν τὸ γεγεννημένον ταυτὸν εἶναι τῷ γεγεννηκότι. Ἐγὼ δὴ τοῦτ' οἶμαι, καὶ ὀρθῶς πάντως οἶμαι, ἐπεὶ καὶ λόγος ὁ ὁριζόμενος οὕτω δὴ καὶ σέσωσται, ἅμα μὲν ἐπὶ τοῦ εἴδους, ἅμα δ' ἐπὶ τῶν μετεχόντων αὐτοῦ καὶ ὄντων καθ' ἕκαστον, καὶ ἔστι δὴ ὁ αὐτὸς ἐπ' ἀμφοῖν· οὕτω δὴ καὶ οὐκ ἄλλως προσῆκον αὐτὸν εἶναι. Ζῶον μὲν γὰρ ὁ ἄνθρωπος, τουτέστι τὸ εἶδος, ὅτι καὶ ὁ καθ' ἕκαστον ζῇ καὶ πᾶς ζῇ, καὶ λογικὸς, ὅτι καὶ ὁ πᾶς λογικὸς, καὶ θνητὸς ὡσαύτως. Εἰ δὲ ὁ μὲν τὶς καὶ τὶς καὶ πᾶς ζῶον λογικὸν καὶ θνητὸν ἐστὶν, ἡ δὲ ἰδέα καὶ τὸ εἶδος μὴ τοῦτο, ἀλλ' ἔστιν ἀθάνατον καὶ παραλλάττον, ἐπ' ἄλλου ἂν λέγοιντο ταῦτα καὶ οὐκ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου· καὶ τί λοιπόν; τό γε τὴν φύσιν πρὸς τὴν ἰδέαν βλέπειν καὶ ποιεῖν, εἴ γε ἄλλο βλέπουσα ἄλλο ποιεῖ, καὶ μὴ ὅτι οὐ ταυτὸν, ἀλλά πη καὶ τοὐναντίον, εἴπερ ἐναντία φθαρτὸν καὶ ἄφθαρτον, ἀθάνατον καὶ θνητὸν, τῆς μὲν ἰδέας δηλονότι μιᾶς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀεὶ τῆς αὐτῆς οὔσης, τῶν δ' ἐκ τῆς φύσεως γεγενημένων θνητῶν ὄντων καὶ φθαρτῶν. Καί τοι γε περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς λέγοντες, τὰ εἴδη λέγετε φθείρεσθαι μᾶλλον ἢ ἐν οἷς ταῦτα· ὥστε, κατά γε τὸν ὑμέτερον λόγον, εἰ μὴ τῶν εἰδῶν μετεῖχεν αὐτὰ δὴ ταῦτα ὧν ἰδέαι καὶ μορφαὶ εἰσὶ τὰ εἴδη, καὶ ἄφθαρτα καὶ ἀθάνατα ἔμεινεν ἄν. Εἰ δ', ὅτι τούτων μετέχει καὶ γοῦν ἀπολλυμένων, δοκεῖ καὶ ταῦτα ἐφθάρθαι, πῶς αὐτὰ καθ 'αὐτὰ ἔσται ποτὲ τὰ εἴδη, τῶν καθ' ἕκαστον καὶ ἐφ' οἷς εἰσὶ καὶ λέγεται ταῦτα, φθειρομένων; οὐ τοῦτ' ἔστιν, οὐ τοῦτο· οὐδ' ἔστιν ὀρθῶς ἰδέας νοεῖν καθ' αὐτὰς μενούσας, καὶ προτέρας ὧν γε αὗται δήπουθεν εἰσὶν ἰδέαι, ἀλλά τι τοὐναντίον. Τοῦ γὰρ πρώτου παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τρόπον ὃν ἔφημεν ἀνθρώπου γεγενημένου, ζώου δηλονότι λογικοῦ θνητοῦ, καὶ ταὐτὰ αὐτῷ καὶ οὐχ ἕτερα γεννᾷν πεποιημένου, καὶ τοῦθ' ὥσπερ κατ' οὐσίαν εἰληφότος, καὶ πᾶς ὅστις ἐξ ἐκείνου ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ ἔστι γεγενημένος, αὐτὸ τοῦτ' ἐστὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφὴν καὶ τὴν οὐσίαν ὅπερ δὴ καὶ ἦν ἐκεῖνος ὤν· καὶ γοῦν ἡμεῖς ἐξ ἐπαγωγῆς ἐπὶ πάντας ἰόντες, ἐκεῖνον δὴ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον καὶ ἀρχὴν ὄντα θεωρήσαντες καὶ τοὺς μετ' ἐκεῖνον καὶ καθεξῆς αἰεὶ, ὃ δὴ εὕρομεν ταυτὸν ἐπὶ πάντων καὶ μή τί γε μηδὲν μηδαμῶς παρενηνεγμένον, τοῦτ' εἶδος ἔγνωμεν ἀνθρώπου, περὶ τούτου καὶ ὁρισάμενοι εἴπομεν ἄνθρωπον εἶναι ζῶον λογικὸν θνητὸν, τοῦτο παντὸς αὐτοῦ γε τοῦ

ἀνθρώπου καὶ τοῦ εἴδους ὄντος. Καὶ οὕτω δὴ οὐ πρότερον τῶν καθ' ἕκαστον ἡ ἰδέα καὶ τὸ εἶδος, ὡς Πλάτων λέγει· ἀλλ' ὕστερον μᾶλλον ἐπινενοημένον καὶ δῆθ' ὡρισμένον ἐστί. Φθείρεται μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς καθ' ἕκαστον, τούτων γε φθειρομένων, καὶ μένει αὖθις ἐπὶ τοῖς καθ' ἕκαστον, τούτων δὴ γιγνομένων, οὐκ αὐτοῦ τῆς γενέσεως αἰτίου ὄντος καὶ τῇ φύσει προβεβλημένου· ἀλλ', ὅτι ἀεὶ γένεσις, διὰ τοῦτο μᾶλλον καὶ ἀεὶ τὸ εἶδος, καὶ ἔστι δὴ καὶ κατὰ τοῦτο ταυτὸν ἑκάστῳ τῶν μορίων αὐτοῦ γιγνόμενον ἀεὶ καὶ φθειρόμενον, καὶ αὖ φθειρόμενον καὶ μένον, ὡς καὶ τὰ μόρια τοῦτο πάσχουσιν, οὐκ αὐτὰ ἀεὶ ταὐτὰ ὄντα, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς φθειρομένοις ἑτέρων γιγνομένων· ὃ γοῦν ἐστιν ἐκ παντὸς τρόπου δεδειγμένον, καὶ τεκμηρίου παντὸς τὸ ταυτὸν δεικνύντος τοῦ τε εἴδους πρὸς τὰ μέρη καὶ τῶν μερῶν αὖθις πρὸς τὸ εἶδος, τοῦτο δὴ πάντως καὶ κυρίως εἶδος, μήτε πρὸ τῶν μορίων ὄν, μήτ' αὖ μετὰ τὰ μόρια, ἀλλ' ὁμοῦ τούτοις, καὶ χωρὶς μή τί γε μηδαμῶς εἶναι δεδυνημένον. Ἓν μὲν οὖν καὶ τὸ αὐτὸ οὐδέν ἐστιν ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις ἢ γεγενημένοις, ἀλλ' οὐδὲ κυρίως ὄν· ὃ γὰρ ἀμφοῖν μετέσχε τοῦ τ' εἶναι καὶ τοῦ μὴ εἶναι, πῶς ἂν ἁπλῶς λέγοιτ' ἂν ὄν; πᾶν γὰρ ὃ γέγονεν οὐκ ἦν, εἶτα γέγονεν· ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἦν πρὸ τοῦ γενέσθαι, γεγονὸς δ' ἐστὶν, ἄμφω ταῦτ' ἐστὶ, καὶ ὂν καὶ μὴ ὄν· ταῦτα δ' ὄν, οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ κυρίως ὂν ἐστίν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἓν πῶς ἄν τι καὶ εἴη τῶν γεγενημένων; πρῶτον μὲν γὰρ οὐχ ἓν ἐστὶ, κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο, ὅτι καὶ ὂν καὶ μὴ ὂν ἐστίν· ἔπειθ' ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς συνθέτου φύσεως εἴπερ ἴοι, οὐκ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ αἰεὶ μενεῖ, ἀλλὰ μεταχωρήσει καὶ μεταστήσεται ἄλλο ἐξ ἄλλου γιγνόμενον· ὃ δὲ τοῦτο, πῶς ἕν; καὶ εἶδος τοίνυν καὶ ἰδέα τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον, καὶ οὔτε μία ἔστι καὶ ἡ αὐτὴ τῶν ὄντων οὐδενὸς, οὔτε εἶδος ἓν καὶ τὸ αὐτὸ, ἀλλ', ὃν γ' ἔφημεν τρόπον, ἓν δοκοῦντα εἶναι, πολλὰ δή τινα καὶ ἄπειρα καὶ ἄλλα καὶ ἄλλα εἰσί. Τὸ γὰρ ὂν ἕν, καὶ ὅ γε ἕν, τοῦτο καὶ μόνον ὄν. Εἰσὶ δὲ καὶ τἄλλα καὶ λέγεται ὄντα, ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐξ ἐκείνου εἰσί· τί γὰρ καὶ ἔμελλεν εἶναι τὸ ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου ὄντος γεγενημένον, ἢ καὶ αὐτὸ, κατὰ τὸ ἐγχωροῦν, ὄν; Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀΐδιον ἐκεῖνο τὸ ὄν, καὶ αὖθις τὰ ἐξ αὐτοῦ γεγενημένα, ὥσπερ ἐκείνου μὲν τῆς οὐσίας οὐδὲν οὐδαμῶς μετέσχε, μετεσχηκότα δὲ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας εἰσὶν ἅπερ εἰσὶν, οὕτως οὐδὲ τῆς ἰδιότητος ἐκείνου μετέσχε· κατ' αὐτὴν δὲ τὴν αἰτίαν βούλεται καὶ ταῦτα ἀϊδίως ὡσανεὶ παραμένειν καὶ εἶναι, καὶ μή τί

δὴ καὶ τοῦτ' ἔστιν αὐτοῖς ὡσανεὶ κατ' οὐσίαν, κατὰ τὸ ἐν αὐτοῖς δηλονότι σπέρμα ἕκαστον ὅμοιον καὶ κατὰ γένος γεννᾷν καὶ πᾶν τὸ γεγεννημένον ταυτὸν εἶναι τῷ γεγεννηκότι. Ἐγὼ δὴ τοῦτ' οἶμαι, καὶ ὀρθῶς πάντως οἶμαι, ἐπεὶ καὶ λόγος ὁ ὁριζόμενος οὕτω δὴ καὶ σέσωσται, ἅμα μὲν ἐπὶ τοῦ εἴδους, ἅμα δ' ἐπὶ τῶν μετεχόντων αὐτοῦ καὶ ὄντων καθ' ἕκαστον, καὶ ἔστι δὴ ὁ αὐτὸς ἐπ' ἀμφοῖν· οὕτω δὴ καὶ οὐκ ἄλλως προσῆκον αὐτὸν εἶναι. Ζῶον μὲν γὰρ ὁ ἄνθρωπος, τουτέστι τὸ εἶδος, ὅτι καὶ ὁ καθ' ἕκαστον ζῇ καὶ πᾶς ζῇ, καὶ λογικὸς, ὅτι καὶ ὁ πᾶς λογικὸς, καὶ θνητὸς ὡσαύτως. Εἰ δὲ ὁ μὲν τὶς καὶ τὶς καὶ πᾶς ζῶον λογικὸν καὶ θνητὸν ἐστὶν, ἡ δὲ ἰδέα καὶ τὸ εἶδος μὴ τοῦτο, ἀλλ' ἔστιν ἀθάνατον καὶ παραλλάττον, ἐπ' ἄλλου ἂν λέγοιντο ταῦτα καὶ οὐκ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου· καὶ τί λοιπόν; τό γε τὴν φύσιν πρὸς τὴν ἰδέαν βλέπειν καὶ ποιεῖν, εἴ γε ἄλλο βλέπουσα ἄλλο ποιεῖ, καὶ μὴ ὅτι οὐ ταυτὸν, ἀλλά πη καὶ τοὐναντίον, εἴπερ ἐναντία φθαρτὸν καὶ ἄφθαρτον, ἀθάνατον καὶ θνητὸν, τῆς μὲν ἰδέας δηλονότι μιᾶς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀεὶ τῆς αὐτῆς οὔσης, τῶν δ' ἐκ τῆς φύσεως γεγενημένων θνητῶν ὄντων καὶ φθαρτῶν. Καί τοι γε περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς λέγοντες, τὰ εἴδη λέγετε φθείρεσθαι μᾶλλον ἢ ἐν οἷς ταῦτα· ὥστε, κατά γε τὸν ὑμέτερον λόγον, εἰ μὴ τῶν εἰδῶν μετεῖχεν αὐτὰ δὴ ταῦτα ὧν ἰδέαι καὶ μορφαὶ εἰσὶ τὰ εἴδη, καὶ ἄφθαρτα καὶ ἀθάνατα ἔμεινεν ἄν. Εἰ δ', ὅτι τούτων μετέχει καὶ γοῦν ἀπολλυμένων, δοκεῖ καὶ ταῦτα ἐφθάρθαι, πῶς αὐτὰ καθ 'αὐτὰ ἔσται ποτὲ τὰ εἴδη, τῶν καθ' ἕκαστον καὶ ἐφ' οἷς εἰσὶ καὶ λέγεται ταῦτα, φθειρομένων; οὐ τοῦτ' ἔστιν, οὐ τοῦτο· οὐδ' ἔστιν ὀρθῶς ἰδέας νοεῖν καθ' αὑτὰς μενούσας, καὶ προτέρας ὧν γε αὗται δήπουθεν εἰσὶν ἰδέαι, ἀλλά τι τοὐναντίον. Τοῦ γὰρ πρώτου παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τρόπον ὃν ἔφημεν ἀνθρώπου γεγενημένου, ζώου δηλονότι λογικοῦ θνητοῦ, καὶ ταὐτὰ αὑτῷ καὶ οὐχ ἕτερα γεννᾷν πεποιημένου, καὶ τοῦθ' ὥσπερ κατ' οὐσίαν εἰληφότος, καὶ πᾶς ὅστις ἐξ ἐκείνου ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ ἔστι γεγενημένος, αὐτὸ τοῦτ' ἐστὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφὴν καὶ τὴν οὐσίαν ὅπερ δὴ καὶ ἦν ἐκεῖνος ὤν· καὶ γοῦν ἡμεῖς ἐξ ἐπαγωγῆς ἐπὶ πάντας ἰόντες, ἐκεῖνον δὴ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον καὶ ἀρχὴν ὄντα θεωρήσαντες καὶ τοὺς μετ' ἐκεῖνον καὶ καθεξῆς αἰεὶ, ὃ δὴ εὕρομεν ταυτὸν ἐπὶ πάντων καὶ μή τί γε μηδὲν μηδαμῶς παρενηνεγμένον, τοῦτ' εἶδος ἔγνωμεν ἀνθρώπου, περὶ τούτου καὶ ὁρισάμενοι εἴπομεν ἄνθρωπον εἶναι ζῶον λογικὸν θνητὸν, τοῦτο παντὸς αὐτοῦ γε τοῦ

ἀνθρώπου καὶ τοῦ εἴδους ὄντος. Καὶ οὕτω δὴ οὐ πρότερον τῶν καθ' ἕκαστον ἡ ἰδέα καὶ τὸ εἶδος, ὡς Πλάτων λέγει· ἀλλ' ὕστερον μᾶλλον ἐπινενοημένον καὶ δῆθ' ὡρισμένον ἐστί. Φθείρεται μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς καθ' ἕκαστον, τούτων γε φθειρομένων, καὶ μένει αὖθις ἐπὶ τοῖς καθ' ἕκαστον, τούτων δὴ γιγνομένων, οὐκ αὐτοῦ τῆς γενέσεως αἰτίου ὄντος καὶ τῇ φύσει προϐεϐλημένου· ἀλλ', ὅτι ἀεὶ γένεσις, διὰ τοῦτο μᾶλλον καὶ ἀεὶ τὸ εἶδος, καὶ ἔστι δὴ καὶ κατὰ τοῦτο ταυτὸν ἑκάστῳ τῶν μορίων αὐτοῦ γιγνόμενον ἀεὶ καὶ φθειρόμενον, καὶ αὖ φθειρόμενον καὶ μένον, ὡς καὶ τὰ μόρια τοῦτο πάσχουσιν, οὐκ αὐτὰ ἀεὶ ταὐτὰ ὄντα, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς φθειρομένοις ἑτέρων γιγνομένων· ὃ γοῦν ἐστιν ἐκ παντὸς τρόπου δεδειγμένον, καὶ τεκμηρίου παντὸς τὸ ταυτὸν δεικνύντος τοῦ τε εἴδους πρὸς τὰ μέρη καὶ τῶν μερῶν αὖθις πρὸς τὸ εἶδος, τοῦτο δὴ πάντως καὶ κυρίως εἶδος, μήτε πρὸ τῶν μορίων ὂν, μήτ' αὖ μετὰ τὰ μόρια, ἀλλ' ὁμοῦ τούτοις, καὶ χωρὶς μή τί γε μηδαμῶς εἶναι δεδυνημένον. Ἓν μὲν οὖν καὶ τὸ αὐτὸ οὐδέν ἐστιν ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις ἢ γεγενημένοις, ἀλλ' οὐδὲ κυρίως ὄν· ὃ γὰρ ἀμφοῖν μετέσχε τοῦ τ' εἶναι καὶ τοῦ μὴ εἶναι, πῶς ἂν ἁπλῶς λέγοιτ' ἂν ὄν; πᾶν γὰρ ὃ γέγονεν οὐκ ἦν, εἶτα γέγονεν· ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἦν πρὸ τοῦ γενέσθαι, γεγονὸς δ' ἐστὶν, ἄμφω ταῦτ' ἐστὶ, καὶ ὂν καὶ μὴ ὄν· ταῦτα δ' ὂν, οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ κυρίως ὄν ἐστίν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἓν πῶς ἄν τι καὶ εἴη τῶν γεγενημένων; πρῶτον μὲν γὰρ οὐχ ἕν ἐστι, κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο, ὅτι καὶ ὂν καὶ μὴ ὄν ἐστίν· ἔπειθ' ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς συνθέτου φύσεως εἴπερ ἴοι, οὐκ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ αἰεὶ μενεῖ, ἀλλὰ μεταχωρήσει καὶ μεταστήσεται ἄλλο ἐξ ἄλλου γιγνόμενον· ὃ δὲ τοῦτο, πῶς ἕν; καὶ εἶδος τοίνυν καὶ ἰδέα τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον, καὶ οὔτε μία ἔστι καὶ ἡ αὐτὴ τῶν ὄντων οὐδενὸς, οὔτε εἶδος ἓν καὶ τὸ αὐτὸ, ἀλλ', ὃν γ' ἔφημεν τρόπον, ἓν δοκοῦντα εἶναι, πολλὰ δή τινα καὶ ἄπειρα καὶ ἄλλα καὶ ἄλλα εἰσί. Τὸ γὰρ ὂν ἕν, καὶ ὅ γε ἕν, τοῦτο καὶ μόνον ὄν. Εἰσὶ δὲ καὶ τἄλλα καὶ λέγεται ὄντα, ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐξ ἐκείνου εἰσί· τί γὰρ καὶ ἔμελλεν εἶναι τὸ ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου ὄντος γεγενημένον, ἢ καὶ αὐτὸ, κατὰ τὸ ἐγχωροῦν, ὄν; Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀΐδιον ἐκεῖνο τὸ ὂν, καὶ αὖθις τὰ ἐξ αὐτοῦ γεγενημένα, ὥσπερ ἐκείνου μὲν τῆς οὐσίας οὐδὲν οὐδαμῶς μετέσχε, μετεσχηκότα δὲ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας εἰσὶν ἅπερ εἰσὶν, οὕτως οὐδὲ τῆς ἰδιότητος ἐκείνου μετέσχε· κατ' αὐτὴν δὲ τὴν αἰτίαν βούλεται καὶ ταῦτα ἀϊδίως ὡσανεὶ παραμένειν καὶ εἶναι, καὶ μή τί

γε πάμπαν ἀπόλλυσθαι. Διὰ τοῦτο, συνεχοῦς τῆς φθορᾶς αὐτῶν οὔσης, συνεχής ἐστι καὶ ἡ γένεσις· καὶ τὸ μὲν αὐτῶν ἄπεστι, τὸ δὲ πάρεστι. καὶ ἔστιν ἡ γένεσις οἱονεὶ τρόπος τοῦ αἰεὶ παραμένειν καὶ σεσῶσθαι αὐτὰ δὴ ταῦτα ἃ δὴ καὶ ἐξ αὐτῆς εἰσι· τούτων δὲ μενόντων καὶ σεσωσμένων, ἐπειδὴ ταῦτα τοῦ ἐξ ἀρχῆς καὶ πρώτου εἴδους εἰσὶ καὶ δοκεῖ πως τοῦτο τὸ εἶδος τοῦ ἀφθάρτου μετέχειν καὶ ἀϊδίου καὶ εἶναι τὸ αὐτὸ ἀεὶ, μὴ τοῦτό γε τῇ ἀληθείᾳ ὂν, ὡς ἐκ πολλῶν ἡμεῖς ἤδη τῶν εἰρημένων ἀποδεδειχότες ἐσμέν.

ΤΟΥ ΠΑΡΑΚΟΙΜΩΜΕΝΟΥ

Joannes

ΤΟΥ ΧΟΥΜΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ (1).

Α'.

ΤΩ ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Οἱ μετὰ Παυσανίου, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τοῦ Ξέρξου, πρὸς Μαρδόνιον Πλαταιάσι παραταξάμενοι τῶν Ἑλλήνων, ἐν τῷ μέλλειν συμπλέκεσθαι τοῖς βαρβάροις τόνδ' ἐποιήσαντο τὸν ὅρκον ἕκαστος πάντων· « Οὐ ποιήσομαι (2) περὶ « πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερίας· οὐ καταλείψω τοὺς ἡγεμόνας « οὔτε ζῶντας οὔτε ἀποθανόντας· τοὺς πεσόντας τῶν συμμάχων « θάψω, καὶ, νικήσας τῷ πολέμῳ, τὰ κατασκαφέντα ἱερὰ παρὰ « τῶν βαρβάρων οὐκ ἀνοικοδομήσω, ἀλλ' ἐάσω κεῖσθαι, μαρτύ« ριον τοῖς μεταγενεστέροις τῆς τῶν βαρβάρων ὕβρεως καὶ παρα« νομίας. » Τούτου τοῦ ὅρκου τὸ τελευταῖον ἧκον ἐμοὶ γράφω πρὸς τὴν σὴν ἁγιότητα, ὡς ψήφῳ ὑμετέρᾳ ἀνεστακότος τὸν τοῖχον

(1) Cangii errorem, qui Chumni Cubicularii epistolas Nicephoro Chumno tribuit, confutavi ad Anecd. Gr. t. 1, p. 290. Joanni sunt tribuendæ Nicephori filio, de quo vide n. 1, p. 5; n. 2, p. 52. Codice usus sum Regio 1000, quem qui descripsit breviter vir d. in Catalogo humani passus est aliquid. « Nicephori » ait « Chumni variæ ad varios epistolæ. » Quæ verba secure repetivit Harlesius Bibl. Gr. t. 7, p. 675.

(2) Exstat hoc jusjurandum in Lycurgi Leocratea § 19=81, et apud Diodorum Sic. 11, 29. Videtur ab Atheniensi-

τοῦ Ἀσανίου (1) καὶ τἄλλα πράξαντος. Ἐγὼ τὰ κατερειπωθέντα παρ' αὐτοῦ οἰκήμαθ' ἡμέτερ' οὐκ ἐγερῶ, μᾶλλον δὲ τοῦ περιπύστου σεμνείου (2) τούτου, ἀλλ' ἐάσω κεῖσθαι, τεκμήριον τοῖς ἐπιγιγνομένοις τῆς τε τούτου ὕβρεως καὶ κακοτροπίας, καὶ τῆς περὶ τὸ θεῖον καταφρονήσεως, καὶ τῆς ἀδικίας τῆς πᾶσαν ἑτέραν παρενεγκούσης, καὶ τοῦ ὑμετέρου πρὸς τὸ δίκαιον θείου ζήλου τοῦ ἀνυποκρίτου καὶ μεγάλου, καὶ τῆς αὐτοῦ δικαίας καταδίκης, ἅμα δὲ καὶ εἰς ἔλεγχον τῶν ὑμῖν ἐναντιωθέντων. Ἅπαντες γὰρ οἱ παριόντες, εὖ οἶδ' ὅτι, ταῦθ' ὁρῶντες τοῖς μὲν ταῦτα διαπραξαμένοις ἐπαράσονται, τοῖς δ' ὑμῖν ἐναντιώθεῖσιν ἐπιτωθάσονται, ὑμᾶς δὲ ἐκθειάσονται.

Β'.

ΤΩ ΕΦΕΣΟΥ.

Τὸ μὲν (3) περὶ τοῦ προβληθέντος νόμου, εἴ περ ἐστὶ, καὶ ἄλλου του τοιούτου, ἀπ' ἐμαυτοῦ πρὸς τὴν σὴν μεγαλόνοιαν ὅπως ἔχω γνώμης γράφειν ἀρτίως οὐ κρίνω, οὐ φειδοῖ τῶν τοιούτων νόμων (οὐ γὰρ εἰσὶν ἐκείνων οὓς Θεὸς διὰ Μωσέως Ἑβραίοις ἐν Σιναίῳ (4) παρείχετο), ἀλλὰ φειδοῖ τῶν ἀπρὶξ προσεχόντων τούτοις, καὶ μὴ δυναμένων τὸ ἐν αὐτοῖς παραβεβυσμένον ἄδικον κατιδεῖν καὶ τὸ φύσει δίκαιον ἐφευρεῖν. Ὅθεν τὰ νῦν ἀπ' ἐμαυτοῦ περὶ τούτων γράφειν ἐῶ. Ὅπως δὲ χρὴ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι τοὺς τοιούτους τῶν νόμων διαχειρίζειν, ἕνα δὴ τῶν παλαιῶν, ὃν ἐγὼ πάντων, οἷς γε δήπου ἐντετυχήκειν, συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ πολι-

bus fictum fuisse. Adi Wesselingii notam ad Diodorum, Saupii ad Lycurgum, et Vict. Clericum qui id inseruit Chrestomathiæ suæ Græcæ p. 96.

(1) Hunc hominem iterum impugnat Epist. 3, p. 211. Videtur scriptum fuisse, ὡς ἐναντίον ψήφῳ ὑμετέρᾳ. Id postulat sensus, et ἀναστήσαντος grammatica.

(2) Codex, σεμνίου. Permutatio est valde frequens. Epistolographus in An. Oxon. t. 3, p. 189 : εἰ γὰρ ταῦτα περὶ σοῦ μὴ εἰδείην, Λειβηθρίων (vide n. ad Aristænet. 1, 27, p. 592) ἂν εἴην ὡς ἀληθῶς ἀλογώτερος, καὶ ξενώτερος τῶν στωϊκῶν, καὶ κενώτερος τῶν ἐπικουρίων. Rescrib. ἐπικουρείων. Michael Nicetas Tafelii Thessal. p. 371, § 5 : παρῆν τοῖς μαθητειῶσι δρέπεσθαι προῖκα. Rescrib. μαθητιῶσι.

(3) Nota in codicis margine : σκωπτικὴ τῆς τοῦ Ἐφέσου φιλοκερδείας.

(4) Codex, παρέχετο. Diphthongus huc revocata auferenda est Epistolographo sic descripto in Crameri viri doctissimi Anecdotis Oxon. t. 3, p. 190, 8 : τὸ μέτρον τῶν θηριακῶν οὐ μόνον ἀναδιδάξεις ὡς σοφώτατος, ἀλλὰ καὶ ἀποστείλει ὡς πλουσιώτατος. Propono ἀποστελεῖς. Ni tamen fuerit olim ἀποστείλειας, vel ἀπόστειλον.

τικῇ διαφέροντα τίθεμαι, παρέξω μάρτυρα. Τίς οὗτος; ὁ Ἀρίστωνος ἐστὶ Πλάτων, ὁ πολὺς τὴν σοφίαν, πολὺς δὲ καὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἐμπειρίαν, ὡς ἔνεστι τῷ τὴν πραγματείαν ἐκείνου πᾶσαν ἐπιμεμελημένως διεξεληλυθότι καταμαθεῖν. Τί γοῦν περὶ τῶν τοιούτων νόμων φησίν; « ἄριστόν ἐστιν (1) οὐ τοὺς νόμους « καθάπαξ ἰσχύειν, ἀλλ' ἄνδρας τοὺς μετὰ φρονήσεως πολιτικούς· « νόμος γὰρ οὐκ ἄν ποτε δύναιτο τό τε ἄριστον καὶ τὸ δικαιότα- « τον ἀκριβῶς ἅμα πᾶσι, περιλαβὼν τὸ βέλτιστον, ἐπιτάττειν. » Ἀκούεις, ὁ τὸν νόμον εἰσάγων, ὡς οὐ δύναται νόμος ἀεὶ τὸ ἄριστον καὶ τὸ δίκαιον ἐπιτάττειν; Διὰ τί, ὦ Πλάτων; διότι « αἱ ἀνο- « μοιότητες » φησί (2) « τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πράξεων καὶ τὸ « μηδὲν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἡσυχίαν ἄγειν τῶν ἀνθρωπίνων, οὐδὲν « ἐῶσιν ἁπλοῦν ἐν οὐδενὶ περὶ ἁπάντων καὶ ἐπὶ πάντα τὸν χρόνον « ἀποφαίνεσθαι. » Σὺ δ', ὁ τὸν νόμον καινῶς εἰσάγων, ὁ καὶ σοφώτερος, ὡς ἔοικε, Πλάτωνος, δίδως τὸν αὐτὸν τοῦτον εἰς πάντα τὸν χρόνον ἰσχύειν καὶ ἐν πᾶσι πράγμασι καὶ ἀνθρώποις πᾶσιν, ὡς τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ καὶ οὐ φθίνουσιν οὐδὲ μεταβαλλομένοις, καὶ ἀφαιρῇ θεῖον τέμενος καὶ προστίθης! ἀλλ' οὐκ ἔχω εἰπεῖν τίνι. « Τὸν δὲ « νόμον » φησὶν ὁ Πλάτων (3), « ὁρῶμεν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ξυντεί- « νοντα ὥσπερ τινὰ ἄνθρωπον αὐθάδη καὶ ἀμαθῆ, καὶ μηδὲν ἐῶντα « ποιεῖν παρὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν, μηδ' ἐπερωτᾷν μηδένα, μηδ' ἄν « τι νέον ἄρα τῳ ξυμβαίνῃ βέλτιον παρὰ τὸν λόγον ὃν αὐτὸς ἐπέ- « ταξεν· » ὢ τῆς ἀτοπίας, μᾶλλον δὲ τῆς ἀδικίας! ὅστις δίδως νόμον αὐθάδη καὶ ἀμαθῆ ἀνθρώπῳ παραπλησίῳ, καὶ οὔτε Θεὸν φοβῇ προστάσσοντά σοι διδάσκειν τοὺς τοιούτους μὴ συνάπτειν οἰκίαν πρὸς οἰκίαν καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν (4), ἀλλ' ἀνέδην αὐτοῖς εἰς ταῦτα συνεργεῖς καὶ συμπράττεις, οὔτε τοῦ δικαίου ἐντρέπῃ οὗπερ ἐπωμόσω πάντα τρόπον ὑπερμαχεῖν, καὶ κατὰ παντὸς ὑπὲρ τούτου χωρεῖν, οὔθ' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους αἰσχύνῃ, ὧν ἐναντίον τοὺς ὅρκους ἐκείνους τοὺς φρικτοὺς ἐποιήσω, οἳ πάντες, ὡς ἔοικε, τῶν σῶν ἐκκεχωρήκεσαν, ὥσπερ ἐνύπνια, λογισμῶν. Ὁ δέ γε σοφὸς Πλάτων διδάσκων αὖθίς σε λέγει μὴ γράμματα παραφυλάττειν, ἀλλὰ, τὴν τέχνην νόμον παρεχόμενος, σώζειν τοὺς κρινομένους (5)·

(1) Plato Polit. § 34, cum paucula varietate.
(2) Plato ibid.
(3) Plato ibid. — Codex ἐπ' αὐτῷ.
(4) Isaias 5, 8 : οὐαὶ οἱ συνάπτοντες οἰκίαν πρὸς οἰκίαν καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν ἐγγίζοντες, ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνταί τι.
(5) Plato Polit. § 35 : ὥσπερ ὁ κυβερ.

σὺ δ' ἀμφοτέρους οἷς δικάζεις διαφθείρεις, τῷ μὲν συμπράττων ἀδικίαν, τὴν δὲ μονὴν ἀδικῶν, οἴκους ὑπερλάμπρους εἰς αἰθέριον ἀνιόντας μῆκος τούτῳ συνιστὰς, ὥσπερ ἑλεπόλεις κατὰ τῶν μοναζουσῶν ἐν αὐτῇ, αὐλητῶν καταγώγιον καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις μουσοκολάκων (1) καὶ κυβευτῶν, οἷς εἴωθε χαίρειν ὁ ταῦτα δήπουθεν ἀνιστάς. Ἢ οὐκ οἶσθα ὡς παρὰ πάντα (2) τὸν βίον ἐς τοῦτο ἐσχόλακεν, ἢ μᾶλλον τοῦτο βίον πεποίηται; καὶ συνεργεῖς ἀντᾴδειν αὐλητὰς καὶ κιθαρῳδοὺς τοῖς ὕμνοις τοῖς τοῦ Θεοῦ ᾄσματα πορνικὰ, καὶ ἀντικτυπεῖν τοὺς κύβους τοῖς ἱεροῖς κώδωσι (3), καὶ τὸν ἀπὸ τούτων θροῦν ὑπερηχεῖν τὰς φωνὰς αἷς ὑμνεῖται Θεός; καὶ ταῦτ', ἀκούων τοῦ προφητοῦ γεγωνὸς οἷον βοῶντός σοι· « οὐαὶ « ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν κακὴν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τοῦ τάξαι εἰς « ὕψος νοσσιὰν ἑαυτοῦ· αἰσχύνην ἐβουλεύσω τῷ οἴκῳ σου· λίθος ἐκ « τοῦ οἴκου τούτου βοήσεται καὶ κάνθαρος ἐκ τοῦ ξύλου αὐτοῦ « ταῦτα φθέγξεται ». Ὁ προφήτης οὗτος Ἀββακούμ (4) σοι βοᾷ ὡς καὶ τῶν αναισθήτων καὶ ἀλόγων τάχα τῆς τοσαύτης ἀδικίας αἰσθανομένων, καὶ μὴ ὑφισταμένων τὸν ὄγκον ταύτης, ἀμέλει δήπουθεν καὶ βοώντων (5)· σὺ δ' ἄνθρωπος ὢν καὶ ἐξεπιστάμενος ταῦτα περιορᾷς, καὶ διασκεδάζεταί σοι τὸ δίκαιον, καὶ οὐ διεξά-

νήτης τὸ τῆς νεὼς καὶ ναυτῶν ἀεὶ ξυμφέρον παραφυλάττων, οὐ γράμματα τιθεὶς, ἀλλὰ τὴν τέχνην νόμον παρεχόμενος, σώζει τοὺς συνναύτας· οὕτω καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον ... Debuit Chumnus scribere παρεχόμενον ob præcedens τε.

(1) Dionysius Halic. Antiq. 7, 9 : εἰς τὰ διδασκαλεῖα τῶν ὀρχηστῶν καὶ αὐλητῶν καὶ τῶν παραπλησίων τούτοις μουσοκολάκων.

(2) Codex, παραπάντα. Sæpe male jungunt vocabula librarii, sæpe male dividunt. Epistolographus Anecd. Oxon. t. 3, p. 192, 21 : ἀεί μοι ἐπεστύγναζεν ἡ τυχὴ, καὶ, ὡς οὕτως εἰπεῖν, οὐκ ἔθελέ ποτέ μοι προμειδιάσαι (imo προσμ.)· ἀλλ' ἀβαρυτου τῶν προειληφότων ἐπάγω τὰ μετὰ ταῦτα. Nullus dubito quia facienda sit divisio alio modo, scilicet, ἀλλὰ β... tum propono, ἀλλὰ βάρει τούτων τῶν προειλ. ἐπάγει τὰ μ. τ. E regione advertit oculos mendum aliud quod in transcursu tangam. De vocabulo ὁμαίμων agens auctor, οὐ γὰρ μόνον, inquit p. 193, 25, παρ' Ἕλλησι τὸν ἀδελφὸν ὑποσημαίνειν εἴωθε τουτὶ τοὔνομα, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἄλλην συγγένειαν σειρὰν, ποῤῥώτερόν τε καὶ ἀγχοῦ κειμένην. Legendum esse videtur vel συγγένειαν καὶ σειρὰν, vel συγγενείας σειρὰν, vel συγγενικὴν σειράν.

(3) Campanæ sunt ἱεροὶ κώδωνες. Vide Cangii Glossarium in Κώδων.

(4) Habac. 2, 9.... cum varietate.

(5) Notæ p. 44 de figura qua rebus inanimis sensus tribuitur inserui Eustathii locum ex Epistola 8, οἱ λίθοι τοῦ ἐμοῦ ᾳκίσκου κεκράξονται· qui ex Habac. verbis est adumbratus et similibus Lucæ 19, 40 : ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται. Ad Lucam vide Valckenarii scholium. Vide et Burges. ad Sophoclea Phil. 1122 : ὦ τόξον φίλον ... ἦ που ἐλεινὸν ὁρᾷς, φρένας εἴ τινας ἴσχεις, τὸν Ἡράκλειον ἄθλιον ὧδέ σοι οὐκέτι χρησόμενον ... ἀλλ' ἐν μεταλλαγᾷ πολυμηχάνου ἀνδρὸς ἐρέσσει, ὁρῶν ... φωτ' ἐχθοδοπὸν μυρί' ἀπ' αἰσχρῶν ἀνατέλλονθ' ὅσ' ἐφ' ἡμῖν κακ' ἐμήσατ' Ὀδυσσεύς. Manifestum est nomen

γεται εἰς τέλος κρίμα, ἀλλ' ἔξεισι διεστραμμένον (1), εἰληχότος δικάζειν σοῦ γε, καὶ ψυχὰς συντετριμμένας καὶ τεταπεινωμένας διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον καὶ ἀπερρωγυίας τοῦ κόσμου κρίνων καταπονεῖς, καὶ ἀπεμπολεῖς τὸ δίκαιον τούτων ἀργυρίου καὶ ἵππων καὶ ὧντινων βούλει, καὶ ἐκκλίνεις ὁδὸν ταπεινῶν (2) καὶ τῶν διὰ ταῦτα ἀπειλῶν τοῦ Θεοῦ οὐδεμίαν τίθεσαι ὤραν (3), οὐδὲ δεδίττεταί σ' ὠργισμένος καὶ λέγων· « διὸ κονδυλίζετε πτωχοὺς (4) καὶ ἀδικεῖτε πένητας, καὶ διασκεδάζετε τὸ δίκαιον καὶ οὐ διεξάγετε εἰς τέλος κρίσιν, ἀλλ' ἐξάγετε διεστραμμένην (5), καὶ ποιεῖτε τὰ καὶ τὰ », καταλέγων πάσας τὰς ἀδικίας τὰς ἐπ' ἐκείνων τῶν χρόνων καὶ νῦν γιγνομένας· διὰ ταῦτά φησιν· « Ἰδοὺ ἐγὼ ἐγείρω (6) ἔθνος πικρὸν καὶ ταχινὸν τοῦ πορευθῆναι εἰς τὰ πλάτη τῆς γῆς ὑμῶν, τοῦ κατακληρονομῆσαι σκηνώματα οὐκ αὐτοῦ· ὅθεν ἡ δύναμις ὑμῶν εἰς διαρπαγὴν ἔσται καὶ οἱ οἶκοι ὑμῶν εἰς ἀφανισμὸν, καὶ οἰκοδομήσετε οἰκίας καὶ οὐ μὴ κατοικήσετε ἐν αὐταῖς, καὶ φυτεύσετε ἀμπελῶνας καὶ οὐ μὴ πίετε τὸν οἶνον αὐτῶν (7), καὶ αἰχμαλωτισθήσεσθε, καὶ γενήσεται τὰ πρόσωπα ὑμῶν ὡς πρόκαυμα χύτρας (8). » Τούτων ἀκούων ἀλογεῖς; τῆς ἀπονοίας!

'Οδυσσεὺς esse glossema, quod mutandum proponunt docti viri, oblatis conjecturis ἄλγη, οὐ Ζεὺς, ἀνὴρ, οὗτος. In quibus duæ priores saltem vim habent, reliquæ et ipsæ sunt debilia glossemata. Satius forsan fuerit abstinere divinationibus; tamen et meam affero symbolam, scilicet, ἐμήσατο· φεῦ! vel ἐμήσατ' οἴμοι! Atque est in τὸν 'Ηράκλειον ἄθλιον multum incommodi. Cujus tollendi tentamina criticorum virorum non fuerunt felicia. Nevii opinio ἄθλιον pro ἀέθλιον habentis, vertentisque ἀθλοφόρον speciosior est quam verior. Nam poetæ mentem auditorum nemo fuisset assequutus. Saltem scribendum fuerit ἀέθλιον, quod dactylus cum synizesi fieret.

(1) Habac. 1, 4 : διεσκέδασται νόμος, καὶ οὐ διεξάγεται εἰς τέλος κρίμα ... ἕνεκεν τούτου ἐξελεύσεται τὸ κρίμα διεστραμμένον.

(2) Amos 2, 6, 7 : ἀνθ' ὧν ἀπέδοντο ἀργυρίου δίκαιον καὶ πένητα ἕνεκεν ὑποδημάτων, ... καὶ ὁδὸν ταπεινῶν ἐξέκλιναν. Cf. Amos 5, 12

(3) Codex, τίθεσαι ὥραν.

(4) Codex, κονδυλίζεται. — Amos 2, 7 : ἐκονδύλιζον εἰς κεφαλὰς πτωχῶν. Cf. n. 7.

(5) Vide supra n. 1.

(6) Habac. 1, 6 : διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω τοὺς Χαλδαίους, τὸ ἔθνος τὸ πικρόν ... Amos 6, 15 : διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπεγερῶ ἐφ' ὑμᾶς, οἶκος Ἰσραὴλ, ἔθνος, λέγει Κύριος.

(7) Amos 5, 12 : ἀνθ' ὧν κατεκονδυλίζετε πτωχοὺς, καὶ δῶρα ἐκλεκτὰ ἐδέξασθε παρ' αὐτῶν, οἴκους ξεστοὺς ᾠκοδομήσατε, καὶ οὐ μὴ κατοικήσητε ἐν αὐτοῖς· ἀμπελῶνας ἐπιθυμητοὺς ἐφυτεύσατε, καὶ οὐ μη πίητε τὸν οἶνον αὐτῶν.

(8) Nahum. 2, 10 : τὸ πρόσωπον πάντων ὡς πρόσκαυμα χύτρας. — Reliqui codicis scripturam πρόκαυμα, quæ est et aliunde nota, nec omnino mala. Præpositiones πρὸ πρὸς sæpissime fuerunt permutatæ. Procopius B. Goth. 1, 5, p. 27 : Γότθοι 'Ιταλίαν τὴν ἡμετέραν βίᾳ ἑλόντες οὐχ ὅσον αὐτὴν ἀποδιδόναι οὐδαμῇ ἔγνωσαν, ἀλλὰ καὶ προηδικήκασιν ἡμᾶς οὔτε φορητὰ οὔτε μέτρια. Melius προσηδικ. in codice 1038. Anonymus in Anecdot. Oxon. t. 3, p. 219, 12 : κἂν σύ μοι προβάλῃ τὸν ποιητὴν πολιὰν τὴν θάλασσαν

ἢ ἐκκεκώφησαι βεβυσμέν' ἔχων τὰ ὦτα, ἐξ ὧν τυγχάνεις δεδωροδοκηκώς; τῆς αἰσχροκερδείας! ὅστις ἤδη παρηβηκὼς καὶ τὴν προθεσμίαν ὁρῶν ἥκουσαν, ἔπειτ' ἐν δευτέρῳ τίθεσαι τό τε δίκαιον καὶ τὸν Θεοῦ φόβον τοῦ κέρδους καὶ τῆς τῶν ἀδικούντων αἰδοῦς καὶ φόβου. Ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸν ὑμῖν ἐναντιούμενον ἐς αὐτὸ τὸ δίκαιον ἀρκεῖ μοι ταῦτα, τὸ μέτρον τῆς ἐπιστολῆς αἱρουμένῳ τηρεῖν· ἐπεὶ δὲ τὸ προκείμενον ἡμῖν νόμος, ὃν ἐν ἄλλοις κείμενον ἑτέροις δὴ παρενείρει, παντὶ τρόπῳ ἐκβιαζόμενος ὑπερβαλέσθαι ὅπερ προύθετο ἄδικον, ὡς ἐντεῦθεν χαρίσασθαι τῷ χαρισαμένῳ, αὖθις ἀναδραμοῦμαι πρὸς Πλάτωνα, ὅστις ἂν αὐτὸν δεῖξαι (1) πρὸς τὸ αἰσχροκερδῆ εἶναι καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ ἀμαθαίνοντα. Ὥσπερ γὰρ ἐπισφραγιζόμενος αὐτὸς ὁ Πλάτων περὶ πάσης πολιτικῆς καταστάσεως, οὕτω φησί (2)· « θαυμάζομεν δῆτα, ὦ Σώκρατες, ἐν ταῖς τοιαύταις πολιτείαις ὅσα συμβαίνει γίγνεσθαι κακὰ καὶ ὅσα συμβήσεται, τοιαύτης τῆς κρηπῖδος ὑποκειμένης αὐταῖς, τῆς κατὰ τὰ γράμματα καὶ ἔθη, μὴ μετὰ ἐπιστήμης πραττούσαις τὰς πράξεις· ὅθεν πολλαὶ μὲν ἐνίοτε τῶν πόλεων καθάπερ πλοῖα καταδυόμεναι διόλλυνται καὶ διολώλασι καὶ διολοῦνται διὰ τὴν τῶν κυβερνητῶν καὶ ναυτῶν μοχθηρίαν, τῶν περὶ τὰ μέγιστα μεγίστην ἄγνοιαν εἰληφότων, οἳ, περὶ τὰ πολιτικὰ κατ' οὐδὲν γιγνώσκοντες, ἡγοῦνται κατὰ πάντα σαφέστατα πασῶν ἐπιστημῶν ταύτην εἰληφέναι. » Ἀρ' οὖν οὐ δῆλον κἀκ τούτων καὶ τῷ ἀνθρωπίνως ὁρῶντι ὡς καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς διολεῖται ἐπὶ τοιούτων κρηπίδων ἱδρυμένα, καὶ τοιούτους ἔχοντα προστάτας μοχθηροὺς καὶ ἀνεπιστήμονας καὶ αἰσχροκερδεῖς, οἷος ὁ τοῦ δικαίου ἀλάστωρ οὗτος. Πλὴν ἀλλὰ τὸ νῦν εἶναι σὸν ἔργον· καὶ δέομαί σου μὴ τοῦτον ἰσχῦσαι, ἀλλὰ σὲ τὸν ἐπιστήμονα θεῖον ἄνδρα, καὶ αὐτὸ δή που τὸ δίκαιον. Διανάστηθι τοίνυν ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, καὶ ἀπόλυσον ἡμᾶς τῆς Αἰγυπτιακῆς ἢ καὶ βαρυτέρας ταύτης πληγῆς, ἥτις ἐπεισπέπαικε τῷ θεαρέστῳ τούτῳ

ὀνομάζοντα, ἐγώ σοι τοῦτον αὐτὸν προβαλοῦμαι μέλανα τὸν πόντον ἀντονομάζοντα. Codex Matritensis in Yriartæ Catalogo p. 430 male quidem προσβάλῃ, quod mendum statim redimit plenior sententia : ... ὀνομάζοντα, κἂν ὑπὲρ σαυτοῦ ἐγώ σοι τοῦτον αὐτὸν ἀντιπροβαλοῦμαι μέλ. ... e quibus tamen servaverim tantum ἀντιπροβ., verbis κἂν ὑπὲρ σαυτοῦ è proximo versu male repetitis. Jam monui p. 176, anonymum istum ineditum et fuisse editum olim et vocandum Theodorum Prodromum.

(1) Forsan δεῖξαι et πρὸς τῷ. Locum diligenter descriptum esse sciat lector.

(2) Plato Polit. § 40.

σηκῷ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀμπλακημάτων δὴ τῶν ἐμῶν, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ ποίμνιον σπουδάζει σκορπίσαι καὶ φθεῖραι ὡς λύκος Ἀραβικός (1). Πρᾶξον τοίνυν τάχιον γενέσθαι τὴν τοῦ δικαίου ἀπόφασιν καὶ κατάστασιν.

Γ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΤΩ ΜΑΤΑΡΑΓΚΩ.

Ἀθηναίων (2) πρὸς Θηβαίους ἐν Δηλίῳ (3) μαχεσαμένων καὶ κατὰ κράτος ἡττηθέντων, Σωκράτην ὁ σοφὸς ἐπαινεῖ Πλάτων εἰς ἀνδρίαν καὶ καρτερίαν. Ταῦτ' ἄρα δήπουθεν καί φησιν, ὡς, « εἴπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἤθελον εἶναι τοιοῦτοι οἷος ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ Σωκράτης ἐφάνη, ὀρθὴ ἂν ἡ τῶν Ἀθηναίων ἦν πόλις καὶ οὐκ ἂν ἔπεσε τὸ τοιοῦτον πτῶμα (4). » Ταῦτ' ἄρα Πλάτωνος φάσκοντος ὑπὲρ Σωκράτους, εὐκαίρως ἔπεισιν ὑπὲρ σοῦ κἀμοὶ φάναι, βουλομένῳ σημῆναι τὸν σὸν μέγαν πρὸς τὸ δίκαιον ζῆλον, ὡς, εἴπερ καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ σὺν σοὶ δικάζειν λαχόντες, ἤθελον εἶναι τοιοῦτοι οἷος αὐτὸς σὺ, ὀρθὸν ἂν ἦν καὶ οὐκ ἂν ἔπεσε τοιοῦτον πτῶμα τὸ δίκαιον, ὥστε κείμενον καταπατεῖσθαι, καὶ τὴν ἀδικίαν τοῖς καθ' ἡμᾶς πράγμασιν ἐμπομπεύειν (5) καὶ ἐνασχημονεῖν ἐς τοσοῦτον, ὡς καὶ τὴν καθ' ἡμῶν κινεῖν ἀγανάκτησιν ὧδε Θεοῦ, ὡς μικροῦ καὶ τὸν

(1) Basilius Scholiis ad Nazianz. in Notit. mann. t. 11, p. 123 : τῷ κωδίῳ τῆς δοκούσης ἐπιεικείας τὸν Ἀραβικὸν τῆς μανίας λύκον ὑπέκρυπτεν. Ibi λύκον Ἀραβικὸν recentiorum *Chacal* esse monui, antiquorum θῶα. Meminit λύκου Ἀραβικοῦ καὶ ἀλλοφύλλου Gregorius Naz. Orat. 34, p. 537. Theophanes Nic. Epist. 1, p. 6 : τοὺς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, εὐαγγελικῶς εἰπεῖν (respectu ad Matth. 7, 15), προσερχομένους ὑμῖν λύκους Ἀραβικούς. Joannes Mauropus p. 37 : Οὗτος δ' ὁ δεινὸς τῆς Ἀραβίας λύκος. Fontem locutionis aperit Tzetzes Chil. 10, 105 : Καὶ ὁ προφήτης Ἀμβακοὺμ διὰ Χαλδαίους λέγει (1, 8)· « Ὑπὲρ παρδάλεις γὰρ αὐτῶν οἱ ἵπποι ἐξαλοῦνται, Ὀξεῖς ὑπὲρ τοὺς λύκους δὲ αὐτοὺς τῆς Ἀραβίας. Hieronymus Epist. Sel. 2, 22, p. 495 : « ex ultimis Causasi rupibus immissi in nos, non jam Arabiæ, sed septentrionis lupi tantas brevi provincias percurrerunt. »

(2) Notula in codicis margine : ἐγκωμιάζει τοῦτον ὑπὲρ δικαιοσύνης.

(3) De pugna ad Delium Wesseling ad Diod. Sic. 12, 70; Fischer. ad Plat. Apol. § 17, p. 111; Engelh. ad Plat. Lach. § 4, p. 14.

(4) Plato Lach. § 4.

(5) Verbo ἐμπομπεύειν usus est Niceph. Chumnus Epist. 32, p. 38. Codex, ἐμπομπεύει. Fines vocabulorum corruptos nonnullorum corrigam. Joannes Eugenicus Encomio Trapezuntis p. 371, 44 : ὥστε τὴν αὐτὴν ἔσωθέν τε διαναπαύειν τοὺς πολίτας εὐφυῶς ἐν τοῖς κόλποις, οἷά τινα μητέρα τὰ νεογνὴ χρηστὴν καὶ φιλάνθρωπον. Est in codice νεογνά. Idem p. 374 : τί δεῖ λέγειν ὡς μὲν οἰνοπληθὴς ἡ γῆ, ὡς δὲ πρὸς τῇ βοτιανείρῳ... καὶ βοτρυόδωρος; Codex, βοτιανείρῃ. Himerius Orat. 28, p. 846 : . . . κλεῖδης

τρυγίαν αὐτῆς ἐν ἡμῖν ἐκκενοῦσθαι (1). Ἀλλὰ χαλεπὸν φασὶν ἐσθλὸν εἶναι (2)· ὅμως ἤνεγκεν ὁ παρεληλυθὼς μακρὸς χρόνος ἐν καιροῖς διαφόροις γενναίας φύσεις ἀνθρώπων. Ἐγένοντο πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ παρὰ τοῖς πάλαι Ῥωμαίοις Μάνιος Κούριος, καὶ Κάτων ἕτερος, καὶ Ῥηγοῦλος ἄλλος, καὶ Φωκίων ἐν Ἀθήναις, καὶ Δίων ἐν Συρακούσαις. Ἅπαντες γὰρ οὗτοι μεγαλοψυχίας καὶ καρτερίας δείγματ' ἐξενηνόχασιν, ὑπὲρ τῶν καλῶν καὶ δικαίων πολιτευόμενοι, καὶ τοῖς ἑτέρως ἔχουσι πᾶσιν ὑπὲρ τούτων ἐναντιούμενοι, πάντων τῶν ὅσ' ἐν ἀνθρώποις ἀγαθῶν ἑτέρων ὑπερορῶντες· οὐ γένος, οὐ δόξα, οὐ χρήμαθ' ὑπηγάγετ' αὐτούς· κολακείας καὶ φόβου ἀνώτερα καθειστήκει τὰ τούτων φρονήματα. Οὐ Μάνιον (3) τὸ παρὰ τῶν Σαυνιτῶν πολὺ χρυσίον διδόμενον ἐφειλκύσαθ' ὥστε λαβεῖν, καὶ ταῦτ' ἀκριβῶς πένητα καθεστῶτα καὶ γογγυλίσιν (4) ὑπ' ἀπορίας τρεφόμενον. Οὐ Κάτωνα Ἰούλιος, τυραννίδα πράττων αὐτῷ, μετὰ τοῦ στρατοπέδου ἐξέπληξε τὸ μὴ ἐναντιοῦσθαι τούτῳ μέχρι θανάτου ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας Ῥωμαίων. Οὐ Ῥηγοῦλον ἡ τῶν Καρχηδονίων ἐξεδειμάτωσεν ὠμότης, ὑφ' ἧς τὸν βίον κατέστρεψε, τὸ μὴ τὰ συμφέροντα τῇ πατρίδι βουλεῦσαι. Οὐχ ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος οἷός τ' ἐγεγόνει πεῖσαι Φωκίωνα ὑφέσθαι τῆς γνώμης ἣν εἶχε πράττων ὑπὲρ τῆς πόλεως. Οὐ τὸν Δίωνα (5) Συρακούσιοι

αὐχεῖ προπάτορας. Reperi κλείδας in codice, unde patet integrum fuisse vocabulum Ἡρακλείδας. Idem lemmate Orationis 22 : ἀρχομένων σπουδῶν, πρῶτον ἐν τῷ αὐτῷ ἀκροατηρίῳ μέλλων λέγειν. Pro αὐτῷ legi in codice αὐτῶν solito scriptum compendio. Idem Orat. 25, 4, de Abaride : ἀναξυρίδες αὐτῶν ἐκ ταρσῶν αὐτῶν ἄχρι καὶ γλουτῶν ἀνατείνουσαι. Codex recte αὐτῷ. Idem p. 820 : φιλοσοφίαν· καὶ λόγον τὴν τῆς ψυχῆς ἁρμονίαν κρείττονα πάσης λύρας. Reperi, φιλοσοφίας καὶ λόγου τ. τ. ψ. ἀρχὴν κρ. π. δορυφορίας, et vicina æque manca. Idem p. 824 : τὴν Ὑπαρχὸν ἐξουσίαν. Conjicit editor Ὑπάρχων. Reperi ὕπαρχον, idque bonum. Sic p. 826, 3, pro ὕπαρχος est in codice ὕπαρχον. Sed nolim diutius illi Augiæ stabulo immorari.

(1) Respectu ad Psalm. 74, 8.

(2) Simonides Platonis Protag. § 33 : ἄνδρ' ἀγαθὸν μὲν ἀλαθέως γενέσθαι χαλεπόν.

(3) Res nota, vel ex Cicerone De Sen. cap. 16.

(4) Aur. Victor. 33 : « legatis Samnitum aurum offerentibus, quum ipse « in foco rapas torreret... » Plutarch. Cat. 2 : πρὸς ἐσχάρᾳ καθήμενον αὐτὸν ἕψοντα γογγυλίδας εὑρόντες οἱ Σαννιτῶν πρέσβεις ἐδίδοσαν πολὺ χρυσίον. Idem Apophth. Rom. : Σαυνιτῶν δὲ μετὰ τὴν ἧτταν ἀφικομένων πρὸς αὐτὸν καὶ χρυσίον διδόντων, ἔτυχεν ἐν χύτραις ἕψων γογγυλίδας. Inde accedit non parum auctoritatis varietati *coqueret*, pro *torreret*, in Victoris loco.

(5) Codex, Δίονα, permutatione facillima, quum vocalis longa et brevis simillimo recentioribus efferantur sono. Epistolographus in Anecd. Oxon. t. 3, p. 176 : ἑστήκαμέν σοι ἀργοί τε καὶ ἄπρακτοι καὶ τὸ τοῦ Ἰωνᾶς (imo Ἰωνᾶ) πεπόνθαμεν ἄντικρυς· ἐν σάλῳ καὶ κλύδωνι ῥέγχομέν σοι καθεύδοντες (cf. Jonas 1, 5), μήτε τὸ ἱστίον μεταχειριζόμενοι, μήτε τοὺς

σηκῷ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀμπλακημάτων δὴ τῶν ἐμῶν, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ ποίμνιον σπουδάζει σκορπίσαι καὶ φθεῖραι ὡς λύκος Ἀραβικός (1). Πρᾶξον τοίνυν τάχιον γενέσθαι τὴν τοῦ δικαίου ἀπόφασιν καὶ κατάστασιν.

Γ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΤΩ ΜΑΤΑΡΑΓΚΩ.

Ἀθηναίων (2) πρὸς Θηβαίους ἐν Δηλίῳ (3) μαχεσαμένων καὶ κατὰ κράτος ἡττηθέντων, Σωκράτην ὁ σοφὸς ἐπαινεῖ Πλάτων εἰς ἀνδρίαν καὶ καρτερίαν. Ταῦτ' ἄρα δήπουθεν καί φησιν, ὡς, « εἴπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἤθελον εἶναι τοιοῦτοι οἷος ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ Σωκράτης ἐφάνη, ὀρθὴ ἂν ἡ τῶν Ἀθηναίων ἦν πόλις καὶ οὐκ ἂν ἔπεσε τὸ τοιοῦτον πτῶμα (4). » Ταῦτ' ἄρα Πλάτωνος φάσκοντος ὑπὲρ Σωκράτους, εὐκαίρως ἔπεισιν ὑπὲρ σοῦ κἀμοὶ φάναι, βουλομένῳ σημῆναι τὸν σὸν μέγαν πρὸς τὸ δίκαιον ζῆλον, ὡς, εἴπερ καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ σὺν σοὶ δικάζειν λαχόντες, ἤθελον εἶναι τοιοῦτοι οἷος αὐτὸς σὺ, ὀρθὸν ἂν ἦν καὶ οὐκ ἂν ἔπεσε τοιοῦτον πτῶμα τὸ δίκαιον, ὥστε κείμενον καταπατεῖσθαι, καὶ τὴν ἀδικίαν τοῖς καθ' ἡμᾶς πράγμασιν ἐμπομπεύειν (5) καὶ ἐνασχημονεῖν ἐς τοσοῦτον, ὡς καὶ τὴν καθ' ἡμῶν κινεῖν ἀγανάκτησιν ὧδε Θεοῦ, ὡς μικροῦ καὶ τὸν

(1) Basilius Scholiis ad Nazianz. in Notit. mann. t. 11, p. 123 : τῷ κωδίῳ τῆς δοκούσης ἐπιεικείας τὸν Ἀραβικὸν τῆς μανίας λύκον ὑπέκρυπτεν. Ibi λύκον Ἀραβικὸν recentiorum *Chacal* esse monui, antiquorum θῶα. Meminit λύκου Ἀραβικοῦ καὶ ἀλλοφύλλου Gregorius Naz. Orat. 34, p. 537. Theophanes Nic. Epist. 1, p. 6 : τοὺς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, εὐαγγελικῶς εἰπεῖν (respectu ad Matth. 7, 15), προσερχομένους ὑμῖν λύκους Ἀραβικούς. Joannes Mauropus p. 37 : Οὗτος δ' ὁ δεινὸς τῆς Ἀραβίας λύκος. Fontem locutionis aperit Tzetzes Chil. 10, 105 : Καὶ ὁ προφήτης Ἀμβακοὺμ διὰ Χαλδαίους λέγει (1, 8)· « Ὑπὲρ παρδάλεις γὰρ αὐτῶν οἱ ἵπποι ἐξαλοῦνται, Ὀξεῖς ὑπὲρ τοὺς λύκους δὲ αὐτοὺς τῆς Ἀραβίας. Hieronymus Epist. Sel. 2, 22, p. 495 : « ex ultimis Causasi rupibus immissi in nos, non jam Arabiæ, sed septentrionis lupi tantas brevi provincias percurrerunt. »

(2) Notula in codicis margine : ἐγκωμιάζει τοῦτον ὑπὲρ δικαιοσύνης.

(3) De pugna ad Delium Wesseling ad Diod. Sic. 12, 70; Fischer. ad Plat. Apol. § 17, p. 111; Engelh. ad Plat. Lach. § 4, p. 14.

(4) Plato Lach. § 4.

(5) Verbo ἐμπομπεύειν usus est Niceph. Chumnus Epist. 32, p. 38. Codex, ἐμπομπεύει. Fines vocabulorum corruptos nonnullorum corrigam. Joannes Eugenicus Encomio Trapezuntis p. 371, 44 : ὥστε τὴν αὐτὴν ἔσωθέν τε διαναπαύειν τοὺς πολίτας εὐφυῶς ἐν τοῖς κόλποις, οἷά τινα μητέρα τὰ νεογνὴ χρηστὴν καὶ φιλάνθρωπον. Est in codice νεογνά. Idem p. 374 : τί δεῖ λέγειν ὡς μὲν οἰνοπληθὴς ἡ γῆ, ὡς δὲ πρὸς τῇ βοτιανείρῳ... καὶ βοτρυόδωρος; Codex, βοτιανείρῃ. Himerius Orat. 28, p. 846 : . . . κλεῖδης

νος (1) πάντας τοὺς ἐπ' ἐκείνων τῶν χρόνων ἀνθήσαντας ῥήτορας παρελάσαι, καὶ ὑπ' Ἀθηναίων πολλάκις στεφανωθῆναι, φιλοδίκαιον καὶ φιλόδημον ὄντα· οὐδὲ Τόξαριν καὶ Ἀνάχαρσιν τὸ βαρβάρους εἶναι, ὥστε μὴ σὺν τοῖς σπουδαζομένοις σοφοῖς παρὰ τῶν Ἑλλήνων τετάχθαι, οἵ γ' ἐς τοσοῦτον κλέους αὐτοὺς προήχασιν (2), ὥστε καὶ τεθνεῶσι λόγος ἐντέμνειν αὐτοῖς ὡς ἥρωσιν (3). Ὅθεν οὐδ' εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς τουτουσὶ χρόνους προσέστη τῷδε τῷ παρ' ἐμοῦ νῦν ἐπαινουμένῳ (4) τὸ μὴ ἐλλόγιμον καὶ δίκαιον ἄνδρα φανῆναι καὶ διαφέροντα πολλῶν κἀγαθῶν, ὅτι πρότερον βάρβαρος ἐτύγχανεν ὤν· φιλόκαλον γὰρ ἡ ἀρετὴ καὶ αἰεί πως περὶ τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἔχει (5). Τοίνυν οὐκ εἰς ἓν μόνον ἔθνος ἀνθρώπων θεᾶται, ἀλλ' εἰς ἔθος αὐτῇ καθεστήκει (6) πάντοσε τὼ ὀφθαλμὼ παραβάλλειν καὶ τῶν ταύτην σπουδαζόντων, κἂν ὁπόθεν ἂν εἴη, τῷ μὲν πλέον, τῷ δ' ἔλαττον νέμειν δόξης, ἑκάστῳ δήπουθεν κατὰ τὴν ἀξίαν (7). Ἐπειδὰν δέ τιν' ὁποιδήποτε θεάσαιτ' ἀντιποιούμενον ταύτης ὁλοσχερῶς, εἴωθεν ὁλοσχερῶς ἀμείβεσθαι τοῦτον. Ἀμέλει καὶ ζευξαμένη τὸ ἴδιον αὐτῆς τέλειον ἅρμα, ὥσπερ τέ-

recensetur inter Scriptores Græcos varios in Bibl. Gr. t. 11, p. 591, quam videsis; adde et Matthæium in Prolusione a. 1789, cui insunt binæ epistolæ, altera Nili Cabasilæ, altera Demetrii Cydonii. Insignis est de eo locus Nicephori Gregoræ 21, 5, 7.

(1) Libanius Vita Demosth. § 2, narrat Demosthenis avum Gylonem, quum in Ponto exularet, uxorem duxisse mulierem Σκύθιν τὸ γένος, ἐξ ἧς ἦν τοῦ Δημοσθένους ἡ μήτηρ Κλεοβούλη.

(2) Forma notanda.

(3) Lucianus Scytha c. 1, de Toxari: Ἀθήνησιν ἀπέθανε, καὶ μετ' οὐ πολὺ καὶ ἥρως ἔδοξε, καὶ ἐντέμνουσιν αὐτῷ Ξένῳ Ἰατρῷ οἱ Ἀθηναῖοι. Quod an et de Anacharside alicubi narretur, nunc non memini.

(4) Puto de illo Mataranco agi, qui proxima epistola valde fuit laudatus.

(5) Videtur deesse adverbium, εὐνοϊκῶς ἔχει, vel parile aliud.

(6) Codex, καθεστήκοι, et sic Epistolæ quintæ initio, et sexta media, quod mendum, quamvis toties iteratum, pro mendo habeo, non scriptoris, sed scribæ. Malim καθειστήκει, quod legitur p. 210, 213; tamen et alias forma καθεστήκει utitur, p. 214, 215, 219.

(7) Præcipuum esse virtutem hominis ornamentum expressit versibus non inelegantibus anonymus in codice 400: Ἐκ τῶν ὀστρέων μάργαρον, τὸ ῥόδον ἐξ ἀκάνθης, Τὸ κρίνον καὶ τὸ βάλσαμον ἐκ βοτανῶν προῆλθε, Καὶ τῆς πορφύρας τὸ λαμπρὸν ἐκ τῆς κογχύλης ἔφυ, Καὶ δὴ πολλοὶ περίλαμπροι τὴν ἀρετὴν καὶ γνῶσιν Ἐξ εὐτελοῦς γεγόνασιν τῆς τῶν πατέρων ῥίζης· Καὶ ποταμοὶ κατέῤῥευσαν ἐξ ἁλμυρῶν ὑδάτων, Τῶν ὅθεν ἦσαν τὴν ἀρχὴν τῶν πλείστων ἀγνοούντων· Τῷ κάλλει γὰρ τῶν πράξεων ἀπέκρυψε τοὺς ὅθεν. Τὴν ἀρετὴν οὐκ ᾔσχυνεν οὐ γένος, οὐ πενία· Ἀλλ' ἔστι κόσμος εὐπρεπὴς ἢ βασιλεῖ τὸ στέφος. Codex habet ἔφη pro ἔφυ, versumque penultimum sic exhibet innumerum, οὕτω τὴν ἀρετὴν οὐκ ᾔσχυνεν, quem refinxi probabiliter. Posset etiam legi τὴν ἀρετὴν γὰρ ᾔσχυνεν οὐ γένος ... Refero ἀπέκρυψε ad hominem nunc ignotum quem laudat poeta. Pro τοὺς ὅθεν forsan legendum τοὺς ἔθεν. In ultimo versu ad εὐπρεπὴς ἢ subaudiatur μᾶλλον.

τῆς μεγαλοψυχίας ἠδυνήθησαν μεταστῆσαι, καὶ ταῦθ' ὑποστάντα παρ' αὐτῶν πολλὰ καὶ δεινὰ, οὓς μαχόμενος Διονυσίῳ τῆς τυραννίδος ἀπήλλαξε. Τούτοις τοῖς θαυμαστοῖς ἀνδράσιν, οὓς ὁ πολὺς ῥέων χρόνος ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ νώτων βαστάσας φέρει (1) καὶ πᾶσι δείκνυσι τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ἐνάμιλλον τίθεμαί σε· παραπλησίως γὰρ ἐκείνοις πολιτεύῃ. Ὅθεν οὐκ Ἀσανίων (2) γένος δεδίττεταί σε, οὔτε τὰ τούτων χρήματ' ἐφέλκεται ὡς τοὺς ἄλλους, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων ἁπάντων· οὐδ' εἰς πρόσωπον βλέπεις ἀνθρώπου, οὐδ' ἀπειλαί τινες ὑποθράττουσί σε, οὐδ' ὑποπτήσσεις, φίλος ὢν ἀληθείας καὶ παρρησίας, δυναμένους δικάστας, ὡς ἕτεροι καὶ ταῦτα παρηϐηκότες, ἀλλὰ πάντων τούτων ὑπερορᾷς, ἀετὸς ἐν νεφέλαις πρὸς τούτους καθεστηκώς. Οὐ γὰρ ἂν ἁλοίης ποτὲ τούτων τινὶ, εἰς θεὸν ἀτενὲς βλέπων καὶ κανόνα καὶ στάθμην ἔχων τοῦ βίου σαυτοῦ τὸν τούτου φόϐον καὶ τὰ αὐτοῦ δικαιώματα. Ὅθεν κἀγὼ ἐπιθυμῶν τὸν αὐτὸν ὅνπερ σὺ πορεύεσθαι οἶμον, φίλον τὸ ἀπὸ τοῦδε τίθεμαί σε, καὶ βουλοίμην ἂν ἀποδημοῦντα μὲν ἡμῖν ἐπιστέλλειν, παρόντα δὲ συνεῖναι καὶ ὁμιλεῖν καὶ ὡς φίλοις χρῆσθαι· ἴδοις (3) γὰρ ἡμᾶς φίλους οὐ πολλοῖς ἀντεξεταζομένους. Ἐγὼ δ' ἠϐουλόμην καὶ πλείον' ἐκθέσθαι (4)· ἀλλ' οὐκ ἀνῆκεν ὁ μετακομιστὴς ταυτησὶ τῆς ἐπιστολῆς· ἐξελθεῖν γὰρ ἠπείγετο· ὅθεν τὰ λοιπὰ οὗτος φράσει πρὸς σὲ ἅπερ δήπουθεν ἀνεθέμην αὐτῷ.

Δ'.

Τῼ ΜΕΓΑΛῼ ΔΙΟΙΚΗΤῌ Τῼ ΚΑΒΑΣΙΛᾼ (5).

Οὐδὲν ἐκώλυσε Δημοσθένην ὅτιπερ ἐκ Σκυθίδος εἷλκε τὸ γέ-

κάλως διατιθέμενοι... ὥσπερ φόρτος ἄλλος ἐῤῥιμμένοι τῷ σκάφει. Videtur legendum φόρτος ἄλλως. Notissimum est sic poni ἄλλως cum nominibus, quod plerumque scholiastæ per μάτην reddunt. Plato Theæt. § 85 : οὐ λῆροί εἰσι γῆς ἄλλως ἄχθη, ἀλλ' ἄνδρες. Ibi Heind. Sophocles Phil. 947 : Κοὐκ οἶδ' ἐναίρων νεκρὸν, ἢ καπνοῦ σκιὰν, Εἴδωλον ἄλλως. Ibi Buttm. Adde Tup. ad Long. § 7, p. 288 ; Koch. Observ. in Tim. Lexic. p. 28.

(1) Inesse videntur poetici loci vestigia.

(2) Cf. Epist. 1, p. 204.

(3) Codex, εἴδης. Et velim ἴδοις γὰρ ἄν. Permutatio vocalium η οι multis nocuit locis. Joannes Euchait. p. 37 : τὴν πάρδαλιν μὲν δυσμενῶς ἔχειν λόγος Πρὸς ὄψιν ἀνδρός· κἂν γεγραμμένην λάβοι, Εὐθὺς διασπᾶν καὶ γραφὴν μισουμένην. Lego λάϐῃ.

(4) Vide p. 168, n. 4.

(5) Codex, Καϐάσιλα, quo de accentu n. 1, p. 67. Nicolaus Cabasilas, μέγας διοικητὴς, quod erat unum ex palatinis officiis, id est sacelli imperialis curator,

Ε'.

ΤΩ ΦΙΛΟΣΟΦΩ (1).

Ἀπορήσαις ἂν ἴσως, θεασάμενος τουτουσὶ τοὺς ὄρνις τοὺς πεμφθέντας σοι παρ' ἐμοῦ, πῶς ὁ μὲν ἐψίλωται, ὁ δ' ἥκει σοι ἐπτερωμένος. Πλὴν ἀλλ' εἴ γε που τὴν αἰτίαν γνοίης, ἀφέμενος πάντως τοῦ ἀπορεῖν, τὰ μάλιστα δὴ θαυμάσεις τούτων τὸ τέχνασμα τῶν ὀρνίθων. Ὁ μὲν γὰρ νομαδικὸς ἄγριος οὗτος ἐπτέρωται, ἐπιδεικνύμενος τῆς ἑαυτοῦ πτερώσεως τὸ ποικίλον, καὶ τεχναζόμενος ἐπισπάσασθαι τὰς σὰς, εἰ οἷόν τε, πρὸς ἑαυτὸν ὄψεις ἐντεῦθεν, ὥστε παρευδοκιμῆσαι (2) τὸν ἕτερον τὸν κατοικίδιον τοῦτον παρὰ σοὶ, μέλαιναν πτέρωσιν ἐνδεδυμένον· ὁ δὲ, τοῦθ' ὑποτοπάσας, αὖθις ἀντετεχνάσατο τούτῳ, καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀπετινάξατο πτέρωσιν, προελόμενος μᾶλλον γυμνὸς, ἢ οὕτως ὡσπερεὶ δυσείμων φανῆναί σοι καὶ ἄσχημος, κατὰ Πλάτωνα, κἀντεῦθεν παρευδοκιμηθῆναι. Ὅθεν ἥκει σοι γυμνὸς μὲν, ἀλλὰ λευκός τε καὶ πίων, κἀντεῦθεν ὡραῖός τε καὶ καλὸς, καὶ τοῦ ἐνδεδυμένου τούτου πολλῷ γε κρείττων. Ὅτι δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει, εἴσῃ σαφῶς, εἴ γε καὶ τοῦτον τῶν ἰδίων πτερῶν ψιλώσαις· τότε γὰρ ἂν ἰδὼν σαφῶς καταμάθοις, ὡς ὃ μὲν κάλλος (3) ὁ νομαδικὸς ἐπὶ τῶν πτερῶν οὗτος εἶχε, τοῦτ' αὐχεῖ ὁ κατοικίδιος ἐπὶ τῶν σαρκῶν· καθέστηκε δ' ἐν τούτῳ πολύ γέ που χεῖρον· οὐ γὰρ ἔνεστιν ἀποθέσθαι.

Ἀλλὰ μεταξὺ τὰ τοιαῦτά μοι γεγραφότι ἐπῄει τι καὶ σπουδαῖον θέσθαι, ὡς, εἴ γε κἀν τοῖς ὄρνισι χρὴ μὴ μόνον εἰς τὰ ἐκτὸς βλέπειν τούτων, ἤπου μᾶλλόν γε καθεστήκει μὴ εἰς τὰ ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου μόνον σκοπεῖν καὶ τούτοις εὐχερῶς καὶ ἀβασανίστως καὶ ἀπρὶξ πιστεύειν· πάντων γὰρ τῶν ζώων πολυτροπώτερον καὶ ποι-

(1) Philosopho Josepho, ni fallor, de quo p. 68, n. 1. Est lemma in margine : ἀπορίας διασάφησις.

(2) Cod. παρευδοκημῆσαι, et mox παρευδοκημηθῆναι, permutatis vocalibus sono simillimis ι et η. Epistolographus Crameri Anecd. Oxon. t. 3, p 185, 21 : τὸ δυσπόριστον τῆς ψηφιφορίας. Lego ψηφηφορίας. Idem p. 187, 5 : ταῖς δὲ Λυδοῦ (Joannis Lydi) μαντείαις ἃς ἐκεῖνος ἔκ τε φώντου καὶ φηγαύλου καὶ τοῦ μυθολογουμένου παρὰ Ῥωμαίοις Τάγητος συναγήοχε, μὴ πάνυ τι πρόσεχε. Lego, Φωντηΐου καὶ Φιγούλου. Demetrius Cydon. De contemn. morte p. 145 : οὕτω δὴ ἄγνοιαν ταῖς ἀκαθάρτοις ἡδοναῖς σπένδεται. Codices 963 et 1213, οὕτω δι' ἀγν., omnino recte.

(3) Codex, κάλος.

θριππον ὑπάγει, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ἀναβαίνειν θαρρούντως ἐκ πολλοῦ τοῦτο τεθεραπευκότι, καὶ εὐήνιον καὶ εὐάγωγον τοῦ λοιποῦ παρέχει· τὸ δὲ πανταχοῖ τοῦτον γεγηθότ' ἐναέριον περιάγει, ὥσπερ ὁ μυθικὸς Πήγασος Βελλεροφόντην, προϊπταμένης τῆς Φήμης καὶ δίκην κήρυκος ἀναβοώσης· « Ταῦτα τὰ βραβεῖα τῆς Ἀρετῆς πρὸς « τοὺς ἀπρὶξ ταύτης ἐξηρτημένους. » Ὁ δὲ τῷ ὀρθῶς σκοπουμένῳ μετάρσιος καὶ ὑπερνέφελος ὡς πρὸς ἡμᾶς φερόμενος (εἰπεῖν γὰρ τουτὶ (1) παρείκει), εὐκλεὴς καὶ ζηλωτὸς καθίσταται τοῖς φρόνησιν εἰληχόσι (καὶ πῶς γὰρ οὔ;), ὅστις ἐφ' ἅρματος ὀχεῖται, οὗ τὸ μὲν δεξιὸν μέρος ἕλκουσι Δικαιοσύνη καὶ Ἀνδρία, θάτερον δ' αἱ λοιπαὶ δύο (2). Εἰ γοῦν τοῦθ' οὕτως ἔχει, καὶ οὐκ ἂν φαίης ἄλλως, πῶς οὐκ εὐκλεὴς οὑτοσὶ καὶ ζηλωτὸς, καὶ οἷος ἐπαίνου τετυχηκέναι, ὃν, εἰ καὶ βάρβαρος πρότερον καθειστήκει, νῦν ἐξ ἄγαν σπουδῆς καὶ φιλοκαλίας, πρὸς τὸ ἐλλόγιμον γεγονέναι καὶ τὸ τέλειον τῆς ἀρετῆς ἅρμα φέρει· οὐ γὰρ ἔνεστ' εἰπεῖν ὡς οὐ μέτεστι τούτῳ καὶ ἀνδρίας ὅς γε γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, τὸ τῆς παροιμίας (3), οὕτω χωρεῖ κατὰ τῶν ἀδικούντων, ὡς οἶσθα. Μὴ τοίνυν, ἀναγνοὺς τὴν πρὸς αὐτὸν ἡμετέραν ἐπιστολὴν, νεμεσήσαις ἡμῖν ὡς ἀπεικότως τοῦτον ἐπῃνεκόσιν· εἰώθαμεν γὰρ ἡμεῖς τὰς μὲν λαμπρῶς φιλοκάλους καὶ (4) μεγάλας φύσεις, κἂν ὁποίας ἂν ὦσι μοίρας, κατὰ δύναμιν ἐπαινεῖν, τὰς δ' ἑτέρως ἐχούσας μήτ' ἐπαινεῖν μήτε ψέγειν, τὴν ἀλήθειάν τε τιμῶντες καὶ τὸ φιλολοίδορον καθεστάναι μὴ προῃρημένοι.

(1) Codex, παρήκει. Nonnunquam παρήκω et παρείκω confusa sunt. Quod oritur mendum ex simili vocalium η ει sono. Anonymus in Anecd. Oxon. t. 3, p. 226, 18 : ὡς ἂν ... καὶ εἰ φωνὴ νῦν μὲν τὸν θρηνοῦντα ... ὑποκρίνοιτο. Editio Yriartæ p. 390, καὶ ἡ φωνὴ, bene. Est ὀλισθεῖσαν male scriptum pro ὀλισθῆσαν in his versibus quos reperi in codice 400 : Τῷ πλαστουργῷ παρέστηκα· τὴν τέχνην ἐθεώμην, Πῶς ἐν τῷ πλάττειν τὸν πηλὸν καὶ τὸν τροχὸν συστρέφειν Τὸ σκεῦος ἀπειργάζετο, εἶδος διδοὺς καὶ τύπον· Ἀλλ' ὀλισθῆσαν τῆς χειρὸς ἀθρόως συνετρίβη. Εἰκόνα ταύτης ἔλαβον τῆς καθ' ἡμᾶς οὐσίας· Ἐκ γὰρ πηλοῦ γεγόναμεν περιφορᾷ τῶν ἄνω, Καὶ πάλιν συντριβόμεθα καὶ πρὸς πηλὸν χωροῦμεν. Correxi codicis menda, παρέστικα, ἀπεργάζετο.

(2) Videlicet σωφροσύνη et φρόνησις.

(3) Vide p. 56, n. 3.

(4) Addidi καί. Ducas Histor. cap. 9, p. 35 : ἀποδεξάμενος οὖν αὐτοὺς ὁ Καντακουζηνὸς κατὰ τὴν συνήθη φιλοφροσύνην μετὰ δώρων ὅτι πλείστων, καὶ ὑποσχέσεων κατακορέσας αὐτούς. Recepi conjecturam Bekkeri κατὰ pro vulgato καὶ, et e codice 1310 inserui καὶ ante ὑποσχ. Et syllabula τε sic perit nonnunquam. Joannes Eugenicus Encomio Trapezuntis § 19 : τράπεζα μὲν ἱερὸν χρῆμα, σοφὸς ἔφη τις, δι' ἧς ὁ θεὸς τιμᾶται φίλιος καὶ ξένιος. Codex, φίλιός τε κ. ξ. Cui scriptori reddatur et brevissima vocula δὲ § 12 : ὄρτυξι καὶ νήτταις καὶ φάτταις ἐπεντρυφᾷν. Codex, ὄ. καὶ νήτταις δὲ κ. φ. ἐ. Sic et § 6 codex, ἱπποδρομίαι δ' οὖν habet, non quod editio, ἱππ. οὖν.

καὶ ὅλοι τῶν ὀστῶν (1) τῶν καταστίκτων, τῶν κύβων δηλάδη τούτων, καὶ τῶν πεσσῶν γίνονται· καὶ τοσοῦτον αὐτοὺς χειροῦνται, ὡς θᾶττον ἢ λόγος μεταβάλλουσιν εἰς πολλά· ἀμέλει τῇ μὲν λυποῦνται, τῇ δὲ γεγήθασι, καὶ ἄρτι μὲν εὐέλπιδες καθεστᾶσι, νῦν δ' αὖθις ἀπειρηκόσιν ἐοίκασι· καὶ νῦν μὲν ὁρῶντι φαιδρούς ἐστιν ἰδεῖν, ἐν ἀκαρεῖ δὲ σκυθρωπούς· καὶ ὁτὲ μὲν ἀνέδην αὐτοὶ λοιδοροῦνται, ὁτὲ δὲ ἀνέχονται φανερώτερον ὑβριζόμενοι, καὶ συστέλλονται καὶ κατηφιῶσιν, εὐθὺς δὲ πάλιν, οὐκ ὀστράκου (2), ἀλλὰ κύβου περιστροφῇ, ἀναπηδῶσι καὶ πυρριχίζουσι, καὶ ψεύδονται καὶ ἐπιορκοῦσι. Τέλος τινὲς οἱ θερμότεροι περὶ ταῦτα, συμπεσόντες ἀλλήλοις μάχονται ὥσπερ ἐν παρατάξει. Πάντα γὰρ δρῶσιν ἀναμφιλόγως ὅσ' ἂν δόξειεν αὐτοῖς τοῖς κύβοις καὶ τοῖς πεσσοῖς. Ἕτεροι δὲ Διονύσῳ θύουσιν· ὅθεν φιλοτησίαι τούτους κατέχουσι, καὶ προπίνουσιν ἀλλήλοις ἕωθεν πολλάκις μέχρι μέσων νυκτῶν, εὐμεγέθους σκύφου περισοβουμένου τινός, οὐ Μαρωνείου, ἀπὸ Μάρωνός τινος (3), οἴνου ἐγχεομένου αὐτοῖς, ἀλλ' ἀπὸ Τριγλείας (4), ἢ Δωρικοῦ ἐκ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Μονεμβασίας (5), καὶ μεθυσθέντες οἴονται πάντ' ἔχειν καὶ πάντα δύνασθαι, ὡς καὶ τὴν θάλασσαν ὅλην, κατὰ τὸν τοῦ Αἰσώπου δεσπότην (6), ὑπισχνεῖσθαι πιεῖν, καὶ παραπαίουσι (7), καὶ ὀρθοεπεῖν οὐ δεδύνηνται (8),

(1) Cangius, κορδακίζοντες, καὶ ὅλοι τῶν ὀστέων, mediis omissis. Codex, ὀστῶν.

(2) Proverbium est ὀστράκου περιστροφῇ sæpe illustratum. Eunapius p. 526 : ὥσπερ ὀστράκου μεταπεσόντος ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐχώρησεν Ῥωμαίοις. Ibi editor. Dio Chrys. Or. 4, p. 176 : ὀστράκου φασὶ μεταπεσόντος, στρατηγὸς ἢ δημαγωγὸς πέφηνεν. Ibi Morell. Manuel Palæologus p. 348 : οἱ γὰρ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ὀστράκου φασὶ μεταπεσόντος, εὐθὺς κινούμεθα. Const. Manasses Chron. 6242 : Αἴφνης πεσόντος ἔμπαλιν τοῦ κύβου τοῦ τῆς τύχης, Καὶ τῶν ὀστράκων τῶν αὐτῆς ἄλλως μεταῤῥιφέντων. Adde Arsenium Viol. p. 388, in ὀστράκου περιστροφή, cum Walzii nota.

(3) Maro ille, qui vini utrem Ulyssi dedit, notus ex Homeri Odyssea. Nonnihil de eo notavi ad Hom. t. 3, p. 359.

(4) Meletio Τρίγλια est Bithyniæ, olim Αγρίλλιον· Hasio viro d. Τρυγλιὰ Suppl. ad Hist. Infimi imp. t. 19, p. 518.

(5) Monembasiam esse nunc vini feracem negat Puquevillius.

(6) Rem narrat Planud. Vita Æsopi p. 56.

(7) Libanius t. IV, pag. 1051, de ebrio : ἐπειρᾶτο δ' ἀρκεῖν αὐτῷ, οὐ μὴν ἴσχυσεν· ἐῴκει τοῖς παραπαίουσι τῇδε καὶ τῇδε φερόμενος, ἐλπίδα παρέχων ἀεὶ πεσεῖσθαι, τῷδ' αὐτῷ καὶ γέλωτα. Codex, 1000, bene, οὐ μὴν δ' ἴσχυσεν, ἀλλ' ἐ. τ. π. τῇδε κἀκεῖσε φερ. Et habet ἂν pro ἀεί : poterit utraque vox recipi. Insuper bene dividit voculas, τῷ δ'.

(8) Libanius ibid. : μόλις δὲ ἐλθὼν οἴκαδε... τοῖς μὲν οἰκέταις ἐπέπληττεν... καὶ οὐδενὸς ἐπ' αὐτῶν ἐφείδετο ῥήματος, τρανὲς δ' οὐδ' ὁλόκληρον. Codex idem : τοῖς μὲν οἰκέταις ὡς υἱέσι διελέγετο, τοῖς δ' αὖ υἱέσιν ὡς οἰκέταις : sic, idque bene; sed melius legetur servato ἐπέπληττεν, ut opponantur διελέγετο et ἐπέπληττεν. In sequentibus velim legere, τρανὲς δ' οὐδὲν οὐδ' ὁλόκληρον. Destituor nunc ope codicis qui in syllabis καὶ οὐ desinit.

καὶ ἐπεγγελώντων ἄλλων καὶ αὐτοὶ ἐπεγγελῶσιν αὐτοῖς, καὶ, πειρώμενοι ἀνίστασθαι, καταπίπτουσι (1), καὶ, βαδίζειν ἐπιχειροῦντες, διολισθαίνουσι, καὶ κλονοῦνται τρομερῶν αὐτῶν τῶν γονάτων ὑπ' ἀκράτου καθισταμένων, καὶ βοῶσιν ἄσημα καὶ ἀλλόκοτα, καὶ μεμηνόσιν ἐοίκασιν ἀτεχνῶς. Ἡ γὰρ πόσις οὐ μέχρι κόρου, ἀλλ' ἄχρις ἐμέτου καὶ καταπτώσεως ἀναισθήτου. Καὶ τούτων πάντων τῶν κακῶν, οἷς ὑπ' οἴνου ἐνίσχηνται, μία λύσις, ὕπνος, καὶ οὗτος θανάτου μικρὸν διενηνοχώς (2). Εἶεν (3)· οὗτοι γὰρ οὕτως. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἐνασμενίζουσιν αὐληταῖς καὶ κιθαρῳδοῖς, καὶ ἡδύνονται καταυλούμενοι, καὶ τοῖς ἐκ θυμέλης ἑαυτοὺς ὅλους διδόασι, καὶ στιβάδος ἔπι καὶ κλίνης πολυτελοῦς κείμενοι ἐκθηλύνονται, καὶ τοῖς παραιτίοις τούτου μεγάλας ἐκτίνουσι δωρεάς.

Οὐ μὴν ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι πάντες σχεδὸν περὶ ταῦτα ἔχουσιν, ἕκαστος ᾧγε δήπουθεν χαίρει· ἐμὲ δὲ (4) τούτων ἁπάντων ἀπεσχοινισμένον ὁ τῶν λογίων Μουσῶν χορὸς θεασάμενος, ὥσπερ ἦρος ἀρχομένου ἀηδόνες, μελιχρὸν οἷον ὑπᾴδειν τὸ πρῶτον ἤρξαντο, ὥστε με δόξαι ἐν ἀμφιλαφεῖ καθεστάναι παραδείσῳ, καὶ παντοίους ἐν αὐτῷ μουσικοὺς ὄρνιθας ἠρέμα περιλαλεῖν με. Ὡς δέ με κατέμαθον τῶν ἄλλων ἁπάντων καθάπαξ ἀποσπάσαντα καὶ ταύταις

(1) Lycon Rutilii Lupi II, 7, in ebriosi characterismo : « confectis viribus, utpote cujus venæ non sanguine, sed vino sunt repletæ, se ipse erigere non valet; tandem duobus innixus..... » Quæ possunt conferri cum Libanianis t. 4, p. 1050 : ὡς δὲ καὶ ἀνίστασθαι ἔδει, τῶν ὀρθωσόντων ἐδεῖτο καὶ ἀξόντων : cod. 1000, p. 150, 2, caret vocula καὶ, non tamen hic inutili, et habet ordine debiliore, τῶν ὀρθ. καὶ ἀξ. ἐδεῖτο.

(2) Libanius præivit : ἔκειτο κατειλημμένος ὕπνῳ μάλιστα ἐοικότι θανάτῳ.

(3) Est et εἶεν supra p. 173. Gregorii Naz. Scholiastes, cujus verba olim in ipso contextu epistolæ 128 post primum vocabulum εἶεν fuerant recepta : τὸ εἶεν ἀντὶ τοῦ ταῦτα μὲν δὴ οὕτως· ἔστι γὰρ ἐπίῤῥημα ἀφοριστικόν· ἐπὶ γὰρ τοῖς ἤδη εἰρημένοις λεγόμενον περιορίζει αὐτά· σημαίνει καὶ τὸ ἄγε δή· ἐστὶ δὲ καὶ ἀναφάνησις (leg. ἀναφώνησις). Basilius scholiis ineditis ad eumdem Orat. 20, p. 351 C, ubi εἶεν· ἀντὶ τοῦ ταῦτα μὲν οὕτως... παρατηρητέον δὲ ὡς ἐπίῤῥημα ὂν συντακτικὸν καὶ περιοριστικὸν, οὐκ ἐπὶ ἀναπαύσει τελείου λόγου, ἀλλ' ὅταν ὁ δὲ σύνδεσμος καὶ ἕτερόν τι ἐπιφέρων ἐπιλέγηται· ἐν ἀρχῇ δὲ λόγου εὑρισκόμενον ἀντὶ παρακελεύσεως εἴρηται ὁμοίως τῷ ἄγε· ἴσως ἐκ τοῦ εἶα, κατὰ τροπὴν τοῦ α εἰς ε, ὡς ἕνεκα ἕνεκεν. Igitur epistolographus in An. Oxon. t. 3, p. 162, qui scripsit, ἔστω οὖν ὅπως ἂν εἴη ταῦτα, potuit scribere brevius εἶεν. Sed cui bono id animadverto? καλάμῳ καὶ μέλανι utebatur libere. Est quod moneam utilius de mendo quo fœdatur sententia vicina: ἀλλ' ἔμενε ἓν σφόδρα λυπεῖ μόνον, τὸ ἐστερεῖσθαι τῆς σῆς, τῆς ἀπὸ τῶν λόγων ἡδονῆς. Videtur corrigendum : ἀλλ' ἐμὲ ἓν σφόδρα λυπεῖ μόνον (vel λ. καὶ μόνον), τὸ ἐστερῆσθαι τῆς σῆς ἀπὸ τῶν λόγων ἡδονῆς. Vel deest nomen post σῆς : ... σῆς ... καὶ τῆς ἀπὸ... Potest et legi : ἀλλ' ἔμενε ἓν σφ. λυποῦν...

(4) Notula marginalis : ἔκφρασις τῆς

μόναις ὑποθέντα τὸ οὖς, τότε δὴ τότε, λαμπρῶς περιστᾶσαι, ἄλλοσε ἄλλη λιγυρὸν ᾄδειν καὶ διάτορον ἀνεβάλλοντο· καὶ περιΐστανταί με νῦν τοῖς μέλεσι καταγοητεύουσαι. Ἐγὼ δ' οὕτω κεκήλημαι ὑπ' αὐτῶν, ὥστ' οἶμαι παῖδας εἶναι πρὸς ταύτας τοὺς πάλαι, Ὀρφέα δηλαδὴ καὶ Ἀμφίονα καὶ Ζῆθον, καὶ εἴ τις ἕτερος ἐν Λέσβῳ ἐγεγόνει κιθαρῳδός (1). Αἱ δὲ καὶ ἱππεύοντά με οὐκ ἀνιᾶσιν, ἀλλ' ἕπονται παρομαρτοῦσαι, δεδοικυῖαι ὥσπερ μή πως παρά τινος ὑποκλαπείην· καὶ οἴκοι ὄντα με περιηχοῦσιν αἰεὶ, καὶ οὐ πρότερον λήγουσι πρὶν ἂν ἐγὼ εἰς ὕπνον κατακλιθείην. Εἰσὶ δέ τινες αἵπερ μου καὶ κατακλιθέντος τὰς χορδὰς ὑποψάλλουσι, καὶ ἠρέμα ἕτεραι ὑποψιθυρίζουσι, τὸν ἐμὸν ὕπνον ἐρχόμενον παραπέμπουσαι, μετ' ἀρρήτου τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς χάριτος μαλακὸν καὶ κουφὸν ἀπεργαζόμεναι.

Ἀμέλει μέτρι' ἄττα ἐξ ὧν ᾄδουσιν ὡς εἶχον ἀπομνημονεύσας, ταύτην τὴν φιλοτησίαν προπίνω σοι, ἀφοσιούμενος καὶ αὐτὸς ταῖς ἡμέραις ταύταις ῥαστώνην τινά. Ὥρα δὲ καὶ σοὶ τὸν αὐτόν μοι κρατῆρα ἀντιπληρῶσαι, κατὰ τὸ ἔθος τῶν συμποσιαζόντων αὐτῶν. Ἀντιπληρώσεις δ', εὖ οἶδα, εἴ γε μόνον βουληθείης, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ κρεῖττω, ἅτ' οὐδὲν ἄλλο πεποιημένος ἔργον ἐκ παίδων ἢ τοὺς λόγους αὐτούς.

Ζ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

Σὸν ἄρα καὶ τοῦτο καὶ τῆς σῆς καλοκαγαθίας καὶ χρηστότητος καὶ τοῦ περὶ τὸ δίκαιον ζήλου· ποῖον δὴ λέγω; ὅπερ δῆτ'

αὐτοῦ σπουδαίας διατριβῆς. Cicero pro Arch. 6 : « Quis mihi jure succenseat, si quantum ceteris ad suas res obeundas, quantum ad festos dies ludorum celebrandos, quantum ad alias voluptates et ad ipsam requiem animi et corporis conceditur temporum; quantum alii tribuunt tempestivis conviviis, quantum denique aleæ, quantum pilæ, tantum mihi egomet ad hæc studia recolenda sumsero? »

(1) Arionem innuit Lesbium. Sic Arionem vocavit τὸν ἐκ Μηθύμνης κιθαρῳδὸν Yriartæ Geminus p. 389, qui est Anonymus Anecdotorum Oxon. t. 3, p. 222, 14, qui est Theodorus Prodromus : vide p. 176, n. 5. Pariter idem auctor in alio opusculo p. 430 Yriartæ, p. 217, 28 Oxon. : χορδὰς μὲν μόνας καὶ μόνους καλάμους εἴπερ ἀνὰ χεῖρας ὁ ἐκ Μηθύμνης θεῖτο κιθαρῳδὸς, οὐκ ἂν πολλοστόν τι μέλος προήσεται.

ἐχθὲς πρὸς ἡμᾶς ἐνεδείξω. Ἀπήγγειλε γάρ μοι ἡ τὰ πάνδεινα παθοῦσα, καὶ τὰ μέγιστ' ἀδικηθεῖσα, ἐμὴ θυγάτηρ ὅπως τε αὐτὴν ἐδεξιώσω γενομένην παρὰ τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς ἀρχείοις, καὶ ὅσα, ὑπερμαχῶν τοῦ δικαίου ταύτης, λελάληκας πρὸς τὸν ἁγιώτατον ἡμῶν δεσπότην τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην (1), θαυμαστὰ πάντα καὶ μεστὰ ζήλου, καὶ ἀδελφὰ τοῖς ὁσημέραι παρὰ σοῦ λεγομένοις καὶ πραττομένοις, ὥστ' ἔμοιγε παρίσταται σὲ καὶ μόνον σχεδὸν τῶν πάντων ἀνθρώπων κόσμον δεύτερον ὀνομάζειν, ὅπερ τις τῶν πάλαι ἁγίων (2) περὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου φθάσας εἰρήκει, καὶ σὲ δηλαδὴ καθ' ὁμοιότητα τούτου γεγονέναι. Ὡς γὰρ ὁ κόσμος οὗτος, παρὰ Θεοῦ τὴν πρώτην ἁρμονίαν δήπουθεν ἁρμοσθεὶς, ἀεὶ φέρει, καὶ ἣν ἔλαχεν ἑκάστων (3) φύσιν τῶν ἐν αὐτῷ καὶ κίνησιν καὶ χώραν, εἰς ταύτην διηνεκῶς καθεστήκει (4), καὶ οὔτ' ἀλλοιοῦται, οὔθ' ἵσταται, οὔτε μεταβαίνει, ἀλλ' ὡσαύτως ἀεὶ τὰ πάντ' ἔχει, οὕτω καὶ σὺ, ἁρμοσθεὶς παρὰ Θεοῦ ἀπὸ πασῶν ἀρετῶν, ὁ αὐτὸς ἀεὶ ὅσιος καὶ δίκαιος τυγχάνεις καθεστηκώς. Ὅθεν ἐπευχόμεθα σὲ συμπαραμεῖναι τῷ κόσμῳ τούτῳ χρόνον ἐς ὅσον πλεῖστον ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν τε ἄλλων τῶν καταπονουμένων καὶ ἀδικουμένων, καὶ ἡμῶν αὐτῶν. Καὶ εἴης γε βεβιωκὼς οὐ δεκάδας, ἀλλ' ἑκατοντάδας χρόνους (5), κατὰ τοὺς εὐηρεστηκότας πάλαι

(1) Constantinopoleos Patriarcha œcumenicus nuncupatur.

(2) Gregor. Naz. Or. 42, p. 480, B.

(3) Codex ἕκαστον, solita vocalium sono similium confusione. Editor Meletii p. 2, monet lectorem in codice esse περιττομάτων, pro quo recte scripsit περιττωμάτων. Quam vellem eadem in describendo suo codice diligentia illum ubique usum fuisse! Comparato ad ejus librum apographo quod mihi olim confeceram, plurima deprehendi menda, quæ vix puto ipsi codicem exhibuisse, quæ saltem debuit corrigere vel tentare. Exemplis defungar pauculis. Meletius igitur p. 1 : πολλοὶ τῶν ἀρχαίων σοφῶν πολλοὺς κατὰ ἀποτάγην ἢ ἐν συντόμῳ περὶ τοῖς φύσεως ἡμῶν λόγους συνέθεντο. Codex 2227, κατὰ ἀποτάδην, quod et Bachmannus reperit, estque omnino verum. Mox : ὁ μὲν γὰρ Ἱπποκράτης... ὁ γὰρ Γαλῆνος... Codex meus : ... ὁ δὲ Γαληνὸς, rectissime. Rursus, ὁ μέγας Βασίλειος. Codex meus, ὁ μέγας ἐν πατράσι Βασίλειος. Sed mediis quæ addo verbis potuit carere viri clar. codex. Meletius p. 2 : οὐδεὶς ... συναγαγὼν φαίνεται τὴν ὅλην ὑπόθεσιν, τοῦ μὴ τὴν πραγματείαν ἀποτελέσαι. Nitida mei codicis sententia : τοῦ μίαν πραγμ. ἀποτ. Post quæ editio : τὰ οὖν διεσπαρμένα, ὡς ἐν ταῖς τούτων βίβλοις ἐγκείμενα, αὐτὸς ἐκλαβών. Melius codex : τὰ οὖν διεσπαρμένως ἐν ταῖς... Editio : δεῖ οὖν τὸν ἀπεριεργῶς ἀναγινώσκοντα μετὰ ἀγάπης καὶ φόβου θεῷ. Codex : δ. ο. τ. ἀπεριέργως ... φόβου θεοῦ. Desinat autem nota in eodem quo incepta fuit. Meletius p. 8 : τρέφεται γὰρ (melior est conjunctio δὲ aliorum codicum) ἐν τῇ μήτρᾳ τὸ ἔμβρυον, καὶ ἀναπνεῖ οὐκ ἐκ τοῦ στόματος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ, ἐξ αἱματικῶν μητρώων περιπτωμάτων. Cod. recte exhibet περιττωμάτων.

(4) Codex, καθεστήκοι. Malim καθέστηκε · at p. 220, 3, est εἰλήφει pariter.

(5) Sic codex, nec mutandum.

μόναις ὑποθέντα τὸ οὖς, τότε δὴ τότε, λαμπρῶς περιστᾶσαι, ἄλλοσε ἄλλη λιγυρὸν ᾄδειν καὶ διάτορον ἀνεβάλλοντο· καὶ περιΐστανταί με νῦν τοῖς μέλεσι καταγοητεύουσαι. Ἐγὼ δ' οὕτω κεκήλημαι ὑπ' αὐτῶν, ὥστ' οἶμαι παῖδας εἶναι πρὸς ταύτας τοὺς πάλαι, Ὀρφέα δηλαδὴ καὶ Ἀμφίονα καὶ Ζῆθον, καὶ εἴ τις ἕτερος ἐν Λέσβῳ ἐγεγόνει κιθαρῳδός (1). Αἱ δὲ καὶ ἱππεύοντά με οὐκ ἀνιᾶσιν, ἀλλ' ἕπονται παρομαρτοῦσαι, δεδοικυῖαι ὥσπερ μή πως παρά τινος ὑποκλαπείην· καὶ οἴκοι ὄντα με περιηχοῦσιν αἰεὶ, καὶ οὐ πρότερον λήγουσι πρὶν ἂν ἐγὼ εἰς ὕπνον κατακλιθείην. Εἰσὶ δέ τινες αἵπερ μου καὶ κατακλιθέντος τὰς χορδὰς ὑποψάλλουσι, καὶ ἠρέμα ἕτεραι ὑποψιθυρίζουσι, τὸν ἐμὸν ὕπνον ἐρχόμενον παραπέμπουσαι, μετ' ἀρρήτου τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς χάριτος μαλακὸν καὶ κουφὸν ἀπεργαζόμεναι.

Ἀμέλει μέτρι' ἄττα ἐξ ὧν ᾄδουσιν ὡς εἶχον ἀπομνημονεύσας, ταύτην τὴν φιλοτησίαν προπίνω σοι, ἀφοσιούμενος καὶ αὐτὸς ταῖς ἡμέραις ταύταις ῥαστώνην τινά. Ὥρα δὲ καὶ σοὶ τὸν αὐτόν μοι κρατῆρα ἀντιπληρῶσαι, κατὰ τὸ ἔθος τῶν συμποσιαζόντων αὐτῶν. Ἀντιπληρώσεις δ', εὖ οἶδα, εἴ γε μόνον βουληθείης, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ κρείττω, ἅτ' οὐδὲν ἄλλο πεποιημένος ἔργον ἐκ παίδων ἢ τοὺς λόγους αὐτούς.

Ζ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

Σὸν ἄρα καὶ τοῦτο καὶ τῆς σῆς καλοκαγαθίας καὶ χρηστότητος καὶ τοῦ περὶ τὸ δίκαιον ζήλου· ποῖον δὴ λέγω; ὅπερ δῆτ'

αὐτοῦ σπουδαίας διατριβῆς. Cicero pro Arch. 6 : « Quis mihi jure succenseat, si quantum ceteris ad suas res obeundas, quantum ad festos dies ludorum celebrandos, quantum ad alias voluptates et ad ipsam requiem animi et corporis conceditur temporum; quantum alii tribuunt tempestivis conviviis, quantum denique aleæ, quantum pilæ, tantum mihi egomet ad hæc studia recolenda sumsero? »

(1) Arionem innuit Lesbium. Sic Arionem vocavit τὸν ἐκ Μηθύμνης κιθαρῳδὸν Yriartæ Geminus p. 389, qui est Anonymus Anecdotorum Oxon. t. 3, p. 222, 14, qui est Theodorus Prodromus : vide p. 176, n. 5. Pariter idem auctor in alio opusculo p. 430 Yriartæ, p. 217, 28 Oxon. : χορδὰς μὲν μόνας καὶ μόνους καλάμους εἴπερ ἀνὰ χεῖρας ὁ ἐκ Μηθύμνης θεῖτο κιθαρῳδὸς, οὐκ ἂν πολλοστόν τι μέλος προήσεται.

ἐχθὲς πρὸς ἡμᾶς ἐνεδείξω. Ἀπήγγειλε γάρ μοι ἡ τὰ πάνδεινα παθοῦσα, καὶ τὰ μέγιστ' ἀδικηθεῖσα, ἐμὴ θυγάτηρ ὅπως τε αὐτὴν ἐδεξιώσω γενομένην παρὰ τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς ἀρχείοις, καὶ ὅσα, ὑπερμαχῶν τοῦ δικαίου ταύτης, λελάληκας πρὸς τὸν ἁγιώτατον ἡμῶν δεσπότην τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην (1), θαυμαστὰ πάντα καὶ μεστὰ ζήλου, καὶ ἀδελφὰ τοῖς ὁσημέραι παρὰ σοῦ λεγομένοις καὶ πραττομένοις, ὥστ' ἔμοιγε παρίσταται σὲ καὶ μόνον σχεδὸν τῶν πάντων ἀνθρώπων κόσμον δεύτερον ὀνομάζειν, ὅπερ τις τῶν πάλαι ἁγίων (2) περὶ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου φθάσας εἰρήκει, καὶ σὲ δηλαδὴ καθ' ὁμοιότητα τούτου γεγονέναι. Ὡς γὰρ ὁ κόσμος οὗτος, παρὰ Θεοῦ τὴν πρώτην ἁρμονίαν δήπουθεν ἁρμοσθεὶς, ἀεὶ φέρει, καὶ ἣν ἔλαχεν ἑκάστων (3) φύσιν τῶν ἐν αὐτῷ καὶ κίνησιν καὶ χώραν, εἰς ταύτην διηνεκῶς καθεστήκει (4), καὶ οὔτ' ἀλλοιοῦται, οὔθ' ἵσταται, οὔτε μεταβαίνει, ἀλλ' ὡσαύτως ἀεὶ τὰ πάντ' ἔχει, οὕτω καὶ σὺ, ἁρμοσθεὶς παρὰ Θεοῦ ἀπὸ πασῶν ἀρετῶν, ὁ αὐτὸς ἀεὶ ὅσιος καὶ δίκαιος τυγχάνεις καθεστηκώς. Ὅθεν ἐπευχόμεθα σὲ συμπαραμεῖναι τῷ κόσμῳ τούτῳ χρόνον ἐς ὅσον πλεῖστον ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν τε ἄλλων τῶν καταπονουμένων καὶ ἀδικουμένων, καὶ ἡμῶν αὐτῶν. Καὶ εἴης γε βεβιωκὼς οὐ δεκάδας, ἀλλ' ἑκατοντάδας χρόνους (5), κατὰ τοὺς εὐηρεστηκότας πάλαι

(1) Constantinopoleos Patriarcha œcumenicus nuncupatur.

(2) Gregor. Naz. Or. 42, p. 480, B.

(3) Codex ἕκαστον, solita vocalium sono similium confusione. Editor Meletii p. 2, monet lectorem in codice esse περιττομάτων, pro quo recte scripsit περιττωμάτων. Quam vellem eadem in describendo suo codice diligentia illum ubique usum fuisse! Comparato ad ejus librum apographo quod mihi olim confeceram, plurima deprehendi menda, quæ vix puto ipsi codicem exhibuisse, quæ saltem debuit corrigere vel tentare. Exemplis defungar pauculis. Meletius igitur p. 1 : πολλοὶ τῶν ἀρχαίων σοφῶν πολλοὺς κατὰ ἀποτάγην ἢ ἐν συντόμῳ περὶ τοῖς φύσεως ἡμῶν λόγους συνέθεντο. Codex 2227, κατὰ ἀποτάδην, quod et Bachmannus reperit, estque omnino verum. Mox : ὁ μὲν γὰρ Ἱπποκράτης... ὁ γὰρ Γαλῆνος... Codex meus : ... ὁ δὲ Γαληνὸς, rectissime. Rursus, ὁ μέγας Βασίλειος. Codex meus, ὁ μέγας ἐν πατράσι Βασίλειος. Sed mediis quæ addo verbis potuit carere viri clar. codex. Meletius p. 2 : οὐδεὶς ... συναγαγὼν φαίνεται τὴν ὅλην ὑπόθεσιν, τοῦ μὴ τὴν πραγματείαν ἀποτελέσαι. Nitida mei codicis sententia : τοῦ μίαν πραγμ. ἀποτ. Post quæ editio : τὰ οὖν διεσπαρμένα, ὡς ἐν ταῖς τούτων βίβλοις ἐγκείμενα, αὐτὸς ἐκλαβών. Melius codex : τὰ οὖν διεσπαρμένως ἐν ταῖς... Editio : δεῖ οὖν τὸν ἀπεριεργῶς ἀναγινώσκοντα μετὰ ἀγάπης καὶ φόβου θεῷ. Codex : δ. ο. τ. ἀπεριέργως ... φόβου θεοῦ. Desinat autem nota in eodem quo incepta fuit. Meletius p. 8 : τρέφεται γὰρ (melior est conjunctio δὲ aliorum codicum) ἐν τῇ μήτρᾳ τὸ ἔμβρυον, καὶ ἀναπνεῖ οὐκ ἐκ τοῦ στόματος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ, ἐξ αἱματικῶν μητρῴων περιπτωμάτων. Cod. recte exhibet περιττωμάτων.

(4) Codex, καθεστήκοι. Malim καθέστηκε · at p. 220, 3, est εἰλήφει pariter.

(5) Sic codex, nec mutandum.

Θεράπευε σεαυτὸν λουτροῖς δὶς ἢ ἅπαξ τοῦ μηνός.

Τέμνου (1) φλέβα ὁπόταν καὶ ὁποίαν ἂν οἱ Ἀσκληπιάδαι (2) προστάξαιεν.

Ἂν οὕτω γε σαυτὸν διαιτῴης, δυνήσῃ, προγονικῆς ἴσως ἐπισειομένης σοι νόσου, ὑπέρτερος γενέσθαι, αὐτοῦ συναιρομένου τοῦ κρείττονος. Εἰ δέ σε, ὡς ἀντ' ἄλλου πατρῴου κλήρου ὃν ἔδει σοι περιγενέσθαι ὡς πρωτοτόκῳ, ταύτην γε μὴν εἵμαρται δῆτ' ἐπανιμηκέναι, ἀλλ' οὖν ῥᾷον οἴσεις μετὰ τοιαύτης διαίτης. Ἂν δὲ κατὰ μῆνιν Θεοῦ ὑπέρσχῃ, οὔτε σὺ σαυτὸν, οὔτ' ἄλλος αἰτιάσεταί σε, ὡς βρωμάτων ἡττηθέντα μοχθηροτέρων τοῦτο παθόντα, καὶ ὑπ' ὀρέξεως ἐνσχεθέντα τοσαύταις ἀφύκτοις παγῖσι. Καὶ γὰρ οἱ διὰ ταῦτα τούτῳ τῷ πάθει ἐνισχημένοι ἐοίκασί μοι καὶ τῆς μελλούσης κολάσεως ἀλογεῖν. Ὁ γὰρ διὰ βρώμαθ' ἑαυτὸν εἰς τοιαύτας περιωδυνίας (3) καὶ ἀλγηδόνας ἐνσείων καὶ, τὸ τῆς παροιμίας, ὃν καταβάλλεται καρπὸν θερίζων (4), καὶ οὐκ ἀφιστάμενος τούτων, προδήλου ὄντος τοῦ αἰτίου, καὶ παρὰ πόδας καὶ ἐξ ὑπογυίου τίσεως (5), σχολῇ γ' ἂν (6) ὅγε τοιοῦτος τὰς ἀπειρημένας ἡδονὰς ἀποσκορακίσοι διὰ τὴν μὴ φαινομένην μέλλουσαν τίσιν.

(1) Phlebotomiam fieri jubet Demetrius Pepagom. De pod. c. 23 : τοῦ δεξιοῦ μὲν ποδὸς ῥευματισθέντος, τὴν ἐν τῷ δεξιῷ ἀγκῶνι νεφρικὴν τέμνε φλέβα. Nescit quæ sit νεφρικὴ vena Bernardus, et eo modo disserit, ut nec sibi satisfaciat, nec mihi. Codicem inspexi; non variat. Quum meminerim φ et υ permutari, propono νευρικήν. Est enim vena cubitalis subcutalis, et tendini seu νεύρῳ vicina. Inde νευρικὴ dici posse videtur.

(2) Codex, ἀσκληπιάδε. Recto consilio ægrotum ad medicos ablegat. Nam podagrosis non temere vena secanda est.

(3) Codex περιωδινίας. Soni similitudo vocales ι et υ passim in causa fuit cur permutarentur. Dion Chrys. Orat. 64, p. 337 : τὸν Ἡρακλέα ἀποκτενεῖ χιτὼν καὶ γυνὴ, ... τὸν Ἀλέξανδρον δοῦλος καὶ Κίλιξ. Quærit Reiskius quis fuerit ille servus Cilix, nec reperit. Miror non statim vidisse legendum esse κύλιξ, calyx videlicet veneni Macedonici cujus tanta vis esse narratur. Sic opponuntur res et homo, δοῦλος καὶ κύλιξ, ut modo χιτὼν καὶ γυνή.

(4) Videtur fere respicere Platonem Phædr. § 94 : ποῖόν τινα οἴει μετὰ ταῦτα τὴν ῥητορικὴν καρπὸν ὃν ἔσπειρε θερίζειν; Conf. et Paulus Ad Gal. 6, 7.

(5) Niceph. Chumnus in meis Anecd. Gr. t. 2, p. 160 : τῆς ἐξ ὑπογύου κολάσεως φοβούσης. Platonis scholia ad Menex. : ἐξ ὑπογυίου· ἐκ τοῦ σύνεγγυς, παραυτά. Vid. Wyttenb. ad Plut. S. N. V. p. 15; interpres doctissimus Aristot. Rhet. 1, 1, 7, edit. Oxon. p. 16.

(6) Sophocles OE. T. 434 : Σχολῇ γ' ἂν οἴκους τοὺς ἐμοὺς ἐστειλάμην· ibi Sch. : βραδέως, οὐδαμῶς. Gregorius Naz. Or. 32, p. 517 : σχολῇ γ' ἂν ἄλλο τι φανείη μέγα· ibi Basilius scholiis ineditis in manuscripto regio 573 : ἀντὶ τοῦ μόλις, ἤτοι οὐδαμῶς.

II.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΥΓΕΙΑΣ (1).

Χαίρων χαίρουσιν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι (2), μηνύοντί τε προσώπῳ (3) τὴν τῆς ψυχῆς ἡδονὴν, ἥκω μηνύσων ἐλπίδας ὡς ἀγαθὰς (4), ἀνθ' ὧν ὁ πάντα ἄριστος βασιλεὺς κρίσει μὲν ἁπάντων τέθνηκεν ἰατρῶν, ἀναβεβίωκε δ' οὖν δυνάμει τῆς χειρὸς καὶ αὐτὸς, ἥτις καὶ, τῆς χήρας τοῦ παιδὸς ἐκφερομένου ποτὲ ἐκ τῆς πόλεως Ναῒν, ἥψατο τῆς σοροῦ (5).

Τοῖς μὲν οὖν παισὶ τῶν ἰατρῶν οὐδ' ἂν εἷς νοῦ μετέχων οὔτ' ἀμαθίας μέμψαιτο, οὔθ' ἕτερόν τινα μῶμον ἀξιώσει προστρίψαι, ἄλλως ἐκβάσης, ὡς ἔδει γε, τῆς ἐπὶ τὸν βασιλέα παρ' αὐτῶν κακίστης ψήφου καὶ ἀπευκταίας ἡμῖν. Καὶ γὰρ δῆλος ἦν ὁ πᾶσιν ὧν κρατεῖ καὶ ἰατρὸς καὶ πατὴρ, καὶ πᾶν ὁτιοῦν ἕτερον ὃ τοῖς ὡς προσῆκεν ἄρχουσι γνησιώτατόν τε καὶ χρησιμώτατον, ποικίλων προσπαλαίων νοσημάτων ἐσμῷ, ὧν ἕκαστον ἤρκεσεν ἂν, καὶ εἰς ἀδαμαντίνην κατασκῆψαν ἰσχὺν, πάντῃ χαύνην ἐλέγξαι καὶ ἀσθενῆ.

(1) E codice 3041, p. 66. — Non possum dicere quo fuerit tempore scripta hæc oratio. De morbo imperatoris tacent historici, et quum in verbis concinnandis ac sententiis philosophicis totus sit orator, nihil habeo quod præfari queam. Addam Orationi epistolam Manuelis, ut videtur, ad Demetrium Cydonem in qua ejusdem morbi fuit mentio facta, et insperatæ salutis.

(2) Ad Constantinopolitanos verba esse directa opinor.

(3) Pariter Manuel Dialogis cum muteriza, quos edidit Hasius vir doctissimus, p. 381 : μηνύων τῷ προσώπῳ τὴν τῆς ψυχῆς διάθεσιν.

(4) Cum emphasi intelligendum ὡς. Sic p. 226, 9, ὡς θερμότερον.

(5) Lucas Evang. 7, 11 : ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν... Καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίσθη τεθνηκὼς υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ χήρα... Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ... καὶ εἶπε· « Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. »

Θεῷ δὲ τῷ πάντων βασιλεῖ τίς ἡμῶν ἀξίαν εἴσεται χάριν, ἢ τίς ἀρκούντως ἐκτίσει τὰς ἀμοιβὰς, ὀλέθρου προύπτου τὴν Ῥωμαίων ξύμπασαν σεσωκότι, οἷς ἐκάλει μὲν τὸν ὁμώνυμον (1) ἀμείνονος αὐτῷ κοινωνήσοντα βασιλείας· εἴασε δ' οὖν ὅμως, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων φεισάμενος, Ῥωμαίοις δὲ ἡμῖν μιᾷ τῇ τοῦδε ζωῇ τὸ μὴ καὶ τοῦ τεθνάναι χείρω ζῆσαι ζωὴν πάνυ τοι σαφῶς δεδωκώς;

Εἶχε μὲν ἡμῖν ὁ βασιλεὺς πονήρως τοῦ σώματος, ὃς δὴ ψυχὴ τοῖς ὑπὸ χεῖρα πᾶσιν ἔνι τε καὶ πιστεύεται, οὐ τούτῳ μόνον αὐτῷ τῷ βασιλεὺς εἶναι, ἀλλ' ὅτιπερ καὶ ἀγαθὸς καὶ σωτὴρ καὶ ὅ τι ποτ' ἂν καὶ γένοιτο παραπλήσιον τούτοις, πλειστάκις ἀνεδείχθη, πολλὰ μὲν τρόπαια κατὰ τῶν ἐχθρῶν στήσας, πολλοὺς δὲ ἐθελοντὴς ὑποστὰς κινδύνους καὶ ταλαιπωρίας καὶ πλάνας ὑπὲρ ἡμῶν, μακραῖς ἀποδημίαις χρησάμενος, ἐν αἷς πλέων μὲν πᾶσαν ὥραν ἄλλ' ἅττα (2) ἔφερε δεινὰ, ὁδοιπορῶν δὲ ἄλλα. Τὴν γὰρ ἀγροικίαν καὶ τὸ τραχὺ καὶ ἀνήμερον καὶ ἀσύμβατον ἐνίων ἐθνῶν, εἰς οὓς (3) ὁ βασιλεὺς ἀνάγκην εἶχε πορεύεσθαι, σιωπῶ, οὓς μήτε τιθασσεύειν δυνάμενος (οὐδὲ γὰρ οἷοί τε ἦσαν τοῦτο παθεῖν), μήτε πρὸς τἀκείνων ἤθη μεταβαλεῖν δεῖν ἀξιῶν (οὐδὲ γὰρ προσῆκε τηλικῷδε ἀνδρὶ, καὶ ἄλλως βασιλεῖ), ὁπόσων ἀπέλαυε τῶν λυπηρῶν ἴσασι μὲν ἀκριβῶς οἳ τότε τούτῳ συναπεδήμουν· οὐ χαλεπὸν δὲ ἡγοῦμαι καὶ τοὺς οἴκοι μένοντας τούτων στοχάσασθαι.

Εἶχε μὲν οὖν οὗτος, ὃς δὴ ψυχῆς ἐπέχειν τόπον (4) παρ' ἡμῖν ἀποδέδεικται, πονήρως, ὡς εἴπομεν· οὐκ ἦν δὲ ἄρα συνέχεσθαι μὲν τὴν ψυχὴν ὑφ' ὁτουοῦν δεινοῦ, τὸ δὲ σῶμα πάθους εἶναι χωρίς. Δάκρυα τοίνυν παρὰ πάντων ὀμμάτων κρουνηδὸν ἔρρει· στέρνα πάντες θλῶντες ἑωρῶντο· τἄλλα ἔπραττον πάντα (οὐδὲ γὰρ χρὴ καταλέγειν· οὐδὲ γὰρ πένθους, ἀλλ' εὐφροσύνης ἡμέρα καὶ πανηγύρεως), ὅσαπερ οἱ παῖδας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας ἀποβάλλουσι πράττειν εἰώθασι· καὶ προσῆν τὸ κακῶς πάντας λέγειν τόν τε ἀνθρώπινον βίον καὶ τὴν μηδαμῶς λαμβάνουσαν κόρον Τύχην τῶν εἰς ἡμᾶς συμφορῶν, σφόδρα μὲν οὐσῶν χαλεπῶν, σφόδρα δὲ ποικίλων καὶ συνεχῶν καὶ μηδὲ εὐαριθμήτων. Ἀλλὰ τί τὸ ἐντεῦθεν;

(1) Scilicet cui, ut et oratori, nomen erat Palæologo. Miror tamen patrem tam exili nomine a filio designari.

(2) Codex, ἀλλ' ἅττα, mendo frequente in codicibus, et quod infra etiam obvium habui. Vide notam pag. 237.

(3) Sic codex.

(4) Loquutiones λόγον, διάθεσιν ἔχειν, ἐπέχειν, tractavi ad Nicetam p. 163, ad Psellum p. 296, ad An. Gr. t. 3, p. 61.

φήμη τις ὡς ὁ βασιλεὺς ἐτεθνήκει, τῶν πτηνῶν ζηλώσασα τὰ κουφότερον τὸ πτερὸν κεκτημένα, τὴν ὑφ' ἥλιον (1) οἰκουμένην τὸ τάχος ὅσον διέδραμε (τῶν γὰρ εὐκταίων τὰ μὴ τοιαῦτα ῥᾷον διαφημίζεσθαι πέφυκε)· καὶ διεγείρει μὲν τοὺς δυσμενεῖς καθ' ἡμῶν ἡσυχάζοντας τέως, τῶν δὲ δοκούντων φίλων οὓς μὲν φρονεῖν τὰ δυσμενῶν, οὓς δ' ἐξ ἴσης (2) ἐκποδὼν καὶ ἀμφοτέρων, ἡμῶν τε κἀκείνων, ἑστάναι παρασκευάζει· τοὺς δ' ὑπὸ τὴν βασιλέως τελοῦντας ἐξουσίαν, εἰς πύργους (3) τε νομιζομένους καὶ κίονας ἀστραβεῖς (4) ἡμῖν ἢ (5) Τρωσὶν ὁ Ἕκτωρ, κατέσεισε καὶ κατέβαλεν· εἰκότως. Τοῦ γὰρ θεμελίου βασιλέως κινουμένου, τοὺς ἐπ' ἐκείνῳ γ' ἐρειδομένους ἦν ἀνάγκη καταπεσεῖν. Βοὴ μέντοι τοιάδε πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν Θεὸν παρ' ἡλικίας πάσης ἠκούετο, δυοῖν τούτοιν χαρίσασθαι θάτερον, ἢ τὸν ἀπὸ κινδύνων χαλεπῶν καὶ παντοδαπῶν εὐβουλίᾳ πολλάκις ὑπερφυεῖ διασεσωκότα τὸ πλοῖον κυβερνήτην ἡμῖν ἀποδοῦναι, ἢ καὶ τὰς τῶνδε ψυχὰς τῇ 'κείνου κελεῦσαι συναπελθεῖν. Πολλῷ γὰρ κρεῖττον καὶ τιμιώτερον τοῦτ' ἐγνώκεσαν εἶναι τοῦ ὑποβρυχίους οἰκτρῶς μετ' οὐ πολὺ γενέσθαι· σαφὴς δὲ ἄρ' ἡ κατάδυσις ἦν (πῶς γὰρ οὔ;), ὅτε, καὶ τοῦ θαυμαστοῦ κυβερνήτου τουτουὶ ἐν χεροῖν τοὺς οἴακας ἔχοντος, καὶ τί μὲν οὐ πράττοντος, τί δὲ οὐκ ἐπιτάττοντος τοῖς ἄλλοις δρᾷν δι' ὧν ἂν σωθείη σκάφος, ὄντες εἰς ἀκμὴν οἱ φόβοι τυγχάνουσιν·

(1) Codex, τὴν ὑφ' ἥλιον. Malui scribere divisim. Himerius Or. 14, 25 : περίπολος μικροῦ πάσης τῆς ὑφ' ἥλιον γίνεται. Idem Oratione 15, 4 : κτῆμα τῆς ἑαυτοῦ δεξιᾶς τὴν ὑφ' ἥλιον πᾶσαν ποιήσασθαι. Et Or. 16, 2 : πάσης δὲ τῆς ὑφ' ἥλιον ἥδιστον ἄγαλμα. Rursus Or. 14, 31: θεός τε καὶ χρόνος καὶ τοῦτον αὐτοκράτορα τῆς μεγίστης τῆς ἀρχῆς ἐγκατέστησεν, εἴπερ μέγιστον καὶ κάλλιστον τῶν ὑφ' ἥλιον τὸ τῶν Ἑλλήνων γένος πεπίστευται. Codex mihi obtulit meliorem scripturam, τῆς μεγίστης γῆς ἀρχῆς. Oratione 11, 2, ubi τὴν ὑφ' ἥλιον πᾶσαν, dicitur esse ἐφ' in codice; sed esse ὑφ' vidi. Dicunt et ὑφ' ἡλίῳ. Aristides Or. 46, p. 256 : τοῦτο τὸ ψήφισμα τῶν ὑφ' ἡλίῳ μαρτύριον κάλλιστον. Eusebius V. Const. 4, 66 : θαυμαστὸν θέαμα τοῖς ὁρῶσι παρεῖχον, οἷον ἐπ' οὐδενὸς πώποτ' ἐφ' ἡλίου αὐγαῖς ἐκ πρώτης αἰῶνος συστάσεως ἐπὶ γῆς ὤφθη. Lego ὑπ' οὐδ. πώποθ' vel πώποτε ὑφ' ἡλ. Alia apud Jacobs. ad Ælian. H. A. 3, 23.

(2) Codex, ἐξίσης.

(3) Andreopulus Syntipa p. 56 : ἔσομαι μετὰ σοῦ εἰς γυναῖκα. Conf. p. 230, 17.

(4) Post multos Pindarum sequitur Hectorem qui vocat Ol. 2, 145 Τροίας ἄμαχον ἀστραβῆ κίονα· ubi vid. mea notula. Monui et ad Anecd. t. 5, p. 128; Eunap. p. 512, ubi κιόνα male nec semel est scriptum. Epistolographus in Anecd. Oxon. t. 3, p. 198 : πύργον γάρ σε τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀκράδαντον λογιζόμενος, καὶ ἀστραβῆ κίονα κατὰ Πίνδαρον, καὶ πρόβολον ἄμαχον.

(5) Ni legendum ἧ, id est ὡς, confugiendum erit ad ellipsin non raram adverbii μᾶλλον.

οὕτω τὸ κλυδώνιον ὑπερέσχε, καὶ τὰ κύματα, πῶς οἴει (1); κατακλύσειν ἀπειλεῖ (2).

Ἀλλ' ὁ μὲν τῷ ὄντι μέγας βασιλεὺς, καὶ ὃν πᾶς ᾧ γνώσεως μέτεστιν εἶπεν ἂν ἰδὼν ὅτιπερ τὸ μέγα ἄνθρωπος, τοῦτο δὴ τὸ τῆς γραφῆς, ἐν αὐτῷ καλῶς τεθεώρηται, ἐν ἀπειλοῦσι θάνατον συμπτώμασι καὶ νόσῳ· οἱ δὲ παῖδες ἰατρῶν ἀπειρηκότες ἦσαν. Τὰ ἴσα δὲ ἡμῖν αἱ πᾶσαι πόλεις ἐπένθουν· καὶ ἐτελοῦντο δὴ παρὰ πάντων μὲν εὐχαὶ πρὸς τὸν καὶ ζωῆς καὶ θανάτου δεσπότην, παρὰ δὲ τῶν τῷ Θεῷ μόνον ζώντων καὶ οὐχ αὐτοῖς (3) ὡς θερμότερόν τε καὶ σπουδαιότερον· καὶ οὐδὲν ἐνὶ λόγῳ παρελιμπάνετο οἷς ἄν τις καὶ τῶν ἄγαν δυσμενῶν εὐμενῆ ποιήσειε τὸν Θεόν. Οὐ μὴν ἀλλ' ἡ καὶ ταῖς εὐχαῖς προσήκουσα πίστις πολλῷ τῷ περιόντι (4) προσῆν.

Τί οὖν; ἔδει τὸν Θεὸν τοσούτων ὑπεριδεῖν οὕτω μετὰ πίστεως εὐχομένων, καὶ ἄλλως μὲν ὄντα θησαυρὸν ἁπάντων ἀγαθῶν, ἐπαγγειλάμενον δὲ διδόναι καὶ πάνθ' ὅσαπερ ἄν τις αἰτήσειε μετὰ πίστεως (5); οὔμενουν. Οὔκουν οὐδ' ὑπερεῖδεν· ἀλλ' οὐδ' ἀνεβάλετο. Ἐν ᾧ γὰρ ἐλπίδων ἔρημοι παντάπασιν εὑρισκόμεθα, ὅσα γε εἰς τέχνην ἰατρῶν, ὃν ὡς νεκρὸν ὠδυρόμεθα, ἐξαπίνης ὁρῶμεν τῶν κοινῶν τε ἐπιμελούμενον, ὡς εἰώθει, καὶ ἐπιστολαῖς δεικνύντα καὶ δυσμενέσι καὶ φίλοις ὡς οὐχ ὅσον ζῇ Θεοῦ τυχὼν ἰατροῦ, ἀλλ' οὐδὲ φαίνεται γοῦν νόσου πεῖραν εἰληφὼς ἀπειλούσης θάνατον.

Τρία δὴ τἀγαθὰ τοῖς γράμμασι γίγνεται τουτοισίν· ὑμνεῖται σφόδρα Θεός· συστέλλονται δὲ αὖθις οἱ δυσμενεῖς· φίλοι δὲ ἀληθεῖς, συνάμα πᾶσι Ῥωμαίοις, εἰς τὴν προτέραν αὖθις καταστάντες

(1) Est formula admirationis apud auctores facile obvia, nec apud Nostrum rara, v. c Dialogis cum professore Mahumetano in Notit. mann. t, 8, p. 363: ἥδομαι γὰρ, πῶς οἴει; ὅτι καὶ τοῦ φύσαντος ἐμοῦ τἀληθὲς προτιμῶσι Et p. 365: ἦδ' ἐστὶ ξίφος τομώτατον, πῶς οἴει; Malim, ἡ δ'... Et p. 360 : ὡραΐζει τοῦτον, πῶς οἴει; Rursus p. 330, ubi legesis Hasii notam editoris doctissimi. Sic Chumnus supra p. 75.

(2) Placeret magis legi ἠπείλει.

(3) Monachos significat. Non aliter Jo. Eugenicus Descriptione Trapezuntis § 10 : τοῖς ἔξω κόσμου καὶ Θεῷ μόνῳ ζῆν καὶ προσανέχειν ᾑρημένοις. Idem Descriptione Imbri insulæ inedita : τοῖς Θεῷ μόνῳ ζῶσι καὶ προσανέχουσι μοναχοῖς. Cui descriptioni infra forsitan edendæ locus erit.

(4) Themistius Orat. 44, § 29 : μαθόντες ὁπόσῳ τῷ περιόντι νικῶσι Ῥωμαῖοι τῷ σεμνύνειν καὶ τιμᾷν ἀρετήν. Niceph. Callistus Homilia in Mariam Magdal. p. 41 : ποίοις γὰρ ἄν τις λόγοις χρησάμενος τό γε περιὸν αὐτῇ τῆς δόξης καν πρὸς βραχὺ παραστήσειεν; Nic. Chumnus Epist. 32, p. m. 52. Suidas : περιὸν, ὑπερβάλλον.

(5) Matth. 21, 22. πάνθ' ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψεσθε. Et Marc. 11, 24 : πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν.

ἀσφάλειαν παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα, οὐκ ἔχουσιν ὅ τι καὶ γένοιντο. « Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με, εἰσήκουσέ μου ὁ Θεός »· τοῦ ψαλμῳδοῦ τουτὶ βασιλέως (1) φωνή, καὶ ἴστε ὡς οὐδὲν ἡμῶν ἐν τούτῳ πλεονεκτεῖ. « Τὸ ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρωῒ « ἀγαλλίασις », εἴρηταί που πάλιν αὐτῷ (2)· κἂν τούτῳ πλεονεκτοῦμεν πάντως ἡμεῖς. Ὡς γὰρ ἀνωτέρω διεξῄειν, τὸ χαίρειν, ἀντὶ τοῦ κλάειν, οὐ μετὰ νύχθ' ὅλην συνέβη δήπου καὶ ἡμῖν, ὡς τὸ λόγιον λέγει, ἀλλ' οὐδέ τινος μέρους ἡμέρας ἢ νυκτὸς παρελθόντος, ἀλλὰ πενθοῦσι μὲν αὐτὸν ἤδη τὸν ὡς πολλὰς ἡμῖν ἀφορμὰς πανηγύρεων κεχορηγηκότα, πενθοῦσι δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς, ὡς μηδενός του τοῦ λοιποῦ μεθέξοντας ἡδέος ἢ χρηστοῦ, καὶ βίον ζῆσαι μέλλοντας τραγῳδιῶν μεστόν.

Τί τὴν προτεραίαν καλέσω βούλεσθε; τί τὴν τήμερον; οὔτ' ἐκείνην ἔχω τί καὶ καλέσαιμι, κακίστην οὖσαν πασῶν, εἵνεκα ὧν ἠπείλησε μόνον, οὔτε ταύτην, οἷς τὰς λαμπρὰς ἁπάσας ἡμέρας, λέγω δὴ τὰς εἰς εὐδαιμονίαν ἀγούσας ἧς αἴτιοι χρηστοὶ βασιλεῖς, τοσοῦτον ὑπεραίρει φαιδρότητι, ὅσον φανεῖσα ἠμαύρωσε καθάπερ ἀστέρας ἥλιος. Λαμπρὰν μὲν γὰρ ἡμέραν ἐκείνην ὀνομάζειν εἰώθαμεν ἄνθρωποι, ἥτις ἢ τῶν ἐναντίων ὧν ἤδη τὴν πεῖραν λαμβάνομεν ἀπαλλάττει, ἢ θαρρεῖν ἀναπείθει ὡς μηδέν ποθ' ἡμῖν ἐπέλθοι θύραθεν ὃ κακῶς πράττειν βιάσασθαι δυνηθείη, ἢ φυλάττειν ὑπισχνεῖται τἀγαθὰ οἷς συζῶμεν, ἢ χρηστὰς ἐπαγγελίας συμβόλοις ἐμφαίνει τισίν. Αὕτη τοίνυν ταῦθ' ἅπαντα συλλαβοῦσα ἧκεν ἡμῖν κομίζουσα πλουσίως παρὰ Θεοῦ. Οἷς μὲν γὰρ ἡμῖν ὑπὲρ ἐλπίδα καὶ λόγον ἐπανεσώσατο τὸν πάντας βασιλέας νενικηκότα εἰς τὸ καὶ δρᾶσαι σὺν χαρᾷ καὶ παθεῖν ἅπανθ' ὑπὲρ ὧν τὴν δυναστείαν ἐννόμως, εἴπέρ τις ἄλλος, ἐνεχειρίσθη, μαντεύεσθαι δίδωσι, μᾶλλον δὲ διδάσκει σαφῶς, ὡς ὁδῷ βαδίζων ὁ λόγος δηλώσει, ὅτιπερ ἀμείνονος χρὴ τύχης πράγματα προσδοκᾷν· οἷς δ' ὡς δευτέρων ἀμεινόνων (3) κοινωνήσομεν ὑπισχνεῖται, καὶ τὴν φυλακὴν πάντως πως ὑπισχνεῖται τῶν ἤδη παρ' ἡμῖν ἀγαθῶν, τῶν τε συνόντων δυσχερῶν τὴν ἀπαλλαγὴν, καὶ οὐδὲ ἄλλου του τῶν βλάπτειν ἰσχυόντων οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐπιτρέπει ὕποπτόν γε ἔφοδον εἶναι.

(1) Psalm. 4, 1.
(2) Psalm. 29, 5.
(3) Vide n. 2, p. 58, et Arsenii Violetum p. 176.

Βλάβας γὰρ ἐπιδέχεσθαι τὸ μέλλον ἐπιδιδόναι οὐχ οἷόν τε, οὐδὲ λόγον ἔχον ἐστίν (1).

Ὅτι μὲν οὖν οἷστισι πρόκειται εἰς τὸν τῶν εὐδαιμόνων ἐγγεγράφθαι χορὸν ἀνάγκη μάλα πολλὴ τό τε τὰ παρόντα συντετηρῆσθαι ἀγαθὰ, ἥ τε τῶν ἐναντίων ἁπάντων ἀπόθεσις, καὶ τὸ μηδ' ἐν ὑποψίαις κεῖσθαι ἄλλα ἄττα ἀπευκταῖα ὀρρωδεῖν, οὐδεὶς ἀντερεῖ· πάνυ γὰρ, οἶμαι, σαφές· ὅτι δὲ εὐδαιμονίαν ἡμῖν ἀτεχνῶς ἥκει μηνύουσα ἡ εἴθ' ὑγεία, εἴτ' ἀναβίωσις τοῦ οὐχ ἧττον κρατοῦντος ταῖς ἀρεταῖς ἢ τῷ σχήματι, καὶ τοῦτ' αὖ ὁμοίως σαφὲς τοῖς γε ἐπισταμένοις λογίζεσθαι, καὶ πεπαιδευμένοις ἀρκεῖσθαι τοῖς λόγοις οὓς ἡ ὕλη δίδωσι λέγειν τὸν οὑτινοσοῦν ἀγῶνος ἁπτόμενον λογικοῦ. Τὸ γὰρ περαιτέρω τούτου ζητεῖν οὔτ', οἶμαι, παιδεύσεως ἐστὶ λογικῆς καὶ νοῦ (2) τεκμήριον ἐναργὲς μὴ πάνυ καθαροῦ. Οὐδὲ γὰρ ὁμοίως τῷ μαθηματικῷ τὸν ῥητορικὸν βιασόμεθα διαλέγεσθαι. Εἴτε γὰρ τῷ ῥητορεύειν ἐθέλοντι παρασταίη ἐναργέσιν ἀποδείξεσι καὶ μηδαμῆ τἀμφισβητήσιμον ἐχούσαις εἰς τοὺς ἀγῶνας χωρῆσαι, εἴθ' ὁ μαθήμασι σεμνυνόμενος ψιλῇ τῇ πιθανότητι καταχρηστέον εἶναι νομίσειεν, οὐδετέρῳ ἂν κατάλληλον τὸ ἐγχείρημα γένοιτο· ἀλλ' ἡ τάξις συγκέχυται καὶ ἀντέστραπται τὰ πράγματ' αὐτοῖς, καὶ οὐδὲν κατὰ σκοπὸν τὸ λοιπὸν τελευτήσει. Πᾶς τις ἄρ' οὖν, ὁ πρὸς ὁντινοῦν ἀγῶνα ἀποδυσάμενος, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, ὥσπερ κανόνι χρησάμενος τῷ πεφυκότι τῆς ὕλης περὶ ἣν ἀγωνίζεται παρ' ἡμῖν ἀκροαταῖς ἢ θεαταῖς, τῶν προσηκόντων στεφάνων οἶμαι δίκαιος εἶναι (3) τυχεῖν.

Ὁ τοίνυν κρατῶν μὲν ἡμῶν, κρατοῦντα δ' αὑτοῦ (4) κεκτημένος παρ' οὗ τὸ σκῆπτρον εἰλήφει, ἄγγελός τις τήμερον, ὡς ὁ

(1) Optimi scriptores jungunt sæpe verba ἔχον ἐστί. Plato Hippia Min. p. 368: ἐπίσκεψαι κατὰ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν εἴ που ἔστιν ἄλλως ἔχον ἢ οὕτως. Demosthenes Olynth. 2, § 26: οὔτ' εὔλογον, οὔτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε. Philo t. 6, p. 229: τὸ εὐχαριστεῖν θεῷ κατὰ ἑαυτὸ ὀρθῶς ἔχον ἐστί. Aristophanes Pace 334: Ἀλλὰ καὶ τἀριστερόν τι μοι 'στ' ἀναγκαίως ἔχον. Lucillus Anth. 11, 132: Εἰ δ' ὄντως τοῦτ' ἔστ' ἔχον. Porphyrius De Abstin. 1, 12: οὐ γάρ ἐστιν οὕτως ἔχον τοῦτο, ἀλλ' ὅνπερ τρόπον ἢ ἐπὶ τῶν λοιπων συμφερόντων. Inveni ἢ in codice. Forsan, viam monstrante Reiskio, οὐδ' ἄλλονπερ τρόπον ἢ ἐπί.., vel ἀλλ' ὅνπερ τρόπον ᾗ ἐπὶ... « sed eo modo quo », ut ᾗ sit pro ὡς. Adde mea ad An. Gr. t. 5, p. 186, Heind. ad Phæd. § 113, Uster. ad Plut. Consol. p. 12, Bergl. ad Pacem l. l.

(2) Eadem conjunctionum syntaxi οὔτε—καὶ utetur p. 230 extr.

(3) Pro δίκαιος εἶναι, quod est e correctione, prior fuit lectio χρῆναι. Quo in codice Manuelis opuscula sunt correcta sæpe, et ab ipso, fere credas, auctore.

(4) Codex, αὐτοῦ, quod mutavi. Manuel Imagine veris p. 444: τὸ μὲν γὰρ ἤδη τῶν παιδίων γυμνῶσαν τὴν αὐτοῦ κεφαλήν. Est αὑτοῦ in codice, melius.

ἐμὸς λόγος, ἥκε παρὰ Θεοῦ, τὴν τῶν προγόνων εὐδαιμονίαν ἐπανήξειν ἡμῖν μονονοὺ λαμπρᾷ μηνύων φωνῇ. Πρῶτον μὲν γὰρ ἁπάσας ἐκείνας τὰς αὐτῷ προσπεσούσας νόσους πάνυ ῥᾳδίως ἐκδὺς, ἐπικουρίᾳ Θεοῦ, ὥσπερ ἱμάτιόν τι διερρωγὸς, τύπος ἂν εἰκότως νομισθείη τοῖς ὑπ' αὐτὸν ὡς καὶ οὗτοί γε χειρὶ Θεοῦ μάλ' εὐχερῶς ἀπαλλάξουσι (1) τῶν εἰς ζυγόν τε καὶ ὄλεθρον λίαν σαφῶς ἀφορώντων· ἔπειτ', ἐπειδὴ παρὰ τοῦ προνοοῦντος Θεοῦ καὶ πρυτάνεως ἀγαθοῦ ἡ τῆς ζωῆς ἡμῶν ζωὴ, τὴν τοῦ κρατοῦντος λέγω, πιστεύεται δεδόσθαι ἡμῖν, ταῖς εὐχαῖς, ὡς ἴστε, μετὰ πίστεως (2) ἐγκειμένοις, τοῦτο μὲν τῷ μὴ δύνασθαι ἀντιτάττεσθαι μηδ' ἀντέχειν πρὸς τἄλλεπάλληλα πνεύματα ἃ σφόδρα πνεύσειν ἔμελλε καθ' ἡμῶν, εἰ τὸν θαυμαστὸν βασιλέα τὴν γῆν ἀφέντα εἰς οὐρανὸν μεταστῆναι ἐπέταττεν ὁ Θεὸς, τοῦτο δ' ὡς πρόδηλον ὂν (3) μὴ ἂν παρ' ἄλλου γενέσθαι δύνασθαι Ῥωμαίοις ἐπανήξειν ποτὲ τὴν τῶν προγόνων τύχην, εἰ μή που δι' αὐτοῦ, τοῦ οὐχ ὅτι γε πόνοις παντοδαποῖς, ἀλλὰ καὶ κινδύνοις ὅτι πλείστοις προδεδωκότος ἑαυτὸν ἀφειδῶς, ὡς τίς οὐκ οἶδεν; ὑπὲρ ἡμῶν· ὅτε τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, οὐκ ἔστιν, οἶμαι, ἀκριβῶς ἐπισταμένους μὴ ἡμῖν ἐθέλειν ὁμολογεῖν καὶ τιθέσθαι τῇ δόξῃ (4), ᾗ τινι καὶ ἡμεῖς.

Ἀλλ' εἴποι τις ἂν ὡς, « Ηὐξάμεθα μὲν ἅπερ σὺ φῄς, καὶ προσῆν τὸ πεπιστευκέναι ὡς οὐχ ὑπερόψεται ὁ Θεὸς καὶ μέντοι καὶ « ἔστιν ἰδεῖν ὡς εὖ διετέθη πρὸς τὰς εὐχὰς, τὸν βασιλέα δοὺς « ἡμῖν ὡς ἀπὸ τῶν νεκρῶν· βουλοίμην δ' ἂν ἔτι σαφέστερον μα- « θεῖν, πῶς ἄν τις ἔχοι πιστεύειν, καὶ μὴ ἀμφισβητεῖν, ὡς τὸν « βασιλέα δεδωκὼς ἡμῖν ὁ Θεὸς καὶ τἄλλα πάντα δώσει, ὧν « τυχεῖν ἠλπίσαμεν δι' αὐτοῦ. »

Πρὸς ὃν ἔχοιμεν ἂν εἰπεῖν ὅτιπερ, Ὦ 'τὰν, πῶς οὐ λίαν ἄτοπον καὶ τῆς ἐσχάτης ἀνοίας, εἴ γέ τις μέμνηται τῶν ἐν εὐαγγελίοις λογίων, μὴ ἀντὶ ὠοῦ σκορπίον, μηδ' ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς πατέρας τοῖς παισὶν αἰτοῦσι διδόναι (5), τὸν δὲ ἐν

(1) Notula marginalis : γράφ. ἀπαλλάξ— sic. Finem vocis bibliopegus resecuit. Forsan, ἀπαλλάξαιεν ἄν, ἀπαλλάξειαν ἄν.

(2) Vide n. 5, p. 226; et p. 231, 1.

(3) Gregorius Naz. Orat. 20, p. 351 C: ἄδηλον ὂν εἰ προσήσεται. Ibi Basilius scholiis ineditis : ἀττικῶς εἴρηται, ἀντὶ τοῦ ἀδήλου ὄντος εἰ προσδέξεται Βασίλειος ταῦτα. Conf. p. 231, 11.

(4) Vide n. 1, p. 11.

(5) Luc. 11, 11 : τίνα δὲ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὠὸν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον;

τοῖς οὐρανοῖς τοὐναντίον ἅπαν ὑποπτεύεσθαι ποιεῖν; Καίτοι εἴ γ' ἐναλλὰξ τοῦτ' ἔδει γίνεσθαι ἐπὶ Θεοῦ καὶ ἡμῶν, ἡμᾶς ἔδει δήπου τῇ χείρονι μοιρᾷ συμπαραζεύγνυσθαι, τοῖς παιδίοις δηλονότι διδόναι τὰ ἰοβόλα ἀνθ' ὧν αἰτοῦσι τοῦ ζῆν αἰτίων, τὸν δὲ ἀγαθὸν Θεὸν τὰ αὐτῷ προσήκοντα τηροῦντα κατὰ μηδένα τρόπον χορηγεῖν ἀντὶ τῶν ὠφελίμων τὰ βλάπτοντα. Ἔτι, εἰ μὲν ἑώρα τις ἢ πατέρας ἢ φίλους ἢ ἰατροὺς διδόντας μὲν μηδαμῶς ἃ πρὸς θάνατον φέρει, ἐπειδὰν τὰ πρὸς ὠφέλειαν αἰτῶμεν ἡμεῖς· μᾶλλον δὲ, πλείονι περιουσίᾳ χρηστέον· εἰ μὲν ἑώρα τις τούτους μὴ διδόντας μὲν εὐχερῶς ἃ πρὸς θάνατον συνωθεῖ, ἐπειδὰν ταῦτ' αἰτῶμεν ἡμεῖς, διδόντας δ' οὖν ὅμως φορτικώτερον ἐγκειμένοις, οὐδ' ἂν οὐδ' οὕτως εἶχέ τινι καλῶς τὴν ὑπεράγαθον φύσιν καὶ ἀπαθῆ φύσει παθῶν γεμούσῃ εἰκάσαι τε καὶ παραβαλεῖν· νῦν δ', οὐδ' ἂν μυριάκις αἰτῶμεν, δάκρυσι μὲν χρώμενοι πολλοῖς, ἀπειλαῖς τε πειρώμενοι φοβεῖν, καὶ δώροις ἐφέλκεσθαι καὶ τιμαῖς, οἷόν τε λαβεῖν πρόξενον τοῦ κακοῦ, μή τοί γε δὴ θανάτου, παρ' οὑτινοσοῦν τῶν μὴ τελούντων λίαν εἰς δυσμενεῖς. Πῶς οὖν οὐ μανία σαφὴς, εἰ τὸν Θεὸν ποιεῖν ἀξιώσομεν ἃ μηδ' ἂν εἷς ἀνθρώπων ποιῶν ἐφάνη πώποτε; οὐκ ἔστιν ἄρα, οὐκ ἔστι (1) πόλεις τοσαύτας ἐν αἷς δὴ καὶ ἡ τῆς οἰκουμένης βασιλὶς καὶ μητρόπολις καὶ ὀφθαλμὸς (2), καὶ πηγὴ μεγίστων ἀγαθῶν, ἔθνος τε τοσοῦτον τῷ πλήθει, πολλοῖς μὲν ἀστράπτον ἀγαθοῖς, πολλῇ δὲ εὐγενείᾳ τῇ τῶν φυσάντων καὶ ἀρετῇ, μάλιστα δὲ τῷ τρέφειν πίστιν ἀκραιφνῆ πρὸς Θεὸν, αἰτῆσαί τι παρ' αὐτοῦ καὶ πιστεῦσαι λαβεῖν, ἔπειτ' ἀποτυχεῖν; ἀλλ' οὐδὲ λαβεῖν μέν ἐστι τὸ αἰτηθὲν, ἐπ' ἐκβάσει δ' ἐναντίᾳ τῷ τῶν εὐχομένων σκοπῷ· ὡς εἴ γε οὕτω δοῦναι ἐχρῆν, μάλιστ' ἂν μὴ δοῦναι ἐχρῆν· τῷ γὰρ τρόπῳ τῆς δόσεως ταυτησὶ οὔτ' εὖ πεποίηκεν ἂν τὸν ἱκέτην ὁ Θεὸς, καὶ (3) ἐς τὰ μάλιστ' ἂν παραβλάψειεν, ὃ δὴ ἥκιστ' ἂν καὶ ἀνθρώπῳ προσῆκον εἴη τινὶ, μή τοί γε

(1) Vide n. 3, p. 177.

(2) Jam dicta fuerat Constantinopolis τῆς γῆς δεύτερος ὀφθαλμὸς Themistio Orat. 6, p. 83. Iterum Orat. 34, § 27: προστατήσας θατέρου τῶν τῆς γῆς ὀφθαλμῶν. Alter oculus Roma fuit. Eugenicus Descript. Trapez. § 1: εἴ τις καὶ κορυφὴν καὶ ὀφθαλμόν τινα συμπάσης Ἀσίας ἢ κόρην ἐν ὀφθαλμῷ τήνδε τὴν πόλιν προσείποι, οὐκ ἂν, οἶμαι, τοῦ προσήκοντος ἁμάρτοι. Similia in Descriptione Corinthi, quam edidit Kayser.: εἴ τις δὲ καὶ κορυφὴν ἢ ὀφθαλμόν τινα κτλ. Ibi editor doctiss. in Descriptione Trapez. καὶ ὀφθ. in ἢ ὀφθ. mutat; atque sic esse scriptum in codice vidi. Alia sunt in meis ad Nicetam notis p. 286, collato Damken. ad Agapetum p. 145, et interprete Oxoniensi Aristot. Rhet. 3, 10, 7.

(3) Vide p. 228, n. 2.

δὴ Θεῷ καὶ ταῦθ' ὑπεσχημένῳ τρόπον τινὰ τοῖς μετὰ πίστεως αἰτοῦσι πάντ' ἐκπληροῦν. Χωρὶς δὲ τούτων εἰ ἀγαθόν τις πιστεύει τὸν Θεὸν καὶ φιλάνθρωπον, πιστεύει δὲ πάντως ὅστις πιστεύειν παρείληφεν ὅτι περ ἔστι Θεός, οὐκ ἄν ποτε προαχθείη δόξαν τινὰ σχεῖν τὴν μὴ τοῖς εἰρημένοις πάνυ ξυμβαίνουσαν· ἀλλὰ δέξεται ταῦτ' ἄσμενος καὶ φανεῖταί γε σκιρτῶν καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐντρυφῶν, ἕως ἂν δοίη Θεὸς καὶ αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν ἐξεῖναι τρυφᾷν. Κἀπειδὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, οὐχ ὑπερεῖδε τῆς δεήσεως ἡμῶν ὁ Θεός, ἀλλὰ δεομένοις ἔτι παραγέγονεν, ᾗ χρηματίζει « λαλοῦντός σου πάρειμι, » καὶ παραδόξως τὸν κρατοῦντ' αὖθις δέδωκεν (εὔδηλον (1) ἐξ ὧν ἀπεδείξαμεν ὡς ἐπὶ συμφέροντι δέδωκε καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς αἰτήσεως), τίς τοίνυν ἦν ἡμῖν ὁ σκοπός, καὶ πρὸς τί τέλος βλέπουσι, κρούσασιν ἡ θύρα ἀνέῳγεν, ᾗ φησιν ὁ Σωτήρ· « παντὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται (2) ». Πάντες μὲν ταῦτ' ἴστε· ὑμεῖς γὰρ οἱ τούτων γενόμενοι τῶν εὐχῶν καὶ οὐκ ἂν δεηθείητε τοῦ διδάξοντος, ἐπειδὴ περὶ τούτων καὶ ἡμεῖς φθάσαντες εἴπομεν· λυσιτελεῖ δέ μοι τέως πρὸς τὸ συμπεράναι τὸν λόγον μηδὲν τούτων ὑπερπηδᾷν· ὅθεν ἔρχομαι λέξων.

Ἦν μὲν οὖν ἃ συλλήβδην διήγειρεν ἅπαντας πρὸς τὸ ἐντυχεῖν Θεῷ μάλα γνησίως τε καὶ θερμῶς ὑπὲρ τῆς βασιλέως ζωῆς καὶ τὸ πάντας μὲν ἐρᾷν αὐτοῦ μανικῶς (3), ἅτε δὴ καὶ ἀνδρὸς ὄντος ἀγαθοῦ καὶ βασιλέως χρηστοῦ· ἦν δὲ πάντως οὐχ ἧττον καὶ τὸ βεβαίως πιστεύειν, ὡς αὐτὸς μὲν ὁ κρατῶν, ἐξ ἀνθρώπων γενόμενος καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ἐκδεδημηκώς, ἄλλης ἂν βασιλείας τύχοι κρείττονος καὶ βίου καὶ ζωῆς, ἡμῖν δ' οὐχ ὅπως τὸ θρυλλούμενον ἔσται, δι' αὐτοῦ Ῥωμαίους τῆς τῶν προγόνων τύχης αὖθις τυχεῖν, ἣ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθίστους βαρβάρους ὥσπερ αὐτομολήσασα, ὡς μὴ ὤφελε, χρόνον ἤδη συχνὸν νικητὰς ἀναδείκνυσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἂν ἐλπὶς ἀγαθὴ τῷ βασιλεῖ συναπέπτη· καὶ οὐδὲν ἂν ἡμῖν οὐκ ἔτι ἂν περιῆν ἢ τὸ στένειν πρὸ ὀφθαλμῶν ὁρῶσι τοὺς κινδύνους. Εἰ δυοῖν τοίνυν εἵνεκα ταῖς εὐχαῖς ἐχρησάμεθα πρὸς Θεόν, ἑνὸς μὲν τοῦ μὴ γενέσθαι πασσυδὶ τοῖς ἐχθροῖς εἰς βοράν, ὥστ' ἀλόγου θρέμματος δίκην ἀφ' ἡμῶν ἐκείνους ἔχειν πιαίνεσθαι, ἑτέρου δὲ τοῦ δεῖξαι τούτους ὑπὸ ζυγὸν ὑφ' ὃν ἐτύγχανον ὄντες, καὶ ταύτῃ

(1) Vide n. 3, p. 229.
(2) Matth. 7, 8; Luc. 11, 11.
(3) Et mox legemus omnes τῷ κρατοῦντι τρέφειν μανικώτατον ἔρωτα, quod de Joanne Palæologo ne filius quidem ejus debuit dicere.

τούτοις ἐπεξελθεῖν ὧν εἴς τε τὰς πόλεις καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς νεὼς ἐξύβρισαν τοῦ Θεοῦ· εἰ διὰ ταῦτ' οὐχ ἧττον, ἢ διὰ τὸ τῷ κρατοῦντι τρέφειν μανικώτατον ἔρωτα πάντα πράξαντες διατετελέκαμεν οἷς οὐχ οἷόν τ' ἐστὶ μὴ τὸν Θεὸν ἐκπλήσειν ἅπασι τὰς εὐχὰς, οὐδ' ἂν εἷς, οἶμαι, μὴ ἐθελήσοι πεισθῆναι ὡς ὁ Σωτὴρ, δοὺς ἡμῖν τὸν διαφερόντως ἐρώμενον (1) βασιλέα, τὰς νόσους ἀπελάσας ἁπάσας, καθάπερ πνεῦμα ῥαγδαῖον προσπεσὸν κόνιν τινὰ λεπτὴν ἢ καπνὸν, καὶ τἆλλα πάντα δώσει ὧν εἵνεχ' ὑπῆρξεν ἡμῖν τουτονὶ τὸν ἄριστον ἀνδρῶν ἁπάντων αἰτῆσαι.

Δοκεῖτέ μοι μὴ πλείους ἀποδείξεις ζητεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τοῖς εἰρημένοις· οὐδὲ γὰρ ἂν, ἄλλως ἔχοντες, τούτοις σφόδρα γε ἥδεσθε· καὶ γὰρ ἐνθουσιῶσιν ἐοίκατε τὴν μέλλουσάν γε, οἶμαι, εὐδαιμονίαν ἐλεύσεσθαι ὥσπερ ἤδη παροῦσαν ταῖς ἐλπίσιν ὁρῶντες, ὀρθῶς ἐχούσῃ κρίσει τοῦτο ποιοῦντες· ἀμεταμέλητα γὰρ, ὁ θεῖος Παῦλος φησὶ (2), τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἰ τοῦτό γε ἀληθὲς, ὥσπερ οὖν καὶ τυγχάνει ὂν, καλῶς ποιοῦντες ἥδεσθε τοῖς γίγνεσθαι μέλλουσιν ὡς ἤδη γεγενημένοις. Πλὴν, καίπερ οὕτως ἡμῶν διακειμένων, οὐκ ἐπιθήσω πέρας τῷ λόγῳ. Οὐκ ἔτι γάρ μοι ἤνυσται ὃ κυρίως ἔμοιγε σκοπὸς ὑπῆρχε, καὶ πρὸς ὃ τέλος βλέπων τούτων ἡψάμην τῶν λόγων· ὁ γὰρ ἐμοὶ προκείμενος σκοπὸς, οὐκ ἦν, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, ὅπως ἡδονῆς πλήρεις γένησθε πιστεύσαντες ὡς εὐδαιμονήσετε, οὐδ' ὅπως εὐδαίμονες μὲν γένησθε, εἶτα πάλιν εἰς ὃ νῦν ἐστὲ ἢ καὶ χεῖρον ἐπανακάμψητε, καὶ πάθητε ταυτό τισιν, οἳ βασιλείαν ὄναρ εἰληφέναι φαντάζονται, οἷς ἀφυπνισθεῖσι μείζων ἡ λύπη καθίσταται ἢ καθεύδουσιν ὑπῆρξε τὸ ἥδεσθαι. Οὐ ταῦτ' ἔμοιγε σκοπός· εὖ ἴστ', ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι. Τοσοῦτον γὰρ ἀπέχω ταυτὶ θαυμάζειν ἢ εὔχεσθαι, ὥστε καὶ κακίζω καὶ λίαν ἀπεύχομαι. Παῖς γὰρ ἂν ἦν, ἢ ἐχθρὸς ὢν ὑμῖν διετέλουν, εἰ ἐν μέρει ταῦτ' ἐθέμην εὐχῆς. Οὐχ ὅπως γὰρ ἡμῖν ταῦτα πρὸς κέρδος οὐδοτιοῦν, ἀλλὰ καὶ προσεζημίωσεν ἂν ἢ καὶ ἀπώλεσε παντελῶς. Πρῶτον μὲν γὰρ πόσον ἂν τοὐθ' ἡμῶν καταχέοι τὸ αἶσχος, εἰ ὁ μὲν Θεὸς εἰς τὴν τῶν προγόνων ἐπαναγάγοι τιμὴν, ἡμεῖς δ', ὃ μὴ γένοιτο (3), μὴ ἐμμείνωμεν τῇ τιμῇ! ἔπειτ' οὐδὲ ῥᾴδιόν ἐστι

(1) Codex, διαφερόντως ὑφ' ἡμῶν ἐρώμενον. Sed verba ὑφ' ἡμῶν omisi, quod sint transversa inducti lineola. De qua correctione vide p. 228, n. 4.

(2) Epist. ad Rom. 11, 29.

(3) Aristæn. 1, 27 : μὴ, ὦ χάριτες, γένοιτο· ubi notæ p. 598. Exempla biblica collegit vir d. in Classico Diario t. 28, p. 328, anglicam illustrans formulam, « God forbid ».

πεσόντας τοῦ τῆς τιμῆς ἐκείνης ὕψους, ἔνθα νῦν γοῦν ἱστάμεθα, αὖθις στῆναι· ἀλλ' ἀνάγκη χείρονος, οἶμαι, χώρας καὶ ταπεινοτέρας μεθέξειν ἢ καὶ παντελῶς συντριβῆναι· οὕτω που καὶ βάρος ἅπαν ἐκ γῆς ἀρθὲν καὶ μετεωρισθὲν, ἔπειτα κατενεχθὲν, πάθοι ἂν, οἶμαι, λόγου χωρίς· καὶ βέλει δέ γε πρὸς οὐρανὸν ἀφεθέντι, ἐπιστρέψαντί ποτε, τῆς μὲν ἀνόδου ῥᾴων ἡ κάθοδος γένοιτ' ἂν, τὸ δ' ἀβλαβὲς αὐτῷ πάντη συντηρηθῆναι χαλεπόν·

Διὰ δὴ ταῦθ', ὅπερ ἔφην, οὐχ ἵν' ἀτόπως τε καὶ ὑπερφυῶς χρόνον τινὰ βραχὺν ἡδονῆς ἐμπλησθείητε δι' εὐδαιμονίαν ἐοικυῖαν ταῖς σκιαῖς, καὶ μηδαμῶς βεβαίας πίστεις παρέξουσαν ὡς ἕξει τὸ μόνιμον, παρελθόντες προυθυμήθημεν εἰπεῖν, καὶ ταῦτα πράγματ' ἔχοντες ἀντὶ σχολῆς, ἧς δήπου γε δεῖ καὶ αὐτοῖς οἷς βίος οἱ λόγοι, καὶ πρός γε ἔτι λαμπρὰν αἰθρίαν αἰεὶ τῶν λογισμῶν κεκτημένοις· ἀλλ' ἵν', ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, εὐφραινόμενοι καὶ τήμερον ταῖς ἐλπίσι διατελοίητε, ὡς καὶ ποιοῦντες φαίνεσθε, παρασκευάσῃ δ' ἕκαστος καὶ ἄξιον αὐτὸν τῆς, ἣν ἐλπίζει δέξεσθαι, τύχης ἀγαθῆς. Τότε δὴ τότε ἔχοιμεν ἂν καὶ ἐς ἀεὶ καὶ κοσμίως ὑπερευφραίνεσθαι. Ὁ γὰρ, οἶμαι, καλῶς εὐδαιμονίας ἄξιον ἑαυτὸν παρασκευάσαι δυνηθεὶς, εἰ καὶ μὴ εὐδαίμων νομίζοιτο τοῖς ἐπιπολαίως τὰ πράγματα κρίνουσιν, ἄμεινον χαίρει καὶ καθαρώτερον, σύνοικον ἔχων συνειδὸς ἀγαθὸν, ἢ ὁ σφόδρα μὲν εὐδαιμονεῖν νομιζόμενος, συνειδότι δὲ κακῷ δαπανώμενος καθάπερ ἰῷ σίδηρος (1). Ὁ μὲν γὰρ ἀγαθῷ συνειδότι κοσμούμενος χαίρει μὲν τούτῳ αὐτῷ τῷ ἀσύλῳ τινὶ κόσμῳ καὶ ἀγαθῷ τὴν ψυχὴν κεκοσμῆσθαι· χαίρει δὲ, καὶ ὥσπερ μετέωρος ἕστηκεν, ὧν ἄξιός ἐστι τυχεῖν ἐκδεχόμενος παρὰ τοῦ πᾶσι νέμοντος τὰ κατ' ἀξίαν ἀεί· τὸν δὲ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ συνειδότος κτήσεως ἔρημον, χωρὶς τοῦ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ συνειδότος ἐλέγχεσθαί τε καὶ κατακρίνεσθαι, πηλίκῳ τοῦτον οἴει φόβῳ συνέχεσθαι, καὶ δεδοικέναι καὶ τρέμειν, νῦν μὲν περὶ τοῖς πράγμασι δι' ὧν εὐδαίμων νομίζεται, μή ποτε τοῦτον ἀφέντα πρὸς ἄλλον μετασταίη (οὐδὲ γὰρ λέληθεν ἑαυτὸν παρ' ἀξίαν ταῦτά γε κεκτημένος), νῦν δὲ ἐν νῷ λαμβάνων ἣν ὦφλε δοῦναι δίκην; οὐδὲ γὰρ ἀγνοεῖ ὡς μείζω ταύτην ἐκτίσει, μὴ καθαρῶς μὲν βιοὺς, ἀπολελαυκὼς δὲ πραγμάτων, ἃ τοῖς βίον ζῶσι καθαρὸν ἥρμοττε.

(1) Basilius M. in Georgidæ Gnomologio p. 103 : ὥσπερ ἰὸς σίδηρον, οὕτως ὁ φθόνος τὴν ἔχουσαν αὐτὸν ἐξαναλίσκει ψυχήν. Sic Dem. Cydon. De morte p. 98.

Καλῶς ἄρα εἶπον ὡς ἄξιοι γενόμενοι τοῦ εὐδαιμονεῖν καὶ τοῦτο δεξάμενοι, καὶ κοσμίως καὶ ἐς ἀεὶ δυνησόμεθ' ὑπερευφραίνεσθαι. Εἰ γὰρ τοῦ νομιζομένου λίαν εὐδαιμονεῖν ἄμεινον ἀναφαίνεται χαίρων ὁ μὴ δοκῶν, ἣν μόνον ἄξιος εὐδαιμονίας ᾖ, πῶς οὐ δίκαιος ὑπερχαίρειν ᾧ τινι δικαίως ὑπῆρξε τὸ τοῖς ἀληθῶς εὐδαιμονοῦσι συναριθμεῖσθαι;

Ἀλλ' ἐρεῖ τις ἴσως, ὡς, « Οὐκ ἔξω τάξεως καὶ ῥυθμοῦ σοι τὰ « εἰρημένα· σὸν δ' ἂν εἴη λοιπὸν εἰπεῖν καὶ πῶς ἄν τις οἷός τε « γένοιτο τὴν ἣν εὐδαιμονίαν φῂς κτήσασθαι. »

Ἐγὼ δ', εἰ μὲν ὑμᾶς ἀγνοοῦντας ἐγίνωσκον ἃ ποιῶν τις δύναιτ' ἂν βίον βιοῦν εὐδαιμονίᾳ προσήκοντα, πρὸς μεγίστους ἀγῶνας ἐμαυτὸν ἂν καθῆκα καὶ λόγων εἶχον χρείαν μακρῶν, ὥστε ταῦθ' ὑμᾶς διδάξαι σαφῶς, ὡς εἶχον δυνάμεως· ἐπειδὴ δὲ, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, ἀγχίνοιαν μὲν ὅτι πλείστην ὁ σύλλογος οὑτοσὶ πλουτεῖ, καὶ συμβούλων οὐκ ἀμοιρεῖ πρὸς Νέστορα τὸν Πύλιον τὴν ἅμιλλαν ποιουμένων, καὶ προσέτι σοφῶν ἀνδρῶν καὶ ῥητόρων κεκόσμηται χορῷ, περίεργόν μοι δοκεῖ καὶ μέμψεως οὐ πάνυ καθαρὸν, τηνάλλως ὑπερεκτείνεσθαι καὶ μακροτέραν ἑκόντι τεμεῖν, ἐξὸν τὴν βραχυτάτην καὶ τῆς ἑτέρας ἥκιστ' ἐλάττω δυνησομένην. Τοιγαροῦν οὐ δεῖν οἴομαι λέγειν ὡς, εἰ τὰ καὶ τά τις πράξειε καὶ τὸν βίον ῥυθμίσειεν οὑτωσὶ τὸν αὑτοῦ, εὐδαίμων ὡς ἀληθῶς ἔσται τε καὶ κληθήσεται· ἀλλ' ἀπόχρη τὰ βιβλία, ἃ τὸν προγόνων βίον ἡμῖν ἱστορεῖ, εἰς μέσους ὑμᾶς ἀγαγεῖν καὶ ἀναπτύξαντα διελθεῖν, εἶτα μίαν ταύτην ἀφεῖναι φωνὴν, ὡς, « Ὅστις, ὦ φίλοι, τῆς εὐδαιμονίας ταύτης ἐθέλει διὰ βίου μεθέξειν παντὸς, καὶ νῦν μὲν ἀκούειν ὡς μακάριος οὗτός γε τῆς τιμῆς, νῦν δ' ὡς μακάριος τῆς μετὰ τῶν καλῶν εὐφροσύνης καὶ ἡδονῆς, καὶ τοῦ βίου μετεχέτω λοιπὸν ἀκριβῶς τῶν τὴν εὐδαίμονα ταύτην ζῆσαι κατηξιωμένων ζωήν ». Πάντως ἤτοι τις, παρακληθεὶς τοῖς ἡμετέροις λόγοις, ὡς ἔχει τάχους δραμεῖται πρὸς τὰ βιβλία οἷστισιν ὁ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν ἐνιστόρηται βίος, καὶ προθυμήσεται ζηλοῦν τούτους πάσῃ δυνάμει, ὡς οὐκ ἐνὸν εὐδαιμονίας ἄλλως τυχεῖν, καθάπερ φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων, ὡς οἰόμεθα, γέγονεν· ἢ, καὶ διὰ ζώσης φωνῆς τὸν βίον τούτων διδαχθεὶς, ἄπεισι μηδὲν ὠφεληθείς. « Εἰ γὰρ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούετε », φησὶν ὁ Σωτὴρ (1),

(1) Luc. 16, 31.

« οὐδὲ, ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσεσθε. » Πλὴν οὐδὲ ἐκεῖνο, δοκῶ μοι, χρῆναι παραδραμεῖν· χαίρει πως ἡ τύχη ταῖς μεταβολαῖς καὶ σφόδρα γε δυσκάθεκτόν τι χρῆμα ἡ εὐδαιμονία μοι φαίνεται, τούτου τε ἀφισταμένη καὶ ἐπ' ἄλλον μεταπηδῶσα, καὶ ἀεὶ περινοστοῦσα, οὐκ εἰς ἔθνη μόνον καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ καθ' ἕκαστον ἄνθρωπον· κἂν μὴ τὸν ὑποδεξόμενον ἀξίως εὕρῃ, εὐθὺς ἐπειχθεῖσα χαίρειν τε τοῦτον ἐρεῖ, καὶ ἐκζητήσειεν ἂν παρ' ᾧ κεχαρισμένην ἑαυτῇ καὶ καλλίστην εὑρήσει ξενίαν τε καὶ ὑποδοχήν. Κἀκεῖνο δὲ πρὸς τούτοις οὐ περίεργον ἴσως οὐδέ τι φαῦλον εἰπεῖν· τύχην λέγουσιν Ἕλληνες, τύχην ὀνομάζομεν καὶ ἡμεῖς· ἀλλὰ θεὸς ἐκείνοις αὕτη νενόμισται (1), παρὰ δὲ τοῖς εὐσεβέσιν ἡμῖν ψιλοῦ τινος ὀνόματος δόξαν ἔχει, εὐπραγίας ἢ καὶ δυσπραγίας ἔσθ' ὅτε σημαντικοῦ· τύχης τοίνυν λέγεται μετέχειν πᾶς ἀγαθῆς, ὅστις εὖ πράττων διατελεῖ· πράττει δὲ πᾶς τις εὖ καὶ εὐδαίμων ἐστὶν ἀληθῶς, ὃς τυγχάνει ἔχων τὸν Θεὸν εὐμενῶς διακείμενον εἰς αὐτὸν τῷ τὰ κεχαρισμένα πράττειν αὐτῷ· ὃς δ' αὖ τοιοῦτος ἐστὶ τὴν διὰ τῶν ἀποστόλων ἀπὸ τοῦ Σωτῆρος εἰρήνην, ὥσπερ τινὰ κλῆρον εἰς ἡμᾶς κατιοῦσαν, καθάπερ τινὰ πολυτελῆ στέφανον ἀτεχνῶς ἀναδήσεται. Ὁ τὴν σωτήριον εἰρήνην ἄρα ταύτην κτησάμενος ἄντικρυς εὐδαίμων ἐστὶ καὶ τύχης μέτοχος ἀγαθῆς ὀνομάζοιτο ἄν. Οὐδένα δὲ οἶμαι χριστιανῶν οὕτω γε τὴν πίστιν εἶναι ψυχρὸν, ὥστε καὶ αὐτῶν τῶν τοῦ Σωτῆρος ῥημάτων πάντη γ' ἐπιλήσμονα εἶναι. Ἴστε τοίνυν ὡς ἐπιτάξειεν ὁ Σωτὴρ τὴν διὰ τῶν ἀποστόλων εἰρημένην εἰρήνην, προσφὰς (2) παλινδρομεῖν, ἐπειδὰν εἶναι συμβαίνη οὐκ ἀξίαν ἑαυτῆς τὴν οἰκίαν πρὸς ἥνπερ ἀπέσταλται (3). Τὸν γοῦν αὐτὸν τοῦτον τρόπον καὶ ἡ τῶν φυσάντων τύχη ἥκιστ' ἂν ἡμῖν ἀνάσχοιτο παραμεῖναι, εἰ μὴ ἀξίους ἑαυτῇ πλησιάσασα καταμάθοι. Τίς οὐκ οἶδε τὸν Μωϋσῆν σὺν παντὶ τῷ ἐξ Αἰγύπτου Ἰσραὴλ

(1) Etiam fuerunt inter ethnicos viri sapientes qui talem deam repudiarent. Philemon fragm. inc. 48 : Οὐκ ἔστιν ἡμῖν οὐδεμία Τύχη θεός, Οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ ταυτόματον... προσαγορεύεται τύχη. Et Juvenalis : « Nullum numen habes, si sit prudentia; nos te Nos facimus, Fortuna, deam. » Animose Seneca Ep. 118 : « Quanti animi res est solum nihil petere, nulli supplicare et dicere : *Nihil mihi tecum, Fortuna! non facio mei tibi copiam!... nihil rogo!* Hoc est privatam facere Fortunam. » Ruhkopf. : « privatam, i. propriam, a fortuitis non « pendentem ; » nonne potius? potestate divina carentem, jam non deam.

(2) Codex πρὸς φᾶς.

(3) Luc. 10, 5 : εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ· καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱός εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτῷ ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μή γε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.

γῆν μὲν Ἐπαγγελίας νόμῳ δεξάμενον, μέλι ῥέουσαν καὶ γάλα, κατὰ τὸ λόγιον (1), εἶτα ταύτης διαμαρτόντα τῷ μικρόν τι προσκεκρουκέναι Θεῷ (2); διὰ δὴ ταῦτα φοβητέον ἡμῖν ἐστι μή ποτ' οὐδὲ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐν ἐπαγγελίαις εὐδαιμονίαν κτησώμεθα, ἔπειτα μὴ, ταύτην κτησάμενοι, εἶτ' ἀπολέσωμεν· ὃ δὴ καὶ χαλεπώτερόν τε καὶ αἴσχιον ἔναγχος ἀπεδείξαμεν.

Ἀλλὰ γὰρ ἴσως δόξομεν ἐνίοις ὑμῶν ἡμῖν αὐτοῖς πολεμεῖν τε καὶ ἀντιπίπτειν. Ἔφθημεν γὰρ εἰπόντες πρὸ μικροῦ ὡς οὐκ ἔστι χάριν τε ὑποσχέσθαι τὸν Θεὸν, ἔπειτα μετάμελον λαβεῖν (3)· νῦν δ' αὖ λέγομεν ὅτι περ φοβητέον ἐστὶ μή ποτ' οὐδὲ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐν ἐπαγγελίαις εὐδαιμονίαν δεξώμεθα. Ταῦτ' οὖν εὖ οἶδα ὡς σφόδρα γε μαχόμενα τοῖς μὴ προσέχουσιν ἀκριβέστερον δόξει· τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. Τοῖς γὰρ εἰδόσιν ὡς δεῖ τοῖς τοιούτοις προσάγειν τὴν βάσανον εὖ μάλα γε συμβαίνοντα καὶ ἀδελφὰ φανεῖται. Σκοπῶμεν δέ· τῆς θείας ἐστὶν ἄμφω γραφῆς, καὶ οὐχ ἡμέτερα πάντως, ἅπερ εἰπόντες μὴ ξυμβαίνοντα λέγειν ἐδόξαμεν. Τὰ γοῦν θεῖα λόγια πολεμεῖν ἀλλήλοις ἥκιστα πάντων χρὴ, ὥσπερ οὖν οὐδὲ πολεμεῖ· οὐδὲ γὰρ γιγνόμενον οὐδ' ἑπόμενον λογισμοῖς. Οὐκοῦν, εἰ τὰ λεχθέντα τῆς γραφῆς, τὰ δὲ τῆς γραφῆς ἀλλήλοις οὐκ ἐνδέχεται πολεμεῖν, σύμφωνα ἂν εἴη τὰ εἰρημένα. Ὅπως δὲ, πρόσχετε τὸν νοῦν οἷς αὐτίκα μάλα λέξω· τὸν γὰρ τρόπον ᾧ συμβαίνει τὰ τοιαῦτα, οὐχ ὡς ἔχει παρ' ἐνίων ὑπολαμβάνεσθαι, ὡς ἂν οἷός τε ὦ νῦν δὴ δηλῶσαι πειράσομαι.

Θεὸς, ἐπειδὰν ἐπαγγελίαν τινὰ δῷ (4), τό γε εἰς ἐκεῖνον ἅπαν πεπλήρωκε, κἂν λάβωμεν ταύτην, κἂν μὴ, κἂν φυλάξωμεν λαβόντες, κἂν ὀλιγωρήσαντες μὴ φυλάξωμεν. Ἐπαγγειλαμένου γὰρ δώσειν καθάπαξ τοῦ Θεοῦ, τῶν ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ λοιπὸν τό τε δέξασθαι τὴν χάριν, τό τε διασῶσαι δεξαμένους· ἐπειδὴ καὶ τὸ λουτρὸν (5) τά τε ἄλλα οἷς τὸν κεκρυμμένον θησαυρὸν, τὴν καινὴν ζωὴν, χορηγεῖ, αὐτὸς μὲν ἅπασιν ἀνθρώποις ἐπίσης καὶ ὅπως διὰ

(1) Exod. 3, 8 : κατέβην ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐκ χειρὸς τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης, καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλὴν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.

(2) Num. 20, 12.

(3) Pag. 232, 14.

(4) Non est τινὰ jungendum nomini ἐπαγγελίαν, sed verbo δῷ. Syntaxi ejus verbi cum accusativo personæ est Ducas usus Hist. c. 40, p. 169 : οὐκ εἴχομεν (codex, εἴχαμεν) τόσην ἡμεῖς ἐξουσίαν τοῦ διδόναι σε τὴν πόλιν. Fit ellipsis præpositionis πρὸς, quam et scripsit Andreopulus Syntipa p. 68 : δέδωκα τὸ ῥοῦχον πρός τινα γραῦν ἣν ἐγνώριζον, ὅπως δώσει αὐτὸ τινὰ ὑφαντήν.

(5) Baptismum scilicet.

βίου φυλάξωσι χορηγεῖ, οὐ πάντες δὲ λαμβάνουσιν, οὐδ' οἱ λαβόντες διαφυλάττουσιν· οὐ μὴν ἀλλ' οὐδ' οἷστισιν ἐξεγένετο διὰ τέλους φυλάξαι τοῦτον τὸν θησαυρὸν, ἐπίσης πάντες πλουτοῦσιν· ἀλλὰ πλούσιοι μὲν πάντες, κατὰ δὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον πολύ τοι ἀλλήλων διενηνόχασιν. Οὔκουν διὰ ταῦτα νομιστέον τισὶν ὡς διὰ τόνδε μόνον τὸν ἄνθρωπον σάρκα πτωχεύσας ὁ Θεὸς σταυρὸν ἑκουσίως ὑπέστη, διὰ δὲ τόνδε οὔ· οὐδ' ὅτι δαψιλῆ τὴν χάριν καὶ κρείττω τούτοις παρέσχεν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπέσχε. Μή ποτε γένοιτό τινι τῶν τῇ ἀναγεννήσει τῇ διὰ Πνεύματός τε καὶ ὕδατος (1) τὴν ἐξ αἱμάτων καὶ θελήματος σαρκὸς καὶ θελήματος ἀνδρὸς γέννησιν (2) ἠρνημένων παρείσδυσιν τὴν οἱανοῦν τούτοις ἐπιτρέψαι τοῖς λογισμοῖς εὑρεῖν· κρεῖττον γὰρ ἂν ἦν ἀναμφιλέκτως τούτου τὸ καὶ βρόχου τοῦτον τιμῆσαι ἑαυτῷ (3)· τὸ γὰρ ὡδὶ φρονεῖν, μᾶλλον δ' οἰκειότερον εἰπεῖν, μὴ σωφρονεῖν, μὴ τῇ εὐσεβείᾳ λυμαινόμενον εἴη. Ἀλλὰ τὰς μεγίστας χάριτας ταύτας, ὧν δηλονότι χωρὶς ἀμήχανόν ἐστι τοῦ παλαιοῦ πτώματος ἐγηγέρθαι, οἱονεί τις ἀνάγκη διδόναι τε πᾶσιν ἀνθρώποις τὸν Θεὸν καὶ ὁμοίως καὶ δαψιλῶς τό γε ἐκείνου μέρος. Ἄτοπον γὰρ καὶ ἐπιεικῶς ἀπᾷδον τοῦ δικαίου δεσπότου καὶ ἀγαθοῦ, εἰ τὸν ἀέρα καὶ ἥλιον, ἅτε τῶν ἑτέρων κτισμάτων ἀναγκαιότερα, ἅπασιν ὁμοίως χορηγῶν, μὴ τὸν ἑαυτοῦ νόμον φυλάξειε κἀπὶ τῶν ὡς ἀληθῶς ἀναγκαιοτάτων καὶ ὧν ἄνευ οὐδ' ἡτισοῦν λείπεται μηχανὴ μὴ τὴν ἁμαρτίαν σὺν τῷ θανάτῳ κρατεῖν ὁμοίως πάντων ἀνθρώπων· τὸ δὲ πράττειν εὖ καὶ πλουτεῖν καὶ εὐδόκιμον εἶναι καὶ ἔνδοξον καὶ ζηλωτὸν καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα, ἑκάστῳ τὸ συνοῖσον πραγματευόμενος ὁ φιλάνθρωπος, οὐχ ὁμοίως νέμων ἅπασι φαίνεται, ἀλλ' ἐνίοις μὲν δόξαν, ἐνίοις δὲ πλοῦτον, καὶ ἄλλοις ἄλλ' ἄττα (4) τῶν τοιούτων δεῖν εἶναι νέμειν ἐγνώκει· καί τισι μὲν πάνθ' ὁμοῦ σχεδὸν τὰ τοιαῦτα χορηγῶν φαίνεται, ἑτέρους δὲ τούτων οὐδενὸς ἀπο-

(1) Christus apud Joannem 3, 5 : ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Quod explicat Theologus Orat. 40, p. 641 : διττῶν δὲ ὄντων ἡμῶν, ἐκ ψυχῆς λέγω καὶ σώματος, καὶ τῆς μὲν ὁρατῆς, τῆς δὲ ἀοράτου φύσεως, διττὴ καὶ ἡ κάθαρσις, δι' ὕδατός τέ φημι καὶ Πνεύματος, τοῦ μὲν θεωρητῶς τε καὶ σωματικῶς λαμβανομένου, τοῦ δὲ ἀσωμάτως καὶ ἀθεωρήτως συντρέχοντος...

(2) Joannes Evang. 1, 13.

(3) Βρόχου scilicet δίκην. Medium verbum τιμήσασθαι in illa formula est activo magis in usu.

(4) Codex, ἀλλ' ἄττα, ut supra p. 224, n. 2. Manueli idem mendum eximendum Dialogo primo cum muteriza § 3, p. 337.

λαύειν βούλεται· καὶ πολλοὺς μὲν ἐξ ἀδόξων καὶ πενήτων πλουσίους καὶ ἐνδόξους, περὶ τὸ γῆρας ἀπέφηνε, πολλοῖς δ' αὖ, οὓς ἄρτι γάλακτος ἀπαλλαγέντας πλείστων τῶν τοιούτων ἐνέπλησεν, οὐκ ἐπέτρεψε μέχρι γήρως ταῦτα καρποῦσθαι. Οὗτος μὲν οὖν ὁ τρόπος ᾧ συμβαίνει τὰ τοιαῦθ', ὅπερ ἔφην, οὐχ ὡς ἔχει παρ' ἐνίων ὑπολαμβάνεσθαι· ἡμᾶς δὲ, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, ἐν ἐπαγγελίαις ὄντας εὐδαιμονίας τοιαύτης, εἴη μὲν ὀφθῆναι οἵους ὅτι τάχιστα ταύτην πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐφελκύσασθαι, φυλάξαι δὲ διὰ βίου παντὸς (1) καὶ πρός γε ἔτι τοῖς παισὶ παραπέμψαι, κἀκείνους πάλιν τοῖς ἐξ αὐτῶν, καὶ τοῦτο γίγνεσθαι

Ὄφρ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ,

φάναι καθ' Ὅμηρον (2)· ὃ καὶ οὕτω χρὴ πιστεύειν γενήσεσθαι, πλείστων ἕνεκα.

(1) Formula nota est διὰ βίου. Demetrius Cydonius De cont. morte p. 145 : ταύταις ὁμολογεῖ διὰ βίου δουλεύσειν. Codex 963, δουλεύειν. Idem p. 77 : οὕτω τινὲς ἐβδελύξαντο, ὡς καὶ γυναικείας ὄψεως διὰ τοῦτο παντελῶς ἀποσχεσθαι. Codex 963, διὰ τοῦ. Codex 1213, διὰ βίου παντ... Hoc Wolfius bene conjecerat.

(2) Hom. Epigr. 3. — Codex male, δένδρα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΚΥΡῼ ἈΝΔΡΕᾼ Τῼ ἈΣΑΝῌ (1).

Τὸ ἐξαπίνης ψύχος προσϐαλὸν ἤδη ἦρος, μέγα τε ὂν καθ' αὑτὸ, καὶ τῷ ἀπροσδοκήτῳ μειζόνως ἰσχῦσαν ἐκπλῆξαι (καὶ γὰρ καὶ τὴν, ᾗ πρὸς τὸν χειμῶνα παρετάττοντο, σκευὴν, πιστεύσαντες τῇ ὥρᾳ, πάντες ἀπέθεντο), ἠπατημένους τούτους ἀπέφηνε, καὶ ἡττηθέντας ἐτρέψατο καὶ ὡς πρὸς καταφυγὴν συνώθει τὴν πυράν. Ὅθεν πρὸς ταύτῃ καθεζομένῳ πολλοί μοι παρεκάθηντο, τοῦτο δόντι, καὶ θερμαινομένῳ ταυτὸν ἐποίουν (2)· ὧν εἰς δήπου καὶ αὐτὸς ἦσθα. Ἡσυχίαν τοίνυν ἤγετε πάντες ἐφ' ἱκανὸν, καὶ Πυθαγορικοῖς τισιν ἐοίκατε φοιτηταῖς (3). Ἥ τε γὰρ δριμύτης τοῦ χειμῶνος σωφρονιστής τις αὐτάρκης ἀντὶ τοῦ Πυθαγόρου καθίστατο, καὶ ἡ ἐρωμένη πάνυ τότε πυρὰ ἀντὶ τῆς φιλοσοφίας ἀνθεῖλκε (4) πρὸς ἑαυτὴν τὸν νοῦν· ὥστ', εἴπερ εἶδεν ὑμᾶς ὁ Κωμικὸς, εἶπεν ἂν

(1) E cod. 3041, f. 86. Asani inscripta est Demetrii Cyd. epist. 19 infra, ubi n.

(2) Manuel initio primi cum muteriza Dialogi : ἐκαθήμην μετὰ τὸ δεῖπνον τῇ πυρᾷ, καὶ ταὐτὸν ὁ γέρων εἰωθότως ἐποίει.

(3) Manuel initio secundi cum muteriza Dialugi : στενοχωρούμενος τοῖς Πυθαγόρου ἐῴκει μαθηταῖς... ὡς οὖν ἐφ' ἱκανὸν οὐκ ἀνέκυπτεν...

(4) Codex, ἐρωμένη πάνυ πυρὰ ἀντὶ τῆς φιλοσοφίας ἀνθεῖλκε τότε πρός... impositis literis ϐ super πυρὰ, α super τότε, γ super πρός. Sic sæpe turbatum vocabulorum ordinem restituunt librarii, idque nitide ac sine liturarum fœditate. Himerio quæ e codice apposita fuit prava lectio hinc poterit emendari, sic edito Orat. 14, § 10, pag. 626 : ὁ δὲ ἔτος ὅλον παρὰ τοῖς ἐκεῖ θεμιστεύσας ἀνθρώποις. Citat ibi Wernsdorfius codicis scripturam θεμιαστεύσας, quam correxit. Sed est in codice θεμι[α]στεύσας, non θεμιαστεύσας. Olim erat ἀνθρώποις[ϐ] θε[α]μιστεύσας, impositis literis; librarius paruit monitus, et jussum ordinem recepit θεμιστεύσας ἀνθρώποις, sed imprudens cifram α retinuit.

οἶμαί τι τῶν εἰωθότων ἀστείων, ὑπαλλάξας μικρὸν, ὡς « ἡ φροντὶς (1) ἕλκει τὴν ἰκμάδ' εἰς τοὺς ἄνθρακας. » Σὺ μέντοι κύκλῳ πάντας ἰδὼν, μετὰ τὸ τῆς θέρμης σε, οἶμαι, ἱκανῶς ἀπολελαυκέναι (οὐδὲν γὰρ ὄρνεον » φησὶν ὁ Πλάτων (2), ᾄδει λυπούμενον »), εἶτ' ὄμματα πήξας (3) εἰς ἐμὲ, λόγον τινὰ προὔτεινας τῶν οὓς εἰώθασι λέγειν οἱ σχολάζοντες. Ὁ δὲ ἦν ὡς πάνυ σοι δοκεῖ καὶ αὐτῷ (4) μαντείαν εἶναι ἀψευδῆ τὰ ὀνείρατα (5) καὶ ἀληθῶς μηνύειν τοῖς προσέχουσι τὰ ἐσόμενα· κἂν πάντες οἷοί τε ἦμεν (6) ὀρθῶς τὰ παρὰ τούτων δηλούμενα ἐκλαμβάνειν (7) τε καὶ στοχάζεσθαι, πάντες ἂν εἴημεν τῶν ἐσομένων μάντεις εὐθύβολοι· νῦν δὲ, κἂν που ταῦτ' ἐψεῦσθαι δοκῇ, τοὺς μὴ καλῶς, ἔφησθα, διακρίνοντας οὐ ταῦτ' αἰτιατέον ἂν εἴη, οὐδὲ λογιστέον τούτοισι τὸ ἁμάρτημα, δέον ἡμῖν αὐτοῖς. Ταῦτ' εἰπὼν, ἔπειτ' εὐθὺς ἤρου εἰ τὴν αὐτήν σοι περὶ τούτων ἔχοιμι δόξαν.

Ἐγὼ δὲ τότε μὲν, τῆς ἱερᾶς με καλούσης τελετῆς πρὸς τὴν ταύτης ἀκρόασιν, ἀφοσιωσάμενος τὴν ἀπόκρισιν, ἀπηλλάγην· νῦν δὲ ἥκω σοι τὸ χρέος ἐκτίσων εἰς δύναμιν. Πλὴν οὐ πάντα γε φράσω ἃ πάντες τε περὶ τῶν ὀνειράτων προδιεξῄεσαν καὶ οἷς ἂν αὐτὸς ἅπαν εἶπον τὸ περὶ τούτων δοκοῦν μοι· τὸ γὰρ τῶν πραγμάτων πλῆθος οὐ συγχωρεῖ. Πειράσομαι δ' οὖν σοι διὰ βραχέων δηλῶσαι τὸ δόξαν ἀρκέσειν σοι πρὸς τὸν ζητούμενον λόγον.

Πολλαῖς μὲν οὖν ἀφορμαῖς τοῖς ἰατρῶν δοκεῖ παισὶ, καὶ δὴ καὶ φιλοσόφοις, φύεσθαι τὰ ὀνείρατα, ὧν τὰς πλείους παριήμι, εἰς μακροτέρους ἢ δίδωσιν ὁ νῦν καιρὸς λόγους ἐμπίπτειν ἀναγκαζούσας· περὶ δὲ τῶν αἳ καὶ τὸν κόρον πάντως ἐκφεύξονται (8), καὶ τὸ ἀρκοῦν ἀποδώσουσι, λέξων ἔρχομαι (9), προσθήσων τι καὶ παρ' ἐμαυτοῦ.

(1) Aristophanes Nub. 233 : ἡ γῆ βίᾳ Ἕλκει πρὸς αὑτὴν τὴν ἰκμάδα τῆς φροντίδος. Est et in præcedentibus Aristophanei aliquid coloris. Xanthias enim Ranarum initio : Εἴπω τι τῶν εἰωθότων ;

(2) Plato Phæd. 35. Vide p. 146, n. 4.

(3) Hom. Il. 3, 217 : κατὰ χθονὸς ὄμματα πήξας.

(4) Καὶ αὐτῷ, post alios scilicet quorum ea fuit opinio.

(5) Hinc feci *currens* quod dicunt lemma.

(6) Malim scripsisse, καὶ... ἦμεν.

(7) Illo verbo utitur et Dialogorum procemio extremo : ἵν' ἔχοις ῥᾷον τὴν τόθ' ἡμῶν συμβᾶσαν διάλεξιν ἐκλαμβάνειν.

(8) Ipse conferendus Manuel Dialogis Procem. § 1 : αὐτὸς μέντοι σοι, τὸν κόρον, ὡς οἷόν τε, διαφεύγων, ὅσαπερ καιριώτερα... φράσαι πειράσομαι.

(9) Optima formula usus est p. 231 et Dialogo 2, § 8 : τὸ δ' ὅπως ἔρχομαι λέξων. Quum dixerit Plato Phæd., ἔρχομαι γὰρ δὴ ἐπιχειρῶν ἐπιδείξασθαι, offendunt Wyttenb. p. 264, et Heind. p. 191, ad participium præsens, exspectantes sci-

Αὐτίκα μὲν οὖν οἴδε συμβαίνοντες ταῖς ποιότησί τε καὶ διαθέσεσι καὶ τοῖς ἑκάστῳ ἐπιτηδεύμασι ἀνατίθενται τὰς ὄναρ φαντασίας τοῦ νοῦ. Τὸν μὲν γὰρ σπάνει πιεζόμενον τῇ τοῦ ἐμφυτοῦ θερμοῦ ὄναρ φασὶ φαντάζεσθαι ἑαυτὸν κλονούμενόν τε καὶ συστελλόμενον καὶ ῥιγοῦντα, καὶ πῆ μὲν διφθέρας, πῆ δὲ πυρὰς ὀνειροπολεῖν· ἐν οἷς δὲ οὗτος ὁ χυμὸς τῶν ἄλλων πλεονεκτεῖ, οὗτοι δὲ πάλιν νάματα καὶ ποταμοὺς καὶ πηγάς, καὶ τοῖς πλεονεκτοῦσι χυμοῖς ὁμοίας χροιάς· δείματά τε τὸν δειλὸν καὶ τόπους καταφυγῆς καὶ τρόπους ἐν οἷς αὐτὸν ἀφανίσῃ (1)· τὸν δὲ ἀνδρεῖον ἄλλους δεδίττεσθαι καὶ διώκειν καὶ πολλοὺς τούτων ἀνδραποδίζεσθαι, καὶ δὴ καὶ λάφυρα καὶ στεφάνους ἐκ νίκης καὶ πομπὰς τὸν τῶν ἐχθρῶν εἰωθότα κρείττω φαίνεσθαί τε καὶ περιγίνεσθαι· ὡς (2) δὲ ναῦς τε καὶ κύματα τὸν ναυτικόν, καὶ μετὰ ταῦτα λιμένας· καὶ λόχμας δὲ αὖθις καὶ θήρας τὸν θηρευτήν, ὃς καὶ τὴν φίλην ὑλακὴν ἔνηχον ἔχειν ἐνίοτε δοκεῖ· καὶ κινεῖ δὲ οὑτοσὶ καίπερ ὑπνῶν τὰ μέλη (3), καὶ φωνήν τινα ῥήγνυσι, ταύτῃ τοὺς ἥλικας δῆθεν τρέχειν τε καὶ προκαταλαμβάνειν καὶ βάλλειν παρακαλῶν

licet futurum, quod passim fuit a scriptoribus usurpatum; id tamen tuentur, nec immerito. Nam præsens tempus reperitur et in Platonis Ione Mullerianæ p. 36 : καὶ ὁρῶ καὶ ἔρχομαί γέ σοι ἀποφαινόμενος. Utrumque tempus recte habet. Nam ἔρχομαι λέξων est venio jamjam dicturus; ἔρχομαι λέγων, venio, in ipso veniendi actu, quum intra auditum jam perveni, dicens, nec tamen ob id gressu interrupto. Ergo præsens tempus est re ipsa verum, nec metaphorice falsum.

(1) Forsan, ἀφανίσει, permutatis de more η, ει. Michael Glycas Epist. 16, p. 76 : πάρεσο, καὶ τὴν τοῦ λόγου λεαίνων ὁδὸν, ῥᾳδίαν ποίη μοι τὴν προκειμένην διάλεξιν. Imo ποίει. Theocritus 22, 62: Polluci qui dixit, Δαιμόνι', οὐδ' ἂν τοῦδε πιεῖν ὕδατος σύγε δοίης; Amycus respondet: Γνώσεαι, εἴ σου δίψος ἀνείμενα χείλεα τέρσει. Malim respondisse nitidius : Γνώσεαι. Ἢ σου δ.... τέρσει; In Josephi Rhacenditæ Synopsi Rhet. inter Walzianos Rhetores t. 3, p. 476, 1, ἀργείαν mutem in ἀργίαν. Sed non unum esse video mendum loci, quem describam : Εἰ δ' οὖν πόνον σώματος ἀργείαν ἄγεις (scilicet « quod si igitur morbum esse corporis socordiam putas »), Καὶ τὴν λύχνον αἴσθησιν ἄγχεις ἐμφόνως (leg. λίχνον et ἐμφρόνως), Ἔνθα κἀκεῖθεν ἐμμενῶς (leg. ἐμμανῶς) οἰστρουμένην, Καταχαλῶσαν καὶ κατασπῶσαν κατὰ (imo κάτω, sensu jubente ac lege accentus metrica) Οὐράνιον νῦν (νοῦν propono), αἰθεροδρόμον φύσιν. Epithetum αἰθεροδρόμον me admonet de corrigendo ibid. p, 475, 18, mendum typorum. Sed et circumcirca alia sunt quæ emendabo : ... Τέθριππον εὑρὼν ἀρετῶν ὑπερτάτων. (leg. ὑπερτάτων,) Ἅρμα φαεινὸν, σεμνὸν, οὐρανοδρόμον, Ἅρμα φλέγον κάκιστα δαιμόνων στίφη, Κατάγων (leg. κατάγον) αὐτοὺς μέχρις Ἅδου πυθμένος, Πιστοὺς δ' ἀνάγων (leg. ἀνάγον) τῶν ὁρωμένων ἄνω, Ἐν ᾧ καθήσας (leg. καθίσας) καὶ κρατήσας ἡνίας...

(2) Codex, ὡς.

(3) Lucretius 4, 455 : « quum suavi devinxit membra sopore Somnus ... Tum vigilare tamen nobis ac membra movere Nostra videntur. » Et 988 : Venantumque canes in molli sæpe quiete Jactant crura tamen subito, vocesque repente Mittunt. »

τε καὶ ἐπικελευόμενος (1). Οὔτ' ἐκ τούτων ἄρα γε, ὦ 'γαθὲ, ὁτιοῦν ἡμῖν ἐστιν ἀληθείας ἁπτόμενον μηνυθῆναι, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐπειδὰν ἥττων γένοιτ' ἂν τροφῶν ἡ γαστὴρ καὶ συγκεχυμένα ταύτῃ πράγμαθ' ὁρῶμεν.

Ἴδοις δ' ἂν καὶ τοὺς ἁγίους ἀδελφὰ τοῖς εἰρημένοις ἀνδράσι καὶ φρονοῦντας καὶ λέγοντας, καὶ τὴν αὐτὴν αὐτοῖς δόξαν ἔχοντας περὶ τῶν ὀνειράτων. Οὐ μὴν πάντα γε ψεύδεσθαι ταῦτα ὑποληπτέον. Τριχῇ δὲ διαιροῦντι γένοιτ' ἂν, οἶμαι, τυχεῖν τοῦ σκοποῦ. Δεῖ γὰρ τὰ μὲν ἐκ ποιοτήτων τε καὶ διαθέσεων καὶ ἐπιτηδευμάτων, καὶ ἢ γαστριζομένοις ἢ ἐπιθυμοῦσιν ὄναρ φαινόμενα, λῆρον ἄντικρυς ἡγεῖσθαι καὶ μηδὲν ὑγιές φασι, καθάπερ εἴρηται ἤδη. Εἰ γὰρ εἴη ἂν ταυτὶ παθήματα τῷ νῷ, ὥσπερ οὖν καὶ ἐστὶν, ἀναγκαῖον δέχεσθαι τοῦτον πολλήν τινα ἐξ αὐτῶν τὴν ἀχλὺν, καὶ τεταράχθαι καὶ οἱονεὶ θολοῦσθαι τὴν ἐνέργειαν τούτου τὴν ὀπτικὴν, ὃ μικροῦ δεῖν ἐγγὺς ἐστὶ τοῦ τυφλοῦσθαι (2). Πῶς οὖν ἂν γένοιτο ὀφθαλμῷ (3), δι' ὧν ἂν τοσαύτην δέξαιτο βλάβην, τούτοις καὶ ἄμεινον βλέπειν; οὐδέσιν, οἶμαι, νοῦν ἔχουσι ταῦτ' ἄλλως ἔχειν δόξειεν ἄν (4)· τουτὶ μὲν οὖν τὸ πρῶτον· ὅταν δὲ ἡμῶν ἡ ψυχὴ τύχῃ οὖσα τῶν ἠριθμημένων ἀπηλλαγμένη, εἴτ' ἐνύπνια βλέπῃ, ταῦτα δὲ ἀτεχνῶς τῆς προγνωστικῆς ταύτης καὶ θειοτέρας δυνάμεως εἴη ἂν κινήματα. Ἄττει γὰρ μᾶλλον ὑπνούντων ἢ ἐγρηγορότων ἡμῶν πρὸς τὰς συγγενεῖς ἐνεργείας, καὶ ταῖς αὐτῆς δυνάμεσι χρῆσθαι λοιπὸν πειρᾶται. Οὐ μὴν ὀρθῶς λογίζεται· ἀνεφίκτοις γὰρ παντάπασιν ἐπιχειρεῖ, οἷς τὸ ἐπιπροσθοῦν ἔτ' ἄχθος, τὸ σῶμα, συμπεριφέρει. Ἔχει γὰρ ὡδί· τοῦ πηλίνου τοῦδε δεσμοῦ ᾧ δὴ συμπέφυρται καὶ συγκέχυται, καὶ τοῦ τὰ αὐτῆς πράττειν εἴργεται, ἀπολελύσθαι δοκεῖ, οἷς οὐ ταύτῃ παρέχει τὰς εἰωθυίας οὗτος φροντίδας καὶ τὰ διὰ τῶν αἰσθήσεων πράγματα, ἐπειδὰν, τοῖς καθ' ἡμέραν πόνοις ἔκλυτος γεγονὼς, ἔκδοτος γένοιθ' ὕπνῳ (5). Τὸν τοίνυν τρόπον τοῦτον αὐτὴ καθ' αὑτὴν δοκοῦσα γεγονέναι, ἡ ψυχὴ τῶν οἰκείων ἐφίεταί πως καὶ τῷ πεφυ-

(1) Verbum est proprium, annotante Jacobsio ad Philostr. Imag. p. 373.

(2) Conf. Manuelis ad Cydonem epistolam, post hoc De insomniis opusculum edendam.

(3) Mentis scilicet oculo.

(4) Exspectabam vel πᾶσιν pro οὐδέσιν, vel ταῦθ' οὕτως pro ταῦτ' ἄλλως.

(5) Cicero Div. 1, 51 : « Viget animus in somnis, liberque est sensibus et omni impeditione curarum, jacente et mortuo pæne corpore. »

κότι κινεῖται τὸ ἴδιον αὐτόματος δρᾶν, κατ' ἐξεγειρομένη γινώσκει τὴν ἀπάτην (1)· ἀναπνεῖ μὲν γὰρ ἀμυδρῶς τῆς μεθ' ἡμέραν πολιορκίας, ἥ τις ἐκ τοῦ σώματος καὶ τῆς ἐν τῷ βίῳ τῷδε σκηνῆς τὰς ἀφορμὰς λαμβάνει, ζητεῖ δὲ τὴν πρώτην εὐγένειαν, τὴν προγονικὴν λέγω, ᾗ προύλεγεν Ἀδὰμ (2) πρὸ τοῦ πτώματος. Πολλοῦ μέν τοι δέει τούτου τυχεῖν καθαρῶς· τὸ δὲ αἴτιον, ὅτιπερ οὔτε τοῦ σώματος τοῦ διενοχλοῦντος καὶ ἀεὶ προσισταμένου ἅπαξ ἀπήλλακται, εἰ μὴ καὶ τῇ πολλῇ συμφυΐᾳ τούτου γεωδεστέρα γεγένηται· οὔτε μὴν τῶν εἰρημένων παθημάτων καθαρεύειν αὐτὴν εἰκὸς, ἕως ἂν ξυμπεφυρμένη ᾖ μετὰ τῆς σαρκὸς, τοῦ τοιούτου κακοῦ, εἶπεν ἂν ὁ Πλάτων· ὥσθ', ὅστις οἴεται τοῖς ἐνυπνίοις δύνασθαί τι καθαρῶς τὴν ψυχὴν προγινώσκειν, τῷ δῆθεν εἶναι ταύτην νοερὰν καὶ κατ' εἰκόνα κτισθεῖσαν καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ ταύτης δημιουργοῦ (3), ἃ δὴ καὶ μειζόνων ἐρασθεῖσα παρὰ καιρὸν δικαίως ἀπώλεσεν, ὁ δὴ τοιοῦτος ἠπατημένος ὀφθήσεται, βλάβην τε ὑποστήσεται, καὶ προσοφλήσει καὶ γέλωτα. Πολλὴ μὲν γὰρ ἡ ταύτης εὐγένεια καὶ νοερά τις ἀληθῶς, καὶ χρῆμα θειότερον, καὶ τῷ μόνῳ θείῳ καὶ ἀγαθῷ συγγενὲς δημιούργημα, καὶ μετὰ τὸ πρῶτον, καὶ τούτου τ' ἄλλα δεύτερα, εἰ καὶ μὴ τῷ χρόνῳ (4)· τὸ γὰρ ἐν ἑκατέροις διάφορον ἔργον εἰπεῖν, οὕτω πολλή τις ἐν αὐτοῖς ἡ ταυτότης· οὐδὲ γὰρ ἐκφύλοις οὐσίαις οὐδ' ἀλλοτρίαις φύσεσι (5) διακρίνονται· νοῦς γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ λογικὴ καὶ ἀΐδιος, καὶ αὐτεξουσίῳ τετίμηται, καὶ εἰκὼν καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἐκτίσθη τοῦ ὑπεραγάθου καὶ δι' ἀγαθότητα μόνην ταύτην δημιουργήσαντος (6). Καὶ συνελόντα φάναι (7) οὐκ οἶδ' ὅτι πρόσεστι

(1) Est ἀπάτη illusio, ut apud Philostratum Imag. 1, 28 : οὐκ ἔχων ἀνείργεσθαι ἀπάτης καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ὕπνου. Ibi bona exstat nota Jacobsii, cui tamen non assentior ὕπνου in ὕθλου mutari suadenti. Somni metaphora non rara est. Plato Legg. 5, p. 747 : τὸν νυστάζοντα καὶ ἀμαθῆ φύσει ἐγείρει. Similia multa negligo.

(2) Futura enim prædicere poterat Adamus, si audiendus Josephus Antiq. 1, 2, 3 : προειρηκότος ἀφανισμὸν Ἀδάμου τῶν ὅλων ἔσεσθαι.

(3) Genes. 1, 26. Gregorius Naz. Or. 12, p. 199 : τὴν κατ' εἰκόνα θεοῦ γενομένην ψυχήν.

(4) Inter μὴ et τῷ erasa fuit vocula duarum triumve literarum.

(5) Jungit eadem epitheta Dial. secundo cum muteriza § 1 : τὰ πάντῃ ἔκφυλά τε καὶ ἀλλότριοι.

(6) Eadem Manuelis sententia Dialogo secundo § 2 : τοῦτο παντὸς μᾶλλον ἴσμεν, ὡς δι' ἀγαθότητα μόνην τούς τε Ἀγγέλους προὐπεστήσατο καὶ πᾶσαν ἄλλην διακόσμησιν νοητήν...

(7) Hanc formulam attigi ad Philostr. Epist. 70, p. 183, similem συνελόντι εἰπεῖν ad An. Gr. t. 1, p. 456. Dionysius Areop. Epist. 4 : ἵνα συνελόντες εἴπωμεν. Manuel rursus Dialogo secundo § 11 : ἵνα συνέλω. Inter plurimos quos habeo

τῇ τῶν Ἀγγέλων φύσει ὃ καὶ μὴ τῇ τῆς ψυχῆς. Οὐδέσιν ἄρα ταῦτά γε διακρίνονται ἢ τουτοισὶ τοῖς τρισὶν, εἴ τις ἀκριβῶς ἐθέλει σκοπεῖν· ὅτιπερ ἡ ψυχὴ συνδέδεται μὲν φθαρτῷ, οὐ πάνυ δὲ δυσκίνητος πρὸς τὸ οὐκ ἀγαθὸν (δηλοῖ γὰρ ἡ προπατορικὴ (1) ξυνωρίς)· Ἄγγελοι δὲ μόνως μὲν νόες (σαρκὸς γὰρ ἐλεύθεροι καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς καὶ δι' αὐτὴν ἐπιφυομένων ἡμῖν συνεχῶς κακῶν), δυσκίνητοι δέ γε πάνυ πρὸς τὸ κακὸν, ὡς ὁ θεολόγος φησί (2). Ταυτὶ μὲν οὖν τὰ δύο οἷς ψυχαί τε καὶ νόες διακέκρινται· τὸ δὲ τρίτον οὐ τὴν κατ' εἶδος εἰσάγει διαφορὰν, ἀλλὰ τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον· πρῶτα γὰρ φῶτα μετὰ τὸ πρῶτον (3)· τουτὶ δὲ καὶ ἐν ἐκείνοις εὕρηται· κατὰ γὰρ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καὶ τάξει τινὶ οὐρανοπρεπεῖ ἀλλήλων τε διαφέρουσι, καὶ πρῶτοι καὶ δεύτεροι, καὶ μετὰ τούτους ὑποδεέστεροι εἰσί τε καὶ ὀνομάζονται. Οὐ μὴν ὁμοία τις ἡ τῆς ψυχῆς ὑπεροχὴ πρὸς τὰ λοιπὰ κτίσματα, ἀλλὰ τῶν μὲν μὴ φθορᾷ ὑποκειμένων καὶ ἁπλῶν, ἀλλοίωσιν δὲ μόνον ἐκδεχομένων, δηλαδὴ τῶν οὐρανίων σωμάτων, ὑπερέχει αὐτῷ τε τούτῳ τῷ ψυχὴν εἶναι καὶ τῷ λόγῳ κοσμεῖσθαι, τῶν δὲ ἐμψύχων τε καὶ αἰσθητικῶν τῷ τε λογικῷ καὶ τῷ μὴ φθορᾷ ὑποκεῖσθαι· τὰ δὲ ἁπλότητος χωρὶς καὶ ψυχῆς, λόγου τε καὶ αἰσθήσεως ἄμοιρα τοῖς ὅλοις αὖθις ὑπερνικᾷ· ἡ γὰρ φύσις αὐτὴ κατὰ χώραν μένει καὶ μετὰ τήν (ὢ τίς ἂν ἀξίως θρηνήσειε!) δικαίαν ἔκπτωσιν, βιάζεται δ' οὖν τὸ σῶμα ταύτην διηνεκῶς, καὶ παντοῖον γίνεται καὶ φίλος καὶ ἐχθρός. Δεινὸν μὲν γάρ ἐστι πεῖσαι τὴν συμφυΐαν προτεῖνον καὶ ἀπὸ μάχης σπείσασθαι· μετὰ δὲ

annotatos locos reperio et Synesianum De Provid. § 12, p. 28 : αἰδοῖ σοφίας ἀξιῶν τὸν τοιοῦτον αὐτόνομον εἶναι καὶ ἄφετον... συνελόντα δ' εἰπεῖν, τῆς ἀξίας οὐδεὶς ἡμάρτανεν. Codex 1038 omittit verba καὶ ἄφετον, quæ possunt videri inutilia post αὐτόνομον.

(1) Adamus videlicet et Eva.

(2) Theologus enim, id est Gregorius Naz. Orat. 44, p. 712 de Angelicis et cælestibus Potestatibus : οὐ γὰρ ἄλλοθεν αὐταῖς ἡ τελείωσις καὶ ἡ ἔλλαμψις, καὶ τὸ πρὸς κακίαν δυσκίνητον ἢ ἀκίνητον, ἢ παρὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Iterum Orat. 38, p. 617 de eisdem Potestatibus : βούλομαι μὲν λέγειν ὅτι ἀκινήτους πρὸς τὸ κακὸν καὶ μόνην ἐχούσας τοῦ καλοῦ κίνησιν... πείθει δέ με μὴ ἀκινήτους, ἀλλὰ δυσκινήτους καὶ ὑπολαμβάνειν ταύτας καὶ λέγειν ὁ διὰ τὴν λαμπρότητα ἑωσφόρος, σκότος διὰ τὴν ἔπαρσιν καὶ γενόμενος καὶ λεγόμενος. Quæ repetit Orat. 42, p. 679. Gregorium assidua versabat manu princeps theologus. Eum laudavit, celato nomine, Dialogo primo cum Muteriza § 15, quo logo de Angelis et animabus disseritur : σύνθεσις γὰρ, φασὶν, ἀρχὴ διαστάσεως. Quæ sunt Nazianzeni verba Orat. 40, p. 640.

(3) Gregorius Naz. Orat. 40, p. 639: Θεὸς μέν ἐστι φῶς τὸ ἀκρότατον... δεύτερον δὲ φῶς Ἄγγελος, τοῦ πρώτου φωτὸς ἀποῤῥοή τις ἢ μετουσία... τρίτον φῶς ἄνθρωπος.

τοῦτο, πάσας κινοῦν μηχανὰς, φιλίᾳ ἢ βίᾳ κρατεῖν ἐγχειρεῖ, ὅθεν καὶ σπένδεται ῥᾳδίως καὶ παρασπένδεται ῥᾷον. Καὶ χαλεπὸν μὴ ταύτην ὑποσκελίσαι (1), καὶ ἀποθεμένην τὸ φρόνημα, κάτω νεύουσαν δεῖξαι καὶ προσηλωμένην τῇ γῇ. Ταπεινοῦται τοίνυν ταύτῃ γε ταύτης τὸ ὑψηλὸν, ἢν μὴ τύχῃ (2) θείας ῥοπῆς (3), καὶ χυδαιοῦται τὸ εὐγενὲς, καὶ τὸ ἐλεύθερον λοιπὸν πράττει δουλοπρεπῆ καὶ τὸ κοῦφον βαρύνεται, καὶ παχύνεται τὸ νοερόν· κἂν γενναιοτέροις χρησαμένη τοῖς λογισμοῖς ὥσπερ ὅπλοις μὴ πέσῃ, κἂν περιγένηται, ἀλλ' οὐκ ἐφικτὸν διαφυγεῖν καὶ τὰς ἀπὸ τῶν παντοδαπῶν νιφάδας βελῶν, καὶ διαμεῖναι παντάπασιν ἄτρωτον· τὰ γὰρ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ ἠκονημένα σὺν τοῖς ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς τί χρὴ λέγειν εἰδόσιν; ὡς μὴ ὤφελε! Μικρά τινα ἄρα καὶ τεθολωμένῳ τῷ ὀφθαλμῷ, ὡς ἂν εἴποι τις, καὶ λοξῶς αὕτη δύναται, εἴ γε καὶ τοῦτο δοτέον, ἐν τοῖς ἐνυπνίοις μαντεύεσθαι καὶ χρησμῳδεῖν. Ὅταν μέντοι θεόθέν τι σημανθείη θεαῖς ψυχαῖς (τὸ γὰρ τρίτον ἤδη λεκτέον), τότε ταύτας πείθομαι μόνον χρησμοὺς ἡμῖν ἀνελεῖν οἷς ἂν ἔχοιμεν τὸ μέλλον εἰδέναι προσέχοντες. Γίνεται δὲ τοῦτο τοῖς μὲν καθαρωτέροις καὶ θεῷ προσῳκειωμένοις, καὶ ἐγρηγορόσιν ἐνίοτε, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ τούτοις τε καὶ τοῖς μετ' αὐτοὺς ἐν τῷ καταδαρθάνειν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν βίον τοῦτον παντελῶς ἐπτοημέναις ψυχαῖς, ἐπειδὰν ὦσιν ἐν ὑπὲρ δύναμιν συμφοραῖς, ὁ σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν ποιῶν παραμυθεῖται καθ' ὕπνους, ὥστε δύνασθαι, φησὶν ὁ Παῦλος (4), ὑπενεγκεῖν.

Δι' ὃν δὲ Θεὸς ταῦτα δρᾷ λόγον παρέλκον ἂν εἴη νῦν λέγειν πλατύτερον· ἄλλο γὰρ ἡμῖν τὸ τοῦ παρόντος λόγου προκείμενον, καὶ ἄλλως δὲ μανία τοῦτο σαφής. Ὃ γὰρ οἰκεῖον εἶναι γινώσκομεν τῷ Παρακλήτῳ μόνῳ τὸ καὶ τὰ βάθη ἐρευνᾷν (5), πῶς οὐ παραπλήξ τις ἄντικρυς ὁ τοῦτό γε διώκων; Ἀρκεῖ δὲ τοσοῦτον ἐπει-

(1) Eisdem idem verbis Dialogo primo cum muteriza § 12 : καὶ χαλεπὸν ἀμέλει μὴ πάντας τούτους ὑποσκελίσαι τοὺς εἰς χεῖρας τούτοις ἐλθόντας.

(2) Correxi scriptum ἣν μὴ τύχοι, postulante grammatica, et sic aliis locis scriptis accuratius instituisse syntaxin Manuelem comperi.

(3) Manuel rursus Dial. procem. § 2, p. 334 : ψιλὸς, ὡς εἰπεῖν τῆς ἀπὸ τῶν λογίων ῥοπῆς καὶ τῶν ἐκεῖθεν ὅπλων. Ibi statim : δεῖ δὲ ῥοπῆς θειοτέρας. Cf. p. 266.

(4) Paulus Ep. ad Cor. I, c. 10, 13 : πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν.

(5) Paulus ibid. 2, 10 : τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ.

πεῖν, ὡς δι' ἀγαθότητα μόνην ταῦτα γίνεται. Ἢ γὰρ τοὺς βλέποντας μόνον, ἢ ἑτέρους, ἢ ἀμφοτέρους τούς τε βλέποντας ἅμα καὶ τοὺς ἀκουσομένους ὤνησεν αἰεὶ φανέν τι παρὰ Θεοῦ, ἐγρηγορόσι τε καὶ καθεύδουσιν, ἀγαθοῖς τε ἀνδράσι καὶ μὴ τοιούτοις, ὧν τοσαῦτα τὰ παραδείγματα καὶ τοῖς ἅπασι γνώριμα, ὡς εἶεν ἂν περίεργον ἀριθμεῖν. Ἀλλὰ καὶ τὸ φθονερόν τε καὶ πονηρότατον πνεῦμα πολλὰ πολλάκις τῶν ἐσομένων ἐσήμανεν οὐ μόνον ἐν ἐνυπνίοις, ἀλλὰ καὶ οἰωνοῖς τισι καὶ τοῖς τῶν μελῶν ἀπροαιρέτοις κινήμασι καὶ παλμοῖς, ἵν', ἀπατῆσαν τὸ πρῶτον, τὴν ἡμετέραν ἀπώλειαν οἷς ἠλήθευσε μηχανώμενον, εἶτα διαφθείρῃ ψευσάμενον. Ἀληθεύει δ' οὐ προγινῶσκον ἄπαγε! ἀλλ' εἰκάζον καὶ στοχαζόμενον· ψεύδεται δὲ νῦν μὲν ἑκὸν, νῦν δὲ ἄκον ἀπατηθὲν, τοῦτ' αὐτὸ κἀκεῖνο παθὸν ὅπερ πράττον διατελεῖ· ὃ φυλακτέον πάσῃ καὶ γνώσει καὶ σπουδῇ, καὶ δὴ καὶ ταῖς πρὸς Θεὸν ἐκτεταμέναις μετὰ πίστεως εὐχαῖς (1).

Ταῦθ' ἡμῖν συντόμως, ὡς οἷοί τ' ἦμεν, σὴν εἴρηται χάριν. Πλατυτέρων δέ σοι λόγων περὶ τούτων ἐρῶντι, παρὰ τῶν σχολὴν ἀγόντων τοῦτ' ἔσται· ἡμῖν δὲ καὶ τουτὶ τὸ μέτρον ὑπερβεβηκέναι δοκεῖ τῷ βιαίῳ τῷδε καιρῷ παρατιθέμενον.

(1) Vide p. 226, n. 5.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΤΩ ΚΥΔΩΝΗ (1).

Ἆρα εἰληφέναι πιστεύσεις τοὺς στατῆρας λαβών; πείθομαί γε. Τοιγαροῦν εὔελπις γενοῦ καὶ αὐτὸς περί τε ὧν τὴν προτεραίαν ἐμαντευόμεθα ἀπὸ τοῦ τὸν βασιλέα περιγενέσθαι τῇ συμμαχίᾳ Θεοῦ τῆς κρείττονος τέχνης ἰατρῶν νόσου, καὶ περὶ ὧν αὐτὸς τυγχάνεις εὔελπις ὤν· ὅστις, σε τοὺς ἑκατὸν στατῆρας ἥκιστα πάντων λήψεσθαι ἐλπίζειν ποιήσας, ἔπειθ' ὕσεν ἐξαπίνης σοι δὶς τοσούτους (2), καθά ποθ' ὁ Ζεὺς Ῥοδίοις τὸν διὰ τῆς νεφέλης χρυσόν (3). Καὶ μὴ λέγε ῥᾷστον μὲν εἶναι καὶ χιλίους βασιλέα δοῦναι στατῆρας καὶ πολλάκις τοσούτους, ἔθνους δὲ τοῦτον κρατῆσαι, οἷς ἁμηγέπη συχνὸν χρόνον δουλεύει (4), ἐπιεικῶς χαλεπόν. Τῇ μὲν γὰρ τοῦ πράγματος φύσει ὡδί πως ἔχει· εἰ δὲ μόνον βουληθείη ὁ τῆς πάντων φύσεως καὶ δημιουργὸς καὶ κρατῶν, εἰς ὃν ἀποβλέπων ὁ βασιλεὺς, τὴν ἀγαθὴν προβεβλημένος ἐλπίδα, πᾶσι τοῖς τῷ γένει δοκοῦσι συνοίσειν ἐπιχειρεῖ, πάνθ' ὁμοῦ ῥᾷστα τηνικαῦτα δόξειεν

(1) Hanc epistolam e codice 3041, folio septimo verso descriptam promisi p. 223 me daturum ob mentionem imperatoris a morbo atrocissimo insperatissime liberati. De Demetrio Cydone Fabricius videndus Bibliothecæ Gr. Harlesianæ editionis t. 11, p. 398; Matthæius Prolusione a. 1789, p. 7.

(2) Huc refero verba Cydonii Epist. 3 ed. Matth. : μετὰ γὰρ τὸν σκύφον καὶ τοὺς στατῆρας μισθωτὸς ἀντ' ἐλευθέρου παρὰ πάντων ἀκούσομαι.

(3) Menander Rhetor De Encom. § 3, c. 2 : τῆς μὲν θεοφιλότητος ἐκεῖνα ἐγκώμια ἃ περὶ Ἀθηναίων καὶ Ῥοδίων καὶ Κορινθίων λέγεται ... περὶ δὲ Ῥοδίων, ὅτι ὗσεν ὁ Ζεὺς χρυσῷ. Ibi Heeren., qui alios citat et Pindarum Ol. 7, 64, ad quem vide Heynium et Bœckhii Explicationes p. 171. Libanius Epist. 351, p. 172 : ἔστι δὲ ῥᾷστον τοῖς ὑπάρχοις ὑμῖν τὴν τοῦ Διὸς μιμήσασθαι νεφέλην ἀφ' ἧς ἐκεῖνος ὗσε Ῥοδίοις χρυσόν. Ex qua pagina Libanii leve mendum in transcursu tollere libet : τοῦ δὲ ἐρυθριάσαντος καὶ σὺν γέλωτι μεμνημένου Λυσάνδρου τινὸς καὶ Διονυσίου μὲν δόντος, τοῦ δὲ οὐ λαβόντος. Velim legi potius quod esse vidi in codice 3035 : Διονυσίου, τοῦ μὲν δ.

(4) Turcos innui verisimillimum est.

ἂν, καὶ τἀδύνατα δοκοῦντα. Ἐλπίσι τοίνυν ἀγαθαῖς δυνάμενος τρέφεσθαι, ὦ 'γαθὲ, καὶ τἀπιτήδεια κεκτημένος, δίκαιος ἂν εἴης τοῦ λοιποῦ πάντα μὲν ἀποθέσθαι τὰ (1) εἰς ἀλλοδαπήν σε παρακαλοῦντα πορεύεσθαι (2), τῆς δὲ πατρίδος ἔχεσθαι οὐχ ἧττον ἢ τῶν πετρῶν οἱ πολύποδες (3). Ἔχοις δ' ἂν εἰδέναι σαφῶς καὶ τὴν βασιλέως γνώμην ὡς ἀγαθὴ περὶ σὲ, τοῦτο δὴ ὅπερ ἀεὶ πρὸ τῶν ἁπάντων ἐτίθεις, ἐξ ὧν αὐτόματός σοι, καὶ ταῦτ' οὐ καθαρῶς ἀπαλλαγεὶς τοῦ νοσεῖν, τὰ γιγνόμενα (4) κεχορήγηκε. Πείθου δή μοι, καὶ ἀπόδος μὲν ἡμῖν μισθὸν τῆς ἀγαθῆς, ὡς οἶμαι, συμβουλῆς, τὸ πεπεῖσθαι τῇ συμβουλῇ, σαυτοῦ δὲ γαλήνην τοῖς λογισμοῖς· ᾧ μόνῳ δυνήσῃ λέγων, τρικυμίας χωρὶς, καὶ κοσμεῖν καὶ ἑστιᾷν τὴν πατρίδα (5) καὶ κλυδωνιζομένην ἀνέχειν ταῖς συμβουλαῖς. Ἐν γὰρ τῷ τεταράχθαι τοὺς λογισμοὺς ἀνάγκη τυφλοῦσθαι τὶς σοφῶν (6) ἀπεφήνατο, ὅν σε ἐπαινοῦντα πολλάκις ἀκήκοα, καὶ πάντων μὲν ὧν εἶπεν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ διὰ τόνδε τὸν λόγον.

(1) Codex, τόν.

(2) Non abjecisse consilium proficiscendi monstrabit alia quam subjungam Manuelis epistola. Abiit in Italiam, teste Volaterrano, cujus hæc sunt verba a Fabricio recitata, initio Notitiæ : « postea Mediolanum venit, ubi literis latinis pariter et theologiæ operam dedit. »

(3) Macarius in Walzii notis ad Arsen. p. 412 : πολύπους ὥσπερ πέτρας ἔχεται, ἐπὶ τῶν λιπαρῶς τισι προσκαθημένων. Manuel iterum initio Dialogorum cum muteriza : ἔχονται γὰρ τῆς ἀπάτης ᾗ σφᾶς αὐτοὺς ἑκόντες ἐξέδοσαν, καθάπερ οἱ πολύποδες τῶν πετρῶν.

(4) Videlicet « necessaria, convenientia. » Manuel sæpius eo vocabulo sic est usus, et proxima statim epistola. Vide n. ad Anecd. Gr. t. 2, p. 288.

(5) Dolendum non disertius fuisse loquutum principem optimum neque nominasse Demetrii patriam. Ex Monodia quam scripsit de Thessalonicæ calamitate videtur fuisse Thessalonicensis, idque credidit Monodiæ editor Combefisius. Profecto qui scripsit § 11, τί δράσομεν πρὸ τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτῇ (τῇ πόλει); τὸ μὲν γὰρ σιωπᾶν ἀνόσιον, πατρίδος ὑβριζομένης, is in ea urbe natus omnino esse videtur. Nomen πατρίδος in sequente Manuelis epistola potest intelligi de Græcia in genere, de ipsa Thessalonica non intelligendum; ubi nec verba ταύτην ἐκτραγῳδεῖν ad illam Monodiam referenda, quippe quæ fuerit a. 1343 scripta, quum Manuel quintum ferme annum ageret, sed forsan ad Demetrii epistolas inanium ejulationum plenas et imbellium fletuum. Sunt qui Demetrium Byzantinum esse tradunt, nescio adhuc qua nixi auctoritate. Nec est cognitu facile unde ipsi cognomen Κυδώνης fuerit arcessitum.

(6) Codex, τίς σοφῶν. Quis sit sapiens ille ignoro. Pindarus conferri potest Ol. 7, 55 : Ἀλκμήνας κασίγνητον ... ἔκτανε ... χολωθείς· αἱ δὲ φρενῶν ταραχαὶ παρέπλαγξαν καὶ σοφόν. Cui consentit auctor Proverbiorum 15, 1 : ὀργὴ ἀπόλλυσι καὶ φρονίμους.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΚΥΡῼ ΔΗΜΗΤΡΙῼ Τῼ ΚΥΔΩΝῌ.

Ἥκει (1) σοι τὰ εἰωθότα, λόγοι τῷ τῶν λόγων πατρί· τόδ' ἐστὶν ἡμέτερον πόνημα, ἐφ' ὅ με τὰ νῦν ἡμῖν ἐπικείμενα δυσχερῆ κέντρον γεγονότα καὶ βιασάμενα ἤγαγεν. Οἶδα μὲν οὖν ὡς εὐφρανεῖ σε μᾶλλον οὗτος ὁ λόγος τῶν πρὸ τούτου παρ' ἐμοῦ γεγονότων, ὅτι σοι κομίζων ἥκει διαλεγόμενα πρόσωπα (2) ἐν ἀλλοδαπῇ διατρίβοντι, ὧν τε ἡδέως ἤκουες καὶ ὧν τὴν θέαν ἔλεγες ἡγεῖσθαι τρυφὴν, τό τε συνεῖναι τούτοις πλούτου μὴ τίθεσθαι δεύτερον· ἔγωγε δ' ἂν βουλοίμην μὴ διὰ τοῦτό σε μόνον εὐφράναι τουτονὶ τὸν διάλογον, ἀλλὰ καὶ τῷ παρελθεῖν πάντας δὴ τοὺς φθάσαντας τοῦτον τόκους ἐμούς (3). Εἰ μὲν οὖν ἐκβήσεταί μοι κατὰ σκοπὸν, σοὶ χάρις· « ὁ γὰρ τὸ σπέρμα παρασχὼν, οὗτος τῶν φύντων αἴτιος », ὁ σὸς ἑταῖρος φησίν· εἰ δ' εἰς τοὐναντίον ἡμῖν ἥξει τὰ τῆς εὐχῆς, καὶ πρὸς τῷ μὴ ἐπιδεδωκέναι δόξομέν σοι καὶ τὸν νοῦν πεπηρῶσθαι πρὸς λόγων τόκον, ἐγὼ μὲν ἐπὶ τὸν δυσχερῆ τοῦτον χρόνον καὶ τὰ τοιαῦτα ἀναχωρήσω, καὶ ἴσως γε καλῶς παραιτήσομαι· ἄλλος δ' ἂν τυχὸν τὸν τὴν ἀρδείαν ἐπισχόντα αἰτιάσαιτ' ἂν οὐκ ἀδίκως· σὲ δὴ λέγω τὸν τὴν ἀλλοτρίαν θέμενον πρὸ τῆς πατρίδος (4), ᾗ τινι καὶ ἥτις σε πλεονεκτοῦσα νῦν ἔχει βοηθεῖν πειρᾶ-

(1) E codice 3041, f. 88, 2. Præmittitur epistola Dialogo Manuelis Palæologi περὶ γάμου. Qui dialogus, post multas lituras et correctionum tentamina, fuit demum a capite ad calcem totus cancellatus, manu, quis dubitet? ipsius auctoris augustissimi; ita tamen ut possit adhuc legi.

(2) Personæ sunt dialogi ipse Manuel et ejus mater.

(3) Vide n. 4, p. 48.

(4) Vide n. 2, p. 248.

σθαι πάσαις μηχαναῖς ἀξιοῖ (1)· ὅ σε πάντως λαμπρῶς ἐλέγχει μὴ τὴν ἐνεγκαμένην ὡς χρὴ φιλοῦντα. Μηδὲ γὰρ οἴου τῷ ταύτην ἐκτραγῳδεῖν (2) ἔξω βελῶν σε καθήμενον τῇδε τὰ γιγνόμενα (3) ἀποπληροῦν· ἀλλὰ δεῖν σε κακῶς πραττούσῃ τῶν τε κινδύνων μερίτην εἶναι καὶ ἔργοις εἰς δύναμιν βοηθεῖν, εἴ τι σοι μέλει δεῖξαι τὸν στρατιώτην λειποταξίου γραφῆς ὑψηλότερον.

(1) De auxilio Græcis ferendo consilia a Papa et italis principibus tunc agitabantur.

(2) Vide n. 5, p. 248.

(3) Vide n. 4, p. 248.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΚΥΡΩ ΔΗΜΗΤΡΙΩ ΤΩ ΚΥΔΩΝΗ.

Ἥκει (1) σοι τὰ εἰωθότα, λόγοι τῷ τῶν λόγων πατρί· τόδ' ἐστὶν ἡμέτερον πόνημα, ἐφ' ὅ με τὰ νῦν ἡμῖν ἐπικείμενα δυσχερῆ κέντρον γεγονότα καὶ βιασάμενα ἤγαγεν. Οἶδα μὲν οὖν ὡς εὐφρανεῖ σε μᾶλλον οὗτος ὁ λόγος τῶν πρὸ τούτου παρ' ἐμοῦ γεγονότων, ὅτι σοι κομίζων ἥκει διαλεγόμενα πρόσωπα (2) ἐν ἀλλοδαπῇ διατρίβοντι, ὧν τε ἡδέως ἤκουες καὶ ὧν τὴν θέαν ἔλεγες ἡγεῖσθαι τρυφὴν, τό τε συνεῖναι τούτοις πλούτου μὴ τίθεσθαι δεύτερον· ἔγωγε δ' ἂν βουλοίμην μὴ διὰ τοῦτό σε μόνον εὐφράναι τουτονὶ τὸν διάλογον, ἀλλὰ καὶ τῷ παρελθεῖν πάντας δὴ τοὺς φθάσαντας τοῦτον τόκους ἐμούς (3). Εἰ μὲν οὖν ἐκβήσεταί μοι κατὰ σκοπὸν, σοὶ χάρις· « ὁ γὰρ τὸ σπέρμα παρασχὼν, οὗτος τῶν φύντων αἴτιος », ὁ σὸς ἑταῖρος φησίν· εἰ δ' εἰς τοὐναντίον ἡμῖν ἥξει τὰ τῆς εὐχῆς, καὶ πρὸς τῷ μὴ ἐπιδεδωκέναι δόξομέν σοι καὶ τὸν νοῦν πεπηρῶσθαι πρὸς λόγων τόκον, ἐγὼ μὲν ἐπὶ τὸν δυσχερῆ τοῦτον χρόνον καὶ τὰ τοιαῦτα ἀναχωρήσω, καὶ ἴσως γε καλῶς παραιτήσομαι· ἄλλος δ' ἂν τυχὸν τὸν τὴν ἀρδείαν ἐπισχόντα αἰτιάσαιτ' ἂν οὐκ ἀδίκως· σὲ δὴ λέγω τὸν τὴν ἀλλοτρίαν θέμενον πρὸ τῆς πατρίδος (4), ᾗ τινι καὶ ἥτις σε πλεονεκτοῦσα νῦν ἔχει βοηθεῖν πειρᾶ-

(1) E codice 3041, f. 88, 2. Præmittitur epistola Dialogo Manuelis Palæologi περὶ γάμου. Qui dialogus, post multas lituras et correctionum tentamina, fuit demum a capite ad calcem totus cancellatus, manu, quis dubitet? ipsius auctoris augustissimi; ita tamen ut possit adhuc legi.

(2) Personæ sunt dialogi ipse Manuel et ejus mater.

(3) Vide n. 4, p. 48.

(4) Vide n. 2, p. 248.

καθαρῶς ὑπὸ τοῦ πάθους συνεχωρούμην· ἀλλ', ὥσπερ οἱ δυσέρωτες, μετὰ βοῆς τὴν πόλιν ἀνεκαλούμην, καὶ κατεγέλων εἴ τις, τῆς πατρίδος δυνάμενος ἀπολαύειν, ἔπειτ' ἄχθοιτο, καὶ δεῖν αὐτῷ τινος λέγοι, ἀλλὰ μὴ καὶ τοὔδαφος αὐτὸ μόνον ἀρκεῖν αὐτῷ πρὸς εὐδαιμονίαν νομίζοι. Συνέπεσε δὲ καί τις ἀπὸ τοῦ καιροῦ τότε μοι τύχη, ἥ μοι τὸ πάθος ὀργῶν προσπαρώξυνε, καὶ τυφομένην ἔνδον εἰς ὕψος ἦρε τὴν φλόγα. Ἦν δ' αὕτη τό τε νοσεῖν, ὅπερ ἔφην, καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν ἰλίγγων συνεχῶν πεπληρῶσθαι, λύεσθαι δὲ πᾶν ἐξαίφνης τὸ σῶμα.

Ἡ δ' ἐν ᾗ ταῦτ' ἐλογιζόμην ἡμέρα μάλιστα προσετίθει τῷ πάθει. Ἦν γὰρ ἣν ἄγομεν πρώτην τοῦ ἔτους (1), ἐν ᾗ ἱερὰ μὲν ἀνέῳγε πάντα, εὐχαὶ δὲ καὶ θυσίαι πολλαί, τῶν μὲν ὅπως αὐτοῖς παραμείνοι τὰ παρόντα τῶν ἀγαθῶν εὐχομένων, τῶν δ' ὅπως ἀπαλλαγεῖεν ὑφ' ὧν ἐνοχλοῦνται. Εἰσὶ δὲ καὶ ὑπὲρ ὑγείας εὐχαί, καὶ πολέμων καὶ εἰρήνης, καὶ ἀέρων δὴ καὶ σπερμάτων. Καὶ ὅλως

§ 5 : αἵματι δὲ συγγενῶν τὴν πατρίδα μιαίνουσιν, ἣν ἔδει καὶ πρὸ τῶν γονέων αὐτοῖς, εἴ γ' ἐσωφρόνουν, ὑπάρχειν. Rursus § 11 : καλά γε τῇ πατρίδι μιαρώτατοι πάντων ἀποδεδώκατε τὰ τροφεῖα, οἳ, δικαίως αὐτῇ τῶν γονέων ὀφείλοντες πλείω, ...

(1) Posterius apographum πρώτη. Significat periphrasi primum septembris diem. Hic dies et olim et nunc in ecclesia Græca valde sanctus habitus, ob ipsum novi anni initium ac festa etiam nonnulla, quæ recenset Synaxarium metricum in codice regio 3041 : quod quum sit, ni fallor, ineditum, describam primi diei versus : Ἀρχὴ τῆς ἰνδίκτου. Ἴνδικτον ἡμῖν εὐλόγει νέου χρόνου, Ὦ καὶ παλαιὲ καὶ δι' ἀνθρώπους νέε. Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Μιασηνῶν (Nonnihil præbet illustrationis Morcellius ad Menolog. t. 1, p. 116). Αὐθαιρέτως ἄνεισιν ἄγρα τις ξένη, Λίμνης βυθοῦ πάντιμος εἰκὼν παρθένου. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ Στυλίτου. Λιπὼν Συμεὼν τὴν ἐπὶ στύλου βάσιν, Τὴν ἐγγὺς εὗρε τοῦ Θεοῦ λόγου στάσιν. Τῆς ὁσίας Μάρθας (cum dittographia Μάρθης) τῆς μητρὸς Συμεὼν καὶ Εὐανθίας, καὶ ἡ κοίμησις Ἰησοῦ τοῦ Ναβῆ. Ἐν γῇ ξενίζει Μάρθα τὸν Χριστὸν πάλαι· Σὲ δὲ ξενίζει, Μάρθα, Χριστὸς ἐν πόλῳ. Ὃν τοῦ τρέχειν ἔστησεν ἥλιον πάλαι Λιπών, Ἰησοῦς ἥλιον δόξης βλέπει. Ἄθλησις τῶν ἁγίων μ' παρθένων καὶ ἀσκητριῶν καὶ Ἀμμοῦν διακόνου τοῦ διδασκάλου αὐτῶν. Δισεικαρίθμοις παρθένοις πῦρ καὶ ξίφος Θεοῦ προεξένησεν υἱὸν νυμφίον. Ἀμμοῦν καλύπτραν ἔμπυρος δεδεγμένος Τὸ σαρκικὸν κάλυμμα χαίρων ἐξέδυ. Τοῦ ἁγίου Εὐόδου, Καλλίστης καὶ Ἑρμογένους. Κάλλιστον ὄντως εὗρε Καλλίστη τέλος Σὺν τοῖς καλοῖς τμηθεῖσα διττοῖς ἐγγόνοις. Dicuntur in lemmate esse οἱ στίχοι τοῦ Μιτυλήνης. Meursius, Glossar. in Ἴνδικτος, et post Meursium Cangius, in eodem vocabulo, citant primum versum ex Christophori Patricii Menologio, qui Christophorus in lemmate codicis Mosquensis 356 a Matthæio recensiti titulis insignitur πνευματικοῦ καὶ ὑπάτου τοῦ Μιτυληναίου. Ejusdem Christophori sunt versus iambici non illepidi in monachum reliquiarum ridiculosissimum emtorem, quos edidi ad Eunapium p. 277. In quo poematiolo v. 57, Τὸ φρικτὸν ὄντως βῆμα καὶ φοβούμενον, sententiæ quidem aptum, metro ob pravum exitus accentum contrarium est; sed vulnus calamo meo properantiore poetæ inflictum sanabo, indicata quæ reponatur a lectoribus diligentibus, codicis lectione, φόβου γέμον.

σύνθημα τοῦ μέλλοντος τὴν ἡμέραν ἅπαντες ἐκείνην ποιοῦνται· ἣν ἐγὼ μάλα ἀηδῆ μοι φαινομένην ὁρῶν, μέχρις ὀφθαλμῶν τὸ δάκρυον ἐκβαλὼν, « Νῦν ἡμῖν ἡ πόλις » εἶπον, « ἐν ἑορταῖς καὶ θυσίαις· νῦν μεστὰ μὲν εὐχομένων τὰ ἱερὰ, μεσταὶ δὲ οἰκίαι τῶν εὐφημούντων· βουλευτήριά τε ἔχει τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς παιδευτὰς τὰ μουσεῖα· οἱ δ' ἡμέτεροι περιιστᾶσι (1) μὲν τοὺς διδασκάλους, ἥδιστα δὲ ἀλλήλους ὁρῶσι· Πυθαγόρας δὲ καὶ Πλάτων καὶ ὁ ἐκείνου φοιτητὴς (2) ἐπὶ στόμα, καὶ λέγουσιν ἄνευ φθόνου καὶ ἀκούουσι καθαρώτερον, ὧν καὶ ἡμεῖς ποτὲ ἦμεν· τὸ γὰρ ὥς καί τινες ἐν αὐτοῖς ἐδοκοῦμεν οὐδὲ λογίζεσθαι δεῖ, τοιαῦτα περὶ ἡμῶν τῆς τύχης βουλευσαμένης. »

Ἐπὶ πόσῳ δ' ἔγωγε « πάλιν ἔλεγον » ἐκείνων ἂν τὰ παρόντα ἀντηλλαξάμην! πότε δ' ἂν προσεδόκησα μητρός τε ἀποστήσεσθαι, καὶ ἀδελφῶν καταφρονήσειν, καὶ προτιμήσειν (3) ἄλλο τι τῶν φίλων οἳ τοῦ παντὸς ἐτιμῶντο τὰς ἐμὰς συνουσίας, λόγων τε ἀμελήσειν καὶ τῆς μετὰ τῶν καλῶν ἡδονῆς, πατρίδος τε ἀποδημήσειν καὶ τῶν ἐν αὐτῇ τιμίων ἀμνημονήσειν, νῦν τε ἐν μέσοις Θρᾳξὶ διατρίβειν ἐν τῷ βαράθρῳ, καὶ πόλιν (4) οἰκεῖν ἧς τὸ εἴδωλον ἐν ᾅδου γεγράφθαι νομίζω ὥσπερ ἄλλων ἐν οὐρανῷ, καὶ προσέτι μηδ' ἐρρῶσθαι γοῦν μοι τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πάντοθεν βάλλεσθαι, χείρω διὰ πάντων ποιοῦν μοι τὰ δυσχερῆ. »

Ταῦτ' ἔλεγον, καὶ, τῆς λύπης κατὰ μικρὸν ἀναφέρων, « Οὐκ ἄρα » εἶπον, « ἔστιν ἡδόμενον διαβιῶναι τινά! ἀλλ' εὔχονται μὲν ἅπαντες ἀεὶ τὰ ἡδέα, χαλεπὸν δὲ συμβῆναι ταῖς ἐπιθυμίαις τὴν τύχην· ἢ, καὶ τυχόντες, τοσοῦτον χρόνον ἀπολαύειν συγχωροῦνται τῶν παιδικῶν, ὅσον ἀποβαλόντες μᾶλλον ἀλγῆσαι· ἐπεὶ (5) πολλάκις ἔφθασε τὸ στερηθῆναι τὴν κτῆσιν, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἡδονῆς μείζω τὴν ἐντεῦθεν εὗρον ἀνίαν· εἰ δ' ἄρα τι καὶ παρέμεινεν, ἐκεῖνο μὲν εἴδωλον ἦν τι τῶν ἐν ὀνείρασι φασμάτων οὐκ ἀληθέστερον, ἡ

(1) Variant apographa, quorum prius habet περιιστᾶσι, alterum περιεστᾶσι. Qui sint οἱ ἡμέτεροι non facile dixerim.

(2) Aristotelem significare videtur.

(3) Verbo προτιμᾶν usus est et libro De contemnenda morte p. 16 : οὗτοι γὰρ πάντες, ἂν μὴ πείθωσι, τὰ προσήκοντα παραινοῦντες ἀηδέστατον γίνονται μὴ πειθομένοις, ἀτιμοῦντες καὶ εἴργοντες καὶ μακρᾷ κολάσει παραδιδόντες, ὧν οὐδὲν ἂν ἡμῖν ὄφελος ἐκ παντὸς τρόπου τὴν ἄνεσιν προτιμῶσιν. Codex 1213, προτιμώντων, quod exquisitius videtur, genitivo absolute posito, et post ὄφελος facta distinctione. Habet et ἀηδέστατοι, quod et in alio reperi.

(4) De qua agat urbe non comperi.

(5) Conjunctio ἐπεὶ sententiæ non videtur optime convenire, ut aliquid excidisse suspicer.

δ' ἐπ' ἐκείνῳ λύπη ἐν μακροῖς τισι τοῖς χρόνοις (1) τὴν ψυχὴν ἀναλίσκει. Εἰ δὲ μὴ, τίς (2) τῶν ἡλικιῶν ἐν ᾗ τις λύπης ἄνευ καὶ τοῦ δακρύειν διήγαγεν; ἀλλ' ἐν μὲν τῇ πρώτῃ δῆλον ὡς οὐδ' ἄνθρωποί τινες ἐσμὲν καθαρῶς (3), ἀλλ' ὅσον προβατίοις ἡ φύσις καὶ ἀνθρώποις δίδωσι τότε· παιδαγωγοὶ δὲ τὴν μετ' αὐτὴν ἐνοχλοῦσιν (4), καὶ πατὴρ ῥάβδῳ τὸν υἱὸν πέμπων ἐς διδασκάλου, καὶ τραχεῖ μὲν βλέμματι, ῥήμασι δὲ τραχυτέροις τὴν ἡδονὴν ἐξορίζων. Ἡ δὲ μεταβολὴ τῶν τριχῶν πᾶσαν μὲν ἡδονὴν, πᾶσαν δὲ ἄνεσιν περιτρέπει, καὶ οὐδ' ἐλπίσαι γοῦν τοῦ λοιποῦ συγχωρεῖ· ἀλλ' ἤμειψε μὲν τὴν χροιὰν, ἤμειψε δὲ τὸ σῶμα, καὶ τρόμος ἧκε καὶ κόρυζα, καὶ τὰ γόνατα πρὸς τὴν ἀναγκαίαν βάδισιν ἀπιστεῖται. Καὶ σιωπῶν μὲν ὁ γέρων δοκεῖ τεθνηκέναι· ἣν δ' ἐπέλθῃ τι φθέγγεσθαι ἤκουσεν, Ὁ λῆρος, καὶ, Ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔστι σοι τιτθή; καὶ φορτικὸς ἐνίοτε δοκεῖ τῇ τῶν οὐκ ὄντων διηγήσει τὸ θέατρον ἀποκναίων. »

« Λείπεται δὴ τὴν τῶν μειρακίων μᾶλλον ἐπαινεῖν καὶ τὴν μέσην. Ἀλλὰ τὸ ἐνταῦθα (5) κακὸν οὐκ ἀπαγγελλόντων ἄλλων ἀκούων, ἀλλ' αὐτῇ τῇ πείρᾳ μαθὼν, οἶδα τὴν δυσκολίαν· καὶ νῦν ἐν μέσοις ὢν τοῖς δεινοῖς ἀξιόπιστος ἂν εἴην τὰ ἐμαυτοῦ πάθη λέγων. »

« Τοῖς μὲν οὖν παισὶν οὔτε φρένες, οὔτε φροντὶς ἀρχῆς ἢ χρημάτων, καὶ ὧν πάντες ἀποτυγχάνοντες ἄχθονται· ἀλλ' ἐν ὀλίγοις

(1) Prius apographum sine τοῖς.

(2) Obscure mihi quidem dixit εἰ δὲ μὴ, τίς ... Proponam legendum, εἰ δὲ, μή τις ..., « Quod si ita sit, estne ætatum aliqua ...» Auctor Axiochi § 7 : τί μέρος τῆς ἡλικίας οὐ τῶν ἀνιαρῶν;

(3) Non aliter Cydonius Monodia § 6 : ὢ μανίας μηδ' ἀνθρώπους καθαρῶς συγχωρούσης καλεῖσθαι τοὺς ταῦτα τετολμηκότας! Et De contemn. morte p. 88 : ὁ δ' αὐτὸν καθαρῶς ἄνθρωπον ποιεῖ. Pro ποιεῖ est δείκνυσι in codice 1213, idque legitimum. Videtur ποιεῖ esse conjectura editoris primi. Verbum deest in codice 963. Rursus p. 112, quum dixisset propter corporis mortalitatem vocari mortalem, πόσῳ, ait, δικαιότερον τοῦ μείζονος καὶ τοσοῦτον ὑπερέχοντος, καὶ (Codex 1213 sine copula) τὴν φθορὰν νικῶντος καὶ μένοντος, ἄφθαρτον αὐτὸν καὶ ἀπαθῆ διὰ τοῦτο καλεῖσθαι, ὃ μόνον καθαρὸς ἄνθρωπος. Id bene quidem; sed tenet codex 1213 καθαρῶς, quod est magis Cydonianæ orationis, fuitque a Wolfio propositum, nescio utrum e codice an e conjectura.

(4) Axiochus l. c. : ὁπόταν δὲ εἰς τὴν ἑπταετίαν ἀφίκηται πολλοὺς πόνους διαντλήσαν, παιδαγωγοὶ καὶ γραμματισταὶ καὶ παιδοτρίβαι τυραννοῦντες. J. B. Russæus poematiolo de hominis statu : ... « Dans l'enfance toujours des pleurs, Un pédant porteur de tristesse, Des livres de toutes couleurs, Des chatimens de toute espèce. » Cercæus pariter : « Dès quatre ans la croix-de-par-dieu, » etc.

(5) In vocabulo ἐνταῦθα desinit fol. 324, 2, et prius apographum.

αὐτοῖς τῶν ἡδονῶν ἱσταμένων, ἐν ἐλάττοσι μὲν καὶ αἱ λῦπαι, πλείους δὲ αἱ τέρψεις καὶ αἱ τῶν ἡδονῶν ἀφορμαί· εἰ δὲ δὶς παῖδες οἱ γέροντες (1), κἀκεῖνοι τῶν αὐτῶν ἀποτυγχάνοντες οὐ θρηνήσουσιν, οὐδὲ τὸ διὰ ταῦτα λυπεῖσθαι ταῖς ἡδοναῖς ἐνοχλήσει. Τί γὰρ ἂν δράσειε μὲν ἔρως εἰς τὰς τῶν γερόντων σκιάς; κόρου δὲ τίς ἡδονὴ τῷ μηδ' ἀναπνεῖν δυναμένῳ; μύρων δὲ πολυτέλειαι καὶ λαμπρότητες ἱματίων, καὶ ἡ περὶ τὸ ἄρχειν μανία, πάντα μῦθοι (2) τοῖς πρὸς τὸν τάφον καὶ τὴν αὐτόθι κόνιν ὁρῶσι λοιπόν· ὥστε κἀκείνοις ἀπορρυέντος μὲν τοῦ σώματος, τῆς δ' ἐν τῇ ψυχῇ φιλοτιμίας ταπεινωθείσης, οὐδεὶς ἔσται λόγος τῶν παρὰ πᾶσι σπουδαζομένων, οὐδ' ἄρα λυπήσονται εἰ μηδ' ὧν ἐπιθυμεῖν οἷοί τέ εἰσιν ἁμαρτάνοιεν. Παρ' ἡμῖν δὲ καὶ νοῦς ἔνεστι, καὶ τὸ σῶμα κατείληφε τὴν ἀκμήν, ὥστ' ἀμφοτέρωθεν προσιὸν τὸ κακὸν λυπηρότερον. Καὶ μὴν ἐνταῦθα πολλὰς μὲν εἰκὸς εἶναι τὰς ὀρέξεις, πολλὰς δὲ τὰς ἐπιθυμίας. Καὶ γὰρ καὶ γαστέρα κορέσαι, καὶ ταῖς ἡδοναῖς ἐφεῖναι, καὶ θοἰμάτιον μὴ τοῖς τῶν πολλῶν ὅμοιον εἶναι, καὶ τοῖς συνοῦσιν ἀναλωτικώτερον δόξαι, καὶ προσέτι μετ' ἀρετῆς, ὅταν δέῃ, τοῖς πολεμίοις φανῆναι, καὶ πολλάκις ἐν λόγοις ἀγωνιζόμενον τῶν ἀντιλεγόντων κρατῆσαι, καὶ ὅλως χρηματίσασθαι εἰ μέλλοι τούτων οὐκ ἀτυχήσειν, ἅπαντα ταῦτα ταύτην ἀναμένει τὴν ἡλικίαν, ὥσπερ τὰς ὥρας αἱ φοραὶ τῶν καρπῶν· ὧν ἀδύνατον μὲν ἁπάντων τυγχάνειν, πολλῶν δὲ ὄντων πολλὰς εἶναι καὶ τὰς ἀποτυχίας ἀνάγκη· κἀκείνων ἑκάστη τοῖς ἐλπίσασι γίνεται κέντρον. Ἔρωτας δὲ ἀτόπους ποῦ θήσεις (3), καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἀνδραπο-

(1) Auctor Axiochi § 9 : τῷ νῷ δὶς παῖδες οἱ γέροντες γίγνονται· ibi multa collegit similia Fischeri diligentia. Cui addesis Brod. Misc. 5, 4; Tup. Emend. 3, p. 53; Heyler. ad Jul. Epist. p. 454; Walz. ad Arsen. p. 183; mea ad Aristoph. N. 1404; Stanley. ad Eumen. 38; Blomf. ad Agam. 74; Miller. ad Anonymum De coma p. 60. Eustathius in Tafelii Thessalonica p. 430 : καὶ γέρων δὲ, ὃν εἰς δίπαιδα ὁ μακρὸς χρόνος κατήνεγκε, φωνήσῃ ἄν ποτε ὀξὺ καὶ αὐτός· forsan φωνήσοι ἄν.

(2) Noster Monodia § 10 : μῦθος ἡ Καδμεία νίκη, τὰ Λήμνια κακὰ, πᾶσαι συμφοραὶ μέχρι νῦν ᾀδόμεναι, νομισθήσονται. Ibi paucis ante versibus menda occurrit oculis. Combefisius scripsit : πῶς οὐκ ἐκλάσθησαν τὴν ψυχήν; malim quod reperi in codice 1213 : πῶς οὐ κατεκλάσθησαν τ. ψ. Eadem præpositio potest dari loco alii § 5, ubi pro διέσκαψαν est κατέσκαψαν in codice : δρόμος ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ πάσας ὥσπερ ἐρημίας διέσκαψαν πόλεις. Codex, ὥσπερ ἠρημένας κατέσκαψαν π., sententia jam probabilissima, quæ erat inepta.

(3) Vide n. 1, p. 66. Demetrius noster De cont. morte p. 126 : τὸν θάνατον ἐν τοῖς κακίστοις θετέον. Animadvertit ibi Kuinoel. Wolfium conjecturam τακτέον repudiasse. Est τακτέον ipsa codicis 1213 scriptura; et quum sit ταιτέον in codice 963, inde factum fuisse θετέον opinor.

δῶδες (1) νεανιευόμενον τότε; ᾧ μηχανᾶσθαι μὲν πόρους ἀνόσιον, καὶ πάλιν λυπηρὸν, μετὰ τὴν ἔμπληκτον φορὰν κατεξανισταμένου τοῦ λόγου, τύχῃ δὲ ἀγαθῇ μέχρις ὁρμῆς τῶν κακῶν ἱσταμένων, εὔδαιμον μὲν, λογισμοῖς δὲ οὐδαμῶς εἴκει τὸ πάθος, ἀλλ', ὥσπερ θηρίον λιμῷ κινούμενον, μαίνεται· καὶ πάλιν ἡδονὴ μὲν οὐδαμοῦ, λύπη δὲ ἄλογος ἐφ' οἷς ἔδει χαίρειν. »

« Ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν » ἔλεγον, « ἄλλο προσπίπτον ἠνάγκαζεν ἀνιᾶσθαι, οὐ τά γε ἐμὰ χείρω καὶ τραγῳδίας ἁπάσης (2), ὃς ἀπ' αὐτῶν τῶν τῆς μητρὸς χειρῶν καὶ τῆς τῶν φίλων ὄψεως, καὶ λόγων καὶ βιβλίων καὶ τῶν ἐπὶ τούτοις πόνων ἀναρπασθεὶς, ὁρῶ μὲν καθ' ἡμέραν τὰς ὄψεις τῶν πολεμίων, ὁρῶ δὲ τῶν συγγενῶν τοὺς μὲν ἀπαγομένους, τοὺς δὲ σφαττομένους, φοβοῦμαι δὲ καὶ αὐτὸς καθ' ἡμέραν τὰ ἴσα; Προσέτι δὲ καὶ τὸ σῶμα διόλωλε, καὶ τὴν τελευτὴν εὐχόμενος ζῶ, ἥ τε μήτηρ οὔθ' ὅ τι πράττω, οὔθ' ὅ τι μέλλω δύναται γνῶναι, πάντων πρότερον τὴν ἐμὴν προτιθεῖσα ῥαστώνην. »

Ταῦτα λέγων πολὺ μὲν ἀπεφαινόμην τὸ κακὸν καὶ τὸ λυπηρὸν ἐν τῷ βίῳ, ἡδὺ δὲ καὶ ἀγαθὸν ὅσον μόνον νομίσαι, καὶ, ὅ φησι Πλάτων, ὅσον εἶναί τι τοῖς κακοῖς καὶ ὑπεναντίον· τοῖς δ' ἐμοῖς λογισμοῖς καὶ αἱ παρὰ τοῦ θεοῦ συνηγόρευον ψῆφοι. Ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ οὐδέν μοι τῶν ἡδέων ἔφηνεν ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν μάλιστα τῇ δόξῃ ταύτῃ συνθείμην.

Ἤδη γὰρ ἐκίνει τὴν ὄψιν τὸ φῶς, καὶ βλέπω κινούμενον ἄνθρωπον τοῖς ποσὶ μὲν οὐδόλως, δυσὶ δὲ ξύλοις, ἃ κατέχων ὑπὸ τοὺς ὤμους αὐτὸς μὲν ἐπὶ τούτων ἀνεῖχε τὸ σῶμα, ἄμφω δὲ φερομένω τὼ σκέλη τὴν πορείαν ἐπλήρου· καὶ ἦν ἄτοπος μὲν ἡ κίνησις, ἀτοπωτέρα δὲ ἡ σκευή. Ἀπὸ γὰρ κεφαλῆς γυμνὸς ἑωρᾶτο μέχρι καὶ τῶν βουβώνων· ἦν δ' ὅμοιος καὶ τοὺς πόδας· ἐκείνους μέν γε οὐχ οἷός τ' ἦν ὑπὸ τοῦ κακοῦ οὐδὲ ὑποδεῖσθαι· ὥσθ', ὅπουπερ οὐκ ἀσχημονεῖν ἀνάγκη, ἐνταῦθα μόνον ἔσχε τὴν σκέπην, κἀκείνην ῥακίοις οἷα τὰ ἐπὶ τῶν ὁδῶν ἐρριμμένα. Στένων δ' ὁ δυστυχὴς ἠναγκάζετο πυκνὰ κινεῖν τὰ ξύλινα κῶλα. Ἐγὼ δὲ ἠρόμην ὅθεν τε εἴη καὶ ποῖ πορεύοιτο, καὶ τῆς συμφορᾶς τὴν αἰ-

(1) Noster De contemn. morte p. 118 : τὸ γὰρ ἀνδραποδῶδες τῆς ψυχῆς καὶ δουλεύειν ὀφεῖλον τῷ λόγῳ, καιροῦ λαβόμενον καὶ διὰ κόρον ὑβρίζον, στασιάζει μὲν πρὸς τὸν νοῦν, ἁρπάσαν δὲ τὴν ψυχὴν, τοὺς μὲν σώφρονας τῶν λογισμῶν καὶ κοσμίους φυγαῖς καὶ ἀτιμίαις κολάζει. Cod. 1213 λαμβανόμενον, et optime ἁρπ. δὲ τὴν ἀρχήν.

(2) Noster Monodia § 9 : ὢ ποίᾳ τραγῳδίᾳ ταῦτα χρὴ παραβάλλειν;

τίαν. Ὁ δὲ πρῶτον μὲν κατηρᾶτο καὶ τῇ γενέσει καὶ τῇ θρεψαμένῃ, καὶ τῷ λαχόντι δαίμονι τοῦτον (1)· ὅμως ἔπηλυν μὲν αὐτὸν ἀπέδεικνυ, ῥεῦμα δέ τι τῆς τῶν μελῶν διαστροφῆς ᾐτιᾶτο· χρόνον τε πολὺν τῆς ἀργίας ἐκείνης ἠρίθμει. Χαλεπὴν δὲ οὖσαν αὐτῷ τὴν νόσον, χαλεπωτέραν ἔλεγεν αὐτῷ τὴν πενίαν ὑπάρχειν, εἰς ἣν ἐκεῖνον ἰατρῶν παῖδες ἐξῶσαν (2), οἳ, τὸ νόσημα τηροῦντες, τὰ ὄντα ἀνήλισκον, ὥστε νῦν ἀναγκάζεσθαι μὲν ἐπιλαθέσθαι τῆς νόσου, περὶ δὲ τροφῆς σκοπεῖν ὅπως ἂν αὐτῷ γένοιτο τήν τε γυναῖκα περισῶσαι καὶ τὰ παιδία. Καὶ ταῦτα λέγων ἐδείκνυ τούτους ὄπισθεν ἑπομένους, οἷς, ἄνευ γε τοῦ χρῆσθαι τοῖν ποδοῖν, οὐδὲν ἦν πλέον περὶ τὸ σῶμα. Ὅπου δὲ χιλὸς εἴη, ἐκεῖ κἀκεῖνος ἔλεγεν αὐτὸν ἀναπαύσειν τοῦ δρόμου· « ἐντεῦθεν γὰρ » φησὶν, « ἡμᾶς ὁ λιμὸς ἐξελαύνει. » Ἠρώτα δὲ καὶ περὶ τῶν βαρβάρων (3), μὴ κακὸν αὐτῷ συνάντημα γένοιντο. Ἐγὼ δὲ βλέπων ἐθαύμαζον, εἰ ἄνθρωπος τῷ πλείστῳ πρὸ τῆς τελευτῆς τεθνηκὼς (4), εἶτα μὴ τῆς ἑαυτοῦ συμφορᾶς μόνης φροντίζοι, ἀλλ' ὅπως τι καὶ γυναικὶ καὶ τέκνοις βέλτιον εἴη, καὶ μηδὲ τοῦτ' αὐτῷ προχωροίη, ἀλλ' ἀναγκάζοιτο τόπους ἐκ τόπων ἀμείβειν, καὶ λιμὸν φεύγειν ἄνευ ποδῶν καὶ βαρβάρους, ᾧ γε καὶ τὰ Κροίσου χρήματα πρὸς τὴν συμφορὰν ἀηδὲς ἂν ἐνομίσθη.

Τοῦτό μοι τῆς ἡμέρας ὥσπερ προοίμιον.

Καὶ μετὰ τοῦτο ἅμαξαν μὲν εἷλκον (5) μετὰ ῥύμης οἱ βόες, καὶ ἔδει βαδίζειν διὰ πηλοῦ. Καί τις ἄλλοσε βλέπων ἐπλήγη μὲν ὑπὸ τῶν βοῶν, κατέπεσε δὲ ὕπτιος ἐπὶ τοῦ βορβόρου, καὶ ὁ τροχὸς ὑπὲρ τὴν κοιλίαν ἠνέχθη. Καὶ βοὴ πανταχόθεν. Ἡ δὲ γυνὴ τῇ τῶν στέρνων πληγῇ τὴν τοῦ δήμου βοὴν ἀσθενεστέραν ἐποίει. Καὶ

(1) Respectu forsan ad Theocritum 4, 40 : Αἲ αἲ τῶ σκληρῶ μάλα δαίμονος, ὅς με λελόγχη! Pronomen τοῦτον non est proprie sic positum. Mox ὅμως, si locus est integer, particulæ μὲν opposuit auctor.

(2) Ferme exspectabam aliam formam ἐξέωσαν· sed et habet ὦσεν libro De contemn. morte p 81.

(3) Barbaros Turcos esse opinor, qui circa urbis mœnia palabantur, quorum se videre quotidie vultus questus est modo p. 256, 10.

(4) Πρὸ τῆς τελευτῆς τεθνηκώς) Eadem hyperbole in libro De cont. morte p. 32: τῷ θανάτῳ μεμπτέον φάγον ἄνθρωπον ἀναιροῦντι καὶ τοιαύτης ἀχρησίας (melius, me quidem judice, codd. duo, ἀχρηστίας) τὸν βίον ἐλευθεροῦντι, ὅν γε καὶ δοκοῦντα ζῆν εὐλογώτερον ἄν τις εἴποι πάλαι τεθνάναι; Ibidem p. 116 : τί δ' ἂν εἴποι τις τὰς ἐν ταῖς παντοδαπαῖς (codices 963, 1213, παντοδαποῖς) νόσοις ὀδύνας, καὶ τὸ πολλάκις μὲν οὕτω τὸ σῶμα διαβιβρώσκεσθαι, ὡς μόλις τοῦ πάλαι ποτ' ἀνθρώπου ἄθλιον λείπεσθαι λείψανον; Conf. p. 267, 7.

(5) Verbum ἕλκω restituendum Nostri Monodia § 9 : ἀνεῖλον μὲν τοὺς ἄνδρας ἐπὶ τοὺς πύργους. Imo ἀνεῖλκον, ut est in codice 1213.

οἱ δραμόντες, νεκρὸν ζητοῦντες ἐν τῷ βορβόρῳ, ζῶντα καὶ φθεγγόμενον ἠπίστουν ὁρῶντες. Τῷ βάρει γὰρ πιεσθέντι ἡ τοῦ πηλοῦ συνήνεγκε μαλακότης, ἣ δὴ μετὰ βίας ὠθούμενον ὑπεδέξατο διαστᾶσα.

Δεύτερόν μοι τοῦτο κακὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐνεγκεῖν ἡγησάμην.

Καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ὁρῶ τινὰς οἰκίαν μετὰ βοῆς εἰσιόντας· κρυπτόμενον δὲ ἄρα ἐζήτουν (1) τινὰ, καὶ εὗρον ὑπὸ τὴν κλίνην (2). Ὁ δὲ πώγων ἦν ἡ πρώτη λαβή· ἔδει δὲ ἄρα τούτῳ κοσμεῖσθαι τινὰ τῶν φιλοσοφούντων· οὕτω καλὸς ἦν καὶ μέγας. Εἶθ' ὁ μὲν ἦγχεν ἐκεῖθεν κατέχων, ὥσπερ ἀπὸ τοῦ χείλους τοὺς ἀτακτοῦντας τῶν ἵππων· ἄλλος δ' ἔπαιε τὴν Ἡρακλέους καταφέρων κορύνην· καὶ ἦν κοῦφον ὁμοίως παίεσθαι πανταχοῦ (3). Τἀργύριον δὲ ὁ κόπτων ἐβόα (4), καὶ τόκους τινὰς ἐλογίζετο καὶ μῆνας ἠρίθμει· ὁ δὲ σχέτλιος ἐκεῖνος ἀνοχὰς ᾔτει κλάων. Καὶ ἡ γυνὴ τοῖς ἕλκουσι κατηρᾶτο, μέχρι δή τις ἔπαυσε κἀκείνην ἐνοχλοῦσαν τῇ ῥάβδῳ. Εἶτ' ἀπῆγον ἐπὶ τὸν δικαστήν, Ἐκεῖνος μὲν οὖν ὅ τι ἐδίκασεν, αὐτὸς ἂν εἰδείη· δῆλον δ' ὅτι πάντως ἐφ' ἕτερον ἦλθεν ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος ληστήν.

Καὶ μετὰ τοῦτο κατῄειν μὲν εἰς τὴν ἀγορὰν, ὁρῶ δέ τινα παρειὰς μὲν αἱμάσσουσαν, στέρνα δὲ θλῶσαν, οἷ δ' ἂν ἴδῃ τοῖχον, ἐκεῖ τὴν κεφαλὴν καταγνῦσαν· καὶ ἐβόα τὸν ἄνδρα· τὸν δ' ἄρ' ἔτυχον βάρβαροί τινες ἀνδραποδισάμενοι.

Εἶτ' ἐκφερομένῳ συνήντων ἄλλῳ. Ἦν δ' ἄρα ἐφ' ἡλικίας· καὶ εἵπετο τῷ κήδει γέρων τε πατὴρ, καὶ τούτῳ μήτηρ ἡλικιῶτις· δάκρυα δὲ πανταχοῦ (5), καὶ κακῶς πάντες ἔλεγον τὸν ἀνθρώπι-

(1) Non timuit syllabarum hiatum. Sic Monodia § 7 legendum e codice ἐκείνων ἄρα ἦν, pro edito ἐκείνων ἄρ' ἦν.

(2) Noster Monodia § 6 : οἱ μὲν καὶ μόνην τὴν ὄψιν οὐκ ἐνεγκόντες· οἱ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ὑπὸ τὰς τῶν γειτόνων ἔκρυπτον κλίνας. Post οἱ μὲν deest verbum, quod exhibet opportune codex 1213 : οἱ μὲν ἔπιπτον καὶ ... Restituam eidem Nostri opusculo et aliud quod male fuit omissum vocabulum § 11 : οἱ δὲ σιωπήσονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οἱ σφίσιν αὐτοῖς πονηρὰ συνειδότες. Codex : οἱ δὲ σιωπήσονται, ὥσπερ ἐν τοῖς δικαστηρίοις οἱ σφ...

(3) Sic codex.

(4) Mox, ἐβόα τὸν ἄνδρα. Pindarus P. 6, 36 : βόασεν παῖδα ὅν. Aristophanes Av. 60 : τίς ὁ βοῶν τὸν δεσπότην; Lucianus De merc. 24 : ἐβόας ἂν τοὺς νόμους; Adde Schæfer. ad Mosch. 1, 1.

(5) Modo p. 257, 25 : βοὴ πανταχόθεν. Ita Monodia § 8 : ἔξω σφᾶς αὐτοὺς ἔρριπτον ἀπὸ τῶν τειχῶν, τοσοῦτον κερδαίνοντες, ὅσον μὴ τὸν τῶν κακουργῶν τρόπον ἀπολωλέναι ... βοὴ δὲ καὶ δάκρυα πανταχοῦ. Est κερδάναντες in codice 1213. Parilis temporum permutatio § 6 : τοῖς δὲ περιγινομένοις ἀλγεινότερον τὸ διαφυγεῖν. Co-

νον βίον, ἐῴκει δὲ ἕκαστος μετὰ τὸ κῆδος φιλοσοφήσοντι· οἱ δ' (1) ἄρ' ἐνέμειναν τοῖς προτέροις εὐφημοῦντες μέχρι τοῦ τάφου.

Καὶ νεὼν τῆς αὐτῆς εἶδον ἡμέρας, πρότερον μὲν μεγέθει τοίχων, καὶ γραφῆς ποικιλίᾳ, καὶ λίθων ἀστραπῇ, καὶ κιόνων ὥρᾳ ἀνθοῦντα (2)· ἴχνη δ' ἐφαίνετο τοῦ πυρὸς ὑφ' οὗ κατερρύη, ᾧ τὸ τέγος ἀναλωθὲν ἀκώλυτον τὴν εἴσοδον ταῖς ἀκτῖσι παρεῖχε. Καὶ εἶδον τὸ λυπηρὸν μέχρι καὶ τῶν ἀψύχων (3), ὡς οὐκ ἄρ' ἀνθρώποις μόνον, ἀλλὰ καὶ λίθοις προσῆκον μεταβάλλειν τὴν τύχην.

Διὰ τούτων παρελθὼν τὴν ἡμέραν, μᾶλλον ἐτιθέμην τῇ δόξῃ (4) πολὺ μὲν εἶναι τὸ κακὸν καὶ τὴν ἀηδίαν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, τὸ δ' ἐναντίον ἐν εὐχαῖς καὶ ὑπολήψεσι μόνον· τὰ γὰρ κακὰ οὔτ' ἀπολέσθαι δυνατὸν, φησὶ Πλάτων (5), οὔτ' ἐν θεοῖς αὐτὰ εἶναι, τὸν δὲ θνητὸν κόσμον ἐξ ἀνάγκης περιπολεῖν. Εἰ δὴ πᾶσα ἀνάγκη λυπεῖσθαι, νοῦν ἔχοντος ἔλεγον ἀφαιρεῖν ὅσον οἷόν τ' ἐστὶ τοῦ κακοῦ, κολάζοντα τὰς ἐπιθυμίας, αἷς ἕπονται μὲν ἀνίαι, ἕπονται δὲ ἀτυχίαι.

Ἤδη δέ μοι ταῦτα λογιζομένῳ ἑσπέρα τε ἦν, καὶ ἡ εἰωθυῖα περίοδος ἧκε. Κἀγὼ, τοῦ πυρὸς (6) αἰσθόμενος, τὴν κλίνην ἐζήτουν· οὐ γὰρ ἦν ὅπως γράφοιμι, τῆς χειρὸς οὐκ ἀρκούσης.

Β'.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ.

Οἶδά σε βουλόμενον ἀεί τινας εὖ ποιεῖν, καὶ μάλισθ' ὅσων ἡ πενία λυμαίνεται τῇ περὶ τοὺς λόγους σπουδῇ. Βουλόμενος δή σε καὶ αὐτὸς παρά τε Θεῷ διὰ τὴν γνώμην ταύτην εὐδοκιμεῖν,

dex, περιγενομένοις. Et § 5, loco editi ἐνόμιζον, codex ἐνόμισαν.

(1) Codex, οἶδ'. Locus obscurus. Forsan excidit aliquid.

(2) Codex, τειχῶν, quod mendum omnino tollendum peperit iotacismus. Vide n. p. 73. Conferam quam fecit domus descriptionem De contemn. morte p. 61 : πορφυρίτιδι λίθῳ τοὺς τοίχους ἀμφιεννὺς, καὶ τοῖς τῶν λειμώνων ἄνθεσιν ζωγραφῶν, καὶ τοὔδαφος ποικίλλων, χρυσὸν περιτήκων. Melior lectio codicis 1213 : ... ἄνθεσι τούτους γράφων κ. τ. ποικ. καὶ τῷ τέγει χρ. περιτ.

(3) Verbum excidisse probabilissimum est.

(4) Demetrius Cydon. Epistola quam Matthæius edidit, Prolusione a. 1789, p. 8 : νῦν μᾶλλον ἐθέμην τῇ δόξῃ. Ibi editor. Adde n. 1, p. 11. Usus est composito συντίθεσθαι, p. m. 256.

(5) Plato Theæt. § 84.

(6) Id est, accessionis febrilis cum caloris sensu.

καὶ δὴ καὶ παρ' ἀνθρώπων τῶν τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς προσηκόντων ἐγκωμίων ἀκούειν, ἔγνων σοι τὸν νέον τοῦτον συστῆσαι, ἀφορμήν σοι πολλῶν ἐπαίνων ἐσόμενον· ὃς παρ' ἡλικίαν μὲν οὕτω τὸν τρόπον ἐκόσμησεν, ὥστε μηδενὸς ἐν τούτῳ καὶ τῶν πάνυ γερόντων ἔλαττον ἔχειν (1)· οὕτω σωφρονεῖν τε ἐπίσταται καὶ πρᾶον αὐτὸν καὶ τοῖς ἀδικοῦσι παρέχειν, γέμων δὲ λόγων ὅσων παρὰ τῶν αὐτοῦ πολιτῶν οὐκ ἦν λαβεῖν πλείους. Ἔστι δὲ Μεδιολανεὺς (2) καὶ οἶσθα ὡς τὰ τῆς Στοᾶς καὶ τοῦ Περιπάτου σεμνὰ παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς νῦν ἀνθεῖ. Τούτων τοίνυν τοὺς καρποὺς παρ' ἑαυτῷ συλλεξάμενος, οὔπω τὸ πᾶν ἔχειν ᾠήθη, εἰ μὴ καὶ τῶν πηγῶν αὐτῶν πίοι, ὅθεν ἤκουεν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους (3) τὰ ῥεύματα τῶν λόγων ῥυῆναι. Καὶ δὴ πατρίδος καὶ γονέων, καὶ οἰκίας δυναμένης αὐτὸν τρέφειν ὑπεριδὼν, ἧκεν παρ' ἡμᾶς οἰόμενος ἐνταῦθα Πλάτωνι καὶ Δημοσθένει συνέσεσθαι, ὧν Τούλλιον καὶ Βοήτιον (4) μαθητὰς γενομένους ἤκουεν οἴκοι. Τοῦτο δ' αὐτῷ μὲν τοῦ φιλοσοφίας ἐρᾷν τεκμήριον ἱκανὸν, τοσούτων ὑπὲρ τοῦ κτήσασθαι ταύτην καταφρονήσαντι· ἔχοι δ' ἂν καὶ ἡμῖν οὐκ ὀλίγην φιλοτιμίαν, εἰ παρ' ἡμᾶς οἱ σοφίας ἐρασταὶ φαίνοιντο τρέχοντες. Πλὴν, ὅπερ ἔφην, οὗτος μετὰ θαυμαστῆς προθυμίας ἐλθὼν ἔγνω παρὰ τῆς πείρας μὴ θεὸν εἶναι τὴν φήμην (5), πάλαι δέ ποτ' ἀλκίμους Μιλησίους γενέ-

(1) Illa hyperbole laudandi juvenes quos præcox prudentia æquat senibus valde trita est. Holobolus De Andronico : Νέος ὁμοῦ καὶ παλαιὸς, τὰ δύο θαυμασίως· Τὸ μὲν εἰς θείαν σύνεσιν, εἰς δ' ἡλικίαν νέος· quæ illustravi Anecd. Gr. t. 5, p. 162. Gregorius Naz. de Helladio Anth. Pal. 8, 152 : Τὸν νεαρὸν, Χριστῷ δὲ μέγαν, πολιόν τε νόημα. Julianus Ægypt. Epigr. 58 : ἥρπασεν ἤδη Τὸν νέον, ἀλλὰ νόῳ τοῖς πολιοῖσιν ἴσον. Ibi Jacobs. Philo Legat. § 21 : ἔτι νέος ὢν ὁ πρεσβύτης ἐλέγετο δι' αἰδῶ τὴν περὶ τὴν ἀγχίνοιαν. Cf. et Anth. Pal. 7, 603, 604. Dryden. de Shadwello : « Mature in dulness from his tender years. » Scarron ad Marcillyum in epistola dedicatoria : « je devrois m'étendre sur votre esprit, sur votre courage, et sur tout ce que vous avez fait à la guerre, pour être dès votre jeunesse un vieux lieutenant général dans les armées du roi. » Adde mea ad Eunap. p. 292, ad Æschyli Theb. 608; Cort. ad Plin. Epist. 5, 9; Barth. ad Claud. Olybr. 68, 154, Cons. Mall. 16, 18, 19; Held. ad Plut. Timol. 3 ; et c.

(2) Mediolanensis erat et Paulus vocabatur. Amplius nil de eo novi.

(3) Græculus, non superbus minus quam Græci illi antiquiores, nomine barbarorum Italos designat.

(4) Codex, τούλιον καὶ βοήτιον· Tullium Ciceronem et Boetium vel Boethium, cujus De consolatione philosophiæ librum græce conversum a Maximo Planude ea tunc ætate legere poterant homines græci.

(5) Meminit Hesiodi E. 762, de Fama : θεός νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτή. Synesius Ep. 44, p. 181 : εἰ μὲν θεός ἐστιν ἡ φήμη, κατά τινα τῶν παρ' ἡμῖν ποιητῶν. Libanius t. 4, p. 557 : θεὸν γὰρ τὴν φήμην εἶναι παρὰ τῶν σοφωτάτων ἀκηκόαμεν ποιητῶν. Rursus p. 577 : εἰς φήμην τὸ πρᾶγμα καθίσταται· εἶθ' οἱ ποιηταὶ μείζω τούτων καταβλάπτουσιν ἡμᾶς θεὸν τὴν φήμην πεποι-

σθαι (1)· τὸ δ' ὅπως ἐμοὶ λέγειν οὐκ εὐπρεπές· ὥστ' οὐ μόνον ὧν ἤλπισεν ἥμαρτεν, ἀλλὰ, καὶ οἷς ἂν πρὸς τὴν ἐλπισθεῖσαν θήραν (2) τῶν λόγων ἐχρήσατο, καὶ ταῦτα ζητῶν τοὺς διδασκάλους ἀνάλωσε. Καὶ νῦν μηδὲν ἔχων οὔτε παρ' ἡμῖν δύναται μένειν, καὶ τὸ πρὸς τοὺς οἰκείους ἀναστρέφειν αὐτῷ διὰ τὴν ἀπορίαν οὐκ εὔπορον· αἰδοῖ δὲ συζήσας (3), τὸ προσαιτεῖν καὶ βρόχου βαρύτερον οἴεται, ἄλλως τε μηδὲ τὰς εἰς οἶκτον τοὺς δώσοντας ἐκκαλουμένας φωνὰς ἀκριβῶς ἐπιστάμενος. Καὶ περίεισιν ὥσπερ ἐν ἐρημίᾳ τῇ μεγάλῃ πλανώμενος πόλει. Τούτων δὴ τὴν λύσιν σοι τετήρηκεν, ὡς ἔοικεν, ὁ Θεὸς, ᾧ καὶ δύναμις τῇ γνώμῃ συναγωνίζεται. Λῦσον τοίνυν πρὸς Θεοῦ τὴν ἀπορίαν αὐτῷ, καὶ δεῖξον οὐ μάτην βεβουλευμένον, ὠφελήσεσθαί τι παρ' ἡμῶν ἠλπικότα. Ἔσται δὲ τοῦτο, ἂν ἕνα τῆς σῆς οἰκίας καὶ τοῦτον ποιήσῃς, καὶ τοῖς ὑπὸ σὲ σύντροφον δείξῃς. Οὕτω γάρ σοι αὐτός τε καὶ πρὸ τούτου Θεὸς εἴσεται χάριν, καὶ μέχρι δὲ Ἰταλίας τοὺς περὶ τούτου λόγους ἡ φήμη φέρουσα βαδιεῖται. Οὔτε γὰρ αὐτὸς πρὸς τοὺς οἴκοι περὶ ὧν ἔτυχε σιωπήσεται (ἔχει γὰρ γλῶτταν πολὺ ῥητορικῆς δε-

ηκότες, καὶ μαρτυροῦντες τοῖς κακῶς ἀγορεύουσιν· οὓς παύσομεν (codex 3017, παύσωμεν), ὦ πάτερ, διὰ νόμου. Palladas Anth. 10, 89: Εἰ θεὸς ἡ φήμη, κεχολωμένη ἐστὶ καὶ αὐτὴ Ἕλλησι. Ibi Scholium : Κίμωνος ἐν Παμφυλίᾳ νικήσαντος ναυμαχίαν, Ἀθηναῖοι τότε πρῶτον βωμὸν τῇ Φήμῃ ὡς θεῷ ἀνιδρύσαντο. Adde Jacobum Morellium ad Aristidis Leptineam p. 32; Anecdota mea Græca t. 1, pag. 280; Duport. Gnomologia pag. 148. Addam ipse pulcerrimum locum Manuelis Palæologi ex Epistola ad Man. Chrysoloram inedita : μάλιστα δὲ πάντων ὁ ἄρχων παρ' ᾧ τανῦν διατρίβομεν, ὁ τῆς Βρετανίας ῥὴξ τῆς Μεγάλης, τῆς δευτέρας, ὡς ἂν εἴποι τις, οἰκουμένης, ὁ πολλοῖς περιῤῥεόμενος ἀγαθοῖς καὶ παντοδαπαῖς κομῶν ἀρεταῖς, καὶ τοῖς μὲν αὐτὸν οὐκ εἰδόσι τῇ φήμῃ θαυμαζόμενος, πρὸς δ' αὖ τοὺς ἅπαξ ἰδόντας λαμπρῶς τὴν φήμην ἐλέγχων μηδαμῶς θεὸν οὖσαν, ἅτε δὴ μὴ δυναμένην δεῖξαι τὸν ἄνδρα ἡλίκον ἡ πεῖρα παρίστησιν· οὗτος ὁ λαμπρότατος μὲν τὸ σχῆμα, λαμπρότατος δὲ τὴν γνώμην, καὶ τῇ μὲν ῥώμῃ πάντας ἐκπλήττων, τῇ δὲ συνέσει φίλους ποιούμενος, καὶ χεῖρα πᾶσιν ὀρέγων, καὶ ἑαυτὸν παντοδαπὸν ἐπίκουρον παρεχόμενος τοῖς χρῄζουσι βοηθείας, καὶ νῦν τῇ φύσει χρησάμενος ἀντὶ λιμένος ἡμῖν κατέστη μετὰ διπλοῦ τοῦ χειμῶνος, τοῦ τε τῆς ὥρας, τοῦ τε τῆς τύχης, εἰς αὐτόν τε καὶ τοὺς τρόπους τοὺς αὐτοῦ κατῃρκόσιν, ἡδὺς δὲ μάλα φαινόμενος ταῖς συνουσίαις, καὶ διὰ πάντων ἡμᾶς εὐφραίνων, καὶ τιμῶν ὡς μάλιστα καὶ φιλῶν οὐχ ἥκιστα, καὶ ὑπερβολαῖς ἐν ἅπασι κεχρημένος τοῖς εἰργασμένοις, μικροῦ δοκεῖ καὶ ἐρυθριᾷν, πολὺ τοῦ δεόντος ἐλλείπειν μόνος οἰόμενος· οὕτω μεγαλόψυχος ὁ ἀνήρ ... Sunt et ibidem alia, quibus præclare utetur Bergerus, collega honoratissimus, qui res Manuelis sibi sumsit illustrandas, quæque confutant Ameilhonem, qui Historia Infimi Imperii l. 116, § 32, narrat Angliæ regem Henricum quartum tenues tantum Manueli Palæologo spes, aut nullam potius spem ostendisse.

(1) Proverbialem imitatur versum Pluti, Πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι, ad quem vide Hemsterh. p. 356, collato Walzio ad Arsenium p. 279, 403.

(2) Vide p. 270, n. 3.

(3) Cydonius De contemn. morte p. 137 : συνεχεῖ τρόμῳ συζῆν ἀνέχῃ. Vide p. 171, n. 1.

δεγμένην), καὶ οἱ τῷ νέῳ δὲ πᾶν ἀγαθὸν συνευχόμενοι, πολλοὺς δ' αὐτῷ φίλους ὁ τρόπος πεποίηκε κέρδος αὐτῶν ἡγουμένους ὅ τι ἂν οὗτος εὖ πάθοι· κἀκεῖνοι τὸν Ῥῆνον (1) ἐμπλήσουσι τῆς διηγήσεως ὧν οὗτος τεύξεται παρὰ σοῦ. Ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς ἐλπίζω παρὰ σοῦ μισθόν τινα τῆς ἐπιστολῆς ταύτης οἴσεσθαι, ὅταν τούτου πειρώμενος, καὶ παρὰ τῶν πραγμάτων διδασκόμενος τὰ τούτου πλεονεκτήματα, τὸν σύμβουλον ἐπαινῇς. Πείθομαι γὰρ ἐν τῷ νέῳ πολλά σε τῶν σοὶ περισπουδάστων εὑρήσειν, καὶ μάλισθ' ὅταν ἃ Λατίνων ᾔδεις ἀναμιμνήσκεσθαι θέλῃς, εἰ μὴ νῦν, ὥσπερ τοῦ δόγματος, οὕτω καὶ τῆς ἐκείνων ὁμιλίας κατέγνως (2).

Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ ξένου Παύλου· τῆς δὲ τῆς ἐπιστολῆς ἀφελείας τυχὸν μὲν καὶ τὴν τοῦ γράψαντος ἀμαθίαν, ἴσον δὲ καὶ τὸν ἄνεμον καὶ τὸν τριηράρχην αἰτιατέον, ἐμβαίνειν ἐπείγοντα· εἴποι δ' ἂν τις καὶ τοῦτο, ὡς νῦν ἐπὶ βαρβάρους πλέοντα καὶ βαρβαρίζειν ἐχρῆν (3).

Γ'.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΤΩ ΚΑΛΕΚᾼ (4).

Τί τοῦτ' εἶπες, ἄριστε ἀνδρῶν; οὕτως ἀχάριστον καὶ πονηρόν με ἡγήσω, ὥστ', ἀφέντα χάριν σοι τῶν προπεπονημένων εἰδέναι,

(1) Fere putaverim hominem græcum in nomine fluvii itali erravisse. Nec « Rhenus bicornis » nec « parvus Bononiæ Rhenus » patriam Mediolanensis civis satis apte declarant. Dantes Ecloga latina, quam Indici lectionum Turicensium a. 1839 junxit Orellius vir præstantissimus, suaviter canit : « Ah! mea vita, precor, nunquam tam dira voluptas Te premat, ut Rhenus et Naïas illa recludat Hoc illustre caput. » Ibi Glossator : « Rhenus, flumen prope Bononiam; Naias autem Bononia. » Falli videtur circa alterum nomen. Naias est Sarpina memorata primo Joannis de Virgilio Eclogæ versu in eodem Indice p. 22 : « Forte sub irriguos colles ubi Sarpina Rheno Obvia fit. » Ibi monet Dionysius Sarpinam fluvium esse vulgo dictum « Savena »; inveni et « Savana ». In Dantis Ecloga *tunc* substituendum erit impresso *tum* v. 49 : « Quid dubito? quid tento? refert tunc Alphesibœus. »

(2) Cui scripsit Demetrius fuit Latinorum doctrinæ de processione S. Spiritus osor, et timere videtur scriptor ne qui Papæ theologiam aversabatur, et italicam vel latinam potius aversaretur linguam.

(3) Fuit scripta epistola quum jamjam erat navem conscensurus Demetrius, quæ eum finibus barbaris redderet.

(4) Manuel Calecas, patriarcha CPolitanus, latinæ theologiæ contra Græcos assertor, plures scripsit libros; de quo consulendus Fabric. Bibl. Gr. t. 11, p. 453. Epistolam descripsi e codice 1213 extremo.

ἐγκαλεῖν σοι τῶν ὑπ' ἀνάγκης ὕστερον ἐλλειφθέντων, καὶ ταῦθ' ὑπὲρ ἐκείνων χαλεπῆς οὕτω σε νόσου παραιτουμένης; Καί τοι ἔγωγε ἐσκόπουν ἣν ἂν σοι χάριν ἀποδοίην τῆς προθυμίας μεγάλης τε οὔσης, καὶ ἃ μάλιστ' ἂν ἐβουλόμην χαρισαμένης· τὸν πόδα δὲ ἀκούσας, καὶ ὡς τὸ κείνου πάθος καὶ τῇ χειρὶ κώλυμα γέγονε τέλος ἐπιθεῖναι τῇ προαιρέσει, ἤλγησα μὲν ὥσπερ αὐτὸς ὢν ὁ πληγεὶς, εὐχόμην δὲ τῷ Σωτῆρι σῶν μέν σοι τὸν πόδα, ἐρρωμένον δὲ καὶ ὅλον ἀποδοῦναι τὸ σῶμα, οὐχ ἵν' ἡμῖν τὸ βιβλίον ἐκγράψῃ, ἀλλ' ὅπως ἀνὴρ καλὸς κἀγαθὸς, καὶ πολλῶν ἕνεκεν ἄξιος σώζεσθαι, τέρπῃ μὲν τοὺς φίλους ὁρώμενος, βελτίους δὲ τοῖς παρ' ἑαυτοῦ λόγοις τοὺς ἀκούοντας ἀποπέμπῃ· ὃ καὶ νῦν εὐθὺς ἔδειξας, μικρὸν ἐνδούσης τῆς νόσου. Τὸ γὰρ τῆς ἐπιστολῆς κάλλος σαφῶς παρεδείκνυ, οὐχ ὥσπερ τὸν πόδα, οὕτω σοι καὶ τὴν γλῶτταν ἠσθενηκέναι, μᾶλλον μὲν οὖν ταύτῃ καὶ προσθήκην γενέσθαι, τῇ τῆς καθέδρας ἀνάγκῃ περιεργότερόν σου χρησαμένου τοῖς λόγοις. Οὕτως αὕτη μετὰ τῆς ἡδονῆς καὶ θερμοτέραν ἡμῖν πεποίηκε τὴν εὐχὴν, ὥστ' ἔχειν, ἐρρωμένου σοι τοῦ σώματος, καλῇ πρὸς τὰ καλὰ διανοίᾳ καὶ γλώττῃ κεχρῆσθαι. Καὶ αὐτὸς δὲ μὴ πρὸ καιροῦ βιάζου τὸν πόδα· ἀλλ', ἔνδον διατρίβων, ἀνάμενε τὴν φύσιν πρᾴως λύσουσάν σοι τὴν πέδην, πειθόμενος Ἱπποκράτει ποδὸς ἄκος ἀφορίσαντι τὴν ἀκινησίαν (1).

(1) Hippocrates De vulneribus p. 56 Manialdianæ : ἑστάναι δὲ ἐν τῷ ἕλκει ἥκιστα ξυμφέρει, καὶ μᾶλλον ἢν ἐν τῷ σκέλει ἔχῃ τὸ ἕλκος, ἀλλ' οὐδὲ καθῆσθαι, οὐδὲ πορεύεσθαι · ἡσυχίη δὲ καὶ ἀτρεμίη ξυμφέρει μάλιστα. Quem sequitur Celsus 5, 26, 28 : « Optimum etiam medicamentum quies est. Moveri et ambulare, nisi sanis, alienum est ... minimeque ambulatio convenit, femine, aut crure, aut pede laborante. » Hippocrates rursus De fracturis § 11, t. 3, p. 454, editionis Littræi, viri doctissimi, medici ἑλληνικωτάτου, ubi de calcanei luxatione vult adhiberi χρηστὴν μὲν μελέτην, quæ quidem in quibuscumque passionibus æque est necessaria, πολλὴν δ' ἡσυχίην, ac demum sanitatem non diutissime exspectandam ægroto promittit, εἰ ἀτρεμέοι. Et in pedis luxatione § 13, ταῦτα δὲ, ait, ὀχλώδεα μὲν ἧσσον ... εἰ τολμῷεν ἀτρεμέειν οἱ ἄνθρωποι. Rursus § 14 in cruris vulneribus ἀναγκαῖον esse effatur ἐλινύειν τὸ σῶμα καὶ κατακεῖσθαι ... ἢν δὲ μὴ θέλῃ ἀτρεμέειν, χρῷτο μὲν ἂν οὐ ῥᾳδίως τῷ σκέλει. Atque de similibus circa pedem læsionibus monet § 9 summa cum auctoritate : ξυμφέρει δὲ κατακεῖσθαι τοῦτον τὸν χρόνον · ἀλλὰ γὰρ οὐ τολμέουσιν, ὑπερορῶντες τὸ νόσημα · ἀλλὰ περιέρχονται πρὶν ὑγιέες γενέσθαι · διὰ τοῦτο καὶ οἱ πλεῖστοι οὐκ ἐξυγιαίνουσι τελέως · ἀλλὰ πολλάκις αὐτοὺς ὁ πόνος ὑπομιμνήσκει · εἰκότως. Qui dolor utinam monere desinat de sua circa talem cruris læsionem negligentia et incuria amicum nostrum doctissimum virum, Roberti et Henrici Stephanorum nostra ætate successorem et æmulum. Optamus omnes, qui eum novimus ac literas diligimus, ut ab Aquarum Sextiarum balneis pedibus redeat validis firmisque, et inutilem tandem scipionem procul a se lætus projiciat.

Δ'.

ΚΑΛΟΦΕΡΩ (1).

Εἰ τὴν ὁμοιότητα φιλίας αἴτιον τὸ κοινὸν τῶν φιλοσόφων ἐψήφισται, ἢ φίλους ἔδει παύσασθαι καλουμένους ἡμᾶς, ἢ κἀμὲ τῶν νῦν σοι κοινωνεῖν ἀγαθῶν, ἢ, τό γε τρίτον, μετ' ἐμοῦ καὶ σὲ κλάειν, εἰς ἐκείνων πεῖραν ἰόντα ὧν μηδὲ τὴν διήγησιν ὑπενεγκεῖν ἔστιν ἄνευ φρίκης. Νῦν δὲ, τὸ μὲν πρῶτον, ἡμεῖς τε ὁμολογοῦμεν καὶ πάντες ἡμᾶς ἀπὸ τούτου μᾶλλον ἢ τῶν ὀνομάτων καλοῦσι· τὸ δὲ δεύτερον, οὐ τῶν σῶν ἀγαθῶν ἑτέροις δέδωκας ἀπολαύειν, ὧν ἐπιθυμῶν ἡμᾶς ἀπεδίδρασκες· τὸ δὲ λοιπὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους τρέποιτο (2), καὶ ταύτην αὐτοῖς ὁ Θεὸς τῶν εἰς ἡμᾶς κακῶν ἀντιδοίη τὴν μοῖραν. Ἀλλ' ὡς ἔοικε φίλους μὲν ἡμᾶς ἡγῇ, καὶ τὰ ἀγαθὰ πάντα συνεύχῃ· οὐ μὴν, ἡμῖν χαριζόμενος, βούλει σαυτῷ πολεμεῖν, οὐδ' ἀναισθητοῦντας ὁρῶν αἱρῇ κοινωνεῖν τῆς μανίας. Διὰ τοῦτο τῆς μὲν μεγάλης πόλεως τὸν Ἄθω, τῶν δὲ βασιλείων

(2) Hanc et proximam epistolam descripsi e codice 1213, folio 407 seqq. Scriptæ sunt ad Calopherum, hominem ignotum. E priore discere est monachum fuisse, qui, metropolim fugiens et imperatoris aulam, portum sibi quæsiverat in quodam montis Atho cœnobio. In altera eidem Calophero (τῷ αὐτῷ, si lemma non est mendosum) qui, reus initæ cum imperatoris inimicis societatis, fuga se imperatoris iræ substraxerat, promittit scriptor serius se aliquando, quum res deferbuerit, principem esse rogaturum ut illum recipiat in gratiam : quem principem esse opinor Cantacuzenum, qui plurimum sibi placuisse Demetrium Cydonium testatur ipse Hist. 4, 16, p. 107 : πολλῆς αὐτοὺς (Nic. Cabasilam et Demetrium Cydonium) ὁ βασιλεὺς ἠξίου εὐμενείας καὶ ἐν τοῖς πρώτοις μάλιστα τῶν φίλων ἦγε καὶ ὁμιλητῶν. Difficultas paululum forsan minuetur, si, mutato epistolarum ordine, prior fiat quæ nunc est posterior.

(3) Aristoteles Nicom. 9, 11, 18 : τὸ δὲ λυπούμενον αἰσθάνεσθαι ἐπὶ ταῖς αὐτοῦ ἀτυχίαις, λυπηρόν· πᾶς γὰρ φεύγει λύπης αἴτιος εἶναι τοῖς φίλοις. Igitur optat Cydonius ut quæ patitur malorum sensus hostibus eveniat, potius quam amico illi suo Calophero, verbis Ovidii, « Eveniat nostris hostibus ille dolor! » Seu potius quæ tribuit Ovidio vir doct. ad Philoctetam 275. Sic Electra Sophoclea ad Apollinem 643 : φάσματα Εἰ δ' ἐχθρὰ, τοῖς ἐχθροῖσιν ἔμπαλιν μέθες. Ibi scripsi quæ legantur, si tamen tanti esse videbitur. Megara Herculis in Idyllio Moschi 123 : τὰ δὲ πρὸς Εὐρυσθῆα τρέποιτο Οἴκου ἀφ' ἡμετέρου. Ibi Schwebel. Phalaris Epist 2 : τὸ δὲ ἐκ φόβων διηνεκῶν καὶ κινδύνων ἀδιαπαύστων αὐτεξούσιον ἐχθροῖς καὶ παισὶν ἐχθρῶν πάρες. Hermippus Athenæi 1, 53 : Ἔστι δέ τις οἶνος ὃν δὴ Σαπρίαν καλέουσιν ... Τούτου χρὴ παρέχειν πίνειν ἐν τῇσι θαλείῃς Τοῖσιν ἐμοῖσι φίλοις· τοῖς δ' ἐχθροῖς ἐκ Πεπαρήθου. Midas « divesque miserque effugere optat opes » et, verbis Maximi Tyrii 11, 1, ἐλθεῖν αὐτῷ τὴν ἀρχαίαν πενίαν, τὸν δὲ

τὴν ἐρημίαν, τῆς δ' ἐνταῦθα τρυφῆς τὰς αὐτόθι πηγὰς καὶ τοὺς κυάμους προείλου, καὶ τὸ πόρρω τῶν ἡμετέρων ἑστάναι κακῶν ἀντὶ πάντων σοι νομίζεις ἀρκεῖν, ἡμᾶς τε ἐλεεῖς τοῖς μὲν πράγμασι δούλου παντὸς ἀτιμότερον ζῶντας, διὰ δὲ ἀναισθησίαν ὡς ἐλευθέρους ὑπὲρ πρωτείων φιλονεικοῦντας. Ἀλλ', ὦ μακάριε, σοὶ μὲν ὁ Ἄθως τὰ τοῦ Ὀλύμπου πληρούτω καὶ τοῖς αὐτόθι θεοῖς σύνεσο, καὶ τοῦ νέκταρος ἐμφόρου, καὶ φιλοσοφούντων ἄκουε τὰ μεγάλα δὴ ταῦτα καὶ τὰς ψυχὰς βελτίους τοῖς τετελεσμένοις ποιοῦντα· μέμνησο δὲ καὶ ἡμῶν, καὶ μὴ τὸ προσέχειν τοῖς μείζοσι τῶν ἐλαττόνων σε πειθέτω καταφρονεῖν· ἀλλ', ὅταν ἔξω τῶν κυμάτων ἑστὼς ἐμὲ κατακλυζόμενον βλέπῃς (1), ὅτι σοι πειθόμενοι τοῦ πελάγους κατετολμήσαμεν ἐνθυμοῦ.

Ε'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τὰ μὲν περιστάντα σε δυσχερῆ τοσοῦτον νόμιζε καὶ ἡμῖν δοκεῖν ἐπαχθῆ, ὥσπερ ἂν εἰ μετὰ σοῦ καὶ ἡμεῖς αὐτῶν ἐπειρώμεθα· τό τε γὰρ φίλτρον μένει, καὶ διὰ τὸν καιρὸν οὐκ ἐνέδωκεν, εἰ μή πού τις εἴποι μᾶλλον καὶ προσθήκην γενέσθαι τὴν ἀποδημίαν τῷ πάθει· κοινά τε εἶναι τὰ τῶν φίλων οἵ τε σοφοὶ μαρτυροῦσι (2) καὶ ἡ

χρυσὸν ἀπελθεῖν εἰς ἐχθρῶν κεφαλάς. Vide et Jacobs. ad Anal. t. 9, p. 485; Casaub. ad Theophr. 16; Erasm. Adag. 3, 2, 1. Rivarolius non illepide : « lire Barème, écouter Baculard, et mal dîner, voilà ce que je léguerai à mes ennemis. » Auctor anglicus Thornton in Diario *The Connaisseur :* « these are the terrors which at first disturb the peace of almost every author, and have often put me in mind of the exclamation of that writer who cried out : O that mine enemy had written a book! »

(1) Bene construxit ὅταν βλέπῃς. Ex ejus libello De contemn. morte p. 18, 104 sustuli, ad Theophyl. Simoc. p. 265, duos solœcismos ὅταν ἀφαιροῦνται, ὅταν ἀναγκάζουσιν, repositis e conjectura legitimis temporibus ἀφαιρῶνται, ἀναγκάζωσι, quæ nuper reperi in codice 1213.

(2) Proverbium notissimum est. Athenæus 1, 14, Dind. ἀγαθὸς πρὸς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἑστιασόμενος ἧκον· κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων. Erat olim ἀγαθὸς ἂν πρὸς ... Poterat syllaba non perire, mutata in ὢν. Atque sic locum tacite scripsit Meineck. ad Menandrum p. 8, ubi de proverbio agit. Alciphro 3, 15 : τὰ γὰρ κοινὰ τῶν φίλων οὐχ ἥκιστα τοῖς ἀγροῖς ἐμφιλοχωρεῖν ἐθέλει. Ordo verborum displicuit Berglero, qui proponit : τὸ γὰρ κοινὰ τὰ τ. φ., bene quidem ; proponam et aliud : τὰ τῶν φίλων γὰρ κοινὰ, τὰ γὰρ τῶν φίλων κοινά. Alciphro conferatur et 1, 7, Epistola quam scribere fingitur Θάλασσος (cod, 1696, Θαλάσσιος) Ποντίῳ, mittens simul ψῆτταν καὶ σανδάλιον (cod. σανδάλια) καὶ κεστρέα, plura in editione, in co-

φύσις προσαναγκάζει· ὥστε πῶς οὐκ εἰκὸς μετὰ σοῦ κἀμὲ στένειν, οὕτω σκηπτοῦ παντὸς ὀξύτερον ἐνεχθείσης ἐπὶ σὲ τῆς ἀγνώμονος τύχης; Τοῦ δὲ πεπληγμένους (1) μήπω τὸ βέλος ἐξελεῖν, μηδὲ φάρμακον ἐπιθεῖναι, πόλλ' ἄν τις αἴτια λέγοι εἰς τὴν οὐκ οἶδ' ὅπως συμβᾶσαν συμφορὰν τῶν τοσούτων κακῶν ἀπιδὼν, τὸ δὲ τῆς ἡμετέρας γνώμης ἀνεύθυνον· εἰ μή πού τις μετὰ σοῦ καὶ ἡμᾶς ἐθέλοι συκοφαντεῖν. Πρῶτον μὲν γὰρ αὐτὸς, ὃν αἰτιάσαιτ' ἄν τις τοῦ τὰ δεινὰ μήπω λελύσθαι, οὐκ εἰς τὰς τῶν ἰατρῶν τέχνας ἢ μᾶλλον ὑποσχέσεις ἑώρων, ὅτ' ἐφύετο ταυτὶ τὰ κακά· ἀλλὰ Θεοῦ μόνου καὶ τῆς ἐκεῖθεν ῥοπῆς (2) δεῖν πάντως ἐδόων ἐπ' ἐκείνην τὴν νόσον. Ἀγρυπνίαι τε γὰρ ἦσαν ὑπερφυεῖς καὶ οὐ πόρρω παραφροσύνης, ἥ τε καρδία κατεποντίζετο, καὶ τοῖς ἐπὶ βρόχου μᾶλλον ἐξῆν ἢ ἡμῖν ἀναπνεῖν· λῆρος δὲ ἐδόκουν αἱ τῶν φίλων παραμυθίαι καὶ πάντα πλὴν τοῦ θανάτου ψευδῆ. Οἶσθα δὲ καὶ αὐτὸς ὡς, ἀρχομένου μοι τοῦ νοσήματος, εἰς κακόν τι τελευτήσειν ἐμαντεύου τὸ πάθος, καὶ παρῄνεις ἡμῖν οὐ τὰς τροφὰς μᾶλλον ἢ τὰς ἀκροάσεις σκοπεῖν. Αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ τοῖς ἰατροῖς συνεδόκει, καὶ πάντες συνεβούλευον, οὐχ ὅ τι τῶν βλαπτόντων φαγόμεθα μᾶλλον ἢ ὅ τι τῶν οὐχ ἡδέων ἀκουσόμεθα προσήκειν φυλάττεσθαι· εἶναι γὰρ τῷ πάθει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ γελοῖον ἐκείνην λυποῦντας, ἢ φροντίδων ἐμπιπλάντας ἀκαίρων οἴεσθαί τι περὶ τῆς ὑγείας περαίνειν· οἱ δ' ἀτοπώτεροι τούτων

dice nihil amplius. Libanius t. 4, p. 81 : κοινὰ δὲ τὰ φίλων ἡ παροιμία νομοθετεῖ. Vult legi τὰ τῶν φ. Runkel. ad Cratin. p. 83; et est τῶν in codice Aug. Nonnunquam invenitur τὰ φίλων. Scholia ad Platonis Phædr. p. 68 : κοινὰ τὰ φίλων, ἐπὶ τῶν εὐμεταδότων. Sed ibi reperi τῶν in codicibus duobus. Initio libri quinti Reipublicæ Platonis fuit olim κοινὰ τὰ φίλων ἔσται· nunc e codice Ast. addidit τῶν. Sed Pythagoras, qui fuit hujus sententiæ primus auctor, dixerat κοινὰ τὰ φίλων εἶναι, teste Diogene L. 8, 10. Ac pseudoCrates Epist. 12, habet κοινὰ τὰ φίλων· ubi Diogeniani 8, 10, similem apposui lectionem; et similem Macarii videsis in notis Walzii ad Arsen. p. 320. Apostolius autem habet utrumque articulum præf. Proverb. p. 1 : κοινὰ γὰρ εἶναι τὰ τῶν φίλων τοῖς σοφοῖς πεπαροιμίασται· quæ alio ordine scripta vidi in codicibus duobus : κ. γ. ε. τοῖς σ. τὰ τ. φ. πεπ. Est ergo probabilis utraque scriptura, τὰ φ. et τὰ τῶν φ., et Reiskius potuit negligere varietatem Augustanam. Probo tamen Runkelii lectionem, quod codicis auctoritatem firmat auctoritas Nicephori Gregoræ, hunc, ut videtur, Libanii locum respicientis Epistola quam edidi in An. Gr. t. 3, p. 180 : τὸ δὲ κεῖσθαι κοινὰ τὰ τῶν φίλων ἥ τε παροιμία θεμιστεύει. Sumsit Gregoras suum verbum θεμιστεύει e Libaniano νομοθετεῖ. De proverbio adde quæ ibi monui, et ad Notit. mann. t. 10, p. 283, et ad Eurip. Orest. 723, collato Peerlkamp. ad Muson. p. 362 et Cydon. p. 296, 16.

(1) Sic codex. Forsan, πεπληγμένοις, vel πεπληγμένου.

(2) Vide p. 245, n. 3.

τὴν ἐρημίαν, τῆς δ' ἐνταῦθα τρυφῆς τὰς αὐτόθι πηγὰς καὶ τοὺς κυάμους προείλου, καὶ τὸ πόρρω τῶν ἡμετέρων ἑστάναι κακῶν ἀντὶ πάντων σοι νομίζεις ἀρκεῖν, ἡμᾶς τε ἐλεεῖς τοῖς μὲν πράγμασι δούλου παντὸς ἀτιμότερον ζῶντας, διὰ δὲ ἀναισθησίαν ὡς ἐλευθέρους ὑπὲρ πρωτείων φιλονεικοῦντας. Ἀλλ', ὦ μακάριε, σοὶ μὲν ὁ Ἄθως τὰ τοῦ Ὀλύμπου πληρούτω καὶ τοῖς αὐτόθι θεοῖς σύνεσο, καὶ τοῦ νέκταρος ἐμφόρου, καὶ φιλοσοφούντων ἄκουε τὰ μεγάλα δὴ ταῦτα καὶ τὰς ψυχὰς βελτίους τοῖς τετελεσμένοις ποιοῦντα· μέμνησο δὲ καὶ ἡμῶν, καὶ μὴ τὸ προσέχειν τοῖς μείζοσι τῶν ἐλαττόνων σε πειθέτω καταφρονεῖν· ἀλλ', ὅταν ἔξω τῶν κυμάτων ἑστὼς ἐμὲ κατακλυζόμενον βλέπῃς (1), ὅτι σοι πειθόμενοι τοῦ πελάγους κατετολμήσαμεν ἐνθυμοῦ.

Ε'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Τὰ μὲν περιστάντα σε δυσχερῆ τοσοῦτον νόμιζε καὶ ἡμῖν δοκεῖν ἐπαχθῆ, ὥσπερ ἂν εἰ μετὰ σοῦ καὶ ἡμεῖς αὐτῶν ἐπειρώμεθα· τό τε γὰρ φίλτρον μένει, καὶ διὰ τὸν καιρὸν οὐκ ἐνέδωκεν, εἰ μή πού τις εἴποι μᾶλλον καὶ προσθήκην γενέσθαι τὴν ἀποδημίαν τῷ πάθει· κοινά τε εἶναι τὰ τῶν φίλων οἵ τε σοφοὶ μαρτυροῦσι (2) καὶ ἡ

χρυσὸν ἀπελθεῖν εἰς ἐχθρῶν κεφαλάς. Vide et Jacobs. ad Anal. t. 9, p. 485; Casaub. ad Theophr. 16; Erasm. Adag. 3, 2, 1. Rivarolius non illepide : « lire Barème, écouter Baculard, et mal dîner, voilà ce que je léguerai à mes ennemis. » Auctor anglicus Thornton in Diario *The Connaisseur* : « these are the terrors which at first disturb the peace of almost every author, and have often put me in mind of the exclamation of that writer who cried out : O that mine enemy had written a book ! »

(1) Bene construxit ὅταν βλέπῃς. Ex ejus libello De contemn. morte p. 18, 104 sustuli, ad Theophyl. Simoc. p. 265, duos solœcismos ὅταν ἀφαιροῦνται, ὅταν ἀναγκάζουσιν, repositis e conjectura legitimis temporibus ἀφαιρῶνται, ἀναγκάζωσι, quæ nuper reperi in codice 1213.

(2) Proverbium notissimum est. Athenæus 1, 14, Dind. ἀγαθὸς πρὸς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἑστιασόμενος ἧκον· κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων. Erat olim ἀγαθὸς ἂν πρὸς ... Poterat syllaba non perire, mutata in ὢν. Atque sic locum tacite scripsit Meineck. ad Menandrum p. 8, ubi de proverbio agit. Alciphro 3, 15 : τὰ γὰρ κοινὰ τῶν φίλων οὐχ ἥκιστα τοῖς ἀγροῖς ἐμφιλοχωρεῖν ἐθέλει. Ordo verborum displicuit Berglero, qui proponit : τὸ γὰρ κοινὰ τὰ τ. φ., bene quidem ; proponam et aliud : τὰ τῶν φίλων γὰρ κοινὰ, τὰ γὰρ τῶν φίλων κοινά. Alciphro conferatur et 1, 7, Epistola quam scribere fingitur Θάλασσος (cod, 1696, Θαλάσσιος) Ποντίῳ, mittens simul ψῆτταν καὶ σανδάλιον (cod. σανδάλια) καὶ κεστρέα, plura in editione, in co-

των τούτων ἐμπεπληκόσιν. Ἀλλ' ὅμως τοιαῦτ' ἦν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλούμεθα (1), ὥστε καὶ τὸ τῶν ἐγκλημάτων μέγεθος ἀσθένεστερον ἐποίει τὸν ὑπὲρ σοῦ βουλόμενον ῥητορεύειν· εἰ δέ τις ἦν καὶ λόγων σκιὰ, καὶ ταύτην παντελῶς ὁ δρασμὸς ἐξηφάνισε. Τοῦτο γὰρ τοῦτο κινδυνεύειν μόνον ἐποίει τοὺς ὑπὲρ σοῦ παρρησιαζομένους, ὡς τό γε πέτεσθαι τοῦ πείθειν ῥᾷον εἶναι τοῖς ὅλοις (2) τότε ἐδόκει. Τίς γὰρ ἂν τῶν ὑπὲρ τοῦ κατεγνωκότος αὐτοῦ λόγων ἠνέσχετο, καὶ τοῦ, πρὶν δικαστηρίου τυχεῖν, ἑαυτῷ τῶν ἐσχάτων τετιμηκότος (3); Καὶ ἔλεγον μὲν ἐγὼ ὡς οὐ δεῖ πικρῶς ἔχειν εἴ τις ἑαυτὸν ἐξάγοι, τὰς πρὸ τῶν ψήφων δεδιὼς τιμωρίας (ἀλλ' ὅμως τῶν μὲν εἰκότων ὀλίγοις καὶ τοῖς ἀσθενεστάτοις ὀλίγη φροντίς), τοῦ δὲ συνειδότος ἄντικρυς μαρτυρίαν τὴν φυγὴν πάντες ἐνόμιζον, καὶ δεῖν οὐδαμῶς ἔλεγον δίκης λοιπὸν, ἔνδοθεν ἐκείνου καταψηφιζομένου. Ταῦθ' ἡμᾶς ἠνάγκασε τοὺς ὑπὲρ σοῦ λόγους ὀκνεῖν, ἄλλως τε καὶ, ζέοντος ἔτι τοῦ θυμοῦ καὶ τῶν κακῶν ἀρχομένων, οὐχ ᾤμην δεῖν τοῖς πράγμασιν ὁμόσε χωρεῖν (4), οὐδὲ, πάθει μᾶλλον ἢ λογισμοῖς ἀγόμενος, ἀκαίρως παρρησιάζεσθαι. Τὸ

peccatur. Psellus De lapidibus p. 36, in chrysoprasi descriptione : οὗτος περὶ τοὺς καρποὺς φορούμενος παρέχει ὀξυδορκίαν, στομάχου τε ἰᾶται καρδιαλγοῦντας. Codex 1630, bene : π. τοῖς καρποῖς ... στομάχους ... Idem de sardoniche variegata p. 28 : ὠφελεῖ μελαγχολικοῖς. Codex μελαγχολικοὺς, quod reponi voluit Maussacus. Dem. Cyd. De cont. morte p. 119: μηδὲν ... τοῦ προτέρου σχήματος. Codices duo, πρότερον. Orellius, in Ind. Lectionum Turicensium, a. 1839, quem libellum et plurimos similes severæ eruditionis et elegantissimæ doctrinæ plenissimos auctori humanissimo debeo ; Orellius igitur edidit latinam quam fecit anonymus grammaticus conversionem Dantiani de Francisca Ariminensi episodii. Ibi esse ferme videtur mendum in fine vocabuli : « Quando tantus amans ori exoptata genisque Oscula defixit, tremulis tunc basia nostris Iste genis fixit. » Poetæ autem divini verba sunt : « La bocca mi bacciò tutto tremante. » Reprehendit editor doctissimus interpretem qui *tremante* perverse converterit. Forsan est librarii error, et legendum « tremulus », etsi valde sit debile vocabulum pro italico epitheto « tutto tremante ». Forsan et interpres non curavit verbum verbo reddere, et sic erravisse video nostrum Chabanonem : « Ce que fit Lancelot, Paul osa le tenter ; Sa bouche s'approcha de ma bouche tremblante. » Erravisse dico, quum multo sit suavius pleniusque πάθους totis trementem membris in tanto immensi amoris ausu Paulum depingi.

(1) Ut amicus res amici non a se alienas putans, in societatem reatus quasi venit, idque humanissime.

(2) Est τοῖς ὅλοις *omnino*. Manuel Palæologus epistola τῷ Ῥαοὺλ κυρῷ Μανουὴλ, in codice 3041 : ἥσθην τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνοὺς καὶ τὴν ἡδονὴν ἀπ' οὐδενὸς κρύπτειν οὐχ ἦν· τοσοῦτον γὰρ ἐμοῦ τοῖς ὅλοις κεχράτηκεν, ὡς καὶ τῷ προσώπῳ τοῖς παρεστηκόσι μηνύεσθαι, καὶ αὐτοῖς ταυτὸν ἐμοὶ πάσχουσι. Vide n. ad Theoph. Simoc. p. 232. Nec tamen valde contradicendum si quis velit capere de *cunctis*.

(3) Vide p. 237, n. 3.

(4) Vide p. 57.

γὰρ μετὰ τὴν ἀκμὴν φαρμακεύειν (1), οὐκ ἐπὶ τῶν σωμάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ δεῖ τηροῦντα, μετὰ τοῦ καιροῦ τοῖς πράγμασι προσιέναι. Καί τοι οὐδ' οὕτω τοῦ βασιλέως παρωξυσμένου, τῆς ὑπὲρ τῶν σῶν παρρησίας ὑφῆκα· ἀλλ' αἴσχιστον εἶπον εἶναι καὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ τῷ κοινῷ τῶν Ῥωμαίων τοὺς τῆς συγκλήτου βαρβάρων (2) ἀνθρώπων καὶ τούτων οὐδένων, καὶ οἷς πανήγυρις (3) εἴ τι πταίσομεν, ἱκέτας ἀναγκάζεσθαι γίνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ πρὸ τῶν ψήφων εἴργωνται. Εἰ μὲν γὰρ οὐδὲν ἁμαρτάνουσι, τί δεῖ τοὺς ἄνδρας δεδίττεσθαι καὶ πείθειν ὡς ἀπολοῦνται· πονηροὺς δὲ ὄντας κολαστέον μὲν, ἀλλὰ μετὰ τῶν νόμων (4), καὶ πᾶσιν ἔστω φανερὸν ὡς οὐ φθάσει τὰ δεσμὰ τὴν ἀπολογίαν, εἰ μὴ μέλλοιμεν τοῖς ἐχθροῖς πέμπειν τοὺς φίλους σωθησομένους καὶ τὴν ἐκείνων πόλιν ἀντὶ βωμοῦ (5) ποιεῖν τοῖς τοὺς ἐνταῦθα νόμους ὑφορωμένοις. Μέχρι μὲν οὖν τούτων ἐτόλμησα τοῖς πεπραγμένοις ἐπιτιμᾶν· περαιτέρω δὲ τὸν Πυθαγόραν ἐπῄνουν, καὶ

(1) Hippocrates Aph. 1, 22 : πέπονα φαρμακεύειν καὶ κινέειν, μὴ ὠμὰ, μηδὲ ἐν ἀρχῇσιν, ἢν μὴ ὀργᾷ. Rursus 2, 29 : ἀρχομένων τῶν νούσων, ἤν τι δοκέῃ κινέειν, κίνει· ἀκμαζουσῶν δὲ, ἡσυχίην ἔχειν βέλτιστόν ἐστι. Vult tamen podagrosos ad vomitum excitari Demetrius Pepagomenus c. 15, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ ῥευματισμοῦ πολλάκις τὴν ἀκμήν. Et non vomitu tantum, sed purgatione quoque utitur c. 29, μὴ μόνον εἰς τὴν παρακμὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀκμήν. Ejus librum passim mendis laborantem in transcursu sanabo, medicinam admovens medico criticam. Editio Bernardi hominis parum diligentis mihi una est ad manum. Ibi lego p. 10, μέχρι καὶ τῆς κοιλότητος τοῦ ἀπευθυσμένου· sed legi in codicibus duobus τοῦ καλουμένου ἀπ. Est p. 15, ἐκκαθαίρειν καὶ διακρίνειν· addo καὶ παραπέμπειν, quod fuit latine conversum. In verbis p. 64, εἰ δὲ πυρσός ἐστι προφανὴς, bene interpretatur editor πυρσὸς de febre; sed melior lectio πυρετὸς est in codice. Medicastro alii, Palladio De febribus, cujus opusculum in codice 2218 Stephano tribuitur, et opem feram. Calci comparat febrem p. 58 : ἐπιβλισκομένου γὰρ ἐπ' αὐτῆς (τῆς τιτάνου) τοῦ ὕδατος, ἐπαύξεται μᾶλλον καὶ ἀναζέει ἡ ἐν αὐτῇ ὑποκειμένη θερμότης. Codex, ἐπιβάντος ... τότε μ. ἐπ. καὶ ἀναζ... Facere satis non potest lectio ἐπιβάντος, et verbum quaerendum aliud, ἐπιβαλλομένου, ἐπιβληθέντος· ni sit ἐπιβλισκομένου verbum quoddam recentiorum.

(2) Turcos innui opinor ad quorum urbem fugerat Calopherus, vel Triballos. Mox vocantur ἐχθροί.

(3) Eunapius p. 114 : τὸ ἔργον ἦν πανήγυρις. Idem de Festo proconsule, φονικῇ τινι ψυχῇ καὶ μαγειρώδει, ἐκπέμπεται, inquit p. 500, τὸν ποιητικὸν καὶ μυθώδη Ἔχετον ..., χρυσὸν ἀποδείξων καὶ πανήγυριν· ibi vide notata. Himerius Ecl. 1, 17 : ἑορτὴν εἶναι καὶ πανήγυριν ἐκείνην τὴν πρᾶξιν ἅπαντες ἐνομοτέθησαν (imo ἐνομοθέτησαν)· ibi Wernsd. Joannes Chrys. Epist. 235 : ταύτης ἀπολαύοντες τῆς ἑορτῆς (ἑορτὴν γὰρ ἐγὼ τοῦτο τίθεμαι καὶ πανήγυριν, καὶ πολλῆς ἡδονῆς ὑπόθεσιν), οὐδὲ μικρὰν αἴσθησιν τῆς ἐρημίας ... ληψόμεθα.

(4) Demetrium Cydonium admiror valde, qui, his temporibus moribusque, talia senserit tam generose, tam liberaliter, ac dixerit.

(5) Siquidem apud veteres fuit ararum asylum, quod jus etiam tunc vigebat.

πῦρ ὤκνουν μαχαίρᾳ σκαλεύειν (1), καὶ τοῦθ' ὑπὲρ σοῦ, μὴ λάθω καταδύσας ὃν ἐβουλόμην ἀνέχειν. Ἐπεὶ δὲ, τοῦ Σωτῆρος τυχὼν εὐμενοῦς, οὐδὲν ὑπὸ τῆς ὀξύτητος τοῦ καιροῦ παρεβλάβης, ἀλλ' ἔτι σοι μένει μὲν ἡ τιμὴ (2), μένει δὲ ἡ οὐσία, τάς τε διαβολὰς ὁ χρόνος ἀσθενεστέρας ἐποίησε, καὶ οἱ συναλγοῦντες καὶ τὴν μεταβολήν σοι συνευχόμενοι πλεῖστοι, καιρὸς ἂν εἴη λοιπὸν μηδ' ἡμᾶς μέλλειν, ἀλλ' ὅσον δυνατὸν ὀρθοῦν πειρᾶσθαι τὸν φίλον. Πέπεισμαι γὰρ ὡς ὑπὲρ ἀνεγκλήτου πρὸς τὸν βασιλέα παρρησιάσομαι, καὶ ὡς ἀναισχυντοῦντας μόνον ἐλέγξομεν τοὺς νῦν ἐλέγχειν σε πειρωμένους. Ἀλλὰ καὶ ὁ πάντα ἄριστος βασιλεὺς τἀληθὲς οὐκ ἀνήσει θηρεύων (3), οὐδ' ἣν ἐπὶ πάντων δικαιοσύνην, μᾶλλον δὲ φιλανθρωπίαν τηρεῖ, ταύτην ἐπὶ τῶν σῶν περιόψεται· ἀλλ', ἀφιέντων σε τῶν πραγμάτων, καὶ αὐτὸς ἀποψηφιεῖται, καὶ σὲ μὲν τοῦ προτέρου κάλλιον διαδέξεται σχῆμα, τοῖς δὲ συκοφάνταις ἀντὶ τῆς πονηρίας συνεχὴς ἀτιμία καὶ τὸ τῶν πόλεων ὥσπερ τοὺς ἀνδροφόνους ἐλαύνεσθαι. Τούτοις μὲν οὖν σὺν Θεῷ πίστευε μετὰ προθυμίας ἐπιχειρήσειν (4), ἡμῖν αὐτοῖς μᾶλλον, οὐ σοὶ τὴν συντέλειαν ταύτην ὀφείλειν νομίζοντας· ἐκεῖνο μέντοι παραινέσαιμ' ἄν σε φυλάττεσθαι τοῦ λοιποῦ, μηδενὶ κατὰ μηδένα τρόπον ἐπιχειρεῖν, ὅθεν ὁ βασιλεὺς ἀχθεσθήσεται (τοῦτο γὰρ πάντα ἀνατρέψει καὶ μάταιον τὴν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀποδείξει σπουδήν), ἀλλ' εὐχόμενον τῷ Θεῷ, καὶ λογισμῷ πρὸς τὰ παρὰ τῆς τύχης ἱστάμενον, καθῆσθαι (5), καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἀναμένειν φιλανθρωπίαν.

ϛ'.

ΤΩ ΑΓΙΩΤΑΤΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤῌ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΚΥΡΩ ΙΣΙΔΩΡΩ ΤΩ ΓΛΑΒᾼ (6).

Ἤκουσα φίλων ἀπαγγελλόντων ὅτι δὴ πολλὰ παρὰ πολλοῖς

(1) Est inter Pythagoræ Symbola, πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκάλευε, quod explicat Iamblich. Protr. c. 21.

(2) Fuisse senatorem innuebat modo scriptor, αἴσχιστον εἶναι dicens τοὺς τῆς συγκλήτου βαρβάρων ἀνθρώπων ἱκέτας γίνεσθαι.

(3) Vidimus eamdem metaphoram, τὴν ἐλπισθεῖσαν θήραν τῶν λόγων, p. 261, 3. Nihil frequentius apud scriptores utriusque linguæ, quod olim monstravi, et apud recentiores etiam.

(4) Forsan excidit ἡμᾶς : ἡμᾶς σὺν θεῷ.

(5) Malim non junxisse ἱστάμενον et καθῆσθαι.

(6) Archiepiscopo Thessalonicæ Glabæ

τῶν συνόντων ἐγκώμια λέγεις ἐμοῦ, λόγους τε ἐπαινῶν τοὺς ἐμούς, καὶ τὴν πρὸς πάντας τοὺς ὁμιλοῦντάς μοι γνώμην ὡς δὴ μέτ' ἐπιεικείας γινομένην ἀποδεχόμενος, καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ χαριζόμενος, ἐμοὶ μὲν ὀλίγον προσήκοντα, ἱκανὰ δὲ δόξαν μεγάλην προσθεῖναι παρὰ τοῖς ἀκούουσιν ἀνδρὶ φιλοτίμῳ. Ταῦτα μὲν οὖν ἡδέα καὶ προσήκοντα φίλοις ἔφασκον λέγειν σε· τούτοις δέ σε συνάπτειν ἰσχυρίζοντο καί τινα ἄλλα οὐ πάνυ τι τοῖς πρότερον εἰρημένοις συμβαίνοντα, δυνάμενα δὲ δάκνειν καὶ τὸν πάνυ φιλοσοφεῖν ἐγνωκότα. Μετὰ γὰρ τοὺς πολλοὺς ἐπαίνους ἐκείνους ἔλεγον τοῖς παντελῶς ἀναισθήτοις οὐκ ὀκνῆσαί σε τὸν ἐπαινούμενον παρεικάζειν· εἶναι γάρ με λέγειν σε τοῖς ἐν σκότῳ πλανωμένοις (1) παρόμοιον, οἳ πρὸ ποδῶν ὄντα τὸν κρημνὸν οὐχ ὁρῶσιν, ἀλλ' ἐπείγονται πρὸς τὸ βάραθρον· καὶ, ὃ χεῖρον ἐν τοιούτοις καὶ ψυχῆς ἄγαν ἐξεστηκυίας, ὅτι, καί τοι ῥᾷστον ὂν (2) ἐπανάγειν καὶ τὴν εὐθεῖαν ἰέναι πειθόμενον τοῖς ἀσφαλῶς δυναμένοις ἡγεῖσθαι, αὐτὸς ἀμελοίην, καὶ, ὅπως μόνον μὴ δόξαιμι παρ' ἄλλων διδάσκεσθαι, εἰς ὄλεθρον ἐπίτηδες τὴν ἐμαυτοῦ προδιδοίην ψυχήν. Ταῦτ' ἔλεγον ἐκεῖνοι, καὶ προσετίθεσαν ὡς οὐδὲ τὰ πρότερον ἐπαίνους ἁπλῶς νομιστέον, εἶναι δὲ τέχνην τοῦ ῥᾷον τὰς μετὰ ταῦτα μέμψεις παραδεχθῆναι· ὥσπερ γὰρ ὁ τὰ πάντα ψέγων ἁπλῶς ὑποπτεύεσθαι δίκαιος ὡς δὴ μίσει πρὸς τὴν κατηγορίαν κινούμενος, οὕτως ὁ διαιρῶν, καὶ τὰ μὲν ἐγκωμιάζων, τοῖς δ' ἐπιτιμᾷν ἀξιῶν, μετ' ἀληθείας τοῖς τε ἐπαίνοις καὶ τοῖς ἐλέγχοις χρῆσθαι δοκεῖ.

Ταῦτα μὲν τὰ παρ' ἐκείνων· ἐμὲ δὲ καὶ ὁ τρόπος καὶ οἱ λόγοι, καὶ τἄλλα τῶν πλεονεκτημάτων οἷς τὴν ἱερωσύνην κοσμεῖς, καὶ πρὸ πάντων τὸ μηδὲν ἐμαυτῷ μέχρι νῦν ἀηδὲς συνειδέναι, ἔπειθον μὴ σφόδρα πιστεύειν τοῖς ὡς ἀπορρίψειάς τι ῥῆμα κατ' ἐμοῦ σκαιὸν διατεινομένοις· ὅθεν καὶ πλάσμα, καὶ ἀνδρῶν φίλους πειρωμένων ταράττειν τοὺς ἐκείνων λόγους ἀπεφαινόμην. Ὡς δὲ ἐνέ-

epistolam scripsit Gregoras, quam edidi in Anecd. Gr. t. 3, p. 196. Obscure Cydonius et per ambages se a crimine nescio quo purgare conatur. Inesse theologicæ aliquid hæreseos fere putaverim, quum testimoniis Scripturarum et Patrum sententiis rem secari, nec aliis argumentis, postulet. Inter ejus opuscula est homilia in Annunciationem Beatæ Mariæ, cum hocce lemmate in codice 1213, fol. 325 : λόγος εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου· οὐ μὴν ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγινωσκόμενος, διὰ τὸ τῇ καθολικῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ ἀποδοκιμασθῆναι. Fuisse ferme opinor hunc sermonem litis causam.

(1) Vide p. 187, n. 2.

(2) Vide p. 229, n. 3.

κειντο, καὶ μάρτυσιν ἦσαν ἕτοιμοι τὰ προσηγγελμένα πιστοῦσθαι. τότ' ἤδη ἐκείνοις μὲν οὕτω προθυμουμένοις ἀπιστεῖν αἰσχυνοίμην, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἧττον τὴν ἐξ ἀρχῆς περὶ σὲ γνώμην ἠξίουν τηρεῖν, ἐοικέναι λέγων τὰς μέμψεις ταῖς τῶν πατέρων ἢ παιδευτῶν νουθεσίαις, ἃς ἁπλῶς μὲν οὕτως ἀκουομένας ὕβρεις ἄν τις καὶ λοιδορίας καλέσειεν, ἴσως δ' ἂν τοὺς εἰπόντας καὶ ἐχθροὺς οἰηθείη καὶ δίκην τῆς δοκούσης τραχύτητος ἀπαιτήσειεν· ὁ δὲ τὴν τῶν λεγόντων ἐπιστάμενος γνώμην καὶ ἐπαινέσεται, καὶ ἥντιν' αὐτοῖς ἀμοιβὴν τῶν σκωμμάτων ἐκείνων ἀποδοίη ζητήσει. Ταῦτα δύνασθαι πρὸς ἐμὲ τοῦ θαυμαστοῦ Θεσσαλονίκης ἀπεφαινόμην (1)· εἶναι γὰρ ταύτας πατρός τε καὶ διδασκάλου, οὓς ὁρῶμεν μέμψεσι μᾶλλον ἢ ἐπαίνοις τοὺς υἱεῖς ἢ τοὺς μαθητὰς ὠφελεῖν πειρωμένους. Αὐτός τε οὖν οὕτως ἠξίουν φρονεῖν, κἀκείνους πείθειν ἐπεχείρουν, μὴ λίαν ἄχθεσθαι τοῖς καθ' ἡμῶν εἰρῆσθαι δοκοῦσιν, ἀλλ' οἴεσθαι κἀκείνων οὐ τὸ τυχὸν ὄφελος εἶναι.

Ἐκείνοις μὲν οὖν εἴτε πιθανὸς ἔδοξα ταῦτα λέγων, εἴτε καὶ τοῖς ἐξ ἀρχῆς δοκοῦσιν αὐτοῖς ἐμμείναντες ἀπηλλάττοντο, λέγειν οὐκ ἔχω· αὐτὸς δὲ τῶν μὲν προτέρων ἐπαίνων πολλὴν οἶδά σοι χάριν, καὶ πειράσομαί σε λοιπὸν τοῖς ὁμοίοις ἀμείβεσθαι, εἰ καὶ ἀληθὲς ὡς ἔφθην αὐτὸς, πρὶν πρὸς τοὺς ὑπὲρ ἐμοῦ λόγους σε κινηθῆναι, πολλοὺς διδάξας τὴν ἀρετὴν καὶ πείσας μέγα νομίζειν τὸ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ τῷ κοινῷ παρὰ τῶν σῶν λόγων προσγινόμενον κέρδος. Ἃ δ' ὕστερον εἰπὼν ἔδοξας δάκνειν, καὶ ταῦθ', ὅπερ ἔφην, τέχνην εἶναι νομίζων τοῖς ὀνείδεσι πρὸς τὸ συμφέρον ἕλκειν με βουλομένου, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τὴν αὐτὴν ἣν ὑπὲρ τῶν ἐπαίνων οἴομαί σοι χάριν ὀφείλειν. Ἐκεῖνο μέν τοι σε βουλοίμην ἂν περὶ ἐμοῦ βεβαίως πεπεῖσθαι, ὡς, εἴ ποτέ μου λέγοντος ἢ φρονοῦντος ἐναντία τοῖς ἀληθέσιν ἀκούοις, οὐκ ἐπίτηδες κακουργεῖν βουλόμενος τοῦτο ποιῶ, ἀλλ' ἀγνοίᾳ μοι τοῦτο συμβαίνει, οὕτω μοι τῆς διανοίας ἐχούσης πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὥσπερ τοὺς τῆς νυκτερίδος ὀφθαλμοὺς ἔφη τις πρὸς τὸν ἥλιον. Τίς γὰρ οὕτω δυστυχὴς, ὡς ἢ καθ' ἑαυτὸ τὸ ψευδοδοξεῖν προτιμᾶν; ἢ, τἀληθὲς εἰδὼς, ἑκὼν πρὸς ἑαυτὸν σχίζεσθαι, καὶ λόγους προφέρειν τοῖς ἔνδον λογισμοῖς πολεμοῦντας, καὶ τούτοις οὐχ ἑαυτὸν μόνον

(1) Deest nomen fœminini generis, quo referatur sequens pronomen ταύτας. Forsan, ταῦτα δύν. πρὸς ἐμὲ τὰς μέμψεις τοῦ θ. : saltem τὰς, scilicet μέμψεις.

βλάπτειν, ἀλλὰ καὶ τους πειθομένους προσδιαφθείρειν; τότε καταποντίζεσθαι καὶ τὸν ὀνικὸν μύλον (1) εἰκῆ καὶ μάτην ἐξαρτᾷν τοῦ τραχήλου, καὶ ταῦτ' ἐν οἷς ἀνάγκη περὶ τῆς ἱερᾶς διαλέγεσθαι πίστεως, ἣν ὥσπερ καρδίᾳ πιστεύειν εἰς δικαιοσύνην, οὕτω δὴ καὶ στόματι πρὸς σωτηρίαν ὁμολογεῖν πᾶσα ἀνάγκη, καὶ ἧς ἄνευ Θεῷ ἀρέσαι ἀμήχανον ὁ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἐθνῶν διδάσκαλος ἀπεφήνατο (2). Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἔστιν ὅστις ἂν ἴσως φιλονεικῶν λέγειν ἐναισχυντήσειεν, ὡς ἄρα ἐστὶν οὗ, στοχαζόμενος καὶ ἐμαυτῷ τοῦτο πράττων, παρὰ τοὺς ἔνδον λογισμοὺς λέγειν αἱροῦμαι. Τί γὰρ ἂν εἴη ἐκεῖνο; λέγειν γὰρ αὐτὸ δίκαιον, εἴ τις μὴ τοῦ ληρεῖν ἁπλῶς ὥσπερ γέρως ἐπιθυμεῖ. Χρήμασι τυχὸν ἐρεῖ με πρὸς ψευδολογίαν κινεῖσθαι· καὶ ποία περὶ τὴν ἀλήθειαν νῦν σπουδὴ, καὶ τίνες οἱ νῦν ταύτης ἀλλήλοις ἀμφισβητοῦντες, ἵνα τὶς, τοῖς ἑτέροις τῶν ἀντιλεγόντων προσθέμενος, ἐλπίσῃ τι παρ' αὐτῶν κέρδος οἴσεσθαι; ὁρᾷς δὲ καὶ αὐτὸς ὡς Ῥωμαίοις πλείων τῶν ἐπ' ἀγορᾶς λαχάνων ἢ τῶν ὑψηλῶν θεωρημάτων φροντίς. Καὶ μὴν εἰ καὶ αὐτὸς οὕτως ἦν ἄθλιος, ὡς ἀξιοῦν ὑπὲρ ὀβολῶν πάντα λέγειν, τί ἂν παρὰ τῶν πενήτων λήψεσθαι προσεδόκησα, καὶ οἷς τῶν σωμάτων πλέον οὐδὲν λείπεται διὰ τὴν τῶν Τούρκων πλεονεξίαν; εἰ δὲ καὶ πολλοὶ καὶ πολλὰ νῦν ἦσαν οἱ δώσοντες, αὐτὸς οὐκ ἂν ὑπέμεινα καὶ Θεῷ προσκρούειν καὶ ἐμαυτὸν αἰσχύνειν κατὰ τῆς ἀληθείας λαμβάνων, ὅς γε καὶ τοῖς ὀφείλουσιν ἀποστερεῖν βουλομένοις οὐκ ἐνοχλῶ. Ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ τῆς εἰς ἑτέρους χάριτος φήσει μέ τις νοῦν ἔχων ἑλέσθαι κενολογεῖν· τοὐναντίον γὰρ μᾶλλον χαρίζεσθαι προαιρούμενον, οἷς νῦν λέγω τἀναντία παρ' ὑμῖν δημηγοροῦντα λέγειν ἐχρῆν, καὶ τοῖς ἀρέσκουσι τόν τε δῆμον καὶ ὑμᾶς κολακεύειν, ὧν οὐκ ἐπαίνους μόνον, ἀλλὰ καὶ μισθοὺς ἂν πολλοὺς ἂν (3) παρ'

(1) Deest nonnihil. Forsan, καὶ τότε... vel, τοῦτ' ἔστι τό τε κατ. Respicitur notus locus Matthæi 18, 6 : ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Conf. Marc. 9, 42 ; Luc. 17, 2.

(2) Paulus Epist. ad Rom. 8, 8 : οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. Similes nominis Pauli apostoli periphrases vide p. 28, n. 1.

(1) Videtur ἂν tollendum post μισθοὺς, vel post πολλούς. Prorsus particulæ repetitio hic inutilis est. Librarius nunc male eam addidit; alius Planudæ ademit Somn. Scip. p. 4 : οὐδὲν γάρ ἐστιν ὅπερ ἐκείνῳ τῷ ἄρχοντι Θεῷ καὶ πάντα διοικοῦντι τὸν κόσμον ἀσμενέστερον γένοιτο ἢ συνέδρια καὶ στίφη ἀνδρῶν νόμοις συναγελαζόμενα, ἃ πόλεις προσαγορεύονται. Codex 1000, ὅπερ ἂν ἐκείνῳ. Tum idem et alius numero 963, τὸν κόσμον ἐπὶ γῆς ἀσμ... στίφη ἀνθρώπων.

κειντο, καὶ μάρτυσιν ἦσαν ἕτοιμοι τὰ προσηγγελμένα πιστοῦσθαι, τότ' ἤδη ἐκείνοις μὲν οὕτω προθυμουμένοις ἀπιστεῖν ἀναίσχυντον ᾤμην, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἧττον τὴν ἐξ ἀρχῆς περὶ σὲ γνώμην ἠξίουν τηρεῖν, ἐοικέναι λέγων τὰς μέμψεις ταῖς τῶν πατέρων ἢ παιδευτῶν νουθεσίαις, ἃς ἁπλῶς μὲν οὕτως ἀκουομένας ὕβρεις ἄν τις καὶ λοιδορίας καλέσειεν, ἴσως δ' ἂν τοὺς εἰπόντας καὶ ἐχθροὺς οἰηθείη καὶ δίκην τῆς δοκούσης τραχύτητος ἀπαιτήσειεν· ὁ δὲ τὴν τῶν λεγόντων ἐπιστάμενος γνώμην καὶ ἐπαινέσεται, καὶ ἥντιν' αὐτοῖς ἀμοιβὴν τῶν σκωμμάτων ἐκείνων ἀποδοίη ζητήσει. Ταῦτα δύνασθαι πρὸς ἐμὲ τοῦ θαυμαστοῦ Θεσσαλονίκης ἀπεφαινόμην (1)· εἶναι γὰρ ταύτας πατρός τε καὶ διδασκάλου, οὓς ὁρῶμεν μέμψεσι μᾶλλον ἢ ἐπαίνοις τοὺς υἱεῖς ἢ τοὺς μαθητὰς ὠφελεῖν πειρωμένους. Αὐτός τε οὖν οὕτως ἠξίουν φρονεῖν, κἀκείνους πείθειν ἐπεχείρουν, μὴ λίαν ἄχθεσθαι τοῖς καθ' ἡμῶν εἰρῆσθαι δοκοῦσιν, ἀλλ' οἴεσθαι κἀκείνων οὐ τὸ τυχὸν ὄφελος εἶναι.

Ἐκείνοις μὲν οὖν εἴτε πιθανὸς ἔδοξα ταῦτα λέγων, εἴτε καὶ τοῖς ἐξ ἀρχῆς δοκοῦσιν αὐτοῖς ἐμμείναντες ἀπηλλάττοντο, λέγειν οὐκ ἔχω· αὐτὸς δὲ τῶν μὲν προτέρων ἐπαίνων πολλήν οἶδά σοι χάριν, καὶ πειράσομαί σε λοιπὸν τοῖς ὁμοίοις ἀμείβεσθαι, εἰ καὶ ἀληθὲς ὡς ἔφθην αὐτὸς, πρὶν πρὸς τοὺς ὑπὲρ ἐμοῦ λόγους σε κινηθῆναι, πολλοὺς διδάξας τὴν ἀρετὴν καὶ πείσας μέγα νομίζειν τὸ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ τῷ κοινῷ παρὰ τῶν σῶν λόγων προσγινόμενον κέρδος. Ἃ δ' ὕστερον εἰπὼν ἔδοξας δάκνειν, καὶ ταῦθ', ὅπερ ἔφην, τέχνην εἶναι νομίζων τοῖς ὀνείδεσι πρὸς τὸ συμφέρον ἕλκειν με βουλομένου, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τὴν αὐτὴν ἣν ὑπὲρ τῶν ἐπαίνων οἴομαί σοι χάριν ὀφείλειν. Ἐκεῖνο μέν τοι σε βουλοίμην ἂν περὶ ἐμοῦ βεβαίως πεπεῖσθαι, ὡς, εἴ ποτέ μου λέγοντος ἢ φρονοῦντος ἐναντία τοῖς ἀληθέσιν ἀκούοις, οὐκ ἐπίτηδες κακουργεῖν βουλόμενος τοῦτο ποιῶ, ἀλλ' ἀγνοίᾳ μοι τοῦτο συμβαίνει, οὕτω μοι τῆς διανοίας ἐχούσης πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὥσπερ τοὺς τῆς νυκτερίδος ὀφθαλμοὺς ἔφη τις πρὸς τὸν ἥλιον. Τίς γὰρ οὕτω δυστυχὴς, ὡς ἢ καθ' ἑαυτὸ τὸ ψευδοδοξεῖν προτιμᾷν; ἢ, τἀληθὲς εἰδὼς, ἑκὼν πρὸς ἑαυτὸν σχίζεσθαι, καὶ λόγους προφέρειν τοῖς ἔνδον λογισμοῖς πολεμοῦντας, καὶ τούτοις οὐχ ἑαυτὸν μόνον

(1) Deest nomen fœminini generis, quo referatur sequens pronomen ταύτας. Forsan, ταῦτα δύν. πρὸς ἐμὲ τὰς μέμψεις τοῦ θ. : saltem τὰς, scilicet μέμψεις.

βλάπτειν, ἀλλὰ καὶ τους πειθομένους προσδιαφθείρειν; τότε καταποντίζεσθαι καὶ τὸν ὀνικὸν μύλον (1) εἰκῆ καὶ μάτην ἐξαρτᾶν τοῦ τραχήλου, καὶ ταῦτ' ἐν οἷς ἀνάγκη περὶ τῆς ἱερᾶς διαλέγεσθαι πίστεως, ἣν ὥσπερ καρδίᾳ πιστεύειν εἰς δικαιοσύνην, οὕτω δὴ καὶ στόματι πρὸς σωτηρίαν ὁμολογεῖν πᾶσα ἀνάγκη, καὶ ἧς ἄνευ Θεῷ ἀρέσαι ἀμήχανον ὁ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἐθνῶν διδάσκαλος ἀπεφήνατο (2). Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἔστιν ὅστις ἂν ἴσως φιλονεικῶν λέγειν ἀναισχυντήσειεν, ὡς ἄρα ἐστὶν οὗ, στοχαζόμενος καὶ ἐμαυτῷ τοῦτο πράττων, παρὰ τοὺς ἔνδον λογισμοὺς λέγειν αἱροῦμαι. Τί γὰρ ἂν εἴη ἐκεῖνο; λέγειν γὰρ αὐτὸ δίκαιον, εἴ τις μὴ τοῦ ληρεῖν ἁπλῶς ὥσπερ γέρως ἐπιθυμεῖ. Χρήμασι τυχὸν ἐρεῖ με πρὸς ψευδολογίαν κινεῖσθαι· καὶ ποία περὶ τὴν ἀλήθειαν νῦν σπουδὴ, καὶ τίνες οἱ νῦν ταύτης ἀλλήλοις ἀμφισβητοῦντες, ἵνα τὶς, τοῖς ἑτέροις τῶν ἀντιλεγόντων προσθέμενος, ἐλπίσῃ τι παρ' αὐτῶν κέρδος οἴσεσθαι; ὁρᾷς δὲ καὶ αὐτὸς ὡς Ῥωμαίοις πλείων τῶν ἐπ' ἀγορᾶς λαχάνων ἢ τῶν ὑψηλῶν θεωρημάτων φροντίς. Καὶ μὴν εἰ καὶ αὐτὸς οὕτως ἦν ἄθλιος, ὡς ἀξιοῦν ὑπὲρ ὀβολῶν πάντα λέγειν, τί ἂν παρὰ τῶν πενήτων λήψεσθαι προσεδόκησα, καὶ οἷς τῶν σωμάτων πλέον οὐδὲν λείπεται διὰ τὴν τῶν Τούρκων πλεονεξίαν; εἰ δὲ καὶ πολλοὶ καὶ πολλὰ νῦν ἦσαν οἱ δώσοντες, αὐτὸς οὐκ ἂν ὑπέμεινα καὶ Θεῷ προσκρούειν καὶ ἐμαυτὸν αἰσχύνειν κατὰ τῆς ἀληθείας λαμβάνων, ὅς γε καὶ τοῖς ὀφείλουσιν ἀποστερεῖν βουλομένοις οὐκ ἐνοχλῶ. Ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ τῆς εἰς ἑτέρους χάριτος φήσει μέ τις νοῦν ἔχων ἑλέσθαι κενολογεῖν· τοὐναντίον γὰρ μᾶλλον χαρίζεσθαι προαιρούμενον, οἷς νῦν λέγω τἀναντία παρ' ὑμῖν δημηγοροῦντα λέγειν ἐχρῆν, καὶ τοῖς ἀρέσκουσι τόν τε δῆμον καὶ ὑμᾶς κολακεύειν, ὧν οὐκ ἐπαίνους μόνον, ἀλλὰ καὶ μισθοὺς ἂν πολλοὺς ἂν (3) παρ'

(1) Deest nonnihil. Forsan, καὶ τότε... vel, τοῦτ' ἔστι τό τε κατ. Respicitur notus locus Matthæi 18, 6 : ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Conf. Marc. 9, 42; Luc. 17, 2.

(2) Paulus Epist. ad Rom. 8, 8 : οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. Similes nominis Pauli apostoli periphrases vide p. 28, n. †.

(1) Videtur ἂν tollendum post μισθοὺς, vel post πολλούς. Prorsus particulæ repetitio hic inutilis est. Librarius nunc male eam addidit; alius Planudæ ademit Somn. Scip. p. 4 : οὐδὲν γάρ ἐστιν ὅπερ ἐκείνῳ τῷ ἄρχοντι Θεῷ καὶ πάντα διοικοῦντι τὸν κόσμον ἀσμενέστερον γένοιτο ἢ συνέδρια καὶ στίφη ἀνδρῶν νόμοις συναγελαζόμενα, ἃ πόλεις προσαγορεύονται. Codex 1000, ὅπερ ἂν ἐκείνῳ. Tum idem et alius numero 963, τὸν κόσμον ἐπὶ γῆς ἀσμ... στίφη ἀνθρώπων.

ὑμῶν ἠνεγκάμην, τά τε ἄλλα τιμώντων, κἂν ταῖς ἀρχαιρεσίαις πρὸ πολλῶν ἐμοὶ τιθεμένων. Νῦν δὲ ὁρᾷς ὡς πολλῶν μέν με βλασφημιῶν ἀνάγκη, πολλῶν δὲ ὀνειδῶν, πολλῶν δὲ καὶ κινδύνων ἀνέχεσθαι, μὴ τολμῶντα συνηγορεῖν τοῖς δημοσίᾳ κηρυττομένοις καὶ οἷς ὑμᾶς οἶδα χαίροντας. Ἀλλ' οὐδ' ὃ λοιπὸν δέει τινῶν ἀντὶ τείχους ὑφίσταμαι τὸ ψευδολογεῖν. Σὺν Θεῷ γὰρ φάναι, οὔτ' ἔστιν ὃν δέδοικα· εἴ τε καὶ δεδοικέναι ἐχρῆν, τοὺς τῶν ἐναντίων προϊσταμένους, καὶ τὰς κατὰ τῶν ἀθώων ἀρὰς ἔδεισα ἄν, αἳ καὶ Θεοῦ καὶ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ τῶν κοινῶν συλλόγων τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας πειρῶνται χωρίζειν. Εἰ δὲ σκιά μοι τὰ παρ' ἐκείνων, πόθεν ἄλλοθεν ὁ φόβος ὁ πρὸς τούτους με τοὺς λόγους ὠθῶν;

Οὕτως οὐδὲν τῶν ἐκεῖ θρυλλουμένων ἐστὶν αἰτιᾶσθαι τῆς ἐμῆς παρρησίας. « Τί οὖν ἕτερον, εἰ μηδὲν ὧν εἶπες, αἴτιόν σοι γίνεται τῶν ἀχαρίστων τούτων λόγων; » ἴσως ἐρεῖς. Ἔστι μὲν ἴσως, ὅπερ ἔφην, ἢ τὸ ὅλον ἄγνοια καὶ ψυχῆς οὐκ ὀξὺ βλεπούσης ἀδυναμία· ἢ καί τις ἀλήθεια λανθάνουσα τοὺς πολλούς, ἥ με ταύτην ὑπὸ πολλῶν ἀδικουμένην ἐγκαταλιπεῖν οὐκ ἐᾷ, ᾗ καὶ πειθόμενος οὐ ῥᾳδίως τοῖς σοφίσμασιν εἴκω, ὅτι μηδ' ὅσιον, ἀληθείας ὑβριζομένης, παρόντα καὶ δυνάμενον ἀμύνειν ὑφίεσθαι. Εἰ μὲν οὖν ἀληθείας φροντὶς καὶ τοῦ ταύτης στερήσεσθαι δέος ἐμοὶ τῆς δοκούσης ταύτης θρασύτητος αἴτιον, ἐγὼ μὲν οὐκ ἀπειλὰς καὶ λοιδορίας καὶ τἄλλ' ὧν καθ' ἡμέραν πειρῶμαι δίκαιος ἂν εἶναι φαίην τῆς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας παρρησίας ἀντιλαμβάνειν· ἄλλοι δ' ἂν ἴσως εἴποιεν καὶ στέφανον ὑπὲρ ταύτης ὀφείλεσθαί μοι, ὃν ὁ Θεὸς καὶ δέδωκε καὶ δώσειν ὑπισχνεῖται (1) τοῖς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας οὐ τὰ ὅπλα μόνον, ὥσπερ ὑπὲρ πατρίδος, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν αὐτὴν τιθεμένοις. Εἰ δ' εἰς τὴν τῆς ἀληθείας μόνον ἄγνοιαν τὴν ἐμήν τις ἀντιλογίαν ἀνοίσει (τοῦτο γὰρ καὶ μᾶλλον ἐρεῖν οἶμαι τόν γε ἐπιεικέστερον, καὶ τῶν ἐμῶν τρόπων πεπειραμένον ὡς οὐ δύσερίς τις εἴην καὶ τῷ συνειδότι μαχόμενος), τί λοιπὸν, ἢ τοὺς σοφοὺς ὑμᾶς, καὶ τὰ τῶν ψυχῶν νοσήματα πεπιστευμένους δύνασθαι θεραπεύειν, καὶ τὴν ἐμὴν εἴτε ἄγνοιαν, εἴτε ἀμαθίαν, πειρᾶσθαι φιλανθρώπως ἰᾶσθαι;

Ἐγὼ τοίνυν τοὺς ἄλλους παραδραμὼν ὅσους καὶ αὐτός μοι προυξένεις, καὶ ὅσοι σφᾶς αὐτοὺς ὁδηγοὺς τῶν τυφλῶν καὶ πλανωμένων χειροτονοῦσι, σοὶ καὶ τῇ σῇ τέχνῃ ἑλοίμην ἂν ἐμαυτὸν

(1) Respicit forsitan Paulum Ep. altera ad Timoth. 4, 8.

ὑποθεῖναι, πολλήν σοι συνειδὼς περὶ τὴν τῶν ψυχῶν ἰατρείαν καὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ καὶ λόγοις ἐμπειρίαν συνειλεγμένην.

Ἀφεὶς τοίνυν τῶν ἐμῶν τὰ μὲν ἐπαινεῖν, τοῖς δὲ μέμφεσθαι, ὅλως ἐπὶ τὴν τῶν οὐχ ὡς δεῖ παρ' ἐμοῦ λεγομένων ἢ πραττομένων ἐπιμέλειαν τρέπου, καὶ μὴ κάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν. Εὐεργεσία δὲ, εἴ μοι τὴν ψυχὴν ἀμαθίας ἀκουσίου καθαίροις. Ἐγὼ δέ σοι πρὸς πάνθ' ὑπακούσομαι, καὶ τῇ καθάρσει τὴν ψυχὴν ὑποθήσω, εἰ καὶ δέοι με μετ' ἀλγηδόνος καθαίρεσθαι, μηδ' οὕτως ἀποπηδῶν, ἀλλὰ καὶ χάριν σοι τῆς ὀδύνης ταύτης εἰδώς. Μόνον ἡγοῦ, καὶ τῆς διαλέξεως ἅπτου· ἐγὼ δὲ ἕψομαι, κἂν ἐπὶ τὰ Γάδειρα πλεῖν καὶ Φᾶσιν διανοῇ (1). Οὐ γάρ ἐστιν ὅ τι ἂν μεῖζον ἐν τῷ βίῳ κερδαίνοιμι, ἢ ψευδοδοξίας καὶ ἀμαθίας ἀπαλλαττόμενος (2). Πλὴν ἵνα καὶ τὴν ἐμὴν ἕξιν εἰδῇς, καὶ ὅθεν αὐτῇ τὰ πείθοντα προσοιστέον (δεῖ γὰρ τὸν ἰατρὸν, ὥσπερ χώρας καὶ ὥρας, οὕτω καὶ τῆς τῶν καμνόντων στοχάζεσθαι φύσεως, ἵνα ῥᾷον αὐτῷ καὶ προσηνέστερον τὰ περὶ τὴν θεραπείαν ἀνύηται), ἴσθι μόναις με ταῖς τῶν ἱερῶν γραφῶν μαρτυρίαις καὶ ταῖς τῶν ἁγίων πατέρων γνώμαις, ἔτι γε μὴν καὶ ταῖς κοινοτάταις ἐννοίαις περὶ Θεοῦ πεισθησόμενον, αἰδῶ δὲ καὶ ἀξιώσεις καὶ ὑπαναστάσεις καὶ χάριτας, ἃ πολλοῖς τῶν προεχόντων καὶ σεμνοτέρων ὀφείλεται παρ' ἡμῶν, ἄλλοις με τηρήσοντα καιροῖς καὶ ἄλλοις ζητήμασι. Τὸ δὲ νῦν, ἃ μόνον εἶπον φοβηθήσομαι ἢ αἰδεσθήσομαι. Ὥστε καὶ αὐτὸς ἂν, ἐπιτάττειν ἀφεὶς ἢ καὶ χάριν ὑπέρ τινος ὧν πείθεις αἰτεῖν, ἀφ' ὧν μόνον εἶπον ὁρμώμενος διδάσκειν ἐπιχειρῇς καὶ τὰ φάρμακά μοι κατασκευάζειν, θᾶττον ὄψει με τὴν νόσον ἐκδύντα καὶ μετὰ σοῦ, ἐμαυτόν τε καὶ τὰς πρότερον δόξας ἐλαύνοντα καὶ πρὸς τὴν νίκην σοι συναγωνιζόμενον. Ἂν δὲ μὴ τὴν παρὰ τούτων πειθῶ τοῖς λόγοις καταμιγνύῃς, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς τοῦ δήμου πατέρας καὶ τὸν δεῖνα, καὶ τὴν πεῖραν καὶ τὰς αἰσθήσεις με πέμπῃς (3), τούτοις ἁλώσιμα γίνεσθαι τὰ νοητὰ βιαζόμενος, οὐκ ἀποδεικνύντος, ἐπιτάττοντος δὲ μᾶλλον ἢ καὶ χάριν αἰτοῦντος τοὺς ἀκούοντας,

(1) Utitur cum felici plerumque curiositate veterum oratione, nunc et illorum opinionibus; quippe qui Phasidem et Gades pro limitibus τῆς οἰκουμένης habebant. Vide Matthiæ notam ad Euripidis Hippolytum 3 : Ὅσοι τε Πόντου τερμόνων τ' Ἀτλαντικῶν Ναίουσιν εἴσω.

(2) Videtur deesse verbum, ζῆν ἀπαλλαττόμενος, vel simile aliquid.

(3) Codex, πέμπεις, mendo calami, quum continuetur syntaxis, ἂν καταμιγνύῃς ... πέμπῃς.

18.

εἶναι φήσω ταύτην τὴν διδαχήν, ἣν τῆς μὲν ἐπινοίας θαυμάσομαι καὶ τῆς οὕτως ἐπὶ τὰ θεῖα ῥᾴστης ὁδοῦ, ζητήσω δὲ ἄλλους καὶ παρ' ἄλλων λόγους τούτων πιθανωτέρους, καὶ ἴσως, ἡγουμένου Θεοῦ, τοιούτους εὑρήσω. Κοινὴ γὰρ δόξα, τὸ τῆς ἀληθείας Πνεῦμα πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας εὕρεσιν πᾶσι τοῖς αὐτὴν εὐλαβῶς ζητοῦσιν συναγωνίζεσθαι.

Ζ'.

ΙΣΙΔΩΡῼ (1).

Νῦν ἂν ἐν καιρῷ μοι γέγονεν ἡ σὴ καὶ γλῶττα καὶ ὄψις, καὶ τὰ τῶν εὐχῶν ἰσχυρότερα φάρμακα, οἷς δὴ τοὺς ἐν τοιούτοις κακοῖς τηκομένους αὐτὸς πολλάκις εἴωθας θεραπεύειν. Οὔτε γὰρ παρ' ἄλλοις μείζων ἐπιστήμη τῆς σῆς, τά τε ἐμὰ κακὰ καὶ τῶν ἐν ταῖς τραγῳδίαις ἀηδέστερα ἂν νομισθείη (2). Ἡ μὲν εὐδαίμων ἐκείνη καὶ πολλοῖς ἐπαρκέσασα πολλάκις οἰκία, ὥσπερ ναῦς ἐν μεγάλοις κύμασι καὶ χειμῶνι, κατέδυ· ἡμεῖς δὲ ἠγαπήσαμεν, εἴ τις γυμνοῖς δοίη περισωθῆναι. Ἄλλου δὲ πταίσαντος (3), αὐτὸς ἐστέρημαι τῆς πατρίδος· καὶ νῦν ἔτος τουτὶ δεύτερον, ἀφ' οὗ κλάων ποθῶ τὴν μητέρα, ἐκείνη τε δακρύουσα τὰ συμβάντα τὴν ἐμὴν ὀδύρεται μᾶλλον ἀποδημίαν, καὶ ζῶντες ἔτι τὰ τῶν οἰχομένων πάσχειν δοκοῦμεν, οὔτε δὲ τοῖς ἀδελφοῖς (4) δυνατὸν ἐν οἷς τὰ ἡμέτερα γνῶναι, οὔτ' αὐτὸς ὅπη τἀκείνων ἐτελεύτησεν οἶδα· πλὴν ὅσα τις ἂν ἀκούσαι τῆς φήμης, ὡς περικάθηνται μὲν οἱ πολέμιοι τὴν πατρίδα, τὰ δὲ τῶν πολιτῶν οὐδέν τι μετριώτερα τῶν βαρβάρων (5), καὶ τεθνάναι λοιπὸν τοῖς οὐκ ἐπιθυμοῦσι τῶν ἀλλοτρίων. Ἐμοὶ δὲ καὶ τῶν ἐν ᾅδου κολαζομένων οὐκ ἔλαττω γέγονε τὰ δυσχερῆ διὰ τὴν ἀποδημίαν. Οὐ λέγω τὸ ναυάγιον καὶ τὸν πολλάκις ὀφθέντα τάφον, καὶ τοὺς σκοπέλους, καὶ τοὺς πολλάκις συναντήσαντας πειρατάς, οἷς καὶ τῶν κυμάτων πλείοσι παρὰ πάντα τὸν πλοῦν ἐνετύχομεν· ἀλλὰ τοὺς μετὰ τὸν λιμένα χειμῶ-

(1) Est forsan Isidorus Glaba ad quem præcedens scripta fuit epistola. Videtur ad idem referenda tempus quo prima p. 251.

(2) Noster Monodia de Thessal. § 9 : ὢ ποίᾳ τραγῳδίᾳ ταῦτα χρὴ παραβάλλειν;

(3) Ignoro quid rei innuatur hisce Demetrii verbis.

(4) Vide p. 251.

(5) Ferme suspicor respici atrocem illum Thessalonicæ tumultum de quo scripsit Monodiam.

νας, τὴν πλάνην, τὰς ἐπιβουλὰς, τοὺς κινδύνους, τὴν ἀπορίαν, τὰς νόσους, τὸ μηδὲ τὸν συναλγοῦντα νοῦν ἔχειν ταῖς δυστυχίαις. Τὴν δὲ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν μνήμην, ὥσπερ τι πῦρ ἐν τοῖς σπλάγχνοις τυφόμενον φέρω, ὅπερ ἐκίνησε (1) μὲν λογισμὸν, ηὔξησε δὲ νόσους, μόνην δ' ἀπαλλαγὴν τῶν κακῶν ἔπεισε νομίζειν τὴν τελευτήν. Οὕτω τοίνυν με βαλλόμενον πανταχόθεν πόσας φωνὰς (2) ἀφεῖναι νομίζεις, τῶν σῶν ὅπλων μνησθέντα οἷς αὐτὸς ἀπωθεῖσθαι τὰ τοιαῦτα παρῄνεις. Πολλάκις ἐν γράμμασιν αἰτῆσαι βουληθεὶς συμμαχίαν, ὑφωρώμην τοὺς πᾶν ὅ τι τύχοι ῥᾳδίως αἰτιωμένους· νῦν δ' εὑρὼν ᾧ περὶ τῶν τοιούτων προσήκει θαρρεῖν, αἰτῶ τὴν παραμυθίαν. Δίδασκε τοίνυν ὅθεν μὲν ἀνθρώποις ὁ κατακλυσμὸς οὗτος ὁ πάντα καλύψας, τί δὲ προσήκει λογιζομένους ἀνέχειν αὐτούς. Προστίθει δὲ τοῖς λόγοις καὶ τὰς εὐχὰς, ὧν ἡμῖν πρὸς τὰς συμφορὰς οὐδὲν χρησιμώτερον.

Η'.

ΑΛΕΞΙῼ Τῼ ΚΑΣΑΝΔΡΗΝῼ (3).

Ἡμῖν τὰ μὲν ἐκ τῆς στάσεως (4) δυσχερῆ κοινὰ πρὸς ὑμᾶς, τὸ δ' ἐκ τῆς ὁμονοίας ἀγαθὸν μόνοι καρποῦσθε· ἔδει δὲ ὥσπερ τῶν λυπηρῶν, οὕτω καὶ τῶν ἡδέων ἡμᾶς μετέχειν τοῦ μέρους. Νῦν δὲ ὑμεῖς μὲν τὴν βαρύτητα τῆς τύχης ἀπέθεσθε· ἡμῖν δὲ ἐπιτρίβονται οἱ ὦμοι, καὶ οὐδὲ τοῦ καπνοῦ τῆς Ἰθάκης ἔξεστι μετασχεῖν (5), ἀλλ' ἐρωτῶμεν εἴ τι περὶ τῆς πατρίδος ἔχοι τις λέγειν. Τὸ δὲ δὴ χεῖρον ὅτι καὶ τρυφᾶτε μετὰ σιγῆς καὶ οὐδὲ διηγήσεως

(1) Forsan, ἐνίκησε.

(2) Codex, με βαλλ. π. π. με φ.

(3) Alexius fuit Cassandræ natus, vel ex illa urbe oriundus. Demetrius ὁ Κασανδρηνὸς Cantacuzeno nominatur Hist. 3, c. 32.

(4) Rursus cogito de tumultu illo Thessalonicensi.

(5) Meminit Odysseæ loci nobilissimi: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς, Ἱέμενος καὶ καπνὸν ἀποθρώσκοντα νοῆσαι Ἧς γαίης, θανέειν ἱμείρεται. Ibi meæ notulæ adde Clarkiana. Lucianus Encom. patriæ § 11 : ὁ τῆς πατρίδος αὐτῷ καπνὸς λαμπρότερος ὀφθήσεται τοῦ παρ' ἄλλοις πυρός. Ibi Solanus. Libanius t. 1, p. 11 : οἶμαι δὲ, κατὰ τὸν Ὀδυσσέα, καὶ θεῖον ὑπεριδεῖν ἂν γάμον, πρὸς τὸν Ἀθηνῶν καπνόν. Philostratus Icon. 1, 15 : ὁ Θησεὺς δὲ, ἐρᾷ μὲν, ἀλλὰ τοῦ τῶν Ἀθηνῶν καπνοῦ. Ibi Jacobs. Theodorus Metoch. Misc. c. 6 : Ὀδυσσέα ... τοὺς τῆς πατρίδος ποθοῦντα καπνοὺς καὶ πρὸς αὐτοὺς σπεύδοντα. Olim legisse memini in Clarkii Itineribus t. 1, p. 526, pulcra Pargiotarum ad Alin Bassam verba : Ἀλὴ Πασιὰ, σὲ προσκυνοῦμεν ... ὁ καπνὸς τῆς πατρίδος μας καὶ τὸ ἀθῶον αἷμα τῆς Πρεβύζας εἶναι εἰς ἡμᾶς δύο ὁδηγοὶ σοφώτατοι.

ἡμῖν μεταδίδοτε· ἀλλ' ὥσπερ ἡμῖν ὧν πεπόνθατε πρὶν ὠργισμένοι, οὕτω καὶ γράφειν ὀκνεῖτε. Ἀλλ' ἡμεῖς, καὶ τοιαῦτα ἠδικημένοι, γραφομέν τε ὅταν ἐξῇ τοῦτο ποιεῖν, καὶ μὴ γράφοντες εὐδαίμονας ὑμᾶς καὶ μακαρίους καλοῦμεν, οἷς ἐστι τὸ φίλον ἔδαφος μὲν οἰκεῖν, παῖδας δὲ ὁρᾶν, φίλοις συνεῖναι, εἰς ἱερὰ πατρῷα βαδίζειν, ἀγροὺς ἐπιέναι τὸ σῶμα ἀνακτωμένους, οἴκοι καθῆσθαι ἐπανορθουμένους τι τῶν οἰκείων. Ἀνάγκη δὲ πᾶσα (1) καὶ τὸ βουλόμενον ἀριστῆσαι μὴ συγχωρεῖσθαι, καὶ τὸ μετὰ τὸ δεῖπνον οὐκ ἐπὶ τὴν εὐνὴν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν ἄρχοντα τρέχειν, διὰ πολλοῦ μὲν πηλοῦ, πλείονος δὲ σκότους, συνεχῶς ὀλισθαίνοντα, καὶ καταρώμενον τοῖς γονεῦσιν, οὐ παρὰ τοὺς χειροτέχνας μᾶλλον φοιτᾶν ἀναγκάσασιν. Ἅπαντα ταῦτα ἐκποδὼν, καὶ καταγελᾷς τῶν ἔτι ταύτης ἐχομένων τῆς συμφορᾶς, ὥσθ', ὑπὸ τοῦ σφόδρα πέτεσθαι, οὐδὲ τῶν μαγγάνων ἔτι σε μεμνῆσθαι νομίζω (2), ἀλλὰ τῇ παρούσῃ τύχῃ καὶ τοῦτον εἶξαι τὸν λογισμόν. Εἰ δὲ τὸν βασιλέα φήσεις καὶ σὺ, καὶ τὸν δι' αὐτοῦ γινόμενον τοῖς πλησιάζουσι πλοῦτον, καὶ ὡς δεῖ πάντας μετὰ δώρων τὸν μεσάζοντα (3) προσκυνεῖν (ταῦτα δὴ τὰ πολλάκις ὑπὸ σοῦ μετὰ γέλωτος εἰρη-

(1) Sententiæ non cohærent. Saltem oportet legi ἀνάγκη δὲ ἐμοὶ πᾶσα.

(2) Illa metaphora aviculæ, quæ libero jam utens per aerem volatu, retia non recordatur, proverbium redolet. Vocabulo μάγγανον usus est Manuel Palæologus epistola ad Dem. Cydonem inedita in cod. 3041, fol. 3, 1: ἀλλὰ γὰρ αἰσχύνομαι θεωρῶν τὸν μὲν γέροντα τοῦτον (Platonem cujus mittebat codicem Demetrio) χειμῶνος ἤδη μεσοῦντος πελάγους κατατολμῶντα, σὲ δ', ὑπερορῶντα πατρίδος τε καὶ ἡμῶν, τὰ μάγκανά (sic) τε οἰκοῦντα καὶ ἀναπαυόμενον ἐν αὐτοῖς, ὀκνῶ γὰρ εἰπεῖν θηραθέντα. Cui epistolæ respondet Cydonianarum a Matthæio editarum tertia, et eis ipsis verbis hæcce Cydonii: Ἴσως δὲ καὶ τὸν ἐκείνου καὶ σὸν ἐραστὴν ἑπόμενον ἕξεις, ὃς ἐπιθυμεῖ μὲν τῆς σῆς ὄψεως μᾶλλον ἢ κρηνῶν οἱ διψῶντες. Κατέχει δὲ αὐτὸν οὐχ ὃ φῂς, τὰ μάγγανα (δεσμὸς οὗτος ἐμοὶ τῶν ἀραχνῶν ἀσθενέστερος), ἀλλ' ἃς οἶσθα πέδαι ἀδαμάντιναι, ὑφ' ὧν καὶ αὐτὸς ἐν πολλοῖς ἔτι κωλύῃ. Εἰ δὲ σὺ δέδεσαι, τίς ἐμὲ δραμεῖν μηχανή; Flosculus est Æschyleus πέδαι ἀδαμάντιναι, et codice utebatur Cydonius, in quo sic scriptus fuit Promethei v. 6: Ἀδαμαντίναις πέδῃσιν ἐν ἀρρήκτοις πέτραις. Videtur et in superioribus meminisse Æschyleæ Clytemnestræ quæ reducem Agamemnonem exquisitioribus salutans hyperbolis, eum compellat Ὁδοιπόρῳ διψῶντι πηγαῖον ῥέος. Talia inepte infarciebat historicæ narrationi Gregoras, qui Hist. 8, 11, 2, Syrgiannis mutationem animi perjucundam fuisse ait, ὡς τοῖς ὑφ' ἡλίῳ καιομένοις ὥρα θέρους ζέφυρος, καὶ τοῖς δίψει φλεγμαίνουσι πόμα ψυχρού. Cf. p. 296, 13.

(3) Est μεσάζων quem nunc Ministrum dicimus, οἱονεὶ μέσος τοῦ τε βασιλέως καὶ τῶν ὑπ' αὐτόν. Ad Mazaris iter Anecd. Gr. t. 3, p. 129, τοὺς μεσάζοντας esse dicebam summos rerum publicarum administratores. Vide Possinum Gloss. Pachymeris sub Μεσιτεύοντες, Pontanum ad Phrantzem in Explicatione dignitatum. Munere μεσάζοντος tunc functus Demetrius videtur. Cf. Cant. H. 4, p. 865, C.

μένα), ἀλλὰ νῦν « οὔθ' ὁ μισθὸς οὔθ' ἡ τέχνη » τῆς κωμῳδίας (1) ἀκούσῃ· οὕτω νῦν οἱ καὶ προσαπαιτήσοντες πλείους, καὶ δεῖ κρύπτεσθαι φεύγοντα τὴν ἐκείνων βοήν· καὶ τοσοῦτον οἱ νῦν ἄνθρωποι τὸν ὀβολὸν ἀγνοοῦσιν, ὥστε καὶ τὸν Διπλοβατάτζην (2), οὐδεμίαν αὐτῷ τῶν τεχνῶν ἀρκοῦσαν ὁρῶντα, τὰ τῶν ἄλλων δεῖπνα περιεργάζεσθαι, ἀμελήσαντα ἐφ' ἑαυτὸν τραπέσθαι καὶ πρὸς τὴν οἴκοι τράπεζαν βλέπειν λοιπόν. Ὅσην δὲ τοῦτο τῶν πραγμάτων ἀωρίαν κατηγορεῖ, κἂν πρὸς ἄλλους εἴποις αὐτός. Πόθεν τοίνυν τις ἡμᾶς εὐδαιμονιεῖ, τοῦ Διπλοβατάτζη μηδὲ τρέφεσθαι δυναμένου; Εἷς ἐνταῦθα μόνον πλοῦτος ὁ τῶν δογμάτων (3), ὧν ἥκων ὁ σὸς φίλος ἐξ Αἴνου (4) πᾶσι μετέδωκε. Καὶ νῦν ἡμῖν καὶ ὑπὲρ τὰ γόνατα τὸ κακὸν αἴρεται, σιωπῶντος μὲν οὐδενὸς, πάντων δὲ ῥᾷον περὶ τῶν θείων ἢ τῶν ἰδίων φιλοσοφούντων· ὑφ' ὧν καθ' ἡμέραν ἐνοχλούμενος, καὶ τῶν σῶν μεμνημένος, γελῶ, πώγωνας ἄλλως (5) ὁρῶν περιφερομένους ἐπὶ τῶν βασιλείων, ὧν τὸ πάντ' ἀγνοεῖν ὥσπερ ἄλλο τι σύμβολον ἔστι τῆς ἀρετῆς. Οὕτω καὶ τοῦτ' εὐτυχεῖς, τοιαύτης ἀνήκοος ὢν ἀφροσύνης.

Θ'.

Οὐδὲν ὅ τι μὴ καλὸν τῶν καλῶν. Καὶ τοῦτ' ἔδειξας καὶ αὐτὸς, κάλλους μεστὰ γράμματα πέμψας ἡμῖν, σφόδρα μὲν ἐοικότα τοῖς Δημοσθένους, σφόδρα δὲ ἀνδρὸς ἐπισταμένου φιλεῖν ἤθει προσήκοντα· οὕτω σοι καὶ ἡ διάνοια ἔρρωτο, καὶ τὰ ὀνόματα ταύτῃ συνέβαινε· καὶ πρὸς ὅλον τις βλέπων κἂν τὸν Ὁμηρικὸν ἠτίμασε δημηγόρον (6). Τοῦτο μόνον τῶν γραμμάτων ἐκείνων οὐκ ἂν εἶχέ τις ἐπαινέσαι, ὅτι τούτοις ὑπόθεσις ἦν ἐγὼ, καί με διὰ πάντων ἐκείνων ἐπῄνεις. Χρῆν δὲ ἄρα καλοῖς οὕτω λόγοις ὑπὲρ

(1) Aristophanes Pluto 407 : Τίς δῆτ' ἰατρός ἐστι νῦν ἐν τῇ πόλει; Οὔτε γὰρ ὁ μισθὸς οὐδέν ἐστ', οὔθ' ἡ τέχνη.

(2) Servavit Cantacuzenus Hist. 3, 19, p. 135, memoriam Diplovatatzæ Protovestiarii, Berrhœæ præfecti, viri in bello strenui; de quo loqui Demetrius videtur. Ejusdem nominis et, puto, familiæ Thom. Diplovatatius, a. 1538 mortuus, inter scriptores græcos varios recensetur in Bibl. Græca t. 11, p. 607.

(3) Innuit dogmata theologica, de quibus, vel tunc calamitatibus undique oppressi, digladiabantur miserrimi illi homines.

(4) Est Ænus Thraciæ urbs notissima, de qua frequens mentio in hujus temporis historia.

(5) Vide p. 211, n.; p. 294, n. 4.

(6) Nestorem opinor significari.

ὁμοίων ἀνδρῶν λέγοντας δεῖν οἴεσθαι χρῆσθαι, οὐκ ἐκείνοις τούτους ἀποδιδόναι οἳ καὶ τοῦ μὴ κακῶς ἀκοῦσαι δικαίως ἂν ἔχοιεν χάριν. Ἀλλ' ἡ φιλία δεινὸν πάντα πείθειν ὀφείλεσθαι τοῖς φίλοις παρὰ τῶν φίλων, ἣ καὶ σοὶ γέγονεν αἴτιον τοσαῦτα (1) ἐμοῦ καταψεύσασθαι. Πῶς γὰρ οὐκ ἐψεύσω, τῶν Πλάτωνι μόλις ἂν δεδομένων ἐπαίνων, τούτων κἀμοὶ μεταδιδόναι φιλονεικῶν; Οὐ μὴν τούτου γε ἕνεκα ἐμαυτὸν ἀγνοήσω· ἀλλὰ σὲ μὲν ἐπαινέσομαι καὶ φιλήσω πάντων προτιθέντα τοὺς φίλους, ἐμαυτῷ δὲ τοὺς σοὺς ἐπαίνους ἀντὶ τῶν νῦν ὄντων συνεύξομαι.

Ι'.

Πολλὰ ἀγαθὰ γένοιτο τοῖς τοῦ περὶ σοὶ δέους ἡμᾶς ἀπαλλάξασι, καὶ τὴν ἀρρωστίαν ἐκείνην λελύσθαι μηνύσασιν, ἣ τὴν γενναίαν ψυχὴν πόρρω θήσειν ἡμῶν ἠπείλησε μὲν, οὐ δεδύνηται δὲ, τοῦ Σωτῆρος ἔτι σε τῷ βίῳ τηροῦντος. Ἡμῖν δὲ οὐκ ἀπὸ τοῦ τὰ δυσχερῆ λελύσθαι μόνον ἡ ἡδονὴ, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰς διαθήκας ἠκούομεν ὧν ἐμνήσθης, καὶ ὡς ἐν αὐταῖς οὐδ' ἡμῶν ἠμνημόνεις, ἀλλ' ἃ τῶν σῶν μετὰ τὴν τελευτὴν ἡμέτερα δέοι (2) γενέσθαι γράφειν ἐκέλευες. Τὰ δὲ ἦν, οὐχ ὧν οἱ πολλοὶ τὴν Πελοπόννησον καὶ θαυμάζουσι καὶ φιλοῦσιν, ἀλλ' ὁ λύχνος ἄντικρυς Ἐπικτήτου (3), καὶ τὰ τῆς πενίας αἴτιά σοι βιβλία· ἃ δέον συγκατορύττειν ὡς ἀλυσιτελῆ σοι φανέντα, σὺ δὲ καὶ τοὺς φίλους ἐποιοῦ τῆς συμφορᾶς κληρονόμους, ὅπως μετ' ἐκείνων οἰμώττοιεν. Τῆς μὲν οὖν περὶ ἡμᾶς σου γνώμης πολλὰ ἀγαθά σοι γένοιτο, μεθ' ἧς μνημονεύεις τῶν ἡμετέρων· δέξαι δὲ ἀντὶ ταύτης καὶ σὺ φίλων γνώμην τὰ συμφέροντά σοι συμβουλευόντων, καὶ, τῶν πολλῶν ἀποστὰς ῥημάτων, ποιοῦ τινα καὶ χρημάτων φροντίδα, καὶ μὴ νόμιζε τῶν αἰσχρῶν δόξειν εἰ τῷ δεσπότῃ περὶ τούτων διαλεχθήσῃ. Δίκαιον γὰρ ὥσπερ « Σοφοὶ τύραννοι τῇ σοφῶν μετουσίᾳ (4), » οὕτω καὶ τῆς ἐκείνων τύχης τοὺς σοφοὺς ἀπολαύειν.

(1) Codex, τοταῦτα.

(2) Scripsi δέοι. Est in codice δέι.

(3) Lucianus Adv. ind. § 13 : ἐγένετό τις καὶ ἔτι ἐστὶν, οἶμαι, ὃς τὸν Ἐπικτήτου λύχνον τοῦ Στωϊκοῦ, κεραμεοῦν ὄντα, τρισχιλίων δραχμῶν ἐπρίατο.

(4) Versus est Sophoclis ex Ajace Locro, vulgo allatus cum vocabulo finali συνουσίᾳ, semel cum συνουσίαις, hic cum μετουσίᾳ. Vide quæ notavi ad Soph. locum, et in Notit. mann. t. 12, part. 2, p. 7. Lectio σοφῶν συνουσίαις potest de-

ΙΑ'.

ΤΩ ΕΑΥΤΟΥ ΑΔΕΛΦΩ ΠΡΟΧΟΡΩ.

Ἡμεῖς σοῖς ἐνταῦθα πρὸς πολλοὺς ἐντυγχάνοντες γράμμασιν, ἴσμεν τε ἐξ ἐκείνων οὗ διατρίβεις, καὶ ὡς τὰ τοῦ σώματός σοι τῇ τῆς ψυχῆς ὑγείᾳ συμβαίνει, τά τε ἄλλα περὶ ὧν πραγματεύῃ, πάνθ' ὡς ἂν αὐτός τε καὶ ἡμεῖς συνευξαίμεθα, προχωρεῖ. Ἀπορῶν δ' ὅθεν οὐ καὶ τὸν ἀδελφὸν τῶν αὐτῶν ἀξιοῖς, οὐδὲ προσειπεῖν γοῦν δίκαιον οἴει, οὔπω τῆς ἀπορίας παύσασθαι ταύτης οἷός τε ἐγενόμην. Οὔτε γὰρ, ὡς ἧττον ἡμῶν δέον φροντίζειν οὐκ ἐπιστεῖλαι φάσκων, πιθανὴν ἂν πλάττοις ἀπολογίαν· οὔτ', εἰς τοῦ σχήματος νόμους (1) ἀναφέρων τὴν σιωπὴν, δόξεις ἀπολογεῖσθαι· πρῶτον μὲν ὅτι καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἔδει τοῦτο τηρεῖν, καὶ μὴ 'κείνοις μὲν γράφειν, πρὸς δ' ἡμᾶς δέον τοῦτο ποιεῖν, πέρα τοῦ δέοντος εὐλαβεῖσθαι τὸν νόμον· ἔπειθ' ὅτι νόμιμον καὶ τὸ γράφειν τοῖς φίλοις καὶ οὐδεὶς διὰ τοῦτο παρανομεῖ· αἱ πρὸς πάντας ἐπιστολαὶ τῶν ἁγίων καὶ τὰ μακρὰ πρὸς τοὺς φίλους συγγράμματα τοῦτο τεκμηριοῖ, οἷς εἰ φήσομεν ἕπεσθαι, πᾶσαν ἂν ἐκφύγοιμεν μέμψιν. Εἰ δ' ἀδελφὸς ἐγὼ, καὶ δεῖ με διὰ ταῦτα τῶν ἄλλων ἔλαττον ἔχειν, ἀλλ' ἐν οἷς εἶπον καὶ τῶν πρὸς τοὺς φίλους ἐπιστολῶν αἱ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς οὐκ ἐλάττους, καὶ τοσοῦτον μᾶλλον ὅσον καὶ ἡ φύσις τοὺς γράφοντας προσηνάγκαζεν, οἳ τίνας ταῦτα ποιοῦντες παρέβαινον νόμους οὐδεὶς μέχρι νῦν ἐτόλμησε φθέγξασθαι. Χωρὶς δὲ τούτων καὶ τοὐναντίον ἅπαν περὶ τούτων αὐτὸν ἔγωγε φήσαιμι νομοθετεῖν τὸν θεόν. Ὁ γὰρ καὶ τοῖς ἐχθροῖς εὔχεσθαι τὰ ἀγαθὰ συμβουλεύων (2), καὶ τοῖς μὴ τοῦτο ποιοῦσιν ἀθανάτους ἀπειλῶν τιμωρίας, πῶς ἂν ἀδελφοῖς γράφειν ἐκώλυσεν; οὐ γὰρ δή που Θεῷ μὲν ὑπὲρ ἐκείνων διαλεξόμεθα, αὐτοῖς δὲ ἀποκνήσομεν, καὶ ἃ συνευχόμεθα τοῖς ἀνθρώποις, περὶ τούτων οὐ βου-

fendi versu Aristophanis Thesm. 21 : Οἷόν τί πούστὶν αἱ σοφαὶ ξυνουσίαι. Vide ibi schol. in Thierschiana ; coll. Boeckh. Trag. princ. p. 247 ; Lennep. ad Phalar. p. 229.

(1) Prochorum monachum fuisse inde patet, atque ex dictis epistola extrema.

(2) Christus apud Matthæum 5, 44 : ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς ... προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. Conf. Luc. 6, 27.

λησόμεθα τούτοις διαλεχθῆναι· ἢ καὶ προσειπόντας οὐκ ἀντιπροσεροῦμεν, ἀλλ' ὥσπερ τινὲς ἀνδριάντες ἑστήξομεν (1) οὐκ οἶδα τίνας αἰτιώμενοι νόμους. Ταῦτα μὲν οὖν οὔτε δίκαια λέγειν, οὔτ' ἂν αὐτὸς εἴποις τοιαῦτά γε ὄντα· πιθανώτερα δὲ νομιστέον ἃ πρὸς ἐμὲ τῶν ἡμετέρων τις ἔφασκεν ἀποροῦντα. Ἔφη γὰρ εἰπεῖν σε πρὸς αὐτὸν ἐρόμενον περὶ τούτου, ὡς διὰ τοῦτ' ἐμοὶ μόνῳ τῶν ἄλλων οὐκ ἐπιστέλλεις, ὅτι μηδ' αὐτὸς τοῦτο ποιῶ, ἀλλ' ἔτος ἤδη τρίτον ἐξ ὅτουπερ εἱλόμην σιγᾷν. Ἐγὼ δ' ἐκεῖνο φημὶ, ὡς ἔδει προσλογίζεσθαι καὶ τοὺς συμβάντας πολέμους, καὶ ὡς αἱ πάντα ἀνατρέψασαι τριήρεις ὥσπερ νέφος πάντα ἐπέσχον, καὶ στέλλεσθαι λοιπὸν οὐδαμόσε κατ' οὐδένα τρόπον ἐνῆν, πάντων ὑπὲρ καπνοῦ πηδάλια θέντων (2), αἱ δὲ τῆς ἠπείρου συμφοραὶ τὰς τῆς θαλάττης παρῄεσαν, ὥστ' οὐκ ἦν οἴκοθεν προελθεῖν, μὴ πρότερον διαθήκης μνησθέντα (3)· ἀλλ' ὅμως μετὰ τοσούτων ἐλαττωμάτων, φησὶ Δημοσθένης, πολλοῖς μὲν εἰς τριήρεις δέδωκα γράμματα, οὐκ ἐλάττοσι δὲ διὰ τῶν ὀρῶν νύκτωρ πορευομένοις. Εἰ δὲ σὺ ταῦτ' οὐκ ἐδέχου, ἀπόλοιτο μὲν ὁ τῆς Τενέδου τύραννος (4), ᾧ γράφων ἠνάγκαζον πέμπειν τὰ γράμματα τὴν ταχίστην· ἀπόλοιντο δὲ οἱ εἰς Θάσον καὶ Θεσσαλονίκην καὶ τὸν Ἄθω κομιζόμενοι συνεχῶς, οἷς πάντα συνέπραξα, ἵν' ἐν τῇ κομιδῇ μοι τῶν πρὸς σὲ γραμμάτων ἀποδῶσι τὴν χάριν. Ὅμως εἰ καὶ μηδὲν ἔγραφον, ἀλλ', ὅπερ αὐτὸς φῄς, ἐσιώπων, οὐδ' οὕτως ἐχρῆν ἀποστῆναι, τήν τε ὑμετέραν ἐνθυμούμενον ἡσυχίαν καὶ τὰ ἐν τοῖς βασιλείοις κακὰ, δι' ἃ πολ-

(1) Id est, statua taciturniores, ut est apud Horatium, cui et statuæ dictæ sunt infantes. Nicephorus Callistus in Mariam Magd. p. 51 : ἶσα καὶ ἀνδριάντι τῷ παραδόξῳ τοῦ θαύματος ἄφωνος εἱστήκει ἐφ' ἱκανοῦ. Zacharias Mityl. p. 125 : ἐσιώπησε ... λίθων τε καὶ ἰχθύων ἀφωνότερος γεγονώς. Ibi notavi et ad Eunap. p. 272, 583. Quod proverbium et vernacula lingua non nescit. Vignolius Misc. t. 2, p. 244 : « M. l'Auditeur ... demeura froid et muet comme une statue. » Est ἑστήξομεν graphice dictum. Philostratus Her. 661 de vitibus sterilibus : ἄοινοί τε καὶ ἀργοὶ ἑστήξουσιν ὥσπερ γεγραμμέναι. Auctor quem ex Anecd. Oxon. allegavi p. 210, n. 5, inde profecisse videtur : ἑστήκαμέν σοι ἀργοί τε καὶ ἄπρακτοι. — Cf. p. 292, 3; p. 298, n. 5.

(2) Meminit notissimi versus Hesiodi E. 627 : Πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι. Gregorius Nyss. Encomii Theodori martyris initio : ὥρᾳ χειμῶνος ἡνίκα ... πλωτὴρ ὑπὲρ καπνοῦ τίθησι τὸ πηδάλιον. Conf. Gregor. Naz. ep. 43, p. 804, = p. 401 Delectus Sinneriani.

(3) Sic p. 280 : διαθήκας ὧν ἐμνήσθης.

(4) Forsan Pergamenus quidam, civis Tenedius, qui, a. 1354, adversus Joannem Palæologum absentem rebellavit, et, expulso ejus legato, summam in insula auctoritatem arripuit, nec diu retinuit : vide Cantacuz. Hist. 4, 38, p. 276; Ameilh. Hist. l. 114, 14. Ni et ipsum Jo. Palæologum nomine tyranni designaverit, qui, a Cantacuzeno oppressus, Tenedum occupaverat. Sed tunc displicet verbum ἠνάγκαζον, Pergameno aptius.

λάκις ἠμέλησα μὲν σιτίων, ἠμέλησα δὲ ὕπνου· δεῖ δὲ πρὸς τὴν ἑκάστου βοὴν ὤτων ἑστώτων, δεῖ δὲ τῇ γλώττῃ τὰς χελιδόνας μιμεῖσθαι (1), τὰ μὲν τὸν βασιλέα πείθοντα, τὰ δὲ ἱκετεύοντα μεσῶν νυκτῶν, ὅτε καὶ τοὺς ὑπὲρ ὧν δέομαι δεῖπνον καὶ κλίνη καὶ τὸ τοῖς ὀνείρασι συνεῖναι τῆς μεθ' ἡμέραν ἀηδίας κουφίζει. Σὺ δὲ, δέον ἀνέχειν καὶ ὅπως ταῦτα ῥᾷον οἴσομεν λέγειν, καὶ προσεγκαλεῖν καὶ δίκην ἀπαιτεῖν ἕτοιμος εἶ. Εἰ δ' αὐτὸς πικρός τις ἦν καὶ ὀργῇ τινι γράφειν οὐκ ἠνειχόμην, οὐκ αὐτόν σε ἐχρῆν ἡμερότητι μὲν τὸν παροξυσμὸν, τὴν δὲ σιωπὴν λόγοις νικῆσαι; ὥσπερ οἱ λυπουμένοις καὶ διὰ τοῦτο σιωπῶσι παρακαθήμενοι « Ἐξαύδα » βοῶσι, « μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἴδομεν ἄμφω (2) ». Ἐνταῦθ' ἔδει μᾶλλον μνησθῆναι τοῦ νόμου, τὰ μὲν πράως ἐλέγχοντα, τὰ δὲ εἰσηγούμενον, ἕως εἰς αὐτὸν ἐπανήγαγες ἄνδρα ἐξεστηκότα. Νῦν δὲ πρὸς σωφρονοῦντα, εἰ δίδως εἰπεῖν, μικροψυχεῖς, καὶ φὴς αὐτὸς τοὺς ἁμαρτανόντας, ὥσπερ ἄλλο τι κατορθοῦντας, μιμεῖσθαι· ἀλλ' οὐ ταῦτά γε φήσεις τὸν Ἄθω (3) παραινέσειν, εἰ λάβοι φωνήν.

ΙΒʹ.

Ἢ τὰ πρότερον περὶ φιλίας εἰρημένα σοι πρὸς ἡμᾶς ἔδει τότε σιγᾶσθαι, ἢ καὶ νῦν γράμμασι βεβαιοῦν τοὺς λόγους ἐκείνους, πάντων ἡγουμένους (4) αἴσχιστον εἶναι μὴ συμβαίνοντας τοῖς ἔργοις παρέχεσθαι τοὺς λόγους· οὔτε γὰρ ὅτι καὶ αὐτοὶ σιγῶμεν ἀντεγκαλέσεις· ἀποψηφιοῦνται γὰρ οἱ πολλά σοι κεκομικότες γράμματα παρ' ἡμῶν· αἰσχρόν τε οὐδὲν ἧττον τοὺς ἐν αἰτίαις μιμεῖσθαι, καὶ ἃ τοῖς ἄλλοις προφέρεις, ταῦτ' ἰσχυρὰ νομίζειν ὑπὲρ ὧν αὐτὸς πλημμελεῖς. Πλὴν εἰ τῆς δυστυχίας δεῖν ἡμᾶς ἀπαιτεῖν

(1) Dicitur λάλη χελιδὼν Anacreonti Oda 12; ubi Fischer. Theophrastus Char. 7, 5 : χελιδόνων δόξειεν ἂν λαλίστερος· ibi Casaub. et Coray. Nota sunt ex Comici Ranis χελιδόνων μουσεῖα· ad quæ apponam grammatici locum e codice 2720 : χελιδόνων μουσεῖα· παροιμία ἐστὶν ἐπὶ τῶν πολυλόγων καὶ ἐπαχθῶν τεταγμένη· τοιοῦτον γὰρ τὸ τῶν χελιδόνων γένος, πλέον διὰ τὸ πολὺ τῆς ᾠδῆς ἀνιῶν ἢ διὰ τὸ μέλος εὐφραῖνον. Quæ consentiunt cum scholio Ran. 93, nisi quod ibi addatur ἐπὶ τῶν βαρβάρων. Etenim sæpe veteres Græci barbarorum hominum loquelam susurris hirundinum comparabant, quæ non cantare bonæ zinzilulare sciunt.

(2) Versus Iliadis 1, 363, Thetide Achillem alloquente.

(3) Habitabat igitur monachus Prochorus monasterium in monte Atho. Vide p. 291.

(5) Quum præcesserit σοὶ, non ὑμῖν, præstaret, puto, ἡγούμενον hic scriptum legi.

οἴει δίκας, καὶ, πάντα ἀπολωλεκότας ὁρῶν, καὶ αὐτὸς τὴν ἀπὸ τῶν γραμμάτων παραμυθίαν προσαφαιρῇ, ἀλλ', ὦ μακάριε, ἡμεῖς ὑμῖν, εὖ ἴσθι, τῆς ἐν τοῖς κακοῖς ὑπερβολῆς ἐκστησόμεθα. Εἰ γὰρ, ὅτι κακῶς ἡμεῖς πράττομεν, αὐτὸς σεμνότερος γέγονας, ποῦ καταδὺς τῶν ὀνειδῶν οὐκ ἀκούσῃ; οἱ γὰρ βέλτιστοι Τοῦρκοι τὸν ὄγκον τοῦτον κολάσουσι, καὶ σωφρονιοῦσι τοὺς διὰ κακοπραγίαν ἀμελοῦντας τῶν φίλων. Ἢ γὰρ οὐ καὶ σοὶ τὰ τοῦ Σκαμάνδρου πέπονθε καὶ ὁ Ἕβρος (1), καὶ πλείοσι νεκροῖς καὶ οὗτος τὰς ὄχθας καλύπτεται ἤπερ ἐκεῖνος, ὅτε περὶ αὐτὸν τοὺς Τρῶας ἤλαυνεν Ἀχιλλεύς (2); Καὶ ἡμῖν μὲν ἐν ἀκοῇ μόνον τὰ λυπηρὰ, ὑμεῖς δὲ καὶ πρὸ τῆς ἀκτῖνος (3) τοὺς πολεμίους ὁρᾶτε· καὶ ἡμῖν μὲν ἡ θάλασσα καὶ μένουσι γεωργεῖ, καὶ φεύγειν βουλομένους ἀσφαλῶς οἷ βουλόμεθα παραπέμψει· ὑμῖν δὲ ἄντικρυς σαγήνη τὰ τείχη, καὶ τοῖς ὑπερβαίνουσι ταῦτα ἢ θανεῖν ἢ δουλεύειν ἀνάγκη. Εἰ γοῦν τοὺς κακῶς πράττοντας καταφρονεῖσθαι προσήκει, καὶ τοῦτ' ἐψηφίσασθε, ὑμῶν μέν ἐστι τὸ μηδ' ἂν ἀντιβλέπειν· ἡμεῖς δὲ ἐπιτάξομεν ὅσα τοὺς ἔτ' ἐλευθέρους προσήκει.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν παιδίας δέξῃ μέρει, εἴ γε καὶ δύναιο χωρὶς τοῦ δακρύειν τὰ τοιαῦτα ἀκούειν· εἰδὼς δὲ ὅσον ἡμῖν ἦσθα καὶ πρότερον (4), καὶ τὸ διὰ τὴν ἀποδημίαν ἐγγενόμενον φίλτρον ἐνθυμηθεὶς, γράψον ἃ νομίζεις ἡμᾶς ἐπιθυμεῖν εἰδέναι περὶ τῶν σῶν. Οὐδένα γὰρ ὑποπτεύσειν νομίζω γράμματα φίλων προσρήσεσιν ὁριζόμενα μόναις.

ΙΓ'.

Ἐγὼ τοῦτο μόνον ἀπολαύειν δοκῶ τῆς πατρίδος, πολὺν χρόνον ταύτης διῳκισμένος, τὸ τὸν ἄριστον τῶν πολιτῶν φιλόν τε ἔχειν καὶ γράμματα παρ' αὐτοῦ τὰ μὲν δέχεσθαι, τὰ δὲ ἀντιπέμπειν. Νομίζω γὰρ οὕτω διὰ σοῦ τοῖς τε φίλοις πᾶσι συνεῖναι καὶ μεθ' ὑμῶν ἁπάντων τὴν πόλιν οἰκεῖν, καὶ οἷοι περὶ αὐτὴν οἱ καιροὶ καὶ ὅπως τοῖς παραπίπτουσι χρῆται, καὶ ὅλως τῶν περὶ

(1) Codex εὖρος, quod mutavi. Eadem est pronunciatio literarum β et υ, et inde fit confusio frequens. Sic in Himerio p. 434 libri habent εὔρῳ pro Ἕβρῳ, et pariliter in Horatio *Ebro, Hebro*, pro *Euro*.

(2) Cf. Iliadis librum 21.

(3) Conf p. 251, 1.

(4) Forsan omissum est nomen φίλος. Vernacule quidem diceremus : « sachant tout ce que tu nous étais auparavant. »

αὐτὴν ἕκαστον τῶν ὁρώντων αὐτῶν οὐχ ἧττον ἔχειν εἰδέναι. Νῦν δὲ καὶ ταύτην μοι τὴν φορὰν ὑποδιδοῦσαν ὁρῶν, ἄχθομαι, παραπλήσιον ὥσπερ οἷς παρὰ τῶν νόμων προείρηται διὰ βίου φεύγειν τὰς ἑαυτῶν· οἱ μὲν γὰρ ἐκεῖθεν ἰόντες πολλοὶ, ὁ δὲ σὴν ἡμῖν κομίζων ἐπιστολὴν οὐδεείς (1). Εἰ μὲν οὖν τὸ σὸν ἦθος ἠγνόουν, καὶ ὡς ῥᾷον ἄν τις τὸν Καύκασον ἢ τὴν σὴν γνώμην ἀπὸ τῶν φίλων κινήσειε (2) τὰ τῶν ἄλλων ἂν ὑπώπτευσα καὶ αὐτόν σε παθεῖν· ἐπεὶ δὲ τὸ βέβαιον, καὶ τὸ τοῖς βεβουλευμένοις ἐμμένειν, ὥσπερ ἄλλο τι σύμβολον σὸν κεκράτηκεν εἶναι, ἀφέντες αἰτιᾶσθαι τὸν φίλον, ἀλλαχοῦ τὴν αἰτίαν ζητοῦμεν. Ἐκείνη μὲν οὖν, ἥτις ἂν εἴη, παύσαιτο καὶ στήσειέ γε τὴν ζημίαν ἡμῖν ἀμφοτέροις. Ὥσπερ γὰρ ἐμαυτὸν τῶν σῶν, οὕτως οἶδα καὶ σὲ τῶν ἡμετέρων ἐρῶντα γραμμάτων. Σὺ δὲ τῶν εἰωθότων πάλιν γενόμενος, γράφε ἃ μάλισθ' ἡμᾶς οἶσθα βουλομένους εἰδέναι. Οὐδὲν γὰρ ἴσθι τοῦ λοιποῦ μέτριον λογιουμένους ἡμᾶς, ἂν καὶ μετὰ τὰ γράμματα ταῦτα σιγήσῃς, πάντα δὲ ὑποπτευσόμενον, ὅσα τοὺς καταφρονουμένους εἰκός. Δεινὸν γὰρ ἡμᾶς μὲν οὕτω φροντίζειν ὑμῶν, ὥσθ' ὃν εἴχομεν μετὰ τὸν βασιλέα τὸν ἄριστον, τοῦτον ὑμῖν ἀπολλυμένοις πέμπειν σωτῆρα, ὑμᾶς δ' ἡμῖν ἀξιοῦν μηδὲ ἀντιγράφειν.

ΙΔ'.

Τὴν ὀλιγότητα τῶν γραμμάτων τὸ τῆς σῆς εἶναι ταῦτα καὶ χειρὸς καὶ διανοίας παραμυθεῖται. Ἀνδρὸς δὲ τοιούτου γράφειν ἀξιοῦντος ἡμῖν, ἔδει καὶ τὰς ἐπιστολὰς τὸ μέγεθος τῆς διανοίας μιμεῖσθαι, καὶ μὴ μικροῖς γράμμασι μεγάλην τέχνην ἐγκλείειν· οὐ γὰρ δήπου φήσει τις, οὐ ῥεῖν σχολῇ ταῖς πηγαῖς. Ὅμως ἡμεῖς μὲν εὐξόμεθα καὶ τὰ μείζω, χάριν δὲ καὶ τῶν βραχέων εἰσόμεθα· οὐδὲν γὰρ ἡμῖν τῶν σῶν ὅ τι οὐ μέγα (3).

(1) Sic codex. Vide p. 296, n. 2.

(2) Modus est dicendi proverbialis. Apud Cantacuzenum Anna 3, 4, p. 32, ῥᾷον ἂν, εἶπεν, ἀνέπεισέ τις ὄρος δύνασθαι μεταβῆναι, ἢ τὴν μεγάλου δομεστίκου γνώμην κινηθῆναι. Eadem hyperbola de fidei vi in libris sacris : ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται. Matth. 17, 20 ; 21, 21. Hinc Paulus I ad Cor. 13, 2 : ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι.

(3) Conf. initium Ep. 9, p. 279.

ΙΕ'.

Καὶ τὴν νόσον τῆς σώφρονος ἐκείνης γυναικὸς μετὰ λύπης, καὶ τὴν τελευτὴν οὐκ ἄνευ δακρύων ἠκούσαμεν. Ἐκείνη τε γὰρ πολλῶν εἵνεκα δικαία πενθεῖσθαι, καὶ τὴν σὴν συμφορὰν τῶν ἡμετέρων κακῶν λυπηρότερον νομίζειν ἡ φιλία βιάζεται. Ὅμως ἡ μὲν ἐκείνης ἀρετὴ τὸ ἐπ' ἐκείνῃ πάλιν λύπης ἀφαιρείτω τὸ πλέον, καὶ, ὅταν ὧν σοι βεβοήθηκε μεμνημένος ὀδύρῃ, ὅτι παρὰ τὸν τῆς ἀρετῆς ἀγωνοθέτην ἀφίκετο λογιζόμενος χαῖρε. Οὐ γὰρ μικρὰ καὶ τῆς ἐν γάμῳ κοσμιότητος καὶ σωφροσύνης τὰ ἆθλα· καὶ εἰσὶν οἳ μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων καὶ τοῖς ἐν ὄρεσι φιλοσοφοῦσι κατέστησαν ἀντὶ παραδείγματος. Καὶ μὴν εἰ πάντων ἀεί σε τῶν προσόντων αὐτῇ κοινωνὸν ἐποιεῖτο, ἴσως σοι καὶ ὧν νῦν ἀπολαύει μεταδώσει τοῦ μέρους, ἂν μὴ μόνον αὐτὴν ὡς οὐκ ἔτ' οὖσαν θρηνῇς καὶ μικροψύχως αὐτῆς μνημονεύῃς. Ὥστε, τῶν ἐπ' ἐκείνῃ θρήνων ἀπαλλαγεὶς ἐπὶ σαυτὸν τὴν φροντίδα μετένεγκαι, καὶ μὴ μόνον ὅθεν ἐνταῦθα τὰς ἡδονὰς πορισόμεθα, ἀλλὰ καὶ ὅθεν μετὰ τὴν τελευτὴν ἐν ἀγαθοῖς ἐσόμεθα σκόπει. Τοῖς γὰρ τὴν φύσιν λογιζομένοις οὐδέ ποτ' ἂν πολὺ τοῦ βίου τὸ λειπόμενον λογισθείη. Τί γὰρ μακρὸν τῶν ἐπὶ τὸ βραχύτερον, μᾶλλον δ' ἐπὶ τὸ μὴ ὄν, καθ' ἑκάστην ἐπειγομένων; Τούτοις τοίνυν τοῖς λογισμοῖς ἐκείνην τε κοσμήσεις, καὶ σαυτὸν εὖ ποιήσεις, φιλοσοφίᾳ καὶ λόγοις ἀνέχων σου τὴν ψυχὴν ὑπὸ λύπης ἀκαίρου πιεζομένην.

Πάνυ δὲ ἥσθην ἀκούσας ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις ἐπὶ σὲ τὰς τῆς πόλεως ψήφους ἐλθούσας. Σύ τε γὰρ ἀνὴρ ἔδοξας ἱκανὸς πράγμασι χρῆσθαι, καὶ ἡ πόλις ἡμῖν εὐδοκίμησεν, οὐκ ἀγνοήσασα ὃν ἑλέσθαι ἐχρῆν. Οὐ γὰρ δὴ καὶ τὸ τοῦ χρόνου μῆκος ταῖς ἀρχαῖς ἀνάγκη προσεῖναι· ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον, ἀγαθῶν ἀνδρῶν ζητουμένων, αἱρεθῆναί τινα· τὸ δὲ μὴ καὶ πολὺν χρόνον προστεθῆναι τῷ σχήματι τοῖς ἑλομένοις, ἀλλ' οὐ τοῖς αἱρεθεῖσιν, ἔχει ζημίαν. Μὴ τοίυνν μισθὸν τῆς ἀρχῆς τἀμὰ γράμματα ζήτει· ἔχεις γὰρ ἀρκοῦντα, τὸ τοσαύτην σοι τὴν πόλιν ἀρετὴν συνειδέναι. Καί τοι γε καὶ πονεῖν δέον καὶ ἀδοξεῖν ὑπὲρ ταύτης, οὐκ ἂν ἦσθα δίκαιος μὴ πάντα πάσχειν προθύμως αἱρούμενος; νῦν δὲ καὶ τὸ ταύτης ἡγεῖσθαι

μικρόν τι σοι δοκεῖ, καὶ βούλει τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς σοι προσεῖναι, ἀνθ' ὧν εὖ ποιεῖς τὴν πατρίδα, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ πρὸς πολίτην πολίτης, Αἰγύπτιος δέ τις πρὸς Ἰνδὸν διελέγου. Ἀλλ', ὡς ἔοικε, τὸ μὲν τῇ πατρίδι χάριν ἐκτίνειν οὐ μέγα νομίζεις, φαύλους τινὰς θεατὰς τῆς ἀνδραγαθίας τοὺς πολίτας ἔχειν οἰόμενος, ἐνθυμῇ δὲ τὴν μεγάλην πόλιν καὶ τὰ βασίλεια, καὶ βούλει παρ' ἡμᾶς ἐλθὼν τὴν ἀρετὴν ἐπιδείξασθαι, ὥσπερ τις ἀγαθὸς κυβερνήτης ἀντὶ τῆς εὐπλοούσης νεὼς τὴν χειμαζομένην αἱρούμενος, ἐλπίζων μεγάλων δή τινων τεύξεσθαι, ἂν τῇ τέχνῃ περιγένηται τῶν κυμάτων. Ἐγὼ δ' ἥσθην μὲν ἀκούσας σε ταῦτα διανοούμενον· τί γὰρ ἥδιον ἐμοὶ τῆς σῆς συνουσίας; παραινῶ μέντοι καθήμενον ἀπολαύειν τῆς οἴκοι γαλήνης. Τὰ γὰρ ἐνταῦθα κύματα καὶ σκόπελοι μόνον, καὶ τοῖς νοῦν ἔχουσιν οὐδὲν λοιπὸν ἢ καλεῖν Διοσκούρους (1).

ΙϚ'.

Εἰ μὲν τὴν σὴν περὶ τοὺς φίλους γνώμην οὐκ ᾔδειν, κἂν ἐμεμφόμην σου τὴν σιγὴν, καὶ ταύτην ἀντ' ἄλλου σοι τινὸς ἐγκλήματος προὔφερον· ἐπεὶ δὲ τῶν καιρῶν ἐκείνων ἐν οἷς ἀλλήλων ἀκριβῶς πεπειράμεθα, οὐδὲν ἂν γένοιτο τῶν σῶν τρόπων μαρτύριον ἀκριβέστερον, τοῦ μὲν ἐγκαλεῖν τῶν οὐκ ὄντων ἀφίσταμαι· εἰδὼς δὲ τὰ ὄντα, χάριν οἶδά σοι τῆς σιγῆς, μᾶλλον δὲ τῆς γνώμης, δι' ἣν οὐκ ἐβουλήθης ταῖς ἐπιστολαῖς λυπῆσαι τὸν φίλον. Δῆλον γὰρ ὡς, γραμμάτων ἀψάμενος, ἀνάγκην εἶχες καὶ τὰς ὑμετέρας περὶ τῶν ἡμετέρων ψήφους εἰπεῖν. Οὔτ' οὖν ψεύδεσθαι καλὸν ἐνόμισας, ἀντὶ τῶν ὄντων (2) πλάττοντα τὰ ἡδέα τοῖς φίλοις χαρίζεσθαι· οὔτε τοῖς ἀληθέσιν εἵλου πλήττειν ἡμᾶς. Οἶδα γὰρ ὡς οὐκ ἂν ἄνευ κέντρου διῆλθες τὸν λόγον, εἰ τἀληθῆ γράφειν ἐβούλου·

(1) Διοσκούρους, quos Theocritus vocat σωτῆρας ἀνθρώπων ναῶν τε, « fratres Helenæ, lucida sidera, pueros Ledæ, quorum simul alba nautis stella refulsit, concidunt venti fugiuntque nubes. » Conf. Ep. 22.

(2) Videtur excidisse καί· καὶ ἀντὶ τῶν ὄντων ... Copulam reddam in transcursu Cydonio nostro De cont. morte p 92 : τοῦ σώματος τῶν περὶ τοῦτο φροντίδων ἑαυτὴν ἀπολύσασα. Codices 963, 1213, τ. σ. καὶ τῶν π. τούτου φρ. Idem p. 101 : οὐ γὰρ μόνον σώζεται φθειρομένου, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῆς πράττειν καθαρῶς οὐχ οἵα τε. Codices duo, οὐ μόνον γὰρ σ., φθ., unus, ἀλλὰ καὶ τὰ ... Atque aliis simul

πάλαι γάρ ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι (1), νῦν δ' ἡμῶν οὐδεὶς πονηρότερος. Ὅμως ὅ τι μὲν δοκοῦμεν ὑμῖν ἢ μὴ γράφε, ὡς τῶν πραγμάτων αὐτῶν οὐ λαμπροτέραν ὑπὲρ τούτων ἀφήσων φωνήν· ἢ γράφων, μὴ κατόκνει λέγειν ἃ καὶ μεθ' ἡδονῆς ἤδη φέρειν εἰθίσμεθα· τὸ γὰρ ἐν χρόνῳ μελετηθὲν ἔχει τι καὶ ἡδέος, οἰκεῖον ἤδη διὰ τὸν χρόνον γενόμενον· εἰ δὲ τοσοῦτον εἰμὶ δυσέρως, ὥστ' οὐχ ὅ τι ἔσομαι μᾶλλον, ἀλλ' ὅ τι ἀκούσομαι γλίχεσθαι, πάρεισιν οἱ ταύτην ἡμῶν τὴν μανίαν ἐμπλήσοντες, ψευδόμενοι μὲν, πλὴν ἃ τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἀνδρῶν, ταῦτα καὶ ἡμῖν ἐξεροῦντες. Ὅταν τοίνυν πληττώμεθα παρ' ὑμῶν, τὸ παρ' ἐκείνων φάρμακον ἀρκέσει τῷ τραύματι, καὶ τοὺς ἐκείνων λόγους τῇ τοῦ πάθους ἀλογίᾳ προσοίσομεν. Ὡς τοίνυν ἀπὸ τούτων οὔτ' εὐφρανῶν, οὔτε λυπήσων ἡμᾶς, ἡδίους ποίει τῇ περὶ τῶν σῶν διηγήσει· οἶσθα γὰρ ὡς οὐδὲν φίλοις ἥδιον τοῦ τὰ τῶν φίλων εἰδέναι.

ΙΖ'.

ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΠΡΙΜΜΙΚΗΡΙΩ ΤΩ ΦΑΚΡΑΣΗ (2).

Οὔθ' ἥσθην, οὔτ' ἠνιάσθην οὕτω ποτὲ, ὡς νῦν ἀμφότερά μοι ταῦτα συνέβη. Ἐποίει δὲ ἡμῖν τὸ μὲν πρότερον ἡ τῶν σῶν γραμ-

prodero scriptoribus. Psellus De lapid. recenset p. 8 lapides quosdam ignorabiles, ὧν τὰ ὀνόματα μόνον ἴσμεν, οὐ μέντοι γε αὐτοῖς ἐντυγχάνομεν. Bene codex 1630 : οὐ μέν τοι γε καί. Demetrius Pepag. p. 86 : βάλλε εἰς χύτραν καινὴν, καὶ καλῶς ταῦτα σκεπάσας, ἐπίθες εἰς ἁπτόμενα κάρβουνα, συχνῶς ταύτην κινῶν ἔα μέχρις ἂν ... Codex 2218 male σκευάσας, recte καὶ συχνῶς, quam copulam errore typothetæ excidisse puto, quum adsit in notula ac interpretatione latina. Idem p. 88 : λαβὼν ῥοδελαίου καλοῦ μέρη β', ὄξους λευκοῦ μέρος α'. Codex : μέρη δύο καὶ ὀξ. λ. μέρος ἕν. Librarium et ob id laudo, quod integris vocabulis, non numeris in indicandis dosibus fuerit usus. Palladius De febribus c. 18 de marasmo : μηκυνθεὶς γὰρ οὗτος καταναλώσας τὴν ἐν τοῖς μορίοις ὑγρότητα, ἀφικνεῖται ἐπ' αὐτὴν τὴν καρδίαν καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ὂν σύμφυτον θερμὸν καταδαπανῶν ποιεῖ τὸν μαρασμόν. Codex 2218, ἀφικνεῖται καὶ ἐπ' ... Quod non vi caret. Vult Bernardus et καὶ poni ante καταν. Sed est majus quid animadvertendum. Codex enim sic habet : μηκυνθεὶς γὰρ ὁ ἑκτικὸς εἰ καταν... καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ἐννεὸν ὑγρὸν καταδαπανῶν. Non admiserim ὁ ἑκτικὸς, quum nihil aliud esse videatur quam scholium pronominis οὗτος, quod de ἑκτικῷ πυρετῷ omnino est intelligendum. Mutaverim εἰ in καὶ, quod critico Batavo satis fiet. Et omnino rescripserim τὸ ἐν αὐτῇ ἐνναῖον, vel ἐνὸν melius, ὑγρὸν καταδ., nam de humore absumendo, non de calore, mentio facienda; quod et sentit interpres latinus, qui rei paruit ipsi, non verbis græcis quæ invenerat.

(1) Vide p. 261, n. 1.

(2) De dignitate Magni Primicerii satis sit Glossarium Cangii indicare, et

μάτων ἀνάγνωσις, τῶν σῶν ἠθῶν τὰς τῶν ἐρώντων συγκινούντων ψυχάς· τοῦ δευτέρου δὲ αἴτιον αἱ τῆς πατρίδος συμφοραὶ, καὶ τὸ μὴ μέχρι πολλοῦ τὸ τῆς δοκούσης εὐδαιμονίας εἴδωλον αὐτῇ τηρηθῆναι, ἀλλὰ, πρὶν καθαρῶς ἀναπνεῦσαι, μετὰ προσθήκης αὐτῇ τὴν προτέραν νόσον ἐπανελθεῖν. Ἤκουσα γὰρ καὶ τὸ πρὸ τῶν πυλῶν στράτευμα, καὶ τὸν βάρβαρον ἡγεμόνα, καὶ τὴν λείαν ἣν ἤλασαν, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν μετὰ τοῦ δακρύειν μόνον τὰ τοιαῦτα ὁρῶντας. Τὸ δὲ μήτε τοὺς ἔξωθεν ἁρπάζοντας, μήθ' ἡμᾶς (1) ἀδικουμένους παύσεσθαί ποτε προσδοκᾷν, τίν' οὐκ ἂν ὡς ἤδη κειμένην πείσειε τὴν πόλιν θρηνεῖν; καὶ πρόσεστι τὸ μηδὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν μόνον εἶναι τὴν ζημίαν τῇ πόλει, ἀλλὰ πολλῷ χείρω καὶ τὰ παρὰ τῶν πολιτῶν αὐτῇ προσδοκᾶσθαι. Πανταχοῦ γὰρ ἡ στάσις πολιορκίας ἐφόλκιον· καὶ τὸ μὴ δύνασθαι τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι ἐφ' αὐτοὺς πείθει λοιπὸν τρέπεσθαι τοὺς πολίτας. Καὶ πόλιν οὐδεμίαν ἂν ἴδοις σωφρονεῖν ἐπισταμένην ἐν τοιούτοις καιροῖς. Τίς δ' οὐκ οἶδε τῶν τοιούτων κακῶν τὴν ἡμετέραν πόλιν (2) οὖσαν διδάσκαλον; δι' ἃ τοῖς ἄλλοις νικῶντας τὰ τοῦ δήμου κακὰ τὴν παρρησίαν ἡμᾶς ἀφαιρεῖται. Δέδοικα τοίνυν μὴ σφῶν αὐτῶν ἀναμνησθέντες οἱ Θεσσαλονικεῖς συναγωνίσωνται τοῖς ἐχθροῖς, κἀκείνων τοῖς τείχεσι προσβαλλόντων, οὗτοι σφάττωσιν ἔνδον τοὺς ταῦτα δυναμένους κωλύειν (3), καὶ πάλιν σπλάγχνων τε γεύσωνται (4) καὶ χορεύσωσι τὰ τῆς σχετλίας ἡμέρας (5). Δι' ἃ νῦν ἐβουλόμην μὲν ἄν σε τῶν κοινῶν ἀφεστάναι (τί γὰρ ἂν ἰατρῶν δράσειε τέχνη, τῶν νοσούντων ὅπως ἀπολοῦνται πάντα ποιούντων;)· τοῦ βασιλέως δέ σε τοῖς πράγμασιν ἐπιστήσαντος, ἀνάγκη πρὸς τὰ παρὰ τῆς τύχης ἱστάμενον καλεῖν μὲν τὸν μόνον δυνά-

Pontanum ad Phrantz. Explicatione dignitatum. Notum Phacrasis nomen in Byzantinis auctoribus. Ad virum ejusdem nominis scripta est Nicephori Chumni nona epistola. In margine codicis adscripsit hancce notulam vir doctus et ignotus : « Epistola videtur esse Cabasilæ. » Vellem minus brevem fuisse et minus obscurum. Oratio sane est Cydoniana.

(1) An ὑμᾶς?

(2) Respici opinor tumultum Thessalonicensem de quo Monodiam scripsit.

(3) Demetrius Monodia § 10 : ἀπώλετο δὲ ὁ προσιόντας τοὺς πολεμίους εἴργειν δυνάμενος.

(4) Demetrius Monodia § 5 : γεύονται μὲν φιλονεικοῦντες ἀλλήλων. Et rursus § 10 : (πόλις) πείσεται τὰ τῶν μαινομένων, οἳ σφᾶς αὐτοὺς κατεσθίοντες, δοκοῦσιν ἑτέρους.

(5) Idem Monodia § 8 : ὢ πόλεως, ἐν ᾗ δαίμοσι φθονεροῖς τὰ τοιαῦτα ἐχόρευσαν. Et tumultus intra diem unum substitisse monstrant hæcce verba § 5 : ἅπαντα ταῦτα ἡμέρα δὴ μία συνέχεε. Adde Ep. 30.

μενον τὰ τοιαῦτα κωλύσειν (1), χρῆσθαι δὲ τοῖς δυνατοῖς, καὶ αὐτοὺς οὐδενὶ λυπηροὺς γινομένους· μέγα δὲ τὸ καὶ τοῖς μείζοσι συμβουλεύειν μὴ κερδῶν εἶναι καιρὸν τὰ παρόντα, μηδὲ τοὺς ἀπειρηκότας προσερεθίζειν, ἀλλὰ δημοτικώτερον χρωμένους τοῖς πράγμασιν ἑαυτοὺς τῷ δήμῳ πειρᾶσθαι καταμιγνύναι. Οὐ μὴν οὐδ' ὁ πάντα ἄριστος βασιλεὺς τῆς ἐρώσης καὶ ἐρωμένης οὐχ ἧττον πόλεως ἀμελήσει· ἀλλ' ἀναμνησθεὶς ὅπως ἀδικουμένῳ συνήλγησε, καὶ ὡς πάντα πέπονθε τηροῦσα τὸ κοινὸν ἀγαθὸν (αὐτόθεν γὰρ ὁρμηθεὶς τὰ πατρῷα κεκόμισται), οὐκ ἀξιώσει μὴ μετὰ προσθήκης αὐτῇ τὰς ἀμοιβὰς ἀποδοῦναι, οὐδ' ἀνέξεται μιᾶς πόλεως ἐλάττω τὴν μεγαλοψυχίαν ἐνδείξασθαι, ἀλλ' ὅπως αὐτὴν κλινομένην ὀρθώσῃ πάντα ποιήσει. Καὶ ἡμεῖς γὰρ τοιούτων πρὸς αὐτὸν ἀψάμενοι λόγων οὐδὲ συμβουλῆς ἀνεχόμενον εὕρομεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ταύτης καιρὸν οὐκ ἄνευ ζημίας εἶναι τοῖς πράγμασι τῆς πόλεως λέγοντα. Πάντων τοίνυν ἀποστὰς, ἑνὸς τούτου μόνον γέγονε, τοῦ σῶσαι τὴν πόλιν.

ΙΗ'.

ΑΣΤΡᾼ (2).

Οὐκ ἄδηλον ὡς τὴν ἐμὴν νόσον συμφορὰν τε ἡγήσω, καὶ ὅτι πάλιν σοι πανήγυρις (3) τὸ τῶν ἰατρῶν ἡμᾶς ἀπηλλάχθαι, ὥστε μὴ κάμνε διδάσκων ἡμᾶς ὧν αὐτοὶ γινόμεθα τοῖς ἄλλοις διδάσκαλοι· μᾶλλον δὲ οὐδὲ χρεία τοῦ λοιποῦ διδάσκειν τινὰς τὰ τοιαῦτα, πάντων βοώντων καὶ τὰς ὑμνουμένας φιλίας τὴν ἡμετέραν παρενεγκεῖν. Σὺ μὲν οὖν ὅτι τὴν νόσον ἀπέθεμεθα χαίρεις· ἐγὼ δὲ τρέμω ἔτι τὸν λοιμὸν ἀκούων κωμάζοντα (4) παρ' ὑμῖν· ὥστ' οὐκ ἄνευ μὲν ταραχῆς τοῖς σοῖς γράμμασιν ἐντυγχάνω, οὐκ ἄνευ δὲ δέους περὶ τῆς σῆς οἰκίας τοὺς ἐρχομένους ἀνερωτῶ, φρίττων

(1) Codex, κωλύσιν. Menda id genus parit iotacismus.

(2) Notus ex Cantacuzeni Historia 4, 4, p. 30, Ἀστρᾶς ὁ μέγας στρατοπεδάρχης, τά τε ἄλλα λόγου ἄξιος πολλοῦ καὶ περὶ οἰκοδομίας ἔχων εὐφυῶς.

(3) Pag. 269, n. 3

(4) Utitur, ut solitum, verbis ornatissimis et antiquis. Rursus Monodia § 5 : πόθεν δὲ εἰσεκώμασε στάσις; Agi puto de immani illa pestilentia quæ a. 1347 διῆλθε κύκλῳ πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην, teste Joanne Cantacuzeno Hist. 4, 8.

μή τι περὶ τῶν σῶν ἀκούσω οἷα πολλὰ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἑωράκαμεν, καὶ πάλιν ἡ λύπη σείσῃ μὲν ἡμῖν τὴν καρδίαν, τὴν δὲ νόσον μόλις ἐνδοῦσαν ἀνακαλέσηται. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀνειροπολοῦμεν ὅταν καὶ σὲ τῆς κοινῆς φύσεως μετεσχηκέναι λογίσωμαι· ὅταν γε μὴν ἐνθυμηθῶ ὡς, ἐν τοῖς ἄλλοις μεθ' ἡμῶν τεταγμένος, οὐ τοῖς ἄλλοις ἐπίσης περὶ τῶν θείων φρονεῖς, ἀλλ', ἀέρας καὶ τροφὰς, καὶ θέσεις χωρίων, καὶ τύχην καὶ λήρους, γέλωτα νομίζων σαφῆ, οἶσθα μὲν ὅθεν ἡμῖν τὰ τοιαῦτα ἐπάγεται, οἶσθα δὲ καὶ βάσανον ἀρετῆς ἢ πονηρίας δίκην εἶναι τὰ δοκοῦντα ταῦτα δεινὰ, καὶ, διὰ τοῦτο πάντα ἀπορρίπτων, ἐπὶ τὸν μόνον ἰατρὸν καταφεύγεις, καὶ μετὰ τῶν ἐκείνου φαρμάκων ἐπὶ τὴν νόσον χωρεῖς, κουφίζεταί μοι μὲν εὐθὺς ἡ ψυχὴ, ἐμπίπλαμαι δὲ ἐλπίδων ὡς ἐν ὀργῇ μὲν ἐλέους ὁ ἀγαθὸς δεσπότης μνησθήσεται, οὐ σοὶ δὲ μόνῳ καθαρὰν ἀηδίας πάσης τὴν οἰκίαν τηρήσει, ἀλλὰ διὰ τὴν σὴν εὐσέβειαν καὶ τοῖς ἄλλοις λύσει τὰ δυσχερῆ, ὥστε γενέσθαι σε τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ὅ φησι τὸν Αἰακὸν (1) ὁ μῦθος τοῖς Ἕλλησι. Ταῦτα δὲ ἡμῖν ὑπισχνεῖται οὐ μόνον ὅσα πολλάκις πολλοῖς βεβοήθηκας σωτὴρ αὐτοῖς ἐπὶ τῆς χρείας φανεὶς, ἀλλὰ καὶ τὰ νῦν περὶ τὴν Λαύραν (2) σοι πεπραγμένα, ἃ νόμιζε πολλοὺς μὲν οἴσειν σοι τοὺς καρποὺς ἐν τῷ παρόντι, πλείους δὲ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ πρόσεστι τὸ μηδὲ τοὺς τυχόντας τῶν πενήτων εὖ σε πεποιηκέναι, ἀλλ' οὓς κἂν ὁ Χρίστος οὐκ ἐν τοῖς ἐλαχίστοις, ἀλλ' ἐν τοῖς μείζοσι τῶν ἰδίων ἀδελφῶν (3) ἠρίθμησεν ἂν, οἳ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἀνασχόντες ποῖον λοιμὸν οὐκ ἂν στήσαιεν, ἄλλως τε καὶ σοῦ τὸν Ἰωσὴφ ἐν τοῖς πρὸς τούτους μεμιμημένου, καὶ τὸν λιμὸν αὐτοῖς λύσαντος τῇ τῶν πυρῶν ἀφθονίᾳ. Ἐγὼ δὲ χαίρω, οὐ μόνον ὅτι τοιαύτην ἤθροισας σαυτῷ συμμαχίαν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡμᾶς εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν ἀγαθῶν προσελάβου, καὶ δι' ἡμῶν ἠθέλησας πραχθῆναί σοι τὰ τοιαῦτα. Τὸ γὰρ τὸν ἐμὸν ἀδελφὸν (4) πρεσβεύοντα τὰ τοιαῦτα ἀνῦσαι, καὶ πάντας γνῶναι ὡς ἐλήρησαν ἂν δι'

(1) In insula Lemno, quod monstrat epistola extrema. — De Æaco Eudocia Viol.; Schol. Aristoph. Equit. 1253.

(2) Ob mentionem quæ fit infra fratris ejusque monachi, cujus nomen et habitationem in monte Atho novimus ex Epist. 11, puto non fuisse scribendum λαύραν, cœnobium in genere, sed Λαύραν, quod fuit nomen præcipui monasterii montis Atho. Vide Comneni Descriptionem montis Atho. Cantacuzenus Hist. 3, 31 : ὁ τῆς Λαύρας ἡγούμενος Μακάριος καὶ ἕτεροι τῶν κατὰ τὸ ὄρος φροντιστηρίων ἡγουμένων οὐκ ὀλίγοι.

(3) Vide p. 65, n. 5.

(4) Prochorum. Vide modo Ep. 11.

ἄλλου δεόμενοι, πῶς οὐ καὶ ἡμῖν χάριτας ὀφείλειν ἀναγκάσει τοὺς εἰληφότας; Τοῦτο μὲν οὖν σοι φιλότιμον, καὶ πᾶσιν ἀντὶ παραδείγματος τοῖς εὖ ποιεῖν βουλομένοις ἐστῆξον (1)· εἰς δὲ τὸν ἵππον ἰδών τις, οὐκ εἶναι τοῦ δόντος ἐκεῖνα καὶ τοιαῦτα πέμπειν τοῖς φίλοις ἐρεῖ· οὕτως ἔδει πρῶτον πείθειν τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἄρ' ἵππος εἴη τὸ ζῶον. Εἰ δὲ τὸ πρόθυμον εἴποις καὶ τὴν βάδισιν καὶ τὸν δρόμον, ἀλλὰ ταῦτα καὶ περὶ τῶν πιθήκων, ὡς εἶεν ἄνθρωποι, πολλοὺς ἐξηπάτηκεν. Οὐ μὴν οὐδ' ἄριστον εἶναι φήσεις τῶν ἐν τῇ νήσῳ· ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν εἶδον τούτου καὶ βελτίους καὶ μείζους· ἔπειτα πῶς οὐκ αἰσχρὸν τοιαῦτα λέγειν φύειν τὴν Λῆμνον, τήν, ὡς αὐτὸς φῄς, οὐδὲν Κύπρου καὶ Σικελίας ἀτιμοτέραν.

ΙΘʹ.

ΑΣΑΝῌ (2).

Τί τοῦτο χρὴ νομίσαι τὸ σφόδρα λακωνικὸν τῶν ἐπιστολῶν; οὐδ' ἡ τῶν ναυτῶν συνεχὴς αὕτη βωμολοχία ἔπεισέ σε τῆς εἰωθυίας βραχυλογίας ἐνδοῦναι, ἀλλ' ἔτι τῶν παλαιῶν ἔχῃ νόμων, καὶ τὴν διάνοιαν ὑπὸ τῆς γλώττης οὐ βούλει πλεονεκτεῖσθαι· ἀλλ' ὥσπερ ὁ Φωκίων ἀεὶ σκέπτῃ ὅ τι ἂν δημηγορῶν ἢ γράφων τῶν νοημάτων ἀφελοῖς (2). Καί τοι γε εἰ καὶ περὶ μηδενὸς ἄλλου λέγειν ἐβούλου, τὸ γοῦν μόνον τοιούτοις ἀνθρώποις συνεῖναι, εἴ γε τοῦτο χρὴ καλεῖσθαι τοὺς τοσαῦτα μὲν φλυαροῦντας, τοσαῦτα δὲ πίνοντας, τοσαῦτα δὲ ἀσελγαίνοντας, καὶ τὸ συνεχῶς ὑπ' ἐκείνων τῆς ἡμέρας καταπατεῖσθαι, νυκτὸς δὲ εἰς κοίλην ναῦν, ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν τοὺς καταδίκους, ἐμβάλλεσθαι, καὶ ἡ ἐκεῖ πάλιν στενοχωρία καὶ βλασφημία καὶ θρῆνος ὥσπερ τῶν ἐν ᾅδου κολαζομένων, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς πρύμνης ἀπειλαί, καὶ τὰ ἐκ τῆς πρώρας δείματα, καὶ οἱ κελευσταὶ μηδ' ἐπὶ τῆς ἱστοδόκης συγχωροῦντες καθῆσθαι, καὶ

(1) Vide p. 282, n. 1.

(2) Andreæ Asani inscriptum est Manuelis opusculum De insomniis, supra p. 239. Homini homonymo, Constantino Asani inscriptæ sunt duæ Manuelis epistolæ in codice 3041.

(2) Plutarchus Apophth. in Phocione: ἐκκλησίας δὲ γενομένης, πρὸς τὸν εἰπόντα, Σκεπτομένῳ, ὦ Φωκίων, ἔοικας, Ὀρθῶς, ἔφη, τοπάζεις· σκέπτομαι γὰρ εἴ τι δύναμαι περιελεῖν ὧν μέλλω λέγειν πρὸς Ἀθηναίους.

πάντες ἀήθη τινὰ καὶ φρικώδη καὶ ἀλλήλοις ἐναντία προστάττειν φιλονεικοῦντες, ἅπαντα ταῦτα ποίων κωμικῶν μειρακίων οὐκ ἂν ἔπεισέ σε γενέσθαι λαλίστερον; ἀλλ', ὡς ἔοικε, γράφειν μὲν ἠβουλήθης, τῇ δὲ Πλάτωνος καὶ Δημοσθένους οὐκ ἔχων χρήσασθαι γλώττῃ, καὶ δείσας μὴ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἐλάττω τοῖς λόγοις ποιήσῃς, ἀπώκνησας· τοῦτο μόνον τῷ περὶ τούτων σιωπᾶν ἐνδειξάμενος, ὅτι πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κακῶν ἐξεπλάγης. Καὶ κάθησαι δὴ μετ' ἀθυμίας εἰσορόων ἐπὶ οἴνοπα πόντον (1), τὴν ἐπὶ τῆς χέρσου πενίαν μείζω καὶ τῆς τοῦ Ποσειδῶνος ἡγούμενος βασιλείας. Ἀλλ', ὦ μακάριε, ἐβουλόμην μὲν ἄν σε κἀγὼ παρ' ἡμῖν εἶναι πόρρω τῆς ναυτικῆς μοχθηρίας, ἀλλ' εἰ μὴ μείζοσιν ἦν κακοῖς προσπαλαίειν ἐνταῦθα· ὡς νῦν γε τὰ παρ' ἡμῖν πάσης ἀπιστότερα σκύλλης (2). Οὐ γὰρ εὖρός τε νότος τε ζέφυρός τε δυσαὴς (3) τὴν μεγάλην ἐπικλύζουσι πόλιν, ἀλλ' ἕτερον αὐτὴν κῦμα καλύπτει πάσης τέχνης, πάσης μηχανῆς ἰσχυρότερον. Τίς γὰρ ὁ τὸν δικαίως ὀργιζόμενον διαλλάξων (4); τίς τῶν γῆν οἰκούντων πρὸς τὸν οὐρανοῦ δεσπότην ἀξιόχρεως πρεσβευτής; τίς ὁ περὶ τοῦ τέλους τῶν κακῶν μαντευσόμενος; ἀνάλωται μὲν ὁ δῆμος, ἄλλοσε δὲ δοκοῦσιν οἱ πολιτευόμενοι μετανίστασθαι· οἱ δὲ στρατιῶται καὶ τῶν ἐν Σφακτηρίᾳ (5) παθόντων χείρω πεπόνθασιν· ἀπείρηκε δὲ ἱκετεύων ὁ ἱερεύς, καὶ πρὸς τὰς ἐκφορὰς οὐ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ περιλειπόμενοι·

(1) Ex Iliade 1, 350.

(2) Similiter Cydonius noster in Monodia § 10 : ὦ πατρίδος τοὔνομα ψευσαμένης· εἰς οὓς δ' ἐθρέψατο καὶ Σκύλλης πάσης ἀπιστοτέρα. Conferam § 5, p. 388, D : ὦ πολιτείας θαλάττης πάσης ἀπιστοτέρας ! ὦ πολιτῶν οὐδέν τι τῶν φύσει βαρβάρων ἀπιστοτέρων. Combefisius conjecit εὐπιστοτέρων, citra necessitatem. Ceterum sæpe α et ευ confunduntur in libris scriptis. Basilius Libanio, inter Libanianas Epistola 1587, de rosa : καθάπερ ἐρωτικά τινα κνίσματα τοῖς ἐρασταῖς τὰς λεπτὰς ἐκείνας ἀκάνθας ἡ φύσις τῷ ἄνθει προσέφυσε, πρὸς μείζονα πόθον τοῖς εὐπλήκτοις κέντροις τοὺς δρεπομένους ὑπερερεθίζουσα. Conversio Latina Wolfianæ « innexis apte aculeis » pessime habet, quum non sit εὐπλέκτοις, sed εὐπλήκτοις. Rescribendum videtur ἀπλήκτοις, quod citat Wolfius et reperi in codicibus 3002, 2991 A, id est « vix pungentibus ». Codicum prior habet κνήσματα, non bene.

(3) Ex Odyss. 5, 195.

(4) Deum videlicet. In fine epistolæ : τοῦ θεοῦ δὲ διηλλαγμένου. Quæ sequitur descriptio intelligenda esse videtur de pestilentia illa cujus meminit Epistolis 18, 20, 25.

(5) Respicitur Atheniensium, duce Demosthene, victoria de Lacedæmoniis reportata ad Sphacteriam insulam, quæ et Σφαγία dicta fuit, verbi causa Platoni Menex. § 13 : λαβόντες αὐτοὺς τοὺς ἡγεμόνας Λακεδαιμονίους ἐν τῇ Σφαγίᾳ, ἐξὸν αὐτοῖς διαφθεῖραι, ἐφείσαντο. Ibi Gottleberus videndus, qui apte et facile ita mutavit veterem scripturam ἐν τῇ σφαγίᾳ qua fuerant interpretes mire decepti; sed ignoravit locum Platonis jam fuisse correctum ab Holstenio in Castigationibus Stephanianis p. 309.

καθ' ἡμέραν δὲ χωρεῖ τὸ κακὸν, τὸ δὲ ἐπισχῆσον οὐδ' ἐν ἐλπίσι (1)· καὶ κινδυνεύει τὴν πάντας δείξασαν (2) πόλιν, τὴν αὐτὴν πάλιν καὶ δέξασθαι πάντας ἕνα τάφον κοινὸν γενομένην. Ἐν τούτοις τοίνυν τῶν πραγμάτων ὄντων ἡμῖν, τρέμομεν μὲν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, εἰς τοὺς τάφους ὁρῶντες καὶ τοὺς ἐκεῖσε καθ' ἡμέραν ἐπειγομένους· κουφίζει δὲ τὴν λύπην ἡμῖν τὸ μὴ τῶν συμφορῶν κοινωνοὺς ὑμᾶς ἔχειν, μηδὲ τοῖς ἡμετέροις κακοῖς καὶ τὰ τῶν φίλων προσκεῖσθαι. Οὐκ ἂν οὖν οὐδ' αὐτὸς δικαίως ἀλγοίης πόρρω τῆς μεγάλης πόλεως ὤν· βαράθρου γάρ ἐστιν ἄντικρυς νῦν ἐρᾷν ταύτης ἐπιθυμοῦντα. Ὥστε νῦν μὲν ἐπὶ νήσους κομίζου, καὶ λιμένας περιεργάζου (3), καὶ μετὰ τῶν ἐρεττόντων ᾆδε, μάζης ἐμπιπλάμενος καὶ σκορόδων. Τοῦ Θεοῦ δὲ διηλλαγμένου, καὶ αὐτὸς ἧκειν δεῦρο τύχῃ ἀγαθῇ.

Κʹ.

ΤΩ ΔΕΣΠΟΤΗ (4).

Πόσοις νομίζεις με κεκυκλωμένον εἶναι κακοῖς, μετὰ τὸν σὸν λιμένα τοσούτοις ἐντυχόντα σκοπέλοις; Τί γὰρ ἄν τις ἕτερον τὰ ἐνταῦθα καλοίη; νόμων μὲν πεπατημένων, δίκης δὲ ἐκποδὼν γενομένης, καὶ σωφροσύνης μὲν περιυβρισμένης, σοφίας δὲ καὶ φρονήσεως λαλιᾶς ἄλλως (5) ὑπειλημμένων, καὶ τάξεως μὲν συγχυθείσης, τῇ δὲ τύχῃ πάντων ἐπιτραπέντων, καὶ ὅλως τῶν τῆς κακίας ὀνειδῶν ἐπὶ τὴν ἀρετὴν μεταβάντων, πάντων δὲ τὸν ὀβολὸν προσκυνούντων καὶ μηδενὸς ἀπεχομένων ὅθεν ἔξεστί τι κερδαίνειν. Ἀλλ' οὐ τοιαῦτα τὰ σά· μᾶλλον μὲν οὖν ἐκ τῶν ἐναντίων σὲ πάντες ἐπίστανται. Σοί τε γὰρ καὶ νόμοι τίμιον καὶ δικαιοσύνης οὐδὲν προτιμότερον, καὶ σωφροσύνη σοι διὰ πάντων κοσμεῖ τὴν ἀρχήν· καὶ σοφίας ἡγουμένης ἐπὶ πάντα χωρεῖς, καὶ ταύτην οὕτω τετίμηκας, ὥστε μόνην μὲν ἀνθρώπῳ προσῆκον

(1) Similia p. 302, 8.
(2) Forsan δεξαμένην.
(3) Sic Epist. 23, p. 300 : Βρεττανίαν περιεργάζῃ. Epist. 24, p. 303. Epist. 30, p. 314 : πνεύματα περιεργαζόμην.
(4) Est ὁ δεσπότης Manuel imperatoris Cantacuzeni filius. Vide Cantacuz. Hist. 4, 5, p. 33 ; 10, p. 63.
(5) De adverbio ἄλλως sic posito vide n. , p. 211, et statim Ep. 22, p. 297; collata Sinneri nota ad Luciani Gallum c. 17.

κτῆμα νομίζεις, τοὺς δὲ ταύτην ἔχοντας φίλους ποιῇ, καὶ νομίζεις αὐτὸς εὐτυχεῖν, ἂν ἐκείνους εὖ ποιῇς διὰ πάντων. Καὶ τούτων σοι μισθὸς τὸ καὶ αὐτὸν δρέψασθαι τῶν τῆς σοφίας καρπῶν (1), καὶ περὶ τῶν μεγίστων δύνασθαι καὶ ἀκούειν καὶ λέγειν, καὶ τοὺς συνόντας σοι μετὰ τὴν συνουσίαν ἀποπέμπειν ἀμείνους. Τούτων καὶ αὐτὸς, ὅτε σοι συνῆν, τὰ μὲν ὁρῶν, τῶν δ' ἀπολαύων, ἠδόμην. Καὶ θαῦμά μοι κατεῖχε τὴν ψυχὴν, ὥσπερ τοὺς τελουμένους· καὶ τὴν σὴν ἀρχὴν συνευχόμην τοῖς ἀρχομένοις. Τὰ γὰρ τοῦ ἄρχοντος ἀγαθὰ κοινὴ γίνεται καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν εὐτυχία. Οὕτω γὰρ ἐπὶ Κύρου μὲν Πέρσας, ἐπ' Ἀλεξάνδρον δὲ Ἕλληνας ἱστοροῦσιν ηὐξῆσθαι. Ἀλλὰ νῦν ἡ σὴ πανήγυρις μετὰ τὴν Πελοπόννησον (2) φρουδὴ, καὶ ἡ μεγάλη πόλις τοῖς ἐναντίοις ἡμᾶς ἀνιᾷ· καὶ ἡ πατρὶς ἐφ' ἣν ἠπειγόμεθα πάσης Σκύλλης ἀπιστοτέρα (3)· οὕτως οὐδὲν ἱερόν φασι (4). Καὶ ζητῶ μὲν τὴν Δαιδάλου τέχνην, καὶ τὰ πτερὰ οἷς χρησάμενος εἶδον ἂν τὴν Λακωνικήν. Τὰ δὲ κωλύματα πανταχόθεν ἃ μητ' ἀπώσασθαι δυνατὸν καὶ λέγειν οὐκ ἀσφαλὲς, πλὴν εἴ τις βούλοιτο καὶ τῆς τῶν συμφορῶν διηγήσεως δίκας διδόναι. Ὅθεν ἀνάγκη σὲ μὲν αὐτόθι καθήμενον καθ' ἡμέραν ταῖς ἀρεταῖς προστιθέναι, ἡμᾶς δὲ θρηνεῖν, οὕτω καλοῦ θεάματος ἀποστάντας, καὶ σοῦ μὲν ἑτέρους ἀπολαύειν, ἡμῖν δὲ πρὸς τὰ τῶν ἄλλων στόματα κεχηνέναι, κέρδος ἡγουμένοις εἴ τις τι περὶ τῶν σῶν διηγοῖτο. Ἀλλ' ἡμῖν καὶ οἱ ταῦτα λέγοντες εὐεργέται, καὶ σὺ γράφων ὑπ' ὄψιν ἡμῖν ταῖς ἐπιστολαῖς γίνεσθαι δόξεις. Ἀλλὰ μὴ θρασύν με νομίσῃς μεμνημένον γραμμάτων· ἧς γάρ μοι μετέδωκας παρρησίας, αὕτη οὐ δεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπαιτεῖν τὰ τοιαῦτ' ἀναγκάζει.

(1) Sententia non infrequens post Pindari notissima verba, ἀτελῆ σοφίας καρπὸν δρέπειν. Vide n. ad Philostr. Her. p. 327; Jacobs. Anal. t. 13, p. 685.

(2) Missus fuerat Manuel despota Peloponnesum a patre imperatore, πρόνοιαν ποιησόμενος τὴν δυνατὴν, Cantacuzenus inquit, Hist. 4, c. 13. Quam difficillimam provinciam ita gessit, ut conceptas de se spes longe superaret.

(3) Significat, puto, Thessalonicam. Eadem verba p. 293, ubi n. 2.

(4) Est proverbium, οὐδὲν ἱερὸν, de quo vide n. ad An. Gr. t. 3, p. 68.

ΚΑ'.

ΤΩ ΠΡΩΤΟΣΕΒΑΣΤΩ (1)

Σὺ δ' ἄλλα μὲν ἡμῖν ἐξιὼν ὑπισχνοῦ, ἄλλα δὲ νῦν ἐπὶ τῶν ἔργων τελεῖς. Τότε γὰρ μεμνῆσθαί τε ἐπηγγέλλου καὶ τὴν μνήμην γράμμασι βεβαιοῦν· τὰ δὲ νῦν οἱ μὲν παρ' ὑμῶν ὡς ἡμᾶς ἰόντες πολλοὶ, ὁ δὲ σὴν ἡμῖν κομίζων ἐπιστολὴν οὐδεεὶς (2), καὶ ὡς ἔοικεν ἐκεῖνα τὰ πρότερον ἔδει μόνον εἰρῆσθαι. Εἰ γάρ τι καὶ μετὰ γνώμης οὕτω φρονούσης ἐλέγετο, τῇ τῶν γραμμάτων πυκνότητι τοῦτ' ἂν ἡμῖν ἐδηλοῦτο. Καίτοι τί μαθὼν οὐχ οἷς εἶπες καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων προστίθῃς ἀπόδειξιν; ἥ τε γὰρ γλῶττά σοι τῇ τοῦ Νέστορος ἁμιλλᾶται, ἧς ἐγὼ τῶν ῥευμάτων πολὺν ἤδη χρόνον ἐστερημένος, μᾶλλον ἀλγῶ ἢ νῦν οὐκ ἔχων ὁρᾷν τὴν μητέρα (3), ἐμοί τε τὸ περὶ τῶν σῶν τι γινώσκειν ἥδιον ἢ τοῖς διψῶσι τὸ πίνειν (4). Οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς οὐ βούλει τῶν ἀηδῶν κοινωνοὺς λαμβάνειν τοὺς φίλους. Ἄνευ γὰρ τοῦ τὴν παλαιὰν ἀπὸ τούτων τῶν λόγων λύεσθαι παροιμίαν, τὸ κοινὸν ἐν πᾶσι τοῖς τῶν φίλων νομοθετοῦσαν (5), καὶ ὧν νῦν ἀπολαύεις ταῦτ' ἐστὶν ἅ σοι μάλιστα πάντων ἐγὼ συνευχόμην γενέσθαι· ὥστ' οὐκ ἂν ἔχοις ἀναχωρεῖν ἐπὶ ταῦτα, τοῖς ἠμελημένοις ἡμῖν ἀπολογεῖσθαι βουλόμενος. Ἀλλ', εἰ βούλει παρ' ἡμῶν τὴν αἰτίαν ἀκούειν, οὐδὲ σὺ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐξέφυγες, ἀλλ' ἀποδρὰς τὴν ἀνάγκην ἐκείνην καὶ τὸ μονονοὺ δεδεμένος καθῆσθαι, καὶ δραμὼν ἐπὶ πολέμους καὶ ὅπλα, καὶ βασιλεῖ συνὼν ὃς, πάντων τοῖς ὅπλοις κρατήσας, μᾶλλον νικᾷ τῇ φρονήσει, καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ πόνων τὰς ἀμοιβὰς φιλοτίμους δεχόμενος, νομίζεις μικρολόγος τις δόξειν, ἂν

(1) Scripta, puto, epistola est Alexio Metochitæ. Jo. Cantacuzenus Palamam Thessalonicæ episcopum γράμμασιν ἐφωδίαζε πρὸς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἄρχοντας, οἳ ἦσαν πρωτοσέβαστός τε ὁ Μετοχίτης Ἀλέξιος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης Παλαιολόγος, ipso narrante Hist. 4, c. 16. Est in codice scriptum τῷ πρωτοσεβαστῷ, contra usum.

(2) Reliqui quod reperi οὐδεείς. Sic in Monodia Cydonii Combefisius edidit § 10 : ὁ δὲ βουλευσάμενος ὅ τι χρὴ δρᾷν, οὐδεείς. Quod et esse vidi in codice. Est et alibi. Plerumque fit vocabulorum divisio, οὐδὲ εἷς. Cf. p. 285, n. 1.

(3) Vide p. 251.

(4) Vide p. 278, n. 2.

(5) Vide p. 265, n. 2.

οὕτω ταπεινὰ πραττόντων ἀνθρώπων φροντίζῃς. Ἐγὼ δ' οὐ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντων ἥδιστ' ἂν εἶδόν σε παρὰ βασιλεῖ τετυχηκότα· τὸ δὲ τούτοις προσηλωμένον ἀμελεῖν ἀναγκάζεσθαι τῶν φιλούντων, κἂν ταπεινοί τινες ὦσιν, οὐκ ἀνδρὸς οἷος σὺ, οὐδὲ συνᾴσεται τοῖς παρὰ πάντων περὶ τῶν σῶν ᾀδομένοις. Ἀλλὰ καὶ Θεὸν ὁρῶμεν, πάντα δὴ καὶ μικρὰ καὶ μεγάλα πεποιηκότα, οὐ τῷ τοῖς μείζοσι προσέχειν τῶν εὐτελεστέρων καταφρονοῦντα, ἀλλὰ θαυμαστῇ τινι δυνάμει καὶ μέχρι τούτων φερόμενον τῇ προνοίᾳ. Ταύτης μὲν οὖν δίκαι' ἂν ποιοίης ἀμελῶν τῆς ἀπολογίας· εἰ δ' ἀπολύσασθαι βούλει τὰ κατηγορημένα, μίμησαι τὸν Στησίχορον τῇ παλινῳδίᾳ (1), καὶ γράφε τοῖς οὕτω μόνον συγγνωσομένοις. Ἡμῖν δὲ ἀντὶ τῶν παρόντων κακῶν ἀρκέσει τὰ γράμματα, καὶ τὸ μὴ σὲ δύνασθαι βλέπειν παραμυθησόμεθα τούτοις· δόξομεν γὰρ οὕτω τῶν σῶν ἀκούειν σειρήνων (2).

ΚΒ'.

ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΔΟΜΕΣΤΙΚΩ.

Ἐγὼ πάντα τὰ σὰ καὶ ἐπαινῶν ἀεὶ καὶ θαυμάζων, νῦν τοῦτο μόνον οὐκ ἔχω μὴ μέμφεσθαι τῶν ὑπὸ σοῦ πεπραγμένων, ὅτι τῆς πόλεως ἐξιὼν καὶ οἵοις περικλύζεται κύμασι μάλιστα πάντων εἰδὼς καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι λοιπὸν ἢ καταδῦσαν μηκέτ' εἶναι, εἶτα τῷ πάντ' ἀρίστῳ βασιλεῖ συγγενόμενος καὶ δυνάμενος πείθειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν πόλιν δραμεῖν καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ τέχνην τῷ χειμῶνι καὶ τοῖς κύμασιν ἀντιστῆσαι, σὺ δ' ἀρκεῖν ἡγήσω σιγᾷν καὶ τὰς ἐν τῇ Λήμνῳ (3) βοῦς καὶ τὰς αἶγας σκοπεῖν· ἡ δὲ μεγάλη πόλις ὄνομα ἄλλως (4), καὶ λόγος οὐδεὶς τοῖς τοῦ βασιλέως συμβούλοις, εἰ τούτων σιγώντων ἐκείνη δουλεύσειε. Καί τοι πρὸς τί ποτ' ἂν δικαιότερον ἐχρήσω τῇ γλώττῃ ἢ περὶ πόλεως λέγων, ἢ καὶ πα-

(1) De Stesichori Palinodia monuimus ego et Gaulmin. ad Psellum Dæmon. p. 222. Adde Wernsd. ad Himer. p. 757.

(2) Satis superque de sirenum metaphora ego et Barthius ad Zachariam p. 353.

(3) Videtur Astræ scripta. Cf. Ep. 18.

(4) Vide p. 294, n. 4.

τρίδι μὲν οὔσῃ βοηθητέον, κἂν εἰ Πλαταμὼν (1), ἢ Πέλλα (2), ἤ τι τῶν ἔτι φαυλοτέρων χωρίων ἐτύγχανεν οὖσα· νῦν δ' ὁρᾷς ὡς αὐτῆς πάντα ἤρτηται καὶ ἔστιν ἄνωθεν τῶν μὲν βασιλέων ἑστία, τῷ δὲ γένει σώζουσα τὴν ἐπωνυμίαν (3), καλλίστη δὲ τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ κόσμος μὲν οὖσα τοῖς κεκτημένοις εἰ σώζοιτο, ἀθάνατος δὲ αἰσχύνη τοῖς καὶ κινδυνεύειν ὑπὲρ οὕτω καλοῦ κτήματος μὴ προθυμουμένοις. Ἀλλ', εἰ μὴ πρότερον, νῦν γοῦν, ὦ ἄριστε, λόγων ἅψαι, ὧν οὔτ' ἀληθεστέρους, οὔτε δικαιοτέρους, οὔτε μᾶλλον συνοίσοντας ἔχεις εἰπεῖν. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐκ ἀτιμάσει τὴν συμβουλήν· ἀκούσεται γὰρ ἃ καὶ πρὸ τῶν σῶν λόγων αὐτὸν οἶμαι πεπεῖσθαι, καὶ τὴν περὶ πάντα φρόνησιν ἐκείνου τὸ καίριον τῶν σῶν λόγων οὐ διαφεύξεται, ἄλλως τε καὶ σοῦ μετὰ τῆς Νέστορος γλώττης ἁπτομένου τῆς συμβουλῆς, δι' ἧς, ὥσπερ Τέρπανδρος (4), κἂν καὶ λίθους κινοίης· ὃ καὶ γένοιτο, καὶ ἐπισταίη γε τῇ πόλει ὁ ταύτην μὲν τῇ παρουσίᾳ κοσμῶν βασιλεύς, ἀπὼν δὲ τὰ τῆς χηρείας ταύτῃ καταλιμπάνων κακὰ καὶ τοῖς ὑβρισταῖς αὐτὴν ἐκδιδούς. Οὕτω γὰρ ἂν κοινῇ τε εὖ πράξαιμεν τοῦ δέους ἀπαλλαγέντες, ἰδίᾳ τε ἔσται τις ἡμῖν τῶν πολλῶν πόνων μισθός. Ὡς νῦν γε, πλὴν τοῦ παρὰ πάντων διὰ τὴν ἐπάνοδον ἐπαινεῖσθαι, τἄλλα τοῖς ἀνδριάσι δοκοῦμεν ἄντικρυς (5) διαλέγεσθαι· νῦν γὰρ καὶ ἀσεβείας ἂν φύγοι γραφὴν ὁ χρεῶν μεμνημένος.

(1) Cantacuzeno Hist. 3, c. 58, dicitur Thessaliæ urbs παραθαλασσία Πλαταμὼν, et numeratur inter ἄλλας πολίχνας c. 93. Derivat nomen Meletius t. 2, p. 459, ab arce, quæ fuit olim monasterium dictum Πλατέα μονή. In tabulis recentioribus Πλαταμὼν nomen servatum est. Puquevillius Platamoném opinatur antiquæ Heracleæ sedem occupare, quæ et aliorum fuit opinio. Favet Plinius H. N. 4, 17 : « in ora Heraclea ». Adde Tafelii Thessalonicam p. 87.

(2) Pella, quæ Cydonii ætate fuit τὶ τῶν φαυλοτέρων χωρίων, nunc est τῶν φαυλοτάτων. Reperit in campo « ubi Pella fuit » sexaginta Bulgarorum mapalia Puquevillius, et duodecim Albanorum militum præsidium.

(3) Præcedens commemoratio Platamonis ac Pellæ urbium macedonicarum eo ducit ut Thessalonica designari videatur. Sed facilius cogitatur de Constantinopoli, quæ, passim βασιλὶς πόλις, τῶν πόλεων βασιλεύουσα nuncupatur.

(4) Terpandro veteri illi musico, de quo post alios docte scripsit Bodeus in Orpheo § 4, miraculum tribuit, quod Amphionis vulgo esse narratur. Pariter Epistola quam edidit Matthæius Prolusione a. 1789, de Joanne Chrysostomo : τῇ τοῦ Λεσβίου μουσικῇ τὴν τούτου γλῶτταν εἰκάζων, ἣν καὶ λίθους δύνασθαι κινεῖν ὁ μῦθος ἔπλασε τῷ περιόντι τῆς τέχνης. Ibi Matthæius : « notandum est quod hic Lesbium appellat Orpheum, cum Thracium eum alii vocent. » Sed putaverim potius respici Terpandrum, qui fuit Lesbius.

(5) Quos alloquitur muti sunt ac veluti statuæ taciturni. Vide p. 282, n. 1.

ΚΓ'.

ΤΩ ΚΥΡΩ ΓΕΩΡΓΙΩ ΤΩ ΦΙΛΟΣΟΦΩ (1).

Οὐ μείζω σοι τῶν γραμμάτων ἢ τῶν ἐγκλημάτων χάριν ὁμολογῶ. Καλὰ μὲν γὰρ κἀκεῖνα καὶ μετὰ τῶν μουσῶν εἶπεν ἄν τις γεγράφθαι· κάλλιον δὲ τὸ τούτοις ἐμφερόμενον φίλτρον, καὶ ὁ φάσκων μὲν ὑφ' ἡμῶν ἠδικῆσθαι, πάλιν δὲ τῆς ἀδικίας ἀνεχόμενος φίλος· ὥστε κἂν ἐσιώπησα, χαίρων εἰ πολλάκις τοιαῦτα ἀκούοιμι, εἰ μή σε τὴν ἡμετέραν σιωπὴν γνώμης, ἀλλὰ μὴ τύχης νομίζειν ἐπίστευον. Ἐπεὶ δέ σου τῆς ψυχῆς τοὺς λογισμοὺς τούτους ἁπτομένους ᾐσθόμην, ἀνάγκη λέγειν ὡς οὐκ ἔδει τοιαῦτα περὶ ἡμῶν ὑποπτεύειν. Οὐδὲ γὰρ ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ τὸ δύνασθαι παρ' ἐκείνῳ, οὐδ' ὅσ' αὐτὸς ἐν τοῖς γράμμασιν ἐτραγῴδεις, οὐδέν με τούτων ἔπεισεν ἐπιλαθέσθαι τῆς σῆς κεφαλῆς. Ταῦτα γὰρ εἰ μέν τινας ἄλλους τέρποι, κακῶς ἀπόλοιντο καὶ δεηθεῖεν τάχιστα τῶν βοηθησόντων· ἐμὲ δὲ ταῦτα καὶ ἀνιᾷ, καὶ βουλοίμην ἂν μᾶλλον αὐτῶν ἀπηλλάχθαι, ἢ τῶν νόσων οἱ ταύταις διὰ βίου παλαίειν ἠναγκασμένοι. Οἶδα γὰρ ὡς ἔστι τι καὶ ἄλλο μεῖζον τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις κακῶν (οὐ γὰρ ἡδέων ἂν εἴποιμι), οὗ δεῖ τοὺς μετ' εὐδαιμονίας βιωσομένους ἀντέχεσθαι, εἰ μὴ μέλλοιεν τελευτῶντες καταγέλαστοί τινες δόξειν, τῆς μὲν ἀληθείας οὐδένα, τοῦ δὲ μόνον δοκεῖν πολὺν ποιησάμενοι λόγον. Ἐκεῖνο (2) τοίνυν εἰδὼς βασιλεῦσι μὲν οὐκ ἀνεχόμενον συνοικεῖν, πλούτῳ δὲ καὶ τρυφῇ καὶ βασιλείοις ἐχθρὸν (πῶς οἴει;), στρέφομαι τὴν ψυχὴν, ὑμῖν μὲν φιλοσοφίαν καὶ λόγους καὶ τὸ μετὰ τῆς ἀληθείας ζῆν ἐκ τῆς ἀπραγμοσύνης ὁρῶν προσγινόμενον, ἐμοὶ δ' ἀντὶ τούτων « μόγους τε κόπους τε καὶ ἄλλων ἔθνεα κηρῶν (3) », καὶ τὸ μηδεμίαν ἥκειν ἡμέραν μὴ μέγα τι κακὸν ἡμῖν ἐνεγκοῦσαν. Ποῦ τοίνυν εὔλογον,

(1) Docebunt alii quis sit philosophus ille Georgius. Nihil habeo dicere quod mihi satisfaciat. Ob nomen philosophi et memoratam Peloponnesum cogitavi de Georgio Gemisto Plethone. Sed sunt alia quibus cohibear. Tres ad Georgium epistolas ampli commentarii materiam exhibeo.

(2) Ἐκεῖνο, scilicet τὴν ἀλήθειαν.

(3) Meminit Empedoclis Synesii De Provid. p. 89 : Ἔνθα φθόνος τε κότος τε καὶ ἄλλων ἔθνεα κηρῶν.

τούτοις ἐπηρμένον ὑπερφρονεῖν, καὶ μὴ πρὸς τοὺς τυχόντας μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς σὲ τὴν ὕβριν ἐπιδείκνυσθαι ταύτην; Εἰ δ' ὅθεν ἡ σιγὴ βούλει μαθεῖν, πάντως ὃν μάλιστα πάντων φιλεῖς αἰτιάσῃ. Ὁ γὰρ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὰς ἐν οὐρανῷ φορὰς ἁμιλλώμενος, καὶ μηδαμοῦ στῆναι φιλονεικῶν, οὗτός ἐστιν ὁ μηδὲ τοῖς φίλοις συγχωρῶν αὐτῷ γράφειν. Μανία γὰρ ἐπιστέλλειν εἰς Κύπρον τῷ τὴν Παλαιστίνην περιϊόντι (1), κἀκεῖσε γέλως γράφειν τῷ πρὸς Πελοποννησίους ἐπειγομένῳ· ὁ δ' αὐτόθι σε διατρίβειν ὁμωμοκὼς ἤκουσε παρ' ἄλλων ὡς ἐπὶ Κελτοὺς φέρῃ, καὶ τὴν ἔξω Στηλῶν Βρεττανίαν περιεργάζῃ (2). Οὐ τῆς ἡμετέρας τοίνυν κουφότητος, ἀλλὰ τῶν σῶν πτερῶν, ὦ βέλτιστε, τὰ ἐγκλήματα. Ἢ τοίνυν, τὴν ἠρεμίαν ἀντὶ τῆς φορᾶς προτιμήσας, προσδόκα γράμματα παρ' ἡμῶν· ἢ τῶν ἁπανταχοῦ θεαμάτων ἐμπλησθῆναι φιλονεικῶν, οὐχ ἕξεις ὅθεν δικαίως αἰτιάσῃ τοὺς φίλους. Οὐ γὰρ οὐδ' αὐτὸς σφόδρα περὶ ταύτης θαρρῶ τῆς ἐπιστολῆς· τύχῃ δέ τινι μᾶλλον ἐπιτρέψας, ἀφῆκα φέρεσθαι πανταχόσε· πάντες γάρ σε φασὶ δυσχεραίνειν τὴν Κύπρον καὶ πρὸς τὰς Ἄλπεις βλέπειν λοιπόν. Κἀγὼ δὲ μεθ' ὑγείας μέν σε καὶ δόξης εὔχομαι πανταχόσε τὸν Θεὸν παραπέμπειν, στῆναι δὲ βουλοίμην μὲν ἂν μάλιστα παρ' ἡμῖν καὶ τῷ κοινῷ τῶν Ἑλλήνων χαρίσασθαι τὴν σαυτοῦ παρουσίαν· εἰ δέ τινες ἡμᾶς καὶ ἄλλοι βιάζοιντο, καὶ δεῖ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν ἑτέροις ἐκστῆναι, πάντως οἴσομεν τὴν ζημίαν, εἴ σοι μόνον λυσιτελεῖ κλάειν τοὺς φίλους· τὴν δὲ Κύπρον βουλοίμην ἄν σε φυλάξασθαι τοῦ λοιποῦ, καὶ εἰ μέλλεις ἀπολαύσειν ὧν καὶ ὁ ἄρχων (3)· οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι τῶν Ἰώνων τοὺς ἐν τῇ νήσῳ νομίζω· εἰκὸς δέ τινας καὶ ἄλλους ἀκούσαντας τῆς φωνῆς τῇ μεγάλῃ βουλῇ σημῆναι τὸν λόγον, καὶ τοὺς τῶν Ἰταλῶν βρόχους πάντως οὐκ ἀγνοεῖς καὶ οἵας ἐκεῖνοι δίκας τοὺς τὰ τοιαῦτα συμβουλεύοντας ἀπαιτοῦσιν. Ἢ τοίνυν σιωπῶν καὶ σαυτῷ καὶ τοῖς φίλοις δίδου θαρρεῖν, ἤ, τῆς ἡμετέρας δόξης φροντίζων, ἄλλοθι καθήμενος ἅπτου τῆς συμβουλῆς· ἐπεὶ καὶ διὰ τὰ περὶ τοῦ λεγάτου σοι γεγραμμένα πολλῶν ὀργιζομένων ᾐσθόμην, ἤδη δέ τινων καὶ πυρὸς μνησθέντων, ᾧπερ αὐτοὶ τοὺς τὴν ἐκκλησίαν βλασφημοῦντας εἰώθασιν ἀναλίσκειν. Οὐδὲ γὰρ ὃ τοῖς ἄλλοις, τοῦτ' ἔλεγον ἀρέσειν καὶ σοί, ὡς πείθειν, ἀλλ' οὐ

(1) Vide Epist. 26.
(2) Vide Epist. 24, et p. 294, n. 2.
(3) Rex Cypri, forsitan. Vide infra Epistolam 23.

βιάζεσθαι δεῖ, καὶ τυράννων εἶναι τὸ τιμωρεῖσθαι, ἀλλ' οὐ τοῦ τὸν χρηστὸν ζυγὸν ἐπαγγελλομένου (1). Ταῦτα γὰρ τοὺς μὲν τἀκείνων οὐχ ὡμολογηκότας ἴσως παραιτήσαιντ' ἂν ἐν καιρῷ· ὁ δ' ἐκείνοις ἅπαξ συμβὰς καὶ ταύτης ἐστέρηται τῆς ἀπολογίας· σὲ δέ φασι ταῖς τούτων θεολογίαις συνθέσθαι, ὀμωμοκέναι τε νομίζειν ἃ καὶ αὐτοί· καὶ τὰς ἀποδείξεις παρεῖχεν ὁ Φίλιππος (2) ἐν τῇ τελευτῇ σοι περὶ τῶν ἁμαρτημάτων διαλεχθείς· τοῦτο δέ ἐστι σαφῶς τῶν ἐκκλησιαστικῶν μυστηρίων μετεσχηκέναι. Ταῦτα τοίνυν πολλοῖς πολλῶν ἄξια θανάτων δοκοῦντα ἡμᾶς οὐκ ἐᾷ νύκτωρ καθεύδειν, δεδοικότας μὴ καὶ τῶν μαρτύρων εἷς ἡμῖν ἐξαίφνης ἀναφανῇς, καὶ τὸν αὐτὸν θρηνεῖν τε ὁμοῦ καὶ ἐγκωμιάζειν ἀναγκασθῶμεν, μᾶλλον δὲ πενθήσωμεν μὲν ὡς ἀπολωλότα, τῆς δὲ τῶν μαρτύρων οὐ μεταδῶμεν τιμῆς. Οἱ γὰρ τὴν πρὸς τὸν λεγάτον ἔνστασιν ἐπαινοῦντες, καὶ τῆς εἱρκτῆς σε καὶ τῶν πληγῶν μακαρίζοντες, ἑτέρωθεν ᾐτιῶντο, ὅτι μὴ σαφῶς τοὺς Λατίνους αἱρετικοὺς ἀποφαίνῃ, ἀλλ' ἔτι φείδεσθαι δοκεῖς τῶν ἀνδρῶν, ἄδηλα θεολογεῖν τούτους φάσκων, καὶ ταύτῃ δοκῶν χώρας τούτοις μεταδιδόναι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἱ κομψότεροι· οἱ δὲ θεόληπτοι καὶ ἔπιπνοι, καὶ πάντα μᾶλλον ἢ ἄνθρωποι, τὰς ὑφειμένας ἐβόων, καὶ ὡς οὐ δεῖ διαλλάττεσθαι τοῖς αὐταῖς πολεμοῦσιν, οὐδ' ἄν τις τὸ σῶμα σιδήρῳ καὶ πυρὶ παραδῷ, σὲ δ' ἔφασκον ἐπὶ τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ πλήθους ἀναχωρεῖν, καὶ τὴν προσκυνουμένην ἀπειρίαν κακίζειν. Ποῖ τοίνυν χωρήσεις; ἢ ποῖ τὸ πρόσωπον τρέψεις, πολεμίους ὁρῶν; πάντως ἐρεῖς ὃ πολλάκις, ὡς δυστυχής τις εἴης, παρὰ τούτοις μὲν τἀκείνων, παρ' ἐκείνοις δὲ τὰ τούτων ἐγκωμιάζων· καὶ ταύτης αἴτιά σοι τῆς δόξης τὰ πρὸς ἡμᾶς γεγένηται γράμματα, ἅ, πρὶν ἡμᾶς ἐπανήκειν, ἐν πολλῶν κείμενα καὶ χερσὶ καὶ γλώσσαις ἠκούομεν· ὧν τοῦτό μοι δεινὸν ἔδοξε μάλιστα καὶ τῶν σῶν ἠθῶν πόρρω, ὅτι δὴ παιδεραστίας καὶ τῶν αἰσχίστων ἱερέα καὶ φιλόσοφον ἄνδρα ἐδίωκες. Καί τοι γε, εἰ καὶ μὴ τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ τήν γε ἱερωσύνην αἰδεσθῆναι προσῆκε, καὶ ταῦτ' ἐγγύθεν ὄντων τῶν ἀσεβῶν, οἷς ἀνόσιον τῶν κατὰ τῆς πίστεως ὕβρεων ἀφορμὰς χορηγεῖν. Ἐγὼ μὲν οὖν εὐξάμην ἐπ' ἄλλα σοι τότε τραπῆναι τὴν γλῶτταν, καὶ μὴ τύχῃ τινὶ συμβὰν ἀηδὲς λοιδορίας

(1) Christi sunt verba nobilia apud Matthæum 11, 30 : ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

(2) Conf. Ep. 25 extr.

ὕλην ποιήσασθαι, καὶ κακῶς εἰπεῖν ὃν ἀκριβῶς εἰδὼς ἐπῄνεσας ἂν καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς σοφίας.

ΚΔʹ.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ Μαμωνᾶ (1) σὴν εἶδον ἐπιστολὴν, καὶ τὴν ἑτέραν ἐκείνην ἀνέγνων ἐν ᾗ τὴν τῶν Κυκλώπων ἀγορὰν ἐτραγῴδεις, καὶ τοῦ τὰ τοιαῦτ' ὀφείλοντος κωλύειν τὸν ὕπνον, καὶ ὡς Ὀδυσσεὺς οὐδαμοῦ, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν μὲν χωρεῖ τὸ κακὸν, τὸ δὲ ἐπισχῆσον οὐδ' ἐν ἐλπίσιν. Ὁ μὲν οὖν Μαμωνᾶς, μηδὲν πράξας ἐφ' ὅπερ ἧκεν, ἐπάνεισιν, οὐ παρὰ τὴν ἡμετέραν ῥαθυμίαν, ὡς ἂν αὐτὸς εἴποι κατηγορῶν ἡμῶν ἐπὶ σοῦ, τοῦ βασιλέως ἀποτυχὼν ἀλλ' ὅτιπερ ἔφθησαν αὐτὸν οἱ πευθῆνες, οἳ τὰ χείρω περὶ αὐτοῦ δοξάζειν τὸν βασιλέα πεπείκασιν, ὥστε τὸ μὲν ὧν ᾔτει διαμαρτεῖν τῆς ἐκείνων γλώττης γέγονεν ἔργον· τοῦ δὲ μὴ καὶ κακόν τι προσλαβόντα ἀπελθεῖν ἡμῖν δίκαιος ἂν εἴη χάριν εἰδέναι, μᾶλλον δέ σοι, δι' ὃν καὶ ἡμεῖς τοῦ βασιλέως ὑπὲρ αὐτοῦ πολλὰ δεδεήμεθα (2). Σὺ δὲ ἔοικας καπνὸν φεύγων εἰς πῦρ ἐμπεσεῖν (3)

(1) Mamonæ tres noti sunt ex Chronico Phrantzæ p. 13, p. 25. Primus fuit Monembasiæ præfectus; Paulus Mamonas ejus filius post patrem Monembasiæ Magnus dux et Bajazeti amicus, apud quem de Theodoro Palæologo se ab eo Monembasia spoliatum fuisse questus est; Gregorius Palæologus Mamonas Pauli filius, Phrantzæ gener. De primo loqui videtur Demetrius.

(2) Infinitivo δεδεῆσθαι usus est Zacharias Mityl. p. m. 132.

(3) Proverbium notum e Parœmiographis græcis et Erasmi Adagio, « Fumum fugiens in ignem incidi », Ch. 1, 5, 5, citantis Platonem Republ. octavo extr. : ὁ δῆμος, φεύγων ἂν καπνὸν δουλείας ἐλευθέρων, εἰς πῦρ δοῦλον δεσποτείας ἂν ἐμπεπτωκὼς εἴη· et Plutarchum De vitioso pudore; ad quem Matthæius p. 45 utitur loco Eumathii Hysm. 1[illegible], p. 433 : ἔλαθεν εἰς πῦρ ἐμπεσὼν τὸν καπνὸν ἐκφυγών, adhibens varietatem libri Mosquensis φυγὼν τὸν καπνὸν, quam et reperi in codice regio 2897. Adde interpretes Eumathii Gaulminum p. 34, Bassum p. 298. Nicephorus Greg. Hist. 4, 4, 2 : δείσας μή τι περὶ τὴν ἐκκλησίαν νεωτερίσῃ, στρατηγούμενος τῷ θυμῷ καὶ, ὅ φησιν ἡ παροιμία, καπνὸν φεύγειν θέλων, εἰς πῦρ ἐμπεσεῖν ὁ πατριάρχης ἀναγκασθῇ. Ibidem 7, 10, 9 : ἔλαθον ὑπ' ἀγνοίας οἱ πλείους αὐτῶν παρὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων τριήρεις καταφυγόντες, καὶ, καπνὸν φεύγοντες, εἰς πῦρ ἐμπεπτώκασι, τὰς τῶν Ῥωμαίων δηλαδὴ χεῖρας. Ammianus Marc. 14, 11, p. 55 : « egressusque Antiochia numine lævo ductante, prorsus ire tendebat de fumo, ut proverbium loquitur vetus, ad flammam. » Ibi Lindenb. et Valesius. Ac potest conferri Gregorius Naz. Epist. extr. 51 : ἀνάγκη

καὶ, δυσχεραίνων τὴν παρ' ἡμῖν ἀωρίαν, τοιαύτας συμφορὰς ὁρᾷν ἀναγκάζῃ, αἷς ὅτι χρήσῃ πολλάκις μὲν ἐγὼ προύλεγόν σοι. Σὺ δ' ᾤου Μακάρων νήσους τὴν Πελοποννησίων εἶναι σκιάν· τοῦτο γὰρ ἐγὼ τὰ παρ' ὑμῖν καλεῖν ἀξιῶ, τῶν μὲν πόλεων οἰχομένων, τῶν δὲ νόμων πεπατημένων, αἰσχροῦ δὲ δοκοῦντος τοῦ λοιποῦ σωφρονεῖν. Ἀλλὰ τῷ λίαν εἶναι φιλέλλην, καὶ τοὔδαφος αὐτὸ μόνον τῆς Σπάρτης ἐνόμιζές σοι δείξειν καὶ τὸν Λυκοῦργον, κἀκείνῳ συνέσεσθαι, καὶ νομοθετοῦντος τοὺς σώφρονας ἐκείνους νόμους ἀκούσεσθαι. Καὶ διὰ τοῦτο χαίρων μὲν ἐνέβαινες εἰς τὴν τριήρη, χαίρων δὲ ἐχωρίζου τῶν φίλων. Οὕτως ἡμῶν πάντα ἀνεκτότερα τότε· νῦν δὲ ἔδει ποτὲ καὶ τοὺς λαγὼς τῶν ὀνειδῶν ἀπηλλάχθαι, καὶ πολλή γε χάρις τοῖς βατράχοις φυγοῦσι. Μὴ τοίνυν τοῦ λοιποῦ τὴν ἀνομίαν ἡμῖν προενέγκῃς, μηδὲ τὸ βιάζεσθαι τῶν ἐνταῦθα νόμιζε μόνον. Πανταχοῦ γὰρ ὁ Πίνδαρος ἐπαινεῖται, ὑπερτάτᾳ χειρὶ τὸ δίκαιον ὁριζόμενος (1)· ὥστ' ἀφεὶς Αἴγυπτον καὶ τὴν ἔξω Στηλῶν θάλασσαν καὶ Βρεττανίαν περιεργάζεσθαι, ὡς οὐδαμοῦ τῆς πλάνης στησόμενος ὅπου βοῆς πενήτων ἀκούσῃ, τρέχε παρὰ τὸν βασιλέα, ᾧ τοῦ φροντίζειν ἐκείνων ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν πλεῖστον ἔνειμεν ὁ Θεός. Εἰ δὲ τὴν βίαν φεύγων, τὰς τῶν βαρβάρων ὁμιλίας οἴει τοῦτό σοι δώσειν, πῶς οὐκ εἰς αἴνιγμά σοι τελευτήσει τὸ πρᾶγμα, καὶ παραπλήσιον δόξεις πρᾶξαι, ὥσπερ ἂν εἴ τις τὰ ἐκ τῶν πολέμων κακὰ φυλαττόμενος, εἶτα Μασαγέταις συνῴκει, οἳ κἂν κατὰ γονέων λάβοιεν ὅπλα (2);

Ἧκε τοίνυν, ὠφελήσων μὲν σαυτὸν, χαριούμενος δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ, τοὺς δὲ φίλους παύσων ὑπὲρ τῶν σῶν δρόμων ἀπολογουμένους τοῖς κατηγοροῦσι τῶν σῶν. Ἀπειρήκαμεν γὰρ ὅ τι ἂν τύχοι πλάττοντες πρὸς τοὺς ζητοῦντας ὅ τι σε τὸ πεῖσαν (3) ἀφεῖναι τὸν βασιλέα.

... περὶ τὰ καιριώτερα βλάπτεσθαι, τοῦ καπνοῦ γε μετέχοντα, εἰ καὶ μὴ τοῦ πυρός. Adde Hœschel. ad Sirach. 22, 30; Hemsterhus. et Vorst. ad Luc. Necyom. 4. Hic Erasmum inaccurate describens « senarius » ait « proverbialis est, Καπνόν γε φεύγων εἰς πῦρ περιέπεσον. » Legendum εἰς τὸ π. Arsenius etiam senarium magis corrupit Viol. p. 317 : καπνὸν φεύγων εἰς πῦρ περιέπεσον. Novi Parœmiographorum editores, viri eruditissimi, quid annotaverint legere nondum potui.

(1) Pindarus fragm. 151.

(2) Massagetæ adversus parentes arma sumebant, eos quoque mandebant, teste Herodoto extremo libro 1 : ἐπεὰν δὲ γέρων γένηται κάρτα, οἱ προσήκοντες οἱ πάντες συνέλθοντες θύουσί μιν, καὶ ἄλλα πρόβατα ἅμα αὐτῷ· ἑψήσαντες δὲ τὰ κρέα, κατευωχέονται. Ibi Wessel.

(3) In transcursu participium πεῖσαν reddam Manueli Palæologo p. 412 :

ΚΕʹ.

ΚΥΡῼ ΓΕΩΡΓΙῼ Τῼ ΦΙΛΟΣΟΦῼ (1).

Ἀμφότερα φιλεῖν εἰδότος ὡς σὺ, καὶ τὸ τοὺς ἐντεῦθεν ἐρχομένους περὶ τῶν ἡμετέρων ἀνερωτᾷν, καὶ τὸ δυσχερὲς μέν τι μοι συμβῆναι παρὰ τῆς τύχης ἀκούσαντα, ὅ τι δ' ἦν ἐκεῖνο τὸ κακὸν ἀγνοοῦντα, ὑπὲρ ἡμῶν, οὐχ ἧττον ἡμῶν οἷς ἐκεῖνο συμβέβηκε, τρέμειν καὶ ταῖς εὐχαῖς πειρᾶσθαι λύειν τὴν συμφοράν. Ἐγὼ δὲ ἐβουλόμην σοι μὲν γράμματα πέμπειν περὶ τῆς δυστυχίας, καὶ μονῳδεῖν τοὺς οὐκ ἔτ' ὄντας τῶν συγγενῶν· νομίζων δὲ τοῖς κακοῖς προστιθέναι, εἰ καὶ τοὺς λειπομένους τῶν φίλων κεντοίην τῇ τῶν λυπηρῶν διηγήσει, ἀπέστην, ὀκνῶν ταράττειν τὸν ὑπὸ τῆς φήμης ὅσον οὔπω τοῦτο πεισόμενον. Ἐπεὶ δέ με κελεύεις, ἀποστάντα τοῦ κλάειν, ἐφ' οἷς πέπληγμαι διηγεῖσθαι, ἴσθι μετὰ πολλὰς μὲν ἐκφορὰς φίλων (2), πολλὰ δὲ δάκρυα, καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ἡμῖν ἐπὶ τὸν τάφον ἀκολουθῆσαι· ὧν τὴν μὲν πρώτην καὶ ἡ μεγάλη πόλις ἐθρήνησε μετ' ἐμοῦ· κοινὸν γάρ τινα κόσμον τὴν ἐκείνης ἀρετὴν πάντες ἐνόμιζον· τὴν δὲ λοιπὴν, χρόνῳ μόνῳ τῆς ἀρετῆς διαφέρουσαν, ὡς τά γε ἄλλα μηδὲν ἐκείνης λείπεσθαι πάντες ἐβόων, ἐγὼ μὲν ἐκ τῆς πατρίδος ἐπανιὼν ἦγον ἐνταῦθα, τελέσων ἐπ' αὐτῇ τὰς τῆς μητρὸς ἐντολὰς, ἃς ἐκείνη τελευταίας ἐμοὶ περὶ τῆς εἰς αὐτὴν ἐπιμελείας ἐπέταττεν· ἡ δ' (3) ἄρ' ἡμῖν τοσοῦτον παρέμεινεν, ὥστ' ἰδεῖν μόνον ἐπὶ τῶν ἔργων, ἃ περὶ ταύτης ὑπισχνούμεθα τῇ μητρί· ἀπολαῦσαι δὲ ἐκείνων αὕτη τε ἐκωλύθη καὶ ἡμῖν μάταιον πάντα τὸν περὶ αὐτὴν ἀπέδειξε πόνον. Ἡ δὲ περιλειφθεῖσα τῶν ἀδελφῶν, μείζονος διὰ τὴν ἡλικίαν δεομένη προνοίας, δοκεῖ μὲν ἔτι ζῆν, οὔπω δὲ τῆς ἐπὶ ταῖς οἰχομέναις τῶν ἀδελφῶν ἐνέδωκε λύπης· ἀλλ', ὥσπερ ἐκείναις παρεστῶσα ψυχορραγούσαις, οὕτω παρακάθηται μὲν τῷ τάφῳ, κλάει δὲ συνε-

ταῦθ' ἡμῖν, ὦ φίλτατε, σὴν χάριν εἴρηται νῦν, καὶ τὸ πεῖσαι εἰρηκέναι φίλτρον ὑπερφυές. Recte codex 3041 πεῖσαν, quod et sequitur latina Leunclavii interpretatio, ut videatur πεῖσαν typorum mendum.

(1) Vide p. 299, n. 1.

(2) In illa pestilentia de qua p. 290, n. 4.

(3) Codex, ἤδ'. Sic p. 259, n. 1, scriptum fuit οἶδ' pro οἱ δ'. Sic sæpe librarii.

χῶς εἰς ἐκεῖνον ὁρῶσα. Καὶ δέος μὴ καὶ ταύτην ἀφορμὴν ἄλλου πένθους σχῶμεν, καὶ τὸν βίον ἀναλώσωμεν ἐν τῷ τοὺς ἀδελφοὺς ὁρᾷν ἀναλισκομένους· μᾶλλον δὲ οὐδὲ δεδοικέναι τοῦ λοιποῦ τὰ τοιαῦτα ἐξέσται. Ἐγὼ γὰρ, εἴτε καὶ αὐτὸς τῶν ἐκ τοῦ λοιμοῦ κακῶν μετασχὼν, εἴτε καὶ πρὸς τὰς καθ' ἡμέραν τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν ἐκφορὰς οὐδαμῶς ἀντισχὼν (εἰμὶ δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις ἥκιστ' ἀνήρ), τὸ μὲν κεῖσθαι μετὰ τῶν ἄλλων δοκῶ διαπεφευγέναι, ἵν', ὡς ἔοικε, μὴ τὴν ἐμαυτοῦ τελευτὴν μόνον θρηνήσας ἀπέλθω, ἀλλ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν φίλων ὥσπερ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ πολλάκις ἀλγήσω. Εἰ δέ τις εἰς τὰ πράγματα βλέποι, οὐκ εὐτυχέστερον οὕτω ζῶντά με τῶν κειμένων ἐρεῖ. Ἔτος γὰρ ἤδη τουτὶ ἀφ' οὗ τὴν μὲν κεφαλὴν οὐκ ἐπαυσάμην συνεχῶς ἰλίγγοις βαλλόμενος, ἡ δὲ καρδία ῥήγνυσί μοι τὸ στῆθος ἐκπηδῆσαι τούτου βιαζομένη (1), τό τε ἆσθμα παραπλήσιον τοῖς πνιγομένοις προσκόπτει· ἀγρυπνίαι τε ὑπερφυεῖς καὶ οὐ πόρρω παραφροσύνης, καὶ πάνθ' ὅμοια τοῖς λειποψυχοῦσι. Καὶ δοκεῖ μὲν τῇ τοῦ Σωτῆρος χάριτι καθ' ἡμέραν κλίνειν τὸ νόσημα· ἀλλ' ὅμως καὶ τὰ λείψανα μέγαν ἐγείρει τῷ σώματι τὸν χειμῶνα. Ἐν δὴ τούτοις ποσάκις οἴει μὲ τῶν σῶν φαρμάκων μνησθῆναι; οὐχ ὅτι μόνον παρακαθήμενος καὶ τὰ ἐκ τῆς φιλοσοφίας ἐπᾴδων κουφότερον ἂν ἐποίεις ἡμῖν τὸ δεινὸν, ἀλλ' ὅτι καὶ μεθ' Ἱπποκράτους ἂν εἶδες ἐπὶ τὸ νόσημα καὶ μετὰ τῆς τέχνης πρὸς τὸ κακὸν ἀντετάξω. Νῦν δὲ παντὸς νοσήματος ὁ παρὰ τῶν ἰατρῶν φόβος μείζων, οἷς ψυχρολογῆσαι καὶ κακῶς ἀλλήλους εἰπεῖν ἡ πᾶσα σπουδή· τὸ δὲ νόσημα τηροῦντες ἢ καὶ μεῖζον ποιοῦντες ταῖς σοφαῖς διαίταις λανθάνουσιν. Ὅμως ἐν τοῖς γράμμασιν τὴν Ῥόδον ἰδὼν (2) καὶ μαθὼν ὡς ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον καὶ

(1) Gualterus Scottus pariliter Puella Perthana : « my heart beats as it would burst my bosom. » De qua cordis palpitatione prolixæ sunt, prolixiores quoque notæ ad Aristænetum 2, 5, p. 647, eæque præsertim de hyperbolis amantium quibus cor micat sæpissime. Addam tamen adhuc verba monachæ Lusitanæ, Mariamnæ Alcaforadæ, cujus ego nomen primus famæ tradidi, nec me pœnitet. Quis enim esse poterit adeo tristis et xenocrateus ut optimæ ac sorte dignæ meliore mulierculæ succenseat, quod regulæ monasticæ male paruerit? Quis eam non admirabitur ob animi tenerrimi affectus et nativam orationem veris plenam caloribus? Interpretatione utor, etsi non omnino placeat, Suziana, p. 79 : « a tua ultima carta reduzio o meu coração a hum estado miserando : as suas palpitações foram tão sensiveis, que pareciam-me como esforços para separar-se de mim e reunir-se a ti. » Suza vir ill. monachæ nomen e mea notula sumens, pro « Alcaforada », scripsit « Alcoforada ». Equidem quod inveni diligenter exhibui.

(2) Viso, ni fallor, in literis tuis nomine insulæ Rhodi unde scribis. Plurima sunt passim obscurissima.

τοὺς ἐκείνης ἄρχοντας τὸν δρόμον ποιῇ, ἥσθην, ἤδη σε παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἔχειν νομίζων. Εἰ γὰρ καὶ τὸν Βόσπορον φεύγεις, οὓς ἐπαινεῖς ὑφορώμενος, ἀλλ' ἡμῖν μέγα καὶ τὸ πλησίον ἡμῶν σε διατρίβειν πεπεῖσθαι. Ὅμως οὐδ' ἐκείνους δίκαιον πάνυ φυλάττεσθαι. Εἰ γὰρ καὶ τοῖς καινοῖς τούτοις ἀντιλέγοντα μέμφονται, ἀλλ' οἱ Λατῖνοι καὶ τἀρχαῖον πρὸς τοῦτο μῖσος διαλλάττουσί σοι τοὺς ἄνδρας. Οὐ γάρ ἐστιν εἰπεῖν ὅσον ἥσθησαν ἰταμὸν καὶ στωμύλον ἀκούσαντες τὸν Φίλιππον (1) καλούμενον παρὰ σοῦ, οὗ πολλὰ πρότερον ἤκουσαν παρὰ τῆς σῆς γλώττης ἐγκώμια.

ΚϚ'.

Οὕτω μοι τὸ σοὶ γράφειν (2) ἡδὺ, καὶ οὐχ ἡδὺ μόνον, ἀλλ' ἤδη περισπούδαστον, ὥστε μηδ' ὅποι γῆς εἶ βεβαίως εἰδὼς, ὅμως πανταχόσε πέμπω ὅποι ἂν σε διατρίβοντα πύθωμαι. Διὰ τοῦτο ἐπέστελλον μὲν εἰς Κύπρον, αὐτόθι σε τῷ ῥηγὶ συνεῖναι τοπάζων (3)· δέδωκα δὲ καὶ περεγρίνοις ἐπιστολὰς εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ζωοποιὸν τάφον ἐπειγομένοις· ἠκηκόειν γὰρ ὡς καὶ τὸ τρίτον εὔξω τῷ Σωτῆρι (4), καὶ ἔδει σε τὴν εὐχὴν ἀποδοῦναι. Νῦν δ' ᾧ τῶν σῶν μέλει μᾶλλον ἢ τῶν αὐτοῦ τοῦ καλοῦ Σκαράνου (5) μηνύσαντος ὡς ἐπὶ Βενετίαν ἦρος ἀναστρέφειν διανοῇ ἐν ταῖς περὶ τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ υἱέος φροντίσιν ἐσόμενος, εὐθὺς ἐπιστέλλειν προυθυμήθην εἰς Βενετίαν. Ἀλλὰ κἂν ἐπὶ Γάδειρά σε πλεῖν καὶ τὴν ἔξω θάλασσαν (6) πύθωμαι, κἀκεῖ φιλονεικήσω σε προσειπεῖν, ἂν μόνον τοῖς κομιοῦσι τὰς ἐπιστολὰς ἐντυγχάνω. Οὕτω μοι φροντὶς μηδέποτε σιγῆσαι πρὸς σὲ, καίτοι δυνάμενος

(1) Idem, ut videtur, Philippus de quo p. 301, 6.

(2) E codice 1213, fol. 424, 2. Hanc Epistolam, quæ ex contextu, videtur omnino ad Georgium philosophum scripta e sua in codice sede huc dimovere placuit.

(3) Vide Epist. 23, p. 300.

(4) Alludit satis ingeniose proverbio veterum Græcorum τὸ τρίτον τῷ Σωτῆρι, de quo fuse interpretes ad Aristæn. 1, 13, p. 421. Quam ibi proposui Eumathii 4, p. 101, emendationem recepit in interpretatione Bassus, quod animadverto et propter viri doctrinam et quod bonos codices viderit. Adde Blomf. Gloss. Agam. 237; Stalb. ad Phil. p. 231; Schol. Anth. Wechel. p. 252.

(5) Scaranus homo persa Cantacuzenum per dolum occidere meditatus fuerat; quem comprehensum, et scelestum confitentem consilium, optimus imperator liberum dimisit. Vide Cantac. Hist. 3, 79. Cydonii ὁ καλὸς Σκαράνος alius prorsus homo est.

(6) Gades more veterum pro finibus

ἐγκαλεῖν σοι ὡς περὶ τὴν τῶν ἐπιστολῶν ἀμοιβὴν ἀμελείᾳ χρωμένῳ, καὶ ταῦτ' ἐγγύθεν καὶ διὰ πολλῶν ἡμῖν ἐπιστέλλειν ἐμπόρων δυναμένῳ. Ἀλλὰ τῆς μὲν σῆς σιγῆς τὸν τῶν περὶ σὲ πραγμάτων ὄχλον δίκαιον αἰτιᾶσθαι, δι' ὃν κἂν τις αὐτοῦ λήθην λάβοι· ἡμῖν δ' οὐ μόνον ἡ φιλία καὶ ἡ μεθ' ἧς πάντα κατορθοῖς ἀρετὴ καὶ τὸ κέρδος νομίζειν ἀνδρὸς τοσούτου καὶ μεμνῆσθαι καὶ γράφειν, ἀλλὰ πρόσετι καὶ τὸ μετ' ἀπραγμοσύνης ἐξεῖναι βιοῦν νῦν μόλις δυνηθῆναι λαβέσθαι, ἅπαντα ταῦτα κέντρον γίνεται πρὸς τὸ τοῖς γράμμασι τὴν ὁμιλίαν σοφίζεσθαι (1), ἕως ἂν ἡμῖν ὁ Θεὸς καὶ τὴν συνουσίαν χαρίσηται, ἣ δὴ πρὸ πολλῶν ἡμῖν ἐν εὐχαῖς. Ἢν δὲ καὶ αὐτὸς, σχολῆς σοι παραπεσούσης, ἐπὶ τὸ γράφειν ταύτῃ χρήσασθαι βουληθῇς, ἐγγύς τοι τῶν εὐχῶν δόξομεν εἶναι.

ΚΖʹ.

ΟΙΝΑΙΩΤῌ (2).

Οὐ φιλοῦντος, ἀλλ' ἀμυνομένου ταύτην νόμιζε τὴν ἐπιστολήν. Τὴν μὲν γὰρ πρώτην καὶ τὴν μετ' ἐκείνην φίλτρον ἤπειγε γράφειν· ἡ δὲ νῦν τῆς σῆς σιγῆς ἔλεγχον ἔχει, καὶ διώκειν σε μεταβολῆς παρεσκεύασται. Πῶς γὰρ ἂν τὴν γραφὴν ταύτην ἐκφύγοις, μήθ' ὑπὸ τῶν πρώτων μηθ' ὑπὸ τῶν ἐφεξῆς κεκινημένος γραμμάτων, ὃν, καὶ μηδενὸς καλοῦντος, αὐτόματον ἐπὶ ταῦθ' ἥκειν ἐχρῆν; καίτοι τῆς μὲν ἡμετέρας σιγῆς ἔστιν εὑρεῖν καὶ παραίτησιν. Καὶ γὰρ καὶ τὸ συνεχῶς τὰς πόλεις ἀμείβειν, καὶ τὸ τίς ἐπὶ τὴν μεγάλην πόλιν παρεσκεύασται πλεῖν οὐκ εἰδέναι, καὶ τὸ πανταχόθεν συμφοραῖς βαλλομένους τῆς ἀπαλλαγῆς μόνης φροντίζειν, ἅπαντα ταῦτα τὴν τῶν γραμμάτων φορὰν οὐκ ἐξ ἀνάγκης παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖ. Ὑμῶν δὲ τίς ἀνάσχοιτο μηδ' ἐφ' ἡσυχίας μεμνημένων τῶν φίλων, ἀλλ' οὕτω τρυφώντων ὡς μηδὲ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πόνων ἐν γράμμασι γοῦν ἀποδιδόναι τὴν χάριν. Ἀλλ' ὡς ἔοικεν ὁ Λατῖνος, καὶ τὸ πάντας δεῖν φυλάττεσθαι τουτὶ τὸ θηρίον, καὶ ὡς χαλεπὸν μὴ διαφθαρῆναι τοὺς λόγων γοῦν αὐτῷ κοινωνοῦντας, ταῦτα καὶ

habitabilis terræ nominat. Vide dicta p. 275, n. 1.

(1) Vide p. 129, n. 3.

(2) OEnæotes mihi omnino est ignotus.

σὲ πέπεικε τὸν πρότερον ἀρνήσασθαι φίλον (1) καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν σιγῇ θεραπεύειν τοὺς ἐκείνου καταβοῶντας, ὦ καὶ τὰ τῶν σκιῶν εἴδωλα φοβούμενε σύ. Ἀλλ' εἰ τοῦτο, οὐδ' ὁ βάρβαρος ἐκεῖνος ἀπορήσει λόγων ὑπὲρ αὑτοῦ, οὐδὲ, τοῖς ἑτέρων ὑποχωρήσας πώγωσι καὶ τὸν γραικὸν καταπλαγεὶς, σιωπήσεται· ἀλλ' ἐρεῖ ταῦτα δὴ τὰ τοῦ Δικαίου Λόγου (2) καὶ τὰ τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας ἣν αὐτῷ πάντες συνίσασιν·

« Ὅτ' ἐγὼ τὰ δίκαια λέγων ἤνθουν, καὶ σωφροσύνη νενόμιστο,

οὐ Χελιδονέαι καὶ Κυανέαι (3), οὐδὲ τακτοί τινες ὅροι πέρατα τῆς ἐμῆς ἀρχῆς ἦν, ἀλλ' ἀνατολαῖς ἡλίου καὶ δύσεσι τὸ μῆκος τῆς ἀρχῆς ὡριζόμην, καὶ τὸ μεταξὺ πᾶν ἐμὲ μόνον ᾔδει δεσπότην· τὸ δὲ δοκοῦν ἐμοὶ πᾶσιν ἦν ἀκίνητος νόμος. Καὶ νῦν δ' εἴ τις ἐστὶν ἔχων τι περὶ τῶν αὑτοῦ σεμνὸν διηγεῖσθαι, ἐμός ἐστιν οὗτος ἄποικος, καὶ τῷ μετασχεῖν τῶν ἐμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους μεγαλαυχεῖται. Ταυτὶ μὲν τἀρχαῖα καὶ πρὶν, ὅ φασιν, εἶναι σελήνην (4)· ἐπεὶ δ' ἐχρῆν καὶ τὸν ἀληθῆ καὶ φύσει θεὸν τῶν πολλῶν καὶ ἐπεισάκτων κρατῆσαι, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τῶν πολλῶν ἀπαλλαγεῖσαν τυράννων ἐπὶ τοὺς τοῦ μόνου βασιλέως μετατάξασθαι νόμους, οὐδ' ἐνταῦθα τἀμὰ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκβέβληται, ὥσπερ ἐν ταῖς τῶν ἀρχῶν ἀμοιβαῖς ἀεὶ τῶν προτέρων ἀτιμουμένων· ἀλλὰ πάλιν ἐγὼ τῆς μεγάλης ἀρχῆς ταύτης διάκονος, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξηγητὴς καὶ ἡγεμὼν τῶν παρ' ἐκείνης θεσμῶν. Καὶ πάλιν καὶ βασιλεῦσι καὶ ἔθνεσιν ὥσπερ πρότερον τὸ δοκοῦν ἐμοὶ νόμος. Καὶ παρὰ πάντων ὡς ἐμὲ πρέσβεις τοὐμὸν ἀναμένοντες νεῦμα, πλὴν εἴ τις ἀπονενόηται, ἢ δι' ἀσθένειαν ἐλεούμενος, ἢ δι' εὐτέλειαν παρορώμενος. Ἀλλ' οὐδ' ἂν Οἰναιώτῃ καὶ τοῖς συνέδροις ἦν βῆμα καὶ πρόσοδοι καὶ τιμαὶ, καὶ τὸ παρὰ τῶν ὀλίγων τούτων καὶ δυστυχῶν προσκυνεῖσθαι, μὴ μετὰ τῶν

(1) Demetrius Cydonius latinæ favebat theologiæ. Inde in eum iræ multorum et odia. Nomine τοῦ Λατίνου Papa forsan designatur, vel generatim latina ecclesia.

(2) Persona est Δίκαιος Λόγος Nubium Aristophanis. Qui equitur versus est Nubium 960.

(3) Χελιδονέαι κ. Κυανέαι, sub. νῆσοι. Codicis retinui accentus. Insulæ Chelidoniæ et Cyaneæ fines olim fuerunt a Cimone constituti, quos intra Persis longa navi excurrere non licebat. Vide Wernsd. ad Himer. Or. 2, 29; Wessel. ad Diodor. 12, 4.

(4) Remotissimam significat vetustatem proverbium illud πρὶν εἶναι σελήνην. Arcades se mortalium esse antiquissimos dicebant et προσελήνους· qua de opinione scripsit Heynius.

ἐμῶν νόμων ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναβαίνουσι καὶ δημηγοροῦσι. Τὸ γὰρ ἢ εἰδέναι, ἢ πιστεύεσθαι τούτους εἰδέναι, πολλοὺς αὐτῷ ποιεῖ τὰς θύρας προσκυνεῖν καθ' ἡμέραν. Ποῦ δ' ἂν ἦν αὐτῷ καὶ τὸ σεμνὸν ἐπίγραμμα καὶ ὁ καθολικὸς τῶν Ῥωμαίων κριτὴς, καὶ ἡ ἔφεσις, μὴ τῆς ἐμῆς Ῥώμης οὔσης, ὅθεν ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν ἡ μετ' ἐκείνην τοῖς πρὶν ἐμοὶ δουλεύουσι τοῦ τῆς ἐλευθερίας ὀνόματος μεταδοῦσα; Πῶς οὖν οὐκ ἀδικήσει ἑτέροις προφέρων τὴν ἐμὴν κοινωνίαν, δι' ἣν αὐτὸς παρὰ τοῖς οἰκείοις σεμνότερος γέγονεν; »

Ἂν ταῦτα λέγῃ, τί, πρὸς τῆς δίκης, ἐρεῖς, ἢ τί ἀπολογήσῃ; πάντως σιγήσεις, καὶ συγχωρήσεις δίκαια λέγειν ἐκεῖνον, ὁρῶν καὶ τὴν οἰκουμένην συμφθεγγομένην.

Γράφε τοίνυν τοῖς φίλοις, ἀφεὶς μυθολογεῖν τοὺς οὐδένας. Οὐ γάρ ἐστιν ἀνδρὸς οἷος σὺ (1) ταυτὰ τοῖς γραυσὶ περὶ τῶν μεγάλων φρονεῖν.

ΚΗ'.

ΤΟΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣΙΝ.

Οὐ ταῦτά γε τοῖς φίλοις παρὰ τῶν φίλων ὀφείλεται, σιωπὴ καὶ τὸ δι' αὐτῆς δοκεῖν ἀτιμάζειν, οὓς πρὸ τῶν ἄλλων ἔδει ποιεῖσθαι (2). Οὐ μὴν οὐδ' ὑμεῖς ταῦτά γ' ἐξιόντες ἡμῖν ὑπισχνεῖσθε. Ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα, φησὶ Δημο-

(1) Conf. p. 297, 4.

(2) Notissimum est in hac dicendi formula et parilibus medio ποιεῖσθαι utendum, non activo ποιεῖν. Idcirco hærebam legens viri docti animadversionem, qui, collectis ex Platone, Xenophonte exemplis, addidit esse et περὶ πλείστου ποιεῖν in Critone p. 48, B. Quod quæsivi fere anxius, quum verbum medium atticis placuisse unice putarem, et inveni loco monstrato, οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν· et intellexi non mihi fore a sententia recedendum. Est enim ποιητέον sensu adjectivi positum : « non ipsa vita plurimi facienda, sed vita recta. » Et per Critonis paginas errans reperi p. 45, C : εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι, οἵ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται; rursus p. 54, B : μήτε παῖδας περὶ πλείονος ποιοῦ, μήτε τὸ ζῆν. Exstat quidem pulcher, sed subsolœcus Lysiæ locus de cæde Erat. p. 20, 16, Augerianæ : οὐκ ἐγώ σε ἀποκτενῶ, ἀλλ' ὁ τῆς πόλεως νόμος ὃν σὺ παραβαίνων περὶ ἐλάττονος τῶν ἡδονῶν ἐποίησας. Inde activum ποιεῖν securus afferebat in Commentariis Budæus. Sed nunc legitur ἐποιήσω, rescriptum a magno critico, præeunte Corayô, qui de hoc loquendi modo ad Isocratem egit. Libanius inter atticistas præcipuus Epist. 20 : λέγεται γὰρ ἄνδρα τε σὲ ἀγαθὸν ἡγεῖσθαι καὶ τὸ συνεῖναι μέγα ποιεῖν. Reperi ποιεῖσθαι in codice 3035. Idem Ep. 323 : πρὸ τοῦ χρυσίου το ἐπαινεῖσθαι ποιεῖσθαι· quod omnino simile est Cydonianæ sententiæ.

σθένης· ὡς φιλήσετε καὶ μετὰ τὴν ἀποδημίαν οὐδὲν ἧττον, ὡς μεμνήσεσθε διὰ τοῦτο, ὡς ἐν τῷ γράφειν τὴν μνήμην ἐνδείξεσθε. Ὑμεῖς δ', ὥσπερ τῶν ὑποσχέσεων ὀμωμοκότες ἐπιλαθέσθαι, οὕτως ἐν τοῖς πρὸς ἡμᾶς καὶ τοὺς τῶν Πυθαγορείων ὑπερέβητε νόμους (1), καὶ ταῦτα περὶ ἐκείνων ἔχοντες λέγειν ὧν τῆς ταραχῆς οὐδ' ἐν τοῖς ὕπνοις ἔξεστιν ἀπηλλάχθαι. Καὶ ὁ μὲν Ἡσίοδος καὶ ᾧ τὶς ἂν εὖ εἰπόντι πεισθείη, καὶ τοῦτον ἐσθλὸν εἶναι φησίν (2)· ὑμεῖς δὲ καὶ τὴν ἡμετέραν παραίνεσιν ἠτιμάσατε, καὶ περὶ ὧν ἐγκαλοῦμεν, ἡμέτερα δεξάμενοι γράμματα, οὐδέν τι μᾶλλον ἐκινήθητε, ἀλλ' εἰς τὴν ἐσχάτην ἐξώσθητε τάξιν, δέον ἀντιποιεῖσθαι τῆς πρώτης (3). Καίτοι καὶ τὰ χαλκεῖα, ὥσπερ ἀποκρινόμενα τοῖς πλήττουσι τῶν ἀνθρώπων, ἠχεῖ, κἂν μή τις ἐπιλάβηται, μέχρι πολλοῦ τοῦτο δρᾷ· ὑμεῖς δὲ καὶ ταῦτα παρήλθετε, τὴν τῶν ἀνδριάντων σιγὴν (4), ὡς ἔοικε, μᾶλλον θαυμάσαντες. Ἀλλ' οὐ τὴν θαυμαστὴν ταύτην ἐρεῖτε πρόφασιν, οὐδ' ἐφ' ἃ μὴ δίκαιον ἀναχωρῆσαι βιάσεσθε, τὴν ἐν τῷ γράφειν συνεχῆ ταλαιπωρίαν βοῶντες καὶ τὸ τῇ γλώττῃ τοῦ βασιλέως τὰς χεῖρας ὑμῖν οὐκ ἀρκεῖν, καὶ τὸ μέσων νυκτῶν ἀριστᾶν καὶ μετὰ τῶν ἀκτίνων (5) καθεύδειν. Τούτοις γὰρ ἴσως ἄλλους μὲν ἂν πείθοιτε, ἐμὲ δὲ οὐ παρακρούσεσθε, οὐ μᾶλλον γε ἢ ὑμᾶς αὐτούς.

« Κἀγὼ γὰρ ἦν ποτ', ἀλλὰ νῦν οὐκ εἰμ' ἔτι »,

τῆς τραγῳδίας (6) ἠκούσατε, καί, τῷ πολὺν χρόνον ὑμῖν ἐφεστάναι, ἴσμεν ὡς ταῦτα διακονοῦσι καὶ φίλους ἔξεστι θεραπεύειν καὶ τὸ σῶμα ἀνιέναι τῶν πόνων, καί που τινὰ καιρὸν ὑπολείπεσθαι καὶ ῥᾳστώνης· ἄκαιρον τοίνυν ἀπὸ τούτων βούλεσθαι παραιτεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ πρὸς τὸν πάντα ἀκριβῶς εἰδότα γινομένων τῶν λόγων. Αὐτὸ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ δεινόν ἐστιν ὅτι τοσαῦτα γράφοντες καὶ τοσούτοις, ἔπειθ' ἡμῖν οὐδὲ μικρὸν ἐπιστεῖλαι τολ-

(1) Vide p. 239, n. 3.

(2) Hesiodus E. 293 : Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.

(3) Hæc sunt intelligenda ex eodem Hesiodi loco, quem describam longiorem : Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει· Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται· Ὃς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέῃ, μήτ' ἄλλου ἀκούων Ἐν θυμῷ βάλληται, ὅδ' αὖτ' ἀχρήϊος ἀνήρ. Debuerant infidi isti amici esse τῶν παντὰ νοούντων αὐτῶν, sunt autem τῶν ἀχρείων.

(4) Vide p. 298, n. 5.

(5) Conf. quæ narrat similia p. 278, 8; p. 283, 1.

(6) Suæ conditioni accommodat hunc versum Cydonius, significans se fuisse olim in comitatu imperatoris et apprime nosse quomodo hic vivatur, quum ipsis quoque diu præfuerit.

μᾶτε, ἀλλὰ τοὺς ἄλλους λέγοντες οἴεσθέ τι περαίνειν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἰατρὸς τῇ μητρὶ τῶν ἐκ τῆς τέχνης οὐ μετεδίδου, φάσκων πολλοὺς ἄλλους εἶναι τοὺς αὐτοῦ δεομένους. Ὅμως ἐπειδὴ τὴν μὲν οὖσαν αἰτίαν ὑμεῖς, ὡς ἔοικεν, αἰσχύνεσθε λέγειν, ἐξ ὧν δὲ φήσαιτ' ἂν τὰ ἐγκλήματα μένει, ἐμὲ τὸν πάσχοντα λείπεται ὅθεν ὑμῖν ὀλιγωρεῖν ἐπῆλθε τῶν φίλων εἰπεῖν. Πεπόνθατε καὶ ὑμεῖς, ὦ μακάριοι, τὸ τῶν πολλῶν, καὶ ζῆτε πρὸς αὐτοὺς μὲν, καὶ τὰ ἐκ τῶν λογισμῶν οὐδαμῶς· αἱ δόξαι δὲ τῶν ἀρχόντων ὑμῖν ἐπὶ τὰ πράγμαθ' ἡγοῦνται. Καὶ καλὸς ὑμῖν καὶ σοφὸς καὶ ἐπιεικὴς, καὶ αὖ τἀναντία, περὶ οὗ ταῦτα καὶ τοῖς ἐν ἀξιώμασι συνδοκεῖ· ᾧ δ' ἂν ἐκεῖνοι μὴ σφόδρα προσέχοιεν, τοῦτον ὄχλος καὶ προσειπεῖν. Μέχρι μὲν οὖν ἡμῖν ἡ τύχη τὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ χώραν ἐτήρει, καὶ ὑμῖν ἡμῶν λόγος πολὺς παρόντων τε ὁμοίως καὶ πάλιν μὴ φαινομένων· ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος δοκεῖ κεκινῆσθαι, καὶ τὸ τῆς μεταβολῆς τὰ αὐτῆς δοκεῖ καὶ περὶ ἡμῶν ἐπιδείκνυσθαι, οὐδ' ὑμῖν, ὡς ἔοικεν, ἔνεστι μένειν, ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν περὶ ἡμᾶς σπουδὴν εἰς τοὐναντίον δεῖ τελευτῆσαι. Διὰ τοῦτο νῦν μὲν σεσιγήκατε, αὔριον δὲ ἴσως καὶ κακῶς ἐρεῖτε, καὶ πάντως γε δράσετε, ἂν τὰ τῆς βασιλικῆς ὀργῆς ἐπιτείνηται. Οὐ παρ' ὑμῶν δὲ μόνον ταυτὶ ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως ἐπῆλθεν ὑβρίζειν. Καὶ σιωπᾷ μὲν ὁ ῥήτωρ Ταρχανειώτης (1), πολλὰ μὲν δυνάμενος γράφειν, πλείω δὲ παρακρούεσθαι, βουλόμενος ἐκφεύγειν εἴ τις ἃ δίκαιον ἐγκαλεῖ· ὁ δ' ἡμέτερος φίλος οὐδ' ἀπὸ τοσούτου στόματος φωνὴν ἐβουλήθη προέσθαι· πάντες δ' ἀλλήλους, ὡς ἂν εἴποι τις, ἐμιμήσαντο (2)· τὸ δὲ τοῦ Ποταμιάτου (3) λογιζόμενος, « ἀπόλωλεν ἀρετά » βοῶ συνεχῶς, ὃς ἐπὶ πάντων οὕτω τιμήσας τὸ δίκαιον, καὶ τοσαῦτα φιλῶν καὶ παρ' ἡμῶν φιλούμενος καὶ τιμώμενος, ἐπ' ἐμοῦ μόνον οὐκ ᾐσχύνθη τὸ δίκαιον· ἀλλὰ δέον καὶ τοὺς ἄλλους, εἴ τι πλημμελοῖεν, διδάσκειν, ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τῶν ἀδίκων ἐγένετο ψήφων· ὥστε τοιαῦτα ὁρῶν ἐμαυτῷ μὲν ἠρέμα τῆς τύχης, ὑμῖν δὲ πλεῖστα τῆς εὐκολίας συνάχθομαι, οἷς, εἰ μηδὲν ἄλλο, αὐτήν γε τὴν μεταβολὴν αἰσχυνθῆναι προσῆκε, μή τι πάλιν ἄλλο συμβὰν

(1) Plures Tarchaniotæ inter Cantacuzeni amicos floruisse ex ejus Historia cognoscimus.

(2) Ex formula ὡς ἂν εἴπος τις conjicio hæc esse verba alicunde desumta. Sed locum non memini. Nec sequentis sententiolæ sedem novi.

(3) Fuit Potamiates ex Cantacuzeni familiaribus, de quo narrat Hist. 3, 97, quod est lectu dignum.

ὑμᾶς ἀναγκάσῃ περὶ τῶν προτέρων αἰσχρῶς παραιτεῖσθαι. Πολλα γὰρ ἐν τῷ θνητῷ τόπῳ τούτων τὰ παραδείγματα, καὶ τὰ τῶν ποιητῶν μέτρα τῆς ἐντεῦθεν ἀμετρίας ἐμπέπλησται. Αὔριον γὰρ ὁ μὲν βασιλεὺς, τοῦτο δὴ τὸ εἰωθὸς, τοὺς ἐχθροὺς ἑλὼν καὶ πάλιν αὐτοῖς τῆς συμφορᾶς συναλγήσας ἐπανήξει, τῆς φιλανθρωπίας οὐχ ἧττον θαυμαζόμενος ἢ τῆς νίκης· μετὰ πολλῶν δὲ καὶ ἡμεῖς προσελθόντες ὀψόμεθά τε ὡς ἥδιστα καὶ προσεροῦμεν προσήκοντα τῷ καιρῷ. Ὁ δὲ οὐκ ἀπώσεται, οὐδ' ἣν νομίζουσί τινες ὀργὴν, ταύτην ἐφ' ἡμᾶς ἐκεῖνος ἀφήσει, ἀλλ', εἴ τι δεῖ καὶ τῶν ἀπορρήτων ἐκφαίνειν, καὶ μεθ' ἡδονῆς ὄψεται, καὶ τῆς καθέδρας ὅντινα μισθὸν ἀποδώσει ζητήσει. Εἶτα νὺξ, καὶ πάντες ὑμεῖς περὶ τὴν λαμπάδα, καὶ περὶ τῆς νίκης ἀφηγήσεις πολλαὶ, καὶ ἔπαινοι τῶν ἠγωνισμένων, καὶ κατάλογος τῶν ἄθλων τῆς ἀρετῆς. Τόθ' ὑμῖν, ὦ νῦν ὠγκωμένοι, τὴν ὑπεροψίαν προοίσω, καὶ φήσω πάντων αἴσχιστον εἶναι τοιαῦτ' εἰς τοὺς οὐδὲν ἠδικηκότας τῶν φίλων ἐξαμαρτάνειν· ὑμεῖς δὲ ἐγκαλυψάμενοι οἴσετε τὰ ὀνείδη. Τί γὰρ ἐρεῖτε; βασιλέως γὰρ οὐκ ἐκβαλόντος, καὶ ὑμᾶς στέργειν πᾶσα ἀνάγκη.

ΚΘ'.

ΤΩ ΚΑΒΑΣΙΛᾼ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῌ (1).

Καὶ πρίν σου τὰ γράμματα δέξασθαι ᾔδειν ὡς ἡ πατρὶς ἀηδές σοι φανεῖται, τοῦτο μὲν πατέρα καὶ τοιοῦτον ἀποβαλόντι, τοῦτο δὲ καὶ πρὶν τῶν θρήνων ἀπαλλαγῆναι τοσούτοις ἀναγκαζομένῳ συμπλακῆναι θηρίοις οἷς ἡ τροφὴ πεσεῖν τέ τινα τῶν οἰκείων καὶ τοὺς ἐκείνου δεῖσθαι τῶν ἀνορθούντων. Τότε γὰρ ἐκεῖνοι καὶ σκηπτοῦ σφοδρότερον ἐπὶ τὰ λείψανα φέρονται τῆς οἰκίας, κἂν μή τις αὐτοὺς ἐπίσχῃ, γυμνότεροι καὶ τῶν ναυαγούντων οἱ τῶν οἰχομένων ἐκπίπτουσι παῖδες. Καὶ ταῦτ' οἶδα μὲν καὶ τοῦ θαυμαστοῦ Σγουροπούλου (2) καθ' ἡμέραν τὰς τοιαύτας δίκας διηγου-

(1) Nicolao Cabasilæ, de quo Bibliotheca Gr. t. 10, p. 25. Quæ epistola qui facilius intelligatur, Cabasileam, cui a Demetrio Cydonio respondetur, infra describam integram in Addendis.

(2) Demetrius Sguropulus fuit inter Cantacuzeni domesticos, homo catus ac prudens, qui ipsi operam utilem in legationibus difficilibus ac periculosis præstitit gnaviter. Vide Cantacuzeni Historiam 3, cap. 23, pag. 140; cap. 29, pag. 183.

μένου· οἶδα δὲ καὶ τῇ πείρᾳ μαθὼν, ἡνίκα πρὸς τὰς ἐριννῦς ταύτας ἠγωνιζόμην, ὅτ' ἐν νεότητι τὸν πατέρα ἐπένθουν. Οὕτω γὰρ ἡμῖν μετὰ ῥύμης ἐπῆλθον, ὥστε ταῖς παρ' ἑαυτῶν ἐπιβουλαῖς κοῦφον ἡμῖν ἐποίησαν τὴν ἐκείνου τελευτὴν νομισθῆναι. Ἐκείνους μὲν παύσαι Θεὸς τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμοῦντας· δεῖ δὲ πρὸς τὰς τύχας ταύτας ἀνδρὸς, καὶ λογισμῶν ἑστώτων, οἷς νικήσομεν ὧν αἴσχιστον ἡττηθῆναι. Φάνηθι τοίνυν αὐτός· καὶ, τὰ παρὰ φιλοσοφίας ὅπλα ἐνδὺς, κατένεγκαι μὲν τὴν λύπην τῇ τῶν αἰωνίων καὶ ἀθανάτων ἀγαθῶν μνήμῃ, καὶ τῷ παρὰ τὸν κοινὸν πατέρα τὸν ὑμέτερον μεταστῆναι πιστεύειν, ὃς τοῦτον μὲν ὧν ἔδρασεν ἐνταῦθα ἀμείψεται, ὑμᾶς δὲ οὐ τῆς ὅτ' ἔζη μόνον ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ μείζονος ἀξιώσει προνοίας, κουφοτέραν ὑμῖν πανταχόθεν κατασκευάζων τὴν ἀθυμίαν· τοῖς δ' αἵματος διψῶσι θηρίοις ῥητορικὴν ἀντίστησον καὶ τὴν ἀπὸ τῶν νόμων ἰσχύν. Τὰ δὲ παταγήσουσιν ἅτε πτηνῶν ἀγέλαι (1), τὸ περιφανὲς τῆς ἀληθείας οὐχ ὑφιστάμενα. Συνηγόρων δὲ πονηρίᾳ οὐκ ἐπιτρεπτέον τὰ ἡμέτερα ἀγαθά· αἰσχρὸν γὰρ τὸν ἄλλοις βοηθεῖν ἐν τοῖς τοιούτοις δυνάμενον, αὐτὸν τῆς ἑτέρων γλώττης ἠρτῆσθαι καὶ θεραπεύειν ταυτὶ τὰ καθάρματα. Ἆθλον δ' ἔστω σοι τοῦ πολέμου τὸ φιλοσοφίᾳ καὶ λόγοις σχολάσαι· ἀφ' οὗ καὶ σαυτῷ καὶ τοῖς χρωμένοις ἐπέραστος ἔσῃ.

Λ'.

ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἡμεῖς πρὸς τοσαύτας ἐμβολὰς τῆς τύχης ἀπειρηκότες, καὶ τὴν τελευτὴν ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τι τῶν ἡδέων εὐξάμενοι, ἀνεπνεύσαμεν ὡς ἥξεις ἐλπίσαντες, καὶ τὴν σὴν ἐπιδημίαν τὰ τῆς ψυχῆς δυνήσεσθαι πρὸς ἡμᾶς ἤδη λειποψυχήσαντας ἐπιστεύσαμεν. Ἡγούμεθα γάρ σε βασιλεῖ τε ὑπακούσεσθαι μετὰ προθυμίας καλοῦντι καὶ φίλοις τοῦτο παραινοῦσιν ἐνδώσειν, καὶ τὴν κοινὴν ἐπιθυμήσειν ἰδεῖν εὐτυχίαν, τὸν μέγαν φημὶ βασιλέα, τὸν τὰ παράδοξα ταῦτα δεδυνημένον, ὃν ὅπως ὑπὸ πάντων προσκυνούμενον ἴδοις πρὸς τοσούτους Κύκλωπας καὶ Λαιστρυγόνας ἀπέδυς (2). Οἶσθα τὴν

(1) Meminit chori Sophoclei in Ajace: παταγοῦσιν ἅτε πτηνῶν ἀγέλαι....

(2) Significari puto Cabasilam Thessalonicensibus, qui Cyclopibus ac Læ-

δυστυχῆ πρεσβείαν ἐκείνην καὶ τὰς ἐν ἀκροπόλει σφαγὰς καὶ τὴν σχετλίαν ἡμέραν, καὶ ὡς θεὸς ὥσπερ ἐκ μηχανῆς τινος (1) χεῖρα ὑπερέσχε καὶ καθαρῶς σοι παρέσχε πάλιν ἀναβιῶναι. Ἤλπιζον δέ τι πρὸς τούτοις καὶ τὴν ἐμὴν δράσειν ἐπιστολὴν, καί σε κινήσειν δεομένῳ συμμαχήσειν τῷ φίλῳ, ὥσπερ δὴ καὶ πολλάκις τοῖς ἐμοῖς εἰώθεις ἐπικουρεῖν. Καθήμενος τοίνυν ἡμέρας τε ἠρίθμουν καὶ πνεύματα περιειργαζόμην, καὶ τῇ θαλάττῃ τὰς ἀλκυόνος ἡμέρας (2) εὐχόμην. Ἐπεὶ δὲ ἡ τριήρης κατῆρε, πῶς ἂν εἴποις τὸν δρόμον ὃν τρέχων ἐπὶ τὸν τῆς μεγάλης πόλεως κατέβην λιμένα; ἀλλ' ἔτρεχον μὲν ὥσπερ πτηνὸς, ἑώρων δὲ τὴν ἐλπίδα ἀφιπτα-

strygonibus comparantur ob immanem crudelitatem qua efferati in illo tumultu grassati sunt, de quo p. 289, se suamque operam commodavisse. Legationem, de qua statim loquitur Cydonius, memorat Cantacuzenus Hist. 3, 94 : ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο πᾶσι προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ, πρεσβευτὰς ᾑροῦντο πρὸς Καντακουζηνὸν Μανουὴλ, τὸν βασιλέως υἱὸν ἐν Βεῤῥοίᾳ διατρίβοντα, Νικόλαόν τε τὸν Καβάσιλαν καὶ Φαρμάκην. Ipse Cydonius hinc intelligendus Monodia § 5, p. 387, D : παρὰ τὸν παῖδα τοῦ βασιλέως τὸν σώφρονα καὶ πρᾶον καὶ φρόνιμον πρέσβεις ἧκον ἀξιοῦντες....

(1) Ille deus ex machina fuit, opinor, vel Manuel Cantacuzenus, vel ipse imperator. De ipsa metaphora dei ex machina videsis notam ad Anecd. mea Gr. t. 5, p. 22; Heind. ad Cratyl. p. 140; Coray. ad Athen. 6, 8; C. Hofmann. Var. Lect. 6, 26, de loco Polybii 3, 48, 8, historicos carpentis qui portentosos heroas narrationibus immiscent, παραπλήσιον τοῖς τραγῳδιογράφοις· καὶ γὰρ ἐκείνοις πᾶσιν αἱ καταστροφαὶ τῶν δραμάτων προσδέονται θεοῦ καὶ μηχανῆς. Scuderyus in Censura Cornelianæ tragœdiæ : « toutes ces belles actions que fit le Cid en plusieurs années, sont tellement assemblées par force en cette pièce, ... que les personnages y semblent des dieux de machine, qui tombent du ciel en terre. »

(2) De diebus halcyoniis multi multa: Beck. ad Avium v. 1593 : Ἀλκυονίδας τ' ἂν ἥγεθ' ἡμέρας ἀεί· Jacobs. ad Ælian. H. A. 1, 36; Longopetr. et Kiessling. ad Theocritea 7, 57 : Χ' ἀλκυόνες στορεσεῦντι τὰ κύματα· Arnald. ad Alciphr. 1, 1, in Misc. Observ. t. 4, p. 445; Anatolius de Symp. p. 299, et Democritus de Symp. cum nota Rendtorf. p. 349; Arsen. Viol. p. 40; St. Clericus Dissertatione peculiari; Brod. ad Anth. 1, c. 55 = Anth. Pal. 9, 171 : Καὶ πότε ιδη νήεσσ' ἄφοβος πόρος, εἰπὲ, Θάλασσα, Εἰ καὶ ἐν ἀλκυόνων ἤμασι κλαυσόμεθα; Ἀλκυόνων, αἷς πόντος ἀεὶ στηρίξατο κῦμα Νήνεμον, ὡς κρῖναι χέρσον ἀπιστοτέραν. Ἀλλὰ καὶ ἡνίκα γαῖα, καὶ ὠδίνεσσιν ἀπήμων. Αὐχεῖς, σὺν φόρτῳ δύσας Ἀριστομένην. Scripsi δὴ νήεσσ' pro lectione codicum δινήεις e correctione viri d. in Thes. Steph. Didotiano V. Ἀλκυών. Pro γαῖα Brunckio et Jacobsii placuit conjectura Munckeri, ad Hygin. p. 133, ubi de halcyoniis diebus agit, speciosissima quidem, γαῖα. Ignorarunt viri dd. propositam fuisse et a Longopetræo qui ad Theocr. l. l. id epigramma galli cis versibus convertit. « Si j'aimois » Longopetræus ait « naturellement plus que je ne fais à corriger le texte sans nécessité, j'aurois esté tenté de lire μαῖα au lieu de γαῖα, *cum obstetrix es ;* cette manière de parler me sembleroit hardie et ingénieuse. » Pulcre Lebrun. *Pindarus* : « Fuyez, fuyez de cet asile, Orageuse Fortune, aveugle Ambition! J'ai trouvé loin des cours un port sûr et tranquille. Fuyez! irais-je encor, sur ma barque fragile, Tenter des mers sans alcyon? » Auctor libri suavissimi « The pilgrims of the Rhine : poor Fanny had to bear with her husband's .... storms of passion, unfollowed by any halcyon. »

μένην· καὶ τῶν ὄντων κακῶν ἀφαιρήσειν πιστεύων, ἔλαθον καὶ τὰ μὴ ὄντα προσθείς. Καὶ κάθημαι δὴ χείρω ποιῶν τὰ φθάσαντα δυσχερῆ, τῷ τὴν σὴν ἐπιδημίαν παντελῶς ἀπογνῶναι. Τὴν δὲ βουλὴν ἰατρὸν μὲν ἀκούω (1), παρ' οὗ δ' ἂν τοῦτο δεξαίμην οὐκ ἔχω. Καὶ συμβέβηκέ μοι λοιπὸν, ὥσπερ ἐν ναυαγίῳ, ἐνδόντα τοῖς κύμασιν ἐμαυτὸν, ὅποι ἂν ἐκεῖνα φέρωσιν ἄγεσθαι. Διοσκούρους (2) δὲ, καὶ τὸ πέτρας λαβέσθαι, καὶ τὸ τὴν τύχην πάντα ἂν ἐνεγκεῖν, μάταιον ἐλπίδα τὸ μέγεθος τῶν κακῶν ἐξελέγχει. Εἰ δὲ Πλάτωνα ἐπαινοῦμεν τὴν Σκύλλαν ὑπὲρ Δίωνος πλεῖν οὐκ ὀκνήσαντα, ἀλλ' ὕφαλον ἀνασχόμενον διελθεῖν, ὅπως τῷ φίλῳ βέλτιον σχοίη τὰ πράγματα, πῶς οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπαινέσεταί τις καὶ σὲ, ἂν ὑπὲρ ἀνδρὸς ἑταίρου ταυτὰ διανοηθῇς; καὶ πρόσεστι (3) τὸ μηδὲν ἁμαρτεῖν, μηδὲ κινδύνων ἰδίων ὠνεῖσθαι τὴν τῶν φίλων ὠφέλειαν. Λέγω δὲ τοῦτο, οὐ τὴν ἐμὴν παραμυθίαν ἔργον ἀξιῶν εἶναι τῆς σῆς ἐνταῦθα ἀφίξεως, ἀλλ' ὅπως (4) τοῖς αὐτοῖς ἔξεστι μὲν ὑπακοῦσαι βασιλεῖ, ἔξεστι δὲ χαρίσασθαι καὶ τοῖς φίλοις, τάς τε μετὰ ταῦτα φροντίδας ἐλάττους ποιῆσαι ὧν προσήκει παρὰ βασιλέως τυχόντα. Ὁδοῦ δὲ πάρεργον δόξεις καὶ τὸν φίλον ὠφεληκέναι.

ΛΑʹ.

Πολλαχόθεν εὔφρανας ἡμᾶς ἐπιστείλας. Τό τε γὰρ διὰ χρόνου τοῦθ' ἡμᾶς εὐτυχῆσαι, ποίαν οὐκ ἂν ἑορτὴν δευτέραν ἔπεισε τούτου νομίσαι; ἥτε φωνὴ, κόρου τὸ παράπαν οὐκ ἐῶσα μνησθῆ-

(1) Esse τὴν βουλὴν aut τὴν συμβουλὴν ἱερὸν, sæpe dictum est, ἰατρὸν esse non memini, ac forsan ἱερὸν reponendum. Xenophon Exped. 5, 6, 4: ἡ ἱερὰ συμβουλὴ λεγομένη εἶναι· ubi Larcher. p. 52. Menandri Sent. Sing. 256: Ἱερὸν ἀληθῶς ἐστιν ἡ συμβουλία· ubi Meinek. Quem versum sumsit Arsenius Viol. p. 305, ubi Walz. Julianus Epist. 3: πέμπε δὴ τὸν λόγον καὶ τὴν ἱερὰν συμβουλήν· ubi Heyler. Adde Schott. ad Zenob. 4, 40, qui ab Erasmo Chil. 2, 1, 47, profecit, et de more nomen viri summi reticuit. Leo Diac. 7, 4: ἀγαθόν τι χρῆμα καὶ θεῖον εἶναι τὴν συμβουλὴν ἐξεπίσταμαι, παλαιῶν βίβλους παραναγνοὺς καὶ αὐτός. Georgius Lapithes, quem edidi in Notitiis codd. mann. t. 12, parte altera, v. 1194: Χρημάτων γὰρ ἡ συμβουλὴ ὠφελιμώτερόν πως· ubi mea nota poterit legi. Poterit et legi Duportus Gnomol. ad Homericam sententiam Il. K, 43: Χρεὼ βουλῆς ἐμὲ καὶ σὲ ... Κερδαλέης, ἥτις κεν ἐρύσσεται ἠδὲ σαώσει. Quum consilium possit ἐρύεσθαι καὶ σώζειν, hinc forsan vocatum fuerit ἰατρὸς a Demetrio. Id enim medici faciunt, saltem volunt facere.

(2) De Dioscuris p. 287, n. 1.

(3) Eodem modo utitur verbo πρόσεστι p. 289, 10; p. 291, 20.

(4) Forsan, ὅτι. Obiter in Juliano Ep. 10, legerim προσθήσω δὲ ἔτι, non ὅτι.

ναι (1), οὐδ' εἴ τις καθ' ἡμέραν ἀκούοι, τῆς Νέστορος ἀνεμίμνησκε γλώττης καὶ τῶν ἐπῶν οἷς ὁ Ποιητὴς τὸ ταύτης ἐκόσμησε ῥεῦμα (2). Τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι καὶ τοῦ τρέμειν καθαρῶς ἀπηλλάγμεθα καὶ περὶ τῆς σῆς ὑγείας ἡμῖν ὑπῆρξε θαρρεῖν, ἥν σοι καθαρὰν ὁ Σωτὴρ διὰ βίου παράσχοι, εἰς ἃ προσήκει ταύτῃ καὶ χρωμένῳ καὶ χρησομένῳ. Ἀφ' ὧν μὲν οὖν ἡμεῖς ἡδόμεθα, ταῦτα· ἃ δὲ περὶ τῶν ἐμῶν φῂς ἀκοῦσαι, ταῦτ' οἶμαί σε τῆς νυκτὸς ἐν τοῖς ὕπνοις ἑωρακέναι, τῷ σφόδρα περὶ ἡμῶν ταῦτα βούλεσθαι τῆς ἡμέρας (3). Οὔτε γὰρ τὴν εὐλογίαν ἔχω συνιδεῖν ᾗ με φῂς τῶν ἀντιτέχνων κεκρατηκέναι, οὔτ' ἔστιν ὃν ἐγὼ λυπεῖν διὰ τὴν τέχνην προῄρημαι. Οὐ μὴν οὐδὲ τὸν πρὸς ἄλλους ἀγῶνα σύμβολον ἀξιῶ τῆς ἐμῆς σοφίας γενέσθαι, ὥσπερ οἱ δρομεῖς, παρ' ἑτέρους τὰ ἐμαυτοῦ θεωρῶν. Ἀλλὰ λέγουσι μὲν οἷς τοῦ λέγειν ἐμέλησεν, ἐγὼ δὲ συνήδομαι μὲν τῶν λόγων τοῖς ὅπερ φασὶ τοῦτο καὶ οὖσιν. Εἰ δέ τις δοκεῖν ἐσπούδασε μόνον, τοῦτον οὐ λυπῶ τοῖς ἐλέγχοις, οὐδ' ἐνοχλῶ τῇ δόξῃ, τὰ ὄντα περὶ αὐτοῦ τοὺς ἀκούοντας πείθων· ἀλλ' εὔχομαι σιωπῇ, τοῦ μόνον δοκεῖν πεπαυμένον, γενέσθαι ποτὲ καὶ τοῦ ὄντος. Τοῦτο δ' ἐστὶν εἰδότα τὰ πράγματα οὐδενὶ βούλεσθαι προξενεῖν ἀηδίαν. Ἀπὸ δὲ λόγων οὐδεὶς ἂν ἕλοι τὸν βασιλέα· φύσει τε γὰρ τῶν παρ' ἑκάστοις λόγων κρατεῖ, καὶ τῆς αὐτοῦ φωνῆς κἂν βάρβαρος, κἂν θηρίον ἁλοίη (4). Ὥσθ' ὁ μὲν λέγει, οἱ δ' ἐνταῦθα τοὺς πώγωνας ἠσκηκότες, καὶ τῷ τρίβωνι καὶ τῷ προκατειληφέναι τὴν παίδευσιν ὁριζόμενοι (πολὺ

(1) Vide p. 240, n. 8 similia Manuelis Palæologi verba.

(2) Hom. Il. A, 249 : Νέστωρ ... Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.

(3) Nam, Accius ait Ciceronis Divin. 1, 22, homines « quæ agunt vigilantes agitantque, ea si cui in somno accidant, Minus mirandum est. » Quem locum cum pluribus adtuli similibus ad Anecd. Gr. t. 1, p. 67. Maximianus 4, 45 : « Credo equidem assuetas animo remeare figuras. » Ibi Wernsdorf. Theodorus Prodr. Rhod. 2, p. 81 : Τῶν πραγμάτων γὰρ καὶ λόγων τῶν ἐν φάει Εἴδωλα πολλὰ καὶ φάσεις νυκτιχρόους Ἡ νὺξ ἀναπλάττουσα ... Φέρει τὸ φάσμα τῇ καθ' ὕπνους ἐμφάσει. Vide et Stanley. ad Æschylea Eum. 131 : ὄναρ διώκεις θῆρα· Hœschel. ad Sap. Sirach. 31, 7 : πολλοὺς γὰρ ἐπλάνησε τὰ ἐνύπνια. Conferatur de insomniis Manuel Palæologus supra p. 241. — His scriptis, incidi in volumen prius minorum medicorum Ideleri, opus utilissimum quidem, sed non satis diligenter ab optimo ac desideratissimo juvene curatum. Insunt de somno Philæ versiculi isti p. 292 : Τὰς εἰσαγωγὰς τοῦ μονοτρόπου βίου Ἀγρυπνία ῥύθμιζε καθεύδων μόλις· Δεῖ γάρ σε φυγεῖν τὰς ὀνεφολεσχίας Μὴ γὰρ γαλισθῇς ὑπὸ φιλοσαρκίας. Corrigendum ἀγρυπνίᾳ, ὀνειρολεσχίας, Μὴ γαργαλισθῇς.

(4) Cantacuzenus barbaros poterat ipsorum alloqui lingua. Βασιλεύς, narrat id ipse Hist. 4, 10, p. 66, ἐκέλευεν περσιστί· ἄπειρος γὰρ οὐ παντάπασιν ἦν τῆς ἐκείνων διαλέκτου.

δὲ τοῦτο τὸ θηρίον ἡ θαυμαστὴ πόλις (1) βόσκει), « λάβροι παγγλωσσίῃ κόρακες ὥς », καὶ τὸ λοιπὸν οἶσθα Πινδάρῳ συγγεγονώς (2). Οὕτως οὐδὲν ἐνταῦθα τοῖς τοῦ βασιλέως ἁμιλλώμενον ἄν τις εἴποι· ἀλλ', εἰ πάντες σιωπῇ μόνον δέχοιντο τὰ λεγόμενα, τὰ προσήκοντα δοκοῦσι πεποιηκέναι. Ποῦ τοίνυν ἐγὼ φανοῦμαι, τῶν πῦρ πνεόντων τούτων οὕτω σβεννυμένων ἐξαίφνης; εἰ δ' ὅθεν τῶν πλησιαζόντων δοκῶ μαθεῖν ἀξιοῖς, καὶ ταύτην ἴσθι τὴν αἰτίαν ἐκεῖθεν οὖσαν· ἐπεὶ, καὶ εἴ τις θερμαίνοιτο, τῷ πυρὶ λογιστέον τὸ πάθος, οὕτω καὶ τῶν ἡμετέρων ἐκεῖνον ἂν εἰκότως ἀνθ' ἡμῶν ἐπαινοίης. Ὁ γὰρ τῶν μὲν ἐχθρῶν οὐδένα λυπήσας, τοὺς δὲ τῆς αὐτοῦ σφαγῆς ἆθλα θαυμαστὰ προτιθέντας (3), τούτους οἷς ἀμείψεται σφόδρα ζητήσας ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ πάντα ἠγωνισμένους, τί θαυμαστὸν εἰ χρηστὸς εἴη τοῖς εὔνοις, καὶ χώρας μεταδιδοίη τοῖς οἰκείοις, εὐτύχημα τὸ τούτων ἄρχειν λογιζομένοις;

Ἐπεὶ τοίνυν αὐτὸς οἷς σύνεσμεν ἀγνοεῖς, ἐγὼ τὰ ἐμαυτοῦ κακά σε διδάξω. Πόρρω μέν εἰμι μητρὸς, πόρρω δὲ ἀδελφῶν καὶ πατρίδος· φίλων δ' ἐν ἐκείνῃ πρῶτον γευσάμενος, μόνης τῆς γῆς ἐκείνης τὸν καρπὸν τοῦτον εἶναι πεπίστευκα· οὕτω τοὺς ἑκασταχοῦ τοὐναντίον ἂν μᾶλλον προσείποις· οἱ δὲ λόγοι πτερόεντες ἄντικρυς, καὶ λήθη κρατεῖ παρ' ἡμῖν, ἀπὸ πάντων ἐκείνων τὸ δὲ στῆναι τὴν πλάνην καὶ τῶν προτέρων γενέσθαι, μαινομένων ἀνθρώπων ἐλπίδες. Τὸ δὲ μέγιστον καθ' ἡμέραν μὲν ἡ μεγάλη πόλις κενοῦται, καὶ μεγίστην οὖσαν μικρὰν τὸ τῶν τάφων πλῆθος ἐλέγχει καὶ καθ' ἡμέραν ἔργον ἡμῶν ἐκφέρειν τοὺς φίλους (4). Καὶ ὃ μάλιστ' ἂν ἄνθρωπον δάκοι, ὅτι καὶ φεύγουσιν ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι, εὐλαβούμενοι τὴν τοῦ νοσήματος κοινωνίαν, καὶ οὔτε πατὴρ θάπτει παῖδας, οὔτ' ἐπ' αὐτῷ παρ' ἐκείνων τὰ νενομισμένα τελεῖται. Ἰατρῶν δὲ οἱ περιλειπόμενοι οὐδ' ὅ τι μετὰ τὴν τελευτὴν ληρήσουσιν ἴσασιν, ἀλλ' ἐγκαλυψάμενοι γράφουσι διαθήκας. Ὁ χρηστὸς δὲ Γεώργιος (5) οὐδὲ προσειπὼν ἡμᾶς ᾤχετο, ἀσθενὲς, ὡς ἔοικε, φάρμακον τὴν τέχνην νομίσας. Ἐγὼ δ' ἐν

(1) Codex, πόλις τρέφει, suprascripto βόσκει ab eadem manu.

(2) Pind. Ol. 2, 156.

(3) Sæpius Cantacuzenum pugione, sagittis, veneno tollere aulæ Byzantinæ magnates, Apocaucus, alii tentaverunt, nequicquam. Conf. Epistola 33, p. 319.

(4) Hæc referenda ad pestilentiam immanem de qua jam p. 304.

(5) Videtur hic Georgius idem Georgio philosopho ad quem sunt scriptæ epistolæ 23, 24, 25, 26.

μέσοις καθήμενος τοῖς δεινοῖς, καὶ τὴν πόλιν ὁρῶν καὶ τὸ τοῦτο καλεῖσθαι κινδυνεύουσαν ἀπολέσαι, περιδεᾶ μὲν ἔχω τὴν ψυχὴν, σκιᾶς δὲ οὐ πολύ μοι διαφέρει τὸ σῶμα, καὶ πρὶν οἴχεσθαι τὰ τῶν οἰχομένων πάσχειν δοκῶ.

Πρὸς ταῦτα δεῖ μὲν βουλῆς, δεῖ δὲ εὐχῶν, τῶν τε ἄλλων, καὶ ὅσοι μετὰ τοῦ Θεῷ πλησιάζειν καὶ ἡμῖν ὅπως τὶ βέλτιον εἴη σκοποῦσιν, ὥστ', εἰκότως ἂν αὐτὸς τὴν πρεσβείαν ταύτην ὑπὲρ ἡμῶν ὑποσταίης (1).

ΛΒ'.

Ὧν μὲν παρὰ σοῦ προῖκα καὶ πλείστων εἰλήφειν, ἐκείνων μὲν οὐδ' ἂν ἐμαυτὸν ἀποδόμενος, καὶ τὴν ὠνήν σοι προσενεγκὼν, οἶμαι δυνηθῆναί σε πρὸς ἀξίαν ἀμείψασθαι· τῶν δὲ μήλων ἐκείνων ἅ μοι πρότερον ἔχρησας, εὗρον ἀμοιβὴν, πολλῷ τὰ παρὰ σοῦ δεδομένα νικῶσαν. Πέμπω σοι γὰρ τῶν ἐμῶν πλείω τῶν σῶν, καὶ καλλίω μᾶλλον ἢ πλείω. Ἐκεῖνα μέν γε τῶν μαστῶν, ὥσπερ νήπια, πρὸ ὥρας ἀφελκυσθέντα, ἠσθένησέ τε ἐν ἑαυτοῖς καὶ τὸ γλυκὺ τοῦ χυμοῦ πρὸς τοὐναντίον μετέβαλε· τὰ δὲ ταῖς μητράσιν ἐμμείναντα, καὶ τῆς παρὰ τῆς φύσεως ἀπολελαυκότα τροφῆς, ἥδιστά τε ἐστὶ γευομένοις καὶ πρὸς κόρον χρωμένοις ἥκιστα βλαβερὰ, ὥστ' οὐδ' ἂν ἰατρὸς ἐπιτιμήσειε βουλομένοις ἐμπίπλασθαι. Τὴν δὲ ὀλιγότητα τοῦ δώρου μὴ ἀτιμάσῃς. Σπάνιόν τε γὰρ πανταχοῦ τὸ καλὸν, καὶ ἅμα ἡ νῦν ὥρα τοῖς δένδρεσι τούτοις τὸν κόσμον συνέστειλε. Χωρὶς δὲ τούτων, καὶ πολλοὶ περὶ ἡμᾶς οἱ αἰτοῦντες, μᾶλλον δὲ ἀπαιτοῦντες· ἐν οἷς εἰσι καὶ οἱ ταῦτ' ἀξιοῦντες αὐτοῖς, ὥσπερ τακτούς τινας ὅρους φέρεσθαι παρ' ἡμῶν, ὑφ' ὧν οἱ κοπιῶντες ἡμεῖς γεωργοὶ οὐδ' ὕστατοι συγχωρούμεθα τῶν καρπῶν ἀπολαύειν· ὥστ', εἰ μὴ πάντα αὐτοῖς ἀπονείμωμεν ὀργισθέντες, μετὰ τῶν δένδρων καὶ τὴν οἰκίαν ἡμῖν ἀνασπάσουσι. Τοῦτό σοι τὰ δῶρα συνέστειλεν, ὧν τὴν ἔνδειαν ἡ τοῦ πέμποντος ἀναπληρούτω σοι προθυμία, ἣν ἔχων οὐδὲν τῶν ἐμῶν ὅ τι οὐχ ἕξεις.

(1) Videtur hominem cui scribit Cydonius ecclesiastico functum esse munere, non fuisse monachum. Monachi scilicet quomodo possint θεῷ πλησιάζειν curant, sed humana a se putant esse aliena.

ΛΓ'.

Ὑπὲρ τοῦ Καυκαδηνοῦ κυροῦ Θεοδώρου πρός τινα τῶν παρὰ βασιλεῖ δυνατῶν.

Οἶμαι καιρὸν εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν ἔσεσθαι τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν τῶν δικαίων τυγχάνειν. Τοῦτο γὰρ πᾶσιν ἡ τοῦ θαυμαστοῦ βασιλέως περὶ πάντα χρηστότης λαμπρῶς ὑπισχνεῖται. Ὁ γὰρ καὶ τοῖς ἐχθίστοις οὐ μόνον τὰς αἰτίας ἀφεὶς, ἀλλ' ὡσὰν ἠγωνισμένοις (1) ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ χάριτας νέμων, καὶ τοῖς ὑπὲρ ὧν προσέκρουσαν τρέμουσιν τῆς (2) εἰς τὸ μέλλον εὐνοίας ἆθλα θαυμαστὰ προτιθεὶς, καὶ φιλανθρωπίᾳ καὶ τῷ μηδενὶ τῶν φθασάντων μνησικακῆσαι τὰ τῆς βασιλείας κοσμήσας προοίμια (3), τί οὐκ ἂν περὶ τοὺς εὔνους, καὶ τὰ νῦν ὁρώμενα καὶ ποθοῦντας καὶ εὐχομένους, ἐργάσαιτο; ὧν ἕνα καὶ τὸν καλὸν Καυκαδηνὸν πάντες ἴσασιν ὄντα, ἄνδρα μηδενὶ μὲν μηδέποτε γενόμενον λυπηρὸν, ὅθεν δὲ δυνατὸν αὐτῷ καὶ πολλοὺς ὠφελήσαντα, καὶ οὗ τῇ πολιτείᾳ καὶ τοῖς τρόποις μέχρι νῦν οὐδεὶς ἐπετίμησεν, καὶ μάλιστα νῦν ὅτε τὸ συκοφαντεῖν τε καὶ ψεύδεσθαι μόνος πρὸς τὸ ζῆν ἐπινενόηται πόρος. Ἀλλ' οὗτος ἤχθετο μὲν τοῖς ἐπιπολάζουσι, καὶ τοῖς ἐξ ὧν τὴν βασιλείαν ἠδίκουν τοὺς ἰδίους αὔξουσιν οἴκους· εὔχετο δὲ φανῆναι τὸν κωλύσαι ταῦτα δυνάμενον· ὃ καὶ μῖσος αὐτῷ, παρὰ τῶν οὐκ ἀνεχομένων εἴ τις αὐτῶν αἰσθάνοιτο, τέτοκεν, οἳ καὶ τῆς μικρᾶς αὐτῷ τροφῆς ἣν παρὰ βασιλέως εἶχε φθονήσαντες, καὶ ταύτην αὐτὸν ἀφελόμενοι, ἀργίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐντεῦθεν πενίαν κατεψηφίσαντο. Καὶ κάθηται δὴ μετὰ γυναικὸς καὶ παίδων μηδὲν εἰς τὴν οἰκίαν εἰσάγων, τὰ δ' ὀλίγα τῶν ἔνδον ἤδη πολλῶν ἐτῶν ἀναλίσκων. Ἀλλὰ νῦν, τῇ περὶ πάντα τοῦ βασιλέως δικαιοσύνῃ θαρρήσας, πρόσεισι δεόμενος στῆναι μέν ποτε τὴν ἄγαν ῥύμην τῶν αὐτὸν μέχρι νῦν ἐλαυνόντων, ἐπὶ δὲ τὴν προτέραν ὑπηρεσίαν πάλιν ἐπανελθεῖν, ἀφ' ἧς λήψεται μὲν τὸν

(1) Codex, ἠγωνισμένους. Ad sententiam conf. Ep. 31, p. 317, 12.

(2) Codex τοῖς. Rescribendum fuit τῆς.

(3) Intelligendum nomen προοίμια de altero quasi imperii initio, quum pace tandem facta cum Anna imperatrice ac Joanne Palæologo, se denuo coronari ac consecrari voluit Cantacuzenus.

μικρὸν πόρον ἐκεῖνον, εἰσοίσει δὲ καὶ αὐτὸς τῷ βασιλεῖ μετὰ τῆς εὐνοίας καὶ τὸ (1) μηδενὶ τῶν κλέπτειν ἐπιχειρούντων συγχωρεῖν τὰ κοινὰ παρεκλέγειν· τοῦτο δὴ τὸ πολλοὺς πρότερον μηδ' ὅ τι δειπνήσουσιν ἔχοντας, νῦν δεῖξαν ἐξαίφνης ὑπὸ μέθης καὶ τρυφῆς ῥηγνυμένους, καὶ μηδ' ὅπη τὰ ὄντα ῥίψουσιν ἔχοντας. Εἰ μὲν οὖν αὐτὸς οἷός τε ἦν τῷ βασιλεῖ προσελθὼν ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς δεηθῆναι, οὐκ ἂν ὤκνησα πάντα λέγειν, ἀνδρὶ φίλῳ καὶ ἀγαθῷ δίκαιον κρίνων συναγωνίζεσθαι· ἐπεὶ δ' ἐμοὶ νῦν οὐ ῥᾴδιον εἰσόδου τυχεῖν, οὐκ ἂν αἰσχυνοίμην ἀντὶ τῆς ἐμαυτοῦ τῇ σῇ κεχρημένος δυνάμει.

Πέμπω σοι τοίνυν αὐτὸν, ἅ τε πέπονθε καὶ ὧν ἀξιοῖ τυχεῖν σαφῶς σε διδάξοντα· ἃ μακρᾶς δεόμενα διηγήσεως τῇ τούτου κατέλιπον γλώττῃ, τὴν παρὰ τῶν συγγενῶν ἐπήρειαν ἱκανῇ τραγῳδῆσαι. Πρὸς γὰρ οἷς εἶπον, καὶ ῥήτωρ ἡμῖν ἐστιν ὁ ἀνήρ (2).

(1) Codex τῷ. Rescripsi τό, sensu postulante, ni fallor; videlicet εἰσοίσει τὸ μηδενὶ συγχωρεῖν. Ni tamen desit alia quædam in accusativo propositio verbo εἰσοίσει jungenda. Permutatio vocalium ω ο est pervulgatissima. Demetrius Cydonius De cont. morte p. 48 : ὑφ' ὧν (τῶν ἡδονῶν) τὸ τῶν ἀνθρώπων κηλούμενον γένος, ὥσπερ κακῷ δεσπότῃ, χαίρει παραμένων αὐταῖς. Mendum in παραμένων per editiones propagatum tolli potuit vel sine codicibus. Adsit tamen abundantius necessariæ correctioni παραμένον codicum 963, 1213, auctoritas. Idem p. 142 : τὴν ψυχὴν ... τοσούτῳ μᾶλλον καλλίω καὶ ἐῤῥωμενεστέραν ὅσον ἧττον μετεῖχε τοῦ σώματος. Inveni τοσούτου in codice 1213, τοσοῦτο in codice 963; et hoc placet : τοσοῦτο ... ὅσον. Rursus p. 144 : θαῤῥεῖ περὶ ἑαυτοῦ ὡς οὐδὲν ἔτι οὐσίας καὶ ζωῆς στερηθησόμενος. Erat olim editum στερησώμενος, um varietate vel conjectura adscripta στερηθησώμενος. Kuinœlio edere placuit στερηθησόμενος. Sed præferam codicum quos vidi duorum mediam formam στερησόμενος. In nobis Boivini ad Gregoram p. 773, et in Bibliotheca Gr. t. 10, p. 414, exstat a Gregora composita in Theodori Metochitæ sepulcrum inscriptio, cujus hocce est distichon prius : ὃς πάρος ἐν σοφίῃ μέγα κῦδος ἔην γε θνητῶν, Βαιὸς ὡδὶ λάας τοῦγε κέκευθε νέκυν. Versus posterioris pravum initium sic corrigo : βαιὸς ὅδε λᾶας. Isaacus Porphyrogen. Paralip. p. 283 : ἐπεὶ δ' οὐ μόνως ἡ μήτηρ φονευθῆναι τὸν υἱὸν παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐφοίβασεν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ ῥηθέντος Θυμβραίου Ἀπόλλωνος, μή τις ἐννοήσειεν ὅς αὕτη τὸ φοίβασμα διεψεύσατο περὶ μέρος καὶ οὐ καθολόκληρον ἀληθεύσασα. Legendum e codice 897 ἐννοήσειεν ὡς, quod quivis legerit et sine codice, ac παρὰ μέρος, etiam καθ' ὁλόκληρον.

(2) Theodorum istum Caucadenum literas coluisse probatur testimonio Manuelis Palæologi, cujus epistolam proferam e cod. 2041, f. 15, 1, ipsi scriptam : τῷ Καυκαδηνῷ κυρῷ Θεοδώρῳ. Τὰ εἰρημένα σοι ἐν μικρῷ μὲν, οὐ φαύλῳ δ' ἀνεγνώσθη θεάτρῳ. Ἦσαν δ' οἳ καὶ λέγειν ἐν αὐτῷ σὺν ὥρᾳ ἠπίσταντο, καὶ ὧν ἡ ψηφὸς ἐν λόγῳ τοῖς περὶ λόγους σπουδάζουσιν : Ὧν ὁ μὲν τὴν τάξιν, ὁ δὲ τὸ κάλλος τῶν ὀνομάτων διὰ θαύματος ἦγε· τοὺς δ' ἡ τῶν ὀνομάτων πυκνότης ἐξέπληττε, καὶ τὸ ταῦτα ὄντα τοσαῦτα πάνυ τοι βραχέσιν ὀνόμασι περικλείεσθαι· καὶ ἄλλος ἄλλο τι ἐκρότει καὶ πάντες ἅπανθ' ὅμου. Ἐμοὶ δὲ καὶ ταῦτα μὲν ἄριστά γε πάντα ἐφαίνετο, οὐχ ἧττον σιωπῶντι καὶ καθημένῳ, ἢ τοῖς ἄλλοις πηδῶσι σὺν ἡδονῇ καὶ βοῇ. Ὧ δὲ μᾶλλον ἥσθην καὶ ὅ μοι κρεῖττον ἔδοξε τῶν σῶν, ὅτι τὸ μέτρον ἐτιμήσας. Ὑπερβαλλόντως γὰρ ἐρῶν οὐ γράψας ἠτοῦ τυχεῖν (πῶς γὰρ οὔ;), πᾶσαν ὅμως ὑπερβολὴν διαπέφευγας. Πέπεικας τοίνυν, καὶ ἡ ἐλπίς σοι ἐξέβη. Ὅπως δὲ καὶ τὰ τῆς ἡμετέρας ἐκβήσεται· τοῦτο

ΛΔʹ.

Τοῖς συνοῦσι τῷ βασιλεῖ μετὰ τὴν εἱρκτήν (1).

Ποῦ δὴ νῦν τὰ πέρυσι δυσχερῆ, καὶ τὸ δυσῶδες μᾶλλον ἢ σκοτεινὸν ἄντρον ἐκεῖνο, καὶ ὁ τὼ πόδε πιέζων σίδηρος, καὶ ὁ τῆς ὀδύνης ἄρτος καὶ τὸ κεκραμένον δάκρυσι πόμα, καὶ ὁ φωνῇ καὶ βλέμματι οὐχ ἧττον λυπῶν ὑμᾶς ἢ τηρῶν βάρβαρος, καὶ ἡ τῶν φίλων ἐρημία, καὶ τὰ ὀνείδη, καὶ τὸ τῶν παρόντων ἀεὶ χείρω προσδοκᾶσθαι τὰ μέλλοντα; Ἐν τούτοις μὲν γὰρ ὑμᾶς, Θεοῦ συγχωροῦντος, ὁ παρελθὼν εἶχε χρόνος, καὶ λελύπησθέ γε τῷ πάσχειν μὲν ὑμεῖς, τῷ δὲ τοὺς φίλους πειρᾶσθαι τούτων ἡμεῖς. Τὰ δὲ νῦν εὐλογητὸς ὁ Θεὸς (2) οὐκ ἐάσας ὑμᾶς ὑπὲρ ὃ δύνασθε πειρασθῆναι (3). Ἰδοὺ γὰρ λέλυται τὸ νέφος ἐκεῖνο, καὶ τὴν μὲν εἱρκτὴν ἐξουσία βαδίζειν ὅπῃ τις βούλεται διεδέξατο· ἀντὶ δὲ τοῦ σκότους οὐδενὶ μέσῳ τῶν ἀκτίνων καὶ τοῦ φωτὸς ἐμφορεῖσθε, καὶ ἡ δυσωδία τῇ τῶν δένδρων καὶ τῶν ἀνθέων εἶξεν ὀσμῇ· δεσμὰ δὲ ἐκεῖνα, ὑφ' ὧν οὐδὲ καθῆσθαι συνεχωρεῖσθε, ἀραχνῶν ἄντικρυς νήματα, καὶ νῦν οὐ βαδίζειν μόνον κατ' ἐξουσίαν, ἀλλὰ καὶ τρέχειν ὑμῖν ἔξεστιν, οὐ ποσὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἵππων τοῖς ταχίστοις χρωμένοις. Ἐνθυμούμενοι δὲ τὸ βάραθρον οὗ καθεῖρχθε γελῶμεν, πεδία καὶ τὰς τῶν ὀρῶν κορυφὰς ἐννοοῦντες, καὶ ὡς οὐδὲν ὑμᾶς χωρεῖ, νῦν μὲν θηρεύοντας, νῦν δὲ γυμναζομένους ἢ ὁμιλοῦντας, πάντα δὲ μεθ' ἡδονῆς ἐπιόντας. Οἷον δὲ κἀκεῖνο πολλὴν τέρψιν ἐπεισάγον ὑμῖν ἐν ταῖς συνουσίαις· ὁ μὲν τὸ σκότος εἶπεν, ὁ δὲ τὸν λιμόν, ὁ δὲ τὸ ψῦχος, ὁ δὲ τὴν νόσον, ὁ δὲ τὸν κάδον (4)· ἄλλος τὰς

δ' ἔσται ἣν τοῖν νέοιν σεαυτὸν σωφρονιστὴν ἐπιστήσαιο. Ὃ δὴ δίκαιον εἴποις ἂν εὖ οἶδα καὶ ἅμα γε συνοῖσον κἀκείνοις τε καὶ θυγατρὶ, καὶ οὐ χαλεπὸν οἶμαι πρᾶξαι, ἐὰν ᾖ βουλομένῳ σοι.

(1) Videlicet τὴν εἱρκτὴν τὴν αὐτῶν. Durante civili bello, cives plurimi qui Cantacuzeni partibus favebant, Annæ jussu aut magnatum potius qui res publicas moderabantur, in vincula fuerant conjecti, quos urbe expugnata statim in libertatem vindicavit Cantacuzenus.

(2) Est in Bibliis formula frequens εὐλογητὸς ὁ Θεός.

(3) Vide locum Pauli p. 245, n. 4.

(4) Vocabulum κάδον vix quid velit novi. Capiendum fere videtur de lasano, quod carcerarii non purgabant sedulo, et fœtore nimio fiebat ἄντρον ἐκεῖνο, ἐκεῖνο βάραθρον δυσῶδες μᾶλλον ἢ σκοτεινόν.

ἀναδιδομένας ὑπὸ τὴν κλίνην πηγὰς, καὶ τὸ καθεύδουσιν ὑπὲρ κεφαλῆς εἶναι τὰ κύματα, καὶ τὸ πλοίου δεῖν ἀπὸ κλίνης ἐπὶ κλίνην βουλομένους ἰέναι· ἕτερος τὸ μέχρι νῦν οὐκ εἰδέναι τίνος ἐγκαλούμενος εἵργετο· εἶτ' ἐκ πάντων Θεῷ μὲν χάριτες τῆς ἐλευθερίας, ἀραὶ δὲ ἐπὶ τοὺς αἰτίους, καὶ γέλως εἴ τίς τι τότε διὰ λύπην ἔπραξεν ἢ εἶπε μὴ δέον. Πάντες γὰρ ἀλλήλοις οἱ τῆς δυστυχίας ἐκείνης κοινωνοὶ συγκαθήμενοι, καὶ τὰ ἀλλήλων εἰδότες, ἐπὶ τὸ γελοιότερον ἄγοντες τὰ γενόμενα διηγεῖσθε. Ἔχουσι γάρ τι καὶ ἡδονῆς μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῖς παθοῦσιν αἱ τῶν λυπηρῶν διηγήσεις, ὥσπερ οἶμαι καὶ τοῖς χειμῶνι χρησαμένοις τὸ μετὰ τὸν χειμῶνα λέγειν οἵας ἐπειράθησαν τῆς θαλάσσης (1). Ὁ δὲ πάντα ἀποκρύπτει, ὁ θαυμαστός ἐστι βασιλεὺς καὶ συνὼν καὶ ὁρώμενος καὶ διαλεγόμενος, καὶ πυνθανόμενος μὲν ὑμῶν ἀκριβέστερον ὧν πεπείρασθε, διδάσκων δὲ καὶ αὐτὸς ὡς καὶ τὰ τῶν βασιλέων εἴκει τῇ τύχῃ καὶ τὰ τῆς μεταβολῆς ἐπὶ πάντα χωρεῖ, καὶ μόνου Θεοῦ τὸ ὡσαύτως. Ἔχει δὲ γλῶσσαν δεομένοις διηγήσεως πράγμασι καὶ μάλα ἀρκοῦσαν· οὗ τὸν Ἀνεμᾶν (2) ἀκούοντες, καὶ τὴν ἀμήχανον τοῦ πύργου διωρυχὴν καὶ τὸν ἀπροσδόκητον δρασμὸν, καὶ τὸ δεινότητι μεταστήσαντα τοῖς βαρβάροις τὰς γνώμας ἀντὶ πολεμίων χρήσασθαι φίλοις, θαυμάζετε μὲν ὥσπερ εἰκὸς, μικρὰς δὲ τὰς ὑμετέρας συμφορὰς πρὸς τὰ τούτου κρίνετε πάθη. Εἴ τι καὶ λείψανον ὑμῖν τῆς ἀρχαίας ἐνέμεινε λύπης καὶ τοῦτο παραμυθεῖσθε, ἵν' ὑμῖν διὰ πάντων τὸ τῆς ἡδονῆς ἀκέραιον μένῃ. Οὐχ οἷς δὲ λέγει μόνον ὁ βασιλεὺς ὑμῖν τὰς γνώμας ἀνίστησι, ἀλλ' οὐχ ἧττον καὶ οἷς πράττει, βασιλικῶς ὑμᾶς ἑστίων, καὶ καλῶν ἐπὶ τράπεζαν ἐφ' ἣν ἂν καὶ Ζεὺς ἔδραμεν « ἀμύμονας Αἰθιοπῆας » ἀφείς (3). Ἴσως δέ τισι καὶ πλεῖον ἐγχεῖν ἐπιτάττει τῷ οἰνοχόῳ·

(1) Achilles Tat. 8, 4 : τῶν ἔργων παρελθόντων ἡ διήγησις τὸν οὐκ ἔτι πάσχοντα ψυχαγωγεῖ μᾶλλον ἢ λυπεῖ. Ibi Boden. et Jacobs. Euripides Andromeda 18 : Ἀλλ' ἡδύ τοι σωθέντα μεμνῆσθαι πόνων. Ibi Matthias. Lucianus De Merc. 1 : οἱ δ' ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀποδράντες οὐκ ἀηδῶς μνημονεύοντες ὧν ἐπεπόνθεσαν. Jo. Chrysostomus Homilia De statuis 13 init. : τοῖς ἐκ ναυαγίου διασωθεῖσιν ἡδὺ τῶν κυμάτων μεμνῆσθαι, καὶ τῆς ζάλης, καὶ τῶν ἀνέμων ... ὅταν γὰρ παρέλθῃ τὰ δεινὰ, ἡδονὴν ἔχει τῶν δεινῶν ἡ διήγησις ... Quæ meminisse Cydonium dixerim. Addatur, si sit tanti, Heynius ad Virgil. Æn. 1, 203.

(2) Turris est Byzantina sic vocata Ἀνεμᾶς. Ex Cydonii verbis fere credere sit fuisse Cantacuzenum in turre Anema inclusum, unde, effosso muro, evaserit. Nil tale legere memini.

(3) Il. A, 423 : Ζεὺς γὰρ ἐς Ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας Χθιζὸς ἔβη κατὰ δαῖτα.

ὁ δ', ἐμφορηθεὶς τοῦ πόματος, « καί τι προέηκεν ὅπερ τ' ἄρρητον ἄμεινον (1) ». Ἔστι γάρ τις καὶ τοιαύτη βασιλεῦσι παρὰ Πλάτωνος τέχνη, μέθῃ λύειν τοῖς νήφουσι τὴν ἀσφάλειαν, ἵν' οὕτως, οὐδενὸς εἴργοντος, τὸν ἔνδον θησαυρὸν ὑφαιρῶνται, καὶ πᾶς τις γίνηται προδότης αὑτοῦ. Οὐκ ἀρκεῖ δὲ αὐτῷ μέχρι κόρου μόνον εὐπαθῆσαι τοὺς δαιτυμόνας, ἀλλὰ καὶ ἀποῦσι τοῖς μὲν δίδοται, τοῖς δὲ πέμπεται δῶρα, καὶ τῶν διδομένων πλέον τὸ ἐλπιζόμενον· καὶ τοῦτο τῶν ἐν χεροῖν βεβαιότερον· οὐδὲν γὰρ παλινάγρετον ὅττι κὲν βασιλεὺς κεφαλῇ κατανεύσῃ (2). Οὕτω τὴν ἀπὸ τῶν φθασάντων λύπην πολλῷ τινι νενίκηκεν ἡ νῦν ἡδονή. Καὶ τούτων χάρις μὲν καὶ Θεῷ, ὅτε καιρὸς εἰς γαλήνην μεταστήσαντι τὸν χειμῶνα· χάρις δὲ καὶ βασιλεῖ, οὐ τὴν πολϋύμνητον μόνον ἐλευθερίαν τοῖς αὐτοῦ κινδύνοις ὑμῖν ἀποδόντι, ἀλλὰ καὶ μείζοσιν ὧν λελύπησθε τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ πόνους ἀμειβομένου· οὗ τὴν γνώμην εὑρίσκοντες ἐν οἷς προθυμεῖται, εἰκότως ἂν ὧν οὐκ ἐφικνεῖται τοὺς καιροὺς αἰτιώμεθα, ὧν ἥττων πᾶσα δύναμις ἀνθρωπίνη. Τούτοις καὶ αὐτὸς ἐβουλόμην παρεῖναι· ἴσως γὰρ ἄν τις ἦν καὶ παρ' ἐμοῦ προσθήκη τῇ πανηγύρει· « νῦν δ' ἀπόλοιο δῆτ', ὦ πόλεμε » (3)! ἀλλὰ γὰρ εὐφημεῖν χρὴ φίλων εὐωχουμένων. Δίκαιοι δ' ἂν εἴητε τῇ γοῦν ἐμῇ βασιλεῖ μνήμῃ τὴν ἀπουσίαν ἀναπληρῶσαι τοῦ φίλου, καὶ, ὥσπερ φιλοτησίαν τὴν ἐπιστολὴν προλαβόντας, ἀντιπληρώσασθαι λέγω δὲ μνήμην, οὐχ ὅταν πίνοντες πάντα (4) φθέγγεσθε (τότε γὰρ καὶ κωμῳδίας πάσης χείρων ἡ μνήμη, καὶ τό γε ἐμὲ τοῖς εἰκῆ λεγομένοις ἀναμιγνύναι οὐδέν ἐστιν ἕτερον, ἢ δι' ἐμοῦ τῷ γέλωτι προσθήκην ἐπινοεῖν· τοῦτο δ' οὐκ ἂν βουλοίμην αὐτὸς γίνεσθαί μοι παρὰ τῶν φίλων)· ἀλλ' ὅταν, αὐτῶν κρατοῦντες καὶ τῆς παιδιᾶς τὸν τῆς σπουδῆς καιρὸν διαιροῦντες, σύμβουλοι τῷ βασιλεῖ γίνεσθε τῶν δεόντων, τόθ' ἡμῖν τὴν χρείαν πληροῦντες καὶ δι' ὧν εὖ πεισόμεθα πειρᾶσθε πείθειν τὸν βασιλέα. Καὶ οὐ δεήσεσθε πόνου. Τὸν γὰρ καὶ τοῖς πολεμήσασι πρᾷον, πῶς εἰκὸς ἀμελῆσαι τῶν εὔνων; Ταῦτά τε οὖν ποιεῖτε, καὶ τῷ βασιλεῖ σύμβουλοι μὴ χείρους τοῦ Νέστορος γίνεσθε, ἀλλ' ἀπ' ὀρθῆς γνώμης

(1) Od. Ξ, 466.

(2) Jupiter Thetidi Il. A, 526 : οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον, οὐδ' ἀπατηλὸν, Οὐδ' ἀτελεύτητον, ὅ τι κεν κεφαλῇ κατανεύσω.

(3) Aristoph. Nub. 5.

(4) Non mutavi repertum ὅταν φθέγγεσθε propter sequentem syntaxin eamdem, ὅταν γίνεσθε. Videtur casu excidisse scriptori castigatissimo solœcismus; ni dederit ipse ὅτε.

εἰσηγούμενοι τὰ δοκοῦντα, οἷς ἂν αὐτὸς ἐπιτάττῃ πείθεσθε μετ' εὐνοίας. Οὕτω γὰρ οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιήσετε, καὶ τὴν πατρίδα κλινομένην ὀρθώσετε· τούτου δὲ μεῖζον οὐδὲν ἐν ἀνθρώποις.

ΛΕ'.

ΤΟΥ ΚΥΔΩΝΗ ΘΕΟΔΩΡΙΤῼ ΜΟΝΑΧῼ (1).

Τίμιε πάτερ (2), ἔδει σε, φιλολόγον ὄντα, μᾶλλον δὲ φιλόσοφον, ὡς ἔοικε, καὶ λεπτοτέρων ἐννοιῶν ἐξεταστήν τε ἅμα καὶ εὑρετὴν, καὶ ἄνδρα σεαυτῷ ζητεῖν παραπλήσιον, σοφόν τε καὶ τῶν θείων πραγμάτων οὐκ ἄπειρον, ὃς ἄν σοι τὰς ἐν τοῖς θεωρήμασι δυσχερείας διέλυεν, ἀλλὰ μὴ τὴν ἐμὴν ἐπιστήμην ἱκανὴν νομίζειν ἀπαλλάττειν σε τῶν ἀποριῶν, ἣ μηδὲ τὰ τυχόντα λύειν ἱκανῶς παρεσκεύασται. Καὶ ὅτι μὴ εἰρωνευόμενος ταῦτα λέγω, κατὰ πόδας ὁ ἔλεγχος. Περὶ γὰρ ὧν ἤρου με, οὐδὲν ἔχω σοι λέγειν καλὸν, οὐδ' οἷον ἀκούσαντι τοῦ περαιτέρω πολυπραγμονεῖν ἀποσχέσθαι, ὡς ἂν ἤδη τὸ ζητούμενον ἔχοντι. Ὥστε κἀμοὶ κοινῇ μετὰ σοῦ ἱεροφάντην τινὰ ζητητέον, ὃς, ἡμᾶς ἄμφω τῆς περιπλανήσεως ἐλεήσας, ἀμφοτέροις ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν φῶς δείξας ἡγήσεται.

Πλὴν ἔδει σε, προσδοκήσαντά τι παρ' ἡμῶν περὶ τούτων ἀκούσεσθαι, φανερὸν ἡμῖν τόν τε συγγραφέα τοῦ κεφαλαίου ποιῆσαι, καὶ περὶ τίνων πραγματευόμενος τὸ γρίφον ἐκεῖνο προήνεγκε δεῖξαι, προσθεῖναι δὲ τά τε ἡγούμενα τοῦ κώλου τούτου, τά τε ἑπόμενα. Τούτων γὰρ ἐγνωσμένων, ἴσως μαντεύσαιτ' ἄν τις τί τὸ αἴνιγμα βούλεται.

(1) Præcedentibus Demetrii Cydonii Epistolis duas comites dabo, quas olim mihi descripseram e codice 2671. Quis fuerit Theodoritus, potius Theodoretus, non novi. Circa eamdem ætatem Θεοδώρητος μητροπολίτης Λακεδαιμονίας, vir doctus, a Demetrio Procopio memoratus fuit § 28. Dicebam placere Θεοδώρητον scribi, nec me movent quæ dixisse Scaligerum refert Fabricius Bibl. Gr. t. 8, p. 308 : « le meilleur de tous les « anciens est *Theodoritus*, quem male « Theodoretum vocant; car cela signifie « le participe et *itus* le nom. » Hæc vir summus in Scaligeranis, idque post Suidam. Sed nullatenus mihi scribere sic persuadent. Græcis hominibus sua pronunciatio sæpius nocet.

(2) Epistolæ Cydonii, quam edidit Matthæius in Programmate a. 1789, simile est initium, τίμιε πάτερ. Nam editum τίμε π. mendum est typorum. Recte τίμιε πάτερ in Matthæiano Catalogo codicum Mosquensium p. 212, 1.

ΛϚʹ.

Ἴσθι διπλῇ με εὐφράνας ἐν τοῖς πρὸς ἐμέ σου τὰ νῦν ἐπεσταλμένοις, τοῦτο μὲν οἷς ἐγεγράφεις, τοῦτο δ' οἷς ᾔτησας· ἑκάτερον γὰρ πάντως τῆς πρὸς ἐμέ σου φιλίας ἐναργέστατον δεῖγμα. Οὐδὲ γὰρ ὃν μὴ φιλεῖ τις, παρ' ἐκείνου τι λαβεῖν αἰτήσει ποτέ· οὔκουν γράμμασι χρήσεταί ποτε πρὸς ἐκεῖνον ὅγε τοιοῦτος. Σὺ τὸ νῦν ἄμφω πρὸς ἡμᾶς πεποιηκὼς, τό τ' ἐπιστεῖλαι καὶ τὸ χάριν ἀπαγγεῖλαι, σαφῶς ἐδήλωσας ὡς ἐν τοῖς πρώτοις ἡμᾶς ἄγεις σου τῶν φίλων· ἀνθ' ὧν πολλὰ ἀγαθά σοι γένοιτο πρὸς Θεοῦ. Οὐδὲ γὰρ ἄλλως ἔχω τὴν σὴν ἀμείβεσθαι καλοκαγαθίαν, ἢ τούτῳ γε τῷ τρόπῳ. Ἐγὼ δὲ τοσοῦτον εἰμὶ πρόθυμος τοῦ τὴν σὴν αἴτησιν ἐκπληροῦν, ὥσθ' ὅτι με τὴν βίβλον ἐζήτεις, ἀλλ' οὐκ ἀπῄτεις, ἐν τοῖς πρὸς ἐμέ σου γράμμασι, σφόδρα γε ἠνιώμην. Τί γὰρ τῶν ἐμῶν ὅ τι περ οὐ σόν; τὰ γὰρ ἐμὰ πάντα σὰ, καὶ ἄλλος αὐτὸς ἐγὼ παρὰ σοί (1). Καὶ ἥκιστα περὶ τούτων ἄλλως γε φρόνει· ὥστ', εἴ ποτέ του δεηθείης τῶν παρ' ἐμοὶ, εἴ ποτ' ἄρα καὶ τῶν Θερσίτου τις χρεία τῷ Νέστορι γένοιτο, μετὰ τῆς τοιαύτης γε δόξης ἀπαίτει. Ὡς, εὖ ἴσθι, ῥᾷον ἂν ἡμεῖς μεταδοίημεν, ἢ ἕτεροι παρὰ τῶν χρήστων ἀπολάβοιεν τὰ ὀφειλέσια. Ἡμεῖς μὲν οὖν μετὰ τοιαύτης σοι πεπόμφαμεν τῆς προαιρέσεως τὴν βίβλον· σὺ δὲ κύριος ὅτῳ ταύτην χαρίσασθαι βούλει διεξιέναι.

ΛΖʹ.

Ο ΚΥΔΩΝΗΣ ΤΩ ΚΑΒΑΣΙΛᾼ (2).

Τὴν μὲν οὖσαν αἰτίαν εἰ βούλει μαθεῖν τοῦ μὴ μέχρι νῦν ἐλθεῖν σοι τὸν λόγον, τὸ τῆς σῆς φωνῆς καὶ διανοίας ἀνάξιον τοῦτον εἶναι ἀκούσῃ. Τί γὰρ ἔδει Θερσίτου δημηγοροῦντος Νέστορα καλεῖν ἐπ' ἀκρόασιν; Ὤμην γάρ σοι τοῦτον καὶ τὴν γλῶτταν ἀνα-

(1) Philo t. 6, p. 218 : ὡς ἕκαστον τῶν συνελθόντων εἰς φιλικὴν κοινωνίαν τὸ Πυθαγόρειον ῥῆμα ἐπιφθέγξασθαι, ὅτι ἄρα ἐστὶ φίλος ἕτερον ὡς ἐγώ. Quem Philonis locum et alios tractavi pag. 132, n. 1.

(2) Reperi hanc epistolam in codice 1213, fol. 299, 2 inter epistolas nonnullas Nicolai Cabasilæ.

γινωσκόμενον ἀνιάσειν, καὶ τὴν ἀκοὴν παρ' ἄλλων λεγόμενον ἀποκναίσειν (1). Ἐπεὶ δέ σοι διὰ τὴν φιλίαν καὶ τῶν ἀηδῶν ἔδοξε γεύεσθαι, πέμπω σοι τοῦτον, πεπεισμένος μὲν ὡς καλοῦμαι δίκην δώσων τῆς ἀμουσίας· ἥκει δὲ ὅμως ἀξιῶν οἷς κελεύεις (2), καὶ ἅμα τὰς σὰς ψήφους συνοίσειν πεπεισμένος, αἳ διώρθωσαν μὲν πολλοὺς, ἤλεγξαν δὲ οὐδένα. Πρὸς Θεοῦ τοίνυν, ἄλλον εἶναι καιρὸν ἐπαίνων νομίσας, εἴ τι καὶ τούτων ἄξιόν ἐστιν εὑρεῖν ἐν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις, νῦν, εἴ τι δύνασαι, ἀφαίρει μὲν τοῦ μήκους τῆς φλυαρίας, τὰ δὲ τῆς λαλιᾶς σύστελλε στάδια, διδάσκων, ἃ δεῖ μεταθέντας, μὴ γέλωτα ὄφλειν (3) τοῖς συνεσομένοις τῷ γράμματι.

ΛΗ'.

Ο ΚΑΒΑΣΙΛΑΣ ΤΩ ΚΥΔΩΝΗ (4).

Οὐκ οἶδα πρὸς ποίαν βλέπων λόγων ἰδέαν, ἢ τίνα τὴν ὥραν ἐν τῇ φωνῇ ζητῶν, ἀμουσίαν τοῦ βιβλίου καὶ τὰ τοιαῦτα κατηγορεῖς. Τὸ δ' εἰς ὑπερφυὲς ἤσκηται κάλλος, καὶ μετὰ πάσης εἴργασται μούσης. Εἴτε γὰρ ἐπαγωγὸν εἶναι τὸν λόγον καὶ μανίαν τινὰ ποιεῖν (5), κἂν γοητείας, οἶμαι, φύγοις· τοσούτων γέμει φαρμάκων· εἴτε καιροῦ τυγχάνειν ἑκασταχοῦ καὶ μηδαμοῦ ληρεῖν, οὐδὲν εἴρηται περίεργον, οὐδ' ὃ βλάβην οὐκ ἂν ἤνεγκε παρεθέν. Ἔστι δὲ αὐτῷ καὶ σεμνότης, ἣ προσήκει τῷ σχήματι, καὶ πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἥρμοσται πρὸς οὓς ὕμνηται, σεμνὸς σεμνοῖς πρέπων. Μακρὸν δὲ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ᾧ τοῖς συνοῦσι κόρος οὐδεὶς ἐνοχλεῖ·

(1) Demosthenes Midiana 42 : ἀποκναίει γὰρ ἀηδίᾳ δήπου καὶ ἀναισθησίᾳ καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ταῦτα λέγων. Hinc profecit Dio Chrys. Orat. 27, p. 528 : ἕτεροι δὲ αὐστηροὶ καὶ σώφρονες εἶναι λέγοντες ἀποκναίουσιν ἀηδίᾳ, μήτε ποτοῦ τὸ μέτρον μήτε λαλιᾶς κοινωνεῖν ἀξιοῦντες. Ibi Reiske τὸ μέτρον adverbialiter sumens vix audiendus esse videtur : ferme verterim : « non volentes æquæ mensuræ aliquid esse commune cum compotatione et confabulatione. » Heliodorus 3, 4 : καὶ σὲ ἀποκναίειν ᾠήθην ἀδολεσχίᾳ τοσαύτῃ προσκορῆ γεγενημένον. Idem 4, 4 : τὴν διήγησιν μηκυνομένην οὐκ ἀποκναίεις. Forsan, οὐκ ἀποκνεῖς.

(2) Videtur periisse verbum : ἀξιῶν πείθεσθαι οἷς κελεύεις.

(3) Codex, ὤφλειν.

(4) Respondet præcedenti Demetrii Cydonii epistolæ Cabasilas in eodem codice fol. 300, 1.

(5) Infinitivi εἶναι, ποιεῖν, et mox τυγχάνειν, ληρεῖν non habent unde pendeant. Omissum fuit non nihil a librario, forsan δεῖ.

τοὐναντίον μὲν οὖν, τοῦ κάλλους πανταχόθεν αὐτοὺς ἀνιέντος, ἡδονῆς ἐστι προσθήκη τὸ μῆκος· ὥστε εἴ τις αὐτοὺς ἤρετο τίνος δεῖ τοῖς λόγοις ᾧ καλλίους ἂν ἦσαν, μήκους ἂν εἶπον, οὕτω διψῶντες ἀπαλλάττονται. Διὰ ταῦτα κολακείαν μὲν οὐκ ἂν δείσαις, μὴ μείζω περὶ τοῦ συγγράμματος τῶν ὄντων νομίσῃς· τοὺς δὲ βασκάνους φυλάττου, μὴ, πρὸς τὰς ἐκείνων ἰδὼν ψήφους, τἀληθὲς ἀδικήσῃς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ

ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ.

Α'.

ΤΟΥ ΝΟΜΟΦΥΛΑΚΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ (1)

Εἰς τὴν νῆσον Ἴμβρον ἐγκωμιαστικὴ ἔκφρασις.

Ἴμβρος ἡ νῆσος, νῆσος χαριεστάτη καὶ τῶν γε ἐν Αἰγαίῳ πασῶν ἀρίστη, κεῖται μὲν ἐν καλῷ τῆς θαλάττης (2), οἶμαι δὲ καὶ τοῦ κόσμου παντὸς, εὐθὺς μετὰ τὸν Ἑλλήσποντον ἐν ἀρχῇ τοῦ πελάγους. Φύσεως δὲ εἴληχε καὶ ἀέρων κράσεως καλλίστης σφόδρα καὶ εὐφυοῦς (3). Τῇ τε γὰρ ἀρίστῃ Χερροννησίᾳ γειτνιάζουσα, καὶ μὴν καὶ τῇ πρὸς δυσμὰς αὖ ἠπείρῳ, καὶ νήσοις κύκλῳ περιστοιχιζομένη, καὶ οἷα σελήνη τοῖς ἄστρασιν ἐγκλειομένη, θέσιν τε ἐντεῦθεν τὴν ἀρίστην ἔχει, καὶ πνοὰς ἀνέμων διὰ παντὸς τοῦ ἔτους (4) τὰς ἐπικαιροτάτας καὶ τοῖς σώμασι λυσιτελεστάτας.

(1) Joannis Eugenici similem, sed ampliorem Trapezuntis descriptionem edidit post Eustathii opuscula Tafelius vir doctiss. ex codice eodem regio 2075, qui fol. 231 mihi Imbri præbuit descriptionem. Opinatur quidem Kayserus, præf. ad Philostratum De gymnastica p. 15, errorem esse in Joannis nomine, et Joanni fratrem ejus Marcum Eugenicum vult substitui. Sed Tafelius codicem fideliter expressit, a quo discedere et mihi religio fuit.

(2) Idem initium Trapezuntinæ Descriptionis : Τραπεζοῦς ἡ πόλις ἀρχαιοτάτη, καὶ τῶν γε ἐν τῇ ἑῴα πασῶν ἀρίστη, κεῖται μὲν ἐν καλῷ τοῦ Εὐξείνου πόντου.

(3) Descriptio Trapez. § 2 : τῆς δὲ τῶν στοιχείων ξυμμετρίας, ὃ δὴ κράτιστον ἐν συνοικίαις, καὶ τῆς ἀέρων κράσεως οὕτως ἀρίστης τετύχηκεν, ὡς ἑτέρᾳ μηδεμιᾷ τῶν πρωτείων ῥᾳδίως παραχωρεῖν. Editis inserui e codice ῥᾳδίως. Cf. § 16.

(4) Formula δι' ἔτους non semel exstat in Descriptione Trapezuntis § 13 : αἱ

Ἔγγιστα δὲ καὶ οἷον μέση Λήμνου καὶ Σαμοθρᾴκης κειμένη, καλλύνεταί τε τοῖς ἀμφοῖν καλοῖς (1), καὶ τὴν ἀμετρίαν ἑκατέρας ἐκφεύγει· τῆς μὲν τὸ σφόδρα ὕπτιον καὶ ἐξ Ἡφαίστου πτώσεως οὐρανόθεν ἄνικμον, μυθικὸς ἄν τις εἶπε (2)· τῆς δὲ τὸ τραχὺ καὶ δυσχείμερον καὶ τῷ πλείστῳ ἠλίβατον, ποταμοῖς ἀεννάοις ἀρδευομένη, νάμασι πυκνοῖς διαρρεομένη, φυτοῖς ἀειθαλέσι κατεστεμμένη, κήποις καὶ λειμῶσι δορυφορουμένη (3), θήρᾳ παντοίᾳ καὶ κυνηγησίοις πληθυνομένη, πέρδιξί τε καὶ ὄρτυξι καὶ λαγωοῖς καὶ περιστεραῖς γε καὶ φάτταις τὸ τραχὺ τῶν ὀρῶν ἡμεροῦσα καὶ τὸ τῇδε δύσβατον καθηδύνουσα, καὶ μογοῦντί τινι ἐκ τοῦ σύνεγγυς δεξιουμένη καὶ χάριν ἄφθονον παρεχομένη· θεριστὰς μὲν καὶ νομεῖς ἐν θάλπους ὥρᾳ δένδρων τε σκιᾷ καὶ διειδέσι νάμασιν ἀναψύχουσα, ἀρότας δὲ καὶ θηρατὰς καὶ τοὺς παριόντας (4) ἁπλῶς τούτοις τε καὶ παντοίοις φιλοφρονοῦσα καρποῖς· οὐδαμῇ οὐδαμῶς θῶας ἢ λύκους (5), ἢ ἀλώπεκας ἢ αἰλούρους, ἤ τι τῶν λυμαινομένων κνωδάλων, ἀλλ' ὅλας ἀγέλας μόνων ἡμέρων ζώων πανταχόσε προβαλλομένη. Μόνη δὲ ἡ νῆσος ἥδε, ἡ κομιδῇ σὺν ὀλίγαις (6), ὑπτιάζει τε πεδιάσι καὶ ὀρῶν κορυφαῖς ὀγκοῦται χαρίεν-

κιτρίαι δὲ καὶ δι' ἔτους ὀργῶσαι· § 14 de avibus musicis : πάντα πανταχόθεν ἦρος ὥρᾳ καταφωνοῦσιν, ἔνια δὲ καὶ δι' ἔθους. Bene codex, δι' ἔτους.

(1) Descr. Trapez. § 1 : τοῖς ἐκ γῆς τε καὶ θαλάττης καλοῖς ὡς οὐκ ἄλλη παραπλησίως δεξιουμένη.

(2) Ibidem § 14 : μυθικὸς ἄν τις εἴποι. Reponenda codicis lectio : μ. ἄν τις εἶπεν. Est conferenda sententia § 6 : ἀρετὴ καὶ ἀρετῆς ἀτεχνῶς σκιαγραφία ἥδε ἡ πόλις· μακρὸς μὲν καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτὴν καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται, ῥηϊδίη δ' ἔπειτα πέλει, χαλεπή περ δοκοῦσα, μικρὸν ὑπαλλάξας ποιητὴν ἂν εἴποι τις. Codex, ποιητὴς, quod rescribendum. Si ποιητὴν editum fuit non casu vel mendo calami aut typorum, sed e correctione, videtur correctio corrigenda. Oportuit saltem, ni fallor, τὸν ποιητήν. Sed ποιητής τις recte habet, quum verba vel immutata plurimum servent poetici coloris.

(3) Descr. Trapez. § 6 : πηγῶν νάμασι τερπνοῖς διαρρεομένη, ποταμοῖς ἀεννάοις ἀρδευομένη, λειμῶσι παντοίοις δορυφορουμένη, φυτοῖς ἀειθαλέσι κατεστεμμένη. Nullus dubito quin utroque loco corrigendum sit δωροφορουμένη. Vide n. ad Theophyl. Simoc. p. 312, ubi pariter Eugenicum emendavi § 12 : ἥμερα καὶ ἀρόσιμα τὰ πλείω θήρᾳ παντοίᾳ καὶ κυνηγεσίοις πάντα δορυφορούμενα. Quod statim sequitur in sententia simili πληθυνομένη, firmat quod proposui δωροφορουμένη.

(4) Trapez. Descr. § 15 : ἀφθόνως πάντα τοῖς παριοῦσιν, ἐν ἀρίστου καὶ δείλης καὶ δείπνων ὥρᾳ, ἀντὶ παντὸς ὄψου προκείμενα, θρέψαι τε καὶ ψυχαγωγῆσαι τοὺς πονουμένους θηρατὰς, καὶ ὀρυτόμους, καὶ ὁδοιπόρους, καὶ νομεῖς, ἀποχρῶντα.

(5) Vide p. 209, n. 1.

(6) Trapez. Descr. § 17 : ἀλλ' οἷον ἤδη μικροῦ με παρέδραμεν, ἄξιον ὄν, εἴπερ τι, προσταθῆναι· μόνη γὰρ ἥδε ἡ πόλις, ἡ κομιδῇ γε σὺν ὀλίγαις .... Correxi προστεθῆναι ad Anecd. Gr. t. 5, p. 207, et sic esse in codice nunc video.

τως (1), καὶ τῇ πυκνῇ ὑπαλλαγῇ τὴν ὄψιν ποικίλως ἑστιᾷ, μὴ πεδία μόνον καὶ βήσσας, ἀλλὰ καὶ πρῶνας ἔστιν οὗ καὶ ἀκρωρείας σπείρειν παρεχομένη. Τὸ δὲ δὴ θαυμαστότερον, τὰ γοῦν κατὰ τὸν βίον ἀναγκαῖα καὶ μὴν τὰ τερπνὰ οἴκοθεν ἀποκυΐσκει. Ἡ οὖν δεῦρο γῆ σιδηρῖτις, καὶ ἀργυρῖτις, καὶ χρυσῖτις ἔστιν οὗ καὶ μηδενὸς ἁπλῶς ἔξωθεν ἐπιδεομένη, ἐλαιοφόρος, μελιττοφόρος ὑπὲρ τὸν Ὑμητὸν (2), εὔβοτος, εὔμηλος, οἰνοπληθής, πολύπυρος, ᾖσεν ἂν Ὅμηρος (3). Δυοῖν δὲ πόλεων, οἷον ὀφθαλμῶν γενναίων, ζεύγει κατασφαλίζεται πρὸς ἄρκτον τε καὶ περὶ τὰ μεσημβρινὰ, ἀπορθήτοις τείχεσιν εἰς ἀέρα μέσον ᾠκοδομημένων, καὶ μέσῃ μείονι οἷον ῥινί τινι μορφῆς καλλίστης ἐπικοσμεῖται. Ὃ δὲ αὐτῆς ἐγὼ μᾶλλον τῶν ἄλλων καλῶν τεθαύμακα, ὅτι καὶ τοῖς θεῷ μόνῳ ζῶσι καὶ προσανέχουσι μοναχοῖς (4) πρὸς τὸ οἰκεῖον αὐτοῖς σκοπὸν τὰ μάλιστα συνεπικουρεῖ· καὶ ἅμα τοῖς ἐν βίῳ ζῆν κατὰ μοναχοὺς τῷ πλέονι μέρει παρέχεται τῷ ἐρημικῷ καὶ ἠρέμῳ τοῦ χώρου (5).

Ταῦτα ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῇ καλλίστῃ τῶν νήσων Ἴμβρῳ, ἐμοὶ μὲν ἥδυσμα, τοῖς ἐγχωρίοις δὲ φιλοτίμημα, τῇ νήσῳ δὲ αὐτῇ δῶρον ξένιον (6).

Β'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΛΑΤΑΝΟΣ.

Καὶ (8) ἄλλα μὲν σμίκρ' ἄττα (7) δοκοῦντα, μέγιστε δεσποτῶν (9), γλαφυρά γε μὴν, καὶ πρὸς τῷ κάλλει, καὶ λόγῳ καὶ

(1) Trapez. Descr. § 11 : ἐπιεικῶς τὴν ξυμμετρίαν τιμῶσα, οὔτε μακραῖς πεδιάσιν ὑπτιάζει, οὔτε κορυφαῖς ὀρῶν ὑψηλαῖς καθάπαξ ὑπερηφανεύεται· ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνειμένον αὐτῇ μέτριον, τὸ φοβοῦν ἔχον ἔγγιστα, καὶ τὸ τραχύνον καὶ στύφον ἡδονῇ παραμέμικται. Melius codex, τραχῦνον. Sic § 7, pro τὸ ἱλαρύνον τὸ πρόσωπον, codex accentu meliore ἱλαρῦνον.

(2) Codex, ὑμητόν. Sic ὑμήτειον μέλι, Ephr. 4. — Trapez. Descr. § 7 : γῆ βρύουσα μέλι μὲν ὑπὲρ τὸν Ὑμηττόν.

(3) Adjectivo πολύπυρος plus simplici vice usus est Homerus, hinc ᾖσεν ἂν Ὅμηρος. Eadem formula Descr. Trapez. § 16 : Δαβὶδ δ' ἂν ἐπὶ τῷδε μᾶλλον ᾖδε πιών. Codex, ᾖσε.

(4) Vide p. 226, n. 3.

(5) Prorsus similia videre est in Trapez. Descr. § 10.

(6) Idem epilogus, paucis mutatis, Descriptionis Trapezuntis. Quæ passim similia sunt in Corinthi Descriptione quam edidit Kayser conferre supersedeo.

(7) E codice 2075, fol. 183.

(8) Codex, σμικράττα, quod solenne est.

(9) Quem Despotam alloquatur nescio.

σπουδῇ παραμεμιγμένα, ἄλλοις τε πέπαικται, μᾶλλον δὲ ἐν παιδιᾶς ἐσπούδασται μέρει, κἀμοί γε ἐν ἑτέροις. Σκόπει δὲ καὶ νῦν, εἰ μὴ κατόπιν ὁ λόγος πάντη τῶν ὁρωμένων ἔσται.

Τὰ μὲν οὖν ἄλλα γραφικῆς τε καὶ πλαστικῆς, καὶ ὅσα χρωμάτων ἄνθει, ἢ πρὸς διαφόροις ὕλαις, γράφοντες, ἢ πλάττοντες, καὶ ξέοντες, οἱ δημιουργοῦντες ἐξεικονίζουσιν, ὅσῳ ῥᾴω πρὸς τὴν μίμησιν, τοσοῦτον ἧττον θαυμάζειν ἄξιον· τὸ δ' οὕτως ἐναργῆ τῶν ὄντων ὑποδείγματα γεγλύφθαι· πρὸς βραχεῖ δέρματι, ὡς μὴ πότερα μᾶλλον τῆς ὑπερφυοῦς ἰσχνότητος ἢ τῆς κατὰ φύσιν ἕκαστον ἀκριβείας ἔχειν θαυμάσαι, ἀστεῖον ἂν εἴη μᾶλλον καὶ σοφίας οὐκ ἐκτός.

Πεδιὰς μὲν ἑκατέρωθεν ὑπέστρωται τοῦ φυτοῦ, τὸ δὲ, πλάτανος, χαρίεσσά τε καθ' αὑτὴν, ὅτι καὶ λειμῶνι κομᾷ, καὶ θάμνοις ὑπ' αὐτὴν βρύουσι καὶ ὀργώσῃ τῇ ἀμπέλῳ κοσμεῖται, καὶ ἄνθεσι στεφανοῦται, καὶ βουνοῖς μικροῖς ὀγκοῦται, καὶ τῇ ἱλαρᾷ ὑπαλλαγῇ τὴν ὄψιν λαμπρῶς ἑστιᾷ (1), τάχα καὶ τῆς βαρβαρικῆς ἐκείνης οὐκ ἀτιμοτέρα, ὑφ' ἣν τεθρυμμένος Ξέρξης ὁ πολὺς ἐκεῖνος πάλαι, φασὶν, ἐκαθέζετο (2), καὶ ἄλλως ἔτι χαριεστέρα μᾶλλον ὅτι καὶ συχνὰ τῶν σπουδαίων ἐπ' αὐτῇ καὶ θήρας ἤδη τὰ κράτιστα. Ὅρα γάρ.

Κύνε δύω τούτω τῶν Λακωνικῶν (3) δὲ καὶ εὐφυῶν, ὅλω θυμοῦ

(1) Vide similia p. 331, 1.

(2) Eugenicus Descr. Trapez. § 18 : οὐδαμῇ χρυσῆς πλατάνου βαρβαρικῆς ἀτιμοτέρα, ὑφ' ἣν τεθρυμμένος πάλαι, φασὶ, Ξέρξης ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐκαθέζετο. Procopius Gaz. Epist. 19 Maianæ : τῆς ὑμετέρας ἀπολαύων φωνῆς, μεῖζον ἐφρόνουν ἢ Κροῖσος ἐπὶ ταλάντοις, καὶ βασιλεὺς ὁ μέγας ὑπὸ τῇ πλατάνῳ καθήμενος. Themistius Orat. 27, p. 409, 10 : βασιλεῖ Μήδων, ᾧ καὶ χρυσῆ πλάτανος ἦν. Jo. Chrysostomus t. 11, p. 435 : λέγεταί τις βασιλεὺς τοσοῦτον ἐνυβρίσαι τῇ τρυφῇ ὥστε πλάτανον ποιῆσαι χρυσῆν καὶ οὐρανὸν ἄνωθεν, καὶ οὕτω καθίσαι. Ibi nuperi editores videndi qui Montefalconem memoria vacillantem apte correxerunt. Nicetas Eugen. 3, 85 : Οὐδὲν πρὸς αὐτὴν ἐστιν ἐν παραθέσει Ἡ Ξερξικὴ πλάτανος ἡ θρυλλουμένη. Ibi editor. Dixisse debuit potius Δαρειακὴ πλάτανος. Sed et Eugenicus in nomine Xerxis erravit, et ipse quem imitatus esse videtur Gregorius Naz. Epist. 9 : τίς δὲ πλάτανον τὴν χρυσῆν καὶ τῆς Ξέρξου τιμιωτέραν, ὑφ' ἧς οὐχὶ βασιλεὺς ἐκαθέζετο τεθρυμμένος, ἀλλὰ μοναστὴς τετρυχωμένος. Ibi Billyus. Adde Anecd. mea Gr. t. 1, p. 277, cum nota. Anno quoque 917, arbor aurea in aula Chalifæ Bagdadici ostendebatur, quam platani illius aureæ reliquias esse putat Reiskius ad Const. Porphyr. p. 644.

(3) De canibus Laconicis interpretes ad Aristæn. 1, 18, p. 478. Themistocles qui fertur Epist. 9, p. 43 : διαφευξόμεθα τούς τε οἴκοθεν ἐπὶ τὴν θήραν ἡμῶν ὡρμημένους κυνηγέτας, καὶ τοὺς λακωνικοὺς κύνας Ibi Schœttgen. Ammianus Marc. 30, 4 : « rapacissima genera hominum per fora omnia volitantium, ... ut spartanos canes aut cretas. » Ibi Lindenbr. Silius Ital. 1, 421 : « Fulmineus ceu spartanis latratibus actus ... aper. » Ibi Rupert.

πνέοντε, ἡ μὲν, ἄρτι λυθεῖσα τῆς πλατάνου, ἐπὶ διττὼ ὥρμησε λαγὼ, καὶ τὸν μὲν ᾕρηκεν ἤδη καὶ σπαράττει, καὶ θερμὸν αἷμα λάπτει, τὸν δὲ μέλλει ἐπιπτώσσοντα (1) δεῦρο τῇδε τῇ ῥάμνῳ· ἡ δὲ — ἀλλὰ λῦσον (2) τις ἐπ' ἐκείνῳ, ὡς μὴ σφαδάζοι καὶ πρὸς τὸν ἀπόντα θηρατὴν δυσχεραίνοι, καὶ τὰ δεσμὰ τυραννοίη (3), καὶ μηδὲ ὁ λαγωὸς διαφύγοι· εἰ μὴ ἐπιστρέφοις ἂν πρὸς τὰ μείζω, θυμοῦ καὶ φρονήματος πλέω. Λέων ἐπ' ἐλάφῳ κεραῷ (4) οἷον τὸ ἔπος γράφει. Καὶ τὸν μὲν ὀκλάσαντα καὶ ἐπ' ἐδάφους συμπεπτωκότα τῶν νώτων ὑπερκαθίσας ὁ θὴρ καὶ ταῖς ἀκωκαῖς εἰς ὠτειλὰς ἐδρασθεὶς δεινῶς μινυρόμενον ἀπὸ μηροῦ δαρδάπτει, βασιλικῷ καὶ γενναίῳ παραστήματι πάντων ὑπερορῶν. Ὅθεν καὶ πίθηκος αὐτοῦ που σειρᾷ προσισχημένη, φόβῳ καὶ πτοίᾳ τῶν δρωμένων κούφως ὑπερπηδήσασα καὶ μικρὸν ὑπεραναβᾶσα τοῦ στελεοῦ τῆς πλατάνου, οἷον ἐκ περιωπῆς τινος οὐκ ἀτρόμως τὰ γινόμενα καθορᾷ· καὶ γέρανος ἐκπτᾶσα ταυτὸ τοῦτο (5), καὶ τῆς μυρίκης ὄπισθεν μεταχωρήσασα σὺν κλαγγῇ.

Σκέψαι τὰ τοῦ δένδρου, ἐπειδὴ πρὸς τοῦτο, οἶμαι, ἐπείγῃ. Ἡ μὲν δὴ καλλίστη πλάτανος ἥδε, γῆς ἀγαθῆς τυχοῦσα καὶ πίονος, καὶ παρὰ διεξόδους ναμάτων (6), ἀμφιλαφής τε, ὡς ὁρᾷς, καὶ δασεῖα, καὶ ἐπιπολᾶς (7) τοῦ ἀέρος ἀναπεφύκει, κλῶνας καὶ πτόρθους καὶ ὄζους, πάντα εὐθαλῆ καὶ ἡβῶντα προβαλλομένη, καὶ πτηνῶν ἅπαν γένος, καὶ εἴ τι τῶν μουσικῶν ὀρνίθων ἐννεοτεύειν καὶ καταφωνεῖν (8) καὶ περιΐπτασθαι παρεχομένη. Ἦρος

(1) Malim ὑποπτώσσοντα. Quintus Cal. 5, 435 : Ὡς δ' ὅταν αἰετὸν ὠκὺν ὑποπτώσσουσι λαγωοὶ Θάμνοις ἐν λασίαισιν. Miror non receptam fuisse Rhodomanni correctionem ὑποπτώσσωσι.

(2) Codex illa verba uno tenore scripta exhibet. Lineolam interposui, ut mens auctoris fieret apertior.

(3) Sumsit τὰ δεσμὰ τυραννεῖν e Gregorio Naz. Or. 43, p. 704 : ὑψαύχην ἵππος καὶ ἀγέρωχος τοῖς οἴκοις δυσχεραίνων, καὶ τὰ δεσμὰ τυραννήσας, κροαίνει κατὰ πεδίον. Est ipse interpres sibi Or. 20, p. 334 : μὲ ... ποιεῖ τὸν ὁμηρικὸν ἵππον (Il. 6, 507 ; 15, 264) ὁ πόθος, καὶ, τὰ δεσμὰ ῥήξας τῶν κατεχόντων, κροαίνω κατὰ πεδίον.

(4) Respici videtur comparatio nobilis Il. 3, 23 : Ὥστε λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώματι κύρσας, Εὑρὼν ἢ ἔλαφον κεραὸν ἢ ἄγριον αἶγα. Ceterum in toto hoc loco valde hæreo. Lectori qui non hærebit gratulor. Codicem diligentissime exhibui.

(5) Videlicet ταυτὸ τοῦτο πάσχει, si tamen nihil desit.

(6) Psalm. 1, 3 : ὡς ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων.

(7) Codex, ἐπιπολας, sic, sine accentu, et eo compendio quod omnino valet ας. Scripsi ἐπιπολᾶς, etsi malim ἐπιπολῆς.

(8) Eugenicus Trapez. Descript. § 14 : τοῖς τε ἄλλοις τῶν μουσικῶν· πάντα πανταχόθεν ἦρος ὥρᾳ καταφωνοῦσιν. Videtur τῶν μουσικῶν postulare πτηνῶν, vel ὀρνίθων, ut hic loci. Post ὀρνίθων displicebit πάντα, sed et nunc scribere non dubitavit, εἴ τι τῶν ὀρνίθων.

ἀκμὴν τῇ τῶν φύλλων ὥρᾳ καὶ σκιᾷ, καὶ τῇ πανταχόθεν περιβομβήσει, νόει. Ἀλλ', ἵνα μὴ κατ' εἶδος τὰ ἐν τῷ φυτῷ λέγωμεν, ὅσα τε τῶν πτηνῶν μουσικώτερα, τοὺς ἀστρογλήνους (1), τοὺς κορυδαλοὺς, τοὺς στρουθοὺς, τοὺς σοβαροὺς πέρδικας, τὴν ἐπωάζουσαν ἀηδόνα, τὰς περιλαλούσας χελιδόνας (ψάλται τέχνης πλήν), τί δ' ἄλλο; Πρόκνην ἠδεῖαν καὶ Φιλομήλαν, ὁμαίμονας ἀδικηθείσας πάλαι Τηρεῖ μυθικὸς ἄν τις εἶπε (2)· καὶ ὁπόσα τῶν μιμηλῶν, τὸν ψιττακὸν, τὴν κίτταν, τὰ λοιπά· ἔτι δὲ φασιανὸν, καὶ ἴυγγας, καὶ κόψιχον, καὶ ταὼ τὸν ἀγέρωχον· τρυφῆς γὰρ ταυτὶ μᾶλλον· ἴδωμεν ὅσα σοφίας, εἴ τι ἐγὼ ξυνίημι μᾶλλον. Αἰετὸς μὲν οὗτος ὃς δὴ τῶν ὀρνέων ἁπάντων λέγεταί τε καὶ φαίνεται ἡγεμὼν, καὶ δὴ καὶ τῶν Αἰνειάνων σκήπτρων περιστεφὲς πάλαι σύμβολον (3), ἄνωθεν ἐξ ἄκρας καὶ μεσαιτάτης τοῦ φυτοῦ κορυφῆς οἷον ἀπὸ σκοπιᾶς τινος (4) τὰ ὑπ' αὐτὴν ἡγεμονικῷ βλέμματι περιαθρεῖ καὶ πᾶσαν ἄδειαν τοῖς ὀρνέοις ὡς ὑπηκόοις καὶ καλῆς τινος πόλεως οἰκήτορσι ἐμποιεῖ. Ὅθεν ἐκ τῆς ἑκατέρωθεν ἐπὶ πρεμνῶν νοσσιᾶς (τρυγόνων δὲ, οἶμαι) σὺν ἀσφαλείᾳ πάσῃ καὶ χαρμονῇ, ἡ μὲν σφῶν εἰσοικίζεται καὶ σιτίζει τὰ νεογνά (5), ἡ δὲ ἐξοικίζεται (6)· καὶ τὸ μὲν τῶν νεοττίων πτερυγίζον καὶ καταφωνοῦν χαίνει πρὸς τὴν μητέρα, ἡ δ' ἐφιπταμένη καὶ πρὸς τῷ ῥάμφει τὴν ἐδωδὴν περιφέρουσα, ἐμβάλλει τῷ τοῦ παιδός· τὸ δ'

(1) Est ἀστρόγληνος passer. Describam particulam epistolæ, quam olim mihi scripsit vir desideratissimus Jac. Morellius, Venetæ bibliothecæ custos : « Manassis Monodia ἀστρογλήνου, nempe passeris a se amati, quem sic appellabat, est in eo codice florentino, ex quo Furia Æsopi fabulas edidit, uti constat ex Conspectu codicis edito in collectione Joan. Lamii, *Novelle Letterarie pubblicate in Firenze l'anno* 1779, 4° *pag.* 605 ; cujus quidem conspectus auctor anonymus fuit Thomas Valperga, Abbas Calusii, vir doctissimus, qui ipse hoc mihi affirmavit : at Furia in editione Æsopi Conspectus illius ne quidem mentionem fecit, itidemque de aliis aliorum scriptis Græcis illo codice contentis. Extat Monodia Manassis et in codice Vindobonensi juxta Harlesium ad Bibl. Gr. Fabricii t. VII, p. 470 *in astroglenum amicum.* » Hactenus vir doctissimus.

(2) Similia plurima reperire est et in Trapez. Descr. § 14, loco syntaxeos impeditæ, sed cui nullum e codice auxilium quærendum est. Fuit enim accuratissime descriptus. Cf. et p. .

(3) Significat aquilam coronatam, symbolum potestatis, conspici in sceptris imperatorum ab Ænea oriundorum, id est Latinorum ac Græcorum. Herodianus Epimer. p. 34 : Αἰνεῖανες, οἱ Λατῖνοι. Ibi proposui p. 293 relinquendam auctori Timarionis p. 178 scripturam codicis, ἐξ Ἰταλίας καὶ Αἰνειάνων, quam et nunc plane confirmat Eugenicus.

(4) Eadem modo imagine usus est p. 333.

(5) Nomen τὰ νεογνὰ restitui Eugenico pro mala lectione τὰ νεογνῆ supra p. 209.

(6) Est fortasse in illa antithesi ver-

ἐφησυχάζει προδεδειπνηκὸς, τὸ δ' ἔτι μικρόν τι πρὸς, καὶ οὐκ ἀποχρῆναι, περιβομβοῦν, οἶμαι, φησί. Τῆς δὲ λοιπῆς νεοττιᾶς βουλιμιῶντα πάντα, καὶ τετριγότα, καὶ πρὸς ἄμφω τὼ γονέε κεχηνότα τὴν τροφὴν ἁρπάσει καὶ περιχαρῶς ἐμπλησθήσεται. Χάριεν καὶ τὸ περιστερῶν ζεῦγος. Ἔοικε δὲ, σπερμολογοῦν ἐπιεικῶς καὶ λουσάμενον ἄρτι, τῷ πτόρθῳ τῷδε σύνεγγυς ἀλλήλοιν ἐπιπτῆναι. Καὶ ἡ μὲν αὐτῶν ψήχει τὸ πτερὸν, καὶ ὡς εὐφυῶς ὡραΐζεται· ἡ δὲ ἐκκαθαίρει, καὶ οὐδὲ πρὸς τὸν μῦν ἐπιστρέφει ἑρπύσαντα κάτωθεν διὰ τοῦ στελεοῦ πρὸς τὴν νοττιάν· ἀλλ' ὁ κάκιστ' ἀπολούμενος οὗτος εἴτε πρὸς τὸν ὕπερθεν φοβερὸν ἀτενίσας σκοπὸν, οἷόν τινα ποιμένα καὶ στρατηγὸν, εἴτε συριγμῷ τινι ποθὲν διαταραχθεὶς, ἢ καὶ τῇ συνήθει πτοίᾳ (δειλὸν γὰρ τὸ ζῶον), μόνος κατασεισθεὶς, ὅλω τὼ πόδε κύμβαχος κατὰ πρανοῦς ἐξ ὑποστροφῆς αὖθις χωρεῖ καὶ τὸν ἀνιόντα δὲ ἐκδειματώσει καὶ φιλοψυχῆσαι καὶ πρὸς τὰ ἄνω σαφῶς ἀποδειλιάσαι παρασκευάσει, καί που σὺν ἐκείνῳ τρωγλοδυτῆσαι καὶ σκότῳ καὶ ἀφανείᾳ ἑαυτὸν παραδοῦναι. Οὐδὲν ἄρα δεινὸν ὧδε, οὐδὲν σκυθρωπὸν, οὐδὲν ἐπιζήμιον, πάντα τερπνὰ, χρηστὰ πάντα καὶ χαρᾷ καὶ θαύματι ξυμμιγῆ. Καὶ εἰκότως ἀμέλει τῷ χρηστῷ καὶ χαρίεντι καὶ θαυμαστῷ δεσπότῃ ταῦτά τε καὶ ὁ ἐπὶ τούτοις, εἰ καὶ μικρὸς, ἀνατέθειται λόγος.

Γ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Τῇ Θεοῦ μητρὶ προσφωνηματικὴ ἔκφρασις (1).

Ὦ Θεοῦ μῆτερ, πότερον ἐπίτηδές σοι τὸ σιγᾷν, ἔμπνους πάντη τἆλλα δοκοῦσα, καὶ πολὺ τὸ ζῶν καὶ ἔνθερμον τῇ γραφῇ φέρουσα; καὶ τόδε κόσμον εἰδυῖα τῷ γένει καὶ ταῖς παρθένοις οὐχ ἥκιστα, τὴν σιωπὴν αἱρῇ (2); ἢ καὶ τοῦτο σοφίας ζωγράφου, μετὰ τοῦ σεμνοῦ καὶ χαρίεντος καὶ τῆς θεοειδοῦς ὥρας καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ σιγᾷν αἰδῶ προσπαραγράφειν, καὶ ταύτῃ τὴν γραφὴν ἀγάλλειν,

borum εἰσοικίζεται et ἐξοικίζεται imitatio loci Synesiani de hirundinibus Epistola 137.

(1) E codice 2075, fol. 184.

(2) Sophocles Aj. 292 : Γύναι, γυναιξὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει. Cf. Ecphr. 4, p. 344.

ᾑρῆσθαι; Ἀλλ' ὅπως ἔχει, σοὶ μόνῃ χάρις, κεχαριτωμένη δέσποινα καὶ ὑπέρφωτε, καὶ τῆς ἐπιστήμης ἐκείνου, καὶ τοῦ ἤθους σαυτῆς (1)· τοῦ μὲν, ὅτι, τῇ ὑπὲρ φύσιν ἁγνείᾳ τοῦ νοῦ καὶ τῷ τῆς γνώμης εἰλικρινεῖ τῷ Θεῷ καὶ Θεοῦ Λόγῳ σάρκα δανείσασα, τὸ γένος ὅλον ἐντεῦθεν ἀνέπλασας καὶ τεθέωκας· τῆς δ', ὅτι, κατὰ πάντων αὐτὴ τῶν κτισμάτων ὡς παντάνασσα καὶ τοῦ παντάνακτος Θεοῦ μήτηρ τὴν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν ἔχουσα, καὶ τοῖς ἀψύχοις πνοὴν καὶ τοῖς ἀκινήτοις ἐντίθης αἴσθησιν· καὶ δὴ καὶ τοῖς νεκροῖς χρώμασι εἰκότως ἂν τὸ ἔμπνουν ἐμποιοῖς. Εἰ δὲ πρὸς ἄλλοις ἀμέλει τοῦτο (2) τῇ σῇ χάριτι, πόσῳ χρὴ προσδοκᾷν ἐπὶ τῇ σῇ μᾶλλον πανσέπτῳ μορφῇ; Ταύτης, οἶμαι, πλησθεὶς ὁ καλὸς καὶ σοφὸς οὑτοσὶ γραφεὺς τὴν θαυμαστὴν ταύτην εἰκόνα γέγραφεν.

Ἀλλ' ἐπεὶ τὸ ἐλλεῖπον τῷ λόγῳ παραχωρεῖ, λέγωμεν ἅτε τὴν παρθένον καὶ μητέρα πρὸς Θεὸν καὶ βρέφος λέγειν, ὅσα τε τοῦτο πάλιν ἥδιστα πρὸς αὐτὴν ὑποψελλίζειν εἰκὸς, καὶ ὁπόσα νῦν ἡμεῖς, ἕκαστα περὶ αὐτῶν θεωροῦντες, εἰπεῖν ἔχοιμεν, εἴ πως τοσῆσδε χάριτος, ὅσης ἐν τῷ γράφειν ἐκεῖνος, τύχοιμεν.

Ἔοικε τοίνυν ἄρτι παυσαμένη τῶν τερπνῶν φιλημάτων ἡ θεόνυμφος μήτηρ, καὶ τοῦ καθ' ἕκαστον τῶν (3) ἐν τῷ προσώπῳ ξὺν ἀρρήτῳ χαρμονῇ κατασπάζεσθαι (ἐκεῖθεν γὰρ τὸ πολὺ τῆς ἀγλαΐας καὶ τὸ ἐπικεχυμένον αὐτῇ γάνος), σὺν θειασμῷ τινι, ὃς δὴ καὶ τὸ χάριεν θαυμασίως κιρνᾷ μετὰ τοῦ σεμνοῦ, προσφθέγγεσθαι τάδε τῷ Θεῷ καὶ παιδί.

« Ὦ μονογενὲς υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ ζῶντος Θεοῦ προαιώνιε, κἀμοῦ μονογενὲς ὁ αὐτὸς νῦν ὕστερον, ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀναπλάσεως, παμφίλτατε παῖ· ὦ φῶς ἄρρητον ἐξ ἀρρήτου φωτὸς καὶ ἀκτὶς ἐξ ἀνάρχου ἡλίου, Θεὲ τῷ Πατρὶ συνάναρχε καὶ ὁμόδοξε, ὁ φανεὶς νῦν ὕστερον ἐν τῇ σκοτίᾳ τῷ κόσμῳ τούτῳ (4) δι' ἐμοῦ, ὁ προὼν τοῦ κόσμου καὶ τῷ κόσμῳ ἐνὼν, καὶ τοῦ κόσμου δημιουργὸς, καὶ ὑπὸ τοῦ κόσμου μὴ γινωσκόμενος (5), ὄντως ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων αὐτός (6)· ἧπου θαυμαστὴ καὶ ἄρρητος

(1) Codex, σαυτῇ.

(2) Sic codex. Deest forsan verbum.

(3) Sic codex. Nomen abesse videtur. — Mox codex γάννος, quod non servavi. Est infra p. 340 γάνος. Vide n. ad Phil. Epist. p. 132.

(4) Jo. Evang. 1, 5 : τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει. Et 8, 12 : ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ, οὐ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ.

(5) Jo. 1, 10 : ἐν τῷ κόσμῳ ἦν καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.

(6) Psalm. 44, 2.

εὐφροσύνη καὶ χαρὰ σὺ τερπνότης τε, Ἰησοῦ, ὅλος, σῶτερ, γλυκασμὸς, ὅλος εἶ ἐπιθυμία, καὶ ἔφεσις ὄντως ἀκόρεστος, ὅλος κάλλος ἀμήχανον, ὑπεράγαθε καὶ φιλάνθρωπε κύριε, ἡ ἄπειρος σοφία τοῦ Πατρὸς, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ὁ ἐν τοῖς ἀπεριγράπτοις ὢν ἀεὶ κόλποις αὐτοῦ, καὶ νῦν σωματικῶς ὑπὲρ λόγον ἐν τοῖς ἐμοῖς· δοξάζω τὴν σὴν ὑπὲρ νοῦν συγκατάβασιν, προσκυνῶ σοῦ τὸ ἄρρητον καὶ ὑπερφυὲς τῆς οἰκονομίας μυστήριον, μεγαλύνω τὴν ἀμέτρητον καὶ παντοδύναμον δύναμιν. Οὐκ ἔχω τίς γένωμαι, Θεὲ, βασιλεῦ ἀόρατε καὶ τοῖς Ἀγγέλοις ἀπρόσιτε, καὶ δι' ἐμοῦ τὸ φαινόμενον ἀληθῶς ἄνθρωπε, καὶ οὕτως εἷς ὁ αὐτὸς ὑπὲρ λόγον, Λόγε θεάνθρωπε. Πότερον τὴν ἐξ ἐμοῦ καὶ περὶ ἐμὲ πρόσληψιν καὶ φιλανθρωπίαν θαυμάσω, ἢ τὴν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος κοινῇ κηδεμονίαν καὶ ἀγαθότητα; Δόξα σοι, Χριστὲ, πανθαύμαστε δημιουργὲ τοῦ παντὸς, δόξα σοι πάντων ἕνεκα· καὶ ὡς ὑπὲρ ἀνθρώπων ἁπάντων καὶ ἀντὶ πάντων τὴν ἐμὴν ταύτην εὐχαριστίαν καὶ ἱκεσίαν εὐμενῶς προσδέχου, παντοκράτορ, Ἰησοῦ μου γλυκύτατε. »

Τὸ δὲ βρέφος πρὸς μὲν ταῖς μητρικαῖς ὠλέναις ἀτιτάλλον (1), τῶν λεγομένων δ' ὅμως τὴν δύναμιν ἀκριβῶς ἐπῃσθημένον, γαληνῷ καὶ μειδιῶντι προσβλέμματι οἷα πρὸς τὴν μητέρα καὶ παρθένον ἀντᾴδει·

« Χάρις σοι, κεχαριτωμένη, καὶ αὐτῇ· χάρις σοι, μῆτερ ἐμὴ θεοχαρίτωτε (2)· μακαρία μὲν ὡς ἀληθῶς, ὅτι με τὸν ἀχώρητον ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐβάστασας, καὶ τὸν διατρέφοντα πάντα τοῖς μαστοῖς ἐξέθρεψας· μακαριωτάτη δὲ ὅτι πρὸ τούτου τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἤκουσας καὶ γνησίως αὐτὸν ἐφύλαξας. »

Καὶ ταῦτα μὲν τὴν χρυσῆν καὶ τερπνὴν δεξιὰν προτείνων καὶ ὅλον τὸ γλυκὺ βλέμμα τείνων πρὸς τὴν παρθένον εὐλογεῖ.

Καὶ τὸ μὲν συνημμένον αὐτῇ (3) τριττὸν τῶν δακτύλων τὰς προσκυνητὰς, οἶμαι, τρεῖς ὑποστάσεις τῆς πανσέπτου Τριάδος δηλοῖ· ὧν ὁ μὲν πρῶτος καὶ αὖ ὕστατος ὁ Πατὴρ δηλαδὴ, καὶ ὁ ἄλλος Παράκλητος, ἐπ' ὀρθοῦ τοῦ σχήματος ἀτεχνῶς· εὐδοκήσαντε γὰρ ἄμφω τῇ τοῦ Λόγου σαρκώσει μένουσιν ὅμως ἐν τῷ ὕψει τῆς

(1) Codex, ἀτιτάλον. Quæ varietas et alibi reperta est. Vide Jacobs. ad Philostr. p. 57, 18.

(2) Jo. Eugenicus in Bandinii Catal. t. 3, p. 322, Epigr. in Deiparam : Ἡ θεοχαρίτωτος γαστήρ σου, κόρη, Τράπεζα λαμπρὰ μυστικῶς ἀνεφάνη...

(3) Est αὐτῇ referendum ad τὴν δεξίαν.

οἰκείας θεότητος· ὁ δ' ἀμφοῖν μέσον κεκλιμένος, αὐτὸς οὗτος ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος συγκαταβὰς δι' ἡμᾶς, τοὺς οὐρανοὺς μὴ λιπών· ὁ δ' αὖ λιχανὸς καὶ ὁ μετ' αὐτὸν πάντων μεσαίτατος, τὸν αὐτὸν τοῦτον αὖθις υἱὸν καὶ Λόγον δηλοῖ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ἐν δυάδι φύσεων, ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν γνωριζόμενον. Αὕτη τὸν σταυρὸν ἡ δυὰς καὶ παρ' ἡμῖν ξυνήθως τυποῖ κἀν τῷ ἀέρι, κἀν τοῖς ὕδασι, κἀν τοῖς ἡμετέροις αὐτοῖς σώμασι, καὶ πανταχοῦ. Κἀνταῦθα τὸ μέλλον αἰνίττεται, καὶ τὴν πρὸ μικροῦ πρεσβυτάτην πρόρρησιν σκιαγραφῶν ἤδη κυροῖ.

Ἡ δὲ λαιά (φεῦ τῆς εὐφυοῦς σαρκὸς καὶ τῆς ὑπολαμπούσης πιμελῆς! παραγυμνοῦται γὰρ ὁ πῆχυς ἐς ἀγκῶνα σχεδόν) τόμον εἱλημένον (1) κατέχουσα, ὅτι λόγος τὸ κυριώτατον ἄρα τῶν αὐτοῦ δηλοῖ, ὃς, ἄϋλος ὢν καὶ ἀθέατος καὶ ἀπαθὴς καθ' αὑτὸν, γραφόμενος ὁρᾶται, καὶ οἷον ἐν τῷ τόμῳ σωματοῦται· ἅμα δὲ καὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ καινοῦ νόμου τὴν ἐσομένην ἀνάδειξιν συνεπτυγμένην τέως ὑποσημαίνει.

Χάριεν καὶ ἡ κόμη, οὐχ ὅτι ξανθὴ, οὐδ' ὡς οὔλη μόνον, ἀλλ' ὅτι μέσον αὐτῇ καὶ κεκραμένον τὸ ἄνθος καὶ οἷον χρυσῆ, ὡς μήτε πυρσὴ, μήτε μὴν ἡλιώδης (2).

Ἔσταλται δὲ χιτῶνι διττῷ, τῷ μὲν ἔνδον καὶ ἐς ὅλον στῆθος, ἄνθους κυανοῦ μεταυγάζοντος ἠρέμα καὶ πρὸς τὸ λευκὸν, ὅτι ἐξ οὐρανοῦ καὶ οὐράνιον τὸ βρέφος καὶ δημιουργὸς οὐρανοῦ· τοῦτο γὰρ, οἶμαι, τὸ καὶ χρυσοϋφέσι κατηγλαΐσθαι πόλοις ἔστιν οὗ, οἷα τοῖς ἄστρασιν οὐρανός (3)· τῷ δ' ἐντεῦθεν καὶ ἐς ἴχνος, βολίσι χρυσαῖς οἷά τισιν ἀκτῖσιν ἡλιακαῖς πανταχόσε πεποικιλμένῳ. Καλὸν καὶ τόδε καὶ σοφίας οὐκ ἐκτός. Δυοῖν γὰρ ὁ εἷς Λόγος κοσμεῖται Χριστὸς Ἰησοῦς, ὡς ἐπιγέγραπται, θείᾳ φύσει καὶ ἀνδρικῇ μᾶλλον δὲ τὴν προσληφθεῖσαν ὕστερον τῇ προούσῃ τούτῳ θείᾳ κεκόσμηκεν, ἄκρως ἑνώσας καὶ ἀσυγχύτως αὐτάς.

Ταῦτα τὰ τοῦ βρέφους.

Ἡ δὲ παντάνασσα μήτηρ ἐκ κορυφῆς ἄνωθεν, ἣ τηνικαῦτα ταῖς Σύραις ξύνηθες, πορφυραυγεῖ χιτῶνι κατέσταλται, ἐξαλλάσσοντι καὶ πρὸς τὸ κυανοῦν κατὰ τὸ τῆς ἴριδος, ἄνθος, ἐν ἱματι-

(1) Participio isti videtur duplicem spiritum affixisse librarius, quis esset legitimus non discernere valens.

(2) Similia prorsus habet Eugenicus pag. m. 345.

(3) Vide p. 345, 1.

σμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη βασίλισσα, Δαυὶδ ἂν ᾖσε (1). Τὸ γὰρ πρὸς τοῖς τέρμασιν, ὅποι παρείχοι (2), λῶμα καὶ οἱ ποικίλοι κρώβυλοι (3) καὶ θύσανοι οἱ χρυσοῖ, καὶ ὅσα τοιάδε, τρυφῆς καὶ χάριτος μᾶλλον, καὶ ὡς βασιλικῆς ῥίζης (4) ἡ θεόνυμφος ἐξέφυ τεκμήρια· εἰ μὴ καὶ τὸ τριφεγγὲς τῶν ἀστέρων πρὸς μέσῃ τε κορυφῇ καὶ κατ' ἄμφω τὼ ὤμω μὴ ἁπλῶς μηδὲ παρέργως ὑπολογίζῃ, ἀλλ' ὡς ἡ χάρις τῆς ὑπερφώτου Τριάδος ἐν αὐτῇ καὶ ὁ ταύτης εἷς ἔλαμψεν ἐξ αὐτῆς.

Τώ γε μὴν χεῖρε ζώσης ἀτεχνῶς (5) καὶ τοὺς δακτύλους ὑποκινούσης· καὶ τῇ μὲν σχῆμα πρὸς ἱκετείαν καὶ οἱ ὡραῖοι πόδες ἐποχοῦνται τῷ καρπῷ· ἡ δ' ἀριστερὰ πρὸς τῇ τοῦ βρέφους ὠλένῃ προσηνῶς ὑπανέχουσα τὰ πλευρὰ, καὶ τὰ μητρικὰ σπλάγχνα καὶ τὸ φιλόστοργον ἐπιεικῶς δεικνῦσα.

(1) Psalm. 44, 9 : παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη.

(2) Melius scripsisset ὅπῃ παρείχοι, ac forsan ὅποι debetur librario. Agathias Hist. 4, p. 176, D : ἐπιθησομένους ὅποι παρείχοι. Quod est probabile. Anonymus, seu Niceph. Gregoras potius De Ulyssis erroribus p. 4 : ἔστιν ἄρα τι κερδαίνειν καὶ ἀπὸ τῶν δοκούντων ἢ αἰσχρῶν ἢ λυπηρῶν, ὅποι παρείχοι. Melius erit ὅπῃ παρ. Bene Eustathius ad Il. 1, 1 : μυρία τῶν παλαιοτέρων παρενέθετο, ἐνσπείρας ὧδε καὶ ἐκεῖ, ὅπῃ παρείχοι. De hac formula vide Notit. mann. t. 10, part. 2, p. 146, ubi remitto lectorem ad Tupii Emend. t. 3 (imo t. 2), p. 29. Adde Hasium ad Leon. Diac. 1, p. 413; Reisk. ad Aristid. t. 1, p. 15; Abresch. ad Thucyd. 4, 36. Non audiendus vir d. qui παρείχοι derivat a παρίημι. Quo tempore? quæso. Perfecto optativi. Sed formula similis ὅπῃ δοκοῖ monstrat παρείχοι præsens esse et a παρείχω.

(3) Intelligendum κρώβυλοι de ornamento vestis nescio quo, non diverso forsan ab κροσσοῖς.

(4) In ipsis Scripturis nihil de Mariæ genealogia. Nam cui historice res tractatur, locus Isaiæ prophetæ non tangendus. Sed Patres traditionem amplexi, eam verborum ampullis exageraverunt. Ad Theodori Hyrtaceni Encomium Mariæ, meis insertum Anecdotis, nonnihil apposui illustrationis t. 2, p. 11, non neglecto monacho Epiphanio Vita Deiparæ, quem vide nunc in nupera eaque bona editione Dresselii p. 15. Cujus librum forte mihi obvium raptim percurrens, in hæc incidi verba : γυναῖκες δὲ πολλαὶ ... συνυπῆρχον τῇ θεοτόκῳ ... ἐν αἷς ἦν, ὥς φασιν, καὶ ἡ γυνὴ Παύλου. Addunt codices duo, εἴ τῳ πιστὸς ὁ λόγος, « quæ quidem verba glossema esse, vel interpretamentum, quod e margine in textum irrepsit, » credidit editor. Id etsi crediderit, debuit tamen ea servare. Ceterum nec glossema videntur, nec interpretamentum, hocque multo minus. Qui dixerit ὥς φασιν, diligens est; qui addit, εἴ τῳ πιστὸς ὁ λόγος, criticus est qui non esse se facile credulum ostendere voluit. Incidi et in hunc locum Vitæ Andreæ apostoli p. 73 : ἡ δὲ ἐλθοῦσα ἀπήγγειλε τῷ ἀνδρὶ, ὅτι « Τοῦ θανάτου ὀρέγομαι μᾶλλον ἢ τὴν σωφροσύνην μου προδοῦναι. « Adjunxi μᾶλλον quod in cod. deest, » editor ait. Nihil fuisse adjungendum mihi quidem videtur, propter frequentem adverbii μᾶλλον ellipsin, et secure poterat uni quo utebatur codici vir d. adhærere.

(5) Id adverbium pravo notatum est tono, ἀτέχνως, in carmine quo narrationem Luciani Herod. 5 de Roxane μετέφρασε et vitiavit Philes in Anecdotis Parisiensibus t. 1, p. 44 ; Θάλαμος ἰδοὺ νυμφικὴν φέρων κλίνην, Ἐφ' ἧς ἀτέχνως

Ἀλλά πως οἷον ἐν τῷ τὴν ἱερὰν κεφαλὴν ὑποκλίνειν καί τι μυστικώτερον ἔοικεν ἡ θεομήτωρ (1) τῷ παιδὶ βούλεσθαι διαλέξεσθαι, καὶ ἡμᾶς ὑποχωρεῖν ἤδη πείθει καὶ σιγᾷν ἑξῆς.

Δ'.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΡΗΓΕΣ ΕΝ ΠΑΡΑΔΕΙΣΩ (2).

Ῥὴξ ἐν λειμῶνι καὶ ἡ βασιλὶς παρὰ τὸν ῥῆγα, καὶ ῥοδωνιὰ περὶ αὐτούς. Ἦρος ἔοικεν ἀκμὴ, καὶ ἡδεῖα ἡ ἄνθη, καὶ τερπνὸν τὸ χλοάζον, καὶ ἀμβροσία ἡ ὀσμὴ τοῦ κήπου, ἡμῖν τε ἤδη προσβάλλει (3) καὶ ἡ γλυκεῖα ξυνωρίς. Νεόνυμφοι δέ· φησὶ τοῦτο, τό τε γὰρ τὰ βασίλεια λιπόντας ἐνεαρίζειν ἐνθάδε, καὶ μὴν καὶ ὁ τῆς στολῆς τρόπος, καὶ τὸ τοῦ ἤθους σφίσι γάνος· καὶ ὁ ἐπικεχυμένος τοῖς προσώποις γέλως (4) ὑπισχνεῖται τοιάδε. Ὄμμα δὲ ἀμφοῖν χάριεν, αἰδοῖ καὶ σεμνότητι κεκραμένον. Εἰ τηρήσαις ἀκριβῶς, τὸ μὲν τοῦ νεανίσκου μᾶλλον ἔρωτος· τὸ δ' αὖ τῆς κόρης αἰδοῦς, ὡς καὶ τὸν θεατὴν ὑποκύπτειν καὶ προσκυνεῖν ἀναγκάζεσθαι· ἀμέλει δὴ καὶ τὴν παρειὰν αὐτῇ τοσόνδε λαμπρῶς ἐπιχρώννυσιν, ὡς καὶ τὴν τῶν ῥόδων αἰσχύνειν, οἶμαι, χροιάν. Τὸ γὰρ ἐπιεικῶς αἰδῆμον ταῖς μὲν γυναιξὶν ἁπάσαις κλέος, ταῖς προσήβοις δὲ καί τι κάλλους. Ἀποστέργουσαι γὰρ αἱ σώφρονες τὸ κομμωτικὸν ἔρευθος τῷ τῆς αἰδοῦς ἐγκοσμοῦνται φυσικῷ· ταῦτά τοι καὶ ἡδίους αὗται καὶ ἐπαγωγότεραι τῶν ἀσέμνων καὶ σοβαρῶν. Στόμα ξύμμετρον· εἴπες ἕν τι τῶν κατηρυθρωμένων

εὐπρεπὴς ἡ Ῥωξάνη. Recte Ideleriana, ἀτεχνῶς. Sed et sua menda habet, minora tamen quam Oxoniensis. Ex utriusque collatione poterit textus Philæ constitui.

(1) E correctione codex θεομήτωρ, prius θεομάτωρ.

(2) E codice 2075, f. 177. Codex, τοῦ αὐτοῦ ἐκφράσεις. Præcedit anonyma, forsan Libanii, de rosa narratio statim edenda. Quum codex confusione ac foliorum omissione laboret, in Indice autem eoque antiquo memorentur Εἰκόνες Φιλοστράτου ἅπασαι (senioris scilicet libri duo), tum τοῦ νομοφύλακος τοῦ Εὐγενικοῦ Ἐκφράσεις, de Eugenico intelligo τοῦ αὐτοῦ, quum non possit de Libanio capi, vel propter recentius ῥήξ.

(4) De verbo προσβάλλειν Jacobs. ad Philostr. p. 7, 6. Cf. infra p. 348, n. 1.

(5) Philostr. Imag. 2, 9 extr.: ἵμερος οὕτω τι ἐπικέχυται τοῖς ὀφθαλμοῖς.

ῥόδων τὼ χεῖλε ἄρτι τῆς κάλυκος προκεκυφός. Ὀφρὺς δ' ὑψοῦ ξυμπεριῆκται μέλαινα, κατά γε τὸ μηνοειδὲς (1), τὰ δὲ μέτωπα τὸ διχότομον ἀπομιμεῖται· αὐτὸ δὲ τὸ ξύμπαν πρόσωπον κατ' αὐτὸ μάλιστα τῆς μήνης τὸ πλῆρες (2), ὡς ἰδοὺ καὶ σελήνην ἀστέρες ἐγκλείουσι, ποιητὴς ἂν εἴποι τις (3). Καὶ γὰρ δὴ καὶ σφαιροειδεῖ τιάρᾳ κατέστεπται, πολυτελεῖ καὶ ποικίλων χρωμάτων, χρυσῷ τε περιτρέμοντι καὶ λίθοις καὶ μαργαρίταις διηνθισμένῃ τῶν σφόδρα τιμίων τε καὶ διαφανῶν. Ἐνθάδε καὶ ἄνθραξ, καὶ λυχνίτης, καὶ σάπφειρος, καὶ σμάραγδος, καὶ ἴασπις βαθὺ χλοάζουσα (4), καὶ ἀμεθύσου πορφύροντος ἄγαλμα, καὶ ὅσαι

(1) Id habet a suo Philostrato Imag. 2, 9, p. 68, 33, ubi Jacobsius : μηνοειδεῖς οἱ ὀφρύες.

(2) Claudianus 10, 241 : « nunc ora puellæ. Nunc flavo niveam miratur vertice matrem : Hæc modo crescenti, plenæ par altera lunæ. » Multus ibi est Barthius, qui et inspici potest ad Musæum 56, collato Heinrichio. Apponit ad Musæum inter alios locos hunc Triphiodori de Helena 514 : Ὡς δ' ὁπότε πλήθουσα πυρὸς γλαυκοῖο σελήνη Οὐρανὸν αἰγλήεντα κατεχρύσωσε προσώπῳ. Sed addendum est non satis accuratum hic fuisse Barthium, infinitæ virum lectionis. Etenim plenæ lunæ non nude comparatur Helena, sed quæ nocte concubia e summo thalamo facem ardentem Græcis urbis invadendæ signum prætendebat, ita ut vultus fœminæ, facis lumine totus coruscans, in mediis cœli tenebris luna quasi plena mirantibus appareret.

(3) Quis innuatur poeta non reperi, ni tamen poeticum orationis esse colorem significare tantum voluerit. Nicetas Eugen. 6, 415 : Γυνὴ δὲ πασῶν τῶν γυναικῶν καλλίων, Ὡς ἡ σελήνη τῶν προλοίπων ἀστέρων. Ibi notam videsis. Idem 3, 336, de Drosilla : Ἐκεῖ σελήνην εἶδον ἐν τῇ γῇ κάτω Κύκλῳ μετ' αὐτῶν ἀστέρων φορουμένην. Pasquier. Investig. Franciæ c. 7, p. 616, poetis recensitis : « avec lesquels je ne douteray d'adiouster mes dames des Roches mère et fille, et spécialement la fille, qui reluisoit à bien escrire entre les dames, comme la lune entre les estoiles ». Quæ extrema desumsit ab Horatio : « velut inter ignes Luna minores ». Conferendus Libanius t. 1, p. 373 : καὶ τὸ τῆς σελήνης πρὸς τοὺς ἀστέρας εἴποι τις ἂν ἐν καιρῷ, ὅτι, πολλοῖς εἴδεσι τῶν ἀγαθῶν κοσμουμένων, οὐκ ἔστιν ὅ τι μὴ κρύπτεται τῷ παρὰ τοῦδε φωτί. Nonnihil est difficultatis in ἀγαθῶν. An ἄλλων?

(4) Psellus De lapidibus c. 10 : ἔστι δέ τις ἴασπις σμαραγδίζουσα. Codex 1630, καὶ σμαρ. Ibi Bernard. Sunt et aliæ istius capitis varietates quas apponam, editionem Bernardi, et Idelerianam emendaturus : ἡ ἴασπις (sic utraque nunc et infra; et Maussacus etiam hic semel : leg. ἴασπις) φύσει κρυσταλλοειδής, ὀλίγου (cod. ὀλίγον, quod et volebat Bern.) ἐπιτεινομένη τὴν χροιάν, καὶ ἀρίστη μὲν ἡ πορφύρουσα (cod. ὑποπορφ.), δευτέρα (Idel. δ', Cod. δε') ἡ φθεγματικωτέρα (recepit Ideler. conjecturam Bernardi φλεγμ., quam et asserui ad Remusati Dissert. de lapide *Iu* Sinensium), παράλευκος (Cod. καὶ παράλ.). Ideler. et ad istum Pselli libellum et aliorum physicorum minorum opuscula non satis usque fuit anxius de conquirendis sibi criticis auxiliis, nec circa data valde diligens, ut syntagmati non inutili multum talis incuria detrahat pretii. Verbi causa Pselli caput de anthrace, conferendum lectori ad præcedens in Eugenico nomen ἄνθραξ, repetivit Idelerus ex vitiosa et hiulca Bernardi lectione, quam emendatiorem apposueram ad Herodianum Epim. p. 52. Addam et variantem nondum cognitam : τὸν ἀνθρακίτην, τὸν παρὰ τοῖς Θεσπρωτοῖς γενόμενον· cod. γεννώμενον. Et si ad nomen

παραπλήσιοι πρὸς ἡλιακὰς ἀνταυγάζουσαι μαρμαρυγάς (1).

Ἔργον δὲ ἀμφοῖν ἐνθάδε, ἀλλήλω μάλιστα τρυφᾷν. Καλὰ μὲν γὰρ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ κήπου σφίσιν· ὑάκινθοι καὶ νάρκισσοι, καὶ ῥόδα, ὅσα τε τῷ ἐξ Ἀφροδίτης πληγῆς, εἶπεν ἄν τις τῶν μυθικῶν, ἐπιεικῶς καθημαγμένα (2), καὶ ὅσα τῶν λευκῶν, οὐδ' αὐτὰ καθάπαξ ἄκρατα τοῦ φοινικοῦ· καὶ μὴν καὶ ἴα, καὶ κρίνα, τὰ μὲν ἐξανθοῦντα, τὰ δ' ἔτι συμμεμυκότα· εἰσὶ δ' ἃ καὶ ἔξωρα καὶ ἤδη παρηϐηκότα· καὶ κατὰ γῆς ὁρᾷς ἔνια διερριμμένα καὶ ἐς πολλὰ τῆς χλόης κατεσπαρμένα. Ἔτι δὲ μῆλα καὶ ὄγχναι (3) καὶ κίτρια καὶ « ἡμερὶς ἡϐώωσα· τεθήλει δὲ σταφυλῇσι », φησὶν ὁ ποιητής (4).

Καὶ ὑδραγωγοί, καὶ ἡ πάγκαλος φιάλη, καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ αὐλοῦ χρυσῆ περιστερά, οἷον πτερυγίζουσά τε καὶ τὴν ζῶσαν καὶ λουομένην ἀπομιμουμένη (5). Καὶ τὸ καταρρέον διειδὲς καὶ πότιμον ὕδωρ (6), ὁπόσον τε τῇ κρήνῃ ἐγκελαρύζει, καὶ ὁπόσον ταῖς κιτρίαις διοχετεύεται, φεῦ ὡς οὐδαμοῦ ταῖς ῥοδωνιαῖς! τὸ γὰρ τοῦ ὑγροῦ πλεονάζον τὴν τῶν ἀνθέων εὐωδίαν πέφυκεν ἐλαττοῦν. Καὶ ψυκτῆρες καὶ ἐκπώματα καὶ οἰνοχόαι χρυσόπαστοι, καὶ πᾶσαι χάριτες, ἀποχρῶντα πάντα τέρψαι καὶ ὁντινοῦν, οὐ μὴν ὅσαγε τέρπουσι καὶ ἀλλήλους.

λυχνίτης vult consulere lector diligens caput de lychnite, legat omnino quam protuli bonam scripturam in Notitiis mann. t. 10, p. 241. Et caput de Sapphiro, in quo usus est conjectura Bernardi Idelerus, e codice sanatum fuerat ad Epimerismos Herodiani p. 43.

(1) Psellus de anthrace : εὑρίσκεται δὲ ἐν ὄρεσιν ἀντιλάμπων ταῖς ἀκτῖσι ἡλιακαῖς. Codex 1630, τ. ἡλιακαῖς ἀκτ., ordine meliore.

(2) Deesse videtur αἵματι· αἵματι καθημαγμένα. De rosa nata e sanguine Veneris, et ob id βαφὴ Veneris a Philostrato dicta, vide ad ejus Epistolam 29, notam 3.

(3) In Eugenici Descriptione Trapez. § 15, pro ὄγχαι et ὄγχαις reponendum e codice ὄγχναι et ὄγχναις. Scriptura mollior ὄχνη placuit Jacobsio in Philostr. Imag. 1, 31. Non mihi placuerit.

(4) Hom. Od. 5, 69. Codex, ἡϐόωσα. Eugenicus Trapez. Descr. § 15 :- σῦκα γλυκερὰ, ·σεσηρότα καὶ παραπτύονται (cod. παραπτύοντα· quod sumsit e Philostrati Imag. 1, 31) τοῦ μέλιτος, καὶ ταῖς ὄγχναις ἄπεις (cod. ἄπις· forsan, ἄπιοι) εὔκαρποι καὶ ταῖς ἀγρίαις οἴναις ἡμερόδρυες (cod. ἡμερίδες) πολλαχοῦ, καὶ τοῖς ἐκ δρύων δραχέσι (cod. τραχέσι) καὶ στύφοις αἱ Διὸς βάλανοι. Est στύφοις et in codice; forsan στυφοῖς. Ceterum deest sententiæ verbum.

(5) Sunt ὑδραγωγοὶ canales aquarum. Sirach. 24, 30 : κἀγὼ ὡς διώρυξ ἀπὸ ποταμοῦ, καὶ ὡς ὑδραγωγὸς ἐξῆλθον εἰς παράδεισον. Est αὐλὸς tubus antliæ, cui insidet columba ; φιάλη vas quo delabens recipitur aqua. Omnino conferendus Eumathius Hysm. 1, p. 9 : κιονοειδὴς αὐλὸς περὶ τὸ μεσαίτατον, κέντρου λόγον ἐπέχων πρὸς τὸ τοῦ φρέατος κύκλωμα ... φιάλη περὶ τὴν κορυφὴν τοῦ αὐλοῦ, καὶ ἐπὶ ταύτῃ κατάχρυσος ἀετὸς ... ἡ φιάλη τὸ ὕδωρ ἐδέχετο, ὁ ἀετὸς ἐξέτεινε τὸ πτερὸν ὡς δοκεῖν ἐθέλειν λελοῦσθαι.

(6) Eumathius rursus p. 13 : τὸ δέ γε καταῤῥέον ὕδωρ διειδὲς ὂν ....

Τό τε γὰρ ὄμμα τοῦ νεανίσκου καὶ ῥηγὸς ὅλον πρὸς τὴν κόρην, κἂν ἀπανθίζηται τὰ ῥόδα· τῆς τε βασιλίδος πρὸς αὐτὸν, κἂν διαπλέκῃ τὸν στέφανον. Ὅρα δ' ὡς εὐφυῶς καὶ δακτύλοις ἄκροις καὶ μόλις τῶν ἀνθέων παραθίγουσα (1), ὡς μὴ τῇ ἀφῇ μαρανθῇ καὶ μηδὲ ἡ λιβὰς ἀπολίπῃ· ὑπὲρ δὲ τὰς Σειρῆνας, εἰ μὴ παρακούοις, ᾄδει, καὶ τὰ ὦτα τῷ νυμφίῳ τέρπει ξυνεπειλημμένῳ που τοῦ μέλους καὶ συνδιατιθέντι (2) τὴν μουσικήν. Καὶ οἷα δὴ « Πανδαρέου κούρη χλωρηῒς ἀηδὼν, θαμὰ τρωπῶσα χέει μελίγηρυν ἀοιδὴν », ᾖσεν ἂν Ὅμηρος (3). Καὶ « Στέφανος μὲν ὅλος εἶ, χρύσεέ μοι » φησὶν « μόνος αὐτός· ἐγὼ δέ σοι τοῦτον χερσὶν οἰκείαις ἐπιμελῶς ἐκπονοῦμαι κόσμου τι ἐπιτιθέντα τῇ λαμπρᾷ καὶ γενναίᾳ μοι κορυφῇ. » Καὶ αὖ· « Πᾶσι μὲν ἀνθρώποις Ὧραι καλλίκομοι, αὐτὴ δέ σοι τόνδε χάριτος στέφανον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι (4), ποιητικῶς εἰπεῖν, πλέξασα ἀντ' ἀγάλματός τινος ἀναθήσω σοι πολυτελοῦς. » Ὁ δ' « ἀμειβόμενος ὀπὶ καλῇ », φησὶ (5) τὸ ἔπος (μονονοὺ γὰρ καὶ τάδε τοῖς προσώποις ἔπεστι καὶ τὸ ἦθος τὸν νοῦν τῶν μελισμάτων διασημαίνει)· « Τοῦτον μὲν ἀναθήσεις » ᾄδει « τῇ χρυσῇ κεφαλῇ· σοὶ γὰρ ταυτὶ μᾶλλον· ἐμοὶ δ' ἐρρέτω ῥόδων χάρις καὶ ὀδμὴ κρίνων, καὶ πάντων ἀνθέων ῥᾳστώνη, πρὸς σὲ, γύναι. Οὐδέν μοι μουσικῶν ὀρνίθων ἡ δεῦρο περιηχή. Τί μοι πεδίον Ἠλύσιον καὶ κῆπος ᾀδόμενος Ἀλκινόου, καὶ τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ τῷδε κάλλη, τῇ σῇ παραβαλλόμενα καὶ ὁπωσοῦν ἀγλαΐᾳ; Σύ μοι καὶ ἄνθος καὶ καρπὸς, ἔρνος χαρίτων, Ὑμήττειον μέλι, ἀμβροσία, νέκταρ, πνοὴ, φῶς, ἄγαλμα θεῖον, ἀξιοθέατον θέαμα, μελίφωνος ὑπὲρ τὰς Πανδιόνος (6), ὑπὲρ τὰς Ἀχελῴου κόρας (7).

(1) Codex sic, παραθίγουσα.

(2) Inter συν et διατ. inserta est a librario sigla nescio quæ similis fere cifræ arabicæ ४. Fortuitus esse videtur calami ductus, vel deleta litera male formata.

(3) Hom. Od. 19, 518, 521, ubi, χέει πολυηχέα φωνήν. Eadem hujus versus lectio Eugenici Trapez. Descr. § 14 : Πρόκνῃ ἠδείᾳ τὸν υἱὸν Ἴτυν ἀνακαλουμένῃ ... ἣ δὴ θαμὰ τρωπῶσα χέει μελίγηρυν ἀοιδήν. Hic codex μελίγηρυν, illic μελίγηριν.

(4) Hesiodus E. 75 : ἀμφὶ δὲ τήν γε Ὧραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι. Cod. εἰαρεινοῖσι.

(5) Hom. Il. A, 604; et alibi.

(6) Codex, Πανδίωνος. Mallem dixisset τὴν Πανδίονος κόρην quam τὰς Π. κόρας, quum sit Philomela Procne, luscinia hirundine, μουσικωτέρα.

(7) Apollonius Rhod. 5, 893 : Σειρῆνες Ἀχελωΐδες. Inde profecit, sed inepte Theodorus Hyrtac. in meis Anecd. t. 1, p. 277 : δεῦρο δὴ Καλλιόπη καὶ Μοῦσαι Σειρῆσιν αὐταῖς Ἀχελωΐσι ξυναυλίαν πενθήσατε. Ibi nota. Avienus Anth. Lat. 1, 160 : « Sirenes varios cantus, Acheloïa proles, Et solitæ miros ore ciere modos. » Ibi multa effudit Burmannus. Veteres poetæ nostrates scribebant *Achelois*, quod monstrant exempla a Menagio col-

Εἰ γὰρ μὴ πάλαι μῦθος λύραν ἔπλαττεν, ἣ τοσόνδε περιῆν ὡς καὶ λίθους κινεῖν, νῦν ἂν καὶ πολλῷ δικαιότερον ἐπὶ τῇ σῇ μελισταγεῖ φθογγῇ. Εἰ δ' ὡς ἀληθῶς μετῆν τι μαντικῆς Ἡσιόδῳ καὶ δάφνης (1), σὲ Πανδώραν μόνην καὶ τοῦ χρυσοῦ γένους, οὐχ ἣν ἔπλασε, σκεδάσασαν τἀγαθὰ προηγορεύκει (2). Εἰ δ' ἄνυδρος ἦν ἡμῖν ἡ πατρὶς, διὰ σοῦ μᾶλλον ἂν εὔυδρον πεποίηκεν ὁ Θεὸς, ἢ Ποσειδῶν τὸ Ἄργος φασὶ πάλαι δι' Ἀμυμώνης τῆς καλῆς (3). Εἰ δέ τι μῆλον ἦν καὶ θεῶν ἔρις καὶ κριτὴς Ἀλέξανδρος, καὶ σὺ τὸ ἆθλον τῆς ψήφου, ἐπὶ σοὶ πάντ' ἂν ἐποίει, τὴν Διὸς καὶ Λήδας ἐν δευτέρῳ θείς. Μᾶλλον δὲ εἰ ἐπὶ τῶν Πηλέως ἧς, σὺ δικαιωθείης (4) ἂν ἆθλον ὑπὲρ τὴν Θέτιν· κἀπὶ μὲν τῷ ταύτης ὑμεναίῳ οὐ πάνυ, ἐπὶ δὲ τῷ σῷ, καὶ μάλα πειστέον, εἶπεν ἄν τις, ὡς τῶν κρειττόνων ἐδέξω μόνη τὰ δῶρα, καί σοι τούτων χορὸς, ἡ μὲν ἐδωρήσατο κεστὸν, ἡ δὲ πόθου τόξα, ἡ δὲ σοφίαν, αἱ δὲ τὰ μέλη, καὶ τὴν χάριν αἱ Χάριτες. »

Ἡ δ' ἀκούουσα χαίρει καὶ σεμνὸν ὑπομειδιᾷ, καὶ ξυνίησι μὲν ὅτι σφόδρα ἐρᾶται (5) καὶ ὡς θερμὸς ὁ νυμφίος. Τὸ δὲ σιγᾶν τὸ πλέον τιμῶσα, κόσμον τόδε γυναιξὶν εἰδυῖα (6), ὅλη πρὸς τὸ ἔργον μᾶλλον καὶ ξυντιθήσι τὸν στέφανον.

Κάθηται δὲ ἐπὶ στιβάδος χλοερᾶς καὶ πολυανθοῦς, χαριεστέρας χρυσέων θώκων καὶ βημάτων βασιλικῶν (7). Χιτὼν δ' ὁ μὲν ἔξω, καὶ μείζων ἢ ποδήρης εἶναι· ἁλουργὶς ὅδε, καὶ πόλοις ἔστιν οὐ

lecta Observ. p. 360, et absone pronunciabant : Vetturius : « Sirènes, filles d'Achélois, cessez de nous vanter vos *voix*. » Vix possum oculis credere; sed auribus est credendum. Non enim nunc ὦτα τυγχάνει ἐόντα ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν.

(1) Respectu ad Theog. Hesiodi 30 : Ὥς ἔφασαν κοῦραι μεγάλου Διὸς ἀρτιέπειαι, Καί μοι σκῆπτρον ἔδον δάφνης ἐριθηλέος ὄζον.

(2) Hesiodus de Pandora E. 80 ...

(3) De Amymone fontis Lernæi repertrice Hygin. F. 169.

(4) In ἐπὶ τῶν esse videtur ellipsis nominis χρόνων. — Codex nitide, δικαιο, fine vocabuli compendiose obscurissimo, fere legendi δικαιοσύνης.

(5) Philostratus Imag. 1, 8, de Neptuno et Amymone : στέλλεται θηρεύσων αὐτὴν οὔπω ξυνιεῖσαν ὅτι ἐρᾶται. Et 1, 28, p. 45 : συνίησιν ὅτι ἐρᾶται.

(6) Vide p. 335, n. 2.

(7) Heliodorus 4, 16, p. 161 : κατακλιθεὶς ἐπὶ τῆς στιβάδος, ἣν μυῤῥίναι τε καὶ δάφναι τοῖς ξένοις ἐστρώκεσαν. Quod sedile non fuit mollissimum. Gregorius Naz. Orat. 1, p. 5, D : ἐκκαλῶ τῆς πόας κατακλιθῆναι, καὶ παρὰ ψυχρὸν ὕδωρ καὶ ὑπὸ ταῖς αὔραις σχεδιάσαι στιβάδα. Aristænetus describens ἐρωτικὸν παράδεισον 1, 3, init. : πόα μαλθακὴ ... ἐπὶ τοῦ πεδίου κατεκλίθημεν ἢ τῶν πολυτελεστάτων δαπίδων. Ibi notæ. De στιβάδι vide n. ad verba pseudoDiogenis in Notit. mann. t. 10, part. 2, p. 255 : ἡμᾶς δὲ κατάκλιναι ... ὡς Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ στιβάδος. Adde Hœsch. ad Philonis Opuscula p. 251 ; Longum 2, 31.

κατηγλάϊσται χρυσοῖς ὥσπερ τοῖς ἄστρασιν οὐρανός (1)· ὁ δ' ἔνδον, καὶ ἐς ἴχνος ποικίλος καὶ πολυανθὴς, καὶ, ὡς εἰπεῖν, ἑκατοντάχρους, οὐκ οἶδ' ὅθεν μὴ καὶ πλέον διορᾶται, εἴτε μὴ φαυλίζοιτο, ἢ μᾶλλον μὴ φαυλίζοι τὰ ἄνθη, ἐπιλάμπων τῷ κατὰ χιόνα λευκῷ τοῦ ποδὸς ταρσῷ. Χρύσεον τὸ πέδιλον, κἂν μικρόν τι διαφαίνηται, καὶ λιθοκόλλητον τρόπον βασιλικόν.

Ὁ δὲ νυμφίος ἐφεστὼς θαυμάζει τοῦ κάλλους τὴν ὁμόζυγα, ὡς ἄρτι πρῶτον ἰδών. Καὶ μέλος αὖθις ἀναβεβλημένος λιγυρόν τι καὶ γεγηθὸς, « Ὦ χαρίεσσα μὲν ὑπὲρ τὴν Λήδαν » ᾄδει, « ἀνδρεία δὲ κατὰ τὴν Ἀθηνᾶν, σωφρονεστέρα δὲ Πηνελόπης, εὐδαίμων μὲν αὐτὴ τοιαύτην ὥραν λαχοῦσα, ὄλβιος δ' ἐγὼ τά τε ἄλλα καὶ πρὸ τῶν ἄλλων διὰ σέ. Ἦπου καὶ Ὅμηρος ἐντυχὼν, οὐκ ἄλλην καὶ ἄλλην, ἀλλὰ σὲ μόνην εἰκότως ἂν ᾖσε, χρυσῆν καὶ βοῶπιν καὶ ἑλικώπιδα καὶ καλλιπάρῃον καὶ ῥοδοδάκτυλον καὶ ἀργυρόπεζαν, καὶ οἷς χαίρει προσονομάζων τὰς ἐκ θεῶν. »

Κινύρα δὲ αὐτοῖς ἀποτέθειται, καὶ αὐλοὶ καὶ κιθάρα, καὶ τὰ παναρμόνια, ὡς τῆς ζώσης σφίσι μελισταγοῦς φθογγῆς ἀντὶ πάσης ἀποχρώσης (2) μουσικῆς. Τὸ γὰρ δὴ χαριέστερον ὅτι πάντα ἀλλήλοιν καὶ οὐδὲν ἀμφοῖν ἑκάτερος ἑκατέρῳ ὃ μὴ καὶ θάτερος ἀντιδίδωσι.

Γυμνὴ δὲ αὐτῷ ἡ κορυφὴ ἀντὶ παντὸς ἐνούσης κόσμου τῆς κόμης (2), ἑωσφόρου ζηλούσης βολάς· μέσον γὰρ αὐτῇ καὶ κεκραμένον τὸ ξανθὸν καὶ χρυσοειδὲς, τὸ μάλιστα ἐπαινούμενον ἐν κόμης εἴδει, ὡς μήτε πυρσὸν, μήτε μὴν ἡλιῶδες (3).

Βλέπει δὲ ἐν μὲν ταῖς σπουδαῖς σύντονόν τι καὶ ὀξύ (σταθερὸν γὰρ τὸ εἶδος), ἄρτι δὲ χάριεν καὶ ἡδύ· τὸ γὰρ σφοδρὸν αὐτοῦ καὶ γοργὸν ἐκ φύσεως πραΰνει νῦν ἐφιζάνων ὁ ἵμερος.

Χιτὼν δὲ, ὁ μὲν ἔνδον ἄνθους ψιττακοῦ· ὁ δ' ἐκτὸς τῷ πλείστῳ κόκκου μηδικοῦ ἁβρός τις καὶ πολυτελὴς, καὶ τὸ ὅλον βασιλικὸς, καὶ τέχνης περιττότητι διαφερόντως ἠγλαϊσμένος. Χρυσαῖ τε γὰρ παρύφανται πλάτανοι καὶ μηλέαι στοιχηδὸν τὴν φύσιν ἀπομιμούμεναι· καὶ τῶν ᾠδικῶν ὀρνίθων ἔστιν ἃ περιϊπτάμενα· καὶ μῆλα χρυσᾶ καὶ πυρσὰ τοῖς πτόρθοις τῶν φυτῶν αἰωρούμενα· καὶ χλόη καὶ ἄνθη καὶ τὸ ὅλον χάρις· ὡς πάντα τῶν ὄντων καὶ

(1) Vide p. 338, n. 2.

(2) Philostratus Imag. 1, 6, de Amoribus : οὐδὲ ἐστεφάνωνται τὰς κεφαλὰς, ὡς ἀποχρώσης αὐτοῖς τῆς κόμης. Ibi Jacobs.

(3) Vide p. m. 338.

μὴν καὶ τῶν ἐν τῷ κήπῳ τῷδε μηδενὸς ἀποδεῖν, ἀλλὰ παραπλησίως ἀληθῆ καὶ αὐτὰ δοκεῖν βούλεσθαι (1). Μικρὸν δ' ἐγκεκυφὼς ἄρτι σὺν μειδιάματι κατασπασόμενος ἔοικε τὴν κόρην· φησὶ δὲ καὶ ἀπογεύσεσθαι τοῦ ἄσθματος, καὶ εἰ ῥόδων ἢ μήλων ἥδιον ἀπόζει φιλήσας ἴσως ἐρεῖ (2). Ἀλλ' ὑπεκστῶμεν, εἰ δοκεῖ, μικρὸν τοῦ παραδείσου (3), μὴ ζῆλος τῷδε τῷ νυμφίῳ καὶ ῥηγί. Καὶ γὰρ δὴ καὶ αὐτὸς ὁρᾷς, αἱ τῆς βασιλίδος θεραπαινίδες, τρεῖς κόραι ἀπωτέρω πολὺ, οὗ ἡ πηγὴ τὸ πρῶτον ἀναροιβδοῦσα, τοῖς σελίνοις μόνοις ἐντρυφῶσαι (4). Καὶ ἡμῖν μὲν ἴσως ἧττον, εἰ δ' ἀτενίσειεν ἄρα πρὸς τοὺς ἐκ τῶν βασιλείων ἄνω διὰ τῶν θυρίδων καὶ κιγκλίδων ἐκκύπτοντας, τοῦ κοιτῶνος δὲ ἐοίκασι, ἔτι μᾶλλον ἂν νεμεσήσαι καὶ δίκην συχνῆς σκαιότητος ἐπιγράψαιτο.

Ἴωμεν δή. Τί ἀναδύῃ; τί δ' ἐπιστρέφεις; φεῦ! ὁπόσον ἴσχυσεν ἡ τέχνη! ἡλίκον ἠδυνήθη χρῶμα καὶ ἔριον! οἷον ἔπαθον, ὡς ἐναργέσι καὶ οὖσι τοῖς ἐνυφασμένοις δοκῶν παρεστάναι (5)!

Libanius

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΡΟΔΟΥ.

Ἔχει μὲν τὸ ῥόδον ὑπόθεσιν· ἐπισταμένη δὲ διακορεῖς ὑμᾶς ὄντας τοῦ μύθου καινότερόν τι συνεισφέρει διήγημα (6).

Λέγουσι Μῆδοι, Μήδων ὅσοι μνήμῃ πρότερα διαδέχονται, ἡνίκα ἂν δοκῇ βασιλεῖ τὴν εἰωθυῖαν ἁβρότητα καινοτέρᾳ νικῆσαι

(1) Vestes figuris omnigenis variegatæ fuerunt memoratæ sæpissime. Demetrius Cydon. De cont. morte p. 63 : ὁ δὲ λόγος πολλὴν χᾷν (imo κἂν, ut est in codice 1213) τοῖς ἱματίοις ἐξεῦρεν αὐτῷ τὴν ἁβρότητα· καὶ γὰρ καὶ ὕλης διαφορὰν ἐζήτησε, καὶ ἄνθος ἐξεῦρε, καὶ χρυσὸν συνέφηνε (idem cod. συνύφηνε, quod e conjectura protuli ad Anecd. Gr. t. 2, p. 313), καὶ παντοδαπῶν ζώων τε καὶ φυτῶν ἰδέας ἐν τούτοις διέγραψε. Mongezius consulendus Disquisitionibus de re vestiaria veterum insertis Memoriarum Classis historicæ Instituti t. 4, inprimis p. 265.

(2) Philostratus Imag. 1, 15 extr. : ἡδὺ τὸ ἆσθμα· εἰ δὲ μήλων ἢ βοτρύων ἀπόζει, φιλήσας ἐρεῖς.

(3) Philostratus Imag. 1, 8 extr. : ὑπεκστῶμεν, ὦ παῖ, τῇ νύμφῃ.

(4) Forsan, ἐντρυφῶσι.

(5) Philostratus Imag. 1, 28, p. 44 : οἷον ἔπαθον! ἐξήχθην ὑπὸ τῆς γραφῆς, μὴ γεγράφθαι δοκῶν αὐτοὺς, εἶναι δὲ καὶ κινεῖσθαι καὶ ἐρᾷν.

(6) Addidi lemma Ἀνωνύμου περὶ ῥόδου. Codex 2075, fol. 176 incipit sic, ἔχει ... absente nomine μελέτη, vel διάλεξις, vel alio, a quo participium ἐπιστα-

τρυφῇ ἀγῶνα καὶ ἅμιλλαν ἅπαν αὐτοῦ τὸ ὑπήκοον ἔχειν (1), ἡδύ τι καὶ ἄηθες ὄψον ἐθέλοντας τῷ δεσπότῃ κομίσαι· ἐκείνοις μὲν οὖν (οὐ γὰρ ἑστιῶσι βαρβάρους ἄνδρας αἱ Μοῦσαι· οὐ γάρ ἐστιν ὡσὶ βαρβάροις ἀρέσαι Μούσας) τοιαύτας ἐπιτρέψωμεν εὐωχίας ἐπινοεῖν τε αὐτοῖς καὶ ἐργάζεσθαι· ἡμῖν δὲ ὄψον ἔστω μῦθος τοῦ ῥόδου, ὃν οὔτε ὑμῖν, οὔτε ἄλλοις ἐγὼ παρατέθεικα δαιτυμόσιν.

Ἡνίκα (2) κριτὴν ἐκάθισε ταῖς θεαῖς τὸν βουκόλον ὁ μῦθος, ἐλύπει μὲν Ἥραν, ἐλύπει δὲ Ἀθηνᾶν ὁ Ἀφροδίτης (3) κεστὸς, « ᾧ ἔνι μὲν φιλότης, ἔνι δ' ἵμερος (4) », ὥστε οὐδὲ ἀγωνίζεσθαι ὅλως ἐβούλοντο, εἰ μὴ τὸ φάρμακον ἡ θεὸς ἀπόθοιτο (5) πρότερον· οὕτω γὰρ ἐκεῖναι τὸν κεστὸν ἐπωνόμαζον. « Ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς » ἡ Ἀφροδίτη φησίν, « οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ καλλωπισάμεναι (6) ἥκετε, ἡ μὲν διάδημα τῇ κόμῃ χρυσοῦν, ἡ δὲ κράνος καὶ αὐτὴ χρυσοῦν (7) τῇ κεφαλῇ περιθεῖσα. Ἀλλ' ἔμοιγε (8) » ἔφη, « τῶν ἡμετέρων (9) φαρμάκων οὐ πολὺς λόγος, εἴ τινα καὶ ἐμοὶ ἕτερον ἀντὶ τοῦ κεστοῦ κόσμον ἐξείη κοσμεῖσθαι. » Καὶ ἅμα ταῦτα εἰπούσῃ κατένευσαν αἱ θεαί. Ἡ δὲ παρὰ τὸν Σκάμανδρον (10) ἄνθη δρεψομένη ἐφοίτα· καὶ γάρ τις αὐτόθι λειμὼν παρὰ τὰς ὄχθας ἐπεφύκει τοῦ ποταμοῦ· χαρίεντα δὲ ἅμα καὶ διαφανῆ τὰ ὕδατα, καὶ ἐπιτήδεια λουτρὸν εἶναι τῇ θεῷ (11). Λελουμένη γοῦν (12) τρέπεται πρὸς ὅπερ ἀφί-

μένη pendeat. Verba ἔχει ... διήγημα sunt rubricata. Auctorem Libanium esse patet ex διηγήματι quod e schedis Leopardi comitis inserui Anecdotis t. 4, p. 450. Nam præter exordium et epilogum ipsa narratio de rosa consentit omnino cum Libaniana. Manifestum inde fit plura olim extitisse in codice quam nunc continet, et in deperditis fuisse Libaniana quædam. In Anecdotis græcum lemma a Leopardo factum recepi : Λιβανίου διήγημα περὶ τοῦ ῥόδου. Sed e participio ἐπισταμένη protheoriæ patet nomen fœminini generis fuisse scribendum. Opinabitur forsan aliquis, indicem sequutus qui post Philostratum collocat Eugenicum, ante ejus Ecphrases præcessisse μελέτας ejusdem nonnullas, in his hanc de rosa. Sed longe melior est oratio Eugenici oratione, et Libaniana potius.

(1) Præmium proponebatur a Persarum regibus ei qui novam invenisset voluptatem. Loci sunt Theophrasti, et Clearchi apud Athenæum, Ciceronis, Val. Maximi, quos collegit Brissonius De regno Persarum 1, p. 92. Vide et Davisium ad Ciceronis Q. Tusculanas 5, 7.

(2) Hic incipit codex Leopardi.

(3) Edidi olim ὁ τῆς Ἀφρ., sequutus Leopardum.

(4) Ex Iliade 14, 216.

(5) Codex Leopardi, ἀποθείη.

(6) Cod. Leop. καλλωπιζόμεναι, bene minus.

(7) Et cod. Leop. αὐτή. Olim e conjectura scripsi αὐτό.

(8) Leop. ἐμοί γε.

(9) Cod. Leop. ἡμετέρων, quod recepi pro prava lectione codicis 2075 ὑμετέρων.

(10) Lectio codicis Leopardi corrupta hinc emendari poterit.

(11) Cod. Leop. non habuit verba τῇ θεῷ.

(12) Leop., οὖν, quod malim.

κετο. Καί πως ὀσμή τις αὐτῇ προσέβαλε (1) μάλα ἡδεῖα. Κρίνα τε οὖν καὶ ἴα καὶ ἄλλ' ἄττα (2) συλλέξασα, ἐπειδὴ ἑτέρα (3) μᾶλλον αὐτὴν ὀσμή τις ἐψυχαγώγει, περιῄει, τῆς εὐωδίας τὸ αἴτιον ἀνιχνεύουσα. Ὁρᾷ δὴ (4) τὸ ῥόδον καὶ παρὰ (5) τὴν ῥῖνα προσάγει, καὶ, τοῦτο ἐκεῖνο εἶναι μαθοῦσα, τὰ μὲν ἄλλα παρ' οὐδὲν ἔθετο καὶ ἀπέρριψε, ῥόδοις τε πρὸς τὸ ὄρος τὴν Ἴδην ἐπανῆκεν ἐστεφανωμένη. Ἐκοσμεῖτο δὲ ἅμα, ὡς ἔοικεν, ἡ θεός τε τῷ ῥόδῳ καὶ τῇ Ἀφροδίτῃ τὸ ἄνθος (6), ὥστε τὰς ἀμφὶ τὴν Ἥραν καὶ Ἀθηνᾶν εἷλε τοσοῦτον, ὅσον οὐδ' ἀναμεῖναι τοῦ βουκόλου τὴν ψῆφον, ἀλλὰ προσδραμούσας φιλῆσαι τὸ ἄνθος, ἀφελομένας τὸν στέφανον (7), καὶ αὖθις αὐτὸν τῇ θεῷ περιθεῖναι (8).

Ταῦτα, ὦ φιλότης, ὁ μῦθος. Τί γὰρ ἄν τις ἕτερον ἐν τῷδε ὑμᾶς ἑστιάσειε τῷ καιρῷ;

(1) Leop., καί πω ὀ. τ. α. παρέβαλε. Omnino recte προσέβαλε. Vide p. 340, n. 4. Apud Dionem Chrys. Or. 61, p. 312, περὶ et πρὸς permutantur : ᾐσθῆσθαι τοῦ ποιητοῦ τὴν πρὸς τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων ἐμπειρίαν. Codex 2958, περὶ, melius.

(2) Codex, ἄλλάττά. Sic passim librarii. Vide Notit. Mann. t. 10, part. 2, p. 279. Scholiastes Aristot. Rhet. in Anecd. Paris. t. 1, p. 271 : εἰς τὴν γεωμετρίαν καὶ ἀλλάττα. Apposuit editor doct. varietatem ἄλλάττα, quæ eligenda fuit, immutatam tamen leviter, ἄλλ' ἄττα. Addita fuit alia lectio, ἄλλα τινὰ, quæ prioris est explicatio.

(3) Leop., ἑτέρου, minus bene.

(4) Leop., ὁρᾷ δέ. Quod malim.

(5) Codex, περί. Sumsi παρὰ ex Leopardi apographo.

(6) Meleager Anth. 5, 143 : Ὁ στέφανος περὶ κρατὶ μαραίνεται Ἡλιοδώρας· Αὐτὴ δ' ἐκλάμπει τοῦ στεφάνου στέφανος. Philostratus simili acumine Ep. 29 : περιθήσῃ δὲ οὐ σὺ τὰ ῥόδα, ἀλλ' αὐτά σε. Ibi contuli Epigrammatis Anth. 5, 142, primum versum, τίς, ῥόδον ὁ στέφανος Διονυσίου, ἢ ῥόδον αὐτὸς Τοῦ στεφάνου; scripto τί, forsan ut sententia non claudicaret, non quod velim sic corrigi; forsan, quod verosimilius esse puto, ex inextricabili quadam apographi mei ambage, unde non potuerint nisi secando se expedire operæ Lipsienses. Nam vix opinor me fuisse tam studiosum brevitatis, ut pauca quæ restant verbula omitterem : δοκέω, λείπεται ὁ στέφανος. In integro poematiolo τίς habet optime, sic instituenda syntaxi sententiæ non nitidissimæ : τίς λείπεται; ἢ ῥόδον, ὁ στέφανος, λείπεται Διονυσίου; ἢ Διονύσιος αὐτὸς, ῥόδον ὢν, λείπεται στεφάνου; ὁ στέφανος λείπεται.

(7) Hinc emendetur lectio Leopardi depravata.

(8) Hic desinit codex Leopardi.

ΜΑΡΚΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΕΦΕΣΟΥ

ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΙΣΙΔΩΡΟΝ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΝ

ΠΕΡΙ ΟΡΩΝ ΖΩΗΣ ΑΙΤΗΣΑΝΤΑ (1).

Οὔτ' αὐτὸς ἠπόρεις, ὦ μακάριε δέσποτα, τοῦ ζητουμένου τὴν

(1) Fuit Marcus Eugenicus Joannis Eugenici frater, cujus aliquot opuscula superius edidi. Vixit sub Joanne Palæologo et acerrimus fuit theologiæ latinæ impugnator. De illo vide Bibliothecam Gr. t. 11, p. 670, et de hac ipsa epistola p. 673. Illam descripsi e codice meo, =A, conlato cum regiis 2075, fol. 237, =B, et 963, fol. 313, 2,=C. Fuisse a Cangio Gloss. Gr. t. 2, p. 1281, memoratam Fabricius ait; sed erravit vir eruditissimus. De alia epistola Marci ad Georgium Scholarium agit Cangius loco laudato. Codex A, cujus lemma exhibui, descriptus fuit ab Ignatio Diacono, quod ipse versiculis declarat; ni tamen, idque ex ipsa scriptura verius esse videtur, Ignatii apographum recentior descripserit librarius, qui Ignatii quæ reperiebat verba diligentiæ causa conservaverit. Sic autem se habent: Τοῦ γράψαντος Ἰγνατίου ἱεροδιακόνου, τοῦ Κεμίζου καὶ Ἐπιδαυρίου, πρὸς τὴν ἐλλόγιμον κυρίαν Ἀναστασίαν ἰαμβεῖον ἐπίγραμμα. Ψυχῆς τεῆς φρόνημα, Ἀναστασία, Σοφῷ πατρί σου, Ἀδάμαντι Ῥυσίῳ, Σάφα διδαχθεὶς, ἐξανέστην αὐτίκα, Καὶ φιλότιμον χεῖρά σοι χαρισάμην. — Προστάγματί σου πατρικῷ, κὺρ Ἀδάμα, Εἴκων ἐτύμως, τοῦ σοφοῦ Μάρκου λόγον Πρὸς Ἰσίδωρον θανάτου ὅρων πέρι Ἐξ ἀντιγράφου σητὶ ἐκβεβρωμένου Ἀνθυπέλαβον, ὡς δοκῶ, ἀπταίστατα, Θεὸν ποδηγὸν σοῖο εἰν εὐχαῖς ἔχων. Lemma in B: τοῦ αὐτοῦ τοῦ Ἐφέσου· τῷ τιμιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις κυρῷ Ἰσιδώρῳ περὶ ὅρων ζωῆς. Non apte dictum τοῦ αὐτοῦ, quum quæ præcedunt auctorem habeant Joannem fratrem. Est ergo calami lapsus, vel plures perierunt codicis particulæ. In codice C ante epistolam brevissimum legitur ac mendosum lemma, τοῦ ἐφαίσου. Præcessit fol.

μεν· μὴ γένοιτο· συμβιβάσομεν δὲ μᾶλλον ἐκεῖνα, καὶ τὸ ἀληθὲς ὅπως ἔχει διαληψόμεθα (1) τελεώτερον, εἴ πως (2) ἡμῖν δοθείη λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος (3) ὑπὸ τῶν σῶν ἁγίων βοηθουμένοις εὐχῶν.

Πρῶτον δὲ, ἀμφοτέρους τοὺς λόγους ὡς ἐν δικαστηρίῳ προστήσαντες, ὅπῃ τὸ ἰσχυρὸν ἑκάτερος ἔχει σκοπήσωμεν (4).

Οἱ μὲν οὖν τὸν ὅρον εἰσάγοντες τῇ προνοίᾳ τοῦ Θεοῦ δοκοῦσι συνηγορεῖν, καὶ φασὶ τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ἀπεικὸς ἀναίτιον τὸν Θεὸν εἶναι τῶν πλείστων ὅσα κατὰ τὸν βίον ἐπιγίνεται τοῖς ἀνθρώποις, εἴτε φύσει διοικουμένοις, εἴτε προαιρέσει χρωμένοις, εἴτε τύχῃ δουλεύουσι· καί τοι γε κακεῖνα (5), εἰ καὶ μὴ παρὰ Θεοῦ, ἀλλ' οὐκ ἄνευ Θεοῦ, συγχωροῦντός τε καὶ παραχωροῦντος· « χωρὶς γὰρ αὐτοῦ » φησὶν, « οὐδὲ στρουθίον ἐπὶ τὴν γῆν (6) πεσεῖται »· θανάτου δὲ, ὅς ἐστι συγκλεισμὸς ἁπάντων καὶ πέρας (7), μὴ Θεοῦ μόνου τὰς ἡνίας ἐξῆφθαι τις ἂν εἴποι μὴ οὐχὶ (8) παντάπασιν ἄτοπα λέγειν δοκεῖν ἐθέλων; Καὶ δοῦλος γάρ που, πρὸς διακονίαν ἀποστελλόμενος, τὸν μὲν τρόπον ὃν διακονήσειεν ἑαυτῷ λογιεῖται, καὶ τὰς εὐθύνας δώσει τῶν πεπραγμένων, χρόνον δὲ τῆς διακονίας ἐκεῖνον φυλάξει πάντως ὃν ὁ δεσπότης αὐτῷ ὁριεῖται. Καὶ μὴν, εἰ ὁ πλεῖστος ὅρος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἑβδομήκοντα ἢ ὀγδοήκοντα ἔτη, καθά φησιν ὁ Δαυὶδ (9), πῶς οὐκ ἀδικεῖται πάντως ὁ μὴ πρὸς τοῦτο τὸ μέτρον φθάσας ἐλθεῖν, ἀλλὰ μεταξὺ προαναρπασθείς; εἰ μὴ τῇ θείᾳ προνοίᾳ δώσομεν ἐπὶ συμφέροντι τῷ ἑκάστου (10) τὸν θάνατον προορίζειν τε καὶ ἐπάγειν. Οὐ γὰρ δὴ τὸ μέγιστον τοῦτο καὶ τιμιώτατον ζῶον, τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγονὸς (11), ὡς ἕν τι τῶν ἀλόγων (12) εἰκῇ καταφθείρεται. Τὰ μὲν

(1) A, τὸ ἀληθὲς δ. ἔχει δι' ἀληθὲς διαληψ... Soltem διὰ τὸ ἀληθὲς, « propter veritatem ipsam ».

(2) AC, εἴπερ.

(3) Paulus Ep. ad Ephes. 6, 19 : ἵνα μοι δοθείη λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παῤῥησίᾳ.

(4) A, σκοπήσομεν. Nil frequentius modorum permutatione quam efficit vocalium ο ω permutatio. In Leonis medici procemio, neglecto codicis 2671 scriptura, quam et tenet codex 456, edidit vir doct. σπουδάζομεν. Malim servatum fuisse σπουδάζωμεν. Probabilius scripsit ἀρχώμεθα τοίνυν ἀπὸ φλεγμονῆς, initio libri septimi, quum codices habent ἀρχόμεθα. Nec tamen omnino displicet indicativus.

(5) C, κἀκεῖναι.

(6) A, ἐπὶ τῆς γῆς. — Matth. 10, 29 : οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται, καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν, ἄνευ τοῦ πατρὸς ἡμῶν.

(7) C, τέρας. Et sic p.

(8) B, μὴ οὐ.

(6) Psalm. 89, 10.

(10) A, ἐπὶ συμφέρον τὸ ἑκ.

(11) Gen. 1, 26, 27. — A, τοῦ θεοῦ.

(12) A, ἀλόγων ζώων. BC sine ζώων, quod absens non desiderabitur, præser-

γὰρ ἀπογενόμενα πρὸς οὐδέν τι τοῦ λοιποῦ διαμένει· τοῦ δὲ τὸ κυριώτατόν τε καὶ ἄριστον μέρος ἐνθένδε ἀπαλλαγὲν, ἐπὶ τὴν οἰκείαν λῆξιν μεταχωρεῖ, τοσοῦτον ἐνταῦθα πολιτευσάμενον χρόνον, ὅσον εἴ τις ἐφ' ἡμέραν μίαν ὁ δὲ καὶ δύο (1) πανηγυρίσας ἢ ἐν θεάτρῳ διαγαγὼν, εἶτα πρὸς ἑαυτὸν ἀναλύσειεν. Ὧ τοιγαροῦν ἡ πρόνοια τοσαύτη παρὰ τὸν βίον, ὡς καὶ τὰς τῆς κεφαλῆς ἠριθμῆσθαι τρίχας (2), τούτου πῶς οἷόν τε τὴν ἐνθένδε (3) ἀπαλλαγὴν ἀόριστον εἶναι καὶ ὡς ἔτυχεν ἐπιγίνεσθαι (4); κρίσει ἄρα δικαίᾳ καὶ προορισμῷ τοῦ Θεοῦ, τό τε παρελθὸν τῆς ζωῆς εἰδότος καὶ τὸ μέλλον προορωμένου, πρὸς τὸ συμφέρον ὁ θάνατος ἔπεισι. Καὶ ταῦτα διδάσκει μὲν ὁ μέγας Βασίλειος, ᾧ τοσοῦτον ὑπάρχει τὸ συγκεχωρηκὸς ἐν ἅπασι παρὰ πάντων (5) ὡς μὴ ἂν ἕνα μηδένα (6) τὴν ἐναντίαν θέσθαι τολμῶντα (7) μὴ οὐ καταγέλαστον εἶναι δοκεῖν· μαρτυρεῖ δὲ Ἐζεκίας, ᾧ τῆς ζωῆς εἰς τὸ ὡρισμένον πέρας ἐλθούσης ἐτῶν ἀριθμὸς πεντεκαίδεκα προσετέθη (8). Τοὐναντίον δέ τις ἕτερος βασιλεὺς Χαλδαίων (9), ἁμαρτήσας μεγάλα, συ-

tim quum præcedat nomen ζῶον. Infra p. 359, 23, sic τῶν ἀλόγων sine ζώων. Vide n. ad Eunap. p. 239. Obiter locum tangam Leonis medici voce inutili vitiatum. Leo igitur Conspectu medicinæ 1, c. 3, p. 91 : συνεχὴς πυρετὸς πυρετός ἐστιν ὁ μὴ ἔχων διάλειμμα τῆς θερμασίας, ὕφεσιν δὲ μόνον καὶ μειοπυρεξίαν ἐν ταῖς παρακμαῖς τῶν παροξυσμῶν ποιούμενος. Theophanes Nonnus qui cap. 137 cum Leone omnino consentit, et hanc sententiam exhibet similem prorsus, carentem tamen in fine participio ποιούμενος, quod absens quis desideraverit? Ac video abesse a codice Leonis 446, eoque bonæ ætatis; et in codice 2671, quo ad editionem usus est vir doct., non est in ipsa contextus serie scriptum, sed inter versus, ceu glossa aut varians lectio, cum alia lectione τῇ παρακμῇ. Deleatur ergo. Sed et obiter animadvertere liceat debuisse editorem quæ esset codicis conditio notula monere. Et animadvertam adhuc quod Leoni prosit, cujus nova editio vix est exspectanda, in capite de caro p. 115 sententiam integram τοῦ δὲ ληθάργου ... ἡ δὲ θεράπεια ὡς τοῦ ληθάργου abesse a codice 446, in codice autem editoris adscriptam esse in margine. Estque additamentum e Nonni cap. 28 desumtum; idque inde fit manifestum, quod nullam Leo lethargi medicinam præscripserit 1, cap. 13. Et hic lector de sententiæ hujus in margine situ non fuit monitus. Capite sequente verba marginalia non omittenda fuerunt. Jubet Leo in comatis passione ἀλείφειν ἀνηθελαίῳ ἢ πηγανελαίῳ, καὶ ἐς (cod. εἰς) τὰς ῥῖνας σίνηπι χρίειν. Rescribendum erit e margine : ... πηγανελαίῳ σὺν καστορίῳ καὶ ὄξει, καὶ εἰς τ. Confer Nonnum c. 29.

(1) Forsan ὧδε pro ὁ δέ.

(2) Matth. 10, 30 : ὑμῶν δὲ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί.

(3) B, ἐνθάδε.

(4) C, ἐπιγίγνεσθαι, unico hujus scripturæ ac fortuito exemplo. Statim, προορισμῷ Θεοῦ.

(5) Forsan, ἐν ἅπασι παρ' ἁπάντων.

(6) Est in μὴ ἂν ἕνα μηδένα abundantia non obvia. An μὴ εἶναι μηδ.?

(7) A, τὴν ἐναντίαν θέσιν τολμῶντα. Natum esse videtur θέσιν e male lecto compendio verbi θέσθαι. Simili modo ὑπερθέσει pro ὑπερθέσθαι legetur in A, p. 354. Ad ἐναντίαν subaudiatur ψῆφον, cujus nominis fit ellipsis et p. 357, 1.

(8) Res narratur Reg. 4, c. 20.

(9) Baltasar, cujus narrat interitum liber Daniel. c. 5. — C, τις ἑκάτερος.

νετμήθη τοὺς ὅρους (1). Καὶ ὁ Δαυὶδ δὲ, τῷ Θεῷ φάσκων (2) « Μὴ ἀναγάγῃς με ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου », τοὺς τῆς ζωῆς που πάντως ὅρους ὑποδηλοῖ, μὴ συντμηθῆναι τούτους αἰτούμενος. Οὕτω δὴ καὶ εἴ τις ἕτερος ἐξήρπασται τοῦ θανάτου θαυματουργίᾳ τινὶ θείᾳ καὶ πρεσβείαις ἁγίων, οὐ τὸ μὴ εἶναι ζωῆς ὅρους, ἀλλὰ τὸ εἶναι μᾶλλον ἐνδείκνυται, τοῦ Θεοῦ δυναμένου τοὺς πεπηγότας ὅρους ὑπερθέσθαι (3) τε μεταβαλλομένων (4) ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἡμῶν, καὶ αὖθις ἐπιτεμεῖν πρὸς τὸ χεῖρον ὑπαγομένων (5). Ταῦτα καὶ τοῖς ζῶσιν ὠφέλιμα, πρὸς Θεὸν μόνον ἀναπείθοντα βλέπειν ὡς ζωῆς καὶ θανάτου κύριον· « ἐν γὰρ χειρὶ αὐτοῦ » φησὶν, « ἡ πνοὴ τῶν ζώντων »· καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς τεθνεῶσι παραιρεῖται (6) λύπην, ὡς μεταστήσαντος αὐτοὺς ἐπὶ τῷ συμφέροντι τοῦ κοινοῦ τῶν ἁπάντων δεσπότου.

Εἴρηται θατέρῳ μέρει τὰ τῆς οἰκείας δόξης.

Οἱ δὲ τὴν ἐναντίαν αὐτοῖς ἰόντες, Οὐδ' αὐτοὶ, φασὶ, τὴν θείαν πρόνοιαν ἀναιροῦμεν, καὶ τὸ παρὰ (7) Θεοῦ τὸν θάνατον εἶναι· καί τοιγε ἁμαρτίας ἐπιτίμιον ὄντα καὶ παρ' ἡμῶν ἡμῖν αὐτοῖς εἰσενηνεγμένον (« Ὁ Θεὸς γάρ » φησὶ (8) « θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων ») κατατιθέμεθα. Οὕτω μέντοι φαμὲν τὸν θάνατον εἶναι παρὰ Θεοῦ, καθάπερ ἄν τις (9) τὸ παρὰ τοῦ ἐπάρχου πραττόμενον παρὰ τοῦ βασιλέως εἴποι πεπράχθαι, μηδὲ συνειδότος ἐσθ' ὅτε τοῦ βασιλέως· ἀλλ', ἐπειδήπερ αὐτός ἐστιν ὁ τὸν ἔπαρχον καταστήσας, εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται τὰ ἐκείνου. Κἀνταῦθα τοίνυν τὸν θάνατον ἐπάγει μὲν ἡ κοινὴ φύσις, καὶ ὁ τῆς γενέσεως κύκλος τοὺς μὲν εἰς τὸν βίον εἰσάγων, τοὺς δ' ἀναγκαίως ἀνθυπεξάγων· λέγεται δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἑκάστῳ πρὸς τὸ συμφέρον ἐπάγεσθαι (10), οὐ τῷ παρ' αὐτοῦ μόνον (11) τὴν φύσιν

(1) C, τοῦ ὅρους.

(2) Psalm. 101, 24. — B, cum varietate, μὴ ἀγάγῃς.

(3) Vide p. 353, n. 7.

(4) A, μεταβαλλομένους. B, μεταβαλλομένων. C, μεταβαλλόμενον.

(5) A, ἐπαγόμενον. BC, ὑπαγομένων. Forsan ἀπαγομένων. Permutantur sæpe præpositiones ὑπὸ ἀπὸ ἐπί. Lucianus Asino 19 : τὸν δὲ ἄθλιον κοινωνὸν καὶ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ἀχθοφορίας λαβόντες, τῷ ξίφει ὑποτέμνουσιν ἐκ τῶν σκελῶν. Codex 1310 : .... καὶ ἀχθοφ. λ. τ. ξ. ἀποτέμνουσιν ... Quam varietatem non contemnendam ignoro an fuerit a recentioribus reperta.

(6) A, παραιτεῖται.

(7) B, ἀναιροῦμεν τὸ π. A, ἀναιροῦμεν καὶ τὸ π. A, ἀναιρῆσαι καὶ τὸ π.

(8) Sap. Salom. 1, 13.

(9) B, ὡς ἄν τις.

(10) B, ἐπάγεσθαι ἑκάστῳ πρὸς τὸ συμφέρον. Modo A, τοὺς δὲ ἀναγκ.

(11) C, μόνου

εἶναι καθεσταμένην (1), ἀλλὰ καὶ τῷ παρακολουθοῦσαν ἐν πᾶσι τὴν θείαν πρόνοιαν, καὶ συνειδυῖάν γε, μὴ κωλύειν, ἀλλ' ἐπιτρέπειν τῇ φύσει τὰ ἑαυτῆς ποιεῖν. Οὕτω δὴ καὶ ἐξ ἀμελείας ἔσθ' ὅτε τις ἐτελεύτησεν, ἢ τῇ διαίτῃ κακῶς χρησάμενος, ἢ λῃσταῖς περιπεσὼν, ἢ ἐν πολέμῳ (2) διαφθαρεὶς, ἢ συμπτώματι ἐναποληφθεὶς (3), ἢ ναυαγίῳ κατὰ θάλατταν ἐναποπνιγείς· ἤδη δὲ ἔνιοι (4) καὶ ἑαυτοὺς ἀνεῖλον· ἅπερ ἅπαντα προεγνωκέναι μὲν καὶ συνεγνωκέναι τὸν Θεὸν λέγομεν, ἔτι δὲ συγκεχωρηκέναι καθ' οὓς αὐτὸς (5) ἐπίσταται λόγους· προορίζειν δὲ, ἢ αἴτιον αὐτὸν εἶναι, μὴ οὕτω μανείημεν ὥστ' εἰπεῖν. Εἰ δὲ δὴ φαίη τις ὡς οὐ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου προορίζει, τὸν χρόνον δὲ μόνον, καὶ τοῦτο μὲν οἷς λέγουσιν ἀναιροῦσι. Τίς γὰρ καὶ χρεία (6) προορισμοῦ διὰ παρακλήσεως λυομένου, καὶ τοῦτό γε οὐχ ἐφ' ἑνὸς ἢ δυοῖν, ἀλλ' ἐπὶ πλειόνων; εἰ δὲ μὴ λύεται, τί καὶ παρακαλοῦμεν ἑκάστοτε; λανθάνουσι δὲ καὶ ἑαυτοὺς εἱμαρμένην τινὰ θανάτου καὶ ἀπαράβατον ἀνάγκην εὐπροσώπῳ ῥήματι τοῦ προορισμοῦ λέγοντες· καὶ ἀκουέτωσαν λοιπὸν ἅπερ οἱ (7) τὴν εἱμαρμένην δοξάζοντες, ὡς οὔτε ἰατροὺς δεήσει

(1) A, καθισταμένην.

(2) A, ἢ πολέμῳ.

(3) B, ἐναπολειφθείς. Passim vocales η ει permutatæ sunt propter iotacismum librariorum. Palladius De febr. c. 15, p. 52 : κατεπείγει μᾶλλον ἡ συστολὴ τοῦ σφυγμοῦ διὰ τὸ ἐξωθῆσαι τὴν ὑποκειμένην σῆψιν ἐν τῷ βάθει. Codex 2218 : διὰ τὸ ἐξωθεῖσθαι τ. ὑπ. ἐν τῷ βάθει σῆψιν. De electione scripturæ potest ambigi. Pachymeres inter Rhetores Walzii t. 1, p. 561 : εἰ ... ὅσον μᾶλλον ὑμεῖς πρὸς τὸ κολάσαι τοῦτον ἕξετε ῥαθυμότερον, τοσοῦτον οὗτος εἰς λοιδορίαν θήξῃ τὴν γλῶσσαν, ποῦ δίκαιον μὴ τὴν ἀκοὴν ὑποσχεῖν ὑμᾶς λόγοις σώφροσιν, ἵνα κακῶν τῶν αὐτοῦ ληρημάτων ἀπαλλαγείητε. Codex 2982 bene θήξει · habet et μακρῶν pro κακῶν. Inscriptio in Welckeriana Sylloge p. 56 : Σῆμ' ἐσορᾷς ἐπιτύμβιον, ὦ παροδῖτα· Ἦμαρ τῶν πᾶσιν, οὐχὶ δ' ἐμοὶ δὲ μόνον. Sic scripsit vir doct., non coacte parum, quum supersit in lapide, cum initiali lacunula, ΜΑΡΤΟΝ. Quanto facilius potuisset restituere, εἱμαρτόν « fatale »? et forsan ἐμοίγε ab Jacobsio propositum erit accipiendum. Aliud est exemplum in sequente nota.

(4) A, ἤδη ἄνθρωποι. Sæpe librarii inventis vocabulis synonyma substituunt. Palladius De febr. c. 9, p. 32 febris causas recensens : ὅταν ἐν ἡλίῳ θερμανθῇ ἡ κεφαλὴ ὑπὲρ πολλά. Codex 2218 : ἐν ἡλιοκαΐᾳ ὑπερθαλφθῇ τὰ πολλά. Quod vocabulum ἡλιοκαΐα reddam alii loco ejusdem auctoris sub libelli finem : πεμφιγώδεας δὲ (πυρετοὺς) ... οἱ μὲν τοὺς ἀπὸ τῆς ἡλικίας λέγουσιν εἶναι. Bene codex, ἀπὸ τῆς ἡλιοκαΐας. Non enim sunt febres ætati propriæ; et cui ætati? sed quas parit calor solis. Sunt in Fœsii OEconomia nonnulla quæ huc faciunt. Satis sit verbo monuisse. Non tamen Palladium relinquam quin subjungam quem habeat finem in codice. Post hæcce verba quæ editionis sunt ultima, ἐν οἷς αἱ διαφοραὶ τῶν πυρετῶν, additum est in manuscripto : ἁλμυρωδέας δὲ λέγει (scilicet πυρετοὺς), τοὺς ὑπερκόπωθησιν (leg. ὑπερκοπωθεῖσιν et deest forsan ἐπιγινομένους), ὡς γινομένου ξηροτέρου τοῦ σώματος οἷα τῶν ταρηχευομένων (imo ταριχ.) σωμάτων.

(5) A sine αὐτός.

(6) A sine καί. Bene adhibetur καὶ in interrogando. Cf. p. 357, n. 4.

(7) B sine ἅπερ. C, ἅπαροι.

καλεῖν, οὔτε τὰ πρὸς θεραπείαν τῶν νοσούντων ἐπιτηδεύειν. Πῶς δὲ καὶ ὁ λοιμὸς ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον φυσικῶς διαδίδοται, καὶ πολλοὶ θεραπεύοντες ἑτέρους (1) ἐπαπέθανον τοῖς θεραπευομένοις, λεγέτω ὁ τοὺς ὅρους εἰσάγων. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα πάντα προσεχῶς μὲν ἡ φύσις ἐνεργεῖ (2) καὶ ὁ συμπίπτων καιρὸς ἑκάστοτε· συγχωρεῖν (3) δὲ ὁ Θεὸς, οὐκ ἐνεργεῖν λέγεται, μή τι γε (4) δὴ προορίζειν. Οὐ γὰρ δὴ καὶ τῷ Σκύθῃ καὶ Σαυρομάτῃ τὸν θάνατον αὐτὸς προορίζει· ἀλλ', ὥσπερ τὴν γένεσιν ἡ δυοῖν ἐπὶ ταυτὸ σύνοδος, ἀνδρός τε καὶ γυναικὸς, ἐκτελεῖ, καὶ, ὅταν ἀκούσωμεν ὅτι παρὰ Θεοῦ συνάπτεται ἀνὴρ γυναικὶ, οὐ τὸ καθ' ἕκαστον ἐννοοῦμεν οὐδὲ τοὺς παρανόμους γάμους ἐκλογιζόμεθα, τὸ πρᾶγμα δὲ αὐτὸ καὶ τὸν καθόλου λόγον τῆς φύσεως, οὕτω δὴ, καὶ τοὐναντίον (5) ἐπὶ θανάτου, ζωῆς ὅρον ἐκλαμβάνειν προσῆκε τὸν πεπηγότα λόγον τῆς φύσεως, ὃς ἑκάστῳ τὸ ζῆν ἐφ' ὁσονοῦν φυσικῶς ἐπεμέτρησε (6)· λύει δὲ αὐτὸν ὁ Θεὸς, ἡνίκα βούλεται, πάντως πρὸς τὸ συμφέρον, ὁ καὶ τὴν φύσιν αὐτὴν συστησάμενος. Διὰ τοῦτο καὶ πολλοὶ πολλάκις ἐκ θανατικῶν τε νόσων καὶ κινδύνων μεγάλων παραδόξως ἐσώθησαν· ἕτεροι δὲ, νοσοῦσι συναναστρεφόμενοι καὶ τὸν αὐτὸν αὐτοῖς ἀέρα σπῶντες, ἀσινεῖς ἐφυλάχθησαν.

Οὗτοι μὲν οἱ ἐναντίοι λόγοι. Καὶ εἴ τις ἡμᾶς ὡς διαιτητὰς (7)

(1) C, διαδίδετε. A, τοὺς ἑτέρους.

(2) C, φύσις θυεργεῖ. Quod monstrum verbi ex epsilo lunato ac male formato ortum esse videtur.

(3) C, συγχωρεῖ.

(4) A, μή τοι γε.

(5) A, τὸ ἐναντίον. Sic τὰ ἄλλα pro τἄλλα codex 2218 in Demetrii Pepagomeni c. 37, p. 78, quod neutiquam notandum putaverim, ni alia esset et præstantior loci varietas. Sic editus est medicaster : καὶ τἄλλα πάντα ὅσα αἴτια τῶν προσθέσεων· ἅτινα ἀτοπώτατα, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἔχουσι πρὸς λόγον ὑγιείας ταῦτα. Codex autem sic habet : καὶ τὰ ἄλλα ... ἀτοπώτατα καὶ παρὰ παντὸς εἶναι ὁμολογούμενα καὶ δῆλα εἰσὶν ὡς ... Si abesset καὶ ante παρὰ παντὸς, nitida omnino foret sententia, quam in suo codice reperisse Musurum ex ejus latina interpretatione patet, quod negabat Bernardus paulo incongitantior.

(6) AC, ὅσον οὖν. A, ἐπιμετρεῖται.

(7) C, διαιτιτὰς, permutatis de more vocalibus η ι. Cydonius libro De contemnenda morte extremo : οὐ μόνον ἀδεῶς πρὸς τὸν θάτατον ἕξει, ἀλλὰ καὶ μέλλοντος ἀνιάσεται. Est ἕξει conjectura Wolfii. Codex 963, ἥξει· codex 1213, ἴξει. Recipiendum ἥξει, de quo et Wolfius cogitaverat. Leo medicus Conspectu medic. 6, c. 1, lapides ait vesicæ nasci ex multo præter naturam calore : οὕτως (codd. οὕτω) ὁρῶμεν καὶ ἐν τοῖς λέβησι τοῦ θερμοῦ τοῦ ὕδατος λίθοι τήκτονται κατασπώμενοι ὑπὸ τῆς ἀμέτρου θερμασίας. Displicuit editori doctissimo lectio, quam esse vidi et in codice 446, τήκτονται, ac proponit πήγνυνται. Manum auctoris videor mihi assequutus fuisse, lecto τίκτονται. Conjectura ista πήγνυνται facit ut meminerim nominis πήγματα, πήγματι, quod pro πύγματα et πύγματι legi velit vir d. in duobus Leonis locis p. 169, 205, ubi editum ab ipso fuit e codice 2671 πύγματα ἀπὸ χαμαιμήλου, πύγματι οἴνου. Co-

δέχεται, τιθέμεθα τῷ δευτέρῳ (1), καὶ τὴν νικῶσαν αὐτῷ δίδομεν (2), ἀποφαινόμεθά τε εὖ μάλα (3) τεθαρρηκότως μὴ δεῖν τὸ πάντων ἀοριστότατον ὡρίσθαι παρὰ Θεοῦ λέγειν. Τί γὰρ καὶ τοῦ (4) ἀποθανεῖν ἄνθρωπον εὐκολώτερον; ὅν γε καὶ ψὶξ παραδραμοῦσα πολλάκις διέφθειρε, κατὰ τὸν εἰπόντα (5), καὶ ποτὸς πλεονάσας καὶ ἵππος συναρπάσας, καὶ μυρία ὅσα τοιαῦτα. Λειπόμενον δ' ἂν εἴη καὶ τὰ ῥητὰ συμβιβάσαι, καὶ ἐπιλύσασθαι τὰ τοὺς ὅρους εἰσάγοντα. Ὅ τε γὰρ μέγας Βασίλειος (6), καὶ ἑπομένως (7) αὐτῷ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ἐν τοῖς αὐτοῦ μέλεσιν (8) ὅρον εἶναι τῆς ζωῆς ἑκάστῳ παρὰ Θεοῦ πεπηγότα διδάσκουσιν (9). Οἱ μὲν οὖν λέγοντες ὅρον αὐτὴν εἶναι τὴν τοῦ Θεοῦ πρόγνωσιν, ὡς πάντα περιλαμβάνουσαν, ἐοίκασιν οὐκ (10) ἀκριβῶς ἐπιστῆσαι τῷ σκοπῷ τῶν ῥηθέντων, ἀλλ' ἐπιπολῆς αὐτῶν ἅψασθαι. Ἔστι γὰρ οὐ ταυτὸν ὅρος καὶ πρόγνωσις, ἀλλ' ἐπὶ πλέον τοῦ ὅρου ἡ

gitaverat et de corrigendo πτύγματα, sed demum id vocabulum rejecit, quod est tamen unice verum, repertumque mihi fuit in codice 446, ea ligatura scriptum qua litera π fit tripes.

(1) Vide p. 11, n. 1.

(2) Vide p. 353, n. 7.

(3) C sine εὖ. A, ἀποφαινόμενοι μάλα.

(4) BC sine καί. Vide p. 355, n. 5.

(5) Usurpari formulam κατὰ τὸν εἰπόντα in allegandis auctoris non nominati verbis ostendi ad Pselli Opusc. p. 220. Eustathius Opusc. p. 124, 61 : φάναι δὲ κατὰ τὸν εἰπόντα σοφὸν, « ἄλλος αὐτός »· Pythagoram scilicet : v. p. 132, n. 1. Nicetas Chon. Præf. p. 3 A : φιλοῦσι δὲ τὸ σαφὲς ὡς οὐ μόνον, κατὰ τὸν εἰπόντα, σοφόν· Euripidem scilicet Or. 387 ubi mea est nota inter Matthæianas. Mazaris Iter p. 147, 1 : ταῖς ἀρεταῖς, κατὰ τὸν εἰπόντα, παραπεπήγασιν αἱ κακίαι· Gregorium scilicet Naz. Or. 20, p. 361 A. Planudes Vita Æsopi p. 10 : οἶδ' (imo οἱ δ') ἐπέγνωσαν σαφῶς, κατὰ τὸν εἰπόντα, ὡς ὅστις καθ' ἑτέρου δόλια μηχανεύεται, αὐτῷ λέληθε τὸ κακὸν ἀρχιτεκτονῶν. Auctorem ipsum ignoro, sententiam sæpe legi, et remittere satis sit ad Sirach. 27, 26; Perizon. in Ælian. V. H. 8, 29; Erasmum Adag. 1, 1, 52, 53, 54. Anonymus, Theodorus potius Prodromus, in Anecd. Oxon. t. 3, p. 209, 33 : τῷ ὄντι γὰρ, κατὰ τὸν εἰπόντα, οὐκ οἶμαί τινα οὕτως εὐτυχῆ γραφὴν, ᾗ μηδεὶς ἀντερεῖ. Ichnelates p. 232 : καλῶς γὰρ ἔφησεν ὁ εἰπὼν, ὡς ὅτε τις ἅπαξ προσκόψει, πολλοῖς περιπίπτει συμπτώμασιν. Eadem brevitate in illo libro indicati sunt loci quorum fontem non novi nec quærere nunc est otium : p. 128, 362, 444. Libanius t. 2, p. 66 : ἐπαινοῦσι δὲ τὸν εἰπόντα· τύχη τὰ θνητῶν πράγματα. Euripideum fragmentulum esse monet Reiskius, cui non credendum monstrat mea n. ad Sententias Monost. 484. Adde Wessel. ad Diod. 13, 24. Sed dicet censor talia non a me quæri, sed quem Marcus Eugenicus τὸν εἰπόντα respexerit. Gregorius est Naz., cujus hæc sunt verba Or. 40, p. 646 A : ὅσος ὁ περὶ σὲ κίνδυνος ... νόσος ἀπώλεσεν, ἢ ψὶξ παραδραμοῦσα, τὸ φαυλότατον! (τί γὰρ τοῦ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον εὐκολώτερον, κἂν μέγα φρονῇς τῇ εἰκόνι :) * ποτὸς πλεονάσας, ἢ ἄνεμος κρημνίσας, ἢ ἵππος συναρπάσας ... Est in C, ποτὸ πλεονάσας.

(6) Vide p. 351, 17.

(7) C, ἑπομένους.

(8) B, ὕμνοις. Quum caream libris quibus Theodori Studitæ hymni, scilicet troparia, canones, continentur, hunc locum sic nudum prostare sinam.

(9) A, διδάσκει.

(10) A, πρόγνωσιν, ἐπὶ πάντα προλαμβ. οὐκ ἐοίκ.

πρόγνωσις. Ὃ μὲν γάρ τις ὁρίζει, τοῦτο καὶ προγινώσκει πάντως· οὐ μὴν ὃ προγινώσκει, τοῦτο καὶ προορίζει. Καθάπερ ὃ μὲν ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ ζῶον· οὐ μὴν ὃ ζῶον, τοῦτο καὶ ἄνθρωπος. Τὸν μὲν οὖν ἄνθρωπον ζῶον ἀληθῶς ἐροῦμεν, τὸ δὲ ζῶον ἄνθρωπον οὐδαμῶς (1). Καὶ κατὰ μὲν τοῦ ὅρου τὴν πρόγνωσιν ἀληθῶς που κατηγορήσομεν, κατὰ δὲ τῆς προγνώσεως τὸν ὅρον οὐκ ἀληθῶς. Ταῦτα δέ που καὶ ὁ Ἀπόστολος (2) διαστέλλειν οἶδεν ἐν οἷς φησίν· « οὓς προέγνω καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ». Οὐκ ἄρα οὐδὲ (3) παρ' ἐκείνοις τοῖς διδασκάλοις ἀντὶ τῆς προγνώσεως ὁ ὅρος (4) εἴρηται. Πόθεν οὖν τὰ ῥητὰ παραμυθησόμεθα; φαμὲν ὡς εἰ μὲν προκείμενον ἦν ἐκείνοις περὶ τοῦ ζητήματος τούτου διαλαβεῖν, ὅπερ ὁ θεῖος ἐποίησεν Ἀναστάσιος (5), εἶπον ἂν ὅσα ἐκεῖνος, καὶ ἔτι πλείω τε καὶ θαυμασιώτερα, καὶ τοῦ ἀκριβοῦς ἐχόμενα μᾶλλον· ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ παρείκοντος (6) εἶπον τὰ εἰρημένα, μήποτε τὸ ἐπὶ μέρους ὑπάρχον ὡς καθόλου, διὰ τὴν τῶν ἀκουόντων ὠφέλειαν, ἀπεφήναντο (7). Πολλὰ γὰρ οὕτω παρὰ τοῖς πατράσι καὶ τῇ θείᾳ γραφῇ λέγεται, μερικὰ μὲν ὑπάρχοντα, ἁπλῶς δὲ καὶ ἀπολύτως (8) λεγόμενα, καὶ διὰ τοῦτο δοκοῦντα καθόλου λέγεσθαι· οἷόν που φησιν ὁ Σωτήρ (9)· « ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει ». Καὶ μὴν οὐ πᾶς ὁ εἰς αὐτὸν (10) πιστεύων μείζονα τῶν ἐκείνου ἔργων ποιεῖ. Καὶ ὁ Ἀπόστολος (11) αὖθις· « ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν », ἀλλ' οὐ πάντες, ἀλλ' αὐτὸς καὶ οἱ κατ' ἐκεῖνον. Καὶ πρὸς τοὺς Κορινθίους αὖθις (12)· « ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ». Καί τοι γε οὐ πάντες ἐκ τοῦ θεοῦ ἦσαν (13)· πολλοὶ γὰρ ἦσαν τοιοῦτοι,

(1) C, καθάπερ ὃ μ. ἄνθρωπος, τοῦτο ζῶον ἄνθρωπον οὐδαμῶς.

(2) Paulus Epist. ad Rom. 8, 29.

(3) B, ἄρ' οὐδέ.

(4) C, προγν. ὅρρος.

(5) A, ἐποίησεν ὁ θεῖος Ἀναστ.

(6) ABC, ἐκ τοῦ παρήκοντος.

(7) C, ἀπεφήνατο.

(2) B, ἀπολύτως. AC, ἀορίστως. Illud prætuli, ut orationi philosophicæ proprius. Dionysius Areop. De divinis nom. c. 2, p. 256, junxit ἀμερῶς, ἀπολύτως, ὁλικῶς. Ibi Pachymeres in paraphrasi operum Dionysii p. 217 : ἀπολύτως, τουτέστιν οὐ μετά τινος προσθήκης εἰς ἓν πρόσωπον.

(3) Apud Joannem 14, 12. — A, μείζ. τὰ ἔργα.

(4) A, εἰς ἐκεῖνον. BC, εἰς αὐτόν. Et sic statim BC jungunt ἀλλ' αὐτὸς καὶ οἱ κατ' ἐκεῖνον, ubi A, librarii lapsu, πάντες καὶ οἱ κατ' ἐκ., mediis omissis.

(5) Paul. Ep. prima ad Cor. 2, 16.

(6) B sine αὖθις. Locus est Epist. ad Cor. prima 1, 30. AC, ἡμεῖς ἐν Χρ.

(7) A, ἦσαν ἐκ τοῦ θεοῦ.

πρὸς οὓς ἀλλαχοῦ φησίν (1)· « ἔτι σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε ». Καὶ ὁ Σολομών (2)· « πλοῦτος καὶ πενία παρὰ Θεοῦ ἐστιν »· ἀλλ' οὐ πᾶς πλοῦτος, οὐδὲ πᾶσα πενία. Καὶ πολλὰ ἄν τις εὕροι τοιαῦθ' ἕτερα (3). Τοιοῦτον, οἶμαι, καὶ τὸ παρὰ τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ περὶ τῶν τῆς ζωῆς ὅρων εἶναι· « Θάνατοι γάρ » φησίν (4) « ἐπάγονται τοῖς ἀνθρώποις, τῶν ὅρων τῆς ζωῆς πληρωθέντων »· οὐ πᾶσι φησὶ τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ τοῖς πιστοῖς καὶ πρὸς οὓς ἐκεῖνος ἐποιεῖτο τὸν λόγον· καὶ τούτοις δὲ οὐ πᾶσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀρίστοις (5) τε καὶ οἰκειοτάτοις· τούτων γὰρ ὁ Θεὸς οὐ τὴν τελευτὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ τὸν βίον ἅπαντα προορίζει. Καὶ φησὶν ὁ θεῖος Ἀπόστολος (6), οὓς προέγνω καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος (7)· « κατὰ τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ βουλήν τε καὶ πρόγνωσιν, ἣ πόρρωθεν οἶδε προκαταβάλλεσθαι τῶν μεγάλων πραγμάτων τὰς ὑποθέσεις »· καὶ καθάπερ ἐπὶ τῆς πρώτης δημιουργίας, « ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις » εἶπε « φησὶν ὁ Θεὸς γενηθήτω φῶς καὶ γενηθήτω στερέωμα (8), ἐπὶ δὲ τοῦ ἀνθρώπου καὶ βουλῆς αὐτῷ ἐδέησε τὴν εἰς αὐτὸν ἐνδεικνυμένῳ τιμήν· ποιήσωμεν γάρ φησιν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν (9), καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ »· τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον κἀνταῦθα τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας ἐπιτρέπει τῇ κοινῇ φύσει, μικρόν τι διαφέροντας τῶν ἀλόγων (10), εἰ μὴ καὶ χεῖρον ἐκείνων τῇ ἀλογίᾳ συζῶντας (11)· τὰ δὲ τῶν οἰκείων αὐτῷ καὶ φίλων οὓς ἐξελέξατο ἐκ τοῦ κόσμου φησὶν (12) οὐ προγινώσκει μόνον (13) ἀλλὰ καὶ προορίζει· τιμῆς τοῦτο ῥῆμα καὶ ἀξιώματος δηλωτικὸν τοῦ μεγίστου. Καθάπερ γάρ τις βασιλεὺς ἁπάντων μὲν προνοεῖται τῶν ὑπηκόων,

(1) Epist pr. ad Cor. 3, 3. — A, φησιν ἀλλαχοῦ.

(2) Proverb. 30, 8 : πλοῦτον δὲ καὶ πενίαν μή μοι δῷς. Ipsa [quæ affert verba Eugenicus ubi lateant nescio.

(3) A, καὶ πολλὰ ἄν τις εὕροιτ' ἀνθ' ἑτέρων. B, πενία· τοιοῦτον οἶμαι· mediis omissis.

(4) Vide p. 351, 20.

(5) A, οὐ πᾶσι φ. τ. ἀνθρώποις, ἀλλὰ τοῖς ἀρίστοις, mediis omissis, aberrantibus librarii oculis a priore ἀλλὰ τοῖς ad posterius; quod mendi genus non est rarum.

(6) Vide p. 358, n. 2.

(7) Conf. Gregorius N. Or. 18, p. 281 : οἶδε γὰρ πόῤῥωθεν καταβάλλεσθαι τῶν μεγάλων πραγμάτων ἡ σοφία τὰς ὑποθέσεις.

(8) Gen. 1, 3, 6.

(9) Gen. 1, 26. A sine καὶ καθ' ὁμοίωσιν.

(10) Vide p. 352, n. 12.

(11) Vide p. 261, n. 3.

(12) Marc. 13, 20.

(13) C, προγινωσκομένον.

ἀλλὰ τῶν μὲν ἐν τέλει καὶ οἰκειοτάτων δι' ἑαυτοῦ, τῶν ἄλλων δὲ δι' ἐκείνων, οὕτω δήπου καὶ ὁ Θεὸς περὶ μὲν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, φησὶ, « τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηρούς τε καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους (1) », κοινὰ δὲ δήπου ταῦτα καὶ τοῖς ἀλόγοις· περὶ δὲ τῶν οἰκείων, « ὑμῶν (2) δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσὶ », τὴν ἐξαίρετον περὶ αὐτοὺς ἐνδεικνύμενος πρόνοιαν (3). Καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς τὸ εἶναι μόνον δι' ἀγαθότητα χορηγεῖ (τούτου γάρ τοι καὶ δέονται), τοῖς οἰκείοις δὲ καὶ τὸ εὖ εἶναι, καὶ πρός γε ἔτι τὸ ἀεὶ εὖ εἶναι (4). Ὁ μὲν οὖν ἐκείνων θάνατος φυσικὸς, ἐνίων δέ γε καὶ πονηρός (« θάνατος » γάρ φησιν (5) « ἁμαρτωλῶν πονηρός »· πῶς δ' ἂν εἴη προωρισμένος (6) ὁ πονηρός;)· ὁ δὲ τούτων τίμιος μὲν αὐτὸς, δόξαν δὲ τῷ Θεῷ παρέχων· « τίμιος » γάρ φησιν (7) « ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ ». Οὗτος οὖν καὶ προωρισμένος, ὡς ὁ τοῦ θείου Πέτρου· « ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου » φησὶ (8), « καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις ». Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. Βλέπεις τίς ἐστιν ὁ προωρισμένος θάνατος; ὁριζόμενος γὰρ ὁ θεῖος Μάξιμος τοὺς προορισμοὺς, θεῖα καὶ ἀγαθὰ θελήματα τούτους εἶναι φησὶ, προκαταρτισθέντας τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ. Εἰ οὖν ἀγαθὸν μὲν θέλημα τοῦ Θεοῦ ὁ προορισμὸς, τὸν δὲ τῶν ἁμαρτωλῶν (9) οὐδαμῶς θέλει θάνατον, ἀγαθὸς ὤν (« οὐ βούλομαι » γάρ φησι (10) « τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν »), οὐκ ἄρα προώρισται τῷ Θεῷ ὁ τῶν ἁμαρτωλῶν θάνατος, ἀλλ' οὐδ' ὁ κατὰ φύσιν ἁπλῶς ἐπερχόμενος (11). Εἰ δέ τις τὴν ἐπὶ τοῖς ἁμαρ-

(1) Matth. 5, 45. B sine τε.

(2) Vide p. 353, n. 2.

(3) A, καὶ τὴν ἐξ. π. α. ἐνδείκνυται πρόνοιαν. Mox AC, τούτου γάρ που.

(4) C sine καὶ πρός γε ἔτι τὸ ἀ. εὖ εἶναι.

(5) Psalm. 33, 21.

(6) In ipso contextu inter προωρισμένος ὁ et πονηρὸς descriptor codicis A inseruit e margine, opinor, antigraphi quo utebatur hoc schema :

πονηρός
οὐδ. π.
προωρισμένος (οὐδ.) ἁμαρτωλῶν θάνατος.

(7) Psalm. 115, 15.

(8) Jo. Evang. 21, 18.

(9) A, προορισμὸς, τῶν δὲ ἁμ.

(10) Ezech. 18, 23 : μὴ θελήσει θελήσω τὸν θάνατον τοῦ ἀνόμου, λέγει Κύριος, ὡς τὸ ἀποστρέψαι αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς πονηρίας, καὶ ζῆν αὐτόν. — A, θάνατον τῶν ἁμαρτωλῶν ... ζῆν αὐτούς. — Et hic inter τὸν θά et νατον inseruit librarius ipsi codicis A contextui hoc schema :

ἀγαθὸν θέλημα
π. △ οὐ
προορισμος △ ἁμαρτωλῶν θάνατος.
οὐ :

(11) C, ἀπερχόμενος.

τωλοῖς ἐνίοις (1) φιλανθρωπίαν προβάλλοιτο τοῦ Θεοῦ καὶ ἀναβολὴν τοῦ θανάτου, καὶ τὸ τῆς ἀκάρπου συκῆς (2) παράγοι συγχωρουμένης τοῦτο τὸ ἔτος (3), μάλιστα μὲν κἀκεῖνοι (4) τῆς τῶν σωζομένων ἤδη μερίδος εἰσὶ καὶ διὰ τοῦτο προωρισμένων (5)· οἷος ὁ Παῦλος, ὃς ἐπιβιῶναι τοῖς διωγμοῖς ἐκείνοις καὶ τῇ μανίᾳ συγχωρηθεὶς, ἀντὶ διώκτου κήρυξ (6) τοῦ Εὐαγγελίου κατέστη, καὶ σκεῦος ἐκλογῆς, καὶ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν (7), καὶ τοῦ χοροῦ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων (8). Διὰ τοῦτο ἑαυτὸν ἀφωρίσθαι ἐκ κοιλίας μητρὸς λέγει (9) καὶ ἀφωρισμένον Θεοῦ προγράφει (10). Τί δ' ἂν εἴη τῶν (11) πολλῶν διαφέρων οὗτος, εἰ καὶ τὰ ἐκείνων ἅπανθ' ὁμοίως (12) ἀφωρισμένα τε καὶ προωρισμένα; Με-

(1) A, ἐπὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐνίοις.

(2) A, καὶ τῆς ἀκ. C, σικῆς. Passim sic υ et ι confusæ sunt. In Chumni Epistola pag. 215, n. 5, codex habet συβαρυτικαί. Isaacius Porphyr. Paralip. p. 271 : τὸ κῆτος εἰς λιμένα τῆς χώρας αὐτοῦ θυμωθεὶς ἐξαπέστειλεν. Codex 817 optime, εἰς λύμην. Male scriptum fuerat λίμην, unde corrector imprudens fecit λιμένα. Pagina proxima τὸ κῆτος τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάττης φρυκτῶς ἐρπύσαν, fiat φρικτῶς ἐρπύσαν, ut est in codice.

(3) Luc. Evang. 13, 8.

(4) A, καὐτοί.

(5) A, προωρισμένοι. Modo idem sine ἤδη. Aristides Orat. 52, p. 604, 1 : εἰ δ' ἐργῶδες ἤδη γίνεται, omittente ἤδη codice 963. Alibi plenior est editione, ἐλέῳ μόνῳ θαῤῥῶν præbens, pro ἐλέῳ θ. p. 594. Isaacius Porphyrog. Paralip. p. 301 : ταῦτα τοῦ βίου τὰ δυστερπῶς συμβαίνοντα. Codex 817 : ταῦτα τ. β. τοῖς βροτοῖς δ. σ. In Himerio Orat. 5, 5, pronomen ἡμετέρων, quod in nota tantum adest, ut lector hæreat de ejus origine dubius, nitide scriptum reperi in codice. In Dione Chrysostomo Or. 8, p. 278, διὰ τοῦτο editum est; reperi διὰ δὴ τοῦτο in codice 3009. Eumathius Hysm. 7, p. 257 : Χρυσηὶς ἀπεσπᾶτο χειρῶν Ἀγαμέμνονος βασιλέως. Codex 2897 : χειρῶν Ἀγαμέμνονος, βασιλέως χειρῶν. Quod vim habet. Idem 9, p. 337 : οὐδὲν ἄλλο, δέσποινα, ἢ δοῦλος ἐξ ἐλευθέρων εἰμί. Codex : οὐδὲν ἄλλο, δ. ἀλλ' ἢ δοῦλος. Nec id male. Alciphron 3, 52 : ἀνάγκη μετὰ πῦρ καὶ σίδηρον καὶ τὰς πολλὰς βασάνους τέλος αὐτοῖς γενέσθαι τὸ κώνειον ἢ τὸ βάραθρον. Codex 2720 : τέλος γενέσθαι τῆς ἡδονῆς τὸ κ.

(6) BC, κήρυξ. A, κῆρυξ.

(7) Verba sunt Dei de Paulo A. A. 9, 15 : σκεῦος ἐκλογῆς μοι ἐστὶν οὗτος. Joannes Chrys. Oratione in Paulum prima init. : ἐπειδὴ γὰρ σκεῦος ἐκλογῆς γέγονε. Gregorius Naz. Orat. 26, p. 440 : Παῦλος ὁ μέγας κῆρυξ τῆς ἀληθείας, ὁ τῶν ἐθνῶν ἐν πίστει διδάσκαλος. Sæpius dictus ὁ διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης· vide notam pag. 28.

(8) Fuit et Petrus dictus κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων. Vide n. p. 28. Ibi locum τοῦ κορυφαίου apud Petrum quæsivi, quem ipse Chumnus diserte ac sine periphrasi p. 23 nominaverat. Sed ipse, memoriola titubante, Petrum τὸν κορυφαῖον indicaverat, quum esset Paulus ὁ κορυφαῖος indicandus. Dixit enim Paulus Ep. ad Rom. 13, 4, de principe : οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Qui locus tunc non succurrebat, nec erat otioli satis ut urbem excurrerem Concordantiam versaturus.

(9) A, διὰ τ. καὶ ἀφωρ. Paulus Epistola ad Galatas 1, 15 : ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς, ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου.

(10) Paulus Ep. ad Rom. 1, 1 : Παῦλος, δοῦλος Ἰ. Χ. . . . ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ.

(11) A, ἤ τί ἂν . . . B, τί δ' ἂν . . . C, τί δ' ἂν εἰς τόν.

(12) C, ὅμοια.

ρικὰ οὖν καὶ ταῦτα καὶ ὀλίγοις συμβαίνοντα· τὰ δὲ ἐν μέρει καθόλου κατηγορεῖν, ἄτοπον, πρὸς τῷ μηδὲ προύργου τι εἶναι τῷ τοὺς καθόλου προορισμοὺς (1) εἰσάγοντι λόγῳ. Εἰ γὰρ βούλεται μὲν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐκκόψαι, φείδεται δὲ παρακαλούμενος ἢ προορῶν τὸ μέλλον, οὐκ ἄρα τὸν τῶν ἁπάντων θάνατον ἁπλῶς προορίζει. Σκόπει δὲ καὶ ἐντεῦθεν (2)· εἰ φύσει ἀόριστα τὰ μερικὰ καὶ ἄτομα, παρὰ φύσιν δὲ ὁ Θεὸς οὐδὲν ποιεῖ, οὐκ ἄρα ὁ Θεὸς ὁρίζει τὰ ἀόριστα πλήθει (3), δηλονότι τὰ μερικά· μόνα ἄρα τὰ καθόλου καὶ τῶν ἐπὶ μέρους ὅσα πρῶτα τῶν ἄλλων καὶ τιμιώτερα καὶ συνεκτικὰ τῶν ἄλλων. « Σὺ (4) μὲν ἀριθμεῖς τὰς μυριάδας » ἡ Θεολόγος λέγει (5) φωνή, « Θεὸς δὲ τοὺς σωζομένους· καὶ σὺ μὲν τὸν ἀμέτρητον χοῦν, ἐγὼ δὲ τὰ σκεύη τῆς ἐκλογῆς ». Ἀλλὰ δὴ καὶ οὕτω σκεπτέον· ἅπαντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ γινόμενα ἢ κατ' εὐδοκίαν γίνεται τοῦ Θεοῦ, ἢ κατὰ συγχώρησιν, ἢ κατὰ παραχώρησιν (6), ἢ κατὰ ἐγκατάλειψιν. Ὅσα μὲν οὖν κατ' εὐδοκίαν γίνεται τοῦ Θεοῦ, τουτέστι κατὰ τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον θέλημα, καθά φησιν ὁ θεῖος Ἀπόστολος (7), ταῦτα καὶ προωρίσθαι τῷ Θεῷ λέγομεν, εἴτε θάνατος, εἴτε τι τοιοῦτον ἕτερον (8) εἴη· τὰ δὲ λοιπά, οὐδαμῶς, ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν ἐστι δῆλον τῶν ὀνομάτων. Οὐκ ἄρα πᾶσαν ζωὴν ὡρίσθαι φήσομεν, οὐδὲ πάντα θάνατον προωρίσθαι· μόνον ἄρα τὸν τῶν δικαίων καὶ τῷ Θεῷ (9) φίλων, ὧν οὐδὲ θρὶξ ἡ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται (10) μὴ βουλομένου Θεοῦ (11).

Ταῦτ' εἰ μὲν ἱκανῶς σοι δόξειεν ἔχειν, ἁγιώτατε δέσποτα, τῆς σῆς ἂν εἴη τοῦτο δι' εὐχῶν συνεργίας, ᾗ καὶ θαρρῶν ἐγὼ μάλιστα τὸν περὶ τούτων λόγον ἐνεστησάμην· εἰ δὲ πολὺ τοῦ δέοντος ἔξω πίπτει, τὸ μέν τι λελογίσθω τῇ τοῦ ἡμετέρου νοῦ βραχύτητί τε καὶ οὐδενείᾳ, τὸ δὲ τῇ νῦν ἐνοχλούσῃ μάλιστα ἀσθενείᾳ; ὑφ' ἧς καὶ ταῦτα μόλις εἰπεῖν καὶ συντάξαι συγκεχωρήμεθα.

(1) A, τ. καθ. συλλογισμούς.

(2) Joannes Chrys. Orat. in Paulum: σκόπει δέ. Ibi Valcken p. vj.

(3) A, εἰ φύσει ἀόριστα τὰ καθόλου πλήθει. BC, pleniores.

(4) A, μόνον ἄρα τὰ καθόλου, καὶ τῶν ἐπὶ μέρους ὅσα πρῶτα τῶν ἄλλων· σύ.

(5) A, ἡ θεολ. φησὶ φωνή. C, ὁ θεολ. λ. φ. Significari videtur locus Gregorii Naz. Theologi.

(6) A sine ἢ κ. παραχ. C, ἢ κατὰ παρασυγχώρησιν.

(7) A, ὁ ἀπόστολος. Num respectu ad verba Pauli Epist. ad Ephes. 1, 5? κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ.

(8) C sine ἕτερον.

(9) A, τὸν δικαίων καὶ Θεῷ.

(10) Vide p. 353, n. 2.

(11) A, θεοῦ ἡμῶν. Et hic desinit. Ac C desinit in Θεοῦ.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ (1).

Εἰ κεφαλαλγίαν ἕξει ἢ οἴδημα εἰς τὸ πρόσωπον ἄνευ βηχὸς, καὶ ὀδύνην ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ καὶ ἐν τῷ στήθει αἰσθανθείη, καὶ συνεχῶς τοὺς μυκτῆρας κνήσεται, ἐπὶ κ' καὶ τρισὶν ἡμέραις ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως ὁ φρενητικὸς, ἐὰν τὰ γόνατα ἕξῃ (2) ἐρυθρὰ συνεχῶς μετὰ οἰδήματος καὶ ἀπεψίας στομάχου, τῇ θ' ἡμέρᾳ τεθνήξεται. Αὕτη ἡ νοῦσος ἄρχεται ἱδρῶσι ψυχροῖς.

Ὡσαύτως τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ στομάχου πάθη εἰ κάμνοι, καὶ τοῦ τραχήλου αἱ φλέβες ἐκτεταμέναι ὦσι, καὶ ὡσανεὶ κωφὸς γένηται, καὶ ἐὰν φλυκτίδας πεπυρακτωμένας ἐπὶ τὰς φλέβας σχοίη, καὶ μία ἐκεῖ λευκὴ γεννηθείη, καὶ ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ ἀτμῶν ἢ βαλανείου ἐπιθυμήσειεν, εἰς ν' ἡμέρας ἀποθανεῖται. Αὕτη ἡ νοῦσος αὐτῷ συμβαίνει, ὅστις ἀεὶ θερμῶν λουτρῶν ἐφίεται.

Ὡσαύτως ᾧτινι ἡ σταφυλὴ ὑπαίτιος ἐστὶν, ἂν ὑπὸ τῆς γλώττης αὐτοῦ μικρὰ φλυκτὶς ἀναφανῇ καθάπερ φακὴ, εἴτε λουτρῶν εἴτε

(1) Descripsi e codice 2671 recentissimo, fol. 264, 2. Lemma addidi, quo caret codex.

(2) Codex ἕξει. quod mutavi, quum infra nec semel melior ἐὰν ἕξῃ scriptio occurrat.

ἀτμοῦ ἐπιθυμήσει, καὶ τὸ πάθος μετὰ πυρετοῦ καὶ ἀπεψίας γένηται, οἴδημά τε μέλαν εἰς τὸν μέγαν δάκτυλον τοῦ ποδὸς γένηται μικρὸν, εἰς κ' ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως ἐπὶ τῶν ὀξέων πυρετῶν τοῦ στομάχου, ἐὰν ἐν τῷ δεξιῷ ποδὶ φλυκτίδα σχοίη ἐν τῷ πέλματι οὐ ψιλὴν, ἀλλ' ὁμαλὴν, καὶ χυμὸν μελάντερον ἕξῃ, οὐ μίαν τε ἔφεσιν τοῦ τραφῆναι σχοίη, εἰς κ' καὶ β' ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως εἰ περιπνευμονικὸς εἴη, αὐτῷ τε αἱματώδης φλυκτὶς εἰς τὸν μέγαν δάκτυλον τοῦ ποδὸς ἐξέλθῃ, ἢ ἐὰν πτάρῃ συνεχῶς, εἰς ζ' ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως ὅτε τὸ ἧπαρ ἀλγήσει, ἐὰν ἐν τῷ λάρυγγι φλυκτίδες δύο γεννηθῶσιν ἐζευγμέναι καὶ λευκαὶ τῷ χρώματι, καὶ εἰς τὸν μέγαν δάκτυλον τοῦ δεξιοῦ ποδὸς κνησμονὴ (1) μεγάλη γένηται, καὶ βραδέως οὐρήσῃ ἢ αἷμα ἐξέλθῃ, εἰς ζ' ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως τῷ κωλικῷ, εἰ περὶ τὸν ὀμφαλὸν τρεῖς φλυκτίδες γεννηθῶσιν ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος καὶ ἐπὶ τὸ λαιὸν ἐρεβίνθου τὸ μέγεθος, μία λευκὴ, ἄλλη ὑποπέλιδνος, τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως εἰ γεννηθείη τοῦ σώματος ὀδύνη, καὶ ἐπὶ τὴν ὀσφὺν ὡς λεπτοκάρυον φανείη ὅμοιον τοῦ αὐτοῦ χρώματος, καὶ ὡς βάρος ἐπὶ τὴν ὀσφὺν ἕξει, εἰς τρεῖς ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως ἐὰν ὁ σπλὴν ἀλγήσῃ, καὶ φλυκτίδες λευκαὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ αὐτοῦ γεννηθῶσιν, καὶ διὰ τῶν ῥινῶν αἷμα ἀφρῶδες ἐρρύη, εἰς ζ' ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως ὁ ἰσχιαδικὸς, ἐὰν τῷ ἀριστερῷ μέρει ἐρυθήματα πυκνὰ ὦσι καὶ λαχάνου ἐφθοῦ ἐπιθυμήσῃ, εἰς κ' ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως εἴ τις ἐν τῷ πάθει τῆς δυσεντερίας κάμνει, ἢ ἄλλο τι πάθος ὅμοιον προστιθείη, καὶ ἐὰν φλυκτὶς καθαρὰ εἰς τὸ ἀρι-

(1) Scribendum κνησμονὰς pro κνισμονὰς in Pselli poematiolo de Balneo inter Physicos Idelerianos t. 2, p. 193 : Τὰς θελξιπίκρους κνισμονὰς καταστέλλει. Anthologiæ Appendici pars ejus poematioli epigramma anonymum 304 constituit. Ibi scriptum est recte κνησμονὰς cum verbo κατασθενεῖ, quod transitive sumtum valde displicet; displicet et propter accentum. Placet magis καταστέλλει, etsi sit spondæus in fine, quum eadem sede posuerit Psellus λαμπρύνει, λάμπειν. Ibidem versus est mendosus : Χυμοὺς καθαίρει, τὸν κνησμὸν ἀποτρέπει. Ideleri est conjectura τόν. Malim κνησμὸν ἐξαποτρέπει, vel potius κνησμονὴν ἀποτρ. Et finis laborat mendo gravissimo, quo non versus turbatur, sed ipsa sententia. Οὕτω γὰρ εὗρε Σολομὼν εὐμηχάνως Τὴν ἰδίαν τε καὶ παράκλησιν φέρων Σκάφαις βροτοῖς πρὶν ἀφρόνως λελουμένους. Lego : εὐμηχάνως Θυμηδίαν τε καὶ παρ. . . . λελουμένοις. Sumsi θυμηδίαν ex simili auctoris ibidem versiculo.

στερὸν ὠτίον φανείη τῷ μεγέθει μαργαρίτῃ λευκῷ (1), καὶ τοῦ οὔρου λύσις γένηται, εἰς κα' ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως ὁ τὸ αἷμα ἐμέων, εἰ (2) οἰδήματα αὐτῷ γένηται κακὰ, ἢ τὰ ὑπόπυα ἐπὶ τὰ μέλη αὐτοῦ ἐξέχει, ὡς βόλῳ εἴδει ὅμοιον αἰγυπτίου κυάμου, εἰς ν' ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως ᾧτινι τὸ ἔντερον, τουτέστιν ἡ δακτύλιος ἕδρα, ἐξέλθῃ καὶ οὐκ ἀλγήσει, ἐὰν τῶν νεφρῶν ὀδύνην ἔξῃ ἢ εἰς τὸ αἰδοῖον, καὶ ἐὰν πελιδνὸς ἐξαπίνης γένηται ἐν τῷ αὐτῷ νοσήματι, καὶ ἐὰν ὠὰ ἐπιθυμήσῃ, εἰς ε' ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως ἐὰν ὀδύνη εἰς τὴν κύστιν γεννηθῇ, καὶ στραγγουρίαν ἔξῃ, καὶ ἐὰν ἐπὶ τῷ ἀριστερῷ μέρει ὑπεροχὴν ἔξῃ ὡς μήλου, εἰς ιε' ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως εἰ δυσχέρεια ἐν οὔρῳ καὶ εἰ πάνυ τεθολωμένον γένηται, καὶ ἐν τῷ ἀριστερῷ ὠτίῳ ὥσπερ φακῆν ἔξῃ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρρωστίᾳ συνεχῶς κινήσειεν, εἰς ἓξ ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως ὁ αἱμορραγῶν, ἐὰν εἰς τὸ πέλμα τῶν ποδῶν φλυκτίδας μελανὰς (3) ἔξῃ, εἰς κθ' ἡμέρας ἀποθανεῖται.

Ὡσαύτως καὶ ὁ τὸ αἷμα ἐμέων, ἐὰν εἰς τὸν λάρυγγα ὥσπερ κριθίδιον γεννηθείη, ἢ πολὺ σίελον συνεχῶς ἐκχέῃ, εἰς κ' ἡμέρας ἀποθανεῖται (4).

(1) Videtur omisisse adjectivum ὁμοία librarius, vel ἴσῃ.

(2) Codex ἤ.

(3) Codex, μέλανας. Adjectivum recentius μελανός exemplis instruxi in Anecd. Gr. t. 3, p. 150.

(2) Mirationem facit non mediocrem hujus hominis confidentia, qui dierum numerum intra quos morietur æger tam certo oraculo definit, tres, septem, viginti, quinquaginta. Medicaster alius De colore sanguinis post Psellum De lapid. p. 46 : αἷμα παχὺ, μέλαν καὶ δυσῶδες, ἔχον λώρια μέσον ὀστρακώδη, ἐξαμήνου ἢ καὶ πρὸς ἔσται ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ideler. t. 1, p. 293 : ... ὀστρακώδη, ἐπίκαιρος ἔσται ἡ ζ., recepta Reiskii conjectura ἐπίκαιρος ἔσται, et suppresso nomine ἐξαμήνου, nescio qua de causa. Pro ἢ καὶ πρὸς ἔσται, proposuit Bernard., εἰ καὶ προσέσται non audiendus. Nil mihi quidem mutandum esse videtur. Sensus est, hominis, cui sanguis sit crassus, ater, teter, lora habens in medio testacea, vitam fore sex mensium vel et paulo longioris spatii. Positum est per se elliptice ἐξαμήνου, non referendum ad nomen ἀνθρώπου, quæ syntaxis postularet ἐξαμηνιαίου scribi. Initium hujus opusculi corrupit Idelerus, sic a Bernardo exhibitum, τὸ κατάμαυρον αἷμα ... ὅτε ἰχῶρα οὐ ποιήσει, ῥίγια σημαίνει, rescribens ὅτι. Voluitne ὅ τι poni? Sed cur et cui bono? Opinor me non eamdem iri interrogatum interrogationem, qui in Scholio Vesparum 107, pro βομβυλιός, ζῶον μελίττῃ ὅμοιον· καὶ ὅτι κηρὸν ποιεῖ, legi malim : ... ὅμοιον καὶ ὅ τι κηρὸν ποιεῖ. Sæpe enim in literis jungendis disjungendis librarii erraverunt. Philo Maii De virtute, seu potius Pletho, p. 27 : πολὺ ἔτι δὴ μᾶλλον εὐπράξαιμεν. Melius εὖ πράξαιμεν codices 963, 2075. Quæ est et Occonianæ scriptura. Dio Chrysost. Orat. 63,

quæ est de fortuna, p. 324 : τῆς τύχης παρούσης μὲν, χαίρειν καὶ ἥδεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, μὴ παρούσης δὲ, λύπην ἔχειν καὶ ἀπορίαν ἀπαντᾷ, ἐκ τῆς δαίμονος ταύτης. Codices 2958, 3009, sententia melius divisa ac correctiore : ... ἀπορίαν· πάντα γὰρ ἐκ τῆς δ. τ. Sed in singulis vocabulis manebo. Epigramma quod ineditum esse reor : Κοῦρ' ἔτι μοι λεπτὸς θαλεραὶ δ' οὐχ ὥς ποτε σ   Οὐδὲ τὸ πρὶν ἐρασταῖς ἐν λαγόνεσσι γάνος Ποῖαι σεῦ κάλαμον ἄνθος ἀποσμύχου   μεριμ   Μήτι τὸ Ναρκίσσου νᾶμα κατωπτρίσαο. Lego : Κοῦρε, τί μοι λεπτὸς, θαλεραὶ δ' οὐχ ὥς ποτε σάρκες, Οὐδὲ τὸ πρὶν ἐραταῖς ἐν λαγόνεσσι γάνος; Ποῖαι σεῦ καλὸν ἄνθος ἀποσμύχουσι μέριμναι; Μή τι τὸ Ναρκίσσου νᾶμα κατωπτρίσαο; Comicus Dionis Chrys. Orat. 32, p. 665 : δῆμος ἄστατον κακὸν Καὶ θαλάσσῃ πάνθ' ὅμοιον· ὑπ' ἀνέμου ῥιπίζεται, Καὶ γαληνὸς ἔντ' ἠχῷ, πᾶν πνεῦμα βραχὺ κορύσσεται, Κἦν τις αἰτία γένηται, τὸν πολίτην κατέπιεν. Veneta, ἔντ' ἤχων, Morelliana, ἐντείχω. Adunatis syllabis ἔντ' ἤχων, et usus solitis permutationibus vocalium η υ et ο ω, exsculpo inde ἐντυχὸν, versumque totum sic reconcinno, probabili modo, ni me decipiam ipse : Καὶ γαληνῷ γ' ἐντυχὸν κἂν πνεῦμα βραχὺ, κορύσσεται. Conferenda verba, ὅταν ὑμῖν ἐμπέσῃ τὸ τῆς ἀταξίας πνεῦμα, p. 667.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΚΑΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΟΝ (1).

. . . . τὸ ὠῶδες, ἐπειδὴ ἔοικεν τῷ ὠῷ τὸ λευκῷ· καὶ μέσον αὐτῶν ἐστιν τὸ κρυσταλλειδὲς, τὸ κύριον μόριον, ὅπερ καὶ διακρίνεται τὰ χρώματα, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ μέσῳ φυλάττεται καὶ περιέχεται πανταχόθεν. Ἔστιν δὲ σαφῶς αὐτὸ θεωρῆσαι ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἰχθύων· ἔοικεν γὰρ μαργαρίτῃ. Καὶ ταῦτα μὲν ἔσωθεν τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς· ἔξωθεν δέ ἐστιν ὁ ῥαγοειδὴς χιτὼν, ἐξ οὗ ἐστὶν τὸ μέλαν τὸ φαινόμενον ἐν τῷ ὀφθαλμῷ. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἔχει ὀπήν τινα, ἥτις λέγεται κόρη, δι' ἧς ἐξέρχεται τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα· ἔξωθεν δὲ τούτου (2) ἐστὶν ὁ κερατοειδὴς χιτὼν, διαυγὴς ὢν ὥσπερ οἱ κεράτινοι φανοί. Ἔξωθεν δὲ τούτων πάντων ἔστιν ὁ ἐπιπεφυκώς. Τοῦτο δέ ἐστιν τὸ φαινόμενον λευκὸν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ κύκλῳ τοῦ μέλανος.

(1) In codice 2671, quo ad editionem Leonis medici usus est vir doctissimus Ermerinsius, periit folium unum integrum folia inter 215 et 216, unde fit ingens in primo tertii libri capite lacuna, quam e codice supplementario 446 reconcinnabo. Agit auctor de oculi anatome, et tunicam describit reticularem, τὴν ἀμφιβληστροειδῆ, cujus esse ait τρία ὑγρὰ, τὸ ὑαλῶδες, τὸ ὠῶδες ἐπειδὴ ἔοικε τῷ ... σαρκοκόλλης, κρόκου, γλαυκίῳ, μαμηρᾷ καὶ καμφορᾷ. Quæ sunt media supplebo.

(2) Leo formula eadem p. 129 : ἔσωθεν τούτου ... Inserendum δὲ e codice 456.

Λέγεται δὲ τὸ μέλαν τοῦτο ἡ ἶρις. Καὶ αὕτη ἡ ἀνατομὴ, ὡς ἐστὶν συντόμως εἰπεῖν, τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἔλθωμεν δὲ ἐπὶ τὰ πάθη.

Β'.

ΠΕΡΙ ΟΦΘΑΛΜΙΑΣ.

Ὀφθαλμία λέγεται γενικῶς μὲν πᾶν πάθος ὀφθαλμοῦ· ἰδικὸν δὲ ὅταν ἑπόμενον ἐρυθρὸν γένηται, καὶ ἀλγοῦσιν (1) τὰ βλέφαρα ἐν τῷ μύειν καὶ ἅπτεσθαι αὐτῶν. Ψιλὸν δὲ ἐστὶν τὸ πάθος καὶ καθίσταται περιχρίστῳ κολλουρίῳ, οἷον τὸ διὰ ῥόδων.

Γ'.

ΠΕΡΙ ΦΛΕΓΜΟΝΗΣ.

Φλεγμονὴ ἐστὶν ὅταν ἐπιταθῇ τὸ ἔρευθος καὶ ὀγκωθῇ τὰ βλέφαρα, ὡς μόλις καὶ μετὰ πόνου ἀνοίγεσθαι. Γίνεται δὲ ἐπὶ αἵματι ἐπιρεύσαντι. Διὸ κάλλιον φλεβοτομεῖν ἐκ τῆς ὠμιαίας καὶ κρανιακῆς καλουμένης φλεβὸς, καὶ δεσμεῖν τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας, καὶ καταντλεῖν καὶ ἐγχυματίζειν γάλακτι διὰ τὴν ὀδύνην, ἢ ἀκρατίῳ, ἢ ζέματι χαμαιμήλων (2). Ἔστι δὲ ὅτε καὶ καταπλάτ-

(1) Sic codex, ὅταν ... γένηται καὶ ἀλγοῦσιν. In talibus structuris passim doctissimus editor subjunctivum reposuit, semel monuisse contentus p. 219. Facile mutationes id genus facio ubi iotacismus syllabarum corrumpendarum causa videtur fuisse, ut in ὅταν κινῆται, ὅταν ἐμποιῇ, pro κινεῖται, ἐμποιεῖ. Sed refragante pronunciatione vocalium malim in tali scriptore et consentientibus codicibus relinquere solœcismos. Verbi causa edidit vir d. pag. 175, ὅταν αἷμα καθαρὸν ᾖ, quum sit in codicibus ὅταν α. κ. ἐστιν, et p. 199, ὅταν πλέον τῶν συνηθῶν κενῶνται τὰ καταμήνια καὶ ὑδαρὲς ᾖ τὸ αἷμα, ferentibus codicibus ὅταν πλ. τ. συνήθων κενοῦνται τ. κ. κ. ὑδ. ἐστὶν ... A corrigendo talia omnino abstinendum fuisse reor, repugnantibus literis. Minore conatu ὅτάν in ὅτε abiret. Sed quid faciendum erit emendationis sententiis quæ utramque habent ἔγκλισιν, verbi causa, γένηται et ἀλγοῦσιν, ac 6, 3, p. 191, ὅταν πίνωσι καὶ οὐροῦσι, etc.

(2) Codex, χαμεμήλων. Sic ubivis confusæ vocales αι ε. Leo medicus Conspectu 4, 12, de dyspnœa : εἰ δὲ ἀραιὰ καὶ βραδεῖα (ἡ ἀναπνοὴ) ψύξιν δηλοῖ. Memorat Ermerinzius codicis sui lectionem, εἰ δὲ στερεά. Addendum fuit esse in co-
α
dice στερεά. Inveni in 446, εἰ δεταρεᾶ, et de legenda litera τ incertus sum. Sed de bona Ermerinsii lectione nullus dubito. Ignatius poemate alphabetico, quod edidit Ruland. Synonym. p. 584, et ite-

τομεν τῷ διὰ φοινίκων (1) καταπλάσματι, ἢ διὰ κρόκου. Ἀπερίττου δὲ γενομένου τοῦ σώματος, λούειν τε βρέξαντα σπόγγον οἴνῳ, καὶ ἐπιθέντα τῷ ὀφθαλμῷ καὶ δεσμεύσαντα εὔχυμον τροφὴν παρέχειν.

Δʹ.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΦΟΡΑΣ ΡΕΥΜΑΤΩΝ.

Ἐπιφορὰ δὲ λέγεται ὅταν ῥευματίζεται ὁ ὀφθαλμὸς σφοδρῶς μετὰ φλεγμονῆς, καὶ δακρύει. Καὶ δεῖ ἀποκρουστικοῖς χρήσασθαι, οἷον τὸ διὰ οἰνογεσίου κολλούριον (2), καὶ τοῖς τοιούτοις. Κεχρήμεθα δὲ κροταφικοῖς. Καὶ ὅταν παύσει (3) τὸ ῥεῦμα, θεραπεύειν τὴν φλεγμονὴν, ὥσπερ εἴρηται.

Εʹ.

ΠΕΡΙ ΨΩΡΟΦΘΑΛΜΙΑΣ.

Ψωροφθαλμία λέγεται ὅταν οἱ κανθοὶ οἷον ἕλκη ἔχουσιν καὶ κνισμὸν ποιοῦσιν, καὶ τὰ βλέφαρα ἐρυθρὰ καὶ ψωρώδη, καὶ δάκρυον ἁλμυρὸν κατέχεται (4). Ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἀποπίπτουσιν αἱ τρίχες τοῦ βλεφάρου. Γίνεται δὲ ἐπὶ φλέγματι σεσηπότι καὶ ἀλ-

rum Bandinius pro inedito Fasciculi rerum græcarum p. 127 : ψυχὴν κράτυνε πρὸς πόνους μαθημάτων, Ὡς ἂν δι' αὐτῶν καὶ τύχοις σωτηρίας. Male Rulandus κρατύναι, et Bandinius male τύχοι. Forsan et τύχῃς. Epistolographus in Anecdotis Oxon. t. 3, p. 185, 18 : οἷον αὐτίκα καὶ τῷ περὶ γάμου αἰρωτήματα διαιρῶ. Lego, τὰ π. γάμου ἐρωτήματα δ.

(1) Codex, φυνίκων. Nec rara est confusio vocalium οι et υ. In Eumenidibus 636 lectio δροίτη et ea bona pro δρύτη reperitur in codice 2886, cum verbo παρεσκήνωσεν versu sequente. Alibi η et υ permutantur. Joannes Chrysost. Homilia de Ninivitarum pœnitentia a Bandinio edita nec, ni fallor, in Patris editionem recepta, non longe a principio : δεῦρο δὴ οὖν τὸ σκάφος εἰς τὸ πέλαγος τῆς τῶν Νινευϊτῶν μετανοίας ἑλκήσωμεν. Imo ἑλκύσωμεν. Scholiastes Theocriti 22, 6, verba ἐπὶ ξύρον interpretatur ἐπὶ λημῆς (sic) κινδύνου. Proposuit legendum Gailius ἐπ' ἀκμῆς κινδύνου. Legam propius, ἐπὶ λύμης, κινδύνου.

(2) Sic codex. Collyrium ex vino compositum forsan a medico cui nomen Γέσιος vel Γέσσιος.

(3) Codex sic. Pronunciatio sinit scribi παύσῃ. Oporteret παύσηται scribi, ut proprietas orationis servaretur.

(4) Videtur legendum ψωρώδη εἰσὶ, καὶ δ. ἁλμ. καταχεύεται. Ni sit κατέχεται sic intelligendum, « lacryma salsa continetur » ; quod non est probabile. — Vide sis Addenda.

μυρῷ. Καὶ δεῖ τούτων τὴν κεφαλὴν ξυρᾷν, καὶ ὕδωρ συνεχῶς καταχέειν, καὶ λούειν, καὶ κεχρῆσθαι τῷ ἑξαείδῳ (1) λεγομένῳ κολλουρίῳ· θαυμαστῶς γὰρ τοῦτο ποιεῖ ἐπὶ τούτων. Δέχεται δὲ ἀλωῆς, σαρκοκόλλης, κρόκου, γλαυκίων, μαμηρᾶ καὶ καμφορᾶ (2).

ϛ'.

ΠΕΡΙ ΞΗΡΟΦΘΑΛΜΙΑΣ.

. . . .

(1) Videtur collyrium ἑξάειδον inde dictum, quod sex medicamenta haberet solerti mistura ex arte temperata. Nomen explico qui possum, non probo.

(2) Editæ lectiones quas apposui p. 367, γλαυκίῳ, μαμηρᾷ καὶ καμφορᾷ, offendunt lectorem, exspectatis genitivis. Exhibui scripturam codicis 446 a quo non discrepat codex 2671. — Brevior est alia lacuna 6, 20, p. 201 capite de uteri strangulatu, quem vocat non male ἀναδρομήν : ἀναδρομή ἐστιν ὅταν ἀπὸ θυμοῦ ἢ λύπης ἢ ξηρότητος ἀνασπασθῇ καὶ πνίγῃ τὴν γυναῖκα. Lacunæ proponit supplementum Ermerinsius, ἡ ὑστέρα εἰς τὰ ἄνω, vel εἰς τὸν θώρακα, ad sententiam bene, bene etiam considerata codicis quo usus est vacuitate. Sed quum in codice 446 multo antiquiore spatium vacuum sit brevissimum, legerim ἀνασπασθῇ [ἡ μήτρα] καὶ πν., idque verisimiliter; nam infra auctor nomen μήτρα adhibet, non ὑστέρα : ἵνα παρακαλέσωμεν ἐπὶ τὰ κάτω τὴν μήτραν. Atqui per se ἀνασπασθῇ stare potest nec postulat addi omnino εἰς τὰ ἄνω.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

ΣΤΙΧΟΙ ΙΑΜΒΟΙ ΜΟΝΩΔΙΚΟΙ

ΕΚ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΗΣ ΣΕΒΑΣΤΟΚΡΑΤΟΡΙΣΣΗΣ

ΕΠΙ ΤΩ ΤΑΥΤΗΣ ΟΜΟΖΥΓΙ (1).

Αἰθὴρ, ἀναπλώθητι, δέξαι μου λόγους,
καὶ κούφισόν μου τὸ βάρος τῆς καρδίας·
Καὶ γῆς ἀναρράγηθι μύχιον βάθος,
καὶ πρόσχες, εἴ τις ἀκοὴ πρόσεστί σοι,
καὶ τῶν ἐμῶν ἄκουε δυστυχημάτων.
Ἤνθησα λαμπρῶς, οὐδὲ φοίνιξ εἰς τόσον·
πληθυσμὸν ἔσχον, οὐδὲ κέδρος εἰς τόσον,
οὐδὲ πλατάνου θαλερᾶς νέος κλάδος.
Εἰς ὕψος ἤρθην τῆς πολυζήλου τύχης
καὶ πορφυρανθεῖ συνεδενδρώθην κλάδῳ.
Ἤκουσα δάμαρ Ἀνδρονίκου· πῶς λέγω;
τὴν Ἀνδρονίκου κλῆσιν ἐξείπατέ μοι·
οὐδ' ἐκ ψιλοῦ θνήσκουσα τοῦ λόγου φθάνω.

(1) E codice 2075 desumsi hos Theodori Prodromi versus scriptos in Andronici Comneni mortem (vide v. 11, 12..), Sebastocratoris, filii secundo-geniti imperatoris Joannis Comneni, nomine viduæ Sebastocratorissæ, cui nomen fuit Irenæ. Vide Cangii Familias Byzantinas p. 181.

6. Codex, φοίνιξ, qui exhibet φοῖνιξ v. 354. Illud prætuli.

Εἰς ὄγκον ἤρθην ἀξίας ἐπιφθόνου·
ἡ γὰρ τύχη φέρουσα πρὸς μείζω τύχην
Σεβαστοκρατόρισσαν ὠνόμασέ με.
Ὤφθην πολύπαις πρὸς τὸν ἐν γάμῳ χρόνον
καὶ καλλίπαις· οὔ φημι πεπλανημένη·
πάντων μετέσχον τῶν καλῶν τῶν ἐν βίῳ,
ἃ μακαρίζειν οἶδεν ἡ θνητῶν φύσις,
τὰ ταλανισμῶν ἄξια καὶ σκωμμάτων
τοὺς μακαρισμοὺς ἀφρόνως δωρουμένη.
Ἐῶ τὰ λοιπὰ, τὴν χλιδὴν, τὴν πορφύραν,
τὰ πέπλα τὰ χρύσεια, τὰς λαμπρὰς κλίνας,
τὰς τῶν λατρευτῶν εὐλαβεῖς παραστάσεις,
καὶ τἆλλα πάντα τῶν κάτω τιμωμένων,
ἐξ ὧν φυσᾶται τῶν βροτῶν ἡ πομφόλυξ,
ἐν οἷς συνανθήσασα δεξιὰ φύσις
πλείω προβάλλειν οἶδε τὴν αὐτῆς χάριν.
Ἠνθήσαμεν τοσαῦτα, μηδ' ἠνθήσαμεν,
εἰ φθινόπωρον ἦν παραχρῆμα φθίνον.
Ἀνήλθομεν τοσαῦτα, μηδ' ἀνήλθομεν,
εἴπερ προαλὴς ἔμελλεν ἐλθεῖν ὁ δρόμος.
τὰ δ' ἔνθεν οἷα! τίς δανείσει μοι στόμα,
καὶ καρδίαν χρήσειεν ἀδαμαντίνην;
κοινῷ γὰρ εἰπεῖν καὶ συνεκτικῷ λόγῳ,
ἀντεστράφη μοι πάντα πρὸς τοὐναντίον,
καὶ, τὸν κύβον ῥίψασα, δεινῶς ἡ τύχη
ἤλλαξεν ἡμῶν τὰς κενογόους ἐλπίδας.
Βαβαί! ζοφοῦμαι, καὶ παρὰ σκότον μένω·
τὸν χρύσεόν μου λύχνον ἀγάγετέ μοι·
βαβαὶ κλονοῦμαι! τὴν κραταιότητά μου·

14. Tangam obiter Hecubæ locum in quo illud nomen ἐπίφθονος non parum habet difficultatis. Quum esset in mulieres invecta Polymestoris rabies : Γένος γὰρ οὔτε πόντος οὔτε γῆ τρέφει Τοιόνδε· respondet captivarum chorus : Μηδὲν θρασύνου, μηδὲ τοῖς σαυτοῦ κακοῖς Τὸ θῆλυ συνθεὶς ὧδε πᾶν μέμψῃ γένος· Πολλαὶ γὰρ ἡμῶν αἱ μὲν εἰσ' ἐπίφθονοι, Αἱ δ' ἀντάριθμοι τῶν κακῶν πεφύκαμεν. Quæ sic intellexerim : « multæ nostrum sunt odio obnoxiæ et invidiæ, ideoque non sine injuria summa inter improbas numeratæ; aliæ sunt improbis viris numero pares, non plures; ut nihil habeat virilis sexus quod sequiori nostro merito debeat exprobrare. » Possit et tentari ἀνθάμιλλοι· « aliæ malis viris adversantur, et ideo non sunt per se malæ, malæ tantum malitia coacta. »

φεῦ καρδιώσσω! τὸ γλυκυθύμημά μου·
ἀπανθρακοῦμαι! τὴν δρόσον μου, τὴν δρόσον·
εἰληθεροῦμαι! τὴν σκέπην μου, τὴν σκέπην·
λιμαγχονοῦμαι! τὴν τροφήν μου τὴν ξένην·
διψῶ θερινά! τὴν καθαράν μου βρύσιν.
Ἠμηχάνησα τὴν μεγίστην ἐλπίδα·
ἐναυάγησα τὴν κρατίστην ἄγκυραν.
Ὦ σῶτερ, ἄνερ, κηδεμὼν, ῥύστα, σκέπη,
ἐμῆς παρηγόρημα καρδίας μόνον,
καὶ τῆς ψυχῆς μου παραμύθιον ξένον,
καὶ φάρμακόν μου τῶν πόνων τῶν ἀτρύτων,
φέρεις ὁρᾷν με τὴν κόμην κεχαρμένην,
τὸ δάκρυον πίνουσαν ὡς ψυχρὸν πόμα,
καὶ τὴν σποδὸν δειπνοῦσαν ὡς ἄρτου τρύφος,
λειποδρανοῦσαν, ἐκπνεοῦσαν εἰς τέλος,
τὴν ἣν ἀνέπνεις, τὴν παρ' ἧς ἀνεπνέου;
Σεβαστοκράτορ, ὄλβε μου, θησαυρέ μου,
καὶ νῦν πενία τῶν ἐμῶν καὶ σῶν τέκνων,
ἐνησφαλισάμην σε τῇ ψυχῇ μέσῃ,
κλείθροις σε πολλοῖς καρδίας ἐκλεισάμην,
φρουραῖς ἀφύκτοις ἐγκατεφρούρησά σε,
καί σοι, φύλαξ ἄγρυπνος αὐτὴ καὶ μόνη,
ἀεὶ παρήμην, μὴ κλαπῆς φοβουμένη·
καὶ νῦν πόθεν σε καὶ τίνι κλέψας τρόπῳ
ὁ ψυχοκλέπτης ἐξεσύλησε δράκων,
ἐκ τῆς μέσης μου καρδίας ἀνασπάσας;

43. Codex, καρδιώσω. Vide not. ad v. 280. Quam toto hoc loco feci interpunctionem puto esse fere certam. Indicato quo turbatur affectu, remedium sibi dari clamat. Pendere videntur accusativi a prægresso verbo ἀγάγετε. Intelligo γλυκυθύμημα de liquore vel odore, qui ad ventriculi dolores aut deliquium faciat Reperitur γλυκάδιον pro aceto.

50. Similia v. 305, 380.

55. Sic Nicetæ Eugeniani, qui fuit Th. Prodromi imitator, Drosilla dolore amens, 6, 195: Ἔφαγεν οὐδὲν ἢ στεναγμοὺς καὶ πόνους, Ἔπιεν οὐδὲν ἢ τὸ δακρύων πόμα. Ibi similia contuli. Vidua in Dufresnyi comœdia: « voici le quatrième jour de mon veuvage : ... depuis ce temps là je n'ai pris aucune nourriture. » Cujus confirmat verba Phrosina servula : « nous ne nous nourrissons que d'affliction et d'orge mondé. » Voltarius Epistolis Amabedi : « je ne m'étais nourrie depuis un jour que de ma douleur. »

58. Illustretur verbum ἀναπνεῖν τινα ex Nic. Chumno, qui supra dixit τοὺς σὲ ἀναπνέοντας, ubi n. p. 176.

Ὦ χρύσεοι θώρακες, ὦ χρυσαῖ σπάθαι,
βελεμνοθῆκαι, τόξα, καὶ χρυσοῖ λόφοι,
καὶ πᾶν ξίφους πρόβλημα, καὶ πανοπλία
τοῦ καρτεροῦ μου πορφυραυγοῦς συμβίου,
ποῦ τὸν μέγαν ἥρωα καὶ στρατηγέτην
καὶ σφῶν ἑαυτῶν δεσπότην λελοιπότα,
ἀργὰ προσηώρησθε τῇ πασσαλίδι·
τίνος ὀσφῦς ζώσαιντο ταύτην τὴν σπάθην;
τίνος τὸ τόξον ἐντανύσει βραχίων,
καὶ τοὺς ὀϊστοὺς ἐντενεῖ πανευστόχως;
τίνος κεφαλὴ τῷ λόφῳ προσαρμόσει;
τίνος κραδανθῇ δακτύλοις μακρὸν δόρυ,
τῶν Ἀνδρονίκου μὴ παρόντων δακτύλων;
Οὐ καρτερῶ σου τὴν πανοπλίαν βλέπειν,
μὴ συμπαρόντος τοῦ καλοῦ πανοπλίτου.
Ὦ δεῦρο λοιπὸν, πᾶν ξίφος καὶ πᾶν βέλος,
καὶ τῆς ἐμῆς πάγητε καρδίας μέσον.
Ὦ φῶς ἐμὸν, κύδιστε πορφύρας γόνε,
μόγις ἐπανέζευξας ἐκ τῆς Ἀτάλου·
τῆς Ἀτάλου γῆς τῆς κεκατηραμένης
μόλις μετῆλθες εἰς τὸ πάτριον πέδον,
διπλοῦν ἐνιαύσιον ἀνύσας δρόμον·
καὶ πῶς συνήθως οὐ λαλεῖς τοῖς φιλτάτοις;
πῶς οὐ φιλεῖς τὰ τέκνα πατρικοῖς νόμοις;
πῶς οὐ χαρᾶς δάκρυον αὐτοῖς βλυστάνεις;
πῶς οὐ μετ' αὐτῶν εἰς τὸν δεῖπνον ἰζάνεις;
πῶς οὐχ ὁμιλεῖς τῇ ταλαίνῃ συζύγῳ;

76. Codex, τίνος σφυρὰ ζ. Quum sit σφυρὰ alienum omnino, reposui ὀσφῦς, quod non placet pluraliter sumtum. De pyrrichio τίνος nihil prorsus esse debet dubitationis.

83. Lectio dubia τοῖσι πανοπλίταις in extremo Tyrtæi fragmento secundo vix poterit confirmari poetastri hujusce auctoritate.

87, 88, 160, 331. Significat ἡ Ἀτάλου Attaliam urbem Lydiæ, quæ nunc Satalia vulgo vocatur. Cf. n. ad v. 195. Nicetas Choniates, quem memorat Cangius Famil. Byz. p. 181, Andronicum Comnenum, Constantinopoli diem obiisse supremum narrat, quo ex Attalia nuper redierat, contradicente Gulielmo Tyrio qui Attaliæ scribit illum decessisse. Litem dirimit Theodori Prodromi testimonium.

94. Metrum si curaret potius quam syllabarum numerum, debuisset scribere τὸ δεῖπνον. Masculinam formam ὁ δεῖπνος non semel illustravi : v. c. ad Anecd. Gr. t. 4, p. 371. De Joanne Comneno Andronici filio Cangius Famil. Byzant. p. 182.

πῶς καρτερεῖς βλέπειν με χαμαὶ κειμένην,
οὐδ' ἐξεγείρεις δεξιὰν δοὺς αὐτίκα;
πῶς οὐκ ἀφηγῇ τὰ συναντήσαντά σοι
ἐξ οὗ προῆλθες ἄχρι τοῦδε τοῦ χρόνου;
πῶς, δάκρυ θερμὸν ἐκχέουσάν με βλέπων,
οὐ τὴν παρειὰν τῷ χιτῶνι μοργνύεις,
καὶ πάντα τεχνᾷ πρὸς τὸ παῦσαι δακρύων;
τί γὰρ τοσοῦτον καὶ πεπαρῴνηκά σοι;
ποίῳ πρὸς ὀργὴν ἐξεκίνησα τρόπῳ·
τί σοι προσεκρούσαμεν, εἰπὲ, καὶ πότε
τὰ τέκνα κἀγώ; καὶ χολᾶς ἡμῖν τόσον
ὡς μηδὲ μικρᾷ καρτερεῖν ἀποκρίσει
τῶν μακρῶν ἡμῶν ἀνταμείψασθαι λόγων;
Ὁ πρωτογενὴς, ὁ γλυκύτατος τόκος,
Ἰωάννης παρέστη συνήθως πάλιν
ζητῶν τὸ προσλάλημα καὶ πρόσπτυγμά σου
καὶ τὰς πατρικὰς προσπλοκὰς καὶ προσφύσεις,
καὶ καθορῶν σιγῶντα δακρύει μέγα,
καὶ τοῖς βυθίοις ἐκκαλεῖταί σε στόνοις·
σὺ δ', ἄσχετον μήνιμα καὶ τούτῳ τρέφων,
οὐχὶ βραχὺν γοῦν ἀντιπεμπάζεις λόγον.
Ἡ Κομνήνη παρέστη παῖς σοι Μαρία
δακρυρροοῦσα, χηρικῶς ἐσταλμένη,
σοβοῦσα δεινῶς ἐκλύτῳ τῷ βοστρύχῳ,
καὶ τὸν τεκόντα πυκνὸν ἐκκαλουμένη·
τὴν δ' ἀκοὴν σὺ παντελῶς ἐμφραγνύεις.
Ἀλέξιε, πρόελθε κἂν σύ μοι, τέκνον,
τὸ λοῖσθον ὠδίνημα τῆς γειναμένης
καὶ λοῖσθον ἀγκάλισμα τοῦ φυτοσπόρου,
σκυμνίσκε μικρὲ τῆς λέοντος ὀσφύος,
στρουθίσκε τερπνὲ παγκλεοῦς ὠκυπτέρου,

108. Pro ἡμῶν forsan ἡμᾶς.

110. Pro πάλιν fere malim πάλαι et πάρεστι. Melius ita conveniet sequens δακρύει.

117. Maria Comnena, de qua Nicetas Choniates in Manuele 1, c. 1: ὁ Δασιώτης Θεόδωρος ᾧ εἰς γαμετὴν Μαρία ἥρμοστο, ἣν ὁ τοῦ Μανουὴλ κασίγνητος ὁ σεβαστοκράτωρ Ἀνδρόνικος ἔτεκε. Adde Cangium Famil. p. 182.

122. Et de Alexio isto Andronici filio vide Cangium Famil. p. 182.

125. Vide locum Nicetæ in nota ad v. 195.

καὶ κάλεσον, κάλλιστε, τὸν φύσαντά σε·
ἴσως γὰρ αὐτὸν, κἂν σιγὴν ἀσκεῖν θέλῃ,
ἡ σὴ παραψέλλησις ἕλξει πρὸς λόγον·
φωνῇ βρεφικῇ καὶ τὸ τέττα προσκάλει·
δίδαξον αὐτὸν τῆς τεκούσης τὸν γόον·
τοὺς ἄνθρακας γνώρισον αὐτῆς τῶν πόνων,
οἳ πυρπολοῦσι τὴν ἐκείνης καρδίαν·
μήνυσον αὐτῷ τὰς ῥοὰς τῶν δακρύων,
ἃς ὑπὲρ αὐτοῦ καθ' ἑκάστην ἐκρέει·
ἔξειπε τὰ θλίβοντα τὴν γειναμένην·
τὰ μητρὸς ἄλγη τῷ φύσαντί σε φράσον·
ἄγγειλον αὐτῷ τὰς περιστάσεις ὅσαι,
δήλωσον αὐτῷ τοὺς ὀδυρμοὺς ἡλίκοι.
Πεισθήσεταί σου τοῖς λόγοις καὶ τοῖς γόοις·
ἀκούσεταί σου τῶν καλῶν ψελλισμάτων,
καὶ μαλθακισθεὶς πατρικῶς τὴν καρδίαν,
καί σοι διοίξας τὰς πτύχας τῶν χειλέων,
καὶ συνδιοίξας τὰς μεμυκυίας κόρας,
ὀψέ ποτέ σε καὶ λαλήσει γνησίως.
Ἀλλ' ὤ! προῆλθες καὶ λαλεῖς καὶ δακρύεις,
ὁ δ' αὖθις ὡς πρὶν καὶ σιγᾷ καὶ καμμύει.
Ὤ μοι! σεβαστοκράτορ, ἱλαρὸν κάρα,
τί προσπεσὸν τοσοῦτον ἐσκλήρυνέ σε
καὶ παντελῶς ἄτεγκτον εἰργάσατό σε,
τὴν αὐτοπαράκλητον εἰς πάντας φύσιν;
Τέθνηκας ὄντως καὶ παρῆλθες ἐκ βίου,
καὶ τοῦτον οἰκεῖς τὸν βραχύπλεθρον τάφον.
Οὐ δέξομαι τὸ πρᾶγμα. Πῶς γὰρ, εἰπέ μοι,
καὶ νεκρὸς ἔνδον τῆς σοροῦ ταύτης μένων,
οὐ τοῖς ἐμοῖς γοῦν ἐξανίστασαι γόοις,
ψυχὴν ἀθροίσας ἐξ ἐμῆς φωνῆς μόνης;

130. Codex προσλάλει. Priori lambda eadem manus imposuit cappa, ut fiat προσκάλει. Hoc prætuli. Permutari sæpius καλεῖν et λαλεῖν monui ad Aristæn. p. 628, ad Syntip. p. 203. Vide et Gaisf. ad Mosch. 3, 119; Matth. ad Euripid. Androm. 919.

153. Codex, βλαχύπλεθρον. Permutatio est facillima literarum λ et ρ. Hesychius : ἐξαρέσασθαι, διῶξαι. Propono legendum, ἐξαλέσασθαι. Tribus inde versibus Hesychius mendo laborat : ἐξαρῆξαι, ἐκφορῆσαι. Forsan, ἐξερῆσαι, idem τῷ ἐξερᾶσαι.

Ὦ σὰρξ πολυμόχθηρε τληπαθεστάτη
τοῦ γλυκεροῦ μου δεσπότου καὶ συζύγου,
μόγις πρὸς ἡμᾶς ἦλθες ἐκ τῆς Ἀτάλου·
καὶ ποῦ τὸ λουτρὸν ἐκκαθαρθεὶς τὴν κόμην;
ποῦ τῶν χιτώνων τῶν νεουργῶν ἡ χάρις,
ἐν οἷς τὸν αὐχμὸν καὶ τὸν ἱδρῶτα ξέεις;
ποῦ δ' ἡ χλιδῶσα καὶ κατάχρυσος στέγη,
ὡς ἐκτινάξῃς τὰς φλόγας τοῦ φωσφόρου;
ποῦ δ' ἡ φαεινὴ καὶ βασίλειος κλίνη,
ὡς ἂν καθευδήσειας ἐκ μακροῦ κόπου,
καὶ τὰς ἀτρύτους ἀνασπάσῃς φροντίδας;
μᾶλλον δὲ τούτων εὐπρεπῶν προκειμένων,
λουτρῶν, χιτώνων, οἰκιῶν, χρυσῆς κλίνης,
ποῦ μοι σὺ, παμβόητε πορφύρας γόνε;
Μή μοι τις ἵππον ἀραβικὸν δειξάτω,
μηδὲ φριμαγμὸς μηδαμοῦ μοι προσπέσοι·
θαυμάζομαι γὰρ τὸν κράτιστον ἱππότην·
καὶ μὴ βαρυβρίμητον, ὑψαυχηβρέμην,

159. Hic sonorum similium concursus, τοῦ γλυκεροῦ μου δεσπότου, facit ut meminerim epilogi Demetrii Pepagomeni: ὃς δὲ ἂν ... σὺν τῇ πρεσβείᾳ τῆς πανάγνου θεοτόκου χρήσηται τοῖς εἰρημένοις ... Est in codice πανάγνου μου θεοτόκου. Et quæ sequuntur non carent varietate: ... εἰρημένοις ὀρθῶς καὶ ἀπταίστως, οὐκ εἰς μακρὰν ἀποτεύξεται τοῦ ζητουμένου, καὶ μεγάλην εὑρήσεται ἐκ τούτου σὺν θεῷ τὴν ὠφέλειαν. Codex, καὶ μετ' ὀλίγον εὕρηται, cum tali compendio $με^{τλ'}$, quod ipse librarius in verba μετ' ὀλίγον solvit. Potuit tamen reperire $με^{γλ'}$, scilicet μεγάλην et γ mutare in τ. Displicet paululum μετ' ὀλίγον propter proxima οὐκ εἰς μακράν.

169. Malim εὐπρεπῶς. Compendium quidem id est quod ducat ad legendum εὐπρεπῶν, sed in talibus sæpe peccatur. Psellus poematiolo de balneo in Ideleri Physicis t. 2, p. 193: Ψυχῆς τὸ κάλλος προξενεῖν (imo προξενεῖ) πλέον λάμπειν, Τοῖς εὐσεβῶς μάλιστα τούτῳ χρωμένοις Δι' ἀσθένειαν σαρκίου πολυνόσου. Λούεσθαι τοίνυν εὐσεβῶς, καθὼς θέμις, Μὴ σπαταλικῶν· καὶ γὰρ ἐγγὺς ἡ κρίσις. Lego σπαταλικῶς. — Bene habet εὐπρεπῶν. Impressam tamen relinquo notam.

170. Codex, οἰκείων. Puto me ductum iotacismo apte restituisse οἰκιῶν. Est et in οἰκείων spondæus quartæ sedis Sed ad id vitium non offendebat musa Theodori. Astrampsychus 24: Θάλατταν εἰδεῖν μειδιῶσαν, εὔθετον. Rescribo θάλατταν ἰδεῖν, nec ad pyrrichium secundæ sedis offendat lector. Securus in eadem re et metro fuit Nicephorus, cujus est versiculus Onirocr.: Θάλατταν ἰδεῖν μειδιῶσαν, εὖ ἔχει. Anonymus in Walzii notis ad Arsenium p. 376: ἀνοῖξαί τε λέγεται τὸ οἴκημα, μηδ' ὁτιοῦν ὑπειδόμενον τὴν ἀπάτην. Lego ὑπιδόμενον.

172. Memorantur equi arabici etiam v. 200, 204. Nicetas Choniates in Manuele 1, 1: ἐν δὲ τῷ παριέναι μεθ' ἵππου ἄραβος ἐριαύχενος τὰ ἀνάκτορα.

175. Codex βαριβρύμητον. Vocales ι et υ passim iotacismus librariorum confudit. Scripsit in Himerio Wernsdorf. p.

καὶ κάλεσον, κάλλιστε, τὸν φύσαντά σε·
ἴσως γὰρ αὐτὸν, κἂν σιγὴν ἀσκεῖν θέλῃ,
ἡ σὴ παραψέλλησις ἕλξει πρὸς λόγον·
φωνῇ βρεφικῇ καὶ τὸ τέττα προσκάλει·
δίδαξον αὐτὸν τῆς τεκούσης τὸν γόον·
τοὺς ἄνθρακας γνώρισον αὐτῆς τῶν πόνων,
οἳ πυρπολοῦσι τὴν ἐκείνης καρδίαν·
μήνυσον αὐτῷ τὰς ῥοὰς τῶν δακρύων,
ἃς ὑπὲρ αὐτοῦ καθ' ἑκάστην ἐκρέει·
ἔξειπε τὰ θλίβοντα τὴν γειναμένην·
τὰ μητρὸς ἄλγη τῷ φύσαντί σε φράσον·
ἄγγειλον αὐτῷ τὰς περιστάσεις ὅσαι,
δήλωσον αὐτῷ τοὺς ὀδυρμοὺς ἡλίκοι.
Πεισθήσεταί σου τοῖς λόγοις καὶ τοῖς γόοις·
ἀκούσεταί σου τῶν καλῶν ψελλισμάτων,
καὶ μαλθακισθεὶς πατρικῶς τὴν καρδίαν,
καί σοι διοίξας τὰς πτύχας τῶν χειλέων,
καὶ συνδιοίξας τὰς μεμυκυίας κόρας,
ὀψέ ποτέ σε καὶ λαλήσει γνησίως.
Ἀλλ' ὤ! προῆλθες καὶ λαλεῖς καὶ δακρύεις,
ὁ δ' αὖθις ὡς πρὶν καὶ σιγᾷ καὶ καμμύει.
Ὤ μοι! σεβαστοκράτορ, ἱλαρὸν κάρα,
τί προσπεσὸν τοσοῦτον ἐσκλήρυνέ σε
καὶ παντελῶς ἄτεγκτον εἰργάσατό σε,
τὴν αὐτοπαράκλητον εἰς πάντας φύσιν;
Τέθνηκας ὄντως καὶ παρῆλθες ἐκ βίου,
καὶ τοῦτον οἰκεῖς τὸν βραχύπλεθρον τάφον.
Οὐ δέξομαι τὸ πρᾶγμα. Πῶς γὰρ, εἰπέ μοι,
καὶ νεκρὸς ἔνδον τῆς σοροῦ ταύτης μένων,
οὐ τοῖς ἐμοῖς γοῦν ἐξανίστασαι γόοις,
ψυχὴν ἀθροίσας ἐξ ἐμῆς φωνῆς μόνης;

130. Codex προσλάλει. Priori lambda eadem manus imposuit cappa, ut fiat προσκάλει. Hoc prætuli. Permutari sæpius καλεῖν et λαλεῖν monui ad Aristæn. p. 628, ad Syntip. p. 203. Vide et Gaisf. ad Mosch. 3, 119; Matth. ad Euripid. Androm. 919.

153. Codex, βλαχύπλεθρον. Permutatio est facillima literarum λ et ρ. Hesychius : ἐξαρέσασθαι, διῶξαι. Propono legendum, ἐξαλέσασθαι. Tribus inde versibus Hesychius mendo laborat : ἐξαρῆξαι, ἐκφορῆσαι. Forsan, ἐξερῆσαι, idem τῷ ἐξερᾶσαι.

Ὦ σὰρξ πολυμόχθηρε τληπαθεστάτη
τοῦ γλυκεροῦ μου δεσπότου καὶ συζύγου,
μόγις πρὸς ἡμᾶς ἦλθες ἐκ τῆς Ἀτάλου·
καὶ ποῦ τὸ λουτρὸν ἐκκαθαρθεὶς τὴν κόμην;
ποῦ τῶν χιτώνων τῶν νεουργῶν ἡ χάρις,
ἐν οἷς τὸν αὐχμὸν καὶ τὸν ἱδρῶτα ξέεις;
ποῦ δ' ἡ χλιδῶσα καὶ κατάχρυσος στέγη,
ὡς ἐκτινάξῃς τὰς φλόγας τοῦ φωσφόρου;
ποῦ δ' ἡ φαεινὴ καὶ βασίλειος κλίνη,
ὡς ἂν καθευδήσειας ἐκ μακροῦ κόπου,
καὶ τὰς ἀτρύτους ἀνασπάσῃς φροντίδας;
μᾶλλον δὲ τούτων εὐπρεπῶν προκειμένων,
λουτρῶν, χιτώνων, οἰκιῶν, χρυσῆς κλίνης,
ποῦ μοι σὺ, παμβόητε πορφύρας γόνε;
Μή μοι τις ἵππον ἀραβικὸν δειξάτω,
μηδὲ φριμαγμὸς μηδαμοῦ μοι προσπέσοι·
θαυμάζομαι γὰρ τὸν κράτιστον ἱππότην·
καὶ μὴ βαρυβρίμητον, ὑψαυχηβρέμην,

159. Hic sonorum similium concursus, τοῦ γλυκεροῦ μου δεσπότου, facit ut meminerim epilogi Demetrii Pepagomeni: ὃς δὲ ἂν ... σὺν τῇ πρεσβείᾳ τῆς πανάγνου θεοτόκου χρήσηται τοῖς εἰρημένοις ... Est in codice πανάγνου μου θεοτόκου. Et quæ sequuntur non carent varietate: ... εἰρημένοις ὀρθῶς καὶ ἀπταίστως, οὐκ εἰς μακρὰν ἀποτεύξεται τοῦ ζητουμένου, καὶ μεγάλην εὑρήσεται ἐκ τούτου σὺν θεῷ τὴν ὠφέλειαν. Codex, καὶ μετ' ὀλίγον εὕρηται, cum tali compendio με τλ', quod ipse librarius in verba μετ' ὀλίγον solvit. Potuit tamen reperire με γλ', scilicet μεγάλην et ʀ mutare in τ. Displicet paululum μετ' ὀλίγον propter proxima οὐκ εἰς μακράν.

169. Malim εὐπρεπῶς. Compendium quidem id est quod ducat ad legendum εὐπρεπῶν, sed in talibus sæpe peccatur. Psellus poematiolo de balneo in Ideleri Physicis t. 2, p. 193: Ψυχῆς τὸ κάλλος προξενεῖν (imo προξενεῖ) πλέον λάμπειν, Τοῖς εὐσεβῶς μάλιστα τούτῳ χρωμένοις Δι' ἀσθένειαν σαρκίου πολυνόσου. Λούεσθαι τοίνυν εὐσεβῶς, καθὼς θέμις, Μὴ σπαταλικῶν· καὶ γὰρ ἐγγὺς ἡ κρίσις. Lego σπαταλικῶς. — Bene habet εὐπρεπῶν. Impressam tamen relinquo notam.

170. Codex, οἰκείων, Puto me ductum iotacismo apte restituisse οἰκιῶν. Est et in οἰκείων spondæus quartæ sedis Sed ad id vitium non offendebat musa Theodori. Astrampsychus 24: Θάλατταν εἰδεῖν μειδιῶσαν, εὔθετον. Rescribo θάλατταν ἰδεῖν, nec ad pyrrichium secundæ sedis offendat lector. Securus in eadem re et metro fuit Nicephorus, cujus est versiculus Onirocr.: Θάλατταν ἰδεῖν μειδιῶσαν, εὖ ἔχει. Anonymus in Walzii notis ad Arsenium p. 376: ἀνοῖξαί τε λέγεται τὸ οἴκημα, μηδ' ὁτιοῦν ὑπειδόμενον τὴν ἀπάτην. Lego ὑπιδόμενον.

172. Memorantur equi arabici etiam v, 200, 204. Nicetas Choniates in Manuele 1, 1: ἐν δὲ τῷ παριέναι μεθ' ἵππου ἄραβος ἐριαύχενος τὰ ἀνάκτορα.

175. Codex βαριβρύμητον. Vocales ι et υ passim iotacismus librariorum confudit. Scripsit in Himerio Wernsdorf. p.

μὴ κλῆσιν ἱέρακος ἀκοῦσαι φθάσω.
Μηδὲ πτερὸν βλέψαιμι τῶν ὠκυπτέρων,
μηδὲ δρομικὰς μηδ' ἰχνεύτορας κύνας·
τὸν εὐφυῆ γὰρ ἐννοῶ κυνηγέτην,
καὶ καρδιωγμὸς εὐθέως με λαμβάνει.
Μή μοι κυανῆ προσπέσοι ποθὲν χρόα·
τοὺς γὰρ χαλινοὺς ἱστορῶ τοῦ φιλτάτου,
καὶ τῶν φαλάρων καὶ πεδίλων τὴν χάριν
ὅλην βαφεῖσαν τῇ βαφῇ καὶ τῇ χρόᾳ
εἰς δεῖγμα σαφὲς τῆς λαχούσης ἀξίας·
καὶ βάπτομαι μέλανι τὴν ψυχὴν ὅλην.
Μή μοι σέβας, ἄνθρωπε, μὴ κράτος φράσῃς·
εἰς ἓν γὰρ ἄμφω ταῦτα συνδραμόντά μοι
τοῦ δεσπότου μου συγκροτεῖ τὴν ἀξίαν,
καὶ πῦρ σκαλεύει τῶν ἐμῶν ὀδυρμάτων.
Ἡ πορφύρα, στύγνασον, ἡ πρὶν ὀλβία·
αὐτοκράτορ, στέναζε, λαμπρὲ φωσφόρε·
ὁ Φαέθων γὰρ ὁ γλυκὺς ᾤχετό σοι,
οὐχ Ἠριδανῷ προσπεσών, ἀλλ' ἠρίῳ.

588, Παμφυλίαν Παμφύλιοι, in codice dicens esse φι. Equidem in codice φυ reperi. Phile de ardeis in Ideleri Physicis t. 1, p. 286 : Κἂν οὗτος αὐτοῖς ὡς ἐθὰς προσεγγύσῃ. Miror non statim potuisse προσεγγίσῃ rescribere, quod et lingua poscebat, et præbebat editus a Pawio Philianum de animalibus poema. Sed hunc videtur fontem ignorasse. In alio loco fontis ignoratio Idelero valde nocuit. Pauculæ sententiæ, quarum lemma Ἰουλιανοῦ νόμος, secundum volumen claudunt. Idelerus in nota commemorat opinionem Dietzii jusjurandum esse censentis; ipse nec legem esse ait nec jusjurandum, sed confessionem quamdam ineuntis medici. Vix capere queo errorem hominum doct. de loco perspicuissimo, quo Julianus imperator medicos senatoriis muneribus immunes esse jubet. Exstat lex in Juliani operibus p. 398, et inter ejus Epistolas editionis Heylerianæ p. 133.

176. Equo nomen fuit ἱέρακι. Videtur autem turbatus versuum ordo, sic restituendus : Μή μοι ... Καὶ μὴ βαρ. ... Μὴ κλῆσιν ... Μηδὲ φριμ. ... Θαυμ. ...

177. Sunt ὠκύπτεροι falcones, accipitres quibus in venatione Sebastocrator utebatur, cujus vidua ne illorum quidem pinnam vult aspicere.

184. Disertum testimonium de cyaneo colore calceorum Sebastocratoris et equinorum ornamentorum. Fuit autem hic color saturatior et ad nigrum accedens, unde βάπτομαι μέλανι τὴν ψυχήν.

188. Sic codex συνδραμόντά μοι, ut sit in penultima syllaba accentus, a qua lege observanda vix ac ne vix quidem isti versificatores recedunt. Ceterum potuisset scribere : Εἰς ἓν γὰρ ἄμφω συνδραμόντα ταῦτά μοι. Vel ductus præterito noto δεδράμηκα, usus fuerit inusitato præsente δραμῶ, unde συνδραμοῦντά μοι. Quod tamen parum est probabile, quum dixerit et v. 273, κοινῇ τὰ πάντα συνδραμόντα. Hæc tentamina confutat clausula versus 288, πεσόντά σε.

194. Ludit ineptiuscule circa nomina Ἠριδανός, ἠρίον.

Ἡλιάδες, θρηνεῖτε χρυσῷ δακρύῳ
τὸν αὐτάδελφον ἀθρόον τεθνηκότα.
Ἄσατε, παῖδες, ἀντὶ λευκοχρόων κύκνων
ᾠδὴν λιγυρὰν πενθικῆς τραγῳδίας.
Θρηνεῖτε, τὰ μέλαθρα τῶν βασιλέων.
Πᾶς ἵππος ἄραψ τοῦ καλοῦ στρατηγέτου,
ἀλαλαγὴν ἔναρθρον εὐτυχηκότες,
ἀνθρωπικῶς μύρεσθε τὸν σφῶν δεσπότην,
φωνὴν βροτῶν λαβόντες ἐκ ῥαψῳδίας·
προβάντες ὑμεῖς ἐκ πέδων Ἀραβίας,
ὁπλῆς παταγμοῖς ὡς στεναγμοῖς βυθίοις
τὸν εὐγενῆ κέλητα πενθήσατέ μοι·
ὡς θρῆνον ἐνδείξασθε τὴν ἀκοσμίαν.
Τὴν συμφορὰν ἐντεῦθεν ἐκφαίνων ὅση.
Τῆς ἐμῆς δεικνῦσα βρασμὸν καρδίας,
κόμη, μοι συσκότασον ἐσκοτωμένη.
Τὰς φιλερήμους προσκαλοῦμαι τρυγόνας,
ὡς συμψαλάξη καὶ συνεργάσαιντό μοι,
καὶ τὰς λιγυρὰς καὶ λάλους ἀηδόνας·

195, 228. Mythologica hæc Heliadum mentio, ne in versibus quidem hominis christiani ferenda, placuit quoque historico Nicetæ Choniatæ iter Joannis Comneni verbis nimium poeticis, ut solet, describenti § 10 : ὑπομειδιῶν δ' ἀρχομένου τοῦ ἔαρος, τῶν ἀνακτόρων ἀπανίσταται· τῷ τοι καὶ τὰς ὀσφύος αὐτοῦ προσειπὼν, ὅσα καὶ Ἡλιάδας ἐπ' αὐτῷ ἀφιείσας ἠλεκτρῶδες δάκρυον, τὴν Φρυγίαν παρελθὼν, τὴν δ' Ἀττάλου λαμπροτάτην πόλιν καταλαβὼν, χρονοτριβεῖν ἐκεῖσε προέθετο.

197, 230. Meminit cycnorum post Heliadas, quod qui deflebat Phaetontem Ligurum rex Cycnus factus fuit nova cycnus avis, ut ex secundo Metamorphoseon Ovidianarum libro notissimum est.

203. Scilicet ut Achillis equi in Iliados Rhapsodia T. Eadem iterat absurdissime v. 233.

205. Codex, ὅπλοις, quod sensu carere videtur. Scripsi ὁπλῆς, usus permutatione solita vocalium η et οι. Demetrius Cydon. De Contemn. morte p. 59 : ἐφ' ἑκάστῳ τῶν ὁμογενῶν τὰ αὐτὰ ἂν ἴδῃς. Et sic duo quos vidi codices, sed nihilominus ἴδοις rescribendum. Sic jubet grammaticæ lex, et sic passim Demetrius : v. c. ἴδοις ἂν p. 70, ἴδοι τίς ἂν p. 84, τί δ' ἂν εἴποις p. 34, εἴποι τις ἂν p. 65, et c. Idem p. 63 : ὡς ἂν ἕκαστος γένους ἢ ἀξίας ἢ ἡλικίας ἔχων τυγχάνῃ. Bene quidem, sed est in codice 1213 dittographia τυγχάνοι, superscripto η, unde patet librarios in talibus vocabulorum finibus hæsisse. Idem p. 119 : ἐφ' ὅ τι ἂν τύχοι φέρεται. Consentiunt libri; sed repono τύχῃ. Correctionem Theodori confirmat v. 236.

208. Non habet masculinum ἐκφαίνων unde pendeat. Excidit versus unus saltem. Ni sit ἐκφαίνουσ' legendum, κόμη scilicet proxima.

212. Codex sic, συμψαλάξη. Forsan leg. a verbo συμψάλλω, συμψάλειαν, vel συμψήλειαν, illud potius; nam syllaba ψα in ea sede oculos minus offendet quam ψη. Aures non curandæ.

μηδὲν πετεινῶν ὑπολειφθήτω γένος.
Ῥίψον, τὰ δένδρα, τὴν ὑπανθοῦσαν τρίχα,
καὶ τὴν ἐμὴν ζήλωσον ἄρσιν τῆς κόμης.
Τὸ κόκκινον δὲ καὶ πεπυρφορωμένον,
νύκτα ξενενδύτωσαν ἀγροῦ τὰ κρίνα,
ὅ θ' ὑάκινθος, ἡ κυανόχρους πόα,
οἷς τὴν βαφὴν ἔοικεν ἐμφερεστάτην.
Ἡ πάρδαλις, βόησον ἐκ δρυμῶν μέγα·
ἐκ φωλεῶν ἤχησον, ἄρκτος ἀγρία·
καὶ, πᾶν γένος, βρύχησον ἐκ ῥοίζου ξένου·
φωνὴν λαβόντα συγκατοιμώξατέ μοι.
Πᾶς κῆπος εὐάνθητος ἀπανθησάτω.
Ἡ πορφύρα, στύγνασον, ἡ πρὶν ὀλβία·
ὁ Φαέθων γὰρ ὁ γλυκὺς ᾤχετό σοι.
Ἡλιάδες, θρηνεῖτε χρυσοῖς ἠλέκτροις,
δάκρυσι πικροῖς, τὸν ἀδελφὸν γνησίως.
Ἄσατε, παῖδες, ἀντὶ λευκόχρων κύκνων.
Πενθεῖτε, τὰ μέλαθρα τῶν βασιλέων.
Ἀλαλαγὴν ἔναρθρον εὐμοιρηκότες
ἵπποι, καταιδέσθητε τοὺς Ἀχιλλέως·
οὐ δέξομαι γὰρ οὐδὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ
τῶν Θετταλικῶν ἐκφανῆναι δευτέρους·
χαίτης τιναγμοῖς ὡς σπαραγμοῖς βοστρύχων
πενθεῖτε πικρῶς, καὶ βοᾶτε τὸν μέγαν·
θρηνεῖτε σφοδρῶς τὸν χρυσοῦν ἀναβάτην,
ἀνακαλεῖσθε τὸν λαμπρὸν στρατηγέτην,
ἐπιποθεῖτε τὸν τερπνὸν ἀριστέα.
Πύργων ἐπάλξεις, χαμάδις βεβλημέναι
δηλοῦτε τὸν πρόμαχον ὑμῶν ῥιφῆναι·

215. Abutitur syntaxi neutrorum nominum cum verbo singulari. Debuit dicere, ῥίψατε, τὰ δένδρα, ζηλώσατε. Nam etsi articulus adsit, vis vocativæ sententiæ facit ut imperativi persona singularis omnino lectorem conturbet. Memini versus Theocritei 15, 112, in quo miscentur duo simul numeri: Πὰρ μέν οἱ ὥρια κεῖται ὅσα δρυὸς ἄκρα φέρονται, vel φέροντι. Malim κεῖνται. Ac critici forsan delicatiores offendunt ad μὲν correptum ante οἱ digammatum, in quo, si libitum est, ludant.

217. Si nihil exciderit, et excidisse puto, posset legi πεπυρφορωμένην νύκτα.

218. Est ξενενδυτέω ex ξένος formatum et ἐνδύω. Vide n. ad 334. Sumsit ἀγροῦ τὰ κρίνα ex Matthæo 6, 28.

τείχη δ' ἀπ' αὐτῶν κρηπίδων ἐκσπασθέντα
συνδιαλικμήσθητε τῇ θείᾳ πόλει.
Αἰθὴρ, ἀποστάλαξον ὄμβρον αἱμάτων.
Βράσθητι, γῆ, κάτωθεν ἐκ τοῦ πυθμένος.
Τῷ φωσφόρῳ μου συγκρύβηθι, φωσφόρε,
ἡ γλαυκολαμπὴς νυκτοδεσπότις κόρη.
Τὰ σωφρονικὰ καὶ φίλανδρα στρουθία,
τὸ σχέτλιον θρήνημα τῆς νέας τύχης
καλῶς συνελθεῖν καὶ συνᾷσαι τὸν γόον·
ὤμοι συνοιμώξατε ταῖς ἐμαῖς τύχαις.
Δένδρων καὶ φυτῶν εὐθαλῶν ἅπαν γένος,
τὸ φύλλον ὡς βόστρυχον ἐκκάρηθί μοι.
Ἐμοὶ τὸ λευκὸν συμμελανθήτω ῥόδον·
Τῷ πορφυρανθεῖ συμψυγήτω δεσπότῃ,
καὶ συμφθαρήτω πρὶν προελθεῖν ἡ χλόη·
τοῦ συμβίου μου τοῖς πεδίλοις συνθάνοι.
Ἀντὶ πλατάνου καὶ νεανθοῦς μυρρίνης
στοίβη φυέσθω καὶ κόνυζα τῷ βίῳ,
ἀντιστραφέντων τῶν λόγων Ἡσαΐου.
Πρόες βρυχηθμὸν ἐκ καλάμων, ὦ λέον·
πέμψον συριγμὸν ἐξ ὀρῶν, δεινὲ δράκον.
Καὶ φῦλα πάντων τῶν ἀναύδων ἰχθύων.
Ῥάγητε, πέτραι· καὶ, βρύσεις, ψύγητέ μοι.
Καὶ χῶρος εὐκόσμητος ἀκοσμησάτω,
μιμούμενός μου τὴν νέαν ἀκοσμίαν.

248. Pendebit et illa γλαυκολαμπὴς κόρη a verbo συγκρύβηθι, præsertim mutato ἡ in καὶ. Sed puto suum sibi habuisse in versu deperdito.

251. Pro καλῶς forsan καλῶ· « vos voco ut conveniatis et concentu misceatis gemitus. »

255. Verbo συμμελαίνομαι usus est Theod. Prodromus et in Notit. mann. t. 8, part. 2, p. 214 : Ταῖς ὑστέραις νῦν συμμελαίνομαι τύχαις.

258. Codex, συνθάνη. Scripsi συνθάνοι. Pletho Laudatione Cleopæ § 48 : ὁρᾷς γὰρ οἷ ἡμῖν τὰ δεινὰ προκεχώρηκε. Codex 963, ὁρᾷς γὰρ ᾗ, cum correctione οἷα. Optime habet editum οἷ, quod tenet codex 2540.

260. Codex, στίβη. Scripsi στοίβη. Permutatio obvia est vocalium ι et οι. Aristides Orat. 52, p. 607 : τί τῶν πάντων ἂν ᾖ μεῖζον ἢ ἔλαττον ἐνταυθοῖ συνέβη δυσχερές ; Inveni quod non displicet mihi ἐνταυθὶ in cod. 963. Sunt στοίβη vel στοιβὴ, et κόνυζα plantæ viliores, quas junxit Isaias 55, 13 : καὶ ἀντὶ τῆς στοιβῆς ἀναβήσεται κυπάρισσος, ἀντὶ δὲ τῆς κονύζης ἀναβήσεται μυρσίνη. Hunc Isaiæ locum respiciebat Prodromus.

264. Ante hunc versum periit saltem versus unus.

Πῶς δ' οὐ παρῆν; ἀλλὰ γὰρ πῶς ἂν φεῦ! εἶδον
θνήσκοντα καὶ μύοντα λοῖσθα τὰς κόρας;
οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς τῶν καθ' αἷμα γνησίων;
Φεῦ! τληπαθὴς ἐγὼ καὶ δυσμορωτάτη,
εἰ τῇ δοκήσει τρισμακαριωτάτη!
Κοινῇ τὰ πάντα συνδραμόντα δακρύσει
ἐμὸν παρηγόρημα, προσδόκημά μου.
Τίς ἡ τοσαύτη πρὸς τὸν ἀδελφὸν σχέσις;
καὶ τῆς ταλαίνης συμπνόου καὶ συμβίου,
καὶ τῶν φιλτάτων ἐξελάθου καθάπαξ,
καὶ νυκτερινὸν ἀντεπιτρέχεις ζόφον,
καὶ τὸν στυγητὸν ὥσπερ ἁρπάζεις μόρον!
Τίς ἀγρυπνοῦντι συνεπαννύχισέ σοι;
τίς ταῖν χεροῖν τέτριφεν ἄμφω τοὺς πόδας;
ἔξω προχωροῦν τῷ διαπνοίας νόμῳ
συγκαρδιώξας ἡμίσευσε τὸν πόνον
κάμπτων πρὸς ἄλλον, εὐπετῶς μετατρέχων·
ἤκουε τῶν σῶν ἐσχάτων φωνημάτων,
τοὺς ἐν νόσοις ἱδρῶτας ἐξέματτέ σου,
ψυχρῷ σταλάξας ἐδρόσιζε τὴν φλόγα;
Τίς ὠρθίασεν ὕπτιον πεσόντά σε,

270. Οὐδ' ἄλλος παρῆν scilicet.

272. Malim ἢ τῇ δοκήσει. Conjunctioni εἰ velim addi καί. Et favet mutationi propositæ solita synchysis vocalium η et ει. Demetrius Cydonius De contemn. morte p. 137 : τῆς ἐλευθερίας ἐπιλανθάνει· « libertatis oblivisceris. » Apte monetur in libro ejus ætatis scribendum esse ἐπιλανθάνῃ, sicque reperi scriptum in codicibus duobus. In eodem libro p. 5 pro διῃρεῖσθαι proposui ad An. Gr. t. 5, p. 394, corrigendum διῃρῆσθαι, quod nunc esse video in codice 1213.

275. Andronici frater Alexius paulo ante obierat, ac credere videtur vidua præ fraterno amore obiisse Andronicum.

280. Codex, συνεπανύχισε. Sæpissime librarii, quos pronunciatio fallit, unam e duabus literis similibus negligunt. Vide not. ad v. 43. Nil frequentius. De illa omissione monuit Villoison. Epist. ad Leclusium p. xxxiij.

282. Hic locus omnino non potest intelligi. Misere disjecti sunt plurimi versus, quorum ordinem restituere conabor n. ad v. 312.

288. De accentu finali πεσόντά σε vide n. ad v. 188. Hic additur inexspectatus accentus ob rhythmum, alibi tolletur idque etiam ob rhythmum. Tzetzes Chil. 6, 121 : Ἀνδρὸς ὀχλοκοποῦντός τε καὶ στασιώδους λόγοις. Scribendum esse puto, ὀχλοκοποῦντος τε. Accentus est vitiosus initio dramatis Plochiri : Ἄγροικε, τί φής; τὶ δὲ μέλπεις τὴν θεὰν, Πότνιαν αὐτὴν καὶ τρισολβίαν λέγων; Transponi malim θεὰν μέλπεις. Nec spondæus sexti loci morari lectorem debet. Est paulo infra similis clausula : Πεσοῦσα δ' ἄφνω τοῖς λίθοις προσεῤῥίφθη. Theod. Prodromus Rhod. 7, p. 313 : Ὁ δ' ἄρα Κράτων, χαῖρέ μοι, τέκνον, φήσας. Et confer infra v. 342. Sunt tamen versus non facile ad legitimum rhythmum reducendi. Plochi-

καὶ πρὸς τὸ λαιὸν αὖθις ἀνέτρεψέ σε;
τίς τὰς θελήσεις ἐκτελῶν τὰς ἐσχάτας,
φεῦ! εἶδε δακρύοντα καὶ λαλοῦντά σε,
καὶ τῇδε κἀκεῖ τὰς κόρας τείνοντά σου;
ποῖος δόμος συνεῖχεν ἀρρωστοῦντά σε;
τινος τραχήλῳ πατρικῶς προσεπλάκης;
τίνος προσεμφὺς ὄμμα θερμῶς ἠσπάσω;
τίνος σχετικοῖς δακρύοις ἀντεβράχης;
τῶν ὀμμάτων τίς τὰς κόρας ἔκλεισέ σου;
τὸ δυστυχὲς τίς λουτρὸν ηὐτρέπισέ σοι,
καὶ τῇ σόρῳ καθῆκε χερσὶν ἰδίαις;
Ὡς εὐτυχὴς ἐκεῖνος! ἀλλ' ἐγὼ τρέμω,
ὡς ἂν ὃν οὐκ ἔκλαυσεν οὐδεὶς οὐδέπω,
οὐ παῖς παρεστὼς, οὐ παρὼν φυτοσπόρος·
ἀλλ' οὐδ' ἐγὼ, τὸ χεῖρον, ἡ τρισαθλία
ἐκ τῆς ἀληθείας δὲ τληπαθεστάτη!
Ὦ σῶτερ, ἄνερ, πύργε μου, πρόμαχέ μου,
ζωὴ, πνοὴ, φῶς, βάθρον, ἄγκυρα, σκέπη,
δι' ἣν ἀφειδεῖς καὶ σεαυτοῦ καὶ τέκνων,
δι' ἣν ἀφειδεῖς τοῦ βλέπειν τὴν ἡμέραν,
ζωὴν δὲ μισεῖς καὶ βδελύσσῃ τὸν βίον!
ὢ τίς νοσοῦντι καθυπηρέτησέ σοι;
τίς τὴν τροφὴν ὤρεξε; τίς δὲ τὴν πόσιν,
ὅσον ὑποσπᾶν τῆς ἔσω φλογὸς μέρος;
τίς καρδιωγμῷ συσχεθέντα σε βλέπων,

rus iterum : Καὶ γὰρ σκυτεύς τις ὀψοπώλης ἄσοφος. Num ἄσοφος ὀψοπώλης? Rursus sub finem : Τί δῆτα σοῦ τὸν (imo τί δὴ τοσοῦτον) συγχαλάσας σὰς φρένας Ἄκομψα φωνεῖς, ὧν σοφὸς πρὸς τοὺς λόγους; Οὐχὶ λόγου φῶς σοι συγκαλύπτεται. Hæc est lectio editionis Tilmannianæ, Parisiis evulgatæ a. 1554, nec memoratæ in Bibliotheca Græca t. 11, p. 206. In Maittairiana ad Morellianas facta legitur, Οὐχὶ λόγου φῶς; σοί γε συγκαλύπτεται, versu jam duodecasyllabo, sed finis laborat. Crediderim fere poetastrum fulcro clausulam sustinuisse, σοι συγκαλύπτεταί γε. In præcedenti versiculo Maittairiana habet, ὀψοπώλης τ' ἄσοφος, quo neutrum juvatur metrum, nec iambicum, neque politicum.

310. Dittographia σε, σοι, eademque manu.

312. Post hunc versum quam apte legeretur v. 282, qui illa quam nunc sedem tenet prorsus absonus est! Et sequentes carent compage, quos cum versibus 283.... conlatos sic propono collocandos serie probabili :

313. Τίς καρδιωγμῷ συσχεθέντα σε βλέπων,
283. συγκαρδιώξας ἡμίσευσε τὸν πόνον,

εἴπερ μεταγώγιμον ἦν τὸ τῆς νόσου;
καὶ τίς παρεστὼς ἢ καθίζων πλησίον,
τίς χειρομάκτρῳ καθαρῷ καὶ κοσμίῳ,
καί τις τὰ χείλη πυρετῷ πεφρυγμένα,
τίς κείμενον δόχμιον ὑπτίασέ σε;
εἰς δεξιὸν τίς πλευρὸν ἐστήριξέ σε
τίς, χεῖρα χειρὶ συμβαλὼν, ἔψυχέ σε,
τὸ δυσάρεστον ἐξιᾶτο τῆς νόσου;
Καὶ ποῦ θεάσῃ τὴν θέαν τῶν φιλτάτων,
τὰ τέκνα, κἀμὲ τὴν ἀληθῶς σχετλίαν;
ποία κλίνη κατεῖχε πυρέττοντά σε;
ποίων ὑπανέῳξας αὐτὴν καρδίαν;
τίνας κατῃόνισας ἐκ σῶν δακρύων;
τίς εἶδεν ἐκψύχοντα καὶ θνήσκοντά σε;
τῶν χειλέων τίς τὰς πτύχας μέμυκέ σου,
καὶ νεκρὸν (οἴμοι! πῶς λαλῶ;) λέλουκέ σε;
ὡς εὐτυχὴς ἐκεῖνος! ἦ ὄντως μάκαρ.
Μή που ξενικῶς ἐκθανὼν ἐν τῇ ξένῃ
πάσης ἀπεξένωσο παραμυθίας;
Εἶεν· τὰ μὲν σὰ ταῦτα. Ὦ θεοῦ κρίσις!
μελενδυτοῦμεν· οὐχ ὁρᾷς, ἥλιέ μου;
κεκάρμεθα, χρύσεε λαμπρὲ πλοχμέ μου.

314. εἴπερ μεταγώγιμον ἦν τὸ τῆς νόσου;
315. Καὶ τίς παρεστὼς ἢ καθίζων πλησίον
285. ἤκουε τῶν σῶν ἐσχάτων φωνημάτων;
316. Τίς χειρομάκτρῳ καθαρῷ καὶ κοσμίῳ
286. τοὺς ἐν νόσοις ἱδρῶτας ἐξέματτέ σου;
317. Καὶ τίς τὰ χείλη πυρετῷ πεφρυγμένα
287. ψυχρῷ σταλάξας, ἐδρόσιζε τὴν φλόγα;
318. Τίς κείμενον δόχμιον ὑπτίασέ σε;
288. Τίς ὠρθίασεν ὕπτιον πεσόντά σε;
319. Εἰς δεξιὸν τίς πλευρὸν ἐστήριξέ σε,
289. καὶ πρὸς τὸ λαιὸν αὖθις ἀνέτρεψέ σε;
320. Τίς χεῖρα χειρὶ συμβαλὼν ἔψυχέ σε;
290. Τίς, τὰς θελήσεις ἐκτελῶν τὰς ἐσχάτας,
321. Τὸ δυσάρεστον ἐξιᾶτο τῆς νόσου;
322. Καὶ ποῦ ......

325. Forsan ποίοις.

334. Codex, μελενδετοῦμεν. Vide simile verbum v. 218, et quæ annotavi in Thesauro Didotiano. In fine addidi μου. Superest tantum initium literæ primæ, idque vix perspicuum.

Εἴπερ τις ἡμῖν ὕπνος ὀψὲ . . . . .,
καθεὶς ἄνωθεν προσραγεὶς τυφὼν μέγας·
κήπῳ δοκοῦμεν ἐμφερ. . . . . . .
ὄλεθρον εἰργάσατο τῆς εὐδενδρίας·
ὡς οἶκος ἐσμὲν, σχετλία! κτισθεὶς . . .
ἔρριψεν εἰς γῆν ἐκ θεμέθλων ἐσχάτων·
ὡς ἀναδενδρὰς ἄμπελος πρὶν ὡραία,
ἐν ᾗ χαλάζης μυρίον χεθὲν νέφος,
ὡς μηδὲ κλῆμα μηδὲ φύλλον ἢ βότρυν
ἐᾶσαι, κατέστρεψε ῥιζόθεν ὅλην.
Ὡς οἰκτρὸν ἐσμὲν ἀκυβέρνητον σκάφος,
ὃ πολλὰ θραυσθὲν καὶ θρυβὲν διεφθάρη.
Οὐδὲν παρηγόρημα ταύτης τῆς τύχης.
Τίς συγκαταστήσει με τοῖς σοῖς ὀστέοις;
τὸ συνθανεῖν σοι τιμιώτερον κρίνω.
Ὦ σύμβιε, τὸ πρῶτον εὐτύχημά μου,
ἐν σοὶ συνυψώθημεν ἄχρις ἀστέρων·
ἐν σοὶ κατηυγάσθημεν ὡς φῶς ἡμέρας·
ἐν σοὶ συνηνθήσαμεν ὡς φοίνιξ νέος.
σὺ καὶ γαλήνη τῆς ἐμῆς ψυχῆς μόνος·
σὺ τοῖς τέκνοις ἄγκυρα χρηστῆς ἐλπίδος,
καὶ νῦν χορηγὸς τῆς ἀπροσδοκησίας.
Τὸν ταμίαν μοι τῆς πνοῆς καὶ δεσπότην
νῦν ἐν μόνοις τύποις σε καὶ σκιαῖς φέρω.
καὶ τὴν ἀληθῶς ὄψιν οὐ βλέπουσά σου,
πῶς προσδοκῶμεν κέρδος ἐντεῦθεν ἔχειν,
καὶ γλυκερὰν ἔσωθεν εὑρίσκειν νόσον;

336. Erosus est finis. Forsan ὀψὲ προσπέσοι. Post hunc versum esse lacuna videtur.

338. Finis periit. Forsan, ἐμφερεῖς εὐδενδρέῳ. Et forsan transpositio facienda: Κήπῳ δοκ. . . . Καθεὶς . . .

340. Finis periit. Forsan κτισθεὶς μάτην. Poetæ præstantiori lacuna laboranti aliquid opis pro virili parte obiter feram. Tyrtæus, ex distinctione quam fecit Saupius Epist Crit. p. 68: ἔπειτα δὲ δημότας ἄνδρας, Εὐθείην ῥήτρας ἀνταπαμειβομένους, Μυθεῖσθαί τε τὰ καλὰ καὶ ἔρδειν πάντα δίκαια, Μήτε τι βουλεύειν τῇδε πόλει . . . . Sic deficiente ultimo versu. Pro εὐθείην ῥήτρας, quæ est codicis scriptura, velim εὐθείην (id est κατ' εὐθεῖαν) ῥήτρᾳ, potius ῥήτραις quod habet Plutarchus Lyc. 6; et in fine addo σκολιὸν, quod opponetur præcedenti εὐθείην.

345. Codex, ἐάσαι.

351. Scripsi probabiliter, ὦ σύμβιε. Superest tantum βιε.

353. Scripsi ἐν σοὶ e conjectura. Codicis scriptura evanuit.

361. Scripsi πῶς. Prima litera evanuit.

πάσχω δὲ ταυτὰ τῇ σφοδρᾷ δίψους βίᾳ
τοῖς προσπεσοῦσι καὶ πιεῖν πειρωμένοις.
Σὺ δ' εἶχες οὐδὲν εἰς παρηγόρημά σου,
ἡμεῖς δὲ τί; σκότιον ἴσχομεν βίον,
νυκτοστολοῦμεν· οὐχὶ, φωστήρ μου, βλέπεις;
εἰς γῆν ὑπνοῦμεν, τῆς ἐμῆς ψυχῆς κλίνη.
Ἐοίκαμεν δὲ δυστυχεῖ θημωνίᾳ.
Τοὺς πάντας αὐτῆς ἐξελίκμησε στάχυς,
ὡς σῦς ἀπηνὴς εἰσιὼν σφοδρῷ θράσει,
καὶ τῶν πρασίων ἠφάνισε τὴν χάριν·
βαρὺς μανικὸς προσπεσὼν ἀπαρκτίας,
ὡς ἄμπελος δοκοῦμεν οἴκτων ἀξία,
πολὺν κατεσκέδασεν αὐτῆς τὸν φθόρον,
μηδ' ἄχρι ῥαγὸς ὑπολειφθῆναι μόνης.
Οὐδὲ παρ' ἡμῖν ἴχνος οὐδὲν ἐλπίδος,
εἰ μὴ θάνατος προφθάσας συναρπάσῃ.
Τί γὰρ μόνον ζῆν ἀθλίως καὶ σχετλίως;
Ὦ σῶτερ, ἄνερ, πορφυράνθητε κλάδε,
καὶ νῦν θανὼν τὸ πρῶτον ἀτύχημά μου,
καὶ νῦν κατερράγημεν ἄχρι πυθμένος,
καὶ νῦν ἀπηυγάσθημεν ὡς νυκτὸς σκότος,
καὶ νῦν ἀπηνθήσαμεν ὡς χόρτου χλόη.
. . . . . καταιγὶς καὶ θύελλα καὶ κλύδων.
ποῦ δεξιὸν πρόβλημα δεξιᾶς τύχης;
. . . . κύλινδρος! ὢ τροχοὶ χρόνου!
Τὸν καρδιοῦχον καὶ γλυκὺν ψυχοκράτην

363. Scripsi πάσχω. Superest tantum σχω. Et pro τῇ velim τοῖς. Vide not. ad v. 395.

364. Est scriptum τοῖς. Videtur prius fuisse καὶ quod præferam. Vide not. ad v. 395.

365. Est σὺ δ' ex conjectura scriptum, codice deficiente.

367. Codex, κτοστολοῦμεν, evanido initio.

375. Transponas : 374, 373, 375.

383. Addidi καὶ νῦν, evanido initio.

385. Ante ταιγὶς perierunt tres syllabæ. Tertia facile supplebatur. Forsan Σὺ καὶ κατ., quod quam sit probabile monstrabit n. ad v. 395.

387. Periit initium. Forsan, Ὢ βιότου κύλινδρος! ὢ τροχοὶ χρόνου! Manasses Chron. 2880 : Σὺ δ' ἐπιγνοὺς τὸν κύλινδρον καὶ τὸν τροχὸν τοῦ βίου. Arsenius Viol. p. 452 : τροχὸς τὰ ἀνθρώπινα. Ibi Walz. Basilius Macedo Exhort. c. 38 : ὁ βίος . . . ἄλλοτε ἄλλως ἀμείβει τὰ πράγματα, τροχοῦ δίκην κυλιομένου. Ibi Damken. Adde meam notam ad Manassis Aristandrum 3, 1 : ὁ δὲ τροχὸς τῆς τύχης... Albertium Obs. ad verba Jacobi, τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως.

ἡ ζωγράφου χεὶρ τὴν ἐμὴν ψυχὴν γράφει.
κωφαῖς πλανῶμαι χρωμάτων βαφαῖς μόναις.
τὴν ἐνοῦσαν ἐξιᾶσθε πικρίαν
τῶν καρδιακῶν τοῦ πάθους πυρεκβόλων.
Πηγαῖς ἐπιτρέχουσι γραπτῶν ὑδάτων
ὑφ' ὧν ἀναφλέγουσι τὴν δίψαν πλέον,
Ἀλλ' οὐ χαλῶσι τοῦ πνίγους τὴν καρδίαν.
Ἀλλ', ὦ καλῶν κάλλιστε σεβαστοκράτορ,
ὦ τοῦ γένους ἔρεισμα, Ῥωμαίων δόξα,
νῦν δ' ἀτύχημα κοινὸν, κοινὴ ζημία,
μέμνησο θερμῶς τῶν ποθεινῶν σου τέκνων,
Θεῷ παρεστὼς, τῇ μεγάλῃ Τριάδι.

389. Codex, amissis primis literis, ράφου.

391. Supplendum videtur καὶ, et pro ἐξιᾶσθε legendum ἐξιᾶσθαι : vide n. ad v. 395. Permutatio toties obvia vocalium αι ε correctionem omnino firmat. Auctor in Anecdotis Oxon. t. 3, p. 185, 19 : αὐτίκα καὶ τῷ περὶ γάμου αἱρωτήματα διαιρῶ. Lego, αὐτ. κ. τὰ π. γ. ἐρωτήματα δ.

395. Addidi ἀλλ'. In præcedentibus plurima sunt mixta et misere confusa. Non omnia persequar. Sed fere manifestum est poetam ipsum scripsisse :

348. Οὐδὲν παρηγόρημα ταύτης τῆς τύχης.
379. Τί γὰρ μόνον ζῆν ἀθλίως καὶ σχετλίως;
349. Τίς συγκαταστήσει με τοῖς σοῖς ὀστέοις;
380. Ὦ σῶτερ, ἄνερ, πορφυράνθητε κλάδε,
350. τὸ συνθανεῖν σοι τιμιώτερον κρίνω.
351. Ὦ σύμβιε, τὸ πρῶτον εὐτύχημά μου,
381. καὶ νῦν θανὼν τὸ πρῶτον ἀτύχημά μου,
352. ἐν σοὶ συνυψώθημεν ἄχρις ἀστέρων,
382. καὶ νῦν κατερράγημεν ἄχρι πυθμένος·
353. ἐν σοὶ κατηυγάσθημεν ὡς φῶς ἡμέρας,
383. καὶ νῦν ἀπηυγάσθημεν ὡς νυκτὸς σκότος·
354. ἐν σοὶ συνηνθήσαμεν ὡς φοίνιξ νέος,
384. καὶ νῦν ἀπηνθήσαμεν ὡς χόρτου χλόη.
355. Σὺ καὶ γαλήνη τῆς ἐμῆς ψυχῆς μόνος,
385. σὺ καὶ καταιγὶς καὶ θύελλα καὶ κλύδων.
. . . .
358. Τὸν ταμίαν μοι τῆς πνοῆς καὶ δεσπότην,
388. τὸν καρδιοῦχον καὶ γλυκὺν ψυχοκράτην,
359. νῦν ἐν μόνοις τύποις σε καὶ σκιαῖς φέρω·
389. ἡ ζωγράφου χεὶρ τὴν ἐμὴν ψυχὴν γράφει.
360. Καὶ τὴν ἀληθῶς ὄψιν οὐ βλέπουσά σου,
390. κωφαῖς πλανῶμαι χρωμάτων βαφαῖς μόναις
361. Πῶς προσδοκῶμεν κέρδος ἐντεῦθεν ἔχειν,
362. καὶ γλυκερὰν ἔσωθεν εὑρίσκειν νόσον,
391. καὶ τὴν ἐνοῦσαν ἐξιᾶσθαι πικρίαν,

392. τῶν καρδιακῶν τοῦ πάθους πυρεκβόλων;
363. Πάσχω δὲ ταυτὰ τοῖς σφοδρᾷ δίψους βίᾳ
393. πηγαῖς ἐπιτρέχουσι γραπτῶν ὑδάτων,
364. καὶ προσπεσοῦσι καὶ πιεῖν πειρωμένοις,
394. ὑφ' ὧν ἀναφλέγουσι τὴν δίψαν πλέον,
395. ἀλλ' οὐ χαλῶσι τοῦ πνίγους τὴν καρδίαν.

Alia aliis tentanda relinquo, hæc etiam in melius reformanda. Exspectandum præcipue melioris codicis auxilium, sed patienter. Nihil est in mora periculi.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Pag. 1, n. 1. Meminit et Nicolai Manuelitæ Pachymeres De Mich. Palæologo 3, c. 28, p. 246.

P. 2, n. 1. De nomine κυρὸς pro κύριος adde Iahn. ad Glycam p. xj.

P. 3, 9. ὅτ' ἠγνόουν) Sic codex. Forsan ὅτι.

P. 4, 10. ἤθους) Cf. p. 2, 2. — n. 4. Mihi illusit iotacismus. Vide p. 18, n. 4.

P. 5, n. (4), scrib. (3) — n. 5, lege : annotavi

P. 6, 4. Respiciebat Nic. Chumnus Sophoclem Aj. 637 : Ἅπανθ' ὁ μακρὸς κἀναρίθμητος χρόνος Φύει τ' ἄδηλα καὶ φανέντα κρύπτεται.

P. 17, n. 3. De ἐρήμῃ δίκῃ adde n. ad Anecdota Græca t. 5, p. 414.

P. 18. Cum hac Epistola conferatur Epistola 17. — v. 20 : κἂν ὡς ἄρα καὶ τύχῃ. Lege ὡς, et cf. p. 47, 12. — v. 24. ὑπὸ Θεῷ) Sic sæpissime : Ep. 12; p. 25, 9; 42, 7; 50, 12; 56 bis, 57, 61, 149, 166.

P. 20, 11. Ex Homero Od. 10, 495 : τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσιν.

P. 21, n. 1. Cf. p. 52, 6. Epistolographus in Anecd. Oxon. t. 3, p. 173, 18 : τοῦ Μωσαϊκοῦ καὶ καθ' ἡμᾶς παραδείσου.

P. 22, Ep. 18. βοᾷ) De qua metaphora p. 44, n. 1. Conf. p. 183.

P. 23, n. 3. Hoc loco Casauboni usus Fabricius, Bibl. Gr. t. 11, 703, Chumnum vocavit « alterum Jobum », cui nomini imprudens Harlesius passus est « Jacobum » substitui.

P. 25, 1. κατὰ κεφαλῆς δοκοῦντες τὸν πάσσαλον πατάσσειν) Alludit ad Jael quæ clavum impegit in caput Sisaræ : Jud. 4, 21.

P. 26, n. 1. Est ὑπεσχημένοις passive p. 29, 5.

P. 28, n. 1. Locus est Pauli, non Petri. Vide p. 361, n. 8.

P. 30, n. 1. De forma δεῖν pro δέον vide et p. 54, 4; p. 72, 5; p. 99, 18.

P. 32, n. 4. Epistolographus in Anecd. Oxon. t. 3, p. 197, 32 : πῶς ἔχεις, ὁ ἅγιός μου αὐλέτης (forsan αὐθέντης· vide p. 95), ὁ ἐμὸς εὐεργέτης, ἡ σωτηρία μου, ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν μου δυνατῶν.

P. 33, Ep. 22. ἕως πότε θήξουσιν ὡς μαχαίρας τὰς γλώσσας) Phrasis est biblica, vel ad orationem biblicam informata. Similia exhibent Wakefield. et Valckenaer. illustrantes Epistolæ ad Hebr. verba 4, 12 : ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ . . . τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον· ille Silva t. 4, p. 215; hic Schol. in N. T. t. 2, p. 479.

P. 37, 3. Lege : οἷον

P. 41, n. 2. Pro « Marci Eugenii » lege « Marci Eugenici ». Hujus scriptoris Epistolam hoc ipso volumine edidi. Sententiam de contrariis contrariorum remediis reperies et apud Demetrium Pepagomenum p. 31, 39, 78. Quo ultimo loco video quæ non sana sunt : εἰ . . . τίκτει . . . τὰ τοιαῦτα πάθη πρόσθεσις τῶν χυμῶν, ὠφελοῦσι πάντως καὶ αἱ καθάρσεις καὶ δίαιται· εἰ δὲ βλάπτουσι κατὰ τὸν αὐτῶν λόγον αἱ καθάρσεις, οὐδὲ τὸ τοιοῦτον πάθος τίκτει πρόσθεσις. Codex 2218 : καὶ αἱ δίαιται . . . κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον.

P. 43. Harles., Bibl, Gr. t. 7, p. 443, hanc Xanthopuli epistolam allegat e codice Parisino 2105, n. 31. Debuit scribere « n. 36 ».

P. 45. δρόμος μὲν καὶ τόνος ὁ αὐτὸς) Jungit τοῦ τόνου, τοῦ δρόμου, et p. 155, ubi nota.

P. 47, 3. Post ἐννοεῖν videtur excidisse δυνάμενον vel οἷόν τε. — n. 1. Debuissem μάλα τοι et supra πάνυ τοι Theodoro Metochitæ, cujus hæc est epistola relinquere. Nam in ejus Miscellaneis passim scriptum reperi τοι, et eum fuisse ipsi morem verisimile est. — 5. Lege : πρόθυμοι τοῖς

P. 48, n. 2. Nicephori Chumni verba ipsa v. infra p. 193 m.

P. 52, 2. τί δὲ καὶ σφόδρα κεχαρισμένον ἢ . . .) Videtur repetendum μᾶλλον· τί δὲ καὶ σφ. μᾶλλον κεχ.

P. 53, 1. Bona fortuna quod reliqueram mendum typorum κατορθωκότα non serius oculos advertit. Manuel Palæologus p. 448 : ἀνδρὸς λαμπροῦ περιγεγονὼς ἀρετῇ μεγάλα κατορθωκότος. Id mendum Leunclavium latuit. Codex 3041 recte καθωρ-

θωκότος. Nuper in meis Anecdotis Græcis t. 4, p. 459, vidi λύραν sic fuisse vocatam διὰ τὸ λύθρον ὑπὸ Ἑρμοῦ δεδόσθαι τῆς κλοπῆς τῶν βοῶν. Miror potuisse λύθρον excidere pro λύτρον describenti mihi vel legenti, præsertim qui indicarem Etymologicum M. et Nicandri scholiasten quibus dicitur λύρα παρὰ τὸ λύτρον. Ad Philostratum Epist. p. 206 legendum Nækius, non Nævius; quod moneo monitus ipse nuper.

P. 56, n. 3. Locus Jo. Chumni exstat infra p. 213.

P. 61, n. 3. Lege : αὐτοσχεδίων — n. 5. Lege : κόψῃ

P. 75, 4. Rarum est verbum καθαγιάζω. Michael Syncellus Laud. Dionysii Areop. p. 385 : ἁγιασμὸς γὰρ αὐτῇ θεόθεν ἐδόθης, τὴν τῶν πολιτῶν καὶ ἐπηλύδων καθαγιάζων φιλόχριστον ἄθροισιν.

P. 76, 13. Sæpius Chumnus junxit χρήματα καὶ πράγματα. Vide Anecd. Gr. t. 5, p. 309. — n. 1. In loco Dionis Chrys. Clarkius ad Odyss. 1, 58 jam legebat recte ἀνιόντα, quod et suaserat Morellus p. 643. Davisius tamen ad Cicer. Legg. 2, 2, ἀνιέντα sine suspicione scripsit. Nunc ἀνιόντα debitum sibi locum obtinet in nova editione Amperii, quem Dionis sospitatorem tamdiu exspectatum tandem faustis acclamationibus philodiones salutant.

P. 82, n. 2. Conf. ἐξεχέθην p. 150, n. 4; χεθὲν, p. 385, 8. Demetrius Cydon. De cont. morte p. 39 : ὥσπερ ἰατρὸς τομαῖς καὶ καυτῆρσιν οὐκ ἐῶν ἐπὶ πᾶν τὸ σῶμα τὸ πονηρὸν ῥεῦμα χυθῆναι. Codices duo, χεθῆναι.

P. 95, n. Præibat Plato Phædro § 139 : μέλανι σπείρων διὰ καλάμου μετὰ λόγων.

P. 99, n. 1. David Armenius p. 54 Neumanni Dissertationis: οὗτοι καὶ οἱ Ἐπικούρειοι καὶ μετὰ τῶν οὐρανίων ἴστων (sic cod. 1938) τὴν πρόνοιαν, ἵνα μὴ πράγματα σχῇ τὸ θεῖον περιεργαζόμενον τὰ τῆς γῆς· codex τὰ τῇδε. Tangam sequentia propter Menandri nomen : μέμνηται δὲ τῆς δόξης ταύτης καὶ Μένανδρος ἐν τοῖς Ἐπιτρέπουσιν, « ἡνίκα » φησὶν, « ταύτην τοὺς θεοὺς ἄγειν σχολὴν ὡς ἀγαθόν τε καὶ κακὸν καθ' ἡμέραν νέμειν ἑκάστῳ, σμικρὸν, ἦν· » Lego : . . . Ἐπιτρέπουσιν, ἡνίκα φησίν· « Οἴει τοσαύτην τοὺς θ. ἄ. σχ., Ὡς τἀγαθόν . . . Νέμειν . . . Dedit codex, οἴει τοσαύτην. Meum est, τἀγαθόν.

P. 100, 6. De formula χθὲς καὶ πρωὴν, qua usus est et p. 81, vide Vex. ad Antig. 454. De simili formula χθὲς καὶ πρότριτα, vide p. 166. — n. 3. Manuel Palæol. p. 444 : γαλήνην δὲ ἀντὶ τρικυμίας καὶ ὅλως ἀντὶ τῶν λυπούντων τὰ τερπνά. Codex 3041 melius, τὰ τέρποντα. Gregorius Naz. Tetrast. t. 2, p. 158 D : Ὅταν πόθ' ὕβρις ἐκκάῃ τὴν σὴν φρένα, Μνήσθητι Χριστοῦ, τῶν ἐκείνου τραυμάτων, Πόση τε μοῖρα ταῦτα τῶν τοῦ δεσπότου· Ὡς δ' ἂν τὸ λυποῦν ὥσπερ ὕδατι σβέσαις. Codex 993 : ὧδ' ἂν τ. λ... σβέσεις· hoc male. Ibidem p. 257 D : σαυτὸν ἐκκεῖσθαι δόκει· Ὧδ' ἂν μάλιστα δυσχεράνῃς τῷ λόγῳ. Malim δυσχεράναις.

P. 109, 9. Cod. συμβαίνει. F. συμβαίνοι. — N. 2, 2. Leg. t. 5.

P. 111, col. 1, 1. Lege : Philoctetæ

P. 112, n. Inspecto Cedreno Bekkeri, correctionem vidi factam jam fuisse a viro doctissimo.

P. 123, n. 1. Conjunctiones δὲ δὴ sæpius permutantur. Demetrius Cydonius De cont. morte p. 19 : λείπεται δὲ τὴν ζημίαν εἶναι. Melius codices duo δή. Planudes in Anecdotis Bachmanni t. 2, p. 10, 20 : ἃ δὴ τὸ πάθος ἐν τούτοις δηλοῖ, τίνα λέγωμεν; prætulerim δὲ quod reperi in codice 1211. Palladius De febr. p. 98 : πρηέας δὲ λέγει (πυρετοὺς Ἱπποκράτης) τοὺς ἐπὶ πνεύμασι γινομένους, λέγω δὲ τοὺς ἐφημέρους. Codex 2218 : ... ἐπιγενομένους, λέγω δὴ τοὺς ἐφημερινούς. Et δὴ volebat scribi Bernardus, scripsitque Ideler. Statim : καὶ ὀξέας μὲν, ἡσσωμένους δὲ τῇ χειρὶ ... Codex, τῆς χειρὸς, melius, quod et præbet reponendum p. 96. Demetrius Pepag. De podagra c. 5 : ἔστι δὴ τὸ πάθος τῆς ποδάγρας, ἰσχιάδος, ἀρθρίτιδος καὶ χειράγρας δυσαπαλλακτότατον. Codex 2218, ἔστι δὲ, melius, ut videtur, et omittit ἀρθρίτιδος. Ejusdem capitis hoc est initium : οὐ μόνον δὲ εἰς χεῖρας καὶ εἰς πάντα τὰ ἄρθρα γίνονται οἱ τοιοῦτοι ῥευματισμοί. Codex, ... χεῖρας καὶ εἰς πόδας καὶ πάντα, quod habuit latinus interpres.

P. 129, n. 3. Vide p. 307, n. 3.

P. 133, n. 2. In Photii Epistola 234, p. 355 : οὐδ' οὕτω χρὴ ἀνίας ὑπόθεσιν· τῆς ἀρετῆς τὴν ἀνακήρυξιν οὐ μὲν οὖν οὐδαμῶς ποιεῖσθαι ... οὐ μὰ τοὺς δι' ὑπομονῆς στεφανωθέντας καὶ τοὺς ἀμαραντίνους αὐτοὺς καὶ λαμπροὺς στεφάνους. Codex 2671, οὔμενουν, et pro αὐτοὺς, quod mihi quidem displicet, αὐτῆς.

Malim αὐτῶν. Nemini non occurrit insignis Demosthenis locus, qui Photio obversabatur : οὐ μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας. Est paulo supra sententia vitiata : εἰ δέ τις καὶ ἡμᾶς ἐνεδρεύει δαίμων καὶ τὸν Ἰὼϐ πάλιν ἐξαιτεῖ, καὶ Θεὸς ἀφίησι τῷ θεράποντι βάσανον συμπλακῆναι. Conjecit Montacutius βάσκανον, favente codice in quo recte τὸν βάσκανον, quum sit articulus necessarius.

P. 145, n. 3. Multis videtur arduum valde præceptum de amore proximi et inimicorum quoque. Non illepidus est in Grimmianis epistolis locus, quem, ut lectores recreem, describam : « *Je ne vois pas assez Dieu*, dit madame la marquise de Créqui, *pour l'aimer au-dessus de toutes choses; et mon prochain, je le vois beaucoup trop pour l'aimer comme moi-même.* Ce mot rappelle la confession du président de Harlay : *Je me confesse, mon père, de n'avoir jamais pu aimer Dieu au-dessus de toutes choses, ni mon prochain comme moi-même.* Voilà tout. Il ne fit jamais d'autre confession. »

P. 147, n. 4. Vide p. 211, n. 4.

P. 150, n. 5. Cantacuzenus Hist. 3, 72, p. 438 : οἴεσθαι γὰρ ἔφασκε τὰς ἀμφοτέρων συντακείσας ψυχὰς ἑκατέρων τὰ σώματα κινεῖν. Conf. Montanius 1, 27, t. 2, p. 15, edit. V. Clerici.

P. 151, n. 1. Euripides Hec. 1195 : Ἐν τοῖς κακοῖς γὰρ ἀγαθοὶ σαφέστατοι Φίλοι.

P. 156, n. 4. Manuel Palæologus in Notit. mann. t. 8, part. 2, p. 363 : ἥδομαι γάρ, πῶς οἴει; ὅτι καὶ τοῦ φύσαντος ἐμοῦ τἀληθὲς προτιμῶσι.

P. 162, n. 1. Mentio fit καυτήρων καὶ τομῶν in loco Demetrii Cydonii supra prolato p. m. 391, et in Libanii hacce ψευδεπιγράφῳ epistola, quam in exemplum epistolæ consolatoriæ ab homine christiano propositam reperi in codice 2671 : Λιϐανίου. Τὰ σκυθρωπὰ κατὰ θείαν καὶ ἀπόρρητον σοφίαν καὶ πρόνοιαν τοῖς ἀνθρώποις ἐπεισάγεται (superscripto ἐπάγεται) εἰς τὴν τῶν ψυχικῶν τραυμάτων θεραπείαν. Ὥσπερ γὰρ [οἱ] ἰατρῶν παῖδες φάρμακα καὶ καυτῆρας σωματικοῖς παθήμασιν ἑκάστῳ κατάλληλον ἐπιφέρουσιν, ἵνα τοῖς κάμνουσιν ἴασιν περιποιήσωνται, οὕτω καὶ ὁ ἀγαθὸς καὶ πάνσοφος τῶν ψυχικῶν (forsan ψυχῶν) καὶ σωμάτων ἰατρὸς Θεὸς ἐπάγει δημεύσεις, θλίψεις, φόϐους καὶ

αἰχμαλωσίας, ζημίας καὶ νόσους, καὶ θανάτους διαφόρους εἰς ἡμῶν (superscripto εἰς τὴν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν) παντοίαν σωτηρίαν. Διὰ τῶν τοιούτων γάρ, ὥσπερ διὰ πυρὸς ὁ χρυσὸς, τοῦ σπίλου τῶν ἁμαρτιῶν καθαιρόμεθα. Φέρε τοίνυν τὰ συμβάντα (superscripto σοι) γενναίως, καὶ εὐχαρίστως δέχου. Καὶ γὰρ πάντα φέρουσιν οἱ νοσοῦντες, ἵνα τύχωσι θεραπείας· κἀκεῖνοι μὲν πολλάκις, τὰ περὶ (imo παρὰ) τῶν ἰατρῶν ὑπομένοντες, ἴσως διαμαρτάνουσι τῆς ἐλπίδος· ἡμεῖς δὲ πάντως τευξόμεθα (sic correctio interlinearis pro πάντας φευξόμεθα) τῆς τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγῆς καὶ τῶν συμφορῶν ἀνοχῆς, εἴ τε μετ' εὐχαριστίας ἐνέγκωμεν τὰ ἐκ Θεοῦ, ᾧ λιτανεύομεν (suprascripto τὰς ἐπερχομένας ἐκ θεοῦ συμφορὰς ὃν αἰτοῦμεν) τὴν ὀδυνωμένην σοι (suprascripto σου) καρδίαν παραμυθήσασθαι καὶ πάσῃ (addito inter lin. πνευματικῇ) παρακλήσει παρακαλέσαι, καὶ ἀπειρόπονον καὶ ἄλυπον διαφυλάξαι, καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν ἀξιῶσαι βασιλείας.

P. 175, n. 4. Philo Legat. § 18, p. 563 : θερμὸν καὶ ἄτοπον πνεῦμα διὰ μυκτήρων καὶ στόματος εἰσέπεμψε, τὸ λεγόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν, πῦρ ἐπιφέρων πυρί.

P. 176, n. 3. Vide p. 373, 58.

P. 179, n. 7. Adde nunc Hullemann. ad Duridem p. 187.

P. 180, 2. Vide p. 83, n. 2. — N. 3. Locum Theognidis de paupertate v. 177, Ἣν δὴ χρὴ φεύγοντα καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον Ῥιπτεῖν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων, respicit Manuel Palæologus epistola, quam e codice 3041 depromptam addo : Τῷ Κυδώνῃ. Τὴν περὶ πενίας ῥηθεῖσαν τῷ Θεόγνιδι γνώμην πολλῶν ἀκήκοα ἐπαινούντων. Ὅτε δὲ καὶ τῆς σῆς τετύχηκε ψήφου, πῶς τις ποτὲ νομιεῖ μὴ πάνυ ταύτην ἐκείνῳ καλῶς εἰρῆσθαι; Ταυτί με πρῶτον ἀνέπεισε· πρὸς δὲ, καὶ τὸ τῷ Νεοκαισαρίτῃ πάλαι συμβὰν, τὴν μηδενὸς ἀξίαν, ὅμως δ' ἀρχὴν τὴν τῶν ἄλων ἀπολέσαντι, πάντα πράττειν καὶ πραγματεύεσθαι, ὥστε τὴν πενίαν διαφυγεῖν. Καὶ δεῖν λοιπὸν ᾠήθην, τὸ τῆς παροιμίας, καὶ πέτρας σπείρειν καὶ τὰ τυχόντα σπέρματα καταβάλλεσθαι τῇ ἄμμῳ, καὶ ὡς ἀπὸ πιείρας γῆς πυρῶν φορὰν προσδοκᾶν. Τοῦτο γὰρ ὁ νῦν ἡμᾶς βιάζεται καιρός. Τοιγαροῦν ὅν γε οἶδας, τῶν ψευδομένων μᾶλλον ἢ φθεγγομένων εἶναι δοκοῦντα, τούτῳ πεπιστεύκαμεν, τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα προβεβλημένοι, καί τοι πολλάκις ταύτης ψευσθέντες καὶ οἷς ἔδει πεπιστευκότες. Δοίη δ' ὁ Θεὸς μὴ

τῶν ἐλπίδων νῦν γοῦν διαμαρτεῖν· οὕτω γὰρ ἀνάγκη μαντεύεσθαι πᾶσι, πιστεύειν δὲ μᾶλλον, πιστεύουσί γε τῷ εἰρηκότι· ὅ τι ἂν αἰτήσησθε, πιστεύοντες, λήψεσθε (vid. n. 5, p. 226)· εἰ μήτε γὰρ ἐπίστευον τυχεῖν ὧν ἐφίεμαι, δῆλον ὡς οὐκ ἂν περὶ τὴν πρεσβείαν τοσαῦτα ἀνήλισκον ἐγώ· ἐπίτροπός τε τοῦ Σωτῆρος σαφὴς τότ' ἂν εἰκότως νομισθείη ἐκεῖνος ᾧ τὴν πρεσβείαν ἀπέσταλκα, ἐπειδὰν μηδὲν ἐλλείπῃ πληρῶν τῶν τῷ δεσπότῃ ὑπεσχημένων.

P. 186, n. 2. Retardat tamen corrigendi voluntatem oratio similis Ep. 74, p. 87 : ἀρετῆς . . . ἁπάσης δηλονότι τῆς θηρευούσαις προσηκούσης· ibi malim etiam ταῖς θηρευούσαις, vel τῆς ταῖς θηρ.

P. 169, n. 4. Est et Ep. 146 repetitum verbum ἔασο, quod nec placet.

P. 208 extr. Lege : θεαρέστῳ — Codex, θεαρίστῳ.

P. 209, n. 1, 20. Lege : Caucasi — N. 5. Est in codice ἐμπομπεύειν.

P. 211, 15. Codex, τοαποτοῦδε. — Ep. 4. Codex sic, σκυθίδος. Cf. Libanii locus p. 212, n. 1. — N. 5, 2. Lege : p. 167.

P. 213, n. 1. Malim legi : εἰκόνα ταύτην ἔλαβον.

P. 217, 8. Forsan, οὗτοι μὲν οὕτως.

P. 218, 10. Codex, ὑποψήλουσι. — Ep. 7. Notula marginalis : ἐγκωμιαστική. — Epistolam septimam fere patri Joannis Nicephoro Chumno tribuendam ob orationis ideam ac filiæ mentionem putem, ni obstaret toties repetitum neutrum verbum καθέστηκα.

P. 222, 6. Lege : πατρῴου — N. 1. Quam feci Demetrio medicastro medicinam probavi Littræo medico græce doctissimo, qui mihi humanissime communicavit ineditum Aetii fragmentum de podagrosorum phlebotomia : χρὴ δὲ κατ' εὐθεῖαν τοῦ ῥευματιζομένου σκέλους τέμνειν μάλιστα τὴν κάτω, παραφυλαττομένους τὴν ὑποκειμένην ἀρτηρίαν· ταύτης δὲ μὴ φαινομένης, τὴν μέσην, παραφυλαττομένους καὶ ἐν ταύτῃ τὸ ὑποκείμενον νεῦρον.

P. 224, n. 1. Manuel de patre magnificentius loquitur Dial. cum muteriza 2, § 4 : εἶπον δ' . . . ὅν ποτ' ἔφη λόγον ὁ θαυμάσιος ἡμῖν δεσπότης καὶ βασιλεὺς, τὸν φύσαντα λέγω.

P. 225, n. 1. Lege : codex, τὴν ὑφήλιον. — Sæpius librarii

αἰχμαλωσίας, ζημίας καὶ νόσους, καὶ θανάτους διαφόρους εἰς ἡμῶν (superscripto εἰς τὴν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν) παντοίαν σωτηρίαν. Διὰ τῶν τοιούτων γάρ, ὥσπερ διὰ πυρὸς ὁ χρυσὸς, τοῦ σπίλου τῶν ἁμαρτιῶν καθαιρόμεθα. Φέρε τοίνυν τὰ συμβάντα (superscripto σοι) γενναίως, καὶ εὐχαρίστως δέχου. Καὶ γὰρ πάντα φέρουσιν οἱ νοσοῦντες, ἵνα τύχωσι θεραπείας· κἀκεῖνοι μὲν πολλάκις, τὰ περὶ (imo παρὰ) τῶν ἰατρῶν ὑπομένοντες, ἴσως διαμαρτάνουσι τῆς ἐλπίδος· ἡμεῖς δὲ πάντως τευξόμεθα (sic correctio interlinearis pro πάντας φευξόμεθα) τῆς τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγῆς καὶ τῶν συμφορῶν ἀνοχῆς, εἴ τε μετ' εὐχαριστίας ἐνέγκωμεν τὰ ἐκ Θεοῦ, ᾧ λιτανεύομεν (suprascripto τὰς ἐπερχομένας ἐκ θεοῦ συμφορὰς ὃν αἰτοῦμεν) τὴν ὀδυνωμένην σοι (suprascripto σου) καρδίαν παραμυθήσασθαι καὶ πάσῃ (addito inter lin. πνευματικῇ) παρακλήσει παρακαλέσαι, καὶ ἀπειρόπονον καὶ ἄλυπον διαφυλάξαι, καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν ἀξιῶσαι βασιλείας.

P. 175, n. 4. Philo Legat. § 18, p. 563 : θερμὸν καὶ ἄτοπον πνεῦμα διὰ μυκτήρων καὶ στόματος εἰσέπεμψε, τὸ λεγόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν, πῦρ ἐπιφέρων πυρί.

P. 176, n. 3. Vide p. 373, 58.

P. 179, n. 7. Adde nunc Hullemann. ad Duridem p. 187.

P. 180, 2. Vide p. 83, n. 2. — N. 3. Locum Theognidis de paupertate v. 177, Ἣν δὴ χρὴ φεύγοντα καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον Ῥιπτεῖν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων, respicit Manuel Palæologus epistola, quam e codice 3041 depromptam addo : Τῷ Κυδώνῃ. Τὴν περὶ πενίας ῥηθεῖσαν τῷ Θεόγνιδι γνώμην πολλῶν ἀκήκοα ἐπαινούντων. Ὅτε δὲ καὶ τῆς σῆς τετύχηκε ψήφου, πῶς τις ποτὲ νομιεῖ μὴ πάνυ ταύτην ἐκείνῳ καλῶς εἰρῆσθαι; Ταυτί με πρῶτον ἀνέπεισε· πρὸς δὲ, καὶ τὸ τῷ Νεοκαισαρίτῃ πάλαι συμβὰν, τὴν μηδενὸς ἀξίαν, ὅμως δ' ἀρχὴν τὴν τῶν ἁλῶν ἀπολέσαντι, πάντα πράττειν καὶ πραγματεύεσθαι, ὥστε τὴν πενίαν διαφυγεῖν. Καὶ δεῖν λοιπὸν ᾠήθην, τὸ τῆς παροιμίας, καὶ πέτρας σπείρειν καὶ τὰ τυχόντα σπέρματα καταβάλλεσθαι τῇ ἄμμῳ, καὶ ὡς ἀπὸ πιείρας γῆς πυρῶν φορὰν προσδοκᾷν. Τοῦτο γὰρ ὁ νῦν ἡμᾶς βιάζεται καιρός. Τοιγαροῦν ὅν γε οἶδας, τῶν ψευδομένων μᾶλλον ἢ φθεγγομένων εἶναι δοκοῦντα, τούτῳ πεπιστεύκαμεν, τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα προβεβλημένοι, καί τοι πολλάκις ταύτης ψευσθέντες καὶ οἷς ἔδει πεπιστευκότες. Δοίη δ' ὁ Θεὸς μὴ

τῶν ἐλπίδων νῦν γοῦν διαμαρτεῖν· οὕτω γὰρ ἀνάγκη μαντεύεσθαι πᾶσι, πιστεύειν δὲ μᾶλλον, πιστεύουσί γε τῷ εἰρηκότι· ὅ τι ἂν αἰτήσησθε, πιστεύοντες, λήψεσθε (vid. n. 5, p. 226)· εἰ μήτε γὰρ ἐπίστευον τυχεῖν ὧν ἐφίεμαι, δῆλον ὡς οὐκ ἂν περὶ τὴν πρεσβείαν τοσαῦτα ἀνήλισκον ἐγώ· ἐπίτροπός τε τοῦ Σωτῆρος σαφὴς τότ' ἂν εἰκότως νομισθείη ἐκεῖνος ᾧ τὴν πρεσβείαν ἀπέσταλκα, ἐπειδὰν μηδὲν ἐλλείπῃ πληρῶν τῶν τῷ δεσπότῃ ὑπεσχημένων.

P. 186, n. 2. Retardat tamen corrigendi voluntatem oratio similis Ep. 74, p. 87 : ἀρετῆς . . . ἁπάσης δηλονότι τῆς θηρευούσαις προσηκούσης· ibi malim etiam ταῖς θηρευούσαις, vel τῆς ταῖς θηρ.

P. 169, n. 4. Est et Ep. 146 repetitum verbum ἔαο, quod nec placet.

P. 208 extr. Lege : θεαρέστῳ — Codex, θεαρίστῳ.

P. 209, n. 1, 20: Lege : Caucasi — N. 5. Est in codice ἐμπομπεύειν.

P. 211, 15. Codex, τοαποτοῦδε. — Ep. 4. Codex sic, σκυθίδος. Cf. Libanii locus p. 212, n. 1. — N. 5, 2. Lege : p. 167.

P. 213, n. 1. Malim legi : εἰκόνα ταύτην ἔλαβον.

P. 217, 8. Forsan, οὗτοι μὲν οὕτως.

P. 218, 10. Codex, ὑποψήλουσι. — Ep. 7. Notula marginalis : ἐγκωμιαστική. — Epistolam septimam fere patri Joannis Nicephoro Chumno tribuendam ob orationis ideam ac filiæ mentionem putem, ni obstaret toties repetitum neutrum verbum καθέστηκα.

P. 222, 6. Lege : πατρῴου — N. 1. Quam feci Demetrio medicastro medicinam probavi Littræo medico græce doctissimo, qui mihi humanissime communicavit ineditum Aetii fragmentum de podagrosorum phlebotomia : χρὴ δὲ κατ' εὐθεῖαν τοῦ ῥευματιζομένου σκέλους τέμνειν μάλιστα τὴν κάτω, παραφυλαττομένους τὴν ὑποκειμένην ἀρτηρίαν· ταύτης δὲ μὴ φαινομένης, τὴν μέσην, παραφυλαττομένους καὶ ἐν ταύτῃ τὸ ὑποκείμενον νεῦρον.

P. 224, n. 1. Manuel de patre magnificentius loquitur Dial. cum muteriza 2, § 4 : εἶπον δ' . . . ὅν ποτ' ἔφη λόγον ὁ θαυμάσιος ἡμῖν δεσπότης καὶ βασιλεύς, τὸν φύσαντα λέγω.

P. 225, n. 1. Lege : codex, τὴν ὑφήλιον. — Sæpius librarii

P. 263 extr. Codex, ἱπποκράτη.

P. 264, 3. τὴν ὁμοιότητα φιλίας αἴτιον) Multa huc facientia collecta reperies in notis ad Aristænetum 1, 10, p. 354; ad Zachariam Mityl. p. 440. Arsenius Viol. p. 382 : ὅμοιον ὁμοίῳ· δεῖ πελάζειν παλαιὸς λόγος καὶ εὖ ἔχων ἐστί. Vide ibi Walz., et transpone coma post πελάζειν. Casu Arsenii verba verbis Eriphi similia sunt comici apud Athenæum 4, cap. 12 : Λόγος γάρ ἐστ' ἀρχαῖος, οὐ κακῶς ἔχων. Plato Gorg. 140 : φίλος μοι δοκεῖ ἕκαστος ἑκάστῳ εἶναι ὡς οἷόν τε μάλιστα, ὅνπερ οἱ παλαιοί τε καὶ σοφοὶ λέγουσιν, ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ· ubi Thurot. p. 276. Plato Phædro 37 : ἡ γὰρ, οἶμαι, χρόνων ἰσότης, ἐπὶ ἴσας ἡδονὰς ἄγουσα, δι' ὁμοιότητα φιλίαν παρέχεται. Idem Legg. 4, p. 716 : τῷ μὲν ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον ὄντι μετρίῳ φίλον ἂν εἴη . . . ὁ μὲν σώφρων ἡμῶν θεῷ φίλος· ὅμοιος γάρ. Hierocles in Aur. Carm. p. 28. Sirach. 13, 15 : πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄνθρωπος τὸν πλησίον αὐτοῦ. Cicero Sen. 3 : « pares cum paribus, veteri proverbio, facillime congregantur ». Ibi V. Clericus ad interpr. gall.

P. 272, 21. Forsan, τὴν σὴν ἀρετήν. Exciderit facillime σὴν in tanta syllabarum parilitate. Infra p. 352, 18 : τὰς εὐθύνας δώσει. Forsan, τ. εὐθ. ἃς δώσει. Fortunatus in Notit. mann. t. 12, part. 2, p. 100, § 3 : « Nomen dulce mihi, semper amabile nomen ». Forsan, « Nomen dulce mihi, mihi semper a. n. »

P. 273, 4. Respicit Paulum Ep. ad Rom. 10, 10 : καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.

P. 278, n. 2 extr. Conferendum epigramma apud Cramer. An. Paris. t. 4, p. 388 :

Νῦν ὁ καλὸς θάλλει Νικόστρατος· ἀλλ' ἀρύσασθε
ὡς ἀπὸ κρηνῖδος ψυχρὸν ὕδωρ θέρεος.

P. 285, n. 2. Adde Vorst. Adag. N. T. c. 11, p. 54.

P. 287, n. 2. Reddam copulam Demetrio Cyd. De contemn. morte p. 54 : ψυχῆς γὰρ παρουσίᾳ πάντα τὰ κινούμενα καὶ ζῶντα κινεῖται καὶ ζῇ· Codex 963 : καὶ κινεῖται κ. ζῇ· Himerio Or. 8, 6, p. 550 : Ξενοφῶντα κατέχει λόγος . . . μὴ φίλων ἔχειν εἰς τάξιν Ἀλκιβιάδην . . . μήτε . . . Codex, καὶ μὴ φιλ. . . . Aliunde καὶ

pellendum. Demetrius Cydon. ibid. p. 115 : νῦν μὲν τὸν λιμὸν αὐτῷ παραμυθουμένους, ἄλλοτε καὶ τὴν δίψαν σϐεννύντας. Melius codex 963, ἄλλοτε δὲ τ. δ....

P. 294, n. Conf. p. 279, 5 : τὰ τῶν ἄλλων δεῖπνα περιεργάζεσθαι.

P. 302, 8. Vide similia p. 294, 1.

P. 312, n. 1. Cabasilæ epistolam, cui respondet Cydonius, addam descriptam e codice 1213. — Τῷ Κυδώνῃ. Ἐξ οὗ προσειπόντες ὑμᾶς ἐλύσαμεν, πάντα μοι συνήντησε δυσχερῆ· πρῶτα μὲν αὐτὸς ὁ πλοῦς, τίνος ἐλάττων κακοῦ; εἶτα πεζεύειν δεῆσαν, πάντα φρίκης μεστὰ, καὶ ἤπειρος οὐδὲν ἡμῖν ἡμερωτέρα θαλάττης. Ἐγὼ μὲν οὖν ἐδόκουν τὰ κακὰ μέχρι τῆς οἰκείας ἡμῖν ἀκολουθεῖν· ἐνταῦθα γὰρ ἐξεῖναι καὶ ἀναπνεῦσαι· τὸ δὲ ἦν ἐναντίον. Οἴκοι γὰρ γενομένους τὰ χείρω διεδέξατο κακά. Τοῦ γὰρ πατρὸς ἡμέραις πολλαῖς πρότερον ἀπελθόντος, τηνικαῦτα ἐπυθόμην τὴν συμφοράν. Λογίζου δὴ τὸ δεινόν· νόσος ἐπὶ τούτοις χαλεπὴ, καὶ πολὺν ἀπέπνιγε χρόνον· καὶ νῦν, φυγοῦσα μόλις πολλαῖς ἰατρῶν ἐπινοίαις, τοιοῦτον ἀπέλιπέ μοι τὸ σῶμα, ὡς ἥδομαι μὲν οὐδενὶ σιτίων, καθεύδω δὲ ὥσπερ οἱ δεδεμένοι, καί μοι τὰ μέλη τῶν ἀτόπῳ γήρᾳ διαφθαρέντων οὐδὲν ἀμείνω. Προσθήκη δὲ κακῶν, αἱ τῆς οἰκίας φροντίδες, καὶ ὄχλος ἔξωθεν χρηστῶν τινων συγγενῶν, πειρωμένων ἁρπάζειν τῶν κτημάτων, ἃ τοὺς Σέρϐους διέφυγε. Καὶ οὕτω δυστυχῶ ὥστε καὶ νόμων ἤδη μέλει μοι, τῶν νῦν τουτωνὶ νομιζομένων, καὶ μέχρι δικαστηρίων ἥκει τὸ πρᾶγμα. Καὶ τὸ χεῖρον, ὅτι καὶ δικολόγων ἐδεήθην, καὶ ζητῶ περιϊὼν, οὓς εἴ ποτε περιτυχὼν καὶ προσεῖπον, μετεμελόμην. Δέδοικα γὰρ μὴ δικασάμενος αὐτὸς μόλις ἤδη μοι κοιμηθεῖσαν ἐγείρω τῷ σώματι τὴν χολήν. Τὸ δὲ κεφάλαιον, οἶσθα τὰς ψήφους, τὴν δικαιοσύνην, τοὺς δικαστὰς καὶ ὅσου πωλοῦνται· σφόδρα δὲ ἄρα ὀλίγου. Οὕτω πάντα μὲν λυπεῖ τὰ παρόντα, οὐκ ἔνι δὲ οὐδὲν ὅθεν ἂν ἀγάγοιμι τῷ πάθει παραμυθίαν. Ἐπιθυμῶ δὲ τῆς σῆς φωνῆς, ὥς τι κομιούσης τῷ λόγῳ φάρμακον· πάντως δὲ οὐκ ἔνι παρόντος μόνον ἀκούειν. Φθέγγου τοίνυν, καὶ εὐεργέτει σφόδρα φιλοῦντα.

P. 323, 16. Lege : πονηρίᾳ

P. 333, u. 3. Verba Homeri Il. 6, 507, Ὡς δ' ὅτε τις ἵππος ... Δεσμὸν ἀποῤῥήξας θείῃ πεδίοιο κροαίνων, sunt admovenda illu-

strationis causa Euripideo loco Bacch. 1054 : Αἱ δ', ἐκλιποῦσαι ποικίλ' ὡς πῶλοι ζυγά· « Bacchæ, velut equæ ornata quæ reliquere juga. »

P. 340, 1. Codex, ἀλλὰ πῶς.

P. 344, 19. Forsan, πρὸς τὸ ἔργον μᾶλλόν ἐστι καὶ ξ. — 22. Codex, ποδήρη.

P. 351, n. 1. Recuperent articulos alii etiam auctores. Palladius De febribus c. 12 : χασμῶνται δὲ πρὸ τῶν πυρετῶν οἱ νοσοῦντες καὶ διατονοῦνται, τῶν ἀτμῶν ἤγουν πνευμάτων ἀθρόως ἐκ τῶν ἔνδοθεν κινουμένων καὶ ἐπὶ τοὺς σιαγονίτας μῦς ἀναφερομένους. Codex 2218, ἤγουν τῶν πν., sed et, quod utilius, διατανύονται et μύας. Statim : ὥσπερ γὰρ ἐκ τῶν λεβήτων ἀτμὸς ἀνέρχεται. Codex, ὁ ἀτμός. Idem c. 13 : τῇ βίᾳ καὶ τάσει τῶν ἀναπνεομένων καὶ συνεχομένων ἔνδον πνευμάτων. Codex, τῇ βίᾳ καὶ τῇ τ. πνευμάτων· paulo brevius. Idem p. 48 : τῶν δὲ συνόχων πυρετῶν γένος διττόν. Codex : τὸ δὲ τῶν συνόχων ... Idem p. 54 : καὶ ταῦτα μὲν τῶν συνεχῶν πυρετῶν γνωρίσματά. Codex sine καί : ταῦτα μ. τ. συνόχων πυρετῶν τὰ γνωρ. Demetrius Pepag. p. 48 : ἀποπλυνέτωσαν τὸ στόμα οἴνῳ παλαιῷ προφυλακῆς χάριν καὶ ὑγείας ὀδόντων. Codex 2218, τῶν ὀδόντων. Idem p. 56 : ἔστι δὲ πλεῖστα τὰ ἀγαθὰ ἐκ τοῦ ἐμέτου γινόμενα. Codex, τὰ ἀγαθὰ τὰ ἐκ τοῦ ... Pachymeres inter rhetores Walzianos t. 1, p. 568 : περὶ Ἀχιλλείων ὅπλων ἦν ὁ ἀγών. Reperi in codice, περὶ τῶν Ἀχ. Sed tollendus forsan articulus ex Palladio c. 19 : καὶ ταῦτα μὲν τοῦ ἀμφημερινοῦ τὰ γνωρίσματα. Codex, καὶ τ. μ. πυρετοῦ ἀμφ.. ... Euripides Alc. 70 : Κοὔθ' ἡ παρ' ἡμῶν σοι γενήσεται χάρις. Articulus ἡ nullo modo exspectatur nec est necessarius. Codex unus omittit σοι, casu forsan; sed suspicor tamen primum pedem olim fuisse κοὔ σοι, sono fere eodem syllabis κοὔθ' ἡ. Deerit syllaba. Legerim : κοὔ σοι παρ' ἡμῶν οὐ γενήσεται χάρις.

P. 353, n. 1. Sic ὧδε pro ὁδε, imo ὅδε, in Himerio p. 458 : ἐπειδ' οὖν (velim ἐπειδὴ οὖν)... ταύτῃ καὶ ὅδε φανεὶς κελεύει. Præstat editum ὅδε.

P. 355, n. 4. Corruptum mihi fragmentum Anacreontis inserto synonymo verbo videtur. Eustathius apud Bergkium Anacr. fragm. p. 89 : ὡς Ἀνακρέων· μεὶς μὲν δὴ Ποσειδηΐων

ἕστηκε, νεφέλαι δ' ὕδατι βαρύνονται, ἄγριοι δὲ χειμῶνες παταγοῦσι. Legerim, in versibus primo, secundo et quarto Bergkium sequutus : Μεὶς μὲν δὴ Ποσιδηϊὼν Ἕστηκεν, νεφέλαι δ' ὕδατι (forsan ὕδει) Βαροῦνται, κατὰ δ' ἄγριοι Χειμῶνες παταγοῦσι. Substitutum fuerit βαρύνονται rariori βαροῦνται, et omissa, quod sæpe evenit, præpositio. Palladius De febr. p. 54 : τὸ δ' οὖρον ἐπὶ τούτοις λευκότερόν τε καὶ σεσηπὸς φαίνεται. Codex 2218 : τὰ δ' οὖρα ἐ. τ. λευκότερά τε καὶ διασεσηπότα φαίνεται. Idem p. 64 : δέρμα λεῖον, ξηρὸν καὶ τεταμένον, σφυγμοὶ ἀμυδροὶ καὶ σκληροί. Codex : ... καὶ ἐκτεταμένον, σφ. ἀμυδροὶ, σκληροὶ καὶ σμικροί· consentiente latina interpretatione. Demetrius Cydonius De cont. morte p. 53 : πῶς οὐκ εὔηθες ὑπὲρ αὐτῆς δεδιέναι, μὴ λάθῃ διαφθαρεῖσα τῷ σώματι. Codex 1213, συνδιαφθαρεῖσα. Idem p. 114 : καί τοι εἰ καὶ παντελῶς ἀφανίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον συνέβαινεν ἀποθνήσκοντα, οὐδὲ οὕτως ἐχρῆν τῇ τοῦ θανάτου μνήμῃ τρίβεσθαι. Codices duo, οὐδ', unus, συντρίβεσθαι.

P. 361, n. 2. Correctionem φρικτῶς pro φρυκτῶς in Isaacio Porphyrogr. jam faciendam esse significaveram in Thesauro H. Stephani Londinensi. — n. 5. In Dione Chrys. Amperius nuper scripsit e libris διὰ δὴ τοῦτο p. 152. Demetrio Pepagomeno p. 28 vocabulum omissum restituam : ὑγιαίνουσι μὲν πάντα τὰ ἄρθρα καὶ τὰ μέρη τοῦ σώματος· codex 2218, καὶ τὰ ἕτερα μέρη. Idem p. 40 : πρὸς τὴν κοιλότητα χωρῆσαι τὸ κενούμενον. Codex, χωρ. χρὴ τὸ κ., quod invenerat et Bernardus. Idem p. 68 : οὕτω δὲ ποιεῖν. Codex, οὕτω δὲ δεῖ ποιεῖν. Quod verbum absens nemo requiret, nec præsens rejiciet. Idem p. 82 : ἐξ ἀνάγκης χρὴ ποιεῖν κλυστῆρας μετρίως θερμοὺς καὶ ἐπομφάλια· ἅτινα ἐπιτιθέμενα τῷ ὀμφαλῷ κινοῦσι τὴν κοιλίαν· κυκλαμίνου χυλός ... Codex : ... κοιλίαν, ἅμα καὶ τῇ ἕδρᾳ ἐπιτιθέμενα κενοῦσι ταῦτα· κυκλαμ... Possunt jungi κενοῦσι ταῦτα, quasi ταῦτα κενοῦσι· vel ταῦτα adhærebit sequentibus, et speciem emplastrorum indicabit, præsertim quum aliæ species sequantur : ταῦτα κυκλαμίνου χυλὸς, ἐλατήριον· εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα.

P. 366. Quum id epigramma typographo tradidi, nondum

videram Crameri Anecdotorum Parisiensium volumen quartum, ubi inter alia plurima poematiola legitur p. 384.

P. 369, n. 4. Verbum κατέχεται forsan mutandum in κατέρχεται. Demetrius Pepag. De podagra c. 24 : ἐπεὶ κἂν ὁποῖος ᾖ (ὁ χυμός) ἐν ταῖς φλεψὶ περιέχεται. Codex 2218, περιέρχεται, quod est et in aliis libris, præferendumque esse videtur.

P. 370, 3. ἐπὶ τούτων) Palladius De febribus p. 62 : ἐπὶ τούτων οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν καμνόντων κοῖλοι γίνονται. Codex 2218 male ἐπὶ τούτοις, et prius κύλοι, dein mutatum in κοῖλοι. Idem p. 70 : οἱ δὲ σφυγμοὶ τούτων μικροὶ, ἀμυδροὶ, ἀραιοί τε καὶ ἀνώμαλοι. Codex, οἱ σφυγμοὶ ἐπὶ τούτων ἀραιοί ...

P. 371, v. 1, 3. More, non oratione veterum, « miserias cælo atque terræ proloquitur ». Sic Medeæ nutrix v. 57 : Ὥσθ' ἵμερός μ' ὑπῆλθε γῇ τε κοὐρανῷ Λέξαι, μολούσῃ δεῦρο, δεσποίνης τύχας. Vide Scholium ad Phœn. 3; Davis. ad Tuscul. 3, 26; Huschkium Epist. ad Santen. p. 30.

P. 372, 39. Codex, κενογώους. Jam animadvertere fuit quam sæpe vocales ο ω permutentur, quum nullum fere sit earum in pronuntiando discrimen. In hoc præcepto quod descripsi e codice 2671, de alvo movenda illis quibus est post purgationem adstrictior, μήλων muto in μῆλον et χλιαρότατον in χλιαρωτάτου. Εἰ δέ τις πιὼν φάρμακον μὴ καθαίροιτο, μελίκρατον ἀκρατέστερον δίδου καταροφεῖν συνεχῶς, καὶ νίτρου βραχύτατον τετηκότος ἐν ὕδατι. Κάλλιστον δὲ πλειστάκις πειράσας ἔγνων, μαστίχην λειοτέραν διδόναι ὅσον γρ'· ιη', μεθ' ὕδατος χλιαρωτάτου. Βέλτιστον δὲ καὶ βαλανεῖον προστίθεσθαι τῷ δακτυλίῳ δι' ἁλῶν καὶ νίτρου καὶ μέλιτος. Καὶ μῆλον δὲ ἐνίοτε διαμασηθὲν ἤνυσε τὸ δέον· τονωθὲν γὰρ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἐκθλίβει κάτω τὰ περιττώματα. — Præterea malim etiam legi καινογόους.

P. 373, 57. Codex, λειποδρανοῦσαν. Malim λιποδρ.

P. 376, 145. Non cogitandum de corrigendo σοι. Syntaxis est recentior λαλεῖν τινα. Vide n. ad Syntipam Andreopuli p. 174.

P. 381, n. 250. Et malim transponi versus sic : 249, 251, 250. — 258. Synesius Epist. 129 : βαδίζειν ἐπιτρέψας ᾗ τις ᾤετο θρέψεσθαι ... ἄγων καὶ μεθιστὰς, οὐχ ᾗ λυσιτελέστερον ἦν,

ἀλλ' ἡ κερδαλεώτερον. Inveni in libris οἵ τις ... οἱ λυσ. ... οἱ κερδ., etiam οὗ κερδ.

P. 382, 280. Exemplum est literæ male duplicatæ in epigrammate apud Cramer. An. Paris. t. 4, p. 320 : περὶ γυναικός·

Θάλασσα καὶ πῦρ, καὶ γυνὴ κακὸν τρίτον.
Ἐγὼ δέ φημι· πρῶτον ἡ κακὴ κακῶν,
τῆς δ' αὖ καλλῆς κάλλιστον οὐδὲν ἐν βίῳ.

Imo καλῆς, et pro κάλλιστον velim κάλλιον. In meo apographo reperio lemma περὶ γυναικῶν. Præterea notandum primum versum esse Menandreum (conf. An. mea Græca t. 1, p. 160), et postremorum sententiam esse Hesiodeam. Hesiodus enim :

Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ ληΐζετ' ἄμεινον
τῆς ἀγαθῆς, τῆς δ' αὖτε κακῆς οὐ ῥίγιον ἄλλο.

Sæpicule sic meum apographum a Crameriano differt, quas varietates nunc ad codicem non exigam, paucis contentus. Edidit vir doct. t. 4, p. 366 poematiolum quod caret arte, non πάθει. Sic incipit : τοσοῦτον ὁ πλοῦς. Equidem inveni aut invenisse reor, τοσοῦτος. Sed integrum carmen describam, quod breve est et a paucis cognitum, distinguamque nitidius :

Τοσοῦτος ὁ πλοῦς, καὶ μάτην! καὶ ποῦ πλέω;
ἐρυθριῶ γάρ, ὀλέσας τὴν φιλτάτην
αἰσχρῶς, φανῆναι τοῖς φίλοις ἐν πατρίδι.
Ἀρ' οὖν τις αὐτὴν ἐξέκλεψε τῶν θεῶν,
τεθαυμακὼς τὸ κάλλος; ὤμοι τῶν κακῶν!
Πάλιν τέτρωμαι τῷ πόθῳ διπλασίως
« τὸ κάλλος » εἰπών. Τοιγαροῦν σιγητέον.

Neque inveni φόρε, quod scripsit vir doct. p. 316, sed φέρε, et ἐξεθέσπισεν, non ἐξεθέσπισε, in hoc epigrammate : εἰς τὸν βίον·

Ψυχή, τί φεύγεις τοὺς καθ' ἡμέραν πόνους;
οὐκ ἔστιν εὑρεῖν τῆς ἀλυπίας τέχνην.
Τὴν γῆν ἀκάνθας, τὸν βίον δὲ φροντίδας
φέρειν ὁ πλάστης ἐξεθέσπισεν. Φέρε.

P. 382, 288. Quem adduxi p. 377, n. 170, Astrampsychi versum, Θάλατταν ἰδεῖν μειδιῶσαν εὔθετον, propter ultimum accentum culpandus est, qui in simili Nicephoriano recte habet : Θάλατταν ἰδεῖν μειδιῶσαν εὖ ἔχει. Non potest εὔθετον

hac sede poni. Qui rursus v. 43 usus est eodem nomine Astrampsychus melius collocavit : Λευκὰς ὁρᾷν τὰς σάρκας, εὔθετον λίαν. Quod et habet Nicephorus, mutata leviter clausula, εὔθετον νόει. Nicephorus mox casum alium in fine recte posuit : Λευκαὶ τρίχες δηλοῦσι πράξεις εὐθέτους. Mendum in Astrampsychi versu emendari potest legendo vel εὐθέτων, id est τῶν εὐθέτων ἐστὶ καὶ εὐχρήστων, vel εὐθέτει, id est εὖ θοῦ, εὖ θέσο εὖ θέσθαι σε χρή. Quum sermo sit de Astrampsycho, monebo lectorem diligentem de distinctione et interpretatione vv. 52, 53, quas, ad Marinum Vita Procli p. 69, proposui, fuisse occupatas ab Hadr. Junio Animadv. 1, c. 18. Nec Nicephorum onirocriticum, quum sit rarissima illum ad partes vocandi occasio, ultimum versum longiorem titubantemque trahere sinam : Ὠὰ κρατεῖν ἕψειν τε σημαίνει λύπας· Ὠὰ δὲ φαγεῖν ἑφθὰ τοῦτο πρὸς πλοῦτον φέρει. Corrigendum : Ἑφθὰ δὲ φαγεῖν, τοῦτο πρὸς πλοῦτον φέρει. In priore versu forsan pro ἕψειν rescribendum ἔσθειν ex Astrampsycho. Quomodo enim fiet ut ovorum coctio mœrores portendat, et coctorum ovorum esus divitias? Sed respondebitur philosophice mirum esse consensum in utraque interpretatione, quum sit ἡ φιλοχρημοσύνη μήτηρ κακότητος ἁπάσης, exclamante poeta : Χρυσὲ κακῶν ἀρχηγὲ, βιοφθόρε. Attamen ἔσθειν non displicet. — Quibus scriptis, incidi in hunc Tzetzæ versum Chil. 3, 388 :

Ὁ συγγραφεὺς Ἡρόδοτος ὁ παῖς ὁ τοῦ Ὀξύλου.

Ibi memoratur Wesselingius qui ad Herod. 2, 78, « emendat » ὁ τοῦ Λύξεω. Quam emendationem suam facit, ut solet, Larcherus initio Vitæ quam scripsit Herodoti. Sed corrumpere versum non est emendare. Λύξεω non convenit metro, nec conveniret Λύξου, quæ forma nominis nota est. Quum exstet varietas ξύλου in notis ad Suidæ Πανύασις Gaisfordianæ, potuit et Tzetzes reperire scripturam Ὀξύλου vel fingere. Est Ὀξύλος nomen proprium notum ex scholiis in Pindarum Ol. 3, 22. Suidas : Ὄξυλος, ὄνομα κύριον. Forsan, Ὀξύλος. Mensuram versuum illorum politicorum longiorem, qua sunt usi Tzetzes, Manasses, alii, quaque nunc etiam utuntur hodierni poetæ, sequutus est anonymus poetaster latinus cujus versus De septem artibus protulit e codice Alentionensis Ravaisson, inspe-

ctor bibliothècarum, vir doctissimus. Sic incipit opusculum :

Ad mensam philosophiæ sitientes currite,
et saporis tripertiti septem rivos bibite,
uno fonte procedentes, non eodem tramite ... »

Atque ita pergit operose connectens syllabas qnindecim, cum plena octavæ mora, neglecta quidem accentuum qua se Græci ligant difficultate, sed addita consonantiæ trium continuorum versuum necessitate. Quod qui tenebit lector, statim intelliget inter versus 52, 53 deesse distichum quod claudebat rhythmus *it*; statim restituet versus 6, 7, sic scriptos,

Ab his sectæ multiformes, Athenis materiam nactæ
hoc liquore totam irrigarunt Græciam, »

posteriori apposita voce « nactæ »; pariter versus 70, 71,

Hæc perpendit celum, terram, solem et zodiacum, lunam, polos,
parabellas, axem, decem circulos »,

facili transpositione, hocce modo, lectoque « parabolas » :

Hæc perpendit celum, terram, solem et lunam, polos,
zodiacum, parabolas, axem, decem circulos ».

Quas quidem observationes, olim cum doctissimo editore communicatas non inutile visum est et hic proponere.

P. 384, 330. Codex ἧ. Scripto ᾗ, vis accedit sententiæ. Mutato pariter ejusdem syllabæ accentu forsan Sophocli prodero Trach. 74 : Εὐβοΐδα χώραν φασὶν, Εὐρύτου πόλιν Ἐπιστρατεύειν αὐτὸν, ἢ μέλλειν ἔτι. Malim, ᾗ μέλλειν ἔτι· « qua in regione qua in urbe illum adhuc morari ». Suidas : μέλλω, ἐπὶ τοῦ βραδύνω.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

INDEX EPISTOLARUM

NICEPHORI CHUMNI

JOANNIS CHUMNI

DEMETRII CYDONII

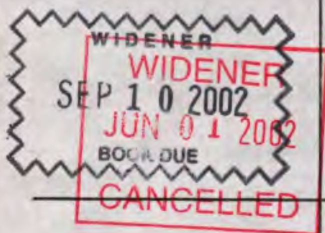
INDEX EPISTOLARUM
DEMETRII CYDONII
QUAS CONTINET CODEX REGIUS 1213 (1).

—

(1) Quum non omnes nunc ediderim Demetrii Cydonii Epistolas, sed selectas tantum, nec codicis secutus sim ordinem, atque ita investigandorum temporum difficultatem augere potuerim, illum hic restituere visum est, et integrum, ut et quas edidi simul indicentur, numeris in parenthesi inclusis, et quas secundo volumini reservavi.

INDEX ANNOTATIONIS.

3 2044 011 908 621

WIDENER
WIDENER
SEP 1 0 2002
JUN 0 1 2002
BOOK DUE
CANCELLED

